SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wot 8. N. • płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Rózde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtiskarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 887.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 Kč. Wobšežnje so stajace nawětki a tabele so w šěse wobilěcaja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 257 **Budyšin, sobotu 1. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Po ješdźesitich wólbach ruskim bolschewikam w Jendźelskej jenoja pod nohomaj pali. 30 wozbobow z ruskeho bolschewikskeho pósłanstwa je 31. oktobra do Rotterdama we Hollandskej pschišło a je wot tam dale do Barlina puczowało. Pschičina, kotrejež dla su z Jendźelskeje wotjeli, njeje znata, tola je nadpadne, so je mjes nimi schežcej znatych bolschewikskich agitatorow.

Dawkowa reforma w Němskej.

Němski finanzny minister dr. Luther bě zastupjerjow němskich krajow na sańdźenju pjatk k thromadnemu rozrěčenju do Barlina pschepruhł. Wón je so pječa wo pschetworjenju dawkow jednało. Sběranje dawkow dyrbi so sjednorić. Wobrotowy dawk ma so zniźić a so wurunanje finanzow mjes němskim statom, krajemi a gmejnami so pschetworić.

Sozialdemokratiski namjet na rospuschczenje šakskeho žeima.

Sozialdemokratiski sapódłanz Arzt je namjet zapodał, so by so žejm rospuschcził, a so bychu so nowowólby z bobom se wólbami do němskeho žejma wotměle. Namjet je podpisał Arzt a 39 zbosudstwow sozialdemokratiskeje frakzije.

Ministerski spiž so zebrał.

Njedawno su sakzy ministerjo spiž twdali. W nim so pschečiwo porokam wobaraju, kotrež so jim je strony kěwcho schidła sakskeje sozialdemokratije cźinja. Němskonazionalni su tutón spiž z nowa cźischcej dali, so bychu jón pschi wólbnej agitaziji pschečiwo sozialdemokratam twizili. Po poručnosći sakskeho ministerskeho presidenta Heldta je policija w pišarni němskonazionalneje strony a w jenej Drježdźanskej cźischcejerni za pacźischcejemi ministerskeho spiža hladźiła. Nihdźe pak njeje pytany spiž nadeschła. W cźischcejerni su namakane cźischcejenske platy znicźili.

Strajk w sakskich schkleńcźerńjach.

Žadanje dźěłacźerjow w sakskich schkleńcźerńjach za pjatnacźprocentnim drohotowym pschirazkom k mzdze je so je strony wjazałe dźěłodawarjow schkleńcźoweje industrije wotpokasało. Na to je nasjwjetschi dźěł dźěłacźerjow dźěłacź pschestało. Dźěłacźerjo schkleńcu pschedźěłacych dźěłarnjow a molerejow porzźina su solidarnosć je strajkowazymi wojewili.

300 dźěłacźerjow piśmikiliježnje Scheltera a Giesecka we Lipsku dla swady wo mjdu strajkuja.

Tillessenej so němski policajski sastojnik na pschecźo stajі.

Cźěskosłowakske justizne ministerstwo je dowoliło, so němskostatny policajski sastojnik, kotremuž je poruczene, złonzowanje Erzbergera pschepytacź, Erzbergerowemu morderjej Tillessenej napschecźo stajі. Tuteho su, kaž je znate, w Bratislawje w Cźěskosłowakskej sajeli. Knježerstwowe nowiny praja, so je wo dalschim wospjetowanje sajateho w justiznym ministerstwje rozsudźi. Jeli so je Tillessenowi morderski njeskutk jako politiski spóznaje, budźe po wobstejacych sakonjach Cźěskosłowakska Tillessena z cźezka móz Němskej wudaca.

Wulke dobycze konservatiwnych w Jendźelskej.

So konservatiwni z dobrymi wuhladami do wólbneho wojowanja dźěchu, sě znate. So pak je jim poradźi, wjazy dyrbli pokoju wschěch wólbnych mandatow dobyć, teho je zanu njeběchu nadźeli. Sbožiwny pschipad je jim po zdaću k tutemu hobrstemu dobyću dopomhał. Sinowjewowy list jendźelskemu ludej woczi woczini, kaki strach jim je sbližanja dźěłacźerskeje strony k ruskim bolschewikam hrosy. Hacź je Sinowjewowy list falschowany abo wopraudźity, tu zanje zóle njehraje. Jendźelski lud dawno wě, so ma ruske knježerstwo sa swój hłowny nadawk, w zyłej Europie komunistisku revoluziju do wójska a wójnskeho łódźiwa je bolschewikojo dobywaju. Hacź dotal je woni swoje hłowne mosy pschečiwo Němskej, Cźěskosłowakskej, Južnoskotwanskej a Pólskej nakoźili. Někto dyrbjesche Jendźelska na rjad pschińcź. Wschudźe, hdźež je ruski bolschewikski pósłanz abo konsul sažydli, wot tam je kommunistiska agitazija wjedźe. Sa to ruske knježerstwo sta milijonow wopruje. So wobłko kommunistisku agitaziju we wukraju z njepotrjebnymi mozami dale wjesć, ruske knježerstwo tež lětša žito do wukraja pschedawa. Wo tym žebi starosczenje njecźini, so je so w dalokich stronach Rusleje we wulkej suchoce a horjcoze žně spalike. Wono milijonam ludu wumrěcź dawa a hakle psched krótkim w Charkowskej guberniji 18 000 hłódnych dźěłacźerjow sesatsélecź da, kotrjž běchu snažnjenoscźu spytali, wotwjesenju žita do wukraja zadźewacź.

Pod bolschewiskim knježerstwom je so zyke statne a privatne samoježenje rozpórkało, teź wulke bohatstwa, kotrež su so ruskim zyrkwam a klóschtram rubiłe, su so pschecźinile. Wunoschk z letuscheho pschedawanja žita do wukraja njeby dalako dožahak. Tehodła dyrbjachu Jendźelcźenjo próżne łaki ruskich bolschewikow z pschiwolenjom wulkeje pożcźonki pjelnicź. A tele jendźelske pjenjezy dyrbjachu so potom sabo za kommunistisku agitaziju mjes jendźelskim wójskom, wójnskim łódźiwom a dźěłacźerjemi wužicź. Sinowjewowy list to sjednje praji. Kaž bomba rozbuchnywschi je tónle list na jendźelski lud skukował. S wulkimi cźerjodami su so wuzwolerjo wot dźěłacźerskeje strony a hischcze bóle wot liberalneje strony wotwobroczili, kotraž bě w poslednim cźasu jara khabłatu politiku snapschecźa konservatiwnych wjedła. To je so někto na njej wjecźiło. Wona je wjazy dyšli pokoju mandatow zhubiła. S wólbnej zdobu je jendźelski lud ruskemu ludowemu kommisarjej Sinowjewej na jeho list wotmolwił. W Jendźelskej bolschewikojo nimaju na dołhe lěta ničo wjazy pytacź, tam su swoju rólu dohrali.

Po poslednich powdźeścach je konservatiwnym **407 žydkow pschipadło.** Konservatiwni směja w delnim žejmje nizy jenoj jednoru, ale dwěsćcźinowu wjerschinu. Nowe łakonje budźa woni bjes dźiwanja na pschecźiwjenje liberalnych a dźěłacźerskeje strony wobsamknyć móz. Liberalnym je jenoż 40 mandatow zwostało. Licźba dźěłacźerskich sapódłanzow je je so na 152 znjźiła. S kommunistiskich kandidatow je je jenoż 1 wuzwolił. Druhe strony su 3 mandaty dostałe.

Wunoschk jendźelskich wólbow směje mócny wliw na pschichodnu politiku europiskich statow. Najbóle je z nimi Rusla poražena Teź Herriotej w Franzowskej je wésće łatrach bylo, hdyž su jemu wólbne powdźeśe z Jendźelskeje psched wocźi pschischle. Jeho ztejischcźo, kotrež je so hižo z jeho helczenjom z Ruskej zakgabłako, so z dobrycźom konservatiwnych hischcze bóle pocźeji. Jendźelscy konservatiwni su pschejo najtwjerschnischi pschecźeljo Franzowskeje byli. Njewottraschcha pak je woni wot Franzowskeje, hdyž franzowsku politiku Herriot wodźi, kotrjž z bolschewikskej Ruskej zwjazki nawiazuje? Franzowzam wjele na jendźelskim pschecźelstwje leži. Hdyž budźa mjes nim a Herriotom wolicź dyrbjecź, Herriotej padnycź dadźa.

Parizki dopisowaŕ „Times“ spóźeluje, so ma w Parisu sacźischcź pschewahu, so może Herriotowe ztejischcźo z porażku dźěłacźerskeje strony w Jendźelskej wotchadźene bycź. „Times“ dale pische, so je z Ruskej porjadnje wikowacź, njemózno, dokelž je politika bolschewikow na to złożena, kózde woprawdźite witowanje znjemóžnjecź.

Nakhwilne jendźelsko-turkowske dojednanje.

Jendźelszy a turkowszy wotpósłanzy su w poběhnjenju rady Swjatła ludow do namjeta pschedźěłanych Bratinga swolili. Po nim maja Jendźelczenjo kaž Turkojo hacź do 15. nowembra te městna wopuschczecź, kotrež su dale mjeli, wot Brantinga postajeneje, wobhadźili. Tole dojednanje je jenoż nakhwilne.

Awstralizy chcźeja jenoż w swojim kraju we wójsku słužicź.

Zyła Awstralska jako kupa Jendźelskej słuscha. W pschichodźe nochcźeja Awstralizy jako wojazy w Jendźelskej słužicź. Dźěłacźerska konferenca w awstralskim měsće Melbourne je wobsamknjenje pschijała, w kotrejž běchu zadanjo, so njeby so w pschichodźe žadyn Awstralski statny pschiłušknik k wojerskej słužbje w samótrich krajach wubrał.

Wobžnjenje Franzowskeje z drohotu.

Ministerska rada, kotraž so hrjedu wjecźor w 9 hodźinach pod Herriotowym pschedsydstwom seradźe, je hacź do połnoza trała. Po knježerstwowym dźělenju su ministerjo wo sakonju pschecźiwo horjenju płacźiznow wuradźili.

Nowe franzowsko-pólske hospodarske dojednanje.

Mjes franzowskim a pólskim knježerstwom je so nowe hospodarske dojednanje wobsamkło. S nim so na nětotre ważne franzowske twarnowne twory, wobjezje na wina, spirituosy, židu a automobile zko chětro sniži. Mjes konzejami, kotrež je Pólska dostała, je mjes druhim wuraźne pschiwilubjenje, zo w nehdyschich němskich a awstriskich provinzach wschě te lepschiny zkowaneho tarifa dale płacza, kotrež běchu so za nje nehdy w němskim a awstriskim statnym swjazku wuzcźinjele.

Pólskemu knježerstwu so dowěrjenje wupraziło.

W pólskim žejmje z hrjedu k pschekwapjazemu pschipadej doschło. S rěcźu pschedsydy narodnodemokratiskeho kluba, Stanizkawa Glombinskeho, so roshorjeschi, žadasche žebi ministerski president Grabski wotmolwjenje na prascheńje, hacź ma jeho hischcze k njemu dowěrjenje. Potom ministerski president hromadźe se wschěmi ministrami z poježcźenje wurjdźe. Glombinski bě Grabskemu porokował, so je wukrajej pschejara k woli a so z tym pschichod pólskeho stata do straha staja. Ssejm bě wschón pschekhwatany. Ssejmowy marschall poježdenje pschetorhny a wuradźenje seniorow swoła. We wjecźornych hodźinach so poježenje na pschichodny dźeń wotstorcźi.

Nastata krise je so runje tak rucźe pominyła, kaž bě nastała. Po namjecźe sapódłanza Barlisheho je so žejm z 216 hłosami pschecźiwo 170 hłosam sa to wuprajił, so je knježerstwowa politika sajiman a dostojnosći republiki pschimérjena. S tym je so ministerstwo spokojiło.

Židowski pschicźahowanje do Palestiny.

W Swjatłu ludow w Bernje je sir Herbert Samuel wo pschicźahowanju židow do Palestiny rosprawił. S cźaża jendźelskeho wobhadźenja Palestiny w swětowej wójnje je židowske wobydlerstwo na 40 000 wosobow stroschło. 20 procentow židowskeho wobydleństwa so z katastrofow sakěra, mjes tym so druhy w fabrikach a dźěłarnjach dźěłaju. S tym je so industrija w kraju pschisperiła. 4000 židow je poslednje lěto Palestinu sabo wopuschczeło, dokelž tam žaneho dźěła njenadeńdźechu. Pódla wudawkow sa jendźelsku garnisonu Jendźelska žanych pjenjez sa Palestinu njewudawa. W poslednich sćiach lětach je so jendźelska garnisona we schtwórcźinu znjźiła. S Arabiskimi su židja w swadźe. Arabiszy chcźeja w Palestinje žami knježicź.

Wójna w Chinje.

Po powjesćach z Mukdena je Cźang Tso-linowe wójska Sancźu dobyło a wójska Wu Pei-fu zbiło.

S Newyorka so 30. oktobra powź: Wójsko marschalla Cźang Tso-lina je Wulku chinelku murju pschešćko a k Pekingej postupuje. Wono je Lau cźau bjese wschcho pschecźiwjenja wobhadźiło. S tym je so 70 000 muzam Wu Peifuowcho wójska pucź k hłownemu kwarćerej w Shanghaitwangu zalehnył. Sda so, so je so druhemu dźělej poradźiło, so psched postupanjom Cźang Tso-linoweho wójska wrócźo zacźahnyć. Wu Pei-fu zwoje wojerske mozy z łódźemi do Cźing Wang-tsao wosy. Njepschecźel je wojakow, kotrjž su w Shanghaitwangu wrócźo wostali, wobstupik.

Tole poražene je po zdaću je zapraženjom hrjedźneho a lěteho dźěła fronty Pekingskeho wójska nastało, z cźimž bě Cźang Tso-linej móžno postupacź. Marschall Wu Pei-fu je zbytkam swojeho wójska k ranju Tientsina pola Losy pschecźiwo hłownym mosam Jeng Yu-shiangej cźahnycź dał a zwój hłowny kwarćer do Tientsina pschenjosł.

Położenje w Pekingu njeje so pschemjeniło. Městno hischcze pschejo pod wojerskej kontrolu stejі. Telefonowe a telegrafowe zwjazanje hłowneho města z druhimi městami je jamo teź tam njewobskłodźene, hdźež wono psches njepschecźelske stejischcźa dóje.

Wuspěch brasilskich revolucionarow.

S Buenos Aires so powź, so su brasilscy revolucionarowjo w Rio Grande do Sulskim stacje města Urugahanu, San Borju a Itaquí wobhadźili. Brasilske-pschisitawy pódla rěki Uruguaya w Rio Grande do Sulskim stacje su so zwjele.

Dešćowe přikrywy poruča **T. Albert** w Budyšinje,
a lěčne konjace přikrywy :-: na lawskich hrjebjach 10. :: Telefon 1078

Najwjetschi podsemiski wódny tunel swéta.

Podsemiski wódny tunel sa cžołmy pod Hudsonom je najwjetschi swéta. Won je so tele dny dottwarił. Prezident Coolindge je źrjedu wjecžor z elektriskim dalokosapalenjom, pohledni rosbuchny wuzkeł spuschcził. Tunel Newcork s Newjerseyom swjasuje. Nětkże 46 000 cžołmow móże jón wschednje wužiwać.

Ze Serbow.

Sobotu, 1. nazymnika.
Wšěch swjatych.

† 970 pršni Merseburski biskop Boso, misionar Serbow.

Je wjecžor khudych dušičkow
A wopuščene rowy;
Je zrudny dźeń žno domoj šoł,
A kerchow pusty, holy.

Tu na njebju Bóh zaswěći
Tym dušičkam też swěčki,
So hwězdow wójsko zyboli
A rosu krjepja rěčki.

Te kapki, to su syzyčki.
Kiž našim lubym ronja,
A suchich kwětkow kheluški
Jim swjaty wjecžor zwonja. Čěsla.

Był swjaty Jurij dźensa w Serbach tu,
Měł kalač wjac' haš jenu waku zlu.
Radyserb.

Njedźelu, 2. nazymnika.

* 1851 Michał Cóch w Porchowje.
† 1877 Handrij Brósk, faraŕ w Budystecach, spisaćel prědarskeho hłosa.
† 1865 Davit Bohuwěr Kopf (Głowa) inspektor wustawa zanjerodźenych dźěći w Berlinje, přełožeŕ mnohich nabožnych knihow.

Chcemy, o Serbja, sej zawdawać ruki,
Chcemy sej horliwość w wutrobach hajić;
Zanošeć dajće nam wótčinske zwuki,
Kruše so zawišći napřeco stajić.

Bratŕa mi, za serbsku narodnosć stejmy,
Swobodu našu sej hladajmy derje,
Wótcam so swobodnym runać sej přejmy,
Potom to symjo teź płodźi so skerje.
Michał Cóch. 1872.

Čas jenak saha, tola du
Dny dobre skok, zle pomałku.
Jan Radyserb.

*

W Budyschinje, 1. nowembra 1924.

— **Wo wjedrje.** Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 728, hygrometer — 1, najnišša temperatura je wosy 7 stop. cžopłoty. — Nižina ł dešcženi leži nad Fendźelskej a dožaha přeses połnogne morjo hacž do Skandinawskeje. Jese kromy dožahaju pak hacž do Němskeje a Francowskeje a pschinjeźu nam njerowobitajne deščcžowate wjedro. Wyschina (wysche 760 mm) wotpocžuje nad krótkorańschej Europu a nad Alpami, druha wyschina (wysche 755 mm) leži ł połnogu Islandskeje. Jutśe njedźelu štónkžo 6,57 hodź. schadźa a so 4,34 hodź. chowa. Měsacžk schadźa jutśe pschip. 12,31 hodź. a so wjecžor 9,22 hodź. chowa. Pónđelu schadźa štónkžo 6,59 a so 4,22 chowa; měsacžk schadźa pónđelu pop. 1,18 a so wjecžor 10,32 chowa.

— **Wjedro sa pschichodny tydźeń.** Nasch wjedrawutłoćowy wótcžeń nam sa nowy tydźeń tole wjedro:
Njedźelu w nozy ł wjetscha mrózno a šćahły dešcž, potom bluke wjedro, wjecžor kurjawa, šćahły wětr;
pónđelu w nozy mrózno, rano kurjawośe, na to ł khwilemi dešcže, šćahły wětr;
wutoru w nozy bluke, rano so popróschi, popołdnju so je khwilemi wuwjedri, wjetschi wětr;
srjedu w nozy bluke, druhdy dešcž, na to khwilu rjenje, šćahły wětr;
schtwórk w nozy ł wjetscha bluke, na to so trochu wuwjedri, wjecžor so podeschcuje, šćahły wětr;
pjatk w nozy bluke, khwilku dešcže, na to so kurjawa torha, šćahły wětr;
sobotu rano kurjawa, potom ł wjetscha bluke, mało dešcža, šćahły wětr.

— **Radiotelegrafiska powěsć** wo wjedrje sa jutśe njedźelu: Trochu khłódnicho, wotmeńśe, ł městnami dešcže..

— **Prażski dźěćaŕski khór — Bakulowy khór — wustupi wcžera dwójcy w Budyschinje. Zurli běschtej kóždy ras pschepjelnjenej. W Drježdźanach spěwachu schtwórk. Dny do cžasa běchu hižo lištki rospschedate. Schtož tute dźěći policischa, je runje won pschekwapjaze. Njenjesch dnu zławu a dźak ł kóždym spěwom, ł kóždej rejsu źiła. Hdyž na kraśne spěwy wotpocžnuchaschi, tak so cžim wócžko hyboli a tak nětkotremu wuwabi tutón mózny socjalschi kapku łyjiow. Dźensa spěwaja dźěći w Khróšcžiźach, jutśe w Radworju a pónđelu w Bukezach. Schtóž ma potajkim hischcže nětkaŕ składnosć, konzert łyschcej, njech to njeskomdźi, hacž to won wěsće njebudźe.**

— **Sserbska prědarska konferenza.** Po wobłamknjenju a wejsewjenju w Wemhaj Bóh je pschichodnu wutoru popołdnja ł dyhkom w 10 hodź. popołdnjenje šerbskeje prědarskeje konferenzu. Wo bohaty wobsył je nałeźnje prošu. Jeli je khwilu, ma so na spěwaŕskich dale dźěłaćź. Duž je prošu, je šobu pschinjeśeć. — Powołanju ma teź hischcže komunistiska spěwaŕskich wošebite pošegnjenje, do kotrehož je kóždy witany.

— **Rasprowa policajte.** 29. 10. 1924 pokradnychu tu mužaze kolo šmanki „Fuchs". — 27. 10. 1924 jonjazu ruchnu tóchku ł cžorneje kože, w njej bě šmanko se šmanjeschkom T. B. — We wokolinje pokradnychu 5 běłych kackow, najkerje 28. 10. 1924. — We wězyńskuzobne dźělenja prošu kriminalna policaja.

— **Policajo jsu** wcžera w nozy 29łkn. składnostnego dźěłaćerja, kiž bě nětkaž w měsće A měchaŕ wušła ł ruchnym wosom pokradnyk. Paduch je paduschtwa dla hižo pothkotany.

— **Sa nawjedowaceho lékaŕa** šmitskowneje Budyschinskeje měšćańskeje khorownje wustwoli so kujes prof. dr. Heß ł Kólna.

— **Licženje kotu 1. dezembra** Po swjatkownych poschtojenjach ma so 1. dezembra šćit licžićh. Licženje poručamje so na wobhrodźenstwa, kotrejž konje, horjadźa, wozy, koły a kury dźerža. Wušche teho maja so domjace rěsanja wot 1. dezembra 1923 šmeć do 30. nowembra 1924 licžićz, pola kotrychž so słoćzata pschechładowacy njetrjebachu.

— **Dentist Heinka w Budyschinje** na schulskej hrjbu 6 poruča he cžesceznym cžitarjam „Serbskich Nowin" k nadchadźenju a wotkładanju swojom. Hlej nawješćiźk we dźensnjischim cžišće.

— **Stajnu wust-ł źau mebłow** wotmjewa w Budyschinje Franz Ell na Běłeńskej haju 7. Schtóž ma sajim sa dobre meble, dobporne hudźenke, spanke jśiwy atd., njeskomdź wustajeźau wopytaćz. Meble šu derje dźěłane a wuhotowane a pomérnje tunje. Wustajeźa je wupschcenc ł krasnymi wobrasami tudomneju wumjelzom a błyschcźatymi krystalemi a drohotnymi šwjećzełdami. Naschim cžesceznym cžitarjam mózemy porućeć, so bychu wustajeźau wopytali.. (Kedźbuźće na nawješćiźk w dźensnjischim cžišće.)

— **Hnitź, pcžołkaza khorosć.** We wschelakich schlesyskich krajinach je straschna pcžołkaza khorosć — hnitź — wudyrsła. Njech tehodła naschi pcžołaŕo prawje na swoje pcžółniscžeńa kedźbuja.

S Buksa. „Jedyn dźeń we twojich pschimworkach je lěpschi, dyžli hewak tyšaz. Tute słowa cžitajcu, lubi kemscherjo, pod schulskimi tuhimi w naschim Nakim domje Haj, tuto sunu tak prawje na kermuschnej njedźeli sackali, hdyž pschi Božich słužbach naseh pošawnitk khor sobuskuskowaschce. Wschitcy kemscherjo pschiwołaju knjesej wucžerjej Kerkej, kaž też jeho wurčžownikam wutrobny „Sapłacj Bóh".. Njech instrumenty dale šwoje wunje sunk, se Sserbow postrowi ł njedźelskim wyschinam łcžeću. Njech pola Boha wuprocha nam a druhim šerbskim wobdarjam dale tajkich muži, kiž tak kwórnje we winicy Knjesa dźěłaju.

S Noweseži. W naschej wsy běchu na 3 městnach frenyli. Dwójcy hradowny kwas tež z jenym chołowym sobu kasachu, kiž w sahrodze wiškachu. Na druhim městnje pokradnychu po roskamanju sankow ł hróbe kury, kiž nje dźěłaćźi. Policajski pos njeje nicžo wušledźił. Paduchow hacž dotal hischcže powabnuli njejsmy. Na wschěch tšoch městnach su paduschi kmudych dwójčkich dźěłaćerjow wobkradnyli. Jedyn ł nich je ł temu hischcže staŕy a bédny.

S Krjeje Sańdźeli pónđelu psched wjecžorom štóšeche 10létny syn źiwnoscžerja Polaka ł swojom kolisu domoj. Won bęchešeche na schnitzach. Jako ł skłonkowym pucža na dróhu won pschijędże, dwaj hołaj wokoło wola, hanjeźo a ł cžapku konja šmólchtschitaj. Mały Polak spyta sapschaih schtertcžeć. Won šo se schkórnjom po bróhy schmórasche. Nóschto krocžel psched starschitšim dohnom ł woła padny a prěskowne a šadne kolo jemu pschas wutrobno pschejedźechcej a straschnje płuza ranje ezbichcej. Hólsa do Nitschankeje khorownje donjeschny. Prošcha šo jara, hnch wón žiwy wostanje. — Tutón pad nsch ze starschimi ł wucžbu. Dźěći njedyhrjeli dozyła šame se sapschahsom jěć. Sakoń to tak kruce swakaśe. Schtóž hischcže 16 lét njeje, šam jćej njesmi. Wóteć na to njech šo kedźbuje, so dźěći cžehwilu tšót njeschpótschcza. Dźěći dozyła njeschluscheja na dróht se šylnym wobkhadom.

S Khróšcžiź. Sstredu 5. nowembra dawa šo maczerjan pop. w 2 hodź. rada w Herbšćej grychcže. Lékaŕ tam tež budźe.

S Kamjenza Fotograf k. Albert Nager je pónđelu 27. t. m. swoje mischtrike pruhowanje wotpołožił.

S Drježdźan (Porjadnikka.) Wichcžbuda Drježdźanskeho towaršstwa „Cžornoboha", k. A. Schołta, prošu, so by redakcija „Sserb. Nowin" tuto wozjewiła: W cžo. 248 wot 22. oktobra k. l. je šo w „Serb. Nowinach" po-

Předźenak

je po dołhim pytanju lětša też muža namakał, kiž ma wobjernje na wjedro wustejł. Je to jedyn ł najstarschich a najnahladnischich knjesow Budyschina, kiž je wot šwojich dźěćaných lét ženm stajnje na wjedro kedźbował a šebi swój sahadu wuhledźił, po kotrejž šo we Łužicy wjedro wutworja. — S najmjeńšcha jónu sa tydźeń khodźi hižo 50 lét na hory Cžornoboh, hdyž ma šwoju wjedrarnju, na kotrejž šo jara kedźbliwe šylnosć wólka, deščcženja, powětrowe cžehi sapiśuje. — Je wopraudźe zyle šwódźiwnje, kak su tu dotal wěscženja wjedra po dołheńše, kotrež je po šwojich wobličenjach podał! — Ma wotpohlad šwoje nasłonjenja we wědomostnem dźele wušaśnicž. Nadźijomnje šo jeho tuhu witana pomoc hischcže wjele lét naschej protyce schkhowa. — Proźmy jara, so by šo prawje kedźbliwje cžitało, schtož šo we pschichodnem wjedrje podawa! — Sčmy sami jara wędźiwi, kak šo jeho wěscženje dopjelni. — Pschejelmy a nam jara drohi knjes šašluźi žebi wot hrozneho ratarskeho wobjebitu dźak!. —

Na Straži.

Powědźi je Schumawy'.

4] (Pokrazowanje.)

A wolschowski knjes hidźeše khwój poddany lud, połskocžiske jón bjes šmilnosće. Měješe dźěn dobru wutrěć w tom, so jeho poddani ł jenoš małymi wumyślacžemi ł druhej wěrje pschidźerzowachu.

Wicžasa, hačzrunjež běšche tón źiwobodnik, hidźeše wón hižo dawna. Sšluschešeše tola k jeho łubju ziany kruch lěća, mjeschowacžeho runje ł wolschowskim knjejim lěsnom. Tutón lěź a potom wošebje Wicžasowa njewotwisnosć, na kotruž běšche jako žobustaw krakowskeje Lěśi hordy, bě łakomnemu knjesej do boka. Dokeľ pak běšche Wicžas psches stare prawa a šwobodźiny, kiž běchu tehdy hischcže w pokrej płaćźiwosći, schkitany, njemóžešche jemu na žane wašcžnje do schkody być.

(Pokrjewi)

Staŕy Wicžas wschak ho jara psched tóhdej pschicžinu na kedźbu bjerješe, psches kotruž moht hnčw žarliweho knjesa na šo sčahnyć. Nimo teho dohładowaschce na wolschowšte ležźi staŕy hajić, kotryž bě ł mnohich lét jako najbliźšeli Wicžasowy žuzbow w hajnikowni ł nim w pschcželežitwje a dobrej woli žiwy.

Tón pak šemrě nahle a do hajnikownje šadźichu noweho, wo kotrymž bo powědaschce, so je ł zušnikom, rodźeny ł Sserowiske, a njepschcežerny, błitwi a šatźaty muž. Staŕy Wicžas, hdyž bo ł nim prěni króć na polu šeika a jeho šwórikliwje postrowiwschi, šedma njepschceželneho, njestrowliwego postrowjenja wot njeho dosta, špótna hnydom, to tón cžłowjek budźe ł nim hórje šołhadźeć hacž priedawschi. Won pak šej pschedewša, so, tak dołho hacž budźe móžno, bo wschěm rosłoram a šwadam wuhiba a schtož budźe móz, radschi šnježe.

Njemało šo dźiwaschce, hdyž jemu „cžorny hajić", kaž ludźo jeho powschikowanje mjenowachu, do statoka šaštupi.

Hospodaŕ jeho ł cžeścžerowanjom pschiwita a dowjedźe jeho do jitwy, hdyž jemu hajić krucze porucji, so by njeběželi do wolschowskeho hrodu pschischoł. Wicžas njenadźejo šo niczeho dobreho, šo postróži, ale tola šlubi, so pschiźdźe, a wopraschcha šo jenoš hischcže hajika, hacž njewě, cžehodła?

Tón pak rosešajmy hubje ščeroko ł hrozneniu wušmješkej, je špob jeho mikawcžkow šaźeli šo kaž ł wohnitwym błyskom a njepschcežeršelšzu wotmolwi, so to na hrodźe hori.

Hdyž jako je šlatoka wuńdźe, wot Wicžasa pschewodźany, tu šawohlada na dworje Wojtěcha. Rjane hołcžo šo jemu kaž šo dla, šalubi, dokeľ bu hnydom pschceželniški, a bóle powědaty a posłała khwilku na dworje, prjedy hacž woteńdźe, cžaźeššcho šo wohladnjo. Sa to pak šo Wojtěsche njelubješche. Wona šo twrjaji, so je w tych dobrich, cžornych wušach a włošach šamonu cžertanej podobny a wuhibowaschce šo jemu, hdyžkuli móžeschce.

Hajił wschak khodźeše ł sebi cžaša wokoło statoka cžaššičho a be najdhcžeho staremu Wicžasej pschceželniški. Se wolschowskeho hrodu wrócži šo Wicžas jara šaruđeny.

Wolschowšti knjes jemu šchodopschcežnje šdźeli, so je ho kralowšti roskaš wudał, po kotremž naja so wschitcy wobyđlerjo cžešteho kralestwa romisko-katolikej wěrje wusnawacž. Tón, schtóž ho njepodrobi, dyrbi do lěta ł kraja wuczahnyć, hewak šmeja jeho ša bludnowěrza. Se dobrem jemu też nanjetowaschce, šedźe-li šwoje kubło pschedacž, so je šam jemu wotkupi, wěše ša jara nisku placžiznu.

Nětko Wicžas ł jeho šdźiwa, so je ho cžaš cžerpjenjow pschiblížił, dokeľ nacžeschce ho jeho wobnožnistwa, w kotrymž bě wot starschejcu był jara horlinje wukhlowany, wotwrjeź. Njeluj jemu nicžo druheho, hacž šwoje hołpodarstwo pschedacž, do zuzby ho pschebydlicž a tam ješ nowu domnisnu šakožicž. Wótcžinu, nabożnistwo, šwój ródny dom a wobšydstwo, wšcho dyrbješche wopuščeźicž a šhubicž.

A nadźije, so hychu ho wšěy trašch nětkaŕ ł lépschemu šrjadowacž dale, njebješche žaneje. W tajkej šrudobje bješche Wojtěcha staremu Wicžasej ł jenicžkej šwórnej podpjeru.

Wona jeho pokjesche a rěcžeše staremu nanej tak dołho, doniž ho pothmurjenosć ł jeho wobliczu šnajmjeńšcha na iwokonik njeschuđi, šama wschak njeješche wopudne rany, kiž běchu jim do wutrobh padle, tehomnja cžeżko. Jenicžke pokojenje, kotrež ju pobjelnjowaschce, bješche šwórna Bohuschowa luboscž.

Krocžeschе-li ł nim abo w jeho wobjecžu po šmykym a niehtenk lěšnem mochu, tu šabu na wšcho druhe w žiwjenju a bješche jenicžšy šwojej luboscži žiwa.

Mjes tym cžaš cžekkoschе. Wicžas šo bojeschе, so po njedobkim cžašu, kiž by ha jeho pschebywanje na kuble hischcže wumérjeny, šmeje hischcže mnohe pokoršenje wot šurowego Knjesa a jeho dźiwjeho šlužobnika, teho hajika šnjeseć. Ale hajił bě runje pravje pschceželny a šwórliwy ł njemu, cžašto ł nim na polu pobješadowa, haj, druhdy też na kubło pschikhadźeše a šwoja tam bźěchi cžaš. Wobješe hladaschе ša Wojtěchu a rad šo ł njej do rěcžow da. Hołcžo łuschaŕ ł wjetscha hóršy woteńdźe, a bješche widźeć, so jemu to wěšo łubo njebě. Hajił to wobkedźbowaschce, cžašto po nad lym šrašcžnje šamrócži, ale ženje nicžoho njeprajі.

Jónu wječaŕu popołdnju pschińdże njenješchcežne šwjatocžnje šwobklenay na kubło. Nadeńdże Wicžaša šamotneho wo šiwje, a po krótkim rosmołwjenju, dowěriwschi šo jemu, ł kaźim šamérom bješche pschińchoł, prošcheše jeho wo dźorzowanju ruku. Stareho Wicžasa ł tym wuzku pschchwapi, dokeľ tón, haźurunjež bě wobkedźbował, so hajił ša Wojtěcha ku šo šalubowanjom wobhładuje, tola šo teho nahlaš njebě. Tehodła šo wrócžiźowaschce šo ł pospěškom w nabožnišim wušmaču, ł mšodoscju holcži a ftóncžnje wotmolwi, so two tom móje jeničžy hama rosłuchźićź. Hajił źadaše, šej hnydomnu wotmolwu, a Wicžas bješche tehodła do šarhody ša Wojtěchu, so by ju šawołał. Holcžka ho jara wšetróža, hdyž jej nan two hajikowej žadoscji šdźeli. Bórzschchak šo jeho wobtwrjeji a ł krutym šiupom krocžeschе ł nacžom do jśiwy, hdyž hajił hischcže ras šwoje žadanje wuprayi. Wojtěcha djakowa šo šwórliwje a nutrnje ša dopokasane jej pocžeščowanje a ša dowěru, ale šodom tajki nacžnjet ł wěšoscžu wotpokasa, wuprajo to, so šwoje wěrownoscže njeśaprěže, nana njeśaprěže, nana njewopuščeźi, a šo pónđže ł nim do zuzby. Proščeschе hajika, so by wón pšches to jej a nanej njebył ł njepschceželom. Šinak wonaj jednacž njemóže, dokeľ njeje ženje ł njemu nékaju pschihnutnosć ani šacžuwa, ani šacžuwacž njemóže a njebudźe. Šo łaskej wěšoscji a prawdoscju šwój nahlad tej pschdenješe, to psched pohładnjenjom cžornehо hajika tola šatšepota. Šeho woka wuprażny jeničžki šapał, w kotremž šapłomi ni šo hnydom djabolšša šłoscj, hida a šloba.

(Pokrjačowanje.)

pućzu pak je ju wotšalila. Sobotu dopołdnja namakachu jeje cźěło pola jpuščekałoa w Nišy. Wona je najšerje šwoje žiwjenje wšala, dokelž běše jara mjechkeje wutroby.

S Wósporta. W najšerj radoscz pinzy šu pošlednjuju hobotu „twar šchali“. K. Herman Schkoda pohoršcźanske dźěłaczerjowa nanajlubošnišcho ſ fidźu a ſ pjećom. Wutoru šapočachu cźěšnje wšěcźerk.

S Wirminghoffa. W brunizowni wumjenjachu šlare šabritiki kotoły. P. chi tym inješbolšchu dźěłaczerjej ſ Brětnjeje a ſ Kletneho a dźěłaczer Rožmy ſ Šukowa. Pichiču dnjuš rozmjerče žebi dźěłaczer pala prawje ruki. Popołdnju šaſtupnje šo dźěłaczer še zhjelemi. Wšěcźi šranjenych dowjeſchu do chorotwnje.

S Wojerej. Sozialnym a małym rentnarjam wupłaci šo podpjera pondźelu 3. nowembra na měſchcź. Hlownej pokładnizy.

S Hamora. Jedyn hajnik bě ſ paßlemi liſchku popadnył a chyšchne poſoſchicho po nju pichnjeł. Hdyž pak šo wrócźi, bě šo liſchka ſ paßlemi pominyła. Polizajſki poſ ſ Běreje Wody namaka njedaloko paßle ſ liſchku, kiž pak bě mjes tym zlakka.

S Tſcheplina. Sobotu pſchipołdnju wudyri pola Krumpej Boži woheń. Domſte, kiž bě ze ſlomu kryte, ſo bórzy

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 1. nowembra 1924.

Mjenjeny kaž wčera.

Barlinſke wiki. Schwórtk popołdnju bě pſchi tónzu wikow wčera hjeſchlóſchtnoſcź ſaſtupika dla kanzlerowego pſima, kiž burſowym wobrótnym dawk nastupa. Tale hjeſchlóſchtnoſcź hiſchcźe wčera pichi ſpočatku wikow knjeſcźe. Spekulantoſo ſo wčera ſchpoda jara wrócźo dźerzachu, tola poſdźiſchcźo ſo ſaſo bóle hjbachu, dokelž ſo ludźo bóle na wikach wobdźělichu.

Efekty. Wokolo pſchipołonja wikowaſche ſo wójnſka pożčonka ſ 485—490 3½ proz. pruſke konſole je 1200 miljard. prozentow. Mjenjcźne wiki ſo njepſcheměnichu, tehorunja niz dewiſy. Kurſy industrije ſo trochu ſeſtajichu.

Produktowe wiki w Barlinje njepokaſowachu wčera wjele lóſchka ke kupowanju. Wina teho je ſtobu, ſo mnoho tak prawje njeſchdże. S tukraja poſlicźuje ſo tóſchcho Rźekowego žita, pſchedawa pak ſo cźežko. Mukrajne žito bě ſ druheje ruki tuniſcho dostacź. Pšacźiny ja roſtu a pſchenzu ſo poniſchichu, też wonoſ ſlabje dźěſche. Kupzy njekupowachu. Jeczinjenja poſlicźeſche ſo wjele, pſcheda ſo pak malo.

Wiki rěſnehu ſkotu (Magerviehſhof) ſtatk 31. oktobra w Barlinu-Friedrichsfelde. Hacź dotal běchu pšacźiny na wikach wužikowcho a plahowanſtcho ſkotu pſchcźo poſtupowale. Tydźeń dołho pokazuje ſo na nimale wſchěch wikach wjetſche poſlicźenje a to wožebje ſkotu 2. a 3. kajſoſcźe. To leži ſ wjetſcha na tym, ſo dyrbjeſche ſo ſkót wjepſch ſdúheho wjedra dla hižo ſahe ſ paſtwow wjacź a pichedacź. S pſchicźinu je też njedoſtahanje pjenjez. Kupzow ſ ratarſkich kruhow je doſeł, tola njedoſtahanje pjenjez jim njedowoli, kupowacź. Pod taſtimi wobſtejnoſcźemi je wožeranſche wiki jara poczčichnu. Pſchiſtnalo bě ſo 661 krumow, 51 wołow, 44 hykow, 40 młodych ſkotatow, 175 cźelatow, kotrěž ſo wſchě po ſmiſchich plačźiſnach pſchedawachu. Sa wyſokoſuncźelnymi krumami a też jałowjami ſo derj napraſchuja a by derje było, hdy by ſo dale dobra twora na wiki hiała, dokelž ſo njele ſkotu do Saſkeje a Schleſyſkeje kupuje. Mjenje hódna twora ſo jenoſ cźežkym po tunich plačźiſnach pſchedawacźe. Słnkt ſkotu wyſche woſta. Sapſchažku ſo tele plačźiny: ſa dójne a wyſokoſuncźelne krumy 1. kajſoſcźe 250—350 2. kajſ. 200—250 hr., jałowy 1. kajſoſcźe 250—430 2. kajſ. 160—280 hr., cźeſtnjene woły 40—47 hr. ſa zentnaŕ žiwoje wahi, młody ſkót ke kornjenju 33 hacź 36 hr. ſa zentnaŕ žiwoje wahi, ſkót, kotrnjž ſo wjacź ty i plahowanju njehodźeſche, wikowaſche ſo je 30—35 hr. ſa zentnaŕ žiwoje wahi. Wubjerna twora bě drózicha.

Na kaujazych wikach bě wokthod měrny, ſtjeſche 923 koni na pſchedań. Sa nje płacźachu ſo tele płacźiny:

1. rjad 1100—1500 hr.
2. rjad. 800—1100 hr.
3. rjad. 500—800 hr.
4. rjad. 300—500 hr. ſa jeneho.

Wiki ſchtwórtk w Lubiju: Seleny kal 15 pj., wołóke woſrjechi 50—60 pj., lěſchne worjeſchki 1 hr., butra 1,30 hſa 20 pj.

Schkrowe depesche.

Barlinſke produktowe wiki, 1. nowembra 1924, dop. 11,45 hodź.: Žitowe witi ſo njepſcheměnichu; běchu dale njeſtajne. Tendenza: Měrna.

Wiczne płacźiny wczera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wiſchcźo po ſtotej hriwnje	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pšacźenza	10,20—10,50	10,00—10,50
Rožla	10,20—10,40	10,00—10,40
Jeczmjeń	12,00—13,25	12,00—13,00
Wowoz	8,00—9,50	8,00—9,25
Sydno	3,00—3,50	2,50—3,50
Sčłoma, ſ maſch. młócź.	1,75	1,10—1,60
Sčłoma, ſ ſajlanju	1,50	
Sčłoma, ſ ruku młócźena	—	1,80—2,00
Bérny, pola ratarja	2,75—3,00	2,50—3,25
„ hacź na żeleſnizu	—	—
Butra kg	4,00—4,80	4,00—5,20
Jeja	0,19—0,20	0,17—0,20
Pšchenzne wotruby	—	6,50—6,80
Rjane wotruby	—	6,50—6,80
Pšchenzna muka	—	18,00—19,00
Rjana muka	—	17,00—18,00
Rožata, wulke	—	—
„ krěnje	—	—
„ małe	—	—

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymje po tunu abo 1000 kg, ſewał 100 kg, płacźiny po ſtotej hriwnje.

	31. 10.	30. 10.		31. 10.	30. 10.
Wiſchcźo	202-205	207-211	rapš wołjnjchi	15,80	15,80
rožla	197-201	202-208	poch. metalga	9,20	9-9,20
nałet. jeczmjeń	206-207	206-207	ſerabella	14,00-15	14-15,00
nał. jeczmjeń	—	—	bérnage krużli	19-19,40	19,25
wowoz	170-180	175-185	ſuny	20-22	20-22
kukuriza(Maiz)	—	—	wola	18-20,00	18-20,00
pſchenzn. muka	28-31,00	29-32,50	(any wołjnjchi	22-25,50	25-25,50
rjana muka	27-30,75	28-32,00	ſadre lupiwa	14-15,00	14-15,00
pſchenicź. wotr.	12-12,60	12,80	ſelte lupiwa	16—18	16-18,00
rjane wotruby	12-12,60	12,80	ſyno, 50 kg	3-3,20	3,00-3,80
rapš	390-400	40	ſlomu, rjana	1,10-1,30	1,00-3,40
lane ſymje	390-400	390-400	„ pſchenicź.	1,10-1,30	1,00-1,40
hrěch	23-26	23-26	„ wowſyna	1,00-1,20	0,90-1,00
pjeſnichki	17-18	17-18	„ jeczna	1,00-1,20	0,90-130

Drobnowikowanſke płacźiny w Budyſchinje.

1. nowembra 1924 po hamtiſkim poſtajenju.

Wſchě płacźiny ſo po ſtot. hriwnje ſrownja.

Twora		najmjeńſ. płacźiny hr.	najwyſch. płacźiny hr.
Howjaze mjaſo ſ loſcjemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelaze mjaſo	1 „	2,40	2,60
Skopjaze mjaſo	1 „	1,80	2,60
Šwinjaze mjaſo	1 „	2,60	2,80
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz	1 „	3,20	3,60
Pšchenicźna muka	1 „	0,40	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,40
Khleb	1 „	0,35	0,35
Jedźne bérny	1 „	0,08	0,10
Rajž	1 „	0,44	1,00
Hroch	1 „	0,56	0,72
Sočki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	1,90	2,00
Šunſcheny potrej	1 „	3,20	3,60
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,80	5,40
„ wulkrajna	1 „	—	—
Jeja	ſchł.	0,16	0,18
Jedźne bunty	1 kg	0,48	0,64
Zukor drobny	1 „	—	0,72
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńtne wuhło (domj. tebj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Płacźiny rěſneho ſkotu na Drjezdźanſkich ſkotnych wikach.

30. oktobra 1924. Płacźiny po zentn. a ſ. hriwnach.

Skótne draſtny a wofnamjenjenje.

Woły: 23.

Polnomſaſtne, wukormjene, najwyſchſcźe rěſnje hódnoſcźe hacź bo 6 lět	53-55
Młode mjaſtne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	43-49
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane ſtarſche	30-34
Mjenje pjewane wſchěch ſtarobow	24-28

Byki: 19.

Polnomſaſtne, wurośćene, najwyſchſcźe rěſnje hódnoſcźe	51-54
Pjenwonſaſtne, młódſche	45-48
Mjenje wukormjene młódſche a derje pjewane ſtarſche	33-36
Schpatne	23-28

Jałowy a kruwy: 32.

Polkormſaſtne, wukormjene kruwy najwyſchſcźe rěſnje hódnoſcźe	52-55
Polnomſaſtne, wukormjene jałowy najwyſchſcź. rěſnje hódnoſcźe hacź bo 7 lět	40-46
Starſche wukormjene kruwy a derje wuhotſe młódſche kruwy a jałowy	30-36
Derje pjewane kruwy a mjenje pjewane jałowy	24-28
Mjenje a ſchpatnje pjewane	20-23

Cźelata: 575.

Najſchſch. wukormjene	84-87
Mjenje wukormjene a taſte wot zyga	80-84
Schpatne	70-78

Wowzy: 35.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	50-54
Starſch. wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Mergſchaje)	23-36

Šwinje: 575.

Polnomſaſtne, woſebitych caſow a jich ſchiſkenſow, hacź bo 1½ lět ſtare	72-75
Wukormjene	78-82
Młódſne	64-70
Schpatne	56-62
Ranzy a kundrozy	52 62

wotpaſi. Se ſtiwy mózachu lědma nadobu wukhowacź. Kak je woheń naſtał, njeje nicźo znate, najſerje we wuhenju.

S Nowoje Wiły pola Mikowa. Njedźelu wjeczor ſo mišchtr Schlowik ſ nošcheje twornje ſe ſmnoſcźerjom Jenkl w korčmje ſwodźi, jeſo ſ bleſchu pſches hlowu dyri a tak ſtraſchnje ſrani, ſo dyrbješche Jenka lěkařſku pomoz pytacź. Sćežkoſt alkoholaſ — Njeby to najlepje było, jo by ſo też pola naſ kaž w Amerizy cźertowſki navoſ ſakaſał. To dyrje njeje pſchenjeſe prajene, jo ſo poſoſan wſchěch njekultkow w pjanoſći ſtanje.

S Khoczebuja. W nozy na pjatk dobuchu ſo do Abelingez wobſthoda ſe ſtotymi wózami paduſchi a tradnuchu wózy ſa nježdże 10 000 hr. S pytanju ſu ſo do wobſthoda dobrali, wjelb a ſchpundowanje pſchekamawſchi. Dopołdnja bu pſchiſudże měſchcź na ſaduſchtwo. Pinzne wokno běchu ſ cźornym tukom namaſali.

Přiłopk.

* **Hołzh w alwcje wotwjedł.** Sańdźenj tydźeń wjeczor buſchtej młodej hołzy je Sangenberga pola Zeitza, 15 lětna Alica Schmidtez a 19 lětna Gertruda Winklerez, ſ autom wotwjeſenej, a to ſ namozu. Wo woſu ludźo jeno wědźachu, jo je ſ Lipſlej wotjěł.

* **Twornja ſo ſpalika.** W galvaniſkej tworni Faulhaber u. Co. w Barlinje ſlecźa ſchkricźka do benzinoweho ſudobja. Wobeni naſta a ſniežł wſcho w pſchiſemi, hdyž prenjeho poſchoda, wjele druheho materiala a maſchiny. Schkoda je wulka.

* **Murjeł jako lěkař.** W naſchim cźaſu, hdźež ſ weſtej lubošcźu a ſ dośćežinjenjom ſaſchmi proſetoju, wěſchcźerjo a ludarjo ludźi jebajo ſwoje wóle hraja, je jena ſ najlubſchich rólа lěkarja. Kak lohzo dadźa ſo tola ludźo narěcźeć a cźinja tajſim „lěkarjam“ jebaze dźěło lohſe. Tak bu we Frankenthalu tajſemu ludaſej wobliczo wotkryte. Tutón knjeſ, kiž pódla ſwojeho „ſaſtojnſtwa“ knihu „Domjazy lěkař“ předowaſche, maſerowaſche, operěrowaſche, poſtajeſche, pſchepytowaſche ſwojich pazientow a měſjeche ſamo jenu ſhorobnu ſotru ſ Mannheimſkeho wuſtawa ſako aſſiſtentku. Pſchi ſajeczu wupokaſa ſo „knjeſ doktor“ jako 20-lětny murjeł ſ Ludwigshafena.

* **Wojſudła hjeżada.** Snaty franzowſki politikaŕ, kiž pak też njeje ſrooje roſpjerſchenoſcźe dla mjenje ſnaty, telefonowaſche pſched krótkim jenemu ſnatemu: „Mam dźenja wjeczor měſtno w dźiwadle wyſche, dokelž ſym ſebi bohužel runje dźenja woſtudły hjeżadu pſcheproſyl. Mózeſcze traſch Wy liſcźki trjebaceź?“ — „Schkoda, ja je też wužiłk njemožu“, praji pſchecźel, dokelž ſnój, moja žona a ja k Wam ſ wjerżeri pſcheproſchenaj.“ Politikaŕ njemóżeſche ſłyſchaŕ ſyſchcźne jeczi ſaſo pſchipowěźnyć.

* **Lěkařki, dr. med. njejmédża ſo w Londonje wudaŕ.** Londonſki kollegium měſchcź. ſaſtupjeri poſtaji w jenym poſjedżenju tuto: Knjejny, kiž maju diplom dr. med. a we měſchcźanſkich ſhorownjach ſtutkuja, dyrbja ſe ſłużby ſtupicź, jeli ſe ſo wudadźa. Nětko je wulka roſhorjenoſcź naſtała. 34 lěkařkow je w měſchcźanſkich ſhorownjach pſchiſtajenych a kaž wjele ſo njewuda.

* **Kup.** Stary Samſon Wertheimer ſe ſ najſnaczſchim pſchekupzom ſe ſtarožitnoſcźemi w Londonje. Stajnje ſtojeſche we ſwojim wobſthodźe w dołhim kaſtanje a w małej cźapy. Sſynoſo, kiž běchu elegantni knjeſoja, dźiwachu nana wo nješchto hódniſchego ſdraſcźicź a darichu jemu kožuchowy płaſchcź, kiž 150 puntow, to je nježdże 2700 hr. płacźeſche. Dokelž pak tak drohotnu draſtu wěſche ſo wobleſt njeby, prajachu jemu tehodła, ſo ju płaſchcź ſa 40 puntow, to je nježdże 660 hr. kupili. Pſches to ſo nan Samſon też hórſcheſche, ale płaſchcź tola pſchija. Dwaj dnjeſ poſdźiſcho wojſedź ſwojim ſynam, jo je dobru ſaſtużbu cźinił. Wón bě mjenujzy płaſchcź ſa 60 puntow pſchedał.

** **Wujaſnjenje.** „Praješe mi, ſchto je bigamiſt (muż, kiž ma dwě mandźelſtej)“, wuprajcha ſo inſpektor połzaja pſchi pruhowanju. — „To je muż, kiž je dwójzy tón ſamy ſmyſł cźinił“, wotmolwi połizíſta.

Srjedu, 5. nowembra 1924:

ſkótne wiki w Njeswačidle.

Gmejnska rada.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Župowa zhromadźizna serb. tow. „Skała“ we Łusku, „Zerja“ w Hrodźišću, „Nadźija“ w Rakojdach a „Jédleńka“ w Dubrawcy wotmeje ſo njedźelu, 9. nov. t. l., pop. w 2 hodź. we Zendźic hoſcźencu w Rakojdach. Sobuſtawy mjenowanych tow. chcyli ſo z wěſtoſću w bohatej liczbje zeńć, wosebje wſitcy ſpěwarjo a wſitke ſpěwaŕki. Přednošk je přilubjeny.

Předsydſtwo.

Serb. tow. „Lubin“ w Budeſtecach ma njedźelu, 16. nov., pop. z dypkom w 5 hodź. pola Rósikec zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Zo by kóždy zhromadźiznu wopytać mohł, ſo hižo tak jara do časa wozjewja. Tuž ſo wopyt wšěch ſobuſtawow z wěſtoſću wočakuje. Hoſćo ſu lubje witani.

Spěwny wotrjad serb. tow. „Zerja“ ma wutoru, 4. nov., wječor we 8 hodź. w Njechornju ſpěwanje.

Dirigent.

Serb. tow. „Zernička“ w Liehanju ma jutře njedźelu, 2. novembra, pop. w 3 hodź. we Garbarjec hoſcźencu w Kiſlicy měſačnu zhromadźiznu. Wſě ſobuſtawy ſo wěſće wočakuja; hoſću ſo wutrobnje witani.

Předsydſtwo.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe ma kóždu wutoru wječor we 8 hodź. ſpěwanje pola Haškec. Wſě ſobuſtawy, młode žony a knježny, kotrež ſerbſki ſpěw lubuja, ſo wutrobnje přeproſuja.

Dirigent a předsydſtwo.

Jednota „Sokol“ w Porſličach. Sokolſo zwučuja pónđelu wječor we 8 hodź. Sokołki wutoru wječor we 8 hodź.

Serb. tow. „Nadžija“ w Budyšinje změje přich. wutoru (4. 11.) měsačnu zhromadźiznu we „Hotel Rachlitz“. Wšelake ważne wěcy maja so wuradźować, tohodla njech wšitcy přińdu. Předsydstwo.

Serbski Ratarski Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu, 2. nov., wječor w 6 hodź. pola Šmidkec ważnu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho towarša je, zo z dypkom přindže. Předsyda.

Khwaćanske serb. towarstwo wuhotuje jutře, njedźelu, 2. novembra, wulki serbski wječor we wjesnym hosćencu. Započatk 1/2 8 hodź. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Kolojeźdne tow. „Błysk“ w Haslowje ma přichodnu srjedu wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Nowe sobustawy so přijimuja.

Bakulowy koncert w Bukecach je póndźelu, 3. novembra, pop. w 4 hodź. za dźěći (wulcy móža so wě też přinć); zastup 20 pj., wječor 1/2 8 hodź. wulcy wumělski koncert za dorosćenych. Kóždy Serb njech tute žadne poskićenje wopyta. Programy su do časa dostać pola **kh. Cara a Lubjenskeho w Bukecach.** Wubjerk.

„Pčólnica Khrósćanska“ a „Wrjós Delanski“ stej wot hłow. saksk. zwjazka njedźelu, 2. nov. do Njeswačidła přeprošenej. Tam budże za tamne a za našej towarstwje w knježim hosćencu w 3 hodź. pop. přednošk k. wyšš. wuč. Wićaza-Rušečanskeho „Kak doopěju zaźnosyne ludy“. Před zhromadźiznu su wšelake nastroje wustajene a po njej je rozrěč wo cokoru. Wšitcy z našich sobustawow njech tutu skladnosć wužija a w prawym času so tam zeńdu.

P. Hila. M. Hajna.

Prosymy wšitkich wučerjow wokolnych šulow, zo bychu dźěći na koncert Bakulowych spěwarjow we Bukecach kedźbne činili a k wopytej namolwili. Koncert za dźěći je póndźelu, 3. novembra, pop. w 4 hodź. w zali Stangec hosćenca w Bukecach. Zastup je jenož 20 pj. za dźěćo. Wubjerk.

Na koncert „Bakulowych spěwarjow“ kiž so přich. póndźelu, 3. nov., pop. w 4 hodź. a wječor 1/2 8 hodź. za dorosćenych w Stangec hosćencu w Bukecach wotměwa, so wšitcy wutrobnje přeprošuja. Započnje so z dypkom. Wubjerk.

Zwjazk Serb. Ratarskeho Dorosta prosy wutrobnje, zo přizamknjene towarstwa na nóhdy připósłane listy wotmołwja, dokelž wěc jara khwata. Jednačel.

Serb. tow. „Ratarski Dorost“ w Khrósćicach ma sobotu, 1. novembra, wječor w 6 hodź. pola Zarjeńka małe posedźenje dla excursa do Lubijskeje cokorownje. Předsyda.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Khrósćicach ma kóždu wutoru we 8 hodź. pola Wjeńkec zwučowanje; přichodne zwučowanje je 4. novembra.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smolaŕ, w Budyšinje.** — Zamołwity za hospodarski dźěł: **Arnošt Bart, w Brězyny.** — za nawěsćki: **A. Dučman, w Budyšinje.**

Malešanske serbske towarstwo

wuhotuje **njedźelu, 2. novembra,** wječor w 7 hodź. pola **Lipičcec w Malešecach**

serbski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom, wulosowanjom a

rejemi.

Wšitkich česćenych Serbow z blizka a daloka přeprošuje wutrobnje předsydstwo.

Haškec hosćenc w Delnim Wujezdźe

Njedźelu, 2. novembra, wot 6 hodź.:

Kermušne reje.

Póndźelu, 3. novembra, wot 7 hodź.:

Wumělski koncert.

kotryž wuwjedźe Wujezdźanska kapała.

Potom reje.

K tomu so wšitcy wutrobnje přeprošuja **Kapała. Hosćenčaŕ.**

Hosćenc w Róženće.

Pokračowanje škatowanja wo myto wot nětka kóždy dźeń.

Meblowa wustajenca
Franca Ekla

Molowane wobrazy

wot Margarety Brücknerec, Jurja Korla Hajnki

Krystalo — swěćadła

spanske, jědźne, knjezowe stwy

klubowe-, kontorske a kuchinske meble

Darmotne wudawanje kuponow a premijowych listow Zastup darmo.

Strykowane hólčace wobleki

praktiske, płaćizny hódne, trajne poruča ze spódnimi šatami wšěch druźin w jenož přenjoklasnej fabrikaciji

Strympowa fabrika Otto Oßwald

Kupowanski dom za wikowarjow.

Wutoru, 4. nov. dop. 1/2 10 hodź. předawam swój

žiwy a morwy ratarski inventar:

2 konjej, 2 krowje, 2 jałojcy, čělk, syčawa, synowy wobročak, knitivator, zakrabowak, pług, brony, rězak, juchowy sud, juchowa plumpa, konjacy grat, hospodarski a druhe wozy atd.

We Wóslinku. **Wićeŕk,** faraŕ.

Kwumłóčenju žnjow

poručam swoju nowu

originalnu „Lanz-Bulldog“ młóćacu sadźbu

Zapósłani so njetrjebaja stajić. Při lutowanju na ludźoch najćišćiše wumłóčenje. Najtuńše wobłičenje.

Paul Laukus na hórnčerskej hasy 40

Telefon 496

Seidlec wuhlowa wikowarnja w Njeswačidle při Bóšićanskim puću poruča ze składa po wjezbach hač před khěžu

češke wuhlo, worjechowe brikety a brikety za domjace tepjenje.

Při wotewrjeću wagonow tuńše płaćizny.

Rukajcy

štrykowane a trikotowe, poruča w připóznatych dobrych družinach

Otto Oßwald na kamjentnej hasy

Mašinski wolij centrifugowy wolij

wolij za jědźne koła — wósk za čórjeńske rjetowanje pódkowowy tuk — desinficěrowacu pódkowowu žałbu wozowy tuk — Stauffferski tuk poruča wosebje tunjo

Walter Voigt w Budyšinje

na Schäfferskej drózy 45

Předźenak Protyka za Serbow 1925

Je dostać w Serbskej knihańni w Serbskim Domje w Budyšinje

Štrykowansku wolmu poruča tunjo K. Erler na žitnych wikach 11.

Meble podawa po najtuńšich dnjowych płaćiznach **Ernst Schuster** **blidarnja we Łazu.**

Najlěpše płaćeńske wumenjenja. Wšo mašinske wudźěłanje, wuhlebowanje a wupundowanje podłohow a druhich drjewow.

Khěža

w Khrósćicach čo. 77

ze 4 kórcami pola je na předań.

Wějaca mašina

je na předań we Zajdowje čo. 3.

Jurij Fuhrmann w Budyšinje na hórnčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na seminarskej hasy 5.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w Klukšu čo. 46.

Sylny, 4-létny

kóń

bruny walach, spušćomny, tež jenopřahaŕ, je na předań w Porśicach čo. 25.

Koza k rězu

je na předań. Dalše prajt wudawarnja „Serbskich Nowin“.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Dentist Heinke

na šulskej hasy 6.

Praktiske narunanje a wothladanje zubow k hodam.

Při potrjebi chcyli so hižo nětko zamołwić

Krystal, porclin, skleńcu, kamjeninu

Najwjetši wubjerk, najtuńše płaćizny

J. G. Schneider při lawskej wěži.

Na skótnych wikach w Njeswačidle

5. novembra, stoja najlěpše, wysokosućelne rańšopruske

kruwy,

też z čelatami, **jałojcy,** rasowy młody skót w staroznatej najlěpšej kajkosći a po tunich płaćiznach na předań.

Emil Reichelt w Kulowje.

Mužace drasty

zymske jupy wot 17 hr. sem

tkaninowe kholowy wot 5.95 hr. sem

kholowy do dźěła wot 4.75 hr. sem

košle wot 2.90 hr. sem

zwobleki za zamkarj. a montérow

mantle do powołanjow

rukawate lacy

spódne kholowy

zoki a druhe wěcy

kupujeće přihódnje a tunjo pola firmy

Hugo Pachaly.

A. Pittner w Budyšinje

na Lessingskej drózy 5. Założene 1863.

Wosebity dom

ruskich a amer. mašinskich wolijow, autowych a motorskich wolijow, naturskeho kołmaza, kóžoweho tuka, vaseliny, kons. mašinskeho tuka, rjemjenjoweho wóska, mydłow a mydłowych, półvrow atd.

Mjenowane wěcy dostanu knježa ratarjo też direktnje z mojeho wobkhodneho woza, kotryž Was nětk porjadnje wopytuje.

Dźensa rano 1/2 5 hodź. zemrě nahle po krótkej khorości naš luby nan, přichodny nan a dźěd

Handrij Bohuwěr Barth

wojnarski mištr w Kumšicach

w starobje 74 lět.

W Kumšicach a Cornych Noslicach, 1. nov. 1924.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Khowanje wutoru pop. w 2 hodź.

Přiloha k čislu 256 „Serb. Nowin“

Sobotu, 1. novembra 1924.

Prawy Serb, a kak so wočehnje!

Mnohi njerěcu prawi Sserbja. Njeběchu to też prjedy. Kak mózachu to być, hdyż so k temu njezwoćesnjechu. Běchu němsay stačenjo a to jim dowšahasche. Se pak su pódla hišchcze

Sserbja,

to mnohim do źiwědomnja a k pischiźiwědčenju njepschichodje. So maju nimo źiwojich stačanskich winowatosćow hischcze też

narodne,

to jim ſ cjełka źiwita w druhdy zaczemnjenym rosmoje. Tak hischcze je hižo do wójny a wójna kama wo tym nicžo njepołpischi. Ssu pischewjesće njepschecželskich hrubych mozow pschi dźele, kotrejż narodne smyſlenje we Sserbach nicža a to dobre, schtoż w cžłowjeku hewak lubosćź k narodnosći wupłodźi, šadušcha we serbskich wutrobach. — Dosć so rjeczi, pišu, prěduje, namołwja a proša:

Budźće sebi ſwojeje narodnosće wědomni!

Każ by egyptiskim boham rěcžał: „Wulkši maja ä njesłyschu, wočzi maja a njewidźa.“ Potłukschene je wschě nežnische cžuće ſa ſkubła Boże, każ to narodnosć a rěcź ſtej. Woprawdźitemu Sserbej słuschna wjazy hač jene

serbſke mjeno.

Stařschi, ſwójbni, wucžerjo, duchowni, boroſcženi a towaſchojo — prajcže ſtotkim, wotrodźiskim, wotpadnjenym Sserbam, kajke ſwjate winowatosće maja k ſwójemu narodej a ludej. Powuczcže błudźazych a ſaſlepjenych! Sſnodźa ſo dadża nakasacź. Kak tola je pola druhich ludow lubosćź k ſwójemu narodej duchowne ſwójstwo wschěch! Psched nimi dyrbja ſo wschelazy Sserbjo hańbowaczź. To je na cžoż žebi naschi njepschecželo wjele być spadża, — na tute

njenarodne smyſlenje mnohich.

Nětdy ſo wo Sserbach łžeje rěcžesche a ſudźeſche — hiž runje w cžasu jedneho Tugoměra a Geroa. — To je ſa rowjeſnikow wohańbjaze, hdyż nowa ſtawiſnarska doba płodźesche hłubſche narodne smyſlenje wschěch ludow a pola Sserbow trajazeho bycža njemějesche. A kak mało ſrozumjenja maja nětkiži ſa narodne praschanja.

Schtóża je někto prawy Sserb?

Kiž ſo cžuje jako ſtaw ludoweho zyłka, kiž je pschewědczeny, ſo je dźěł ſjednoczeńſtwa, ma potajkim ſhromadne smyſlenje. Nječa łehdźe, ſozialnje myſlicy Sserb nicžo bjes luda. Jemu ſo nichtó ſapřeć njemóže a njecha. Schtóż pak to tola cžini, ſchkoduje zyłk a pschepřeſchi ſo pschecžiwo njemu.

Prawy Sserb cžuje ſo ſobuſamotniwy we wschěm, ſchtoż ſo we Sserbach ſtawa. Ma ſrjeji podźěł winy ako ſaſłužby. Potajkim njeſałeji jeno wo tym, kak ludźej napſchecžo ſteji, ale na

ſwójej dźěławoſći.

Kóždy ſtaw dyrbi ſo hibacź hewak cžerpi zyłk. Runje to ſaczuże ſamołwitoſće cžini jeho hakle

praweho, woprawdźiteho Sserba.

Wona nuſuje k dźěławoſći. Lud a narod njeſtaj nicžoho nad nami abo pódla naſ ſtejaze, ale ſtrojitej w nāſchich ſrjedźišnjuje. Ssu dźěł ſ naſ. Nascha dźěławoſćź jich podpjeruje abo hacźi. Tak dobudźemy ważnoſće. Potajkim, prawy Sserb rěka

ważny ſtaw ludoweho zyłka być.

Dyrbi na wſchěm podſtała měcź a bracź. K temu trjeba roſhuda a roſhlada, ſchto je k dobremu a poſpěchu naroda trěbne. Schtóż ſo wo lud jara njeſtara, njeſpóſnaja tak cžuże a łohaz, ſchto jemu tuje abo k ſkoži ſu. Sčeho je hižo dowidźeć, ſo ſ prawym Sserbom njeje. Riz wěda, ale dźěło a ſkutki cžinja cžłowjeka.

K prawemu Sserbej słuſcha też kritika. Njepſchiwoſmje wſcho bjeſe łóżoeho roſmyſlenja, ſchtož ſo ſ nětkajeje ſtrony, ſnadź dwołomneje, poſtcžuje. Ale jenaż kritiſowacź, a wuſtajacź, nicžo pak dźěłacź a łkjeż cžiniecź, to njeje wuras praweho ſmyſlenja. Temu słuſcha też

kruta dobra wola.

Sſłabi karakterojo dadża ſo łohaż narěcžacź a ſcžěſnja radſcho pschikład njepſchecželа. Stajnje a wſchudże ma prawy Sserb pschiležnoſć, ſwójemu narodej słužicź a lud kulturnje poſběhnyć pomhacź. So pak tuto dźěło wſchitkich pschipołnaja, to ſo pschi ſkazenoſći luda ſadacź njehodźi. Ta wſchudże nješchto k wuſtojenju, niż pak ke połepſchenju namaka. Tajzy ſu ſ wjetſcha ſa ſerbſki lud wolbnyći.

Dom a żiwjenje, towaſtwa a organiſazije maja wotiwa na jednotliwza a dyrbja jeho k dobremu pschiſtwědcženemu Sserbej wocžahnyć, kiž ſenje a nitkoże ſwójemu ludej njeſchkodźi. To ſo w pilnym dźěle a we pschinjeſenju woporach ſa narod pokaże. W młodoſći dyrbjeńſenju woporow ſa narod pokaże. Hižo w młodoſći dyrbi ſo na wukubłanje luda dźiwacź. Młodoſtny cžłowjek je hischcze cžuciwy ſa idealne wězy. Stary ſaſzanzy materialiſta ſo taſkim duchownym wſchinam wjazy pospěſnjeca njemóże. Tón ſo jeno praſcha: Schto mam wot teho, a ſchto ſaſtužu? Taſkich ludźi mamy bohużel hischcze wjele.. Nječedźbujo na tutych, pschinjeſmy łódły jednotlinz abo wſetſchina wopor ſa narod, kruchmy ſo a budźimy ſwěrni, hódni bohudźełacžerjow; budźimy prawi Sserbja ſ krjutym rjapom!

§

Zapósłane.

(Bjes ſamołwitoſće redakcije.)

Němſkonarodna khoroſć, ſ kotrejż ſu też wſchelazy Sserbja natyknjeni, pokaſuje bohużel ſwoje ſrudne ſeſkhódi. Počzina ſo — a to je najſtrašniſchcze — **na mołſty a rosum** łěhacź. Tuż je bjes dźiwa, ſo ideje płodźi, kotrejż ſu ſrake ſa błudnizu. S taſkej khorołcju natyknjeny bur w błiſkoſći Khr. ſo njedawno łakle wupraji: **„Wſchitzy ſerbſzy wuczerjo, kotříż ſa Sserbſtwo dźełaja, maja ſo wotſtadźicź.“**

Mój wuprawdźeć (Gewährsmann) wobkrućźi, ſo je tamny bur jehdom ſtróżny był. Potajſim měli ſo pſychiatrojo (łěkarjo ducha) cžuzе ſ nim ſaběracź. Taſki cžłowjek njedyrbjał wjazy ſwobodnje wokoło běhacź. Kajkeje ſchkody móże naczinicź! Hdyż je hotowa, potom je pschepoſdźe. Tuż też poliſiju na njeho kedźbnu cžinimy.

Jenoż pschiſpomnicź chcemy, **ſo je tutón „Sserb“ ſ bohom wulki njepschecžel „Sserbſkich Nowin“**, ſjuła ſerbſkeho nowinarſtwa, każ wſchelazy jeho „kollegojo“. **To ju płodźi nēmſtonarodneje politiki**, kotraż ſo je Sserbſtwom ſnjeże łaż woda a woheń. Tajzy Tugoměrojo ſo ſami ſe ſerbſkeho luda, wuſamknu. Hižo ſdawna ſnite hałoſy na ſerbſtej łipje, wotpadnu na ſhnilu pódu, bjeſ narodnje dohnija a w hubjenſtwje ſtónża. Taſkich źiwjenje, bjes wyſchſcheho narodneho a duchowneho ſłita, dycha powětr ſtuckleho rowa. Narodny wupłuſk, njecjeſcź Sserbowſtwa, hańba zyłeho cžłowjeſtwa!

—ſ—

Přiłopk.

* **Najwjetſchi ſa ſwěta.** Najwjetſcha zyrkej ſwěta je Pětrowſka zyrkej w Romje. W njej ma 54 000 wosobowe mēſtna, Meilandſki dom pak ma ſa 37 000 wosobow ruma, zyrkej ſwj. Pawoła w Romje ſa 32 000, Kölnſki dom ſa 30 000, zyrkej ſwj. Pawoła w Londonje a zyrkej Petronina w Bologni ſa 25 000, mošcheja Hagia Sophija w Konſtantinopu ſa 23 000, zyrkej ſwj. Jana w Romje ſa 21 000, Newyorkſki nowy dom ſa 17 500, zyrkej naſcheje knjeneje w Mnichowje ſa 11 000 wosobow ruma.

* **Kolumbus — Amerika — Zeppelin.** Chriſtoph Columbus doſcahny Ameriku je ſwojimi ſtjomi płachcžakami 12. oktobra 1492. 12. oktobra běſche, hdyż „Z. 126“ ſwoju jésdu do Ameriki naſtupi. A łětuſchu liczbu 1924 dostanjeſch, hdyż liczby łěta 1492 (jako wunamakanje Ameriki) pschestajiſch.

* **Kóń, kiž be ſcheſcź łět ſawrjeny.** Zyle wurjadna ſkotubracžina powě ſo ſ Ameriki ſe ſtata Nebraſki. Farmař John Childrers woraſche psched ſchěſcź łětami na połn. Kóń, kiž bě do bróny ſapſchahnjeny, ſpłóſchi ſo, wucžeknu a cžełnjeſche farmarja, kiž bě ſo do wotežki ſachmjatał, pſches połe. Farmarjej pak ſo nicžo dale njeſta. Tola wón ſo tak na konja roſſobi, ſo ſkoržo njeſchkodźeſche a do ſtareho konjenza ſawrje. Tam dźerżeſche jeho 6 łět jateho. Wón pjawalſche konja nanajſnadniſcho a njepuſchcźi jeho zenje ſ konjenza. Nětko ſhoni wo tym ſkótſchkitoge towaſtwo a ſakrocži. Tuto wuſwobodźi wobe ſkocžo, kiž be zyle žuche a 25 łětnemu dobitajej podobne. Ldma móſeſche ſo hischcze hibacź. Na paſtwje dyrbi ſo tóń ſaſo ſhrabacź, hacź pak ſo to poradźi, na tym ſo dwěluje. Ssurowza pschepodachu ſudniſtwu.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchina.** Krajnoſzyrkwinſke ſhromadźeńſtwo na rózowej haſy 31. Njedźelu dopołdnja 11 hodź. njedźelſka ſchkuła, wjeczor 4½ hodź. ſhromadźenje. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſwjatſi młodźenzow a ſrjedu ſa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Knjeſ ſhromadźeńſtwowy wotkładak Zimmermann ſ Budyſchina ſmjeje biblijske hodźiny; Njedźelu 2. nov. poſ. w 3 hodź. pola knjeſa Arnoſchta Oty w Roſwodźezach, pónđelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wjeczor we 8 hodź. pola knjeſa Schleinitza w Dobruſchi, ſrjedu wjeczor we 8 hodź. pola k. Hajnki w Motyđle, ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. pola knjeſa Woigta we Wolbramezach cžo. 293 a pjatk wjeczor ½8 hodź. pola knjeſa pſiwatkera Mäßlinga w Hornjej Hórzy.

S **Budyſchinka.** Njedźelu wopołdnju w 3 hodź. je w młodźinowni pſchednoſcki ſ błětkow. brašami wo Lutherowym ſiwjenju. — Schtwórtk wjeczor je biblijska hodźina.

S **Bukez.** 20. njeđ. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. — Wumrjeł Gerhard Guſtav, mandźel ſynk Hermanna Guſtava Iſraela, kowařſkeho w Pomezach, 2 m. 2 d. ſtary.

S **Purſchiz.** 20. njeđ. po ſwj. Trojizy rano ½8 ſ ſerbſka ſpowjedź, dop. ½9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. dźěcžitemſchenje.

S **Budyſchinka.** 20. njeđ. po ſwj. Trojizy dop. we 9 hodź. ſo ſerbſke pređowanje cžita. — Pónđelu ſo kermuſchny ſwjedźeń, rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke pređowanje ſarał Mrózak ſ Kettitz. — Kollekta ſa ſyrkwinſke tepjenje. — Wunoſchk kollekty ſa Luzíſki ſkut łubosće 3,10 br.

Se **Stkepezho.** 20. njeđ. po ſwj. Trojizy — reformaziſki ſwjedźeń — je w 9 hodź. němſka a ½11 hodźinu ſerbſka Boża ſłužba. Sběrka ſa Guſtav-Adolfſke towaſtwo. — Sſwěrowanaj: Jan Khorſa Emil Kółař, ſ Bělcje Wody ſ Charlottu Hilu Margaretu Hornej ſe Sſkepezho. — Semrěłoj: Hanž Habrjuſeż (Nakónzez) w Brěſowazy, 1 l. 3 m. 7 dnjow. Hanž Werner Marušcheż ſe Sſlepezho, 2 m. 28 dnjow. Sſmjertny khěrluſch bo ſa naſpomnjenej dźěſeri ſwěna.

Dawkowa protyka na měſaz november 1924.

21. oktobra: Pſchejzi dawk a dawk ſa ſtót, kiž ſo pſchaha (wotſtorczny cžaſ hacź do 7. novembra).

2. novembra: Napojowy dawk (wotſtorczny cžaſ hacź do 7. novembra).

5. novembra: Podružniſti a nahódnoſcženiſti dawk ſa november 1924 (wotſtorczny cžaſ hacź do 12. novembra). —

Dawkowy wotcžah wot mſdy ſa cžaſ wot 21. hacź do 31. oktobra płaczeneje mſdy (bjes wotſtorczneho cžaſa). — Saſkti dźełodawarſti dawk, kiž wucžinja połojzu dawkoweho wotcžaha wot mſdy, kiž je ſo ſa cžaſ wot 21. do 31. oktobra wotedacź dyrbjał.

10. oktobra płaczi ſo wobrotowy dawk dopréka po wobrocže w měſazu oktobru (wotſtorczny cžaſ do 17. novembra) płaczi ſo dopréka. — Dokhody dawk pſchemyſłna a hornjſtwa (wotſtorczny cžaſ do 17. novembra) płaczi ſo dopréka. — Towaſtſtwowy dawk (wotſtorczny cžaſ do 17. novembra).

15. novembra: Pſchemyſłowy dawk. — Samoženjowy dawk płaczi ſo dopréka a to ¼ ſamoženjoweho dawka. — Dawkowy wotcžah wot mſdy, kiž je ſo wot 1. do 10. novembra wupłaczíła (ſadyn wotſtorczny cžaſ). — Saſkti dźełodawarſki dawk, kiž wucžini połojzu dawkoweho wotcžaha wot mſdy, kiž je ſo ſa cžaſ wot 1. hacź do 10. novembra wotedacź dyrbjał (ſadyn wotſtorczny cžaſ).

25. novembra: Dawkowy wotcžah wot mſdy, kiž je ſo wot 11. hacź do 20. novembra wupłaczíła (ſadyn wotſtorczny dawk). — Saſkti dźełodawarſki dawk, kiž wucžinja połojzu dawkoweho wotcžaha wot mſdy, kiž je ſo na cžaſ wot 11. hacź do 20. novembra wotedacź dyrbjał.

Schtóż njemóże w prawnym cžaſu dawki ſaplacźicź, njech ſ cžaſom wo dalſchi wotſtorczny cžaſ proſy, pſchetož ſinanguy hamt ſada ſebi wyſzoki napominanſki pjenjes.

Wusudźenja.

Ś **Krutyn ſud.** K 150 hr. pjenjezneho khłostanja abo 15 dnjam ſaſtwa ſaſudźi ſo hoſcenzar Jan H. Schuſter ſ Nowych Sźarow ſebanſtwa dla. Wón be powołanje ſapołožił a Budyſchſki hamtſki ſudnik jeho na to 12. ſept. 1924 wuwinowa. Statne rěcžniſtwo nětko powołanje ſa połoži. Krajny ſud pſchepřewdeči ſo wo jeho winje a ſaſudźi jeho jednanja dla k 70 hr. pjenjezneho khłostanja abo k tydźenjej ſaſtwa.

§ Cžeſkeſcho jebak be hižo wotſpjet pokhłostany 22-łětny ſamkarſki Bruno Eduard Roßner ſ Sohlanda nad Schpreju. Wón be twdavał, ſo ma jeho nan doma korcžmu a ſo każ twory a druhe wězy trjeba. Wjele wobkhodnikow w Budyſchinje, Wjeleczinje, Wjaſowizy a Budeſtezach be narěcžał, ſo jemu bjes pjenjez zigarry, zigarety, tobak, likéry, ſchokoładu atd. podawachu a ſeſchkodźi jim ſ tym. Budyſchſki kawnišći ſud ſaſudźi jeho 28. 8. 1924 k 2 łětomaj ſaſtwa, kotrejż nětko wotbźdźi. Poſdźeſcho wobſtorzi ſo wón hiſchcze, ſo je pschekupza Stollar we Wjeleczinje wo 100 hr. ſa zigarety wojebał a pschekupza Sperlinga wojebacź ſpytał. Sa tutaj padaci ſaſudźi jeho Schćerachowſki ſud też ſ 2 łětomaj ſaſtwa. Rośiner ſapołoži powołanje. Sakitował jeho referendar dr. Henczel pschednjeſe, ſo w padze Sperling žane poſpytny wojebanja njeſtu a pod Stolle je ſo w poſlednim khłostanju hižo ſobu khłostał. Krajny ſud wupraji ſo też ſa wunjedźenja referendara dr. Henczla. Tak woſta jenoż pschi prěnim ſaſudźenju.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Puć ſo pschepołoži.

S nawjeczorneho dźěła Humboldſkeje dróhi a połnócneho dźěła Pſchiſchczežańſkeho puća ſo pschepołoži ſo ſtarony wobchod na nowy puć mjes Humboldſkej dróhi a Pſchiſchczežańſkim pućom. Nowy puć je ſ tym ſa ſjawny wobchod wotewrjeny.

Podſenſki wotſtaſi hamt města Budyſchina.

Swójbne powjesće.

Swěrowani: Ota Brecheis ſ Johannu rodź. Schwarzeż ſ Lubija. — Willy Einert w Bělej Wodźe ſ Kamilu rodź. Maicharjeż w Penzigu pola Shorjelca.

Semrěłoj: Hilžbjeta Salomonez w Lubiju. — Henrieta Honkowa rodź. Schernez w Bělej Wodźe, 59 l.

Ssobotu, 1. novembra 1924.

Přiloha k čislu 256 „Serb. Nowin“

Hobrski wubjerk

tkaninow za šórcuchi, rubišćow, jakow; kožuchowych počehnjenjow wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja.

Stajnje dóńdu nowosće

čorne a brune kašmérowe rubišća

Hobrski wućerk jakowych barchentow kaž tež wšěch wumyslomnych tkaninowych družin

Najwjetši wubjerk žonjaceje drasty.

Kruče sprawne posłužowanje! Najtuńše płačizny!

Alfons Schauseil w Budyšinje.

Telefon 1315.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Hdźe dam swój předešćnik **wuporjedźeć?** Pola **Oty Brandta nasl.** na znutřkownej lawskej hasy 8

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płačiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

Diplom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 20

BAUTZEN

WILHELMSTRASSE

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

MERSEBURGER **Kuchinske časniki**

Mlyn

kupi abo wotnajeć pyta młody mlynk. Štóž přiležnosć wukaše, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin".

Slomu

kupuje po přihód. płačiznach

Hugo Schütz

na Žit wikach 30 Tel. 1180.

Cyle wosebje łunjo

Njelavym w zwisku! podawa murjerske cyhele dźěrkate cyhele plestrowe platy třěšne cyhele w rjanych, njezańdźitych barbach Njelavym w zwisku!

Klinkarnja w Troch Hwězdach, Paul Arnold

w Troch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoščowych a privatnych twarjenjach.

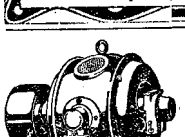

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płačiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjenu Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłanje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjeduja płačišćiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornječerskej hasy 24.

Jězdne kola motorske kola

butrudźołace mašiny centrifugi šijace mašiny žimace mašiny narunanske a přisłušne dźele

wuporjedźenja

Pawol Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7

Přizjewjenja

k nahódnoscenju nalutowanskich pjenjez

přijimuje hač do 31. decembra t. l.

Měšćanska nalutowarnja w Budyšinje

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kindermannoweje na serbskich hrjebj. 34 I. z napřeća starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Ród. serb.

G. Schmidt, fotogr. atelij **w Budyšinje**

jenoj na Sedanskej dróhi 20

a napjechcja łušarskich łašarnow

porucja so za wšěmi **fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.**

Słomu

kóždeje družiny **kupuje** běrnje po dobrych płačiznach

Richard Jacob

na kamj. hasy 19a Tel. 137/133

Syno

pyta kupić

Willy Mader w Budyšinje na sukelnsk. hasy 1a. Telefon 107.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płačizny hódno

mantle štrykowane jaki

drasty suknje

bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźićje do

fotografiskeho atelijeja

Rich. Hutha

mějećel **Arno Lehnert**

w Budyšinje na herbstej hasy 13

Kóžde njedźelu wot 1/2 11—3 hod. wotewrjene

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šuleńskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Płachty přikrywy měchi

z wodunjepřepušćateho płatu **předawa a wupožčuje**

dešćowe, wolmjane a lěčne za konje, spanske přikrywy za dźěłaćerjow

Zasopředawarjo so pytaja

fabrika, wikowanje a wupožčenje: **Hoffmeister** w Drježdźanach

Waltherstrasse 20. Telef. 17054

Předawanski büro w Budyšinje:

na Hošic hasy 23. Telefon 1045.

Wot **soboty, 1. novembra,** stejl wulki transport

prěnjoklasn., młodych, sylnych, wysoksućelnych, rańšopruskich

kruwow a jałojcow

w „knježim hosćencu" w Njeswačidle na předaj. Zamjenjam tež na rězny skót

Pawol Lehmann

wikowarnja ze skotom we Sešowje p. Njeswačidła,

Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 46.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widżenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, 16d, wysoki tykano

wšěndnje 1/2 5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Ola rozpuščenja kozy-płahowanja

předawa

ryćeŕkubło w Krakecach

čisforasne, bjezrohow a připuščene

Saanenske kozy.

Emil Wehrle

w Budyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład

běłych a pisanych łožowych počehnjenjow, wupjeŕkow, košlaceho sukna, kopšiwiny, košlaceho barchenta (běłeho a pisaneho), jakowych barchentow, bluzowych flannellow, drastnych tkaninow, hotowych mužacych, žonjacych a dźěćacu košlow, šórcuchow, sofowych přikrywkow, słomnikow atd.

Wšo jenoš dobre hódnosće po poměrnych płačiznach.

a'ſa mocným njewonjeja. Je-li ſo w dſiſtoſczi mloka zydła, rybły, wobjebje jerije nadeńdu, wono bórſy ſa nimi ſawonnjuje a też trochu ſaſkłodźuje. Wězywuſtojni mėnja, ſo też tu wėſta nakażlina tele ſawonjowanje ſawinuje. Wono radу po kruwje ſawonjuje a też po hródźi ſaſkłodźuje. Dale ſawinuje wſchelaka druha nakażlina, ſo mloko ſaſerkuje, ſo kojom, haj ſamo ſa mydłom ſaſkłodźuje. Wonjenje a złodjenje pſchenjeſeje ſo ſamo na butru.

Tu ſmy jenoż najhłowniſche njedoſtatki mloka naſpomnili a wobuźnoſcje, kotrychż ſo naſche hoſpoſy ſmintnyż pytaju. Dżenſnjiſchi dżeń wſchak naſche hoſpoſy zyle hinak ſ mlokom wobchadżeja roſumja hacż ſa cżaż naſchich wowkow. W kóżdym hoſpodarſtwje w Sėerbach, ſamo na koſy, nadeńdżeſch dżenſa ſmjetanuſbėraki (zentrifugi, ſeparatory). Pódła dłuhſzeje cżiſtoty, kotruż dżenża ſ wjeſiſcha we wſchėch ſerbſkich ratarſkich domach na wyach nadeńdżemy, ſu nowocżaſne maſchiny a pſchiprawy wjele mjerſanja wot naſchich hoſpoſow wotwobroćile.

Niż jenoż nakażlina, ale też lėkarſtwa, kotreż ſo kruwje dawaja, pſchenjeſu ſo na mloko. Tak pſchenėdże dżiwje złėbro, jod a arſenik do mloka, a ſu ſajėdocżenje pola tych ſawinowali, kotreż mloko ſ tajſich kruwow wuſiwachu. Po wſchelakich druhich, każ aloejom, rjewjenjom (Rhabarber) a ſeneſowymi kopjeſchkami mloko, hdyż bė kruwa tele ſela doſtawawa, ſawonjowaſche a ſaſkłodźowaſche a w barbach tyhle ſelow pſchekhadżeſche. Runje tak karbolowa a ſeliżylowa kiſalina do mloka pſchenėdżeje. Ale wſchelake druhe, każ metalowe żele do mloko njepſchenėdu. Mloko kruwow, kotreż je doſtawaju, ſmė ſo tehdła bjes ſtracha cżeſchnym dżėcżom dawacż. Lėkarſtwa, w kotrychż ſu ätheriſke wolije, tych wóń a złód pſchenjeżu ſo ſkoro bjes wunoſacża na mloko.

Je-li maſch pſchicżinu na njedoſtatki mloka w twojim hoſpodarſtwje ſkorżicż, kotreż nakażlina ſawinuje, potom poruha jenoż doſkadna desinfekcija. Desinfekcija dyrbiſch wukonjecż w rumach, do kotrychż mloko ſtajeſch, ale też hródź a wſchė we rjeż ſo thowaje pſchiprawy dyrbiſch desinfigėrowacż. Pódła njeżmėſch na draſtu dejerjow a dejerkow ſadbyć, pſchetoż też w tej móże ſo ſchkódna nakażlina wuthowacż. Hewak bychu wſchė na desinfekcija naſożene wudawki a próża podarmo byle. Sa desinfiſzėrowanje abo cżiſczenje naſożuj formalin, ſchwablowe kiſaliny, chlorowy płun (Chlorgas), ſodowu wodu a wapno (Kalk). Je-li cżeſch ſ formalinom cżiſczicż, dyrbiſch k temu trėbny aparat naſożowacż. Tehdła je najwėſcziſche, ſo żebi desinfektora ſkaſaſch, kotryż tajſi aparat ma a roſumi ſ nim wobkhadżecż.

Dom a kuchina.

Wo nowej pſchiprawje ſa myċe bėrnow a rėpy.

Na lėtuſchej ratarſkej wuſtajeńſy w Hamburku pokaja ſo nowa pſchiprawa ſa myċe bėrnow a rėpy. Każ na naſchim wobrazu cżitaſch, mjenuje ſo tale maſchina „Rug“. Te

złowo cżże woſnamjenicż „ruċe a dokkadnje“. Nowy myjak ma pornjo ſtarym ſyſtemam wſchelake lėpſchiny. Bubon njeże ſe ſtabikatego żelesa, ale ſ dżėrkawego worzołowego blacha. Tżėrki ſu tak pſchiprawjene, ſo ſo niż jenoż pjerſchcż wotmyje, ale w naléżu wubiważe kochorki a likerу ſo ſwotorhaja. Też wodowy ſoumiwak wuſnamjenja ſo ſe wſchelakimi lėpſchinami. Pṛjedy hacż bėrny ſo do bubona kuleja wużypuja ſo na ſtabikatu kichidu. Pṛſches tu hižo wjele pjerſchcże wotpada, pṛjedy hacż bėrny do bubona pſchinidu. Tónle myjak twari firma Hofmann u. Sohn w Lößnizy.

Stwjerdnjeny chléb.

Do ſtarowpjeċeneho a ſtwjerdnjeneho chléba nichtó radу kuſacż nemóże. Jón pak móżeſch „popjeż“. hdyż jón do horzeje pjeżu ſadżiſch. Wón ſaſo każ cżerſtwy złodźi ſola też druhi ſrėdk naložuja, ſo by tajſi chléb ſaſo złod k temu trjebaj porzelinowu hornż, pak blachowu abo te imjany. Wón dyrbi wulki doſeż byċ, ſo pokrota abo ſtwjerdnjeny kruch chléba do njeho dże. Hornż ſa ej derje ſe ſawrėżowazym wėczkom. Ssudobje ſtaj na krótki do warjazeje wody. Chléb budże ſaſo każ cżerſtwy a też wubėrnje złodźi. S jenym a tym ſamom kruchom chléba ſmėſch „popjeċenje“ na tele woſchnje nėkotre raſy woſpjetowacż.

Wſchelake napraſchowanja na redakziju.

Moja koſa wot nėkotreho cżaſa ſem cżeſko ſtawa. Pſchi ſtawanju jej womham. Lėdma ſtejі ſchepotaju a hdyż je pożrała, ſo hnydom ſaſo lehnje. Saſeſėlu jej ſchcżėdrinje a chléw je cżopły. Wona mało żerje, ſyna lėdma rodźi. Subу ſo cżumpaja. Dokelż je dobra dójka, njebych ju radу ſhubiċ. Kak bych ju ſaſo wuſtrowicż mógł?

Każ nam khorosċ wopiſhujecże, cżerpi koſa na mjehcżenje kotcżoſow. Je-li chcżeċe ju wulėkowacż, dyrbiċe jej hacż na najlėpſche żracż dawacż. Sſyno dyrbiċe ſa nju najlėpſche a najſtrowſche wubracż. Nėſchto wowſha by jej jara złużobne bylo. Do złódeho żranja dajċe jej cżiſczu żele a ploſkaneje krydy (Schlemmkreide), wobeju pokopju.

We haprleji padny mi ranza ſ 10 proſżatami na cżerwjeny pobėżk (Rotlauf). Po tym ſym we ſwojich chlėwach wſcho cżiſtoż je drjewjane ſ koprom polał a ſe ſodowej wodu wotmył. Dale ſym chlėwy ſ lyſolom ſmėru desinfiſzėrował. Stónczńje ſym je ſ wapnom (Kalk) wobėlił a dno ſym ſ chlorowym wapnom poſżypał. We juniju łupich proſżeċi, kotrajż pſchi ſpoċzatku derje pſchibėrachżaju. Po ſydom njeżdżelach pak mi ſaſo na cżerwjeny pobėżk ſpadaſchtaj. K druhemu roſej ſym ſwoje chlėwy desinfiżėrował, łaż to horjeka roſpiſach. Dyrbu-li ſnano dotalne drjewjone chlėwy ſ nowym narunacż. Bychċe mi rodźili, ſo bych moje ſwinje na cżerwjeny pobėżk ſchcżėpicż dał?

Wy ſcże ſwoje chlėwy zyle prawje desinfiżėrowali a wucżiſcżili. Wėſcże ſcże też ſwinjaze korta na wopiſane woſchnje rjedżili. Sodowu wodu dyrbiċe tak horzo hacż móżno bracż. Radnje je też jublimatowe roſpuſcżcżenje (Sublimatlöſung) k desinfiżėrowanju nałożowacż. Na litr wody wſmiċe 2 grm. jublimata. Sſnano tónle ſrėdk hiſchcże nałożiċe pṛjedy hacż ſaſo prożatu do chlėwa ſadżiċe. Sſo wė jara radne je ſwinje na cżerwjeny pobėżk ſchcżėpicż dacż. (We Saſkſej je wyſchnoſcż tajſe ſchcżėpjenje pſchikaſała.

Mi w běhu lėta 6 kokoſchoł ſwitny. Jatra bėchu wjetſche hacż hewak a jaſno-blakate. Ja ménju, ſo je kokoſch na jėdmjenje jatrow ſahinyła. Schto tule khorosċ ſwinuje a kak ſo hodźi wulėkowacż?

Waſche kury ſu na tuberkuloſu abo ſruchoċzińſu jatrow khory. W jatrach nadeńdu ſo tak mjenowane mjetſcżki, to ſu żołte na bėle ſruċżki, kotrach w jatrach ſcże. Kury ſu poſżledni cżaſ, pṛjedy hacż ſahinu khrome. Tale khorosċ njehodźi ſo wulėkowacż. Wona je jara natykowoza, a ſo jenoż pomałku wuwiwa. Tehdła móże ſo ſtacż, ſo kury na nju lėta dołho khipnja, pṛjedy hacż zyle ſladko ſahinje. Tehdła wam radżimy wſchė woſche kury ſarėżacż abo k rėju pſchedacż. Hakle po 6—8 mėżoſach kupcże żebi nowe kury. Pṛjedy pak dyrbicże kurjeńſ żėru desinfiżėrowacż a wurjedżicż.

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Kak je móżno, kóżdu kokoſch pruhowacż, kelko jejow ſnjeże.

(S 7 wobrazami.)

Pṛawy wużitk ſ twojich kur hakle maſch, hdyż wėſch, kak njeżu a żebi ſwoju pżu też ſaſtuża. So by móhł ſwoje kokoſche kontrollowacż, kak njeżu, k temu ſłużi wobjedża pſchipṛawa abo hnėżdo, tak mjenowane paſże abo nėmſky „Fallenneſt“. Schtóż je pṛawy pjerſinaŕ, nałożuje tajſe hnėżdo. Wſchelako wtarjene hnėżdo ſe ſa tónle nadawki nałożuja. Wſchelake ſ nich ſłużi nadawk njedopjelnichu.

Wſchelaży na nje ſwarja, ſo ſu pſchedrohe a njepraktiſke ,ſo ſo jich kury wobeja a jeja roſteptaja. Dale ſo

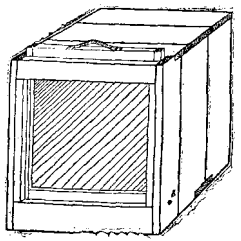

1. wobraz.

praji, ſo je cżeżko, je wurjedżicż. Sſo wė, luboſcż k wėży k temu ſłuſcha, tajſe hnėżdo ive ſwojim hoſpodarſtwje nałożowacż. Pottom je też muſno, ſo ſo ja nimi hlada a pola łożeje kokoſche ſwėru ſapiſuje, kelko jeji nawjeżu.

Syna ſo bliżi ſe ſwojimi dothimi wjeċżoramі. Mjes naſchimi cżitarjemi je też nėkotreżkuli paſtiſar, kotryż je wuſtojny doſeż, ſo mohł tajſe hnėżdo ſam twaricż.

Tehdła chcemy jich twar a hromadże ſeſtajeńe w ſcżehowazym roſpiſacż a na wobrazach pokaſacż.

Pṛėni wobraz pokaże nam ſwonkowny napohlad tajſeho hnėżda. Saſtupate durcżka ſu wobłuk, kotruż je ſ płatom (ſnano ſtarym mėchom) pocżehnjeny. Na naſchim wobrazu wuhladaſch jón trochu wucżehnjeny (yorka ſ małym wuſchtom). Durcżka, dokelż ſu łohke a bjes wuſka ſapadnu, bjes teho ſo bychu kokoſch ſeſcherile. So durcżka, hdyż ſapadnu kłepnyſe njebychu, je radno, na dno, tam hdżeż durcżka padnu ſmużku żiża abo ſkomowu płeczanku pſchikłepnyċ.

Druhi wobraz pokaje nam napowleċene hnėżdo. Horje ſcżehnjene durcżka dżerż ſepjerka ſe ſwojej ſtiranitej ſtronu. Tale ſepjerka C je delka na dno F pjchicżińſenа. Jednore pjero (tak mjenowane Stuhlfeder, kotreż ſpodu dna wuhladamy) pſchikłoċżuje tule ſepjeru delka ke kłoſkej S. Saſtupili kokoſch do hnėżda, ſtłoċi wona ſe ſwojej cżeſu dno dele tak

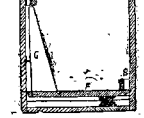

2. wobraz.

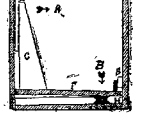

3. wobraz.

każ ſchip. B. to pokaje. Hnydom ſo ſepjera wotpowleċe a padnje każ ſchip. A. to pokaje. Durcżka ſo mjelcżo ſaſunu.

Je-li dyżeſch żebi tajſe hnėżda natwaricż, trjebaj k temu 15—16 zentimetrow ſchėroke a 2 zentimetraj toſte deſcżicżki, kotreż dyrbja na nóż a hrėbicżku wucżehnjene byċ. Najprjedy pſchiréżaj żebi poboċżne delcżiczki. Każ nam ſchtworty wobraz pokaże, ſu k temu po tſjoch 45 zentimetrow dołhich deſcżiczkach trėbne. Te ſacżėċ trjerdże hromadże. Na jenym boku wotſtroń nóż a na druhim hrjebicżku. Na to waſchnje hromadu ſklepane deſki ſu wſchudżom hładke.

Delka na poboċżne deſki pſchikłepaj po prėkuſchu. Kóżdy dyrbi na dypk 36¼ zentimetrow dołhi byċ. S kóżdeje ſtrony dyrbi prėkuſchk 3 zentimetrow krótſchi poboċżnych deſkow

być. Dale pschilekpaj po prěkuschku 2 zentimetraj nišše horneje a sadneje kromy, po tajkim 4 prěkuschki. Kóždy ſ nich dyrbi 32½ zentimetrow dołhi być. Potom pschilekpaj prěkuschkaj, mjes kotrympajž dyrbja ſapadowoze durczka khodźić. Kaj ſchimórtny wobras pokaże, pschilekpaj pschi hornej kromje klozk, kotryž je 7½ zentimetrow dołhi a 2 zentimetraj tołsty a schéroki. Smutskowny prěkuschk je tehodla tak kuschi, dokelž wot delka ſepjera hač k njemu

4. wobras.

doſahnje. W lewým kucžiku pschilekpaj klozk S. Wón dyrbi 7½ zentimetrow dołhi a 2 zentimetraj tołsty a schéroki być. Pschilekpaj jón ſ delnej kromu 7½ zentimetrow wot dna.

Hdyž hy ſhebi poboczne deſcžiczki na tele waschnje pschihotował, pschiréžaj, schtož wyſchiche hornjeho prěkuscha won ſteji hač na 7½ zentimetrow, kotreż dyrbja pschi jenej kromje wostaċ.

Sadna a prjedna ſtrona ſtaj jara jednorej: K prjedkej trjebaſch 3 prěkuſche, kóždy 36 zentimetrow dołhi, prjeni njech je 7½, druhi 5 a ſteċi 4 zentimetry ſchéroki a wſche 2 zentimetraj tołſte. Najſchérſchi prěkuſaċ pschilekpaj delka. Druhi horka prjedku a ſteċi ſwjercha ſady druheho. Tſeċi

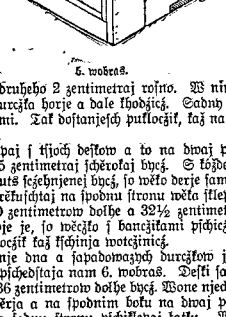

5. wobras.

njech je wot druheho 2 zentimetraj roſno. W nim dyrbja ſapadowate durczka horje a dale khodźić. Sadny bok ſabi ſ tſjomi deſkami. Tak doſtanjeſch puſkoczik, kaž na wobrazu 5 wohladaſch.

Wéko ſtlepaj ſ tſjoch deſkow a to na dwaj prěkuſchej. Tej móżetaj 5 zentimetraj ſchérokaj być. S tóżdeje ſtrony dyrbiteſ tak nuts ſcžehrjenej być, ſo wéko derje ſamka, dokelž dyrbitaj ſo prěkuſchtaj na ſpodnu ſtronu wéka ſtlepaċ. Wéko njech je 40 zentimetrow dołhe a 32½ zentimetrow ſchéroke. Najlépje je, ſo wéczko ſ bancžikami pschiċeżinich, ſo mohł ſo puſkoczik kaž ſchżinja wotczinić.

Shotowjenje dna a ſapadowažnych durczkow je wobużnische. Dno pschdeſtaja nam 6. wobras. Deſki ſa dno njetrjebaja ſyłe 36 zentimetrow dołhe być. Wone njech ſo derje hromadu ſaczerja a na ſpodnim boku na diwaj prěkuſchtaj pschibija. Na ſadnu ſtronu pschilekpaj latku. Wona, kaž nam pobrataj 2 a 3 pokaſujetaj, ſo psched klozkom S. hiba. Prjedna kroma dna ſo končžojta pschiréża kaž na wobrazomaj 2 a 3 widźimy, ſo by wona, hdyž je napowleċżena, ſo dale ſtoċżiċ mohła. Dwaj zentimetraj wot prědneho konza dna wurěſaj 13 zentimetrow dołhi ſaréżk. To teho pschiúdże ſepjera abo napowleċżadło. Te je 32 zentimetrow dołhe, delka 13 a borka 2 zentimetrow ſchéroke. Tónle dołhi ſtrożk tak pschiréżaj, ſo prědkowna kroma trójſchku do prědka

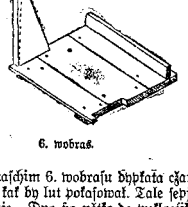

6. wobras.

pschewiſnje. Na naſchim 6. wobrazu hyhkota czarka (punktierte Linie) praji, kak by lut pokaſowaċ. Tale ſepjera ſo do ſaréżka pschiſchrubuje. Dno ſo nětko do puſkoczika ſaſadźi. Dwaj ſchrubaj (na prěnim wobrazu), „hypf“ je wosnamjeni. Nětko je jenoż pjero hiſchċże trěbne. Te pschilekpaj na deſcżiczku a ſaſadź ju do ſaréżka, kotryż na 4. a 5. wobrazu widźiſch. Pjero dyrbi tak pokaſowaċ, ſo dno dżerži.

Nětko ju hiſchċże ſapadowate durczka trěbne. Te ſlee

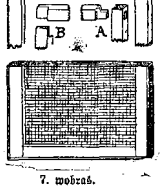

7. wobras.

paj ſ latkow jako wobluk. Latki moſa 3½ zentimetrow ſchéroke a 1½ zentimetrow tołſte być. Wobluk dyrbi 37½ zentimetrow wyſoki a 36 zentimetrow ſchéroki być. Tón poczehnje ſo ſ płatom (abo ſtarym měchom). Kak ju rożki wobluka ſapuſchczeje, je na wobrazu 7 A. a B. widżeċ.

Prjedy hač puſkoczik do trjebanja wosmjeſch, poczeż dno ſ dwěmaj puntomaj. Jeli ſo durczka wotpowleku a ſapadnu, je ſo czi dżelo poradźiło. Hdyž je ſo pjero po něċżim pschemóhło, hodźi ſo ſ druhim narunaċ.

Skotarſtwo.

Hdyž je runkliżowa nacž a ta zokorowneje rěpy ſkoteċ wužitna?

Sémy ſaſo w cżaſu, hdyž runkliżu a zokorownu rěpu domoj bjerjemy. Wobeju nacž dawamy ſkotej, a naſche lube hoſpoſy najlépje wjedźa, ſo ſkót k dorjedżenju njeje. Wona je, wożebje nacž zokorowneje rěpy, jara dobra ſkótna piza. We krajinach, hdżeż ſo jeje wjele płahuje, nacž druhdy podwornja. Wjele hódniſche hač hnój je wéſo ſa ſkót a cżeri do mloka. Nacž zokorowneje rěpy runa ſo dżeċżeleċ, kotremuż ſapoċżnu wowzki roſcż. Jeli ju ſ dobrym żynom pschiruna ſch, ju 400 zentnarjow zokorrěpoweje nacże telko winoſte, kaž 100 zeninarjow żyna.

Lětża ma rěpa wurjadnje wulku nacż. Kóżdy ratak dyrbjał ſo prózowaċ, tule wurjadnje dobru piżu tak dołho hacż je móżno, ſkoteċ cżerſtwu dawaċ. Po cżerſtwej nacżi ſ kuwy jara derje deja.

Pschedemſchém ſo poſtaraj, ſo nacż ſo njeby pschejara ſ blotom womaſała. Tak ruċże hacż je trochu poſchłypła, natſchaj ju do małych hromadkow. Najwužitniſcho wſchak je, hdyż nacż na żerdki, płoty abo dżeċżelowe kroſna ſpowjeſcheſch.

Nacż rěpy wſchak je jara wobżana. Tola khowa we żebi wjele bélka. Dewak pak je na twjerdej macżiſnje (ſeſte Beſtandteile) jara khuda. Radno pak njeje, jenoż nacż datwaċ. Wona je jara bohata na wſchelakich mineralijach, kotreż lohży roſeribu. Wone ſo naderibu ſjednoczene w organiſkich kiżalinach. Mjes nimi ſteji na prěnim měſtnje ogalowa kiżalina (Oxalſäure). We dokkadnje ſuchich runkliżowych kopjenach naderibu ſo teſeje kiżaliny 3,5 %. Położza tuteje kiżaliny we wodże roſeńdże a tak na ſtrowotu ſkodżeċża ſkutkuje.

Oxalowa kiżalina je we runkliżowej nacżi po wſchelakim wopſchijeċu, ſa tym bjez je noſymu wjedro. Je-li je naſnymu jara ſuchu, je też nacż ſuchu. Wona ma potom telko oxalowej kiżaliny, ſo kruwy ju njerodża. Tajku nacż dyrbjał kiżaċ dacż.

Je-li ſkotej pſchewjele nacże datwaſch, ſhori na dristawu. Howjadła potom nacż ſchpatnje pſchežuja a wona ſkotej malo wužitka dawa. Dristawa je cżim mjeſtcha cżim błoċżanſcha je nacż a je-li je ſmjerſta abo hnije. Je-li je nacż jara błóċżana, dyrbjała ſo wopkakacż, pſjedy hacż ſo ſkotej datwa. Pospyty we ratarſkim wuſtawje pſchi Lipſcżanſkej univerſiċże ſu dopokaſale, ſo ogalowa kiżalina dristawu njeſawinuje, ale błoċżana nacż. Tajka ſanjeſchwarrnena nacż ma nakażliny (Bakterien). Hdyż nacż dłeſchi cżaſ, pſjedy hacż ſkotej datwaċu, pokaċu, dristawa nimale ġle pſchesta.

Je-li nacże pſchewjele njedatwaſch, howjada, wożebje ſtarſche, je bjes ſtyċh ſcżehwkow wužiwaja. Datwaſch-li pak twojemu ſkotej pſchewjele nacże, je jemu ogolinowa kiżalina ſchkódna. Wón ſtwori niż jenoż na dristawu, ale ſo dajt, błuwa, a je na żołdk ġlaby. Stóncżenje może ſo ſ temu ſaworjenje moſhow (Gehirnentzündung) pschidacż. Oxalowa kiżalina nětkaſ ſ wapnom (Kalk) ſwitżuje. Wona ſo ſe wapnom tak ſwjaſa, ſo potom njeroſeńdże. Nětko je rěpjaża nacż na ogalowej kiżalinje jara bohata. Jeli ſkotej piżu datwaſch, kotraż je na wapnje khuda, bjerje ogalowa kiżalina wapno ſe ſtoczażych koſcżi. Tue ſwiſti ſawinuja, ſo ſtót, je-li jemu pſchewjele nacże datwaſch, na koſcże ſtwori. Pola howjadłow wſchak tónle ſtrach tak pſchewulki njeje. Howjadła żuja żlaczk. We prědnym żołdku na ogalowu kiżalinu hižo mlokowa kiżalina ſkutkuje. Ta je tak żylna, ſo nimale ſchkódne ſcżehwki ogaloweje kiżaliny woſtroni. Je-li pſchetrjele rěpoweje nacże datwaſch, je radno, jej nětżeho płokaneje krudy (Schlemmkreide) pschidatwaċ. Na łóncżo nacże ſmětka khroble 50—100 pschidatwaċ. Tole njeżmětka ſtomdżiċ, hdyż kiżanu nacż datwaſch. S kiżanjom wſchak ſo wjele ogaloweje kiżaliny roſpuſcżeſi. Potom wona tak ſchkódnych ſcżehwkow dżé njeſawinuje. Pschidatwaſch pak kiżanej nacżi hiſchċże płokanu krudu, potom ſte ſcżehwki nimale żyle woſtroniſch.

Rěpowa nacż jenoż tehdom do mloka cżeri, hdyż wſchednej piżu wěſtu dżelbu pschidatwaſch. Tak ſmětch jeje jenoż ſteċżimu datwaċ. Dwě ſteċżinje njech ſu żyno abo żkoma, potajſim żucha piża. Pódla teho je radno, ſo kruwom wotruby abo wožuſchki pschidatwaċ. Dale hwała żebi żuſcheny dżeċżel, wowżmu żlomu, wotrubu, womjeſchki, lanu, palmowy, kokoſowy a rapżowy wožuſchk a rapżowu muċżku. Rapżowy wožuſchk a rajżowa muċżka ſadżěwatej, ſo njeby mloko njedobrje ſaſkładżowało, ſchtož ſo ſtanje, je-li kruwom jenoż nacż datwaſch. Dale ſmirjeſch ſo njedoſtatku, ſo je butra mjerda, kuſcha a ſo drjebi. Taſkich njedoſtatkow ſo ſminjeſch, hdyż kruwom na dżeń po kóżdej jenoż 50—60 puntow datwaſch a każ hižo wužbéhnyċhmy, doſcż ſuċżeho pschidawaſch. Sſo wé, hdyż je wjele nacże, ſo ſkotej wjaza bacż móże dożracż mjeſy. Też ſuċżeho ſo telko njepſchidawa, ſo njeby nacż ſkotej ſchkódna była. Howjadła potom dołho trjebaja, pjedy hacż ſo ſaſo ſhrabaja.

Wolam, kotreż cżahnu, żmětch nacż jenoż datwaċ, a to w małych dżelbach. Sa pródſnikh a konje nacż żana piża njeje. Sſwinjom ogalowa kiżalina mjenje ſchkódi. Stanje ſo tola, ſo we wſchelakich ſtronach żwinje naſnymu jenoż rěpowu nacż doſtanu bjes teho, ſo by jim to ſeſchkodżało. Wowżam, ſ kotrychż dżeſelch wolmu bracż, datwaċ nacż jenoż we małych dżelbach, wowżu, kotreż kormiſch, jeje wužiwaja ſnjeżu.

Lépje hacż dejnym kruwom howi nacż howjadam, kotreż kormiſch. Detwaſch-li jim jenoż nacż a wowżmu żlomu, dożpjeſch rjane kormne howjada. Na wſchelakich kublach, kotreż wjele rěpy płahuja, kormja ſ nacżu woły k rěſu. Sſuche je ke kormjenju hałe pschikupja. Woni khwala, ſo ſo rěpowej nacżi je mjażo dobre a nježne (zart). Tehodła nacż rady ſtarſchim kruwom a ſchpatnym wołam datwaja, ſo bychu je ſe żłubjenjaej piżu (Kraftfutter) dokormili.

Na łubkach, hdżeż wjele zokorowneje rěpy płahuja, nacż na kiżało kładu. Kiżana nacż njeſawinuje tak żylnu driſtawu, a to cżim mjenje, je-li ſo kładżenej nacżi něſchto płokaneje krudy pschida. Hdyż je nacż trochu ſwjadła, ſmjeta ſo do jamow, kotreż ſu 2 metraj hłuboke a 2—3 metry ſchéroke. Dołhe móża być po potrěbnoſcżi. Woły njech nacż twjerdże ſtepjaja. Jamy dyrbja ſo tak ſałożiċ, ſo ſemſka woda do nich njeſtupa. Też deſchcżikowa a ſnéżowa woda njeſmě do nich bżeċż. So by nacż łépje kiżała, pokrjepi ſo ſ mlokowej kiżalinowej nakażlinu (Milchſäurereinkulturen).

S kiżanjom ſniżi ſo organiſka ſubſtanza wo ſteċżinu (to réka: nacże maſch jenu ſteċżinu mjenje). Ale też kaſkoſcż nacże ſchkoduje. S kiżanjom hłubja ſo wſchelake wutki (Nährſtoffe). Pſchedewſchém ſłubi ſo bélk (Eiweiß) we nacżi. Tehodła je na kiżanje kładżenje jenoż wupomoz, ſo ſo njebjły kże kłaſyła.

Kiżanu nacż ſtót radſcho jerje. Je-li ſo kiżanje poradżiło, kiżana nacż ſtótej bóle howi hacż cżerſtwa, wożebje potom, hdyż ſy do kiżanja płokanu krudu pschidał. Ale też kiżaneje nacże njeżměſch ſtótej pſchewjele datwaċ. Wona ſtukuje jara na żołdk a ſawinuje jeho ſkorjenje. Sſuċżelne kruwy, je-li pſchewjele kiżaneje nacże doſtawaja, rady ſmjetaja. Doſtam njedawaj wſchędnje wjaży hacż 20 puntow. Lépje je, ſo próſdniſi żaneje njedoſtanu. Wołam, kotreż kormiſch, żměſch wſchaf najwjaży datwaċ, — je-li je druha kormna piża prawa a doſahaża. Wjaży hacż 50—60 puntow wſchędnje datwaċ, wſchaf też njeby radno była.

Najlépſcha je żuſchena nacż. Je-li nětkaſ ſamoſeſch, żuſch ju. Wona runa ſo najlépſchemu kucżnemu żynej.

Schpaine mloko.

Je-li je mloko ſchpatne, ma wſchelaku barbu. Wone pſchekhadża na cżerwjeń, na módre, na żołcż, na ſeleń a na brune.

S wopředka wężywuſtjoni měrjachu, ſo na barbu mloka wſchelake trawy a ſroſtlinki ſtuſkuja, kotreż ſo mjes ſtótnym datwanjom naderibu. Wężywuſtjoni ſu tele praſchenje pſchepytali. Jedyn je wuſlédżił, ſo rjerwjen (Rhabarber), trokus a krapp, je-li ſo kruwom żobu datwaju, barbu mloka pſchemjenja. Jedyn druhi wucżeny je naſhonił, ſo mloko trochu barbu pſchemjeni, hdyż kruwom morchel datwaja. Kruwy krew deja, hdyż ſo wumjo ſnutſka wobodrěje abo hewak ſrani. Dale ſu wobkedżowali, ſo próch pochowniny (Torf) mloko na cżerwjeń barbi, to réka tehdom, hdyż kruwom poch w měſto żłomy abo druho płanja ſaſcżełaja.

Hkowny winik pſchemjenjenja mlokowej barby je wěſta nakażlina (bakterije). Hižo we lérje 1838 ſo jenemu ſtótnemu lékarjej poradił, kruwu ſ chlorom wuhojiċ, kotrejež mloko na módre pſchekhadżowaſche. Módru barbu ſawinowa wěſta drużina nakażliny. Potom wuſlédżichu nakażlinu kotraż nacżeriwjeń mloko ſawinuje. Wona njenuje ſo bazillus prodigiosus. Pódla tehole bażila abo nakażliny ſu też druhe wuſlédżił, kotreż na cżerwjeń barbu ſawinuja. Dale wuſlédżichu nakażlinu, kotraż mlokej, wożebje ſo kiżanju, módru barbu ſpożcżi. Najprjedy pokaſowachu ſo njebjeła módre bleċżi. To roſcżeju a ſtóncżenje żyły mlócżnik na módre pſchekhadżowaſche. Też nakażlinu żółteje barby ſu wuſlédżili. Wona ſamóże mloko ſa 48 hodżin na żołcż ſbarbiċ. Je-li mloko na ſeleń pſchekhadżuje, ſawinuja to nakażliny żółteje a módreje barby. Pódla tychle wſchelakich barbow ſu też hiſchċże na brune a na cżorne pſchekhadżenje wobkedżowali.

Pódla teho mloko ſa wſchelakimi wonjemi ſawonjuje. Mloko rad wſchelaku wónſ na ſo ſcżehnje. Cżyſte mloko, każ wot kruwy pſchiżdże, pjedy hacż wuſtudnjenje. Naſche hoſpoſy khwaja tehodła mloko we rumach, kotreż ſu cżiſte

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na póśe a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. 10 wukrasa 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 887

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki w tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 257 **Budyšin, póndźelu 3. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najmowiše z cyłeho swěta.

Wunoschi běrnow je w Němskej lětša jara wulki. Běrnowe nowiny pischu, so fo Poruhrsta a wjeczorna Němska mohł rjej ſ běrnami saduže. W Mnichowje njejſu hiſchcze jenje tello waggonow ſ běrnami widjeli, kaj tele dny. Běrnow je fo wjele wjazy pschiwjesło, hacj może fo pſchetrjebacz. Też w druhich ſtronach fu fo khětre hromady běrnow na witi nawjeſſe.

*

Knihizišćischerjow w Wróśławje fu dźeło ſłożili. Wróśławſke nowiny njeſwukhadźeja.

*

Strajk dźěłaczerjow w Hamburgſkim pſchiſtawje je fo ſłóncził. Jako naſtwyſchicha mſda je fo 6 hr. pſchiſtwolilo. Druha mſda fo po tym ſłoſuje.

* *

Skónczny wunoschk jendźelſkich wólbow.

Pſchi wólbach do jendźelſkeho ſejma fu konſervativni nětkuje 7 600 000 hłoſow, dźěłaczeſka ſtrona 5 500 000, liberalni 3 105 000 a kommunniſtoja 50 000 hłoſow doſtali. Wuſtoru miniſterwo dźěłaczeſkeje ſtrony wróćo ſtupi.

Konſervativna ſtrona je ſe 415 mandatami dwě ſkeczinow wjetſchinu doſahła (pſredy 259), liberalna 44 (pſredy 158), dźěłaczeſka ſtrona 152 (pſredy 192), druhe ſtrony 4 (pſredy 6) doſtachu.

*

S Madrida fo powě, ſo fu generała Barenguera a Ferradiju k twjerdźiſnje po ſchěſcej měſajach ſaſudźili, dokelž ſtaj fo pſchecziwo direktoriſej rěčałe.

*

W nowym ſhěſu w Braſiliſkej fo ſ Buenos Aires powě, ſo fu fo ſchtyri braſiliſke garniſony w Rio Grande do Sulſtim ſtacze k ſdźěłaćelſemu hibanju pſchiſamłe a fo knjeſtwa tamniſchich měſtow ſmrozowali.

*

Argentinſka njeſměje žaneho ſaſtupjerja pola Vatikana. Finanzna kommiſija argentinſkemu ſaſtupjerſtwu pſchi Vatikanje ſanež da.

Wo rospuſchczenju ſakſkeho ſejma.

Se ſozialdemokratiſkeje, kommunniſtiſkeje a němſkonazionalneje ſtrony je fo namjet ſapodał, ſo by fo krajny ſejm rospuſchcził. Sſejm fo tehodła 8. nowembra pſchipołdnju w 1 hodźinje ſeidźe. Na dnjowym rjedźe ſteja: 1. Muradźenje wo pſchedkoſy dla pſchemjenjenja ſejmiſkeho wólbneho ſakona. 2. Muradźenje wo namjetach dla rospuſchczenja krajneho ſejma. 3. Muradźenje wo kommunniſtiſkim namjecze njedowěrjenja pſchecziwo Heldtowemu miniſterſtwu.

Saſkſka ſtwiſtawa dyrbi fo pſchemjeniecz, hdyž dyrbja fo nowólby do ſakſkeho ſejma 7. dezembra hromadźe ſ wólbami do němſkeho ſejma wotmeć. Knjeſtwo na to fo počzahowacz ſakonjowy naczíſt wudźełacz da, ſ kotrymiž budźa fo ſtatiſke pſchichodny pjatk ſaderacz. Tuž budźe ſejm ſobotu wo nim wobſamknyć móz, potom fo ſejm hnydom roſpuſchczi.

Schtyrczeſi kommunniſtow w Barlinje ſajeli.

Politiſka policija w Barlinje je pjatk wjeczor w ſadnjej ſtwje jeneje korčmy ſchtyrczeſi kommunniſtow ſajała. Sajeſi fu fo wſchitzy policajſkemu preſidiju pſchepodali. W bebu nozy a bliſchcheho dopołnja fo wobydlenja ſajatych a też druhe měſtna pſchepytachu. Pſchi nich fu wožeſze w Friedrichshagenje a Friedenawje wulke hromady bróńjow wuźełdźili a ſebrali.

Swjedźeń revolucije w Duringſkej.

Duringſke ſtatne knjeſtwo je ſ nuſowym ſakonjom poručiło, ſo 9. dźeń nov. ninja wjazy jako ſakónſki ſwjatny dźeń Duringſkeje pſacziſcz. 1. dźeń meje fo w Duringſkej teho runja njeje lětša jako ſwjatny dźeń ſwjecził.

Belgiſzy wojazy Duisburg w januarje wopuſchcza.

S Duisburga fo powě, ſo belgiſzy wojazy 13. januara ſ Duisburga wuczahnu a fo do Belgiſkeje wrócza. Po dalſchej powjeſczi fu ſ wukaſom kommandowazeho generała w Düſſeldorfje wſchě wukaſy pſacziwoſcz ſhubiłe, kotrež fu fo ſ potłóczowanju aktiwneho a paſiwneho pſchecziwjenja wudałe.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej hasy 6. Rěči ſerbſki

Najl. a najtuńſa kupowańja wobuwow. Póduſowanje ſpěchnje a tunjo

Dr. Benesch wo poměrach Czěſkoſłowakiſkeje k Němſkej.

Swonkowny miniſter dr. Beneſch je w miniſterſkim poſhedźenju wobſchěrnu roſprawu wo ſwonkownym połoženju podał. Pſchi tym wožeſze ważnoſcz Genfſkeho protokolla ſa te ſtaty wuſběhowaſche, kotrež fu dla ſwojeho geografiſkeho połoženja njepſchecziwſkim nabpadam wuſtajene, abo kotrychž hłowne město blisko mjeſow leži. We poměrach Czěſkoſłowakſkeje k Němſkej Beneſch praji: Mjes nami a Němſkej njeje dźenſa žanych ſawadnych praſchenjow. Naſche poměry fu politiſky a hoſpodarſky jara dobre. S wuprawjenjom poſmerow Němſkeje k druhim ſwjaſkarjam fu fo wěſo też naſche poměry ſtajnje kruczíſche a pſcheczelniſche wutworiſe. Doſpołnje temu pſchihłoſujemy, ſo Němſka do Swjaſka ludow ſaſtupi.“ W naſtupanju bolſchewiſkeho ruſkeho knjeſtwa jako ſakónſkeho žeby Czěſkoſłowakſka, runje taž Rumunſka a Južnoſłowjanſka, ſwobodnu wolu wołtaji. Wone njejſu ſwólniwe, ſo nětkajſemu ſmutſkownemu abo ſwonkownemu naczíſchczej podiwolicz.

Drohota w Awſtriſkej.

Drohota žiwnoſcze w Awſtriſkej w tajkej měrje pſchibéra, ſo njeſamóžite ludowe worſchty hižo khlěba trabaju. Knjeſtwo tehodła naprawy pſchipowjeda, ſ kotrymiž dyrbi fo muka ſtuńſchicz. Dokelž pſcheczíwo ſwětowym žitnym płaczíſnam njemóže ničo wucziniſcz, chce wono podroženju khlěba po puczu k pſchetrjebarjej ſadźewacz. W narodnej radze je finanzny miniſter ſ pſchihłoſowanjom wſchěch ſtronow ſdźěłił, ſo bychu ſtatne dołhody woteběrałe, a ſo by wuwos wudźełkow induſtrije ſo ſmjenſchił, hdy by fo drohota ſhórſchiła.

Tehodła dyrbi fo wobrotowy dawk najprjódzy na muku ſnjiſcz. S wumjenjenjom pak je, ſo też Winſka gmejna na to waſchnje pomha, ſo ſpomoženſki dawk ſa muku a wjeczerje khlěba ſniži.

Awſtriſzy żeleſnizarjo ſe ſtrajkom hroža.

Saſtojnizy awſtriſkich ſwjaſkowych żeleſnizow žebi dla roſcząjeze drohoty żadaju, ſo by fo jim miſda powyſchiła, Generalnej direkzíji żeleſnizow fu ultimatum połłali, na kotrež na knjeſtwo hacz do 7. novembra wotmołwicz. Jeli ſo do teho czaſa ſpokojazeho wotmołwjenja njedońdże, pſcheſtanu ſłužbu cźinicz. Generalna direkzija ſo nadźija, ſo k dojednanju dońdu, tak ſo ſo ſtrajka ſminu.

Wobaranje pſcheczíwo drohoczе w Južnoſłowjanſkej.

Pſched Belgradſkim ſudom wobaranja pſcheczíwo drohoczе je ſo tele dny ſaſimawy prożeſ ſapoczał. Po woſtejenju někotrych intereſentow budże ſo pſchepytowacz, hacz je wěrno, ſo Belgradſka ſokorowa fabrika ſokorowemu kartelej pſchiſłuſcha, ſ cźimž fu ſo ſokorowe płaczíſny powyſchile. Jeli ſo by ſo dopokazało, ſo fabrika kartelej pſchiſłuſcha, bychu jej 50 000 dinarow pjenjeżnego khłóſtanja napokoźili abo ju ſamkli. Tónle prożeſ na ſaſadny woſnam; pſchetož kaž je znate, je ſo južnoſłowjanſki ſokorowy kartell woprawdże ſatoźił, a Belgradſka fabrika jemu pſchiſłuſcha.

Millerand ſo do politiſkeho żiwjenja wróći.

Prjedawſchi franzowſki preſident Millerand je pſchi wopomnjenſkim ſwjedźenju ſwjaſka franzowſkich ſtarſchich, kotrychž dźeći fu ſa wótczinu padli, rěcz mėł. Wona móże ſo jako pſchipowjedźenje ſrozumicz, ſo ſo Millerand ſaſo do politiſkeho żiwjenja wróći: Millerand praji, ſo fu ſo pſchi popołdnim ſjeſdże Swjaſka ludow w Genfje wulke nadźije ſłubźiłe. S wulkej illuſiju pak by był, do wěcznego měra **wěrcź, donjż njejſu ludy w ſwojej najſhubiſchej wutrobje wotbronile. Wot teho pak ſu w tu khwilu hiſchcze jara ſdaleni. W Němſkej ſu wſchě ſtrony wot ſozialiſtow hacz k němſkoludowym ſ jena, wójnſtwu winu Němſkeje ſaprěcz.** Wyrnjeł němſki lud roſkaty njebył, njedyrbjałe ſo druhe ludy wotſtrałchicz dacz, ſtrój měrowy ſtuſk dale wjeſcz. Pſchezo pak ſo njedyrbjeli ſaſtlepicz dacz a ſ jenej prěnich pſchiſłuſchnoſczow Franzowſkeje je někotre, woteběrowanju luda, tutemu pomałkemu ſamonaſtiwu, wobaracz. Franzowſka njemóże žiwa bycz, hdyž hiſchcze do ſ nowanawarjenja jeho roſwalinow ſ nutſka njeje jejni žiwnoſo ſe ſobu wojuja a ſo ſaniecźeja. Nětkole je jednota ſ prěnjej winowatoſcźu tſicheč Franzowſkow.

Wójna w Chinje.

Wójſko marſchalla Wu Pei-fua wobſtupjene?

Po poſłednich depeſchach ſ Chiny ſo kóždu hodźinu wočzakuje, ſo wójſzy generała Wu Pei-fua a generała Fenga, kotrež je ſo knjeſtwu w Pekinga ſmrozował, do ſo traſtujez. Wobeſ ſtronje ſtej jenož 25 kilometrow wot ſebje ſdalenej. General Feng na pječa wuhladu, ſo pſchi wojowanju dobudże. Jemu Czang Tſo-lin na pomoz cźehnje. Tutón je Wulku murju pſchekroczíwſchi někotre měſta wobſadźił. S tym je 70 000 mużanu ſhiteho Wu Pei-ſnoweho wójſka puczʼ po żeleſnizy ſalehnjeny. „Chicago Tribune“ piſche, ſo ruſke knjeſtwo generała Fenga Yu-ſhianga podpjeruje, a ſo je tutón wot ruſſeho pókłanza Karanza wulke ſumy pjenjes dóſtał. Tale powjeſcz pak naiſterje njeje wěrna; ſ njej dyrbi ſo nahladnoſcz generała Fenga ſcźehkodźicz, kotrež je po ſdaczu w pſcheſeńoſczi ſ Czang Tſo-linom a ſ tym też ſ Japaniſkej.

*

Reuterez telegrafna powjeſcźeńca ſ Tokija powě, ſo je Czang Tſo-linowe wójſko měſta Shanghaikwan, Schinwangtan a Peitaiho dobyło. 30 000 muži Wu Pei-ſuoweho wójſka je ypono ſajało a nětkoże 100 kanonow ſebrało.

Wobkudnjazy plun Standard Oil Compagnije.

Strowotna wyſchnoſcz měſta New-Norka je ſakaſała, tak mjenowanu „ſunjerſku plun“ pſchedawacz. We jeho żakoſtnym ſkutkowanju je ſo hižo nadrobnje roſpiſało. Wjele gmejnow New-Yerſeyſkeho ſtata fu po tymle pſchikładze cźiniłe.

Pjenjeſy w jednorych liſtach.

Waſchnje pjenjeſy w liſcze ſtacz, je khětro roſſchěrjene. Wabi pak njeſprawne elementy k paduſchtwu a je ſ dobom ſtrěch, na loſke waſchnje ſ pjenjeſami pſchińcz. Tajke pody dźeń a bóle pſchibéraju. Tak naſtowa ludźom a póſtej ſchkoda. Tón, kiž je pjenjeſy je jednorym liſtom wotpóſłał, njedóſtanje je żenje wjazy wróćo a póſta njeruknje ſa pſchecźiſchiwjenja ſwojich ſaſtojnikow, dokelž ſo cźaſto dopokazacz hodźi, ſchtó je był. Liſty du pſches wjele rukow. Hdyž wotpóſłał tola na te ſtrěchi a ſtrěchi żada, ſo ſo wěſ pſchepytuje, trjeba póſt żhlu cźitdu ludźi k temu, też material, wjeſche teho ſo wjeſcz cźaſa ſakombdi ſa njepłódne a ſ wjeſcha njeſwuſpěſchne dźěła. Póſt ſłubuje dowěru, pola ludźi, a dobre mjeno a nahladnoſcz póſta też cźerpi. Huſto doſcź ſo na póſt njeprawje tuka. Swjetſcha ſo wſchě wobradnjenja liſtow póſtej pſchiſzołu, mjes tym ſo je ſo wjedy abo poſdźiſcho ſtacz mohło, hacz je liſt na póſt pſchiſchoł.

Tajke ſłanje pjenjeſ w liſtach ma ſo też ſ moralneho ſtejniſchcza ſaſudźicz. Słabe tkaraktery do ſpytowanja pſchińdu a tak roſcźe njewěſtoſcz w póſtowym wobſtejnoſcźe, hyrnjeż bjes wotpowjada a wědomja. Powſchitkownoſcź ſo jenož njeſkłodnje, ale někotri ludźo pobadaja ſo na puczʼ njeſprawnoſcze a ſu pokuſcho njeſbožowni. Dokelž kóždy laſtojnik, kiž ſo na ſiſnych pſchecźiſchinje — zyle wſcho jadne, hacz je ſebi ſkerſi abo ſaſo do wobkhada da, hacz je wuruhł abo niz — ſo ſudnikej pſchepoda a dyrbi ſo po ſakonju ſ jaſtwom pokhłoſtacz.

Ludźo njedyrbjeli we ſwojini a póſtowym ſajimje, ſchtoż je tola ſaſo lépſche powſchitkownoſcźe, pjenjeſy abo drohotne wězy w jednorych liſtach ſtacz. Mlaczíny ſa pſchikoſanki, pjenjeżne tharty a liſty a ſapiſane liſty njeſmu wjazy tak wyſhoke po ſawjedźenju hódnoſtatnych pjenjes, ſo mėło fo na tym lutowacz. Potom njerjenſkaſch ſo bojecz, ſo tuto lutowanje na ſhubjenych pjenjeſach ſo wjele krócź wjeſcz.

Sawěſcze je póſt dźakowny, hdyž ſo jeje pſchecźa dopjelnja a lud ſo wo tym roſſajni a powucźi. Njech też tute rjadki temu pſchinoſchcha, ſo roſcźerjene waſchnje, pjenjeſy ſ dróhi a wjoſnu ſ jednorych liſtach ſtacz, ſo wotſtroni. A druhe hódne wězy w jednorych liſtach ſtacz, ſo wotſtroni. To je ſ łépſchemu jenotliwza a powſchitkownoſcze. Na to dyrbjało ſo ſtajnje dźiwacz. Schtoż makeho ſo pſchi tym „faſtuji“, to może we wěſtym padze ſo hrono a cźuczíwje ſapłaczíez. Sa wotežłane pjenjeſy pſches pſchipokaſanku, pjenjeżny abo ſapiſany liſt rukuje póſt doſpolnje. Tehodła njech ſo tute tunju rjadki wuzija. Tak njeſtrěchu laſkolo a ſaſtojnizy do ſpytowanja a pjenjeſy wěſcze ſwoju adrežu doſcźěnu.

Bakulowy koncert w Khrósćicach.

Štož su tu- a wukrajne nowiny wo nim pisałe, štož smy sobotu popołdnju a wječor we wjesnej žurli widźeli a słyšeli, nihdźe njenadeńdźemy přehnateje kritiki. Wšo běše a je tak, kaž amerikanske swětosławne časopisy we swojich rosprawach wo Bakulowym khorju pisachu. A woprawdźe: Štóž njeje jeho słyšał, je zapasł něšto we swojim žiwjenju. To njeje jeno hołe wuwjedźenje tonow a zynkow, njeje jeno techniscy bjesporočne přednjesenje melodijow a spěwow, to je réč wutroby, duše, zmysła. Z wočow a mjezwoča, z cyleho pohibowonja dźěći a starše młodźiny spóznachmy, kak běchu z cełom a z dušu a z duchom při wěcy. To pak je tež jeno móžno, hdyž žane kažnce, dirigentu a spěwarjow dźělace łopjeno njemyli. Wšo spěwa so z pomjetka. A Bakule sam — njeje jeno hudźbny nawjedowar, je wučeř, padagoga, psychologa, aesthetikaŕ (krasnowědnik), je sam program. Zrozumi mocy duše a cěła rozpuščeć. Z hibanja jeho rukow, porstow, wočow a postawy, spóznaju spěwarjo pokiwy a mysle swojeho nawjedowarja. Wopuściwši swoje wjesne žulske zastojnstwo wěnuje hižo léta dołho swoje mocy tym najkhudšim, najhubjenšim — syrotam, wosyročenym, běднym. Před létami zběraše dźěći z drohow, hdyž do duchownеho a cělneho hubjenstwa zapadowachu a khowaše tajkich nadroznikow we swojim wustawje — moderny Pestalozzi, Amos Komenski, Don Bosco. Pokaza nam, kak z nadróznych hewrjekarjow a rejakow bjeze hłubšeho zeznaća spěwa a notow hodźi so wutworić znamjenity khór, kotryž techniske a dynamiske (po sylnosći) dožoty z lohkosću přewinje, kaž to w Smetanowym „Rólniku“ słyšachmy, kiž je drje wuznamnje za muzski khór spisany a tak hinajšeho začišća čini. Mi pobrachuje słowow, bych-li chcył wše začuća rozspisać, kotrež je Bakulowy khór na pobožnych připosłucharjow zawostajił. Komuž njejsu při spěwanju „Syrotki“ dušine truny w najhłubšich nutrinach zarzałe, tón njeje začuł bójskosć spěwa, wot Boha nam darjeneho. Kaž nazdalny orchester přidruża so khór nutrnym dźěšćowym a maćernym słowom a hnuje přez swoju wuraznosć woprawdźe k sylzam. Khór přituła so wšém dynamiskim přemjenjenjam solow a tak zaklinći pak cunišo, pak wótřišo a při effektach doczije najwyšši skhodźenk wuraznosće. A wšo w absolutnej čistosći harmonijow, njekhabłaca wěstosć w rhytmicy, kaž hrajka zda so nam wšo być, wubjerny tono- a słowotwor, haš do najsnadnišeho wuwučene dychanje a bjezporočne wuprajenje réče, zo wšo nanajlěpje zrozumiš. Z lubosće serbskemu ludej su tež naše narodne pěsnje a spěwy nawukli, wumjelscy, harmonisowane wot Bjarnata Krawca, kiž wšelake čisła programa rozłožowašo. Dźakny zaćišć činješe, hdyž jeho direktor Bakula za ruku wza a serbskema ludej předstaji jako tworjerja a zastajerja tonow, kotrež česke dźěći serbskemu narodej jako postrow spěwachu, kiž so z narodnej hymnu započa. Z tajkim dorazom runje serbske spěwachu, štož dźě tři we słowjanskej krjewi. Tak réči wutroba k wutrobje, spřećeleny narod k narodej. Wone njesu palmu měra do ludow a narodow. Hudźba, spěw, wumjelstwo — tute bójske samotnosće w človjeku maja sebi je zbližić, hidu a zaepěwanje pohrjebać a k wyšinam lubosće pozběhować, kaž ju Bóh na Sinaju sebi žadaše. Wone spěwaja jendźelski, němski, čěski, słowakski, serbski a sebi zawćsće hišće druhe réče přiswoja — znajmjeńša w spěwach —, hdyž na dalše pućowanje po Europje, po swěće so nastaja. Internacionalne je jich wumjelstwo a dźěławosć a mjezynarodnje réča amerikanskim, němskim, serbskim dźěćom a ludej. To je woprawdźite přećelstwo, lubosć, křesćanstwo. Kak elementarneho wuraza tuto wosebite swójstwo dźěći namaka, zdźeli mi jedyn Drježdźanski připosłuchaŕ w tamnišim koncerće w „Vereinshaus“. Po skónčenju programa běžachu němske dźěći na jewišćo a wobjimachu a wokoločnu swojich čěskich bratřikow a sotřičći k dźakej za lube poskićenja. „Hdyž njebudźeće-li kaž tute dźěći . . .“ Wšehomóc swjateje hudźby dawa dźěćom posabyć na narodne a réčne rozdźele, na politisku zwadu a hidu. A dorosćeni? Grawocźiwe listy někotrych němskich wučerjow — podobnje hdyž „Tovačovsky we Łužicy spěwaše — a njehańbite słowa jeneho wjesnjana a snadź druhich je njerjany wuraz njepřećelstwa mjez ludami, samo bratrskimi. Štož hudźbne wumjelstwo za powšitkowne kulturne swójstwo ludow njewobhladuje, njeje hišće kulturu duše, zmysła a wutroby docpěł.

Tajke wumjelstwo je poručace za nas. Njemóžemy rjec, zo běchu jenotliwe bjeze runjeća hłosy wumjelske, ale w zhromadnym spěwje, w khorju, leži jich móc, jich wosebitosć, wo čimž zrědka so druhe jim runaja. Tež naše spěwařske towarstwa móhłe tajkeho abo znajmjeńša podobneho skhodźenka docpěć, bychu-li sobustawy husćišo a porjadnje wuknyle. Bakulowi zeńdu so dźeń wotedna, samo po napinanym wšědnym dźěle we wustawje, a zwučuja so a kroča k musikalnej dospołnosći, kaž ju pilnosć, próca a lubosć k wěcy potom w dozrawnych płodach zjawnosći přednjesu. Z nimi z eznaju tež druhe ludy naše spěwy. Tuž słuša jim naš zhromadny dźak, kiž so khorej a jeho idealnemu a ženialnemu nawjedowarjej w tśikrótnej hrimotacej serbskej sławje wot nimo měrje bohateho připosłucharstwa wupraji. Nadźijamy so, zo po létach zasy k nam přińdu. Z jich ertow wómy, zo je so jim pola bratrskeho naroda, pola łužiskich Serbow, jara lubiło. Wšudźom buchu z młodoscu witani a tuž tež hišće wospjet dźak wupraju wšém lubym Khróšćanam, kotříž su Pražskich małuškow tak wutrobiće přiwzali, jich hospodowali a jim na bodźinki byli ze staršeju a staršiskim domom. Tehorunja dźakuju so hospodarjam za dowjezene do Radworja, na dalšu městnosć swojeho wumjelskeho skutkowanja, za nadobnu zběrku — wučini 62.60 hr. — a nic naposledk knjezej wučerej Pjetašej za mnohe zarjadowanje dźěła. Tak je so wjele mocow zjednoćiło k wołóženju přebydlenja čěskeje młodźiny a jeho wjelezasłužbneho duchowneho a hudźbneho nawjedowarja.

Na kóncu předstajichu mali rejowacy słowakske a morawske reje z přewodom hłosa, bjeze wosebiteho nawjedowanja. Wšě poskićenja so z mócnym, samo z hrimacym přikleskom kwitowachu. A naš dźak sćěhuje jich dale, hač na městno jich skutkowanja. Njebudźemy jich pozabyć, kaž też woni nic nas. Zwjazki přećelstwa přetraja časy a wuhlady su, zo jich zasy wohladamy. Njech tute rjadki su wosebinske słowa rozžohnowanja z lubymi hosćemi, hdyž njemóžach dla njeprihodneho wjedra a nuzneho dźěła w postajenym času w Khróšćicach być.

„Na zhledanou“

Jurij Słodeńk.

Předźenak

chze jutrje do Porschiffeje wožadu hicź, a tam žiwoju protyku pschedawaceć. — Nadźija ju, so jemu kóždy staw wodawdy — nětčischi a nětbudźischi — z najnjeńšcha jemu wotkupi, a so žadyn staw bjes njeje njewostanje. — Je protyku lětsa wěnował njesapomnitemu fararjej Krygarjej, pschinjeje jeho — fódźemu Porschičanej wjesće jara drohi wobraz a podawa wulźy jajimanu khróniku Krygarjej žiwóby. — Porschiczenja ſ nowa shonja, kajki raźnu, wulźy nadobny cźłowjeł bésche léta dołho w jich fźedźinje žiwy, a shonja wulźy jimaze stawiny wschitkich jeho fźedowniſowu. — Pschidźe-

nak je pschesmódźeny, so budźe so runje tutón nastawk we wschitkich ſerbſkich domach ſ napjatoſcu cźitaceć, a so buźe potom tež wschitku rady ſkładowaceć na wobraz Porſoſſiſſeje ſyrkwje, pſch ſkotreſej murjach nětko pokładni Krygar wotrjeſſchej papjerje, ſo móhł ſo ſaſchkleſceſowaceć a na ſcźenu powiſnyć. — Schtóž we Porſchiſſej wožadźe ſo w buchu a jednoczenj cźuje ſe ſwojim njeboh ſararjom, ſchtóž we ſwe cźuje ſchtrickżu bźaka luboſće — njech ſebi kupi tutu protyku a ju khowa ſebi a ſwojim bźećom. Starý Pſchedźenak, kotryž też ſ Porſchiſſeje wožadźe wobkedźi pohladaś, a pſcheradu do njeje pſchihadźo, iweſeli ſo na pſcheſcełne witanje. —

Ze Serbow.

Pónđźelu, 3. nazymnika.
Huberta, biskopa.

1884 † w Prazy P. Franc Doucha, jedyn z najwěrnišich přećelow Serbow.
w Hnašecach wučeny bur Jan Gelanski.
Wóspork so wotkupiwši wot k. Erasma
wsdorf město.
wulki 25. serbski spěwanski swjedźeń pod
Bjarnatom Krawcom.

Nazymska róża.
Što je ŕóži škodźiło,
Zo njekhóźe dlźo?
Róże kóźa najrjeńšo,
Nalšco hdyž hŕeje.

Zrostu róże nazymu,
Krótuški čas kóźe:
Mrózy přińdu sněhi du,
Róże zahinieja.

K zemi róża spaduje,
Žaruje po lśu.
Pozdźe, pozdźe zešła je,
Wutła k zrudnom' mŕeu.

H. Dźowan.

Za kóždym šwejchom njećuchaj,
Nós do wšěch dźórow njetykaj.

Jan Radyserb.

•

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer +1, thermometer + 10. Wuhlady na njepschemjenjoze wjedro. Wubjerk wyschiny ſ rjanym wjedrom cźahnje ſo wot Schwajkarſkeje hacź do Schwajzarſkeje, druhe wyſchina leži nad połnocnym lobowym morjom a nad Skandinawiſku. Tuta niźina ſtutkuje hdyž na naſche wjedro a pſchinjeſche pſchi króſtowjeceſornnych wětrach cźopłotu a ſ njej dóſchcźowanje. Tole wjedro hiſchcźe dale wobſtejowaniy. Jutſiſe wutorn błónecko w 7 hodź. ſchroka a ſo 4.31 hodź. khowa. Mjeńſchi ſſhadźa powoldnju 4.58 hodź. a khowa ſo wjeczor 11,44 hodź. Dźenſſi mamy prni bźerkit. Pſchedźenak lubi nam rjane wjedro.

— **Radioteleſoniſka powjeſeź wo wjedrje ſa jutſiſe wutoru:** Khłódniſcho, mróźcźele ſo pſchecźahuja, hiſchcźe kŕótke dóſchcźe. Powſchitkownje ſo wjedro trochu ſlépſchi.

— Kaž drje je lubym cźitarjam „Serbſkich Nowin“ znate, tej lětſa ſa pſchihodne léto ſerbſka nabożna **wotchornika protyka** ſ nakładom ſerbſkeho luthereſkeho knihowneho towarſtwa wuńdźe. Nadźijamy ſo, ſo budźe hiſchcźe w tutym měśacu hotowa. A budźe ſaſo jara rjana. Sćmy ſo ſa to ſtarali, ſo by hižo po ſwojim ſwonkownym wuhotowanju lubo ſna p y ch a n a ſ c ź e n u ſa kóždy ſerbſki dom była. Schtóž jejne wopſchijeze naſtupa, wona pſchinjeſe, ſchtóž ſmy ſwuczeni na wottorhanſkej protyku namakaś: łopjeſchko ſa kóždy dźeń ſ njenom ſamſnego dnja atd. Na kóždym łopjeſchtu ſtejitej biblijej mjeńſnje ſ pſchecźitanju pſchi domjacej nutrnoſći, dale woczíſchcźany ſchpruch ſ bliſe a ſa njedźeſće a ſa druhe ſwjate dny tej predarſki teſt a cźiſta kérluſcha. Na ſadnjej ſtronje namakaceje pſchinoſchli ſ pjera najwjeſtſchego dźela naſchich luboſow ſararjow. Wottorhanſka protyka 1925 budźe wěſće kaž jejnej dwě pſchedchadnej ſ pſchiſwědčeny, ſo budźe ſo runje tutón nastawk we wſchitkich ſerbſkich domach ſ najpatoſcu cźitaceć, a ſo buźe potom tež wſchitku rady ſkładowaceć na wobraz Porſoſſiſſeje ſyrkwje, pſch ſkotreſej murjach nětko pokładni Krygar wotrjeſſchej papjerje, ſo móhł ſo ſaſchkleſceſowaceć a na ſcźenu powiſnyć. — Schtóž we Porſchiſſej wožadźe ſo w buchu a jednoczenj cźuje ſe ſwojim njeboh ſararjom, ſchtóž we ſwe cźuje ſchtrickżu bźaka luboſće — njech ſebi kupi tutu protyku a ju khowa ſebi a ſwojim bźećom. Starý Pſchedźenak, kotryž też ſ Porſchiſſeje wožadźe wobkedźi pohladaś, a pſcheradu do njeje pſchihadźo, iweſeli ſo na pſcheſcełne witanje. —

Na Straži.

Powěsć je Schumawy.

5] (Wotkrućowanje.)

„Hoho, błudnowěrcźny ſplaho, ſa to dyrbíſch ni połucźeć!“ ſaſpcźa kaž jedojty had. Potom bjes dalſchich ſłowow ſe ſtatoka wotešdźe.

Wojtěcha pak ſamſnego wjecźora, hdyž pſchińdźe Bohuſch do hole, pſchedſtupi ſ nim ruku w ruku pſched nana a lubowacźej ſo wuſnaſchtaj jemu ſiwoju luboſć. A ſtary Wicźaſ ſ radoſcźu wſa jeju k wutrobje a požohnowa jeju ſe ſe ſyłſoſtynnaj wocźomaj.

Sbožowna Wojtěcha pſchewodźeſche Bohuſcha pſches łěſ, hiſchcźe napoſłedku wobjeſchtaj ſo, a ſbožownu łuby wokoſchi lubowanej holcźu na roſžohnowanje hubje, hdyž ſo ſa nimaj djabołtſi ſmećh ſtyſchcźeć da. Saſtrójenaj ſo wobroczíſchtaj a wuhladaſchtaj njedaloko ſady ſo w ſeſkach cźornеho hajńka.

„Wjele ſbuja k tajſej ſwěrnej luboſći!“ ſawoła ſatraſchnje a ſhubi ſo w łěſu.

Wojtěcha ſatſchepota.

„Bohuſcho, ja ſo teho ſſeho cźłowjeka boju, won budźe ſo na namaj wjeczíſeć!“ praji, tuło ſo k lubowanemu kaž ſlóſchcźiwy hołbik. Bohuſch wſchak ju pokoſcźe, a bohſchewodźiwſchi ju hacź ke ſtatokej naſpjet, trocźeſche potom ſam domoj.

Cźaſ jo pomalu minu, a na łuble bu Wicźaſej a jeho Wojtěſche ſ kóždym dnjom ſrudnijſcho. Wicźaſ woſjewi Wolſchowiſkemu knjeſej, ſo wot wěrty ſiwoje niewotpadnje, pſchedha łubło a pſcheſeżydli ſo do ſuſdu. Wotpokaſa pak Knjeſowy namjet jeho kúp naſtupaju, dokeľ bésche jemu bohaty Knjez ſedy bźeſaty dźeľ wopraſdźiteje hódnoty jeho wobžydłowa poſkićiť. A wopraſdźe naſdźe ſebi Wicźaſ katolſtich kupzow, kotříž běchu ſwólniwi, jemu wſcho ſiwóſſtwo wjele lépje ſapſacźiś.

Pſches to roſhnéwa ſo wěſo Knjez njeſmérnje na Wicźaſa a dźyſcze ſiwój hnéw na njeho wuſypaćź.

Naſyma ſo pſchibliſi. Struchle wobdźeſaſche teſdy Wicźaſ ſiwoju rolu, hdyž na nju tola pośledni króć wuſyſwaſche, njewédźo, ſchtó budźe jeho wuſyſyn źnéć. Na Straž, hdźeź je po telko łolachach jeho ród źiwy był, hdźeź bésche ſo ſam narodźiť a wukubłowaś, hdźeź bé naſſpokojniſche dny ſiwojeho ſiwjenja pſchejźiwił, pſchińdźe ſuſlnik, a won dyrbi do dalokich njeſuatych krajow, ſo by ſo jako ſchcźiſiwy hiſchcźe nětkle ſwomjaſnił. S jenitčkim pokojenjom jeho bésche, ſo też Bohuſch ſ Wojtěchu a ſ nim ſobu poczéhnje, a jeju młodej ſyłnej ruſy budźeteſ ſ jeho krutej podpjeru.

Junu rano wuhlada Wicźaſ na kronje łěſa hajńka ſ mnohimi ryjerjemi pſches łěſ króćźiſcej njedaloko łubła, a hdyž wuńdźe na polo, ſpóſna, ſo woni w jeho dźéle łěſa kopaja.

A won khwataſche tam a ſ wuhlada, kak pod hajńſkowym dohładom ryjerjo wukopawaju méſniſi; wopſnamjejowaſe hranizu mjes ſeho a knjezim łěſom, a ſtajeja je hłuboko do jeho łěſa. Na taſke waſchnje pſchińſiwojowaſche ſej wolſchowiſi Kuſke bjeſ kupje wulki dźeľ jeho łěſow. Podarmo ſo pſchećiwo tomu ſpjeczowaſche, powokaju ſo na ſmérdźenje wſchěch wokolnych ludźi, a ſapiſſowa, kaž też na ſprawnoſcź a ſhłuſſanje ſroſo, cźornу hajiť ſo ſmérdźeſche a jemu ſ łubu kaſaſche, méſniſi pſchcźe ſuſt dale do łěſa nuts pſchestajecź.

Tu ſpóſna Wicźaſ, ſo njeje pomozy a bohužeľ też njeje ſaneho powolanja ſa njeho ke kralowſkim wyſchnoſcźam, dokeľ maja jeho ſa błudnowéra. A ſchtoż bé ſo ſ méſniſkami w łěſu ſtako, to woſpjetowaſche ſo ſa nékotrych dnjow na Wicźaſowej łuzy pod łěſom. Wicźaſ njemeſcźeſche pſchcźećiwo tajkemu bjeſpraſnu druhich bróńjom hdyžli ſtrażne poſkłeże, kotreż wupraji pſchcźećiwo ſaſaſkemu djabołej a jeho djabołſkim pomoznikam. Sa to pak wuſchcźiwa hajńk ſiwoje pśy na njeho. Tak pſchejcźeſchowaſche pſchcźiwnoſcź ſa pſchcźiwnoſcźu a potłóčowanje ſtareho Wicźaſa, w ſtaroſći a próſy mudźa ſyma a naſta ſtóńcźnje nałéčo. Rosta ſnéh, też ſ horow ſo ſhubi, a ſyłny a łuki ſ nowa ſaſelenjachu a kubrowe a cźorne łéſy ſwobłeſkachu ſo ſiwój cźeſtſiwy kraſnuj wodźeń.

Wicźaſ njeliczeſche ſiwoje pſchehowjowanje na Straži wjaſy po wěſnogach, ale jenoż hiſchcźe po njedźelach.

Kuſ łubła bé potowa a tónj neje dyrbiejcźe ſo pſcheſudliś. Hiſchcźe błub łubowazeju méſeſche ſo po pſchecźu Wojtěſchinem w robinym domje ſwjeſcźicź, dokeľ wona cźaſyſche próſy wótzowſtwo domu hižo jako Bohuſchowa żona pſchekroćźiś.

Méſcźo dnjow pſched kwaſnom pſchewodźeſche Wojtěcha Bohuſcha ſe ſtatoka, njeſkoſcźeſche wak pſchedaloko, dokeľ bo ſcźe ſo ſetkunja ſ cźornym hajńkom, kiž bźi pośledni cźaſ cźaſcźiſcho wokolo jich twarjenja khodźeſche. Doshcźehtaj ſ tutomu mojtkej; tu pjecźa běchu nétotre młode bréhy, nékcźo kéćźiſtow a ſaſubowane méſtacźo wobeju ſo lubowazeju. Tudy pſchcźeźiſnjeſchtaj zyłe cźaſy w lubym bjeſabowanju, ſhladujo daloko do kraja.

Teź tehdy ſo tu khwiłku ſadźerźeſchtaj. Méſnoj ſwjeſcźeſche jaſnje na njebju, hwéźdźiſcźi ſo ſyboſacźu kaž roſnoſene ſlébrojaſne wonoźi, ſ łéſow bujeſche cźopły wětřik, pſchińoſlejo wón ſhójnow, ſa nimaj piſkaſche njeſpróſnimy ſchwjerceźi ſiwoju pésńcźku w bohatem źiće a wokoło njeju bésche cźicho kaž w Knjeſowej ſiwjatnizy.

Lubowazaj bésćhtaj wotmjelkloj a hałe ſe khwiłku wocźo Wojtěcha: „Ach, Bohuſcho, tu w naſchej wótcźinje je tak ſkoſnje, tak kraſnje. Mój dyrbinn ſo wotſtaliś do daloſeje ſuſby won ſ ródneho kraja kaj njedoczinkoſo. Kaj teź w naſdźemy ſ nowa hdy domiſnu a budźemy ſbožowni?“

(Wotkrućowanje.)

ßerzy wschitkim lubym Sserbam witana. Dostanjecze ju pola swojich knjesow fararjow kaž też w Ssmolerjej knihatiw Budyschinje.

— **Nosprawa polizije.** 1. nowembra pokradny so Jónske kóno znamki „Frisch-Auf“, też swónčki ma tuto naviw-Schtitz. Nětko wo paduschstwowaj wě, njech to wotsijdi mo. Ssamy dźeń dalsche Jónske koleso bjes zjeczaka. — wotsewi.

— **Statistika woldźelenje** Budyschskeho měschčanskeho polizajskeho hamtu wotsjewja, so němsko-flatna inderowa ličba sa jeźiwjenje 29. 10. 1924 1,23 billionkročnje wuczini.

— **Nasymski hermank.** Nasymski hermank wot 8.—10. nowembra 1924. Njedźelu 9. nowembra je dowolene twory pschedawacej wot ½11—12 hodź. dop. a wot ½2—6 hodź. pop. Na drudźinaj dnjomaj hermanka wak jenoź do 8 hodź. wjeczor. Pschedawarnišcha na tšelerskim namješcze smědźa 9. nowembra jenoź hacź do 6 hodź. a druhaj dnjej pak hacź do 10 hodź. pschedawacz. Wschě druhe sawjeselenja dyrbja w 10 hodź. wjeczor sawrjeć. Na puczikach a městach njesmě Lohja ničan njerjad leżeć. Też ludźo, kiž harmoniku abo pischczele hraja, njesmědźa tam stacź abo hedźeć. — Jako porjad wo woboranju psched wohnjom płacźi porjad wot 8. měrza 1913. Měšćanska rada. Poliajski hamt.

— **Daň.** Pischeny hischcze wupožczuja so pjenjesy za 30 a wjacy prozentow danje, dokelž su njenjesy hischcze jara žadne. Lud bo psched tajkimi pjenjeżnymi wobschodami warnuje. Mótoti tajzy wupožczowarjo su so lichowaja dla wobskorźe.

— **Mischterske prothowanje.** Swoje mischterske prúnowanje jako fotograf je knjes Arno Lehnert, fotografiski wustaw „Apollo“, Richarda Hutha nawóźnik, na herbstej hasy, wobstał.

S **Lubija.** We „Ss. N.“ pisachmy, so je sastojnik Lubijskich wikow-wótich mlynow pjenjesy pschekschiwił. Jeho mjeno je nětko znate. Wón mjenuje so Flick. Měnješe 3000 hriwnow je pschekschiwił. S pschiwodom bě so paduschstwo wujasnilo. — Schtwórčł lewicku tu padnycha, kiž chzjnješe runje na „swojim“ koležu wotiček. Hižo dlšichi cźaš brudźi so wokolo a sluźi wjeźa hižo někotre taike paduschstwa. Wón wudawa, so je ś kowarjom we Shorjelcu.

S **Wětšiny.** W spačzatku listeho lěta pokradnu so w naschej wsy pólny grat. Nětko je so pola Zjwnoseńcerja šmudowje wšy namakał. Zjwnoseńcer je grat wot pschekupza se starym cźapront kupił. Wěz njeje hischcze wujasnjena.

S **Wóźanja.** We nozy k 31. oktobrej pokradnychu kit w naschej wsy 2 kokoši. Kaž hižo w měrzu t. l., kaž sa-rěźachu kokoše hyndom na mišnje. Nědoczinkoho su so wjeźa do Budyschina wobalił.

S **Ullersdorfa.** Zjwnoseńcer Hensel khowasche prawił rěnił domoj. Młody ličt so pódźił a cźahm. Pschi tom sraży 52 letny Hensel tak do sebjenja, so bjes wědomja leżo wósta. Krótko wo tym wumrě.

S **Halbmuhy.** We nozy k 5riedźe sahnychu so nasche jatwo. Strażnika a mandźelsku namakachu samodowadźenju we sankrejnych jatwowych komorkach. We winzy namakachu hischcze 20 letnu dźowku strażnika. Cźěła běchu sahonjene rosnite. Cźisło dźowki bě jenoź w nabrjadach. We zyłym jastwje bě jenoź jedyn saty, kotrehoż halle wobora z komorki wuzwobodźi. Wobeń bě so na wjazy rózlačh sałożił.

S **Ruschowa.** Wożenjeny muž je cźekle njekasałstwo z 10 letnej schulerki holzu tucził. Wón so tehodła wobstorźi.

S **Cźerlawa.** We nozy k 1. schtwórtkej wotpoli so khěża swud. Mtunkowej, kotrež two wšy pola swojeje dźowki runje na marach leżesche.

S **Mysteg.** Sońdźeny tydźeń wotpali so Tragleftnschez khěża. S winu je najbjerse pschetorhnjenje mělinu.

S **Kisa.** 25. oktobra pokradny muž we naschej wsy 3 zentnarje stareho żelesa. Wón sałožił so k 10 hr. pjenjeżneho khłostanja a tón, kiž je żeleso kupił, ma 10 hr, pjenjeżneho thłóstanja płacźeć.

S **Trjebulow.** 8. nowembra je pola naš Hermank a wotmełwaju so słótne wiki.

S **Gubina** (Mordarstwo.) Dźěłaczer Materna je wšy Grjmnitz pola Fürstenberka sałożił so k smjerczi, dokelž je kubłaczelku swojeje żony z nahrabnosce słónzował. Ssobuwobschkorkowu Frjedu Maternowu we Nehmakowa z Grjmnitz wocźahnuła a cźisłche jej po smjerczi swój stotk wottkałacź. Materna mandźelskoj cźahchetał pak reb bórsh tuto wobschódźiwo wobschedźeł. To bě z wjnik, so je hnsto wodźacu. Nehmakowa bě we wójnje swudowna a njechasche statok ta cźaš swojeho źiwjenja mandźelskinaj pschewottacź. Pusto sano wuprati so, so je hischcze ras wuda. 18. měrza 1924 sawoła wólko wobschorźeny M., cźěłowk, kiž w žuschdstwje twarjachu, k sebi, so bychu jeho wobhladali, schto bě so stało. Wón dowjedże dźěłaczerjow do dwora, hdźež Nehmakowa na sa hrjadu wisnjache. Wobschorźeny praji, so je sebi pschewyschkich dankow dla majsterje źiwjenje wsałał. Cźěłam pak bě tuto khěżo dźiwne, wloży běhu w njeporjadku, pschekróżi bě powjas, sa kotrymż cźěło wisnjeche. Wobkedźbowachu, so je cźěło rosdrapane. Mandźelsku je na to sajachu. Dołho wróżesthat njeskaš. Słónczenje je žona tola wusua, so je je mu cźetu samordował a potom powěsiwny".

Wusudźenja.

S **Krajiny sud.** W nożdźownjich měschčanskich sostužerjow, 12. junija 1924 w Budyschinje, běchu kommunistiscy sastupnjerjo harn cźinili a hrożili. Polizajski měschčanski radźicźel dr. Förster bě radnemu późlej Neumannej powrucił, po polizaju hicź, so by sajo měr knjesk. Kommunistiska měschčanska sastupjerka Kristina Martha Bittnerowa bě na te klinki duri pobedźiłsteje Jurfe pschinnuła, so do duri sapręła a Neumannej wobaraża, Jurfu wopuschcicź, prajiwy: „Měsko hischcze won njesmjeschcze!“ Direktor Werner je ju pał wjecź thorkił, a durje wotkewrił. Tuteho wobaranja dla bě so Bittnerowa k 50 hr. pjenjeżnemu khło stanja sałożiła. Wona so hórichesche. Dokelž pak njebě na pischeprotschenu termtiju 5. sept. 1924 pschischła, bě hamtski sudnik jeje promjnitsche hrożbe sastupnk. Bittnerka sapołożi powopuwanje. Wupraji, so je 5. septembra płokała. Dokelž je nadobo sfpowitaa, je na termiju posłdze pschischła. Sud to wźrjesche a pschewoda nałożnosć hischcze junu hamtskemu sudźi, so by rosśudźił.

Wjelča honťwa.

Po ruśtim podał Jurij Hrodźischczanski.

(Pokračowanje.)

Psched wosowniju steja wulke žanje kaž cźołmi; konje su sapschehnjene, pobonch hedźi na swojim hydle; sceny sapschacha ryżnje cźorne, hobrite pschedbóžakmo (Kerrbild) na žnjeh.

We **widliach** steji wobuwnu, figuranty brinkaca z dołhimaj ramjenjomaj z nałeži sahnym a schkorkim nošom. Wuschi stej dołhej a kónckotej, wocźi sloschajcej stajnje do prédka. Steji mjes dwěmaj ukrajinskimaj hanjakomaj (Renner), mjes kroschkom na wramizu a tischkom (Fuchs) na lěwizy, woboj kruchaj a myschkatej (mutikotnoj) je smahowazymk hriwanj, wopuschtnk. Horejkach pohonch Timotej, schkroti, kosczaty muž je schérej brodu. Mjelcźo postrowi wjerscha. Knjeni Nowarowa krocźi smělo, do dołheho wudrazeho kožucha sawalena, wo sthodźe dele. Jeje wocźaz błyschkotałej pod schlenkerjom. Nohaj sléha wijsa na jeje ramjenjih.

Leutnant seschtupi ju z tóstum Handrijom, z drušnym wjeschkowym pohonckom. Handrij nje-je pol dwanatka spěschnje tšělazych tšélbow.

Wschitko je dołpolnje pschihotowane. Na konjazym grěcze, na tšélbach błyschtoja milinowe schkrě, wocźi koni so błyschczitej.

Knjeni skocźi do žanjow, mikoło scźehnja ju. S kokuchow je spodźiwne kwicźenje a schkrěcźenje błyschcej. Konje sacźahnu.

Schczetki a świdcźki buchu wotstronjene, lesba je cźicha. Sdźiwjecź ju tšoma jenoź pódkowk konk w mjetšim źrjehu. Druhon sahwida Bohaboj (Timotej), to pał klinczi kaž cźikot otackow.

Jdu pschez žolmožitu pustu krajinu, kiž so, se silbornym mosckom sawodźeta, błyschczónce rospschestrewa; wubudża šuchelo pša we wšy; pschihubu k bukowemu hajnischcu, potom k mojestotnemu schmrkkowemu lěsej a šhubja so w błyschczónej cźmje.

Na jenym kchižnym puczu posasta Bohaboj (Timotej). Schmrki stonaja a hórbotaja z wětrom. Konje žmorcka — cźicho korczenje klinczi se žanjow.

„Nětko tu šmy, **exellenza**,“ praji Timotej.

„Hischcze daleko wot jésora?“

„Nětdże dźesacź werst, exellenza. Puczk wjedźe runje won wokolo jésora a potom do pósdowelho sahanischcza.“

„A wot Hojaka mjenowane měsno leži hischcze pschez jésorom?“ prajesche wjerch — Hojak je ś pómikom, kiž może tak derje po waschnju wjelkow wucźi, so jich lehčze nosicź myli, wódze na tute waschnje so hacź do błótow dobnycź a lětnyo wjelkow wusušlčdźicź.

„Dajcze hwinjezku tola kwicźeć!“ pschikasa knjeni Nowarowa.

„Lehš bu błyło, so bi cźicze ciskamu“ wo mokni Hendrik. „Puczk je tu jara kołojtu, a pschérowy fu nam ś wupschecźelom, jeli so bjes njesłoża jésor dozapjemy.“

„Błaseń!“ sawoła knjeni Nowarowa. „Cźiši, kaž masch pschikasane!“

We tym **wokomiku** sapocźa so w žanjach žurowy koncert sadwóloważa korczenja, kaž to jenoź hwinjo cźini. Bitli sarčane, ako jenoź do wucha schcźipnjene, , wono tola w łódbu padże kwicźeć.

Knjeni Nowarowa sumje so kridlowało. Leutnant hlada na nju potom pał wobroczi so a cźahnu z romjenjomaj. Korczenje tak kołosnje klinczi. Handrij synta je powohlischczek, wowcźu kołu na kwicźaka cźišnywschi.

Potom wschitko pohlucha. W cźišchinje, kiž nabobo nasta, słyschachu lohki kěs (Galopp) po wjelkim źrěbu, pschihódże z hlubim lěga a blizi so. Mutkinjene hałoły pikaja. Hajski postanu, konje tschepotaja. Bórzy rosemachu mjeścźoze łakaze stupi njeliczominese cźišdoh ruschelach suchzikow, wódźachu je so lehu lěcź a skakacź. Pschischschahnjenaj kouzej tschasseschtaj so a stawataj se prédkom. „Pjasel“ so tomu nawjera, so by jeju sdźerkała, jeje symnokrejnosć a móc dyrbi so wobdźiwacź. Sdźerkła pschihnu blize a błize, selenz, błudźaze synżay, fosforowe jerniczka (Pupille) wjelkowe so zyle bjsło zehla a stoja na žanje, se straschnez wobkhitnoscźu.

(Pokračowanje.)

Přiłopk.

* Sstyn ministra z **podwihom**. Sstyn bayerskeho sozialneho ministra Oswalda sałožił so k 6 měsazam jastwa. Jako pschistojacy bayerskeje hypothekoweje a sesilskeje banki kradny konj w dezembru altije a sostawne tisły. Wrjedy hižo pokhłosta jeho Frajzingski zjawnisły sud poduschtwa dla. Też dźiwka ministra je so sałožiła, dokelž na nju tikaja so je se žonjazeho modowelho salona tworny pokradnyła.

* **Cźeżte njeżłoło** w Riźłkim błyschtwje. Plachtata łódź sujesboji z wětrom na morju. Na njej pschebywasche 18 puczowozhch a 3 łódźnizy. Wschitzy namakachu we żolmach sjmjerzi. 12 cźełom pschipławi woda na kraj, a 9 cźełom namka so we łódźi.

* **Najcześchi muž we Minje** je rěsnik Franz Schlesfinger, waži 166 kilogramm (3 zentnar a 32 puntow).

* W **powěź**je za swojej njeswěrnej. Psched nětkrotnymi dajemi telefonowasche so z Lwowa na Prażiłu polizaju, so ma na letadło ledźiwowacź, kiž wjeźe w błiščhich hodźinach pschiležeć. W letadle staj jedyn Wuhež, kiž rěka Viktor Szimon a mandźelska jeneho bólšeho pschekupza. Lědma bě powjeść bóschta, su wokna so daloko w powětrje letadło. Pschezo błize a błize pschileżeše. Krótka sa letadłom druhe letadło, kiž wěsche prénje sezehowasche. Prénje letadło so stónczenje w jenej cźišej wjesy na semju puschcźi, też druhe cźini tojsame. S tuteho wulkeho njesbožowny mandźelski, kiž bě na hoitwje sa swojej mandźelsku a samożenjom. Lědma bě ju z Witeriom pusladał, wucźeże revolver. Prjedy hacź możesche wutšélicź, padny jenu polizista do rukow a łodaschi jedi wot njeho papjery. Mjoš tym wulecźeschtaj tamnaj ptacźkaj na ptacźku. W Budapeszce też jeju sajachu.

Hospodarski rozhlad.

Pětk, 3. nowembra 1924.

W pjenjesach a efektowych kursach žanjeho pschemjenjenja njebě. Ssobom so žaneje burhy njewotměwa.“

Produktowe wiki w Barlinje. Kliščowe žito jara njestajnje dźešche. S wukleja so jeho tšiščoh policźnje. Wschelčne wiki běchu jenoź hlebe. Mlyny pschenżu mało kupuja, dokelž muka jara hubjenje dźe. Zentnar pšaczesche

w Barlinje:

pschenicy 9,70—9,90 rožki 9,70—9,90 hr.,
nałeżnoho je-mjenjesta 11,65—12,90 nasymskeho 9,90—10,60 wowsa 8—8,65 ßl. hr.

Wiki rěnicha skotu sahoženu žobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Płaczijny sa rěsny skót, kiž w sahoženaj tydźenjomaj płaczeno bóle a bóle spadowachu, hacź so tehodła wosobje niske. Wschitkoho bě so z zwowiacom wowsow jako jara wjele skotu a to skutkowasche dla njeswischkobnych mjesnowych wikow tak, so so kuzu skoro dospołnje wróżo sežahnychu. Tehodła běchu wiki howjazeho skotu zyle hubjene. Płaczijny so sa wschě druzjny wo některe pjenjesi so punkt žiweje wahi snižchu a běchu so tehodła nimale 20 pj. niże, dyżli psched měsazom. — Też cźelcźaze wiki běchu jara měrne, tola samóchu so tu płaczijny tak někak dźerżeć. Pornjo wosledním wikam so jara njepschemdnichu. Pornjo sawocźakej sahoženeho měsaza so pał też wo 15—20 pj. spadże. — Jara hubjene běchu wowcźe wiki. Hacźrunjch bě so wjele dobrych skotow pschihnało, so sa najlépsche Hofst žiwe jenoź 40 hacź 45 pj. płaczeschce. So hubjenišche khodźazu płaczijny mjes 15 a 40 pj. sa punt. — Na swinjanych wikach bě wobschod też jara mérny. Też tu so płaczijny snižchu. Płaczijny sapjechu so wěsche hacź do 77, ale sa tutu płaczijnu so mało pscheda. Też swinjaze płaczijny su so pornjo sahoženemu měsazej wo 15 proz. snižile. — Mjenja so su płaczijnu Bruno na zobotnitschich wikach wo 5—10 proz. spadże. Pschedawarjo su jara schodowali.

Pschihnało bě so:

3271 howjadow,
1100 cźelcźatow,
8642 wowsow,
7218 swinj,
1614 wukrajnych swinj

Sa nje płaczachu tele płaczijny:

Howjadła 15—42 pj. sa punt žiweje wahi,
cźelata 35—90 pj. sa punt žiweje wahi,
wowzy 15—40 pj. sa punt žiweje wahi,
swinje 60—77 pj. sa punt žiweje wahi.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, 3. nov. dop. 10,40 hodź.:

Swobodny wobkhad: Nóndźelniscka sunnjenoseń. Muka je derje pschedawana. Tendenza: sajo žłabischa.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollsome symjo se tuni abo 1000 kg, sewat 100 kg, płaczijny po Notej hriwnje.

	1. 11.	31. 10.		1. 11.	31. 10.
Pschenica	194-198	202-205	rapš. wokuschk	15,80	15,80
rožka	194-198	197-201	pošk. mešana	9,20	9-9,20
nałeż. jecźmień	233-258	206-207	hrochotka	14,00-15	14-15,00
nas. jesjmjen	—	—	žitnaze kwiśk	18-19,25	1940,
wowš	168-173	170-180	symo	20-22	20-22
kukurica (Maisch)	—	—	wo'a	18-20,00	18-20,00
pschenicźn. muka	27-30,50	28-31,0	lany wokuschk	25-25,50	25-25,50
rjana muka	27-30,75	27-30,75	módre symo	14-15,00	14-15,00
pschenicź. wotr.	12-12,60	12,60	sołte łupina	16—18	16-18,00
rjane wotrubv	12-12,60	12,60	kuno, 50 kg	3-3,20	3,00-3,20
rapš	390-400	420	k'orne, rjana	1,10-1,30	1,00-3,40
lane symjo	390-400	390-400	„ pschenicź.	1,10-1,30	1,00-1,40
hróch	23-26	23-26	„ wowsna	1,00-1,20	0,90-1,00
pjeluschki	17-18	17-18	„ jecźna	1,00-1,20	0,90-130

Wjelne płaczijny w Budyschinje.

wot 1. nowembra 1924.

Wschě płaczijny so po słotej hriwnje srotwnja.

Pschedmjet		najwišcha płaczijna	najmjeńscha płaczijna
Pscheńza, swonka wotedacza	50 kilo	9,50	9,75
Rožka, swonka wotedacza	50 „	9,25	9,50
Jecźmjeń, swonka wotedacza	50 „	11,00	12,00
„ nasymski	50 „	—	—
Wowš, swonka wotedacza	50 „	8,75	9,00
Raps	50 „	—	—
Bern	50 „	2,30	2,50
Sejno	50 „	3,00	4,00
Sskoma, z masch. młócź, pras.	50 „	1,00	1,20
„ z masch. „ k sałš.	50 „	1 50	1,60
„ z zwami młóczena	50 „	1,80	2,00
Pschenicźna muka, 70%	50 „	16,25	17,00
Rjana muka, 70%	50 „	16,52	17,00
Pschenicźne wotrubv	50 „	6,50	6,80
Rjane wotrubv	50 „	6,50	6,80
Prošata 805 schtuk	1 schk.	10,00	22,—

* **Paduchaj inspektora saraylof.** W Straßburgu (we Bramborskej) pschejschapi inspektor w nozy paduchaj, kotrajž chzyschtaj runje konje ſ konjeza wotwjeſcʃ. Wonaj jeho sarasdschitaj a cʃiſnuwschitaj cʃełko na hnojowu hromadu. Staj cʃełkoj a nimoja ſtrda ſa nimaj.

* **Wopaczny poliſiſta.** W Detroit w Ameriziy) ſta ſo njedawno njeſbołe, kotrež na [illegible] ſacʃiſchcʃ cʃinjeſche. Młodżenz ſ bohateje ſhożiby pytaſche ſwoje wjeſełe w maſanych domach, hdżeʃ rólu poliziſty hraſeſche, ſo by nječhto dożiwił. Kyran James Whalen běſche ſtudent na Detroitſkej univerſicʃe, jeho nan wobhjedżeſ wjazorych hotelow a wuprajł jako ſwędſ, ſo je jeho ſyn pjenjes doſcʃ měł. Junu dżeſche młody Whalen tróſchku daloko pſchi ſwojej hrě jako poliziſta. Sadżerża woprawdżiteho poliſaja, kiž běſche ziwilnje ſhotowany. Tutón ſebi myſleſche, ſo na pſchedſtaſeneho ſlóſtnika pſcheđ ſobu a ſatſeli jeho na blaku, hdyž bu wot tamneje pſchiman[illegible] ſudniſtwo, kotrež woprawdżiteho poliſiſta wuwinowa. Najprjedy ſebi myſlachu, ſo Whalen ſwoje wopory wurubi abo wurubicʃ chzyſche, ale to ſo jako njewěrne wupokaſa. Tajke a podobne „żoty" ſu husto hižo ſruony kónz namakale.

* **Najbohatſche dżeʃi.** Město Detroit, w Ameriziy, ma cʃeſeʃ, we ſwojich murjach najbohatſche dżěcki ſoſpodowacʃ, ſu tſjo wnukoju Henry Fords, kʀaʟa automobilow. Ssu tomu poſtajene, kóżde jedyn billion dollarow wot ſwojeho dżěda dżědzicʃ. Hladajcy na bohatſtwje pſchihěratej teʃ Baby Peggy a Jacki Coogan. Tutón hólczeʃ je ſebi hižo 1 milliſion dollarow ſaſtużił a budże po 10 letach hiſchcze wjacy pſchibywʃ, tamna ſědy w ſchulſkej ſtarobje ma na 1½ milliſionow dollarow letnych dochodow. Jeju dżeło wobſteji w tym, ſa film hracʃ. Mataj hižo ſławneho mjena w zyłym kulturnym ſwěcʃe.

* **Mějeſche jenoż 15 dollarow.** S Newyorka ſo piſa: Awſtriſkemu generalmajorej M. T., kiž běſche we wójnje jenu nohu ſhubił a do Ameriki pſchiſchoł, ſo by pſchednoſchki dżerżał, njebowoli ſo wot wiſchnoſcʃow, na amerikanſki brjoh ſtupicʃ. Jeho na Elis Island ſadżerżachu a pójſachu jeho ſ pſchichodnym parnikom ſaſu domoj. Generalmajor mějeſche jeno 15 dollarow pſchi ſebi a awſtriſti konſulat ſo ſapowě, rukowanje ſa najniſſche ſamożenje — żadane 500 dollarow — pſchewſacʃ (pſches 2000 hr.), kotrež dyrbi tóż dy měcʃ, jeli chże ſo tam ſaſuydlicʃ abo pſchebywacʃ. Dżak wótcʃinu!

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Wutoru, 4. nowembra 1924, dop. w 9 hodż. pſcheſadżuja ſo w muſſkej khorowni „Zigelwall": 2 ſoſje, wuczaſow. blido, kuchiniſki khamor, blido, wertiko, regulator. 2 Łoži ſ matrazami a hlowaki, ſchaty, hraſtu a druhu domjazu nadobu

* * *

Plan wo ſałożenju nadſtuſkeje telegrafiſkeje liniſe do Saulſchcʃa je na pósće we Zicʃenje wot 30. oktobra 1924 ſem wupołożeny.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

Pſchichodne orthopaedijſke rěcżne hodżiny. W Shorjelzu ſu póndżelu 10. nowembra 1924 na ſaſtaracʃelſtim hamcże, Ziethenſtr. 6, wot ½9 hacʃ do 1 hodż. orthopaedijſke rěcżne hodżiny wotmětowadża. Schtóż chże tam jěcʃ, njech to nječhto dnjow do cʃaża na ortopaedijſku ſaſtaraſnju do Wrótſławy, Werderſtr. 88, napiſche a cʃiſto wupokaſti a winu pſchiſpomni. Póndżelu, 8. dezembra je potom pſchichodna hodżina.

— Bur Jan Lubnja wuſwoli ſo ſa gmejnſkeho pſchedſtejiceʃerja Cʃiſka.

— Sa hamtſkeho pſchedſtejiceʃerja wuſwoli ſo holnik Winkler a ſa ſaſtupjerja wuſwoli ſo Buſcha w Cʃornym Khołmju.

— Schtóż njeje hiſchcże wujaſnjenje ſa poſtajenje dawka ſa pſchemyſłowy dawk po pſchemyſłowym kapitalu ſapodaʃ, dyrbi to hacʃ do 5. nowembra 1924 cʃinicʃ.

Wożebje ſo hiſchcże na to pokazuje, ſo ſo pſchemyſłowy dawk po dobytku a po kapitalu poſtaji. Pſchiſjewjenja ſa dawk po dobytku ſapodadża ſo mějacżnje abo ¼ letnje. Wujaſnjenje ſa poſtajenje dawka po pſchemyſłowym kapitalu pak ſaroda ſo junu po wokhodnym ſamożenju wot 31. dezembra 1923.

Towařſtwowski powčſtnik.

Spěwny wotrjad serb. tow. „Zerja" ma wutoru, 4. nov., wjočor we 8 hodż. w Njechornju ſpěwanje.

Dirigent.

Serb. tow. „Nadżija" w **Budyſinje** zmóże jutře wutoru (4. 11.) měſaʃnu zhromadżiznu we „Hotel Rachlitz". Wſelake ważne wěcy maja ſo wuradżowacʃ, tehodla njech wſitcy přińdu.

Předsydſtwo.

Kołojeżdne tow. „Błyſk" w **Haſlowje** ma přichodny ſrjedu wječor we 8 hodż. ſwoju měſaʃnu zhromadżiznu. Nowe ſobuſtawy ſo přijimuja.

Zwjazk Serb. Ratafſkeho Dorosta proſy wutrobnje, zo přizamknjene towařſtwa na nětdy připóſłane liſty wotmołwja, dokelž wěc jara khwata. Jednaceł.

„Lipa Serbſka" ma ſtwórtk, (6. 11.) w Pančicańſkim hoſcencu wječor we 8 hodż. nuzne ſpěwanje, tuž ſo wſitcy ſpěwarjo wočakuja.

Srjedu, 29. oktobra, założi ſo we **Wotrowje** w „herbſkej grychće" towařſtwo „Bryl." Zamér towařſtwa je hajenje narodnoſce a ludoweho ſpěwa k dopomnjenju na njeboho bratku Bryla-Wudworčańſkeho; kotryž je ſtajnje khwalobnje ſerbſkeho waſnja dżerżał a rjenje ſerbſke na kwaſach ſpěwał. Sobuſtawy ſkhadżuja ſo kóżdu druhu ſrjedu wječor ½8 hodż. Srjedu, 5. novembra, přeni raz.

Jurij Klimant — Nowowjeſčanſki, předsyd.

Jednota „Sokoł" w **Maloſecach.** Dżensa póndżelu zwučowanje za Sokołki; za muzſkich a dżěći zwučowanje tutón tydżeń wupadnje. Načolnik.

Za Njebjelčańſki koncert je přichodna pruha ſrjedu, (5. 11.) w Khróſćicach w „Herbſkej grychće". Započatk w 4 hodż.

Jednota „Sokoł" w **Baćonju** ma ſrjedu wječor we Haſlowje zhromadżiznu. Wſitke ſobuſtawy ſo proſa, zo bychu wěſce přišłe.

Jednota „Sokoł" w **Ralbicach** ma wutoru wječor ½9 hodż. zwučowanje.

Jednota „Sokoł" w **Hrodźišću** ma pjatk wječor ½9 hodż. zwučowanje.

Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoleſ**, w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: **Arnošt Bart**, w Bróżnicy, — za nawěſtki: **A. Dučman**, w Budyſinje.

Mużacu, żonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluſki** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njeſměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnoſce su přenjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jonoż dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćizny.

Wulke reklamowe předawanje żonjaceje, dźěćaceje a mużaceje konfekcije. **Wulke brojeńſke dny su ſo započałe.**

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widżenjahódne, ponowjene měſtnoſce za hoſći

wſědnje ½5-6hodż. 8-11 „ wumělſki koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:

żonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorſke pjećwa.

Meblowa wuſtajenca
Franca Ekla

Molowane wobrazy

wot Margarety Brücknerec, Jurja Korla Hajnki

Krystale — ſwěcʃadła

ſpanſke, jědźne, knjezowe ſtwy

klubowe-, kontorſke a kuchinſke

meb'e

Darmotne wudawanje kuponow a premijowych liſtow Zaſtup darmo.

Wapno (kalk) a wuhlo

je dóſło.

Zjedn. młyny z w. r. wotnožka w Pančicach.

Mój ſkład je po ſtarych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot ½ **11**—**1** hodż. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Předżenak
Protyka za Serbow
1925

Je doſtać w Serbſkej knihařni w Serbſkim Domje w Budyſinje

Do kóždeho ſerbſkeho doma ſłuſeja „Serbſke Nowiny".

Kóń,

ranca a kundros

je na předań

w Budeſtecach čo. 9.

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přiležnoſć wukaże, dóſtanje dobre myto. Dałše we wud. „Serb Nowiny"

Blidowe a tafłowe ruby twjelki, trjenja

najlěpšu twora poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w **Budyſinje** na žitnikach 11 napſ. Złot. Hwězdy

Mamy ſtajnje na ſkładže:

ſerbſke khćeńſke liſćiki

Serbſka knihařnja

w Serbſkim Domje w Budyſinje.

Słomu

kóždeje druhiny kupuje bźnje po dobrych płaćiznach

Richard Jacob

na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Paleny kofej

ſyry kofej

we wubranych najlěpšich hódnoſcach a wěſelskich měſanjach poruča jako woſebitoſć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hommann

na žitnej hasy 10. Telefon 744

Jurij Fuhrmann

w Budyſinje na hórnčeńſkej hasy čo. 10 poruča jědne kołe, ſijace maſiny, mantle a ſławchi. Samena wuporjedź.

dara ſwój

Hdźe předešćnik wuporjedźeć? Pola

Oty Brandta nasl.

na znutřkownej ławkej hasy 8.

Wšě čiſćerſke wěcy

ſerbſke a němſke

kaž zličbowanja, liſtowe hłowy, kwitowanja, načiſće na liſtowe wobalki, kwaſne ſpiſy, ſłubowe khartki, wěrowańſke khartki, ſmjertne khartki, wiſitne khartki, přeproſenja, dźakne khartki atd. zhotowja ſpěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićiſćerńja

z. dr. z w. ruk. w **Budyſinje** w Serb. Domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

S. N. płaca měsačnje we wudawańi 7k zł. pj., na póśe a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńa, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 887

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złok. pj. Wobčašnje so stajace nawěstki a tabele so w śe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 258 **Budyšin, wutoru 4. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Sjězd demokratiskeje stronу je žo njedźelu w Barlinje wotmě. Wón je wjednistwo demokratiskeje stronу namołwił, so dyrbi politiku w žejmach po dotalnych zasadach dale wjesć. Tónsamy dźeń žo w sportiskim palastu demokratiska ludowa demonstrazija wotmě. Na njej žo něhdźe 20 000 demokratow wobdźěli.

*

W Spandawje je žo njedźelu khorhoj swjatka cžornoczerwjeno-złoteje khorhoje poswjeciła. Poswjeczaca rěc mějesche měšćanosta Mirlitz. Tutón praji, so zu republikanojo dołho dosć wjerscheznju monarchistow pschihladowali. S nusu ponuczeni zu po Hitlerowym prozeju žo rozbudźili, swjatk cžorno-cžerwjeno-złoteje khorhoje załožeć. Wón ma hišo milijony zobudstawow a je hotowy, kóždy popyt, z kotrymž dyrbi žo wobhdleciła wójna zbudźeć, w zaporodku podpisać. Dwě zwjedźeniski cjah po měsće cžechowjesche, jón zobudstawy monarchistiskich organizazijow nadpadowachu. Pschi nastatych pukach tśoch studentow nabichu.

*

Na żelesnizy mjes Fürstenbergom a Barlinom zu njeznaczi njedocźinkojo njedźelu w nozy żelezny noschaŕ psches kolije połožili a jón z wrjškom pschikryli. Lokomotivnik Můšcheho wozbotowego cjaha žo w źwěrle lokomotivowych katastrofow zadźěwka dohlada a z napschecznej paru cjah spinasche. Lokomotiva pak tola psches zadźěwk pschejědže, tak so žo żelezny noschaŕ rossłama. Na wuzłědźenje winikow je žo 500 hritwnow myta wustajiło.

*

S Frankfurta. Hanawa a Saarbrückena je powjeścź wo wulkich deschczach a wulkej wodźe doschła. Rěki Rhein, Mohan (Main), Neckar, Kinzig, Saar, Blies, Mosel zu psches brjohi wustupiłe a wokolny kraj powodźile. Wjele wjsow je z wodu wot wobhoda zyle wotsamknjenych, wjele wearjenjow je žo pórjeko. Měšto Charleroi w Belgiskej katastrofa z wulkej wodu hrozy, kaiku wot lěta 1805 wjazy njepomnja. Kyłej industrijowej stronje wokoło Charleroi a město Lüttichej wulka woda hrozy.

*

Po powjeści se Sagreba je wjednik khorwatiskeje republikanskeje stronу wótru rěcź pschećiwo monarchiji měł a je na to do wukraja cźeknył.

Němski president je najważnische wobmjesowaze postajenja wobkhada z devisami wotstronił.

Ssoboru je němski president nusowy wukas wo wottwarjenju devisowych zakonjow podpisał. S tutym wukasom žo devisowe zakonje nimale zyle z mozu staja. Nuczene devisowe banki budźa hacź na dalsche wobstejecź. Wuwožnej industriji žo wot nětka pschihadźaze devisy bjes wobmjesowanja k poruczkosći pschewostajeja. Pódła teho je hospodarstwu nětko możnosć data, we wobkhadźe z wukrajom sliczowanja po hrivnach pschepodacź, z cźimž žo wobdhod we wjele padach khětro połoži. Wot nětka žmě žo kóžda summa zuboh abo němskich pjenjez do wukraja žobu bracź, wona njeje, hač hacź dotal, wobmjesowana. S tym też khłostanje za cjeżenje kapitala do wukraja spadnje. Termijowe wikowanje z devisami dale zakazane wostanje.

Demokratiszy kandidatojo do němskeho žejma w Drježdźansko-Budyšichim wokrjeżu.

Sastupjeńscźi zjězd swjatka ranschoskatkeho wólbneho wokrjeża je 1. novembra na žwojim zjězdźe, je wschěch dźelow kraja žylnje wopytanym, demokratiskich kandidatow za pschichodźetsazu němskožejmsku wólbu w Drježdźansko-Budyšichim wokrjeżu postajił.

Prěni schezo kandidatojo žu:

1. Měšćanosta dr. Kilz w Drježdźanach.
2. Żelezniczny wyschschi sekretar Schuldt w Barlinje-Steglitzach.
3. Wobdźeźer fabriki Adolf Zücker, měšćanski sastupjeŕ w Žitawje.
4. Margareta Peterowa, měšćanska sastupjerka w Pirnje.
5. Wiczežny kubleŕ Pawoł Jeuner w Rodczach pola Pomrez.
6. Rolerski mischtr Halm w Freitalu.

Kandidatojo němskeje ludoweje stronу.

Sastupjeńscźi zjězd swjatka ranschoskatkeho wólbneho wokrjeża němskeje ludoweje stronу je za němskožejmsku wólbu 18 kandidatow postajił. Prěni tśinaco je scźehowaze:

1. Němski minister zwonka žłužby dr. Heinze w Drježdźanach.
2. Syndikus dr. Rudolf Schneider w Drježdźanach.
3. Jednoczinу wyschschi mischtr Lunze w Budyschinje.
4. Sastupjeŕ pschisłuschnjaŕow Bierast w Drježdźanach.
5. Wesselowa w Drježdźanach.
6. Żelesniczny wyschschi inspektor Hentsch w Königsteinje.
7. Wyschschi wucźeŕ Leupold w Drježdźanach.
8. Knjeżeŕstwowy wrański radźićeŕ dr. Hartwig w Draždźanach.
9. Direktor Hertwig w Mischnju.
10. Kubleŕ dr. Diener se Schönberga.
11. Knjeżna Petzendorfez, privatna pschistajena w Draždźanach.
12. Kusticzny radźićeŕ Menzel w Žitawje.
13. Farař Stamm we Wósporku.

Dweju komunistiskeju sapoštlanzow sakskeho žejma zasudźili.

W poschedźenju sakskeho žejma bě žejmowy president Winkler kommunistiskeju pósłanzow Ekrotha a Zipfela dla kazenje měra z tśioch poschedźenjow wusamknył. Njedźiwazy teho běschtaj wobaj sapóstlanzaj do blizschcheho žejmowe poschedźenja pschischłoj. Na namołwjenje, so byschtaj so wotstalioj, njeposłuchaschtaj. Policajski kommando jeju na to z nazbłnosću se žejmownje wuwjedźe. Sswojeje spjeczerjeny dla mějeschtaj so psched kawortiskim sudom samolwicź. Jako swědkaj wyschschej kriminalnaj komisaraj Schmolling a Haserkorn so pschesłyschschtaj. Prajeschtaj, so je mjenowany dźeń žejmowe pschedsydstwo z telefonom wo pomoz prosyło. Schtyri kriminalni sastupnizy žu so hnydom wotpósłali. Pizomna połnomóz žejmoweho presidenstwa pschedłožejesche. Podarmo su sypjtali, wobeju sapóstlanzow pohnucź, so byschtaj dobrowólnje žejmownju wopuscźiczkoj. Tehodła je žo kommando krajneje policije k podźjerje wsał. Dońdże k kylnemu pschecźiwjenju. Wobaj sapóstlanzaj buschtaj wobstupjenaj. Policistojo dyrbjachu zbok k nimaj pucź dźeźacź. Jedyn kommunistiski sapóstlanz na Zipfelowymaj kolenomaj žedźesche. Sswědk Haserkorn mějesche polnje cźinicź, so nětkorthi sapóstlanzow, wobeźbje jemu jónsku wotdźerźowasche. Schto staj wobstorzenaj z nadrobnym cźinitoj, njemóźesche hon blizsche wopitacź. Wobaj žwědkaj pak z jena wobžnděcźichtaj, so bě k pschimanźy doschło. Wobaj staj žwój sastopnisti nadawk wukonjałoj, staj žo z khěrej spjeczerjeju mělo bźdźicź. Statny rěcźnik dr. Arndt žebi žadasche, so byschtaj žo wobstorzenaj dla spjeczerjeny z sapóstlanzow. Ssud kóždeho z wobstorzenjow dla spjeczerjeny z pjenjezmi khłostanju po 300 złotych hrivnach sazudźi

Pschihoty monarchistiskemu puczej w Bayerskej.

Barlinske nowiny žu zhonile, so ma žo w Bayerskej nowy politiski dyrdombej wocźakacź. Hromadze z bayerskimi němskonazionalnymi žo ludźo swjatka „Bayerska a němski stat“ a „Bayerski domowinski kralowski swjatk“ na zjězd hotuja. Tuczi ludźo dyzedźa po źadacy biskeje do němskožejmskich wólbow w tej abo tamnej formje žwoje wotpohlady do skutka stajicź a němski žejm psched hotowou wójnu stajicź, pschecźiwo kotrejž wón njesamóże nicźo cźinicź, khiba protestowacź. Kronprynz Rupprecht ham je bischcze nješchto wobkladniwy a wo statnych pschewrótach hischcze nicźo wjedźecź nochcze. Tola w Bayerskej je dosć faklepjenych a njeszczerpnych ludźi, kotśiž žebi myšla, so móża z tajtim skutkom fo knjeżerstwa smozowacź. Wěste je, so tele swjatki žwoje organizazijske pschihoty z najwjetschim špěchom cźinja. Pschi někajkej skladnosći, žnadź pschi posmjertscźenju pomnika za 11 000 padnjenych wójnskich wobdźělnikow w Bayerskej tuczi ludźo bayersku monarchiju wuwołaju.

Bayerszy generalojo nochcźeja zhromadnosć zjawa z Ludendorffom měcź.

Wo konflikcze mjes kronprynzom Rupprechtom a generalom Ludendorffom je žo general Kraft z Delmenfingen po poruczkosći pschedsydy zhromadźizny bayerskich generalow wuprajił. Po tym je kronprynz Rupprecht pschecźiwo Ludendorffej cźežnym žudi namjetował, dokelž je jeho Ludendorf sschihował. Tutón žebi žadasche, so by žo też kronprynz cźežnemu žudej podcźinił a so měło žo cźežnym žudjenoj z pruskimi generalemi wobžadźicź. Kronprynz Rupprecht je žo na to starschich generalow nědźiwschee bayerskeje armeje wo radu praschał. Turći su žo pschecźivo temu wuprajili, so by žo wón cźestnemu žudej postajił, kotryž by njebayerskich offizirow sestajany był. Hdyž bě žo na to kronprynz Rupprecht sapowjedźił, so cźestnemu žudej pruskich generalow podcźinjcź, też Ludendorff cźežnym žudi wotpokasa, kotryž bě žo pschecźivo njemu hwolał. To je bayerskich generalow pohnuło, wosjewicź, so žu nucźeni, zhromadnosć stawa z generalom Ludendorffom wotpokasacź.

*

General Ludendorff je bayerskim offizeram na jich wosjewjenje wotmołwjejo wosjewił, so je něhdyschi kronprynz 11. a 12. nov. wotpohlad měł, wobešbitu krocźej pschewjesć. Něhdyschi kronprynz je sa to proklamaziju wudźełacź dał a je do Mnichowa pschišeł, so by žwoje wotmyšlenje pschewjedł. Wěste wobstejnosće žu tutomu wotpohladej zadźewale. Ludendorff pschihowjeda, so do Mnichowa žo wrócźiwschi žwój material wosjewi.

Franzowsojo němskeho generala sajeli.

W Forbachu pola Saarbrückena žu Franzowsojo němskeho generala z Nathusiusa sajeli, hdyž chzyschce dźeń na wschěch žwjatych row žwojeho pschichodneho nana wopytacź, kotryž je na Forbachskim pohrjebnischczu khowany. Po powjeści franzowskeje powjescźernje žu generala z **Nathusiusa w jeho njepschitomnosći z jastwu na 5 lět zasudźili, dokelž je sa cźaš žiwětoweje wójny pjesca domjazu nadobu kradnył.** General žiwje pschecźiwo žwojemu sajeću protestuje a je žo pschecźiwo wutkudej, wo kotrymž njeje nicźo wjedźał, powołał

Dźeł sapóstlanzow franzowskeje deputertiskeje komory pschecźiwo pschipósnaću bolschewiskeho knjeżerstwa.

Pomerna republikanska fraksija deputertiskeje komory je žo pschecźiwo pschipósnaću ruskeho bolschewiskeho knjeżerstwa je stronу Herriotowoho knjeżerstwa wuprajika. We sanacże fu Poincarejowi a Millainowi pschiwiżowarjo naprascheja sapodali, w kotrychž žo nawjasanje wobkhoda z bolschewiskim knjeżerstwom wotpokasuje. „Matin“ hižo z możnosću liczi, so Herriota knjeżerstwo poraża.

Samerły němsko-franzowskeho żelesowego a wuhlowego dojednanja.

Parizšt „Matin“ z Wiesbadena powě, so franzowszy a němszy industrialni wo němsko-franzowskim żelesotwym a wuhlowym dojednanju wurađuja. Poruhrska industrija franzowske żelezo, mjes tym so nawopak franzowska industrija poruhrski koks trjeba.

Wuprózdnjene ruske pósłanzstwowe twarjenje w Parišu.

Prjedawschi pósłanz prěnjeje ruskeje republiki, Maklakow, je sypjtał, ruske pósłanzstwowe twarjenje w Parišu, kotrež je jene z najrjeńschich, franzowskemu knjeżerstwu pschepodacź. To pak je rjekło, so žo njemóże z tym saběracź, dokelž Maklakow njeje żenje žwoje potwjerdźaze pismo pschepodał. Knjeżerstwo je Maklakowa namołwiło, so by pósłanzstwowe twarjenje žam nowemu pósłanzej bolschewiskeho knjeżerstwa pschepodał. Maklakow je z listom Herriotej wotmołwił, so njemóże pósłanzstwo sastupjerej knjeżerstwa pschepodacź, dokelž je njeje pschipósnał. Wón nochcze nicźo z nětcźišchim ruskim knjeżerstwom cźinicź měcź. Wón franzowske knjeżerstwo tehodła prosy, so by twarjenje w pschekhodnym cźaśu policajskaj strażowako. To so nětko stawa, tola prjedy bě Maklakow wschě pismа z pósłanzstwa swotnoschał.

Italsko-južnoslowjanske hospodarske jednanje žo njeporadźiło.

„Morningpost“ powě, so žu žo w Benedigu jednanja mjes Južnoslowjanskej a Italskej wo hospodarskich praschenjach rozbiło. Italšyn wotpósłanzy žu rumenjenja cźinili, wo kotrychž žu Južnoslowjenjejo prajili, so je njemóże, je pschijeć. Južnoslowjanszy wotpósłanzy najskerje z Benedига w blizschim cźaśu wotjedu

Mordarstwo fazistiskich milizow.

W Romje žu žo pjeni wojazy fazistiskeje milizy w khołejowni z dźeławerjom zwadźili, dokelž běchu jeho žonu wob-

Meble stajnje dobre a tanje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860.

chcjowali. Wojazy dźikacerja ſ khojesjownje wuwlecjechu a jeho ſakhochu. Kommando milizowe je poruczilo, wez pschepytacź. Winikow ſu wuſſedźili a ſajeli.

Attentat na Primo de Rivera.

Madridske nowiny powjeſcź rosſchérjeja, ſo je w Marokkowſkej pſched nékotrym cźaſom jedyn general nabpad na diktatora Primo de Rivera ſtuckił. Primo de Rivera je generalej rjeki, ſo je bojaſnik. Tón je na to revolver wucźahnył a Primo de Rivera na ruzy lohko ſranił. Generala ſu ſ ſmjercźi ſaſudźili, ale hižo krótki cźaſ po tym je w ſaſtwje na ſahorjenje płuzow wumrjeł.

Pschećiwjenje pschećiwo diktaturje Primo de Riverý.

Madridske nowiny piſchu, ſo ſu ſo wſchitzy generalojo direktorija ſa to wuprajili, ſo by na méſtno nétźiſchcheho wojeſſkeho direktorija bórſy miniſterſtwo ſtupiło, kotrez by ſ ziwilnych wokobow wobſtało.

W Chinje wo mér jednaju.

Mjes Feng Yu-hſiangom, kotryż na Peking w ſwojej ruzy, a Wu Pei-fuom ſo wo mér jedna. Wobaj ſtaj pſchimér wobſamkloj. Wojowanje je pſcheſtało.

W Pekingu je ſo ſjednanſke miniſterſtwo ſałożiło, kotremuż pſchiwiſſowarjo Feng Yu-hſianga a Wu Pei-fua pſchiſłuſcheja.

Mjes nowymi chineſkimi miniſtrami ſu tež nékotſi Japaniſkej pſchećelelni. Nowy ſwonkowny miniſter Wang je najwažniſcha wosoba w miniſterſtwje.

Amerikanſka jenoćétna pożćonka ſa Barlin.

S pośrédnißtwom némſkeje banki w Barlinje ſ jenym amerikanſkim konſorzijom je ſo jenoćétna pożćonka 3 milijonow dollarow ſa méſto Barlin wobſamkła. Méſto ſo nadźija, ſo mjes tym ſ pomozu konſorzija wjeſſkich pożćonku w Sjednoczenych ſtatach na błéſchi cźaſ dóſtanje.

Ze Serbow.

Wutoru, 4. nazymnika.

Korle Borromaeiskeho, biskopa.

† 1855 Bjedrich Ang. Klin, dr. jur. a měšcańſki rada w Budyšinje, jako zapoſtanc na ſakkſkim ſejmje zapoſtanc ſerbſkeho luda za léto 1833—34, kiż ma zaſtužbu, zo ſo ſerbſka rěč w šula nic cyle wotſtroni — nutrny pſchećel Bohuwéra Jakuba, H. Lubjańſkeho, Hendricha Krygarja.

K wěčnoſći.

Kapka deſćik, kapoce,
Mróčno ſlónčko ſtaji.
Réčka běži, pluſkoce,
Tola raz ſo ſtaji.
Kapka khwata za kapku
Do ſtatoka w morju.

Ščerka ćaſnik, ščerkoce,
Straźnik dźeſaſ trubi.
Ruče ćas ſo pominje,
Dźeń ſo bórzy zhubi.
Hodźinka a hodźinki
W ſkoku běža k wěčnoſći.

Hendrich Jordan.

Na wšitkich puſach ćernje ſu,
Dźi z měrom, zo će njekolu.

Jan Radyſerb.

— **We wtorje.** Wežera wječor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer 0, thermometer we dnju +11. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — 1, thermometer w nozy + 6. Wuſſadny na nejſtajnoſcź pokazuje. — Nižina ſ beſchćeſcenej je ſo nad dolhoraſkſkej Europu wupſcheſtrjela; wyſchina leži nad atlantiſkim ozeanom ſ wječora Jendźeſſeje, druha wyſchina nad krótkoraſkſkej Europu. Dokelż je ſo nižina nimo naż do Ruſkeje ſcźahnyła, pſchinjeſe nam, ſa ſobu cźeſnjo, wětry a ſnuu. — Jutſje ſrjedu ſtónčko 7,02 hodź. khłada ſa ſo 4,29 hodź khowa; mężacź ſtudźa jutſje powołnuju 2,28 hodź. a khowa ſo ſchtworkrć rano 12,56 hodź.

— **Radioteleſonika powjeſcź wo wjedrje** mrós, hewak jaſno a ſuchó. „Majſkerje dóſtanjemy rjad ſa jutſje ſrjedu: Sso dale wuhlódźi, ſ méſtnami ſymnych dnjow.

— **Roſprawa poliziſe** 2. novembra 1924 pokradny ſo nozy w 12 hodź. w jenej tudźiſchej khoſejowni cźmowy brunu kożuch. Wón je ſ koſmatego koże ſchiſcźateje liſchki, ſmutſka je bruny. Kſchiż je napadnje cźorny. Wo wězmuſtrjone woſſjewjenja proſźu Budyſchſka kriminalna poliźija.

— **Hapnyki** ſu wſchédne dny do 7 hodźin wotewrjene. Niedźelu pak ſawrjene. W nozu a niedźelu je w méſacu novembru Wettinſka hapnyka wotewrjena.

— **Płacźiny** ſa palcźnz ſo powyſcha. Liter ſprita ſa palcźnz powyſchi ſo na 4,80 hr. Pſredy płacźeſche 4 hr.

— **Mężacźſki ſacźmiwa hwězdu „Mars“.** We wjeczornych hodźinach ſrjedu, 5. novembra hwězdu Mars ſkoro hodźinu dołho mężacźſka ſacźmiwa. Hdyż ſo poczina cźmnicź, tak ſtaj mężacźa a hwězda Mars blíſko hromadźe. Mężacźa ſteji na prawo ſpodu Marſa a hiża ſo pſched nim nimo, doniż Marſa zyle njeſawodźeje wokoło 9 hodź. Wokoło 10 hodź. poczina ſo Marſ ſajo ſjewicź. Tuto budźe doſeć ſajimawe a derje widźeć. Lěpje pak hiſchcźe ſ dalokowidźakom widźiſch.

— **Wulkoſeć dopiſnizow ſo pſchemeni.** Na poſtowym kongreſu w Stockholmje ſe ſo ſcźehowaze wot wobdźelenych krajow, do kotrychż ſej Němſka ſłuſcha, poſtajiło. Dopiſnizy, kiż běchu dotal 9×14 cm. wulke, budźa wot 1. oktobra 1925 10,5×15 cm wulke. Tuto ma też ſa krajny wobchad płacźicź. W Němſkej dotal płacźaze měry 10,7×15,7 cm ſo wotſtronja. Schtóż dopiſnizy ſhotovi abo tajke trjeba, njech ſo ſe cźajom wo prawy format poſtara. Hamtſke dopiſnizy ſo w bliſchim cźaſu w formacze 10,5×14,8 cm wudadża. Wſchém druhim, kiż dopiſnizy podawaja, ſo poruczi, też tuto cźiniccź.

— **Lewizſti!** Pola mnohich dźěći móżeſch wobkedźowacź, ſo njemóża abo nochcźeja prawu a lewu ruku roſſelnawacź. W kóždej ſchuliſkej cźaſowni nadeńdźeſch tajke dźěći. So by ſo pſchepodwěſtił, ſpytaj tuto: Njech dźěćo wocźi ſaćini a potom kaſaj, ſo by prawu abo lewu ruku pośběhnyło, też njech to ſ nohomaj ſpytaja. Tak najlépje ſpoſnajeceź. Ssamo doroſcźeni njemóża cźaſto roſſelnawacź, kotra je prawa a lewa ruka. — Tutu lewicźkowoſcź ſwižuje ſ jakotanjom hromadźe. Dźěćo, kiż je lewicźkate, njeſmé ſo nuccźicź, dźeło ſ prawej ruku wukonjeceź, pſchetoż to je cźaſto ſ winu, ſo wone potom jakoceźinje rěcźi. Deż ſchelhowoſcź je ſuſto ſ winu, ſo je dźěćo lewicźkate. — W Jendźelſkej ſmédża tajke dźěći też ſ lewej ruku pſchacź. Ruſto ſo winuje, ſo ſo dźěćo pſchezy na lewej ruzy nogy a tak njemóże prawu ruku tak derje hibacź. Njech ſo tehodła w pſchichodże dźěći na prawej ruzy noſcha.

— **Doſeć bérnow — bohate žně.** „Bérnjaza nowina“ ſu bohrſke hromady bérnow, ſo ſo wobſtejnſtwo ſtoro ſadufy. W Mnichowje njeſiu hiſchcźe telko waggonow bérnow widźeli, każ w tutych dnjach. Stajnje ſo hiſchcźe wjacy na wiki pſchiwożuje. Wulki dźeł pſchekrocźi dźe wſchédnu potrjebu. Po druhich powjeſcźach knjeſa na druhich witach podobne wobſtejnoſcźe.

S Budyſeźa. Schtwórtk 6. nov. 1924 dop. w 11 hodź. pſchepodadza ſo podawanja péska na Budyſchſko-Nowoſalzaſkej dróży a na Budyſchſko-Schlandſkej dróży, dale pſchiwoſkowanja kamjenjow ſ Pobjaz a wot dwórniſcźe ſ Budeſeźa w Budeſeźach w „radnej pinzy“. Wſcho bliſcźe je hiſchcźe ſjonicź pola inſpektora Pźetaſcha w Bubpſchinje na Mättigſtr. 36.

S **Huſſeźa.** Straſchne paſmiczko ſaja ſo ſobotu popołdnju w Huſzu. Ssu to 16 létny ſamkaſſki wucźobnik ſe Nakoźiży, 17 létny pjekaſſki wucźobnik ſ Huſki a 17 létny ſkałaſ ſ Njaboſkoż. W nozy na 1. november bodźechu ſo do Bergmanez hoſćenza w Wérych Roßlagach. Woni běchu na wſcho pſchihotowani, mejachu twórte bróńe pſchi ſebi. Hdyż ſo wotwinjedźechu, pokaſachu ſo wożebje khrobli a wjeſelachu ſo ſamo, ſo jich lud w tajkim pſchewodze widźi. Dwaj ſ tuteho paſmiczka ſtaj hižo prjedy kradnyłoj.

S Łubija. Pjatk pokradnu ſo w dworje Gretzebachez leżomnoſcźe muſkle koło ſnamki „Primus“.

S **Hornych ſundrazźiz.** Schtwórtk injekcźor pſchiſtacźił ſtót jeneho bura ſ paſtuwy domoj. Wi hróbźi pak ſo dobſadachu, ſo jena ſpcźelna kuwa pobrachuje. Hacź bo hłubokeje nozy ju kolowokolo pytachu, ale bjes wuſpécha. Druheho dnja rano namakachu kuwu na łéżnej łuzy ſ małym wjeſelenym cźelatkom.

Se Schérachowa. Sc 2204 wólbokymnatych wobhoſpodarjow hłoſowa. S tuteho hłoſowa 477 ſa roſpuſcźenje měſchcźanſkeho ſaſtupjerſtwa, 26 hłoſowu bé pſchećiwo temu, 9 papjerkowy njebé dozała piſanych a jedna bé njeprajcźiła. Liczba, kiż by roſſudźiła, ſo ſo roſpuſcźiła, dyrbjeſche bycź 1103. Dokelż pak telko hłoſowu ſo ſtajſke njeſtaj, tak woſtanje hiſchcźe dotalne ſaſtupjerſtwo. S tuteje woſtenje polo hiſchcźe njeworane, ſchtó wé, ſchtó ſ njeho hiſchcźe wuroſcźe.

S **Kulowa.** Poſpodźenje měſchcźanſkeho ſaſtupjerſtwa. Wuſtowki ſu nakutowarnju, kiż ſo ſałoźi, ſo pſchihotachu. Dźeſcźaſt Jung bé próſtwu ſapodał, ſo bychu ſo jemu bréfu, kiż na méſtnoje ſrjedu, hdyż chcé kwarcź pſchewoſtajiſe. To ſo dopjelni, hdyż twórſti plan ſapoda. Wot wječera

Předźenak

ma léto wulke wjeſele na ſwojej protyzy. Hnij jenoż, ſo może wulku liczbu naikraſnjiſchich wobraſow ſwojeho mileho pſchećela Mérćina Nowaka podawacź, — wo kotrychż budże ſo hiſchcźe wjele pisacź — ma też wulke wjeſele, nowego wobdarjeneho młodeho ſpiſacźela pſchehſtajicź. — Je to knjes Emil Lorenzź ſe Ssowjrez, kiż je ſ ſwojich wójnſkich naſhonjenjow podał powědańcźko „Ruſki ſpéwar“. — Powědańcźko njewoſtajli wam méra, tak waż wſchitzy ſmy. Tuto powědańcźko pſchima do hłubinowe cźłowiſke wutroby. — Pſchedźenak je tuto powědańcźko powedał na wulkej konferencźy němſkich duchownych a wſchitkich hłuboko jimak. — Pſchedźenak je tuto powědańcźko też powedał wobdarjenemu hudźbnikej a bé ſe ſ nim ſ jena w tym, ſo by to była macźiſna ſa wulkotny oratorij! — Poſłednj, kotrehoż je Pſchedźenak ſ tutym powědańcźkom natwarił, bé ſe wubjerny evangeliſti ſarał Stierle, kotrehoż też Budyſchzyn Sserbju ſnaja. Hižo tuteho powědańcźka dla dyrbi kóždy Sserb protyku kupicź.

ſadufy. W Mnichowje njeſiu hiſchcźe telko waggonow bérnow widźeli, każ w tutych dnjach. Stajnje ſo hiſchcźe wjacy na wiki pſchiwożuje. Wulki dźeł pſchekrocźi dźe wſchédnu potrjebu. Po druhich powjeſcźach knjeſa na druhich witach podobne wobſtejnoſcźe.

S Budeſeźa. Schtwórtk 6. nov. 1924 dop. w 11 hodź. pſchepodadza ſo podawanja péska na Budyſchſko-Nowoſalzaſkej dróży a na Budyſchſko-Schlandſkej dróży, dale pſchiwoſkowanja kamjenjow ſ Pobjaz a wot dwórniſcźe ſ Budeſeźach w „radnej pinzy“. Wſcho bliſcźe je hiſchcźe ſjonicź pola inſpektora Pźetaſcha w Bubpſchinje na Mättigſtr. 36.

S **Huſſeźa.** Straſchne paſmiczko ſaja ſo ſobotu popołdnju w Huſzu. Ssu to 16 létny ſamkaſſki wucźobnik ſe Nakoźiży, 17 létny pjekaſſki wucźobnik ſ Huſki a 17 létny ſkałaſ ſ Njaboſkoż. W nozy na 1. november bodźechu ſo do Bergmanez hoſćenza w Wérych Roßlagach. Woni běchu na wſcho pſchihotowani, mejachu twórte bróńe pſchi ſebi. Hdyż ſo wotwinjedźechu, pokaſachu ſo wożebje khrobli a wjeſelachu ſo ſamo, ſo jich lud w tajkim pſchewodze widźi. Dwaj ſ tuteho paſmiczka ſtaj hižo prjedy kradnyłoj.

S Łubija. Pjatk pokradnu ſo w dworje Gretzebachez leżomnoſcźe muſkle koło ſnamki „Primus“.

S **Hornych ſundrazźiz.** Schtwórtk injekcźor pſchiſtacźił ſtót jeneho bura ſ paſtuwy domoj. Wi hróbźi pak ſo dobſadachu, ſo jena ſpcźelna kuwa pobrachuje. Hacź bo hłubokeje nozy ju kolowokolo pytachu, ale bjes wuſpécha. Druheho dnja rano namakachu kuwu na łéżnej łuzy ſ małym wjeſelenym cźelatkom.

Se Schérachowa. Sc 2204 wólbokymnatych wobhoſpodarjow hłoſowa. S tuteho hłoſowa 477 ſa roſpuſcźenje měſchcźanſkeho ſaſtupjerſtwa, 26 hłoſowu bé pſchećiwo temu, 9 papjerkowy njebé dozała piſanych a jedna bé njeprajcźiła. Liczba, kiż by roſſudźiła, ſo ſo roſpuſcźiła, dyrbjeſche bycź 1103. Dokelż pak telko hłoſowu ſo ſtajſke njeſtaj, tak woſtanje hiſchcźe dotalne ſaſtupjerſtwo. S tuteje woſtenje polo hiſchcźe njeworane, ſchtó wé, ſchtó ſ njeho hiſchcźe wuroſcźe.

S **Kulowa.** Poſpodźenje měſchcźanſkeho ſaſtupjerſtwa. Wuſtowki ſu nakutowarnju, kiż ſo ſałoźi, ſo pſchihotachu. Dźeſcźaſt Jung bé próſtwu ſapodał, ſo bychu ſo jemu bréfu, kiż na méſtnoje ſrjedu, hdyż chcé kwarcź pſchewoſtajiſe. To ſo dopjelni, hdyż twórſti plan ſapoda. Wot wječera

Na Straži.

Powjeſcź ſe Schumawy.

(Skónczenje.)

„Nadźijemoj ſo, Wojtěcha! Woja ruka, kotraż je na naſ horjo a cźeſtmjo dopuſchcźita, ſo wot naſ ſajo wotwobroći. Też mi budźe boloſtnje ſo ſ wótznej ſemju roſſohnowacź a ſe wſchém tym, ſchtoż je mi tudy drohe a lube. Schtoż pak je mi na ſwěcze najdróżſche a najluboſche, tebje, moja droha Wojtěcha, wosmu ſej ſobu.“

„Ow Bohuſcho“, praji holcźka we wobjecźu lubeho, „moje ſłowo je, ſo mam tebje a nana; hdy by waju nejbyło, njewém, hacź bych ſe ſałoſcźu njeſahimpła!“

W kéćach badź njeju to na jene bodo ſakhróſći, wonaj ſo wobhladnyſchtaj, ale niczo najeſawobladaſchtaj. Ssnadź běſchtaj ſe ſwojim réczenjom jenoż ſpjeho ptacźka ſe ſna wubudźiłoj.

A hłej wſchak, Wojtěcha, hdy bychmy tu też ſwoſtacź mohli, njeby naſche żiwjenje wjazo ſa naſ ſwjeſelaze było, haj, my bychmy hiſchcźe wjele wjazy wutracź měli hacź we ſuſbje. Sa naſ ju cźejże cźaſy naſtałe, dny polne poćiſchcźowanja a cźerpjenja. Hlej jenoż, kajki ſałoſtny pſchichod kajta běda a njeſłożo hroſtjej naſchej ſemi a jeje njeſłożownemu ludej. Wuſſłéżani ſwojich prawow, hłódzeni a potłóczowani wot knjeżićerja, wot knjeſtwa pſchejo kruczíſcho a kruczíſcho wumjalani a do wotroczíwa ſaſtorzeni. Hacź hdy njeſłożownemu cźéſkemu ludej ſłożo ſałcźeje?“

Wojtěcha jenoż ſ ſtuboka ſdychny a ſa chwilku hakle praſeſche: „Bohuſcho, ja boju ſo haſikowego wjeceenja, wuhladach jeho nécźiho krócź w poſlednjem cźaſu wokoło naſ khodźicź, a jeho dźiwoje pohladnjenja njeweſcźa niczo dobreho.“

„Njebudź dźiwna, ſjawneje namozy ſo njeſwaži, we ſtradźu njedy ſej ſe ſłobami ſiwoje ſuby wukama łaż ſedźeły ſad. Kuſmjeż cźe tola njemóże.“

W kéćach to ſ nowa ſaſchurnu, ale Bohuſcho njedźiwajcy teho pſchiwinuły holcźku blíſko ſ ſebi, ſej nétko wotpocźowaſche na jeho wutrobnje a wokoſcho ju, praji:

„A ſa nécźeho bnjow budźeſcź moja, Wojtěcha, moja na wěki. Tola nétko budź Bożemje! Jutſje ju ſajo widźimoj. Dobra nóz, moja duſcha. Cźorneho hajika ſo njebój, tón cźi żiwjeſ njeſeſchtodźi!“

„Alle tebi!“ żareji to ſady njeju każ ſ nutrinow roſdźaſgneho njeſłymanika, w kéćach ſo ſabłyſtnu a ſdobom ſawrjekła na Straži hrimotaſy wuriſeł.

Runje cźaſyſche ſo Bohuſch ſ wobjecźa Wojtěſche wuwinyeć, wobja pak ju hiſchcźe raſ a ſe ſakſchiknjenjom padny ſ jemi. W tom wokomiku ſwiſeſe ſo też Wojtěcha ſ bolośinem wukſchikom ſałoſeſe na cźéſko lubowaneho.

„Sakłate!“ wumaja cźorny hajiſk, wubéżo ſ huſcźimy a pcźitułeju ſo k jemi. „Sým wobeju ſatſełił.“

„Wſchehomóżny Bożo!“ wotmoła ſo ſ kubka hłóſ ſtareho Wicźaſa. „Schto ſo tu ſtawa?“ Wicźaſez nan dobéża na njeſłożowne mélino. Hiſchcźe raſ pohladny mordaſ na ſwój wnoſ, ſawoſchcźera ſo djabołſky, „potom cźekaſche pſches pola do łéża. Wicźas ſabéża do kerćzinow a ſe ſadwécźowazym ſałoſcźenjom wali ſo na ſatſełeneju.

Podarmo wón hłowu ſwojeje dźotki koſchesche a wokaſche ju ſ najſłódźichimi mjenami, towa wſchak hižo ſiwoj ert njewoteiwri ſ dyhchowanju, ani ſwojej wócźzy ſ łpohładnjenju — pukot jeje wutrobu bé na wécźne pſcheſtał. Ssenicźka kulka bé wobémaj doſahała; hiſchcźe w poſłednjem wokomiku ſmieſcha ſo krew wobeju wutrobow do jeneje a ſjednoczi ſo wobeju dych w jenym, wobaj wumrećchtaj we jenom wobjecźu.

Wojtěcha a Bohuſcha pothowaſchu na tutom méſtnje, hdyż běſchtaj ſa ſiwo tak rad pſchebywałoj a hdyż bé jeju ſmjertna kulka doſahła.

Stary Wicźas wopuſchcźi ſiwoje łubło a dźéſche daloko, każ to cźiniſchu tyżdźeń Cźechow tehdom, do ſuſby. Cźornh hajiſk ſo ſłubi a nihdy ſo hižo niewróći do hajikowinje. Sa wjele lét jewjeſche ſo w delnjokruſchowiſkich ſéßach ſtary, ſchedźiwy a ſelchiwjeny ſtarz, natwari ſej na ſkałnatej ſkoninje pokornu ſamotarniu, kotrejeż njenahładne rospadanki ſu dźenża hiſchcźe w łéżu widźeć, a bé tam w krutej pokuce a roſtacźu mnohe léta ſiwy. A powéżcź praji, ſo je to cźorny hajiſk był. Schtó by też to wěrnoſcź wědźał?

Na roinje łubeju, Wojtěchi a Bohuſcha, je poſdźiſcho hoſpodar na Straži dwaj młodaj ſchmrěkaj ſadźił. Schtomilaj wuroſcźeſchtaj, każ widźicźe, ſ mózným kraſnym ſdonkam, a tółdy mimo pſchihadźaſoh, ſchtóż tudyſchu powéżcź ſnaje, ſtupi do jeju ſcźina, wopomni wobeju ſaſtełeneju cźłowiekow a wénuje jimaj cźiſchu modlitwu.

*

Nó, tak, powédańcźko ſym dopowédał, a nétko pódu do łoża; je hiſo ſchwarnje poſpe. Daj wam Bóh Knjes bobru nóz!“

Starz ſo poſdźéwa, poda mi ruku, kotruż ſym ſpratwnje a dźakownje ſtiſcźił a krocźeſche do ſtatoka. Jeho drjewjanzaj klepotaſchtaj podniſchenje na mjehkim dornu, na dworje běchu wótſiſcho ſłyſchcźeć, nétko klepnychu na prjoju, potom hiſchcźe w cźéſi a bu cźiſcho.

Sa Kniſchperkom ſkhadźeſche polny mężaz w ſwojej ſzkeł kraſnoſcźi a wulimy ſłéborny ſmój błyſcźeſ na zyłu krajinu. Nad dolinu Mottawy ſdehaſche ſo łohża, ſpodźka młha, wuſtupowaza pomału wyſche, łahodny wétſik ſej ſ njej ſehrawaſche, a pruhi mężacźka kolebachu ſo, pohibowachu kolebajo na jeje hobrſtich ſołmach, pak ſo na jeje ſchdikach wojche ſnoſchowachu, pak ſajo ſpadowachu ſ jaſnym ſokmam. Sda ſo, jako bychu wódnizy tam ſwoje reſti woimetwale. A hwězdy na njebjeſkim wobkłuku ſłabotowachu w jaſnem ſpodźe a nadobnej cźiſchinje radoſtnje na tutón kraſny ſjew. Nétko wot hór ſ napiſchcźa ſadumroſche wótſny wétſik a wot ſdalenych bratrow ſnapiſcheczinowych khójnow pſchichnoſcheſche ſem pſchecźelelſi poſtrow, ſaſchepota we wſchitkach ſchtomow. A w krónje wobeju ſchmrěkow ſaſchumi nade mnu tak cźiſche, jemnje a bólnje, każ ſałoſcźazy ſłyſt a cźiſi ſchepot ſwérnejeż lubeju.

Poſpěchujcy ſo a kroczach pomału domoj. Wétſik, roſſimany pſches tuto jeniczke wobjecźe a wotkoſchenje, pſchileża ſ nowa na ſwojich ſpéſchnych ſchdikach a ſaduwaſche ſłyniſcho a roſſchumi ſuky leſ ſ mózniſchej, ſłuſchnej pésni. Sdłyſchjeſce! Kajke ju to tajne, jimaze ſtruſke ſpéwy, kajke jimaze, nézne ſwuki melodije! Ssu traſch to potajne powjeſcźe ſ ſaſmych, ſaſchkych cźakow, ſu to pézne ważnych duchow ſ nadwéſitkotnych wyſchinow? Ssu to mózne khorale dźakownych we wécźnej ſeleni a kraſnoſći ſo błyſcźach tych ſchtomikow ſ ſławje nadobneje macźeſći pſchitrody? A lédy wotmjelknje a ſcźehuje jedyn akord, we wumjeńkajzem dośynczenju pomału ſadrémajo, hižo ſajo wotżuża, poſtanje a pſchſmamknje żo ſ pſchedhadźakowanju nowy, mózniſchi, wulkotny, nadobniſchi, twori a ſpéwa takle wécźnu, ſławnu pésen.

Pſchikhadźach do łéża.

Hiſchcźe raſ wobhladnych ſo ſa ſchmrěkomaj. Stojeſchtaj tak, każ dwaj hobrſtaj wulkotnikaj w cźémnem wodźenu, wétſik hrajeſche ſej ſ lohża ſ haſſami a jeju ſiwjenej wjerſchaj ſtónjeſchtaj ſo k ſebi jako dwaj lubowazaj ſo w bólnem żedżenju. Podarmo roſpinaſchtaj żadoſćiwje ſiwoje wjeſmjeni ſa ſobu, wétſik jeju pólżnuju ſ jenicźkim dyhchenjom jeju ſaſo roſdźéli, tak każ lubóſcź na cźaſy ſbliżuje a hiża a ſloba lodźi na wěki roſdźiwojuzej a ſdaljujej — dwéju ſo lubowazeju.

wšitkeho dnja wudźela so dźěćom sobu jěsć. Město pischichodźace tšeciny, to je 431,25 hr. Sa mětšichsanska gmejna kulow płaćeći nětko dawki za napoje. Sa piwo a limonadu 3 proz., za wino, palenz, konjak, arak atd. 5 proz., za drohotniše wino a podobne napoje 15 prozentow, drobnowitowanišeje płaćizny. — Swinjaty mór je mjes šminjenej skotneho wikowarja Josefa Bulanka wudyrił. — Hamtiši spediteur dwórnišcha je Rotkołl.

S Bjerja. Pjatk wječor w 6 hodź. jědźeschtaj tśeśarjej s Werminghoffa pśeśes Lěź domoj do Wojerez. Nadobno prašnu nchtó prénjeho kolisarja s cźekkim kjom a tak padźe też druhi kolesan. Na to nasta cźežke wozwonjanje. Nadpadnikej pak so poradźi, w cźmi wochcyncź.

S Hródka. N jamje „Brigitta“ žu so na 500 ludźi s dźěła puschcźili. Dźěłacźerjo žu s dźěła z dałoka, ale jomo też tam sajndlent.

S Halbawy. We wječerawschim cźišle „Ss. N. pišachny we mordarstwje, kiž je so w Halbawie w jatwje cźisto. Tam namakachu strażnika Scheuermanna s jeho žonu a dźowku samordowanych. Jastwo šamo so pale. Wobornizy dyrbjachu hischcźe jenickeho jatcho se jastwowje komorki wušmoobodźicź. Nětko je so pod wschelkimi wobstojnosćemi mordar namakał, a to bě — jenicźki jaty tuteho jastwa. Je to 25 létny wósmiski Heinza s Bytomja. Lichowarstwa a falschowanja podpismow dla sajudźi so k 3 létam jastwa. 4 mězacy hižo je hejdesche. Dokelž so derje sadźerscźeše, dobu běši dowěrnu strażnikoweje žiwójby. Sa šichtnu dźěl jastwoweho chłostanja so jemu chłostanje pjeźa wotstorći. Wón dyrbjesche tehdźa na to dźiwacź, so žu bórzy s jastwa puschcźi. To je jeho na mysli pischiwjedźo, so je tute mordarstwo tśeśił, so by tak pjenjezy sa prénjí cźas swobodny do ruki wobdał. Na scźehowaze wašnje je jaty swój njeskutk dokonjał: Wječor na dinu mordarstwa wabiśche strażnikowu žonu do próšnjenje jastwowje komorki, we kotrejž pjezo dźeśesche. Tu sarasy ju je žekeru a sawrje komorku. Kłucź bě sa wschě komorki prawy. Hdyž so kluch khowasche, tak wjedźesche. Po śdaću pschińdźe nětko też strażnik sam. Jeho sarasywschi, sawrje cźěło Heinza do komorki, kiž napschećo leżesche a dźěsche do strażnikowego wobydlenja. Hdyž bu 20 létna dźowka domoj mrócźi, sarasy też ju je žekeru. Na to pschepyta zyke budźenje sa drohotnoscźemi a drastu. Namakane wěcy je najskerje blisko jastwa zahrjebał. W kuchini bu hischcźe nańcźił. Potom sakoji na tśioch městnach woheń w hornim poschodźe a sawrje so sam do jastwoweje komorki. Kak je tuto sapoczał, je lědma měricź. Durje komorki wuhe-dźiwschi sastupi do komorki. So by durje wot wonka satykacź mohł, wutłócźi schkoble (Krampen). Do komorki wsa žebi žekeru a jednu strażnikowu kapu. Hdyž bě nutśka w komorzu sajodźi sajdo durje, schkoble pak je bodźemi strucźi. Sa4kerci mjesche tehdźa pschi žebi, jeli woheń pschebliško pschińdźe, so by hinak wjazy wobmjeł wukhowacź njemohł, hacź so mohł durje rospaćicź. Hdyž pak Heinza pytny, so pomoz pschikhadźa, cźišiny žekerli a kapu s wokna won. — Tutej wězy namakaschtej so pod jeho wokna delka. Na durjach je so mordar pschećahnył. Kak bě s nimi sakhadźał, bě derje dosć widźeć. Wjazy hołoźikow pobrachowaschе.

S Běłeje Wody. (Jěźdny porjad po ſchemeri.) Cźah 774, kiž dotal rano 5,50 s Běłeje Wody do Khocźebusa jědźeschе, jědźi wot 1. nowembra 6,37 hodź. Do Frankfurtha n. M. nimaich s tutym cźahom pśeśes Khocźebus pschińdźe.

Tu dyrbjiśch 5,45 hodź. rano s Běłeje Wody wotśekł pśeśes Barśchcź a Gubin. — Rěśnizy a wikowarjo je skotom, kiž chadźa też w śecźe 1925 wikowacź, dyrbja dowolnoscź mećź. Njech žebi tobołda na pschiślušchnych městnach taške wopiśma wobstaraja.

Wjelća hońtwa.

Po ruskim podał Jurij Hrodźiśchcźanski.

(Pokrackowanje.)

Timotej popuśćiści wotzki, friedźnu kón po śiwojim nérunym, śiwnym wotschiju, sakhelpa a sadźerži śiwojeju ju pocźeju, tichepotajeju pódlanow, kotrejž k prénjemu rasej wudym dźiwich śwérjatow cźuśeschtaj.

Wjelki, widźo śiwoje rubjcźiśtwo cźeknucź, podadźa so na śled. Je jich wokoło dwanacźe, ale cźerjoda pschibéra pschi kóždej śwóllinje. Hojiśi móża je pschelicźicź; wjelki scźehuja jich s wulkimi skakami, po dwóma, po tśioch, dźerża pak so hischcźe dałoko sadu śu skerje wećinne, dyrbli krwscźne.

Knjeni Nowarowa dźerži so se symnokrejnym wjeselom śiwoje bźiły wocźakujo snamjo k tśeśenju, wjerch śoji krucźe na śiwojimaj nohomaj we śanjach a modlźi. buje njemjesoše sakhadźenje sadu.

Nětko sahrabuja wjelki we wulkich cźerjódach, pjatnacźe abo dwanadźesći stupow sadu hajiśkow.

Timotej popuśćiści jich, pschedbudschanjenai konjaj cźekanjetaj, so mohłe so postronki rostorhnyć.

Tuk sakopny so kroschał (Schimmel) a padny. Hižo sašny postany s krašnym skakom a rjeńota wótśe. Krótki wokomik dźijenja pał bożahadsche wjelkam. Na pjećź, śchéśeź pschesećahnychu śanje. Sso sastajo, wocźakuja wobojany sapschahy.

Młodaj konjaj, polnaj stracha nad tym podawku, njemóżetoj so wjazy wobkrućźicź.

Schtyri rašy so tśeli. Schtyri wjelki kuleja so we śmély so pschemjetuju. Jich towaśchcźo pak śkocźe na nje a waleja so wokoło a na nich.

Nostorhaju jim bruchi. W parjatych khłamach wiźaja schlapu cźerjewou, a sašny je gnile wulka cźerjoda se skiwlenjom sady śanjow. Dosćahnu je, by pschecźišnjo. Sśu rubjeźnjene a njebojazne, nětko, hdyž je wonjata, śłódka krej w nich pożadosć k rubjeźnjy wubudźila. Hajniju tśeśeja do hutsze cźerjódy śwérikow, kotreż we śiwojej njembrozći do drjewa ham kuźaja. Jedyn jenicźki wjelk padnje — i tak furowym mucźom, so ža pschiwschahnjenai konjaj se żeleznej rukow pobonecźa wutorhnuśtaj. Sasćódny kóń, naśhonity honźeł je mozom wyłohł; wón njemóże wjazy towaśchsow dźerżeć, je bjes mozu.

Ssanje sakoża do korjenja a padnu nimale na tśichi. nym pucku — jenoż hinitaj, so i mozu runjś stupjo, dźerżachu jim wahu; pschimmychu so każ khćeschze pobocźnych jenjerjow, so njebychu je žanjow padnyli.

Wjećki wobłidny a sawoła dybawje nećcźo pobonecźeli. Tśélby leśa na njeje mózno, tśélby nabicź. Knjeni Nowarowa wobroći so k wjelkam i khribjetom a hlada i wulkimaj wocźomaj na konje. „Śrażnu, krażnu, tón stary kók! Kak rěka wjećcźo?“

„Pjaśeć“, wotmolwi wón se schkropowym hłosom. „Wn śnadź hischcźe pschezay njewośćeśe, so śmy w naśwjetschim strasche?“

„Ja wém, ja wém. Jeli swróćimy, njewostanje wot nas nicźo wjazy, dyźli hłowuje (Cźaśe) nałichi tśélbow a lezowe knešle. Ale dowóźu je Pjaśeć. Tole śłocźo je śpodźiwanja hódne!“

„Erellenza“ wrajesche Timotej s cźicha, „je-li Bóh cźaze, dozpełnemy jeńor. Ale tam, ta njewém, śtoż budźe tam s nami. Drjohi su nahše a hladźe.“

„Wźmi to, wotmolwi wjećk, a wucźokamy teśak. — „Dyrbje-li so swróćicź — ja nochcźu żiwy do pasorow śwérjatow.“

„Rozumju“, bórcźi Timotej.

Knjeni Nowarowaa hłodaše do hromadźy.

„Tak ke mni rěcźiśe?“

„Haj k Wam, Marta.“ Mjenowasche ju k prénjemu raśej s pschednjemjenom.

Wona sacźuwa njewośćeśe, so je nicź na krjuchi, kotraž ju s nim wjasasche. Tuta mysl sdźeława jeje strach. A kajśi strach! Konje bjes woteźkow, dźiwoje, z wutyhnjenymi hłowami cźakaja do njewośćeśo, a wjelki sa nimi śurowje njembre, roshorjene, je pschedolhim tradanjom.

Timotej jachli: „Jśor!“

(Skónczenje pschichodnje.)

Přikopk.

* S Drježdźan. Dwójah śmy w „Sserb. Nowinach“ hižo wo mordarstwje w Drježdźanach na Mikławschkowej pschi pišali. Tam bě mlokaśi Mićk tróšu do samkatskeho mischtra Eichnera ńeśił, kotremuž chazyše kolo pschedacź. Eichner pak bě tehdom swojej žonje kazał, po plaćiju wotcź a sam samkny durje. Na to wućźe Mićk revolwer a śtśeli do Eichnera. Do jeho pobrjiba pschińdźecźu też mordarja Mićka k maram jeho wopora. S rukomej sa cźeka wobarajo, pytaśe so wowwobrocźicź. Jeho najśerje śiwdomnje hrjebaśche. — Tutón śrédk je wšěcźe śwój s najślepschich, so njeknicźomniay sašo do jo pschińdźe.

* S Pirny. Pschi dźěłi wopacźnych pjenjez lapili. Sobotu powołdnju pschekwapi policija 24śétneho konditara Khorta Jurja Schreckenbacha a 31śétneho dźěłacźerja Apollona. Policija je pśonika, so mataj tutaj dźěłacźnju na kamjećitnym namjeścźe w jenej sadnjej khći. Dźěławy grat a druhi material zebrachu a tej wubjerane pjenjezy. K dźěłu trjebaschtaj schkleńcźane płaty, gips, wosoj a zyn. We wobthodźe pak pjenjezy hischcźe njeźe, dokelž jim hakle pschi sapoczatku.

* Cźežke njesboże. Na pomorskim ryżeźkubłe Stólzy kuleśe so wjazy hólzow i próšnym benzinowym żudom. Jedyn hólcźej sahrali sapałku. Sśud rosbuchny. Jedyn hólz so hnydom mori, druhi rani so cźežko, tśeći śłubi prawu nohu a schtworty cźiny so pśeśes płót.

* Rubjeźnizy w Mekkenburgiskim póstowym hamcźe. Do pósty w Straźenje w Mekkenburgu dobuchu so w nozy na schtwórtk wjazy muzi i drónjeni a to najprjedy do wobydlenja póstowego sarjadnika. Tuteho pschemozowachu. Sarjadnik pschińdźe pak bórzy sahe k sebi, njeńtóże pak wo njedocźańkni nicźo bliśkeje wuprajeć. 700 hr., bechu rubili.

* Straschny nadpad. Schtwórtk powołdnju pschińdźe w Barlinje na Brüssalskej dróży do wobkhoda Leśny Platzweje nésdże 40śétny muž je „żonu“. Wonaj kałaschtaj sebi wschelake tworzy, kiž cźasnischaj kupicź. Mećeźcźka wobkhoda pschedpołoźi wschelake wěcy na wubjerk. Tu sraży je nadobo muźkli tak straschnje na hłowu, so bjes wědomja leżo wosta. Rubjeźnikaj śhrabałschtaj wschě pjenjezy a nétotre tworzy a cźekanyschtaj. Wobźedźeńca pschińdźe hakle wjecźor podźe k sebi a njemóżeśe pak so wjazy dopomnicź, kajkaj staj rubjeźnikaj byłoj.

* Rubjeźnikow lapili. W Hamburku sajachu pótkowi sastojnizy paduchow, kotrajž hižo dłéschi cźaś pótowe łakchćiśi murkschtej. Na 20 000 hr. bej płaćiu dołstaloj.

* Nadpadny a žiwoho pobrjedaj. We wokolinje pola Halberstadta nadpadnychu rubjeźniay skónczo wikowarja Stangenbeina. Wurubiwschi wjećcźeku wikowarja, kiž bě jeho wědomja, do pola a pobrjechachu jeho do runtkizowej hromadźy. Nano druheho dnja nadrućźachu jeho hischcźe žiwoho.

* Pschećo wjazy Židow wupuśćiśe do Palestiny. Po Zionskich powjeśćach sahydli so tam w mězacu augusće 2870 a w septembrie 2775 Židow. W łécźe 1919 njeje sa zyke léto telko Židow po sahydlilo, kaž nétko we jenym mězacu.

* Powćerkowy póst s Königsberka—Kowna—Smolensk do Moskwy, kiž też pósty do Sibirskeje, Khiny Japanskeje a Persiskeje jobu bjerjesche, sastaji so 1. nowembra powćerkowanych winow dla.

Rospodarski rozhlad.

Wutoru, 4. nowembra 1924.

Kursy wećera w Barlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	22 060
jendźelski punt	19 050 000	cźeskosłowakska króna	12 500
schwajzarski frank	80 760	10 mil. pólsk. mark.	78 300

Pjenjezne wiki w Barlinje běchu wećera bjese pjatnischcźo wobkhoda. Wobmjeńowachu so jenoż na śwekulacźije a tu wosebje na pożćonkowe a kolonialne wiki.

Cźeły. 5 proz. statna pożćonka so na 512 milijardowprozentow śniji. Industrijowe akcźije so jenoż troschku lépschichu. Druhe konsole sapijachu so se 1225 milijard. proz. Na dewisowych wikach bě tyżeńschcźo wobkhoda. Wjetschina kursow so powyschi. Słotowa pożćonka so njepschemeńi.

Produktowe wiki w Barlinje pońicźichu też wećera mérny wobraz. Sa rožki bě wjazy kupzow. Wona so we płaćizny dźerżeschе. Pschećiwa dźěłche mérnje pschi niżicźich płaćiznach. Stajnje cźekli mukowy wobkhod tłócźi hobn na khlébowe žito. Jećmjeń bě tehorunja mérny. Jeho so mjenje pońicźa. We wowsu wostanje wobkhod śłabu. Tehorunja w wizowadach. Zentral płaćeschе wećera we Barlinje:

pschenicy 9,55—9,70 rožki 9,55—9,80 hr.,
nałetnego jećmjenia 9,90—10 hr. nasymschego 11,25—12,70 hr. wowsa 7,85—8,65,

w Drježdźanach

pschenicy 9,75—10,00 hr., rožki 9,75—10, nałetnego jećmjenia 12, hacź 12,90 nasymschego 11,25—11,75 wowsa 8,95—9,90 hr.

Na kopejowych wikach w Hamburku wostachu płaćizny dale krute. Najwyschśiche płaćizny żada žebi Brasilia. Sdźiny w méchach se zlom płaćeschе w Hamburgu 1,85—2,10, śrjedźnoamerikanski 2,10—2,45 śt. hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Lito a wotbłowa žymje do tuni abo 1000 kg, cental 100 kg, płaćizny su Rotej krivnje.

	3. 11.	1. 11.		3. 11.	1. 11.
Pschenica	191-194	202-205	rožk wobsuchi	15,80	15,80
rožka	191-196	197-201	wotcź melasza	8,80	9-9,20
nałet. jećmjeń	225-254	206-207	sesnelka	14,00-15	14-15,00
nał. jećmjeń wowsy	—	—	bérnaze krutki	18-19,00	19,60
Zukerjaz Mehl	166-173	170-180	sunu	20-22	20-22
pschenicne mehl	—	—	woka	17-20,00	18-20,00
rožkowe mehl	27-29,25	28-31,00	lany wobsuchi	24-24,25	25-25,50
jećmjeń. wowsowe	28-28,50	27-30,75	módre lupinu	14-15,00	14-15,00
mehl	11-12,00	12,80	alle lupinu	15—18	16-18,00
pschenne wotruby	11-12,00	12,50	jopa, 50 kg	3-3,20	3,00-3,20
rožkowe	390-400	400	ſłoma, riana	1,10-1,30	1,0-3,40
wowsowe	390-400	390-400	„ pschenc.	1,10-1,3	1,00-1,40
jećmjeńowe	22-25	23-26	„ wowsowa	1,00-1,20	0,90-1,00
	16-17	17-18	„ jećmja	1,00-1,20	0,90-1,30

Drježdźanska burza.

Pschenica	195-200	bérnaze krutki	21,00-21,50
rožka	195-200	pschenicź wotruby	12,00-12,50
nałetnik jećmjeń	240-258	rjane wotruby	12,00-12,50
nałymski jećmjeń	225-235	pschenicźna muka	31,00-33,50
rowš	179-188	rjana muka	32,00-34,00
cźerwjeny bjeczel	240-275	woka	20,00-21,00
rapš	360-380	pjelušchki	20,00-21,00
tukarnja (Mais)	208-213	hróch	25,00-27,00
ſuche truhanzki	11,00-12,25	zokrute truh.	18,00-20,00

Płaćizny rěsneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

3. nowembra 1924. Płaćizny po zentn. a śt. hriwnach.

Słóne dreasny a wosmanjenjenje.

Woły: 270.

Polnomłosne, wukormjene, najwutscheśe rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	50-54
Młode młosne, njewukormjene, starśiche wukormjene	42-48
Mjenje wukormjene młode, derje pjawane starśe	32-38
Mjenje pjawane wschitke starobom	24-28

Byki: 246.

Polnomłosne, wurokrene, najwutscheśe rěsneje hódnosće	50-52
Relnomłosne, młódśiche	44-48
Mjenje wukormjene młódśiche a derje pjawane starśiche	36-40
Schwatne	30-34

Jałowje a krowy: 400.

Polnomłosne, wukormjene krowy najwutscheśe rěsneje hódnosće	50-52
Polnomłosne, wukormjene jałowje najwutscheśe, rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	42-46
Starśiche wukormjene krowy a derje wuwite młódśiche krowy a jałowje	32-36
Derje pjawane krowy a mjenje pjawane jałowje	26-30
Mjenje a schpatnje pjawane	20-24

Cźelata: 385.

Nałśkpschi, wukormjene	38-44
Mjerje wukormjene a tajke wot zyze	74-78
Schpatne	50-70

Wowcy: 1003.

Młódśiche a starśiche wukormjene	48-50
Starśiche wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	24-34

Swinje: 1582.

Polnomłosne, wobešćiych rašow a jich schćiłkerjow, hacź do 1½ lět stare	80-82
Wukormjene	86-87
Mjechne	74-78
Schpatne	60-70
Nowy a kunbrogy	60-70

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Fabl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšuowanje spěšuje a tunjo

*** Amerikanske bohatši.** Amerikanske knježerstwo je nasejwišo, kelko dawkow bohatši staceńo płaca. Rockefeller płaci 1 437 000 puntow, to je po naschich pjenjesach 29 442 600 hr., Henry Ford pak 493 590 puntow, to je 9 692 082 hr.

Swójbne powjesće,

Sslubjeni: Martha Weißez w Budyschinje a Herbert Rahn z Lipšta. — Hanni Reichhardtez a Arnošcht Hübner w Budyschinje. — Hilda Schmiedelez w Budyschinje a Rudolf Alberti, pomocny duchowny we Auerbachu w Vogtl. — Lenka Mišarkez w Němskich Pastušach a Woldemar Pětšch, wučer w Poleńcach.

Swěrowani: Waltar Stark, knihikupc w Budyschinje z Ernu rodź. Balzarjez w Shorjelcu. — Guido Flade, wulschi justizny sekretar z Khotu rodź. Kschanez we Budyschinje. — Adolf Böttger, stud. assessor z Hildegardu rodź. Nutschanez w Kamjenu. — Jan Schneider w Ruchbachu w Vogtl. z Hertu rodź. Schmidtez we Kamjenu. — Ota Mensel w Dešlanach z Selenu rodź. Schneiderez w Kamjenu. — Oskar Schéza we Brěsni z Idu rodź. Kummerez w Bernbruchu.

Smrjeli: Willy Täpfer w Budyschinje, 22 l. — Hanbrij Bohuměr Barth, wojnarski mischtr w Kumschjach, 74 l. — Bjarnat Lippert w Kukowje, 35 l. — Wilhelmina rodź. Scholcźiz w Kamjenu, 76 l. — Sidonija wdowa. Trenklerjowa we Lubiju. — Ida Springerez w Lubiju, 69 lět.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Dźensa 3. nowembra wotewrji so nowe měšćanske sa wotpósłenje špičnych twarow na Tšelanskej drózy. Wobchodne hodźiny wšědnych dnjow 7—12 a 2—6 hodźin so twory pschijimuja, 7—12 a 2—6 hodźin so tworu wudawaju.

Kowarski mischtr Pawol Mječka w Pomorjach prošy wo dowolnosć, so smě humor postajić, kiž so z prawotromym cźischcerstwa hiba. Schtóž ma něschto pschećiwo temu, njech to sa 8 njedźeli wosjewi.

Schtóž pola na starym smjerkowanischcu, na pastwischcach, knježskeho hona, pschi Nowosalaskej a Hauskenskej drózy wotnaja, też pschi Friedr. Aug. němšcke, burbi wotnajenski pjenjes do 20. t. m. sapłacićej.

Rucźestudlerski wobhodźacy gak. raba Mittag w Krekcach chce spuschcźadło na sahonje čo. 53 154 Krakecźanskich sahonskich knihi pschetwarić, a prošy wo dowolnosć sa tutej dźěl, so smě spuschcźadło na něhdźe 1,1ń m. powyschcź a na něhdźe 1,97 m. schěroke ličinicź. Planaj leźitaj na hamtskim heitmanstwje. Schtóž ma něschto pschećiwo tomu, njech to sa 2 njedźeli wosjewi, hewak žu prawo, so hórschicź shubili.

Hamtske heltmanstwo.

Hamiske wozjewjenje z Wojerec.

Sakonšti podruźnikti pjenjes wuźini sa měšaz november 1924 66 proz. měrowego podruźnikskego pjenjesa.

*

Do wikowanskeho sapitka B. sapiša so na cźišło 29 Wojerjowske twarske druschwo z. wob. r. w Němcach. Wobchodny wjednik měšecźel twornje Wilh. Noetzold z Němcow, niz pak Reinhold Hermann.

Towaršwowski powčatnik.

Srjedu, 29. oktobra, zaleži so we **Wudworju** w „herbskej grychće“ towaršwo „Bryl.“ Zaměr towaršstwa je hajenje narodnosće a ludoweho spěwa k dopomnjenju na njeboho braška Bryla-Wudworčanskeho, kotryž je stajnje khwalobnje serbske wašnja dźeržał a rjenje serbski na kwasach spěwał. Sobustawy skhadźuja so kóždu druhu srjedu wječor 1/28 hodź. Srjedu, 5. novembra, prěni raz.

Jurij Klimant — Nowowjesčanski, předsyda.

„Lipa Serbska“ ma štwórtk, (6. 11.) w Pančičanskim hosćencu wječor we 8 hodź. nuzne spěwanje, tuž so wšitcy spěwarjo wočakuja.

Župna wokrjesna zhromadźizna w Rakojdach towaršstwow „Skały“ we Łusku, „Zerjow“ w Hrodźišću, „Nadźija“ w Rakojdach a „Jódleńki“ w Dubrawcy wotměje so njedźelu, 9. nov. t. 1., pop. w 2 hodź. we Zendźic hosćencu w Rakojdach. Sobustawy mjenowanych tow. chcyli so z wěstosću w bohatej ličbje zešć, wosebje wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki, a wšitke sobustawy Rakojdźanskeho towaršstwa. Přednošk je přilubjeny. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Porschach. Sokolki maja dźensa wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje, nic srjedu.

Za Njebjelčanski koncert je příchodna pruha srjedu, (5. 11.) w Khrósćecach w „Herbskej grychće“. Započatk w 4 hodź.

Jednota „Sokoł“ w Baońonju ma srjedu wječor we Haslowje zhromadźiznu. Wšitke sobustawy so prošu, zo bychu wšěce přišle.

Spěwne tow. „Sokoł“ we Sowrjecach ma štwórtk wječor z dypkom 1/29 hodź. spěwanje. Wšitcy njech cyle wšěce přindu. Předsyda.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: **Marko Smolerj**, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: **Arnošt Bart**, w Brěžnycy, — **za nawěsći:** A. Dučman, w Budyšinje.

K hodownemu smježdženjej!

Hódnostny dar, dokelž samsna próca w nim leži, je přeco rjane

ručne džěło

Moje předawarki pokažu rad wšo, štož Was zajimuje, bjez někajkeho nuzowanja ke kupowanju.

Kelimowe džěła
* wołmjane na kwiž wušiwane předłohi
Smyrnaske džěła wołmjane nowosće

Krasne klanki po 3.50 — 5.80 hr.
groteskowe klanki po 9.00 hr.

W jenož najlěpšich kajkosćach rysowane zahłowki
ripsa, sukno, čisty płat wot 2.80 hr. sem
bufejowe a kredencowe přikrywy wot 2.20 hr. sem - kofejowe a čajowe čapki wot 2.20 hrliwnow sem a. t. d.

Hotowe zahłowki a přikrywy, kulojte a rózkate za knjezowe a jédźane sćwy, hotowe wumělske štrykowane přikrywy, filetowe přikrywy, kleprowane přikrywy wot 3.00 sem Wšě tkaniny za ručne džěła, předžena, wušiwanske židy, wołmy a žiđžane wołmy. Wosebite zhotowjenja, rysowanja, wuwiedźenje wušiwanjow prěnjoklaanje.

Louis Körber

Telefon 434 **čěješel Hans Hiemann** **na bohatej hasy 10**

HAPAG HARRIMAN

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american Lines
(Harriman-čara)
Do
połnócn. Ameriki
połodn. Ameriki
Canady
Cuby — Mexika, wječor. Indije
Afriki, raňšeje Asije atd.

Tunje přewjezenje, dobra jódź a piće Bydlenje w komorach wšěch rjadowni.

:: Nimale tydźeńscy wotjědźe so ::
z Hamburga do New-Yorka
Radu a čišćane wšcy podawa
čara z Hamburga do Ameriki
w Hamburgu, Alsterdamm 25
:: :: :: a zastupjeř :: :: ::
Ernst Sembdner w Budyšinje
:: :: na hornčerskej hasy 21. :: ::

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frich, britwjowa točerńja na Tšelanskej drózy 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho grata.

Wulke zymske a nazymske
rumowanske wupředawanje
Dla smjertnoho pada předawam po jara poniženych a wurjadnje tunich płaćiznach:
Wobleki
za mužow, młodźencow, pscholow, hólcow a dźěći,
manchestrowe sportske wobleki,
manchestrowe hólčace a dźěćace wobleki, dobre zymske
sportske jupy,
pscholace a hólčace jupy, tkaninowe kholowy,
manchestrowe kholowy,
dobre sylne kožano-suknjane kholowy (čorne, brune, módre),
jaki do džěła,
kalmukowe jaki, kóperowe jaki, lacy, košle, štrykowane jaki,
kholowy za młodźencow.
pscholow, hólcow, krótke a zapate kholowy,
ulstry,
zwjeseńki (Schlüpfer) pulstowy a. t. d.
A. zwud. Mengeroweje nasl.
měšeźel Woldemar Menger
w Budyšinje na serb. hrjebjach 6.

Wulke džělby najlěpšich cigarow
smylnych barbow, prěnjoinc hódnosć, wulke formaty, kiž so wubjeraje pała, wot 10 pj. sem su dóšłe.
Pakćikowe tobaki, wulko a srěnjo rězane, čiste zamórske, 1/2 punta jenož po 1,— hr.
Raňšoindiske měšenje, 50 gr. jenož po 20 pj. a druhe wjacy.
Wosebje přihódna składnosć za zasopředawarjow.
Richter a Hultsch w Měrkowje
samsna tobakowa fabrikacija.
Předawarnja w Budyšinje na šulefskej hasy 6.

Mantlowe tkaniny we wulkim wubjerku
sealowy (zilowy) **pluš** za mantle
:: poruča wurjadnje płaćizny hódno ::
Rink na khěžorskej drózy 7III.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Předženak
Protyka za Serbow
1925
Je dostać w Serbskej kniharni w Serbskim Domje w Budyšinje

Słomu
kóždeje druhiny kupuje běsnje po dobrych płaćiznach
Richard Jacob
na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

MERBISCHSKI
Naručnicowe časnikl

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Młyn
kupi abo wotmjeć pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin“

Słomu
kupuje po přihód. płaćiznach
Hugo Schütz
na žit wikach 30 Tel. 1180.

Žony
Poručam swój wulki wład pschepasow, mětźacznych a pschepadowych powjazow, podpołožkow.
Steju rad k radze.
Wagnerowa w Budyšinje
pschi [illegible] cło. 9.

Prošu

čisło
687
jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wuchadźa wšědnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobešnje so stajace nawětki a tabele so w 50 wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 259 **Budyšin, srjedu 5. novembra 1924.** **Lětn 4.**

Najnowše z cyłeho swěta.

W konflikcje mjez bayerskim kronprynzom Rupprechtom a generalom Luddendorffom chce generalny półny marschall Hindenburg z nowa pospjerdowacz. Pondźelu je so z ručnym listom na wosrjen wobroćił a jeju prosył, so njebychtaj w nowinach niczo wjazy wo swojej swadze wosrjewilo.

*

Dla poslednjeho nadpada rubježnikow na železnicny cłah je so w schtyrjoch wójswodstwach rańscheje Pólšcze wuwjazny staw pschipowjedźił.

*

Pola Blackpoola w Jendželskej lokomotiva železnicneho cłaha z kolize wutkoči a do wothladaćerje chěži sajedze. Něhdże 12 wozobow je so morilo, a mnoty so skanichu. Sydem wosow so schtyri swročichu a poslednji so sapali. Někotri mortwi zhiły dźeń pod rozbitkami leżachu.

*

Mjez Argentinskej a Vatikanom je so wobkhad sastajił. Vatikan bě sa Buenos Aires arzbiskopa pomjenował, kotryž njebě knježerstwu pschijomny. To je k rozkorje dawjedło. Argentinski sejm je wobsankył, sastojnistwo argentinskeho pósłanza pschi bamžiskim stole dale njewobhładźicz.

*

W Teheranje, w persiskim khowrym měsezu, su dwaju muzow wotprawili, kotrejuž winowachu, so su amerikanskeho majora Imbria klónzowali. Jeneho tsezeho winika su hižo 2. oktobra wotprawili.

*

W Newport-Newsu w Sjednoczenych statach północneje Ameriki staj na khojšnej dróhy omnibus a železniski cłah do so srazistoj. 11 wozobow je so pschi tym sarasyło. 6 su so tak cežko ranile, so njejsu hischcze z womorny wotnjate.

K wólbam do němskeho sejma.

Sajo zas nowowólby! Skoro sda so, so wobsebitemu prawu luda skutkuja, kóžde lěto swoje knježerstwo pschez wjazore wólby sebi postajeja. Kelko njewěstosćow a njesajnosćow bu wschódnje wobdim wolerjam pschez offizielne rozprawy pschedstajenych. Dopodnja mějesche so knježerstwo na podkoju ludoweho sjednoczenstwa (Volksgemeinschaft) pschetworicz, popoldnju możesche so stejischeso politiskich stron jenoż pschez rospuschczenje sejma rozrisacz, wjeczor běchu wschitzy wo potwjerschenju knježerstwa na prawizu pschesmědczeni. Tak dźesche dny, tydzenje dołho. Kóžda powěsć bu sa krótki cżas pschez jenu druhu hinaschu demenowana. Naposlednki běchu samo najscherpliwischi cżitarjo na kónzu swojeje mozy.

Tak běsche jeno nóżno, so dokónczna knježerstwowa krisa, kotraż rospuschczenje sejma scżehowasche, wulkeho zaschczenja na lud njeczinjesche. Tute wobstejnosće budża so strachnje pschi nowowólbach wutwicz, dokelż strěni wolerjo, kiž tute manipulacje (cżinjenje) njesnaje, njemóže sebi radzicz z pomhacz. Wumjerkliwo knježerstwo njeje srosumiko, tsche tute njesajne a njewóste měnjenja wo napschecziwnosczi positiskich stron wuzajnicz. „Samostatny lud" dyrbi rozhudzicz, a wschitzy njewědża, wo cżo so po prawom jedna. We wólbnej bitwje budża politiske stronу swojenabla-dy agitatoriuzy wuzicz, jedyn tak a druhi znak. S tym so njewěstosć hischcze powjetschi. Tak njebudże wony sjem puroscz z měnjenja luda, kiž njeje we wobstejazych njewěstosczach sebi sajsny, ale z agitatoriskich prózowanjow politiskich stron. Schtóż budże najsóte wołacz a wolerjam módre njebjesa narěcz, tón smjeje najwjetschemu wupěcha. Powuzitimy sebi na politiske rozwaczenje naschcheho luda do mnohich stron, potom możemy so do cżasa strachowacz, so so z tutych wólbow hischcze zana fyzina politiska strona njeje

nadobu rosbi. Pśchi tym wobrasaj krala Pětra a krala Alexandra rosstorbachu. Powjeścj wo tutych podawkach je w Belgradze wulke roshorjenje śhudźika.

Ssamopaschnoscje cjornokoschlakow w Romje.

W Italskej je ſo pódla prawidkowneho wójska wójsko cjornokoschlakow wutworiło. Na tutych cjornokoschlakow ſo nětcźiſchi miniſterſki preſident Muſſolini ſepjerajo wſchě druhe politiſke ſtrony połkoczuje. Mordarſtwo pſcheśiwo ſozialiſtiſkomu ſapóſtkanzej Matteocje hiſchcze dźeńſa njeje wujaſnjene a jeho mordarjo njeſu hiſchcze khłoſtani. Cjornokoſchlaczi faſaſtiſtoju ſtrachża ſebi wſchě ſamopaſchnoſcje bjes khłoſtanja dowolicj. Vatikaniſke nowiny „Oſſervatore Romano“ ſo na to wobcźeźuje, ſo ſu póndźelu wjeczor wobronjeni cjornokoſchlakojo na hrożaze waſchnje po měſcje cźahali, toła ſo połicija nihdźe njeje pſcheciwo nim ſakroczíła. Sſobotu wjeczor wokoło 1.9 hodźin ſu ſo wobronjeni cjornokoſchlakojo do zentralneje towarſchownje katolliſch nowarſtwow w Romje dowjedli, wſchě liſtowe kaſchczíki wſchelakich katolſtich towarſtwow, kotrež maja tam ſwoje ſydło, rosbili, a ſo potom ſpalili. „Oſſervatore Romano“ ſo praſcha, hdźe ſ tajkimi wobſtejnoſcjemi dóńdu, a hacź ſnadź chcźeła na tajke waſchnje położenje ſa „ſwjate lěto“ pſchihotowacj.

Kritiſke położenje w Jndiſkej.

Poſlednje cźiſło tydźenika „Jmpire Review“ kedźbliwoſcj na ſtrachne położenje w Jndiſkej wobrocza. W Jndiſkej je njepſcheſtawajuc ſkład a ſjawne wojowanje mjes Hindami a muſelmanami. Mordarſke towarſtwa ſu tam powſchitkownje namakacj. Położenje je ſtrašniſche, hacź je hdy w Jrſkej było, a nahladnoſcj jendźelſkeho knjeżerſtwa je hłuboko padło. W cźaſu wólbow do jendźelſkeho parlamenta je ſo na indiſke praſchenje mało dźiwało, toła Jndiſka budże w bliſchim pſchichodźe ſ najwažniſchim wſchitkich jendźelſkich nadawkow. Nowe jendźelſke knjeżerſtwo njebudże w Jndiſkej žaneje pſcheradny cźerpicj.

Wójna w Chinje.

Rosšyrjone dobycze generala Fenga.

Wójſko Fenga Yu-hſianga je po dołhim wojowanju wójſko generala Wu Pei-fua ſbiło. Tyżaj cźakaju. Wójſko Fenga Yu-hſianga je Tientſin wobhładźiło. General Wu Pei-fu, roskaſowar ſbitehu Pekingſkeho wójſka, je ſ Tientſina do Pangkora cźekny. Wot tam budże najſkerje ſ parnej łódźu dale cźikacj. Feng je nětkole ſ knjeſom w Pekingu. Wójna w południu Chinje je ſkónczena. We Pekingu je wſcho ſnjerom. Hdźe Cźang Tſo-lin nětkole pſchebywa, njeje ſnate, toła ſebi myſla, ſo je wón ſ Tientſinej cźehnje.

Preſidentſke wólby na kupje Kubje.

Teſ na kupje ſu ſo ſobotu preſidentſke wólby wotměle. S wulkej wjeſelſchinu ſu kandidata liberalneje ſtrony generala Machada ſa preſidenta wuſwolili.

W kraju hiſchcze njemér knježi.

Ze Serbow.

Srjedu, 5. nazymnika.
Swjatych powostankow.

1918 **Arnošt Bart a Michał Kokla žadatej sebi jako serbskoj zapołstancaj na serbskim sejmje raznje zawěšenje prawa serbskeje narodnosće.**

Asterka

Wšitke kwětki morwe su,
Wudychałe wóſi su wšu
Zymskich mrózow wěſcerka
Kčźeje hiſčo asterka.

Woko hlada hwězdojte
Na njebjesa sněhojte:
Raz 'śće słónco póčnje hrać,
Potom z wočow dyri płać.

Zymne wuja wichory
Kčźw a směw do womory:
Hłojčku skhili asterka,
Pózdnja łčźa želerka. Čišinski

Njech mróz ma hłowa nazymski,
Mój' nałčźo' noż we wutrobi.
Jan Radyserb.

*

— **Wjedra abo porjchy.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer —3, thermometer we dnjo +7. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer —2, thermometer we nozy + 1. Wuſhladny na malo ſo pſchemjenjuje wjedro. — Njekotre leſeſche wcźera nad połnocu a dołhoranſkej Europu. Wyſchina wuſchestrjcowa waſche ſo nad dołhowjerchornej Europu a leſeſche ſ wjeczora Jriſkeje. — Wjeczorna Němſki a rańſchi Franzowſku ſu wulke położenja potrjechiło. Woda w rěcy Rhein pſchecźo hiſchcze roſcźe. Woda we Saarſkej kraſinje tak wyſoko ſtupi, kaž w lěcźe 1783. Wo kolminy Rhena, Maina a tamnych rěkow, kotrež ſo do njeju wulíwaja, runaja ſo morjam. We wſchelakich měſtach ſu wobydlerjo wulke dźele měſta wopuſchcźeć dyrbjeli. We Sdanu je wulka woda móſt pſches rěku Maas ſwotkorhała. We druhich rěkach Franzowſkeje woda hładaj ſo pſchibéra. Rěka Seine, kotraž pſches Paris běži, broſy wuſtupicj a jeje wody wohrožuja niſſche dźele Parifa. — We horiſchcźach, ſ kotrychž rěki wutkadźeja, wſchak woda pomału ſwadnje. Tak je nadźija, ſo je ſi tamne kraſiny najhórſchi ſtrach nimo. Na wobach rěkı pluwa morſwy ſtót. Tehodła ſo boja, ſo je jeho wuſcele kónz wſało. — Jutſje ſchtwórk ſtónczo 7,04 ſtkhdźa a ſo 4,27 khowa. Měſacźk ſtkhdźa popołdnju 2,54 hodź. a ſo w połnoc we khowa.

— **Radioteleſoniſka powjeſcj wo wjedrje ſa jutſiſchi dźeń:** Symniſcho a ſucho.

— **Roſprawa poliziſe.** 4. nowembra pokradny ſo we wokolnoſe dopołne połſedźerſtwo ſe ſwótko-cźornowym ſmuſkatym wupjeſkom a ſ běłym poczehnjenjom, dalſche běłe poczehnjenje a 2 połowej płaſcze. Jedna na ſnamjeſchko O. M. a druha B. M. Dale ſlóborny żonjazy cźeſnik, kotrehoż ſchtkenja ſe punkjena a liſtowy poczeſnk. Wo wězy ſtuſobne ſdźelenja proſy Budyſchſka kriminalna poliziſa.

— **Njenadźity** wupyt w Budyſchinje. Prażſki dźeſcźaz khor, kiž je ſebi telko luboſcje, pſchihótowacźa a ſtawy njeſe ſzehkim, nia mjenje też nětnkim ſudoim w naſchej Łužicy dobył, wopyta póndźelu dopołdnja duzy do Burez Budyſchſku Peſtalocziſku ſchuli dow. we 10 hodź. Schuliſke wjedniſtwo a wucźerſtwo ſrjadowa na to dopołdnja w hoſcźazi ſmeſowańi koncert. Cźeſzy ſo hoſcźo dźeſcźi ſpéwacźu pſched wjele ſtanji dźeſcźimi. Njewopiſomny dźak ſ dźeſcźonſtich wutrobow mytowaſche jich prózu.

— **Knefl radnizyneje wěże** ſo dźeńſa pſchipołdnju ſaſe horje cźaka. Do njeho położichu ſo najnowſche ſtawiniſke piſma měſta Budyſchina, kaž też wſchelake ſtare pjenjezy ſe 18. a 19. lětſtotka; dale nětcźiſche papjerjane pjenjezy (1-biljonſka, 2-biljonſka, 5-biljonſka 10 biljonſka a 50-biljonſka papjera), wſchelake wuſtawki a nowiſchi ſapiſ wobydlerſtwa Budyſchina, kaž też hſbotniſche cźiſła wſchěch Budyſchſkich nowin. Khorhojcźka na wěži je ſo też ponowicj dyrbjała. To bě wukonjak knjes ſamkarſki miſchtr Breitkopf na kotolſki haſzu, ſchtož je ſ dobom jeho miſchtrſke dźeło. Horni dźeł wěże je tak balako hotowy, ſo budźa ſo tam róſchty hiſchcze tutón tydźeń wotwiſacj móz.

— **Nyſdoże.** Póndźelu padny dźeſ jeneje maſchiny na kowarja Mäſchera a woſtorſym jemu nětkore porty a ſrani jeho na hłowje a ruzy. Pſched 6 nědźelebſche hižo prajił, ſo njeje jeho maſchina w porjechu. Na tuto namołwjenje pak ſo nicźo njeſta. Tuto nětſhoże ſta ſo we Waggonowej fabrizy.

— **Sſótne khorośće we Saſiſkej.** Hamiſka powěſcź ſaſiſkeho ſtrowoźiſinſkeho kraſneho hamta wot 31. okt. 1924 piſa tuto wo ſſótnych khorośćach. Stajnoſcźe je dźe tróſchku wróćo ſchła. Połhrona pak bě 31. 10. we 53 gmejnach a na 10 dworach. 15. 10. pak jenoż we 32 gmejnach a 44 dworach.

S **Budyſchina.** Kaž my w S. N. hižo piſachmy, wotchadźa knjes kaplan Mikkaſch Juſt, dotal teſ redaktor „Kat. Poſoła“ ſ naſcheje Łužicy a roſžohnuje ſo ſe cźitarjemi „Kat. Poſoła“ ſe ſcźěhowaznymi ſłowami: „Poſledni raz dźe dźeńſa „Kat. Poſoł“ pod mojim redaktorſtwom do Serbow. Wotchadźejo ſ Budyſchina njemóžu jo dale ſaſtacj. S tym też wuſtupuju ſ wuſkeho duchownſkeho ſwiſka, kotruž mje dotal ſwjaſowaſche ſe ſerbiſtym, woſebje katolſtim ludom. Tuž ſo dźeńſa ſ wobémaj roſžohnuju, tola jenoż jako redaktor. Njepſchekorihnje woſtanu ſwjaſtí, kotrež mje jako Sſerba teſ dale budża putacź k mojemu ludej a jeho „Kat. Poſołej.“ — Mój ſ Poſokom ſo hižo ſnajemoj ſ mojich ſtudentiſkich lět. Tehdy ſpóſtnach nětkaſ jeho waſnoſcź ſa Sſerbow; podſtajcźo ju hubje ſavſchimnych, a nětko ſtym pſchepſwědcźenja, ſo katolſy Sſerbja bjes njeho byrjí njemóża, nimaju-li ſchkody méź ſa ſwoje nabožne a narodne źiwjenje. Tehodła k roſžohnowanju Wam pſchiwołam: Wažcźe ſebi ſwój Poſok! Cźitajcźe jón, mějcźe ho po nim, dźelajcźe ſa njón! — 8 lět (wot 14. okt. 1916) bym „Katolſki Poſoł“ redigował a ſ teho wjele wjeſela, tola też doſcź cźežkow mět. Cźaſy běchu njeluhe: wójna ſe ſwojej wunjaſanoſcźu a namozu, revolucyja ſe ſwojimi njeſaſtnymi praſchenjemi a njedowidźomnymi ſcźěhowańi, ſerbſke hibanje ſe ſwojimi nadobnymi ſamerkami a mnohimi hacźenjemi, nowe poměry w zyrkwinych wobſtojenjach Miſchnjanſkeje diogezy: wſcho to je hłuboko pſchimało do redaktoroweje dźelawoſcźe a Poſołowneho ſtuſkowanja. Hdyž a hdyž je ſo hórko bedźicź mět ſe wſchelakimi njedorozumjenjemi a wopaczнymi pozdźenjemi ſ njeſerbiſkeje ſtrony. Redaktorowa ſaſada pak bě: ſtacź ſa ſprawnoſcź a wěrnoſcź, kaž jej po wobſtojenjach a ſwojiſch mozach ſpóſnalva, pſchi tym pſched ſobu mějo towarſtwowy a ſ tym Poſołowy ſamér: ſpěchowacź nabožnoſcź a

Předźenak

Lětża duzy po puczu pſchecźo ſa viſitnymi khartkami ſwjerjatow hlada. — Pſchi kóždej hromadzy a bělinje wołtanja ſtejo, ſebi hłowu łamajo, kajke ſwjerjatko je jemu tu ſwoju viſitnu khartku ſawoſtajiło. Pſchi tom myſłi ſ najwjeſelſchim dźakom na ludeho ſtareho knjeſa, ſtajnowho pſchirodoſpytnika wyſchſchcźeho wucźerja Schězu, kiž je jemu lětża do prawyki dwaj wubjernaj naſtawkaj podał. — Runje pſched 40 lětami je jemu rjanehu bruka budowniſka — calofoma ſnrophanta — darił. Tuteho ſebi hiſchcze dźeńſa khowa. Błyſchcźi ſo hiſchcze we wſchitkich barbach, kaž nětdy na Rachlowſkich honach. — Naſtawkaj we lětuſchej protyku budźetaj ſo ſawdźeće wſchitkim jara lubicź. — Schtóž kaj knjes wyſchſchi wucźeŕ Schěza pſchichodu wobkedźbuje, a ju wopiſuje, to je wobhnadźeny cźłowjek, wumjeła a bažnik! — Wjele, wjele wjaſy chżemy hiſchcze wot njeho ſhonicź. Bóh jeho nam tehodła ſakhowaj, ſo mohł nam we pſchichodnym lětniku protyki ſaſo nětcźto powědacź. — Schtóż pſchiruku lubuje, kuh ſebi hnydom lětuſchu protyku a pſchichodnu ſebi hižo ſtaja! — Jeli ſo Pſchedźenak nětkaſe njeſnate ſwjerjatko namaka, ponjeſe jo k naſchemu pſchirodoſpytnikej.

We wcźerawſchim cźiſle je ſo „Pſchedźenak“ we tym mylił ſo ſpiſacźel „Rukli ſwěnat“, knjes Lorenźt, njeje ſe Ssowrjez, ale ſ Brěſynki.

*

— **Ssłótne khorośće we Saſiſkej.** Hamiſka powěſcź ſaſiſkeho ſtrowoźiſinſkeho kraſneho hamta wot 31. okt. 1924 piſa tuto we ſſótnych khorośćach. Stajnoſcźe je dźe tróſchku wróćo ſchła. Połhrona pak bě 31. 10. we 53 gmejnach a na 10 dworach. 15. 10. pak jenoż we 32 gmejnach a 44 dworach.

S **Budyſchina.** Kaž my w S. N. hižo piſachmy, wotchadźa knjes kaplan Mikkaſch Juſt, dotal teſ redaktor „Kat. Poſoła“ ſ naſcheje Łužicy a roſžohnuje ſo ſe cźitarjemi „Kat. Poſoła“ ſe ſcźěhowaznymi ſłowami: „Poſledni raz dźe dźeńſa „Kat. Poſoł“ pod mojim redaktorſtwom do Serbow. Wotchadźejo ſ Budyſchina njemóžu jo dale ſaſtacj. S tym też wuſtupuju ſ wuſkeho duchownſkeho ſwiſka, kotruž mje dotal ſwjaſowaſche ſe ſerbiſtym, woſebje katolſtim ludom. Tuž ſo dźeńſa ſ wobémaj roſžohnuju, tola jenoż jako redaktor. Njepſchekorihnje woſtanu ſwjaſtí, kotrež mje jako Sſerba teſ dale budża putacź k mojemu ludej a jeho „Kat. Poſołej.“ — Mój ſ Poſokom ſo hižo ſnajemoj ſ mojich ſtudentiſkich lět. Tehdy ſpóſtnach nětkaſ jeho waſnoſcź ſa Sſerbow; podſtajcźo ju hubje ſavſchimnych, a nětko ſtym pſchepſwědcźenja, ſo katolſy Sſerbja bjes njeho byrjí njemóża, nimaju-li ſchkody méź ſa ſwoje nabožne a narodne źiwjenje. Tehodła k roſžohnowanju Wam pſchiwołam: Wažcźe ſebi ſwój Poſok! Cźitajcźe jón, mějcźe ho po nim, dźelajcźe ſa njón! — 8 lět (wot 14. okt. 1916) bym „Katolſki Poſoł“ redigował a ſ teho wjele wjeſela, tola też doſcź cźežkow mět. Cźaſy běchu njeluhe: wójna ſe ſwojej wunjaſanoſcźu a namozu, revolucyja ſe ſwojimi njeſaſtnymi praſchenjemi a njedowidźomnymi ſcźěhowańi, ſerbſke hibanje ſe ſwojimi nadobnymi ſamerkami a mnohimi hacźenjemi, nowe poměry w zyrkwinych wobſtojenjach Miſchnjanſkeje diogezy: wſcho to je hłuboko pſchimało do redaktoroweje dźelawoſcźe a Poſołowneho ſtuſkowanja. Hdyž a hdyž je ſo hórko bedźicź mět ſe wſchelakimi njedorozumjenjemi a wopaczнymi pozdźenjemi ſ njeſerbiſkeje ſtrony. Redaktorowa ſaſada pak bě: ſtacź ſa ſprawnoſcź a wěrnoſcź, kaž jej po wobſtojenjach a ſwojiſch mozach ſpóſnalva, pſchi tym pſched ſobu mějo towarſtwowy a ſ tym Poſołowy ſamér: ſpěchowacź nabožnoſcź a

Blědy Bohumił.

Woponmnjenjſe łopjeno do króniki Prażſkich naſypow.

Ssym ſo roſſudźił, tutón ſchćehdny podawk wěnowacź wopomnjeću ſtarych, někto hižo ſnjezenych Prażſkich naſypow. S nimi dźeń wón njeroſdźělnje ſwižuje, a potom ſo mi teź ſda, ſo budu-li wo tutych ſtarych naſypach ſ nutrnymi ſłowami a ſe źiwym ſpominanjom pišacź, dopjelnju jenoż winowatoſcź ſaſtuženeje napſchećo nim dźakownoſcje.

Bywach ſtajnje ſ jich źiwotnym pſchećelom a pilnym wopytowarjom a ſo mnu ſto a wyżaju Prażanowe, wobzebje ſtarſchebe generazije, kotraž wobkrućeja, ſo je ſaniczenjom Prażſkich naſypow je do rowa ſpadnył kuſ ſtareje Prahi a ſ nimi ſo ſnicźała też jedyn ſ pomnikow ſaſchłych lěpſchich cźaſow.

Haj, mjes Prażanami ſu mnohi, kotſiž nochzedźa wěricź, ſo ſ wotſtronjenjom naſypowo bobywa Praha wěſtu lěpſchinu, a cźi njeuwźa ſo ſkónczne hižo ſ myſlicźku wujebnacź, jo pſchichodny mješchanſki park może narunacź pſchijomne wuſhładźowanſiſcha, kajſeż ſwojeho cźaſa poſticźowachu powyſchene naſypy. Schcź mje naſtupa, lubjerad wuſnawam, ſo bywachu mi pſchethładźowanja a pſchebywanja na naſypach ſtajnje jara lube, a ja bywach ſtoro ſ ſich wſchěmnym hoſcźom. A wopytujemy-li nětkaſe měſtno cźaſto a dołho, ſtawa ſo ſ wjetſcha, ſo ſo do njeho ſalubnjemy, hacźrunjeź by ani na wokſebite waſchnje ſo njewuſnamjenniko. Ale Prażſke wobhładźowanja hódne a wažne wobſebitoſcje a lěpſchiny.

W prjedawſchich cźaſach ſo wěſo ſ wulkej ſtarokcźu hajeſche wukhładźowanſchcźo, hdźeż rjane ſchtomy poſtricźowachu khłódk, mnohe łaŕki pſchijomny wotpocźink, bohate hrjadki a druźiny kwětkow ſticźachu wokſchewjenje, a wſcha, ſa wobhrodźenemi ſ ranju ſo wupſcheſcźeraza, ſ Wojim źitom a hajemi pokrita krajina dołcź wonjazeho, ſtrowcho powětra.

Hacź w ſymje abo w lěcźu, pſchcźo jenak każ ſym Prażſke naſypy wopytował, ſtajnje ſym na nich wuźiwał dołcź rjany cźaſ a ſabawu. A hdyž ſym ſo tak po nich huſto pſchehładował, ſo mi ſejda, każ bychu byle ſ tajkimi prawym pſchanym kukałkom.

A wopraudźe na jara wulkej wokolinje mikachu ſo tu pſched wóczom wobkedźbowarja kóżdźiczku khwilu pſchcźo druhe a hinaſche a wſchelakore wobraſy, ſkupiny a poſtawy, kotrež bywachu druhdy jara ſajimawe. Schcźaż pak wopytowaſche wobhrodźenja nimo ſobotu a njedźele cźaſciſcho wſchedne ſłytne dny, tón ſo bórzy namaka do měſchenizy ludźi, a pohłodźi tam měſaz abo dźeſe, ſpóſna tu ſtoro kóżde wobliczo.

Wobhrodźenja mějachu dźeń ſwojich wſchědnych wopytowarjow. A ja moht cźi, luby cźitarjo, podacź ſ najwjetſchej wěſnoſcźu porjadk zyłeho rjada pſchethładźowarjow, kotiſž bo tam po tſeczej hodźinje popołdnju wutkhładźowachu. Wſchelakora bě tale měſchenja ludźi wſchelakeje ſtarobny, wot najnéźiſcheho dźeczatka, kotrež pěſtowcźa njeſeſche, wjeſeſche abo wjedźeſche hacź do ſchćehdźiwowłoſateho ſhorbunjeneho ſtarza, mleczazeho bo ſ kjom, wot wbohego bźdneho proſcherja, hacź do bohateho ſemjana, kotrehoż noſy ſu źedźene ſ wjeckowitſej króm. Wot cźerſtwego lubſneho hołcźatka to prěnjem raſtchim roſtcźeżuje hacź do tamneje ſtareje knjeżny ſ ſjſomi mopłłkami a do tamneje ſtaruſchki ſ bobrocźinymaj wúcźkomaj, kotruż wodźeſchej dwě doroſcźazej nemcźaſi. Wot wonejo żida, ſbźrazeho wotcźiſtjenjene ſłyſki trubkow, hacź do tamneho źidowſkeho miliſonara, wodźazeho ſo ſ tołſtej, w źidu a ſromot ſwobłokanej żonu a wobroczazeho ſo kóżdu khwilu napadnje ſ franzowſkej rewłuciowarzy, kotraż ſebi bohate potomſtwo wjedźeſche. Wot Prażſkeho fararja hacź do wyſokeho ſudneho ſtabowneho doſtojnika, wot dźeſcźazerja ſpěchazeho ſ dźela domoj hacź do wupiſaneho Prażſkeho kenjopaſerja, wot tołſteho Prażſkeho měſchcźana a wobhładźerja nětkotrych domow hacź ſ bledemu wbohemu wumrjetſej Bohumilej ſ njeſbożownym jeho wobźudom.

Cźi wſchitzy měrjachu kóżdy dźeń nětchto krócź dołhotu Prażſkich wobhrodźenjow w tej ſamej hodźinje, ſ tej ſamej krocźelu, w tej ſamej licźbje telko ras ſa ſobu. —

A ſnaju tak wſchelakoru wjeſołu a wažnu, ſmješchnu a wopraudźitu hiſtorku, kotraż je na wobhrodźenjach naſtała a na nich ſo wotehrawcała. Kelko ſnajomſtwow a pſchećeſelſtwow, lubocźow a ſlubjenjow, ſłóżjnych a njeſłóżnych dożiwjenjow a pſchipadow je na wobhrodźenjach naſtało! Se wſchěch naſypowych podawiſnow je mje najbóle pſchimmyła a hnuła ta wo błédem Bohumiłu.

*

Tomu budże nětko hižo nědźe dźeſacź lět, hdyž ſym na rjanym wjeczoru ſmużnika wokolo dźetwjeczich hodźin ſe donu wuſchoł a pomałku ſo pſchethładźujo, hacź na wobwjerdźenja doſchoł. S wěſe w Jindrźaſkowej wuliczy wotbi na pol dźeſacź a ja krocźaż pod Nowymi Wrotami ſ Wjażſławſkemu naměſtu.

Hacźrunjeź běſche kraſny wjeczor, roſſajnjeny ſ kuſkapoknym ſwětłom runje połneho měſacźka nad ſtronowaj Pſtroſki a Kanala, wot ranja ſadiwacźe łohi khłóbny wětſik a ſtrowy a cźopły powětr běſche napjelnjeny ſ pſchijomnej wónju runje roſkeſcźwatych akazijow, nahładnych we ſchćerokich wuthładźowanſiſcźach ſnapſcheca Sakrabonźe, pſchethładźowarjow ſo jenoż mało ludźi na wobhrodźenjach. Tu a tam pſchindże nimo někajki pózdni wutkhładźowar abo dwojica ſaluboważych.

Wulkomeſchćeźanſki hołk bě w Prażſkich wulizach hižo wocźiſchnył a nad naſypowymi wutkhładźowanſchcźemi naſta dołpołna cźiſchina, kotraż nam wulkomeſchćeźanam ta tak jara lubi a derje cźini.

Też na nuje ſtutkowache wulkotnje. S njewuprajnej radoſcźu wutkhładźowach ſo pomału pod ſchćerokimi króname ſmſtych kaſtanijow akazijow a lipow, huſto nahładnych pódlu naſypowepho puczа, a nigdy wocźi ſłźkowachſej ſa pruhami měſacźkowepho ſwětła, pſchepadowacego ho pſchez liſcźo króndw ſ ſemi a wot ſaduwacego wětſika ſo pohibowacego liſcźa.

We ſwobodnem powěſcje wodycźny ho tak ſ lohka a w duſchi roſkehny ſo po zyłodźejſkem dźele ſaſuy, pſchijomny mér a pokoj.

(Pokraczowanje.)

narodnosćej mjese Sserbami. Tehodla je też nêhdźekuli mjelcjeć, hdyż hebi druhi sjawne słowo pschejachu a je hladać, w pschihłuschnej nalesnosći radscho ertnje a stutkownje zapschimnyć hacj wo njej pitać. So ſ tym też w tôzdym jenotlimym padźe to prawo trjebić njeſłuchm, djenża ſpôſnawam, hdyż je mnuwiw wobſtojenym postupik abo zule dokonćeny, a cłowjek je ſkerje ſaſo ſwobodny wot wokomiknitych zaſtłóchćow a ſobuczaſnych wilnow. Nadźijam pak ſo, ſo ſ mnohim ſ teho, ſchtoż ſym pitał a cźinił, ſym poſtuźił Sserbam. — Roſžohnuju ſo ſ redaktorſtwom, mam ſa ſwoju pschihłuschnosć, ſo wutrobnje podźakowacj tſchêm, kotſi ſu mje nêkak podpjerali. Husto, hdyż druhe ſaſtopinke ńdźa cźaſ ſebi ſa ſo źadachu, ſym ſebi pschał, ſo bych wjazu ſobuźdźałacźerjow mêł; tola bê też horſtka, kotraż je ſwêrnje k wêzy ſtała. Nêkotry ſ njeje je hižo na prawdźe Bożej, druhemu je ſtaroba a khorosć mozy poſłabika, druſy hiſchcze ſrodomicże ſobuźdźałaju. Wſchêm wuprajam ſwoji najwutrobnischi dźak ſa jich podpjeru, mjena njenjenujo: Bóh je ſnaje a budże jim cźi lubosć mytowacz. Też tym ſo dźakuju, kotrymż je cźaſ wutrajnosć a wobſtajnosć wſał. Njech jim ju ſaſo da. — Roſžohnuju ſo ſ redaktorſtwom, dale pschesu Pożołej ſa pschichod prawy ſnutskownu a ſwonkownu roſkrêch. Wôjniſke a powôjniſke wobſtejnoſcze, wosebje cźaſ wothôdnoſcenja pjenjes, ſu, da-li Bóh nimo a Pożołej źiwjenje hižo wobmjeſowacj njebudźa. Njech ſo ſaſo roſwije k roſmêram po wulkoſcéj a licžbje, kotrež do pjenjeżnoje nuſy nêſcheſche; haj hiſchcze dale njech poſtupi. Wuſtojnych mozow, kotrež nôhle ſa Pożok pitacź a bźêkacź, je pſchi dobrej woli doſcź mjese Sserbami. — Tak bożemje, luby Pożole! Njech ſtajnje cźe pschewodźa luboſcź Twojeho ludu a Boże ſobnowanje. Ty pak dale jomu ſtuź a Bożej cźeſći."

S **Budeſtecz.** Wcźera rano wokolo 1/28 hodź. ſnjeſhoši w kapitolnych twornjach w Hnaſchcźanach dźêlacźer Emil Hauſa ſ Lejna pola Budeſtecz. Wôn ſtejeſche pſchi ſwobodnu ſ bużnka-helowej kiſlatinu (Salpeterſäure). Nadobo wotlecźa honacź a kiſlatina wuka ſo jemu do wobliczа a wotpali jo. Snêſeżożnemu dom-êcźej ſo klinki wcźerjo hêrtja dr. Nonnenmacherа do Budyſchina. Najwjazy je prawe wôcźko cźêrpjelo. Każ pak ſo ſda, ſo jemu widźenje ſoſerji.

S **Klêtnego.** Sſwoje miſchtrſke pruſowanje je pjatk Alfred Dokel ſłożił. Wôn je ſym dwôrnitſchćowego dobſladowarja w Klêtnom.

S **Khrôſcźa.** Sa Khrôſcźańku 6 rjadowniku ſchulu pyta ſo wucźer, kiž może herbiſki. Bydlenje dóſtanje na ſchuli. Wjeſna rjad. E. Hacź do 25. dyrbi ſo ſamolnjeć.

S **Wotrowa.** We wokolinje ſo powêda, ſo knjes dr. Schołta ſ Wotrowa, kiž je w Drježdźanach, ſa ſarjadowarja do Janſkich kupjel we Sźmjerczêzach pſchiſłôże.

Se **Sźmjerczêz pola Worćka.** Naſch hoſcź, knjez Hejduſchka je ſo w Lipſku ſa pſchebladowarja mjaſa wuwucźił. Skutkowacź budźe najſkerje ſ wopredka we Paliczanſkim wokrjeſu.

S **Wâsporka.** Pola kubleria Alberta pokradnychu ſchrobjej puduſchnizy dwê ſtarzy. Pjerjo pſchebadaſchcej na Lubijſkich wikach. Padnuſchnizy ſo bórſy wuſłêdźiſchcej a ſo pokſtoſkaja.

S **Lutuw.** Dźêlacźer Wilhelm Weber bêſche hižo nêhdy dolho w cźêſkich myſłach. To bê też ſ pſchicźinu, ſo ſo w poſłêdnich dnjach ſandźenego tydzenja na kolije cźiſtany a ſo pſchejêcź da. Wôn ſo ſmyduom mori. Nuſy ſo roſpaczi a wobeſi nuſy ſo wotrêſnjeſchcej.

S **Nêmeſchća.** Straſchny woheń nacźini na tyczerſkubje w Prauſu wulku ſchkodu. Wokolo 9 hodź. wjeczor wubyrk w brôźni woheń. Brôźeń bê połna natykana. Pſchi brôźni bêſche wonoczeżenja pſchipramjena. Woheń ſo tak ſpêſchnje roſcheri, ſo njemożachu ſtôt wjazy wukhowacź. 70 wowzow ſo ſpali. Woheń je wêſeże ſaloženy.

S **Hatta.** Bêło-Wodźańſki hamiſti ſud woſjenſa, ſo ſo poſtajene pſchejêdowanje leżomnoſcże cźo. 12, dźêlcźerja Otty Wenzla njewotmêtnje, dokelż wêricźeſ je namjet ſa pſchejêdowanje wrócźo wſał.

Meblowa wustajenca Franca Ekla

w **Budyšinje** na bělerskej drózy 7

(Bleichenstrasse)

wotewrjena wot 9—12 a 3—6 hodź., njedźelu zamknjene.

Molowanja

wot Margarety Brûcknerec, Jurja Korla Hajnki

spanske, jêdźne, knjezowe stwy klubowe, kontorske, kuchinske meble krystale - swêcźadła

Wobhladanje bjez kupneho nu-owanja. Darmotny přistup.

Lisćina dobyćow

wêcźerawšcho cźehnjenja:

1046, 81, 1242, 802, 1416, 1438, 1175, 814, 1413, 573, 920, 912, 1255, 1204, 1151, 1426, 948, 617, 1041, 890, 91, 1409, 826, 217, 1081, 651, 1250, 1422, 1226, 957, 808, 1272, 1205, 650, 1038, 897, 1158, 691, 1107, 1239, 309, 1437, 1263, 1087, 1346, 840, 1321, 953, 376, 818, 1234, 992, 1076, 1265, 406, 24, 917, 871, 358, 1424, 1152, 828, 831, 869, 1363, 935, 1332, 786, 1269, 594, 1098, 1190, 1441, 1042, 1157, 839, 1089, 1408, 118, 1407, 801, 882, 895, 1075, 913, 872, 874, 1078, 1178, 919, 323, 1350, 868, 1430, 907, 788, 960, 1236, 1067 1397, 1366, 1064, 640, 1328.

Cźista so w tym rjedźe cźehnicźu, każ su tu wozjewjene.

Franc Ekl.

Wjelča honćwa.

Po ruſkim podał **Jurij Drodźijſchczanſki.**

(Skónczenje.)

Leż pſched nimi ſo ſhubi, njeſmêrna runina bjes ſchtomow ſo pokaſa w ſyzej ſchêrokoſcéj, a pucź, lêdma widźecź, wjedźe runje do ſ lodom ſawodźeteje hłubiny. Jenicźki nimoſtup — a ludźo każ ſtuêrſata padnu do bjeſdnja, źrałka wuhłodujennch cźrjódow.

„Wſchehomôcny Bożo", mórcźeſche wjerch.

„Dobyeże bludnoſcźe!" A ſe ſwojimaj dołhimaj, cźeńkimaj rukomaj pſchikłócźi tón eleganty muźiwał, ſwoju cźapku kruccźiſcho na hłowu, wotwobroczi ſo wot knjenje Nowarowoje a ſydnje ſo ſyle blizko k ſwojemu pohonoczeju. Wohoncźowe ſchijine ſilny chzeja ſo puknyć — tak ſadwêlownje ſaprêwa ſo do wotezkow.

„Daj jim bêżecź, ſ nami je ſe konjez", prajeſche wjerch.

„Sſwjata knjeżna — ſaklaty praſkot, hdy bychmy tola to pſchêtrali!" źakoſcźi Timotej.

Jako wichorjaz bêża wjelki ſa ſanjemi.

Knjeni Nowarowa łakuſhny ſwoje małe ſuby do hubow. Leutnant nabije njeręcźo njepſchestawajuc ſtrêlby.

Nahle wuhlada Pjaſcź hłubimi, wuſkoh pozdêhnu hłowu; jeho wocźi powjeſchitej ſo k wêrje njepodobnje, nôſrje ſapatej woheń; wón widźi ſtrach, wón pschedſtaja ſebi jako ſtare naſhonite muđre ſłocźo, ſchto ſo ſtanje, jeli ſo njerozumnymaj towaricźomaj poradźi, jemu do graſu padnyć. Wôn horbi ſkribjet, łopyta bija ſemju, ſ zykym wotmachom tłóczi na wozo. Saſpchahi ſêli do hłubiny k jêſorej

Wjelki ſacźuja inſtinktivnje blíſke ruhjeniſtwo. Woni ſo pſchejêſźêhanja njeewoſtaja. Klepotanje cźeleżnom (Kinnladen) je ſłyſchecź. Hajnizy cźuja kuſaſtu wóſť ſich cźopłoty.

Pucź ſo nahle ſawinje, tróſka na ſdma mêſtna k wobroczenju. Pjaſcź ſebra ſo. Wôn ſam dżerji zyku cźeſu, kiž cźez jeho roſtłóczi. Możnje praźnje na bok, tłóczo brôſdnika na prawo k brjohej (Böſchung), nuſuje jeho, wuſſi pucź pſchi jêſorje hicź. Tola liſchaſ cźuje ſo w ſwojich poſtronkach ſwobodny, ſleźi na lêwo po brjohy dele a padnje na łód. Pjaſcź ſtawa ſ prêdkom, a jeho mózny ſtork nuſuje bêłuſcha na kolenі padnyć. Se ſwojim kłcźiżom dżerji Pjaſcź druhego. Liſchaſ ſo pſcheczíſnje, wón wiſy w graſe ſe wſchêmi ſchtyrimi w powêtrje. Jedyn jenicźki kłcźik wuklincźi ſ ertow wuſtrôżanych cźłowjekow. Wjelki pſchittłócźo ſo k ſamjam. Hida ſapa ſ jich wcźoma. Pſchełapjene hajiſtk tłeleja do cźrjódy.

Timotej, lêſe, doiwêrjo ſo na ſwojeho ſrjedźneho konja, wobſkładnuje hacź k ſebi. Teho ſo ſpodźiwanja hôdnje ſ jenej ruku dżerjo, roſtreſa poſtronki padnjeneho konja. Liſchaſ ſkuła ſo dele ſe ſmjertnym ſjehotom a ſhubi ſo we cźrjódje wjelkom, kiž wohidnje rujachu.

Wotſink bê hiſchcze ſłyſchecź, hdyż ſo ſanje dawno we wichoroſtej jêſbje po jêſorn ſmykachu, won, won na próſdnu puſtu.

Skoro dwê wjerſcze bêſchtaj konjej cźiſche jako ſantom pſches bêłu ſamotu hnaſoj, pſchi ſo khowaſym mêſtaczku. Hajiſzy mjelcźa. Tuż ſaſpwêcźi ſo wo dalokoſcźi ſtwêża: półkowniza ſrjedź puſty. Timotej wjedźe ſwój wuſtaty ſaſpchaſ k njej. Wêluſch podwoji ſwój thelp (Galopp), Pjaſcź bêži porjadnje, ſpêſchnje thelpajo; taſ pſchijêdże trotka dźiwje do dwora a ſaſtanje pſchi ſwonkownym ſkłedźe.

Wokomik. A ſtary Pjaſcź ſdychny hłuboko, rjehota mózuje, ſiwot tſchepota, wón padnje, ſo by ſo ſenje wjazy njepołbêhnył. Prjedy, hdyż bê ſ pſchenaturiſkim napinanjom padnjenju liſchaka ſadźêwał, bê ſo jemu ſiła pukka — wutrwawi ſo nutſkownje; jenoż wutrajnoſcź jeho ſpłaha bê jeho hacź ke konjez dobjerźaka.

Smneji ſteja haſiżzy wokoło duſchneho ſtocźeża, kotrehoż throbłoſcź jich ſe ſtracha wumoji, ſurowiſcheho, dyżli ſto ſmjerczołow.

Timotej płaka jako dźêcźo. Wjerch zwetwa hnêwnje ſwoju cźapku a pobłada k poſłedniemu raſej na łube ſłocźo, kotreż noſi wot ſo pſchejêrje, proſcźe a proſcźicho; ſ ſklamy krwawi, hrîwy leża roſwjaſane na źnêhu. Potom ſhubi ſo wjerch bjes hłowa w pôſtłowni.

„Sſmy wumoženi", woła knjeni Nowarowa. „Sſmy wumoženi. Ale tón raſ wiſaſche jenoż hiſchcze na pawcźinzy, mój luby leutnanto." Poſtiſcí jemu ruku.

Wôn pak ſo jenoż pokloni.

„Pomnicże hiſchcze, mój luby leutnanto, ſo mje w tutej ſtraſchnej hodźinje Martu mjenowaſchcże?"

„Haj, cźeńcźena knjeni. K prênjemu a k poſłednjemu raſej."

Sſo ſaſo pokłonjo, woſtaji ju ſtejo. Wona pak każ bjes ducha ſa nim hładaſche.

Hospodarski rozhlad.

Sôrjedu, 5. nowembra 1924.

Kurſy wezera w Barlinje:

(Tute kurſa ſu w miljonach)

Dollar	4190000	**ſtarozwiſti frank**	21950
jendźelſki punt	19020000	**cźeſkoſłow. króna**	12490
ſchwajcarſki frank	80760	**10 mil. pólſk. mark.**	78300

Wjerſzeń ſu nêſto po prênim mjenje žadne. Wſchêdna dcź ſtaji ſo na 3/8 hacź 1/2 proz., mêſſacźna nâ lêtnje 12—13 proz.

We efektach ſawoſta też wcźera mêrny wobſhad. Położenje ſmutskowneje politiki je njeſaſne. We ſwonkownej politiży je wiſchemożaze dobreże jendźelſkich konſerwatiwnych pjomjenite ſnamjo na adrêſu Nêmſkeje. Nêmzom pſchecźiwnu politiku Macdonalda jendźelſki ſud truje wotpokaſuje. Sſmy na tuke wêrnu ſmyſłenoſcź Jendźelczanow pſchezo pokaſowali. W Nêmſkej je dôcź ſwojerjow, kotſi tole widźeci nochzu. S teho ſ nowa wulkhâdźa, ſo ſmy zyle na ſamoho ſebe pokaſani. Wſchê naſche duchowne a moralitke mozy dyrbimy napinacź, ſo bychmy na ſelcom hałoſu pſchiſchli. K temu je hiſchcze dolha nohe. W Wjedźeſtwu w Nêmſkej njeje ſo hiſchcze wulpało ſ wójniſkeje a powójniſkeje pjanoſce. Wono wêri bohużel, pſchejara nazionaliſtiſkim proſetam (Jungdo, do, Stahlhelm atd.) a mêni ſ tajkim kellowanjom nuſy a bêdy, kotreż na naſ cźakaju, pſchewinycź. Podarmo! Sſurowy pſchichod tychle ſwojerjow prjedy abo poſdźiſcho k roſumnej pſchihłowdźe.

Na **produkterowych wikach** bê położenje ſłabe. Naſchego źita na wikach wjele njeje. Schtoż hiſchcze pſchihłôże, je ſara ſchpatne. We wjchſakich ſtronach Nêmſkeje ſu beſchcźiſki na źnjach wjele źita ſkałyke. Ale Amerika mjezu ſ hromadami źito a muku na naſche wiki. We poſłednimaj 2 njedźelomaj je Amerika pſches 500 000 zentnarjow pſchecźiwu do Europy poſłała, pſched letom we ſamom cźaſu 250 000 zentnarjow. Wot 1. aug. ſem ſu 3½ miljiona zentnarjow pſchecźiwu a pſchecźenicźnje muki do Europy wotpſłuważe. Ioni niż zyle 2½ miljiona. We oktobru poſła Amerika 500 000 zentnarjow rożli a rêżneje muki do Europy. Tajſi żyłuh pſchihław amerikańſkeho źita a muki tłóczi na naſche wiki a płacźiſny. Źato źito hnyje biżeſche, ſu ſo pjetarjo a wikowarjo ſtyhnje ſ muku ſaſtarali, tak ſo nêſto kupowacź njemôże. Wichi dele biżonych płacźiſnach też nichtôn pſchewjele njetrjepi, dokelż hiſchcze na tuniſche płacźiſny cźaka. We wowſu a nowniezchach ſo nicźo njepſchemêni. —

Wcźera płacźeſche zentnar w Barlinje:

pſchenicźny 9,50—9,70 rożki 9,50—9,85 šrr., jecźmjenja nałêtneho 11,00—12,50, naſnmneho 9,75—10,35, wowſa 7,85—8,65 hr.

we Wrótſławju:

pſchenicźny 10,10, rożli 9 50, jecźmjenja nałêtneho 13, naſnmneho 11, wowſa 8,50.

Na pſchedaż:

Krûwa ko cźahanja ſ cźelcźkom w Jêżowje cźo. 26. Wſhokoſnuczelna w Dolnych Hłoźach 10. — Moda doſka w Jabłońcu pola zyrkwje, Nojorſta.

Proſata w Bêłej cźo. 14. — W Kſchidole cźo. 13. W Njeſbeſchczach cźo. 12 .

Sôykanje rêżaza maſchina na knjeżim dworje w Ratarjecach.

Sſo pytaju:

Pjekaſſki, Morawiſk w Bêłej Wodźe. — Richard Stephan w Bêłej Wodźe.

Elektromontêrow Arthur Sachſe w Budyſchinje, na ſemjanſkej haſzy 11.

Pachoła Erich Schmolter ſw Budyſchinje, na ſukelſkej haſzy 3.

Wothładaż ſudźowy, knjeſt bywši we Wutkoſcźach.

Moleſſki Rudolf Solm w Budyſchinje, Paulſtr. 2

Pſchebawaſku, ſtaršcźi 18 lêt kantina w Adolfſkej Bêcźe.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Źito a wołijowe ſyrowe ſo tuni ako 1000 kg, ſewjak 100 kg, płacźiny ſo Koiej ſrhwnje.

	3. 11.	1. 11.		3. 11.	1. 11.
Pſchenicźa	190-194	191-194	**rohe wołowſki**	15-16	15,80
rożla	189-192	191-196	**boch. metzgia**	8,70	9-9,00
nałêt. jecźmjeń	220-260	225-254	**ſerabella**	14,00-15	14-15,00
naſ. jecźmjeń	—	—	**ſêrnaze ſrujki**	18-18,70	19,60
wowoſ	157-166	166-173	**ſuny**	20-22	20-22
kukuricza (Mais)	—	—	**wola**	17-20,00	17-20,00
pſchenicźn. muka	27-29,50	27-29,00	**ſany wołowſki**	24-25,00	24-24,50
rjana muka	29-35,50	26-29,50	**młôde łubiny**	14-15,00	14-15,00
pſchenicź. wotr.	11-12,00	12,00	**ſalte łupiny**	15—18	15-18,00
rjane wotruby	11-12,00	12,00	**ſyno, 50 kg**	3-3,3	3,00-3,20
rożi	350-400	400	**ſjoma, rjana**	1,10-1,20	1,0-3,40
lane ſjmje	390-400	390-400	**„ pſchenicź**	1,10-1,20	1,60-1,40
hrôch	22-25	22-25	**„ wowſowa**	0,90-1,10	0,90-1,00
pſelušchti	15-16	16-17	**„ jecźma**	0,90-1,10	0,90-1,80

Přikapk.

* **Nuđźeńſtwo na horje Geißing.** Pjatk wjeczor we 7 hodźinach nadpadny zuſy cźłowjek dorożeżeny bźowku hoſzeńzarje Kramera na pucźu na horu Geißing w Altenbarkſkej a wurudi ju. Hołja ſo tak naſtróji, ſo bo womoty padny. Njedożźink pokradny ju 100 hr. Pża, kotryż bołu pſchewodźeſche, wołaſche nuđźerjow ſe prawym mjenom. Njedożźink bê wêſcże ſ wobſtejnoſcźemi ſnaty.

* **Woheń w Pħêżerſtim palaſcze w Tokijo.** 750 barakow ſnjeſi woheń. Wone bêchu w prjedawſchim kħêżerſtim palaſcze naſtajane a le cźeſkenżanmi łoiſcheho ſemjerżenja wuhydlene. 5000 wożobow ſhubi ſwój wobydlenje.

* **Tżiwunſchk.** W italiſkim mêſcże Florenzu je ſpodźiwny knihjêrzacź. Wſchudże hôdźe ſchrôdźe, kupuje knihe, ſtarc a nowe. Jeho gôły dom je ſ knihemi wſchêch narodow nakłany. Natêżża, ſłhody „kħódby, ſtiwy — wſchudże je ſtotyſażow knihi. W tutej „puſcźinje" ſo ſam lêdma ſejiwi. W ſymje ma kachlicźi pſchi ruzy witżajo, ſo bych njebył porſti ſwołabił. Pſchejo ſaſo cźita, kupuje nowu zyrobu, ja ſwój njenaſytny żołdk. Pżihaſ hiſchcze ſam ani rymcźka njeje. Sſwêrna bujcha, wſchjo wêri, ale ſam njecha nikomu nêſchto nałêcź. Kajſi pak budźe jeho nop!

* **Ss.m.m. rôtſtiwo we wcbfhôdze.** To pſchedawaźuje ſ bróżnjemi w Charlottenburku pſchihôdze inſoby cźłowjek a kaſaſche ſebi revolver. Pſchekuża pſchihiſeże jemu wjazy tajſich exemplarow. Hdyż ſo hiſchcze nâ wobroczi, ſleſi ſo kuża do hłowy a bê hnyhom mertwy.

* **S Halby.** (Njepłacźiwe hôdnoſtne papjery.) Kajſe bart ſwojej ſ.ubjenej horſchcej hôdnoſtnych papjerow. Sſobſonna bêſeſche knjeżnicźka k ſwojimaj ſtarſchimaj a pokaſa jimaj ſwoje bohaſtſtwo. Doma wuradźowachu, kak bychu na papjerach najwjazy ſaſtużili. Hdyż pak na banku pſchinôſechu, dóſtachu ſa wſchê papjery — 3,60 hr.

* **Lêtadła mjez Parižom a Moſkwu lêtaja.** Prênjej lêtadle ſtej pſched nêſtorymi dnjemi do Moſkwy wotlecźałoj. W Straßburku, Prašy, Warſchawje a Lodzu cźinja pſcheſtawku. Pucź ſ Parižа do Moſkwy je 2800 kilometrow dołhi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Pokhroma je wuhrjła mjes skotom:

1. kubleria Jakubaśca w Dolsach,

2. kubleria Venuša w Małej Drjewnicy.

Sowjeny wotrješ tej kuble pokhromy. Wšy stojitej dosahodom.

Do wikowańskeho sawiska sapiša so:

1. na kopl. 140, so je firma Heinrich Lange w Budyšinje sasćkła.

2. na kopl. 626, firma Central-Automat, družstwo z wob. ruk. w Budyšinje nastupało: družstwo je rozwjasane, z liquidatorom je pschekupz H. Behmann we Budyšinje.

3. na kopl. 979, firmu Oskar Nowak a Co. w Budyšinje nastupało: Arnošt Oskar Nowak a jedyn kommanditar staj wustupiłoj. Wobhdźeštaj hotela Nowoł Wilhelm Gauber w Budyšinje je z mježećelom. Firma injenuje so w pschikhodze: Wilhelm Gauber.

4. na kopl. 988 firma Hoffmann a Teich w Budyšinje a dalše. Towaršwowniki staj pschekupzaj Samuel Hoffmann w Miltonjach a dr. Erich Teich w Budyšinje. Towaršwo salóži so 15. 9. 1924. Wobkhod z gummijowymi tworami, wobkhodne mjesno hród Ortenburk.

Schtwórtk, 6. novembra 1924, dop. wo 10 h. pschejhadźuje so w hamtskej pschejhadowarni:

Dworowy khamor, wjerćadło, harmonium, 3 muzike symike swjećimiti pokładnika, 3 schijace maschiny z elektrikeje nozu cźerjene, pisaza maschina, 30 bleschow wina, motorske kola drasta, 150 bleschow běłeho wina, sofa, papjera, 1 knihowy khamor, tkaniny, pjano, wschelaka a druha popjera roumjejsse kwěti, kožuch, kredenza, jstwinika naboba, rjenjejny khamor, druha naboba a wschelake druhe wěsy a nastroje.

Za nowu cźitanku

su darili 1335,41 hr.

Dalše dary:

„Visitne khartki zwěrjatow“ 18,34 „

hromadze 1353,75 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaršwowski powěstnik.

Spěwne tow. „Sokolik“ we Sowrjecach ma štwórtk wječor z dypkom 1/2 9 hodź. spěwanje. Wšitcy njech cyle wěsće přindu. Předsyda.

Bukečanske serbske towaršwo zmjeje njedźelu, 9. novembra, pop. z dypkom 1/2 4 hodź. swoje posedźenje we wosadnej zali. Knjez farar Mjerwa je dobrocźiwje přednošk přilubił: Wo spěwańskich a kajkich zmjeja přichodnje napohlad. Dokelž mamy jara nuzuje wšelake towaršne wěcy wuradźeć, prosymy zo bychu wšitke sobustawy přišle. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Serbske towaršwo „Zernička“ w Lichanju ma dźensa wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Dla přichodneho swjedźenja maju wšitcy z wěstosću přińć.

Wšem Drježdźanskim towaršwam! Dowolam sebi na to kedźbne činić, zo je prěnja serbska hodźina srjedu, 12. nazymnika wotmóje a to wječor we 8 hodź. w Serbskej korćmje na Christianskej dróży 22.

Hajdan.

Serbske towaršwo „Cornobóh“ w Drježdźanach. Štwórtk, 6. nazymnika je měsačna zhromadźizna.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje muzski a žonski wotrjad ma štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Sotry a bratřa, přindźće wšitcy a z dypkom.

N. načolnik

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězowcy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerźliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

Martna Hüttig

w Budyšinje na Hošć hasy 34

swojeje hódnostneje twory dla znata poruča wulki wubjerk

jakowych barchentow a velórow wot **1.40** hr.

košlacych barchentow wot **0.90** hr. sem

Drastowe tkaniny, cychi, hładke a mustrowane, šatowe tkaniny wšěch družin, najl. mužace tkaniny atd.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki

drasty suknje

bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

!! Za zasopředawarjow !!

Towaršne hry, wobrazkowe knihi

— w bohatym wubjerku —

Kurt Jursch přjedy **Curt Oliva**

na sukelnjskej hasy čo. 13 I.

A. Heintze w Herrnhuće při dwórnišću.

Zahrodniski wulko-wobkhod, štomownje a sadowe zahrody.

Wobdźěłana zemja 125 jutrow. Firma założena 1676

poruča we wulkich składach:

Sadowe štomy wšěch družin a formow, jahodkowy sad, pychowe kerćki, alejowe štomy, jehlinowe štomiki ze zemju, róže wšěch barbow a druźinow, wijace rostliny, zymo-krute kerćki, hajniske sadźenki.

Katalogi z płaćiznami na přeće darmo. Radupodawanje a wuwjedźenje sadźenjow a zahrodow. Samane zahrody posklća wobkedźbowanje zažnych kóždołětnych a derjenojnych sadowych družin samneho a cuzeho płahowanja, kiž so za sakske a slězske wobstejnosće wosebje přihodźa.

Wobhladanje kóždy čas dowolu a sebi přeju.

Do kóždeho serbskeho doma słuša „Serbske Nowiny“.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na fufelnjej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka z Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

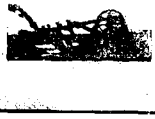

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Předźenak

Protyka za Serbow 1925

Je dosłać w Serbskej kniharni w Serbskim Domje w Budyšinje

Reinhold Neugebauer

w Budyšinje na hłownym torhošću čo. 7

poruča k hermanskej wulki skład

ulstrow, sportskich jupow, woblekow

wšěch wulkosćow,

dźěćacych woblekow, Bozenskich mantlow, jakow do wětra, tkaninowych kholowow

za mužow, pacholow a hólcow.

Wšě wěcy do dźěła.

Zhotowjenje po měrje. **Wulki skład tkaninow.**

Nimo teho mam wulki wubjerk

sportskich a rukowanych lacow, płónikow, mužacych a žonjacych košlow, spódnich kholowow, sokow a štrympow we wšěch wulkosćach.

Ratař so njesmě prašeć

što nawěšk w „Serbskich Nowinach“ płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna wěc!

Klawěry

kupujeće přihódnje pola

Knappe

w Budyšinje na Mužakowskej dróży 23. Telefon 366.

Kožuchowe počahnjenja

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Wulka dźělba přikrywow, pasow

(Deckengurte)

ma tunjo na předań

Lodny na Bismarckskej dr. 7.

Słomu

kóždeje družiny **kupuje** bźnje po dobrych płaćiznach

Richard Jacob

na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Linoleum

wšěch tołstoćow

L-tepichi

L-běhaki

blidowy linoleum

poruča

Otto König

při mjasowych jatkach 2.

Telefon 1162.

Mersiovsky

Narućnicowe časniki

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Śtóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin“.

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kindermannoweje na serbskich hrjebj. 34 I. z napředa starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźěćanske košle w. 2.90 hr. sem **wolmj. žołowe płachty, 3 m ruk. lacy** wšěch wulkosćow **štrympy, zoki** jara tunjo.

J. Erler w Budyšinje jeźoź na zwonk. lawskej hasy 10.

Kněža

w Khrósćicach čo. 77

ze 4 kórcami pola je na předań. Poskićenja njech so pod „K. 48“ na póšt (postlagernd) w Małym Wjelkowje zapodadźa

Ležomnosć

w Zdźeri čo. 6

z bydlenjom, do kotrehož móža so haydom zadanyć, z 2 kórcomaj semje kaž tež hospodarskim twarjenjom na předań. Wobhladać móžu so wěźinje tam. Bliže je zhonić sobotu wot 10 hač 12 hodź. pola J. Justa we Budyšinje we „Złotej Hwěźdźe“

Wuběranske žony

přijimuje hišće

Siegfried Sußmann

na hornčerkowskej hasy 38.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

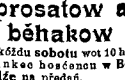

Transport

prosatow a běhakow

steji kóždu **sobotu** wot 10 hodź w Linkec hosćencu w Běłej Wodźe na předań.

Paul Gieke.

Kołmazowy (terowy) wolij

ke konserwěrowanju drjewa

wotedawa po 15 pj. za kilo, při wotewzaću wjetšich dźělbow hišće tuńšo.

Měšćanska pluunarnja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj. na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnce nawěstki a tabele so w 4ce wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Cisło 260 **Budyšin, štwórtk 6. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němšćatna rada nje je šahodnjenju dawkow pschihłosowała. Němše kraje zadaju druhe dawkowe cźorta. Wuradźowanje wo knježeństwowym namjecu je so tehodla na pjatk wotstorzeliło. Jedna so wo snižanje wobrotoweho dawka wot 2 na 1½ prozenta, dale wo powschitkne summy pschi mjadowym dawku, kotraž je z jeźiwjenjom runka a dale wo wotstorčenju saplaćenja dezembereje raty dołhodneho dawka.

*

Braunschweigski krajny sejm je so 6. novembra rospuschćił. Nowowólby budźa 7. dezembra.

*

W Duisburgu je wulka woda hacjenje, ſ nježkowymi měchami, hlinu atd. natwarjene, pschedrěła. Dźełaćerje na hacjenju su je tehdma mohli wukhowaćj. Zyše stare torhoschcjo je so pózdźeło. Pschi pschedrěću hacjenja w Kölnje a Mühlheimje je so jedyn muž tepił. W dalokich stronach su je ſ winizow njewotschćitpane winowe pjenki ſ pjerscheom po brjohach dele znuntze. Wot Koblenza po Rheinje dele su je zhe města a wšy powodźile. We Waſurthu cźohm ſ sjomi dźěćimi do stoka wottorhnjeneho mosta sadwdźi a je rosrasy. Dźěći je wo ſolmach lećichu.

*

Macdonald je so wutoru popołdnju w 5 hodźinach k kralej podał, so by jemu prósćtnu podał, so ſměł se ſjwojimi ministrami wróćo ſtupićj. Baldwin je nadawk pschewsał, konſerwatiwne ministerſtwo ſeſtajećj. „Times“ piſchu, so je nowy parlament 1. abo 2. dezembra wotewrí.

Wojeſka kontrolla w Němſkej.

Swjatkarſka wojeſka kontrollowaza kommiſija je hač dotal pschi ſjwojich kontrollowanych wopytach, kotrej burbi dwaj dnjej dopołdnja wojeſwicź, jenož mało niejakońſkeho nadeſchła. „Echo de Paris“ je roſprawu ſjwojeho Parlinſkeho dopiſowarja wocźiſchćał, w kotrymž ſo praji, ſo Němſka wojeſkki kontrollu wuſmóchuje. Swjatkarſka kontrollowaza kommiſija němſke garniſonu pschepytuje, tola jadyn cźłowjek ſo wo nju nieſtara. Wſchede wſchěm nieje ſwjatkarſkim offizěram móżno, ſjwłnoſć němſkeho wójſka ſwěźićź. Němſke nowiny ſu hoſtatnje podawki pschi kontrollowanſkich wopytach wopak wopiſkali. Wſchi niedawnym wopyće blisko Barlina ſu ſo němſke wſchmoſnoſće ſapowjedźiłe, offizěrow podpjerać. Miſijinny wjednik, jenerałſti wiſchk K., je Němſki potwornował. Niedźiwajcy ſeho ſu ſkerje ſkład małobrónjich ſtrělnych wotkryli. W fabrikach ſu ſkoro pschi wſchěch njepschihowjedźenych wopytach pschedźenja pschećiwo měrowemu rěšenju ſwěźeſtili. Wo tym moh:e ſo někotre pschikłady ſkěźićź. W pschinoſtkich wobtwjerdźenjach w Swinemünde a Curhabenje je jedyn kontrollowacy offizěr ſwěźeſtił, ſo ſu ſo wobtwjerdźenja, kotrež běchu ſo po poſtajenjach měrowelo rěšenja ſwottorhać, ſaſo natwarić. Podobne pady ſu we wſchěch dźělach Němſkeje ſwěźeſtše. Też tajne wojeſtke organiſazije dale wobſteja. Jedyn jendźelſti offizěr wojeſtleje kontrollowazeje kommiſije je piecza rekł, ſo Němſka hiſchće nieje wotbronjła a ſo je pschećiwodźecy, ſo ſměje Němſka ſa někotre měźaje doſpołny wójnſki material k wobrónjenju wójſta k ruku. Macdonaldowe knježeſtwo je ſo ſapowjedźiło, warnowanja jendźelſtich offizěrow jako wopratwnjenje pschipółnacź. Stejiſchcjo němſkich wojeſtich kruhow je ſ njehłym Macdonaldowym ſaderžanjom a cźinowym ſkutkowanjom franzowſkeho ſwobodneho murjeſtwa wokhrobłiło.

Prěnje wupady pschećiwo Herriotej w deputértſkej komorje.

Wurjadne poſyndanje franzowſkeje deputértſkeje komory je ſo wutoru wotewrìło. Miniſterſti preſident Herriot komorje **ſakonjowu nadźiſł wo woboranju pschećiwo njeſakoniſtej ſpekulaziji w ſiwnoſći a ſiwjenjawajnych wěźach pschedpołożi.** Po nim ſo pschećiwaćel khłoſtaju, kotliž mjenowane wěźy ſnižа abo wot pschedawanja wróćo dźerża, ſo bychu ſ tym pschećiſnyli horje hnali. Sakonjowu nadźiſł pschekupzam pschedpiſuje, tworý, kotrež ſo pschedawaju, ſ pschedawańſkej placźiſnu wuſnamjenjeć.

Na to komorny preſident 25 hižo **ſapodatych wopraſchenjow** pschećzita a ſo miniſterſkeho pschedſydu wopraſcha, na kotrym dnju dźe knježeſtwo na nje wotmolwiłoć. Herriot ſebi ſadaſche, ſo by ſo pjatk ſa wotmolwjenje na prajſchenja prózdny dźerżał a ſo by ſo hižo tutón tydźeń ſ wopraſchenjom wo drohoće ſiwnoſće a wo wobydlenſkej muſy ſapoczało. Wo tym ſo twrećźowanje rospſchedše. Pschi tym ſapósłanc Poiton Duplefſy na tym wobſtawaſche, ſo by ſo najprjedy jeho wopraſchenje wo **wobnowjenju Morganowoje pożyčonki k** ſtrućenju franka na dnjowy porjad ſtajiło. Món knježeſtwo winowaſche, ſo je ſa poſożenje ſiwnoſće ſamolwite a ſo dale **ſpodźiwaſche, ſo je ſo franzowſka pschi němſkej pożyčonju wobdźělika.** Herriot a jeho pschećeſtjo ſu loni Morganowu pożyčonku kritiſowali, tola znadźa ju nětko wobnowiłć.

Herriot wotmolwi, ſo je jeho knježeſtwo pożyčonku bjes wumjenjenjow doſpiło a nětko ſu na tym, ſo bychu krótkohkwilnu pożyčonku do dołhohkwilneje pschetworiłi. Po tajſim ſo lěpſchim wuſiwaju bjes pschewjaceja ſchłodowania, kotrež je nětbuſche knježeſtwo ſ nim mjerźiniło, ſo ſ winowatoſći pschewiſko. — Schtož drohotu ſiwnoſće nadźa, knježeſtwo dopokaże, ſo je ſo wona na dnju ſapoczała, na kotrymž je ſo ſakoń wo njeſakońſkej ſpekulaziji ſpuſćiłć. Nětko je knježeſtwo tutón ſakoń komorje ſaſo ſapodało. Namjetej ſocjaliſtkow, ſo by ſo wotmolwjenje na wopraſchenja wot pjatka na ſchtwórtk pschepokłożiło, ſo Herriot pschijaſnikny a ſ nim praſchenje dowěry ſjednoći. Namjet je ſ 410 pschećeſiwo 71 hłoſam pschijiła.

K Budyšskemu nazymskemu hermankej
přinjesu wjetšu dźělbu
nizkich škórnjow
najlěpšeje kajkosće
po hišće wurjadnje přihódnych płaćiznach.
Wobuwcowy dom August Fähle
w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 3.

Coolidgea ſa preſidenta wuſwolili.

Poſledne dny ſo wjazy na tym njedwělowaſche, ſo Coolidge jako dobywcek ſ wólbnej bitwy wuńdźe. Powſchitkowne wocźakowachu, ſo maln wjetſchinu hłoſow na ſwoju woſobu ſjednoći. Cźim bóle je pschekwapiło, ſo ſtaj jeho konkurrentaj demokrat Davis a dopołdnowak Lrogreſiſt Lafollette pschi wólbje daloko ſady njebo woſtałoj. Sjedeu rano bě ſnate, ſo bě ſo ſa republikańſkeho kandidata Coolidgea 311, ſa Dawiſa 137, ſa Lafollettu 17 hłoſow wotedało. Tak wulkotneho wólbneho wutpěcha ſo Coolidge a jeho pschećeljo ſamo njeſu nadźeli. Hiſchće ſenje njeſłu w Sjednoćenych ſtatach pschi preſidentſkich wólbach jenemu kandidatowi ludowe dowěrjenje w tajkej měrje wuprajili, kaž Coolidgej. Lud je jeho knježeſtwe ſašadu za prawe ſpóſnał a je ſo jeho dla jemu dowěrił. Coolidge je w ſjwojim wólbnym programmje ſlubił, ſo budźe ſtrjeć, dawki pomjeńſchićź a ſjwětowy měr ſakhowaćź. Tehodła wón wotradźuje, ſo bychu ſo Sjednoćene ſtaty do naležnoſćow europiſkich ſtatow tykałe. Tutón programm je pola wulkeje wjetſchiny wuſwolerjow pschihłokowanje namakał a Coolidgej na dalſche ſchtyri lěta preſidentſki ſtoł ſwěźeſtł.

Mjes tym ſo ſtaj Coolidgeowaj konkurrentaj Dawis a Lafollettaj hižo w ſjawnym ſjwojenju ſtałaj, ſo by Coolidge, kotrež je dźeńſa 62 lět ſtary, hakle psched pjećimi lětami ſ provinzialneje cźemnoſće wumurił, hdyž jeho ſa gouverneura Maſſachuſettkeho ſtata pomjenowachu. 1920 jeho ſa republikańſkeho wupomhańſkeho kandidata na měſtna dobyće měł. Jako preſident je ſebi wón ſe ſjwojim Hardingom na jenym puczowanju ſe ſjmjerću pschebiwał, ſo Coolidgej wróta k Bělemu domej we Waſhingtonje wotewrichu. Prjedy dyž ſebi njeſe jenje dźeſcj dał, ſo budźe nětbu najwyſchſche ſaſtojnſtwa ſaſtawaćź, kotrež może amerikańſki lud ſpoćźećź.

Wot wſcheho ſpočatka je Coolidge najlěpſche wuhladu na dobyće měł. Jako preſident je ſebi wón ſ ſjwojim wobhladniwym poſtupanjom w ſjwětowej politiſy dowěrjenje Amerićanow dobył. Pschećo je ho jenoż ſa to roſtudźił, ſchtoż może hoſpodaſke derjemeće a bohatſtwo Amerićanow ſpěchowaćź. S teho ma ſo wutoźićź, ſo ſo jemu ſympathije wulkeje wjetſchiny pſchiwobrozćichu.

Demokratoje měſachu ſo hižo pschi poſtajenju wólbneho kandidata ſ wulkimi wobcźežnoſćemi bědźićź. Njemóžachu ſo wo wożobje kandidata dojednaćź. Tale njeſchcjerjenoſć bě hižo ſe ſtym pschedſtnanjenjom. Skónčnje ſo ſa Dawiſa roſſudźichu. Tutón je hiſchće pschezo 137 hłoſow dóſtał.

Najhubjeńſchi je Lafolletta we wólbach pobył. Kaiku haru ſu amerikanſcy Němcy ſ jeho wólbu cźinili. Němcy běchu jemu pjecza ſlubili, ſo jemu ſe ſjwojimi hłokami na preſidentſki ſtoł dopomhaju. Tehodła bě ſo tej ſwjatak, ſo Verſailleſke měrowe rěšenje powali. Hdyž je nětko wólba nimo, je widźeć, ſo je pschiluhjena pomoc Němcow humbug był. Amerikanſkich Němcow mało ſajimnje, hač Němſka pod poſtajenjemi Verſailleſkeho měra ſtona. Sa Lafollettu njeſłu hłoſowali. Lafolletta je pschi wólbnej agitaziji republikanam a demokratam najcźeſće poroki cźiniłe. Dawſej, hkovnenu naſtajeriej němſkeho wotſchkodźenſkeho plana, wón wumjetowaſche, ſo je hižo ſa cźaſ wójny ſ generalnym agentom Morganowoje banki byl a ſo wot 1915 mjdu wot Morgana dołtawa, kotraž je w poſledniim lěcźe 1½ milijona dollarow wuńdźiła. S tym je ho Dawes ſ jenym ſ najbohatſchich muſow Sjednoćenych ſtatow ſcźiſnił. Lafoletta praji, ſo je też nětcźiſchi preſident Coolidge 1918 pożyčonki wot Morgana dóſtał, kotrež hiſchće dźeńſa njeje wróćo ſaplaćił. To ſu cźeſtwobtokrótſy, ſ nimi burbi ſo bopokaſaćź, ſo ſtaj Coolidge a Dawes wot bohacźka Morgana wotwiſnaj a ſo dwbitaj jemu pomhaćź na ſchłodu luda jeho ſamóženje pschiſporićź. Se ſjwojimi ſjwojimi wudawanjemi pak je Lafolletta pola wuſtoolerjow mało wěry namakał. Coolidge budźe dalſche ſchtyri lěta preſidentſke ſaſtojnſtwo ſaſtawaćź, a Dawes budźe jako nameſtny preſident jeho, hdyž budźe trjeba, pschi tym ſaſtjapowaćź. Republikanſka ſtrona je na wólbny najwjaſy pjenjes nałožiła mohła. Lafolletta w ſjwojich wólbnych rěčźach praji, ſo Morgan republikaniſi wólbny fond ſe ſjwojim wulkim bohatſtwom podpjerujo. Też ſ tym ſo wuſtoolerjo njeſłu dali twotdźerżeć, Coolidgej knježeſtwowe wotežźi dowěrićź.

*

Po poſledních powjeſećach je Coolidge 18 millijonow, Dawiš 8 millionow a La Folletta 4 millijony hłoſow dóſtał. Do ſenata je ho hač dotal 50 republikanow a 41 demokratow wuſwoliło.

Rěcź pólſkeho ſapóſłanca Baczewſkeho w pruſkim ſejmje

24. oktobra 1924.

Tutón ſejm je mi cźaſcźicho możnotu dał, na kjudowanja, ſanſtachomowanja, haj na martyrſke pschećeźerſtwa poſłacź, kotrež dyrbja narodne mjerſchiny w Pruſko-Němſkej wutrać. (Pschiwola ho: W Pólſkej.) Mójach pschiležnoſć, wotnarodnjenje kulturnu hańbu mjenowacź a knjes pruſki miniſterſki preſident Braun je mi ſ tym prawje dał, ſo w junuju 1923 wuprajł: Wólcźe je ſ kulturnej hańbu, hdyž ho dźeſcźu maczerna rěcź rubi. A ſchto ſtanje ho w pruſkim ſtaće? (Zjwje ho pschiwola: W Pólſkej.) Tuta kulturna hańba ſtawa ho w pruſkim ſtaće dźeń wote dnja dale. Hdyž ho w jenym małym naprajſchowanju ſtatne miniſterſtwo proſchacy, mi na prawſchenje wotmolwjacy, hač dźe narodnym mjeńſchinam kulturne prawa dacź, narodne ſchule mjeńſchinam pſchipiſowjeć, wotmolwi mi ſtatne miniſterſtwo ſ knjeſom pruſkim miniſtrom wědomoſćom, wunjeſława a ludowego wuwućowanja, ſo na moj napominanja dozyła pomyſlićź njemóże dla ſubjeneho finanzneho położenja ſtata a gmejnow. (Pschiwoła ho: Na tak!) Kak ho ſ tym ma? Hdyž ma pruſki ſtat pjenjeſy ſa organiſazije, kiž maja ſe ſamérom pschećźiwo narodnym mjeńſchinam wojowacź, hdyž ma pruſki ſtat pjenjeſy ſa propagandu k podpjerje němſkich wukrajnych ſchulow do wukraja dawacź, potom może ho ſ cźeſća myſlićź, ſo je ſtat w takſim finanzielnym położenju, ſo njemohł nicźo ſamſnym ſchulam narodnych mjeńſchinow w ſjwojim kraju dacź. Hdyž je ſtat ſamohł do naſymſkich wólbow, 21. ſept. 1924, we Hornjoſchleſyſkej, 250 000 hr. ſtatnych pjenjes hornjoſchleſyſkemu „Hilfsbundej“ dacź, kotrehož prěni ſanér je, naſ ſnicźeć, potom ſu napschećźiwjenſa kulturnoweho miniſtra proſbne a jeho wotmyſł kóhdemu cźłowjekej dowidźeć. Haj, 250 000 hr. ſtatnych pjenjes dosta ſchleſyſki Hilfsbund“ do naſymſkich wólbow do němſkoſtatneho ſejma. (Pschiwoła ho: Pschećźiwo waſchim ſłótnikam!) A tuchi 250 000 hr. je ho ſ wjetſcha do pokładnizy zentrumſkeje ſtrony dale. (S zentrunia ho pschiwola: Schtó?“ Do zentra, kotryž ſo ſkrobli prajićź, ſo je katoliſka a ſchećźeńſka ſtrona. Tutón zentrum, kiž je w junuju 1923 pschećźiwo ſamjedźenju nabożiſtneje wuczby w maczernej rěcźi ſ głoſował a pschećźiwo naſchim prawam, pschećźiwo Khryſtuſowej wuczbje wojuje, dyž ho

hišchče katolišti mjenowach. Haj, nèmšku-katolišti, ale niž romsko-katolišti! (Mjenêr a pschihlowanje w zentru.)

Tutôn zentrum, kiž môže žo ſ duchownymi wulžy činiċ, kiž ſpowêdny ſtoł ſa ſtronine ſamêry ſnjewužija. (S zentruma žo pschiwoła: phi.) Wy prajiče „phi“ na waſcheho ſapôſtlanza Uliċku, na waſcheho praelata Kubiſu w Opeln, kotrajž ſtoj ſkeċtu ſa ſtronine ſamêry ſnjewužitoj? Potom pschiñdżeče wy na prawu adrêsu. (Se zentra žo pschiwoła: „Mê, Wam!“ Wôdy hłowny wubjeċk wokrjeżneho hêna w ſwojich namjetach żada:

Krajny ſejm njech wobſamknje, ſċêhowace namjety pschiwſacj:

Statne ministerſtwo proſyċ, na namjetne a wukrajne Nèmzowſtwo kêhowace a je pôſtrêbowacċ a je tehodła ſa to poſtaracċ, ſo žo we wſchêch ſchulach bôle hacż dotal ſnajomnoſċ a ſrowinjenje wo ważnoſċi pêstowanja namjetneho a wukrajneho Nèmzowſtwa wuċi, ſo wjazy ſrêdkow ſa kulturnu propagandu we wohrożenych krajinach du, — (žiwje žo wola: jara prawje! wola zentra a na prawizy) — ſo by ſo we nèmſke wukrajne ſchule a jeje wuċerſtwe mozy ſtarało. (Jara derje! a bravo! wola zentra a na prawizy.) Potom dyrbi ſo poſtajiċ, ſo tutôn ſtat ſrêdki wobkêdżi, ale ſrêdki njenałożuja ſo tam, hdżež ſłuſcheja. (Pschiwoła ſo: Nig ſa waj! — Wulki njemêr. — Smôn presidenth.) Njeſłuſchane njeje, hdyż je pruſki ministerſki president Braun w ſejmje wotnarodnjenje kulturnu haidu mjenował, ſo ſo tu potom we kulturnej propagandze rêżi, we kulturnej propagandze, kiž w tak mjenowanych wohrożenych krajinach niċo druhe njewoina-mjenja, hacż wotnarodżenje, kulturnu haidu, porubjenje maċerńcze rêże. (Na prawizy wola ſo pht.) Hdyż ſmy ſ tuteho mêſtna wſchitko ſe ſakonſtimi ſrêdkami ſpytali, naſche prawo dotacj, ale bjez wuſpêcha, pschiñdże do ſpytowanja, žebi pschecj, ſo nêmſke njemſchiny we wukraju, to je wſcho jedne, w kotrym kraju, hacż w Danſkej, Pôlſkej abo hdże druhdże, kulturnu propagandu na ſwojim cżêle tak hacżuja, każ dyrbimy my ju tu ſacżuċ. Wola ſo phi a na prawizy a wola zentra naſtanje wulki njemêr.) Dokeċ ſwoje prawo niedoſtanjemy, hyċ ſ tuteho nêmtna naſche maċerńe kraje horzo proſyċ, praſchenje nèmſkich njemſchinow tak dolho leżo wotſtajicj, doniż Pruſko-Nèmſka narodnym njemſchinam w ſwojim kraju je ſpratwnej wutżlu napſchecżo njepschiñdże. Woka ſa woko, ſub ſa ſub! (Wulki njemêr a żiwje žo pschiwoła ſ zentra a ſ prawizy.)

(Pokračowanje.)

Ze Serbow.

Stwórtk, 6. nazymnika.
Leonarda, abta.

1862 w Hamorach pod ſprawnym radżiċelom Stolzenburgom wulka zhromadżizna ſerbſkich duchomnych a fararjow, kiž ſebi wjacy prawa za ſerbsku rêċ w ſulach żada.

1918 Bart ſdini na ſakſkim ſejmje krute wozjewjonje ze Serbja wobſteja na ſwojich narodnych żadanjach z lêta 1848.

Zajac.

Jako wċera popoldnju
Ja tam ſtejach pri kerku,
Wuleċi tam zajac won
Bżeże preċ pżez zahon;
Khwiliċku wón wudychny.
Winy ſo do huſiny.

Wbohi zajsco, kak ſy,
Na ſwêże ty tyšeny!
Njekhodż burej do kala,
Dha tehje njezatama,
Wostaj dżeċel na pokoj,
Dha ſy luby zajac mój. H. Zejlek.

— **Wo wjedrje.** Wczerê wjeczor w 7 hodż. barometer 747, hygrometer — 1, thermometer wo dnjo + 5 Dżiſſa rano we 8 hodż barometer 748, hygrometer — 1, thermometer w nozu — 1. Wjuſkoby na malo ſo pschemêniuje wjedro. — Wyſchina leżeċe wczera nad Saſkej, Schleſwiſkej, Częſkoſłowakſkej, nad Jiſkej a ſe wjeczora Iriſkeje. Nižina wupſchieſċerkaiche ſo wczera nad połnożnym morjom, druha nad Franzowſkej a nad Biskayſkim ſaliwom — morjo mj's Franzowſkej a Schpanſkej. S teho wuſtupża, ſo nôbli naſche wjedro ſa wohrożene mêċ. — Wulke wody we rêkach wjeczornich Nimſkeje a ranſcheje Franzowſkeje pôcżnu pomalku ſe dobiwaċ. Smjerſki wobaraja dalſchemu roſcenju. — Intejſt ſtok ſtóżnczko 7,05 ſtudża a ſo 4,26 khowa. Mêżacki ſtudża popołnoju 3,18 a ſo na ranje 2,07 hodż. khowa.

— **Schkrowa depeſcha wo wjedrje ſa jutiſchi dżeń:** W Barlinje nimale ſyma a wêtkoſte, ſuchu a ſ khwilemi rjenje. W ranſchej Prulkej ſo pomrocżuje a popróſchi. Hewak w Nèmſkej ſuchu, we nozu mjerſnje.

— **Rozprawa poliżije.** 5. 11. 1924 pokradny ſo żónſke koły ſnamki „Phoenomen“. Na ſwónċku je mjeno: Pawol Augſt ſ Pôkow. — 16. 10. hacż do 4. 11. pokradny ſo ſloty wêrowanċki pjeſċeżeċ „E. Sz.“ Schtóż wo padnuſchtwje nèċhto wê, njech to kriminalnej poliżiji woſjewi.

— **Saſeli.** 20 lêtny puċżowacj ſamkatiſki, kotrehoż ſudniſtwo dwoju padnuſchtwow dla pytaſche, je ſo wczera tu ſajat a ſtatnemu rêċnistwu pſchenodat.

— **We wċerawſchim cżiſle „Gs. N.“** pſżeċhowały, ſo je ſo kula na wêżu rabiżay ſtojiła. Wſchitko je ſo derje poradżiło. Dżeniża dżeny nèċko wo ſtjacż, ſchto je ſo do kule pokoſiło: 1. Pakcżit pjenjeżkow ſ lêta 1792; 2. pokcżit pjenjeżkow ſ lêta 1862; 3. pakcżit pjenjeż ſ lêta 1705, 1752, 1792 a 1862; 4. liſtowe wot 1. nov. 1924; 5. wobalka ſ 7 ſotografijami: 6. wobalka ſ papjerjanymi pjenjeżami; 7. wobalka ſ wjerdymi pjenjeżami; 8. wuſtawa mêſta; 9. wobſtoteſti ſapiſ mêſta ſ julija 1924 10. drobnowikowanſke placżiny w Budyſchinje wot 18. oktobra 1924; 11. wiċne placżiny w Budyſchinje na duju 18. okt. 1924; 11. wobliċżenje podrużnikeho wjeſa ſa jene hydżenje: 13. hoſpodarſki plan mêſta Budyſchin na 1924/25; 14. cżo. 259 „Bautzener Nachrichten“ wot 1. nowembra 1924: 15. cżo. 256 „Bautzener Tageblatt“ wot 1. nowembra 1924; 16. cżo. 256 „Bo ſkażetnu“ ſa Hornju Łużicu: cżo. 17. cżiſło 257 „Serbſki Nowin“ wot 1. nowembra 1924. W liſcżinje wot 1. nowembra 1924 je ſ króſka ſcżêhoważe pżiżane: Najwjeſy pżiża ſo wo wójnje a jeje ſcżêhowacki. Na zeppelina ſo też njeże ſabyło. Dale wopiżuja ſo muſikowe politiſke ſiwjenje a runja naſche dżenjnſke liſtcżo ſo wobſarniż. Też wo Budyſchiſkich wobſtejnoſcżach ſo roſprawja: nałunjajo dżêkonjemêwſtwo, nuhu na budżenżach, dale, ſo khorowſa a khudoba knjeżi. Njedoſtatk na pjenjeſach haċżi wſchitke żiwjenje. Na łónżu wupraji, ſo, ſo je Nèmſka wjele pschêtrała, ſo pak hiſchcże dale wobſtacż budże.

— **Wo ludowym ſchulſtwje w Budyſchiſkim wokrjeżu.** W Budyſchiſkim hamtſkim hejmanſkim wokrjeżu je ſo ſe 762 nowoialożenych nawjeſnſkich mêſtnoſ 23 wotſwarilo. Na nêkotrych ſchulach je ſo wjazy rjadowanjow hromadu cżiſło. To ſta ſo wożebje w Budyſchinje a w Bikowicach. Wuſtupilo je 28 wuċerjow a 2 wuċerjow. Spjeſelaże je, ſo ſu ſo ſchulſke ſwjaſki ſa holeżu pokraczowanſku ſchulu na wſach ſapoċżate ſafojiċ. Na wſach je ſo 5 ſchulow natwarilo a 2 ſo hiſchcże twaritej.

— **Nowe nèmſkoſtatne bankowki** ſo w pschichodnych dnjach wudadża. Dokeċ ſo tak wjele falſchuje, tak ſu wożebje pschecżiwo temu ſchkitane. Male bankowki ſu hižo nacżiſchcżane. W pschichodnych dnjach pschepodadża ſo wobkhodej. Najprjedy 10- a 20-hriwnowſke, posdżiſcho ſcżêhuja 50, 100 a 100-hriwnowſke bankowki. Hacż ho 5-hriwnowſke bankowki też cżiſcżeċe, njeje hiſchcże wêſte, dokeċż nпа nèmſkoſtatne ministerſtwo finanzow wotwoła. Tute wjeneſeny w płêbaru wudacż. Jeli je trjeba, tak cżiſcżeja ſo też hiſchcże 500-hr. bankowki.

— **Nożny mêr łażeċe ſo wczera w nożu w bliſkoſci** leżomroſcże Königswarta 3. Hara trajeſche hacż do ranſchich hodżin. Dokeċż je ſo tuto hiżo cżaſcżiſcżo ſtało, njech ſo tam wokoło bôle ſtrażuje.

— **Schtóż chże hodowne pakcżiki** do ſamôrſkich krajow, wożebje do Ameriki, pôſtacż, njech je hižo ſapoczaſk nowembra na pôſtu da, ſo bychu w prawym cżaſu doſtawaċela pschekwapili.

— **Firma Hugo Schwarz w Budyſchinje** (mjeżeċel Hugo Schwarz) psched ſchuleſkimi wrotami 1, poſkicża ſwoje twory ſ nawêſchcżikom w dżenjnſkim cżiſle. Mêżeċel firmy je pschichodny ſ jn pschekuża Hugo Pechałyja, kotryż je wſchêm Sêerbam derje ſnaty a hdżež Sêerbjo rad kupuja.

— **Wrótżławſki cżeſki konſulat** ſdżeli, ſo może žo wſelnje też ſ nêmſkimi pjenjeżami ſaplaċicż. Pżeżdy pak dyrbjeſche ſo jenoż ſ cżeſkimi pjenjeżami ſaplaċicż.

S **Woſtrowża.** S kokom ſujeſboži cżeſky wêſta Donatowa ſ Schlegel-Burkersdorfa. Wona pschijżdże ſe Schoriejſa. Po puċżu tam bê dróha hładka. Wona padże ſ kola, ſchcżaży ſrêbi mojiny a ſraſy žebi do hłowy dżeru. Muż dżiwaċeſ ſo we Woſtrowżu, ſo njeje jeho żona hiſchcże doſcżahnyła. Tehodła ſo wróċi a namaka ſ rjanej żonu na dróſy leżo.

S **Ludwja.** W noży k ſrêdże ſaja ſo zuſy, kiż we jednym hoſcżeńcu ſmożowaſche. Tam wudawaſche ſo ſa detektiva. D[illegible] ſe ſo dwêlowaſche, hacż ſu jeho papjery prawe, j[illegible]achu. Na poliżiji pokaja ſo, ſo zuſeho ſ lojeſtkim liſtom pytaja.

S **Bjarnaczżiż.** Njedżelu rano chżyſche wikowaċ ſ brjoſom Hempel ſe ſwojej żonu do Drjeżdżan jeċ. Duży na dwóżniſchcżu padże wona do womory. Boża ruċżka bê ju ſojaka.

Se **Zittawy.** Liczba wobydlerſtwa naſcheho mêſta je 40 000 pschekroċżita. Po poſlednim liċżenju naliċżi ſo 40 002 wobydlerjow.

S **Hrodka.** Wutorni wjeczor wotpali ſo brôſeń ſe brikanty Rämmlera. Każ ho praji, ſtiżi je tam na 250 zentnarjow żita. Wobarjowa wobora njemôżeſche doſcż ſtut kownje ſayſchimnyċ.

S **Lubarſa.** We ſtużodnej małej wjeſy w Dobberbuſu wudyri łêtża k ſedmemu raſej Boži woheń. We wjeſy ſtużeċżachu runje kermniſchu w korczinje, hdyż nadobo pches wjeſ ſo wotkaſche „wolſeń“. Natarċej Schoċże ſpali ſo domjże. Wſchitko ſo do procha ſnieżi. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

Předżenak

thodżi nèċko po Porſchiſkej wożadże. We Krakezach je hižo pobył. — Chżyſche ſej Gêdanez wotwoliċ we ſtarej kowarni wopytaċ, ale wrota běchu ſawrjene a poſ na dworje njenderje ſchczowkaſche. — Sênano po bojachu, ſo je Pſchedżenak nèċkaiċi żidowſki handleſ. Pschedżenak njeje wſchak żebi pschezo hiſchcże żaneje noweje draſty kupił, lubi ſo jemu jeho môdry dokhi kabat, kiż je cżopty doſcż a też tak lêżny njepſchemoła. — Gêdanez wowku hu by radu powitat a żebi ſ njej hromadże ſtaru riaru kowarinju wobhladaċ, kotrejež wobras nad jeho połzu faſchkleiżowany wiſża. — Wêſże ho jemu też protyku wotkupiła, pschetoż tajſa luba żwêrna wowka njeużże bjes proſyki bjeż. —

Błêdy Bohumiła.

Wopomnjenjſke kopjeno do ſtróniſi Prażſkich napiſowm.

(Pokračowanje.)

Wêch żyle na pôżdny cżaż ſabył a poddawajo ſo kraſnoſcżam wjeczora, wuſkywnyċ żebi ſkoro bjeżdżał na niſtej ſarży, kiż hnydom pſchi hłowonym puċżu ſtejeſche njedaleko nażnyo, na kotrymż ho nêżdy pomnik cżeſtich wojakow poſtôżowaſche, kamjentnu law, ſaſcżinjeny pſches hłuboko dele hahażi króm ſtaneje kaſtanije.

Tu nadoło ſaſżtyſchach ſ błiſka ſtôdke ſwuki hudżby, a każ hnydżay poſtrow ſ nêżnych rajow ſaſkineża pschijomny błôż muſchowrjenych hużſti. Se ſpodżiwanjom wutorhnych ho je ſwojich ſonow.

A wopraudże ſ błiſka njeżeſche ho po wjeczornej cżiſchi je jaſnje hra na hużſach. Melodija, każ ho jda, dolecża ſem ſ nêkaſkeho domu ſtojaſeho pod nażnyami błiże k Jeruſalemſkej wuliży. Klinczażu drże te ſwuki podusċhenje, każ to bywa, jako by ho we jawrjenej mêſtnoſċi hrało. Klinczażu pak ſdobom żiwnje a pekrje, dopokaſujo, ſo żu huſte faſèżże wubjerne a ruka hudżbnikowa je njewiſchdżenje mêſta ſ wuſtrożja.

A we hrê ſpoczowaſche wulke kuſło, kraſnoſcż a wumêtkiwo. To bêſche cżeſka konzerina ſkładba, kotrejż żłuſeſche wożebje jimoża, cżuċżiwa melodija ſe ſaſkadnym motiwom, kotrejż hudżony ſkładnik potom w bohatych wariacjach we pſchelakich cżaſach ſtajuje wopſjetowaſche a roſwjedże.

Sdama ſkładba wſchak wobkuſkowaſche a pojdêhowaſche. We jeje melodijach trajeſche ſo telko kraſy a łahodnoſcże, tajka hłubina a ſacżnże, a żaſo telko mutnoſcże a ſahoritoſcże, ſo kêdżbliweho a pschiſtupneho poſkuchaża wożebje w tutej cżiſchej pôſdnjej khwili dyrbjeſche w prawem ſmyſłu ſłowa wobkuſkowaċ. Też nje hrabny miſchtrſka hra pſches ſwój żêt a wuſtojnoſcż tak żara, ſo ſłuchach w hżiwnem ſahorjeżu ſtoro bjes dycha żadżażym ſwukom kuſłażeho natſroja.

Lêdma bêchu ho pſches nożnu cżiſchinu ſwuki hużłow oswiwnyle, tu w mojem ſuſodſtwje ſo mi ſeſżda, każ bych njedaloko żebje ſkabe kramoſcżenje ſaſżtyſchaċ, tak każ by ho był nèċhto ſpêſchnje njedaloko mje na pêſt ſtupił, ſ kotrymż dżeń bêchu pucżili a ſcżêżkêż naſypowu huſcże pożłupane a hnydom wotpjet cżeſko a ſ hłuboka żej ſdychny. Teho wſchak njeměżach ledżbu a poſtuchach dale na hru. Nêtko ſchwirinkotachu ſwuki hużłi każ k ſpêſchnej reji na balu, we wſkſanju, jako bychu wuprajiſe najſwjeſchcżiwu radoſeż, rejwaċiż howk a juſk hrajerjow a ſkładnikow. Sdyż pak doſtwidżichu na najwyſchcżiſi wjerſchk w ſwojeni wyſkanju, tu nadobo pſchemênichu ho do wuhłowowołneho, hnujażeho ſmuka, kiż żaż ſrudna pżeżeń cżiſche a ſkoro potajenje w żałoſcżażej melodiji wjedżeſche melodiſtu hudżbu dale.

A żaſ ho mi ſeżda, ſo ſaſżtyſchach żelnje ſdychowanje a hnydom na to bolożtne żałoſcżenje. Na to buch ſebi khwilu. A mjes tym, hdyż hra na hużłach dale trajeſche, ale w njewurjeſnicże żelnem tonu, ſapleżeżo w ſwoje ſakładne ſwuki melodije tak rjeż ſ nêżnoſcżu połnym jimożym wothłożom, ſaſżtyſchach ſ błiſka żałoſcżażych płacż.

Poſtanych, wuſtupich ſe ſcżina ſchtona, pod kotrymż ſym ſedżał, a wótrje pohladach na napſchecżiwnu ſtronu, ſ kotrejež ho mi żałoſcżenje pſchiſtupkadżeſ ſeżda. Wuhladach na ławżu, nêhdże dwaſcżi trocżeli wote mnje ſdalenej, muż ſtu poſtawu. Sdaſche ho, ſo płakaſche. Sadżiwany pſchihlêjich żo k njej, wobliċżo wſchak kotrywaſchtej wobej ruży, tuż njemôżach do wobliċża ſwojeho dżiwneho ſnjeżoża ſpohladnyċ.

Nêkt mênjeſche ho żaſo melodija hużłi ſe ſtruchkeho nażnika do pokojniſcheho, mêrniſcheho, a ſ njej ſmêrowa ho też poſtuchaċ na ławżu.

Hra napoſżeċkix wutomjelku. Żuſy cżłowjek wobrocżi żo k domam pod nażnyami ſ napjeċżom.

Sa khwilu łżyſchach ſłowa ſ horżażym żo hłożom wupraji: „O hraj, hraj hiſchcże dale, mi je tak wólno, tak ſbożnje pſchi twojej hrê!“ Poſżlednje ſłowa ſatchepotachu w żyſach.

Se ſpodżiwanjom wobkêdżbowach roſwólneho poſkucharja, ſhladoważeho ſ roſtrjeċżenym wokham napſchecżiwneho doma ſ tſjoni poſtbodami.

Khwilu bêſche cżicho, tak hłuboka cżiſchina, ſo bêſche łożdy ſchepot liſcża na ſchtomach ſłyſchcżeċż.

A ſaſo klinczeſche proſchażo, hacż do buſche hnujaży hłóż: „Ow hraj, hraj jenoż jenu pêſeń hiſchcże!“ A jako by nje-ſnaty hrajeŕ ſnapſchecża zuſnikowu próſnou faſżtyſchaċ, ſaklinczażu wotpjet ſwuki hużłi a jimaży hłóż „Pod hrodżiſchcżom niże klóſchtra“ njeżeſche ho po wjeczornej cżiſchinje. Zuſy cżłowjek ſo ſhrabawiſchi a wurunawſchi ſwoju wopuku żuchu poſtawu, roſpja ſwojej ruży a wótſje, ſ daloka po roſtrêżanym wyſkom, ſawoka: „To ſy ty, Evelina ſama!“ a ſkoku bêżeſche dale po naħtym puċżu, kiż wjedżeſche do nażypoweje wuliży, na ſtronu, ſ domej, ſ wotkal bêſche hra ſaklinczała.

A daloko, mózaje a wótſje ſe ſłyſchcżej jeho ſtajne wołanje: „Evelina, ty ty to, Evelina!“

Pschekſtapnjeny ſwoſtach na ſwojem mêſtnje a ſpodżiwajo poſżuchach na hłóż zuſnika, kotrehoż krocżele hrimochu dudżawje w jeho żyłnem bêhu po naħtypach. Sa khwilku faſżtyſchach bolożtny ſchkit a padnjenje.

W ſtanżnym wokomiku leċżach ſ naħtypa a ſawobladach dżiwneho zuſnika, cżêmnu draſtu wobleċżeneho, leżeżej we womorje pschi kamjeńtnem ſkhodżenku, kiż do domu wjedżeſche.

Wuliża bêſche tu khwilu puſta, we wotewrjenych wokach wſchak bêſche doſcż pschihladowarjow widżeċ. Nakhilich ſo ſ zuſenu cżłowjekej a wuhladach, ſo je bjes wdowmja a ſ hłowy ſo jemu krej liſeſche. Bêſche wocżiwidno, ſo je ſo tu njeſbożże ſtało. Dołho ſo njerosmyſłżo, pschinjuch ſa ruċżku ſwónczka pschi domje a ſatorhnych mózaje. Wróża ſo wotewrichu a w nich jewichu ſo iſi mużojo.

Prżeni, wuſchedżichi ſ domu, bêſche elegantnu, wêſże ſchtyrzeżi lêt ſtarý muż, kotrehoż ſtużobnik ſ ſwêżu w ruży ſeſżehowaſche a ſa nim domownik.

„Schtó je ſo ſtało?“ wopraſowa ſo knjeż. Njedożałowſchi mojeho wujażnjenja ſhlihliwſchi ſo ſpêſchnje ſ leżacemu zuſnikej, na kotrehoż nêżto prênja pruha ſaſżneże wótſkeże ſwêży ſłużobnika padnyċ, ſawoka bolożtnje pschekwapiwſchi: „Sprawny Bożo, Bohumile!“ a wſawſchi błeſmóżne cżêło do ruku, pschikaża: „Bomhajeże ſpêſchnje, wotnjeżeċ my wohoheło cżłowjeka!“

„Miloſcżiwy knjeże, jenoż mjes tym dele te mnie!“ namjetowaſche domownik.

(Pokračowanje.)

Zapósłane.

(Wjes samolwitosce redakcije.)

Wobdanjo pišachu „Sserbske Nowiny“ so je so 2000 oldenburskich burow w stawnej shromadźišnje picheczowo stwym zlam wupraišo, a namolwjachu serbskich burow, so buchu k temu swoje ménjenje wupraišli. Dokelž so to dotal hischeše je zanejc strony stalo njeje, njech je mi dowolene, stejnischo serbskeho bura nosnanjenicz: Oldenburskich bur ma zyle hinajiche samery, hacz serbski lud. Schto dha je oldenburskich bur? Won je plahowar zitu a wikowar je skotom. Zito won skoro zane njepichedawa. Swoje wudawki, kotrez nihdy tak wulke njeje, ku naiche, kwje won s pichedawanjom plahowanjcho skotu. Won ßebi tehodla njepicheje, so by zito drohe bylo, nawopak. Won dżen czasto hischeze pizowadka, wolachy a tak dale pichikupuje. Jeho skot dyrbi zjany, poiny bycz, so bu kupzow wabił. Skot k plahowanju ma zeł s wjetscha wjele wyschiche placzizny, hacz rézny skot. Schtoż oldenburskich bur na pizowanje atd. natolkuje, zaplaczi so jemu pichi pichedaczu dwójzy a trójzy. Pola nasz je to zyle hinak. Kajki dha je nadawk naschcho burstwa? Tola tón, so by tak dalcko hacz mózno, lud zewilo, so njeby Némska w tym nastupanju pichejara wot wukraja wotwisna była. K temu pak je trebne, so bur pichi plahowanju zita na swoje wudawki pschinize. Tak zhtize, hacz so jemu plahowanjo zita wjacy njesaplaczi, by won swoje hospodarstwo pscheménicz dyrbjał, so mohł wobstacz, by dyrbjał so bole na skotarstwo połozicz. Wjele polow by so do pastwischczow pschewobroczilo. Wón by mnischo dżelał, njemje ludzi trebał, njemje mdły wuplaczicz mél. Wulki dżél czeleczo a burskeho dżelawcho luda by swoje dżelo sbubilo. Tón by so dyrbjał wo druhe dżelo staracz. By jemu je industrija dacz mohła? Njeje tam tak hiżo dosez dżelonjemerjiow? A industrija sama by czim mjenje dżela mała, czim mjenje by ratarstwo wot wukraja kupowało pschi womjenschenju rólnistwa. Na druhej stronje pak by nasch kraj do pschezyn wjetschje wotwisnjował wot wukraja pschichoz. Wukraj by nam pschezy wjazy chlébowcho zita podawacz dyrbjał. A czim mjenje bychmy sami zita plahowali, czim drohso by zebi wukraj swoje zito saplaczicz dał, wobzdże, hdy by sam na nim njedostatk mél. Burstwo by swoju hospodarstwu a kupnu mózu sbubiło, ke schodzku powschitkomnoscze. — Oldenburskich bur ma potajlim zyle hinajiche interesry hacz my. Hiżo jeho krajina je naschej zyle njepodobna a wschó wobstejnosze a wokolnosze jeho hospodarstwa ju hinajiche hacz nasche. Tehodla dyrbi kózdy, kiż niz jenoż z burstwom, ale z zyła z luoom derje méni, żadacz, so by burej telko sa zito płacził, ze njetrebna je schkoom plahowacz, ale so może so i czesczu pschi swojim twórjenjowym dżele sezimicz. A to, każ nasponjenjo wuczi, bjes schitatczeho zła mózno njeje. Boži tkleb to nihdy njepodróżi. Wobwrótowe a druhe dawki to cżinja.

Ph. M. M.

*

K naschemu nasponmnjenju, so „Landbund“ steji pod mliwom ruczekkublerjow a najeńkow a so njesastupuje sylnny frénżho a makeho burstwa, wobzdże niz serbskeho, pitche nam jedyn bur:

Schtó dha ju Bobustawy „Landbunda“? Wulkoleżomnoscerjo a najeńkojo wuczinjeja jenoż 5 proz., mali a srénki burjo pak 95 proz. Pschedprawow „wulzy“ żanych nimaja, thiba, jo wjetsche pschinoschki placza. Te so mjenujy po hektarach sbéhaja. Pschi wotpschosowanju pak ma tón mały tehdże prawo każ wulki. Njech tola wschitzy mali ratarjo pschistupja, so mózki swoje żadanja pscheczischi cżeczk! Jenoż wulka, sylna strona nécho dospéje.

A symen-li k pschedstejanym wólbam s'wocko pschidacz? Każ ju we wulkej Némskej wschelke strony, każ tez mjes Serbami mózno njebudże, wschitzy pod jedyn klobuk pschinjesesz. Kupowacz ma hinajiche pschecza hacz pschedawacz. Haj, hdy by kózdy bóle na powschitkomnosz hacz na swój wobzbiniki wuzitk hladał, potom bychmy wschitzy do jedneho thromadneho zylka stupicz mohli. S najmjenischa dyrbjeli jednotlive powołanja a stawy krucze thromadu stacz.

M. P. M.

Přilopšk.

* S Barlinje. (Potajnej famomordarstwoje.) Na Albertikej dróży 65 w Barlinje stej bjeli holzy w samnej khéżi żiwjenje wjasoj. Wobej, 17 létna Irma Kochcz a 16 létna Margaretа Lehmanez bjeschej bo do dyna dżelodawarja saluowacz. Holzy bjeschej wobzdże dejze pschecżelenej. So bychu bo tute sli wobzdy wuréczowali, pschecwrotzy je żiyn bżelodawarja friedu njeczor do khoscejowinje. W tutej rosmo'wje wraji holzomaj, so njemózże jimaj nicżo sfubicz. Duzy domoj wotsali bo Irma Kochcz, njepozstutchaja na żane namolwjenja. — Mjedżenz domadcz. W Margaretu O'hmanez do jeje bydlenja a dżesche potom domoj. Na druhi dżeń sbonj, so Margareta Lehmanez njeje do wobydlenja schła, ale, so je bo samrocżiła. Wona je ke Pantowskemu hrodowskemu hacz schła, so bo hdy zjenjenj wsała. Holzy wot wumoschchu a domjescha ju do khorownje. Lódnja bé to Irma Kochcz sasthtchała, bżesche horje na tżéżu a skocż dele. Wona bé hnydom morwa. Njakż bé ju M. Lehmanez s khorownje puschczita a pschihódże na dżéło. Hdyż tu sbonj so je żebi towarischka żiwjenje wsała, saléże tez na tżechu a skocż dele. Cżeżzy franjena wosta na tżesche jenez kónje leżo. Sbobotu w nozy pak wona w khorownji wumrje.

* S Pirny. Dżéco wuspożiża. Sserbu'u njeczor wokoło 8 hodżin namaka so we wolkschdomu na plownej hony jenoż do pjelusichkow sawalene dżéco. Wono je knéhde 2 méżazi stare. Każ je so wukopało, je macz s Drjeżdżan a je dżéco po spacżu dżéżcowemu nanej pichinjeżła. Mona je wożenjena. Po sakonju khżosta so wuspodżenje dżéczi s jastwom.

* Mikawrjsku s hnżżami b'li- S Bracżiżławy so pische: W poslednich méżazach pominnchu so w nékolnych krajinach Czéżkoslowakiki nékotre mlode holzy. Wschitzy nosche silédżacym pilnj sa tutym njedożéżnstwom. Skónczne poradzi so, na dworanizu cza Twnczka-Chopliży wéżcho Leopolda Mazoma s Budziewcz s 10 mlodymi holzami w starobie 17—18 lét tapicz. Holzy chżdże do wukraja pschedacz. Mazoma sajacha w holzy pósłuchu domoj.

* Jedneje kóżżi dla. Njewschédna dżéżzaga hra sa so posa strażnikowcho domu w blischosczi Galanti we Sslowakiksej. Tsi létna dżonka strażnika hrajkasche hebi niedaloko kotijow. Nadobo saßżyscha, so bo spéschnik bliżi. Na kolijach hebżeshe kóżka, kotruż chżjschc dżéczatko jacku pschiżdże sudschnik a rosmjecze bżéczo.

* Ti dżéczi bo sidunże. Wo strachlym njeschodu pisa so s Kamina pola Schczeżzina. Dżéczacże Nedahl bé w dżéczasej jstwje hischeże satepit, wzjedy bacz jpacz dżéchu. Pschi tym je żehlive wusło s kachli na wonka sożaze wusło padunzo a jo japalilo. S tym nastuchu jedożte plumy, kotrez dżéczi sojedożeschu.

* **10 dójnym krutwam je Schweinfurtskej selenej barbu sawdał.** Njeschédzene worakawstwo je sloro zyku exiżenzu wlokatsteho wobsbedżerja Kokłowskeho w Barlinje sniżiże. Kokłowski ma na Jorndorftkej dróży 53 mlokarnju s 10 dójnymi krutwami a s brubim stotom. Hżo dwójzy spytachu jemu sejchkodżecz. Jómu bżehu do seleneje pizy na dworje sersale hospdżi wuzżypali, druhi raś saso schkleżu do pizy namélscheli. Kóżdy ras pak bżehu żo na njedożżinkitwo dobladali. Nétko bżehu Schweinfurtiku selenu barbu, sobu najstrascheschi jéb do pizy nasipali. Na tuto żo nichtó njedobłada, dokelż je siama barba każ piza a dokelż bo stót sahe rano pijnje, hdyż je bischeze trochu cżma. Jedna kruwa je na to hżo konz wsała, tamnych dżewjecz je cżeżzy khorych a bjes nadżże, je so saso wuhoja. Po spacżu chże so nécht'o z tym njesstukom wjecżesz.

* Sa 49 millijonow mórskich rybow w 6 niedżelach. Wschdnje podawaju so kobrike hromady eksertnych rybow, wosebje jerjow, na rybjaze wiki do Kukshafsena a do Hamburka-Altony. W septembru pschinjeże so na kóżde wiki 10 mill. puntow. W prénjej połozy oktobra pak na Hamburk-Altonske wiki 7 mill. puntow, do Kukshafena na wiki nékóże 5 mill. puntow. Nima teho pschinjeżenchu so na wiki do Geestemünde 8 mill., puntow w 6 niedżelach. To je 40 mill. puntow abo 400 000 zent. rybow.. Wulki dżél rybow dowożuje so s Zendżelskeje, druhe rybu pschinjeżu so i Islandskeje kupy.. W rańschim morju njeje zich tak wjele, a tehodla njepschinjeże so téż telko na wiki pschi rańschim morju.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wot 1. januara 1925 pichcnacja so hnój dweju batterijow, to je wot 85—90 fowi. Woruczenje płaczijnow sa jenoho konja a mézaz njech so hacz do 20. nowembra nazpodaża. Wumélnjenja njech we jstwi 56 w artillerijskej kasarni w 2. poschodże wobhladaja.

II. wotdżélenje 4. artil. polka„

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mjes stotom kubleria Jakuba Béra w Pésczecach je pakhrowa wudyrila. Sswarjenu wotkrjeb je Béraz kubło a wobkedżbowanjski wotczeż wjeß Pésczecy.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Lieżniski wotrjadny wubjerk je 17. 10. 1924 postajił: Haj'niki cżaß sa kurowzy, wozpule a schotike tondlowe kokoshe sapożżina bo 17. nowembra 1924.

2. Wolili a potwjerdżili su bo sa 3. wotrjeß (Kinajchtka gmejna) sa smérza gmejnikj pschedst. Hans Wogawa s Kinajchta, sa teho sastupjerja khéżkat Chr. Kummer s Kinajchta; sa 22. wotrjeß (Mlak, Wurschowska gmejna): sa smérza murjeriki a cżéżiliki milchtr August Kubiż s Mlunja, sa sastupjerja Chr. Tawsenb s Mlunja. Sa 6. wotrjeß (Sabrodki wotrjeß): sa smérza kubleř H. Kanaschk se Sabrody, sa sastupjerja kubleř Chr. Unger se Sabrody; sa 36. wotrjeß (Mucżowski): ja smérza khżżkat Traugott Kubiża s Mucżowa, sa sastupjerja sahrodnik Korka Sahrodnik, tam.

3. Dawki wot lekomnosneho samożenja a podrużnistwo pjenjesa na méżaz november 1924 dyrbja bo hacz do 16. novembra w naschej méschcż. Hlowniej pokładnizy saplaczicz. Schtóż hacz do tuteje termije njesaplaczi, bo cżasa.

Towarstwowski powéstnik.

Župna wokrjesna zhromadżizna w Rakojdach towarstwow „Skały“ we Łusku, „Zerjow“ w Hrodżišću, „Nadżije“ w Rakojdach a „Jédleńki“ w Dubrawcy wotméje so njedżelu, 9. nov. t. l., pop. w 2 hodż. we Zendżio hoseńcu w Rakojdach. Sobustawy mjenowanych tow. cheyli so z wéstosću w bohatej liczbje zeńć, wosebje wšitcy spéwarjo a wšitke spéwarki a wšitke sobustawy Rakojdżanskeho towarstwa. Přednošk je přilubjeny. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Hrodżišću ma pjatk wjeczor 1/2 9 hodż. zwučowanje. Starosta.

Bukečanske serbske towarstwo zmeje njedżelu, 9. novembra, pop. z dypkom 1/4 hodż. swoje posedżenje we wosadnej zali. Knjez farař Mjerwa je dobrociwje přednošk přilubił: Wo spéwarskich a kajki zmeja přichodnje napohlad. Dokelž mamy jara nuznje wšelake towarstwne wěcy wuradzeć, prosymy zo bychu wšitke sobustawy přišle. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Wšém Drježdżanskim towarstwam! Dowolam sobi na to kedżbne činić, zo je prěnja serbska hodżina srjedu, 12. nazymnika wotméje a to wjeczor we 8 hodż. w Serbskej korčmje na Christianskej dróży 22.

Hajdan.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje, muzski a žonski wotrjad ma štwórtk we 8 hodż. zwučowanje. Sotry a bratřa, přindźće wšitcy a z dypkom.

N. načolnik

Serb. tow. „Lilija“ w Ralbicach spěwa hač na dalše kóždy štwórtk wjeczor we 8 hodż.

Hospodarski rozhlad.

nowembra 1924.

Kursy wczera w Barlinje:

(Tute kursy su w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	21 960
jendżelski punt	19 055 000	czéchoßł. króna	12 490
schwajzarski frank	80 760	10 mil. półsł. mark.	78 350

We pjenjezach njebe wczera żaneho pschemjenjenja.

Efekty mjezachu dale wérny wobkhad. Jenoż stajne polożenje bijachu horje. Wobjstaja polożenja khodżesche mjes 585—605 miljardowy prozentami. Wschelazy sapożżinzy pschżo sosso na knjeżerstwo i nanujetami pschiskedżeja, so by wono chżdżo też to nażobnoscżicz. S tehodla jenoż spekulantam żané stranja.

Na **produktowych wikach** jemi so saso wjetsche skruczenje. W Amerizi zito i nowa nécht'o horje sraby. Na tukrajnych wikach wikowarjo mjenje policzowachu a mnoho lépje dżéżche. Tukrajne zito bé na wikach każ pschżo jara żadne. Wsche tele momenty k temu dopomhachu, so hlébowe zito saso horje bjeschże. We jeczmjenju je nozj rjane sorno pytaja. Wowoż bo wo nécht'o skruczi, wsak pak bżehu we nim mérze. Tehorunja mérne bżehu we wotrubach a wonjeschkach. Wczera płaczeschze zentnaż we Barlinje:

pschczizy 9,70—10, rożki 9 65—10, jeczmje nja naséenoho 11—12,50, nasymneho 9 75 hacz 10,35, womża 7 85—8,35 sl. hr.

we Wrótzlawju:

pschczizy 10,20, rożki 9 60, jeczmjenja naséenoho 12,85, nasymneho 11, womża 8,60.

Wiki rézneho skotu wczera w Barlinje (Zentralviehhof) Pschijnali bżehu: Wone płaczachu:

1444 howjadskoow	18—44 hr.
1554 cżelotow	40—100 hr.
4154 wonzow	22—44 hr.
7922 tukrajnych a	
1509 wutrojnych zwini	
240—300 ptw.	84—85 hr.
200—240 ptw.	81—83 hr.
160—200 ptw.	77—80 hr.
120—160 ptw.	70—75 hr.
do 120 puntow	68 hr.
cżaży a kundrowy	70—74 hr.

Wschko po zentnarju żiwje wahi. Howjadska a wowzy mérnje dżéchu, cżelata a żwinje hładzy.

Nékotre płaczijny na wczerawschich Drjeżdżanskich wiki: Ssonu 1,50—2 hr., sajaz 1,20—1,50 hr., kornike 1—1,20 hr., bożanty tłapony schtuka 6—7,50 hr., kokosche 4,50—6 hr., huży 1,30—1,50 hr., kury stare a mlode 1,20—1,80 hr. holbje schtuka 0,80—1,40 hr., sa karpy 2 hr., hlimy 2,50 hr. méd 1,80—4 hr., béry 3,80—4,80 hr. sa zemnaż, 5 pj. sa punt, butra mlokarske 2,20—2,60 hr., hurta 2,30—2,60 hr. twaroh 30 hacz 32 np., jeja 18—20 np.

Sšo patnja:

Dżélacżetki raffinerija schkleńcy Aug. Mosteczky we Wětej Wodże.

Blidarski sa twarske dżélo, Bjarnat Bulang w Kulowje.

Moleřski wuczeńk Ota Himmler we Wojerezach. — Eglosk a Petroschka w Kamjenzu.

Murjerjo Joh. Nolk w Niśkej.

Kupnja:

Sslomu rjanu, Glasshüttenwerk w Kamjenzu. — Richard Jakob na kamjentnej haży 19a w Budyschinje.

Na pschedaż:

Płót 150 mtr., 1,50 cm. wyschoki a 50 zementowych stołpow, twarski mischtr Müller w Lubiju.

Kóń tischka, frenzolstiny a 3 tichi oldenburskich sréżz, Schneider, fabrika mineralnych wodow w Kamjenzu.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Brlinje, 3/11 dopołdnja:
Tendenza: skruczena. Wiki tu mérne, zito je żadne.

Produktowe wiki w Barlinje, 3/11 dopołdnja:
Tendenza: skruczena. Wiki tu mérne, zito je żadne.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tunu abo 1000 kg, jewjel 100 kg. płaczizny su stotej tschnje.

	5. 11.	4. 11.		5. 11.	4. 11.
Pschenza	194-200	190-194	rapš. wolijnski	15-16	15-16
rożla	193-200	189-192	pod. melasa	8,70	8-8,70
nalét. jeczmjeń	220-260	220-260	ierabeża	14,00-15	14-15,00
nal. jeczmjen	—	—	krmaze fruzli	18-18,25	18,70
womża	168-175	157-166	symy	21-22	20-22
tukrajze (Mais)	—	—	wola	17-20,00	17-20,00
pschenczn. muka	28-30,00	27-29,50	lany wolijnski	24-25,00	24-24,50
rjana muka	27-30 50	26-29,50	modre łupiny	14-14,50	14-15,00
pschenczi. wotr.	11-12,00	12,00	zolte łupiny	15—18	15-18,00
rjane wotruby	11-11,90	12,00	syno, 50 kg	2-3,20	3,00-3,20
rapš	390-400	420	symo, rjane	1,10-1,20	1,00-1,40
lane symje	390-400	390-400	„ pschenczi.	1,10-1,20	1,00-1,40
hrach	22-25	22-25	„ womżina	0,90-1,10	0,90-1,00
pjeluschki	15-16	15-16	„ jeczma	0,90-1,10	0,90-1,30

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dżél: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Jenož hišće tydźeń
dostanjeće
tunisad
po centnarjach
pola **Pětrki w Lešawje**
pola Hodźija.

K hermankej

Košlacy barchent wot 86 pf. sem
košlace sukno „ 95 „ „
ležowy katun „ 95 „ „
jakowe barchenty „ 115 „ „
ležowe počehnjenja, běłe a pis.
wupjerki a ležowe plachty
hotowe mužace a žonjace košle
poruča jara płaćizny hódno a dobre

Osw. Reimann

na Hošćo hasy 29.

Předescniki

Počehnjenja
wuporjedźenja
kije
trubki
kupujeće derje a tunjo
pola firmy
Rudolph w Budyšinje
na hauenšteinskej hasy 4.

Hotowe a rysowane
ručne dźěła
wšón přiwušk k wuživanju
stajnje. **E. Günther** rózk
mjasowych jatkow a žitnoje
hasy.

Šatowe róle

za kublerjow, kaž też domjace
róle poruča najtunšo **A. Rabsch**
w Budyšinje na hornčerskej hasy
w „Münchner Hof“.

Slomu

kupuje po přihód. płaćiznach
Hugo Schiltz
na Žitnych wikach 30 Tel. 1180.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlowcki.

Žitne
a **słomniki** tunjo
K. Erler na žitnych wikach 11.

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody
mynk. Štóž přiležnosć wukaže,
dostanje dobre myto. Dalše we
wuć. „Serb. ...

Hypothekowy Koestner
na žitnych wikach 18.

Služimy W EVB ludej!

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. r.

(Wareneinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Přichodnu **hermansku njedźelu** je naš wosebity wobkhod **manufakturnych tworow a wobućow** kaž też **hlowny wobkhod na serbskej hasy 7** w zakońskim času wotewrjeny. Činimy naše sobustawy na w sćěhowacym naspomnjene wěcy cyle wosebje kedźbliwe.

Wolma klubske lacy pótniki, jumpery spódnje kholowy z kožuchowym podšićom a normalne wot 3,75 hač 6.60 hr.

dźěćace wobleki, norm. košle dźěćace, žonjace a mužace košle z barch. a košl. sukna

spódnje suknje z wušiwanjom a bjez njeho

Normalne spódnje talje z rukomaj a bjez njeju

barchentowe žonjace košle ref. kholowy z módr. trikota

dźěćace falki w pěknych nowych mustrach

dźěćace nohajcy žonjace flor. nohajcy

Wupjerki pjerje njepřepušćace a njebarbjace

linon. ložowe počehnjenja damast

drastowe velóry nowych mustrow

šórenchowe tkaniny, warterowe a. t. d., **košlace sukna barchent, manchestr** nakhribjetniki, šlě, dźěłanske kholowy a bluzy, wobleki

Wobuća najlěpšich kajkosćow a w najwjetšim wubjerku

filcowe wobuća we wulkim wubjerku płaćizny hódno

Kedźbu!!! **Kedźbu!!!**

Dla wurumowanja našeje składownje steja pjatk, 7. novembra pop. wot 1. hodź. w našej ležomnosći na fabrikskej drózy 23 někotre sta derje zdźeržanych **kistow** kaž też někotre sta **waněkow** po cyle poniženych płaćiznach na předań.

Prosymy, njedajće sebi tutu přihódnu składnosć nimo hić.

Předstejićerstwo.

Ležomnosć

w Zdźerli čo. 6
z bydlenjom, do kotreheż móža so hnydom začahnyć, z 2 kórcomaj zemje kaž też hospodarskim twarjenjom na předań. Wobhladać móže so wšědnje tam. Bliše je zhonić sobotu wot 12 hač 12 hodź. pola J. Justa we Budyšinje wo ... „Serbje“.

Najwyše ... płaćizny za kozace kožki kaž też za wšě druhe družiny

kožowa kóžkow

dawa
Otto Haußotter w Budyšinje
na garbarskej hasy 32.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje
na Hošći hasy 25. Tel. 939

Šijace mašiny
we wulkim wubjerku, předawa płaćizny hódno, też na wotpłaćowanje **J. Schieback** na ...

Wosejc tunjo!
Džěłba košlac. barchenta, 75 cm šěrokeho, dobra kóperowa twora, 88 pf.
Hilger w Budyšinje
na Lotzeskej drózy 20.
Žane klamy! Žane klamy!

Syru wolmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na
Ja česane předzene
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej ha...

MERSIOVSKY
Salonske časniki

Kóžau sobotu
kupujemoj syre
kože a kóžki
po najwyš. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyšinje w „Połměsacu“
na zwonkownej lawskej hasy.

Mužace drasty

zymske jupy wot 17 hr. sem
tkaninowe kholowy wot 5.95 hr. sem
kholowy do dźěła wot 4.75 hr. sem
košle wot 2.90 hr. sem
zwobleki za zamkarj. a montérow
mantle do powołanjow
rukawate lacy
spódne kholowy
zoki a druhe wěcy
kupujeće přihódnje a tunjo pola firmy

Hugo Pachaly.

K hermankej kupujeće
wosebje płaćizny hódno:
šijace mašiny
šewske a krawske mašiny,
nowe a trjebane, pola firmy
J. Klemm w Budyšinje na serbskej hasy 11.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu
konfekciju
kupujeće přeco derje a z lěpšinami
w konfekcijowym domje
Otto Preuss
měješći **Korla König**

Elegantne čorne kaž też barbojte paletowy najlěpšeho dźěła a wubjerne elegantneho sedźenja.
Wěrowanske wobleki wot 70 hriwnow sem.
Zymske jupy, dźěćace wobleki, čopłe podšite w jenož dobrych hódnosćach.
Hólćace a holćace mantle w najwjetš. wubjerku.

Poručam k hermankej:

mužace a pacholace wobleki, njedźelske a dźěłanske kholowy, zamkarske a manchestrowe wobleki, spódnje kholowy a košle, zymske jupy, škórnje a stupnje we wšěch wulkosćach
H. Gedlich w Budyšinje na połnócnej drózy 7.

K hermankej poručam

płaćizny hódno

spirituosy

w přichodźe so wo 20 procentow podróža.

Gustav Küttnerowy nasl. R. Weigel

w Budyšinje na serbskej hasy 10.

Mantlowe tkaniny we wulkim wubjerku
sealowy (zilowy) **pluš** za mantle
:: poruča wurjadnje płaćizny hódno ::
Rink na khěžorskej drózy 7III.

K hermankej

poručam swój wulki sklad
mužacych a hólčacych mantlow, woblekow, sportskich kolowow, kłobukow, čapkow, šatow a šawlow
Sym nowe přiwzał:
Wšo skijowe wobłečenje a graty

Hugo Schwarz

w Budyšinje, před šulešk. wrotami 9

Dr. med. Schneider

we Wulkej Dubrawje
je so z pućowanja wrócił.

So wróćiwši wot rowa našeho lubeho nana, přichodneho nana a dźěda

Handrija Bartha

wuprajamy za dźělbraće, krasnu wěncowu pychu, za bohaty přewod k poslednemu wotpočinkej, k. far. Rězbarkej za troštowace słowa, kaž też jeho wojnarskim kollegam za wopokazanu česć

naš najwutrobniši dźak!

W Kumšćach a Čornych Nosticach, 6. nov. 1924.

Arnošt Barth
w mjenje wšěch zawostajenych.

Přiloha k čisłu 260 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 6. novembra 1924.

Wokrjeżny sjězd.

Sozialdemokratiska strona Budyšćiskeho hamtiskeho hejtmanskeho wokrjeża bě wokrjeżny sjězd namjetowała, kiž so pondźelu w Budyšinje hoscenu w Budyschinje swidże. Dźensi porjad jednasche wo pschiłapjenju wokrjeżneho zastarczerskeho lekarja a wo pontkenju rejwanskeho dawka. Sozialdemokratiska strona pak bě namjetowała, hischcze scehowazaj dypkaf na porjad dnja stajicz a to: Wojowanje jenotliwych organow hamtiskeho hejtmanstwa pschećiwo republikanskej statnej formje a sadżerkenje hamtiskeho hejtmanstwa pschi wotwolanju nekotrych mescheżanostow.

Wo prenimi sozialdemokratiskim namjecze praji hamtski hejtman dr. Jungmann, so njeje wokrjeżny sjězd k temu pschiłuschny. Sranja-li hamtski hejtman abo jeho zastojnizy hamtske winowatosce, tak może jich kożdy człowiek pola wyschnoscze wobstorżicz a to też wokrjeżny zapósłanz nimo wokrjeżneho sjězda.. Wo druhim namjecze pak praji, so je wotwolanje mescheżanosty po sokonju zyle gmejnskej należnosci, f kotrejż może so hnadź wokrjeżny wubjerk jako wobstankowaza wyschnosci jadarcz, niż pak wokrjeżny sjězd, kiż ma jenoż f należnoscemi wokrjeżneho swiska cźinicź. Hamtske hejtmanstwo je so najprjedy hischcze ministerstwa snutskownych należnoscow naprascheowało, kiż pschedbydowemu namjetej pschihłosuje, so so so sozialdemokratiskaj namjetnaj na wokrjeżny sjězd njepschihluschesczitej. Soblandżi mescheżanosta we wuslužbje sakżupowaske pak kruce sozialdemokratiskej namjetej a wuprajl pschedbydze najrasnischeu njedowéru. Tuch należnoscow dla. W samym zmysle recżesche hischcze wjazy sozialdemokratiskich recznikow. Potom wotpłasowesche so wo tutymaj namjetomaj, hacź so na dźensiši porjad staficz. S 23 pschecźiwo 16 hłosam bě to wotpokasa. Też namjet wuprajenja njedowéru pschedbydze wokrjeżneho sjězda so wotpokasa. Knjes Wjela wuprajl na to, so sozialdemokratiska strona na dalschim dźensiším jednanju žanu sajima wjazy nima a so so na dalschim posjedżenju wjazy njewobdźeli. Na to wopuschczi zurlu. Tak i mescheżanskeje strony skónczi so posjedżenje bjez kożdeho wuspecha.

Sozialdemokratiska strona wokrjeżneje shromadźizny Budyšćiskeho hamtskeho hejtmanstwa je na to sezehowaze wosiewiła:

Sozialdemokratiska strona wokrjeżneje shromadźizny Budyšćiskeho hamtskeho hejtmanstwa je k. h. sodała, to by so wokrjeżny sjězd swolał, so by so sezehowaznje dypkam dźensiskoho porjada wuprajiła:

1. Wojowanje jenotliwych organow hamtskeho hejtmanstwa pschećiwo republikanskej statnej formje.
2. Sadżerkenje hamtskeho hejtmanstwa pschi wotwolanju nekotrych mescheżanostow.
3. Wschitkojenje wokrjeżneho sastarczerskeho lekarja.
4. Poniżenje rejwanskeho dawka.

S wuskupowanjom, kiż je pschecźiwo wobłhodnemu porjadej pschedbydły mescheżanstu Seidela f Koriymja, njepschindżeschtaj prenjej dypkaj na dźensiši porjad a mescheżanska wjetschina napschecźiwne sadżerkenje za dobre sposna. Sozialdemokratiska strona wuprajl tehodła k. mescheżanoscze Seidlej swoju njedowéru. Wobstejnjosce w hamtskim hejtmanstwje pak su tajke, so wokrjeżnej sjězdkodże. Wo tuch njeniezelitwych wobstejnoscach dyrbjesche so recźeć, so by so skłoda wotstronita. Dokelż pak so namjetaj dźenskoho porjada wotpokasachtaj pschez pschedbydu Seidla a mescheżanstu wjetschinu, tak so tutomu sadżewa. Tehodła wupuschczi nascha strona wotpedżenski zurlu, na czoł pschedbydża Seidel wuprajl: Naš (mescheżanow) hałke prawje jednanje wo dalschim dźenskim porjedże njesajimuje.

Sozialdem. strona dyrbi nekto druhe pucze kroczicz, so by swoje prawo dostała. Njech je so też pondźelskeje wurabżowanje pschetorhnyło, tak budże sozialdem. strona też w pschichodze wschitko cźinicz, so by wokrjeżne sajimy se sluzkami sastupowała..

Na mescheżanskim zwjedżenju.

(Wobraz f mesta.)

Nó, moji knjeża, to bźesche ropot, hara a keliża. Takeho hischcze cźaż żiwjenja doźiwił njejsym, tak starcy, każ sym. A pschi tym žiwy pola neż na wjzy hižo mułke zwjedżenje meri, hdyż sobicze bo cźischcźerzu pschindżechmy. Ale nó, każ je so mi pschi wołednim swjedżenju we mesjze seschło, to cźi rosum stejo wostanje. Strachnje bźesche nimo mery strachnje! Wyniesł sto lét dożiwił, ale tamny mescheżanski jubilej żenje njesabudu. A moja Gustla je samcho menjenja.

Potajkim, njedżelu rano wulkesch hižo f cźasom se borzu, wumych a shotowach so. Pola Gustle trajesche to wjzo dłże. Prjedy hacź so też żony — mój jedyzko — wuzohnuja, to mohł f koże wujeźcź. To njeje tak. Dyrbimy njemuzaj w prawym cźażu na dwórnischcu byc. Te pat je khętro skalene a cźaż — njeckacka.

Pschezo sczyn hłudam na cźażnik a żwarju. „Bóże khwatatsch, bóże schmjatatsch“, a tak bźesche też pola Gustle. Cźim wjeschnischco cźinjesche, cźim wjazy jej „kuntra“ bźesche. Skónczinje je hotowa. Szundżenje namaj njedźelskeje f lutej roshorjenosczu. West f wozku! Hewak namaj cźaż pschedbydze nogom wujeźdże. Pymatki cźażiske wotkrace. Do teho nźelwolich. Nairadscho cźuzke pokuntu khlěba, hornyk kutrh, nóż, bźechu khoseła, schczétku a Bóh wé schto wjazy do koschika tykacź. Wsach jón rucze a bźeżach f nim won, to rěka — f prósonym. Bźech żwoje dozdél. Pschitźdże hnydom sa nmu. —

Tónle lud na dwórnischczu, wschitzy chżychu do mésta na żwjedżenj. A halle we wosu! Ani jablutka k semi padnycź njemóżesche. Na kożdym sostanischczu nowe cźerjódy ludu a wschitzy żo f wotmachom nuts tłoczachu. Kak jeno bayonnicź, so żebi naštajnje pót trżach. Mjebła a wschó kocze naju bolachu. Stónczinje w mésce — won do cźerstweho powétra. Tónle kur a dym we wosu! Nétko f wukhodej. To bźesche hischcze kolworótnischo hacź we cźahu. Dże mjenujay traschku aahle bole wokolo rókał. Widżischi jenoż hlowy, hlowy a sahy hlowy. Po zentimetrach dźesche dopredła. Pomału ale we-le. Nétko yo sthodże sahżo horje na pjecź mjeńschin. Horjekach bźech. Ale Gustla, moja drohe Gustla — ta tu njebó, hdyż żo sa njej wobhladowach. Wocźi mohł żej wukhladacź. Ale hlej tamle żo tłoczi. Ale nasch rjany kolschik, jemu bź żo sle sescho. Bźesche na planz rozmjeczeny. Schkoda wo ton rjany pleczeny koschik!

S konjozej „furschu“ bźchu ju k sczenje stórczili a pyschny schwarny kolschik bźesche zuzi slamany. Posliczich Gustli nóżnik, so mohła sej żiwi żetrjecź. Potom cźiżnych drjewjane cźelko koschika f njembrosczu pyches pót nowotwara.. Tak rosharjenu, każ po tutych poderadżenjach, hischcze żenje żiwoju hewak mérnu Gustlu widżał njejsym. Ruku w ruzu dźechmoj pyches cźestne wrota, kotrež dwórnischczowny wukhod pyschachu. Prénje bźesche, so kupich punt cźornych wulkich wischni. Ssydnymnoj so na sawku we schtomowni a dźelichmoj je khcheczeżaw. Potom cźampachmoj po mésce wokolo. Wschudżom wuhladachmy girlandy a khorhoje. Wscho tak żwjedżenske. A tele żiwy ludu bo wschich drohach a namésstach. Prjedy hacź żo prawje damasżachmoj, bźesche dowolnoju prjecź. Bócźy dyrbjesche żo żwjedżenjeli cźah łapczejcź. Rinnale hodźimy żmój wokolo dumbajoj, domi na zitne wiki pschihłażmaj. Hdżeż mésenske żo cźah lestupacź. Cźink bumdara réczachu bubony. To bźesche snadnjo sapoczatka.

So budże żwjedżenski cźah rjany a khętro dołhi, to żebi do cźesa myślach. Ale tajkule pychu, krasnosczi żebi wumnyhli njebech. A tole dołhosci, żaneho konza. Hdyż żej myślach, nétko je kónz, stare żmorże — to żo sażu tak prawje sapoczinasche. Gustla srejesche każ sakustana a rosbajesche hubu a wocźi. Kejti krażny wobras to bźesche, njecham nikomu pscheradżacź.

Wopraudże, to pat bźech: też nécztó wulkotne. A schtóż żwjedżenski cźah je żiwojimej wecźomaj widżał njeje, njemóże żebi to ani wumnyhlicź. Mnohe hudżbne pólki, konje, wozy a thorczy, wschelake stawy we żiwojich sastarskich uniformach, tżiży, żiednoczestwa a towarstwa. Pschezo rjeńsche a krażnische żo sjewi, każ w krażu, hóżeż pleczene kapki letaju. Kolbasli, khlóżcheczki, zigary a zigarety, kórli, zalty, żamo make méschti f muku — krótke, wscho schtóż żebi wutroha wożadasche wuhladach. Też piwo żo poskicźowasche. Na rénnitkim wozu wjesechu 28 zentnarskeho byka. Nó, to bź cźi skoczo, to pola nasb bo hrobże schlo njeżby. Na druhim sczesłe wulka wanja f wodu, hdżeż żo holczka kupasche. Hdyż hewak nicźo dostał njejsym, pschi jeho panzanju sleczą mi mózny klusk wody mjes wocźi.. Tak mějach snajmjenscha nécztó sa pschihładowanje. Jeli je żo holczej pschi cźahu tute hodźiny pschezo kupacź byrhjał, dha je sawdżesce cźisty był.

Najbóle żym żo żmjał na sjednoczestwo w jich sastarskich bratach. To mózesche exemplary widżecź. Se żmécham żym żo skoro pukngl. Wschitko bźesche tak luboste żortnine. A hodźiny dołho mohł pawedacź, prjedy hacź bych je wschém hotowy był. Żyłu hodźimu mescheske żo cźah nimo. Każ praju, tajke nécztó swój żiwy dżeń hischcze widżał njejsym. A moja Gustla hatle! Dodżiwacź żo njemóżachmoj, na cźo tola ludżo wscho pschindu.

Nétko na sabawnischczo! Tele stany a budy, tele dudawy. Wyniesł wo hubdże wjele, haj mohł rjez nicźo njerozumił, tajki mukławy „klimbim“ mi psche wschi bźeżche. Tónle hołk, zychon, ropot, klepot, schczeżkot. tate hara, tele hawotowanje, sakhodżenje, njemdrzenje. To mohł wo rosom pschiłacź, schtóż jeho pschewjese na. Gustla njemóżeschе żo bohladacź. Husto zuhny nje sa ruku a pokasa mi to a tamne. We wulkich budach móżeschе sa 20 pjenjezkow — schtóż ma shoże — zyłu żodżbu aluminijowych hornzow bohnyć. S taftimi żo wschelazaj nosychacźu. Sajo cźahachu f pleczenymi stólzami wokolo. Bźchu je sa por fenkow dobyli. Haj, f kimż żo sbolo wojenil Sómoli też żodżakoł. Namaj mjeżeske cźinjesche, kak druhi dobuwacha. Sc to bźeche tu wostarane, so wschė pjenjesh sajo domoj njepschinjeżesch. W budach bźchu „żiwotowe żiwny“ widżecź. Sómoł tam tż w nich cźuschchiloj, ale Gustla mérjesche, so wo tym nicźo pscheradżacź njeśmérm. ! Na wuzkotkich roschtach jédżachu male automobile. Tschepotach na wschéch stawach, je strachom, hdy tałki wozyczł f kolijow wusłocźi.

Naju njebé nichtó na tu schibżenzu nanucził a byrnjeł namaj pol żwéta zlubił.. Runje tak też mja na karusel a schlunbrawu (Rutschbahn), hdżeż na prénj wokomik wudżach, so tu se żiwjenjom wotenicź njemóżesch. Nż, wostacze mje na pokoj f taftimi żmjertnymi jelbami. Tam jeno kukuychmoj pyches wosczeczku do stanow nuts.. Wschudże muzikl, hewjerlanke a wojeseli ludżo, wschė stany nakopjene polne. To nihdże nuhy widżecź niebésche. Wséo też rehwachu.

Tak żmój hacź do pózdnscho wjeczora żo wokolo brusczisoj a njemózachmoj żo nahladacź a bobżiwacź. Pschezo sajo nécztó nowego, sajimawego. Ach, tu mój lubu bożiczko, kak je pola nasz na wséo wschi tajkim żwjedżenju! To masch tam por budow f kolbolkami, f pjecźwom, f pówom, a żnadź jenu, hdżeż żo f żółku wo muto cźiłka. A tuch por ludżiczkow, kotrjż tam wokolo teptaja hacź do wjeczora a potom pżiwjacź du. Kajżi rosdżeł je to f loźkim bohrtkim mésczanskim żwjedżenjom, hdżeż wschė budy a ludżo zyłeho świeta żo sendu! Ani wo jedyn zjenjesk żo njekaju, kotrżż żym tam pschecźinił.. Też Gustli niż, kotraż hewak na kożdym zjenjeżku wiżu a dwójżu pschekładże, prjedy hacź żón wuda.. S hordożcu a f dosczcźinjenjom mału prajicź: Bźch też pódła, żym wscho sobu cźinił a pschecźiwił f mojej lubej cźecźikatej Gustli. Njech je kolchik k cźepłu, tajki mózesch hebi sajo kupicź, ale niż tajki żwjedżeń wosżwjecźicź. Te durbisch brać, każ padnu. A dżenża. żo hischcze wjeżelimoj a wo tym recźimoj, kak rjenje tola bźesche na żwjedżenju w mésce! A to cźasych żiwojim wjeżnjanam ras worisnicź. Pschichodnje sajo wobras je wżu.

Wasch cźecźeny itribitar.

Rozmaitosce.

* **Pludne pucze njebocźinka.** 47 létny Ludwik Bergmann f Jlzej w Hannowerisej je njemandżelski żyn jeneje żłużobneje. 3 léta siareho wopuschczi jeho macź. Nana njeje żenje żetnak. Dźecźo dachu drohowemu strażnikej, so by jo wukubłak. Tu pak dyrbjesche hižo w mkodych létach cźežki dźélacź. Dokelż pak rady wutnjeschе, dari jemu wobładnik sarat liśhe. Też podwjeru na studije bohożłowstwa dżuschesche jenu wobstaracź. Tak daloko pak njepschindże. Bergman saftupi f 18 létami do husarow w Brunschwiku. Hdyż bé wotżiżużił, bu w Barlinje f pottilonom. Jako takti wobdżeli żo na kżitzkej wójnje. Dwé léże tam wosta, pilnje lud a kraj kuduja a też thinku récź, kiż hischcze dżenża wobkrjeżi. Hdyż żo wrócźi, bu f listynoscherjom we Wilmersdorfe. Na tutej żłużbje sesna mnohich wumjeżcźow, moleri, żiwarjow atd. We żiwobodnym cźażu fabricasche żo żam f taftimi kumschtami. Wożebje wumjeżowasche żo w żiwenju. Husto pscheproży żo też do tajtich wocźerzow. Tak bu „wożedny“. Tuto diwoje sastojunstwo pak bé j wuru, so prawy żłużbu sanjerodżi. Hdyż żo podżischo do postowego hamto 17 pschezhadżi, njebé f tutej politicznej spokojnym, ta njebé jemu dosej wożebna. So by lépje żiwy był, pschecźiwi 50 000 hr., to bé 28. julija 1918. Sa diwaj dnjej jeho sajachu a k diwémaj létomaj jastwa sażudżichu We jastwje narukay tyscherstwe a trużeństwo. Posdżischo pschiłażże jako pożiżunki do thorownje. Hdyż żo f jastwa puschesł, bu f thorownym ponoznikom w Pósnańskej mésczanskej thorownj. Tu wopytasthcaj jeho tas słótnikaj, kotraż bésthaj żo f nim w Barlinskim jastwje sesnakoj a żebi jeho wużżu ważżechtaj. Wonaj dobuschtaj jeho sa żiwoje samery. Służżbu wopnischcźiwschi, rubjesche j nimaj w tamnej krajinje, pschdżischo też w Barlinje. Tuto dżeło żejinoj jich dwé léże dołho. Beramnan sażudżi żo f 7 létam khłostanje. We żwérinowej wójnje samolwinske żo na fron tz. Tam pak wo njeho nizko wodżecź nochzychu. Hdyż żo Bergman f khłostarnje puschesł, sesna żo se starschej wudowu jako „Hans von Tinm“. Jej narécza, so kożuchi do Khinieske wuwożnje. Bohata łużeni żo do zjaneho knjesa jalnówna a bé żwónowa, żo f nim ua cźażą żiwjesna żwojasacź. Nawożenja pak njemésesche pjenesły a f jebanstwom porodżi żo jemu, pjenjezy dojacź. Tuto sthrobli jeho tak, so cźżyische za krótki cźas wobohatnyć. S salschnym wumi njenami sakoji pola wjazy bankow kontu a pschihotowaschе wschitko, so by 300 000 fl. hr. do rukow dostak. W posledním wokomiku pak jeho lepabu a policiji poradżi żo, Bergmana, Hansa v. Thimna atd. w jednej wożobje sajecź.

* **Kak dołho by létadło k żlónzu leczało?** Leczi létadło za żudżimu 200 kilometrom, tak by sa 2½ méżaca k méżacej pschileczało. Sa 2900 lét by na hwézdu Venus pschileczało. K żlónzu pat by 8500 lét leczało, sa druhe 8500 lét by żo létadło sajo wrócźiło. Derje jenoż, so cźłowjek njeje tak dołho żiwy, hewak by bo wésce żyntało, po na tutón pnecź pschihotowacź. Tak je tola jedyn rekord, kiż żo njehodży dożdecź, wjele mjenje porażecź.

* **Wérowanski pjerschcźeń w żołdku jeneho wola.** Jedyn tubłeń w Brundobra żłubi psched 6 létami żiwój wérowanski pjerschcźeń. Psched nétorymi dnjemi pschedba 18 zentnari cźežkeho wola k réżu. Mésnik namała żłubjenu pjerschcźeń w żołdku sarżżanoho wola.

* **Hrabinka w łupnizy.** W Parisu je hižo dołhe léta hrabinka, kiż khódży w łupnizach mjecze. Wona je jara thudoschka, ale też jara horda. Kożdu jakmożnu żaspéwa. Radżcho żo je żwojej niscej sasłużbu żeżiwu. Hižo rano bjerje khoschczo do rukł a wjeczor staji je sajo do rózła. Potom pschedawa pschi mutschhodach do hoscenzow male, nézne kwécźelki. W połnozy wrócźi żo do łupnizy a żpi krótke hodźinki na kamjenjach, jeli so żo jit to popschebe.

* **Schédżiny żwoju wnuczku wotwjedł.** 86 létmy wudowu Cecil Campbell je 14 létnu pschirodnu dźowku żwojeje dźowki żaiwedł, dokelż dé jeho pschichodny żyn wotpokasał, hdyż bo wo nuta 14 létneje praschesche. Pschichodny żyn myślesche hebi, so je to żort. Nétotre dny pozdżischo namała na żwojim bliże list, kiż jemu powé, so bé bźedowne napraschowanje dosej thutne a wobtrucźuje, so żalubowany ztarz bjes holczki żiwy bycź njemóże. Wón chże hebi dowolnosez ja żenitwu wobstaracź. Policija żo próżuje, cźetknyeny por żoho popadnycź.

We wobućowym domje
A. Pecha
w Budyšinje na bohatej hasy 10 móżeće
khermankej wobuća
wšeje drużiny derje a wurjadnje tunjo kupować.
Zbytkne pory poručam po wosebje poniżenoj płaćiznje.
Wuporjedżenja wobućow.

K hermankej! K hermankej!

Meble
wuhotowanja
spanskich stwow
bydlenjow
kuchinjow

dospolne a jenotliwe po kóżdej płaćiznje a w kóżdym wuwjedżenju, każ **sofy, šeslougi a matracy** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kiehl w Budyšinje
na serbskej hasy 1 dołoj.

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za kožle a jaki, wolmjane a batmjane tkaniny za drasty a suknje, ćopte kholowy a kožle, barchentowe łožowe plachty, běłe a pisane łožowe poćehnjenja a wupjerki, twiełki, trjenja, błidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Kachle a warjenske mašiny wšeje drużiny sćěnske płaty.
Wosebitosć:
Hospodarske kachle za ratarstwo
Wšě wuporjedżenja. — Wopyty a rada darmo.
Porcelin, majolika, wumělska keramika wudźěłki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.
August Teichert měj.: **Kurt Teichert**
- kachlestajeński mištr -
Telefon čo. 864 **w Budyšinje** Serbska hasa 19

Płaću
za kozace kóżki 4,20 hr. a kupuju kóżki wšeje drużiny po najwyššej dnjowej płaćiznje; domjacym rěznikam płaću wosebite płaćizny; zaměnjam też na šukna a šaty. Předaće Waše kóżki najlěpje jenož pola
S. Nussenbauma
na serbskich hrjebjach 3.

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny
Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumłóćenje a wubjerne čišćenje. — Šěroki zubkaty system.
Gustav Wagner w Korzynju
ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hlowny skład: w Budyšinje w husarskich kasarnach.
Zastupjeł: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třěšanskej drózy 42. :: Telefon 321.

Nowe jězdne koła
w najwjetšim wubjerku, předawa płaćizny hódno, też na wotpłaćowanje **J. Schieback, na Mužak. drózy 4**
NB. Zane klamy, tehodla prošu wo wobhladanje bjez nuzowanja ke kupowanju. — Wuporjedżenja. — Wulki skład narunańskich dźěłow.

K hermankej
poruča najtuńšo w najlěpšej kajkosći
filcowe tofle drjewjancy
filcowe stupnje drjewjane stupnje
dźełanske stupnje škórnje
kožane gamaše, kožane tofle, mužace, žonjace a dźěćace stupnje
Willy Sommer w Budyšinje
na serbskich hrjebjach 8

Cyły Budyšin wo tym rěči
zo jenož dobre kajkosće, w modłe najnowše a w płaćiznje najtuńše podawam. Prošu wobhladajće sebi moje wokno, mój skład bjez kupneho nuzowanja. Garbadinu, popelinu, ocliennu, wopleu kožu, flawše, košlace sukna atd. Dźełba ocliennowych zbytkow wot 3,00 hač 4,50 hr. Židžany płyš za mantle wurjadnje tunjo.
na Bismarckskej drózy 14 **Dödke** před šuleršk. wrotami 6
Tkaniny za žonjace a mužace drasty.

Kupuju stajnje po dnjowych płaćizna
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, wlnowe blido, železo a metale (jenož na wu pokaz)
Siegfried Sußmann
na hornjeršakej hasy 35.
Telefon 1346.

!! Za zasopředawarjow !!
Towaršne hry, wobrazkowe knihi
— w bohatym wubjerku —
Kurt Jursch pódla **Curt Oliva**
na sukelnskej hasy čo. 13 I.

Kedźbu! K hermankej! Kedźbu!
Steju na žitnych wikach napřeco casnikarjej Klockawej
Poručam najlěpše
domjace a toilletowe mydła za hodowne blido so hodźace
A. PITTNER
w Budyšinje. Jenož na Lessingskej drózy 5
Założene 1863.

Hdže
maće hižo 4 lěta dołho bjez přetorhnjenja
najtuńše płaćizny
za
margarinu, howjazy łój, kokosowy tuk, połč. swinjacy šmalc, wumělski jědźny tuk, jědźny wolij, luny wolij, swinjace hłowy atd.?
W najwětšim wosebitym wobkhodźe rańšeje Sakskeje
Podpjerajće prošu mój wobkhod tak dale, dha budźeće też dale won tak tunjo kupować, dokelž pola mje jenož we wulkim wobwodźe wušće leži; mój princip: čim wjacy woteběrarjow, čim tuńše płaćizny!
Margarinowa a tukowa centrala Th. Schleinitz na zad. bohatej hasy 9

Składnostna kup!
1 parno-młóćaca sadźba, trjebana, fabrikat Klinger-Stolpen,
5 „Reform"-slomowych prasow, 850–1200 mm kanalowoje šerokosće,
2 sykanjerazacej mašinje z 3 kosami,
2 walcowaj šrótowanskej młynaj,
1 zatwarj. šěrokomłóćaca mašina z dwójnym čišćenjom,
2 zatwarj. zubkatej młóćacej mašinje z dwójnym čišćenjom, 700 a 800 mm we swětłym,
1 trjeb. šěrokomłóćak „Ceres" parola čo. 4
2 elektr. motoraj, 2 PS., krótkozamkacej (Kurzschlussanker).
Zwarj. mašinow Bruck, Jurack a Falting w Njeswačidle

Wutřihać: 5% wosebiteho rabata

K hermankej
poručam cyle wosebje płaćizny hódno
žonjace tofle, dobra koža wot 5.— hr. sem
wopytowańske tofle wot 2.— hr. sem
aktowe tofle z howjazoje kože wot 7.— hr.
kupowanske měški, pućowanske tofle, ručne koffry, železniske koffry, nakhribjetniki
zymske konjace přikrywy wot 4.50 hr. sem
dešćowe přikrywy a. t. d.
Hermann Domaschk
sedlarski mištr
w Budyšinje na bohatej hasy
(blizko bohateje wěže)
Rěču serbski. Rěču serbski.

Wutřihać: 5% wosebiteho rabata

Kedźbu!
K hermankej poručam płaćizny hódne
wobuća a filcowe twory
a druhe dalše podobne potrjebne wěcy.
Wuporjedżenja čisće a derje wuwjeduju.
Josef Janeček w Budyšinje
na kotolskej hasy 1 (Kesselstraße) pódla „Radnoje pincy".

Košlace sukna
we wšěch kajkosćach, metr wot 75 pj. sem,
běły a pisany barchent
metr wot 80 pj. sem,
barchentowe łožowe plachty
we wšěch dołhosćach.
J. Domsch na lawskich hrjebjach čo. 16 I.
W automatowym hosćencu. Žane klamy!

Wulke dźělby najlěpšich cigarow
zmylnych barbow, přenjotne hódnosće, **wulke formaty, kiš so wubjernje pala, wot 10 pj. sem su dóšle.**
Pakćikowe tobaki, wulko a srěnjo rěžane, čiste zamórske, ¼ punta jenož po 1,— hr.
Rańšoindiske měšenje, 50 gr. jenož po 20 pj. a druhe wjacy.
Wosebje přihódna składnosć za zasopředawarjow.
Richter a Hultsch w Měrkowje
samsna tobakowa fabrikacija
Předawarnja w Budyšinje **na šuleršej hasy 6.**

Ia połč samosuseny punt po 1,05 hr
swinjace mjaso bjez kosći . . . . punt po 80 pj
margarina, čerstwa puntowski kusk . . po 60 pj
najl. pšenična muka, ... po 21 pj
Paweł Nowak
při lawskej wěži na šulskej hasy při lawskej wěži

Trajnotepjenske khachle

kanonske khachle
přenjesomne wóhnišća
(Herde)
khachlowe roły a kolena
Poruča po najtuńšich płaćiznach
Clemens Schmaler
wikowarnja żelezowych tworow
na bohatej hasy 16
Telefon 604.

Žonjace mantle
gumijowe mantle za žony a mužow
drastowe tkaniny kóždeje drużiny
we hobrskim wubjerku, jara tunjo
Paul Otte w Budyšinje
na žitnej hasy 10
— Njedźelu, 9. novembra, wotewrjene —

Składnostne poskićenje niže płaćizny
Dźełba najl. damastowych błidowych a taflowych rubowy dźełba 75 cm šěrokich košlacych barchentow, kóperowa twora, metr po 88 pj.;
běłe a pisane łožowe poćehnjenja, barchentowe łožowe plachty, twiełki, trjenja, dybzačne rubiška;
zbytki jakowych barchentow a šórcuchowych tkaninow.
Hilger na Lotzeskej drózy 20 I Žane klamy.

K hermankej
poruča
stupnje a črije
w znatej dobrej kajkosći po tunich płaćiznach
Jana Pannachowa wudowa na dornšnablu.

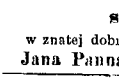
Wulki transport jara sylnych, wysokosuđelnych rańšoprusko-holandskich
kruwow
steji w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjeńcej" płaćizny hódno na předań.
Emil Gräfe
Telefon 63 a 418 wikowarnja ze skotom Telefon 63 a 418
Rězny skót zaměnjam.

Wozjewjam z tutym, zo staju wot soboty, 8. nov., **wulki transpo[illegible]anych, sylnych**
zrěbkow

kaž też dobrych sylnych **dźěłanskich koni**
w hosćencu „K markhrabje" w Budyšinje na předań abo k zaměnjenju.
Gustav Jackisch, konjacy wikowar
ze Žitawy.

Elektriske wuporjedżenja
wumjedźetaj płaćiźny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. j wob. ruk.
w Budyšinje na hornjeršej hasy 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihidźerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj płaćene so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so w. šše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 261 **Budyšin, pjatk 7. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Za dźesać dujow so nowe němske papjerjane pjenjezy po 10, 20, 50, 100 a 1000 hrivnach wudadźa.

*

We wobkhodźe bjes Němšćej a Awstriskej čłedźa puczowanske zažny do zyła wostroniecz. Wobkhad budźe sažo zyle swobodny.

*

Po wojerwjenju ruskeho knježerstwa je so pschi europiskej nyšy w poslednim hospodarstwu lěcze sa 340 milijonow rublow tworow wutwisło a so sa jenož 208 milijonow rublow tworow dowisło.

*

Nadpady bolschewikow na ranšchu pólsku mjesu njeschestawaju. Sčrjedu w nozy su rubježni bolschewikoju pola Ostroga drjewjane składownje pólskich wutwoženjow dworow pschi namjesnych kalaczkatych grotach sapalili. Sabalerje su pječa ruskich wojazy byli. Ruscy wojazy a pólscy polizistoju su do so čkelilili. Dwoeju Polakow a jeneho ruskeho wojaka su zaskelili.

Sakszy sozialdemokratoju pscheczíwo rospuschczenju sejma.

Sčrjedu je so w Drażdźanach pożedźenje sozialdemokratiskeje wjelschiny sejmoweje frakzije wotmě̌ko, w kotrymž je so wobsamkło, pschecziwo rospuschczenju sakskeho sejma głosowacz.

Franzowskich offizěrow w Ingolstadtu sschiwdźili.

Swjasakarska wojerska kontrollowaza kommisija je sjezdu bronjerńiu w Ingolstadtu wobhladała. Hdyž kommisija wotsejdże, so pschi Dunajskim mosce czrjódze ludźi k automobilej czschczeńcze, w kotrymž entenczíni offizěrojo hedźachu. Spodźiwne je, so policija czrjódze njeje wobmała. Po dotalnych powieszach su so na dźiwnej offizěromaj pschepschimali. Bayerske knježerstwo je, kaž je wosjewicz dało, hnydom najtrucziscze pschepytanja satwjedło. Na mě̌tnje roskasowazeho policajskeho sastojnika su pschedběžnje se służby stajili.

To je hižo druhi króczj, so so na swjasakarsku kontrollowazu kommisiju w Ingolstadtu nahlynu nadpad sczini. Rosjanjene bjischcze njeje, po kajkim puczu je wobydlerstwo wo wopyzze kontrollowazeje kommisije zhoniło. Powabow dyrbi so czim bóle wobzarowacz, dokelž budźa čeji wjasakarjo schtó wě kak częzke doschczinjenje zadacz. Mě̌r bjischcze pschczo na zidźanej nitze wisa. Swjask ludow so podarmo prózuje, wójnski strach zarocziczj.

Entenczíni offizěrojo praja, so je lud jich napalował z kamjenjemi do nich mjetał, schtož pak dotal pschepytanscheni swědzy preja. Na podłožku dostatnych pschepytowanskich rosprawow w němskim knježerstwje wBarlinje mě̌nja, so je so Jngolstadtske wobhydlerstwo bohužel mało pschistojnje sadżerżało. Někotre wobzoby jei policija sajała.

Knihiczischeczerjo zebi wjetschu mjeduzadaju.

Psched někotrymi dnjemi je so po dołhim jednanju sa knihiczischeczerjow rosdźił wuprajił, po kotrymž mě̌ko so knihiczischeczerjam mjeda wo 10 prozentow powyschczi. W konferencu wokrejskich sastupjerow, kotraž so 2. novembra w Barlinje wotmě̌, je so tónle rosdźił jenonmyślnje wotpohłasał. Swjasakowe pschedhydstwo je někto wschitkich organisowanych knihiczischeczerjow namakliwo, so bychu we wschech czschczeńcjach na zadanjach, kotrej je tarifna kommisija sastupjerjow dźelacerjow postajiła, se skutkowanjom wot 25. oktobra wobtali. Mjeda ma so wot 5 hr. 82 pj. w najnižschej rjadowni sa nowowuwuczenych hacz do 10 hr. 40 pj. sa wożenjenych wob tydzeń powyschczi. Najnižscha mjeda dyrbi w najnižschej mě̌tnej rjadowni 44 hr. wuczińicz. Swjasakowe pschedhydstwo dale pschedpisuje: Jeli so so zadanje njepschipóśnaje, ma so dźelco po tarifnym czasu wupowjedzecz. Kaž daloko je zadanje pschiłwolene, ma so wot wupowjedzenja wothladacz. Hnydomne sastajenje dźela ma so sminycz.

Dokelž su so knihiczischeczerjo prinzipalojo hacz dotal sapowjedźili, zadanje pomognikow pschistwolicz, a so na rozsud powołaju, ma so na tóždy pad s tym liczicz, so so wotzonanje w knihiczischeczerstwje na zyłej czarje sapocznje. W někotrych sakselskich městach je so dźelco hižo sastajiło, tam jenoż hischcze sozialistiske nowiny wuchadźeja, mjes tym so měschczańske nowiny njejsu ani shromadnych

Předešćniki **Walter Straube w Budyšinje** (Oty Brandta nasl.) žał. 1880 znutřkowna lawska basa 8

wukhodźowanske kije

šachowe a towaršne hry

Samsna wuporjedźerńja. tobakowe trubki

narunanskich nowin mohle wudacz. Knihiczischeczerjo pomocnizy su jara derje organisowani. S kamarjemi strajka njeje licźicz.

Kommunistojo w Czechach zwlnje woteběraju.

Czěske nowiny so s wotdrjebjenjom kommunistiskeje strony w Czěskosłowakskej saberaju. Strona, kotraž w tu chwilu 138 000 zwolnstawow liczi, je po poslednim sjězdze 40 000 zwolnstawow shubiła. Sozialdemokratiske „Bravo Ludu“ pische, so je so wjele kommunistow sažo sozialdemokratiskej stronje pschisamknło. Najbóle je kommunistiskej stronje roskrutowanje knježich kubłow sjeschkodźiło. Wjele stow tych kubłow je so roscząsczowało. Tyhżaz khěžkarjow a roboczanow su leżownosce dóstali a zu so hospodarsći samostatni sczinili. Woni wschitcy zu so kommunistnej wotrjekli. W Czěčach je kommunizmus dopiłak. W pschichodze so jeho zwlnosć hischcze bóle seskasi. Jeho dotalni pschiwiskowarjo so sjebani widza, dokelž kommunistiscy wjednicy njemóża swoje zlubjenja dopjelnicz. Możebje pschikład Rusleje mnohich wottraschuje. Nihdże njeje lud bóle potłóczeny a njezwobodny byłi w Ruskej. Jenoż je kmjerniymi wuwudami so tam hischcze bolschewiske knježerstwo dżerži.

Senator Klofacz wo częskosłowakskim a němskim wójsku.

W częskosłowakskim senacze je wjednik częskich narodnych sozialdemokratow Klofacz dlesch ru̇cz wo swonkownej a zmutskownej politiky a wobstejnosczach częskosłowakskeje republiki mě̌. Wo częskosłowakskim wójsku won praji: Pschejemy zebi mě̌r a njebudźemy zanu politiku podpjerowacz, kotraż by nasz do wójnskeho dyrdomdeja zawjedła. **Nasche wójsko dyrbi so reorganisowacz.** Dr. Klofacz je pschecziwo twjerdze postajenej zwlnosći wójska. Po jeho pschejwidzenju je tódy winowaty, wotczinu sakitacz, hdyž je wohrożena. Wschě nasche wojerske kruhi dyrbja na to kedźbowacz, schto so w Němskej stawa, a jeli změ Němska po mě̌rownym sterczenju jenoż 100 000 muż zwlne wójsko mě̌cz, njeje pschczo wěrno, so by zwoje wójsko sanjechało; wona samoże 5 hacz 7 milijonow wojakow stajicz. Jeje stajne wójsło je jenoż wuwuczowanski korps, wokoło kotrehoż so za wokomik w pschipadże potrjeby wschо shromadźi, schtož je za wójnu tymane. Też my dyrbimy so na to pschiprawicz.

Pschi dotalnym naschim wojerskim systemje njehodźi so ani s daloka wschu wojersku kymanosć nascheho ludu wuwuczicz. Musne je, so by so wojerska służba pschikrócziła. W lěcze 1925 njepschihiwolimy wołonnaczemějačznu wojersku służbu, dyrbimy je schtyrnaczemějačznej sapoczecz a potom hischcze dale służbny czas sniżicz; pschetoż wojaka, kotrehoż mamy jenoż wuwuczicz w brónjach, nětčole k wschelakim druhim służbam wuzijemy. Jedyn dźeń ma roskasowacz 60 muži psched zobu, druhi dźeń trjeba jenoż 13, wschitzy druhe zu k wschelakim dźelam kommandowani. Naschi czelnje najwustojnischi ludźo w pisańskich zbodźu. Njeje trjeba, so by so rekrut hakle w kasarnach komando nawucził, te móże hižo wjele priedy nawukowacz. Nětčnik so wujeeli, so su tajke kłowa tej hižo s huby wójnskeho ministra padle. Sdyž swoju republiku lubujemy, zmy wschitzy za czaś wójny jako wotbladniki wuwuczeni.

Politiska mordarska organisazija w Bukarescze so wuzsledźiła.

Bukarestska policija je zydo fschesczijanskeje ligi pschepytała a tam lětali, k njemcram nascheczuwaze, namakała. Dwoeju studentow su dla zobustatkowanja pschi złonzwanju policajskeho prefekta w Jaśach sajeli. Organisazija je so wotkryła, kotraż bě wobsamkła, **nětotre politiske wobzoby złonzwacz**, a to pschiwiskowarjow knježerstwoweje stronu każ też zobustatkowy oppositije. Policija wschě nicze organisazije znaje a je naprawy pschewjedła, so by ju njeschkodnu sczinika.

Solidarnosć Maleje ententy.

Czěskosłowakski zwonkowny minister dr. Benesch je w senatowej kommisiji rěczam napschecziwnych stronow wo rosdźělu mě̌njenjow zmutskn M. enteneje nayschczego znapik. Wón znapschecziwi, so w Małej enteneje njeje zanych njedorosumjenjow a zenje zanych njebudże. Staty Małeje ententy budźa każ dotal też w pschichodze, we wschech praschenjach, kotrejž je hromadnje nastupaju, wsajomnje zednacz.

Franzowsko-ruske pomě̌ry.

Po pschikładze Jendźelskeje je franzowski ministerski pschedsyda Herriot so do spěcha mě̌, so by ruske bolschewiske knježerstwo jako sakonske pschipóznał. Herriot mě̌ni, so wón s tym wudźełkam industrije nowe wotbywnischczo dobudże. Mnohy Franzowzojo na tym dwěluja, so pschipóznaje ruskeho bolschewikskeho knježerstwo franzowskej industriji muzikt pschinjese, kotryż zebi Herriot lubi. K nim tež marschall Foch zkusa. Wón je sarjadowy tydzeń w rosrěczenju je sstmjerjom nowin „Chicago Daily Mail“ swoje mě̌njenje na zjawne dał. Foch na to pokasa, so Ruska s wulkim strachom europiskim krajam hrosy, a so dyrbi so s njej runje tak wobthadacz każ s Němskej, s kotrejž dże so wona w blischej wójnje sjednoczicz. Foch Němsku jako „nosczerku wjeczerstwje myśle wschech sójtych krajow“ wobkładuje. S tehole wuprajenja marschalla Focha je spótnacz, so mjes najwyschschimi wojerskimi kruhami Franzowskeje pschecziwo Ruskej najzhlubnische njedowěrjenje knježi.

Hacz směje z zyka nawjasanje diplomatiskich zwjazkow mjes Franzowskej a Ruskej dołheho tracza, zda so hischcze jara dwělonne bycz. Wot někotrych dnjow wotpósłanz ruskeho knježerstwa Rakowski w Barisu pschebywa. Po rěczach, kotrejž je psched franzowskimi nowinarjemi mě̌, njeje zanych mużkow na to, so bychu ruszy bolschewikojo ruski dowójnski dołh Franzowzam zapłacicz chzyli. Hdy bychu Franzowzojo z tajkim zadanjom pschikli, by jim Rusta częzke napschecznе sliczbowanja pschepodała. „Tónle dołh,“ Rakowski praji, „njeje rusti lud zenje pschinójnył; pschetož wón je jenoż zarej z wójnje złużił. Rusti lud je tónle dołh s milijonami człowjekow zapłacził.“

Rakowski je tu potajkim to zame wospjetował, schtož je hižo na jendźelsko-ruskej konferencu wo praschenju dołha rjekł. Teho dla změ̌ po wocząckach, so w Franzowskej, hdźež je, kaž je znate, liczba wobzedżerow ruskich dołżnych papjerjow jara wulka, so wótre protesty pschecziwo tutomu stejischczu złyschczeć dadża.

W politiskich kruhach so też na to kedźbliwe czini, so so w poslednim czasu we wschelakich franzowskich kolonijach, wosebje w Jndochinje, Tunisu a Algieru, zwlne kommunistiske hibanje roswiwa. Zdawne je, so wono s ruskich bolschewikow wukhadźa. W blischim czasu chadża w Barisu a w franzowskich kolonijach kommunistiske sjezdy wotmě̌cz. Franzowske knježerstwo je wjele pismow do rukow dostało, z kotrychž je widzeć, so ruske knježerstwo z hromadanu agitazije ležaki w franzowskich kolonijach rosschczicz dawa. Bórzy so kommunistiska agitazija też do franzowskeho wójska a wójnskeho łódźerstwa sanjese. Kaž je widzeć směje Franzowska z wobkhada ruskich bolschewikow mało wjesełeła.

Jendźelske hobrske powětrowe łódź.

Jendźelske knježerstwo je pola Vickersskich dźelarnjow hobrsku powětrownu łódź sstasał, kotraż 5 milijonow kubikowych stopow wopschicza. Każ je direktor dźelarnjow Theodor Dawson, w rěczi w Sheffieldu rozesjasał, budźe jendźelska powětrowa łódź wo 100 prozentow wjatscha dźiła zeppelin „Z. R. 3“. Hospodarski wuspech letarstwa w dalokim wobhahu wot teho wotwisuje, hacz je mózno, motor natwarzicz, kotryż by smjerjał, puczowarjom samo na jednym tydzeńskim wopyt do Ameriki dowjesć. Wocząkajemy, so budże so puczowanje do Ameriki za dwaj dnjej dokónjecz móz.

Nowe fazistiske njemě̌ry w Italskej.

Pschecziwo fazistam, kotliż s nahlynosczemi italski lud sakraschuja, je so swjask wójnskich wobdźělnikow „Italia libera“ wutworił. Wutworu w Romje swjask wójnskich wobdźělnikow dobrjece italskeho wójska pschi rěcy Piavje nad awstriskim wójskom w swětowej wójnje swjeczeshe. Hdyž swjedźeński czas po mě̌sce czehnjesche, jón fazistiske nadpadowarjo. Cźrjoda wojerskich wudowow, kotrejž so wot dowadu. Cźrjoda wojerskich wudowow, kotrejž so wot czasa wotczińschczachu, so tlakny̆chu, so bychu so stracha smjezasa wotczińschczachu, so tlakny̆chu, so bychu so stracha smjepyte. S dobom wójnskich wobdźělnizy, je ztotej medaillu nyte. S dobom wójnskich wobdźělnizy, je ztotej medaillu wosnamjenjeni, zoniy wubstupichu, so bychu je schkitali.

We wšěch italskich městach wot Neapla hač do Trienta žu žo podobne pschipady stale. We Veronje je pschi swobmnjenišim žiwjedženju bobjeza italskeho wójska nad awstriskimi mjes falšiwtami a wójnskimi wobdźělnikami k kuwawnym pukam dóschło. Wobjazy dyrbjachu biskow dźělicz a nažiwnjosče potlóczicz. Wobydlerstwo je žo se žamopschnosczemi falšiwtow pschećiwo swojskej wójnskich wobdźělnikow mózne rozhorilo. Swojaš wjazy dyšli 300 000 kobustawow liczi.

Chinešti khežor žo doskónczuje trónja wotrjekl.

Policija w Pekingu je frjedu khežorski hród wobhadźila a prjedawšcheho khežora Hsuangtunga, kotryž je žo pod dohladom dźerżał, do domu jeho nana dowjedła. Policija potom hród pschepyta a wschu nadobu sapiła. Shuangtung je žo we wschich formach chinskeho tróna wotrjekł. S dojednanjom, ſ kotrymž žo wuczini, ſ mohł staja, kotrež žu žo, hdyž so republika załoži, ſ prjedawšcim regentom wobsamknje, khežor wschě prawa na rjad, titule a wobhedženstwo leżomnosczow zhubi, kotrež staj pschipadnu. Jako zarunanje žo Hsuangtungej 500 000 dollarow létneje renty zarucźi. Knježerstwo je wobsamknło, dwaj milijonaj dollarow ſ wunoschka leżomnosczow k natwarjenju fabrikow nałožiz, kotrež dyrbja wotkludnjenym Chinesam zkładnosczi k dźěłu poskicz. Hsuangtung je bjes pschećiwjenja wotrjeknjenske pismo podpisał. Sdźěja praji, so žo wotprawdźe wjesseli, so je žo wěz tak skónczała, dokelž je dźe dotal jaty był. Wón je wobsamknył, do Jendźelskeje a Ameriki puczowacz.

Ze Serbow.

Pjatk, 7. nazymnika.
Wilebrorda, biskopa.

1880 załoži so w **Delnjej Dubrawje serbske** khorych podpjerace towarstwo pšez Gustu Hatasa.
† 1875 w Drježdźanach Michał Mjen, Bukečanski farař dolholětny předsyda serbskeje předarskeje konferency.
1921 zakhadža pšez cyły Budyšski kraj hobrski wichor, kiž cyły Budyšski hermank spowaa a wiele njezboża načini.

*

— Wo wjedrje. Wječera wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer + 3, thermometer wo dnjo + 5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer + 1, thermometer wo nowu + 4. Wuhladny na nałko žo pschemjenjuje wjedro. — Wyschina leżesche wječera nad Jendźelskej. Dźensa rano na rjane wjedro postupowaca schtikcza nam hižo pcwě, so žo tale wyschina we schěrokej frouce k nam bliži, nam rjane wjedro ale tež žu schu žymiczku pschičzerju. — Jutše hobotu zapoczinje so Budyšschti nasymnu hermank. — Sčónczko schadźa 7,07 a žo na 4,24 hodź. khowa. Mjezacy khadźa popołdnju 2,41 a žo na rańi 3,15 hodź. khowa.

— Wjedro hač do jutšje hobotu wječora po schtrowej dźewjeschi: S wjetscha rjenje! Trochu žo pomróczkuje!

— Pschedhosčnje sebi zwěstowanymi wobrasami wizeadmiral Loosa. Kaž mała naschi cztarjo ſ naiwěschtka w dźensnischim cźišle wiđželi, pschedhosčnje pondźelu 10. nov. wječor we 8 hodź. w sali hosczenza „Bělu kóń“ wizeadmiral Loof we jězbach khežaka „Königsberg“. Wschitzy, kotrjž su w rańischej Afrizy wojowali, smeja za to wobzbitelo sajimu. Jako komandant w rańischej Afrizy sežaczego khežaka — „Königsberg“ wjedźeschе ſ wopredka wulkopschinu khežakow wójnu we wjeckowmnu bjełu indiskeho morja, dyrbjeschе žo pak potom do wulkiwa Rufidji-reki wrócźacźahnuez, hdyž žo po wotrazenju njepschećelskich nadbkow po powětra buchny. Kanony žo wulkhowachu a khežakow dale we wójnje na kraju pod generalom ſ Lettow-Vorbeck. Admiral Loof je jenički starschi offizjer, na morju, kiž je wójnu w rańischej Afrizy žoho clinił. Pschedhosčnje ſ wšelkownymi wobrasami pudobolnje.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.
Najl. a najtuńša kupowańnja wobnjow. Póčasowanje spěšnje a tunjo

stupne liczitki žu w konzertnej direkzijti Korle Jana Gudera na seminarskej haju 8 dostacź.

— Porjad sa revolužiski žwjedźeń w Budyschinje. Sobotu wječor we 8 hodź. žwjedźenske pschedstajenje w Budyschkim měschczanskim dźiwadle „Tkalzu“, jozialna cźinohra wot Gerh. Hauptmanna. Njedźelu dop. ½10 hodź. je revoluzijski žwjedźeń w Zentralnym dźiwadle. Sžwjedźeńki porjad je: 1. wusmuw ludoweje spěwarskeje akademije: 2. prolog (Steinmetz); 3. pschednoschk „mlodźina a revoluzija“: 4. reje knjeżny H. Mahnkez; 5. film: sjezd dźěłaczerskeje mlodźiny w Nürnberku w lecze 1923. Njedźelu pop. ½3 hodź. žwjedźenske pschedstajenje w měschczk. dźiwadle: „Tkalzu“. Wječor w 6 hodź. sestupa so cźah ze šmolnjanami na tšeleckim nameścze. Na mjasownych wikach budže narěcź. — Ličźicźki sa pschedstajenja placża 50 pj. hacź 1,20 hr., sa revoluzijski žwjedźeń 50 pj. a šmolnjay 50 pj.

— Swobodne mjasowe jitki w Budyschinje. Sobotu 8. nov. dop. wot 9—11 hodźin žyre howjase mjaso punt po 50 a 40 pf., parjene šwinjace mjaso punt po 60 pf. Šwinjace mjaso wotedawa so jenoż na cźišla 1196 hacź 1260.

— Konjej ſ lpschiłej. Wječera popoludju w 4 hodź. ſplóschtschtej so konjej na Wjeleczańskej drohi blizko „jasneho wuhlada“ jeneho fabrikanty ſ Hnaschez. Konjej běchu ſchtaj do transportliceho wosa sapschehnjenaj a cźežeschtej po Wjeleczańskej drohi ſ města won. Wschi tym padnu pohonczź ſ wosa, 50 metrow dalsko wječzeczu jeho žoho. Wós pschejedže jeho a taškeho namakachu jeho. Pohonczźa donjeschu do blizkeho domu. Lěkaŕ jeho hnydom sawobali, so by žo domoj dowjesł. Snjeżboženy ſrani žo cźežaz na wutrobnje a lěwej nošy. Konjej pak popadny někotre 100 metrow dale smuzitu mużźli.

— Němšstatne pjenjezki. Wječera piščachmy w „Serb. Nowinach“, so žo nowe pjenjezki wudadža, kiž žu rentikim we wschelakim podobne. Tež měschenja bubze tažanne. 5 a 10 pjenjezki žu ſ 91,5 proz. kopra a 8,5 proz. aluminija, 1 a 2 pjenjezki pak maja hischcze wěste procenty zyna a zynka. Na sadnej stronje nowych němškostatnych pjenjezkow je šamžny wobras kaž pola rentiskich pjenjezkow, na prědkownej stronje pak stej němškostatny pjenjezk (Reichspfennig). Wschědnje žo někhaž 23 milijona pjenjezkow bija. Mi zažym dyrbi sa někhaž lěto sa 3,50 hr. šlibornych a druhich pjenjezkow na wožoźu pschińcz.

— Sewerny khudźiłaczk. 30 lět dołho pola firmy Klemm a Lorenz je knjez Valentin Xaver Marckwiz. K. měschczańskí rada dr. Förster wuznamjeni šwerneho dźěłaczerja ſ cźesnym wobšimom.

— Liczenje ſtatu. 1. dezembra 1924 liczi so ſtat a to konje, howjadła, wowcy, šwinje, koły a pjerisna. Dale liczźa so też domarskanja skotu, kotrehož mjaso so užitrjeba pschełhadowacz, kiž je so wot 1. dez. 1923 hacź do 30. novembra 1924 rěsał.

S Malcho Wjelkowa. Cźakańcja na naschim dwórnischczu je so wo nješto malo powjetschiła. Tež hamtske runny su nětko nješto wobschérnische. Loni dyrbjachu dwórnischczu cźasnik pokradnyć. Nadźijomnje žo tola tam sajo bórzy jedyn nowy powěsźnje.

S Butkz. Njedźelu 9. nov. pop. ¼4 hodźin ma naschе narodne herbske towarstwo we wožadnej sali swoju naschymitu schromadźiznu. Budże žo wo wažnych towarstwowych nałeżnosczach jednacz a wo nusnych wěcach muradźowacz. Knjez farař Mjerjwa smeje pschednoschk we swérnarskich a wo ješi pschichodnym napołdnje. Je žo wjele wo nich rěcźało a w ludu kritizowało. Tu smějemy składnosczi, so šami we nałeżnosczi spěwarskich pschestrodźeczi. Tehodła je nusne, so wschitke žobustawy pschińdu a też hosczo, kamo ſ druhich wótšadow žu witani.

S Budyšcz. Pschichodnu njedźelu wotmyšle žo tu we krjesnej sjeń ev. luth. młodźenzowych towarstwow nawjecźorjeneje Luźicy. Posowniske khory pschińdźu sobotu wječor a pschaja hižo wječor a też njedźelu rano. Njedźelu dop. we 10 hodź. je žwjedźeńska Boża słužba. Knjez farař Eidner ſ Hornjeje Wjeskowy prěduje. Po Boži słužbi je na pohrjebnischczu krótki zwjatoczno-cźišći spomnik padnjenych wojakow. Popołdnju su w młodźinowni pschednoschki.

S Lubija. Sóberka sa cźełowjeny khěžik wuczini 2185,01 hriwnow cźišćow wunoschka.

S Dźiwoschy pola Hodźija. Nětko si wobydlerjo krajiny še schulstwimi dźěłczimi tšěchu nowoje pschilitwarjenje schule. Do jutrowa dorje njebudże žo we nowej schulskej jistwi wunuczowacz.

S Wjeleczina. Podruzniski bank sa měšaz novembr dyrbi žo do 5. novembra sapłaczicź. Wolstorczany chcźe je do 12. novembra 1924. Po powodźenzje te wospjetse wjele wulkich myschi w naschej wóju, a to pschedewschim w nižej wóju. Gmejnske pschinoschi chze nałoha wulke myschе powschitkownje wutrupicź. Kóždy, kiž ma wulke myschе žo napomina, to hacź do 8. novembra 1924 na gmejnskim hamtšе wošewicź.

Se Slepeho Komorowa. Na naschich posledních stótnych wikach sta. so, so žo 5 howjadłow cźałaschе, dokelž mała pjecźa pokhromu. Druhe bě stótny lékaŕ saso šwobodne dał. Dokelž bě mało kupzow pschišchło, tak bě wobrok tam šnadny.

S Trjechcźina. Sadźawši surowotcź sluczi 20 lět. šaŕ Willy Schramm pohłednju njedźelu wječor. Bjesewschcze winy šraly zusemu cźłowjekej ſ piwownym karanzkom na hłowu a zu rózpaczi. Na to cźełkaschе njedobzink a potorhny pschi tom jenu žonu. Jedyn druhi padny do cźrjopow karanzka a srani žo cźežzy.

S Podmoklow. 86 létna staruschka Höckerowa khodźeschе we tutej wyšokej starobje pschez dróhu do fabrik. Duzy tam hrabny ju pola Pepkowskeho dwórnischcza cźah a ju pschejedže. Staruschka cźežko žiwjeschе a tuž njebě pschitłóczenje cźaha žiwschała.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michałskej zyrkwi smješe 21. nšdź. žo Jwł. Trojizy rano we 8 hodź. farař Měda herbsku kemšu. Popołdnju we 3 hodź. farař Fischer herbske kermišne predowanje a 1½11 hodźin rozsčerjenje ſ konfirmowanymi młodźimi. Sbérka za zyrkwinske sładanje młodźiny. — Sčitworki pop. w 3 hodź. žonše towarstwo w towarstwowej ſtužźi na hornczerstwi hoteju. — Semrěł: Khorla Scholta, šamkaŕ ſ Budyschina, 41 l. 11 m. 17 dn., ſ we Sokowi Borschći, pokhowany tam. Hana Maria Jwuh. Fitscherowa rodź. Mannej ſ Drježdźan, na Zidowje, 64 l. 11 m. 19 dn. Richard Wylem Koch, ſ Drježdźan, na Zidowje, 65 l. 11 m. 12 dn. Johanna Marianna Hoferichterez, pschedawatka na Zidowje, 16 l. 10 m. 11 dnjow.

Krajnoznamkowite schromadźenje w Budyschinje na nšdźelu žtuhy 31. Nšdźelu dop. 1½11 hodźin njedźelske schula. Pop. w 3 hodź. wobšěrdźenje pschi schromadźenskowej konferency w Kamenskim w hosczenzu „Ptorej kobźi“. Wječor 1½8 hodźin w Budyschinie na wótšowej huty 31. schromadźina: — Mutoru wječor we 8 hodź. žwjatk młodźiny za rosbudź. Nšdźelu žtuhy 31. pschihotowanje za mlodźenzow a žrjedu za mlode holzy. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. Biblijska hodźina. K. schromadźenskowemu wothladat Jmmermann ſ Budyschina smješe biblijske hodźiny: Wondźelu 10. 11. wječor we 8 hodź. pola Jouš. šlukerli Bahnerskowje w Zokowje a pjatk 14. 11. wječor 1½8 hodźin pola Jwuh. Měrcźinoweje we Bukezach.

S Minakala. 21. njedź. po Jwł. Trojizy rano w 9 hodź. herbske a 1½11 hodź. němške kemšenje. — Wondźelu — kermušnin — rano w 9 hodźinach herbšta a 1½11 hodźin němške kemšenje. — Sóberka. Wutoru pop. 1½4 hodźin we Domšu pola Walcerej herbske nutrnosci a žwjedźeń. — Sčitzdu wječor we 8 hodź. žonše tow. na šarje. — Pjatk pop. 1½2 hodźin w Drobach herbske nutrnosci a žwjedźeń.

S Nakez. 21. njedź. po Jwł. Trojizy dop. w 9 hodź. herbšta a 1½11 hodźin němška Boża słužba. Knjez farař Mrošak-Lawšanki.

S Lunoje. 21. nšdź. po Jwł. Trojizy dop. w 9 hodź herbšta Na wodźomaj dojomaj sóbrka za ayrkej.

Boża słužba 1½11 hodźin Boża słužba za dźěći.

S Butkz. 21. njedź. po Jwł. Trojizy rano w 7 hodź. němška ſwjedźeń, 1½9 hodźin němška a w 10 hodź. herbska Boża słužba

Blédy Bohumił.

Wopomnjenišće kopjeno do króniki Prażiskich nałypowo.

3] (Pokračowanje.)

„Do mojeho budźenja bohje!“ pschikałowaschе šaso tón Knjez wuraduje a khoro hnéwnje.

We wulkej pschedhlejži tehole domu sjewichu so někto hižo tež mnohe druhe wosoby, mjez nimi wotmjeschechmy zuschnika hižo po khodach.

Bórzy šastupichmy ſe žwojim bréwnjenjom w prénjem poschłodze do runnieje pschedsiwy, w kotrejž naš dwě služobnej še žwézu woczakowaschtej. Knyhom pschiłóczichu ſ dwanu we pschedsiwje a chajschtej jón ſa žwéwdomneho pschiprawicź.

„Niz tudy, w makem ſalonje pschihotujcze lożo!“

Spodźiwacźaj so pohladnychtej wobé služebnej na knjeza, ale lěkaŕ so jimaj wospjet njeczeěpnje pschikhikowy, wotewrichu so durje wjedźace do dalschich jistwow.

Wyšoke durje buchu wotewrjene, a my njeżeschmy kedźlibiwje zuschnika dale.

Mi so tajkele cźłowjeske jednanje knjesowe jara lubjeschе, hačrunjež žym so jemu dźiwak. Sandźechmy do wulkeje jistwy, kotraž bě nanajrjenischo wubedźena a pschijomnje wuhotowana. S wobeju stronow wotewrjene durje wjedźechu do dalschich jistwow. Pschedźedźechmy pschez wulku jistwu a wobstajnje zuschnika wobhladniwje njeżo, sastupichmy do jistwy, kotraž bě ſ wjecźeri pschihotowana. Na krytym blidze běchu hischcze rosestajene schtlč ſ pojedźenmi a žudobja ſ napojeni.

S jenicźkim pohladnjenjom pschez wotewrjene wokna žym žo pschežwědcźiš, so žym we wobydlenju, kotrehož wokna su runje na pschecźo městnu, na kotremž žym psched khwilu na nałypnych pschebywak.

Pschendźechmy pschez hischcze jenu wjetschu jistwu, we kotrejž stojeschе wotewrjeny kraźny klabéc a blišto pschi njom maly rjany žwěcźnik ſ dwěmaj žo žwěcźazymaj wótkotnymaj žwěcźkomaj, na kotrymž běchu knihi ſ dypkami rostożene.

Městnosce běchu wulkotnje rosžěrjene a na klawéru sawohladach hubje še žmyczkom.

Lědma běchmy sastupili, stany na jene dobo w salonje na nitkim stole wotpocźowaza wyšoka bléda dama a tschepotajo krocźeschе nam napschećezo.

„Je to wón?“ jawoła ſ tschepotajym hłosom, praschejo hladajsa ſ pschikhadźazym.

„Niestróž žo, lube dźěcźo!“ wotmołwi prosche, a ſ wusnamnym pohladnjenjom słožo wócźało na kraźnu knjesnu. Ta pohladnywschi jenoż hischcze wótrje na bjeswédomneho zuschnika, kolostnje sapłaka a šybi žo ze pódlanšej jistwje.

Sastupichmy do mateje jistwicźki, w kotrejž žiwjołona runje koże šcźeleschе, a połožichmy na njo khorcho.

„Jóšeso, dóndź wokomiknje sa najbliżšim lékarjom!“ pschipomnjeschе knjes, a žiwjołonik hižo pobéża.

A wam mjes tym žo dźakuju, knjeże domownicy!“

S pocźeścźowazym postrowjenjom wotcźeršze teź tutón hyndom še jistwy.

Wohladach mjes tym rannu na hłowje, ſ kotrejž hacź dotal krej běžeschе. Pschitomne žiwjołonizy wobstaracha ſpěchnje symne wobałki, kotrež mjes tym wuzwiwachmy kaž derje to rosumichmy a samóchmy.

Hakle někto pschi bołhażnem žwétle pohladach zusemu do wobliča. To běsche muż wyšokeho, žiwjineho rostu a sajimawych ryżkow, někto bléduych kaž wobliczo cźeła semrětkeho.

Tola jeho wutrobnjo so hižo pomałku pschi dychanju hibaschе a teź ert bo pohibowaschе, kaž by schepтał, hacźrunjeź w cźichej jistwizaju njeběsche ani najmjeńschego smuka słyschecź. Jeho dołhe huste włožy a poine, storo dźiwje wuży pschećerazachu bo hižo nébhażźkuli se schédźiwym błyschcźom a na kraźnu, wyšoke cźoło a do jeho žuchego wobliča bo hižo jarjawsche mnohi smorsk, žwěcźazy wjeselownje wo tom, so je wbohi cźłowjek dyrbjał ſ njepschećelnym wožudom hižo mnoho krócź cźežzy wojowacź.

Sahladach žo ſ nutrnej bobużelnosczu do zuschnika, podarmo pytajo iwuskriticźicź w bolostnych ryżach jeho bjeswinasneho, ſ wědomjom dotal njewožiwjeneho wobliča a nětkaje pschicźiżny a winy a ſ bodom teź kluczź ſ žydźiwym a skoro potajsitnym pokrym pomérom, to kotrymž žym žo ſ nim žobu tak njejapaty sachu.

Njesłuchy mi hacź dotal knjes pschišłupi ke mni a ſ cźicha praji: „Snajecze jeho?“

„Nź, na žone waschnje, widźu tehole twohoho cźłowjeka dźensa prěni krócź“, wotmołwich.

„Tuž pschijimajcze cźim wutrobnischo moje djakowanje, so sce tak lubje a dobrocźinje jemu na pomoc pschischoł. S tym ješe teź mi wulku žłužbu wopokasał; žym tola ſ nim w najwužšim poméru. Sžym dwóršt radźicźel N... ſ Wina; wutrobnje by mje świeżeliko, hdy bych so ſa lubocźiwu žłužbu, kotruż sce tutomu wješbowanemu cźłowjeſej dźensa pofticźił, na někajke waschnje mohł wotrunacź“, wupraji so mi ſdwórliwy domjazy hłos.

Dopóſnach, so žym tu někto wyšche, a tehodła so poruczich.

Dwórski radźicźel bopschewodźi mje do pódlanšeje jistwy a potom, wusamołwijejo žo ſe staroscźu wo khorego, rożžohnowa žo a wróczi so naſpjet. Krocźach do pschedjistwy. We jistwje sekach žo psched žym ſ tamnej zlanej knjenju, kotruż wuhladachmy pschi pschikhadźenju ſ khorym w salonje. Widźjo, so wutrhadźam, dźakowaschе so pschećelnje ſa moju pokłonu a potom khwatasche spěšnje ſ radźicźelej. Mojej wócźaj ſhladowaschtej bedźiwnje na jeje postatnu a dyrbjach hej w duchu wusnacź, so tak pjećzatfizećzitka dama bésche žónſka nadobneje rédźeje kraźnosce.

Wopuschcźiwschi bydlenje a pomałku doschedbschi dele pschodach, wundźech runje ſ domu, hdyž žłužobnik ſ lékarjom pschińdźe.

(Pokračowanje.)

S Rožarća. 21. njed. po św. Trojizy dop. 1/9 hodźin němsce a 1/11 hodźin serbsce Boża słužba. — Semrěł: Ernst Eichler, bjatarjet we Rožarćach, 73 lět.

S Dešć. 21. njed. po św. Trojizy dop. 1/8 hodźin němsce spowjedź, 1/9 hodźin němska Boża słužba, w 10 hodź. zjednoćenska dromadźizna. Wječor mišijonske kónsce towarstwo. — Sćežbu dop. 1/12 hodźin němska spowjedź. Pop. kónsce towarstwo. — Semrěł: Handrij Frěda w Hnaśežach, 71 lět.

S Kluśicy. 21. njed. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba. — Póndźelu — kermuśny św. jejedźeń — dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němska Boża słužba; knjez farar Kaplet-Wuješanski. Sćežka sa wołodźine kśesce.

S Njeswarźidła. 21. njed. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba.

S Barta. 21. njed. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske temśenje: farar Wićaz ſ Buśinoh.

S Maśicy. 21. njed. po św. Trojizy dop. 1/9 hodźin serbske temśenje. — Póndźelu dop. 1/9 hodźin serbske a we 10 hodź. němske kermuśne temśenje.

S Hrodźišćańca. 21. njed. po św. Trojizy dop. 1/9 hodźin serbśe a we 10 hodź. němske temśenje — Schwörck popołdnja we 11 hodź. we Wrědźiju spowjedź.

S Wóślinka. 21. njed. po św. Trojizy kermuśna. Rano we 8 hodź. němska spowjedź, dop. we 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske temśenje. Kollekta. — Póndźelu, 10. nov. je dop., we 9 hodź. serbske kermuśne předowanje.

S Porchźiz. 21. njed. po św. Trojizy rano 1/9 hodź. serbska Boża słužba, je hobuśtukowanjom poswjaśeneho khora kśesćeź. towarśtwa młodźeńcow. Krajna kollekta za ev. bratrowsku pomoc. — Pop., w 2 hodź. kśesćeź. towarśtwo Jónskeje młodźiny. — Póndźelu (kermuśny św. jejedźeń) rano 1/9 hodź. serbska a w 10 hodźinach němska Boża słužba. Kollekta za jubilejski fond. — Sćežbu wječor 1/8 hodź. we Wóśpeńcanskej śkuli němska biblijska hodźina: bratr Zimmermann ze Budyśkina. — Semrjeli: Hana Henkerka, mandźelska ſ Krakez, 59 l. 7 m. 20 d. — Handrij Bohuwěr Barth, wójnaśći mišchtr w Kumśicach 74 l. 5 m., 17 dniow. — Wunoški kollekty za Gustav-Adolfske towarśtwo 64 hriwnow.

Towaŕstwowski powčatnik.

Bukečanske serbske towarstwo zmeje njedźelu, 9. novembra, pop. z dypkom 1/4 hodź. swoje posedźenje we wosadnej zali. Knjez farar Mjerwa je dobrodźiwje přednošk přilubił: Wo spěwarskich a kajkich zmeja přichodnje napohlad. Dokelž mamy jara nuzaje wšelake towaršne wěcy wuradźeć, prosymy zo bychu wšitke sobustawy přišle. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Sokolska hudźba Maleśecy-Porśicy zwučuje sobotu, 8. novembra w Lětonju.

Serbski tow. „ratarski dorost“ w Khrósćicach a „Kasino młodych ratarjow w Baćonju“ jědźetej srjedu, 12. nov., do Lubija, sebi cokrowanju wobhladać. Čežity awto wotjědže rano w 7 hodź. z klóštra pola Natuśec, rano 1/2 8 hodź. z Khróšćic pola Wjenkec, rano 1/4 9 hodź. z Baćonja pola Smolic a dale přez Haslow, Sulśecy, Prěčecy do Budyšina. Kóždy přećel mjenowanych towarstwow směđže so wobdźělić. Žada so, zo kóždy sobustaw sobu jědže.

Z. S. R. D.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězynej. — za nawołatki: A. Dučman, w Budyšinje.

Lěpšinowe poskićenje k nazymskemu hermankej.

Jadriwe skórnje z howjazeje kože
dźěćace wysoke stupnje kruteho wuwjedźenja a kóždeje wulkosće;
z ruku dźěłane dołhe skórnje
mnjace a žonjace sportske črije,
jara trajne, wodu njepřepuśćate a płaćizny hódne,
Oschatz'ke filcowe twory w znatej dobrej kajkosći
w bohatym wubjerku a po přihódnych płaćiznach.
Samsne předawanje specialneje znamki „Hassla“.

August Fähle
Wobućowy dom w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 3.

Nowe jězdne koła, šijace mašiny
kupujeće płaćizny hódno pola
J. Schiebacka na Mužakowskej drózy 4

K hermankej

Příhódne poskićenje
Jenož tak dołho hač skład dosaha! — Płaći jenož za hermank

Porclin
Kuchinske garnitury 22 dźěłow, z drjewjanym khribjetom, z różemi a złotymi smuhami 10,90
taflowe servisy z różemi, złotej kromu za 6 wosobow 29,00
kofejowe servisy, běłe, ze 6 šalkami 1.75
talerje ze złotej kromu, hłuboke abo niske —.80
wječerjowe talerje ze złotej kromu —.55
šalki ze złotej kromu ze šklička, 6 šalkow 2.25

Šklenca
Bowly ze 6 šklenčami 4.90
kompotowe šliči, 6 šličkow —.75
kompotowe taleŕki, 6 taleŕkow —.75
butrowy zwón —.35
čajowe šklenčy, hładke, 6 šklenčow —.70
tehorunja, mustrowane, 6 šklenčow —.90
winowe šklenčy (Römer) —.45

Kamjenina
Taflowe servisy (winowe lisće) za 6 wosobow 13.90
myjna garnitura, běła, w 5 dźěł., wulka dónčka 3.95
šklě, sadźba, 6 běłych 1.60
šklě, sadźba, 6 rjanych mustrow 1.95
korjeninowe bólčki, sadźba 6 w nowych mustrach 1.50
talerje, běłe, hłuboke z małymi brachami, 6 talerje —.75
myjne dónčki, wulke běłe 1.50

Dary
Kisałowe a wolijowe bleše 1.45
tablet ze 6 winowymi šklenčami 3.95
tablet z 2 čajowymaj šklenčomaj 3.90
khlébowe korbiki —.95
keksowe tyzy 2.75
kurjenske servisy 1.75
likérowe servisy w 8 dźělach ze złotom 2.50
kofejowe młyny na sćěnu, la twar 4.25

Emajla
Wanje, podołhojte z małymi brachami

45	50	55	60	65 cm w přerězku
2.95	3.50	4.25	5.25	6.25 hriwnow

wulka dźěłba mlokowych karanow, dybzačnych karanow, jědźenoški, kofejowe khany, myjne dónčki wurjadnje tunjo

Wšelake
Alum. jědźne łžički, brasnje mustrowane, 6 łžičkow —.90
alum. čajowe kŕidźičky —.10
alum. čajowe jejo —.20
wuhlowy kašć z krywom 4.75
wuhlowy kašć, kulojty, bjez krywa 2.95
kašćik za noże a widličky, groćany —.65
konsol za pěsk, mydło, soda, rjenje lakowany —.90
korjeninowy kašć ze 7 mal. kašćikami —.95
drastowe powješaki, 6 z přeškušom —.50, bjez —.35
šatowe powjazy, la, 10 m dołhe —.80
pomazkowa papjera, 6 rólkow 1.—

Wulki wubjerk darow za kóždu składnosć

Centralny kupny dom
w Budyšinje
na khěžorskej drózy 14

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 7. novembra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Kurs kurja za w milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	21 890
jendźelski punt	19 140 000	čěškosłowak. króna	12 430
šwjacarski frank	80 770	10 mil. pólšk. mark.	79 500

Pjenježny wšchódnje sa 3/8 hač 1/2 proz., měšačnje po 12—13 proz. ličeje dauje.

Efektowe kurjy so sterje wotdrjebjowachu. Wójnska pożćonka bijesće horje a stajł so na 685 miliardow procentow. Też druhe renty běchu drósće.

Na **produktowych** wikach bijesće žito dale korje. Amerika mi krute płaćizny. Tym so naše hišćeze njerunaja. Mału wikowarjo liwowachu, rjetarjo mjenje. Jećmjeń a wowjs mějeachu měrne wiki. Posledni bě wo něšto dróšći. Watruby a wonjeschi so lěhma pischemnichu. Wežera płaćeśe ze zentnaj

w Lubiju

pšeńcy 9,20—9,60 rožki 9,20—9,40, jećmjenja naležnego 12—13, wowsa 8—9,25.

Bérnow 2,50—3 hr

w Barlinje

pšeńcy 10—10,50, rožki 10 10—10,40, jećmjenja naležnego 11—12,50, najsmnego 9,75—10,35 wowsa 7,95—8,80 ſ. hriwnow.

Šwinjnje wiki přijedu w Barlin-Friedrichsfelde, Marzerviehhof. Přichinjachu běchu 1073 prošatow a běhakow. Wone płaćachu:

Prošata:

małe 13—15 hr., žrjenje 14—19 hr., wulke 25—35 ſt. hr

Běhaki:

małe 40—45, žrjenje 55—70 ſt. hriwnow.

Wiki žehnatnje dźěchu. Šwinjnje wiki přijedu ſu tydźeń dla pokutneho dnja so na wutoru, 18. nov. přichepołoža.

Žokor w Magdeburku přichi 200 zentnarjach bjes dawka 1750 hriwnow.

Wiki wežera w Lubiju. Kuży kaž tydźenja. Pružnizny šitr 70—100 np., hriby punt 70—100 np., wósće worjechi punt 80 np.

Witi wežera we Shorjelzu. Butry a jejow bě dosć sa tydźenšnu płaćiznu. Wósće worjechi 70—80 np., hrjbo 1, 30 np. wo puncze.

Wiki wežera w Khočebuzu. Butra 1,90—2 hr., jeja 17—18 np., kury šchtuka 2,40—2 90 hr., kuży punt 1 hr. Wowjaše mjaso 90 np., cźelaze 100—110 np., šwinjaze 110—130 np, Rhby kaž tydźenja., wuhorjy (Aale) 2 20 hr., karpy 1,40—1,50 hr.

Šwinjaze wiki tam. Přichinjachu běchu 942 prošatow a 95 běhakow. Wone płaćachu: małe prošate 8—12, žrjenje 12—18, wulke 18—24 hr., běhaki małe 25—50 žrjenje 50—90, wulke 90—120 hriwnow.

Na přichedaš:

Rěź, kobla, w Dalizach čisło 5.

Prošata na knježim dworje w Dažinku, w Khidole 16, w Běłej cźo. 6.

Sto pytaja:

Krawski Wilh. Kónig w Budyšchinje, na khěžorskej dr. čisło 18.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki djensa dopołdnja 3/12 hodź.

Tendenza: Měrne wiki, jadyn wosćebity wołhad. Płaćizny kaj wježera.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotlijowe tymje po tuni abo 1000 kg, twarł 100 kg. płaćizny po Stotej hriwnje.

	6. 11.	5. 11.		6. 11.	5. 11.
Pšeńca rožta	200-210 202-208	194-200 193-200	rapš. wošćuški wach. mełanja	15-16 8,70	15-16 8-8,70
małki, jećmjeń nat. jećmjeń	220-250 —	220-250 —	šćadełka	14,00-15	14-15,00
wowš kukurjca (Mais)	169-176	168-175	bérnaze kwjśi	18-19,00	18,25
pšeńcžn. muka	29-31,50	28-30,00	kmuny	21-22	21-22
rjana muka	29-31,50	27-30,50	wuka	17-20,00	17-20,00
pšeńcź. wotr.	11-12,00	12,00	lany wošćuški	24-25,00	24-25,00
rjane wotruby	11-11,90	11,90	mórske łupiny	14-14,50	14-15,00
rapš	390-400	400	žołte łupiny	15—16	15-16,00
lane šymje	390-400	390-400	šyrna, rjana	3-3,20	3,00-3,20
hróch	22-25	22-25	„ pšeńcź.	1,10-1,20	1,00-3,40
pjelušchi	15-16	15-16	„ wowšna	0,90-1,10	0,90-1,00
			„ jećmjena	0,90-1,10	0,90-1,30

Wježne płaćizny wježera Wšcho po Stotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pšeńca	10,20—10,50	9,20—9,60
Rožla	10,20—10,40	9,20—9,60
Jećmjeń	12,00—13,25	12,00—13,00
Wowš	8,00—9,25	8,00—9,25
Syno	3,00—4,00	3,00—4,00
Sćoma, ſ majch. młóćź.	1,60	1,10—1,60
Sćoma, ſ šaflanju	1,50	
Sćoma, ſ rutu młóćjena	—	1,80—2,00
Bérny, pola ratarja	2,50—3,00	2,50—3,30
„ hač na żelešnizu	—	—
Butra kg	4,80—5,00	4,00—5,20
Jeja	0,19—0,20	0,18—0,20
Pšeńcžne wotruby	—	6,50—6,80
Rjane wotruby	—	6,50—6,80
Pšeńcžna muka	—	17,00—18,00
Rjana muka	—	16,00—17,00
Prošata, wulke	—	—
„ žrjenje	—	—
„ małe	—	—

Płaćizny rěsneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

6. novembra:

15 woły, 7 byli, 13 jałowjow a krutwow, 568 cźelatow, 153 wowjazow, 708 šwinl.

Płaćizny sa

woły: 45— 50,

byli: 1. 48—40, 2. 43—47, 3. 28—30,

krutwy a jałowjy: 1. 26—30, 2. 20—24,

cźelata: 1. 82—84, 2. 76—80, 3. 64—70,

wowjazy: 1 48—50, 2. 38—44, 3. 20—34

šwinje: 1. 80—82, 2. 85—87, 3. 74—78, 4. 60—70, 5. 60—70.

Wot soboty, 8. novembra hač do soboty, 15. novembra 1924

Što přinjesemoj za čas naju wosebiteho předawanja?

Wosebje płaćizny hódne poskićenje! — Njeskomdźe přihódnu składnosć a nakupujće sebi Waša potrjebu k hodam hišo něšto. Jenož tak dołho hač skład dosaha.

Tafłowy servis za 12 wosobow, 55 dźěł. woprawdźity porcelin, znamkowe twory wot **58.50** sem

tafłowy servis za 6 wosobow, 23 dźěłow woprawdźity porcelin, znamkowa twora wot **28.50** sem

kofejowy servis za 6 wosobow, 3 wopr. porcelin, rjane mustry, wot **3.50** sem

porcelinowe šalki, pisane, rjanych mustrow jena po **30** pj.

krystalowe skleńcy, pisane wot 3.95 sem

winowe skleńcy wot 45 pj. sem

kofejowa a cokrowa tyza, puntowska, z mlokoweje skleńcy, jena po 1.50

čajowa abo **kakaowa tyza**, ½ puntowska, z mlokoweje skleńcy, jena po 1.20

kuchinske garnitury, 22 dźěłow, rjane mustry, wot 8.90 sem.

kamjeninowe talerje z małymi brachami, 3 talerje po 40 pj.

sadźba alum. mašinsk. hornców 10—20 cm 6 hornców jenož **8.90**

sadźba alum. praženśk. hornców 15—24 cm 6 hornców jenož **8.90**

kofejowy młyn na sćěnu 4.90

alpacca-kofejowe łžički, 6 łžičkow 2.95

alpacca-jědźne łžicy, 6 łžicow 6.50

noże a widličky, Solingski worel, 6 porow wot 5.00 hr. sem

Thermosowe bleše, ½ litrske wot 95 pj. sem

tyhele z worel. blacha, 20 cm **90** pj.

tyhele z worel. blacha, 22 cm **1.20**

tyhele z worel. blacha, 24 cm **1.50**

Zelezne łate sudobja wosebje płaćizny hódne

Na chinske sudobja wopr. Tuppackski porcelin **20 % rabata**

Sadźba běłych kamjeninowych šklow 6 šklow jenož **1.65**

Na Mišnjanski porcelin płasny Korle Teicherta **30 % rabata**

Niklowe twory wosebje płaćizny hódne

Sadźba emajl. hornców, 10—20 cm, čežka hódnosć **6.90**

emajl. bowy, šěre, 28 cm, **1.45**

emajl. kłěbowe tyzy, podołhoje, běłe, 3 kg **6.40**

Salonski wuhlowy kašć, rjane mustry **4.50**

wódna khana, běła, 8 litr **2.50**

płokanska deska, z čežkim cynkowym zakładom **1.60**

Wulki skład. mosaz. garniturow, čahansk. priprawow, gardinowych žerdkow

Zacynkowane bowy, 28 cm 1.25

dźěłbu myjnych šćěćow, „Union“ jena 30 pj.

dźěłba korjenowych šćěćow jena 45 pj.

klamorčki kopa 20 pj.

Emajl. wanje wot 4.90 sem

emajl. talerje, běłe abo pisane 20 cm. 40 pj.

emajlowe talerje 22 cm 45 pj.

emajlowe talerje, 24 cm 40 pj.

Seelenfreund & Co.

na lawskich hrjebach 12 **w Budyšinje** při měšćanskim dźiwadle

Njedźelu, 9. novembra, wot 11 hodź. wotewrjene. Wobhladajće sebi moje wokna.

Póndźelu, 10. novembra, wječor wo 8 hodź. w zali hosćenca „Běły Kóń“:

přednošk swětłowych wobrazow

J. Ex. viceadmiral **Looff** wo

jězbach křižaka „Königsberg.“

Zastupne lisćiki po 2.— a 1.— hr. (z dawkom) su dostać w koncertnej direkciji **Korle Jana Gudera** na seminarskej hasy 8, telefon 1018.

Wosebite poskićenje k hermankej!

Poručam swoje twory kaž

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu šaty a manufakturne twory kaž tež meble atd.

při najmjeńšim napłaćenju a lohkim wotpłaćowanju Waš wopyt so płaći!

Kupcam, kotříž zwonka Budyšina bydla, zarunam jědźbnu płaćizny, je-li za wěstu płaćirnu kupja.

Podawam tež na wsy.

Hdyž sće napłaćili, móžeće sebi kupjene twory hnydom sobu wzać.

Meblowy a tworowy kreditny dom

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću

nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Njedźelu wotewrjene!

Mjedźen wotewrjena!

August Wehle

šewski mištr w Budyšinje na sukelnskej hasy 21 pódła hosćenca „Rachlitz“

poruča:

Dołhe škórnje, škórnje, škórnje za młodźencow, mužace a žonjace šnórowanske črije, dźěćace črije, mužace a žonjace nizke stupnje, lakowe a z dobreje boxkalfskeje kože, tofle, filcowe stupnje.

Wšo dobra twora we wšěch wulkosćach.

W mojich klamach so tež serbski rěči.

Kedźbu! K hermankej!

Mašinski cwjern, ručny cwjern

hišće po jara tunich płaćiznach, kaž tež wšě

drobne a česakowe twory

poruča

Eugen Gaitzsch z Drježdźan při bohatej wěži.

Prošu wobkedźbujće moju firmu.

Žonjace nizke stupnje a črije

Filcowe stupnje

Štuppje z kamel. włosow znamki „Goliath“

Mužace črije a nizke stupnje

Hólčace, hólčace a dźěćace črije

Wurjadnje tunje płaćizny

wobućow

wšeje družiny

namakaće pola firmy

Franz Kühnberg

na lawskich hrjebjach 12

znapřeča dźiwadła

Sportske a skijowe črije

Škórnje

Samsne předawanje lubowanych „Essa“ črijow

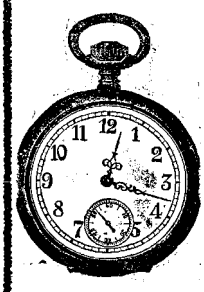

K hermankej

dopominam zdwórliwje na swój wulki skład po jara poniženych płaćiznach:

dybzačne časniki, precziske, dobre a jednore

stwinske časniki, přenjoklasne dźěła, krasne

połne gongowe bića

budźaki, po wšěch płaćiznach

złote a sléborne twory, dobre čiste wuwjedźenje

dary we wulkim wubjerku

Wobhladajće sebi mojej woknje.

Położenje při płaćenju

F. A. Lenke

w Budyšinje na Hošic hasy 25.

Kedźbu! Kedźbu! Kedźbu!

Najnowišu připrawu k parjenju běrnow

móžeće sebi hermank wobhladać

we „Złotem Lawje“

Stejišćo: **Falting z Njeswačidła** a **Pöthig z Kočicy.**

Wuperki

poruča přeco derje a tunjo

K. Erler na žitnych wikach 11

Waštoty

(Hobelbänke)

za blidarjow, wojnarjow, diletantow (lubowarjow)

poruča

fabrika drjewjanych tworow

Otto Käppler

na Hošic hasy 23.

Najlěpše

tučne jerje

punt po 40 pj.;

najlěpše

polne jerje

punt po 50 pj.;

wulke

selene jerje

punt po 20 pj.;

poruča

Ernst Glien

na žitnych wikach 44.

Drjewjane rjemjenjowe

farče

(Holzriemenscheiben)

we wšěch wulkosćach ma stajnje na składźe

Otto Käppler

na Hošic hasy 23

Wosebje dobry

kermušny kofej

punt po 3,60 hr

wšelake družiny

Bramschowych

likěrow

najlěpši miły, stary Jägerski žitowy

palenc

poruča

Ernst Glien

na žitnych wikach 44.

Ja wołmjane přikrywy

konjace, spanske a pućowanske přikrywy

poruča

pódła swojich hewašich specialnych wěcow

Erhard Thielemann w Budyšinje

Telefon 663. Předawam **jenož** na znutřkownej lawskej hasy 6 II.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěšk w „Serbskich Nowinach“.

Přiloha k čislu 261 „Serb. Nowin“

Pjatk, 7. novembra 1924.

Rěcž pólskeho sapóžtanza Baczewskeho w pruskim sejmje

24. oktobra 1924.

(Stónczenje.)

Knjes kultuřowny minister je mi w juniju lěta 1923 wotmołwił, so fo postajenja, kiž naboženskim wuczbu we maczérnej rěcži nastupaja, w Prusku loyalnje pschełwjedu. 1½ lěta dołho hižo fu w Ermlandskim kraju w Rańschej Prusku k wocżehnjenju wopraunjenj namjetowali, so by fo pólska rěcž we wuwuczowanju sawjedka, so by fo naboženska wuczba w maczérnej rěcži podawała. Hacž do dżensnjischeho dnja njeje pak fo niczo stało. **(Bravo na prawizy.)** — Tu praješe wy „bravo“, a to njemuješe wy němscki? (S prawizy pschiwoka fo: Wy sebje sjawnje pólski.) Bohu dżak, ja fym hordy na fwoju narodnosć. Mam druhu narodnu hordosć hacż wy.

Knjes ministerialny direktor Kastner — (fwón presidenty) — knjes ministerialny direktor Kastner je mi na moje wumjedżenja, kiž Hornjo Schlesyfku nastupachu, wotmołwił, so fo Genffke wujednanje w Hornjej Schlesyfskej loyalnje wschowjednja. Ja pak mějach pschiležnosć, tute loyalne pschewjedenja w Hornjej Schlesyfskej — (I prawizy fo pschiwoła: w Pólsce) — w Němsko-Hornjej Schlesyfskej sełnacz.

Hacż dotal mamy w Němsko-Hornjej Schlesyfskej dofyka 24 schulow narodnych mjeńschinow; hacż do dżensnischeho dnja pak njejfu fo żane wuczobne knihe wobstarale a sawjedke. Hacż do dżensnischeho dnja njeje hischcże wuczer w Hornjej Schlesyfskej, kiž pólsku rěcž wobknježi, so by na schulach pólskich narodnych mjeńschinow wuwuczował. (S prawizy pschiwoka fo: Nó tak!) Ssamo presidenta měschanege komišije, Calonder, dyrbjesche spólnacz a němske knjeżerstwo napominacz, so je nětko czaj, wofebite kurfy fa wuczeri fyjadowacz, so bychu tola nechto pólski nawukli. Genffke wujednanje pschedpifuje wuraſnje, so maja wuczerjo naſtupazeje mjeńschiny, tu pólsce, narodnej mjeńschinje pschiljuschecz. Dezernent (wosfudnik) fa wotdželenje gymkwinstwa a schulstwa opelfeho knjeżerstwa, knjes Mosfus, je mi ſamemu pschiſtnacz dyrbjał, fo je we Pólsko-Hornjej Schlesyfskej dżenfa 138 schulow němskeje narodneje mjeńschiny — (I prawizy fo pschiwoka: je němſka) — a jim fteja jenoż 24 schulow narodneje mjeńschiny w Němsko-Hornjej Schlesyfskej napschećiwo. Moje knjenje a knjeża, Pólſka je hacż do dżensnischeho dnja na wſchě nametj dżiwała. (Na prawizy fo fmeja.) W Pruskej pak njeje fo na njelicż namjetu dżiwało ſtutcżo krjudowanja jenoż fo by fo ſałożenju ſchulow narodnych mjeńſchinow ſabżiwało, na kotrejż je Němſka ſ Genffkim wujednanjom ſwjaſana. Najdrjołomnische ſrědki fo nałożuja, ſo njebychu fo tute ſchule ſakojiſe. Daj ſamo ſ tym, ſo ſo żadaja, ſo dyrbi hantſki pschedſtejicżer podpiſma k wocżehnjenju wopraunjenych wołoſow wobkwědczicż. (S prawizy fo wota: Wubjerenje! — Jara derje!) Hdyż pak k wocżehnjenju wupraiwjene wołoby k hantſkemu pſchedſtejicżerjej pſchiwżdżechu, tehdy fo wjazy rěcżnu hodżinu Hdyż president Calender ſakrocżi, potom hakle ſobotny pruſte-němſke knjeżerſtwo tute krjudowaze poſtajenja (Se prawizy fo pſchiwoła: Wón może dże naiſterje wjazy pſiſacz hacż wy, może ſ najmjenſcha to a tamne.)

Moje knjenje a knjeża, cżaſcżiſche ſmy pruſko-ſtatne knjeżerſtwo proſyli, nam prawa dacz, kotrež Němſka ſa ſwoje narodne mjeńſchiny we wukraju żada. Ssam ſym pſchiſchło wuprajił: ſ nami ſo njedżeża hinak wobtkadżecz, hacż ſ němſkej narodnej mjeńſchinu w Pólſkej. — (Pſchiwoła fo: ſ wami budże ſo też tak wobtkadżecz.) We julinju 1923 namjetowach ſ tutoho měſtna ſcżehowaze: Njeſdżeże-li wy mi to, ſdżiwa we wobkhadżowanju Němzow we Pólſkej praju, potom ſo jedżże ſo mnu do Pólſkeje. Tam na měſtnje budża ſo wobſtejnoſcże pſchepytowacz, też tu pſchepytamy wobſtejnoſcże a potom ſawjeſcz każ je tam, tak tu, każ je tu, tak tom Twoj ſaſtupjerjeſ ſ tutoho domu bżichtaj ſo namołwjakoj. Bohużel pak njemóżeſchtaj jěcz, dokelż bżiche wukrajne miniſterſtwo na prěki pſchiſchło a prajiło: Wy móżeże nam ſ tym njeluboſnoſcże pſchihotowacz, dokelż bż ſo mjenujzy pruſko-němſke knjeżerſtwo nabojało, ſo prawda na ſjawne pſchińdże. (Na prawizy fo ſmeja.) Statne miniſterſtwo, a to ſ pſchedſe wſchem knjeſa kultuřoweho miniſtra njerozſumiu, ſo ſo ſjawnje njewuſnaje: Ja chżu narodne mjeńſchiny wukorjenicz. To by bżło ſjawne zkowo. Wſchu cżeſcż pſched taſim mużom. Hdyż pak ſtatne miniſterſtwo, hdyż pak ſo ſtatny miniſter wědomoſcżow, wumjeſtwa a ludoweho wuwuczowanja ſady zlowow ſo kwa., ſ kotrymiż chże w ſjawnoſci ſaſchłcżej loyalnoſcże wubudżicż, we wopraiwdżitoſci pak narodne mjeńſchiny cżim bóle kjuduje a prawda njeda, potom móżu jenoż prajicż: taiſti miniſter je ſe ſchpatnikom (Zweigling). — (Zżwje ſo pſchiwoka: phil dele ſ tym cżłowjekom. — K poriadeſ! — Swón presidenty.)

Vizepresident ſ Kriesz: Knjeże ſapóżtanzo Baczewſki, wy żeże runje jeneho pruſkeho miniſtra ſchpatnika mjenował, kehdża ſawołam waż k porjadej.

Baczewſki: Tak, ja pravdu ſawołam ſo tu k porjadej? (Sowrjaje pſchiwołanje: phi. — Swón presidenty.)

Vizepresident ſ Kriesz: Knjeże ſapóżtanzo Baczewſki, wy chżeże ſ tutym wuprajenjom prajicż, ſo chżeże mjeno „ſchpatnik“ wospjetowacz. K druhemu rafej tehdża ſawołam waż k porjadej a ſejinju waż na ſeſżehwki tſeczeho k porjadej wołanja kedżżneho.

Moje knjenje a knjeża, ja myſlu, ſ waſchim „phi“-wołanjom chżeże wy narodnym mjeńſchinam w Pruſkej hubu ſathkacz. Każ ſeże ſo 150 lět dołho prózowali, naſ wutupicż, — (ſ nowa njemér a ſo pſchiwoła: khrobloſcż!) — **na ſnicżicż a taż je to podarmo bżło, tak bndża waſche poſpżthy ież dale podarmo! A wy, knjes miniſter, mózeże nam na papjerje lubicż — wy pak to njewěrimy, dóndż njewoſhładamy wopraiwdżitoſcż. Moje knjenje a knjeża, wſche narodne mjeńſchiny w Němſkej, każ fu ſo hromadże namakale, Litwjenjo, Sſerbjo, Polaży, Danojo a Friesjoſo,** — (pſchiwoka fo: Sſerbjo?) — **kiž fu ſebi ruzy ſawdali k ſhromadnemu wobaranjn, ſhwżija 7. dezember, ſo bychu pſched zyhym zwětom wuſtali, ſo tu ſu, ſo ſu żiwi a chżedża bycż żiwi, ſo je ſadna mózi njepſchewinje, ſo budża wo ſwoje prawa hacż do poſżednja wojowacz, wo prawa, kiż kóżdemu cżłowjeſkej pſchiſłuſcżeja,** — (pſchiwoka fo: Wupreczinjeze tola!) — **wo prawa, kiż ſo ſamo cżornocham we Afrizy popſcheja.** (Swón presidenty.)

Přiłoha.

* Dżiwy ſkubżenych ludow. Na ſemi ſu hischcże wulke a wobſchérne krajiny, wo kotrychż my nicżo njewěmy, njech też ſo lud a kraj lětſtotki dołho hižo pruhuje. Tak je wokolo južneho cżoka hischcże 8 miljonow kóſmych kilometrow njeſnateho kraja, pokrupa Kola w Lapſkinſ hischcże fo pſchepytowaka. Wjazy hacż 3 mil. kóſmych kilom. Južnje Ameriki lubja hischcże wulkotne nam dotal njeſnate wumamakanja. Runje w tutych krajinach Sſrzedżneje a Južnjeje Ameriki nadeńdżech, lud a kraj ſłudżu, powoſtanki nehdyſchich ludow a kulturow. W pralężach Panamaikeho kraja namaka jendżelſki ſyntnik Mitchel-Hodgos potajny indianſki lud ſ rjeh mongolſkim mjeſwożom. Wón je ſ dżeła wjes hischcże dohżiſtorijeſ ſwérinu żiwy. W ſamej krajinje namaka wón też powoſtanki hohrſkeho měſta, kotrež je ſo pżeża pſched wjazy hacż 5000 lětami natwarił. Wſchelaże wuczenzy ſu ſo do tutych roſpadankow podali, ſo bychu tu ſtudowali a wo nałoſkach a waſchnjach tutoho ſpodżiwneho luda piſali. — Też wo druhich, dotal ſhubjenja, kulturach ſmy w poſledninm cżaſu wſchelake khonili. Srjadowak Lord Rotſchildſkeje expedizije, Angus Buchanan, wuczowaſche w puczinje Saharje w Afrizy a pſchińdże do měſta, kiž bé ſe ſele twarjene. Dżenſnischi dżeń pſchepytuja ſo puſte, wopuſchczene krajiny Afrike. W nutſkownej Khinſkej namakachu ſo blédе żony ſ kudżerkawymi, żwětłymi włoſami, kiž ſu potomnizy jeneho luda, kotrehoż mjeno je nam njeſnate. Na hawaiſkich ſupach nadeńdże ſo w roſpadankach njeſnateho měſta żiwy lud, kiż je wurjadnje rjany. Pſchi rěcży Fly w Nowej Guineji namakaju ſo ludżo, kiż ſu hischcże ſtraſchni ludżiżrożcży. W cżornej Afrizy nadeńdżeju ſo we wſchelakich krajinach běli domorodni, mjes tym ſo běchu nam hacż dotal jenoż cżornoſchi ſnacżi. W Jndokhinkej je ſaſo lud żiwy, kiż nima żanych bohow, rěcż jeho je jenoż 5 ſłowkow. S tutych a wjele druhich pſchikładow dowiżdżimy, ſo cżłowjeſka wědomoſcż hischcże wſchitko wuczerpake njeje.

* Wo **brukach**. Powſchitkownje je ſnate, ſo bruki ſeſ jejka njeżu. Nětko pak je ſo wupokaſalo, ſo hmdomi żiwe larvy na ſwét pſchinieſu. Jedyn wuczenz ſ mjenom Perroud praji, ſo kraſnje barbjeny bruk ſ drużiny Chrysſchlora 2 milimetraj dołhe larvy na lopjena hadża. Junkrócz ako dwójzy lann hmydom wjazy mlodych, tſi ako ſchżicż, potom ſaſo nětotre dny żane. Mlode, kiż ſanu, pſchežeru jenu mjeńſchinu po wordże běru pſches lopjeno.

* Mież ſ **dżiwżecz** ſ **wieſtami**. Pſchekuja Max Zientarſki wytaſche w nowinach njewjeſtu. Wot ſwojeja druheje mandżelſkerje chże ſo dżélicż. Nj wjeſty, kiż jemu na ſp lżeżu, wojcha wo zyle ſamoſenje. Stajnje wudawaſche, ſo je ſ direktorom ſabrikt w Kópeniki a ſo budże njewjeſta raſ ſ direktorku, to njetrjebaſche husto ſpomnicż, ſo ſo jemu ſaſo jena zyle dowżi. Wopraundże nak bé hlebe wſchżch grożkow. Próżdnu ſtwu ſ ſhromadże bitmu lożom wobndżeſche. Póſłanje, kiż bé jemu jena njewjeſta data, jemu ſaſo wotezyła, ſdyż żebanſtwo ſhoni. Zebanſtwo ſo ſ tym wukowa, ſo jena „njewjeſta“ jeho raſ ſ druhej „njewjeſtu“ wuhleda. Naiprż dże dałchtaj ſo żenże do włoſow. Hdyż pak do to pſchińdżechtej, ſo ſtej wobej wojebanaj, tak pſchewochlowaſchtej „nawożenju“ hromadże. Husto je ſo też na rejzowaniich żurlach ſ njewjeſtami ſesnał. Wón pokhłoſta ſo ſ 9 měżażami faſtwa.

* **Reje, reje.** W Lichtenberku ſakaſa macż 17 lětnej dżowzu Ernje Sillerej, na jednu ſabatou hicż a ſatorje tehodła dur.je Hołza ſkocżi ſ wołna prěnjeho poſthoda dele. Cżeżży franjenu dowjeſechu ju do khorownje.

* **Najwyſchſcha wyſokoſcż ſa lětadła.** Najwyſchſche dożpěte rekordy ſa wyſokoſcż ſu tu khwilu na 10 000 m. Tute Wyſokoſcż ſu powětrony hižo dożpěte. S techniſkeho ſtejniſchcża hodżi ſo hiſchcże wyſche lětacz. Mjeſa je tam, hdżeż powětr lětadło wjazy njenjeże. Kak wyſoko to je, njeje ſnate. Cżeżota leży w tym, kak kiſlit (Sauerſtoff) dóſtacz. Hižo na najwyſchſchich horach żaczuwaju tutón njedóſtatk w tak mjenowanych „wyſokich khoroſcżach“. Tak kéſiże hacż je proſchenje bża pſchiwoſa kiſlika roſrißane, budu móż 20 000—30 000 metrow wyſoko lětacz. Franzowſki lětadłowy afbrikant Breaquet je hižo wjetował, ſo budże ſo ſa nětotre lěta we wyſokoſcżi 25 000 metrow lětacz a to je ſpżechnoſcżu 500 kilometrow ſa hodżinu, dokelż je cżiſtcżej powětra w tutych wyſchinach zyle żnadny.

*W **kěadle na honiwje.** Pola Crevecourta w Franzowſkej bżeſche pſched krótkim honiwa na bażanty ſ lětadłom. Wódne lětadło puſchcża ſo w cżumpadkach na wodu a tak tſéla ſo derje. Wuſpżch tajſeje honiwy bé ſpokojazy..

* **Służobne, kiż jechaja.** Nětrej naſchich hoſpoſow by żoldf pſchelak, hdy by dżotoka abo kruwarka na konju pſchijéchała. W Auſtralſkej pak je to zyle wſchedne. Po powéſcżach twot tam, wupoſcżi bżeli ſłużobna konja ſwojeho hoſpodarja, ſo by żwoju towarſchiſku wopytała. Druhe ſłużobne maja ſamo ſaſe ſwoje konje. Holzy khodża, każ pola naſ, też rady na reje. Wone njeſidu tam pěſchi, ale pyſchnje na koniku tam jéchaja. W ſchikowanych bélych ſukniczkach żedża na konju. Njech też ſu jara ſa reje a ſawjeſelenja, tak ſu tola ſrédka khore a ſłabuſchke. Naiwopak. Hdyż ſo holza ujele na cżeſtkhwym powétſiże hiba, tak też rad dżéła. To núżemy wo naſchich żerbſtich ſłużobnych też prajicż.

* **Grotowu cżaru na horu Ararat** chżedża amerikanſky finanzniſkoj natwopjeſi dołaż njewědża, hdże ſ pjenjeſami. Hacż na wjerſchku hotel w podobje arkhi natwarja — po biblijſkich powéſcżach je tam Naahowa archa po lijenzy ſaſtała —, wo tym bohużel niczo njepiſaja. Jako błowny zdżi bychmy „hołbje ſ wolijowej halżku w hubje“ pornczili, ſnadż też rapki. Sa trébny napoj je ſo ſtary Noah poſtark (1. Mójż. 9, 20).

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mjes 7jerſiny ekżerja Arnoſchta Polinka w Kamjenzu na poſnożnej drohi 16 je pjerſiſnowa choleta wudyrila.

Sawrjeny wokrjeż je ſtatok wobſjedżerja.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Mjes ſkotom Anguſta Kaſchwora we Lubju v. Bukez je pokhroma wudyrila.

Do ſajwjenſcha wokrjeża ſłuſcha pſchi oſdnitſchi dżél Lužki hacż k wowcżenmu moſtej a rycżerſkibło. Druhi dżél wſjuy pak fo dofjadnje. Hamtſke hejtmanſtwo.

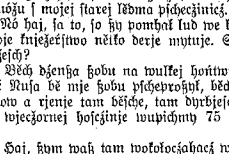

Hans Depla: Moſło, maſch ſo ty derje, takke po wſach dundaſch a ja dyrbiju fo na mojej żiwnoſcżi dréczj hacż do ſtarych dnjow a móju lédna dawki ſapkacżicż.

Mots Tunka: Hahaha, dawki ſkacżicż. Haj, hladaj, ja żym ſaſtojnik we wuſtłużbje, dóſtanu mżeżacżnje 400 hrivnow penſije, te móju ſ mojej ſtarej lédna pſchecżinicż.

Hans Depla: Nó haj, ſa to, ſo ſy pomhał lud we błupoſcżi dżerżecz, tebje knjeżerſtwo nétko derje mytuje. S wotkel dha pſchińdżeſch?

Mots Tunka: Wěch dżenſa żobu na wulkej hońtwje, knjes rycżerſkubler Nuſa bé mje ſobu pſcheproſył, béchmy ſich na 60 ſtżzow a rjenje tam běżche, tam dyrbjeſche żobu bycż; pſchi wjeczornej hoſcżinje wupichmy 75 bleſchow ſekta.

Hans Depla: Haj, żym waſ tam wokołocżahacż widżał. A ſchto dha ſ tymi pjatnaczjomi béſche, kotſij mějachu brjuchi każ żndżi.

Mots Tunka: Nó, ſchto to dale, to běchu pſcheczeſłoju a ſwojeho runjeza wulkołeżomnoſcżerja Nuſu.

Hans Depla: Haj haj, to bé widżecz, Nuſowi pſcheczeſłu. Wſchędnje muſu ſkorżicż a do żwéta trubicż, ſ muſu jéſcż a picż a ſaſo picż, to potom wúdniju dołtanjeſch a tajſi pumpl, ſo dyrbiſch żebi kłópku wot ſadu wotpinacż.

Mots Tunka: Hanżo, ty jeno pſchezo na tych wulkich żwariſch. Rycżerſkubler Nuſa je wopraiwdże w nuſy, je hiſchcże 20 000 hrivnow łeżomnoſtneho dawka winojty, njemóże ſapkacżicż.

Haš Depla: Schto, wulke hońtwy wotmeżwacz, wulke hoſcżiny hotowacż a niż trjebacż dawki placżicż; nam makym wobhédżerſam pak, kotſij dyrbiny dawk na dawk ſaplacżicż, ſeſelu żudnikeho wukonjerja na ſchiju.

Mots Tunka: Sa waſ małych ratarjow wſchak je najżepje, hdyż knjeſej na robotu khodżicże; wóndano, hdyż ſ knjeſom hrabju w autowje jédżech, ſmój żebi to a tamne tak roſpominakoj. Wulkołeżomnoſcżej dyrbi ſtawej pſchimérjeny (ſtandesgemäß) żiwy bycż a tuż njemóże tełko dawkow placżicż. Wſchak ſy ſam żłyſchał, hdyż jedyn wulkołeżomnoſcżej w Niejwacżidle na ſhromadżiſnje praješche: fúr den Großgrundbeſitz müſſen die Steuern erniedrigt werden. Sży dże tam ſam ka żwérna wozyka pſchi nim żedżał a to żłyſchał.

Hans Depla: Haj, běch tam a dopominam ſo na te żłowa. To pak je njeprawda, hdyż ſo wulkołeżomnoſcżerjam dawki ſpuſchcża a ponija a małym ratarjam, kotſij dawkowu cżeżu hiſchcże cżeżo ſaczuwaju, ſo wone njeponija. Sſtyſchcżich, macżi, ty ſy pchi poſledżnej wólſbje pſchezo wo daicż mazintol a dezimal rěcżała, dha ſmój nétko tych wolitoj a cżi nétko jeno ſami ſa ſebje dżełaja, ſo njetrjebali wjele dawkow placżicż a vo naſ małych ratarjow, kotſij ſmy jim naſche błożd dali, ſo njeſtaraja.

Mots Tunka mółżeſche pſchi wotkhadże hiſchcże ſaßtyſchcżecż, tak Hana ſwojemu Hanżej wotmołwi: Haj, mużo, ty maſch prawje, pſchi pſchichodnej wólbje wjazy daicż dezimal njewolimoj.

Kedźbujće

na moju wosebitu

přiłohu w dźensnišim čisle.

Carl Horn nasl. w Budyšinje

meblowy a tworowy kreditny dom

na hłownym torhošću nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Kožuchowy dom
Arthur Flegel nsl.

mějećel Paweł Zimmer, kožuchaŕski mišr

w Budyšinje založone 1863 na khěžorskej drózy 6 Telefon 453

Kožuchowe twory

wšěch druhin a w kóždem wuwjedźenju

mantle, jaki, sportske kožuchi, tepichi, nohace měchi, awtowe přikrywy, předłohi;

wobšadki we wuselakich kožuchow. družinach

kaž: **skunksowe** (smjerdušowe), **wallabowe, skunksowe oppossum, jěž, jěžowy oppossum** atd.

awtowe wobłečenje z najlěpšeje Nappa-kože, kłobuki a čapki

Samsny atelje za najlěpše nowozhotowjenja.

— Ręči serbski. —

W hypotheckowych nahódnosćeńskich wěcach

přewozmu wobdźěłanja namjetow k nahódnosćenju a zastupuju strony (Partelen) před nahódnosćeńskej wyšnosću.

Ernst Koban, prawny bjuro, w Budyšinje

na Kaeublerskej drózy 6; telefon 814.

K hermankej

poruča najtuńšo w najlěpšej kajkosći

filcowe tofle drjewjancy

filcowe stupnje drjewjane stupnje

dźěłanske stupnje škórnje

kožane gamaše, kožane tofle, mužace, žonjace a dźěćace stupnje

Willy Sommer w Budyšinje

na serbskich hrjebjach 8

Přinjesu k hermanskim dnjam dźělbu

žonjacych, holčacych a dźěćacych mantlow

wšelakich tkaninowych družin, kotruž sym wurjadnje přihódnje kupił, po jara tunich płaćiznach na předań

Julius Hamburger w Budyšinje

na bohatej hasy 12

Lutujće moje kupony!

Za 25 hr. kuponow dostanjeće 1 centnar briketow darmo!

Poručam **k hermankej jako wosebje tunjo:**

Margarinu, stajnje čerstwu, **58** pj. sem punt wot

šmałc, Palmin, howjazy łój, pječeńskí tuk, połč po najtuńšej płaćiznje

kofej najlěpše kajkosće, ¼ pta. wot **65** pj. sem **kakao** wub. twora, 22—24 % tuka ¼ punta **25** pj.

Sultania-rózynki . . . ¼ punta jenož **25, 30, 35** pj.

mundle, słódke, hórke, mandlowe narunanje atd.

po hišće najtuńšich płaćiznach a nimo teho hišće połny rabat.

Tunja šokolada je zaso došła

7 taflow jenož 1.— hr., 5 taflow jenož 1.— hr., 4 tafle (sortiment dobromlokowoje, mjehkeje, hórkeje a jědźenoje) jenož 1.— hr.

kofejow. skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na róžowej hasy 6. Telefon 1069 a 114.

K hermankej poručam

swój derje zrjadowany skład hotow. Zhotowjenje po mjeje! wobuća, wosebje z ruku dźěłane škórnje. — Wuporjedźenja! —

Hermann Schwarz w Budyšinje na Kaeublersk. drózy 12, podła hoscenca „Ke kronprynzej.“ Hermank stejn při dźiwadle.

!! Za zasopředawarjow !!

Towaršne hry, wobrazkowe knihi

— w bohatym wubjerku —

Kurt Jursch prjedy **Curt Oliva**

na sukelnskej hasy čo. 13 I.

Wulke zymske a nazymske

rumowanske wupředawanje

Dla smjertneho pada předawam po jara poniženych a wurjadnje tunich płaćiznach:

Wobleki

za mužow, młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći,

manchestrowe sportske wobleki,

manchestrowe hólčace a dźěćace wobleki, dobre zymske

sportske jupy,

pacholace a hólčace jupy, tkaninowe kholowy,

manchestrowe kholowy,

dobre sylne kožano-sukninje kholowy (čorne, brune, módre),

jaki do dźěła,

kalmukowe jaki, kóperowe jaki, lacy, košle, štrykowane jaki,

kholowy za młodźenców.

pachołow, hólcow, krótke a zapate kholowy,

ulstry,

zwjeršnik (Schlüpfer) paletowy a. t. d.

A. zwud. Mengeroweje nasl.

mějećel Woldemar Menger

w Budyšinje na serb. hrjebjach 6.

Składnostna kup!

1 parno-młóćaca sadźba, trjebana, fabrikat Klinger-Stolpen,

5 „Reform“-słomowych prasow, 850—1200 mm kanalowoje šerokosće,

2 sykanjerězacej mašinje z 3 kosami,

2 walcowaj šrótowanskej młynaj,

1 zatwarj. šěrokomłóćaca mašina z dwójnym čišćenjom,

2 zatwarj. zubkatej młóćacej mašinje z dwójnym čišćenjom, 700 a 800 mm wa šěrokosći,

1 trjeb. šěrokomłóćak „Ceres“ parola čo. 4

2 elektr. motoraj, 2 PS, krótkozamkacej (Kurzschlussanker).

Twarj. mašinow Bruck, Jurack a Falting

w Njeswačidle.

We wobućowym domje

A. Pecha

w Budyšinje na bohatej hasy 10 móžeće

khermankej wobuća

wšeje družiny derje a wurjadnje tunjo kupować.

Zbytkne pory poručam po wosebje poniženej płaćiznje.

Wuporjedźenja wobućow.

Awkcija hatneho słanja

Póndźelu, 10. novembra 1924, připołdnju w 1 hodź. zeńdu so kupcy při korčmje při mosće.

Hatne bospodarstwo w Hućinje.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Jenož hišće tydźeń dostanjeće

tunisad

po centnarjach pola Pčiŕki w Lešawje pola Hodźija.

Žony

Poručam swój wulki skład pjchepjatkow, mjehkatych a pjchepjadowych powjatkow, podpołožkow.

Stoju rad k rady.

Wagnerowa w Budyšinje pjched šulerskimi wrotami čo. 9.

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnoscach a wšelakich měšenjach poruča jako wosebitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hemmann

na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Młyn

kupi abo wotnajeje pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin“.

Ležomnosć

w Zdźerl čo. 6

z bydlenjom, do kotrehož móže so hnydom začahnyć, z 2 kórcomaj zemje kaž też hospodarskim twarjenjom na předań. Wobhladać móže so wšědnje tam. Bliše je zhonić sobotu wot 10 hač 12 hodź. pola J. Justa we Budyšinje we „Złotej Hwěźdźe“

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolenica we Wojerecach, telefon 65.

K hermankej

Košlany barchent wot 85 pj. sem

košlace sukno „ 95 „ „

ložowy katun „ 95 „ „

jakowe barchenty „ 115 „ „

ložowe počehnjenja, bołc a pla.

wuplerki a ložowe płachty

hotowe mužace a žonjace košle

poruča jara płaćizny hódne a dobre

Osw. Reimann

na Hošic hasy 29.

Gardiny . . . metr po 60 pj.

vitražowe tkaniny . . 70 pj.

dźěć. hipiki 50 pj., wołma 1 hr.

wóskowane přikrywy najtuńšo.

J. Erler w Budyšinje

na zwonkownej jawskej hasy 10.

MERSIDYSKU

Salonske časniki

Weberec rybowy dom

w Budyšinje

na šulskej hasy 8

poruča wšědnje čerstwe

mórske ryby

kaž też

sušene twory pječene jerje a marinady

po wurjadnje tunich dnjowych płaćiznach

---

2 mało trjebanej

žonjacej kole

ma płaćizny hódnu na předań

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźeržive twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćizny.

Wulke rekłamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

njeby žo paß žiwak, byrbiśch mjes paßom a kolesom tón cźinicź. Paß mózesch derje smasoczinu dostacź, hdyż jón porjadnje s tuczným namasisch. Najlepschi dotal znaty žrědź je mineralny tuk abo waselina. Tuta sobźi łoßko do kože, sćini žamo starn a twjerdu kožu ßaßo mjeßku, smasoczinu, a njeda kóźi pśiwinucź a se žiwizu samasacź. Mjech žo teź na to kedźbowaś, so žo swonkowna strona paßa huśasćicho s tuczným namasa, pschetoż wona žo bóle wurcźahuje. Njecźesnje paß, kak je rina, so je žo na nutśkownej stronje próch a stary tuk nagadźał, schtoż masch kedźbliwje wotschkrabacź.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Praschenja a wotmołwy.

Moje žwinjo je na nohi žłabe. Lědma siawa. Po sdacźu ma teź wulke bolosćze. Dawach jemu selene, wotruby a mloko. Dokelž je hišćsze cźopło, nochcźył je žiżo nětkole sarźacź. Kak mohł je trochu wulekowacź?

Waśche žwinjo cźerpi na smjerćenje kosćow. Tule chorosćź saminuje njedostatk na mineralnych žełach. Pśchedeschém dostawa wasche žwinjo pizu, kotraž je na wapnje chuba. Dawajće jemu fosforitžłake wapno (phosphorsauren Kalk), abo wuplawjenu krudu (Schlemmkreide). Kóždemu kidanju pschidajće cźajowu łžicźku (Theelöffel) s jeneho tutych dwjoch žrědkow. Teź s rybjazej muczku móžeće wasche žwinjo kormicź. Ta wupschija wjele fosforitžłakeho wapna. Ale s rybjazej muczki dyrbiśće najpódpśisho 4 njedźele do rěźanja pschestacź, hewak mjaso sa rybu žkodźi.

Mjes mosimi 11 proßatami žu jětra wudyrike. Najpśedy běchu jenoż nětkotre chore, potom teź tamne chorichu. Wone maja najpśedy cźerwjene blaki, kotrež napodlědk na cźorne pschetkadźeja. Hewak proßatka hišćsze derje žeru. Schto měł pschecźiwo temu cźinicź?

Jětra žu natykowaze. Wone wschak žo śrědka do žužodnych statkow pschenjeśu. Wone wschak straschne njeśu. Śrědka proßata na nje spadaja. Tehodla njeje trjeba, je wośebje lěkowacź. Dźerźeće na cźišły, žuchi a žwětły chlěw. Cźopkota we nim měka žrěnja byćź. Proßata žo nasymnicź njeśmědźa. Potom šidajće jim lohke žranje, kaž seběrane mloko, kapalzu, jeczny schrót, wotruby a womjeschki. Hdyž fosforowe wapno, wuplokanu krudu a rybjazu muczku hišćsze dodawajće, dha proßatka rjenje pschibéraja. Dośanju-li wone žylnjaze žranje, dha tule chorosćź loźy a bórzy pschétraja. Postarajće žo, so njeby žo chorosćź do žužodnych statkow sanjeśła.

Moja 4½ létna kosa je śi léta pospochi kóślila. Pośledni ras, léśa nalěto, smjeła, a to 2 tóśleczi. Wona chorjesche a žo jara pomałku śraba. Někto dostawa seradelu a wowsowy schrót. Na to wschédnje 1½ ltr. beji. Je radne, ju ßaßo pschipuschćicź abo hišćsze léto počźakacź?

To žyle wot teho wotwisuje, hacź je kosa cźerstwa dosć. Je-li je hišćsze jara žłaba, počźakajće léto. Je-li pak pschi dobrej a žylnjazej pizy derje pschibéra, tak so budźe bórzy tak cźita kaž prjedy, śmějće ju khróble pschipuschćicź. Je-li njepschipuschćicźe, dyrbiśće wopomnicź, so nimaće s tóślatowa žaneho wužitka, a mloka je teź mjenje. K létu budźe kosa 5½ léta, kak stara, so ju pśche dołho mjazy njesmějejće. Je-li ju pschipuschćicźe, dawajće jej schćejedrinje žylnjazu pizu.

Moje hołbje woßkabuja a potom žwitnu. Schto mohło to byćź?

Tak mi a tebi njehodźi žo prajicź, schto mohło waschim hołbjam byćź. Pohladajće jim do schije, hacź tam žołty pobéžk widźeće. Najšterje watche hołbje na tuberkulozu cźerpja. Je-li dźerźe wjedźeć, schto jim je, pósćelće hołbje na statnu wyschichu statnu lěkarśku schulu do Lipśka (Staatliche Tierärztliche Hochschule. Leipzig)

Mój tóń ma waki. Schto mi wukasesze?

Njedajesze konjej wjeczor žaneho picza. Rano špjrcze jemu do wody 8 gr tak mjenowaneho Brechweinsteina. Tón pak žo jara cźežko rospuschcźa. Tehodla rospuschcźe jón najpjerwy we horjej wodźe a tu linćze do konjazeho picza. Radno je, konjej někotre dny prjedy morchej dawacź, prjedy hacź tónle žrědź nałožujesze.

Mój poš ma na khribjesze módroczémne blaki. Wokrjedź blaka nastanje twjerdy žuczk. Poš žo drapa, doniž njekrawi. Potom na rosdrapanym měśtnje trup nastanje. Na tychle měśtnach košma šubijuje. Schto byschcze mi pschecźiwo temu wukosali?

Masch poš ma wumpjeru (Ekzem,) dźicze do hoptyki a upcze 10 gr drjewowego tera (Holzteer) a pschikupcze k temu 5 gr špirkowego kśeńcźśka (Schwefelblume). Njech hoptykaŕ šnydom woboje śméscha. S tym wschédnje tele blaki masajcze.

Moje kruschwy žu lětža wschě schcźudrawe. Wone žu klakate a roślwékane. Wš šmje žym briketowy popjet do zahrodki špjpak. Je šnano to na tym wina a móšu tole woistronicź?

Waschim kruschwam mały hribik, kotrehož bjes schkleńzy njespósnajecze, schkodźi. Tón mjenuje žo „sušikladium“ hribik. Lětža je tale chorosćź jara rosschérjena. To cźini, so šmy toni nimale mokre léto měli. Woistroncze wschě kruschwy, kotrež šu šame wotpadake, dale lisćo a te wubiwanki, kotrež šu khore, a špalcze wschitko. Khore wubiwanki spósnajesze na tom, so je skora hruba a roswékana. Ma nałéźu, jenoż hocź žo kruschwina saseleni, pokrjepcze ju s 2prozentowstej koprowej wapnowej mokcźišnu (Kupferkalkbrühe). To réka na 10 litrow wody wšmicze niž žyle schtwórcźlitra tuteje mokcźišny. Šnydom po tym so je kruschwina wulcźéła, nałožujesze šamy šrědk, ale jenoż w 1prozent. rospuschcźenju. (Potajkim na 10 lit. wody niž žyle pok běrtlika litra špomnjeneje mokcźišny.) Po dwjoch njedźelach pokrjepcze kruschwinu po pośledním wukakanju hišćsze jónu. Ale dyrbicze ak krjepicź, so kopjeschka na wobémaj stronomaj womaczejcze. Ke krjepjenju wuswolcze dźeń, na kotrymž je pomróczene njebjo ale žo njedeschcźuje. Dale wurcźajcze krómy tak jara, so žu jaßne. Cźim cźémnischje je króna, cźim bóle žo tónle schkódny hribik pschišporja. So scźe briketowy popjet do zahrodki špjpali, to kruschwam schkodźiko njeje.

Mój pokbraléńny poš bjes pschesstacźa rejwa. Wschelake šrědki šym podarmo nałožowak. Schto mi wy radźicze?

Praschca žo, hacź je rejwanje chorosćź abo jenoż nawucźenje. To móże Wam jenoż šlótny lěkaŕ s wéstosću prajicź. Nadźimy Wam, pša niž pschiwjasacź. Njech žo hódnje wuběha. Najšprawschcho sa njeho budźe, hdyž cźasto Waš abo někoho druheho pschewjedźe, hdyž šrebi na kole wujebźecze.

Mój kozor ma dristawu. Druhdy žo mota a padnje. Wschě schtyri wot žo tykajo wostanje šhwilku na šemi leżo. Schto mam cźinicź, so bych jemu pomhała.

Kozor ma najšterje waki. Te žu druhdy ša kócźki stroschne. Dajcze kozorej 1 gr kumalawjeho prószcha (Kumalapulver) we mloku abo s kolbašu. Dyrbjało-li sposo šrědk k prénjemu rasej wupluwacź, dyrbicze jemu k druhemu rasej nuts dacź. Tehodla kupcze w hoptyku hnydom 2 gr teholeho prószcha a dajcze kozorej tóždy krocź jenoż połožu. Wón budźe po tajšim nutśdawanju s wopréchca schpatnje žracź. Dawajcze jemu jenoż wotwarjene dobre mloko a nješchto zakty. Je-li dristawa njepschestanje, dawajcze jemu jenoż w mlogy rajš a žyre mjaso.

Khowajće sebi
„Serbski Hospodaŕ“

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Číslo 35. Budyšin, 7. nazymnika 1924. Lětnik 31.

Małke kokoschki

ſrožojtymi hrjebjeńkami.

Domisna tychle małych ale lubosnych kokoschkow je kupa Sumatra. Ta leži k pokodnju sadneje Indiśeje, potajkim w najcźopliśchim khuźe nasćeje semje. Tam nadeńdźemy pschimórśke město Bontam. Po nim maja tele kokoschki žwóje mjeno. We Jendźelšej žu ſ tychle palcźikow (Zwerg) mjes kokoschkami nějmu (zort) a rjanu raßu wuplakowali. Bantamiśke kokoschki žu hrjebźnje wulkośće a horbośtnje wusłupuja. Wone žu pschikrykte ſ poknym a dołhim pjerjom. Hrjebjeń a schćeroka. Wona ma wjele dołšich kaž šterp shórnjenych pjerow. Te na kónzu kulojte wubéhnu. Teš khchibli ſtej dołhej a schćerokej. Wonej ſ kaha pschiležitej a šda še, kaž byschtaj nawišnowatej. Cźorne Bantamške kokoschki maja pyßk a nóžy cźornej. Cźim šlarsche žu, cźim bóle pyßk a nóžy wobléduwjetej. Cźorne Bantamške kokoschki najbóle wschém wośebitoscźam raßy wotpowjebuja; pódla nich žu teź béle, módre, schpékorkate a žołte Bantamške kokoschki. Žołte pak žu jara žadne. Tele kokoschki wurjadnje pilnje njeśu. Jeśko waji 35—40 g a je šnéhbéle. Wone derje lahnu a šwoje kurjatka teź šaroscźiwje wotcźeł — Małke teho žu wutrajne

je drobne žubcźkate a łóždy žubcźk ſ paczerkit wudebjeny. Hrjebjeń do kónczka wubéhnje. Wyschcźe pyßka je kulojte a do šady je pschezo djeńschi, tak so je na cźeńki makuschk podobny. Jeźi je hrjebjeń wulki a rospłaznjene thapona a kokoschi šterje wohidźi. Tehodla ſtej cźim drohotnischej cźim niźschi je hrjebjen a cźim krucźišcho na hłowje hebźi. Hrjebjeń dyrbi šlocźatku napohlad nějnebo a lubosneho stworjeńcźka sposchcźicź. Wuschyły ſtej nimale šnéhbélej, jara wulkej a šlowo žyle kulojtej. Wonej šo šłabje błyschcźitej. Wnschyły nješmětej faktatej ani kaž šijzp dołcźkatej byćź. Podbrodźi (Kehllappen) ſtej tehorunja kulojtej a na trém cźerwjene pschebłyšnjetaj. Hižo na noschim wobrazu šo postawa tychle kokoschkow łohze špósnawa. Lopuschi thapona je dotha a kruteje strowosćze. Bantamške kokoschki móże šebi tóždy plahowacź, kotrež ſ kurymi wobkhadźecź rosumi.

Žitarśtwo.

Wacźki w žicze a kak mózesch šo jich wobrocź.

(S 3 wobrazami.)

Teź na kubjach ma žito šwojich nicźerjow a njepschecźelow. Mjes nimi je žitny brucźł (Kornkäfer), žitny raczł (Kornkrebs) abo žitna wacźła (Kornwurm) najstraschnischi. Wucźeni tehole schkódnika Calandra gra-

naria mjenuja. Jeho na žitnych kubijach ſ hromadami nadeńdzeſech.

Čzorny žitny brnczł.

Tónle žitnỳ ſchtóndnik je 3,5—4 ztm. dołhi, częmnobrunny hacz czorny. Lětacỳ wón njemóže a tola je najhórſchi ſchtóndnik na žitnych kubjach. Najbóle ſakhadza w rożzy a pſchenizy. Wo wowzß a jeczmjeń mjenje rodzi. Wón ßo tak ßylnje pſchiſſporja, ſo ſamóże, žito kotreż dłeńſi czaß leži, dokkadnje ſlaſyczß. Tehodła dyrbiſch jemu tak rucże hacz jeho pytnjeſch, rasnje na kożu hicz. Tak dołhacz tónle ſchtóndnik pſchejara pſchewoſał njeje, ßo jeho hiſchcze dowobaraſch. Je-li ßo kondßiſch, jeho hnydom ſanicżecz, potom ßy pſchẽbrał a jeli chżeſch jeho wutupicz, naczini cżi wjele wobużnoſczow.

Snjercha na žicże jeho frędka nadeńdżeſch. Wón ma cżopkotu rady. Bỳrnjeż žito wuparjene bỳło, ßo wone tola ſlaba dale pari a je ßtrędża we žicże tẽż trochu cżoplíſchо. Se ßameje pſchicżinỳ nadeńdżeſch jeho bóle na połońſchej ſtronje łubje a mjenje na połnóżnej. W krutej ſymje wukhowaja ßo do ſchkakołow a ſchelakiſch frẽkańzow deſtow a drjewa. Tu wón ſe ſymu ſproſtnje, ale njeſmjerſtnje.

Žitna waczża ßo jara jednorje a ſpẽſchnje pſchiſporja. Hižo w nałẽcżu ſapoczinje ßo pſchiſporjecz. Ssamcża ma cżeńke, dołhe a wótre żahadło abo prajmy pyſk. S nim wutucżi dżẽrku do ſorna, hdżeż je najmjeńſche, mjenujży tam, hdżeż kochorſ ſ njeßo wuroścze. Do tejleje dżẽrcżiczki ſnjeße ßwoje jejko. Jena żanczka do 200 ſornjatkow po jejku ſnjeßy. S njeho ßo po 10—12 dnjach bẽły cżerwik bjes nożkow wulehnje. Tón po nẽcżim ſornjatka wużerje ſaſwoſtajiwſchi próſonu bẽlińu a w njej brohnu drjebjenicżkatu nucżku, mjenujży njerjad waczki, kotryż ſa niczim njewonja. We wużraſnym ſornjatku ſadutkuje (weerpuppt) ßo cżerwik. S budki wulẽły ßo krótkim cżaßu ſ nowa raczł abo brucżk. Te ßo wopißanym waſchnju ßo ßnydom pſchiſporjeja. Roswiwanje: brucżk — jejko — waczka — budka a ßaßo brucżk wośpjetuje ßo wot lẽto ſ najmjeńſcha dwójzy. S teho jaßnje wukhadza, ſo każ nimo mẽrje ßylnje ßo tónle ſchtóndnik pſchiſporja a każdu ſamóże ſa krótki cżaß ſchkodnu naczinicz.

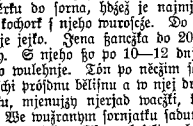

Žitny brucżk żerje žitne ſornjatko. Nażrane žitne ſornjatko.

Pſchecżiwo njemu wojowacz njeje tak ßnadno. Pſchedewſchẽm dyrbiſch ßo poſtaracz, ſo maſch ßwẽtłu łubju a ſo ju ſtajnje cżerſtwy powẽtr pſcheduwa. Powẽtr a ßwẽtłoſcz tónle ſchtóndnik njeſnjeßy. Nẽſchto njedżeł do żnjow dyrbiſch twoju łubju wupróſdnicz a tem żaneho ſanſchego żita njewoſtajicz. Tẽż tóżdy ſohłt żita dyrbiſch wotſtronicz. Wiſche ſchkałobki a frẽkańczki ßwẽru ſamajaz a ſ wapnom (kalkom) pomaſaj. Nẽkto możeſch ſpytacz brucżka ſ chlorom moricz. Wiſche łowkna a durje ſawrjej krucże a tóżdu ſchkałobku ſatuhaj dokkadnje. Nẽkto liń ſalpetrowym kißałinu (Salpeterſäure) na chlorowe wapno (Chlorkalk). Wapno roswiwa płuny a ſapoczina tak ſtraſchnje ßmjerdżeż, ſchtoż tóżde żiwe ſtworjeńcżko morj. Płun pſchicżi a cżiſchcżi ßo do wſchẽch frẽkańczkow a ſnicżi wſchu njerodż a tak tẽż tychle ſchtóndnikow. Na łubju pak bo 12 hodżin njeſaſtup, ſo móhle chlorowe płuny doſcz ſkutkowacz. Je-li łubja wulka dyrbja ßo wjaży bowow ſ chlorowym wapnom poſtajicz. Potom njech ßo do ſadneho bowa ſ chlorowym wapnom najprjedy ſalpetrowa kißałina linje a potom bo tych pſchecżo bliże a bliże k durjam, ſo móhli cżi, kiż frẽdk nakożuja, lołży cżerpnycz, prjedy hacz jich płuny doſcżahnu. Chlor ſchko żelẽſne żerje, tak ſo hnydom ſerſawi, tehodła dyrbi ßo wſcho żelẽſne, każ ſamki atd., pſched nałożowanjom, tehole frẽdka ſ tucżnym abo wolijom derje pomaſacz. Chlor możeſch tẽż tak nałożowacz, ſo jón łudzi ſe cżiſcżu do wſchẽch ſchkałobkow a frẽkańczkow naßypaſch a nẽſchto żita ſ nim ſmẽſchesch. Po nẽßdże tydżenju jón wumjecżeſch a ſ cżerſtwym narunaſch. Tole dyrbiſch trójzy wośpjetowacz, prjedy hacz wſchẽ raczki ſaniczijſch.

Druſy wukaſuja podłohu (ſchpundowanje) łubje ſ włóſkoworjechowymi łopjenami poßypacz abo na nju cżerſtwe żiwno namjetacz. Saßo druſy radża podkohu ſ terpentinowym wolijom abo tobakowym wotwarom (Tabaklauge) abo ſ druhim, ſchtoż ßylnje wonja, pokrjepicz. Tẽż krcżlane drjewo a wowcże łoże ſ wołmu na ſpódny bok, wukaſuja na podłohu klaſcz. Nẽka ſo ßu mrowje ſaniczerjo żitneho raczka. Hacz pak je radno, mrowje na żitnu łubju ßadżecz a tam ſahnẽdżicz hacz je druhe praſchenje. Radno pak je, na połońſchej ſtronje łubje nẽſchto żita leżo wołtaſicz a je ſ łapami pſchikrycz. Tam ßo raczki wſchẽ ſhromadża. Pſchetoż tu je jim pſchijomne pſchehẽwanje. Hdżeż mẽniſch, ſo ßu ßo wſchẽ raczki w tymle ſhytku żita wukhowake, ſmjecz je a wutżup do ßudobja. Potom liń na wſcho króp a ſchkóbniti ſaniczijſch. Wſchak żito ſhubjene njeje, dokelż ßo hodżi kurom ßhynycz. Jara mẽcże ſtukowaju frẽdk je tẽż cżerſtwy ßuchẽny dẽcżel. Tón ſworſchtuj na żitnu łubju a wołtaj jón tam nẽhoże tydżeń. Wodnyj ſwoterwjej wokna a w nozy je ſaßo krucże ſawẽraj. Po tydżenju tam żanych raczkow wjaży njeſmẽſech. Njemłócżeny leń, potajlim hiſchcze ſ hlowcżkami, runje tak tule njerodż ſacżẽri.

Najlẽpje ſ anilinowym wolijom (Anilinöl) tutu njerodż wukorjenjich. Tón pak je jara jẽdowity. Dyrbiſch ßo na tehdżu bracz, ſo ani teho płuny (Gaſe) frẽbat njebyła. Kwẽkańzy a ſchkałobki wuhżaj tehodła ſ jednorej ſlẽwkatku. Żenje pak njetrjebał tak njenowany porchawak (Zerſtäuber). Pſchi nałożowanju tehole frẽdka ſwoterwẽj wſchẽ wokna, durje a wuhładki łubje. Litr anilinowego wolija wſmi na 10 litrow wody. Hdżż wſcho hromadże ſmẽſchesch, ßo woda na mloko ſbarbi. Tule moſchinu naßypaj do wſchẽch frẽkańzow. Bjeł pak ßo na tehdżu, ſo ßo ſ teijej wodu njepokrjepiſch, hewak cżi kożu ſpali a ſahori (entzünden) tehole ſtraſchneho wuhlita. Żito wużbypaj na hromadku. Na wjerſchk położ mẽch abo mẽchowu łapu, kotruż ßy ſ trẽbnej mnohoſcżu wuhlika namaczał. Na mẽch łaj ſchlicżku ſ rumje tak wjele wuhlikom. Wſcho ſwodżẽkaj ſ płachtu, kotraż je tak huſta, ſo żadyn powẽtr pſches nju njeczẽhnje.

Podobnje każ ſyrikowy wuhlik ſkutkuje tẽż techtrachlorowy wuhlik (Techtrachlorkohlenſtoff). Wón njeje tak jẽdowity a ßo tẽż tak łohży każ tamnaj njeſapali. Sſo wẽ, ſo wón tẽż tak ßylnje njeſkutkuje. Mjes tym ſo trjebaſch żito ſyrikowemu wuhlikej jenoż dwaj dnjaj wuſtajicz, dyrbi techtrachlorowy wuhlik 3 dny ſkutkowacz. Pſchecżiwo wichelakim ſchkłódnikam hewak w ſtuttkowoſczi rumow módreje kißałiny płun (Blauſäuregas) nałożuje. Teleje kißałiny płun pſchinjeſe wſchemu żiwemu ſtworjenju, hdżż ßu jeho jenoż trochu w frẽbnyli, wẽſtu ßmjercz. Spodżiwne je, ſo je żitowon raczł drje jenicżke żiwe ſtworjeńcżko, kotreż tónle żadkawje jẽdowity płun njemori. Mnohy tónle jẽd ani njemuczuja. Tehodła mohło ßo ſtacz, ſo jón frẽbnu, bjes teho ſo bychu ſa tym pſchiſchli, a potom ſrudnu ßmjercz namatkaja.

Mẽſto tehole ſtraſchneho płuna nałożuja druhi płun, tak mjenowany Cyklon. To je płun, kotryż ſej ſ módreje kißałinu ſwiſuje. Wón tehorunja kożdu njerodu mori. Ale cżłowjeka tak ſchkódny njeje. Wón jenoż ßylnowanje a porſtanje ſawinuje, bjes teho ſo by ſa cżłowjeſke żiwjenje ſroſkuny był.

Podobny jẽd je tak mjenowany chłorowy pikrin. Teho płuny ßo ani njeſapala ani njerozbuchnu. Wón nuczi k ßylnam a k porſtanju, a ſ tym pſchipowẽdo, ſo ßo płuny rożwiwaja. Tak może ßo tón ſ płunom bẽżkazy wotżalicz abo frẽbi płunowu maſku ſtajicz. Wiſche bẽła ſ taſkimi ſtraſchnymi a jẽdoſtmi płunami dyrbja wſchak ßo wẽżymaſtojnym pſchewoſtajicz. Najlẽpje je, je-li chżeſch ſ tymleſmi płunami njerodu ſniczicz, ſo ßebi deſinfektora ſlaſaſch. Tón ma ſa tele wobużne dżẽła trẽbne pſchiprawy a aparaty.

Próza, kedżbliwoſcz a wutrajnoſcz ßu wſchak trẽbne, je-li ſo chżeſch ſe ßwojeje żitneje łubje tehole ſtraſchneho ſchkódnika wuhnacz. Wiſcha nałożena próza ßo cżi mytuje i tym, ſo ßo wulicz ſchkódow ſminjeſch.

Nólniſtwo.

Je lẽpje, hnój do ſmuu ſaworaeż abo pſches ſymu ſwjercha leżo woſtajicz?

Hižo dawno ſnamjenicżi rolarjo na wużitk hródżny hnój na ſworanej roli ſwjercha leżo woſtajicz pokaſowachu. Jedyn ſ tychle ratarjow ßwoje naßhonjenja takle wopißuje.

Bẽrnicżkżo k nałẽtmemu jeczmjenjej pohnojiſch pohdże naſymu ſ hródżnym hnojom. Tón bẽ hižo roskidany. Jako ßo ſaworowaſche ſamjerſny. Schtyri tórzy woſtachu tak ſ roskidanym hnojom leżo. Nałẽto bẽ wón dokładnje ſwopkokamy. Jako bẽ rola ſrała, bẽ pod hnojom dokkadnje miłka a mjelna. Pẽcżihnojenja ßo woſtajicz. Chżeli rady wjedżecz, hacz ſmẽju żoneho rozdżẽla. Nała je pſchepuſcżicżowata hlina. So bych żyle nẽſtu był, ſabich koliki a tak wojnamjenicż tute 4 tórzy, na kotrychż bẽ pſches ſymu hnój roskidany ale njeſaworany leżał. Wotſtnamjenicż bẽ poprawom njetrjebaſche. Wośpjch na żyłh ſahom nałẽmy jeczmjeń. Na tychle 4 tórzach ßo wón widżomnje wotſnamjenjowache ſe ßwojej barbu a wurjadnym roſcżenjom. Hižo naſdala ſpóſna le tórzu, na kotrychż bẽ hnój pſches ſymu roskidany a njeſaworany leżał. Tako jeczmjeń doſtawi njetrjebach ßo praſcherz, kotre je ſ tychle 4 tórzow. Do wocżow kokoze, ſo bẽ we ſtómje njeſchli a we ſornu cżeſchli a wjaży ßhypaſche hacz tamnh, ſe ßamebo faſuba. Tale łẽpſchina ßo ſ prẽnim łétom njeſhubi. Pſches żyłu 6 łétnu plohowanſku dobu (Fruchtfolgemlauf) ßo tónle łońſky wotſnamjeſche. We ſtecżim łétcże mẽjach tam po pſchenży, ke kotrejż bẽch hnojił, bẽrny. Na tychle 4 tórzach bẽchu wone wurjadnje rjane. Hižo jich cżorne ſelo łhwaleſche hnójnu rolu. Po tychle ſwjeżelazych naſhonjenjach ßym tele hnojenje, hdżeż bẽ możno nałożował. Wſchudżom tam hdżeż bẽ hnoj pſches ſymu roskidany leżał mẽjach rjane żnẽ. Je radno wſchẽ bóle cżẽżke pola, kotrejż rady ſaſtnu takle hnojicz. Wone poſ njeſmẽdża nawißowate bycz. S hnoja wupkokana hnójna woda ſ nawißowatych polow bjes wużitka wotbẽhnje. Na rumych połach deſchczik abo ſnẽhowa woda ſ hnoja hnoj ſwupkawja. Hnojowa woda ſakhe ßo do role, ju pohnoja. Spódy hnoja maſch ſtajnje miku, mjelnu a dokładnje ſraſu rolu. Tule witamu kajkoſcz role wukłukuje nakażlina (bakterije). Te ßo pod hnojom rucże pſchiſporjeja a ßwoju ratarjej ſpomożnu dżẽławoſcz wukonja.

Dom a kuchina.

Cżehodła a kak dyrbiſch lẽhanſke jſtwy powẽtrowacz.

W lẽhaniſchi jſtwach ma bycz cżerſtwy powẽtr a to nij jenoż w nozy, ale tẽż wodnjo, a to wożebje tehodła, ſo by wẽtr połſkeſcża pſcheduł. Naſche ßoſpoſtwo ßo tẽż cżaſto po tym maja a pokaſaja ßwoje hyginiſke wocżełonjenje ſe traßnej dekorazyju wokkow ßwojich lẽhanſkich jſtwow ſe wſchelakej nadobu. Poßleſchcża mẽże ßo ßchżehnje, tẽż we ſymje, na żłónczże wutkaſcz.

Hdżż je wocżinjenje wokkow potajkim jara khwalobna a nuſna wẽż, kak tola njeżmẽmy poſabycz, je nawjeczor ſawrjecz, wożebje naſymu, hdżż je powẽtr ſara wlóżny. Wlóżneta pſcheńdże wożebje na poßleſchcże, a żyle wẽſche njeje jara lubośnje, hdżż ßo do taſkeho łoża lehnjeſch.

Ważna ſaßoda, ſo maſch wokna na wjeczor ſaczinicz ſo jara mało wobſtedbuje. Wlóżnota poßleſchczi njekaſi jenoż ſpar, ale wjedże tẽż cżaſto k njelubym naſymnjenjam. Tehodła njech wſchitży, kiż ſu ſmuczeni, pſchi wotewrjenym wokniże ſpacz, tute hakle króſko pſched leńcżẽbiczom wotewrja.

Kak pſchiſhotujeſch włóżnu naſchijnu abo nahrudżnu ſawobalku (Umſchlag)?

Cżaſto wukaſa lekaŕ włóżnu naſchijnu abo nahrudżnu ſawobalku. S wjetſcha pak wẽmy, ſo ludżo njerjedża ju prawje pſchihotowacz, haczrunjeż to njeje tak cżẽżke. Słowna wẽż je, ſo wẽmy, ſo dyrbi pſchi napołożenju taſkeje ſawobalki para naſtacz, kotraż ma na ſnutſkowne organy ſkutkowacz ſ tym, ſo żły powjetſchi. Hdżż żity roſcżu pſchiſtupi wjazy krewje k tomemu organej a tak ßo łẽpje wuhoji. Włóżne wobalka ßo potajkim na ſcżẽhowate waſchanje pſchihotuje a nałożuje:

1. Rubiſchko ßo derje ſ wodu womacża a potom ßo wuſima, tak ſo wjazy njekapje. Potom położ ßo na ſchiju; abo na rubiſchko położ ßo wodudżerżna łapka, kotraż dyrbi włóżnu wobalku dośpołnje ſawobdżecz.

2. Na to ſaßo pſchindże cżopke wokunjane rubiſchko, kotreż ßo krucże ſirjaſa abo pſchikhytnje.

Pſchi nałożowanju tajkeho włóżneho wobwinwka dyrbi ßo wożebje na to kedżbowacz, ſo je włóżne rubiſchko wſchudżo ſ naſpomnjenej cżopkej łatku wobdẽte. Njeſtanje ßo tc, możeſch ßo łohży ſaſymnicz. Wẽſtych winow dla wukaſa lekaŕ, wobalku pak w cżopkej, pak w ſymnej wodże wotrunkacz. Tola tẽż ſymna wobalka ßo bórſy ſhrẽje, tak ſo nima to wjele wośnamjenicż, hacz cżopku, łubku abo ſymnu wodu bjerjeſch. Tehodła njetkadż dżẽcżom, kiż ßo pſched ſymnej wodu boja, żenje ſymnu, ale pſchecżo ſ najnjeſcżiſha łubku wobalku. Huſto pak je tẽż ſtarſchim ludżom ſymna woda njeluba, tehodła tẽż njeżmẽmy jich ſe taſkim wobwinckom cżłowẽkowacz. Włóżna ſawobalka woſtanje wjazy hodżinow cżopka a trjeba ßo wob dżeń najwjazy jenoż dwójzy wobnowicz. W druhej położy ßo noży pak, hdżż wobalka ſapocżinja ſtudnycz, dyrbi ßo wobnowicz. Hiſchcże lẽpje je, hdżż ju wotſtronicſch. Mjetſno, hdżeż je leżała, wodżeſ ſ rumkowym. Taſke pſchetorhnjenje wże kładżenju ſawobalki je nuſne, ſo kożu njebu pſchejara cżerpika. Dobrowobalki je nuſne, ſo kożu njebu pſchejara cżerpika. Dobrowobalki je nuſne, ſo kożu njebu pſchejara cżerpika. Dobrotrajaze włóżne ſawobalki mżaja wjazy łohży kożi ſchkodżecz. Tomu możeſch ſadżẽwacz, hdżż ju ſ żałbu abo je tucżnym pomaſaſch.

Kak ſpoiſcheżich ſlepemu bórzlinej jeho pryedawiſchi biyſchcz.

Je-li porzlinowe ßudobja dleiſchi cżaß trjebaſch, ſhubja ßwój prẽni błeſchcż. Poſchkłericżenje (Glaſur) je ſlepe a tupe. Pſchedewſchẽm cżerpja kromy a wuſtupowoże dżẽle na porzlinje. Wone ßu ſchẽre. Taſke porzlinowe ßudobja ſhadża ßo ſabrudżene, a bynjeż by je bóle myła a rjedżała. Jako tymnaj frẽdk wukaſuja kryſtaliſowanu żitronowu kißałinu (Kryſtalliſierte Zitronenſäure). Tu ſ łapku na ſchẽre blaki porzlina namóraj a potom tak dołho rybuj, doniż ßo każ pryedy njeblyſchcża. Tónle frẽdk ſmẽſch pſchezo tako nakożowacz, bjes teho, ſo trjebała ßo bojecz, ſo porzlinowe ßudobje ßo ſłaſy.

Kak ſakhowaſch cżerſtniſke pabu w dobrym riedże.

Rumnoſcże, w kotrychż ßo cżerſtniſke paßy khowaja, ßu wſchelake, mokre, ſuche, ſyre, cżopke, ſymne atd. Kożdy, kiż ßwoje maſchiny ſ paßami cżẽri, dże tola, ſo by paß prawje dołho dżerżał a tẽż pſchezo ſchmarny był, pſchetoż je tola ſpecżała wẽſtu kapitał. Kak ſu w lẽtach po wójnje mnohy ßwoje paßy ſtrażowali, ſo njeby je ſaduch na cżrjach nożył. Kożdy wẽſche wẽ, ſo paß we ſtókmych, ſyrych, mokrych rumnoſcżach yo cżaßu hnije. W ſuchich, cżopłych rumach pak ßo ſamo, huſto ßo ſtrótſchi. Tu je ſrẽdk, ſ kotrymż możeſch paß tymnaj ſakhowacz. So

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pł. Wudawa a čiści Smolarjec katholiska čornja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobčežuje so stajace nawěstki a tabele so w sće wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pł. Rabat po tarifje.

Čisło 262 **Budyšin, sobotu 8. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyleho swěta.

S nadpadom na swjatkarsku wojersku kontrollowazu komisiju w Ingolstadtu budże so rada swjatkarskich pósłanzow w Parisu saběrać. „Journal" pisče, so so do Berlina nowa nota pósćele a so so kontrolla němskeho wójska na njewěsty czas podležki.

*

Němski pósłanz w Parisu je žebi ſ nowa žadał, so bychu sajatcheho němskeho generala Nathusija hnydom ſ jatby puschcili a so jemu do Němskeje wróćicz dali.

*

Spěšny czah Paris—Le Havre je schtwórtk wjeczor w tunelu 10 kilometrow psched Rouenom ſ kolizju wuschol. 10 wosobow je so skanilo, 2 stej žmjercz namakalej.

*

Jendželska jenoho swojich admiralow do Grichiskeje pósćele, so by grichiske wójnske łódźstwo reorganisował.

Ismě serbski intellektuellny, kotryž se swojim ludom cznje, ſněmskonarodnymi paktěrowacz?

Sserbski lud cznje demokratiſy w dobrym smyſle žkowa wot starodawna žem. Němſkej demokratiji so ženje pschiwobroczicz njemóžesche. Němska demokratija njeje žana demokratija. Sklowa su demokratiske. Je pak su próżne, hole frazy. Sa skutki žadaja swoje njewobmjetowane hospodarſtwu swobodu, to rěka bjes sadźowka hospodarſzy skabeho dźesacz a wukutlicz. Tajka demokratija njeje žana demokratija. Wona njepschinjeje powschitkowne ludowe hospodarske lěpsche. Nunje woprawna demokratija dźěła na hospodarſtwu posběhnjenju wopraudzje dźěławych worschtow, kaž burſtewo ſtawa, rjemjeſlnſtwa, dźěławeho luda a ſastojnikow. Nascha wopaczna demokratija je maſchich Sserbow, wosebje burſki lud, pschezo woitorkowała. Tehodla so naschi Sserbja, dźensa, hdyž zyła Europa stupa do wopraunehno demokratiſkeho czasa, njemóža ſtrěcz sa demokratiju, kotruž je pola nas jenoż jako pschemenka ſesnak.

Wot teho czasa žem, so w Němſkej ſmjedźiſche lud na politiſkim žiwjenju žobu ſkutkowacz, Sserbjo tež politiſky wustupowachu. Politiſka mudrosć jim kasańe po sabadze, so ma ſlabh ſchkit mózneho pytacz, po monarchiſtiſkim ſtronam djerzesch. Pschetoż monarchija wosta w Němſkej hiſchcze lětdźesatki wscheho mózna. Tehodla Sserbjo dźěchu ſe ſtronu, kotraž monarchiſku ideju rańse ſastupowasche, njemjuzu ſ konſervatiwnej. Sa hajenje ſwojeje narodnosce njejdu pak ſ njej niz najmjeńſcheho dozpili, ani w Pruſkej ani w Saksſej niz. Dozpichu jenicznje to, so so jich narodnosć cjerpjesche, kaž traj pša pod blidom cjerpjesch. Jako we Saksſej wo nowy ſchulſki ſakoń dźěſche, wupraji to rosprawjeſ ſa njón ſapósłanz dr. Seifert ſ pschihłoſowanjom tehdomniſcheho miniſtra Becka „niz hajicz, jenoż cjerpicz". Sserbskorospraujeſ konſerwatiwny ſapósłanz dr. Schanz ſa tónle ſakoń pak prajesche, so namjetuje pschiwſacz namjety njetſchiny, mjenujzy po ſabadze **„niz hajicz, jenoż cjerpicz".** (Namjety mjeńſchiny, dobuſtawow konſerwatiwneje fraktije Kolle a Barta, kotraž hajenje ſerbſkeje rěcze ſadaſchtaj, potajkim tež konſerwatiwneju ſapósłanzow, namjetowasche ſlacźižnyc.) Tak ſo tehdom ſerbſka ſwěra konſerwatiwnym mytowasche.

W Pruſkej pak ſ knježenjom jenoż konſerwatiwnych dozpi w poſlednich lětdźesatkach do wójny pottočowanje maczerneje rěcze małych ludow ſwojí nawjaſchſchi ſthodźeńſk brutalnoſcje. Zyrkwinſka wſchoſnosć pruſkeje ewangeliſkeje zyrkwje ſakasa w dwěmaj wukasomaj „ſerbſkim bźěcom paczerſku wucźbu w ſerbſkej rěcźi iwdźělowacz". Tajſeje brutalnoſcje w nowym czasu w druhich krajach žana zyrkwinſka wyſchnosć jewika njeje. To ſta ſo pod cźiſtokonſervatiwnym knježenjom!

Pschińdźe Bismarckowa doba! Wón kruty pruſki knjeſnoźk, ſnajeſche jenoż lěpſche ſwojeje worſchty. Wón zosbi něhdyſchnu Wulko-Němſku. Něhdy pod němſkim wlikom ſtejaze ſtowjanſke ſplahi ſo na ſebje ſamoho dopomnichu. Němzy ſo pschepodźe dohladachu, ſchto ſo wuwiwa. S mjerjom chyżchu běſ ſtaſmiſnow ſadźerjecz. Jich mjecz ſtwětowa wójna roſlama. Stejimy hiſchcze pschetara we myſlenju dowójniſkeho czasa. Durje ſ nowej Europje ſta a njepſchecźeſelſte wuſtupjenje pschecźiwo Němſkej. Zažu žebi, ſo by bayerſke knjeſtwo němſke knjeſtwo k protestej we Winje napominało. Dule ſkładnoſcź wuſtja, ſo bychu pschecźiwo nětcźiſchemu bayerſkemu a runje tak awſtriſkemu knjeſtwu najhórſche wupady cźinili.

Miniſterſki pſchedſyda Held ſ wotmołwjenjom wupadej ludowzow podłožk wſa, prajiz, ſo je po jeho měrjenju Hitler hiſchcze ſ awſtriſkim ſtaczanam. Pschi wobſamknjenju awſtriſkeho knjeſtwa ſo wo ſtuſkownu należnoſcź jedna, tak ſo ſo druhi ſtat ſ tym do zyła njemóże franicz. Se wſchej raſnoſcźu wón prějeſche, ſo je bayerſke knjeſtwo wo Hitlerowym wupokasanju jednako. Jenoż pschiſłuſchne polizajiſte wyſchnoſcze ſu ſo wo Hitlerowej ſtatnej pschiſłuſchnoſcźi roſrěcźałe. Pschiſłuſchnym wyſchnoſcźam wſchak je ſo dyrbjała polna ſwobodna jich roſtudźenja woſtajicź — niz pſcheczíwo „ſwěrnenu Němzej" Hitlerej, ale pſcheczíwo Hitlerej, kotryž je ſo loni w nowembrje na czoło powjerćeńſkeho popyta ſtajił.

Liczba narodźenjow w Němſkej wrócza dże.

Po ſtatiſtiſkich ſapiſach liczba narodźenjow w Němſkej pſchezo bóle woteběra, tak ſo pſchełoſyła narodźenjow bórſy wjazy njebudze. Liczby narodźenjow ſ lětow 1900, 1914, 1920, 1922, 1923 ſu ſłedowace: Na 1000 wobydlerjow je ſo narodźiło 35, 27, 25, 22, 20. Sa 1924 je liczba hiſchcze njepſchihódniſcha, wona lědma na 17 doſahnje.

Max Hölz ſ kommuniſtiſkim nacźolnym kandidatom.

Kommunniſtojo ſu ſa wólby do němſkeho ſejma na liſcźinu ſaho Maxa Hölza jako nacźolneho kandidata poſtajili.

Herriotowi pſcheczíwnizy.

Pſcheczíwnizy miniſterſkowego pſchedſydy Herriota ſu narodnu republikanſku ligu ſakoźili, ſ kotrejež pſchedſyduje dotalny franzowſki preſident Millerand. Nowemu politiſkemu ſjednoczeńſtwu wuſnamni politikoju kaž Marſal, Le Trocquer, Maginot a Reibel pſchiſłuſcheju. Tuczi ſu namolwjenje na franzowſki lud wudali, w kotrymž ſo mjes druhim praji: Sceźěhowi dźěławoſce něcźiſchego lěwizyneho knjeſtwa ſo hižo nětkole ſacźuwaju. Widźimy, do kotreje ſtrony ſwjatſki tych, kotříž ſo muzoju porjada mjenuja, ſ kommunſtami a revolucionarami njedźi. Na Londońſkej konferenzy ſmy Poruhrſku ſpuſcźili a wſche trumſy wotedali, kotreż mějachmy w ruce. W Genfje ſmy bjes trěbneho rukowanja winowatoſcze pſchewzali, kotreż nacźelnu bjeſtrachej hroża. Knjeſtwu lěwizy njeje ſo ani radźiło, kurs franka ſtrucźiſ ani finanzne położenje polepſchicź.

Nowe jendźelſke knjeſtwo.

Baldwin je ſapiſ ſobuſtawow noweho miniſterſtwa wojſtwik. Baldwin w nim pſchedſyduſtwo pſchewoſnjeſtatny ſekretar ſa ſwonkowne należnoſcze a namełtny wjednik konſervatiwneje ſtrony w delnim ſjemje budźe Austen Chamberlain, kanzler poſkada Winſton Churchill, ſekretar miniſterſtwa ſnutſkownych należnoſczow ſir Hicks.

Pólſke wójſko raúſcho-pólſku mjeſu wobſkadża.

Pola Sdołbunow w raúſkej Galizijſkej je cźerjóda 55 ruſiſch rubjeżnikow knjeże lubło w Zurkowje nadpadła, wotſtrělenſke twarjenja wurubiła, wſche konje ſ konjenzow wuwjedła a potom hród ſapaliła. Wón ſo do cźiſta wotpali. Pſrjedy hač polizija pſchińdże, bě banda woteſchła.

So by ſo njepſcheſtajenazym rubjeżnym namałam ruſiſch rubjeżnych bandow do raúſkeje Pólſkeje tónz cźiniło, je ſo njeſa poczała ſ pólſkimi wojakami wobſkadźicź. Wobeběty Pólſki korps je ſo k tomu wubrał. Jemu je ſo artillerja pſchidała.

Wólbne miniſterſtwo w Južnoſłowjanſkej.

Demokratej Timotijewiczej njeje móżno było, miniſterſtwo ſa ſobuſtawow wſchěch politiſkich ſtronow ſeſtajicź. Tehodla je ſwój nadawk kraſej wróćił. Na to je kral dotalnemu wjednikej radikalneje ſtrony Paſchiczej porucził, miniſterſtwo wutworicź, kotreż ma nowowólby ſa pſchichodnu ſkupſchtinu wodźicź. Paſchicz je demokratow namołwił, ſo bychu do jeho miniſterſtwa ſaſtupili, tola Dawidowicź je w mjenje demokratiſkeje ſtrony tole poſliczenje wotpokaſał. Do knjeſtwa ſu póbla radikalnych jenoż

Wšě wšoy wěcy za **kopancowy Hockejowy tennisowy pučowanski** **sport** w znatym wulkim wubjerku **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Předešćniki Walter Straube w Budyšinje

(Oty Brandta nasl.) žał. 1880 znutrkowna lawska hasa 8

wukhodźowanske kije

šachowe a towaršne hry

Samena wuporjedźenja. **tobakowe trubki**

Meblowa wustajenca
Franca Ekla
w **Budyšinje** na běleńskej drózy 7
(Bleichenstrasse)
wotewrjena wot 9—12 a 3—6 hodź. njedźelu zamknjene
Molowanja
wot Margarety Brücknerec, Jurja Korle Hajnki
spanske, jědźne, knjezowe sćwy
klubowe, konforske, kuchinske meble
krystale ~ ~ sćwćadła
Wobhladanje bjez kupneho nuzowanja.
Darmotny přistup.

Ze Serbow.

Njedźelu, 9. nazymnika.

Kermuše w Baćonju, Kiukšu, Minakale, Njebjelčicach, Rakecach, Sprjewjach, Wochozach, Wóslinku, Zdźerje.

* 1877 **W El.-Biar w Alžěru hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg, dospołnje serbscy zmyslena zemjanka w Worklecach.**

1920 **założi so wot Marka Smolerja a dr. H. Šlecy Serbski Sokoł ćělozwučow. towarstwo.**

Jank pod hajkom woraše,
Hanka jemu pomhaše.

„Hanka wjedź mi runje won,
Zo mój bróznik njezmyli!“

„Kak chcu wjesć ći runje won,
Hdyž maš štyri šmotawych.

Prěnjej dwaj staj šmotawoj,
Druhej dwaj staj klěšiwoj.“

Jank so na to rozhněwa,
Čisny wótku do konja.

Njetrjechi ju do konja.
Trjechi Hancy do suknje.

Narodna pěseń.

Tež wuhasń škrićku najmjeńšu,
Pak płomjenja će zežeru. Jan Radyserb.

Sobotu, 8. nazymnika.

4 krónow. martrarjow.

† 1856 **posledni serbski farař w Dubcu Pětr Halka wopuści ze swojimi Serbami Boži Dom w Dubcu po swjatočnym swjedźenju. Serbam je so Boži Dom wzał, a su so do Rychwałda přepokazali.**

Spokoj w nazymje.

Lisće šepta: bożemje,
Luba hałožka!
Jěry wětr huškuje
Holo šćernišća.

Nabojane ćehnjechu
Ptački do dala;
Nahe hajki něme su,
Mjelčo žaruja.

Nam pak rudźba njezjimuje.
Nikak wutrobu:
Nazyma dźe pućik je
K rjeńšom' naležu. Radyserb.

Te wóčka, kiž so lubja ći
Snadź zawjedne su blndničcki. Radyserb.

— **Wo mjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 748, thygrometer — 1, thermometer we dnjo + 6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748½ thygrometer +1 thermometer we nozy 0. Wuhladny na njestajne wjedro. — Wyschina wčera Jendźelsku, hrjedźnu a połnišu Europu pischikrywasche. Nižina leži nad dolhoraćischej Europu. Wjedro potrajim dale šuche wobkhowanny a hdyž so kurjawa pominje, budźe rjenje. — Jutrje, 21. njedźelu we šwj. Trojizy klónčko 7,09 khodźa a so 4,22 hodź. khowa. Měsačk khodźa popołdnju 3,41 a so rano 3,15 khowa.

— **Wjedro na jutrje njedźelu po schkrowej depeschi:** Ssuche a wobstajne wjedro.

— **Hermank 8.—10. nowembra.** Pilnje so hižo dny dołho na Ktuschi nasymschi hermank pschihotuje. Sčenja drje so hischcze poslednje wobthodne městna a stany nawarja. Nosdźelenu budźe wobthodn podobnje, kaž na poslednim hermanku, a to na žitnych wikach pschedawaju so hornzu, hornczerśa, blachowa a druha podobna nadoby. Na tśeśerśim namjesće su so sašo sawjeżełenja, cjumpjele a druhe wjesy natwarile. Tehodła su k polnozy won šerbśe hrjebje też statwarjene. Też hotowne torhoschcjo ma sašo šamtšny wobras, kaž na druhich hermankach. Pušća a próżdna budźe Hoschcz haša a drjewowe wiki.

— **Rosprawa polizije.** W cjołku wot 6. nowembra, wjeczor hač do wjeczora 7. nov. pokradny so tu kojana listownja. — 6. nov. bě so žónske kolo pokradnyło, hdyž ma šnamku „Phänomen“ a cjitko 182 540. Jeli nječtko wo padudschstwach nješchto šhoni, njech to kriminalnej polizji wojjewi.

— **Sawjeranje pžow** měschćanskeho wotkrješa je so šežinyło. Pšej šmjeża je wranzach sašo šwobodnje wokoło běhaš.

— **Žiwješke wobliczenja.** W Němskej pschikroča jenoż 28 prozentow nowadżeri 60 letne narodniny a jenoż 5,5 proz. 80 letne narodniny. 72 proz. šemješe potajkim do 60. leta swojeho žiwjenja.

— **Wotewrjene wobkhody.** Njedźelu 9. nov. budźa w Budyschinje wobkhody wotewrjene dowolnja wot 11—12 hodźin, popołdnju wot 2—6 hodźin.

— **Skomdźeński pschirażk** ho poniži. Finanzne ministerstwo je postajilo, so ho skomdźeński pschiražk na 1½% poniži. Tuto postajenje płaći wot 16. nowembra.

— **Nowych bydlenjow** je ho w Budyschinje 54 natwarilo. Liczba tych, kiž bydlenje pytaja, njeje pak hišće pomjeńschila. W februaru bě jich 2100. Wobydlerjo nuzuje trjeba 876 pytaj. wobydlenje. Mjes bydlenje pytacymi pak su też tajzy, kiž žadne bydlenje pytaja. Najwjetši pak ho dźiwa na tych, kiž žane šamtšne bydlenje nimaja.

— **Hdźe maja ho snjeżeńenja wosjewicz?** W poslednim czasu je so khorobny auto na wopaczinym městnje žadał. Schtóž ša snjeżeńenja khorobny auto tricha, njech so na hnjeża Lukaša na bohatej haži, telefon 293 a na měschćansku polizajsku straż wobroći.

— **Pożedźenje Budyschkich měschćanskich sastupjerjow.** Sapodako bě ho, so by rada naczisk wjeżnjeho postajenja we powschitnju sawjeżełeńskeho damka pschedpokładża. Nado pak to njeje dokonjała, dokelž njeby wuspěch pschewažnje byk. Kommunist Wenzel bě namjetował, so ho sawjeżełeńšk dawk dołoża šběhnje. Namjet pak ho wotpokasa. Dale bě ho rosprawa hajmšteho sarjadnistwa měschćanskich lěkow sapodała wo paduschstwach a schkodach w tutych lěkach w lěce 1923. Nježdże 40—50 kubikmch mtr. drjewa ho pokradny, kiž nježdże 900—1000 hr. płaca. Wobżeże w Budestećanskej wokolinje a wokolinje Mnischoiże ho jara kradnjesche. Niž jenoż ž ruchnymi wosami, nć samo je sapschahami ža kradnjene drjewo wotwożowali. Burjo ho bojachu, njedočinstwo wobschkrjeż. Wulka je też schkoda, kiž je ho nimo kradnjeneho drjewa w lěsach stała. — Djelonjemějerjo žadaju žebi jako hodowny dar sa mnja 40 hr., sa mandżelsku 10 hr., a sa šóždne dźěćo, kotrež ma podpjeru dostaċ, 5 hr. Pschedsyda namjetowarjow, prošiwu radże pschepodaċ, so by wona še sastaraczelskim wubjerkom wuradżowała. K. Seiler (loż.) namjetowasche.

Republikanojo maja w Sjednoczenych statach wjetschinu w žemje a senacze.

Poślednje wólbne wunoschki pokasuja, so maja republikanojo wjetschinu nic jenoż w žemje representantow, ale też w senacze. Njeje pak wěste, hacż budże wjetschina dosć wulka, so by knježerstwo njewotwisne wot sjednoczeneje opozicije demokratow a Lafollettowoje skupiny było. Lafollette je pschipowědźił, so budże po wólbnej porażdy dale pschećiwo dotalnemu prywatnemu monopolej, kotrež knježerstwo wobkrući, wojowaċ.

Revolucija w Brazilskej.

Po powěsći z Rio de Janeiro žu mkódschi offizjerojo panzerowaneje łódże „Sao Paolo“ dźiwli politiskich jatych, na jenej kupje internowanych, wutworiwschi swobodźicz. Jena druha [illegible] je do španskeje łódże sćekała, kotraž je swoje ćeńy [illegible]sche. Sbyk wójnskeho łódstwa je knježerstwo

Blědy Bohumił.

Wopomnjenje kopjeno do króniki Prażskich nażypow.

4] (Pokračowanje.)

Wot teho nasomnjeneho wječora bě ho hižo nješchto njedźel minyło. Dopomnich ho nješchto raz na tamny wječorny dźiwny pschipad a běch wopraudźe wćipny, hacż wo nim nješchto wjazy shonju. Dopraschcej ho w bydlenju dwórskeho radźićela mi njechasche. Mi běšche, każ by w pschipadze tehole zusnika było nětkajše potajnstwo, cżehożdla žiym ho wotkakował pschihitkowacz ho do pomérnow zusjeże swójeby.

Sašo wunidżech ho raz pschi tužnem šmažnikowem wječoru na nażypy a pschekhodźowach ho tam i jenym se swojich dobrych pschećelow, kiž běšche i wucżerjom hudźby we Prašy.

Pschekhodźowachmoj ho pomałku, wobaj šprózdnjaj psches tužnotu, a rozmołwjachmoj ho. Mój pschećel powědasche mi runje nješchto sajimawego, tak so na khwilku połsatchmoj a chżychmoj sašo dale pokraczować, hdyž nimo naju pomałku dźěsche wyżoki, šuchi muż, krocżo i porulenej k sebi hłowu.

Mój pschećel pohladny a ležy jeho wuhladny šaiwoła špěchnje na njeho: „Dobry wječor, Bohumiło! Postrow cże Bóh.“

Cżłowjek, na kotrehoż bě pschećel sarećżał, postrożiwschi ho połsajta, pohladny bojafnje a każ nastrózany na mojeho pschećela, potom jeho špótnatoschi, storhnu špěchnje swój klobuk i hłowy a hłuboko sirowinschi, khwatasche rychle nimo naju.

S jenicżkim pohladnjenjom špójnach w bliżdem wobliczu njesnateho mi hacż botal zusbnika i nażypow.

„Snajesch tohoże muża?“ wopraschach ho jara wczżipnje swojeho pschećela.

„Snaju.“

„Schtó je to?“ praschach ho dale.

„Błędy Bohumił“, wotmołwi mi mój pschećel, a i pschi šmuku jeho krótkeje wotmołwy klinczeschc i bohom też jeho wnitrohna žohubżelnosć.

Tale jeho wotmołwa mi drje njemóżeschc dożahacż a tehodła špohladnych i praschazym wótzkom na pschećela.

Tutón widżo, so mje zuża wobżoba sajimuje prajeschc:

„Wěso, moja wotmołwa tebje njespokoji, hdyż hewak njesnajesch wobohego Bohumika.“

Sdżělich jemu i krótka špodźiwny pschipad na nażypach.

Mój pschećel pschipoštuchasche mi i widżonnym dźełbracżom, a hdyż běch dorećżał, praji žiwje:

„Je bjes diwła, so žy ho na tamnem wječorje stał że swědkom Bohumiłowoho sajowidżenja po mnohich, dołhich lětach z jeho bratrom, dwórskim radźićelom we Winje. So pak by cżi nschtiko było jasne, dołżu cżi nješchto wjazy wo žiwjenju a wožudach Bohumika, wschak žym ho wschém derje wobhonjeny. Hlej, tamle je próżdna lawka; pój wschak, pohyhónmoj ho, budu cżi wo Bohumile powědacz.“

S radoscżu jeżżehowach ża pschećelom, kotryż ho wuhładnywschi a wobychnywschi jej, sepre ho pschijomnje wo pschihódne wobłożenje špdła a potom łapcża:

„Bohumik je że žynom wjeżnego wucżerja że starcże doby a schule, kotryż běsche jako pěšton a wukubłowar młodoscże žnadź žłabuschi a žamo też że schpatnym wukubłowarjom, napschecżo tomu pak, jako mnohy że starschich wucżerjow, besche i horliwym a wopraudźe wobżernym hudźbnikom. Tuż je pschirodżeno, so też i dweju swojich žynowu chżyschce dobreju hudźbnikow wocżahnycz. S tutejm wożbeże starschi Bohumił, pschihotujo ho po nanowem pschećeju tehorunja na wucżerstwo, jelwschche hnydom wot najłaschcże młodoscże njeschżdżenie dary a luboscż k hudźbje, hacżrunjeż też młódschi Eduard, kiż w njedałokem wjeschem mješcże na gymnasiju študowasche, mjese studentstwom mješche dobre mjeno jako wubjerny hudźbnik.

Bohumił, wróciwschi ho i wucżerskeho seminara, sastupowasche na wjeżnej schuli khoreho, starcżeho žwojeho nana. Cżinjeschc tehodła tak, so by nanej byk po woli a jeho wot starosczow wo wschédnu łżeż wużwobodźił, tokrotż njeniójeschc žwoje wobczeżne powołanje hižo wuhonjeczż a tuż budżeschc žwojeho mężtna posłuż a ho žadżił że stomnej penżiju na wotpoczink.

Ale pschi wucżenju dyrbjeschc Bohumił żebi žam wulki wobor pschinjeczż. Běšche tola hudźba jeho jenicże wjeżeże. Wo njej bě wón žiwy a žonjeschc, jej ho wenowasche, tak wjele hacż jemu žwobodny cżaż tomu dożahasche. A we tom běšche pschesjedny że žwojim nanom, tak so wobaj běżchtaj žiwaj jenoż w raju žwukow a žynkow. Haj, je pożledninm pschećeżom bórzy na to žemrećeho Bohumiłowoho nana běsche pródżiwa, wuprajena hižo z khłódnym ertom, so by lubowany žyn hischcze na žalubowanych hużłach, na kotrychż Bohumił wopraudźe mischtrżay bracż samóżesche, żahrał. A tak pschi žwukach łubosnjeje Mozartowoje hudźby, pschewodżanej z tschepotatymaj žynowymaj rukomaj, wudycha cżeżtny starża-hudźbnik.

Po nanowej žmjerczi ho Bohumił dołho njekombdżesche. Wucżeżche jenoż hischcze hacż do próżdninow, ale potom wotpokasawschi pschihódżene jemu wucżeżże mężtno po nanje, wotendże do Prahi, pschewedżanschi żej, to chże ho jenicżky hudźbje pożwjecżicz a w njej nowe powotanje a skónczenje žwój žiwjenżki żamér pytacz. Hacżrunjeż běšche jeho wola kruta, wotthknjeny pucz k bodżerżu jeho żamorow dosć jażny, žważliwoscż wulka a wutrajnoscż a mój njewucżerjapomnja, njeże ho Bohumił tola nadżat, to budże ho i tajkimi wobczeżnoscjemi a cżeżemi bedżicz dyrbjeczż, tak podżischo je wopraudźe špólna.

S dobom i nim wotkhodżeschc do Prahi też jeho młódschi bratr Eduard na prawnisce studije.

(Pokračowanje.)

ze na sozialnych rentnarjow so dopomnichu k. Fiebiger (hrjeda strona), jadasche žebi to žame sa małych rentnarjow. — Dale jednasche so wo pokjonzowanje. Rada wobsamknu, pola firmy Fischer a Comp. jedyn miljion šk. hr. na 5 lět pożećiłe. 500 000 hr. sa twarjenje wobydlenj, druhe 500 000 hr. sa powjedźenje khorownje, twarjenje schulow nakazowachu, wobźe pak žebi na twar wikowanišćerske schule pomyślichu. Też namjetowasche so, wschelake dróhi k kamjenjemi pobudźeć, wobsmětlenje hatow a drohow města sabo polěpšić. — Namjet, so so na 100 schulskich dźěćoh sastupjeł staršiskeje rady wuswoli, so pschiwsa.

— Sjězd hornjoserbskich rataršich a hajnikich dźěkarjeri wotmětwa so 16. novembra pop. w 3 hodź. w „Tśioch lipach". Rěčnikaj tuteho sjězda staj němskostatny sapósłanc Jurij Hartman a němskostatny sapósłanc G. Hilser z Barlina.

— „Minimax" — pschirucźne wobchadźowaćki, kiž so hižo na 25 lět trjebaja, su najlěpje pschiwósnatu schitśe wohoń. Posledni cźas wulke wohnje pschibywaju, pschi kotrychž so njerjadnje hódnoty sničeja a so tak ludowemu samożiwjenju słužba. Niz jenoź w industrielnych wobchodach, ale tež w ratarskiwje, hdźež so hižo tyrjazy zentnarjow nowych žitow sničichu, dyrbjachu so takle padły zapłacować. S tehodla wukhadźa nusnosć, so pschećiwo takim schkodnym wohnjam schitkaś. To dokonja najlěpje znaty „Minimax"-wobchadźaćak, kiž może so lohko z ruku trjebaś. Dalšne hlodaj w nameśchtku dźensnišcheho cźišła.

S Budyšez. Pschichodnu srjedu, to je 12. nov., niz takle njedźelu sa tydźeń, smjeje herbske towarstwo „Lubin" shromadźiśnu. Pschednoschk je pschećelnje pschilubjeny. Wschitke kobuźerstwo ko do shromadźiśnu wocakuja. Hoźelo hu witani.

S Budyšez. Naše historiske Budyšy wopyta sajimdźeny pondźelu Bakułowy dźěćazy khor. Schto wone dokonjeja a kak kmanje śpěwaju, to nitrjeba žo tu wospjetowaś. Stoźo kóždy dań je jich khwalbu. Wopyt konzerta běšche wurjadowany; taźeho hišćeze njepomninu. Niech teź i wěstych njepschećelnych stron ho schcźuwaśe, žerbski lud a sprawny Němc pak kola wědźeschtaj, kajko je dobre a kmane. Tak wobdźa wschitko prawje směrom a kładu. Jenoź we jednej wěc rózdźe inaty renegata pschedowarzy program cźišćeho dźěcźazeho konzerta. Saplacźaca ju tutu schkodu njemóžeše, chać tola finanzny komt teź kmanje te wutki wet njeho měcź. Jedyn žerbski ricmježnik pak wosłaše na dźěći, kiž su se swojim wuczerjom pschikhodźachu, hacź su hišćeze tak hłupe, so tam du. Cźełeha su naš tola we fronce (we wójnje, pschip. red.) wopruschcźili. Po wschem dźacu njeje wón dozpła frontu widźał, hdyž žebi wobchodźowaćki muźeli, so ju śwérkli a śpěwarjo cźe sami, kotreź su frontu wopruschcźili. Na, njech je, kaž je, historiju nadpad pola Budyšez dwóch so we śwérkowych stawiznach pschezo saźo wospjetowaćz, tutón ras we runje w tutej formje. Kaž je wschich konzertow w naschej ljubej Budyšy jenoź khwalba, dźak a kmjena kritika, tak nóźu pratśeć, so je so Budeczanski konzert runje tak poradźił, a žanjeł dwójnu kritiku sasłužił. Wschitkim hospodźinym hospodarjam a hospodam njech Bóh tón Knjes wschu ljubosć saplacźi, z kotreź su cźełeschi dźěcźi hospodowali.

S Malschez. Sobotnjeny njedźelu wuhotowa žebi naše herbske towarstwo dobre wordźenu žerbsku wjeselu. Wjeselowoj hubjeneho wjedra běšche Lipicźez žurła z wospjetowanymi pschepełnjena. S nawjedowanjom k. kantora Schźeły sapěwa nam rjanu cźišćołu holzom nékotre dwojohłósne śpěwy, teź jeonu dźeń so pschida. Wschitke śpěwy so derje poradźichu. Potom zahrachu nam wustojni hrajerjo žmełkich: „Nankowe skitórnje". Teź tuto so jara derje pschedstajichu a mnoho wopwinowanjow wobkarzowasche, so njemóže hodźiny dołho na te njewinowate žorty a trutki poćiśnjacź. Ale sa dalšnu sabawu běšche z rjanej loteriju postarane. Tu bźechu hospodarjowe rjane dobrycźa barili a někotre běchu so pschikupiłe, tak so możeše někotrymžkuli sbožowny rjany połdach dobrycźow domoj njesć. Spěšne nóžki pak móźachu so pschi synthach rjanje hudźby k mischtra Strnada narazowaś. Wschitkim, hospodarjam a hosćom, je so wšeźe derje spodobało. Dźak wschěm, kiž su pomhali dźěłaś a śpěwaś a hrać. Tuž smuźicźe tak dołe so bychu so hischcźe mnohe schpaki šmužahale z wutrajnym dźěłom.

S Radworja. „Radwoł, starý, šlawný, statok mój." Tak śpěwaja hižo i damna naschi wjeśnjenjo. Nětko pak budźe mój bórśy z wjeselotcźu nascha młodźina tak zanoschowaś hmjeła. Mły mamy mjes tym na tjoch měsnach schulstki wuczbu. Temu budźe bórśy notpomhane. Nowa wulka schula budźe twarjena. Teź wuczerske bydlenja so w nowotwarje samołeża. W tu khwilu mamy na 240 schulskich dźěćoh. A tuž budźe po sakonskich žadanjach twar wulki a rjany. Naschi měšnjefsanosta, k. wojnaršći mischtr Rjeczka, nětko hižo nacźiti a plany pschijimuje. Bóh dał, so by tutón twar był Bohu k cźešći a Sserbam k wužitku.

Se Semiz. Schtwórtk snjeżboži w Sparmanez stale Bźełtmy dźěłacźez Schóna. Wot kamora kamjeń pacźaceje maschiny wotlećeja żelezna tschésta, srani jemu lěwe wóčko a wosta sady we hłowje tcźaty. Snjeżboženy dowjeze so hnydom do khorownje. K. dr. Nonnenmacher wuczahny tschésku. Nadźija je, so jo jemu wótčenje sokrći.

S Njebjelezi. Jutrje njedźelu žwjeći nascha zyrkwinja wobsada kermuschu. Wono dje nihdże tak wjele ludźi po tykanzach njethódźi, kaž runje w naschej wsy. Tola, my žmy žo na to zwukli a žo na to pschihotowali.

S Krjebje. Móst pschi hamorskim hacźe je nétko dowotwarjeny. Twar je so zyle derje poradźił. W pschichodnych dnjach samurjuje so wobźelte wopschimo. — Njech žo do wopiśma też pschilpomni, so tam hischcźe Sserbja bydla a kajke herbšće narodne wobstejnosće w zyrkwi a schuli knjeza.

S prušteje Lužizy. Wólbny wodźeź do němskostatneho a pruskeho žejma w Lěhnanskim wokrjeżu je direktor sadniskeho hudnistwa Soufella w Lěhnizy, sastupjeł je knjezerstwowy radźicel Reichelt. Sarjadnistwo je we knjezerskim domje w Lěhnizach, telefon 1931.

Předźenak

je na puću do Worschiz, duzy nimo stareje hlubokeje Krakecjanskeje hrjebje jara spodźiwne stopy nadeschoł. Dokelž tutu wisitmu tharthu cźitacz njemóže, chże ju hnydom wopisacź, so by ju znano nechto wuja3nił. Stopa běšche zyle podobna na cźłowjeku stopu, jenoź trochu mjeńscha — je łběrro wobkolm shibadkom — wulka a nadobna. Ale mjes palzami běšche zyle jasnje płuwna tółka widźeć. W pěsku pschi hrjebi běšche wjele tajkich stopow. — Pschedźenak hischcźe tajkich wobladaś njeje. — Njemóże žebi myślicź, so Krakecjanskim dźěcźom płuwne kózli rosu. Tuž dyrbja to druhe stworjenja być. — Pschedźenak myślesche žebi najprjedy na wótru, ale ta ma tola schtyri nohi. — Stopy ptaczkow to teź być njemóża. Je žebi spodźiwne stopy sa pschichodnu protyku narunowaś. Prjedy pak dyrbi nowu protyku pschedacź. Pó acźi 60 pj. pola knjesa Janaka we Budyschcinje, kotremuž njech kóždy, kiž je podobne stopy wobladaŕ, to knydom wosjewi.

S Wósporta. Lětuscha porjadna shromadźizna zyrkwinskeje gmejny s rosprawu wo gmejnskim žiwjenju budźe njedźelu popołdnja 9. nov. w 10 hodź. w zyrkwi.

S Kulowa. Dalokorěcźny kobel budźe so na Kamjencanskej dróhy, na torhoschcźu, na Haschkez a Wojerowskej dróhy pod semju kłasaś.

S Rowneho. W sahrodze hosćeńcarja Jurja Nakonza kcźeje bosowy kerk. Sa naseh cźaż je to wesće nješto spodźiwne.

S Běłeje Wody. Wutoru semrě zyle njenadźijny 9-letny synk Arthura Scholtyn. Popołdnju hrajkasche žebi hischcźe zyle wjesełe, a skorjesche jenoź troschku na hłowu-bolsenje. Sa někotre hodźinki pak žadasche žurowa žimjerch swój wopor.

S Běłeje Wody. Tschikrjet Geniš z Jablowa snjeschoł njedawno Bróschowki. Na jeho motorišćim kole so nješto stamna. Wón padny a rani so na hłowje a zukonaj.

S Mužakowa. (Sšebi žiwjenje wsał.) W cźežkich myślach wsa žebi žiwjenje zkónjy sekretar na wotpocźinku B. Wjele lět be tu na złownym hameze. W swojim bydlenju so zastrěli.

Hermanki a wiki.

11. novembra słótne a konjaze wiki w Dobrej Luzy a w Gubinje.
12. novembra: słótne wiki w Luborasu.
12. novembra: howjadźowe a świnjaze wiki w Hrodźiščicu (Sonnenwalde).
12. novembra: hermank w Dobrej Luzy.
13. novembra: świnjaze wiki w Khójerjowsku.
13. novembra: hermank w Hrodźichźu.
14. novembra: świnjaze wiki w Kulowje.
14. novembra: świnjaze wiki w Zarowje w D. S
14. novembra: świnjaze wiki w Wětschowje.

Přilopk.

* Karbid w juchowej jamje rosbuchnył. W Lipsku na Wiktorijej dróhy bě jedyn wobydlerž njepschetrjebany karbid z koleśowaje latarnje do juchowaje jamy cźišnył. Karbid rosbuchny a wutłócźi wjazy wokna a durje. Też wjerch žo jara wobschkodźi.

Towarstwowski powěstnik.

Spěwne tow. „Radosć" w Bukeecach ma srjedu, 12. novembra, wjećor we 8 hodź. spěwanje.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje změje wutoru (1/4 9 hodź.) w „Hotel Rachlitz" spěwansku pruhu. Wšitcy so z tutym pśeprošuja. Dirigent.

Budyšska „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu (1/4 9 hodź.) w Serb. Domje. Nowe sobustawy su witani.

Serbske towarstwo „Zerja". Spěwny wotrjad změje štwórtk, 13. novembra, wjećor we 8 hodź. pola Łahodźic w Drożdźiju posledniu spěwnu pruhu do swjedźenja. Dirigent.

Serbski Sokolski Zwjazk. Podpisany je ważnje zadźěłany na zwjazkowej gen. zhromadźiznje 30. XI. pśitomny był. Namjetuje na tutom puću 7. XII. Swoju wólbnu winowatosć (wólby do sejmow) móhł kóždy dopołdnja wukonjeć. Je-li štó ze sobustawow **předsydstwa** a wubjerka pśećiwo tomu, njech to, prošu do póndźele 10. t. m. wozjewi. Hewak namjet za pśiwzaty spóznaju. Jednaćel.

Serbske tow. „Zerja" w **Hrodźišću** wuhotuje njedźelu, 16. novembra, wjećor we 8 hodź. we Łahodźic hosćencu w Drożdźiju serbski swjedźeń ze spěwami dźiwadłom a rejemi. Zastup 80 pj. Tuž lubi Serbja z blizka a daloka, a kiž drohi dar spěwa w maćernej rěći lubujośe, (kotryž so bohaće poskići) přindźe w prawje bohatej liźbje. Předsydstwo.

Spěwne tow. „Sołobik" w Sowrjecach ma wutoru z dypkom 1/4 9 hodź. spěwanje. Njech wšitcy cyle wěsće přińdu. Předsyda.

Serbski tow. „ratarski dorost" w Khrósćicach a „Kasino młodych ratarjow w Baćonju" jědźetaj srjedu, 12. nov., do Lubija, sebi cokrownju wobhladaś. Cźežity awto wotjědźe rano w 7 hodź. z kłóstra pola Natušec, rano 1/4 8 hodź. z Khrósćic pola Wjenkec, rano 1/4 9 hodź. z Baćonja pola Smolic a dale pśez Haslow, Sulšecy, Pśećecy do Budyšina. Kóždy pśećel mjenowanych towarstwow smě so wobdźělić. Žada so, zo kóždy sobustaw sobu jědźe.

Z. S. R. D.

Župna wokrjesna zhromadźizna towarstwow „Skały" we Łuskźu, „Zerjow" w Hrodźišću, „Nadźija" w Rakojdach a „Jědleńki" w Dubrawcy wotměje so njedźelu, 9. nov. t. l., pop. w 2 hodź. we Zendźic hosćencu w Rakojdach. Sobustawy mjenowanych tow. chcyli so z wóstosću w bohatej liźbje zeńć, wosebje wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki a wšitke sobustawy Rakojdźanskeho towarstwa. Přednošk je přilubjeny. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wjećor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol" w Khrósćicach ma kóždu wutoru we 8 hodź. pola Wjeńkec zwučowanje; přichodne zwučowanje je 11. novembra.

Serb. tow. „Lubin" w Budesteecach změje da-li Bóh nic njedźelu, ale srjedu, 12. nov. wjećor 1/2 7 hodź. pola Rósikec zaso zhromadźiznu. — Rěčeć budźe k. wyšši wučeř Śeca ze Sowrjec.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

K hermankej
Košlacy barchent wot 85 pj. sem
košlace sukno „ 95 „ „
łožowy katun „ 95 „ „
jakowe barchenty „ 115 „ „
łožowe počehnjenje, bźe a pis.
wupjerki a łožowe płachty
hotowe mužace a žonjace košle
poruča jara płaćiwy hódne a dobre
Osw. Reimann
na Hošic hasy 29.

Jećnu a wowsnu słomu kaž teź wšo druhe družiny kupuje
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

Słomu
kóždeje družiny kupuje bóžnje po dobrych płaćiznach
Richard Jacob
na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Léto stara jałojca
je na předań
we Sylšecach čo. 6 pola Pśećec.

Dójna podsobna
kruwa
je na předań
w Psowjach čo. 18

Wysokosćelna **krawa**
je na předań
we Sowrjecach čo. 17
p. Kubśic

Suprosna
ranca
je na předań
w Khwaćicach čo. 33

Mamy stajnje na składze:
serbske krćeńske lisćiki
Serbska kniharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźěćanske košle w. 2.90 hr. sem wołnjł. łožowe płachty, 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow Štrympy, zoki jara tunjo.
J. Erler w Budyšinje
lěnoź na zwonk. lawakej hasy 10.

Młyn
kupi abo wotmaji pyta młody młynk. Šćit pśiležnosć wukaże, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin".

Jězdne kola motorske kola
butrudźělace maśiny centrifugi
śijace maśiny
žimace maśiny
narunanske a pśisłušne dźele
wuporjedźerja
Pawoł Gräfe
w Kamjencu na Talstrasse 7.

MERSIOVSKI
Domjace časniki

Meble podawa po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Ernst Schuster
blidarja we Łazu.
Najlěpše płaćeńske wumeńenja. Wšo maśinske wuźěłanje, wuhěblowanje a wušpundowanje podłohow a druhich drjewow.

Žony
kupuja přihódnje **gumlowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, teź **krótke a wolmjane twory** pola
Kindermannowej
na serbskich hrjebj. 34 I.
z napśeda starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
wosebitosće:
torty, łód, wysoki tykanc
wšědnje 1/4 5-6 hodź. **wumělski koncert**
8-11 „

Maśinski wolij
centrifugowy wolij
wolij za jězdne kola — wćak za čórjejske rjemjenje pódkowowy tuk — desinficěrowacu pódkowowu žabu wozowy tuk — Staufferski tuk poruča wosebje tunjo
Walter Voigt w Budyšinje
na Schäfferskej dróży 45
Telefon čo. 320. :: Skazane twory mojim ważenym wotběrarjam bjez wobličenja hač do doma podawam.

Elektriske ćopłotowe kompresy
za jenotliwe ćełowe dźěle a zawalenja cyłeho ćěła,
elektro-medicinske aparaty
za lěkarjow, khorownje a sanatorije kaž teź tajke za privatnu potrjebu,
ćopło-powětrowe duše, wobswětleńske aparaty a masažowe aparaty
za kóždeho po bjezkonkurrenčnje tunich płaćiznach.
Inženěr Funtan, Moltkowa drója 31.

Škitajće dom a dwór

Minimax!

z woheńhašakom

Je dotal 70000 wohnjow zhašal!
Předwjedźenje a prospekty darmo.
Generalny zastupjer: **Ewald Matschke**
:-: w Drježdźanach-A. :-:
Haydnstrasse 32. :: Telefon 35485.

Hosćenc w Sowrjecach.

Jutře **njedźelu** přeprošujemoj wšitkich přećelow a znatych z jich kermušnimi hosćemi na

pyšne kermušne reje

knježa wola do 1/2 11 hodź. potom knjenje a knježny wola.

Arnošt Paleř a mandźelska.

Wulki serbski wječor

wuhotuje serbske towarstwo „Zerja“ z Hrodźišća **njedźelu,** 16. nov. t. l., wječor we **8** hodź.

we Lahodźe hosćencu w Droždźilju

Spěwy, dźiwadło, sokolske předstajenja, reje

Zastup 80 pj.

Wšitcy lubi Serbjo z blizka a daloka su wutrobnje witani

Serbske tow. „Zerja“. Hosćencař.

Hosćenc w Pěskecach

Jutře **njedźelu,** pop. wot **5** hodź. a **póndźelu,** pop. wot **4** hodź. su

pyšne kermušne reje

Frenclec hosćenc w Delnej Hórcy

Njedźelu, 9. a póndźelu, 10. novembra:

dwaj wulkaj kermušnaj balaj.

Započatk w 6 hodźinach.

Na prěnim kermušnym dnju wot 8 hodź.:

wulki koncert

kotryž wuwjedźe Budyšski koncertowy a dźiwadłowy orchester. Po tym **bal.**

Za jědźe a pića je najlěpje postarane.

P. Nowak.

Hosćenc w Minakale

Njedźelu, 9. a póndźelu, 10. novembra 1924

wulke

kermušne reje

Syluje wobsadźena kapała
Nowočasny porjad rejow

Započatk na wobmaj dnjomaj we **6** hodź.

Kucheń a pinca poskićetej to swoje w wobohatym wubjerku.

Wo bohaty wopyt prosytaj

J. Solta a mandźelska.

Hosćenc w Haslowje!!

Njedźelu Póndźelu **kermuša**

Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink a mandźelska.**

Skazanki za piskanja

při towarstwowych zwjeselenjach, towaršnostnych wječorach a. t. d. přijmuje orchestrowy nawjedowar **Fr. Böhm** na Fiedlerskej drózy 1

WILHELM RUDOLPH

vorm. Heinr. Müller. Kaiserstr. 8.

Wosebje płaćizny hódno!

Holćace a hólćace mantle
holćace drasty ◆ hólćace drasty

Sepp'ske a zymske wuhotowanja

sportske lacy, štrykowane žakety, jumpry, golfske bluzy, štryk. drasty, pótniki, šawle, garnit. šawle a čapki, klobuški, čapki, čople frikolaše za žony, mužow a dźěći

štryk. lacy wot 6.50 hr.
štucy wot 95 pj.

zoki, štrympy gamaše, rukajcy

šórcuchi, spódnje sukanje, čople reformske kholowy samowjazaki, krawaty, slě štryk. wolma, sportska a jumprowa wolma

Aeltestes Strumpf-Woll- u. Tricotagenhaus. Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze.

Cyle mosebje łunjo

Nižlejm w zwłaskul — Nižlejm w zwłaskul

podawa **murjeńske cyhele dźěrkate cyhele plestrowe platy tšěne cyhele** w rjanych, njezańdźitych barbach

Klinkarnja w Tšoch Hwězdach, Paul Arnold

w Tšoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Časniki a złote twory

wšěch družin

wuporjedźenja derje a tunjo

Reinh. Koksch w Njeswačidle

Dr. med. Schneider

we Wulkej Dubrawje

je so z pućowanja wróćił

Wot 13. novembra 1924 zastupuje mje khorowatosće dla

k. dr. med. vet. Wagner.

Simon,

skótny lěkař w Hodźiju,

Telefon Hamt Žiłeń čo. 41.

Nazymske a zymske črije

z jednorymi a dwójnymi pódušami
z wolmjanym podšiwkom a z imit. jehnjećowej kožu wušite

sportske črije

barbojte a čorne, z dwójnej pódušu přez cyło dospolnje wodu njepřepušćace

Dwójcy šite sportke črije

rejwanske a towaršnostne stupnje

jenož sportne nowosće
woprawdźite chevreauxowe, čořwjene, módre, zelene
z barbojteje dźiwinoweje kože a lakowaneje kože
čople wušite domjace stupnje — wopr. a wumělske stupnje z wjelbłudowych kosmow
filcowe stupnje a folle — filcowe zapałe črije
kožane gamaše, čorne a brune — tkaninowe gamaše — škórnje a dołhe škórnje

Wulki wubjerk Samana dźěłarnja Nizke płaćizny

Heinrich Mohr w Budyšinje

při žitnych wikach — Telefon 1384

Wobkedźbujće moje 5 wukładne wokna

Štrympy a zoki

wšeje družiny derje a płaćizny hódno

přišlrykuje

Reißig

we Wulkim Wosyku p. Zemle. Telefon Horni Wujezd čo. 9.

Jakowu wolmu

we wšěch barbach štrykow. wolmu tunje

E. Günther rózk mjasowych jětkow a žitneje hasy.

Wuběranske žony

přijimuje hišće

Siegfried Sußmann

na hórnčerskej hasy 35.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej drózy 40.

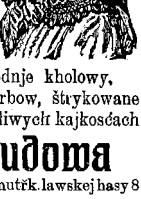

Jenož hišće tydźeń

dostanjeće

tunisad

po centnarjach pola Pětřki w Lešawje pola Hodźija.

Kupuju zaso

lapy a wšo druhe stare wěcy a přindu do domu. Derje znaty Serb!

Jurij Lelmer

z Noweje Jasenicy

Chenillowe rubišća

wulke kemšace rubišća we wšelakich barbach

chenillowe šawle

čorne a pisane

rukawate lacy

štrykowane rukajcy

štrykowane zoki a štrympy, zymske spódnje kholowy, zymske košle, pótniki wšěch wulkosćow a barbow, štrykowane žonjace a dźěćace žakety w jenož dobrych, dźerźliwych kajkosćach

Ernst Jordanowa wudowa

na jerjowej hasy 5 **w Budyšinje** na znutřk. lawskej hasy 8

K hermanke

njeskomdź nichtó, mój **skład šijacych mašinow** (šijacych a wušiwacych) sebi wobhladać. Z dobom poručam moje **znamkowe jězdne kola**

„Torpedo“ a **„Corona“**

nowe a trjebane, **gumijowe wobruče, latarnje** a wšě narunanske dźěło.

Přindźće a wobhladajće sebi bjez kupneho nuzowanja.

Ręču serbski!

Centrala jězdnych kolow

Rudolf Lebelt w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 20

Přiloha k čisłu 262 „Serb. Nowin“

Sobotu, 8. novembra 1924.

Narodnostnym mjeńšchinam.

Wolerjo!

7. dezembra sastupimy sašo do wojowanja sa nasche prawa.

Dyes dwela je so myślicza schkita mjeńschinow k zwětowej ideji wutwila a nasche dźěło je tomu pschinoschowało, so so zwědomje kultiwirowaneho zwěta sbudźuje a wótsi.

To je prěnje a

jara ważne dobycze

naschcho wustupjenja jako

blok narodnostnych mjeńschinow.

So bychmy nasche dźěło a nasche prózowanja dale a bóle sakorjenili, sastupimy tež tónkróć sašo do wólbneho boja, so bychmy tež w sakonjedawazych žejmach sa to sturkowali, so so

wschě nusne potrěbnoscze narodnostnych mjeńschinow spokoja.

Nowy němskostatny žejm směje wo tom rossudźicź, hacź ma Němska do Swjatka ludow sastupicź.

Budźe nimo měry ważne sa wschěch pschiłuschnikow mjeńschinow, so směja zwojich sastupjerjow w tutom němskostatnym žejmje, so bychu z tym dobyli wliw na dalsche pozjahi Němskeje k tutej mjeńsnarodnej instituziji, kotraž budźe

sajimy (interežy) mjeńschinow schkitacź.

Runje tak ważne wostanje,

so žmy w prusim žejmje sastupjeni.

Mějachmy tam dotal dwěju wothósknarjow. Wascha je winowatosć, so tutu liczbu podwojicze.

My chcemy

1. so bychu so wschě prawa narodnostnych mjeńschinow sawěsczile.

Pschejo hischcze so nam sapraji, schtož je nasche pschirodne prawo: móznosć zwobodneho roswicza nascheje ludoweje, narodneje kultury.

2. chcemy zwětowy měr.

Jenož zwětowy měr dawa nam garantiju, so so strowe hospodarstwo roswije.

Chcemy zwětowy měr, dokelž może rany zwětoweje wójny wuhojicź.

Wolerjo!

7. dezember je najważnischi, rossudźny dźeń sa to, schtož my chcemy.

Wot waž to wotwižuje!

Nichtó njesmě pobrachowacź! Wschitzy dyrbja zwoje hłosy wotedacź

blokej narodnostnych mjeńschinow

kotryž jenicznje Wasche interezy sastupuje.

Swjask narodnostnych mjeńschinow Němskeje.

Wólbny wubjerk.

Němske nowinarstwo a Baczewskeho rěcz.

Němske politiske nowiny su Baczewskeho rěcź w prusim žejmje z wjetscha samjelczale, a to sawěsce z wotpohladom. Je-li so jena k temu smuźila, potom zyle krótko ju wosjewi — w jenej hadze — a pschisrowni: „Tute wobcźežowanja su wšo njerawne.“ A tak je wcź sa nje wotbyta a bynjc rěcznik nadrobnje padu pschescźahanja pschednjeźt. Němc z cźežka hdy pschihnawa, so někoho druheho dla jeho narodnoscze kriuduje. Hdyž pak sam pocźišcźežowcź njemósce, tam so potłocźowanu cźuje, bynjcź najdesi srowanych prawow měł.

Bóle nadrobnischo so pruske schulske cźasopisy z tamnej rěcźu saběrachu. Tak pisasche jedyn we Wróćšlawju wutwjedźacy cźasopiš mjes druhim scźehowaze:

„Spócźiwarjej hrabja Sierakowski a Bączewski stai krajnemu žejmej wobšérnu wopomnjeńki spiš z mnohimi pschikłonami pschepodałoj a wschém sawóšlanzam pschipóstałoj. Ssu wurjadnje derje sestajane a njesłuchaju so wudawkow bojałoj. Druhi cźasopiš pocźahuje so na schulstwo. Wono wukhodza z artikla 113 wustawy, kiž zuforcźenym ludam prawo „zwobodneho ludoweho wuwiwanja, tricźanje macźerinske rěcze pschi wuczbje, kaž tež w snutskownym sarjadowanju a prawiśnistwje“ sfosesi. Tuto prawo so w schulstwje z wukazom ministra za wědomosć, wumjelstwo a ludowu sdźěłanosć wot 31. dez. 1918 po jeju měnjenju njedopołenju. Porotujetaj, so se wukas jeno na krajinu se starodawnym sapadnym wobudlećstwom pocźahuje, potajkim Rhynišku a Westfalsku njewobschija.

Nětcźišche mjeńschinowe schulstwo je po pólškej wotprawje we wotrawdze srudnym połoženju. We zuzei Horn jschelobyłej je 24 mjeńschin. schulow naspomnjenych. „Wucźerjo njedostatcznje paedagogiskim a kulturnym žadanjam. S trapjenjom dźěći a starschich, se sjawnej a tajnej agitaziju a zamo terrorismom pschinu su je na niške stejnischcźo. Skoro žadyn njemóže ani žadny gramatikelnje prawje napisacź.“

Na wobcźežowanje na knježerstwo we Wowołu su Polazy wotmołwu dostali: „Wucźerjow sa schule mjeńschinow wujzera jedyn k mjeńschinje pschihłuchnay schulski rada. Jenož tajzy wucźerjo su so muslwolili, kotriz pólšku rěcź wot swojich dźěćacych dnjow rěcźa a z mjeńschinu myšla, cźuja a maja sa dowolene, žadanja sympatiju a sajim . . .“

Dyhž so pschesswědczeni Polazy na tutych wot knježerstwa postajenych wucźerjow hórcha, dha sawěsce sa žadanja pólšskeho ludu njedopjelnja ale su wucźerjo wo smyslu pruskeho knježerstwa. A tak su cźi pschecźiwo narodnym smysleni, to je naosoš wichudźom a wschudże znate.

Dale tamna nowina piša: „Hischcze bóle so hórscha na połoženje w narańczej Pruskej. . . . Wschě zuforcźene dźěći so jako pólske wudawaja, dyrnjež kóždy cźłowjek wedźa, so je wjetschi dźěl tutych zuforcźenych dźěći w Olczinskim (Allensteinskim) wokrjesu mazurscy a wot Polakow nicźo wědzecź nochcze (!) (Po pruskim pschecźu.) We zwojim cźasu wubate namolwjenje tamneho wucźerskeho towarstwa w Friedrichshofje hraje pschi tym wulku rólu. („Wono běsche mjenujzy nźernosć pijaźo, so je w Mazurskej 80% pólskeje krewje a so wjazy hacź połoza nowych schulskich dźěći pschi sastupje do schule ani złowa němski njemóže. Na tutón sprawny spiš su so Němzy zakosnje smjewali a jeho wažnosć pomjeńschicź spytali.)

Naspomnjeny cźasopiš zituje, so je pólski sapósłanz też Serbske a danske schule kritisował, kotrež swój narodnosny nadawk njedowjelnja. Wšemy wschak, kaž so sserbska rěcź w pruskich schulach „wucźi“ a pólske pisches — němskich wucźerjow, kotriž nicźo abo malo sserbski rozumja a hischcze mjenje rěcźa. Wo wocźekmjenju tu žaneje rěcze hnć njemóże, dokelž wucźerjerjo rěcź a ludstwo swojich podatych njeznaja. Schto to rěka, bychu Němzy najlepje sacźuwali, bychu-li na pisch. w Pólšcy, hdyž je wjazy stow němskich schulow, do tutych jenoš pólšay rěcźacych wucźerjow tyzkali. Potom buchu nadźijomnje sa tym pschischli, so je to paedagogiska kohwótnosć a hudnosć, dźěcźom wucźerjow dacź, kotriž jich rěcź njerozsumja.

Dale piša: „Hakatistiske nahlady su w tu- a wukrajnej zylny pschedhubk napischecźo němskim prózowanjam smóžnike. Tute njesu hischcze dźensa wosstronjene a tuž budźe so wobcźežowanjam wěste prawo dacź. Ale z wopomnjenki rěcźi jasnje, so ji njeje wo schkit narodnych mjeńschinow cźinicź (!), so nima mérne skromadne dźěło mjeńschinu z wjetschinu we wocźomaj, ale su bschehuste wobkorkowanja (!), so bychu pschi wotpowkanju noweje pschicźiny k skorkenju měli. Wopomnjeńki spiš na agitatorisko kharaktera, je politiski sastajeny a cźe z nim wolerjow kójicź. Mózemy na pódze biesswumjenjazeje sprawnoscze stacź a mjeńschinje w smyslu artikla 113

Satwisniske powjescze z naschich žerbskich wšow.

Krakezy.

wjeś z knježim kubłom
inšes Worschizami a Delnjej Hórku.

Krakezy su, kaž nam jich mjeno pscheradźi, załožene w cźasu pschicźahowanja Sserbow (Milcźanow) do jich dźensnjischcźe domizny. Wšudyk (starschi) rodźimy, kotraž je tutu wjeś załožiła, je rěkał Krak, to rěka po słowjansku rupak, w pschenjescznym smyśle pak wěschcźel. Po nim ma wjeś swoje mjeno. Wěscze je sastarźku wuwokana była po zuzych Sserbach, a ludźo su je tam nawraschowacź chodźili, dyhž žebi žaneje druheje rady njewědźachu.

Jako Němzy naschu Milsku — Budyschsku krajinu — dobychu, dosta wjeś němski ryczeź, kotryž pod Budyschskim hrodowstwom hrabju šerjescze, a mjeńsche powtacź Budyschski hród schkitacź a se swojimi ludźimi wartscź a nuzowjedźacź. W lěcze 1352 so mjenuja Kichescźijan von Krekewitz a jeho synoja Jan, Rulko a Jenchim. Tola swójšna von Krekewitz teddy hižom Krakezy wjazo njewobsedźesche. Wjeś z ryczeźskeje wot hrjedź 14. lětstotka hižom swójšne von Baudissin, kotraž so po naschim Budyschskim mjenuje, hdyž bě staw tutoje swójšny, jako hischcze swójšneho mjena njemcźeschce, na hrodze z ryczeriom był w kralowskej słužbje. Sapoczatk 16. lětstotka, we cźasu reformazije, bźchu wobsedźerjo Krakez stawy swójšny z Nadźanez, a l. 1536 so Miklawsch z Pjeńcka (von Penzig, jako Krakezanski knjes mjenuje, kotryž žebi 3 Lětonjanskich burow wot Pětra z Waldiz pschikupi. Jeho syn Hans pak dyrbjesche 1543 hižom sašo jeneho Lětonjanskeho bura pschedacź. 1559 je wobsedźer Majchar se Löben (Melcher von Löben), kotremuž też Sdźez a Brémzo sluschesche, Krakezy wón wobsedźesche niz wjazy jako lensnuw ale jako swobodne dźědarstwo. 1590 sastupischtaj jeho synaj Jurij a Majchar II. do wobsydstwa swojeho nana, kotryž bě hižom nješchto lět prjedy mumrjel. Tola njewobsedźeschtaj zyle Krakezy: podźěl słuschesche Medkeni z Metzradt wodźewej z Rechenberg. Tuta mjenujzy 2 burow šahrodnika a 1 khěžkarja we šemnuwym lěcze 1590 Hanšej z Metzradt pscheda, a tutón sašo l. 1606 jednemu Krakezanskemu polburu (Mateju Scholtu, Matthes Scholte) „z polnymi sruczenymi robotami z dwěma konjomaj a z ruku“ a l. 1608 też sbuk swojeho Krakezanskeho podźěla Majcharej III. z Löben. Někto bě zyła wjeś sesło w jenej ruce. Tola so jemu njeworadźi. pożcźene pjenjezy wrócko płacźicź, wjele bóle cźežkich wójn ich cźasow bla pschezo hubje do dołha sajedze. Jako we 18.. lěcze 30 lětnieje wójny, 1636, wumrě, bźche kubło pschedołżene. Budyschski wyschesi hamt pschikasa nuline pschedsadźowanje. Horni podźěl bě na 5025 tolet, delni na 2460 tolet, a cźesći podźěl, Bibrachez kubło mjenowany, na 2415 tolet hodnoscźeny. Tutón cźesći podźěl kupi tehdomniski Delnjo-Hórcźanski knjes Wolf Hendrik je Thelar: „Bibrachez kubło i domizkim a sahrodnikom i 30 kórcami rsanecha a 2 kórcomaj pschecźeznebo wuzywa.“ Sa to wón saplacźi 2000 tolet, potajkim psches 400 tolet mjenje, hacź bě po mjenjenju wyschescheho hamta winowite. Schtož bu na tutym kubłe Kita narosło, dyrbjesche we Krakezanskim mlynje smlekł dacź, też njebě jemu dowolene, tu na njeskótkim kubłe wowzy mécź ke schkodze tamneje podźělowej i kcźišku prawom; postajnej durbjesche lěsnje posbra kórza wobzypka dacź. Druhej podźělaj dyrbjeschtaj w rukach wěricźelow wostacź. Nastterje nichtón wjele abo nékat dosch žadźit njebě. Pjenjezy běchu žedne. Skoro wschitzy ryczerjo w cźežkim wójnstwje cźasu doły dźěłachu. Hakle dwě lěcze po wójnje wotkupi dźowka Majchara III. z Löben, Hana Marja swudowjena z Gersdorf, Krakezy wěricźelam swojeho nana. K hornjemu podźělej — forbarkej — słuschesche teho 1 wiczas, z 3 konjemi, 1 bur z 3 konjemi, 5 šahrodnikow a 3 khěžkarjo. Delni podźěl, też forbark, mějesche 2 pobburow, kotrajž hromadze pschahasschtaj, 1 šahrodnika a 1 khěžkarja. Po jeje smjerczi l. 1654 namrěschtaj kubło jeje dźěćerj Hana Madlena z Below rodź. z Gersdorf, widowa Staro-Drježdźanskeho wojerstwo roskasowarja, a Nikol (II.) z Gersdorf, kiž tehdy se sakkim pryncom, podhalschim wolerskim wjerchom Janom Jurjom II. w Franzowiskej, Nikolerskej a Jendźelskej puczowasche. Hižom l. 1655 pschedasschtaj wjeś Pschiwcźicźanskemu knjesej Hendrikej Aenoschtet z Rechenberg, kotryž ju 1660 swojemu bratrej Wolfej Khrystofej z Rechenberg nod Budyschinkom pschewostaji. Tutón Wolf Khrystof z Rechenberg bě l. 1648 jeneho swojich wotrocźkow kłonował a bě tehdola wotsłużeny bhl. kraj na 6 lět wopuschcźicź. Po dołhich prótwach a jednanjach jemu wolerscy wjerch Jan Jurij l. tuto kholotanje spuschcźi, so to pak dyrbjesche 6 lět dołho lětnje sto tolet pokutu płacźicź. W Matjo-Budyschinskej zyrkwi je jeho rownu pomnik (epitaph). Wón bě hižom 1661 Krakezy pschedał Hanšej z Metzradt (młódschemu; hižom 70 lět prjedy bě jednym Hans z Metzradt Krakezy wobsedźał). Tuta wjeś dołho njewobkhowa, ale pschedha ju lěta 1663 Hanšej Sikmundej z Nošacźa nad Schćerachowom (t. z. Scherstswalde). Po jeho smjerczi kupi wjeś wobsedźer Barta a druhich wšow, swobodny knjes a Budyschski krajny bohat Mikławsch II. z Gersdorff. Po jeho smjerczi 1702 dosta ju ninno dwoju nahrobnicu wšow Krakezy jeho starschi syn Jan Jurij z Gersdorff, kralowski komornik. 1714 wotstupi tutón wjeś swojemu bratrej Bohatkhwalej

němskostatneje wustawy daloko napischeczo pischińcz, ale to dyrbi na kóždy pad jasne być, tridenta (to je wuswobodzenje ſ zuſeho nadkniežſtwa) njeſmě žo ſ pomocu mjeſchčinowych ſchulow wutworicz a ſanjeſcz. Też mjeſchčinowe ſchule dyrbja ſtaczanow wocžalmych.

* **Cjeżle automobilowe njesboże pola Schlaurotha.** Wczera dopołdnja w 10. hodźinje tża ło na statnej dróży mjes Shorjelzom a Lubijom pola Schlaurotha cjeżke njesboże. Se Shorjelza tżem pschijędże auto. Psched tunelom cjini puć koło, schtož ło po śdaću njeje wobkedźowało. Wós ło pschecźiwny. Wjednik ło lohko frani, rěsnischi mischtr Grützner stama bebi nohu, wulkorěsnischi mischtr Otto Leonhardt se Shorjelza frani ło cjeżky. Khorobny auto dowjeze jeho do měšćeć. Khorownje.

* **Muschnje pżśke ł bobom pażśe sa pabuchow.** W jednym wobkhodże w Bergsich-Gladbach śejesche měch ł jabukami. Wschezo bu jich w měśche mjenje. Wobsędżeć kehdżwosche staroscźinje, ale jemu ło njeporadźi pabucha wuśćěkać. Něko pschindże jemu myślicźka, mischnje pażśe do měcha tknuchł a to tam, hdźež njesnaty pabuch po jabłuka ło napinasche. Dołho njetrajesche, sażśnicha żałoscźenje. Pażśe bęchu měz derje cźinile. Pabuchej na porjeże wihachu. Bęchu to młody, hewak pěkny cźłowjek, kiż pał mjeśesche apetit runje na tute sakażane jabłuka.

* **Ele śeśehwki pschemėnienja.** Wobżehna kujeni ł Newtażele korjeni polivoku swojotinai dźeśelomaj ł wopaczneho ło żiwobja a to ł cźekźkim jędżu, ł Vervonalom. Wobej dźeśeli wumrjeschtej. Macź bęśesche na polźniu, so by tłoże wuhłada, so satkeli.

* **Smuślitaj tżinej.** W městaczku Burk na holschtynskej kuoje Febmaru dalschtaj bebi młodaj bratraj Zitu pulchcźicź, so bydschtaj żwojenu nanej pomhałoj a jeho pschi żiwjenju dżerżałoj. Nanowa strowota ło sożo powschuje. Hółżomaj pał njeje to nicko schkodżało. Staj dźe też nėtko hischcźe najsylnischaj żobustowaj sportowe ho towaschwa.

* **W Japanskej je ło pschi semjerżenju 90 000 ludźi mortwo a 700 000 thėkow śnicźiło.** Knjeżeństwo wo jowja sapitż kosischcźeho schkodowanja pschi semjerżenju. Katastrofa licźi 30 000 mortwych, 50 000 rańenych a 140 000 zhubjenych. 700 000 thėkow je ło śnicźiło.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Pschijimjenja:

1. na gymnasij (9. rjad.),
2. na němšku wyschschu schulu (9 rjad.) ł natwarjazer (6 rjad.) pschi krajnoschulskim seminaru,
3. na natwarjazu schulu (6 rjad.) a němšku wyschschu schulu (9 rjad.) pschi katolskim seminaru,

bjeru direktorojo kużdych schulow wschędny bźeń wot 11—12 hodź. dopołdnja.

Pschedpokładnicź ma ło: narodne wopismo wot stawnistwa wuknjenja, wuknjedźenje schcźażkjenja, pokładne schulske wusnjedźenje, sa natwarjazu schulu też hischcźe krótki żiwjenjopis. Też ma ło starne pschihłuschnistwo a narodna wjeś nana prajicź.

Nałežna próstwa Sserbam.

Sserbjo, stejimy psched nowymi wólbami. Pódźemy sa staroj naschej narodnej chorhoju: sa Sserbskej Ludowej stronu. Jadyn prawy a cźestny Sserb żwoju chorhoj njewopuschczi, ale pódźe sa żwojimi wjednikami. Nascha żerbska wólbna parola hischcźe k Wam dóńdże.

K wólbam trjebamy pjenjezy. Tuż wotewrimy tu pókru sa wólbny fond Sserbskeje ludoweje strony a prosymy wschędy Sserbow, so bychu bohacje do wólbneho fonda pschinoschowali. Kóżdy po swojej samospodnosći. Wospjebje wobroczamy ło też na tych Sserbow a jich pschecźelow, kiż dwonta naschich wólbnych wotrjesow żydła a tak pschiliśnjosć mimaja, se żwojim błogom Sserbskiu ludowu stronu pospjerniś, so bychu żwoju pschikhilnosć k njej wopokasali ł pospjerjenjom naschcho wólbneho fonda. Dary njech so wotedadża pak na Sekretariat, Bautzen, Lauengraben 2 II m., pak na konto Sserbskeje ludoweje strony pschi Sserbskej ludowej banzy. Kwitunje ło w Sserbskich Nowinach.

Pschedżydstwo.

Sa najnjeschu rjadowanju (6.) gymnasija a němskeje wyschscheje schule żada ło, so je bźeżo 4 lėta do ło sakkadnu schulu wopytało, sa natwarjazu schulu pschi krajnoschulskim a katolskim seminaru żada ło, so je bźeżo 7 lėt ludowu schulu wopytało.

Na gymnasiju je 5. a 6. rjad. reform. gymnasij (zusa rěcź je jendżelska), druhe rjadowanje pak su humanistiski gymnasij.

Na němskej wyschschej schuli je wot 6. rjad. hent zuła rěcź jendżelscźina, wot dewjatoho 3. rjad. pał wuczitej ło jendżelcźina a łacźonscźina. Na natwarjazej schuli wuczi ło wot dwanaceje 3. rjad. hem łacźonscźina.. Wobej schuli matej bydlenja sa schulerjow. Ssu-li hischcźe mėstna próśnje tak móża na wyschschej schuli, też gymnasijoscźi bydlicź.

Hodźu ło też pschijimaju, jeli su żebi wumoćowanje wotmyślile.

Direktorojo
gymnasija, wyschschich a natwarjazych schulow.

*

Wyschscha realka.

Pschijimjowanja schulerjow za jutry móża ło stoćź wschędne dny dop. wot 11—12 hodź. rola rektora. Ssobu pschinjesć dyrbi ło narodne wopismo, abo licźeńskite wopismo, wuswędczenje schcźażkjenja, pospjednje schulske wuswędczenje. Jeli je mózno, njech so schulerjo kaž pschedstaji pschi pschijimjowanju.

Dr. Kleber, wyschschi studijny direktor.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mjes 5kotom kubleria Reinholda Müllera w Cźisu je pokhroma wudrilo.

Do zawrjenego wokrjeża 5.ucha statok, a wjeś ło dohladuje.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Wschė howjadło, też cźelata, świnje a wowcy kiż ło do Sokhcźe dowożaju dyrbi wokrjesny lėkaŕ pschehladowaci. Stóc ma ło hnydom, dokaż je ło sanjedl. pschehladowaci. Jednaki pak ło wo wuńitkowe khoć, kiż ło je lećenju abo na puśćach dowożuje, a hdyż ło pschi kupowanju a pschedawanju jednu sklotnu wikowaŕ wobsćéi, potom ło tón hakle po 10 dnjach pschepytuje. (Tute postajenje njeptaci ła khoć, kiż ło je Königsberskeho, Gumbinskeho, Olschtynskeho, nowo-wostawjeneho pruskeho nahrabjenego rósnarjeho, Obodnikeho Erfurtskeho a Minderiet ło wokrjeża dowożuje.) Wi tutych 10 dnjach dyrbi dowożenu khoć ła nje sa wostacź. Stajnje dyrbi khoć ła wo wusnaće mėć.

Schtóż ło pschecźiwo postajenju [illegible] ło je pisanjom abo [illegible]

Hamtske z Kulowa.

Khórne kiseźiny doo němskostatneho pruskeho heima museźa wot 15.—22. nowembra na radużu. Kóżdy może tżebi je wobhladacź.

*

So buchu ło wo tonjasće a gnjusne wyschnosće łoko mėle, je statny sawjedcźeŕ ł hamt posłaŕ, so tżebaju kwitowanki invalidneje a sujeboźeńskeje renty jenoż junu we schtwórtźelcźe swoje podpismo potwerdźeli, abo so ło ńimo jene żiwjenje abo narodowe wosnamo kakaż. Wjesnym wyschnosćam je też dowolene, so ło potwerdźenje kwitowankow wot 18.—31. dezembra stanje.

Z wobkhodneho żiwjenja.

Elektriski nohawjak „Molly“ je debycźe na polu elektrifizje cźopłokowje-je techniki — hacź bohaty zaby dźeń pschi dźiwnistim błoće, pschi kaźu hacź w kłomach pschi pschehonu ńim bźidże sterićź, hodźu schijeće, wschudźom, haj samo w automobilu mózeće tutu wuraźnje praktiski, elektriźy hrjejaku podłohu wuzicź.

Njepschemnyślujeće hebi schodła dołho, sima steji psched durjemi, myślcźe na Waschu strowotu a ńrunoscź a ńtajnje jenak cźopłomaj nohomaj. Sa rěsnisće klamy a też hdyż mėstnoscźe ło njesnoda mytopleź, je brjak njeschcźeńcźomnje minu. Wobroczcźe ło na ńamjenu Hauża Kuntana w Budyschinje, na Mollkowe bróh 31.

Hospodarski rozhlad.

Ss bohu, 8. nowembra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Kurs kupy za 10 miljonow.)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	21 990
jendżelski punt	21 990 000	cźeskosł. króna	12 490
schwajcarski frank	80 770	10 mil. pólsk. mark	79 500

We pjenjezach ło wjele njepschemėni. Efekty dźeri bźechu a kupy bźechu wyschiche. Spekulanzija nėtkole we statnych wopjerjach, pschedewschėnem we wóńnich pož. żitnych bźeła. To stoji ło na 755—780 miliardow prozentow.

Na produkt-we wiki stutkuja powjesće ł Ameriki. Tam bije żito ł nowa horje. Po'a naš bźe płacźiny wo tak wjele horje njestrachu. Wschezo pak we nėschto mało powschipichu. Mikowanja telko, każ dotal, njenoliceźowachu. Muka lėpje dża. To wobi mluwy, ło sa rożki a pschenicu praschcźi. Pożlednja ba żadna. Wowsa a je żnicź na płacźiny dżerżeschtaj. Womjeschki a wotruby we nėschto mało horje frasychu. Wczera płacźeśe zentnaŕ

w Drježdżanach

pschenicy 10,50—10,75 rożki 10,50—10,75, jećmjenja naléżneho 12—12,30, nahmjeneho 11—11,50, wowsa 8,95—9,40, schpatnuy 7,50 hacź 8,90 ſt. hriwnow,

w Barlinje:

pschenicy 10,25—10,75 rożki 10,25—10,60, jećmjenja naléżneho 11—12,50, nahmjeneho 9,75—10,35 wowsa 8—8,80 ſt. hrivnow,

we Wrótzławju:

pschenicy 10,85, rożki 10,25, jećmjenja naléżneho 13 nahmjeneho 11, wowsa 8,90 ſt. hr.

Biki muſſ ło wo ſkotu w Barlin-Friedrichsfelde, Ma
ſarchehof: Pschihnali bźechu mało ſkotu. Tydżenja su wi-
dowarjo wjele pschigodźili. Tak pschindże na pschedań:

340 krutnow,
14 wołow,
32 bukow,
31 wobdrukow a
90 cźelatow.

Jedyn bź rjane khoć. S wikami klazasche, dokeli su pjenjezy żadne. Mjetowe dobre dóńi płacźachu 600 hrivnow. Dewak bź wiśe bóle hrjenjego a schpatneho rasu.

Wybrakowanźene krawy
a dobre dóńi:

1. kajkolcźe żanych nitbe,
2. kajkolcźe 250—360 hr.
3. kajkolcźe 200—250 hr.

Jałowy:

1. kajkolcźe 250—430 hr.
2. kajkolcźe 160—260 hr.

Bo zentnarju kiwje wuzi:

wołu do cźahanja 30—37 hr.
pródźiniki 32—35 hr.
khoć, kotraż so ani k wżałanju, ani k ko-
mjenju nichodźi 30—35 hr.

Na kónjaze wiki tam bźechu pschihnali 769 koni. Wiki tłocźachu płacźiny wo widrichtowachu:

1. rjadownje	1100—1500 hr.
2. rjadownje	800—1100 hr.
3. rjadownje	500—800 hr.
dobitjeli	300—500 hr.

Zokor pschi 200 zent. we Magdeburku 164 hacź 168, hacź 173½ hr. po zent. bjez dawka.

Tuhi rjeka rospuscźenje wulkoſmjenjenje Metz & Co. we Barlin-Steglitz. We wulkowikowanju bź wobkhod mérny. Sa to ło ratarjo hiśo ł naśetkum wuſpomn sastarają, dokeli ło boja, so wośtke nałeto wschelake ſmjenja żadne bycź. Cźehwjeny dźecźel na żwojich płacźiznach wobsta. We druhich druźinach dźecźelow bź mérny wobkhod. Derje dże hiśo kalowe a morchejowe ſmjenja, dokeli bźechu żnź schpatne a ratarjo ło boja, so budża nałeto drohe. Tele płacźiny ło sanźachu:

Cźehwjeny dźecźel	90—140 hr.
běły dźecźel	130—190 hr.
schwediski dźecźel	60—92 hr.
módry dźecźel (luzerna)	68—98 hr.
żołty dźecźel	36—42 hr.
wėcźny dźecźel (Wundklee)	76—110 hr.
inkarnatiki dźecźel	22—26 hr.
jendż. wódna powodnina	32—44 hr.
żołtnik (timotej)	38—48 hr.
łuczna trawa	50—60 hr.
hejdinschka	13—14 hr.
kolodźij	10—13 hr.
żonop	28—32 hr.

wschо po zentnarju.

Schkrowe depesche.

**Produktowe wiki w Barlinje. Dźenja sobotu dopoł-
dnja w 11 hodź.: Mało żita je na wikach, płacźiny so dale
ſtruźuja.**

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotrjowe ſmjenja po tonu abo 1000 kg, śewot 100 kg.
płacźiny do ſtatej hriwnje.

	7. 11.	6. 11.
Pschenza	205-215	200-210
rożka	205-212	202-208
natel. jećmjeń	220-250	220-250
nat. jećmjeń wowsa	169-176	169-176
kukurica (Mais)	—	—
pschenicna muka	29-32,50	29-31,50
rjana muka	29-32,0	29-31,50
pschenc. wotr.	11-12,00	12,00
rjane wotruby	11-11,90	11,90
rożk	390-400	400
lane ſmjeno	390-400	390-400
rjech	22-25	22-25
pjeluschki	15-16	15-16

	7. 11.	6. 11.
rożk. wośtcźki	15-16	15-16
koch. mełasa	8,20	8-8,70
ferabella	14,00-15	14-15,00
bernage trucki	18-18,75	19,00
ſuny	21-22	21-22
woka	17-21,00	17-21,00
lanu wośtcźki	24-25,00	24-25,00
wośtke ſmjeno	14-14,50	14-14,50
alle łupiwa	15—18	15-18,00
ſyno, 50 kg	3-3,15	3,00-3,20
ſłoma, rjana	1,0 -1,15	1,0-0,40
„ pschenc.	1,00-1,10	1,0-1,40
„ wowsina	0,90-1,05	0,90-1,00
„ rożna	0,90-1,05	0,90-1,80

Płacźizny na pschedań:

Wiś, dźeśerjo, Tietza w Bełej Wodźe, Johnstr. 59.

Kruwje, mlodej, wyschkoſmjeſnej Gnitow Panther w Ko-
rjejach.

Kóń cźorny wałach we Korjejach cźo. 11.

Sso pytaju:

Kowć, mużaze, w Dażinej cźo. 87.

Dźeśerjeti Richard Maśik w Bełej Wodźe

Wobrużja Korla Schüller „Deutsches Haus“ w Hródku.

Drježdżanska burza.

Dnjeschnja burza.

Pschenza	210-215	běrnaze truſki	21,00-21,50
rożka	210-215	pschenc. wotruby	12,00-12,50
nałetni jećmjeń	240-258	rjane wotruby	12,00-12,50
nahmiski jećmjeń	220-230	pschenična muka	33,00-35,00
wowsa	179-188	rjana muka	33,00-35,00
cźehwjeny dźecźel	240-275	woka	20,00-21,00
rapa	360-380	pjeluschki	20,00-21,00
kukurica (Mais)	208-213	hróch	26,00-27,00
ſuche truhanczki	11,00-12,25	ſotrowe truſk.	18,00-20,00

Drobnowikowanźe płacźizny w Budyschinje.

8. nowembra 1924 po hamtiſkim postajenju.

Wiśe płacźizny ło po ſkl. hriwnje ſtrowne.

Twora	najnišich płacźizny	najwyschi płacźizny
	hr.	hr.
Howjaze mjaso . . . . . 1 kg	1,60	2,30
Cźelaze mjaso . . . . . 1 „	3,40	2,80
Stopjaze mjaso . . . . . 1 „	2,00	2,60
Swińjaze mjaso . . . . . 1 „	2,60	2,80
Tukrainy hwinjaty ſchmalz . . . 1 „	3,20	3,60
Pschenična muka . . . . . 1 „	0,40	0,56
Rana muka . . . . . 1 „	0,36	0,38
Khlěb . . . . . 1 „	0,35	0,35
Jedne běrny . . . . . 1 „	0,08	0,10
Raiß . . . . . 1 „	0,44	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,48	0,72
Ssoh . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. hwinjazy ſchmalz . . . 1 „	1,90	2,00
Ssuschcheny wotcź . . . . . 1 „	3,20	3,60
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,26	0,30
Jedżna butra . . . . . 1 kg	4,80	5,40
„ „ wukrejna . . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . 1 schk.	0,17	0,20
Jedne bunu . . . . . 1 kg	0,48	0,64
Zolor drobna . . . . . 1 „	—	0,72
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjeatne wuhlo (domi. tepj.) . 1 ztr.	—	1,90
Brunnjowe briketty . . . . . 1 „	—	1,15

Wobucowy dom Ernsta Löberta

w Budyschinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najlubša kupowańja wobuwow. Fódułowanje spěšnje a tunjo

Wodowody

připrawy k wohrěwanju wody, připrawy za parne tepjenja, plumpy, samonapojadła, nowopřiprawjenja a wuporjedźenja wuwjeduju najtuńšo. Mam wulki skład — najlěpše dźěłanske mocy kowanske dźěła (Schweissen).

Karl Albrecht w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 16 — na zadnej hasy w „Litterec" piwarni. — Telefon čo. 1081

Kedźbu! Kedźbu! Kedźbu!

Najnowišu připrawu k parjenju běrnow

možeće sebi hermank wobhladać

we „Złotem Lawje"

Stejišćo: **Falting z Njeswačidła a Pöthig z Kočicy.**

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki

drasty suknje

bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Kedźbu!

K hermankej poručam płaćizny hódne

wobuća a filcowe twory

a druhe dalše podobne potrěbne wěcy.

Wuporjedźenja čisće a derje wuwjeduju.

Josef Janeček w Budyšinje

na kotolskej hasy 1 (Kesselstraße) pódla „Radnoje piwo".

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Fotowe projekciowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mjeńšel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najsćišnišo.

Płachty přikrywy měchi

z wodunjepřepušćateho płatu **předawa a wupožčuje**

dešćowe, wolmjane a lěčne za konje, spanske přikrywy za dźěłaćerjow

Zasopředawarjo so pytaja

fabrika, wikowanje a wupožčenje: **Hoffmeister w Drježdźanach**

Waltherstrasse 20. Telef. 17064

Předawanski büro w Budyšinje:

na Hošic hasy 23. Telefon 1045.

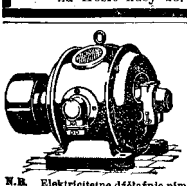

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjencu Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža **kupować, hdyž chcedźa.**

Hobrski wubjerk

tkaninow za šórcuchi, rubišćow, jakow; kožuchowych počehnjenjow wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja.

Stajnje dóńdu nowosće

čorne a brune kašmérowe rubišća

Hobrski wućerk jakowych barchentow kaž też wšěch

wumyslomnych tkaninowych družin

Najwjetši wubjerk žonjaceje drasty.

Kruće sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćizny!

Alfons Schauseil w Budyšinje.

Telefon 1315.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Blidowe ruby

twjelki, trjenja, košlace sukno najlěpšu tworu spodźiwnje tunje

K. Erler na žitnych wikach 11

napřeća „Złoteje Hwězdy"

Ręči serbski.

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola

Oty Brandta nasl.

na znutrkownej lawskej hasy 8.

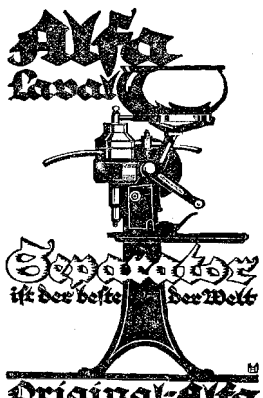

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šuleńskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Składnostne poskićenje niže płaćizny

Dźełba najl. damastowych bildowych a taflowych rubow; dźełba 75 cm šěrokich košlacych barchentow, kóperowa twora, metr po 88 pf.;

běłe a pisane ložowe počehnjenja, barchentowe ložowe plachty, twjelki, trjenja, dybzačne rubiške;

zbytki jakowych barchentow a šórcuchowych tkaninow.

Hilger na Lotzeskej drózy 201 Žane klamy.

A. Heintze w Herrnhuće při dwórnišću.

Zahrodniski wulko-wobkhod, štomownje a sadowe zahrody.

Wobdźěłana zemja 125 jutrow. Firma założena 1876 poruča we wulkich składach:

Sadowe štomy wšěch družin a formow, **jahodkowy sad, rychowe kerćki, alejowe štomy, jehlinowe štomiki** ze zemju, **róže** wšěch barbow a družinow, **wiiace rostliny, zymo-krute kerćki, hajniske sadźenki.**

Katalogi z płaćiznami na přeće darmo. Radupodawanje a wuwjedźenje sadźeńnjow a zahrodow. Samsne zahrody poskića wobkedźbowanje zažnych kóždołětnych a derjeńšnych sadowych družin samsneho a cuzeho płahowanja, kiž so za sakske a šleząke wobstejnosće wosobje přihodźa.

Wobhladanje kóždy čas dowolu a sebi přeju.

Štrykowane hólčace wobleki

praktiske, płaćizny hódne, trajne poruča ze **spódnimi šatami** wšěch družin w jenoż přenjoklasnej fabrikaciji

Štrympowa fabrika Otto Oßwald

Kupowanski dom za wikowarjow.

W hypothekowych nahódnosćeńskich wěcach

přewozmu wobdźěłanja namjetow k nahódnosćenju a zastupuju strony (Parteien) před nahódnosćeńskej wyšnosću.

Ernst Koban, prawny büro, w Budyšinje

na Kaenblerskej drózy 6; telefon 814.

Rukajcy

štrykowane a trikotowe, poruča w připóznatych dobrych družinach

Otto Oßwald na kamjentnej hasy

Česćenym wobydlerjam

w Małym Wjelkowje

a wokolinje z tutym wozjewjam, zo wšě dźěła derje a płaćizny hódno wuwjedu, kaž

twarjenje a wuporjedźenja wuhnjow, přestajenje a mjećenje khachlow, wuporjedźenje pjecow, stajenje plokanskich kotołow a wusadźenje sćěnow z platami, kładźenje flizow, klockowych podłohow a rynow, bělenje a musrowanje stwow, wuporjedźenje khěžow a wotstronjenje barby wot nich.

Z počesćowanjom

Pawoł Nowotnik, porjedźeński murjeř w Małym Wjelkowje 3b.

Přizjewjenja k nahódnosćenju nalutowanskich pjenjez

přijimuje hač do 31. decembra t. l.

Měšćanska nalutowarnja w Budyšinje

Palne kuluchi

płaćizny hódno běžnje předawa

Raab we Wotrowje pola Pančic.

Awkcija hatneho słanja

Póndźelu, 10. novembra 1924, připołdnju w 1 hodź. zeńdu so kupcy při korčmje při mosće.

Hatne hospodarstwo w Hućinje.

Płaćizny hódno

židźane trikowe drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Słomu kupuje po přihód. płaćiznach **Hugo Schütz** na žit. wikach 30. Tel. 1180.

Hypothekowy Koestner na žitnych wikach 18.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, rap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so w ześ wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Cisło 263 **Budyšin, pónjelu 10. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Dla wobžaromneho nadpada na žobustawy swjatkarskeje wojerskeje kontrollowaceje komisije w Inglolstadtu w Bayerskej je bayerski ministerski president dr. Held zapowěrjenje ententy w Mnichowje žiwoje wobžarowanje wuprajił.

*

Nětkuždyžeho zastupjerskeho ministerskeho presidenta dr. Zeignera žu z Lipska do Budyšinskeho zastupa pschewjesli.

*

W poknóžnych Czechach žu žobotu w nozy 5 stopnjow tymy měli. W Parišu žu někotre wosoby, kotrež pod holym njebjom pschenozowachu, smjerśle, druhe žu žebi stawy smjerśle.

*

Někotre tyšazy wuczerjow a wuczerkow awstriskich ludowych a měšćanskich schulow žu we Winskej radnizy pschećiwo nabožerstwi schuli protestowali, kaž wuka chze swjatkowy kanzler Seipel zawjeseć. Zadaju žebi, so by žo schula wot zyrkwje dźělila.

*

S Wina žo najnusnischi wobkhad k njesam z letadłami a automobilemi wobstarnje, dokeł železniczne cjahi wjazy njejeźdża. Parlament žo wutoru seźdże.

*

Nětkuždyschi chinesti khežor je žo bjes žleda shubił. Jeho zwójba je zastupjerjow wutrajnych mozow w Tientsinje prošyła, so bychu jeho schkitali.

Sakski žejm žo njerospuschći.

Sakski žejm bě žo žobotu sesćel, so by wo namjetowanym rospuschćenju žejma wuradźował. **W mjenje němskonazionalnych žebi zapódkanz Beutler žadasche, so by žo žejm rospuschćił.** Dla spiża schtyrjoch zozialdemokratiskich ministrow, w kotrymž so tuchi bla wotžadzenja nětkotrych zozialdemokratow z wyšokich zastojnstwow psched porokami radikalnych zozialdemokratow schkitaju, nimaju němskonazionalni zozialdemokratiskich ministrow za khmanych, so bychu ministerske zastojnstwo zastarwali. Zapódkanz **Blüher** z němskeje ludoweje strony na to pokazowaschе, so by, hdy by žo žejm roswjasał, z teho jenož lěwe schidło zozialdemokratow wuzitk brało. Tehodła won njeporuči, zatke koaliziske knježerstwo pscheměnić.

Demokrat Seyfert mjenješe, so njeje trjeba, žejm rospuschćeć. Demokratoju wschak žo njetrjebali bojeć, so bychu pschi nowonoćbach schkodowali. Němskonazionalni bychu se žwojim namjetom na rospuschćenje jenož radikalnym zozialdemokratam do žeda pontnali.

Hdyž běschtaj zozialdemokrat lěweho kschidła Schwarz za rospuschćenje a zozialdemokrat praweho schidła pschećiwo temu rěčałoj, dóńdže k wothłosowanju wo namjetcje: „Ssejm žo rospuschći". Se 96 zapódkanzow njeběchu tjo pschitomni. Prezident wunoschi pschipowědźi: 43 zapódkanzow bě za rospuschćenje, 50 zapódkanzow pschećiwo njemu hłosowało. S tym běchu wschě namjety na rospuschćenje padłe a žejm žo njerospuschći.

Hdyž běchu žo wschě namjety zakkeho žejma na jeho rospuschćenje wotpokasałe, kommunistiski zapódkanz Böttcher namjetowaschе, zozialdemokratiskim ministram njedowěrjenje wuprajiś. Namjet njedowěrjenja žo zacźišny.

Namjety w zakkim krajnym žejmje.

Němska ludowa strona je źiedowaze namjety w žejmje spodała. Seźim chzył wobsamknyć, knježerstwo nomokwić, so by hnydom

1. pschi dawku podružnikkeho dawka a) małych rentnarjow a druhich dostawarjow podpjery hač na dalsche pschepuschćiśko, b) dźěl, za twarjenje wobydlenjow postajeny, z pschikrócenjom podźela stata a gmejny na 15 procentow powpschiło.

2. Ležomnostny a pschemyślowy dawk thětro snižiło, wožebje dawk na summu mjdow wotstroniło.

3. Ptaćišinu za zapisanje do ležomnostnych knihow na pschełse žadóby, w druhich němskich krajach płaćaze, snižiło.

Druhi namjet teje žameje strony praji:

Dla rozcźažeho pschićišćicza k wobschchim schulam žu nijsche a brěnje zjadowanje zhlnje pschepjelnjene, z čimž je wuczbu, nowowozjawnym žadanjam wotpowjedaza, jara pocźežena. Seźim chzył wobsamknyć, knježerstwo naprotowić, so by by pschi wotmyślenej reformje zhlnosći zjadowanjow za zenotlive khodźerki tak zrjadowało, so by liczba, za ludowe schule še sakonjom 31. julija 1922 powjena, njeby pschekrocźiła.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowarńja wobućow. Pódusowanje spěsuje a tunje

W Kamjenizy kommunistow sajeli.

Kaž kommunistiske nowiny pischu, je policija kommunistiskeju redaktorowu Müllera a Siegela w Kamjenizy (Chemnitz) sajała, dokeł staj pjeza sakasane lětaki roschěrjałoj.

Pódla teho žu w Kamjenizy jednacze wožobow sajeli, kotrež žu do namakanja wulkeje hromady roschuchadłow a materiala zapleczene; te žu k dźěkanju granatow postajene byke. Mjes roschuchadłami je žo też tak mjenowany awstralit nadeschoł, kotrehož skutkowańska móz je wjele wjetscha dyžli dynamitowa.

Kommunistojo w Kamjenizy žu pjatk wjeczor lětny dźeń ruskeje revolucije wobswjećili. 400 muži z cźahom spěwajo a herjekajo po měsće cźahasche. Policija bě pschećiwo halekowarjam bjes mozy.

Na torhoschću kommunistojo policistow wobstupichu a žo do nich z pukami dachu. Pschi tym jeneho policista na cźole zranichu. Wjetschemu wotdźělenju policistow žo skónčnje poradźi, njeměrnikow rosehnać.

Holk w Bochumskim měšćeńskim parlamencźe.

W pożedźenju Bochumskich měšćeńskich zastupjerjow je pjatk k wulkej herjekazy doschło. Psched pożedźenju bě žo wulka cźrjóda ludźi sešła, kotraž žebi žadasche, so bychu ju do sale puschćili; dźiwchu wusrjećz, kak hubjenje po dźělonjemerjom wjedźe. W radnizy a psched njej bě žo policija sestupała. Pschi spočatku pożedźenja žo kommunistojo a zozialdemokratojo wurěcźowachu. Ludźo na tribunach, kotrež běchu husto wobsadźene, rěcźe kommunistiskich zastupjerjow še živym pschiwołanjom pschewodźachu. Kommunistiski pschedsyda njemjescheje sa nuzne, wokanje zakasacź. Sozialdemokratiskich rěcźnikow porejichu.

Kommunistiski pschedstejicźer bě namjet měšćeńskeje frakcije wotpokasał, so by žo wo wólbje měšćeńskich zastupjerjow jednało. Na to měšćeńskaju a zozialdemokratiskaju zastupjerjo še sale wundźechu. Pożedźenje žo tehodła na jenu hodźinu pschetorhny. Hdyž bě žo pożedźenje z nowa zapocźało, kommunistojo prajichu, so njebudźa wo wólbje pschedstejicźerja měšćeńskich zastupjerjow jednacz dacź. Měšćeńskaju a zozialdemokratiskaju zastupjerjo tehodła z nowa z pożedźenje wundźechu. Kommunistiski pschedsyda z wopytarjam tribunow poréźa a potom pożedźenje skónči.

Awstriskaj železnizarjo strajkuja — awstriske knježerstwo tehodła wróco słupiło.

Awstriske knježerstwo je žo zapowědźiło, do žadanja železnizarjow za powyschenjom mzdy zwolicź. Knježerstwo dyrbjesche žo wažnych pschićinow dla žadanju železnizarjow zapowjedźicź. Hdy by wono to njeczinilo, bychu hnydom też wschitcy druhi statni zastojnicy wyschicźu mzdu žadali. K dopjelnjenju tuteho žadanja njebychu statne dochody dosahnyle. S wotkal dyrbjesł stat trěbne pjenjezy wzacź? Nowy dołh njeźmě awstriski stat cźinicź. Na to je žo wulkomozam ententy zwjasał, hdyž žu jemu te z wulkej pożcźonku z finanzneho cźahu wupomhale. Wot teho cźasa awstriske finanzy pod dohladom ententy stejachu. Po finanznym planje, kotryž žu wulkomocy postajile, dyrbi žo awstriski stat złożowacź. Po tymle planje žu też mzdy statnych zastojnikow wodmérjene. Awstriskaj železnizarjo pak maja mało rosumjenja za krucze postajenu finanznu plan. Hdyž knježerstwo w postajenym cźasu do jich žadanjow njeslyschi, wonaj strajk pschipowjedźichu. Na to je knježerstwo wobsamkło wrócźo stupicź. Narodna rada, kotraž ministerstwo wuswoła, je žo swolała. Doniž žu nowe ministerstwo njesestaja, swonkowny minister dr. Grünberger knježerstwowe dźela dale powjedźe.

*

Železnizarski strajk je žo 7. novembra w nozy w 12 hodźinach sapocźał. Wot teho cźasa je žo wobkhad na awstriskich statnych železnizach sastajił. Jenož cźahi se žiwnoscu a wuhlom hischcze jedźa. Wobkhad po železnizy z Cźeskoslowakskej, Bayerskej, Madźarskej, Schwizu, Italskej a Južnoslowjanskej je žo sastajił. Tehodła žo někotre cźahi z Němskeje do Italskeje psches Schwajzarsku wodźa.

*

Cźeskoslowakska je dla pschićinow technniskeho dźěła pschestała, wuhlowym cźahan do Awstriskeje jěźdźicź dacź. S tym je sastaranje Wina a Awstriskeje do najwjetscheho stracha pschischło.

Też němskej železnizy strajk hrosy.

S Elberskeda a Hamburga žo powě, so rosbarjenosći mjes sastojnikami a dźěłacźerjemi železnizy pschiběra. Powšedźenje wuprawjenje mzdy njeje dźěłacźerjow na žane waschnje spokojiło. Železnizarske swjatki měnja, so strajk njebudźa móz wobeńcź, jeli so direkzija towarišiwa němskich železniznow žiwoje detalne stejiscźo w mjdowym prascheńju njepschemeni. W Elberfeldźe žu žo wokrjesni dowěrnizy hižo seschli, so bychu wobstawkli, a z Hamburga a druhich wokrjesnow žu telegrammy doschle, w kotrychž žo žada, so by žo pohledni žrědk dźěłacźerskich swjatkow, strajk, nakoźił. **Tehodła je strach, so žo z awstriskeho žrjedzowuropiski železnizarski strajk roswije.**

Ruzy cźeknjenźy w Franzowskej.

Nětkuždyschi ruski ministerski pschedsyda Trepow a nětkuždyschi duminy sapódkanz Krupenski staj ministerskemu pschedsydźe Herriotej w mjenje cźeknjenźskich skupinow pišmo pódałoj, w kotrymž žo pschećiwo temu protestuje, so žo pódłanjliwoire twarjenje bolschewikskemu knježerstwu pschepoda. Za ruskich cźeknjenźow w Franzowskej pschebywazych, žo polna žiwoboda žada, so mohli njewotwisni wot bolschewikskeho knježerstwa, dale žiwoje sajimy zastupowacź.

Porazka franzowskeho knježerstwa.

W pożedźenju kommunistiskeje deputerskeje komory sa sakonje dawarstwo je knježerstwo pschi wuradźenju sakonjoweho nacźiska sa pottócźenja njewopravnjeneje spekulazije porazku porzěpiło. Se wschěmi pschećiwo jenemu hłosej je žo knježerstwowy namjet wotpokasał. Rospravnikej je žo porucźiło, nowy sakonjowy nacźisk sapodacź.

Psched nowymi njeměrami w Schpaniskej?

Kaž žo sda, je w Schpaniskej revolucionarne hibanje pschećiwo direkterstwej wudyrilo. W Barcelonje je žo mjes policiju a anarchistami krwawnje wojowako. Wot dźešcheho cźasa je znate, so žo pódla franzowsko-schpaniskeje mjezy wešte revolucionarne hibanje pokasuje, pschi cźimž žo też pschihotuju k zběžej pschećiwo direktorijej cźinja. Schpanska zenzura, kotraž bě hižo w spočatku wótra, je žo pożedźenje dny hischcze pschihwótsła.

Psches schpanskje mjezy žo jenož mało powěsćow pschepuschcza. Pschego pak dyrbi sdźelenka direktorija pschinjacź, so je rano 7. novembra nětkuždy 30 wožobow psches franzowsko-schpanisku mjezu pschischło. Hdyž je policija cźahu pschihtadnikow sajeła, žu žo tucźi wobarali, a jeneho policista morili a druheho cźežko ranili. S bandy žu 5 muži morili a 18 sajeli. W sakach sajatych žu namolwjenja k zběžej namakali.

*

Policija w Barcelonje je někotre wožoby sajała, poka kotrychž žu bomby namakali. Sa druhimi, kotriž žu cźekli, je žo pschećeźita.

Politiska napjatosć w Indiskej.

Psched někotrymi dnjemi je žo w domje wjednika Swarajistow Dasa w Kalkucźe pożedźenje wotmeło, na kotrymž je žo też Gandhi z wopredka wobdźělił. S pożedźenja je jenoś znate, so je žo Gandhi z wopredka pschećiwjał, napominanje na wobhdleństwo podpisacź, w kotrymž bě mjenjene wuprajene, so žo naprawy nětkuždyscho knježerstwa pschećiwo stronje njewotwisnosće měrja, skónčnje pak je žo podwolił.

Po dalschich powěsćach žu w Nawasharu nowe njeměry mjes Hinduami a mohamedanami wudyrile. We Pajasu je žo 60 klamow a złožow wotpalilo. Wobeń je žo pjeza zaparał. Pschi knježazej napjatosći žebi wjele wuzita, so žu politiscy pschećiwnicy wobeń załožili.

China Chinesam.

S twušpěchom Czang Tso-lina, kotryž je nětkole z knježom połnocnje Chiny, je žo zhromadnje Chinesow zbudźało. Pschikazam wukrajanow nochcźeja žo dale podwolecź. Jich hejło nětkole réka: Chinesko Chinesam. Zarazajnje je žo w tymle smyśle nowy swonkowny minister Wang wuprajił. Pschipowjedźi, so budźe žebi China bórly

žadacź, jo wjacy žo wjace sreczenja ſ wutrajnym ſtatami pſcheměnike, kotrež ſo njeiſu na podložku runopravoſcze wobſamkle. China chze w pſchecźelnym wobkhadze ſ wukrajnymi mozami wobſtacź, tola China ma prawo na ſamoſtatnu exiſtenſu, a wjace ſreczenja, kotrež tuto prawo njepſchipoſnawaju, dyrbja žo po wobſtronſkim dojednanju wuporjedźicź. Wang praji, ſo je China ſwonkowne naležnoſcze hacź dotal na dźěcźaze waſchnje rjadowała. Nětko pak je China ſwobodny a njewotwiſny ſtat, kotryž bjeſ winowatoſcźow ſnapſchecźa wukrajnych ſtatow ſteji, ke kotrymž chze pſchecźelne ſtyki ſkhowacź.

Wu tu khwilu ſu wobſteinoſcze w Chinje hiſchcźe jara ſaſchmatane. Wang tamniſche wobſtejnoſcze w rožoſtitych ſaſchmatane. Wang je hižo w rožoſtitych barbach widźi, mjes tym ſo w Chinje hiſchcźe wulki njepowiſna, je pſchecźelje prajene, k temu je hiſchcźe dolha noha.

Cźang Tſo-lin w Pekingu.

Cźang Tſo-linowe pſchedwójſko je do Pekinga doſchło. Nazionalna konferenza chineſkich generalow a politiſkich wjednikow, kotraž dyrbi nowu ſtatnu formu poſtajicź, žo ſa dwoj měſaz wotmjeja. Hacź do teho cźaſa dyrbi China pod knježeŕſtwom ſtejecź, kotrež ſmjeje karakter wojerſkeje diktatury.

Wojowanje ſ pſcheſmykarjemi alkohola w Ameriky.

Lódje knježeŕſtwa Sjednoczenych ſtatow njedaloko brjoha na lódźe kakaju, kotrež pytaju alkohol do Sjednoczenych ſtatow pſcheſmykacź. Kaž je znate, ſo tam njejsmě žadyn alkohol ani palicź ani picź ani pſchedawacź. Skradu pak ſo hiſchcźe wjele alkohola wuzije. Wón ſo wobſtoje ſ Jendźelſkeje pſchiwožuje, a ſo ſa drohi pjenjes do kraja pſcheſcźmytuje. Poſlednje dny běchu pola Newyorka knježeŕſtwowe lódje nekotre male pſcheſmykarſke lódje wobjeźe. Hdyž běchu muſtwa na nich dla njedoſtatka wody w ſtrašche ſawutliſcź, wone knježeŕſtwowym lódźam tunu palenza ſa tunu wody poſkiſcźachu. Pſcheſmykarjo běchu ſwonka amerikanſkeje knježeŕſtwoweje zony a njesměduacźu ſo tehodla ſajecź. Dla knježeŕſtwowych lódźow njemóžachu wone k brjohej dojeźź. S palenzom pak ſo na dlěſchi cźaſ njebohdźi lacźnoſcź haſcheja. Knježeŕſtwowe lódje ſim wjeſo wodu njedachu a tak dyrbjachu ſo pſcheſmykarjo poddacź. Pſcheſmykanje alkohola je ſaſo pſchiběrało. Dla naſhonjenjow, kotrež ſu pſcheſmykarjo huſto cźinili, wone palenz jenož ſa ſloto wotedawaju; jich ſu huſto ſ falſchowanymi dollarſkimi notami ſjedali.

Niž jenož na morju, tež na kraju policija ſa alkoholom pilnje źledźi. Tele dny je wona we Waſhingtonje w jenej khěži ſnapſchecźa parlamenta ſtkad 1000 gallonow wuſledźiła.

Ze Serbow.

Póndźelu, 10. nazymnika.
Handrija Awellina, wučerja.
1841 wuzwoli so Serb Matej Kučank za Budyšskeho łachanta.

Siplenka.

Je dźiwja róża zakśěła,
A je mi luba slubiła,
Hač posledni kśěw wotpadnje,
Zo budźe moja zawěsće.

Ach běda! běda! šiplenka
Žno na kefsku je zwjadnyła;
Sy luba sy mje zjebała,
Dźens wotpadnyła šiplenka! Késla.

Był Swjaty Jurij dźensa w Serbach tu,
Měł kalač wjac hač jenu waku zku.
Jan Radyserb.

Pawor Wiczas:

Bożemje Lužizy.

Bożemje, Lužiza, wótzny mój kraju.
Bożemje, domi na, dźěcźowki rajo.
Kož w naſhnjuu liſcźiczko ſchtom,
Tak wopuſcźcźu wótzowſki dom,
A dalołko je Sſerbow wotſtalu ſo. —
Pak tola do kraja praſ'ownjan'keho.

Mějtoj ſo rjenje, wój, nano a macźi,
Bratrej a ſotra, też pſchecźe jo, ſnacź',
Ja w zu bje chzu hopoun mě ź,
Hdyž rěcź cź bźa njeſmalu rěcź.
Tožame pak ſlónzo, kiž woh ěwa waſſ,
Też mi budźe ſwěźicź, hdyž wrócźu ſo ſaſ.

S odźakom chzu ſpominacź na Sſerbow doſchi.
Saſtacź jim Božo ſych dobrotow mnohich,
Kiž doſtal ſym lubo cźiniw,
A ſtrow ſ'ch pſchecźe'niwe.
Bóh dał, ſo bnch ſtrowe wſchitzy wſtadał ſaſ',
Hdyž ſ wami ſo ſetkam ſnadź pſchichodny raſ.

— **Wo wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer — 5, najniſcho temperatura w nozy — 1. Wyſchina ſ rjanym wjedrom leži nad połodniſchim dźele Skandinawiſkeje a krótkoraniſkej Europu, jeje jadro (wyſche 775mm) nad Pólſkej. Nižina ſ deſchcźenj pſchikrywa wjecźornu Europu, jeje kſiedźiſchcźo (niže 745 mm) leži ſ wjecźora Jendźelſkeje. Dokelž je ſo wyſchina wot połnóžneho morja do Pólſkeje ſcźahnyła, mamy někto wětrу ſ krótkeho ranja, kiž nam je Němſkej ſymniſche wjedro pſchinjeſu. S wjecźora bliža ſo zyline deſchcźe. Wjedro pak ſo jenoź pomału pſchemění. Juttje wutoru ſtónczko 7,12 hodź. ſtźadza a ſo 4,19 hodź. khowa; měſacźk ſtźadza pop. 4,54 hodź a khowa ſo rano 6,36 hodź. Juttje pop. mamy połny měſacźk. Pſchichodnak wěſtcźi nam deſchcź. Naſch wjedrawuſtojny nam na tutón tydźeń tole wjedro wěſcźi.

Wutoru: W nozy deſchcź, na to pomročcźene mjetanje, potom ſo ſ měſtnami podeſchcźuje, ſeſchuje ſylny wětr.

Sſerjedu: W nozy wichor, na to pomročcźene, ſ khwilemi deſchcź, wětrowje wjedro dale traje.

Schtwórk: W nozy bluke, na to pomročcźene, krótki cźaſ deſchcź, ſ měſtnami njewjedrowe deſchcźe, ſlaby wětr.

Pjatk: W nozy bluke, na to deſchcźowate, zane ſtónczko, potom wichor a deſchcź.

Sſobotu: W nozy nakhwilnje rjenje, na to ſ wjetſcha pomročcźene, popoldnju ſlaby deſchcź, ſlaby wětr.

— **Radioteleſoniſke powěſcźe wo wjedrje** ſa juttje wutoru: Rjenje a ſuchо, w nozy mróz.

— **Rosprawa połizije.** 8. 11. 24 pokradny ſo tu muzſe kolo „Rapid“ ſ cźiſłom 123 486. — W nozy na 9. 11. jedyn ſotto kreſpeny a jedyn cźorny honacź, jedna ſotta, jena žoltokryjena a 2 cźornej kokoſchi. — W nozy na 10. 11. cźelny w Libonju cźorna kobla ſ krótkej wopuſchu. Wona je 5—6 lět ſtara, ma na thribjoſcze diwaj běłaj blataj je žoltu płachtu wobjeto, kiž je ſ „G. Z.“ woſnamjenjena.

— **Lětuſchi nahymſki hermank,** kiž ſo ſobotu ſapocza, ma pſchezo hiſchcźe žiwoje dawno ſnate wobliczo a wubudźi koždy krócź jenaſki ſacźiſchcź, ſacźiſchcź, kaž by ſo nješto, ſchtož je bluboko ſ Budyſchſkim žiwjenjom ſwjazane, a tehodla koždeho hnujaze, ſo ſaſo wrócźiło. Sobotu a njedźelu běſche jara rjane nahymſke wjedro, kotrež běſche wjele ludu nawabiło do łužiſkeje ſtolizy. Pſchezo ſo móžemy wobkedźbowacź, ſo ſu wopytowarjo a kupowarjo na hermanku ſ najwjetſcha Sſerbja. — Kaſti je wohwrót byl, njeje hiſchcźe pſchewidźecź. Tola tak wjele hodźi ſo prajicź, ſo ſteji też letuſchi hermank w ſnamjenju hiſchcźe knježazeho pjenjeżneho njedoſtatka, tak ſo ſo pomérnje malo kupuje. Najlěpje pſchedawaja ſo wězy wſchedneje potrjeby wobžeže wobucze a ſnata ſa ſymu. — Siwonkowny ras hermanka cźini kuſk roſcźehnjeneho ſacźiſchcźa, dokelž je ſawjeſcźeluſki rózk ſaſo na tšélniku ſamẽſtnjeny. Drjewowe wiki bychu ſo jemu lěpje hodźałe, hacźrunjeź to tamnitchim wobydlerjam runje jara lube było njeby. — Dźenſa wjeczor ſtónczi ſo hermank a pſchiwjedźe ſ rjanym wjedrom wjeſce mnohich wopytowarjow.

— **Kandidaty ſozialdemokratiſkeje ſtrony.** Sa kandidatow ſa wólbu do ſakſkeho žejma wuſliwolichu na pjatkownym wurjadnym poſjedźenju zobuſtatowu Budyſchſkeje ſozialdemokratiſkeje ſtrony, k. Arndta ſ 89 hłosami, k. Wehlu i Hornjeje Hórki ſ 44 a k. Günthera ſ Pokejmizy ſe 22 hłosami.

— **Njeſboże.** Wežera nadeńdźechu w bydlenju na zybelnjej haży 83 létnu wudowu bjeſ wědomja leżo. Wona bě ptum do ſo ſrěbała. Starſchiſchi mazeŕku dowjeſchu do thorownje. Kaž ſo nam powě, wobſtoji nadźija, ſo ſo ſaſo ſhraba. Wina tuteho njeſboża bě njekedźbliwoſcź.

— **Sozialni rentnarjo.** Póndźelu, 17. nowembra 1924 wot dop. we 8 hodź. hacź do pſchip. ½1 hodź. wuplaczuje ſo muſeowa podpjera ſozialnym rentnarjam w krajnej khěži na hredowſkej haży (pryedawſchim wuhlowym hamcźe). 5 a 10 pjenjezźnow njech ſo ſaſo ſa ſamẽnjenje zobuſchinjeżu. S dobom wudawaju ſo tam też wupokaſanki na běrny a wuhlo.

— **Też pjezźhrinynali** ſo pjecza ſaſo bija. Jeli ſo to wopraudźe pſchewjedźe, dha budźemy w naſchich kapłach ſaſo te wulke koleſa nohyeź.

Do katoliſkich Sſerbow. Juttje pſchichodźa ſaſo dźeń wohſebiteho dźěcźowſkeho wjeſela. Na ſwjedźeń ſwjateho Měrcźina khodźa naſche ſerbſke dźěcźi zoły dźeń po wſnaſ, thěžka wot thěžki a proſcha wo mile dary prajicź: „Nječ' tu ſwjaty Měrcźin byl, njeſ' tu niczo woſtajił“. Wojowa pſchijeſche potom dźěcźom wſchu mózną zurobu: ſad, pjeczźwo, ſuſchenu ſad, kołbaſy a huſto doſcź też pjenjeſy. My pſchejemy naſchim dźěcźom prawe dobry wuſpěch a naſchim hoſpodam prawje milu wutrobu.

S **Budeſtcź.** Wriſche ſerbſke towarſtwo „Lubin“ ſmjeje pſchichodnu ſtrjedu 12. t. m. wjecźor ½7 w „Swjatej Jowje“ ſhromadźiznu pola Róſitcź, a n. ſ. kaž je ſo jiżdy wuſjewiło, ſkhe njeżeli. K. wyſchſchi nuczeŕ Schcźa je Sſerbowjez je nam pſcheczelnje pſchednoſchi pichihubił. Tehodla njech ſo wſchitcźe hoſpuſtawy ſ nadeſtcźu ſeſtanu a hoſcźi ſobu pichihujeon.

Předźenak

a baſnik Jan Hajnza we Wjeleczińje ſtaj ſwěrnaj dobraj pſchecźelaj. — Lětſa je Jan Hajnza Pſchedźenakej **poradał**, kak je nětdy wopytarodźe **k h o d o j t u w h l a d a ſ**. — Jan Hajnza je telko naſhonił, ſo muhł Pſchedźenakej ſam zyły wulki nóch na thribjoſcze napjelniez, hdyž ſtaj Jan Hajnza a Pſchedźenak khromadźe, njeje powedanja žaneho Lužana. Nimo měry ſo Pſchedźenak tehodla na to wjeſeli, jeho ſaſo we Wjeleczińje wopytacź. — We jeho ſtwiźiczy ſo derje ſedźi. Tam knježi ſerbſki duch! S tóždeho kuczika, ſ tóždeje ſcźeny, ſ blida a ſ blidka! A ſ woknom nuts ſladaja k njemu Wjeleczańſka zyrkwina wěża a ſerbſke hory. Powědańcźko je wulzy ſajimawe a ma ſamẽſcźe też wjedomoſtny wuſnam. — Wuczeny pſchecźel naſcheho ludu, knjes prof. Adolf Cźerny, chze ſebi jo khowacź. — To je nješcźo, ſchtoż by bi kóždeho ſajecź. Lěwa bojźka ſjon, ſ ſ ń! — Nimo teho pak podawanym jara wjeſelu pěknicźku naſcheho baſnika. Hlajeze, lubi ludo, tajſi wón hiſchcźe dźeńſa — 72 létny — je! Wjeſoły, hdyž je ſtrowy. — Pola njeho dhe Pſchedźenak khwilu wotſtacź a ſwojim ſtarym noham wotpocźinyeź dacź. Tuž njech tola ſtóndy, kiž dhe, ſo by Pſchedźenak ſ njemu pſchiſchoł, to knježej Hajnzy wojſewi, ſo njeby trjebał we wnitkej Wjeleczańſkej woſadze, hdyž pſchewjele Sſerbow njeje — dołho darmo wokoło běhacź.

— **Kandidaty ſozialdemokratiſkeje ſtrony.** Sa kandidatow ſa wólbu do ſakſkeho žejma wuſliwolichu na pjatkownym wurjadnym poſjedźenju zobuſtatowu Budyſchſkeje ſozialdemokratiſkeje ſtrony, k. Arndta ſ 89 hłosami, k. Wehlu i Hornjeje Hórki ſ 44 a k. Günthera ſ Pokejmizy ſe 22 hłosami.

— **Njeſboże.** Wežera nadeńdźechu w bydlenju na zybelnjej haży 83 létnu wudowu bjeſ wědomja leżo. Wona bě ptum do ſo ſrěbała. Starſchiſchi mazeŕku dowjeſchu do thorownje. Kaž ſo nam powě, wobſtoji nadźija, ſo ſo ſaſo ſhraba. Wina tuteho njeſboża bě njekedźbliwoſcź.

— **Sozialni rentnarjo.** Póndźelu, 17. nowembra 1924 wot dop. we 8 hodź. hacź do pſchip. ½1 hodź. wuplaczuje ſo muſeowa podpjera ſozialnym rentnarjam w krajnej khěži na hredowſkej haży (pryedawſchim wuhlowym hamcźe). 5 a 10 pjenjezźnow njech ſo ſaſo ſa ſamẽnjenje zobuſchinjeżu. S dobom wudawaju ſo tam też wupokaſanki na běrny a wuhlo.

— **Też pjezźhrinynali** ſo pjecza ſaſo bija. Jeli ſo to wopraudźe pſchewjedźe, dha budźemy w naſchich kapłach ſaſo te wulke koleſa nohyeź.

Do katoliſkich Sſerbow. Juttje pſchichodźa ſaſo dźeń wohſebiteho dźěcźowſkeho wjeſela. Na ſwjedźeń ſwjateho Měrcźina khodźa naſche ſerbſke dźěcźi zoły dźeń po wſnaſ, thěžka wot thěžki a proſcha wo mile dary prajicź: „Nječ' tu ſwjaty Měrcźin byl, njeſ' tu niczo woſtajił“. Wojowa pſchijeſche potom dźěcźom wſchu mózną zurobu: ſad, pjeczźwo, ſuſchenu ſad, kołbaſy a huſto doſcź też pjenjeſy. My pſchejemy naſchim dźěcźom prawe dobry wuſpěch a naſchim hoſpodam prawje milu wutrobu.

S **Budeſtcź.** Wriſche ſerbſke towarſtwo „Lubin“ ſmjeje pſchichodnu ſtrjedu 12. t. m. wjecźor ½7 w „Swjatej Jowje“ ſhromadźiznu pola Róſitcź, a n. ſ. kaž je ſo jiżdy wuſjewiło, ſkhe njeżeli. K. wyſchſchi nuczeŕ Schcźa je Sſerbowjez je nam pſcheczelnje pſchednoſchi pichihubił. Tehodla njech ſo wſchitcźe hoſpuſtawy ſ nadeſtcźu ſeſtanu a hoſcźi ſobu pichihujeon.

Błędy Bohumił.

Wobnamjeńſke łopjeno do ſtróniki Pražſkich nażhpow.

5] (Pokračowanje.)

Wobaj bratraj cźerpjeſchtaj ſ woprędka doſcź bědy a hłodu, pryedy hacź jej trochu ſnajomſtwa dobyſchtaj a tak ſawěſcźeſchtaj; jedeń pſches wuczenje pijanja a hudźby ſwoje ſeżiwjenje jenoź nětkaŕ we wulkem měſcźe. Pjéhi tom běſche młódźeń Eduard bóle ljeſtarofinieje lohkomyſlneje a wjeſkoleje powahi, tak ſo wſcha cźeja wſchelakorych ſtarocźkow ſkoro wurjadnje na Bohumile leżeſche. Dokelž lubowaſche ſwojeho kreſnjeho bratra, měſcźeſche ſa ſwjatu winowatoſcź, ſtobu wo jeho powrěbnoſcźe ſo ſtaraeź. Wobaj młodaj hółzaj njemějeſchtaj ſawěſcźe w Pražy na rožach pódłane a tłócźeńſke wulka wjetſchina ſtarocźkow wjele bóle Bohumiła hacź młódſjeho Eduarda.

Pſchi wſchěm wón tola njepodleja, ale pražowaſche ſo kruce ſa ſwojim ſamẽrom. A w cźěſkej ſtarej wopraudźitej metropoli hudźby, hdyż ſo jemu telko hrěbkoty potkcźowaſche, telko pomozow a žórkow k doſpołnenemu ſdźakanju a wudokonjenju ſo w hudźbje poſtupowaſche we ſwojem wumělſtwje ſtróżnitwy a ſe horliwej pilnoſcźu dźěkaju Bohumił hobrjaj do pryedka a to ſa nimale jara krótki cźaſ.

Njetrajeſche to dołho, a Bohumił, hacźrunjeź běſche pſchetwoſchu měru ſkromny a poniżny, počeſche na ſo wobroczecź ſledźbnoſcź hudźbnych kruhow Pražſkeje towarſchnoſcze. Wobjeźe běſche to jeho miſchtrſka hra na hułźach, kotraż jemu pola wſchěch, kotíż ju ſaſłuſchachu, pſcheczelow a wobdźiwarjow dobywaſche. Bohumił wſchak njeběſche jenicźkim wukonjazym darom wobdarjeny, w kotremž dawno hižo dremaſche bohaty prěnjotny tworjazy duch, kiž pryedy bynſchi naſhlnje potkcźowaniu, njedocźakliwje pſche wſchě njepſchijomnoſcźe pomérnow a pſche wſchu ſahanbjenoſcź ſwojeho tworjeńſka ſwoje puta roſtama, wuroni ſo ſ wotmachom a wulinu ſo do roſcźapeje a pohonjowjeze mozy, kotraż dobywaſche ſo ſyzinje a bohacze k ſwětłu.

Bohumił wſchak njebě ženje ſ praktiſkim cźłowjekom, bywajo wurjadnje jenoź we ſwojich idealach ſiwy, a tak ſo ſta, ſo byrnjež we wěſymužnjoſcźy a wotrjadnych hudźbnych worſchtach hižo jara khwalobnu powěſcź a dobre mjeno wuzmjawſche, njeſamó ſej ſ tutych jemu ſłožownych wokolnoſcźow ſwojeho lěpſcheho wuzitka hładacź a tuž po dwěſtnjem pſchebywanju w Pražy dyrbjeſche cźaſto hiſchcźe ſ njedoſtatkom ſo bědźicź, ſiwju ſo najbóle jenoź ſ hudźbnych hodźinow, kiž dawaſche w priwatnych domach.

A ſchtóž je tute ſłódźe póſnał, mi ſawěſcźe wobſtwědcźi, ſo je to łóńko ſaſtużeny kłěb.

Najbóhórſchi cźaſ bywa ſa wohoſchi priwatnych wucźerjow cźaſ próżdninow. Tu wotſtedu wſchitzy ſamożicźi ſ Prahi na wſu won, a wucźenje pſchetawa na diwaj abo tſi nědźaży dożyka.

A tak běſche to też pſched wjele létami na kónzu poſużenja ſ Bohumilom.

W tej dobje ſej won wotpocźny. Byrnjež też tehodla dóſt cźaſ njeſpſcheczinjeſche, ſtbywaſche jemu tola wjele khwile.

Dźeł ſwojich próſdninow wužiwaſche pſchi rjanej nałynje tudy na nażhpach, kotrež běchu jemu ſa ſiwjenje ſe najlubſchim muthodźowanſchcźom. A tudy ſeńdźe ſo na najmjeńſchim popoldnju ſ jenym ſ Pražſkich wucźerjow, ſ kotrymž běſche doſcź wuſko ſpſchecźeleny.

Pſchethodźowaſchtaj ſo potom a pohżdnyſchtaj ſo na bóle wotleżanej ławzy, kotrejež poſadk běſche ſ huſtymi kerkami khyty. Jeju rozmołwa, ſakrjaco ſo ſ woprędka wuſjednje ſ hudźbu, pſchenděže bórzy też na mjenje idealne wězy, a kaž ſo ſamo roſumi, dóndże ſłónczuje też na materielne pomėry wobeju.

Wobaj ſkorjeſchtaj a ſej pſchejeſchtaj, ſo by hižo ſkerje lěpje winowaz naſtał a ſ nimi ſpocźatk ſchulſkeho léta, a tak wupraſchtaj mnohe cźěkujnje ſkołwo a doſcź wjele ſakoſcźe a ſtyka.

Sa nekajſi cźaſ wołamocźi Bohumił na ſwojim měſcźe, dokelž dyrbjeſche ſo jeho pſchecźel do měſta wotpalicź. Sa malu khwilku pſchiſtupi ſtarſchi knjes a wobkładawſchi ſej ſpěſchnje a dokładnje Bohumiła, pſchiſtupny po ſ njemu a poſtrowiwſchi jeho da ſo ſ nim do rěcźow.

Haczrunjeź Bohumił nihdy wobſebje powědaty njeběſche, ſo won tola ſ pſchecźelnym ſtarym knjeſom ſa krótki cźaſ ſiwiſcho roſtrěcźowaſche, a hdyż po dlěſchim cźaſu cźiſtoje jeho wopuſcźcźa, ſadżerża jeho tutón a praješe:

„Wjeſ ſcźe potajkim hudźbnik? Hładajcźe, to je tola zyle wobkedźbny ſbožowny cźłowjek, ſa kotryż ſym jara dołkowny. Mójcźe wy derje hułźe hracź?“

„Haj“, wotmołwi ſtronnje wjelody miſchtr.

„Wyſchcźe moju dźowku hułźe hracź natwocził?“ praſchcźe ſo ſtary knjes dale.

„S radoſcźu“, ſaſwoła Bohumił.

„Wó tak derje, tuj mje juttje wopytajcźe. Ssym tukkeŕ Sawadſky, mój dom je tamle napſchecźo nażpyam.“

A tak ſo roſeńdźeſchtaj. Bohumił ſo wjeſeleſche, ſo by ſej ſchwarnu ſaſkużbu dobył.

Bohumił wopyta jeho hnydom naſajtra. Tak ruče hacź do łubkerjowoho wobydlenja ſaſtupi a ſłużobnik jeho do ſtuwy ſtareho knjeſa dowjedźe, ſpóſna, ſo ſu pola Sawodſkich po knježku žiwi a ſo ſmjeje tehodla ſ poſtiżenymi hudźbnymi hodźinami rjanu ſaſkużbu.

Stary knjes pſchija Bohumiła jara pſchecźelnje a ſa khwilku ſahwonimſchi, póſła po dźowku.

Bórzy na to pſchiběża do ſtuwy holczka, nětdy ſchtyrnacze lět ſtara a ſnadź też wo léto ſtarſcha, ſłużiwje poſtawy. Ssurikczki dotal hiſchcźe krótke, ale jara wojcźene, doſahowachu jej jenoź hacź do ſhibadkow, pokalowachu tak wobej małej nóżaj w elegantnych cźižłach. Nadobna hlowa potſchahowaſche kóždu khwilu wjeſele ſ huſtymi, bohatymi, cźornymi kudźerjemi, mjeſ tym ſo mężne wobliczo ſo lubej ſda, kaž by ſo trochu khmuriło, a jeje ſkyſtatej, wóczźiju hnětnje ſpohładowaſchtej na Bohumiła. S jenich kim ſpěſchnym, ale wótrym ſpohładnjenjom pſchehladny ſ ſwojeho naſtawajeho wucźerja a potom, njekedźbujo wiaz na njeho, wobroczi ſo k nanej.

(Pokračowanje.)

S **Wotrowa.** W pożłednim czišle pschinjeżechmy powješć ſ Radworja, kak ſo na nowu schulu wjeżela. Dżenża powě ſo nam, ſo tej nasch stary Wotrow żebi nowu schulu a to dwě rjadowničku natwari. My pschejemy woběmaj twarjomaj wjele sboża.

S **Delnich Kundraczig.** Dżekańcej Stoll wopuschczi swoju mandżelsku ſ matymaj dżesćomaj a dżeli jim, ſo je na 10 lět do franzowskeho zusobnistwa wójſka sastupił.

S **Wojerej.** Duży ſ Lasa njedaloko brózńnow pschi Budyschkej dróhy podpalny žrjedu wjeczor wokoło 8 hodź. guły kolesarja.

S **Wojerej.** (Droha Barlinſka nóż.) Psched krótkim czasom pschidże pschekupa ſe Wojerej do Barlina a trjechi ſo tu ſ Drjedżanskim pschecežełom. Wobaj ſnjesaj złyschłaj po dokonjanym wobthodże ras Barlinſke žiwjenje w nogy wobdźiwacz. Na wěsty haży trjechischtaj mużſkeho, kiž jeju do wjeſkoteje ſabawy dowjesć pschilubi. Womaj do teho ſwolischtaj. Zuby wotewri durje a żadasche żebi 20 hr. ſastupa. Hdyž w domje dale kroczeschtaj, pschitrjeschtaj k draſtowni, hdżež žyſliny mużſki ſtojesche a żebi ſa wobſtrażowanje draſte 20 hr. żadasche. Do lokala ſastupiwschi pschidże pinczunk k nimaj a praji, ſo ſo tu jenož jelt pije. Hoſcheſi ſkalaschtaj żebi bleschu. Schtož tu dale weidżeschtaj, wjeſe wopitżanju. Hdyž běchu ſtare holzy ſo narejwake, chżyſche ſo jim pieć, a naſchej hoſcheſi ſkafaschtaj tehodła pischcże druhu bleschu ſekta. Sa rejwanje dyrbjeſche mużſki 15 hr. płaczicz. Nawjedowař hudźbu pschedpołożi ſliczbowanje, 30 hr. wyſoke. Winczunk żadasche żebi ſa 2 bleſchi ſekta a poſtužowanje 187 hr. Tuta Barlinſka nóż płaczeſche jeju 287 hr. Sańdżenu wutoru ſtejachu nékto nawjedowarjo tuteje „ſabalwy“ pſched ſudom. Bedhebżeł wobhdženja, wěſty Bruty, pohłosta ſo ſ 30 hr. a Schimmelpfennig, kiž hoſcheſi do lokala wobſtara, pak ſ 500 hr. pjenježneho khłostanja.

Přihonk.

* **Pschepósnaty wróbl.** Biedrich Wulki jědżeſche ſmjerc rady wiſchnje. Hdyž ho ras we ſwojej ſahrodże Sanſſouci pschekhodżowaſche, pytny, ſo ſu wróble w jeho wiſchnjach. Na to ho tak rośnjendri, ſo pschikasa, wſchě wróble wutupieć a ſkadźi na hłowu kóżdeho wróbika 6 pjenjezkow. Lo bě ſ winu, ſo ſa krótke lěta ani jenieżkeho wróbika wjazy njebě. Sa to pak běchu ſo pschekasanzy (Insekten) jara rośmnożiłe a naczinjachu wulku ſchkodu, ſnicżiczu kopjena a płody. Pschepoſnże ſpótna kral wužiłk wróbla. So pak by ſchkodu ſaſo nékak wurunał, tak porucżi, ſo bychu ſo wróble ſaſo ſajwiedże. Kruczę kóżdeho khłostanże, kiž jeneho wróbla meri. Też druhe kroje pschipowědżichu wróblam ſwójnu, ale wſchudże bě ſtamy wuſpěch. S tuteho je ſaſo ſpóznaċ, ſo ma kóżde ſtworjeniczko ſwój nadawk dopjelnicz.

* **Kóżde ſtóſtnistwo ma ſwoje poczaży.** Kóżdy kriminaliſta móże nam prajicz, ſo ma kóżdy poczaż ſwoje wosebite ſtóſtnistwo. Lěcżo je poczaż, we kotrymż ſo wołsebje drohotki a pokłady kradnu. Na dołhich wjeczorach pschehywaju knjezſtwa we wulkich ſalach a pſchedſtajenjach. S tym maja paduſchi pſchiležnoſcże dołcz, we wjchém mérje wězy wotnoſtwjeć. Nékto fu żnė ſa tajkich njedocżinkow ke kónzej a bě hu-li bohate, puczuja do južnych krajow abo druhdże na wotpocżink. Hdyž fu dny krótſche a njedro lymniſche, potom wukonja kóżuchowy paduch ſwoje njechmanſtwa. Bohate knjenje wodżewaju ſo ſ drohotnymi kożuchami a ſamężcżeſke towarſtwa napominaja, ſo bychu ſo kóżuchi derje ſwěſcżili ſ wohebitymi naprawami. Kożuchowy paduch ma wſchu wuſchitnoſcż, ſamk pſchi kożuchu pſcheréſacz a kożuch tak pokradnjeć, wobhedżeſka, kiż je jón wokoło ramjenjow leżo měka, pak to ſtajnje pſchepoſnże pytnje. S novembrom ſapoczina nutſkamak ſwój poczaż. Dołhe lymſke nozy poſtiċżeja jemu pſchiležnoſcż k měrnemu dżełu. Se wſchej wobhladniwoſcżu móże tak někotryż pjenježny khamor roſpaczicz, někotru murju pſchedwjacz. Pſchi tom njetrjebaja dożyła ſpěchacz. W dezembru dożpże tuta dżekawoſcż wjerſchk a wołſtabi w januaru. W februaru fo najrędſcho nutſkama. Też poczaż wobthodowych paduchow je w ſymje, w hodownym czaſu, hdyż ſu wſchě wobthodny pſchepjelnjene a wſchudże wulka cżiſtoczeſka. Dybjacżni paduſchi ſu pak w lěcżu najbliniſchi, dokelż bżekaju wonka na dróhach a ſhromadżijnach.

* **Hac wałby ſtrowiczi ſ hodźa.** Wo tutym praſchenju wuda jedyn jendżelſki cżuwowny lékař do jendżelſkich wólbow knihu. Wón wuſmaje, ſo wólby cżekło cżuwam jeſchkodża. Wobżeże ſtraſchne je, prjedy hacż ſwacż dżesch, ſo pſchi politiſkim roſrěcżowanju wobdżěliċż. Schtóż pak wo dnjo niczo druhe ſilniſchał njeje, hacż wólbnu agitaczju ſo radżi, ſo wjecżor krótki czaſ rejnjuschk hudźbe pſchiwoſłuſcha. Druhdy wſchat je lépje, hdyż zyły dżeń na taiku hudźbu poſłuchaċż, a wólbne roſrěcżenje woſtaſiſch, hdżež je.

* **Nyđocżinſtwo.** Pjatk wudyri na kubłe Jurja Hargerta w Sidenberku pola Wiesenſeca wulki wohéń. Brży bęch wobora pſchijeżdże, bżeżeſche ſilno w plomjenjach ſtejeſche. Hdyż dżiſiſche mężcżel ſkót wukhowaċż, nadpadże jeho 76lětny pſchidobny nan Heinik a hrożeſche jemu ſ rewolwrom. Tři roſy wuſtrěli a bohużdaż mińny kóżdy raz. Sſwoju żonu bě Heinik do pinzy ſawrjeł, ſo by ju ſahuſyła. Wobora pak ju wuſwobodźi. Wobydlerjo běchu widżeli, ſo je ſtary Heinik woſeń ſalołił. Hdyż chżychu jeho policiſtkoſo ſaječ, wuczekuły jim do jenieje

Nowa mſda w ratarſtwje.

W jednanjach dla mſdow ſa ratarſtwo dżekańcerjow ſobotu, 1. nowembra 1924 je ſo ſljedowaze wobſamkło.

Na botal płaczaze mſdy pſchiſwoli ſo pſchiraſt wo 9 procentow. Nowe mſdy maju ſo wot 31. oktobra 1924 płaczicz. Mſdy ſu na potne pjenjezli rozliczene.

w ſtarobie	hodźinſka mſda mužſke ſtot. np. (ſenſach)		ženſke ſtot. np.
14 a 15 lět	9		7
16 lět	10		8
17 lět	14		9
18—19 lět	16	18 a ſtarſche	12
20 lět a ſtarſche	20		—

tydżeńſka mſda

	8 hodź. ſtot. hriwn.	9 hodź. dżěł. cżaſ ſtot. hriwn.
16 a 17 lět	7,75	8,60
18 a 19 lět	8,90	9,85
20 lět a ſtarſche	11,10	12,30

měſaczna mſda

	ſt. hr.	ſt. hr.
14 lět	10,75	9,75
15 lět	13,00	10,75
16 lět	14,50	11,75
17 lět	16,25	14,00
18 lět	19,50	16,25
19 lět	22,50	18,25
20 lět a ſtarſche	26,25	20,75

Sa dawkowe ſnamki maju wot 1. nov. měſaczne płaczicz:
19 létni mużiży 25 ſt. pj. a 20 létni mużiży 60 ſt. pj.

Wſchitzy druſy, kiž měſaczne mſdu dóſtawaju, njetrjebaju żanehu dowka płaczicz.

Wobyhleſiſki pjenjes (Wohnungsgeld) wot 1. okt. 80 ſt. pj. ſa żenjenych a 40 ſt. pj ſa wſchěch druhich.
Sa ſtużu (Lichtgeld) wot 1. okt. 48 ſtot. pj. ſa żenjenych, 0,24 ſtot. pj. ſa wſchěch druhich dżěłaczerjow.
Sa grat (Gerätegeld) wot 31. okt. 16 ſtot. pj. ſa mużiſkich a 11 ſtot. pj. ſa żónſke.
Saſpchajbi ſwonka wſzy wot 31. okt. 1,30 ſtot. pj. wſchědne dny a 2,60 ſt. pj. njedżelu.

Hospodarski rozhlad.

Mjndź 10. nowembra 1924.

Barlinſke wiki. Sobotu mějachu pjenježne a kreditne wiki žłaby wobſhod. Na tutym dniu ſo żanjcze barſy njeſwotmeny. — Na dowjedowych wikach bě najwjazy ſajima ſa ſpadowanje dollara. Tu pak je wěſte, ſo niż jenož ſamoczinjene pſchiſkany, ale woſebje a to ſ hlowneho bżała lépſche położenje naſcheho wikowaſtwa k temu pomha.

Produktowe wiki w Barlinje. Pjatk powoſtaja ſo ſobotu dopołdnja bě ſa tukrajne khlébowe żito, kiž możeſche ſo hnydom wotewjeć, hiſchcże trochu dobreho wobſhodu. Sobotu ſo płaczizny nowembrowych wotſtron, dokelż pſchewiki powjeſcże wo roſtupowanju płaczizny dżěłaczerjow. Hnydom pſchestachu kupowaċ a jenož cżeſko ſo někotre wiſnicże dżěłny po powiſchenej płaczizny pſchedachu. Se wukrajnym żitom bě podobnje. Sa mukli ſu płaczizny roſpuſcże tehodła bě tu wobſhod ſtrěh. Jeczmjenjowe wiki ſo njepſchemėnichu, bě luxuſow doſeż, też ſa ſłuſche kokoteċż. Wono ſłabje cżěſche, ſa dobru iworu ſo płaczizna powyſchi. Wobſhod ſa pizowadła woſtawa dale ſ bż. Jent wa płaczeſche żobotu

w Barlinje:

pſchenicżny 10,45—10,85 rożki 10,45—10,85 jeczmjenja naſjmjeſkny 9,75—10,35 naſkeſneho 11 hacż 12,50 wowſ. —,8/ hr.

Wiki rěſnych ſkotu ſaſtajichu ſo ſobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Na wiki rěſnicho ſkotu bě ſo pſchihnało: 2196 howjadłow, 1647 cżelatow, 6834 wowzow, 8977 ſwinj. — Na wikach howjadłow ſłu ſo ſo pſchi zapoczatku jara cżeżjachu. To pak bórzy pſchesta, dokelż łuzuje żadane wyſſiche płaczizny jenoż ſ rédka płaczachu a ſa hrdu ſłot njemėjachu ſ zyła żanehu ſojima. Leżi ſ tohoto na ſpodſkich wjerſch. Sa dobry ſłot płaczachu wo 3—4 pj. ſa punt żiwjeże wahi poſtupichu. Wubrany ſłot ſo wikowiſche po ſe 50—55 pj. ſa punt. — Cżelate ni i potmaſchku ſo měrnischo hacż hrjedu, płaczizny běchu rowiſchiſche 5 pj. niże ſa punt. — Też na nowu wikach njeſo wjeſe żiwjenja. Njedżiwajcż teho bě hacż ſo płaczizny na wyſokoſci a dobre hódnoſcże dobychu ſamo hacż do 2 pj. ſe punt. — Płaczizny ſa ſwinje běchu ſo na poſlednich wikach powyſchiſe. Sobotu pak wjazy tak derje njeſchkachu. Wobſhod bě ſłabý, dokelż bě ſo wjele ſamkni pſchihnało, ſ wukraja ſamo na 2000. Płaczizny ſo powiſchikomuje wo 5 pj. ſa punt hiſchcże a ſamſchachu ſo we ſlowach A. 80 pj., mjes tym ſo ſo na poſlednich wikach ſpadowaja B. ſe 85 a [illegible] ſa ſa wjeſe. Hubſiſche wobſhodne położenje na ſwinjazych wikach leži ſebrownja na mjeſichim wjerze. Sapiſachu ſo tele płaczizny:

Howjadſa wot 20—48 pj. ſa punt żiwjeże wahi
cżelata wot 35—95 pj. ſa punt żiwjeże wahi.
wowzy wot 22—46 pj. ſa punt żiwjeże wahi.
ſwinje wot 60—80 pj. ſa punt żiwjeże wahi.

Sſo pytaja:

Lowaſkeho wucżobnika k jutram 1925, k. wak
M. mjchk. Skłps w Jeżowje.
Krawiſkeho wucżobnika hnydom abo k jutram 1925
S. Hofmann w Kamjenzu na Bismarkowej dróhy 7.
Cyſchežſkeho, Bernharda Bulanz w. Kulowje.

Na pſchedań:
2 jutrjej p l pſchenaica K. Leder we Wojerezach.
Mjeſcz za maſchina, pola hoſcheſi narzja Dańk w Mużſowje.
Dwě mlod ſ hoſu, w Budyſchinje pſchi żiwych wikach 32
Kruża, Bóſchiczańſke ryczerſtwo pola Njeſwaczicżola.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki dop. 11,40 hodź.: Płaczizny ſu każ ſobotu hamtiſke. Tendenza dale kruta.

S Londona: **Swjaſk dżěłaczeri w ikaninowej induſtriji w Manchestru je wobſamknył, w tydżeniu dale jenoż 32 hodź. dżěłaczi.**

S Brüſſela: **Żně zokorowych rěpow ſu bo dale połepſchile. W někotrych krajinach ſu ſamo wurjadne. Wuſpěch w pſcheréſtu budże jara ſpokojazy a pſchetrjechi koliſche żně.**

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.
Żito a wołjowe ſymje po tunj abo 1000 kg, ſemjo 100 kg. płaczizny po Nowej hrivnje.

	8. 11.	7. 11.		8. 11.	7. 11.
Wſchenica	209-217	205-215	rapſ. wołjoſki	15-16	15-16
rożka	209-217	205-212	pach. metaſka	8,00	8-8,20
nałét. jeczjmjeń	220-260	220-260	ſerabella	14,00-15	14-15,00
nał. jeczjmjeń wowſ.	—	—	ſérnage krutki	18-18,75	18,75
	169-176	169-176	bunj	21-22	21-22
kukurjcz (Mais)	—	—	woka	17-20,00	17-20,00
pſchenicżn. mula	29-33,50	29-32,50	lanj wołjoſki	24-25,00	24-25,00
rjana mula	29-32,00	29-32,00	modre łupiny	14-14,50	14-14,50
pſchenicż. wotr.	11-12,00	12,00	żołte łupiny	15—18	15-18,00
rjane wotruby	11-12,00	11,90	ſymo, 50 kg	3-3,15	3,00-3,20
rapſ	390-400	400	ſymo, rjana	1,00-1,15	1,00-3,40
lane ſymje	390-400	390-400	„ pſchenicż.	1,00-1,15	1,00-1,40
hróch	22-25	22-25	„ wowſowa	0,90-1,05	0,90-1,00
pjeluſchki	15-16	15-16	„ jeczna	0,90-1,05	0,90-1,30

Wjejne płaczizny w Budyſchinje.
wot 8. nowembra 1924.
Wſchě płaczizny ſu po ſtotej hrivnje ſroſmaja.

Pſchedmjet		najnižſcha płaczizna	najwyſch. płaczizna
Wſchenicża, ſwonka wotedacża	50 kilo	10,50	11,00
Rożka, ſwonka wotedacża	50 „	10,50	11,00
Jeczmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	13,00	12,25
„ naſjmjeſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacża	50 „	8,75	9,25
Rapſ	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,00	2,40
Sſymo	50 „	3,00	4,00
Sſkoma, ſ maſch. młócż., praſ.	50 „	1,00	1,20
„ ſ maſch. „ k ſajl.	50 „	1,50	1,60
„ ſ zypami młócżena	50 „	1,80	2,00
Pſchenicżna mula, 70%	50 „	17,75	18,00
Rjana mula, 70%	50 „	17,75	18,00
Pſchenicżne wotruby	50 „	6,50	6,80
Rjane wotruby	50 „	6,50	6,80
Proſata 601 ſchtuk	1 ſchk.	11,00	23,—

jſtwu a tżeli ſo do hlowy. Brożnje ſo hacż do prócha ſpalichu.

* Sſwjedżańſka żurta ja 26 000 wołjobow w Mnichowje. W Mnichowje ſobſrażaja ſo ſ planom, bórzku halu, najwjetſchu w zyjej Nėmſkej, natwaricż. Wona dyrbi ſchworſtkim ſamėram, ſjedżam a wuſtajnżnam atd. ſłużiċż. Nacziſk ſo laſtupjerjam ſchporta a wuſchnoſczam pſchedrożoži. Hacż do naléżca dyrbi ſo tełko dopżeċż, ſo ſo wo twarje kruczę wobſamknje a bórzy dwaricż ſapoczinje. Arena dyrbi 60 m. ſchěroka a 120 m. dołha bycż. Wokolo areny budża mėſtna ſa pſchiſkadowarjowe. Na 15 500 mėſtnow k ſedżenju a 4000 mėſtnow k ſtaczu dyrbi ſo natwaricż. W wódlanſkich rumnoſczach pſchipiwarni ſo 500 m. dołha a 6 m. ſchěroka khódba. Dale budża połkandżaje, draſtownicż, kupjele, jſtwu k wotpocżowanju, ſanitetna ſtraża a druhe rumnoſcże. Twar płaczi ſpjeża 1½ mil. hriwnow. Jeli ſo tak dałeko pſchihnże, budże Mnichow hiſtoriſke ſnaczeſchi hacż dotal. Wjele je ſo hižo wo tym piſało we poſlednich létach — dobreho a ſleho.

* **„Wuhladny“ k żentwje jeneje ſtilémeje.** W Londonje ſrani koi jenu ſtilému holczku. Běſche ſo pſched dróhnej walku ſpótſchił. Starſchi bżeſcża żadachu żebi wot towarſtwa, kotremuż walka ſłużeſche, ſarumanje, dokelż bu pſchi kopnjenju na cżole wobſchkodżene a wulka błuſna ſwoſtawa. Pſches to ſu „wuhladny“ k żentwje we wjele pomjenſchene. Sſud wupreji jcko wotrumnoſe 150 puntow ſterlingow (wokolo 3000 hr.). Hacż budu nékto „wuhladny“ k żentwje wjele pſchemėnicż. Tuteje nėſchcżanj narzeknyngu mjeno „Grog“.

* **Pſche wyſokere połtuſkiju dla.** Jedyn Newyorkiſki kraſnj njepowjedża hiżo léta dołho nicżo ſe ſwojej żonu, dokelż jeho cżuży, ja jako żona ſ krawzowanjom wjazy ſaſtużi. Dotal je ſebi mandżelſka 500 000 dollarow ſaſtużiła a nahromadżiła. Mandżelſki kraſnj hroży ſi nékto, ſo ju wopuſchcżi, jeli ſo wobſtoja njeda.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſchina.

Sawrjenje pſchow we wokrjeżu Budyſchſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a mėſta Budyſchin ſo ſdżěwje. Sawrjenje pſchow pak dale hacż do 6. dezembra 1924 wobſtoji ſa Wulkobrjewnjowſku gmejnu. **Hamtſke hejtmanſtwo.**

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

Wſchě wożoby, kiż maja dżěcżi we wukublanju, każ też wſchě njemandżelſke macżerje, kiż maja ſwoje dżěcżi pſchi ſebi, njech to do 10. nowembra 1924 wojſewja.

Podawanje a wołjowanje nėżdże 120 cżm pėſka ł na ſwjanſku dróhowu ſo pſchepoda. Porucżenja njech ſo hacż do 12. t. m. dop. w 11 hodź. na radnizy wotedadża (we ſtwje cżo. 6).

Dawk pokładowego ſamożenja a podrużnjſkeho pjenjeſa na měżaz nowember t. l. dyrbi ſo hacż do 16. t. m. na měſtſchanſtej pokładnizy ſapłacżicż. Schtóż do poſtajeneho cżaſa njeje ſapłacżił, ſo cżaſa.

Dary za wólbny fond Serbſkeje ludoweje ſtrony.

Zběrka při poſedż. předa. a wubj. 28. X. 24:		28 hr.
„ „ „ „ „	6. XI. 24:	16 hr.
		44 hr.

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadžija“ w Budyšinje změje jutře wutoru (1/2 9 hodź.) w „Hotel Rachlitz“ spěwansku pruhu. Wšitcy so z tutym přeprošuja. Dirigent.

Budyšska „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu (1/2 9 hodź.) w Serb. Domje. Nowe sobustawy su witane.

Zwjazk „Serbskeho Ratarskeho Dorosta“ pojědże 12. novembra do Lubija, sebi cokrownju wobhladać. Wšitcy wobdźělnicy so z dypkom 1/4 11 hodź. w hosćencu „Wettiner Hof“ zetkaja. Krasnje by było, hdyž bychu so też naše knježny a starši při tutem prěnim exkursu S. R. D. wobdźělili.

Předsydstwo.

Njebjelčanski koncert nastupajo: Srjedu, 12. nov., je hłowna (posledna) pruha w Khrósćicach (pola Wjenkec). Započatk w 4 hodź. Na nju maju wšitcy sobuskutkowacy přińć. Tuž njech sebi kóždy swědomja čini. Zarjadnistwo.

Spěwne tow. „Sokołbik“ w Sowrjecach ma wutoru z dypkom 1/4 9 hodź. spěwanje. Njech wšitcy cyle wěsće přińdu. Předsyda.

Lipa Serbska w Pančicach ma štwórtk, 13. novembra, poslednu pruhu za jubilej. Tuž njech wšitcy so z wěstosću wobdźěla. Započatk we 8 hodźinach w Pančanskim hosćencu. Dirigent.

Serbski tow. „ratarski dorost“ w Khrósćicach a „Kasino młodych ratarjow w Baćonju“ jědźetaj srjedu, 12. nov., do Lubija, sebi cokrownju wobhladać. Čežity awto wotjědže rano w 7 hodź. z klóštra pola Natušec, rano 1/4 8 hodź. z Khrósćic pola Wjenkec, rano 1/4 9 hodź. z Baćonja pola Smolic a dale přez Haslow, Sulšecy, Prěčecy do Budyšina. Kóždy přečel mjenowanych towařstwow smě so wobdźělić. Žada so, zo kóždy sobustaw sobu jědže.

Z. S. R. D.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću ma pjatk wječor 1/4 9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Zwjazk serbskich spěw. towařstwow. Naš wulki spěwanski swjedźeń, wjacory raz wotstorčeny, změjemy nětko srjedu, 26. nov., wječor 1/2 7 w Złotej Krónje w Budyšinje. Wšě spěw. tow. prosymy, zo bychu sej spěwy progr. swědomiće přespěwali a text z hłowy nawukli. — Program wopřija slědow khory: Rjana Łužica; Za Kamjencom; Maći stara Přadla je Marja; Płakała Hanica; Što sy ty činiła? Hlej, do korčmy; Z kijom, z karu; Stup dale; Hanka ty sy moja a Syrotka (Kocor). Z wuwzaćom I. a posl. khóra namakaju so tute čisła we Pilkowym „Dobry wječor“ a w Krawcowym „Zerja“ a „Wulka lubosć“. — Dwě zhromadnej pruzy dyrbimy měć: Srjedu 19. t. m. a njedźelu 23. pop. w 4 hodź. z dypkom. Generalna pruha so tam postaji. — Přindźe wšitcy! Štóž pruhi njewopyta, njemóže sobu skutkować.

Bjarnat Krawc.

Serbske towařstwo „Bryl“ ma wot nětka kóždu srjedu wječor 1/4 8 hodź. we „Herbskej grychće“ we Wudworju spěwanje. Wšitcy maju přińć; nowe sobustawy so přijimuja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerˇ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec knpnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerźliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započałe.**

Zwjazk serbskich spěw. tow.

Srjedu, 26. novembra 1924 wječor 1/2 7 hodź.

w „Złotej Krónje“ w Budyšinje

wulki spěwanski swjedźeń

(250 žónskich a mužskich spěwarjow)

z podpjeru solistiskich wumělcow. Na programje: nar. měš. khory, sola a huslowe hry. Dirigent: **Bjarnat Krawc.**

Po koncerće **pyšny serbski bal.**

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widźenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšědnje 1/2 5-6 hodź. 1/2 8-11 „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:

žonjacy-khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pječwa.

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a Madrasowe gardiny wosobje tunje poruča

K. Erler na žitnych wikach 11 napřeća „Złotoje Hwězdy“

Rěči serbski.

Dubowe a brězowe

drjewo,

kiž so **za wojnarjow** derje hodźi, je na předań. Bliže je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kinder mannoweje na serbskich hrjebj. 34 I.,

z napřeća starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Rěči serb

Młyn

upić abo wotnajeć pytu młody młynk. Stóž přiležnosć wukaša, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Newin“.

Lěto stara **jałojca** je na předań w Sernjanach čo. 14.

Wysokosćelna **kruwa** je na předań **we Sowrjecach čo. 17** p. Kubšic

Suprošna

ranca

je na předań w Khwaćicach čo. 33

Lěto stara jałojca

je na předań we Sulšecach čo. 6 pola Frěnca

Mamy stajnje na składze:

serbske křćeńske lisćiki

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Domjace časniki

Najwyše dnjowe płaćizny za **kozace kóžki** kaž też **za wšě druhe družiny**

kožowa a kóžkowa

dawa

Otto Hauflotter w Budyšinje

na garbarskej hasy 32.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 **11—1** hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Elektriske wuporjedźenja

wutwjedźetaj płaćišćiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornjećišćiu haju 24.

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dostać w Serbskej knihařni w Serbskim Domje w Budyšinje

Jeli jeće žeńt „Serbske Nowiny“ hižom skazali, prošumy, dajće tutón wotrěsć Waschemu fušobej abo pśichcejśej dale.

Wotrěsćajće tuby a wotedajće Waschemu bowěrnikej abo tiftynojcherjeji!

An das Postamt, hier

Für den Monat November 1924 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erschein.-ort	Bezugs-zeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	1,15 Rentenmark

Stempel Post-

.....Mk. empfangen

Unterschrift.

Našemu swěrnemu načolnikej

a jeho lubej mandźelskej

k zastupej do mandźelstwa

wjele zboža a wutrobne „Na zdar!“

Jednota „Sokoł“ w Pančicach.

Prošu

číslo

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiśći Smolerjec knihiśiśerjaŋ, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawěstki a tabele so w śas wobliśuja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Cisło 264 | **Budyšin, wutoru 11. novembra 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Njedźelu je ſo w Gorce wulki kommunistiski sjězd ſwjasła cźežiwjenych frontiskich wojowarjow wotmeł. Po nim kommunistoja ſ cźežiwjenej khorhoju po měrcze cźahachu, hač runje bě jim to krajna policija zakasała. Na torhoschcźu bě ſo nětdźe 3000 kommunistow ſhromadźiło. Policija tehodła lud ſ torhoschcźa a ſ pschimjesowanych dróhow honješe. Dokelž ſo jej ſpjecźowachu a do njeje pjerjechu, běśe wona nuſowana, gummiſowe kumpachi wuźiś. Teſ ſo krajna policija na pomoz zawoła. Nětdźe 30—40 kommunistow je ſo ſraniło, mjes nimi 7 cźežko. Stranjenych dyrbjachu ſ nošydłami wotnjeśeć.

*

Pschecźiwo kommunistiskemu ſapółkanzej Ebnerej we Nowym Ysenburgu bě ſo khłostańſti proześ ſawjedł. Wón w Offenbachſkej khorownji pschebywaśe, hdyž dyrbjeśe ſo operaziji podcźiśnyć. Hdyž jeho tam na wokomik ſamcźeho wostajichu, wón ſ khorownje cźekny.

*

Sir Robert Horne, ſobuſtaw konſerwatiwneho miniſterſtwa, w nowinach na to pokazuje, ſo ſwjaſt němſkich induſtrialnych je ſwjaſkom franzowſkich induſtrialnych wo tym jedna, kak mohłaj wobaj ſwjaſtaj ſwój pschesyłnyk wudźeść we wukraju wothwacź. Wobaj ſtaj hižo płaciśiny poſtajiłoj, po kotrychž budźa ſo wudźełki na ſwětowych wikach pschedawacź. S tym jendźelſtej induſtrija wulki ſtrach rosły. — Jendźelśe nowiny ſo na to hórſcha, ſo Němſka dawki ſnižuje we wokomiku, hdźež je ſo kurs hriwny ſkruśił. Swjaſtaſtkim dawkidawarjam ſo ſ tym pokuta nahaduje, ſo dawki, kotrež ſu ſ wójnu naſtałe, cźęſko na nich tłoźa, dyžli na němſkich pschetrejbarjow, abo ſo dyrbi we konkurrenzy jendźelſki produkt cźęſćhe cźeſe pſchi dźeśe ſwojich produktow njeſeć dyžli němſki. Hromadźe ſe ſnižejnom němſkich żeleſnicznych frachtow wotmyſlene ſnižeje dawkow k temu ſłuži, ſo jendźelſke witkowaſtwo a induſtrija ſchkodujetej.

Němſke nowiny a Sserbſka ludowa ſtrona.

Se ſanej małej politiſkej ſtronu w Němſkej ſo němſke nowiny tak njeſabźeraju, ſaž ſ naſchej Sserbſkej ludowej ſtronu. Cźehodła? Błukej narodnych mjeńſchinow njebě hnydom hižo ſo poradźiło, pſched pok lětom ſ prěnim nadběhom ſpóła w ſtatnym ſejmje dobyć. Jana twjerdźiſna ſ prěnim nadběhom njepadnje. Ale ſerbſke błoby, ſjednoćene na ſerbſku liſćinu hižo ſtukuja. Tu jenicźki błóž ſto krócź wjazu waži, hač hdyž Sserbjo ſwoje hłoſy na wſchě możne němſke ſtrony rozdźelichu. Sserbſka liſćina němſkej a ſwětowej ſjawnoſći praji: Sserbja tu ſu a maja ſwoje ſadanja.

Mamy nimale pok kopy němſkich ſtronow. Wone wſchě naſ njejſu ſamóhłe, ſ hſpodarſkeho cźěſenja wutorhnyće. Budźe-li ſchto hinak, hdyž Sserbjo ſwoje hłoſy na němſke ſtrony rozdźeljeja? Jenje nic! Tehodła wołaśimy pěcźe pſchi naſchej Sserbſkej ludowej ſtronje. Wona je ſa ſtratnoho Sserba, kotrenuž je wolenje wěz ſwědomja, wuznoženje ſ nuſy ſwědomja. Hdyž ſmy takle na wſach ſhromadźiny wotmělł, ſu nam ſta a ſta prajili, wolimy jenož, dokelž ſmėmy Sserbſku ludowu ſtronu wolicź. Pſchejeźelko, wěź nam! Ty dyrbiſch ſo ſtwórcu ſwojemu ludej a ſwojej ſerbſkej maćerńej rěcźi dźerżeć. Klej, Bóh ſam we ſwojej ſchrwórtej kaſni je nam pſchikaſak: „Ty dyrbiſch nana a maćer cźeſćiś“ a je temu jene wulke ſlubjenje pſchidał: „ſo ſo cźi derje póńdźe a ty dołho (mjenujży też twoja ſwójba) budźeſch żiwy na ſemi. Nětko hladaj wokoło ſo na naſche ſtare burſke ſwójby. Wone pocźachu němſkować. Hišo hinu. S němſkowarjom wopuſchcźachu jednoroſć, pobožnoſć, dźěławoſć a ſlutniwoſć ſwojich ſerbſkich pſchedownikow. Město modlitwow knjeſi faſſi-wanje w ſich domje. Na knihowej połcźu njenadeńdźeſch wjacy modleźiſkich knihow, ale khartow. Wo ſwojich ſerbſkich krajanow njeradźa. Tajke wólbne wojowanje pod naſej ſerbſkej khorhoju dopomina ſta a ſta, ſo ſu Sserbjo a ſo maja ſwjatu wintowatoſć, ſo poſtarać też ſa duchowne potrěbnoſće ſwojeho ſerbſkeho luda.

Budźimy ſebi tola wědomni woprawdźitoſće. Bismarkowa Pruſko-Němſka je ſo ſapſeła do krwawneje, ſahubneje wójny. Tu ſmy pschěhrali. Ssmy ſbity ſtat a lud. „Běda porażenym“, tele ſurowe ſkowa płacźa nam. Mamy wſchě cźeże ſbiteho luda njeſeć. Dźemy do cźeźkich ſpodarſkich krizow a bědow. Zane ſpekulowanje ſe wſchelakimi możnotami w naſtupanju ſwonkowneje politiki naſo njewutorhnje. Zyły ſwět, wołebźe anglowſakka rażа, je pſchecźiwo jenej Němſkej ſe ſmyſłe Bismarkoweho pruſko-němſkeho ſtata. Poſlednje wólby w Jendźelſkej nami wocźi twoteworichu. Dyrbimy ſebi ſnami pomhaś. Němſki ſtat móże ſo jenoż ſdźerżeć, hdyž kóždy ſ jeho wobyderjow roſwije wſchě moralne a duchowne mocy. Pobožnoſć, dźěławoſć, ſlutniwoſć a jednoroſć dyrbi naſ wſchěch ſjećeć. Tónle nadawk dopjelnicź, k temu ſo też ty, luby ſerbſki bratſe, powołany.

Bismarkowe pruſko-němſke hjerſtwo bě we ſwětnych ſtawiſnach jenoż jena jara krótka epiſoda (podawk). Wo nim dale ſkoniċ, je podarmo. Je-li bychu jón w nětajkej formje ſ nowa poſtajiċ chcźyli, by to hiſchcźe krótſchi, krwawniſchi a ſahubniſchi podawk w ſwětowych ſtawiſnach był. Tajka Němſka ſo wjazy do noweje Europy njehodźi. Tehodła je ſo Sserbſka ludowa ſtrona je „Błokom narodnych mjeńſchinow“ ſjawnje a ſprawnje ſtupiła ſ polnym pſchepódcźenjom na ſakład němſkeje republiki.

Luby ſerbſki krajano! Cźiń twoju wintowatoſć a dźełaj a ſtukuj ſa ſwoju Sserbſku ludowu ſtronu. Jeje politika je ſakojena na dołhu nohu: Płody źnjeſejch poſtajiſcho. Je-li kóżdy Sserb a wſchě druhe ſtrony narodnych mjeńſchinow ſwoju winowatoſć cźiniła, ſnano bo nam 7. dezembra porażki, ſydle w němſkoſtatnym ſejmje dobyć. Je-li pak niż, dha tola kóżdy ſ naſchich hłoſow ſwoju hódnotu wobkhowa. Poſdźiſcho mózemy naſche liſćiny ſ tej abo ſ tamnej nam błiſko ſtejajcej němſkej ſtronu ſwjaſacź. To ſo hodźi pſchewjeſcź bjes teho, ſo teſ pródch naſcheho programa ſpuſchcźimy. A naſch program je twój. Cźim wjaſy ſadyny njeho ſteja, cźim łepje możemy jednacź.

Hižo nětko bychu wſpſchiſche wjednoſtwa możnych němſkich ſtron hotowe byłe, ſo ſ nami ſwjaſacź, a to — **hladajo na ſwonkownu politiku.** Dźenża ſu **prawa narodnych mjeńſchinow internazionalne praſchenje. Swonka** němſkeje republiki bydli dźeńſa 12 miljonow Němzow. Cźi ſu po zyłej Europe roſproſchene. Je-li němſke ſtejeńſtwo naſ Sserbow a druhe małe ludy tak dale potłócźuje, ſaž ſo to dźenża hiſchcźe ſ pomozu zyrkwje a ſchule w Pruſkej ſiawa a pruſki knjeſnoſcź ſe ſerbſkim wjeſnym ludom dale po roboczańſkim wobkhadźa, potom budźa Němzam we wukraju runje tak mérieć.

Jaſne hłowcźki mjes němſkimi politiſkimi wjednikami ſu jadro tehole praſchenja hižo ſpóznałe. Sadu nich ſtejaze ſtrony ſcźelu jich do knjeſeńſtwa. Kajke pſchijomne ſtejiſchcźo by miniſter ſwonkownych naležnoſćow pſchi internazionalnych jednanjach w naležnoſći narodnych mjeńſchinow měł, je-li mohł na to pokazaċ, ſo narodne mjeńſchiny w Němſkej ſu ſ jeho ſtronu ſwjaſane. **Hižo němſke parłaje na tule wulku ważnoſć ſtronow narodnych mjeńſchinow hladaja.**

Dźenża je němſki cźłowjek pſchejcźara ſ hórkoſću napjelnjeny. Jennu ſu pſchejcźo barbiſi, ſo je němſki lud préni na ſwěcźe. Pſchedewſchěm bě hordy na ſwoje wojeſtwo. Se ſwonkowneje wojeſtwa měnjeſche, ſo ma prawo, na druhich ludoch knjeźiċ. Pſchěhrata wójna je jeho ſ tych ſamych ſwonkowneje wubudźiła. Kkellowanje němſkich wjeceſtkich organiſazijow, kaž Jungdo, Wehrwolf, Stahlhelm atd., jo też pomińe. Stónczneje němſkeje cźłowjeſkej też ſaſwita, ſo je w nowej Europe żiwy. To je njeje dyrbi ſo jadźeċaċ, ſ njej ſo dorozumiċ. To je jenoż możno ſ pomozu wujednanſkeje politiki. Runje pſches narodne mjeńſchiny, pſches naſ małe ludy wjedźe puċ k dorozumjenju, k ſwjedenanju. To je jena łepſchina, kotruż w horſchcźi dźerżimy. Maſch-li we wſchědnym, wikowańſkim żiwjenju abo we nětkaſtim proześu łepſchinu, tu hižo hódnje wuhrajeſch. Tule łepſchinu my Sserbjo jako politiſkej ſorganiſowani mamy. Tu hódnje wuhrajmy. Hižo, ſo jo jako Sserżo ſjawnje k naſchej ſerbſkej politiſkej organiſaziji wuſnaſwamy, tule naſchu łepſchinu hyłni.

Tehodła jako wotmołwu na wſchě pſchetowanja: „Jenoż ſa Sserbſku ludowu ſtronu“. My Sserżo bychmy politiży hłupakojo byli, je-li nochżyli tole ſpóſnacź!

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſmaſarſkej haſy 6. Rěči ſerbski

Najſt. a najtuńſe kupowańſka wobućow. Póduwanje ſpěſnje a tunjo

Němſzy finanzni miniſterjo ſu wobſamkli dawki ſnižiċ.

Němſki finanzny miniſter a finanzni miniſtrojo němſkich krajow ſu ſobotu wobſamkli, wukaſ wudaċ, ſ kotrymż ſo wobrotowy dawk, wotcźehnjenje wot nſdy, luxuſowy dawk atd. ſniża. Dale ſo njetrjeba dołhodny dawk do pródka ſaplaċiċ. Sa to němſki ſtat ſa to rukuje, ſo pſchepołanje dawkowych podźełow ſa kraje w ſchtyrjoch měſach wot dezembra 1924 hač do měrza 1925 njebudźe mjeńſche. Dyžli měſaczny pſcherėſt měſazow awgusta a ſeptembra.

*

Burſowy wobrotowy dawk je ſo wo 60 prozentow k łepſchemu priwatnych a wo 50 prozentow k łepſchemu wikowarjow ſniżił. Dale ſo ſe ſawjedenjom jenotneje dawkoweje ſadźby ſa dołżne ſapiſki a ſe ſnižejnom dawka we devińſkowym wobkhodźe dalſche ważne połoženja ſawjedou.

Démokratoja a ſozialdemokratoja w Anhaltſkej dobyli.

Pſchi wólbach do krajneho ſejma w Anhaltſkej ſu doſtali ſozialdemokratoja 78 449 (64 955) hłoſow a 15 (18) ſapółkanzow, demokratoja 13 991 (6131) hłoſow a 3 (1) ſapółkanzow, kommuniſtoja 11 217 (16 709) hłoſow a 2 (4) ſapółkanzow, němſzy ludowzy 7942 (7989) hłoſow a 1 (2) ſapółkanza, zentrum 2406 (2009) hłoſow, żaneho ſapółkanza, ſenſka reforma a podružnička ſtrona 3207 (3005) hłoſow a 1 (1) ſapółkanza, měſchcźanſka ludowa ſhromadnoſcź 74 482 (74 514) hłoſow a 14 (15) ſapółkanzow.

Kulturne dźeło w pruſkich ladach.

Pruſke miniſterſtwo je ſetża kulturne dźeło w dołhowjeſcźornych ladach (łubach) a ſaſtupdeńſkich ſtronach wobhładowało. Statne lada ſu ſo do hódnych kukow a role pſchewiworike. Kulturne dźeło je wſchě wocźakanja pſchetrjeſkoſu dobry wuſpěch měło. Statne miniſterſtwo tehodła ſ finanznym miniſterſtwom wo ſpěſchnym ſwjedenju dalſichi pjenjes wuradźuje, ſo mohło ſo w nałěcźu kulturne dźeło na ſadach dale wjeſeċ.

Strajkowe hibanja.

Jednanje wo powyſchenje mſdy żeleſnizarjow.

Póndźelu je hłowne ſarjadnitſtwo němſkich żeleſnizarjow poczało ſe ſaſtupjerjemi żeleſnizaŕſkich ſwjaſkow wo powyſchenju mſdy jednacź. Wěſte mſdowe żadanja njejſu ſo hiſchcźe pſchepodałe. Knjeżeŕſtwo dha tón krócź ſ dobom mſdu dźěławcźerjow a ſaſtopnikow wuprajicź.

Strajkowe hibanje w Barlinje.

Wobłhadny perſonal Barlinſkeje nadſemſkeje a podſemſkeje żeleſnizy je ſo pſchi jenotliwym wothłoſowanju ſa ſtrajk wuprajił. Direkcija je wojſewika, ſo ſo kóżdy pſchiſłajeńż, kotruż ſtrajkuje, ſe ſłużby puſcźeſi.

Strajk w Barlinſkich kłunaćnjach (w prjedawſchich jendźelſkich kłunowych dźěłaćnjach) ſo najſterje dźenża we nogy ſapoczinje.

Roſſud w kubicjiſchcźerſtwje.

Sa kubicjiſchcźerſtwo je ſo ſobotu wjeċor pod pſcheſedźidſtwom němſkeho dźěłowego miniſtra ſcźěhowazy roſſud wuprajił:

1. Najwyſchſcha mſda ſo wot 1. novembra 1924 wo 6 hr. 40 pj. na 40 hr. powyſchi.
2. Jenotkróćnje ſo wuplaċi ſa wożenjenych mużiſkich 8 hriwnow, ſa njewożenjenych mużiſkich a żónſkich 6 hr. a to 5. dezembra.
3. Tutón mſdowy tarif hač do 31. januara 1925 płaċi.
4. Wſchě naprawy, ſo by ſo ſtrajk ſaſtajił, maja ſo hnydom cźiniċ.
5. Hdyż je ſo dźěło wupowjedźiło, ma ſo wupowjedźenje wrócźo wſaċ.
6. Naprawjenja njeſmėdża ſo ſtaċ, ſaž daloko khłoſtajonne cźiny njepſchedźeja.
7. Dźěławſke pomėry ſo jako njepſchetorhnjene wobhładuja.

Na namokwjenje pſchedźidy, ſo byſchcźej ſo wobej ſtronje hnydom roſſudźiłej, wobej wotmołwiſchcźej, ſo roſſud wotpokaſujeſej. Němſki dźěłowy miniſter tehodła w ſjawnym ſajmje praji, ſo je roſſud wſaſaſy. S tym je roſſud prezwnu mózdostał, a wobej ſtronje dyrbitej ſo po nim ſtajiċ.

Dalſche wupſchestrjenje ſtrajkow w Awſtriſkej.

Strajkowe położenje w Awſtriſkej je ſo njedźelu ſhórſchiło. We Wiſnje, Grazu, Linzu a Innsbruku ſu ſo ſwjaſli ſaſtopnikow wuprajile, ſo ſu ſe ſtrajkowazymi żeleſnizarjemi ſolidarni. Knjeżeŕſtwowe jednanje ſ póſtſtimi ſaſtopnikami a dźěłaćerjemi w ſtatnych dźěłarnjach je ſo jako bjeſwuſpěſchne ſaſtajiło. Boja ſo, ſo w blížſchich dnjach ſo generalny ſtrajk wuwoła.

*

Sećźkiwki awstriskeho żelesnizarskeho strajka so na njewjesonne waschnje pokazuja. Wudawanje mloka je so dyrbjało samjesowacź, dokelž so dowoz mloka zapohibuje. Mjaso a tuk stej so płacźiśnje horje stupiłej. W nastupanju sastaranja s wuhłom je zentralne strajkowe wjednistwo pschipófnało, so dyrbja so wuhłowe cźahi, kotrež na żelesnizy steja, k wottyknjenemu końcźej dowjesćź. Wuhłowe wikowarjo su dyrbjeli słubiźcź, so wuhłowe płacźiśny njepowyschcza. Żiwnosćź we Winje na nětkotre njedźele doźaha; njedźiwajcy teho su żebi wschelazy ludźo hromady żiwnosće nakupili.

Wożomhodźinske dźeło a hórnisła internazionala.

W Brüsselu je so we wukonjazym wubjerku hórnisćeje internazionale wobsamkło, hórnišćan sastupjerjow do Ruskeje pósłacź, so bychu tam powschitkowne położenje dźełacźerjow, wobeźe hórnikow, pschepytali. Dale dyrbi so w Hannoverskej pschepytacź, kak pschewjedźenje Dawesoweho plana na położenje nemšćich dźełacźerjow słutkuje. Wukonjazy wubjerk bź sjena w nahładze, so dyrbja so wschě frędki natožiźcź, so bychu so nemšźy hórnizy we wojowanju wo wożomhodźinski dźeń podpjerali.

K 20 létam khłostanskeho dźěła so sašudźi.

Psched wójnskim sudom w Nancy je so 6. nowembra prozeź pschećiwo chorychnoscherjej Lohmannej wukudźił. Lohmann je Lothringsk a je s pschidźelenjom Elsaza a Lothringskeje k Franzowskej so franzowski statsan sćinił. Pschi spočatku wójny wón jako chorychnoschef II. bataillonej pěšcheho regimenta 166 pschišłuschešche a je pjeza 23. awgusta 1914 blišo Lunevilla pschi dróhy leźazeho Franzowzu satźělił, kotrež jeho proschesche, so by jemu nětchto pić bał. Lohmann prijesche, so je to cźinił. Wón je pjeza jenoż do powětra tźělił, so by so Franzowza stróził. Sšwědzy, wschitcy chorychnoscherjo a Lohmannowi wójnscy towarischojo pal sjena potwierdźeja, so je Lohmann Franzowzu satźělił. Na sudnikowe prašenje, cźehodla je so, hdyž je bjes winy, w žiwjej wójnje khwalił, franjeneho Franzowzu dotźělił, Lohmann praji, so je to jenoż z cźeśćelakomstwom cźinił, dokelž so so wschelazy towarischojo z tajkimi njeskutkami khwalili a wón njeje chcył jako mamla wobkładany bycź. Knjezeźstwowy kommišar žebi krute pokhłostanje žadasche. Tónle njeskutk móże so cźim mjenje samolwicź, dokelž je Lohmann z nošcerjom chorych był o połła teho hišćeze Lothringsk. Lohmanna k khłostanskemu dźěłu na 20 lět sašudźichu.

Prěnje kroczele noweho jendźelskeho knjezeństwa.

Prěnja jendźelska ministerska rada so najskerje žrjedu sešźe. Hačrunje budźa parlamentowe poradźenje krótke, chce knjezeństwo parlamentej sakonjowe nacźiśki za poźedźenja blišcheho cźasa pschedpołožiźcź. W prěnim rjedźe chcedźa so z twarjenjom domow sabłaćaćź. Wubjerk wězywustojnych namjetnje, kheźe bjes zyhela a kalka twarićź. S tym so twarjenja jara skorscho. Minister Neville Chamberlain budźe namjet bjes komdźenja pruhowaćź, a Baldwin najskerje wězywustojneho we twarstwje, Kingsleya Wooda, sa statneho podsekretara we strowotnistwje pomjenuje.

Fascismus tež w Jendźelskej.

Teź Jendźelska chce žiwojich fašizitow měćź. 5000 žobustajnych jendźelskich fašizitow njedźelu na Trafalgar Square cźehnjesche, so bychu tam žiwoju prěnju hromadnu zhromadźiznu wotměli a so bychu wěnzy pschi pomniku njeznateho wojaka we Whitehalli stožili. Fašizitojo žo do paradneje formazije sjednjowachu a hibanjoweho wjednika, generalneho majora Blakeneya, z fašizitiskim „Salutom“ powitachu. Wulka liczba policajtow bź pschitomna, dokelž so kommunistiske nadpady wocźakowachu, tola so wěr njeje kasyk.

Ruska powróćerska agitazija.

W rěcźi psched Moskowskimi dźełacźerjemi je wójnski komminar Trozki, kaž „Daily Mail“ pišche, rjekł, so tu jendźelske wólby dopokazałe, so je w Jendźelskej revolucija njemóžna, kaž dołho tam njeje kommunistiska strona po žiwnosći pschiběrała. Kommunistiske knjezeństwa budźa so hdyž potom we wukraju wutworjeć móz, hdyž budźa tajne kommunistiske wojerske wotdźelenja rosnyć. „Dyrbimy kommunistiske strony w Němskej, Jendźelskej, Franzowskej a Ameriju pokazniźcź. Mjez tym so žmy w Europje s khiwlemi do sady stupili, žmy so w Asiji rozschěrili.“

Schpanišćim revolizionaram so paśle powlekse.

Kaž so sda, su schpanišćich revoluzionarow, kotříž we Franzowskej porazenje diktatury Prima de Rivero pschihotuja a maja myśle, teź monarchiju w Schpanišćej wotstronićź, do paślow swadźili. Jedyn z wjednikow revoluzionarow je sastupjerjej Pariskeho „Matina“ słędowaze dźěłeł: Schtož je so tele dny pschi mjeśu stało, njeje žebi schpanišćej revolucionarozjo w Pariśu wumjeliłi. Tuchi wschědnje na roskas z domownju cźakachu; pschetož jim bź snate, so bórzy revoluzija wudyri. Psched někotrymi dujemi naschi wjednicy telegram se sćěhowazym wobschišćezom dostachu:

„Pschindźcze wschitcy pschez mjeśu, revoluzija je wudyrila.“

Dźiwachmy so jara tutej powěśći, w žiwjej wjeśeźcźi pak sabuchmy pruhowaćź, z wotkal bź depeschа pschischła. Ruce so pschi mjesach zhromadźichmy. Tam běchmy so nětkaž 1500 muži sešli. Wschо so dźasche na nasch pschikład pschihotowane bycź, tola naš runje tak zimachu, kaž bychmy do śpeźe smadźeni byli. Policija nascheich wjednikow saja, pola kotrychž tajne papjery namakachu. Srudne je, so je woprawdźe w Barcelonje wschо za pschewrót pschihotowane było, runje tak w Madridźe. Hdyž powjesćź wo zhromadźenju revoluzionarow pschi mjesach do Madrida dóńdźe, so tam po sprěcźenju njeméry zapoczachu.“

Tak schpanišćy revoluzionarozjo wudawaju. Pschi datych wobsteźenjosćach maja so jich rosprawy z wobkładnikowskimi pschiješcź. Hdyž tu so jich plany njepowradźe, woni s cźežka wěrnosćź rjeknu. Revoluzionarny spitzkasel Blasco Ibanez, kotrehoż jako wjednika schpanišćich revoluzionarow wobkładuja, praji, so woprawdźita revoluzija hišćeze njeje wudyrila, so pak wona sa krótki cźaš dobudźe.

„Echo de Paris“ wo wobsteźenjosćach w Schpanišćej pišche: Pschi franzowskich mjesach su 42 podkładnych wozobow sajeli. Wschitzy sajeźi měšachu bróńe schezi žebi. Papjery, kotrež pschi nich namakachu, běchu wschě zasschowane. Zaśne je, so je revoluzija pschihotowana była a so wona z podawkami w Barcelonje a Verje swiśuje. Jedyn wjednik schpanišćich revoluzionarow w Barcelonje, kotrehoż njeno so njemjenuje, w „Matinu“ praji, so su schpanišći cźekrjenjerjo w Franzowskej hibanje wšelkich rosmerow pschećiwo diktaturje generała Prima de Rivera wocźakowali. W Barcelonje a wokolnosći je so nětkaž 1000 revoluzionarow zhromadźiło. W nozy wot schtwórtka do pjatka je so tam woprawna bitwa bila.

Pschiwótśenje wobsteźenjosćow w Marokkowskej.

Sastupjeź „Times“ je rosrěcźenje s. franzowskim marschallom Lyauteyom měł. Tutón je rjekł, so położenje w Marokkowskej njemóž žrudźiś, dokelž su so w krajinje, franzowskemu paśmej pschiśtkuchcej, wojacy wjednika Kabylow Abdel Krima sadźudźili. Franzowske wojerske wyschnosće budźa z tym nuzowane, pschećiwo nim naprawy cźiniś. Marschall na to pokaza, so Kabylojo domorodnych w franzowskim paśmje (zonje) k žwjatej wójnje pschećiwo Franzowskej schćejnjowaju. Wobsteźenjosće we schpanišćej Marokkowskej wschěmi móznarstwam se strachom hroża, kotrež maju sajinu w mohamedanskich krajach Aksee a Afriki, a w prěnim rjedźe Jendźelskej a Franzowskej.

*

Schpanilla je w Marokkowskej hižo 2000 kóžnych kilometrow Kabylam pschewostajiła. W schpanišćich knjezeństwowych nowinach „Imperial“ bo praśi: „Po tśinešcźasnym wuwojowanju pschećiwo Abd el Krimej cźe hłowny rosłapowar kraj spuschćiś, kotrež je so sćěhowazymi mětnami wobmjesowany: Lan — Tetuan — Mezera — Larache. Jedna žo wo to, so mohłe žo nadpady Abd el Krima w Mellillaskej krajinje wotrasć a jeho mjeńmatej, so by na podkožku spuschćenja mjenowaneho kraja je Schpanišćej měr sćinił.

Wustupowanje sa pschisporjenje amerikanskeho wojerskeho lětarstwa.

Newyorkske nowiny „World“ dale sa to wustupuja, so by so amerikanske wojerske lětarstwo pschišporiło. „World“ praji, so njedźiwajcy wulke pjenjes, kotrež knjezeństwo to składa wudawa, amerikanske lětadła sestarjenym typam pschišłuscheja, kotrež nowocźasnje žadanja na zane waschnj njedopołnjetaja. Žada žebi, so by so wobežite ministerstwo sa lětarstwo sakojšo, w kotrymž dyrbi so dźěło, nětkole ne wjele městnow rozdźělene, sešrjedźiśi.

Statny sekretar Hughes wróći so stupi?

Newyorkska „United Preß“ powě, so statny sekretar swonkownych naležnosćow Sjednoczenych statow Hughes 4. měrza je statneje službny stupi, so by so jako k prawnisnemu dźěłu wróćił. Jako jeho hłowcźni kandidnikaj mjenujetaj so Herbert Hoover a Harvery.

Ze Serbow.

Waturu, 11. nazymnika.

Měrćina, biskopa.

† 1921 w Ochranowje Měrćin Starik z Wjerbnja kiž je wot 1859—98 w zeleńskej jako misionar skutkowaŕ.

* 1853 w Ketlicach Měrćin Rjenč, dr. fil. faraf we Wjelećinje, serbski stawiznaŕ.

Na dnju swjateho Měrćina.

Hdyž při prěnim mjerznjonju z drjewa lisće padaju, hdyž mhły zymne, kurjawy holu kryjo widźimy.

Hyž sněh lěta přezažny, wětr duwa nazymny: Tehdom muža ryćeŕskoh', sławnoh', dźěćo dopomńa so.

Předźenak

dyrbi lětża jara khwatacź, so by žiwoje twory bórzy wschitke wothyk. — Je w klamach hnjeła Janaka wschitke kchinje, polzy a bliła pokładowaŕ, a knjeź Janak trjeba jara nuzuje we žiwojich klamach měšna, dokelž chze do klamow kolebku stajićź. Pschedźenak njecha hnjełej Janaśej dołho wobcźežnu wotcźaś. Wě wschaŕ, kak to bywa. — Tuž prožy wschitkich Sserbow naležnje, ! wospjećkom abo ! karu do Budyšchina pschijeźcź, hdyž móża žiwoje wězy hnydom wschitke dotcźaś. — Dyrbimy žebi pomhaćź. — Dyrbimy pschedołho tralo, dyrbjaŕ Pschedźenak wschitkim do domu khodźićź. — Tuž pschijźćće. — Knjes Janak teź wschitkim radły pomha!

naprawy cźinićź. Marschall na to pokaza, so Kabylojo domorodnych w franzowskim paśmje (zonje) k žwjatej wójnje pschećiwo Franzowskej schćejnjowaju. Wobsteźenjosće we schpanišćej Marokkowskej wschěmi móznarstwam se strachom hroża, kotrež maju sajinu w mohamedanskich krajach Aksee a Afriki, a w prěnim rjedźe Jendźelskej a Franzowskej.

*

Schpanilla je w Marokkowskej hižo 2000 kóžnych kilometrow Kabylam pschewostajiła. W schpanišćich knjezeństwowych nowinach „Imperial“ bo praśi: „Po tśinešcźasnym wuwojowanju pschećiwo Abd el Krimej cźe hłowny rosłapowar kraj spuschćiś, kotrež je so sćěhowazymi mětnami wobmjesowany: Lan — Tetuan — Mezera — Larache. Jedna žo wo to, so mohłe žo nadpady Abd el Krima w Mellillaskej krajinje wotrasć a jeho mjeńmatej, so by na podkožku spuschćenja mjenowaneho kraja je Schpanišćej měr sćinił.

Wustupowanje sa pschisporjenje amerikanskeho wojerskeho lětarstwa.

Newyorkske nowiny „World“ dale sa to wustupuja, so by so amerikanske wojerske lětarstwo pschišporiło. „World“ praji, so njedźiwajcy wulke pjenjes, kotrež knjezeństwo to składa wudawa, amerikanske lětadła sestarjenym typam pschišłuscheja, kotrež nowocźasnje žadanja na zane waschnj njedopołnjetaja. Žada žebi, so by so wobežite ministerstwo sa lětarstwo sakojšo, w kotrymž dyrbi so dźěło, nětkole ne wjele městnow rozdźělene, sešrjedźiśi.

Statny sekretar Hughes wróći so stupi?

Newyorkska „United Preß“ powě, so statny sekretar swonkownych naležnosćow Sjednoczenych statow Hughes 4. měrza je statneje službny stupi, so by so jako k prawnisnemu dźěłu wróćił. Jako jeho hłowcźni kandidnikaj mjenujetaj so Herbert Hoover a Harvery.

Ze Serbow.

Waturu, 11. nazymnika.

Měrćina, biskopa.

† 1921 w Ochranowje Měrćin Starik z Wjerbnja kiž je wot 1859—98 w zeleńskej jako misionar skutkowaŕ.

* 1853 w Ketlicach Měrćin Rjenč, dr. fil. faraf we Wjelećinje, serbski stawiznaŕ.

Na dnju swjateho Měrćina.

Hdyž při prěnim mjerznjonju z drjewa lisće padaju, hdyž mhły zymne, kurjawy holu kryjo widźimy.

Hyž sněh lěta přezažny, wětr duwa nazymny: Tehdom muža ryćeŕskoh', sławnoh', dźěćo dopomńa so.

Blědy Bohumił.

Wopomnjenišće kopjeno do króniti Prażskich na žypow.

6] (Pokrjacowanje.)

Bohumił spóšna, so ma jednacź se sapleśeńcźenym dźěćom buchatšwa a pychi we starobje, kotrež je runje sa wuczerja najbóle mjerzaza, w dobje, hdyž dźěćo dorawi k holzu, a wuczeŕ ma woběmaj prawje cźiniś, so njeje zenje mózno. tak, kaž so śłuscha, a žauo teź dorasom žwjeje mozy a kmotrosće wuźiwaczy.

Měšo so hižo njeznadźeše, so jeho skutkowanjo smeje wožebitnych wuspěchow. Se žiowow knjesa Sawodśkeho spóšna, so dorje je staŕy knjes žam wulzy sa hudźbu sahorjeny, a ju jara lubuje, ale wot tehole njepovradźeneho khłopcźika, kaž so jemu jeho dźowcźicźka bycź sesda, wón niczo njewocźakowaschе.

Jemu běšche sforo njelubo, hdyž jeho kubleŕ poproży, so by jemu a jeho dźowcy Evelinje něchto na hutślach sahraŕ. Skoro mjerśany wša s njelościchtom hutźle a hudźenj, kotrež jemu śłužobnik poda a poca śkładbu hraś, kajkaž jemu runje na mysle pschińdźe.

Tola hdyž te hutźliczki tak w ruzy dźerzeschе, spóšna hnydom i prěnich sukow, so je to wubjerny nastroj a tuž niemóžeše hinak hraś bacź derje, haj wubjerne a nětko je sta, so sa krótku khwilu mischtrizy bracź sapocza a jeho hracźe wubudźi wulke spodźiwanje stareho knjesa Sawodśkeho.

Hdyž bź stóncził a skrownje hutźle a hudźenje wotpokaził, pschistupi knjes Sawodśki špěšnje k njemu a s błyschcźatym wobliczom stóczi jemu ruku. „Ow, kak žym sbożowenu pschipadej dźakowny, so je waš mo mojeho domu pschiwjedł. Wy seze woprawdźitu wobkuślaŋy hutźleŕ!“

„Kajše tu to hutźle?“ wopraschа so Bohumił, pschełyschawschi wuprajenu khwalbu a wobkładajo žej ledźbliwje hrańe hutźle.

„Rysły kremonki, žłuscheja tule mojej Evelinje“, wotmolwi knjes Sawodśki.

Tu hakle Bohumilowej wócźży so k domjacej dźowcźicźy sabłudźischcej. Sawohladaschcej ju na divanje žedźo w kucźiku, sepjerajcy žiwoju maku ruczku we konlivem žedźenju wo podobhoju brodu. Jeje wobliczo bź so wuśanko a błyschcźaze jeje wócźko wotpocźowaschе njewotwobroczejo so ani wokomik ! nětkaźim potajnym błyschcźom wožiwjene, so bohużelnoścu na Bohumiłu.

To běšche dźiwny, skoro sahorjeny pohlad, ! kajźim wobkedźbowaschе młode holczo na młodeho hutźleŕa. A jeje wócźko so ani tehdy wot młodostneho wuczerja njewotwobroczi, hdyž so ! jeho spohladnjenjom šetka. Haj natwopak, holczźa so pomałku posběże a k Bohumiłej kroczo stykny psched nim drobnej běłuchčej ruczźy a wupraji nutrnje próšmu:

„O proschu, sahrajcze hišćeze jemu!“

Jeje wócźży sanurischtej so do Bohumiłoweju ! tajkej horzotu a zyłoscźu, so nimowólnje žiwojej wócźży pschisandźeli psched dźěćom, a hnydom ! nowa sapocza bracź.

A hdyž tak wubjernje a cźucźiwje hrajeschе, dołho jara a se sahorjenjom, tu stojeschе psched nim rosśeźewaze holczo ! młodhmaj, wyhołko so śběhajcmaj nadromaj, se stuknjenymaj rukomaj a zyła jeje duscha, zyłe wědomnjo wotpocźowaschе na Bohumiłowej ruzy, ! kotrejž wodźeschе žiwoj kuśaŕśki hudźenj.

Hdyž pak po dołhej khwili Bohumił skónczenje stónczi hru, tu so jemu śa, so w jaśnymaj wócźkomaj młodeje holczki so žyły sabłyschotachu.

Dźowcźicźka knjesa Sawodśkeho wschak kaž by wotucźiła a wožiwiła ! wobkuślaŋu, pschistupi něłko špěšnje a ! swěkemaj ruczźkomaj tłóczeschе jeho prawizu nutrnje a wupraji ! najzwjaschćim śapałom wschěch žiwojich młodych sacźuczow:

„O, proschu waš, naiwcźejše mje tak hraś, kaž wy hrajeze!“

Po tutych žłowach wunźe pomałku a waźnje se jstwy. Bohumił wjeděschе žo na to pola kubleŕa Sawodśkeho woprawdźe derje. Bórzy bu w domje dla žiwoje pokorneje a žwědomitoseje, dla žiwojeho cźicheho a pschijomneho waschnja a potom wožebje žiwojeho wunjeśiwa dla jara lubowany.

Wožebje wschak wiśoschе ! žylej pschikhilnosću, haj je horzej nakkonosću dźowka knjesa Sawodśkeho na žiwojim wuczerju.

Tola teź Bohumił bórzy žiwje sajimowaschе wuwuczkowanje Eveliny. S wopředka poźudźowaschе, so je to jenoż lubowaŋka a dźerźaze waschnicźko sapleśeńcźeje jenickeje holczźi nankoweje, kotrej je worakawenu, hujnemu kubokcźitej na krótki cźaš hutźle a śmyk do rukow dało. Tak runje hacź Evelinu prěni krótcź bracź saśtyczka, bo pschežwědcźi, so bź to wulzy mylił.

Evelina hrajeschе na cźeśkim naśtroju k spodźiwanju derje, a Bohumił spóšna hnydom pola njeje njewšědne wulke hudźbne dary. Hdyž potaźkim widźeschе wobraźbliw khmanosćej, wušnamnu pilnosćź a sforo spodźiwomu wutrajnosćź młodeje holzy, pschistupi teź won žiwědomicźe a sahorjenišće k dźěłu.

Po pschećeju młodeje holczźi wuczeschе ju Bohumił kóždy dźeń, a Evelina postupowaschе jara schwarnje w tracźu, tak so dyrbjeschе jej Bohumił prajićź, so njeběšche hacź dotal jej podobneho schulerja měł.

Cźasto so pschi hodźinje, hdyž napschećeźo njemu abo pola njeho hrajeschе, zahlada do žiwiejeje postawy dźeń wote dnja kražnišćo a kražnišćo ko roswiwazeje holczki a spohladaju na jeje nežnu hłowcźku, trochu k hutźlam nachilenu, a potom sažo na rjanu ruku, wjeźazu kruce a tak elegantnje hudźeźu, ponuri so do hłubokich spodźiwnych myślicźkow.

Bohumił wuczeschе Evelinu hižo nimale lěto, namakaju w bohatem domje Sawodśkich žiwój druhi, wěžo wjele lěpschi hacź žiwój wótcźny dom. Staŕy knjes Sawodśki běšche jemu jara derje zmyślený, zarunaju jeho wuczennje ! dobrym honoraram, a Evelina na nim wiśaschе kaž na žiwojim pschikhoju, dopjelnjuju kóžde jeho pschecźe a roskaz nanajžwědomicźiścho. A druheho cźłowjeka w domje knjesa Sawodśkeho, kotryž běšche hižo mnohe lěta ! wudowzom a sam wjeděschе wukukłowanje Evelinine, mješ tym so jemu domjacnosćź sawobstaraschе jena daloka pschiwusna, kotraž pak wuźiwaschе jara maleho wuhwa.

(Pokracźowanje.)

Swjaty Marćin jězdniski zbrońjeny hród wopuśći; młodźenc sylny nadobny z krasnym płašćom wodźety.

Pod wrotami stuleny khudy steji, zmjerzły bě. Ryćerja wón postrowi, pod konjom so wotsali.

Ryćerja to hnuješe, mjeć swój wótry wućeše, na dobo płašć rozrězny, polu khudom' přidźiny.

Stary steji, dźiwa so, ryćeř jěcha přez polo. Polu płašća wodźety bitwu bije ryćerscy.

Nóc wšo kryje samotna, ryćerja són zapřija: Widźi pruhi překrasne, widźi swjećo jandźelske.

Khrystus steji přejasny w Marćinowej polojcy. Praji přećel njebjeski: „To sy wšitko činił mi“.

A. Sykora 1863.

*

— **Wo mi dźe.** Wčerjc wječor we 7 hodźinach barometer 745, hygrometer +3% thermometer we dnju +8, dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —1%, thermometer we nozy +3. Po rozprawje Drježdźanskeje wjedrarnje je najsche wjedro wohrožene. S wjesela Jendźelskeje łožesche wčera nižina, rańcźej pschihotowanje so k poćahowanjeom pschihowida. Dźiwak zbytku Europu khćichze wyschina pschichtwa. — Jutśe źrjedu słónćko 7,14 khwilu a so 4,18 khwil. Měsačk zhada wječor 5,24 a so rano 7,40 khwil.

— **Radiotelefonska powěsć wo wjedrje za jutśe źrjedu:** Njane, symne wjedro dale wobkhowany.

— **Rozprawy połicije.** 9. nov. pokazny so w Budyschćiskej wokolinje nowe muzźite koło znamki Leising a s cźišćom 5576. Schtóž koło sego namaka, dóstanje 20 hr. mzdy. Mi nozy na 10. nov. pak 6x5 m. wulkeje schtary płachty. Schtóž wo paduschćiwomaj nječhto zhoni, nech to kriminalnej policiji wozwěsti.

— **Bój dźensa:** Kónśe towarstwo Michałskeje wosady smźe źriedu 12. nov., niz schtwórk, swoje pohódnjenje.

— **Wokrjesny wubjerk** Budyschkoho hornikoho hejtmanstwa smźe pónjedźelu, 17. nov., do wobeda we 10 hodź. zjawnu shromadźiznu. Najprjedy pojedna so we wokrjesnym dnju 3. novembra, kotryż běchu sozialdemokracja źrěbi wuzadali. Na dwujownym porjedźe steji dalschich 23 dypkow.

— **Nowa zastojnika poznamka.** Kaž w Prußi a Thuringiskej, tak mjenuja so tež nětko we Sakslei domni wobkhodni sudnija „wobkhodne sudnizy na zdźelenje“. Jich sastupnizy sćerpja swój do dalny hamtiski muźnam.

— **Snjesboźiłslotom** je njedźelu rano 1 nju 20-lětny dźěłaćer Pollmi, hdyż wo horje k pjunizwni dele łožesche. Sćowjeho koło niemźann, saźdże z wotmachom wo želesnu žerdź, a hrani so na hrudźi, nebu a nozje. Snjesboźenc bo dowjese tudyšći zwobodny sanitetny wotrjad do jeho bydlenja.

— **Kedźbu!** Wšitcy Herbert „Schutz“ s Drježdźan rozpschedawaju rozmnožny on-gramm znatych acherat w otd. po zulej Sakslei, wuczerjo, so tu wo poruczkowej traśowe bźělozłotowe towarstwo cźini. Tute pak nětko wosiewja, so i bibiczkowym knigom „Schutz“ we swišku rjśe.

— **Statistiske wotdźělenje Budyschćiskeho policajskeho hamta nam łoźěli, so bě 5. novembra t. l. němskostatna inderowa licźba za sejiwionje 123,0 (1913/14 = 100).**

— **Dźensa w nozy 1/2 2 hodźin wumrě knjes Jakub Kopprh.** Budyschćiska wosada je tak wo jenoho dźěłneho Serba sajo khudscha. Wjeće nětčiso njedźelemi sjawjeckje sćowe 70lětne narodnizny, tola hižo na khorołoju. Pjeće wołbra lětom sjelebori raś na dwórnischću a wot tehi cźaha njeje wjazy wotkhorił. Bóh swoźi jemu wěčny wotpocźink!

— **Towarschnilske twarby w nowym Budyschinje.** We wulkodunischćach bratrow Wirthez na chěžorskej dróhi žu wot dźesatnischeho dnja nazcźi ta nawotwarbu wustajene, kotrejž „towarschnistwo Budyschćiskeho rjemjeslo, wobchoda a pschemysłnistwa s. d. s wob. ruk“ we wjeckornym konzu města mjes Driežkanskej a obu a Želesnjan, łesahu wukłesow sa tyrjeerstwo twarici ta. Po nacźiłej je kroćina, kiž dyrbi so satwarić, do tśoch dźělow dźělena se 7,4 a 3 twarjenjemi. Salozk, kiž je kutes twarśki mišchtr Max Mórbitz wudźěłał, satwarjeli dobrem a pschecźelsny sacźišćerjo a w mnohich Budyschćiskich a swonkownych hydlenje wutaznych sabłużeny sćitni wubudźi

— **Wschi chodnelěto budźa so wjeletwarić.** Sso nadźijnjo na hpwotheknje wožeńowi z podrunźnischeho dawka su so hižo nětkole mnohe nowowotwarby pschihotowidźile a to wo jestatejnju w „Bauwelt“ w okt. 1924: 2805 domischi a 887 druhich twarbow, w septembru 1924 pak jenoź 1708 domischi a 675 druhich twarjenjow. Sa murjerjow budźe dźeje tak dźěło dopałacź.

— **Měšćańs wyschcha, wuczobnika a hosćeza wikowa ńja schula.** Nasćeja měšćańs wikowańska schula měrjesche 1921 350 schuleri a 12 wuczerjow. Nutry 1925 pak hižo wjazy hacź 700 schuleri a nětźe 30 wuczerjow. Nowe pschijewjenja niech so tak borsh stanu w hamtiskej jstwja wsch. stud. direktora dr. rer. pol. Heise na Mosskowei dróhi.

— **Naschi padnieni wojazy su na 100.000 pohrjebnischćach pohrjebani.** „Ludowy wjaz“ sa sastaranje nimskich wójn tich rowow“ prózuje so wo tute rowy sdźerkać. Po wobliczenju stej 2 milijonaj naschich padnjenych wojakow w zuzej semi a to na nětźe 100.000 wjelschelskich pohrjebnischćach rossrěźeni.

S **Pěnźu.** Mačerjam so radu dowa pjatk 14. nowembra dnju w 2 hodź. w hoscźencu. Lětst tam hódźe.

S **Khrósćicy.** Dź nźu rano wowuchći naschi mi sjnjan Pawoł Wićaś na chu rjenu dowtu w, naschu Luźiju. Se nuwohjimi Sserbami sjenja so nasch młody bźěłaś je dwojimi bohatymi. Kak husto cźitaschmy w naschich sserbskich cźasopisach jeho bźěłanje. W wokrawschkim cźasopisu „Sś. N.“ wónjuje wotkhodźaju b ěrí Luźiju, starschinu, bohatemu kotłu, pschećelam dobrockiwanl a zyłemu sjelskemu ludej — Pawoł Wićaś je so dołoko na studije na wysoku ludowu schulu do Dalkowa pola Gnjezna nosił. Hdyž dotal skutk wa ch w ratrjěnje Pschi swojich połnych dźěłach, na wjeśo ach próznych, na njedźelach a swjatkach swjatych, je nětkotu wěsći wźamił. Sajinje bźěłe swólniwy, bźěłe k měschtrjskemu, słotemu słěbornemu abo k sekernemu kwaźei, k narodninam abo mjeninam, ke studentskej słubźenźiwy abo k ludowym swjedźenjam a druhej nałeżnosći pěsći wónowdk. Jeho pěsnje powitachu nałeto lěźo swórby

7 Khinjanow, kiž běchu do kaschćow tykњeni, budyn hnydom wumrje, druhi pak hu na šmjerćcź khori, dokelž běchu wjele cźerpjeli a hłodu mrěli w kaschćach. Njeboh. wumnych běchu w Hongkonku za 100 dollarow kupili a lubjenjom, so w Ameriju dźělo dostanu. Dale bě so jim žłubiło, so so wschźonje dwójzy z rojom nałožcźa. To pak je so njeporadnje stało abo dozhla nic. Posledni dźěl pucźa běchu bjes wědomja. Dokelž je Khinjanam do Ameriki sapuścźowacź sakazane tak njeje tuto pschešmykowanje nicko njewschźedne. Kak Newyorkske nowiny pisaja, dyrbjachu Khinjenjo w Ameriju tśišom dźěłacź. W Ameriju je wjazy khinjanskich sjednoćenstwow, kiž njese sobu wojuja a k temu trjebaja brónje. Wjazy sobustawow tajkich tajnych sjednoćenstwow je so sajalo, dokelž šamkowanju połćowachu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

We konkurrowym zjednanju wo samožiwjenju pschećiwdawa Arnoscht Albert Schiemann jako mějeśel njeboh. firmy E. Humaus nałožk., mějeśel A. Schiemann w Budyšinje, je so pa do žiwnikowym namjećke wuminjanka termija na 17. nov. 1924. dop. 1/2 12 hodź. na hamtiskim šudnje postajiła. Kusk 141, Wobdźělenc móža sebi namjet wobhladacź Hamtski šudnik wišak.

*

Schtóž nahońenosćanstki (robjanski k.) dawk kšćeńe zapłaćiś njeje, na november 1924, njech to do 12. novembra cźini pschetoż schtóž pa 12. nov. płacźi, ma pschirażku njeśeć.

Zapłaćiś dyrbi so:

Michemuškowy dawk 3. termije 1924, 15. nov. 1924. Posledni dźeń, na kotrymž so pschiražka płacźićź njetrjeba, je 22. november.

Žurkowski dawk 2. termije 1924 ma so płacźićź 15. novembra 1924

2. termija pjenježnego dawka 1924 so w 6 tyšćich dnjach napomina k płacźenjom.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Na kopjenu 30 wiwowanskeho sapiśa so Wósworkl. S mějeśelom je pschećiwa Max Ernst Clauß.

Hamtske wozjewjenje z Wosterec.

Na pućźach, kiž so tworja z wuworiedźusa a kiž su tehodla za wobkhod zawrjene, njesmě so jěsdźićź, jeli je to na pozwaćim postajenju wotkśěźene nowinu wosebje a nimo teho, hdyž su tute pucźe z wotpadnymi pschipravami wosramjenjene.

Schtóž pschećiwo tomu jedna, khłosta so z pjenježnym khłostanjom hač do 150 hr. abo z jastwom.

*

Krajna sowješka unija je wot 1. novembra l. l. žeńe wojenje subow kschtych sa sowješkich pschewosała. Taike hojenja dyrbja so na thorchnych pokładnizach wotjeźićź. Sowješkeni, kiž pak konzi khorobnej pokładnizy njepschiłuschcja, móža to na a gmejnskeho pschedsteićerja abo na sowješkim hamcźe namjetowacź.

*

Schtóž je we swojim ratarstwje bźe onjemjerjow je městow k dźěłu měć, dyrbi sa nje też pschinoschki sa šastaranje dźěłonjemjerjow šapłacźićź.

Towaŕstwowski powćatnik.

Jednota „Sokol“ w Małešecach. Dźensa wjećor zwučowanje za Sokołki a Sokołow, štwórtk wjećor w 5 hodź. za dźći.

Jednota „Sokol“ w Lichanju ma jutře srjedu, 12. nov., wjećor w 7 hodź. w Rudolfec hoscźencu zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Poršlecach. Sokołki maja wutoru, Sokoljo pjatk zwučowanje; po zwučowanju je zhromadźizna, też Sokołki maju přinć.

Serbski tow. „ratarski dorost“ w Khróšćicach a „Kasino młodych ratarjow w Baćonju“ jadźetej srjedu, 12. nov., do Lubija, sebi cokrownju wobhladać. Cežity awto wotjedže rano w 7 hodź. z klóštra pola Natuleć, rano 1/8 hodź. z Khróšćic pola Wjenkec, rano 1/9 hodź. z Baćonja pola Smolic a dale přez Hasłow, Sulšecy, Pršecy do Budyšina. Kóždy přesel mjenowanych towaŕstwow smě so wobdźělić. Žada so, zo kóždy sobustaw sobu jadźe. Z. S. R. D.

Serbske towaŕstwo „Žerja“. Spěwny wotrjad zmjeje štwórtk, 13. novembra, wjećor we 8 hodź. pola Łahodźic w Drožđźiju posledniu spěwnu pruhu do swjedźenja. Dirigent.

Njebjelčanski koncert nastupajo: Srjedu, 12. nov., je hłowna (posledna) pruha w Khróšćicach (pola Wjenkec). Započatk w 4 hodź. Na nju maju wšitcy sobuskutkowacy přinć. Tuž njech sebi kóždy swědomja čini. Zarjadnistwo.

Lipa Serbska w Pančicach ma štwórtk, 13. novembra, posledniu pruhu za jubilej. Tuž njech wšitcy so z wěstosću wobdźěla. Započatk we 8 hodźinach w Pančanskim hoscźencu. Dirigent.

Zwjazk „Serbskeho Ratarskeho Dorosta“ pojědže 12. novembra do Lubija, sebi cokrownju wobhladać. Wšitke wobdźělnicy so z dypkom 1/11 hodź. w hoscźencu „Wettiner Hof“ zetkaja. Krasnje by było, hdyž bychu so tež naše knjeżny a starši přitutem přenim ekskursu S. R. D. wobdźělili.

Předsydstwo.

Serb. tow. „Nadźija“ w Rakojdach ma pjatk, 14. t. m., we 8 hodź. ważne posedźenje w Rakojdach w hoscźencu. Dnjowy porjad: Nowozrjadowanje towaŕstwa a dowutworjenje młodostneho wotrjada při towaŕstwje. Wšitke sobustawy, wosebje też sobustawy předsydstwa, njech z wěstosću přindu. Z nadawkom župneje zhromadźizny 9. XI. Lodny.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj, *w Budyšinje.* — *Zamołwity za hospodarski dźěl:* Arnošt Bart, *w Brěžnicy,* — *za nawěstki:* A. Dučman, *w Budyšinje.*

Cuze zuby
wuporjedźenja
plomby
— měrowe płaćizny —
podźělne płaćenje
Eugen Wienecke
w Ameriey pruhowany
zubny lěkaŕ
na Hošic hasy 27a
we Walk. Dubrawje
kóždy štwórtk w hoscźencu wot 9—1/6 hodź.

Žonjace a mužace šaty
štrympy, stajnje tunje
E. Günther, rózk mjas. jatkow a žitneje hasy.

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Dubowe a brězowe drjewo,
kiž so za wojnarjow derje hodźi, je na předań. Bliže je zhonić we wudawańi „Serbskich Nowin“.

Sobotu, 15. t. m. započnjemy z wudawanjom našeho wysokoprocentowskeho, jenož z najlěpšeho słoda a khmjela dźěłaneho
dwójneho kózłopiwa
wuběrneje kajkosće a dobreje sylnosće. Poručamy jo, zo by so pilnje woteběrało w ćwicach a blešach.
Budyšska piwarnja a słodarnja
akcijowe towaŕstwo.

Přikrywy z wósk. sukna
rjanych mustrow we wulkim wubjerku poruča přeco derje a tunjo K. Erler w Budyšinje jenož na žitnych wikach 11.

Słomu
kóždeje druhiny kupuje běrnje po dobrych płaćiznach
Richard Jacob
na kamj hasy 19a Tel. 137/139

MERSIDYSKI
Wuporjedźenja a znowa dźěłanje

Młyn
kupić abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukasa, dostanje dobre myto. Dale we wud. „Serb. Nowin“.

Lěto stara **jałojca**
je na předań
w Serujanach čo. 14.

Wysokosućelna
ćehniwa kruwa
je na předań w **Lichanju** čo. 2.

Wysokosućelna **kruwa**
je na předań
we Sowrjećach čo. 17
p. Kubšic

Pomorske symjeńtne běrny
„Geisitzer Wohltmann“
kotrež hnydom dóńdu, wotedawa
Erich Bräuer w Budyšinje
na Moltkowej drózy 5. Telefon 944.

Předźenak
Protyka za Serbow
1925
Je dostać w Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje w Budyšinje

Žony
Poručam swój wulki skład pschewaškow, mězačnych a pschebyadowych powjasow, podpołožkow.
Steju rad k radze.
Wagnerowa w Budyschinje psched schuterskimi wrotami čo. 9.

Słomu
kupuje po přihódnych płaćiznach
Hugo Schultz
na žitnych wikach 30 Tel. 1180.

Wšě ćišćeŕske wěcy
:-: serbsko a němsko :-:
kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćiny hódno
Smolerjec knihićišćeŕnja
z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Palne kuluchi
płaćizny hódno běžnje předawa
Raab we Wotrowje pola Pančic.

Dr. med. Schneider
we Wulkej Dubrawje
je so z pućowanja wróćił

Bóh luby Knjez wotwoła dźensa w nocy 1/2 2 hodź. našeho horcolubowaneho nana a mandźelskeho

Jakuba Kopprija
w Budyšinje.

Časćišo přihotowa so z dostaćom wšěch swjatych sakramentow na puć do wěčnosće.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Pjatk 1/2 10 hodź. je requiem a w 1 hodź. dźo pohrjebny žah z wobydlenja na Mikławšk.

Přećelo a znaći so z tutym na póstny wjećor a na pohrjeb přeprošu.

Přiloha k čisłu 264 „Serb. Nowin“

Wutoru, 11. nowembra 1924.

K praschenju žitnych a mukowych słow.

K temu pisa „Allgemeine Deutsche Bäcker- und Konditor-Ztg.“ sćěhowaze:

Hdyž so šatonjedawarjo posledni raz z tutej maćizny saběrachu, je so dźiwajo na hubjene němske žně wjele pschemělo. **Němska dyrbi žito we wukraju kupować.** Žně su w zyłej Europje schpatne a tuž budźa naš amerikanske riki šatarać dyrbjeć, schtož na płaćizny wulkeho wliwa ma — **tak na žito a muku.** Płćihrasty so k temu hišće sto, dha so khleb nimo mérje podrožł. Kajke sćěhowki to ja nałche zyłe hospodarstwo směje, leži na ruzy. Tež knjezerstwo njebudże so tutym wězam sapraśiś móz.

Wo dokonjenju katarśkeho schkitanskeho zła na domjazu katarstwo, na konsumentow (wotebĕrarjow), na zjednjeńsko a pschemysko a na wukraj je universitny profesor dr. von Zyska (Hamburg) dobrosćasca podał, kotrež je hódne, so je ledźiwe pschećita. Wón piša:

Praschenje katarśkeho schkitanskeho zła na žito a muku w zajmje powschitkownosće němskeho hospodarstwa abo niz?

Tuto hłowne praschenje ma so do schtwjroch podprascheńow dźeliś. Tute su:

Kajki je wuspĕch agrarnych zlow

1. na **domjazu katarstwo** zname. Je zło pschihodny srědk, nuzu katarstwa sbĕhnyć?
2. na **konsumentow**. Wobchadźeja katarśke schkitanske zła pśches postupowanje płaćiznow sa žiwnosć konsum?
3. na **rjemjeńko a pschemyńko** (industrisu). Powyschuja schkitanske zła industrialne wuhotowanske wudawki (Produktionskosten) — pśches powyschenje ležiwjeńskich khłótow, kotrež pśches powyschenje mzdy nastanu?
4. na **wukraj**. Hrozy strach, so wukraj pśches zło porjeźeny wuwos žiwidźich žurinow z napschećiwnymi srědkami so pschećiwo dowozej industrialnych tworow wubraji?

Schkit katarśkeho.

K 1. Samĕr zła je, wunoschk domjazeho katarśkeho powyschićej pśches powyschenje płaćiznow sa katarśke wuploby. W žamtnej mérje, kaž žitne płaćizny potrjechuja, postrjechuje tež hódnosć senje. Płaćizna senje runja so pjenježnej rencze, kotraž wunjeseše kapitalizowana z tuthwilnej datsju. Njemóž nascheho katarśkeho napschećo wukrajej leži we pschewyschokich płaćiznach senje. Dokelž w rušćich krajinach płaćeschе pśched wójnu 1 hektar (nimale 4 khrzy) 19 hacź 224 hr., w Argentinskej 70—80 hr. a tamo w Siedmoćejnych statach Ameriki 64—600 hr., w Němskej, hdźež ležiše póda najtunścha, wzajzere rasow naspomnjene płaćizny. Žitne zła njepschemĕnja pomĕrnje na wunoschku senje a teje hódnoscze ani to najmjeńscze. Potajkim so płahowanje žita njesadani a senje tu nĕkajke zło nicze njewotpomha. Wostanje katar pschi płahowanju žita, pschidźe wón sajo do muły a wospjet žada žiwi powyschenje žitnych zlow.

Wuźit se žitneho zła ma jenož tuthwilny wobžedźer, jeli so jeho ležomnosć w hódnosći powyschi. Katak, kiž swoje wobžedźenistwo pscheda a so katarśkwa wsda, ma wusyhł se žitnych zlow, dokelž swój dołh, jeli je žadyn nje, wotbudże a może wusche teho na samoženju dobyć. Zoła samĕr žitnych zlow njeje, so by jenotliwzy na khóšty powschitkownosće wobohaćał, nochzeźa tym na nohi dopomhaćí, kotrež so katarśkwa wdadźa, ale tym, kotrež we nim zwostanu. Zło dyrbi k powschitkownemu lĕpschemu katarśwa słužiś, so mohło z wukrajom konkurěrowaćí. To pak žitne zła wukonjeć njemóża z horjeka naspomnjenych winow.

Teź ležiła katarśtich wobkhodow, kotrymž je žitne zło w tu khwilu z lĕpschinu — niz pak trajazy — je khérko mała, dźiwajo na zhromadne katarśke wobkhody.

Žitne zła móża jenož tym wuźiś pschinjeść, kotrež wopraudźe žito pschedawaja. To pak njesu tute cźrjódy němskich burow. Dokelž žito płodźi na prénim městnje wultkoležomnosćerstwo, potom teź wjetsche katarśke wobžedźerstwa pśches 50 hektarow, potom njech je zło małym juhonĕmskim buram k lĕpschenu, kotrychž katarśtwo pschesze wrócźo steji.

Najwuzazy małych a zwérnych burow je na skotarstwo pokazane. Ji ruci dyrbja k płahowanju swojeho žita, kaž teź swojenu potrjebanju husto žito pschikupowaćí, teź piju (na pśch. jeczmjeń a majź) a to wo to drózo, hacź je płaćizna wo schtitaze zło powyschena. Potajkim žu žitne zła nepschecźo sajmam płahowarja skotu.

Kak wažne je płahowanje skotu pśches burstwo, wujasnja sćěhowaze liczby. 88,5 prozentow zyłeho skotu dźerżachu — po poslednim liczenju — tamne wobkhody **nje** 100 hektarow. Na 100 hektarow role dźerżachu burjo we pschećiwu 95 schtuk skotu, wulkoležomnosćerjo pak jenož 35 schtuk. Pschećze bóle je płahowanje žwini na mjeńscze ležomnosće a wobžedźenistwa swjasane. Schtwórty dźeł wschĕch žiwni dźerżachu mali wobžedźerjo nje dweju hektarow (7—8 khrzow), 50 proz. wot 2—5 ha., nij zyle 20 prozentow wot srĕdnich burstwow a jenož 6,5 proz. wot wjetschich ležomnosćow wyschе 100 ha. Tuchi na płahowanje skotu pokasani burjo a žiwnosćerjo wobžahuja wo wjele wjetschim wyschi katarśke hospodarstwa (Betriebe). Po poślednim liczenju (do wójny) wuczini jich liczba nimale 80 proz. Potajkim mĕjesche na 20 proz. němskeho katarśtwa sajima na žitnych zlach. Dźenża, hdyž smy wulke dźele rušćich krajinow zhubili, je liczba katarjow, kotrež mju wopraudźe interesź na žitnych a mukowych zlach, znadź nješćto wjazy hacź 10 proz. wschĕch katarjow.

S zyła dyrbi so psched smyłkom warnowaćí, so mohłe zła abo druhe hospodarśko-politiske srědki Němstwa do agrarneho stata pschemĕniś a tak so wschese starośće wo ležiwje-nje wobwliwstwa zminjeć. Naschemu wótznemu krajej je jeho hospodarśko-kulturelny puć pśches geografiske połoženje klima, kajkosć pódy (senje) a nic napoždeł pśches inteligenzu, smužitosć a industrialnu wuschiknosć jeho wobydlerstwa pschedpisany. Němska sroźese w poślednich lĕtdźesatkach do wójny ke lĕžazemu industrialnemu wobłodnemu statej niz trašći dla swojeje tak mjenowaneje „kupravdźeneje hospodarskeje politiki“, ale dokelž wězna podłoha swojeho ludoweho hospodarstwa tute roswiwanje pschedpisaśe. Nadawk hospodarskeje politiki njese a njemóże jenże bycź, sašćěpjenje pśches krótkowidźace stejniscźo interessentow, industrialnemu wuwiwanju so napschećo stupiś a toźame poćeźiś, hdyž jemu zoła njemóżesch sadźĕwaćí. Skérje lĕpje ma so wobzwona hospodarska politika wo to postaraś, so puć, kotryž naturśe roswiwanje pokasuje, bjes schkody so nastupiś a hicź hodźi.

Kaž hižo naspomnich, njepschemĕnja katarśke schkitanske zła na žito a muku niczo w sakładach katarstwa a ludoweho hospodarstwa. Wone njepomhaja katarśtwu niczo, ale poćeja puć, kotryž ma Němska hicź a wobcźeźuja nasche zyłe ludowe hospodarstwo.“

(Pschichodnje dale.)

Kermuschny dźak.

W Nowej Wjesy na kermuschi,
Wołkoj bratśe, stajci wuschi.
Tonc kak jara rjenże bé,
Schtóž tam był je tón to wé.

Rúnjeń so teź dośćich dźĕśe,
Wjesele tam wschitko bĕśe,
Wino, dobre Klóschtrike,
Pschi to tocźesche.

Wuschcźe wuj, dobra duschcź,
Wutrebnu mói dźak jom kluscha —
A nje derje wohoścź,
Wino, dymku wołcźi.

Jeho mandźelskej teź lubéj,
Hospodinoi, hrónitwéj,
Dźakuju so jara ja,
Zo mi dobrn tutnu da.

Pola wuja Wojnarica,
Tam bé rjenże, chan wam rjeka:
Kołbł mi praji, wschi tu, schto:
„Tu je derje, kermuschi jo.“

Bĕch w najwjetschej wuskosći,
Tola pschi wschi'j kermuschi,
Kóžon wuj mje pschewrośe:
„Wostań tu pschi wobjedźe!“

Nĕk Wam praju Bożemje,
Pola Waš tak rjenże bé.
Bro'chu Waš wschĕch na naschu
Wulku kermuschi Radwołśki.

S dźakom **Radwołśki Franziskus.**

Camotillo.

(Tajny indijanski jĕz.)

Kaž dołho lić na semi człowjesći sylny knjezi stanu so po stawisnach ludowe politiske morbarstwa z tym, so ho napschećiwnikej jĕz sawda. Jĕz skutkuje wjeselicho a njenadpadniścho hacź mjecź abo tĕrać, njehodźi so tak jasnje dopokasaćí, kak morbarstwo pśches satklenje abo nastroje k rozbuchnjenju.

Snate su taśke morbarstwa w Italskej w cźasu renaisanzy. Na taśke waschnje wotkronichu njepschećelowe a njepschihódnych sobuckowjekow. Tak dari Katrna z Medici swojim porunzam (rivalkam) a jej njewitanym lubkowarjam sajźdojśćene kukaju. Filipp, wójwoda Milandski, sajźdojći zjnoju mandźelsku. Namasa hubje swojeje žony z knjezkeźiwjenym jĕdom, so by tak jeje lubeho wotstronił. Sajźdojćene zajby, cźiste napoje a zkoro zyle njenaładne próschki (Bulverchen) pschihotowachu w tajnych, schowanych kuchikach. Najwótnischi wotwohlad bé Cesar Borgia, syn z knjezkeźiwjenym jĕdom, so by tak jeje lubeho wotstronił. Sajźdojćene zajby, cźiste napoje a zkoro zyle njenaładne próschki (Bulverchen) pschihotowachu w tajnych, schowanych kuchikach. Najwótnischi wotwohlad bé Cesar Borgia, syn z knjezkeźiwjenym jĕdom, so by tak jeje lubeho wotstronił. Sajźdojćene zajby, cźiste napoje a zkoro zyle njenaładne próschki (Bulverchen) pschihotowachu w tajnych, schowanych kuchikach. Najwótnischi wotwohlad bé Cesar Borgia, syn z knjezkeźiwjenym jĕdom, so by tak jeje lubeho wotstronił.

Mĕschtrjo tuteho hróšneho a djabolskeho wumjeństwa su po dźacu djeńza hišćeze pschebywali Mayaindijanojo we Zjednjez Amerizy. Snaty schpanjsko-ameriłanski spisowacźel M. J. Uriuela, redaktor nowiny „La Poesia“ we mĕsće San Salwador, pisa wo tajnym jĕdu, kiž so wuzi-wa tam a tźem w Zjednjenych amerikanskich republikach ke wotstronjenju a porańenju politiskich pschećiwnikow.

We schwedskich nowinach cźitamy sćěhowacu powĕsć tuteho spisowacźela:

„Camotillo“, tak piša, „je pschirodny amerikanski jĕd. Pschetrjechi wo wjele śmjertne napoje Lucrezije Borzije a arsenik Marquisy z Brinwiliers. Tutón jĕd człowjeka za pół abo w bĕhu jeneho lĕta śmjerći. Najwuznamjenschenu lekarjej njeje mózno, tutón jĕd we człowjeskim cźele wuśledźiś.

Hižo husto sym wo nim słyschał. W pschednim cźasu śemrĕchu tśi, politiscy wjednjo, w Zjednjenej Ameriz. Śmjerć tutych je najźi pschi dopokas žadnemu skutkowanja.

W lĕcźe 1920 mĕjach tež z pschećelom generała H. kotryž je we wschelakich Zjednjenych revolucijach ho smužiśe bił, rozrěcźowanje. Cźaš wołny za presidentu so bliśeśe a ja so trachowach, budże mój pschećel tež na tutym polu zobuskutkowaćí. Wschudże bé znate, so ho jemu wot knjezeńskeje strony poskjenj kandidatoju nielubjachu. Jednacho dnja jeho njenadźijny sajźdu. Ja prózowach so wo to, so śmĕł pschećela w jośtwje wopytaćí, ale podarmo. Schześća mĕśazy dołho wostach bješe wschitko swójsta z nim.

W mĕśazu julizu puschći so runje tak trjuje z josfor, kaž bé so zhubił. Hdyž mje wopyta, jeho lĕdma sapoznach. Wón mi praji, so je k śmjerći wotkudźemy. Ja jemu njerozumich, ale wón mi sdźeli, so su jemu Camotillo sawdał, hdy a kak, pat njewódźeśche. Jemu bé to zobusajaty prajił a tutón wobkruźi to z tym, so je jemu to wožboha sdźelita, kiž je jĕd pschihotowała.

Ja prózowach so, pschećela troschtowaćí a dach sbudom jeho dwĕmaj lekarjomaj pschewjedowaćí. Rjekaj so je wschej prózu a wědomoscźu njewobrośi, jĕd w cźele wobohaho pschećela namakaćí. To jeho zwokoji. — Ssobustajaty bé jeho śmjerć na januar postajił.

Cźaš so minu. General so sasa hraba a wiśaschi zyle spokojace listy. Hody swjećeńsche zyle khapnje na swójim kuble.

30. januara dóstach list wot jeho swĕrneho słužobnika Gregora. Wón mi wiśasche, so je jeho „padronito“ (knjez), jara cźeśko sthorjeł a dyrbi so na nosydach do mĕsta donjeść. Hdyž jeho wuklukachmy, spómachmy śmudom, so je śemjeny, a so je rĕć słubił a so to wzaz hibacź njemóżesche. Wutroka a pluza błóschcej strowej, teź krew. Nuź po sdacźu njelośna. — Na dompuckał wumrĕ. Bé to runje lĕto, so by ho jemu i sebi sawdało..

Hluboko hnuty dla śmjerće swojeho pschećela, wobsamknych žadławy jĕd bliz pschewjedowaćí. Dźĕch do mĕsta Copana w Honduraskej republiźy. Tu rozpadanki hobrskeho templa Mayaindijanow leża. W bĕhu dweju njedźel poradźi so mi, so by z tutym ludom pschećesełiś. Tak ruce hacź sjoworźe Comotillo naspomnich, wobkruźesche mi kóžny, so nicźo wo tym njewĕ. Skónczuje nadeńdźech starcho mĕschnika. Wón mi praji, so by wschónu lud Comotilla bojł, ale nichtó w Copanje njewĕ, kak ho pschihotuje.

„Jenicźay pschibłušni rodźiny luda Maya znaty tajomnstwo,“ praji, „tucźi pak bydla daloko nutka w kraju Atlandidze. Tam njewjedźe ani puczka. Europiscy njewuschcźa dojśe do kraja. Jenicźi, kiž je mjez nimi žiwy, je mój pschećel, jedyn pater, kiž sich Boże słužbu nawjeduje. Ja chzu ho prózowaćí, so by z nim sesnaješe. Wón praji Wam potom wschitko, schtóž ho wo Camotillu prajeć hodźi.“

Sa 3 njedźele pschibźechu z patrom Nicolasom wopraudźe hromadźe. Wón mi powdasche: „Lud, pola kotrehož skutkuju, mjenuje ho Cancatales, to rĕka „ženje hišćeze pschedobyczi.“ Ja dźĕch po poruczkosći biskopa z Copan a tym jenicźki europiski, kiž tam pschebywa. Lud tam bydli hluboko w kraju. Wschudże w lśach strakuje so a kóždy zuboik, kiž so pschibliźuje, dóstanje powjesć, so ma so wrócźiś. Njeczinili to, tak ho ženje njewrócźi.

Lud **Cancatalow** wobkrużuje cźrjódo kukkarjow. Mjenuja so Brujos. Ich tajomnstwa pschećehu wot jednje generazije na druhu. Kukśarjo jenicźay wĕdźa, kak so jĕd pschihotuje. Bobitske rostlina, kiž jĕd podawa, runa so naschemu bĕrnjazemu selischcźu. Wona rosce dźiwja, ale z rĕdka. Mĕstna, hdźež rosce, fu jenoj nĕkotrym znate. Plody so fušća a so na proch rozmĕlu. Kak spěchnje jĕd skutkuje, wotwiśuje wot pschihotowanja.

Lékarnikojo kedźbuja krucźe, so njeby jĕd ho w ruce ludźe wukił. Woni trjebaju jón jenoż k wotstronjenju politiskich wjednikow. Mužła z žeby mjenuju, so słuhjenu móz a nowu knježnosć sobu dobudźa, kaž Hondueras z rukow politikarjow wuswobodźa. Wosebje hałe je jedyn Brujos do La Ceiba puckował. Wšesce mĕsesche Camotillo pschi sebi.

Ja wothalich ho dźałujo wot patera Nicolasa a padach ho do La Ceiba. Wot tam jĕdźach ho dołho do Guatemale dale. Duchowny pschewodźerjo mi mjedźo indijana sa wjednika. Popołdnju pschińdźechmy do La Ceiba. Mĕsto bé źiwjedźerjow wupyschene. Hudźba pisćasche, a róże, kwĕtki a zhorhoje widźachmoj wschudże. Kandidoat na presidentstwo dr. F. J. Mejja a kandidat na wiceprésidentstwo dr. Geronima Reya błóschtaj w mĕsće, a jimaj hołdowanje mĕsto.

Lédme bĕch so do swojeho bydlenja wrócźił, tu pschińdźe mój wjednik šmĕjo k mni:

„Wonaj diabołaj staj dóstałoj Camotillo. Sa schześća mĕśazow šmy jeju wotbyli.“

„Kotroj diabołaj?“ wopraschach so njeschćerkliwje.

„Tammaj“, — a pokaja pśches wokno na politiskeju kandidatow. Potom so shubi.

Po schězk mějšagach běsche wólbna bitwa najhórišcha. Mejža a Reyna měješchtaj najtrapjniše wuhladły. Woboj běschtaj strowaj muježej w najlěpšich létach. Nadobo pschinjeßechu nowiny powěsć, so je dr. Mejža w Tegucigalpa, hłownym měšcu w Honduraskej republiki na dźiwnu khorosć wumrěł. Lěkarjam bě to wschо njejasne. — Přiedy hač bě tutón měšaš fo pominył, wumrě Reyna na samsnu khorosć.

Cametillo bě swojeju winowatosć cźinił. Tajny jěd Mayainbidjanow ženje nje'apraji..

Přikłady.

*** Scźiwł wójny.** Sstyn jeneho rataria wjeski Polhagen pola Bückeburka bě žo we wójnje thubił a jako tajki bě žo też wojowił. Starschej a njewjesta wuhladachu, so je morwy a wobšarowachu jeho. So hyschtaj starschej ju njeßožownej njemjeleße nětajki troschť pschicźiłi, ja-pschachu njemjeleße swój statok, dokelž měješchtaj starschej jenoš jenickeho synna, kiž bě f nawołenju njewesth a žo we wójnje thubił. Sa někotre lěta sesna žo holza i druhim muškom, kotremuž žo też wuda. Psched někotrymi dnjemi wróćił so thubjeny syn starschejm, kiž bě też bywschi nawołenja njewesty. Tu thoni, schto so bě stało. Starschiske lubło w rukach njewesty, njewjesta pak bě f mandželskej druheho muža, wón pak bě f prošcherjom psched starschiskim domom. Wsched dźesać lětami sajachu jeho Franzowzojo. Krótko po tym bě hłodu da hérm kradnył a fo tehodła k 10 létam jastwa sasudźił. Domoj pšiłaš běsche jemu sakasane. Po Londonskich wujednajach so někto wuswobodźi. Se wschej radoscźu bě nětko domoj thwatał. Wscha hórkosć žiwjenja pak fo jemu tu w domišnje sjewi. Nanowe łubło drje dostanje, niz pak njewjesta. Młodaj mandželskaj pak dyrbitaj sasо f łubła, hóžeš běschtaj sapochałoj sboże swojeho žiwjenja twarick! — Struchłohra žadsawoje wójny.

*** Schkłowny pscźet — f wuhrowjazym pacźerjom.** Wěsty Atridge f města Franzizka sthori nadobo cźełko na puczowanju a dojwjele fo do khorowinje we Portlandze. Nichtó njewérjeshe, so sasо wothhori. Mandželska khworjeneho powě to duchownemu domišnj. Duchowny pózła hnidom schkrowu powěsć we wěrjwym fjerjenju wosadny, so buchu prošyli, so by fo khorjeny njedowroceßenym bźěkom a mandželskej sbérkał. Dźiwaju swěchu a prošchachu Boha. Sthorjeny ham fo wo tym pschesthupdeži a rychłoschke troschtowazym słowam duchownesho, kiž je schkrowym aparatom k njemu rěcźeshe. — Druheho dnja mólesche khorny khorownju wopuschcźić. Wón bě wuthrowjeny. Lěkarjow a žotny pschekwapi nałe wuthrowjenje. Sbožownu mandželsku napiša duchownemu dźakny list.

*** Zehanje f brunnymi 100 hriwnowskimi bankowkami, kiž su cźetwjene kolkowane.** Psched někotrym cźasom bě w Delnjej Schlesyskej nowinje nawěschcźił, so fo cźerwjene kolkowane brune 1000 hr. bankowki kupuja. Porncźenjam dyrbi fo 50 pj. w šnamkach pschipokložić. Nawěschcźił bě sapodał pschekupiti Herbert Schwarz f Glogawy. Wón bě też wjacy porucźenjow dostał. Na to napiša kózdemu, so ja jemu tajku bankowku 20 pj. płaczi. Tehodła wobkorzichu jeho jebanstwa dla. Psched někotrymi dnjemi jednasche fo psched lawniškim žudom w Lešnizach wo tutej nałeżnosći. Wobkorzeny wobkrucźeshe, so je bankowki chzył do Nijosemskeje półłacź, a so by je tam f nałóbnosćenjom pschedał. 50 pj. je trjebał sa wudawki: sa nawěschk, porto, telefon. Sbub sasudźi wobstorzeneho 1 200 fr. hr. abo 10 dnjam jastwa. Dale fo praji, so je wobkorzeny njewěrnosće wudawak, so by 45 pj. dostał.

*** S Gołt-sberka.** Straschne njeßoże. Dźełacźer Pawoł Elsner wuhlada, so šobudźełacźer pschi nakladowanju kosa pschełiłiko k milimenu grotej pschińdże. Wón pschikłaczi tehodła, dótłuj pał so wschi tym f mjerowu grota a swjesy fo mortwy na semju. Wón je Żenjemu a nan wjazy bźěcźi.

*** Wožmołdżeżaczelnej macźerzy,** wudowej Leibenekowej w Nierenhusje pola Dortmunda pschejeschе k narodninam dźeßacź 61 wunuczkow a 47 prawnuczkow wjele sboża. So tuta žwójba bórzy wotemrěje, to drje fo tak łohko njestanje. Cźełoj maja někotre swójby mało, maja druhe saso wjele.

*** Spodźiwne cźełesewonje mortwych.** Artistej K. we Neukółnje wumrje psched tżomi létami mandželka. Muž pał njemóżesche sabjcź, so je ju słubił. Pschezo husčischo wopytowaschе njeßoheje row. Ale to jemu hischcźe njeßoßahasche. Posdźišcho wuru žebi podkoł se šnidonego rowa do rowa swojeje Żony. Wón wuresa kruch j wełka kaschcźa, so by cźełko wiołał. Husto staj šam do kaschcźa hrejałowku. Nimo teho wobrowoschе mortwej wobchanki pjerschcźeń a wjele kwěcźelow. W nozy pschełeży murzu a pschebywschе hacź do ranja pschi cźełe swojeje mandželskeje. Dołho tam to cźinjeschе, prjedy hacź fo někotre dohłada. Skóncznije tola ludźo na to pschińdźechu a cźinjeje njeßiwnoscźika wohładachu.

*** Scźipki wójny.** W měšcu Dowingtonje je w khorowni wjeski Harry Holmes, kiž na swobodźiwnu khorosć cźełbu, kotruż na f swójny šem. Wón je f bi pschiwuckił, kóżdy hrócź, hdyż jeho nětchto rudźi, do łéża won wuczekuje a wo jnjo a w nozu na schtomje hódżeć. Psched krótkim cźasom satrachi jeho hrimot, tu pschińdże jemu do mysłow, so je wójna saso f nowej sarocźinje Spěchnje wuczekuwy do łéża a salěty na 30 metrow wusoki wjeršch jeneho schtoma. Pschiwuknu pytachu jeho dwaj dnjaj dołho a namakachu jeho słónczniku pot sahłodźeneho we wjerschku jeneho schtoma. Tżeżko fo pschiwuknym poradźi jeho narećeć, so by tola dele pschiłeźił.

*** Wustorczeny kral je fo saso domoj wrócźił.** Kral, kiž bě 28 lět dołho we wubnanitwie, wrócźi so saso łako wschedny cźłowjek do swojeho kraja. Wón rěka Prampeh a bě pjedy kral Aschantiskeho kraja. W lěće 1896 wotbadźichu jeho Jendźelcźenjo po Aschantiskej revolugiji a wustorczichu jeho na Seschellskim kupy w Cźichim morju. Někto dowoli jo jemu, fo saso do swojeje domišny wrócźeć. S pschewodom 54 muži pschińdźe na puczu do domišny pschez Liverpool. Tam powtrowdźichu jeho někotri powołcźepodawarjo a někto pišaja wo nětchdyschim łkalu tole: Prempeh je žiwa postawa, ma cźorne wołosy a je europiski łdrasche. Wot swojeje žiwjenjeske jimensitosće njeje we dołhim wuhnanitwie nicźo słubił. Ale we swojim mutskownym žiwjenju je so jara pschemeńił. Wón wrócźi so jako łcheschcźan a dźe w pschichodźe tej łcheschcźijanske žiwjenje wjeść. „W Aschantiskim kraju wjele wjele słow Żonow" praji wón. „Hdyż pał ko wustorczich, wjach jenoż 12 žonu a tute pósłach wschě domoj, hdyż so łcheschcźanstwu pschiwodrocźich. Někto chzu so saso wożenić, ale chzu jenoż jenickeju mandželsku mećź, kiž je łchełana a europiski wukubłana. Nochzu wjazy se Żonami każ se wšami abo łkotom wobchadźeć, ale trjebam towarischu Żiwjenja, kiž nje rosumi." Wón bo tż nječha wjazy drohotnu kralowsku drastu a pucźu wobletacź.

*** Krwz (Kalifch) f hołcźom we wulkim měšcu** Do wulko-města pschińdże tak někotre bółcź, jedyn pschero spodźiwnischi hcź druhi. Psched někotrymi dnjemi bě na najkrjiwischej wobchodowej łasy měšta Barlina wopramdźity krwz widźeć. Wón bě 2 metraj dołhi a bě pschedy w južnym morju žiwy. Je jara tuczny, bere naspjecźeny, ma rjanu, błodku kožu, kotraż na 8 zentimetrow tuczku žmuhu kryje. W łchiwoj łubje měješche łkeżel. Krawy pał fo wo niłeho njestarasche. Wón hladasche po łcźenje horje a wiłasche na wulkim hołcźe. Na khribjecźe měješche napiśmo: Cźerstwy, punt po 60 pj., bjeskoścki 80 pj. Krawjaze miasło hłodźi łkeje hacź cźełaje.

Hans Depła: Witaj, witaj, stary bratśe Motło, mam cźi nětchto noweho powědacź. Pój, pożydń fo łkwilku na tamnle staru ławku pschi kerćźu; łschako nieje nětcźišchi rjanu cźaš pschejaraa synna a błónczko sejele miłoscźiwje wohrjewaje pruhi pyches nahe hakoły.

Mots Tunka: Hdże dha fo tcźał? Měšcźe fo w Sserbach po kermuschach wokoło thodźił, so fo tak dobreje mysłe. Ty wschak nimaisch žaneho drjenja w stawach, każ ja wbohi Mots.

Hans Depła: Stary doseć wschak też fym, ale na nohi mózu hischcźe derje. Běch njemuizy w holi delekach pobył, so wź, na kermusche fym też trjechił. A każ cźi to pschi tajkich kermuschnych kołejowych sabawach je, to cźi dźiwne wězki nołonisch.

Mots Tunka: Dźiwne wězki nałonisch — a to by łyło?

Hans Depła: Posthaj, Motło! Wjeśni pacholo chzychu žebi žort popschecź. S kradżu słiljichu fo wjeczor, hdyż thětro posłe, f rjanennu twarjenju. Wschudżom do koka wokoło kniježeske fmjertna cźichina.

Mots Tunka: Smjertna cźichina — hożedła —

Hans Depła: Daj mi rěcźeć, Motło! Potajkim fmjertna cźichina kniježeske. Jenoż w hornim posłhodże fo łtwóża łtwóżeske. Wcźitpni pacholo niz thromi, stajichu žebi rébł a jedyn łcźeske po nim horje a thmy hłowu f wokom nuts, hdyż rjana kniježnicźka pschebywaschе. Je žo jara nad pólonim wopytom swojeßelka. To pacholo pohnu, so žwójim towarscham kiwny. Cźi ruće sa nim pschiłeźechu a so potom wschitży žednjo so błido seßndachu.

Mots Tunka: Ach, nó tajkele nětchto!

Hans Depła: Haj, a potom warjeske jim kniježnicźka kołej a nochzdżeske pachołam błódnym wotenćź dacź. Schalki bě rjenje na błido sesjatajala a kołej nawarila, dha so cźi pacholo nadobo sebrachu a sasо f wokom po rébłu wotpałichu, do kniježnicźkineho kołeja so wobhladarskich. Powědachu, so je f wulkimaj wożomaj sa nimi hladała.

Mots Tunka: Hohoho, hohoho, ty Łausło, ja njebych na jeje měješe tak błupy był a kołej warił.

Hans Depła: Nó, ja tola też niz. —

Mots Tunka: Newérno, ty też niz! — Hlej błónczko ko thowa.

Hans Depła: Haj pódu hnydom dale, ale tu druhu wężku chzu cźi też hischcźe powědacź. Ssamsni pacholo dźěchu na to druhu kniježnicźku wopytacź.

Mots Tunka: Dha maja to tam dwě tajkej.

Hans Depła: Sso wě, dwě. — Ta druha pak njebě domach. Dźěchu ju pytacź. Po dołhim pytanju namakachu ju pacholo pola jeneho zuseho trjesa, ke kotremuž bě na wohyt schła. Tón bě njemuizy wjeczor sahył burje samknjcź a leżeshe we błubokim łparje. Kniježnicźka bě jeho wubudźika a jemu nětko powědasche, so je dźowka wobżeđerja a wschě możne wěrje podobne a njepodobne wężu. Pacholo běchu fo i wotamknijenymi durjenmi nuts žunuli a błtschchicźu wschо, schtoż rjana kniježnicźka zusemu łniesej powědasche.

Mots Tunka: To žym žamo ja, stary thadła, wcźitpny.

Hans Depła: Powědasche jemu, so je dźowka wobżeđerja a tak dale, nó, każ cźi błło prajach. Pacholo dyrbjachu žebi łmjecźa dla brjuch dżerjeć, dokelž běchu widźeli, so jenoż we dwěmaj schatonaj thodźi. K warjenju, we łahrodże a na rejach dożahła jedyn. K wotmėnjenju fo niedźelu wożeńenu mużaju drastu wobleczе.

Mots Tunka: Hut. — Nó haj.

Hans Depła: A te wjeśne hołzy. — S tych fo někotra hudwa, so fo njemóże tak rjenje draścźeć. Wopytuja husto „Barlinaćku". Jesna pycha jim do wocźow kała.

Mots Tunka: Sserbśe hołzy, ja měnju dobre šerbśe hołzy, to njecźinja. To je moje měnjenje a ja stary muż mam tola prawje.

Hans Depła: Rosumne šerbśe hołzy to też njecźinja, to fu potom tajke, kiž rad nénuzuja, a to je sa nje haiba. — Nětk pał chzu hicź, hewak hischcźe posdźe k wiecźeri pschińdu. W Bożemje, Motło.

Techniski kućik.

Gumij a auto.

Wuwicźe autowa, kotrež błicźesche dołho njeje dokónczenje swójuje nanajtrucźišcho f pschetrjebanjom gumija. Za móżemy prajicź, so je wobdźełena industrija jara na pokasana. Tak pschetrjeba Amerika w lěcźe 1914 jenoż njeschu pokoju swojeho gumija na autowe wobruczе, 1919 pał hižo 64 proz. Na thotowjenje gumijowych cźełi nakoji žo jenoż hischcźe 8 proz. w tutym lěcźe, mjeß tym žo žo 5 lět prjedy hischcźe 17 proz. wuzjeschе. Hdroseć 1919 thotowjenych gumijowych wobruczow běsche ¾ milijarde dollarow. S wjetscheho dźela jedna žo tu wo plantażowy gumij.

[illegible] wschetreho [illegible] kuje tak wjele kawczuka, weho gumija każ taikeho z plantażow. Dźenka tak je pschedźełanje dźiwjeho kawczuka jara wróćo schło. W posledním lěcźe wupkodaš žo jenoż 20 000 tunow, mjeß tym žo z plantażow 370 000 tonow pschińdże. Mudwina-li auto pschezo tak dale, potom budże bórzy wulki njedostatk na gumiju, jeli žo njeporadźi, schtoż je dwělomne, nowe plantaże sałoźicź. W Němskej a cźaš wjetzy wumjeleju thotowjeny kawczuk muły njebudże móz wotpomhacź, dokelž je jeho pschihotowanje pschedrohe.

Kišalo žo na nowe waschnje dźela.

Hacź dotal dobywasche žo kišalina (Essigsäure) z drjewa, schtoż běsche jara wobcźežne a nuz runje pschezo cźiste dźeło. Nětko je fo Amerićanki H. Arnsteinej, każ wón na sjeździe amerikanskeho elektrotechniskeho towarstwa powěźił, porađiło, psches elektrolisu alkohola kišalinu dobyć. Dwě tworni k pschewjedźenju tuteho wunamakanja žo hižo tworitej, jena w Kaliforniji, druha w Kolumbiji w južnej Amerikji. Nadźijomnje nowe kišało też bórzy k nam pschińdże, jeli je lépšche a tuńsche hacź nasche.

Shotowjenje worzła nejpożrědnje z rudy (Erz).

Praschenje direktneho shotowjenja worzła z żelesneje rudy je hižo jara stare. Pschezo a pschezo sasо žo wo tym rěcźeshe a pšaschе, ale nikomu žo njeporadźi, wěź do thuła stajicź. Někto pak žo tola tak sa, so je puez namakamy. S Ameriki žo powě, so je tworniza River Rouge Fordoweje motoroweje Companije swoje dospołne pschiprawny k njepożrědnemu shotowjenju worzła dokóncziła a to po nawjedowanjom dr. Bourcouda. Nałożowanje pluna pschi pschihotowanju nima hacź dotal w žanych druhich tworniach runjeźa. Theoretiśy łkoji dźe shotowjenje worzła też hischcźe na redukzijii (pschewjedźenju) rudy z płunom, każ žo to w rudnej pèju stawa, ale puez je hinaschi hacź pola stareho waschnja shotowjenja. Ody by žo wunamakanje sawjedło, njebyschtej žo rudna pèj a beżemirska kruschwiczka wjazy trjebałoj. Też njeby žo trjebało wjazy z wuhlinu (koks) tepicź, ale łóżda palka macźišna, też woli, by khmana była, tak dołho hacź žo hodźi do pluna pschewotwóricź. Powjety, kiž žo f pschewjedźenjom drobneho wuhla do pluna cźinjachu, mějachu dobreho wuspěcha.

Za nowu cźłanku

su darili 1353,75 hr.

Dale dari
Zwjazk serbskeho studentstwa 5,— „

hromadźe 1358,75 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Żelezniske cźahi wot 5. oktobra.

Kamjenz—Arnsdorf—Dreždżany.

S	Barlina G. B.	—	—	7.00	—	10.15	2.25	6.15
„	Lubnjowa (Lübbenau)	—	4.00	9.06	—	11.55	4.57	8.05
„	Kamjenza	5.16	8.25	12.19	2.48*	3.47	7.20	10.11
„	Bilcźhelma	5.29	8.40	12.32	3.01*	4.01	7.34	10.24
„	Pol. nja	5.40	8.51	12.42	3.11*	4.11	7.45	10.37
„	Mukt. Rohrsdorfa	5.50	9.01	12.51	3.19*	4.19	7.54	10.49
„	Mal. Röhrsdorfa	5.57	9.08	12.58	3.28*	4.24	7.59	—
do	Arnsdorfa	6.07	9.14	1.03	3.31*	4.32	8.07	11.2
f	Arnsdorfa	6.19	10.01	1.12	3.37	5.56	9.53	12.55
w	Budyšinskim	7.09	10.50	2.05	4.27	6.47	10.50	1.44
„	Arnsdorfa	6.33	9.20	1.30	4.02	4.53	8.28	11.19
do	Radebeega	—	9.28	1.38	—	5.01	8.36	11.18
w	Drježdżanach (nowe)	6.55	9.46	1.55	4.27	5.20	9.00	11.36
w	Drježdżan. ch (hł. dw.)	7.08	9.59	2.08	4.41	5.33	9.12	11.49

Drježdżany—Arnsdorf—Kamjenz.

S	Drježdżan (hł. dw.)	†2.20	6.03	9.35	12.19	3.13	7.28	11.00
„	Drježdżan (nowe)	2.32	6.16	9.48	12.34	3.26	7.40	11.14
„	Radebeega	3.03	—	—	—	4.01	—	11.48
do	Arnsdorfa	3.17	6.49	10.20	1.09	4.09	8.20	11.56
i	Budyšcina	1.30	5.36	9.08	12.35	1.50*	5.58	10.12
do	Arnsdorfa	2.14	6.31	10.17	1.23	3.59*	6.55	11.08
f	Arnsdorfa	†3.31	6.55	10.25	1.31*	4.14	8.52	12.05
„	Mal. Röhrsdorfa	—	7.06	10.36	1.44*	4.29	8.43	—
„	Mukt. Röhrsdorfa	3.49	7.14	10.45	1.53*	4.38	8.52	12.19
„	Polcźnjo	4.00	7.24	10.54	2.03*	4.48	9.03	12.29
„	Bilcźhelma	4.10	7.34	11.03	2.12*	4.56	9.11	12.37
do	Kamjenza	4.20	7.46	11.13	2.22*	5.06	9.21	12.48
„	Lubnjowa	7.04	—	8.51	—	8.14	11.58	—
„	Barlina G. B.	9.20	—	10.45	—	11.10	—	—

† Jenoż pódźelu. — * Jenoż Stoboru.

Kamjenz—Sły Komorow—Lubnjow (Lübbenau).

S	Kamjenza	4.27	6.20	1.10	5.24	9.27
„	Kunersdorfa	4.35	6.29	1.17	5.31	9.34
„	Nadrósnjeje Hrabowki	4.44	6.40	1.27	5.40	9.46
„	Wětnizy (Wiesnitz)	4.50	6.47	1.33	5.46	9.52
„	Bukowa. (Hohenbocka)	5.00	7.13	1.55	6.35	10.20
do	Sleho Komorowa	5.10	7.21	2.06	6.47	10.32
do	Lubnjowa	7.04	8.27	3.51	8.14	11.58

Lubnjow—Sły Komorow—Kamjenz.

S	Lubnjowa	4. 0	9.36	11.55	4.57	8.05
„	Sleho Komorowa	6.50	11.20	2. 0	6.15	9.14
„	Bukowa	7.09	11.34	2 44	6.30	9.26
„	Wětnizy (Wiesnitz)	7.22	11.46	2.57	6.41	9.37
„	Nadrósnjeje Hrabowki	7.29	11.52	3.05	6.48	9.44
„	Kunersdorfa	7.42	12.04	3.19	7.00	9.56
do	Kamjenza	7.52	12.13	3.30	7.09	10.05

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósća a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćerjna, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobkedźuje so stajace nawěstki a tabele so w čěs wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Čisło 265 **Budyšin, srjedu 12. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Awstriske kněžerstwo chce někto železnicarjam mjdu powyšicz. Trěbne pjenjezy k temu dyrbja so z powyšenjom wobsobowego tarifa wo 25 prozentow dwójsecz. Jeli so smeje jednanje se strajkowym komitejom wuspěch, budża snadź zjoł cjahi sazo porjadnje jěsdzicz.

*

Kichesejzianko-sozialna a wulko-němska frakzija stej Seipela namołwiłej, so by kněžerstwo sazo pschewsał.

*

Bolschewiski tribunal w Charbarowsku w Sibirskej je 17 oficjerow, ratarjow a dźěłacerjow, dla njepodłuschnosce wobkorzenych, k smjerći sazudził. Dalschich 42 wobskorzenych su k cježkemu jastwowemu khłostanju sazudźili.

*

Francowske kněžerstwo je wobsamkło, 20 000 sastojnikow wottwarićz. Najprjedźy chce 2028 sastojnikow finanzneho sarjadnistwa se službu puschecźicz.

*

Pod dźěłacerskim knježerstwom běchu jendźelscy pjenjezny wulke summy do Ameriki pózłali. Tehodła kurs jendźelskeho punta spadowasche. Nětko po dobrem konserwatiwne stronty Jendźelcerjowo zwoje pjenjezy s Ameriki sazo wrócy bjeru. Tuž nětko puntowy kurs sazo horje stupa.

*

W Amerizy su zhonili, so chzedza franzowzy, belgiscy a luxemburgscy industrialni, so sa worzołowy trust sjednoscz, kotremuž dyrbja tež Jendźelcerjo pischistupicz. Tutón trust bu amerikanskemu worzołej konkurrenzu cjinił.

Wulke wjeźele we wschoněmskim lěhwje!

Nasdaćne dobycze jendźelskich konserwatiwnych.

Bróšne wschelke knježi w němskonarodnych worschtach na dobyczu konserwatiwnych w Jendźelskej. W naprawnych kruhach wuzjiła to hižo sa swoju wólbnu agitaziju a namołoja němski lud, też tak cźinicz. To jim dawa nowu móz k žiwjenju. A tola je wulkeho rozdźěła mjes němskonarodnymi a jendźelskimi konserwatiwnymi a jich dobrik jenoż podatny.

W Jendźelskej so hischcze dźensnišchi dźeń woli, jako běschtej jenoż dwě politiske stronje bokoł. Hač do cźasow, hdyž dźěłacźelska strona tam wotž bliže wažnosce njejmějesche, běsche woprawdźe tak — konserwatiwni a liberalni. Wobej stronje wobknježeschtej politiske pola. Ale w poslednim cźasu stupichu dźěłacźelske nozdzichy tež do politiskeje areny a su politiku wuspěchowali a tak su ći wulke stronty nastałe.

Po tutym sestarjenym systemie so tam hischcze dźensnišchi dźeń woli, a tak je mózno, so jena strona, hdyž ma troschi boża, mnoho mandatow na so storknje. Jenoż někotre hłosy wschos tźeźim potrjcha a dobyte je, hdyž so tymi stronje do słuwanych hłosow dźělitej. W Jendźelskej njeje rosmérna wólba (Verhältniswahl) ale tón je wolenc, kiž ma najwjazy hłosow a byrnjez jednu wschos tźeźinu był. Tam tež njeje wukazanskich wólbow.

Na jenym wschikhadże so to najźenje rozesmi. W jenym wokrjesu je na wsch. 120 000 hłosow. Konserwatiwny kandidat dóstanje 40 050 liberalny 39 930 a dźěłacźelka strona 39 920 hłosow, dha je prěni wolenc, byrnjez mało hłosow wschos tźeźinu měł. Jenoż na podstatu tuteho dodźerzaneho wólbneho systema su konserwatiwni dwoje wschos tźeźinow hłosow na so storknuli.

S teho hnadom spóznajemy, kak njerozumny tutón sakoń je. Dźiwacz je dyrbiny so tajke něschto w modernej Jendźelskej mózno je. Ale k nětkajšej reformiji so powšěmarcź njemóža. Wona so rozbi na intrigach, na šamopaschnosczi tamnych worschtow, kotrejž se staroho systema najwjazy wuinjeźa běsh nadźacźu.

Hdyž dóstanje swjdła s prjedawschim wobsedźerstwom pischirunamy, widzimy wobsyzet njerowum systema. Dźěłacźelska strona dóstu 1 000 000 hłosow, słuzhi pak 41 šwdłow. Liberalni pschihadźichu na milijon a słuzhichu 118 šwdłow. Ale wěsku mózemy hischcze hinak rosstajnicź. S 8 milijonami dóstanje konserwatiwna strona 408 mandatow, dźěłacźelska strona sa 5 milijonow jenoż 152 šwdłow.

Nětkajšche wólby maju so tež psychologiizy pozudźowacź. Wu bykł je bjez dwěla wobsyzetne nusnacź s staremu wobstronisemu systemej. Wšón tutej stronje nastajitźej so wuzjiły wot konserwatiwnych a liberalnych, ale wot konserwatiwnych a dźěłacźelskich. — ruckjnych a duchownych. Tehodła pak wostanje wólbny system dale njerosumny a tuž je na cźasu, so bez jendźelskeje stacźenje j dyn cźasowy wólbny sakoń postajl. Najsprawnische je, so so wschě hłosy jenacje stronty po zyłym kraju wodeaty, ći žr a po liczbje so na nju po tom mandaty rozdźěla. Tak by kóžda k swojemu prawu dóchła. Temu pak zyłne stronty sadźewaju, so njeby psche wulka liczba małych nastałe.

Hdyž je něsto dźěłacźelska strona jamo pschi dobyczu 1 000 000 hłosow kloiiki njerjadno z 5 šwdłowa, cha tola pschitrosk sa to rěcźi, so wona na smjerću hischcze potowr njeje kaž liberalna a hdża w pschichodze tola s nimi ličźicź dy bjeź, dyniež nochcyli. Tak maju so wschě wobstejnosce wobkładowacź a rozudźowacź a tuž „němskonarodneho entfiašme“ trěbneho njeje. To njeje wot powsći-khódi luda, kiž na tutej strona jenoż rolejnu wšěch wodatych hłosow sa sebje. Tuž so njehodźi we Jendźelskej wo konserwatiwnej reakziji rěcźeć, kaž so to w němskonarodnym nowinarstwje a wolenskich stwn. Cźim mjenje horźi so jendźelske romě y na nasche němske nahożowcź. To je klepjenje sjawneho němskeho měnjenja.

Najwjetschego sajima za naš ma, kak budże pschichodn jendźelski kabinet k Němskej so staricź. Ma kwalkonarodnym nastupanju njehodźi so wee pschemělicź, dokelž tu su konserwatiwni tež na Dawesowe wuzjinjenja wujasani. Dobycze konserwatiwnych na swoju winu we stutskownych wobstejnosczach. Naschi němskonarodni dźě wo Dawesowym sakonju wjazo wěcźeli nochzedźa, ale we poslednim wokomiku na wolejzu swojich sapódłanzow a njón hłosowcź so nowowachu, so ni dyrbu z tutym sćěhi wotpokazacź, so bychu pschi nowych nowowólbach so kenuschi na staru lubu a hischcze wjac. To jim do wjchu njecha, dobytcze mozy so widaci. Z tuž radsche bźeł swojeho programa nowowachu, hač ministerske sydła, sa kotrymiž maja wjelke żadosce. Němscy wobzir sndźa sa politiseje krałosce, so němskonarodne sdłonny hač do njsbjeź njerostu. Woni chzedźa so jenoż wjetschi sa Versoi les, schtož by k nowym konflikt m, snadź k wójnje wiedło. Tu njech so wón němskonarodni kuschkoto s swojimi „sokolskimi“ wsp. ofitnymi organizacjami k jedu kitrymž by schorjnosce sachła, hdyż „nekde kohn“ wisda ju. Potajkim zdyše dobycz jendźelskich konserwatiwnych je je tajke, kiž sebi naschi němskonarodni nadźacźu a wo nim žonjacźu.

Němski kanzler Marr wo stutskownej a swonkownej politizy.

W shromadźiznje zentrumskeje stronty w Osnabrücku je němski kanzler Marr němsku stutskownu a swonkownu politiku wobšěrnišl. Najwažnjdzy porok napschecžo stuwi, so Němska pschejara na dobrja wukraja dźiwa. **Němsk. njemóże swonkownu politiku na žiwoju móz a žylnosć załoźicź.** Wón je wójnu kschchowała a tehodła njeje haubne, ale jenoż dyrbi so patriotiske mjezi, sćěhnki pschekrateje wójny bjez hanibowanja njesch a wótcźinje z jejneho ponjenja a skabosće sasa wopomhacź. W tutym lećze žmy we swonkownej politizy postupowali. S zyłej wutrobu bychmy, ześi pschesli, so by zuse wójsto hižo w januarje 1925 s Pocźkrjesce wuczahnyło. Sa druhi puć dyźli sa puć dorozumjenja mózachmy so na Londonskej konferenzy rosćiu odźicź. Wot mytle dorozumjenja njeźmemy so wotwjesecź dacź. Puć k swobodje njemóżemy zebi s pródnym hrozenjom wunusowacź. Ludźo drje žu, kotiž ménja, so może nam nowa wójna wukhowanje pschinjesecź. Praschenu so, njeje to z hrěchom na němskim ludźe, hdyż tajke bludne mytle žiwscherej dawny a sostupujemy?

Kanzler potom na stutskownu politiku pschesdże, kotraž dyrbi so na jrjedźowej šmuhy hibacź.

Hromadźe dźěłanje němskeje ludoweje, zentrumskeje a demokratiskeje stronty je so wupruhowało. Sjednoczenje tychle stronom budże tež pschichodnje sa dalewjedzenje strowoje, žylneje a powschitkownemu spomoženju słužazeje politiki trěbne. Tele tři stronty dyrbja w knježerstwje a parlamentach z swjerdym knježerstwowym jadrom być.

Němski kanzler je dale **praschenju nahódnosczenja** pschiwobrocźi. Wschelake organizazje su nastałe, kotrejž zebi zadaja, so bychu so wójnske pożeżonki, hypotheki, nalutowanje pjenjezy atd. nahódnoschcźe. Tele organizazje pak praschenju s pucźa du, s wotkal dyrbja so pjenjezne žredki bracź, so bychu so wschě tele žadanja spokojile

Sozialne wudawki w němskim hospodarstwje.

Sozialne wudawki w němskej republizy njejsu lětha jwele wjetsche dyźli su bo wójnu hyle. Wo sozialnym sawěsczenju pschi starobu, khorosći, sniesbożenje a invalidnosći bě so prajiło, so su wudawki sa njo někotre króć wjetsche dyźli bo wójnu, njesnuzju so 4½ miliardy hrywnow dosahnu. Woprawdźe je cźeża w někotrych sawěsczenskich wotnoškach njedźiwajuc wjetschego liczby sawěsczenych wróco schła. Tak je so sa snjesbożenje w lěcze 1913 někdże 150 milijonow hrywnow wudało pornjo 100 milijonam w lěcze 1924. Sawěsczenje pschisłajenych je žebi 1913 140 milijonow hrywnow žadało, w lěcze 1924 pak jenoż 110 milijonow. Sa to su wudawki sa sawěsczenje pschi khorobu hobrsay pschiběrałe, dokelž je bo samosenje khorownych kašow s wójnskimi podźezonkami słubiło a dokelž bo dźěłonjemjerjow husto jako khori samołwjeja. Na lěto 1924 dyrbia so wudawki je 750 milijonami hrywnow wobliczicźicź pornjo 50 milijonam w lěcze 1914. Wschu hromadźe je žebi sawěsczenje pschi snjesbożenje, invalidnosć a khorosć 1290 **milijonow hrywnow pornjo 1102 milijonam w lěcze 1913 žadało.** Wudawki sa dźěłonjemjerjow su 220 milijonow hrywnow wuczinike.

Radikalni sozialdemokratoso pschecźiwo sozialdemokratam prawizy w sakskim šejmje.

Sastupjerjo sakskeje sozialdemokratije běchu wobsamkli, so ma so sakski šejm rospuschcźicź. Napschecźo tutemu wobsamkinjenju je 23 sozialdemokratiskich sapósłanzow prawizy w sakskim šejmje saśdźenu hobotu pschecźiwo rospuschcźenju šejma hłosowało. Mjes sozialdemokratami lěnjzy je tale spjerjeńsza wulke roskorjenje słudźiła. Generalne shromadźišnu Lipźeźanskeho, Kamjenicźanskeho, Zwikowskeho a Drjezdźanskeho wokrjesa su sa- dźenu njedźelu sadźerjenje sozialdemokratiskich sapósłanzow prawizy na najwótrischo sasudźiśe a wosjewiśe, so dowěrjenje wulkeje jwetschiny sakskich sozialdemokratow wjazy njewuźija. Lipźeźanska generalna shromadźišna je pódła teho wobsamkła, spjeczinych sapósłanzow s jich sapósłanskeho měsina wotwołacź.

Sozialdemokratoso prawizy njebudża bo wjele wo tele wobsamkinjenja staracź. Swój mandat jsedy njespuschcźa, damj bo žejm njerospuschcźeł. Pschecźiwo rospuschcźenju šejma su hižo tehodła hłosowali, dokelž jich pschi nowowólbje njebychu sa kandidatow wjazy postajili.

S nowa praschenje monarchije w Bayerskej.

Barlinska „Welt am Montag“ s Mnichowa powě, so bo nowiny s nowa s praschenjom monarchije saběraju. Wšerno je, so bo we wólbnym namołwjenju bayerskeje ludoweje stronty na němsku republiku ani njenaspomni a bo wjele mjenje k njej wusnawa. Kronprynz Rupprecht njepschestawajcy wopyty wusnamnych wobsobow pschijimuje. Se shromadźiznow bo kronprynzej holdowaze telegrammy jesełu. Kak bo wšzy wuwiwaju, pokasuje to, so je wyschł Seisser, kotryž je bo sam pschebywdżeneho monarchista mjenował, s nowa sastojnistwo krajneho roskasowarja pschijał.

Strajkowe hibanja.

Wobkhad na Barlinskej nadsemskej a podsemskej železnizy bo sastajił.

Wot wutory rano cźahi na Barlinskej nadsemskej a podsemskej železnizy wjazy njejedża. Jesdny personal njebě wutoru rano na dwórnischcźa pschischół. Dwórnischcźa samknjene wostachu. Zyły wobthad wotpocźuje. Jenoż rjemjesłnizy w dźěłarnjach dźěkaju. Někdże 1800 wozobow strajkuje. Też dźěłacerjo prjedawschich jendźelskich pkmarnjow su wobsamkli strajkowacź. Tele pkmarnje wulki dźěl Barlina a pschedměstow z pkmom (gasom) sastaraju. Strajk pak dyrbi so hakle sapocźeć, hdy by so dźěłowy minister sarjekł, so wuprajenym rozsudźe j nowa jednacź.

Strajk metallowych tocźerjow pola smanjenjernje, kotrehoż dla je so 2000 dźěłacerjow puschcźiło, dale traje.

Wot wčerawšcheho tež točerjo powšchikowóneho elektrizitetneho towarišstwa straškuja. Tež tu ſo ſ dźela dźeło sastajt.

Powyšchenje mšdy pola němſkeje želeſnizy.

Sastojnikam a dźěłačerjam němſkich želeſniznow ſo mſda najſterje wo 9 prozentow powyſchi. Najniſchi pſchiraſt k mſdze ſchtyri pjenjezki na hodźinu wuczini. Město kóžde dźeſate dnjow ſo nětko kóždy tydzeń mſda wupłatſi.

Strajk želeſnizarjow w Awſtriſkej.

Wobſtejnoſtnoſe, kotrež ſu ſe želeſnizarſkim ſtrajkom a wróćoſtupjenjom knježerſtwa naſtałe, njeſu ſo pſchemęnite. Dwórniſchćerja ſu ſamknjene; ludej je pſchiſtup ſakasany. Na wſchěch dwórniſchćach policija ſtražuje. Cźahi ſ wułkom a žiwnoſcu jěchaja bjes nadźiwkow. Kaž we Winje, je ſo tež w druhich wjetſchich městach awſtriſkich provinzow ſtrajk w pokuſu wobſahu pſchewjedł. Patrouille ſtrajkowarjow w Salzburgu ſapowjedźichu kóždemu pſchiſtup na dwórniſchćo.

Franzowſki ſywjedżeń pſchimêra.

Dźeń pſchimêra, ſ kotrymž je ſo ſwětowa wójna ſkónčiła, ſo w Franzowſkej jako ſywjaty dźeń ſywjeźi. Wutoru dopołdnja ſo pſchi rowje njeſnateho wojaka w pſchitomnoſcži republikſkeho preſidenta wojerſka parada wotmě. Miniſterſki preſident Herriot je preſidenteſ Sjednoćenych ſtatow Coolidgej telegramm pôſłał. W nim praji, ſo dźenſa ſerja woprawdźiteho mêra ſkhadźeja, kotrýž je ſo jenož na prawje natwarił a ſo je ſprawnym hromadże dźełanjom ſwobodnych ludow ſiwork.

Jendźelſke wuſtupowanja pſcheciwo ruſkim bolſchewikam.

Na wopomnjeńſkim dnju wobſamknjenja pſchimêra na kónzu ſwětowe wójny pſcheni krócź nětkore tyſaſy jendźelſkich fozizſtow ſ demonſtraziju na Trafalgar Skwaru wuſtupichu. Pſchi njej ſo pſcheciwo ruſkim bolſchewikam rêcźeſche. Tale demonſtrazija dyrbi ſo pſchichodnje kóžde lêto wotmêcź. Někotſi offizjerjo wójſka a wójnſkeho ſłódſtwa ju nźwjeduja. Mêr a porjad ſo njeſtaj pſchi demonſtraziji kaſyloſ.

Wošwjeczenje pſchimêra w Jendźelſkej

Wutoru dopołdnja w 11 hodźinach w ſyzej Jendźelſkej wobſkhodne žiwjenje a kóždy wobkhad k wopomnjenju na ſcheſtu lêtny dźeń wobſamknjenja pſchimêra wotpoczowaſche. Kral a Walefſi pryni (kronprynz) pſchi rowje njeſnateho wojaka wênzy ſłožiſchtaj, runje tak admiral Beatty we mjenje wójnſkeho ſłódſtwa, general Gowan w mjenje wójſka a lêtarſki marſchall Trenchard w mjenje lêtarjow. Wjele wojakow a nêhdźiſchich wójnſkich wobdźêlnikow potom ſ wułkim cźahom k pomnikej cźahnychu.

Parlamentſke nowowólby w Južnoſłowjanſkej.

Južnoſłowjanſka ſłupčhtina je ſo rozpuſchcźiła. Nowowólby ſmêja ſo w 8. februarje. Nowa ſłupčhtina ſo 7. měrza ſeſdże.

Radicź do Rêki cźekny.

Se Sahrjeba Mailandſki „Secolo“ powê, ſo je Radicźowe cźeknjenje pſchiwiſowarjow khorwatſkeje republikanſkeje ſtrony wuſtrózało. Sbonitwſchi, ſo radikalni knježerſtwo ſaho pſcheſwetnu, je Radicź pjeca rjek, ſo je ſwój ſamyſł dozpił a ſo móže nětko woteńcź. Na to je ſ mandźelſkej a ſynom w automobilu do Rêki (Fiumy) wotjêł. Chże ſo pjeca do Schwajazańkeje podacź. Tež druſy wjedniſy khorwatſkeje republikanſkeje ſtrony ſu pjeca cźekli. S Belgrada je pjeca powêźcź pſchiſchła, ſo je knježerſtwo khorwatſku republikanſku ſtronu rozpuſchcźiło. Po rozpuſchczenju ſłupčhtiny bê ſapôſłanzu Radicźoweje ſtrony ſwoju njeſranliwoſcź pſched ſudom ſhubili a môžachu ſo dla wjelepſcheraby wobkhorźicź.

Satwjedżenje gregorianſkeje protyki w Južnoſłowjanſkej.

Protyka prawoſławneje zyrkwje w Južnoſłowjanſkej ma ſo 20. dezembra ſ gregorianſkej protyku wurunacź. Potom budźe tam gregorianſka protyka płacźiſcź.

Revoluzionarne hibanje w Schwanſkej.

Londonſka „Daily Mail“ ſ Barcelony ſhoni, ſo je policija ludźi ſajała, kotſiž ſu ho chyli do artilleriſkich kaſarnow bołjeć. K wojowanju je doſchło, pſchi kotrymž ſu jeneho policiſta morili a pjeć artilleriſtow ſranili. Diweju artilleriſtow, kotrajž ſtaj ſ revoluzionarami ſ jena bołoj, ſu ſaſeli, hnydom wotſudźili a naſajtra ſaſtrêlili.

Schpaniſka revoluzija ſo porahła.

Hawaſka telegrafna powêſćeńka ſ Madrida powê: Direktorium wojſewja, ſo ſu ho njemêrzy w Schpaniſkej potłóčźiłe. W ſchtyrjoch provinzach połdnišeje Schpaniſkeje je ſo wójnſke prawo pſchipowêdźiło. W Barcelonje a Granadźe je ſo ſaho mêr poſtajił. W Barcelonje ſu ſcheſcź ruſkich kommuniſtow ſajeli a wułki tajny ſkład bróńjow ſebrali. Parižſki „Matin“ ſ Madrida powê, ſo je pſchi wojowanju w Barcelonje njedźelu 18 muži ſo wuroka a nêhdźe 60 ſo raniſko.

Po powêźcach, kotrež ſu do Londona doſchłe, ſu ho kommuniſtojo ſ Moſkwy ſ ſkôžkej nadpjerali. Bolſchewikojo ſu wjednikow ſyndikaliſtiſkeje unije w Barcelonje ſ Moſkwy ſ pjenjezami, bróńjemi a muniziju ſaſtarali. Pſchi puczach w Navarrje a Katalonjeſ je ho mjenje kommuniſtow wobdźêliło, hacź ſo po dotalnych powêſcźach ſdaſche. Tak je najzwjetſcha cźrjóda ſkôžkarjow jenož 300 muži ſyłna była. Woni běchu hubjenje wobrónjeni, jenož ſ pſtrołijemi a tu a tam ſ ruczńymi granatami. Po knježerſtwowej powêſći je hjes wojakow, jenož ſe żandarmami môžno było, ſkôžk porahnyć.

Wójnſke żudy ſu wulki dźeł revoluzionarow hižo wotſudźile a ſatrêliłe dale.

W Barcelonje ſe mała cźrjóda ſyndikaliſtow ſpytaka, ſo pioniêrſkich kaſarnow ſmogowacź, tola jich ſ lohkej próżu wotrahnychu. Wojazy ſo pjeca njeſju ſpjeczili.

Cźang Tſo-lin nowu Chinu ſtwori.

General Feng Yu-hſiang ſ Tientſinej cźehnje, ſo by ho tam ſ Cźang Tſo-linom a Tuanſchijuom ſetkał. Pożłedniſcheho ſa kandidata preſidentſtwa poſtajo.

Braſiliſkaſpjeczowakſta łódź w Urugayſkej.

Braſiliſka panzerowana łódź „Sao Paulo“ je do Montevideowſkeho pſchiſtawa pſchijêła. Dokelž bê braſiliſke knježerſtwo bitwiſku łódź a nêkotre podmórſke cźołny ſa „Saom Paulom“ pôſłało, tuſón do Montevideoſkeho pſchiſtawa cźekny.

We pjenjeżnych wuſkoſczach

pak je ſaho cźuſchlerſka zentrala (Spitzelzentrale) w Budyſchinje. Tu je ho ſpodźiwne rjenjelſtwo ſaſydliko. Wêſeſi cźuſchlakojo maja ſaſim, kulturne pſozowanja Sserbow jako Němcam ſtrašchne ſkutki pożłedujúcim donoſchowacź. Sa to ho ſ wêſteho źóła mytuja. Wêſta woſoba ſtejí ſ nimi we ſwiſku. W blíſkim pſchichodźe na ſo pſchepytowacź, hacź ſu pjenjezy, kotrež doſtawaju, ſjawne. Sserbſky dawkiplačerjo maja ſhoniecź, kak kaloko ſo naſche dawki na tychle njewuſchnikow roſbroja.

Jedna ſo tu wo woprawdźitych njewuſchnikow. We Budyſchinje ſu tejle zwółnje „Säuferzentrale“ abo podobnje narjeli, dokelž ho ſ wjetſcha w ſnatej korczinje ſkhadźeja.

Po wêſtym cźaſu ſeſchêrí ſo němſka ſtawnoſcź ſe ſcheſcźwaſſtimi a pſchiſłodźenymi naſtawkami pſcheciwo Sserbam a ſerbſkim kulturnym pſozowanjam. S tym kaſy ſe bê dobrź pomêr mjes Sserbami a Němcami. Ale ſchto ſo tajzy njewuſchnizy wo to ſtaraja. Jim wo to dźe, ſo bychu wêſtym inſtanzam ſwoju wuzitnoſcź dopokaſali a ſo tuſe dokhodow ſa nich ſaprahnyć njeby.

Hdyž ho tajſe ſcheſcźwaſtſke a pſchiſłodźeſte naſtawki pſcheciwo Sserbam wojſewja, rêka pola tych, kotſiž wo tym wjedźa: „Nha, cźuſchlakojo pak ſu ſaho bjes pjenjez.“

Wêcźera ſaho tajki ſcheſcźwaſſti naſtawk, bjes dwêla ſ wopiſaneho kuſoła wułhadźany, w jenej Budyſchſkej nowinje pod napiſmom: „Tſchechiſche Umtriebe unter den Wenden“ cźitachmy. Kaž ſmy to ſwucźeni, je naſtawk pokny ſłow. Tam ho Němcam barbi, ſo je ho 46. hłownа ſkhadźowarka ſerbſkeje ſtudowaneje młodźiny we Wojerjezach wotmêła. Protekłorat ſtaj mêſoj proſ. dr. Muka a O. Wicźas. Tam je naſch pſchecźeł proſ. dr. Cźerny powitanſku rêcź dźerjał atd. So bychu naſchi cźitarjo ſpoſnali, kak njewêrne tele powêźcze ſu, jenož pſchiſłoſnominamy, ſo 46. hłowna ſkhadźowarka ſerb. ſtud. młodźiny we Wojerjezach była njeje. Na lêtuſchej hłownej ſkhadźowanjach, kotraž ho w Hornjej Hórcy wotmê, naſchej wótcźinzaj proſ. dr. Muka ani prof. O. Wicźas pſchitomnaj njebêſchtaj, ſchtož, ho wê, jara wobſarjujemy. Sserbow najſjwêrniſchi pſchecźeł, knjes proſ. dr. Cźerny, bjžo zyły lêtdźeſatk abo dźeſe wjazy do Sserbow pſciſchčoł njeje.

Wo wêrnoſcź tymle njewuſchnikam njeſłdźe. Jim dyrbi wo pſchiſłodźenje, ſcheſcźowanje a kaźenje mêra mjes Sserbami a Němcami. To je ſo wê bahno, tymiſchcźo, ſ kotrêhož jêdojte dymy ſtupaja. Tajke njewuſchne exiſtenzy maju žiwoje korjenje jenož w bahnju. Tam jim ho wi.

Němſkim nowinam, wožeſe pak Budyſchſkim, radźimy lêpje twiſchi naſtajecź, pſjedy hacź tajſim pſchiſłodźazym o ſcheſcźwaſſkim naſtawkam ſywoju papjeru pſchewoſtaja. Wone triebake jenož tu a tam mjes ſprawnymi němſkimi Budyſchſkimi mêſchcźanami poſłacź. Tam bychu hižo hnydom dalſche ſhonili. Budyſchſkim nowinam dyrbjało tola wo to hicź, tychle njewuſchnikow ſkerje a lêpje ſ Budyſchſkich murjow wukładnicź, pſjedy hacź ſo należnoſcź wurozcze do ſjawneho ſkandała.

Ze Serbow.

Srjedu, 12. nazymnika.
Livina, biskopa.

1885 Hendrich Imiš před sudom w Lipsku, wobskorženy dla swojeje knihe wo Serbach, zakitany wot Mosaka Klosopólskeho.
1913 † Jurij Jakub, faraf w Njeswačidle, nadobny a wuley zaslužbny Serb.

Nazymski tróšt.

Hdyž domoj ptačata so hotuja,
Štom ze žarowanjom a keraſk smahnje,
A hałzy z tšepotom so storhnje.
Hdyž mróz jim z jêdom do łopjenow sahnje

Mi njeboj nihdy so, mi njepłakaj.
Hdyž młodna zeleń sylnych lêt ći wjadnje;
Wêne dobyćeſki na hłowu sej staj,
Hdyž ze žiwjeńskim napojom sy na dnje!

Pyš ze wšêm so, štož k njebju znaje pûć,
A hłós hdyž zazyńći ći w ćeńkim zwuku,
Zo dyrbiš zemſke draby swlec a zuć
So, smjerći jako jandźelej daj ruku! Ćišinski.

Zawêrnje hwêzka najrjeniša
Je dušnej hołći zernička.

Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wêcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 4 ſtop. cźopłoty. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer — 1, najniſchſcha temperatura w nozy 1 ſtop.

Blêdy Bohumiła.

Wobmnjeńſke łopjeno do króniti Prażiſkich nažypow.

7] (Pokrazowanje.)

Nasta lêcźo, a Sawodźſy wotſjêdźechu ſe ſpocźatkom julija na ſwoje łubło.

Stary knjeſ, chžyjo žej, kaž ſam praji, Bohumiłowe wunuczowanje tež po próſdninach ſaſwêſcźeć, poſtaji, wupłacźi a namucźi jemu ſa žyły cźaſ, w kotrymž cźuchu na łubłe pſchebywacź, honorar dopředka, tak, jakoby wuczenje tón zyły cźaſ trało. Tež pſcheproſhy Bohumiła na wjeſ ſwoh. Wón pak to njepſchija, twdawajo, ſo ma wjele dźêła, ke kotrymž ho woprawdźe pſchihotowaſche.

Lêtma běchu Sawodźſy wotjêli, cźujeſche ho Bohumił wohamoženy. Wón njemôžeſche žeſ tu ſpodźiwnu próſdnoſcź a puſtoły wuſjaſnicź. Podarmo žej dorêczeſche ſam, wêſ pſchenyłkleſche a roſumne pſched wocźi ſtajeſche.

Bu wjcźon pokhmurjeny, njeſpokojny, jeho myſlicźi běchu wonka na wžy pola Sawodźſych, a kaž jeniczke pocźejenje a ſpominanje ſyncźeſche jemu ſ daloka wotłóſ tonow, kotrež bê Evelina pſjedy hraka.

Dokho to trajeſche, pſjedy hacź bê ſo trochu ſpokojił, a potom hiſchcźe trochu mêra namaka w ſpróżnej dźêławoſcźi.

Wjazy hacź ſchtwórcź lêta pſchebywachu Sawodźſezy wonka na wſach, ſadźerjeni pſches kſtorjanu naſymu na wjeſnem pſchijomnem žydle po ſwojem wujebnanju.

Hałe ſtóncź oktobra wrócźichu ho ſaho do Prahi. Bohumił wocźakowaſche ſe ſymniczjnej njeſcźerpnoſcźu jich pſchihlad a wjeſeſeſche ſo kaž dźećo na ſaſowidźenje ſe ſwojej ſchulerſku Evelinu, ſe žeđženom njemôžeſche ſapocźatk wuczenja pilneje wobdarjeneje holcźki docźakacź.

Ale hdy. ſo prêni krócź ſ Evelinu po próſdninach ſetka, ſo ſtróſi. Sa žyły cźaſ wuczenja běſche na Evelinu ſhladował, kaž na prêniže jeju ſetkanje, a widźeſche w njej ſa žyłe lêto wobſtajnje jenoż wjeſołe dźiwje dźećo, do kotrehož bê ſo wêſo poſtajiſko ſaluboważ pſche wulke dary a jeje rêdku wutrajnoſcź a pilnoſcź.

Evelina ſda ſo jemu bycź dźećo, hdyž bê ſo pſched ſchtyrjomi mêſazami ſ nimi roſſjohnowała. Nětko ſetka ſo ſ nkodej, doroſcźenej damu, kotraž bê w poſłednim cźaſu hižo tež do towaſſcheho žiwjenja ſawjedźena była a tak bu jemu nadobo po dorośtu runa.

Ale tež we ſwojim ſadźerjenju bê ſo Evelina pſchemêniła.

Hiſchcźe pſched próſdninami běſche wjeſoła, polna ſortnych napadow, ſ woprawdźitym łuboſcźikom, a nětko pſchibližowaſche ſo k njemu drje pſcheceźelnje a ſ wuſmêwkom, ale tola waźnje a nêkaſ ſ wyſoka, hacźrunjeź bo k njemu wutrobnje a pſcheceźelſcź ſadźerjeſche.

Se ſpodźiwnym poraženjom a ſkoro njewotwažliwje pocźa ju Bohumił ſ nowa roſwucźowacź. W tom pak bo Evelina pſchemêniła njebê, ſo jenaſ horſlivje a ſe ſahoženjom kaž pſjedy ſo ſaluboważym ſwojim hutłaam wênowaſche.

Bohumił bê ſaho ſhožowny, haj ſhožowniſchi dyžli pjedy. Bê ſo tola mjes nim a mjes Evelinu woſebity pomêr twiſił.

Na ſpocźatk ſwojeje wucźby pola Sawodźſich běſche Bohumił jara kruty, tak rjec naſhy ſ ſwojej ſchulerſku a ta jeho poſłuchaſche woprawdźe pſchikładnje, dopjelnjujo kedźbliwje kóžde jeho ſłowo. Na jene bodo bê ſo liſt wobrocził a nimo hudźbnych wêzow ku Bohumił pomałku ſłužobny młodeje Evelinu.

Pomałku, ale wêſeſe ſta ſo wucźownika ſ wobkhnježeńku ſwojeho wucźerja, a Bohumił niz jenoż ſo ſo tam njeſpjerjoſwaſche a to ſnjeſy, wón ani do teho njepſchińdźe, haj wón běſche pſchi tom ſpokojny a ſhožowny.

Jaſnowidźaza Evelina derje ſpoſnawaſche, ſ kajkim woprawdźitym ſahoženjom ju Bohumił powoła. S jeho ſchepotajeze ruki, hdyž je ruczka ju tłóczeſche, a ſ pionjenitého ſapała cźêmnomodreho woka ſpóſna jaſnjiſcho a wêdomniſcho hacź wón ſam, nutrnu, hłuboku jeho pſchiſkihilnoſcź.

Evelina pôſna a wêdźeſche pjedy hacź Bohumił ſam, ſo ju lubuje.

Wona běſche młoda njenaſhonita holcźka, kotruž błeſche drje nan ſtarocźiſtwje wukubłował, kotrejež wutroba, hacźrunjeź bodra, ſwoſta bjes macźerneho wliwa tola jenoż njeſchłachotne. Evelina wſchak lêdy do ſwêta ſaſtupiwſche nałrêba ſo jako bohata a kraſna kubleržowa jenicźka ḃjonka doſpołnje jeho ſtôdźeku ſo ḃjła a pychaſtiwa.

A w hołku a tókku ſabawneho a ſchumjazeho naſcheho towaſſcheho žiwjenja dorośtu tej młoduſcźke damy ſ ſpodźiwanju ſpêchnje. Mjes tym ſo Bohumił, bynjej by wjaſ hacź wo dźeſacź lêt ſtarſchi hacź jeho wucźomniza był, ſo jeniczźy ſwojenu wumjeſtwu wênowaſche a pſchebywaſche wobſtajnje w hniſkem kruhu ſwojich pſchedſtawjenjow, ſwoſtawajo njedźiwajzy ſwojeho muſjtwa we wutrobje a we dunhu pſchejo ſ njewupruhowanym dźêſcźom, doſtupi Evelina hrajo na ropotnej dróhy ſwojeho pſchijomneho žiwjenja ſ naſhonitoſcźam a nadobny jaſnych roſkładow, tij ju cźjinjachu doſpołnje ſraku, a roſcźeſnu ſa ſyłe žiwjenje.

Hižo prajach, ſo Evelina mêſeſche wot pſchicźodu dobru wutrobu, běſche ſaworjena a najbôłe ſajimana ſa kraſnoſcź hudźby, běſche wjeſołeſe, žiweje powahi, ale pſchi tom ſaplenjeńene bohate dźêſcźo, kotrež běſche wot najſajſchcźi mło, dych lêt wobſtajnje ſ žebi poſłuſowanju pſchiwucźene.

Pôſtawſchi, ſo ju Bohumił lubuje, ſwoſta jemu ſtajnje pſchikſikena, pſchijimowaſche ſtajnje ḃjakonje, haj ſ nêkaſ tak trochi hiſchcźe trochu dźêſcźazym ſwjeſeleńjom dopokaſy jeho luboſcźe, a hdyž tajſe dopokaſy jeho nathilnoſcźe buchu pſchcźo bôłe widźomne a nutrniſche, poca ho bôłe a bôłe, kaž ho ḃa, poddawacź, haczrunjeź wobſtajneſche młodeho ḃuſjerja cźjini dale, cźim bôłe.

Bohumił mjes tym pſchinjeſe nêkotre ſwoje dźêła do ſjawnoſcźe.

Wone ſhudźiſchu nowotu. Mêſo běſche wobdarjeny hudźbny ſkładnik na nich w ſhožownych wokomikach ſywoſeſe ſhožneje prênjeje luboſcźe dźêkał, a nade wſchêm ſnoſcźowaſche ho nadobny duch najwyſchſchcźeho ſhoža, wupſchejeſcźowaſcźeho ho w jeho wutrobje.

(Pokrazowanje.)

Předženak

wo we Porschiffej wožadže wschudžom jara derje pschijima. Schkeńza jemu dosć luboscze wopokasacź. Pschedženak wobkaruje, so nje studowak. Hewak by žo do Porschija sadowik, kak žo jemu tu lubi. — Do kotrehož doma sastupi, tam jeho najsubotnišcho witaja a pohosca. — S kosejom a kalanzom, s pomaskami a ſ plezom, ſ pjeczenju a ſ kolbami! — S piwom a ſ palenzom jeho napoja. — Haj teſ zpuschu tobaka jemu druhdy poschicza, a to je fa stareho muzika nješchto wosheje wokschewjaze. — Wschitke saki ma nalatane. Tuž teſ zwojim khudnym dźeczatkam nješchto pokjele. — Wschitke protyki, kiž je žobu wosak, je fa diwaj dnjej schedak. Tuž je dyrbjak knjesej Janakej pißacź, so by jemu hnydom hischcze nješchto stow pschidpółak. — Njech žo schobla wschitzu druhy Sserbja do špécha maju, žebi pola knjesa Janaka protyku skasacź. Hewak móże žo ztarź, so Ketża zaneje njedostanu. To by Ssmolerjez knihařnja wulzy wobzarowała.

---

synu. — Ssuche a rjane wjedro dale wobkhowamy. Schkeńza je fažo jara na rjane sleſka. Wyschina leži nad dolhowanischej a nižina nad dolhowjeczornej Europu. — Jutſje schtworkt ztónczko 7,16 ſchadża a žo 4,16 khowa. Mjézacź wjeczor 5,57 ſchadża a žo dopoldnja 8,41 khowa.

— Schkrowa rosprawa two wjedrje na jutſiſchi schtworkt: W rańſchej Nimſſej troſchtu pomrócjeno a synu we wjeczornej Nimſſej mutno a hižo mitiſcho.

— Dźeń wulkeho nasymſkeho konzerta, kotryž mějesche žo 1. oktobra ſ Macźiju Sserbſtwej wotmécź, ale žo ſ njej dla wschelakich winow wotſtorczi, bźišt žo hladaju. Towarſtwa hižo pilnje dźekaja, fo bychu ſerbſkemu ſpěwej a hudźbje k czeſczi dopomhali a rjanoſcz tuteho naſcheho kulturneho zwjazka pſcheď ſjawnoſczu pokaſali. **26. nasymnik wobhowa žo jako poſtajeny dźeń** a žo wjazy njewotſtorczi. Notaſtſi lud budże ſe zwojim nasymſkim dźełom hotowy a tak wjazy ſadźewkow nima k žobuſtutkowanju jako ſpěwak abo k wobdźelenju jako pſchipohſtuchak. Sarjadniſchwo žo nadźija, ſo žo zyle Sserbſtwo na tutej manifeſtaziji ſerbſcheho ſpěwa a hudźby wobdźeli kaž w prjedawſchich létach. Naſch hudźbny nawjedowak a njeſpróżninowy dźěſacźer na ſerbſkim muſikalnym polu — Bjarnat Krawz — ſeſtaja nam program, kiž ſaſwěſcze wſchě pſchezza dopjelni. Na ſerbſkich towarſtwach, kotrejž zu žo k žobuſtutkowanju zaručźili, ſaleźi, tuto dźeło jemu wołoji. Nětko réka, ſchtyne dny hiſchcze kruce do dźeła! 26. nowember, na kotrymž dnju žo teſ nasymna khowna ſchromadźizna Macźizy wotmeje, ſtaji ſta a ſta Sserbow na nohi a dyrbi byeſ kulturna kroczel do prédka.

— Bamž pſchija ſaſdźenym tydźeń biſkopa Miſchnjanſkeje diezeſe w dléſchej privatnej audienzy.

— K nowowólbje Budyſchſkeho měſchczanoſty. Samolwjenje wo wupißane měſtno Budyſchſkeho měſchczanoſty je nětko tak daloko ſzjadowane, ſo mózachu žo ſchtyrjo knjeza do wuzſcheje wólby poſtajicź. Sću to knjeja měſchczaniſki twarſki radźeſeł Göhre, měſchczaniſki radźeſeł dr. Förſter, wobaj ſ Budyſchina, dale knj. měſchczaniſki radźeſeł dr. Schröter-Rieſa a měſchczanoſta dr. Darſchan-Oederan.

— Zyrkwinſke dawki. Zyrkwinſke pſchedſtejiczeſtwo St. Pětra wobſtejenja, ſo dyrbjeſche ſa léto 1924-25 wyſchſche termije na 15. nov. 1924 hiſchcze ſtecza dawkowa termija na 15. febr. 1925. poſtajicź, dokelž bésche wunoſcht ſ prénjeje termije ſnadniſchi byl, hacź béchu woczakowali.

— Pſch ménjenje wojeſkich rentow. Se ſowjedźenjom nowcho ſapika měſtnych rjadowanjom a ſ poſtajenjom nowcho pſchirjeſka ſa ſtolonitkou žu žo tez wojeſke renty ſ 1. nov. 1924 pſchemeniſe Pſchemeńenje pak žo hakle pſchi wuplaczi nju w dezembru pſchewjedźe.

— Měſtneje Wobſtejenje ſtawnoho dźeſoſaſtarackeſkeho hamta w Budyſchinje. W oktobru je ličba dźełonjemjeſerjow wo nješchto mało ſroſła — wot 388 na 451. S nich žu 183 — 183 muſſkich a 23 žónſkich — w Budyſchinie a 262 — 222 muſſkich a 40 žónſkich — na wſy. 70—80 dźełonjemjeſerjow ſaſtara měſto Budyſchin ſ dźełom po tarifnych płaczińach. Dźewarjo, molerjo a tež njewuczeni dźełaczerjo mózachu dźeło pſchipokazacź dostacź. Nabrańſchwaſche žo jara ſa njewuczenymi dźełaczerjemi, kiž zu mjéſchcze 20 lět.

S Marijneje Hwězdy. Njedźelu — 16. novembra — je runje 50 lět, ſo je nětcźiſcha Snadna knjeni — pſchedſtejiczeſka klóſchtra — Hana Lang zwoje klóſchterſke ſlubny ſwjatoczne wotpokaſila. Tutón wuſnamny jubilej we klóſchterſkich ſtawiſnach ma žo pſchihodnje woſwjeczicź. A tuž budże hižo **žobotu, 15. novembra, wjeczor w 7 hodźinach** wjetſcha ſwjatoczność, na kotrejž ſo wſchitke wježne towarſtwa wobdźela, teſ khowanizy wuſtawa a dźeczi hornich ſchulſtich rjadowtnjow wobeju ludoweju ſchulow. Wohnjowa wobara ponjeſe pſchi ſwjedźeńſtkim czahu na klóſchtrje ſmólnizy (ſakle) a druzy wobdźelnizy lampiony. Namétnej ſpěwarſkeſ towarſtwje ſerbſke a němſke holdowanuſe ſpěwy pſchednjeſeſej. Towarſtwa počzahnu ſ khorhojemi. Na konzu wotmeje žo wulkotny wohnjoſtroj, kajſiž klóſchtr hiſchcze widźak njeje. Ssobotu pózdu wjeſnjenjo a wobydlerjo wokolnych wſow na ſwjedźeń do klóſchtra.

S Kamjenza. Jédny na mo'orowym kole ſtajiſke žo na Połčnizach dróhy autej wumóznjeſ. Pſchi tym ſajſkaze na promedu kamjenjom a ſrani žo mjeſnowzi khétro czáſto.

S Kamjenza. 10. nowember 1924.

S Kamjenza. 10. nowember 1924.

S Kamjenza. 10. nowember 1924

Sewrěšl: Augusta Grünwaldowa rodź. Bachračec we Budyšćinje. — Korla Gottlieb Spahn, wikowar we Lubiju, 76 l. — Jiedrich Arnošćt Scholta, pšćelwuc w Kelčjach, 50 l.

Dary za wólbny fond Serbskeje ludoweje strony.

	Darichu	44,— hr.
Dalše dary		
Zběrka na zhromadźiznje w Lipiču 7. XI. 24.		5,75 hr.
Dr. Šleca		2,— „
Gustav Mósak w Budyšinje		2,— „
Jan Krawc	„	2,— „
Mikł. Čornak	„	1,— „
Michał Rjelka		1,— „
Frida Heblec		1,— „
Arno Berger		1,— „
Gustav Janak		2,— „
K. W.		1,— „
M. Sołćic		1,— „
Lenka Heblec		1,— „
E. Simon		2,— „
G. Wowčerk		1,— „
P. Wušik		1,— „
P. Krečmar		1,— „
J. Šajba		1,— „
M. Witkojc		1,— „
		72,75 hr.

Za nowu čitanku

su darili 1358,75 hr.

Dale dari z Bolbore:

N. N.	2,—	„
k. Aug. Šrama	1,—	„
k. Max Krujac	1,—	„
N. N.	1,—	„
k. Aug. Khóžnik	1,—	„
N. N.	1,—	„
k. Jan Simank	1,—	„
hromadźe	1366,75 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaršstwowski powčatnik.

Serb. tow. „Zernička“ w Lichanju ma dźensa srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje, mužski a žónski wotrjad ma štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Sotry a bratřa, přindźće wšitcy a z dypkom. N. načolnik

Serbske towaršstwo „Lerja“. Spěwny wotrjad změje štwórtk, 13. novembra, wječor we 8 hodź. pola Łahodźic w Droždźiju posledniu spěwnu pruhu do swjedženja. Dirigent.

Serb. tow. „Nadźija“ w Rakojdach ma pjatk, 14. t. m., we 8 hodź. ważne posedźenje w Rakojdach w hosćencu.

Dnjowy porjad: Nowozrjadowanje towaršstwa a dowutworjenje młodostneho wotrjada při towaršstwje. Wšitke sobustawy, wosebje też sobustawy při sydstwa, njech z wěstosću přindu. Z nadawkom župneje zhromadźizny 9. XI. Łodny.

Zwjazk serbskich spěw. towaršstwow. Naš wulki spěwanski swjedźeń, wjacory raz wotstorčeny, změjemy nětko srjedu, 26. nov., wječor 1/2 7 w Złotej Krónje w Budyšinje. Wšě spěw. tow. prosymy, zo bychu sej spěwy progr. swědomiće přespěwali a text z hłowy nawukli. — Program wopřija słědow. khory: Rjana Łužica; Za Kamjencom; Maći stara; Přadła je Marja; Płakała Hanica; Sto sy ty činiła? Hlej, do korčmy; Z kijom, z karu; Stup dale; Hanka ty sy moja a Syrotka (Kocor). Z wuwzaćom I. a posl. khóra namakaju so tute čisła we Pilkowym „Dobry wječor“ a w Krawcowym „Zerja“ a „Wulka lubosć“. — Dwě zbromadnej pruzy dyrbimy měć: Srjedu 19. t. m. a niedźelu 23. pop. w 4 hodź. z dypkom. Generalna pruha so tam postaji. — Přindźće wšitcy! Štóž pruhi njewopyta, njemóže sobuskutkować.

Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžyncy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Njedosahanje městnosće dla **totalne wupředawanje** wšěch porcelinowych, kamjeninowych, škleńčanych a niklowych tworow.

Płaćizny su wupředawanju přimjerjene tunje.

Dale přinjesu tutón tydźeń sćěhowace wosebite poskićenja:

Dźělbu žonjacych mantlow w najlěpšim wuwjedźenju wot 12.50 hr. sem
„ žonjacych drastow najlěpšich kajkosćow „ 8.— „ „
„ dźěćacych drastow a mantlow „ 3.— „ „
„ hólčacych woblekow wuznamneje kajkosće „ 8.— „ „
„ mužacych jupow (Ueberknöpfer) „ 18.— „ „

Prošu wopytajće mje a budźće spokojeni

Dźělbu mužacych woblekow, ulstrow, lodowych mantlow, gumijowych mantlow najlěpšich kajkosćow a najswědomićišich wuwjedźenjow po spodźiwnje tunich płaćiznach.
„ muž. kłobukow wot 2.— hr. sem, sportsk. čapkow wot 1.50 hr. sem
„ tkanin. a velór. zbytkow, košlac. sukna a barchenta, gardinow.

Moje poskićenja su bjez konkurrency tunje.

Telefon čo. 12 **Welsec kupny dom w Kulowje.** Założeny 1868

Zwjazk serbskich spěw. tow.

Srjedu, 26. novembra 1924 wječor 1/2 7 hodź.

w „Złotej Krónje“ w Budyšinje

wulki spěwanski swjedźeń

(250 žónskich a mužskich spěwarjow)

z podpjeru solistiskich wumělcow. Na programje: nar. měš. khory, sola a huslowe hry. Dirigent: Bjarnat Krawc.

Po koncerće **pyšny serbski bal.**

Předźenak Protyka za Serbow 1925

Je dosłać w Serbskej kniharni w Serbskim Domje w Budyšinje

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje druhiny a druha žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kindermanneweje na serbskich hrjebj. 34 I. z napřeća starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Gumijowe mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Transmisije

kóždeje druhiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Štrykowansku wolmu

poruča tunjo

K. Erler na žitnych wikach 11.

MERSIOVSKI Wuporjedźenje a znowa dźěłanje

Kachlestajeŕski wobkhod

Diktor Schlecht

w Budyšinje na wysokej hasy 8

poruča so za Budyšin a wokolinu

k wuwjedźenju wšěch powołanskich dźěłow, k přestajenju a znowastajenju kachlow wšěch druhin.

Wulka dźělba **přikrywow. pasow** (Deckengurte) ma tunjo na předań Łodny na Bismarkskej dr. 7.

Młyn

kupić abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin“

Słomu

kóždeje druhiny **kupuje** běžnje po dobrych płaćiznach

Richard Jacob

na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Rjane prosata

su na předań we Łahowje čo. 17.

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Sylna nałětna **koza** rjepotana, (w małym rožku je čas won) je na předań pola J. Henki we Wulkej Dubrawje.

A. Heintze w Herrnhuće při dwórnišću.

Zahrodniski wulko-wobkhod, štomownje a sadowe zahrody.

Wobdźěłana zemja 125 jutrow. Firma założena 1876

poruča we wulkich składach:

Sadowe štomy wšěch druhin a formow, **jahodkowy sad, pychowe keřćki, alejowe štomy, jehlinowe štomiki za zemju, róže** wšěch barbow a druhinow, **wijace rostliny, zymo-krute keřćki, hajniske sadženki.**

Katalogi z płaćiznami na přeće darmo. Radupodawanje a wuwjedźenje sadźeńnjow a zahrodow. Samane zahrody poskića wobkedźbowanje zažnych kóždołětnych a derjenoćnych sadowych druhin samsneho a cuzeho pochowanja, kiž so za sakske a šlezske wobstejnosće wosebje přihodźa.

Wobhladanje kóždy čas dowolu a sebi přeju.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

bałmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki
drasty suknje
bluzy šórcuchi
žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch druhin w znatej dobrej hódnosći

Klawěry

Telefon 366.

kupujeće přihódnje pola

Knappe w Budyšinje

na Mužakowskej dróze 23

5 PS-elektromotor

ma, dokelž je wyše, na předań

kubleŕ Hančka w Lejnje

pola Khróšćic.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Bulelnjej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pšchedawatnja Rud. Sača f Lipšu w Budyšćinskim hamtšim hejtmanstwje.

Sklad ratařskich mašinow a gratu wšěch druhin.

Nawěšlki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a diši Smolerjec knihličišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so w čas wobdźěłaja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 266 | **Budyšin, štwórtk 13. novembra 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

W Plawnje w Bogtlandźej su so zjednoczili w nozy komunistojo a němšcy ludowcy w jenej korčmje do pukowo dali, pśi kótrejž su nimo 100 wóz̄owo wobdźěli. Policija źwadze kónc sćini. Někotre wołnowe schlekńy so rozbichu. Schesćo ludowcy, do kótrychž i pśiwoźnymi karanecźkami bijachu, so tranichu. Hdyž dźěchu so posłańcy komunistojo do towarišchownje němšćich ludowcow dobyc̄, jich policija wotehna.

*

Braunschweigski źejm je so wutoru rozpuscheźił.

*

Strajk knihićišćerjerjow we Wrótslawju je so skónczył. Sobotu rano su knihićišćerjerjo sa̱o dźěłacź poczeli.

*

Nowe jendźelske knježerstwo pjerja Macdonaldowe sr̄ěczenje s Ruskej k potwierdźenju parlamentej njepśedpołoži.

*

Nowiny „Star“ pischu, so je Macdonaldowe knježerstwo dowolnosć dało, so bychu so do Ruskeje maschinske skłby dowjesće. To je so krótko do sapoczatka jendźelsko-ruskeho jednanja wo wikowanim sr̄ěczenju stało.

*

Po powěsćach Madridskich nowin su wutoru w Madridze 80 wołobow sajeli. Knježerstwo powěsće wo sajeczach w provinzy potkoźuje.

Němska, Jendźelska a ruske revoluzijske zwjedźenje.

Jena Barlinska korrespondenza pisćhe: Pśichi pśichijimanju pola Barlinskeho bolschewikskeho pósłanca k cźeśći ruskeje revolucije su so sastupjerjo němšćeho zwonkowneho ministerstwa a zdźiwy stab najwyschśich němskokapitalnych a krajnych sastopnikow wobdźěliki. Pśichi wjeczeri na pósłanzowje so rozlicznjejšnki a najdrózšeje wina sticźachu, njes kimi 1858 Steinberzke kabinetne wino, kotrehoż drohotnosć njemóże so wobliczić, hdyž so dopownimy, so bleschu śuteho nadobneho wina khěžor wjećnej Bismarckej pśichi zawjedźenju sjednanja w lěcze 1892 do Kissingena pókła. Pśiched dwěmaj njedźelomaj je němske knježerstwo bolschewikskemu knježerstwu wjelśeku sumnu stokatkow sa khodowaćelow w Ruskej pschepodało — tenu samemu bolschewikskemu knježerstwu, kotrež sa jedyn wobkrankti wjeczor s najmjeńšcha 40 000 hriwnow wuda, kotrež je dale 9. novembra we wšěch druhich hłownych měśtach podobne drohe reprezentazijske hoseźiny wuhotowako. Sćiwdźeń je drje wschudźe jenak wotbĕžał, tola s małym rozdźělom, na pschikład w Londonje: Pśichi revoluzijskej hoseźinje tamnišcheho ruskeho sastupjerja so, kaž Londonske nowiny pischu, jadyn jenicźki hobustaw jendźelskeho knježerstwa njewobdźěli. Tak Jendźelska na powrócźenje wotmysleńja ruskich bolschewikow wotmokri. We Němskej so ruske falschowakńje wuhdźehuja, ruske powrócźerske lětaki sa němski proletariat k wólbam do němskeho sejma so sajkapuja a komunistiski sapósłanzy, wjelespćeradź dla wobstorzeni, we ruskim pósłanzistwje wucźeć namakachu pśiched němskej policiju — tola sastupjerjo němskeho knježerstwa su s hoseźemi w tutym pósłanzistwje. Njeby-li tutón kapitel tak srudny, mohła so satyra wo realnej politizy směćetwje mozy napisać: Jendźelska a sbožowosć a politizy bleschschedźudstwo němskeho luda pěśanjerjow a myślerjow.

Němskeho rěčnika w Amiensu wuhwisdali.

Habaska telegrafna potwdźeńja powě, so je so pónjeźu w Amiensu sjawna zhromadźizna iwotměła, w kotrejž je so němski rěčnik Hans Truck kłowa jimał. Hdyž wón rěčeć sapoczał, pschitomni marseillaisu saspěwachu a jeho wuhwisdachu. Dóndźe k pukam, pschi kotrychž jeneho muża tranichu.

Podobnje je so Němcej Wolfmannej w zhromadźiznje tśi nźdźelskich wojowarjow w Chambery seschło. Nźdźelschi wojazy jemu rěčeć njedachu a měšczeńanoftu namokwjachu, so by Němcam sakasał rěčeć.

Kónz awstriskeho żelesniźarskeho strajka.

Żelesniźarski strajk je so wutoru wjeczor skóncził. Parlamentowy hłowny wubjerk je s wókom pschećiwo schćeć Mojam wobsamknył. Seipelowe knježerstwo s nowa zwjeselićo. Seipel je rjekł, so wólku pschiwosnje, jeli so so strajk skónczi a so wustrowjenje statnych finanzow njewohrosy.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Pólskemu ministerstwu so dowěrjenje wupraji̱lo.

Wutoru je so w pólskim sejmje wuprajenje niedowěrjenja Wukrajinzow a Běkorušow i 287 pschećiwo 52 hłosam Běkorušowu, Wukrajinzow, kommunistow a židow wotpokasało, mjes tym so so Němcy wothłosanja wostajichu. Wschě pólske strony pschećiwo njedowěrjenju hłosowachu.

Kak bolschewikojo puću̱ja.

Rotterdamski „Courant“ powě: Do Rotterdama je póndźelu rano dalscha cźrjóda 18 bolschewitskich jednikow i Jendźelskeje pschijěła. Cźi knjeja so w prěnjej kajuce pschijwjesechu a měšachu śiwoje prywatne sekretarki sobu, kotrež dwojowótwjlny sućišćichi cźinjachu. Policija jich pschehyk w Rotterdamje wobkedźbowasche a jich se żelesnicźnym cźahom hać k njesam pschewodźesche. Bolschewikiśy wjednizy su do Barlina dale jěli.

Pschedstejaze seńdźenje mjes Baldwinom a Herriotom.

Jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin je w Guildhalli w Londonje swjećischny programm swojeje smutskowneje a swonkowneje politiki rozwił. We nim je politiku nʷra nětcźischeho franzowskeho ministerskeho pschedsyda Herriota pschiwótnał. Herriot je jendźelskemu pósłanzej we Parizu pornećił, so by Baldwinej jeho dźak sa pschećeźelne słowa rjekł, kotrež je w Guildhalli rěcźał. W Londonskich kruhach mějachu, so je dorěczenje a seńdźenje mjes Herriotom a Baldwinom mózne, tola niz pryedy, hać je so trónska rěcź w parlamencze cźitala a pryedy hać je parlament na nju wotmołwił.

Žadanje franzowskich frontskich wojowarjow.

Nźdźelschi frontśy wojowarjo su wutoru popoldnju, na dnju wobsamknjenja pschiměra, zhromadźiznu pod hołym njebjom wotmeli. W njej śebi žadachu, so bychu so jim pensije a podpjery drohoty dla powyschile. Deputazija so k ministerskemu pschedsydu poda a jemu pschecźa frontskich wojowarjow pschednješe. Herriot wotmołwi, so budże žadanja derje mějo hruhowacź a nadźija so, so budża so pschecźa frontskich wojowarjow dopjelnicź hodźicź.

Wótre sańudźenje fazisma.

Peppino Garibaldi, kotrež ma jako sastupjer garibaldiskich sćahowow hišćeze pschezo wulki wliw na lud, je w sjawnym wosjerjenju s pjomjenjazymi słowami śwój hněw nad fazijstiskimi nahlynjenjemi wuprajił.

Też italski ześawny pěśnjer Sam Benelli jako załožer śwjatka „Lega Italica“ wobrazi̱ w cźahu pschińdże, kotrež dyrbjesche w mjenje Italcźanow, we wótcźinskej luboscźi sjednoczenych, wustupicź. Wobydlerstwo, kotrež nasche sahady, na sjednanje a jednotu složene, śnaje, nasčich Italijanskich bratrow wjesele witasche, tola po krótkej khwili jich **cźrjóda fazistow, po liczbje pschewahu mějaza, hanjesche, so do nich s pukami da a jich pschemó.**

Naschu chorhoj do kruchow rostorhachu. Tónle njeskutk italskemu ludej na wědomje dawam. Njedawam jón na wědomje fazijstiskemu knježerstwu. Wono by mi wotmołwiło: „Njejsmy dźe hišćeze towaršstwow śwobodu wotstronili. Schto chcesće wjazy?“ — A tak wěr pódla wohanjenja też hišćeze śmĕchi śmjeć a dych je fazijaźi, dokelž dych ś tym dopokasał, so hišćeze njejsym sapschijał, so

Italska njeje wjazy nascha, ale so fazijmej śluscha.

Italska tu je; jejna śława njesańdże; jej so hypotheki na pschichod dawaju. Też śwobodnosće tu su, žamo pschewjele; tola wone njejsu za naš śłuchy Italcźanow, dokelž njejsmy fazijstojo, ale jenoż jednori Italcźanjo. Dyrbimy tele jednore śwobodnosće, hdyž chcemy je też my wužicź, sańo dobycź, abo ś poniżnoscźu hłowu wěsćecź. Tehodła tónle njesłuchi ludej na wědomje dawam a niz knježerstwu, hać runje ma knježerstwo móz, lud pak do zyła žaneje mozy nima.“

Swada mjes fazijstami a italskimi frońtskimi wojowarjemi.

Dla krwawnych njeměrow, k kotrymž je pschi wotzwjezcźenju dnja dobycza italskeho wójska nad awstriskim w lěcze 1918 pola rěki Piavy doschło, je italske knježerstwo sjatone zhromadźiznu a wołkocźahanje po dróhach sakasało. To so źa jara pschisparwne bycź; pschetož zyłe wobydlerstwo je so i woshorjażnymi namokwjenjemi swjatkow frontskich wojowarjow a pěśnjerja Banella do hrosa dało.

Wobźaż wubjerk wójnskich wobschkodźenych na to pokazuje, so fazijstojo wójnskich wobschkodźenych 4. nowembra błiska rowna njesnateho wojaka pschi tak njenowanym woltarju wótcźiny nadpadli a jim jadźiwali, wěc pschi pomniku złožicź. Wobeźe pak wubjerk wobźaruje, so fazijstiska strona hać dotal se žanym słowom nazwlnosće śwojich pschiwiśowarjow wobźarowaka njeje. Dźiwajo na napjate wobstejnosće wobźazy wubjerk śwoje pohórschenje potkóźuje, jenoż so by knježerstwo hišćeze ras napominał, śwojim pschiwiśowarjam dźiśiplinu napołożicź, kotruż je śebi zyły lud žiżo dawno napołożił.

Mussolini chce s namozu pschećiwnikow fazijstow potłóczicź.

Ministerski president Mussolini je romiłskemu dopiśowarjej „Chicago Tribuny“ rjekł, so je so rozbudźił, połeđni śrĕdź nałožicź, potajkim parlament rospuschćejcź a diktaturu pschipowjedźicź, hdyž jemu niczo druhe njewubudże. Hačrunje su so fazijstowe po skónzowanju Matteotta najcźeśćhe rany zagabźe, chce so Mussolini dale na fazijstow sjerjeracź.

„Neue Züricher Zeitung“ s Roma powě: Parlament je so wutoru pod śiwym wojeńskim schitom sa Mussolino a druhich ministrow wotewrił. W jejmowni bě wjazy dyźi 50 tajnych policistow pschitomnych. Kóždeho wopytowarja wótro kontrolowachu a wobkedźbowachu. Tele naprawy su so cźinile, **dokelž bě so wotmysleny attentat pschećiwo Mussolinej wotkryt, kotryž bě jedyn zobuwědomj pscheradźił.**

Italska nochze śebi němske privatne samoježenje pschisćwojicź.

Italske knježerstwo je němskemu pósłanzej w Romje, śwobodnemu knjesej f Neurathej dźeliło, so śebi wono nochze němske privatne samoježenje, w Italskej so namakaze, pschišćwojicź, na cźož by po Versailleskim mérowym sr̄ěczenju prawo nĕło.

Schpanilska mobilisuje.

Parizki „Matin“ powě, so je schpanilske wójsko mobilisuje. To so dla nĕkajkeho wójnskeho stracha njestawa, ale k potłóczenju **generalneho strajka,** kotryž je sa 20. nowembra pschipowjedźeny. Żelesniśi personal je so, hdy by trjeba było, s wojakami sanĕni.

Wojowanje mjes Cźornohórzami a Albanskimi.

Belgradske nowiny „Pravda“ powědźa, so su mjes Cźornej Horu a Albanskej wójnske njemĕry wudyrile. Albanźy su jeneho cźornohórskeho wokrjesneho hejtmana złożiwali. Albanske cźrjódy a nĕkotre tyhaźy Cźornohórzow na stronu k Bjelenu Polu — Beranam cźahnu. — Na wobemaj stronomaj je hižo wjele ludźi padło. S Jpeka su je wojazy wotpókali, so by je měr sańo wobnowił.

Njemĕry w Grichiskej.

Po knježerstwowych powědźeńach su w Kawalli wojazy a kommunistiźny dźěłacźerjo do so srańli. Pschi tym su jenemu leutnantej morili, jeneho offigéra a 15 wojakow sranili. Wojezy nad złowami ludoweje cźrjódy sćelachu, kotraž so potom rozbĕža.

Nĕdko wobhdlena Turkowska.

W poslednich wójnach su Turkojo schćeśćijanske wobhdlerstwo pak wutupili pak muselmański, wucźahnjeźi. Turkiska je tehodła nĕtkole wjele słabšcha wobhdlena dyźi psched wójnu. Wona je 800 000 kśižnych mĕ wulka, tola ju jenoż pjeć hać schćeć milijonow ludźi wobhdli. Turkowske nowiny „Afscham“ pischu: Żelesnicy, kotrež twarimy, psches krajinu du, kotrež su ś bahnischćezowej symizu wuhudrjenje. Cźaš njeje daloko, hdyž tale cźara pschesłane pohrjebnischcźa powjedźe. Schto budże rolu dalećź? Wo tole praschenje pak so turkowske knježerstwo malo stara. W statnych wudawkach je za śpěchowanje katastrofa jenoż 3 milijonow puntow postajenych, za wójsko a wójnske łódźiwo pak 40 milijonow.

Islamitiske hibanje.

Londonska „Morning Post“ ś Kaira powě: Ibn Saud je w konferenzy 300 wahabitiskich scheichow prajił, so na nutrnje, islamitiske konferenzu do Mekki swołacź, na kotruż je wotpósłanzow s cźeleho muselmańskeho śwěta pschesprosył.

Kapitulazija brasilskeje sbežkarskeje łódže.

Powěsće, kotrejž fu ſ Montevideoa doſche, poczinaju cźemnoſcź podatkowo w brasilſkim wójnſkim łódźſtwje roſſtyłicź. Panzerowanej łódźi „Sao Paulo“, ſa kotrejž bě ſo bitwiſka łódź „Minars Geraes“ puſchcźika, je ſo poradźiło, Montevideowſki pſchiſtaw doſahnyć. Jeje muſtwo bě ſchkrowu powěſć, ſo je knježeſtwu zwérne, jenož wupóſtałko, ſo by ſo wojowanja ſ „Minaes Geraes“ ſminyło. Muſtwowe dalſche ſadźerjenje wo tym ſwědczi, ſo je ſo wojowanja ſ knježeſtwowymi łódźemi woſtajicź chcyło.

Hdyž bě łódź pórdału wječor do pſchiſtawa pſchijěła, je ſo brasilſki diplomatiſki ſaſtupjeŕ, baron Rio Branco, bjes pſchewoda njewobkrońenju na „Sao Paulo“ podał a je łódź w mjenje brasilſkeho preſidenta Bernada pſchewſał. Łódź je ſo bjes kreſpſchelecźa pſchepodała. Połoja muſtwa hnyḍom na kraj bźeſche, ſhytni łódź wutoru wupuſchcźichu. Pſchi teile ſkładnoſcźi offiźera wuſſwobodźichu, kotrehož běchu ſpjecźowarjo ſajeli. Łódź „Minaes Geraes“ je „Sao Paulo“ do Rio de Janeira wróćo dowjeſła. Podawki, kotrejž fu k ſpjecźenju dołwjeḍe, njejſu hiſchcźe roſſajźnjene. Powěda ſo, ſo je dźeł muſtwa pſchego ſtyḍerny był, mjes tym ſo je druhi dźeł khabłał. Spjecźowarjam pak ſo po ſkaću njejſu napiſchego ſtajili, dokelž ſo njeje ſpytało, jich ſajeć. Kaž ſo ḍa, fu ſbéžkarjam ł łódźu wuźeć dali, ſo by ſo łódź pſchi wojowanju njewobſchkodźiła.

Ze Serbow.

Stwórtk, 13. nazymnika.
Stanisława Kóstkeho, wuznawarja.

* 1852 w Njeswačidle luby stary basnik Jan Hajnca, kotremuž z wutrobu wjele z boża přejemy.
1918 założi so w Budyšinju narodny wubjerk.

Posledna róża.

Raz stupich při směrkanju
Tam k čichom' kerchowej
Te štomy zašumichu
Kaž khěrluš k pohrjebej.

Wjac kwětki njepyšichu
Te šěre rowe tu,
'noż žarujace wjerby
Jim liśe přeatrěchu.

A poslednju sym rózu
Na rowje namakał,
Je hnydom rozpadnyła,
Hdyž sym ju zwotorhał.

Ty človjek sy kaž róża
Na wječor žiwjenja
Hdyž smjerć so tebje dótknje,
Žno padnješ do rowa.

Mato Kosyk.

Hdyž kara piśći kwišata,
Je karnikej to haniba. Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 754, hygrometer — 2, najwjaćſchcźa dnjowa temperatura 9 ſtop. cźopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer — 2, najniſchcźa temperatura we nozu 4 ſtop. ſhmy. — Wyſchina leži nad raniſchej Europu a nad Iriſkej, nizina w poknozu kupy Island a ſ pokonja Jeridźelſkeje. Jutſje pjatk ſtónczko 7,17 khodźa a ſo 4,15 khowa. Mjeſacźk wjecźor 6,35 khodźa a ſo dopołdnja 9,38 khowa.

— Schkrowa depeſcha wo wjedrje na jutſiſchi dźeń: Po zyłej Němſkej ſuchо, w raniſchej rjenje a mjerſnje, we wjecźornej ſwjetſcha mrózna a jenoż w nozu mjerſnje.

— Polizajſka roſprawa. W nozu na 12. nowembra 1924 pokradny ſo w Budyſchſkej wokolinje ſtarſche muſke koło. Snamka a cźiſko ſtej njeſnatej. Na ſwónczku ſteji mjeno Ernſt Zſchornak, Niedergurig. Wo wězywuſtojne powěſće proſhy krim. polizaja w Budyſchinje, woſebje pak by rad ſhonił, komu je kowaŕ Ernſt Wilhelm Zeh ſe Shorjelza, kiž je ſo paduſchſtwa dla ſajał, pokradnjene koleſa pſchedawał.

— „Sserbja, Sserbja wostanu ...“ tak wuſkyſchachu wczera wjecźor na lawſkich hrjebjach ſpěwaći. Je to zyle nježchto njewſchědne, ſo ſerbſki ſpěw na Budyſchſkich dróhach ſaklinczi. To mje wahiſche won na dróhu a ſchto tam wuhladach? Raſch rataŕiſi doroſt, buſy ſ Łubija, běſche we Budyſchinje poſaſtał. Mějeſche tu hiſchcźe ſhromadźiznu. Rjana liczba bobuſtawow wobdźěli ſo na wulećźe. Wjeſele knjeſeſche wſchudźe, wopyt zokrowuje je ſo wěſće wſchém jara lubił. Żiwa rosmołwa a wobdźělenje na ſhromadźiznje ſwědczeſchtej wo dobrym ſajimje ſa towarſtwje. Wo wſchelakich praſchenjach a nanjetach ſo jednaſche. Sserbſki lud pak ſcźehuje ſe żiwym ſajimom hibanje mjes naſchim rataŕſkim dorołom a pſcheje jemu wjele ſboża.

— Knjeni mandźelſka nêḥuſcheho direktora Revalskeho gymnaſija knjeſa rektora Jana Holana wróćzi ſo dźenſa ſ małym wunućzkom do Łužyc. Bźewe cźaſu mjeſeche pod ſaſaſkym bolſchewiſkim knjeſerſtwom pſchetrać. We pohlednich mězach běſche w Eſtonſkej żiwa. My witamy naſchu krajańku do Łužyc.

— Snamje polźſchenja. Wyſchiſche póſt ke ſajadnikam ſmě ſaſo na pijaŕſke punkty w póſtſkich hamtach ſaſo pjera k nižnjum wupokazi. Dotal dyrb ſche ſo pjero halle wobſchicźe Żiwacź a ſa ſapokoſnje wěſtcho pjeſeſa je dóſta. Nětko pak liczi na to, ſo nichtó njebudźe wupokojene pjera ſobu brać, ale je tej ſwojemu naſtupnikej wuźicź popſcheje.

— Statny auto. Wot 15. t. m. ſem jěźdźi ſaſu ſtatny auto mjes Soblandom a Hornjej Wjaſowu. Kilometer płaći 10 pf. Najniſchſa jěźba płaći 30 pf. Dalſche ſhonjiſch w Budyſchinje na Tſchelanſkej haſy 45, telefon 561.

— Hdy płaćja njedźelſke ſawrócźne liſtki. Njedźelſke ſawrócźne liſtki wudawaja ſo pſches zyłe léto. Ninu njedźelſku płaćza njedźelſke wróćzojeſdne liſtki nowe léto, wulki (cźiſchi) pjatk, ſutry póndźelu, na ſwjedźeń donjeſjeſpſcźa, ſwjatki póndźelu, na pſchiniaj pódowmynaj ſwjatymaj dnjomaj, w Saſkſej ninu njenowanych ſwjatych dnjow teſ 1. meje, 31. oktobra (reformazijſki ſwjedźeń), 9. nowembra a 19. nowembra. Na njenowanych ſwjatych dnjach płaćza też dźiſaćźeſtke wróćzojeſdne liſtki. Njedźelſke liſtki płaćza wot pſchija. 12 hodźin pſzedawſchego dnja. Hody pak hižo wot 23. dź. pſchij. w 12 hodź. hacź do 2. ſwjatego dnja, Jutry wot ſeleneho ſchtwórtka hacź do jutrowneje póndźele a ſwjatki wot pjatka hacź do ſwjatkow. Samróćzna jěźba dyrbi ſo w nozu w 12 hodź. poſtajeneho cźaſa naſtupicź.

— Mſda na ſtatnej żeleſnizy ſo poléſchi. Wſche mdowe wobdźělenja ſo wo 9 proz. wot 1. dezembra powyſcha. Najniſchcźa pſchiraźka wuczini 4 pf. ſa hodźinu. Mſda wuplaćanje ſo tydźenſki.

— Wurunanſki pjenjes ſa wobydlerſki ſa pjenjezny pſchiraźku wuplaćajże ſo na ałowej pokładnizy w Budyſchinje wot 12. hacź do 15. nowembra 1924.

— Nowe ſatiſe ſtote bankowki. Kaž ſo ſe Driježdźan rowje, fu nowe ſtote bankowki wuſchle a to najprjedy 50-hriwnowſka bankowka. Wona je nježchto wjeſ ſcha hacź rentika bankowka ſtamje hódnoty. Wobras na njej pſchedſtaja wulkeho ryḃowarja a molerja Ludwiga Rychtarja. Druhe bankowki ſmeja ſaſo wobraz Leſſinka.

— Wopaćne dolarowe bankowki. Po amerikanſkich powěſćach fu ſo falſchowane 10-dollarſke bankowki do wobchoda dale. Wone ſu fotografowane, na papjeru ſu źiſane nitki. Wſche liczby ſu ſ ruku piſane. Schna ſtrona je módra, pola prawych pak ſelena. Wona roſeſnowaju ſo lohko wot prawych.

S Marko Wjelkowo. Póndźelu popołdnju wot 1 do 3 hodźin jědźeſche tudomny żeleznik ſoſtajnił ſe ſwojej ſonu ſ ruckanym wozkom ł Budyſchina domoj. Sa nimaj pſchi jědźeſchtaj kokoſedźenaj, kiž na pſchemo jědźeſchtaj. Jedyn njeſkodźiło ſo na wobjezk a ſajědże do njeho. Wohyćał ſo pſcheſkóſnju do hrjebje a koło ſ kokoſedźenom ſa nim. Ko'ſedźeny ſeběra roſpadanki ſiwojeho kóła a pſchihaći nětko ſajo, ſchtož bě pſchedy nakhwatał. Wjetſchepo njeſboża ſo njeje ſtało.

S Rakoł. Sahdźenk njedźelu wotmědwaſche ſo we Rakojdach we Sendźi ho'ſcźenju wokſniſna (ſurna) ſhromadźizna towarſtwow: „Serjow“-Hrodźiſchcźanſkich, Radźije-Rakojdźanſkeje a Jědnośći Dubrawſkeje. Towarſtwo „Serja“, ko'rež na czole tutych towarſtwow ſtoji, běſche ſaſtupjene ſ nimale tſo'mym ſwojim ſhorom, kotryż jako ſpěwaj wotrjad ſwo. i ſ. nk towarſtwa. S towarſtwa „Radźije tu bohuſel ſajo pſchechodna ani měſtopſchebywa nje měſtnje nichěchtaj. Hdyž běſche knjes Róża wſchitkomu powitał, wopſchi tež Rakojdźanſki młodźenc, kotraż ſtarſchim łépſchi pſchikład dawa, a bź dujowy porjad a nadawk ſwojich pomocźnikow podał, a pſchednoſchował. K wſchěmu ſej ſekr. Kubjeń, wot telegrafiſti a telefonije pſchednoſchował, pſchiſłuſchnym ł towarſtwow-tym naleſnoſcźam. Jako pſched hyḍa

§ **Wójwarth.** W shromadźiznje zyrkwinskeje gmejny wo postaji, so ponowjenje zyrkwinskeje wěže dohromadże 7400 hr. płaći. 3400 hriwnow podpiery je žo pschisylilo.

§ **Halbawy.** Wjazy rasow pitzachmy wo struchlym wuměrkowanje w jastroje w Halbawje. Kaj hižo wosjewischwy, tuka so jara na jeničzeho jateho Heinzu, so je mordarstwo sfucził a jastwo sapałk. Wón pak so teho hischcze wusnak njeje a prěje dale. W Halbawje pak pyta policija dale za rubjenymi wězami, a to za dwěmaj pokradnjenymaj revolwromaj, za drastu a nětdże 90 hr. pjenjes. Hdże je Heinzo za krótki czaß tute wězy skhował, njeje žo hischcze wuskłedźiło.

§ **Daschkow pola Sślepeho.** Prastary ponnik — wjesce psches 1000 lět stara kruschwina ko psched někotrymi lětami podrěa. Schtó ſ nascheje wokolinty ju njesnajesche, daj dwě rózowe widły wupjerasche ſo se semje. Delka wobſahasche 4,32 mtr. Smutška bě schtom nahnity, ale monkowna ſtora pak bě hischcze ſtrowa. Hacz do pożledneho lěta njeżesche płody. — Schtom bęsche dalsko a schěroko nastarschi. Schkoda jenoż je, so ſo pryjedy wo tutym ſiwym ponniku niczo njepiſasche. Hdy by ſo pryjedy hižo na to ſpomniło, by ſo też bóle na ſtary schtom dźiwało a snadź by ſo ſtara kruschwina hischcze ſta lět ſdżerżała.

§ **Trjebulow.** Na żobotnischze ſtótne witi bě so nětdże 40 koni, 150 howjadłow a 130 ſwini pschihnało. Koni ſo mało pscheda, ſiwiſcho bęsche hižo wobkhod ſ howjadłami, mjes tym ſo ſo ſiwinje ſ ponižene płaczišnu wupiſachu. Germank bě jara ſchpatny. Wjele ſtworow — mało pjenjes.

§ **Miłonja.** Serbowu maćeri Bóži wohſ ń na ſtatoku kospodarja Jurja Nakonja. Miłorafowiſki a Mułkeczanſki woboſże poradźi ſo, wołeń bórzy podsitkowe. Tſcheca ſo jenoż wotpaſi. Sſyno a ſtowa ſo na tuhi ſtobu ſpalischtnej.

§ **Běleje Wody.** Kolki (Stempel) wudżěluje w pschichodnje pschichuzy Kurt Peſcher w Bělej Wodźe na Mużakowſkej dróhy 3, niz wjazy Ernſt Groſcha.

Wusudźenja.

§ **Krajny ſud.** Kubleŕ Bjedrich Bruno Striegler ſe Wuczěżej bě ſo wobſkorżił, ſo je wobrotny dawk podwjedł. Semjenſki hamtiſki ſudnik bě jeho winowaſ. Statne rěčnistwo pak powołanje ſapoſożi. Powołanſka komora ſpolna, ſo bě ſo pschi pożlednim wuſudźenju formalny ſmyk ſtał. Tchodła ſběhny ſo wuſudźenje a hamtiſki ſudnik ma hischcze junu rosſudźenje.

§ **Krajny ſud.** Dwaj dnjej jatby bě hamtiſki ſudnik 24 lětnemu dźěłaczerjej Erichej Kurtej Jſch. ſ Budyſchina namérił. Měrkżenja dla bě ſo hižo dwójzy pokhłoſtał. W nozy na 29. 6. bě ſo na ſwonkownej lawſkej haży do ſwady, kiž mężeſchtaj zivilista a wojaſ němſkokſtatneje woborn mjes ſobu, měſchał. Naležnoſcz ſwady jeho nicżo njeżarasche. Pſchi tom bě tak wótſje rěczał, ſo bě ſo ſpyka ludu ſchcha a ſ tym bě ſo nóżny nėr łakył. Po wuprajenju poſkaſſeho hłowneho ſtrażmiſchtra Sachſy je ſo Jſch. hižo jako kamżenje winy dla wobſkorżił. Jſch. bě powołanje ſapołożił, kotreż pak ſo jaczżimy. 2 dnjej jatby pak ſo do 10 ſt hr. pjenjeżneho khłoſtanja pſchewobrecżiſchtaj.

§ Dźěłaczerka Marja Thekla Winkelmeierowa ſ Budyſchina bě ſo pſcheſchkodżenja dla ſ 3 njedźelam jaſtwa ſaſudźiła. Wona je hižo wjazy rasow pokhłoſtana. Pożledneho wuſudźenja dla ſapołoži powołanje. W julisiu 1924 bě ſo ſkhorjenej Oehlſchlägelowej rodź. Kąſtnerej poruczała, ſo nju po khorobne pjenjeży na wjeſnu khorobnu pokładnju hicź. S tuthych pjenjes bě 9,70 hr. ſa żebje wuzjita. Tuta ſnadna wěż pak może hischcze ſa nju ſtraſchne żeſchkoty mecź. Wěſtu Zwahrowu rodź. Glombeż bě Winkelmeierowa jako ſwědżerku njenowała. Zwahrowa pak praji, ſo je Winkelmeierowa ju ſpytała, k wopacznemu ſwědżenju ſwěch ſudom dowjeſcz. Zwahrowa je na tute wuprajenje pschiſahała.

§ **Pſchiſażny ſud** jednaſche dźeńſche wo wobaczenym pſchiſiżnym uſtawje dźěłaczerki Hann Frecheż ſe Stolzna. Wona bęsche hromadźe ſ dźěłaczku Williſom Seligeroм ſ Trebuſza wotpſchiſahała, ſo nizſtaj żadym wobkhodu mjes ſobu mełoj. Seligerowa bęsche ſo hižo 12. junija 1924 dla zwopaczneho pſchiſahanja k 13 mężazam khłoſtanſkeje ſaſudźił. Dale bě ſo jemu na 3 lěta zfeſtne prawo wotrjekło. Hana Frecheż pak kaſudźi ſo dźeńſha jenoż k jaſtwu na 3 mężazy, dokelż bęsche jenoż ſ njedźelbnoſczu wopaki pſchiſahała. Dale pſchiſiwolichu ſo jej 3 lěta k wuprukowanju.

§ **Bělowodźanſki hamtiſki ſud.** Hamtiſki ſud winowinowa pohon ſe Ch., ſo je ſ wotwożenjem pěſka drohu ſ pěſkom ſamjedzikorik. Ch. je ſ pohonczkom we wobkhodże jedneho towarſtwa, kotreż bě jemu taſki ſchkałbaty wjes dało, ſo ſo ſtajnje ſ wotwożnjont pěſka drohu ſanjeſchworni. Hamtiſki ſud bě pohon ń wożeżże łehdła wuwinowaſ, dokelż bě wón dźałaczerjam porucził, jenoż ſuchi pěſk na wóz namjetacz. Dźałaczerjo pak ſu wſchitkoſu njenoż po ſdaczu dotſtnili. Pod ſuchim pěſkom ſo ſchtyriſche mokry pěſk, kiž na ocohu kavaſche a tak ſu ſanjeczodźi. Pſchecziwo wuſudźenju ſaſoki ſtatne rěczniſtwo revizију pola komorneho ſuda. Saſtupjeł generalneho ſtatneho rěczniſtwa pſchiſlankny ſo revizији a wuprait mjes druhim też, ſo njeſmě wobſtorżeny pohonc ſe ſchkałboju ſtaż ſo podſtſchnika dla ſ jaſtwom. We wójnie bęsche ſo lekarſkim offizěrom a wuſnamjeni ſo wjazy rasow ſwałliwoſcze dla. W lěcze 1918 ſaſa ſo w Palażinje a pſchiwże do Egiptowſkeje ſo ſajesa. Po pſchiměrje wróći ſo do Němſkeje. Tu wokrabny drohotnoſcze a ſaſudźi ſo k jaſtwu. Hdyż bě ſwoje wotſtudżał, wobroczi ſo do Mitanow a ſesna ſo ſ Bałaczkowmaj. S nimaż pucżowaſche jebajo a pokoſczejo po ſchelekich krajach wokoło.

* **Měſchczanſky ſapołožaſy w Lipsku ſo plińuja.** Po pożledżenju měſchczanſkich ſapołożanzow bóſta ſaſtupjeć „Němſkich Indowzow“ wot ſaſtupjerja „Niewotwiſnych“, ſ kotrymż bęſchtaj ſo hižo w pożledżenju, ale każ ſo ſda niż doſcz, ſkubakoj, helenu pliſtu we wotpołeżerni ſa drastu. Najſtatnoſcz w parlamencze njelubi ſa pſchichod niczo dobreho.

§ **Kamjenicy.** K hižo naſpomnjenemu automobilowemu njeſwożu pola Wolkenſteina, wo kotrymż nowiny ſaża wſchelake pijnachu, pſchiniesze nětko „Dederaniki dźenik“ rożſpomjazu, ſaſtimazu ſtowżecź, ſo kotrejż je ſo ſ njeſbożom takke mélo: Cżełażiu auto ſajedże ſedaby do wagobniſkeho anta Bammanna a Hubrichta, kiż poriadnje pomału jędżeſche ſ taſkimi wotmachom, ſo mjenowaſi ze wulkej mozu dołako ſ woſa ſo cżiſnuwſchiesi. Wjednik cżełażeho auta a ſobuſedżaz ſu tychu, hdyż cżahu ſrażeny Bammanowym auto a cżełe mortwoju do pſchirowa wotſtronili. Tuta bóle jeż. W pożledniim wokomiku pak kadżerża ſich druhi auto, kiż napſchećżo pſchijedże. Wjednik nad hižo na ſtatnej dróhi ſrjedź Wieſenbrada a Wolkenſteina roſrażeny auto, kotreżož ſtwały pak ſo na dobre ſboże hischcze ſkożcżeſchtej. Nječałako auta ſ jeſne cżeła ſo ſkamanta Bammanna a cżeſrażeny drjewowu wiſowaſ Habrieb ſ Cederana kiż ſo do khorownje do Annaberka dowieſy, ſdokż pak tehorunja bórzy ſemjeż. Każ ſo ſda, ſtaj wobaj na dompucżu bliſko domiſny ſmjeſkożikoż. Namała ſo tola pola njeju paß, po kotrymż ſtej 5. nowembra pſches cżełe hranicy jełoj.

* **Holza ſe ſchtrużażym żoldkom.** We wjeſzy Saginawskeje w Michiganje operěrowaſche po powěſcżach amerikanſkich nowin jedyn lekar żoldk 15 lětneje holzy. W nim nadeńdże 1200 wężow a to wſchitko mózne: rosarje, wotewrjene ſapinaże jehły a 156 ſlěbornych a kowrowych pjenjeżkow. „Holza na wopraſdże ſchtrużaży żoldk“, praješche lekar. „Tute węży je wot druheho lěta żiwjenja ſpożeraſa. Wſcho ſej tyſche, nihdy ju niczo njeſkożcżeſche. Żoldk ważeſche je wſchém hromadże 31 puntow. Nimo naſpomnjenych wężow bęchu w żoldku hischcze pjenjeżki, natwuſchnicżki, ſchćeżża, gumijowe powjazy, kluczże, kneſſe, cżaſnikowe rjeczaży a hoſdżi. Wożbeże derże ſłodżażu jej wjeczki (ſpinlen) ſchijażych maſchinow. Suſto ſo pſchiwuſni dźiwadżu, hdże wſchelake drohotne węży woſtawaju. Nětko je ſo wukopało, ſchtó je ma.

** **Mały ſmyk.** „Knjes M... je tak tołſty, ſo njedawno, hdyż jeho je ſapalenej zigaru trjechi, jeho ſa nóżu ſhoreżu dżerżach.“ — „Wy ſcże bórzy waſch ſmyk ſpóſnał?“ — „Sſo wé, ale hałe potom, hdyż chżych do njeje ſaleſcz.“

Dybzačne rubiško darmo

(48×48 cm wulke jenoż dobra hódnoſcz)

dostanje, ſtóż za 5.00 hr. twory kupuje,

zo by ſo kóżde mjo hódnoſci mojich

tworow a nizkich płaczisnow pſeswědčił

A. Kasper, Burgſtrań 11

w Budyſinje Telefon 788

Přiłoha.

* **Budny pucże** nětkuſchcheho offizěra. Pjedawſchego němſkeho ſtaba ſtażiża Richarda Sautera, ſyna Augsburkiſkeje ſaſtoiniſkeje ſtwójby ſaſudźi khłoſtanſka komora we Vevey k 3 lětam khłoſtanſtwa. Wón bě drohotniſke kradnyſ a je ſchekami jebał. Tute njedocżinſtwo bě ſ dwěmaj Bełgiſcżanomaj ſtażił. Sauter bě we ſwojej młodoſczi hižo khętro worcżkowy. Hdyż bě hischcze ſe ſchulerjom, pokłoſtał ſo ſ ſwojim wotcżom ani ſtychi, ani mokry pěſk wołoſcz. Prěni khłoſtanſki ſenat ſuda ſdżěłny też prěni wuſud a pſcheſoda naležnoſcz Bělo-Wodżanſkemu hamtiſkemu ſudej, ko by ſ nowa jednał a ſaſudźił. Wótſ bohdy mjes druhim ſ tym, ſo njeje hamtiſki ſud doſcz pruhował, hacz njeje njeroda wobſtorżeneho ſ winu. Hdyż dźěłodawaſ wobſtożenemu jenoż ſe ſchkałbatym wołoſom jěſdżicz da, potom ma ſo też rozwożowacz, hacz njeje wón dźěłodawcże jako pożrědkowaſzy cżiniczeſ ſo ſamoſtojnje. — Ch. je ſo pjecza liſo ſchtyri raſy khłoſtak. Jędżi Ch. ſe ſchkałbatym wołom, ſo khłoſta, njejędżi, tak ſo ſe ſłuſhy puſcżeſi. Hamtiſki ſud ſom, ſud a khłoſtanſki ſenat dyrdża we tutym cżełkim pożle wożſudźiſcź. — Nětko, luby cżitarjo, nėchto nowe wěſch, ſchto Bělo-Wodżanow ſima. To njenamkaſch ſłowa. Tuż ſnadź hubu wotſtor a pożłuchaſ, a wuſchi naſtaſeſ a powėdaſ.

Přiłoha.

* **Budny pucże** nětkuſchcheho offizěra. Pjedawſchego němſkeho ſtaba ſtażiża Richarda Sautera, ſyna Augsburkiſkeje ſaſtoiniſkeje ſtwójby ſaſudźi khłoſtanſka komora we Vevey k 3 lětam khłoſtanſtwa. Wón bě drohotniſke kradnyſ a je ſchekami jebał. Tute njedocżinſtwo bě ſ dwěmaj Bełgiſcżanomaj ſtażił. Sauter bě we ſwojej młodoſczi hižo khętro worcżkowy. Hdyż bě hischcze ſe ſchulerjom, pokłoſtał ſo ſ ſwojim wotcżom ani ſtychi, ani mokry pěſk wołoſcz. Prěni khłoſtanſki ſenat ſuda ſdżěłny też prěni wuſud a pſcheſoda naležnoſcz Bělo-Wodżanſkemu hamtiſkemu ſudej, ko by ſ nowa jednał a ſaſudźił. Wótſ bohdy mjes druhim ſ tym, ſo njeje hamtiſki ſud doſcz pruhował, hacz njeje njeroda wobſtorżeneho ſ winu. Hdyż dźěłodawaſ wobſtożenemu jenoż ſe ſchkałbatym wołom jěſdżicz da, potom ma ſo też rozwożowacz, hacz njeje wón dźěłodawcże jako pożrědkowaſzy cżiniczeſ ſo ſamoſtojnje. — Ch. je ſo pjecza liſo ſchtyri raſy khłoſtak. Jędżi Ch. ſe ſchkałbatym wołom, ſo khłoſta, njejędżi, tak ſo ſe ſłuſhy puſcżeſi. Hamtiſki ſud ſom, ſud a khłoſtanſki ſenat dyrdża we tutym cżełkim pożle wożſudźiſcź. — Nětko, luby cżitarjo, nėchto nowe wěſch, ſchto Bělo-Wodżanow ſima. To njenamkaſch ſłowa. Tuż ſnadź hubu wotſtor a pożłuchaſ, a wuſchi naſtaſeſ a powėdaſ.

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórtk 13. nowembra 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Tute kurſy ſu w miljonach)

Dollar	4190000	franzoſſki frank	22180
ſendżelſki punt	19285000	cżeſkoſki króna	12470
ſchwajcarſki frank	80720	10 mil. półſk. mark.	79400

Pjenjezy wežera na Barlinſkej burſy ſa 1/4% wſchědnje donje a mężazniz po 13—14% lětneje danje.

Efekty pſchi ſwojich kurſach ſawoſtachu. Statne pożczonki bijachu horje. Jich kurſy ſeſkliſchu wuprajenja demokratiſkich ſapołożanzow. Cżi mėnja, ſo dyrbi ſtat ſtatne pożczonki hóniż nihdónoſcżiſcź. Wójniſka pożczonka ſtoji wyſche 900 miljardow prozentow.

Produkty wiki pſchiniježeżom wežera wotdrjehowaze płaczišnu. Żito bě doſcz na wikach. Wono ſo mało kupowaſche. Muka pſchcżo hiſchcze njeżoże. Jeczmjeń bě hiſchi. Wowſ ledna ſwoje dotalne płaczišny ſchkowa. Womjeſchki a wotrubu mějachu mėrne wiki. Wežera płaczeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenicza 10,65—11,—	rożki 10 65—11,—
jeczmjenia nałkżn. 11,20—12,50	naſymneho 9 90
hacż 10.50	wowſa 8,20—9 — hr.

we Wrótſławju:

pſchenicza 11,50	rożki 11,—
jeczmjenia nałkżn. 13,—	naſymneho 11,—
wowſa 8 90 hr.	

Wiki rěſneho ſkota wežera w Barlinje

Pſchiſmali	płaczu:	Wone płaczachu:
1820	howjadłow	18—47 hr
1683	cżełatow	40—100 hr
4675	wowzow	22—43 hr
8702	tukrajnych a 2912 mukr. ſwini	
	pſches 300 puntow	79—80 hr
	200—300 puntow	76—78 hr
	100—240 puntow	73—76 hr
	160—200 puntow	68—72 hr
	120—160 puntow	64—67 hr.
	do 120 puntow	58—62 hr
	rauzy a kundroſy	63—68 hr

po zentnarju ſiwoje wahi. Howjadła, wowzy a ſwini: mėrnje, cżełata nimale hładżu dżeńſhu.

Sſwinjaze wiki tam. Magerviehhof w Barlin-Friedrichsfelde: Pſchiwjeſli bęchu 1334 proſatow a bėhakow. Wone płacżachu: Male proſzata 13—15 hr., ſrjenje 14—19 hriwnow a wulke 25—35 hr. Bėhaki, male 40—45 hr., ſrjenje 55—70 hr.

Schkrowe depeſche.

Produktowe witi w Barlinje. **Dop. 1/2 11 hodż.: Wjele tendenza woſtanje dale ſłaba.**

Produktowe witi 1/2 12 hodż.: Witi ſo njepſcheměnichu, tendenza woſtanje dale ſła.

Płaczišny na Barlinſkich produktowych witkach.

Żito a mołijowe ſymjo po tonni abo 1000 kg, ſeſmal 100 kg, płaczišny po Nowej krihnje.

	12. 11.	11. 11.		12. 11.	11. 11.
Pſchenicza rożla	213-220	218-227	rapſ. wołuſchi	16-16,20	16-16,40
	213-220	218-227	puch. melaſka	8,00	8-8,00
nałeż. jeczmjeń	224-250	224-253	ſerabella	13-13,50	13-13,50
naj. jeczmjeń	—	—	birnaze ſrujki	18-18,75	18,50
wowſ	174-180	176-182	bawy	21-22	21-22
kulturzaz (Mais)	—	—	wota	17-20,00	17-20,00
pſchenicz. muka	30-33,00	30-33,50	lanu wołuſchi	25-25,75	25-25,75
rżana muka	30-33,00	30-33,50	mołre łupiny	13-14,50	14-15,00
pſchenicz. wotr.	12-12,60	12,60	ſolte łupiny	15—18	15-18,00
rżane wotruby	11-12,10	12,10	ſyno, 50 kg	3,95-3,15	3,00-3,15
rapſ	390-400	400	ſłoma, rżana	1,00-1,15	1,00-3,15
lane ſymjo	390-400	390-400	„ pſchenicz.	0,90-1,00	0,90-1,15
hrėch	21-24	21-24	„ wowſowa	0,90-1,00	0,90-1,05
pjeluſchi	15-16,50	15-16,50	„ jeczma	0,90-1,00	0,90-1,05

Za nowu cżitanku

su darili 1366,75 hr.

Dalše dary z Delan (přez šulerja Jana Křižana):

k. Cżeſa	1,— hr.
k. Winkelf	—,50 „
k. Huzak	—,50 „
k. Bėmaf	1,— „
k. Gröl	1,— „
k. Dyrlich	—,50 „
k. Janaš	—,50 „
k. Nuczan	1,— „
k. Pórſa	1,— „
k. Křižan	—,50 „
k. Aug. Křižan	—,50 „
hromadże	1374,75 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Hamtiske wozjewjenje z Budyšina.

Do wotſwědkſkeho ſapiſa ſapiſa ſo:

1. na łonj. 940 ſtemu „Lufatia“ generalne ſeſtupowenje z wulkowótkowanje ſe zyroba a podobnymi wězami M. Schiemana w Budyſchinje, filijalka Drjeżdżanſkeho tk. wobkhoda nastupajo: filijalka je ſbėhnjena a firma je ſaſchła

2. na łonj. 903, Barlinſko-Budyſchſkeho akt. tow. we Budyſchinje nastupajo: Towarſtwo je ſo rozpuſchczało. Dr. Guſtav Junghans je jako pſchedſydſtwowy ſtoboſtawa wuſtupił. Za pſchedſydſtwowſkeho ſtoboſtawa a nětcziſkeho legnidatora poſtaji ſo pſchekupa dr. Jan Sogmann w Barlinje.

3. na łonj. 931 firmu E. Otto Zickler a Co. w Budyſchinje nastupajo: Arnoſcht Otto Zickler je wuſtupił. Pſchekupa Wolkar Jan Heinrich Thamerus w Pėrnje je do towarſtwa ſaſtupił. Firma rėka w pſchichodże Zickerbach a Comp

4. na łonj. 989 ſapiſa ſo firma „Lufatia“ ſkaninowe druſtwo ſ. w. r. w Budyſchinje a dale ſcżehowaze: Druſtwowe wuczonanj je ſo 14. 10. 1924 pohſamkło. Składowy kapital wuczini 5000 ſt. hr. Pſchedewżaze je wulkowótkowanje ſ ſkaninowymi wudżełkami a ſłotowżenje powołanſkeje draſty a ſchatow. Druſtwo ſmě ſo ſ na druhich podobnych pſchedewżaczach wobdżěliż. Sa wjednikow wobkhoda poſtajiſchtaj ſo Arthur Bahrig a Arthur Schreiber w Budyſchinje. Kóżdy ſ njeju ſmě druſtwo ſam ſaſtupowacź.

Hamtiske wozjewjenje z Wojerec.

Wukaz wo wólbnym prawje ſ wobſhadżenje Němſkeje wuprokſanych proji, ſo ſmėdża ſo tuczi do wólbneje liſtiny na mėſtnje jich tuckowneho pſchebywanja ſapiſacź, też hdyż niebychu tam ſudła mėz.

Kněžeńſtwowy president w Lětnjach je we wukazu ze 7. nowembra 1924 wostajił

a) gmejnſkeho pschedstejerja Jana Buſchu w Čornym Chołmcu za stawnika Čorno-Chołmcanſkeho stawniſkeho wokrjesa,

b) pomocnika Hanſa Kaara z Čornego Chołmca za stawniſkeho zastupjerja za Čornu Chołmc.

c) gmejnſkeho pschedstejerja Korlu Wanera we Wujezdźe za stawniſkeho zastupnika we Wujezdźanſkim stawniſkim wokrjesu.

Wě hnu liſćiny za wólbu na 7 dezembra l. l. ſu wot 15. hač do 22. now. w radnizy w ſtwi čo. 7 wupołożene. Schtóž nječe ſawiſany, njemóže wolić.

Wukazy za dopołnowikowanje z pschinjatymi wěcami wo § 21 wobſchodneho bankowneho ſakonja ſłuſaja z 31. dez. 1924 płaćiwoſći. Kabanja na wustajenje nowych na lěto 1925 dyrbja ſo hač do 15. dez. 1924 na finanamy hamt we Wojerezach zapodać. Stare wupokazy dyrbja ſo pschipołožić.

Do wikowanſkeho ſawiſa pschiwza ſo dźenſa pod čo. 36 „twarſki wobkhod Müller, druſtwo z w. ruk.“ ze ſydłom we Wojerezach.

W khěžwje murjerſkeho polěra Koſchmindera we Wětnizy je ſwinjacy mór wudyrił.

Mór w khěžach wudowy Stáps, wodźerja łopaćnika Bergera, ratarja Auguſta Zanki we Wětnizy a ratarja Rühela w Liwoji je ſaſchoł.

Towaršſtwowſki powěſtnik.

Dirigentoja serb. spěw. tow. maja sobotu, 15. nov., 1/4 4 hodź. w Serb. Domje ważne posedźenje a wuradźowanje dla spěwansk. swjedźenja 26. t. m. w „Krónje“ w Budyšinje. B. Krawc.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje, muzſki a žónſki wotrjad ma ſtwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Sotry a bratſa, přindźe wšitcy a z dypkom. N. načolnik

Serb. tow. „Nadźija“ w Rakojdach ma pjatk, 14. t. m., we 8 hodź. ważne posedźenje w Rakojdach w hoſćencu. Dnjowy porjad: Nowozrjadowanje towaršſtwa a dowutworjenje młodoſtneho wotrjada při towaršſtwje.

Wšitke sobuſtawy, wosebje też sobuſtawy přeſydſtwa, njech z wěſtoſću přindu. Z nadawkom župneje zhromadźizny 9. XI. Lodny.

Serbski wječor w Droždźiju wotměje so přichodnu njedźelu 16. XI. w 7 hodź. we Łahodźio hoſćenc z rjanymi spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbja tuteje wokoliny so k temu wutrobnje přeprošuja. Tow. „Zerja“.

Delni Wujezd. Njedźelu, 16. nov., je zhromadźizna Serbſkeje ludoweje ſtrony. Ważny přednošk je přilubjeny, tehodła so wšitcy Serbjo a Serbowki přeprošuja. — Potom ma hospodarſki wotrjad towaršſtwa „Zahrodki“ a cyłe towaršſtwo ważne posedźenje. Winowatoſć kóždeho ſobuſtawa je, zo přindźe.

Předſydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnicy, — za nawěſtnik: A. Dučman, w Budyšinje.

Wodowody

připrawy k wohrěwanju wody, připrawy za parne tepjenja, plumpy, samonapojadła, nowopřiprawjenja a wuporjedźenja wuwjeduju najtuńšo. Mam wulki skład — najlěpše dźěłanske mocy kowanske dźěła (Schweissen).

Karl Albrecht w Budyšinje na zwonkownej lawſkej hasy 16 — na zadnej hasy w „Litterec“ piwarni. — Telefon čo. 1081

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wolmjane a bałmjane tkaniny za drasty a suknje, ćopłe kholowy a košle, barchentowe łožowe płachty, běłe a pisane łožowe počehnjenja a wupjerki, twiełki, trjenja, błidowe ruby a dyhzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapłkatych a žwańſk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnſkej hasy 7

Zasopředawarjo dóſtanu wyſoke rabaty

Žimace mašiny

walcy za žimace mašiny

Samsna dźěłarnja! Znate najlěpše kajkoſći **Wuporjedźenja** na płokacych a žimacych mašinach a na mlokowych centrifugach ſo wěſcywuſtojnje, ſpěſnje a płaćizny hódno wuwjedu.

Carl Kindermann w Budyšinje

Telefon 492. na Mužakowſkej drózy 11. Założene 1888.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a ſo rady kupuja,

ſylnje twarjene, lohko běžace,

železna konſtrukcija - z powrjeſtwom wjazace

ſamowjazace.

Wagnerowa

ſykanjowa mašina

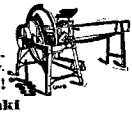

za ruku a móc, ze zwěſdenjom za dopołožka a dozady wjerćene walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusykaki

šrótowanſke młyny - elektriſke motory

najlěpše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarſke mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třełanſkej drózy 42. Telefon 321.

Trajnotepjenſke khachle

kanonſke khachle přenjeſomne wóhnišća

(Herde)

khachlowe roły a kolena

Poruča po najtuńšich płaćiznach

Clemens Schmaler

wikowarnja železowych tworow

na bohate! hasy 16

Telefon 604.

Parne čiſćenje pjerja

z elektriſkim :: ćěrjenjom ::

Najtuńše wobſłužene — Přijimuju kóždy čas

Erich Schmoller w Budyšinje na ſukelnſkej hasy 3 — Telefon 1103 —

Časnikař a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjetši skład

časnikow

złotych a ſlěbornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjerśćenjow

po pomyſlomnje najtuńšich płaćiznach.

Składnoſtne poſkićenje niže płaćizny

Dźěłba najl. damaſtowych błidowych a taflowych rubow; dźěłba 75 cm śěrokich koſłacych barchentow, kóperowa twora, metr po 88 pj.

běłe a pisane łožowe počehnjenja, barchentowe łožowe. płachty, twiełki, trjenja, dyhzačne rubiška;

zbytki jakowych barchentow a śórcuchowych tkaninow

Hilger na Lotzeskej drózy 201

Zane klamy.

Kedźbu! Nješwačidło!

Česćenym wobydlerjam w Njeswačidle a wokolinje dawam z tutym k wjedźenju, zo ſobotu, 15. nowembra

druhu předawarnju krótkich a šićowych tworow, hotowych šatow a bluzow

připrawju.

Mam hobrski wubjerk dyhzačn. rubiškow a śórcuchow. Z pročſtwu wo dobroćiwu podpjeru wozjewjam tuto.

Z počesćowanjom

Marja Adlerowa w Njeswačidle 45b

w domje krawſkeho mišſtra Baucha

a w **Budyšinje** na Karlowej drózy 22 delka na lěwo.

Palne kuluchi

płaćizny hódne běžnje předawa

Raab we Wotrowje pola Pančic.

Kachle a warjenſke mašiny wjele druhich ſćenſke płaty.

Wosebitoſć:

Hospodarſke kachle za ratarſtwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Pórclin, majolika, wumělſka keramika wudźěłki 1. rjadownje. Pomerne płaćizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert** - kachlestajeŕſki mišter -

Telefon čo. 554 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Błidowe a taflowe ruby twjelki, trjenja

najlěpšu tworu poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje na žitnych wikach 11 např. Złoty Hwězdy.

MERSIOVSKI

Sléborowe twory

Drjewjane rjemjenjowe

tarče

(Holzriemenſcheiben)

we wšěch wulkoſćach ma ſtajnje na ſkładze

Otto Käppler

na Hošic hasy 23

Najwyše dnjowe płaćizny za **kozace kóžki** kaž też za wšě druhe druhy

kožow a kóžkow

dawa

Otto Haußotter w Budyšinje

na garbařſkej hasy 32.

Slubowe a wěrowanſke pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošic hasy 25. Tel. 929

Syru wolmu

kupuje po najwyšich płaćiznach abo zamjenja na

Ia česnje předjeno

Otto Oßwald

ſtrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Młoda ſućelna

ćehniwa kruwa

je na předań

w Jaworje čo. 10.

Syna, wysokosućelna

podsobna kruwa

(4. ćelo) je na předań

we Wětńcy čo. 6.

Hwěžkowy cwjern

4 hwěžki po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolnoſerjow jara přihódnje **mašinſki cwjern a přiſłuſanſke předźeno, ſtrykowanſku wolmu** a tehorunja najtuńšo, tak dołho hač ſkład dosaha

Krause,

na ſerbſkej hasy 1, II.

Rukajcy a nohajcy

we wšelakich wulkoſćach ma na předań **Jurij Nawka, krawc** w Radwor 'e Xo. 66.

Kupuju ſtajnje

po dnjowych płaćiznach

apy, koſće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe błese, żelezo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerſkej hasy 35. Telefon 1346.

Barchent

za košle, jaki a ſpódne suknje

tkaniny za suknje

wjeſe druhiny

hródźne ſórcuchi

jara tunjo

poruča

Paul Otte

w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Hotowe a rysowane

ručne dźěła

wšón přiſłušk k wuſiwanju ſtajnje. E. Günther rólk mjasowych jětkow a ſitnjejo hasy.

Słomu

kupuje po přihód. płaćiznach

Hugo Schütz

na žitnych wikach 30. Tel. 1180.

Jurij Fabrmann

w Budyšinje na hornčerſkej hasy čo. 10 poruča **jadne kolesa, jace mašiny, mantle a ſławchi.** Samsna wuporjedź.

Kóždu ſobotu,

kupujemoj ſyrc

kože a kóžki

po najwyš. dnjowych płaćiznach

KieBling & Erdenberger

w Budyšinje w „Pohonſkom“ na zwonkownej lawſkej hasy

Elektriſke wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišmy hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. j wob. ruč.

w Budyšinje na hornčerſkej hasy **24.**

Klawěry

kupujeće přihódnje pola

Knappe w Budyšinje

na Mužakowſkej drózy 23

Telefon 366.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždu so płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so w sćo wobliźeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Číslo 267 **Budyšin, pjatk 14. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Měšnikuu žiwjeńsinu dostawschi je prjedawschi sakski kronprynz Jurij so do Noma podał, hdźež jako duchownh skutkuje. Wón w tamnischej němskej koloniji a pola wjeho Bilowa wjele pschebywa.

*

Bo wopyće franzowskeho ministerskeho pschedsydy Herriota pola jendželskeho pósłanca Crewe je žiłyschcerź, so je ho pschi tym nadrobnje knježeństwowy program nowoho jendželskeho knježeństwa rozpominał. Herriot je so na stejnišcu jendželskich konserwatiwnych stajił, prajizy, so je z tamnym pschecźiwnikom bolschewikskeje agitacije. Po jeho mjenju pak kuska agitacija njetrjeba z pschiczinu być, so by so jeje dla diplomatiski wothład sastajił. Herriot je z tym spokojeny, so jendželske knježeństwo dla Sinowjewoweho lista stajł k bolschewikskemu knježeństwu njewotklemi. Herriot je nadźijesche, so budże konserwatiwne knježeństwo twarjenja Swjatska lidowe spěchowacź a so Genfskim wobjamknjenju spěchilkowje.

*

W italskim žeznje je so zasajił Tunedi hórschesche, so we Tunisu italskim schulam z franzowskej kontrollu strach dał. Franzowska je so zapowědźiła dowoliez, so bychu so nowe italske schule załožile. W Tunisu bydli 130 000 Italcanow a w Marokkowskej 20 000 Italcanow, kotrychž we Franzowsku pschefranzowsczieź. Tež Mussolini wo tudym dóstu 130 000 Italcanow w Tunisu rěcźesche, kotrychž budże Italska schitacź.

*

Turkowske knježeństwo je njedawno dowolilo, so bychu franzowske schule w Konstantinopla wotewrja. Někto bu je dowolnosću franzowskeho knježeństwa teź franzowske schule w Małej Asiskej wotewrite.

*

S Tokia je so powěź, so su japanskeho kommunista Daisuku Kambu k zmjerći sasudźili. Wón je spytał, prynzregenta zranowacź.

*

Hedźiaski kral Ali je swojim wójskom k městu Mekźy dobanje, so by Wahabitow z Mekki wuhnał. Wahabitojo su swoje stejišćicza mjes Mekku a Jeddahom wopuschczili.

Němska pjenjezna nusa se swojimi sćežkowkami wě wukrju.

Němski wulkowindustrialny Fritz Thyssen z Porurskeje so do Ameriki puczował, so by sebi tam na swoje podskopki a fabriki pjenjezny pożćił. Pódla njeho je wulka cźrjoda němskich kreditnych agentow do Ameriki pschijeła, kotrjiž kommunistich bohaćkow wo pożczonki nadźechuja. Mjes tutymi je tehodła mjenjene nastało, so je Němska pschedołżena a so njeje dowěrjenja hódna. Vanderbilt a druzy pjenjezny warnuja, Němcam pschewjele pożczić.

Němski zakoń wo dźěłanskim cźasu bu pschihotnje.

Němske dźěłowe ministerstwo zakonjowny nacźisk wo dźěłanskim cźasu na zakładze Washingtonskeho dojednanja wudźěłacź wina. Němskemu sejmej so tónle zakonjowny nacźisk hnydom po nowowólbach pschedpokoji. Powschitkownje so po nim wóśmohodźinski cźas sawjedże, tola sa wěste industrije so dlšschi dźěłanski cźas dowoli.

W Saarskim kraju je so žiżo 8. novembra wóśmohodźinski dźěłanski dźeń sawjedł.

Němsko-franzowske jednanje wo wikowańskim sćerźenju so pschetorhnyło.

Pschi jednanju wo němsko-franzowskim wikowańskim sćerźenju su cźežkoty nastałe. **Wone z prózowanja wukhaja, postajenja pschichodneho franzowsko-němskeho wikowańskeho sćerźenja z pschidepjźmami Dawesowoho plana wo wudawanju wězow swjasane.** Němcam so po sdacju nochce pschiwolenja cźinicź. Sćitadź bliskosć wólbow bjes wolima na jich sadźerjenje njeje. Móżno pak tež je, so dźedża někotre wurunanje doschicź. Wěste pak je, so su wězywustojni swoje rosrěcźenja sastajili, a so knježeństwa mjes sobu wudźeja.

Strajk na Barlinskej nadsemskej a podsemskej železnizy.

Strajk na Barlinskej nadsemskej a podsemskej železnizy je so hišcze sfóncził. Železniczna direkzija dě wosse so wschitkon personal je sklužby puschcźi, kotryž bo mano k dźěłu njewróći. Na to je so z 1300 strajkowych 200 hač 300 muži k dźěłu samolwiło. S tymi so pak wobšthadł njehodźi pschewjesć. Direkzija dyrbi tehodła wocźakacź, hač so liczba k dźěłu swólnitych njewobjetschi. Barlinjenjo so nadźijeja, so budże wyschnosć mjes direkziju a strajkowarjemi pozrědkowacź.

Němske knježeństwo niete žebi žadało, so by so jemu Tillessen wudał.

Njedawno su w Bratišlawje w Cźěskosłowakskej Erzbergerowehe mordarja Tillessena sajeli. Pschepytanje pschecźiwo njemu je so pjeza sastajiło, dokelž hebi němske knježeństwo njeje žadało, so by so jemu Tillessen wudał. Dokelž žmjeńża so po cźěskosłowakskim sakonju wukrajni politiszy pschestupnizy jenož měżaz w satbje dźerżecź, dyrbi so někto Tillessenej swoboda dacź. Wocźakacź dyrbi so, hacź so tale powěźcź jako wěrna potwjerdźi.

Pschiwos awstralskeho mjasa so sajo dowolił.

Dla twudyrjenja'fótoneho móra bě sakske knježeństwo pschiwos cźerstweho a smjerstweho mjasa z Awstralskeje sakasko. Tale sakasnja je so někto wróćo wsaka. Pschiwos awstralskeho smjerstweho mjasa so z wumnjenjom dowoli, so je kóżdej pożbyzy wyschnoścźne wobstwdźenje pschidate, so je mjasko twot strowych skocźatow, kotrejž su so hatle po 20. septembrje 1924 w awstralskich rěsarnjach sarěsale.

Finanzna katastrofa němskich ludowzow.

Barlinski „Vorwärts“ je wokolnik wjednika stronu němskich ludowzow, Wulle, wocźišchcźoł. Wulle zkorźi, so by němszy ludowzy „njemóża hibnyć“, dokelž su kaby próżdne. Jeničzky wokrjesnaj swjatkaj Barlin a Potsdam stej swoje khosty swjedołoj. Wulle zakoścźi: „Mamy dźenża 1200 hriwnow telefonsteho dotha. Telefon je so zawrjeł. Někto dźedża samo wjednikow stronu w Barlinje cźakacź. To su te wobstejnoścźe. Derje jenož je, so je naśche pschecźiwniży njesnaja.“ Pschi tajkich zkorźbach mohłe ko kamjenje smjećhcźeź. Pschi mejźkich wólbach němskoludowskia strona hišcźe w pjenjezach pluwasche. Kak je so krótki cźaz do tajkeho pjenjeżneho cźěkha pschinicź mohła?

Tirpitz pola prjedawschehe khěżora.

Wulkoadmiral swonka służby z Tirpitz blížšche bny nědźuschcheho němskeho khěżora w Dornje wopyta. Tirpitz je njedawno swoje wójnske wopomnjenja abo wjele bóle wotkrjeża wożźišchcźecź dak. Sśnadź dyrbi so tehodła pola khěżora samolwicź.“

Nowy wubjerk za pruhowanje Sinowjewoweho lista.

Jendželske ministerstwo je wobsamkło, hnydom wubjerk ministrow postajicź, kotryż ma pruhowacź, hacź je Sinowjewy list wopraudźity abo falschowany. Po roshudźenju wo tym je wotmołwa na ruzku protestowarźitu notu złoži. Wocźakuje so, so tśi abo schtyri pożegbjenja dożahnu.

Nazylnosćze fazistow.

W Lunzo Tevero, hdźež su lětża w januarje fazistojo sozialdemokratiskeho sapółkanza Matteotta wotwjedli, je so frjedu popołdnju nowa fazistiska nazylnosć stała. Hišcźeże do thowanja złonza so z někotrymi automobilemi sozialistiszy sapółkanzy pschiwjesełu, so bychu na tutym městnje kwětkaty wěnz złożili. Na to so do snapschecza leżazeho doma k wudowje złonzowaneho podachu. Borzy po tym někotri dźełaczerjo sozialistiskim sapółkanzam praji pschińdźechu, so zu zandarmojo wěnz wotstronili. Sozialistojo žebi wumnjowachu, so so wěnz wrócźi. Dóhdź so dźełaczerjo a dźełaczerki a mnohy nimo thodźazy ludźo na tamnym městnje złromadźichu, na dobo automobil z 15 fazistami pschijeźdże. S revolvrom so do ludźi měrjo fazistojo jich rozehnachu a so wěnza smozowachu, kotryż z automobila do rěki Tibera cźiśnychu.

Dźełaczerjo a fazistojo do so frajsli.

W Mesagne pola Brindisi su frjedu dźełaczerjo a fazistojo do žebje frajsli. Dóhdź běchu mešchcźanjay herzy jedyn marsch dopisali, žebi dźełaczerjo dźełaczersku hymnu zadachu. Dokelž po jich pschecze njedopjelni, so 500 dźełaczerjow sbźe. Pschicźežejecźu pschech měšchcźanjske dźiwadło, fazistisku towarschowniju a złromadźerniu narodnoze miliźy a tele tśi městnoscze sapuscźichu. Wojazy, kotśiż so na pomoz sawołachu, wjele njemérnikow sajachu.

W Romje je policija 60 kommunistow sajała. Tśinacźo z nich běchu dwěnaj wjednikowaj fazistowa wokna rosbiła.

Wojerska spjeżenża w Hornjej Italskej.

Do Schwajzarskeje su powěźcze wo wojerskich spjeżenżach w Hornjej Italskej, z Pisy, Bergama a Rimini pschischle. S sekrutami je k njeluhym podawkam doschło. Zenzura italskeho knježeństwa powěźcze wo tychle podawkach potkóżuje, dyrbi pak pschiznacź, so je so w mjenowanych tśioch městach fazistiska miliza dyrbjała na pomoz sawołacź. We Genua je fazistiska miliza donj dźełaczerskeho swjatka wobjadźita, hdyż běchu w nim sklad bróńjow wuslědźili. Powschitkowne wobstejnosćze w Italskej su napjate a kritiske.

Italski parlament.

Prěnje pohrjebenje italskeho žeznja bě wopomnjenju sapółkanzow, kotśiż su wot januara 1924 semrjeli, pohrjebene. Sobustawy sozialistiskeje a liberalneje strony běchu wuwostali. S kommunistow bě jenož kommunist Repoši pschischoł, kotryż so hnydom pschi spoczatku k słowu samołwi. „W tejle komorje“, wón rjekny, „kotraż je parodź“ pjeczoratkeho wubjerka, kotrehoż dwaj sobustawaj, Marinelli a Rossi, dla wobdźełenja pschi sfónzowanju Matteotta w jastwje bjedźitaj, njejsmy so na sfónzowanedu zpominacź. (Prezident rěcznika k porjadej zawoła.) Repoši w swojej wobstórźbje dale praji: Samolwitosćz najwyschschich městnow njemohła so z wotdźełenjom jeneho statneho podsekretara wosstronicź. Tutón parlamentowy hrěschny Babel so z tukanjom cźežko wobcźeżuje, so je na diwnej mordarstwomaj žobu winowaty. (Rěcznika druhi króć k porjadej zawołaju.) Njemóże twolanje fazistow jeho rěcź pschetorhnje. Wón sfónczi rěcź prajizy, so so kommunistojo pschi dźele tajkeje shromadźizny njewobdźěla.

Italsko-južnoslowjanske jednanje.

Swonkowny minister Ninczicź je so z južnoslowjanskimi wotpósłankami pschi italsko-južnoslowjanskim jednanju wo wikowańskim sćerźenju rosrěcźał. Hižo mějaz trajace jednanje po na wobkhadne a jeleznicze prašenja, systemizowanje Někteho pschisłuchowa a tranzitne praschenje poczahuje.

W Schpanskej su so franzowske nowiny sakasale.

Schpanske knježeństwo je wschě franzowske nowiny we Schpanskej sakasało, hdyż dowě tehodła, so bychu Schpanscźenojo z nich njeschomili, schto so w Schpanskej někotre stawa. Parizki „Journal“ je piwatny telegramm z Madrida wocźišchcźał, kotryż je po wokolnoscźach do Parisa doschoł. Po nim je Primo de Rivera zdźělił, so su prjedawschego republikanskeho sapółkanza Marcelina Dominga, jeho sekretara Emilia Palerma a njesnateho Amerićana zajeli, dokelž su pola nich wobcźeżaze a statej straschne pišma namakali. Też wulku cźrjodu druhich podhladnych ludźi su zajeli. Namjesna policija je podwjerna a wschitkich pschihadnikow najkrucźischo pschepytuje.

Knježeństwo měni, so je puć, kotryż běchu w Perpignanje zajeći Schpanscźenjo wotmyślili, pschecźiwo khlostarni w Figueraju wotmérjeny był. Tam Petro Matteu, anarchistiski mordaŕ ministerskeho pschedsydy Data žiwjeschkostanje wotpokucźa.

„Matin“ romantiske powědańcźko baje. Potajnostnaj Schpanscźanaj staj chyłkoj sabyte němske bróńje a granatowe składy pschi Chemins de Dames wotwjesćł. Pschi tym su jeju zajeli. Pschi wěkotrymi měżazami je policija w Soissonje zhonika, so jedyn Schpanscźan, kotryż je we Rheimsu z brodutruharjom, z podhladnymi ludźimi wobkhadża. Tuczi na nědźuschich biwischczach za bróńjemi a muniziju złědża. Schpanscźan dźiwsche za kóżdu tśelbu 50 frankow a za kóżdy kaschcź z granatami 100 frankow zaplaćicź. Jedyn muż, kotrehoż maja za Araba, bě wosżebje krajinu mjes Moronbillers a Mampin pschełędźił a bě stary němski sklad nadeschoł. Tutón muż Schpanscźanej 60 kaschcźow z granatami poskcźi, kotrej dyrbjachu so tele dny krótko do twudyrjenja niemérow do Schpanskeje dowjesćź. Schpanscźan dyrbjesche najprjedy do Parisa puscźowacź, so by zebi nusne pjenjezy wobstarał. Policija kedźbowasche a wobdźełenja Schpanscźana w Rheimsu dohładowasche. Sćrjedu wjecźor bu brodutruharjowemu bydłu wós blížšeje, kotryż sadźerżachu. Wón bě z dwěnaj kaschcźomaj granatow nakładzeny. Dweju Schpanscźanow su sajeli. Wudawataj, so staj chyłkoj muniziju kupiłej, bu bysch taj ju do Marokkowskeje pschedałoj.

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.
Kupi. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódtuźowanje spěšnje a tunjo

Wojowanje w Marokkowskej.

Po powěsći Havasſeje telegrafneje powěſćernje je so wutoru mjes ſchpanijſkimi wojakami a Kabylami njemdrje wojowałe. Pſchi tym žu na ſchpanijſkej ſtronje dweju Europjanow a ſchtyrjoch domorodnych morili a 4 offizěrow a 31 wojakow ſtrani. Schpanijſke wójnſke łódže a lětadła žu ſo pſchi wojowanju wobdźelile. Wostajitſchi morjwych a ſranjenych ju Kabylojo ezeli.

Nowe hibanje w Albanſkej.

Belgradſke „Wreme“ piſche, ſo njeſpokojnoſej ſ Vanakowym knježeſtwom w Albanſkej pſchiběra. Wobzeje we pokodniſchim dželi kraja ſebi žadaju, ſo by Achmed beg ſaſo knježeſtwo pſchewſał. Pódla južnoſłowjanſkeje njeſtej ſo albanſke rubježne czrjódy ſaſo do južnoſłowjanſkich wjoſow nawaleja.

Ze Serbow.

Pjatk, 14. nazymnika.
Josafata, biskopa.

1662 nastupi Michał Frencl swoje farstwo w Budestecach.
1847 † wulki čěski zbudžeř a wučonc J. Jungmann w Prazy.
1845 * w Lejnje Jan Laras, přełožeř psalmow.

Wy moje kwětki w zahrodźe,
Što sće tak blěduške?
Čom hłojčki k zemi khileće,
Što sće tak zrudnuške?

Wy lube kwětki w zahrodźe,
Što sće tak mokre wy?
To njeje rosa w nalěću,
Njeſ' deščik khłódniwy. Česła.

Či błazni wěru začisnu,
Preč khromi čisnu podpjeru.
Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa cpokota 0. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer — 2, najniſcha temperatura w nozy 5 ſtop. ſymy. Wyſchina cźehnje ſo wot Schwedſkeje hacź k Czornemu morju, niżina wot Jendźelſkeje hacź brzedźoſeriſkemu morju. Po ſdacźu ſo niżina k nam bliži, tak je mózno, ſo bórzy ſyma poczuſchcźi. Wčera rano bě we wjeczornej Němſkej 4 ſtop. cpokoty, w ranſchej Němſkej 5 ſtop. ſymy. — Jutſſe ſobotu ſłónczko 7,19 ſkhadza a ſo 4,14 khowa. Měſacźk ſkhadza wjeczor 7,20 a ſo dopołdnja 10,31 khowa.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje jutſſe ſoboty:** Dosalne wjedro traje dale.

— **Rospráwa ſo pokutnym dnju a ſmjertnej njedźeli.** Neje na ſjawnych měſtnach, w privatnych domach a w ſaiwrjenych ſabawach ſu na pokutnym dnju a ſmjertnej njedźeli ſakſane. Dźiwadłowe a ſtwórkowobrafowe pſchedſtajenja ſu na pokutnym dnju a ſmjertnej njedźeli jenoź potom dowolene, hdyž ſo khutne hry pſchedſtajeja. Sabawna hudźba w hoſeſenzach a wſchěch haru pokne ſawjeſeńja ſu na pokutnym dnju a ſmjertnej njedźeli ſakſane. Konzertna hudźba, kiž je dnjej pſchimérjena je na žurlach jenoź dowolena, hdyž ſo žane jédže a picje njepodawaja.

— **Pſchedńa němſko-evangelſkeho wubjerka** je w mjenje evangelſkich zyrkwjow na wſchě pſchedńydy politiſkich ſtronow ſo wobrocźił. Wón proſy we wſchěch krajach, w kotrychž evangelſka zyrkeŵ pokutny dźeń, kaž tež ſmjertnu njedźelu zwjeczi, niż wólbne ſhromadźiny wotmětowacź. S tutymi byſchtaj ſo mér a nabożne ſaćpuſce mnohich kajſej.

— **Sſwobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Ssobotu, 15. novembra, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ſo ſtyre ſwinjace mjaſo, punt po 40—60 pj., ſtyre ſwinjace mjaſo, punt po 70 a 50 pj., ſtyre wowcze mjaſo, punt po 50 pj. Sſwinjace mjaſo wotedawa ſo jenoź na cźiſła 1261—1380.

— **W dźenſnišnich Budyſchſkich hamtſkich woſjewjenjach** ſu poſtajene wo poniženju dopředkapkańcźenja ratarſtwa a pſchemyſła na dołhodny a towarſtwowſki dawk.

— **Woheń.** Wčera pſchipołdnju wudyri poł bórklinom cźo. 11 w jenej jſtwje woheń. Wohnjowa wobora pak mózeſche woheń bórzy podubźeć. Někotre ſchpundowanſke deſki ſu ſo wopalile. Woheń je naſtał, dokelž njeběchu khachle w porjedźe.

— **Sſebi žiwjenje wſak.** Wčera pſchipołdnju namaka ſo w Bismarkowym haju njeſnaty zuły muzſki, kiž bě ſo ſaſtrělił. Wón je nědźe 45 lět ſtary, 1,70 mtr. wulki, ſrótny, ma błędе wuźy a moſtatej ruzy. Wobleczeny je ſchěre khołowy, ſchěru wojeſſku kapu, czorny ſchtrikowany pjeſ, běło-módru ſmuźkatu koſchu, ma brunu ſymſku czapku na khowje a na nohomaj czorne ſchnórowanſke czrije. Schtóž wo wobožbe nješchto wě, njech to polizijſi wojſewi.

— **Pſchicźažkowa renta** wupkaczuje ſo wojeſſkim rentnarjam, cźeſkofranjenym a wójnſkim ſaiwoſtajenym na měſaz november ſobotu a póndźelu 15. a 17. novembra a to we wobkhodnym cźaſu na wjeſnym hamcze ſa wójnſke ſaſtaranje, w ſejmſkej khěži. Sakładnu khartu (Stammkarte), renitſki a mjdowy wupokas (pożłedna mjdowa tiſka atd.), tež nješchto drobnych pjenjes njech ſo ſobu pſchinjeſe.

— **30 létny dźełaćejſki jubilej.** Sſrjedu 12. novembra běchu 30 lět, ſo je knjes Alfred Müller w ſabrizy pſchcźelet twarjerza M. Euły pſchiſtajeny.

— **50 létny měſchczańſki jubilej** ſjwjeczeſchtaj knjes měſchcź. radź. wobkhodny radźićeł Jan Traugott Litter a k. prokurista Aug. Cl. Grohmann.

— **Nowy lekaŕſki wodjeł** ſmutſkowneho wotdźělenja měſchczańſkeje khorownje. Kaž je hižo ſnate, ſtoji knjes tajny ſan. radźićeł dr. Reinhardt ſiwój hamt jako wyſchi lěkaŕ ſmutſkowneho wotdźělenja měſchczańſkeje khorownje. Měſchczańſka rada a ſaſtupjerſtwo ſu ſo jeho naſlědnikę wurjadneho profeſora ſa ſmutſkownu medizinu Kólnjanſkeje wyſokeje ſchule, knjeſa dr. med. Otto Heßa wuſwolili. Knjes prof. dr. Heß je 42 lět ſtary. Je ſwu pſchekhowana a wikowanſkeho ſudnika knjeſa Heinricha Heßa w Drježdźanach. Wón wopytowaſche ſtatny gymnaſij we Drježdźanach, ſtudowaſche na Lipſczanſkej a Erlangſkej univerſiće. Tu ſtoji tež ſtatne pruſſowanje ſ „jara dobrje“. Sawoje praktiſke lěto bowjeſnjeſche pſchi Lipſczanſkej univerſitnej kliniju (tajnu radź. prof. dr. Curſchmann). W tutym lěće ſaběrašche ſo woſobje ſ natuknowanymi khorosćemi a ſ natrašiminaſtiwom. Po dwěma lětnym ſkutkowanju jako aſſiſtenta pſchi pathologiſko-anatomiſkim inſtituće w Lipſku (tajny radź. prof. dr. Marchand) pſchejědźe ſo do Göttingena, hdźež bě dwě lěće ſ aſſiſtentom pſchi mediziniſkej univerſitnej kliniju (prof. dr. Hirſch). W lěće 1913 pſchejědźe jako aſſiſtenta k mediziniſkej kliniju (tajnu radź. prof. dr. Moritz), kehdyžſchi Kólnjanſkej akademiji. We wójnje běſche dr. Heß najprjedy ſ wojeſſkim lěkarjom, poſłańſchi ſ wjednikowym lěkarjom wulkeho ſmutſkowneho wotdźělenja Koblenzſkeho fwjerdźiſtnineho lazareta a ſ lěkaŕſkim porjadnikom 8. armeekorpſa. W měji 1919 pſchedneſchowaſche dr. Heß na Kólnjanſkej wyſokej ſchuli. Jeho naſtupny pſchednoſchk rěkaſche „Wo theraviji oedema“, „wo lěkowanju wódnizy“ (Waſſerſucht). Sſobom bu ſ wyſchim lěkarjom mediziniſkeje univerzitneje kliniki mědchańſkeje khoro„nje w Kólnje-Lindenburku. Kónc lěta 1922 pomjenowa ſo ſa wurjadneho profeſora ſa ſmutſkowna medizinu Knjeſ dr. Heß je we ſwojim lěkaŕſkim ſkutkowanju wobſebje wuſtojny w ſmutſkownej medizinje a wo ſwojich pacijentach. Też je dołcź wobhoniła wiſchkich nowoczaſnych praſchkach. Nimo wuczerſtwa wyſokej ſchuli, je też ſ wuczerſtom na ſtatnej ſchuli w hladowerriowy khornych. Wón ſtuſkuje wědomoſtnje, kaž jako ſpiſowaczeł.

S **Holeſchowa.** Najſtarſcha wobydlećka naſcheje wſi ſwobodnjena Kaiſerowa žiwjeczeſche pſched nětorymi dnjemi ſwoje 92 létne narodniny. Mnohe léta žiwjeſche na tuſim dworje.

S **Rakeź.** Póndźelu 10. novembra bě pſchi pſchewjedowanju cźeſka maſchina tworowego cźaha ſ kolijow wuſkocźiła. Pomoznu cźah ſ Wojerez pſchijědže ſpěchnje na puć a wuruna bórzy ſaſo ſchkodu. Rakeźanſky kermuſch hoicźo, kiž na cźah cźakachu, ſu ſebi tuto dźeło wobbźěwali a widźeli, kak ſo wſchitko bjes wſcheje ſchkody poradźi.

S **Khróſcźiz.** Dokelž ſo pokrajczowanjſka ſchkula ſa ſołu nětko dopołdnja wotměwa, njedołhadachu w naſchej ſchuli dotalne 3 ſchulſke jſtwy. Tehodła bu ſ pſchinjaczom bźěła pſchekhodźeje ſchtwórta ſchulſka jſtwa wuttwarjena. Dwoje durje w prědku ſchule, ſ kotrymiž móżeſche pſredy do niej ſaſtupicź, žu ſo ſłubile, a nutſkhódi je nětko wot ſady. Kuběra, ma ſo hiſchcźe pjaty wuwuczowanſki rum w pinu wuttwaricź ſ wóhnjiſchcźom k twarjenju ſa pokrajczowanſku ſchulu. K. kantor Sila je ſaſo do ſwojeho prjedawſcheho bydlenja na „ſtarej ſchuli“ ſaczahnył a ſ jeho dotalnego bydlenja wuttwaritej ſo dwě bydleni, tak ſo budźa ſchtyri wuczerjo w ſchuli bydlicź móz, dwaj ſenjenaj a dwaj wjo ſenjenaj.

S **Khróſcźiz.** (Němſkonarodni.) Dźenſa rano cźitachmy w Kamjenſkej nowinje, ſo budźe 15. t. m. wulka ſjawna ſhromadźizna němſkonarodnych. Kaž pſchi połſednich wólbach, tak tež tutón raz wuſtupi jedyn němſkonarodny Němz jako rěcźnik. Cźehodła pak njewuſtupi ta němſkonarodny Sſerb naſcheje wſy jako referent. Wone maja tola telko ſmužitoſcze, ſo wólbnu zedulku ſa němſkonarodnu ſtronu wotebadźa, ale hdźe pak woſtanje jich ſmužitoſcź pſchichodnu ſtronu?

S **Rózjanta.** Strażniſchtr Schiller, kiž w poſlednich létach w Nowoſłajach bydleſche, ſydli ſaſo w Rózjeńcźe.

S **Kamjenza.** (Njeſbožo.) Prjedawſchi ſaſſki kral Bjedrich Auguſt ſnjeſboži wcźera ſe ſwojim autom. Wón ſrazi ſo w Kinsbórku do auta pſchekupza Jannaſch ſ Kamjenza. Wobaj woſaj ſo tak jara wobſchkodźićhtaj, ſo njemóżeſchtaj wjaſy dale jěcź. Kral Bjedrich Auguſt dyrbješche pſchi dale do Moritzburka k ſwojemu žonjej Ernſtej Heinrichej.

S **Biſkopiz.** Njedźelu rano wudyri w pódlanſkeje cźaſnoſći finanzneho hamta woheń. Smužite ſakrocźenje pomha haſche, ſo ſo dale njewupſchestrě.

Korimyja. Wólbne liſtiny do němſkoſtatneho ſejma wuleja wot 16. hacź do 23. novembra na gmejnſkim hamcze.

S **Wjeleźzina.** Wot 14. novembra ſem wuleſi na gmejnſkim hamcze wo ſtwi 2 ſapiſ lawinikow a ſchtyrjoch kow a ſakonjow tydźeń dołho. Wſchědny dźeń móża ſo w cźaſu wopſchecźu waſ, Evelina, wokomiknje, ale praſni jenoź to jeniczke: lubuješe Eduarda?“ wupraſu ſo rafniſchcźe wotmołwy Bohumił.

„Lubuju!“ wudychny na połwótiſe Evelina.

„A mije ſeje ſjebaka?!“ ſawoła ſe ſtraſchnym hłoſom Bohumił.

Evelina wſchak hižo cźekny do pódlanſkeje ſtwy.

„Bóh wam to wodaj!“ ſawoła hiſchcźe pokny ſadowkowanja a wobrocźiwſchi ſo cźyſche woteńcź. Jenoź jenu trocźaſku do prědka bě ſcźinił, bołoſtuje ſakchikny, ſawjeſe ſo a potom ſwjeſe ſo k ſemi. Sſtabe bacź dotal mogł wobe heho mkobźenja bźehu doſpołnje wucźerpane a Bohumił nowa ſapadny do dołheje, cźeſkeje khorotſe.

Wdyž ſo ſ njeje pomałku a cźeſko ſhraba, bě jenicźky jeho ſłabe cźeſko ſo nětkaſ wuſtrowiło, jeho duch wſchak, ſtyſny ſo kraźny, podźeł wyhłoſy wobdarjeneho wumjeza, ſtwoſta ſo rotwaty, cźerpjazy pod dźiwjej błudnoſcźu.

Wbohi Bohumił pſchebywaſche na to dźeſe diweju lět ſ wuſtawje khoromyſlnych, a hdyž jeho wottam puſchcźichu ſwoſta wſchón cźaſ duchatkorh.

Sniczena bě jeho mnohobołbjaza a wulkotna wobdarjenoſcź, njemóżna hižo prawidłowa a ſchwarna khmana k tworjenju, poražena kajkakkuli duchowna dźěławoſcź. Jeho dźiwna měſchcźeńſka pſchecźěhowachu bjes pſchetkacha ſo bróſhona měſchcźeńſka wſchelakorhoh, njeſrjadowanych twarjenjach Bohumiłowego ducha, muczańch jón pſchecźo ſ njeſpokojnemu hnaczu a reprodukcźijam a cźinjachu ſ heho wumjeza njewobſtajneho běhaka, kiž nihdy njebě ſ ſpokojenju, nihdy ſwojeho ſamèra, nihdy měra a

Ludźo, ſaſtrašeni do Bohumiłoweho njeſbožka, wachu Edwarda a hłownje Evelinu dla lohkomyſlnoſće njedźaka.

(Pokračowanje.)

Blědy Bohumił.

Wopomnjeńſke kopjeno do króniki Prajſkich naſtupow.

(Pokračowanje.).

9]

Schto by wón łola ſa to dał, hdy by někto měſto Edwarda ſam pódla Evelinhy ſtacź mohł a woſpjet wuſtyſchał jeje ſwucźiny, pſchijomny hłoſ!

Sſnadź rěcźi ſ bratrom wo nim?

Jeju rozmołwa wſchak běſche ſnadź ſajimawa, dokelž ſo ſda bycź jara żiwa. Nadobo Evelina, nakonjuju ſo hromadźe ſ Edwardom ſ wokna, ſo ſruna, wotſtupi traſch krocźałku wot wokna, ale tak, ſo mózeſche ju Bohumił dobrje widźeć.

A Eduard pokrocźi trochu wot wokna prjecź do jſtwy a poczа něſto, ſhładuju jej do mjeſwocźa, žiwje k nej rěcźecź. Wón rěcźeſche dołho, nutrnje a ſe ſapałom, a Evelina jenoź poſłuchaſche, ſkonivſchi ſ poczatka ſwoju hłowu k nadram. A Bohumił wuhlada ſe ſwojim wótrym wóczkom, kak na jene dobo Eduard pſchinmny ruku holczki, pſchitiſkocźi ju k ſwojej wutrobje a krucźe bźerjeſche, a kak Evelina poſbehny ſwoju łevicu k nadram a nadra ſo žiwje hehachu.

A bliže a bliže pſchiſtupowaſche Edward k holczy, a jeho ruzy wobjeſchjej nadobo jeje žiwjenu poſtawu a pſchiłóczichtej ju krucźe k ſwojej wutrobje.

A ſaſo wón k njej horje hłowu rěcźeſche, a Evelina na jeho wutrobje njeczinjeſche najmjeńſcheho poſpyta, ſo by ſo ſ jeho narukow wuſwobodźiła a jemu ſo wumińła. Sſwaha położi ſwoju hłowcźku na jeho wutrobnju, hacź potom nadobo ju ſ noiva njepoſběże a ſe ſwojimaj błyſchcźatymaj wóczkomaj ſ pokna a ſ njebſkim wuſmjewkom k mkodenu mužej njeſpohladny, kotrejž tule pſchihódnu khwilu wuži, pſchichuje ſwoju hłowu ſkoni a ſwojej hubje ſ jeje kcźejazymaj ſjednoczi k dołhemu, ſadoſcźiwemu wokoſchenju.

Poł poduſchenu, bołoſtnu wuſſchiſt wudrě ſo w tutom wokomiku Bohumiłej ſ erka, a wón ſtany ſ kawki, ſajazo ſej ſaj wobkludnjeny na ſwoju hłowu, hacź ſoni a ſpi abo niz?

Tola wón njebě hył wo ſnje, ale wotucźeny a widźeſche w Eduardowym wobjeczu ſwólniwje a ſhożownje wotpoczażowazu Evelinu, kotraž ſaſo a ſaſo nutrnjiſcho bratrowe hubki wróceſeſche.

Bjesmózny cźekaſche Bohumił ſ naſtupom bele. Cźiſle dobźeła k domu Sawodſkich, pſchebeła po ſłyhodach a na dobre ſbożo w pſchedńydźi nikoho njenaſchedſchi widźeſche ſo na jene dobo mutſka we jſtwjach. Pſchenźdże je a wotewrinſchi ſ łohła durje, ſhoſta na prjódy ſjnwy ſtoſo, w kotrejž pſchebywaſchtaj hacź dotal lubowazaj ſo w jóźnem, nutrnem wobjimanju.

Kſliwiku ani ſłowcźka wuprajicź njeſamó, dokelž jemu wutroba ſpinaſchcźej njeſwupraſna bół a wuſkota, ale potom mózeſe ſej wodbyhnjo, wuprażnu do ſadwělowazeho ſmjecha.

Wuſtrózenaj lubowazaj wot ſo wotſtupiſchtaj a ſa wokomik ſtojachu ſej hižo wſchitſky tſjo wot wobliczа k wobliczu napſchećeſo.

Alle pſchejdy hacź Evelina a Eduard k ſebi pſchiſtupjeſchtaj, ſtupi Bohumił bliže k holczy a wopraſcha ſo jeje ſ hłoſom tſchepotazym pſches nutſkowne mózne pohnuce:

„Evelina, wy lubujeze Edwarda?“

Evelina měcźeſche, ale na jeje měcźnje wotmołwi Edward: „Haj, bratſje, wona mje lubuje!“

„A ſo mnu ſeje ſej, Evelina, pſredy jenoź hraka?“ rěcźeſche jej Bohumił ſ bołoſtnym porokom do ſwědomja.

„Bože dła, wy ſeje khory, Bohumile, dźicze do łoża, wupoſcheſcźe naju, a kedźbujcźe na ſwoju ſtrowoſtu!“ proſcheſche nětko, wuhibajo ſo wotmołwje, Evelina a pſchiſtupujo, cźahyſche pokojejo jeho ruzy pſchimnnyczą.

„Wopuſcheźu waſ, Evelina, wokomiknje, ale praſni jenoź to jeniczke: lubuješe Eduarda?“ wupraſu ſo rafniſchcźe wotmołwy Bohumił.

„Lubuju!“ wudychny na połwótiſe Evelina.

„A mije ſeje ſjebaka?!“ ſawoła ſe ſtraſchnym hłoſom Bohumił.

Evelina wſchak hižo cźekny do pódlanſkeje ſtwy.

„Bóh wam to wodaj!“ ſawoła hiſchcźe pokny ſadowkowanja a wobrocźiwſchi ſo cźyſche woteńcź. Jenoź jenu trocźaſku do prědka bě ſcźinił, bołoſtuje ſakchikny, ſawjeſe ſo a potom ſwjeſe ſo k ſemi. Sſtabe bacź dotal mogł wobe heho mkobźenja bźehu doſpołnje wucźerpane a Bohumił nowa ſapadny do dołheje, cźeſkeje khorotſe.

Wdyž ſo ſ njeje pomałku a cźeſko ſhraba, bě jenicźky jeho ſłabe cźeſko ſo nětkaſ wuſtrowiło, jeho duch wſchak, ſtyſny ſo kraźny, podźeł wyhłoſy wobdarjeneho wumjeza, ſtwoſta ſo rotwaty, cźerpjazy pod dźiwjej błudnoſcźu.

Wbohi Bohumił pſchebywaſche na to dźeſe diweju lět ſ wuſtawje khoromyſlnych, a hdyž jeho wottam puſchcźichu ſwoſta wſchón cźaſ duchatkorh.

Sniczena bě jeho mnohobołbjaza a wulkotna wobdarjenoſcź, njemóżna hižo prawidłowa a ſchwarna khmana k tworjenju, poražena kajkakkuli duchowna dźěławoſcź. Jeho dźiwna měcźeńſka pſchecźěhowachu bjes pſchetkacha ſo bróſhona měcźeńſka wſchelakorhoh, njeſrjadowanych twarjenjach Bohumiłoweho ducha, muczańch jón pſchecźo ſ njeſpokojnemu hnaczu a reprodukcźijam a cźinjachu ſ heho wumjeza njewobſtajneho běhaka, kiž nihdy njebě ſ ſpokojenju, nihdy ſwojeho ſamèra, nihdy měra a

Ludźo, ſaſtrašeni do Bohumiłoweho njeſbožka, wachu Edwarda a hłownje Evelinu dla lohkomyſlnoſće njedźaka.

(Pokračowanje.)

Předźenak

pſchieje Melcherjej dźědej we Wochoſach wjele ſbożа ſ narodninam. Bóh tón Knjes poſtkcź jemu też dale wſe dobrehо, ſo mohł k jeho khwalbje hiſchcźe wjele rjanych ſerbſkich khěrluſchow ſpěwacź. Pſchedźenak chze w pſchichodnjedźelach też do Wochoſow pſchińcź. Potom chce Melcherjej bźeła khwilku wotpocźinyć, bźdź je dałoki pſches ſerbſku hołu hukonjak. — Sſnano potom też ſ ſchez dźěd bołu pſchińdźe. To budźe kraźnje. Pſchedźenak da dobru prikſu pſchezo pſchi ſebi! — Budźe ſo rjenje ſwojimaj pſchecźeloma roſtrecźowacź. — Njech ſo pſchikthad we Wochoſach we wſchitkich dobrych ſerbſkich ſtwach ſ ezaſom woſſewi! Nadźija ſo, ſo jemu we Wochoſanſkej wołaſe dobru kopu protykow wotkupja, dokelž lětſa rjonu bajku „Luczſany Pětr“ powdaſ, kotraž je runje pſched tſo lětami ſerbſkich ſtudenta Hataſ we Wochoſach ſtwichaſ. — Protyka ſtaczi jenoź 60 pj., ſchtož nimale darmo!

wosrhodnym czasu, njeczelu pak dop. wot 11—12 hodź. wobhladacź. S dowolnosću ministerstwa prawa žu w sapišu jenoš wólbokymane wožoby gmejny, kotrejž žiwóbne mjena fo ſ J hacź do P sapocźinaju. Tamne wožoby žo ł Kětu pschiwosmu. Schtóž ma nětčto pschečźiwo sapišej, njech to pišarni w tutym czasu wosjewi.

S **Kotmarsdorfa.** Psched nědkotrymi dnjemi jědsesche fabrikiti pohonc Adler ſ kolegom do Wulkeje Schweidnicz. Nadobo skocźi jemu póh do koła. Adler padże ſ koła a wosta bjez wědomja leżo. Jeho dowjesechu do wobydlenja.

S **Derchwa.** Tkhóry žu na jenym blaku dźełacź a na druhimi schtwri kokoske sakukałe. Hacź dotal poradźi žo, młodeho tkhóra pohadnyć.

S **Bóšpwez.** (Njelbože.) 17 létny samkarski wuczobnik Gustaw Schokta stupajo po postkhodže mišny a slemi žebi nohu.

S **Hajnitz.** Sstrjedu popoldnju wokoło 4 hodź. saja Boża ruczka ł. bosczengarja Pawola Hóniga. Pot hodź. podsitkho pak semrje jeho mandželska Bertha Hóntgowa rodżena Kłoßez. Wobaj mandželskej stojeschtaj w 58. lěcze žiwjenja.

S **Terkez.** (4 Boże wohenje w jednej nozu.) 4 wohenje rasschachu wežera naschu wieſ a wokolinu. Wokoło 1 hodź. w nozy sapali so ſtomjana hromada kublerja Jurja Förstera a nětkotre mjeńschiny pósdźiſcho twidnyi woheń w połnej brósni, hdźež so na 400 ztr. pschenicy spali. Pólna brósen bě wot hromady schwarny truch skalena. Wona ſtuſcha też kublerjej Försterej. Hiſchcźe ko posledni woheń hascho-waſche, tuž palesche so Hižo na tśeźim nětenje. Sskonjana hromada kublerja Kurta Förstera so snieži. Sa dwě hodźin wołasche ſwón ł schtwórtemu wohenjej. Wulka brósen kublerja Kurta Gerlacha ſpali so hacź do procha. Wschě žně sobu. Brózowanju wohnjowje wobory poradźi so, so so tu dalsche twarjenje njewotpalichu. Dokelž su wschě schtwri wohenje wot so žalene, tak dże je jedyn nje-kniežnomnik je załoźił. Wone dże so Hižo na nětšeho muža tuka, kiž je po wohenjach tak dźiwnje rěcźał a so nětko po-minył. Kaž so powěda, je wón też naspomnił, so chce žebi žiwjenje wsacź. Polizija so jara stara, so by ſtóſtnika wu-žlědźiła.

S **Wósporka.** (Wólby.) Ministerstwo je dowolilo, so ſmědźa so we Wósporku gmejnſke wólby też na dniu 7. de-zembra ſtacź. Tak budźemy my 7. dezembra do naſcheho gmejnſkeho a do némiſkotnetho ſjejma wolicź.

S **Běteje Wody.** Hłoſowanińſke liſcźiny wuležu w czaſu wot 15.—22, nowembra. Njech ſobi kóždy wolcź a kóžda wolerka je czaſom wobhlada, hacź ſu w liſcźinje ſapiſane.

S **Běteje Wody.** Zyrkwinſke wólby budźa 25. januara 1925. Wolicź ſmě jenoš, ſchtóž je žo porjadnje pschipo-wědźił.

S **Běteje Wody.** (Kak maſch ſo pschečźiwo ſkaženoſći ſchtitacź.) Dwórſke pěwy dyrbja pschihotowjśane bycź a we ſwo-ſtokich fleſkach pschebywacź. Pěry, kiž ſu we ſſtwach, pche-daiwańach, hoſcźenzach a w druhich ſjawnych runnoſcach dźerża, dyrbja też na rjeczału bycź. Kóždy dyrbja ſo też ſajwrjecź a njesmědźa ſ druhimi ſwórjatami hromadźe pschicźicź. Pěry, kiž maja knuty pranz, móža ſo na powjaſu na dróży wjeſcź. Kóždy poſ, kiž ſwobodnje wokoło běha, dyrbi ſo pjerza ſaſſelicź.

Hospodarſki rozhlad.

W Budyſchinje, 14. nowembra 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:
(Kurſ we tyſu žu w miliſonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	22 090
jendźelſki punt	19 325 000	cźeſkoſł. króna	12 470
ſchwajcarſki frank	80 660	10 mil. pólſk. mark	79 400

Njenjeſty bě wežera na Barlinſkich wikach lohko bostacź. Wichóna dań wosta pschi ¼ proz. Mězacźna ſtaji žo na 11—12 prozentow.

Efektowe kurſy běchu na Barlinſkej burſy wežera ſtabo-ſche. Sa to ſtatne poſcźonki wežera cźim bóle hore bjachu. Wójnſka poſcźonka khodźeſche mjes 850—975 milijardami prezentow.

Na **produktowych wikach w Barlinje** bě žito wežera powſchitkownje ſtabe, byrnjež Amerika krute placźiny pósźila. Tu muka njeběše. Wikowarjo dobru wukrajnu muku ſa pomérnje niſku placźiznu poſtcźiwaju. Tehodła naſche młynu žita njekupuja. W jecźmjenju a wowſu běchu wiki jara ſmadne. Womjeſchki a wotruby mějachu mérne wiki. Wežera pła-cźeſche zentnar:

w Lubiju

pschenicy 10—10,50, rožki 10—10,50, jecźmjenja naléteho 12—13, wowſa 8—9,25 ſt. hrivnow,

w Barlinje:

pschenicy 10,65—10,95, rožki 10,55—10,85, jecź-mjenja naléteho 11,20—12,50, nałymneho 9,80 hacź 10,50, wowſa 8,10—8,90 ſtotych hrivnow.

Wiki wežera w Lubiju: Butra 1—1,30 hr. kuſt, jeja 18—22 np., hušy 1,20—1,50 hr. punt.

Wiki wežera we Shorjelu: Butra 1,10—1,20 hr., jeja 18 np., méd 1,60 hr., hušy 1,20—1,35 hr., bźele hriby (błe-bornicźki) 50 np.,

Wiki wežera w Khocźebuzu. Butra 1,90—2 hr., jeja 18 np., karpy 1,50, ſchcźuki 1,20—1,30 hr., wuhory 2,30 hr., ſimy 2,60 hr., kury 2,50—3 hr. ſchtuka, howjaze mjaſo 0,85 hacź 1 hr., cźelaze 1—1,20 hr., ſwinjaze 1,10—1,30 np.

Sdwinjaze wiki tam. Pschitchnali běchu 862 proſatow a 70 běhakow. Wone płacźachu:

	male:	ſrjenje:	wulke:
proſata	8—12 hr.,	12—18 hr.,	18—24 hr.
běhaki	25—50 hr.,	50—85 hr.,	85—130 hr.

Nětkotre płacźiny ſ Drjezdźańſkich wikow (Markt-hallen): Sdorna 1,06—2,50 ſajaz 1,20—1,50 bażanty, ſajony 5—7, kury 4,50—6,00, kacźki, dźiwje 3,50—4,50, ſtrowony 2,50—3 hr., hušy 1 20—1,50 hr., kacźki do-mjace 1,40—1,90 hr. kury ſtare 1,20—1,70 hr., młode 1,20—1,70 hr., karpy 2 hr., ſimy 2,50 hr., wuhory 3,30 hr., jabłuka 5—30 np., kruſchwy 5—20 np. pruſſiju 50—80 np., wołoſſe worzechi 65—100 np., méd 1 80—4, bórny zentnar 3,80—4,30 hr. ro puncze 5 np., butra miſkarſiſa 2,20—2,50 hr. hurſka 2,20—2,40 hr., jeja 19—22 np.

Tydźeńſka rozprawa wulkokymjenjenjoe Metz a: Co w Barlin-Steglitz. Wiki běchu rowſchitkownje mérne. Nejcźiſto cźerwjeneho dźećela a luzerny ſo rozpſcheda. Se-bedźe Wóſſka wjeſe w rjanym ſymju na wiki ſcźele. Wóſi a lupiuow ſo wot tam wjele wotcźakuje. Wobrot we rěrwowym ſymjenju je troſchku popuſcźiſi. Zemnar pła-cźeſche:

Cźerwjeneho dźećela	90—130 hr.
běłeho dźećela	130—190 hr.
ſchwedſkeho dźećela	60—92 hr.
módreho dźećela (luzerny)	68—96 hr.
žołteho dźećela	36—42 hr.
wócźineho dźećela (Wundklee)	76—110 hr.
inkarnatſteho	22—26 hr.
jendźelſka wódna powodnina (Raygras)	32—44 hr.
ſlotnik (Timotee)	38—48 hr.
łucźna	50—60 hr.
hejduſchka	13—14 hr.
kokodźij	10—13 hr.
ſonop	28—32 hr.

Na pschedań:

Stejaza hola, Jan Wagner we Wukrancźizach.

Krowa we Khrójcźizach cźo 19; młoda, wuſkokoſnucźelna podhobna we Wětericźy cźo. 6.

Młodźicźki we Lěſſej cźo. 3 pola Kamjenza.

Kolo, ſonjage Bertonej Marta w Sklepom.

Koſy, dójjy, we Běłej Wodźe, w nowym hacźe cźo 14.

Sso pytaja:

Mourer, Franz Bernhard w Budyſchinje, Kaeublerowa dróha 6.

Moleriſti, Rodig w Budyſchinje na Tuchorſkej haſy 3.

Puczjobnik, Kellingez draſtowa barbjejnja a cźiſſejetnja w Budyſchinje.

Wuczobnija ſa ſwjpyſchenje, A. Roſt w Budyſchinje na bohatej haſy.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje, doþ. ½11 hodź.: Sdnadny wobrot (Umſatz). Zadaja wyſchſche placźiny, kotrejž ſu njepſchihotowkuza. Zita ſo malo poſtcźuje. Muku wikowarjo pſchedawaja. Tendenza: mérna.

Placźiny na Barlinſkich produktowych wikach.
Zito a wotijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, ſewal 100 kg.
placźiny po Rotej hrivnje.

	13. 11.	12. 11.		13. 11.	12. 11.
Pschenica	213-219	213-220	rapš. wožuſchl	16-16,20	16-16,20
rožla	212-217	213-220	poch. melaſa	8,00	8-8,00
nałet. jecźmjeń	224-260	224-250	ſerabella	13-13,50	13-13,50
nał. jecźmjeń	—	—	běrnaze kruški	18-18,50	18,75
wowſ	172-178	174-180	bany	21-22	21-22
kukrinja (Mais)	—	—	wota	17-19,00	17-20,00
pschenicźn. muka	30-32,50	30-33,00	lanu wožuſchl	25-26,00	25-25,75
rjana muka	29-32,50	30-33,00	módre łupiny	13-14,50	13-14,50
pschenicź. wotr.	12-12,60	12,63	ſolte łupiny	15—18	15-18,00
rjane wotruby	11-12,10	12,10	ſyno, 50 kg	3,95-3,15	3,00-3,15
rapš	390-400	400	ſtoma, rjana	1,00-1,15	1,00-3,15
lanu ſywjo	390-400	390-400	„ pschenicź.	1,00-1,15	1,00-1,15
hrócź	21-24	21-24	„ wowſowa	0,90-1,00	0,90-1,05
wieluſchći	15-16,50	15-16,50	„ jecźma	0,90-1,00	0,90-1,05

Wiežne placźiny wežera	**w Kamjenzu**	**w Lubiju**
Wſcho po ſtotej hrivnje	**ſa 1 zentn.**	**ſa 1 zentn.**
Pschenża	10,00—10,50	10,00—10,50
Rožka	10,00—10,50	10,00—10,50
Jecźmjeń	12,00—13,00	12,00—13,00
Wowſ	8,00—9,25	8,00—9,25
Syno	3,00—4,00	3,00—4,00
Stoma, ſ maſch. młócź.	1,50	1,10—1,60
Stoma, ſ ſaſſlanju	1,40	
Stoma, ſ ruku młócźena	—	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja	2,40—3,00	2,40—3,00
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,00—5,20	4,00—5,20
Jeja	0,19—0,20	0,18—0,20
Pschenicźne wotruby	—	6,40—6,70
Rjane wotruby	—	6,40—6,70
Pschenicźna muka	—	17,00—18,00
Rjana muka	—	16,00—17,00
Proſata, wulke	—	—
„ ſrjenje	—	—
„ małe	—	—

Placźiny réſneho ſkotu na Drjezdźańſkich ſkotnych wikach.

13. nowembra 1924. Placźiny po zentn. a ſt. hrivnach.
Stóne druzny a wosjwanjenjenje.

Woły: —.

Polnomſaſtne, wukormjene, najwjeſtſche réſneje hódnoſće hacź do 8 lět	50-54
Mjenje młodźe, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	42-48
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane hacź	36-38
Mjenje pjewane wſchěch ſtarobow	22-23

Byli: 5.

Polnomſaſtne, wurośćene, najwjeſtſche réſneje hódnoſće	52-54
Polnomſaſtne, młódſche	48-50
Mjenje wukormjene młódſche a derje pjewane ſtarſche	38-42
Schpatne	23-36

Jałoſzy a krowy: 5.

Polnomſaſtne, wukormjene krowy najwjeſtſche réſneje hódnoſće	50-53
Polnomſaſtne, wukormjene jałoſzy najwjeſtſch. réſnee hódnoſće hacź do 7 lět	42-46
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałoſzy	32-36
Derje pjezvane krowy a mjenje pjezvane jałoſzy	26-30
Mjenje a ſchpatne pjezvane	20-24

Cźelata: 640.

Naſſejſche wukormjene	75-79
Mjenje wukormjene a taſte wot zyza	66-70
Schpatne	56-62

Wowzy: 135.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	——
Starſche wukormjene	40-44
Mjenje wukormjene (Meraſchale)	20-30

Eswinje: 506.

Polnomſaſtne, wożebitych zahonow a ich ſchćiżenkow, hacź do 1½ lět ſtare	76-80
Wukormjene	82-84
Mjechne	70-74
Schpatne	65-68
Ranzy a kundroży	55-70

S **Běteje Wody.** Hłoſowańſke liſcźiny wuležu w czaſu wot 15.—22, nowembra. Njech ſobi kóždy wolcź a kóžda wolerka je czaſom wobhlada, hacź ſu w liſcźinje ſapiſane.

S **Běteje Wody.** Zyrkwinſke wólby budźa 25. januara 1925. Wolicź ſmě jenoš, ſchtóž je žo porjadnje pschipo-wědźił.

S **Běteje Wody.** (Kak maſch ſo pschečźiwo ſkaženoſći ſchtitacź.) Dwórſke pěwy dyrbja pschihotowjśane bycź a we ſwo-ſtokich fleſkach pschebywacź. Pěry, kiž ſu we ſſtwach, pche-daiwańach, hoſcźenzach a w druhich ſjawnych runnoſcach dźerża, dyrbja też na rjeczału bycź. Kóždy dyrbja ſo też ſajwrjecź a njesmědźa ſ druhimi ſwórjatami hromadźe pschicźicź. Pěry, kiž maja knuty pranz, móža ſo na powjaſu na dróży wjeſcź. Kóždy poſ, kiž ſwobodnje wokoło běha, dyrbi ſo pjerza ſaſſelicź.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchina.** W Michoſſej ſtrukwi ſmije 22. niedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. farat Dyſchel nowitku ſwjedźenu a ſwj. wo-łakanje, dop. we 9 hodź. farat Nada němſku a ½11 hodź. ſerbſku Bo-ju ſłužbu. Pop. we 3 hodź. we ſali Sserbſkeho Domu ſmije žónke ſe-wařſkowe ſwójomu ſhromadźiznu. — Pop we 10 hodź. we wokrjesnej wobhladakni ne Zidowje Boża ſłužba, farat Dyſchel. — Pokutnu ſrjedu ſmije rano we 8 hodź. farat Nada ſerbſku ſpowjedź a ſwj. wo-łakanje, dop w 9 hodź farat Dyſchel ſerbſku a ½11 hodź. němſku Bo-ju ſłužbu, pop. we 4 hodź. farat Nada němſku ſpowjedź a ſwj. wo-łakanje. Kollekta ſa wohładźanych khudych. — Wumrieli ſu: 8. 11. Friederika Auguſta ſwud. Bremenkowa rodź. Quadenfeldej ſ Drjezdźan, na Zidowje, 86 l. 9 m. 11 dn. — 7. 11. Marja Madlena rodź. Lućzej, Renowſchta Jurja Schołty, rataraja, pólnita a khježerja na Zidowje, mandželſka, 74 l. 8 m. 12 d. — 8. 11. Marja ſwud. Hofmannowa rodź. Zuſchlej ſ Drjezdźan, rodź. ſ Hodźija, na Zidowje, 79 l. 7 m. — Emil Robert Sommer, dźełacźer w płunatni, na Zidowje, 61 l. 1 m. 26 d. — Johanna Kerka, njemandź. dź. w Dolnej Kinźe, 41 l. 10 m. 6 d.

S **Huſki.** 22. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpo-wjedź, ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke Boże ſłužbu. — Na pokutnym dnju rano ½8 hodź. němſka ſpowjedź, dop. ½9 hodź. němſka a w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S **Bukez.** 22. njedź. po ſwj. Trojizy rano ½8 hodź ſerb. ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. — Po-kutny dżeń rano ½8 hodź. němſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Pop. we 3 hodź. ſerbſke a ½11 hodźin ſerb. Boża ſłužba. Pop. w 3 hodź. němſka ſpowjedź.

S **Khmaſzij.** 22. njedź. po ſwj. Trojizy hdźe rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. we 9 hodź. ſerbſka Bo'a ſłužba, ½11 hodź. je něſchpor sa dźećzi. — Pokutny dżeń hdźe rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. we 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodźin němſka Boża ſłužba. Popodnju w 3 hodź. němſka Boża ſłužba ſe ſpowjedźu w Nowſchan-ſkej ſchuli. — Wumrjeſa Hana Marja Lowſez, dźełacźerja w Kowarcowje mandź. hjowdźicźa, 9 m. 28 dn. ſtara.

S **Khałez.** 22. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſke ſpo-wjedź, dop. we 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke Boża ſłužba. Injez farat Schołta ſ Wulkich Sdźarow. — Pokutny dżeń rano we 8 h. němſka ſpowjedź, dop. we 9 hodź. němſka Boża ſłužba: Injes farat em. Mehnert ſ Njeſwačzidła. Popodnju w 2 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, kotrejž ſo ſerbſka ſpowjedź pschihomknje: Injes farat Mrózat ſ Kupoje.

S **Łuha.** 22. njedź. po ſwj. Trojizy dop. w 9 hodź. ſerbſka Bo-ja ſłužba. — Pokutny dżeń rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, dop. we 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S **Delnjeho Wujeſka.** Njedźelu, 16. nov. dop. we 4 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje.

S **Wóſtſinkach.** 22. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. we 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. — Pokutny dżeń rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. we 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje ſe ſwjatym wotłakanjom. Kollekta. Popodnju ½4 hodź. Boża ſłužba ſe ſwjatym wotłakanjom w Wěſeji.

S **Wuſkeje Wody.** 22. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. — Pokutny dżeń rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Popodnju w 4 hodź. w Adolf-ſkiſej ſchuli němſka mutrnoſcź.

S **Noßarcźa.** Njedźelu dop ½9 hodź. ſerbſka a ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. ſyromadźinſko ſjed. młodźiny ſa wołſebite jednanje. — Pokutny dżeń rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, we 9 hodź. němſka Boża ſłužba, ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S **Budyſterz.** Njedźelu ſmije farat Domaſchka rano ½8 hodź. němſku ſpowjedź farat Boiz dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź ſerbſke proſowanje. Pop. we 2 hodź. ſyromadźinu. Pop. we 4 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Na pokutnym dnju ſmije farat Domaſchka rano ½8 hodź. ſerbſku ſpowjedź, farat Boiz dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke proſowanje. Psched zyrkwinſkej ſłužbu ſe ſpowjedźu

* **Row na horje Groß-Glockner.** Wjele krajow ſu k cżeſći tak mjen. „njeſnateho wojaka“ ponnik poſtajili. We Jendżelſtej, Belgiſtej, Franzöwſtej a Italſtej leži tutón cżeſtny row wożrjedź hłowneho měſta. Swjatkowy minister ſa wójſko w Rakuſtej pak ſudźi wo tym takle: Row naſcheho „njeſnateho wojaka“ njeſmě być wożrjedź hłowneho měſta, hdyż ſo mjes drubimi pomnikami ſhubi, hdyż hołk a rowk kóżde rozpominanje mylnej, ale horjeka w alpach, we wěcżnej cżiſchinje, na naſchej najwyſchſchej horje, na Groß-Glockneru. Do ſcżeńy horiſka dyrbja pionjerojo row wukamacż, ſo by dałeko do kraja ſhladował, a rěcżał wſchém wobydlerjam drje w němnych ale tola ſhutnych ſłowach, do wutroby. A ſchtóż row wojaży widżecż njemóże, dopomni ſo tola na njeſnateho wojaka a ſ tym na ſurowu wójnu a na bolożtne rany, kiż ſu ſbił. — Też w Sſerbach ſu nětołre wożady pomniki ſa ſwojich padnjenych na hórkach w cżiſchinje bożeje ſtwórby leżazych poſtajili, kotrež njerěcża tak jenoż k wożadże ale wſchém, kiż jón, byrnjež też jenoż ſ naſdała, wuhladaju.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Zybelniſti techniſar Julius Keeders ſ Dubrawki pola Barta proſhy wo dowolnoſcż, ſo ſmě poſpytowanſku zybelnizu na lężomnoſći 227 ſatożicż. Schtóż ma nětżto pſchecziwo temu, njech to ſa dwě njedźeli na hamtſkim hejtmanſtwje wojjewi.

*

Wo **konkurſowym jednanju** wo ſamożenju

1) ſjatneho wikowanſkeho towarſtwa firmy twunjelſke mlyny we Wotwinjowe, Julia Körnera we Wotwinjowe — K. 11·24 —,
2) mějićela mlyna Jana Měrcżina Körnera we Wotwinjowe — K. 12·24 —,
3) Marije ſtwud. Körnerowoje rodź. Měrwiż we Wotwinjowje — K. 13·24 —

ſu dołżniży namjetowali, konkurs ſaſtajicż. Namjetu a wuprajenja konkurſowych wěricżelow wuleża na ſudniſkej piſarni (wo ſtwje 174). Wobdźělenі njech ſebi je wobhladaja.

*

— **Němſke ſtatne wołby.** Sapiż hłożow ſa wołby do němſkoſtatneho ſejma, kiż ſo 7. dezembra wotměwaja, wuleži wot njedźele 16. novembra hacż do njedźele 23. novembra 1924 na kupniży na nutſkownej laiwſkej haſu 1 w druhim poſthodże. Kóżdy może ſebi ſapiż wobhładacż a to njedźelu 16., ſrjedu (pokutnym dniu) 19. a njedźelu, 23. novembra wot dop. 9 hodź. hacż do pop. 1 hodź., na dźeſatych dnjach pak wot dop. 8 hodź. hacż do pop. 1 hodź. a wot pop. 3 hodź. hacż do 6 hodź.

Kóżdy, kiż ſapiż hłożow ſa njedoſpołny abo njeprawy ma, njech to hacż do 23. novembra 1 hodź. ertnje abo piſomnje měſchczańſkej radże woſjewi. W pſchipadże dyrbi ſo to ſ wożebitymi dopokaſanі dowjeſcż.

Wólicż ſmě jenoż, ſchtóż je do wólbneje liſćiny ſapiſany abo kiż je wólbne wuprajenje hótſak.

Měſchczańſka rada. Wólbny hamt.

*

Ponjenje dopředkapłaćenej ratarſtwa a pſchemyſła na dohodny a towarſtwowſki dawk. Dopředkapłaćenja ratarſtwa a pſchemyſła na dohodny a towarſtwowſki dawk ponjża ſo po poſtajenju němſkoſtatneho preſidenty wot 10. novembra 1924 ſ prěnjomu rafej ſa měſaż dezember wo ſchtwórty dźěl. Schtóż ma potajlim ſwoje dawki měſacżnje do cżaſa płacżicż, pola teho płacżi ponjenje ſ prěnjemu rafej na 10. januar 1925 (woſtorcżnu cżaſ hacż do 1. januara 1925).

Schtóż pak ſchtwórcżſlětnje dopředka płacżi, teho ſumma ſo wo dwanaty dźěl poniżi. To płacżi też wo dawkowych pſchedkapłacżenjach, kiż maja ſo hacż do 15. novembra ſtacż ſa dołhody ratarſtwa a hajniſtwa.

Finanzny hamt.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Dirigentoju ſerb. ſpěw. tow. maja ſobotu, 15. nov., 1/4 hodź. w Serb. Domje ważne poſedźenje a wuradżowanje dla ſpěwanſk. ſwjedżenja 26. t. m. w „Krónje“ w Budyšinje. B. Krawc.

Zwjazk ſerb. ſpěw. towarſtwow zmėje ſrjedu (19. XI.) a njedźelu (23. XI.) popołdnju 1/4 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje ſpěwanſke pruhi za koncert (26. XI.) w „Krónje“. Wſitke towarſtwa njech přiſłu. B. Krawc.

Serbſke tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy. Spěwny wotrjad ma pjatk, 14. novembra, wjeċor we 8 hodź. ſpěwanje. Wſitcy maju z dypkom a z wěſtoſcu přińć, dokelž je 26. nov. tón wulki ſpěwanſki ſwjedżeń w Budyšinje. Dirigent.

Spěw. tow. „Bratrowſtwo“ wuhotuje njedźeln, 16. nov. 1924, wjeċor w 7 hodź. w „Němſkej kħěži“ ſwój nazymſki ſwjedżeń z bohatym programom a rejemi. Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeproſuje předsydſtwo.

Spěw. tow. „Radoſć“ w Bukecach ma njedźelu, 16. nov. ſpěwanje, mużojo pop. w 1 hodź., żónſke w 2 hodź. předsydſtwo.

Delnі Wujezd. Njedźelu, 16. nov., je zhromadźizna Serbſkeje ludoweje ſtrony. Ważny přednoſk je přilubjeny, tehodla ſo wſitcy Serbjo a Serbowki přeproſuja. — Potom ma hoſpodarſki wotrjad towarſtwa „Zahrodki“ a cyle za towarſtwo ważne poſedźenje. Winowatoſć kóżdeho ſobuſtawa je, zo přindże. Předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smołaŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brěżyncy. — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Njedosahanje měſtnoſce dla **totalne wupředawanje** wſěch porcelinowych, kamjelnowych, ſkleńcżanych a niklowych tworow.

Płaćizny ſu wupředawanju přimérjene tunje.

Dale přinjesu tutón tydżen ſcżěhowace wosebite poſkićenja:

Dźělbu **żonjacych mantlow** w najlěpšim wuwjedżenju wot 12.50 hr. ſem
„ **żonjacych drastow** najlěpších kajkoſow „ 8.— „ „
„ **dźěćacych drastow a mantlow** „ 3.— „ „
„ **hólcżacych woblekow** wuznamneje kajkoſce „ 8.— „ „
„ **mużacych jupow** (Ueberknöpfer) „ 18.— „ „

Dźělbu **mużacych woblekow, ulſtrow, lodowych mantlow, gumijowych mantlow** najlěpších kajkoſow a najſwědomiċiſich wuwjedżenjow po ſpodźiwnje tunich płaćiznach.
„ **muż. klobukow** wot 2.— hr. ſem, **ſportſk. cżapkow** wot 1.50 hr. ſem
„ **tkanin. a velór. zbytkow, koſlac. ſukna a barchenta, gardinow.**

Prošu wopytajće mje a budźeće ſpokojeni

Moje poſkićenja ſu bjez konkurrency tunje.

Telefon čo. 12 **Welsec kupny dom w Kulowje.** Założeny 1868

Na podźělne płaćenje

poručam ſwój hohaty ſkład

mużaceje, żonjaceje a dźěćac. konfekcije

każ też

meblowych a polſtrowych tworow.

Kredit też zwonka Budyšina.

Wonkowni kupcy dóſtanu při kupjenu za wěſtu ſummu żeleznisku jězdu zarunanu.

Po hotowym napłaćenju kupjene twory hnydom ſobu dawam.

Carl Horn naſl.

meblowy a tworowy kreditny dom

w Budyšinje

na hłownym torhoſću rózk jerjoweje haſy 2 I.

Spěw. tow. „Bratrowſtwo“ w Kulowje

wuhotuje **njedźelu, 16. novembra**

w „Němſkej kħěži“ w Kulowje

ſwój

nazymſki ſwjedżeń

z bohatym programom a **rejemi.**

Započatk z dypkom w 7 hodź.

Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeproſuje

předsydſtwo.

Hoſćenc w Pančicach.

Njedźelu, 16. novembra 1924, su

zjawne reje.

Hoſćencař.

Konfekciiowy dom

Otto Preuß

mějeċel **Korla König**

w Budyšinje

žitna haſa 4 žitna haſa 4

Lěpšinſke poſkićenje

mużaceje, żonjaceje a dźěćaceje konfekcije

jenoż dobre kajkoſce po najtuńſich płaćiznach.

Corne mużace paletoty, dobra twora, wot 42 hr. ſem
wěrowanſke wobleki, dobra ſuknowa twora „ 70 hr. ſem
jupy, ċopłe podšite „ 22 hr. ſem
ſmuhate kholowy, Breecheſke a lacy w hobrak. wubjerku
Aſtrachanowe, Krimmerowe a žłdźane płyſowe żonjace mantle wurjadnje tunjo
dźěćace mantle a wobleki, ċopłe podšite, najtuńſo-

Kedźbu! Njeswačidło!

Česćenym wobydlerjam w Njeswačidle a wokolinje dawam z tutym k wjedżenju, zo **ſobotu, 15. novembra**

druhu předawańju krótkich a šiċowych tworow, hotowych šatow a bluzow

připrawju.

Mam hobrſki wubjerk dybzačn. rubiškow a šórcuchow. Z prōſtwu wo dobroċiwu podpjeru wozjewjam tuto.

Z poċesċowanjom

Marja Adlerowa w Njeswačidle 45b

w domje krawſkeho miſtra Baucha

a w **Budyšinje** na Karlowej dróży 22 delka na lěwo.

Dybzačne rubiško darmo

(48×48 cm wulke jenoż dobra hódnoſć)

dóſtanje, ſtóž za 5.00 hr. twory kupuje,

zo by ſo kóżdy wo hódnoſći mojich tworow a nizkich płaćiznow přeſwědčił

A. Kasper, Burglehn 11

w Budyšinje Telefon 788

Paleny kofej

ſyry kofej

we wubranych najlěpších hódnoſćach a wěſtkich měſenjach poruča jako wosobitoſć

Karl Nowak naſl.

Alfred Hemmann

na žitnej haſy 10. Telefon 744.

Waštoty

(Hobelbänke)

za bildarjow, wojnarjow, diletantow (lubowarjow)

poruča

fabrika drjewjanych tworow

Otto Käppler

na Hošic haſy 23.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. haſy 10

Wot **pōndźele,** 17. t. m., ſteji wulki transport

wysokoſećelnych

kruwow

(někotre też z ċelatami)

w mojich hrōdźach w hoſćencu „Ke khurwjeſchej“ w Budyšinje płaċizny hódno na předań.

Emil Gräfe, ſkótna wikowańja.

NB. Zamōnjam też na rězny ſkōt. Telefon 63 a 418.

Gardiny . . . metr po 80 pj.
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hipiki 50 pj., wolma 1 hr.
wōskowane přikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawkej haſy 10.

Strowe ſuche

lane ſymjo

kupuje

Schkommodan

wolenica we Wojerecach, telefon 65.

Žony

Poruċam ſwój wulki wubjerk pſchewjaſtow, měſaċnych a pſchedpadowych powijajow, podpołožkow.

Śeju rad i rabje.

Wagnerowa w Budyšinje, pſchi ſchulerſkim wrotach cżo. 9.

Płaċizny hódno

židźane trikowe

drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bokelmann naſl.

Młoda ſuċelna

ċehniwa kruwa

je na předań

w Jaworje čo. 10.

Parjena (Gedämpfte) młoda hušyza z běłymi rěpłami.

Hušyzu wo kašeroli na butšje trochu popjeć. Potom ju wjsni won. Butru wotlij. Schtož w kasseroli wostanje z běłem winom, smješchej a něschto dleje war. Nětko hušyzu sašo do teleje z winom smješchoneje a smarjeneje polinki połoj a ju par. Do wotlatoje butry nakraj palz dołhe a palz tołste běłe rěpki. Te njech so w butji šmuzga. Potom posypaj je z zokrom; Wschitko tak dołho bruń, doniž so rěpli z jašnobrunej schflenczinu (Glasur) njepokažnu. Na žame waschnje pschihotuj a poschflenczuj (glaseruj) malo zbolitt Odvjž je hušyza nimale měhka połoj ju do druheje ponojezki abo kašerolki. Wobkładj ju z rěpkami a zubłu, kotrež so po wopišanym wukasanju poschflenczila. Hušyzu polij se polinku, w kotrejž je so parila a podaj ju w ponojezkju z rěpłami a z zubłami wobkładzenu na blido.

Hušyzy drobczk z čzornej juschku.

Drobczk wučisčej a potom jón swar w čzelenej wodze. Je-li swarjeny roskraj do wotzvdženeje wody kruschwy abo jabłuka na běrtlki. Worjeski jim wukraj. Něsto je mjeńše swar. Do teho lin kreń hušyzy, kotruž so do žudobja wudběrjeć daka a z ličakom šmješchała, so žndnyża njeby. K temu pschidaj zokor a mlety popjer a nalitij. Derje měschejo wschitko hromadże swar. Je-li tale juschka swarjena, składj do njeho hušyzy drobczk. K temu pschidaj w čzelenej wodzi warjene zaktowe kulki. Wschitko podaj w hłubokej schłli na blido.

Sčuschene hušyzy mjaso.

Sa kuschenje wuběr derje kormjenu, tučnu mkodu hušyzu. Odvjž so ju wukuklika a swonka a šmutška na najlěpje wucziščita, rošstraj ju po dołhosczi do dwojich połojczkow. Kóždu połojczku narzbuj z šelu, zekorom a salpetrom. Potom połoj jej do hlinjancho horniza a czjeli kamjeń na neju. Tu njech wonej 5—6 dnjow wostajetej. Odvjž so wobej połojczizy z hornza wsaka, sawal kóždu z njeju do kokboby. Tu sajchij hromadże. Sawicz abo sawalicz dyrbjischi tak, so je tučny dżel połojczki z wonka. Na taike waschnje zhotowjenu kokbašu wuwalej derje w pschenczinych wotrubach. Nětko je tydżeń hacz dwě njedżeli w kurje šuschi. Skónczinje powješ je tydżeń na czerstwy pomětr, so bychżtaj dołkodnje so wutzuschikej. Halle po dalschim tydżeniu wotmeczi je šuschenje połojczki pschenczine wotrubv, kotrež bychu šnano na nej hischcze wižake.

Njesrake tomaty klasej.

Njesrake tomaty hodża so je želu a paprikom na ličako klasej. Mako snate pał hischcze je, so so tež hodża z winowym ličakom, kaž make górki, klasej. Wimi njesrake tomaty, po možnosczi małe płody. Te derje wotmyj a daj wodzi derje wotběhnycz. Nětko je do hlinjaneho abo schflenczaneho žudobja sworschtuj. Mjes nje polo; hdyž a hdyž kornjatko běłeho popjerza. Dale roskroń truf papriki a někotre parlokite zubłi. Potom pschilij telko winoweho ličaka, so wyschsche tomatow zjeji. Po schtyrjoch dnjach tele ličako wotlij a wotwar. Jeschcz, kotruž so pschi warjenju pokaże, wotczerpaj. Hdyž je ličako wusłudko, lin je na tomaty. Sdubobje z tomatami z pergamentowej papjeru powjasaj. Tomaty pschidawaj k jedjam, kaž do ličaka nakładzene górki. Wone hodża tak wubjernje, so je pschego sašo po tymle rezepcze škadjesch.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Psched czelenjom pschedach kruwu. Kupz 6. augusta po nju pózka. Kónz awgusta dostach powjesć, so je lékar 26. awgusta spójnał, so je kruwa na tuberkulozu wumjenja khora. Tydżeń do czelenja mějesche kruwa sačzeklinu na wumjenju. Kruwa wosta tak dołho we mojej hrodži, doniž so sačzeklina njesjubi. Wikował kruwu 9. awgusta dale pschjeda. Tehdom na wumjenju žaneje sačzeklinu nječe. Ale pola noweho kupza so sačzeklina sašo pokaża. Tón po lékarja pózka, kotrež spósna, so je mózno, so ma kruwa tuberkulozu wumjenja (Eutertuberkulosevderdacht). Kupz wobroczi so na wikowarja, jemu njedostatk porokuje (Mängelrüge). Kruwu pschedawajo, njejsym žaneho rukowanja sa wobzebite njedostatki pschewsak. Sdym pschi pschedawanju jenoż prajit, so na kruwi žaneho njedostatka njesnoju. Pschi pschedawanju žanych žiwdołom njeměješ. Sdym ja winowatv, sa něsto spólnate njedostatki rukowacz a kruwu sašo domoj wsacz? Dyrbjał ja w tymle padże wikowarjej schłodu sarunocz?

Wschědny sakon (Bürgerliches Gesetzbuch) we §§ 481—492 prawa pschi pschedawanju howjadkow vjaduje. Wón postaja wobzebite prawa pschi pschedawanju koni, wobzekow, pjerschnarkeho skotu, mulow, howjadkow, wowzow a zwini. Po tychle wobzebitych prawach a postajenjach dyrbi tón, kotrež skocžo pscheda, sa wěste njedostatki (hłowne njedostatki — Hauptmängel) rukowacz. Sa nje rukowacz trjeba pak jenoż, hdyž so we wěstym czasu sjewja a hdyž kupz na sarunanju wobstawa. K hłownym njedostatkam sčuscha też tuberkulosa. Tola tu sakon pola wužitkowego skotu praji: „je-li tale thorosczi skocžo dele nježe — sofern insolge dieser Erkrankung eine allgemeine Beeinträchtigung des Nährzustandes herbeigeführt ist.“ Sakon wurasnje njepraji, hacz tuberknlosa, kotraž je jenoż na jedyn stawczk samjenowany, sčuscha do hłownych njedostatkow. Czasz ja spóznacze thorosczje je sakon pschi tuberkulose na dwě njedżeli postajił (Gewährfrist). Kaž sče nam pisali, je kruwa 6. augusta i wascheje hródże schka. Halle 26. augusta su wam sdżelili, so ma kruwa tuberkulosu. (Mängelrüge erhoben.) Tak su mjes wotedaczom a sdżelenjom njedostaka 20 dnjow saschke. Potajsim je kupz czasz pschecżakał, kotrež saloń sa tajle sdżelenja pschedpjsche. Tehodla wy sa žanu schkodu rukowacz njetrebacże.

Moje howjadko ma wumpjeru (Ausschlag). To su małe nožołcy jétsejchko. Boju so, so mi tele howjadko też druhe we hródži natyknje. Kał móju wumpjeru wuhojsch?

S wschcho dopisa njewulhadża, schto to do wumpjery je. Dokeli po lékarja pózkali njesjesče, mójemu Wam jenoż tónle średk wukasacz. Wsmicze drjewowy teer (potajkim niz i kanjentneho wuhla — Steinkohlenteer ale Holzteer.) Jedvn dżel rozpuschcze we 4 dżelach spiritusa. S tymle rozpuschczenjom masajcze wschednje wumpjeru. Wumpjera njeje natykowza.

Moja kosa ma dristowu a njedeji. Byrnjeż derje žrałe, tola dele bjerje. Schto mi wukasacze?

Dawajcze waschej kosy jenoż dobre žyzno, wotruby a rżany khleb, dale rano a wjeczor pał winoweje błesche wotwarjeneho laneho šymjenza. Khlěw dyrbi strowy, czopły a šuchi być. Je-li njeje pschc horzo, swobžélwajcze waschu kosu derje. Je-li driftawa po něstotrych dnjach njepopuschczi, potom dajcze jej 6 gramow tannoforma i něschto syrupom.

Mój srěbz kobli wkožanki i wopuschc torha. Na pastwje tej jenemu walochej torha. Kał bych jemu tule njethmanosczi wotwucził.

To je wopraudże jenoż njelhmanosczi, kotruž je srěbz pschiwsak. Wotwarcze wkóšle worjechowe kopjeschca a namasajcze kopuschi i tymle wotwarom. Je-li tole pomhacz njedyrbjako rozpuschcze teer we spiritusu a i tymle rozpuščenjom maczejcze kopuschi.

Khowajće sebi
„Serbski Hospodář“

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Čisło 36. Budyšin, 14. nazymnika 1924. Lětnik 31.

Kak khowamy kałowe khłowczki psches zymu.

S 4 wobrazami.

Běły kał, też czertwjeny a wirsinkowy žłuschcja do symsleje seleniny (Wintergemüse). Wona hakle kónz septembra a spočzatk oktobra tak prawje rozcz sapočznje. Tehodła njesměješ kał tak rucze je jemje swutrorhacz. Dale dyrbich wjedzecz, so je wschón kał wonka wjele lépje hacz nutka dżerżi. Tak wostaj jón hacz do pósdneje nasymy na poli. Stanje wschał so. so žiže druhdy w oktobrje žylne smjerski zschesłoja. Swjetschja je to jara porédko. Oktober drje nam

1. Kał i liječom sawobjity.

žylnische mušy pschinjesu. Wobruhej pokojny novembra halle porjadnje žylnische smjerski sastupja. Kał, kotrež chcesch psches symu khowacz, dyrbisch žyle žuchi z pola bracz. Je-li je pomjerimy, dyrbi prjedy rostacz. Wobuźnische hacz plahowanje kała je jeho khowanje w symje a psches symu. Wobzesnołcze su cżim wjetische, cżim mjazu dżesch kała khowacz wobzebje běłcho. Běły kał je nežnischi (zarter) a mehschi.

Pschedewschčem bjer kał zyle žuchi z pola, pschi žuchim wjedrje. Je-li jon wložimy dom bjerjesch go wěsče skały, dokeli hnije. Kał mózesch nětko no wschelale waschnje khowacz. Jón njemózesch kaž běrny do semje satrjebacz. W winzach pał plěšnimi a hnije. Běrny žadaja bjžo tajke khowanje, so móża go dosch wuparicz. Cżim nusnischc je to pola kako. Kał njeżmjesch hnydom po tym, so by jón i pola wsał, tam wroschtowacz, hdżež chcesch jón psches symu wobkhowacz. Kóždy kał, kotrež chcesch psches symu khowacz, dyrbi na powětrje rózno ležecz, jo móht go wuparicz. Bojecz go njetrebabach, so pschc wjele na wasy sbubi. Khłowczku i wonkne a swjerschcne ko pjena tak krucze wobdawaja, so go tak pschc wjele njewupari. Schtož wón na wasy žnano sbubi je jenicžki swjerschna woda a wložnota.

Strach je kał smjerjnje njeje tak wulki kaž tón, so hnije. Kał go jara pari a tehodła go też hrěje. Wón hakle něktore stopjenki nišche 0 smjerschnje.

Psches symu khowacz žměsch jenoż pózdny kał. K temu wuswol druzżiny, kotrež hakle tónz oktobra go doroscu abo dostaja. Dale khowaj jenoż te khowczki, kotrumž swonkne kopjena krucze pschihlejuja, pschi tom pak dyrbisch i tajkimi khłowczkami hischcze kahodnje a kebžlivje wobkhodzecz. Se nimi njesměsch mjetacz, so go wobiče njebychu. Wobite městna rady nahnija.

Wulke khromady kała mózesch wschak najlépje w tajkich, sa tajke khowanje pschiprawjentych brózjnjach khowacz. Naschi ratarjo wschak kał wjele kaku njeplahuja, so dyrbjeli ja jich khowanje wobzebitych brózjnjow twericz. Tala cżjemy jich pschiprawy tudy wopisacz. Kaž ja wjele tak też ja mało kaku rkacja jene a te žame prawidła. Pschedewschčem hladaj na to, so go kał hacz nanajlépje wupari a so czerstwy pomětr i njeho lózbu njetrebawschu wložnotu wosmje. Tehodła wostaj jeho nětchto czasom rózno ležo. Sestajej jón tak, so khłowczka dele a hjscz horje pokaluje. Tak i khłowczki wschcha tam nahromadjena woda wotběhnje. Woda a njetrjebawscha nłožnota staj kałej ja dołhe khowanje najschłobnischej. We rumach, hdżež kał khowaschi žmě najwjazy 2 stop. žyma a 8 stop. czopło dyrbi. Najwjazy dżěła pschekładowanje kała nacżini. Kał dyrbisch pschi rjanym žuchim wjedrje kóždy 2—3 njedżele pschekładowacz. Je-li je czopke wlóžne wjedro hischcze huschčischo. Kóždu nahnitu blak wukraj kebžlivi

2. Kał wižajo w jamzy.

snožom. Pschi tom dyrbisch žyku khłowczku skotej cżižnjez. Je-li žylnischo mjersnje dyrbisch khromady sawodżékacz.

Wjsche druzżiny kołu go khowanju jenak derje njehodża. Jako kuta druzżina je go Amagski běły kał (Amager Weißkohl) wupokasał

Kak so čim lepše dżerži, čim bóle je borostk a bostrawik. Tehodla dyrbiśch kak nałéto sahe wuśwk, so bu borostk a bostrawik. Čim dléje rosćo čim bóle sroki a čim lépje so potom też dżerži. Kakeż njeśmėśch pschemjesle ſ buśnjkom (Stickstoff) hnojicź. Po czerstwym hróbżnym hnoju a hnojnizy kak rady hnije.

Mjeśśche hromady kaka khowasch wschak najlépje na kubjach a w rumach, w kotrychż njetepiśch. Hkowcźi stkadź na desti, każ ſ hkowcźku dele, Potom sobuścźi a to tak, so

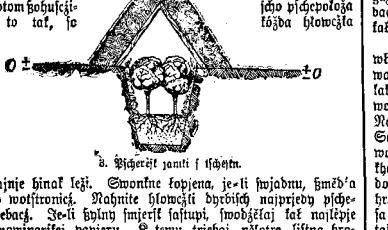

hižom prajachmy, ſ tjaścu horje. scho pschepokoża kózba hkowcźka

a. Pschereśt jamki ſ schetin.

stajnje hinak leźi. Swonkne kopjena, je-li swjadnu, śmėd'a so wotstronicź. Nahnite hkowcźi dyrbiśch najprędy pschetrjebacź. Je-li żylny śmjerśk sastupi, swodżėlaj kak nałépje ſ nowinarśtej papieru. K temu trjebaj nėkotre listna hromadże położene. Je strach śmjerśnjenja so pominyć, wotstron

papjeru hnydom sasó. Je-li so kak njedżerżi, roskraj jón bróbne. Roskraty kak na kachlach wuśuśch. Wón pomérnje

4. Tschésła sa kalowu jamku.

lohzy ikhnuje a je bórsy śuchi. Ssuschenę kak khowaj we gażowtich abo papjerjanych mėschkach. Je-li chżeśch jón rjebacź, namlocź jón pśches nóz. Potom możeśch jón każ czerstwy kak pschihotowacź.

Kat do hromodowu hrjebacź je sważeno. Je-li semja wkożna, wot lohzy hnije. Nasche wobrazy pokasuja, na kajke waschnje so w hromadach khowa. Prėni wobras pokaże nam, kak kal w nitkich jamkach ſ tiścom pokryty khowaja. Druhi wobras naš wucźi, kak możeśch kal w jamkach wiśajo khowacź. Na dwojach kósikach leźi 60—80 cm wyśśche dna żerdża. Sa nju spowjeschej kak sa tjośce, ſ hkowcźku dele. Tśeźi wobras pschedstaja nam sasó dalschi nakożt, kal pśches symu khowacź. Wón śestaja so dwaj a dwaj kerczźaj pormjo śebi do nitkeje jamki. Na njón wodżej bośki, kotrejż sy każ tśeśchku hromodże śtlepak. Tu penjetaj mjenje abo bóle ſ pjerścźcźka sa tym hacź je trébne, so śmjerśnjé njéby. Czmiśle wostaj tak dołho wotewrjene, hacź njemjerśnje, so by so kal wuparicź mohł.

Rólnistwo.

Wlecźak (Schleife) nuśne Grat we rólnistwje w kóżdym cźażu.

Wlecźak neje żadyn nowy grat. Hižo dawno ratośke cźażopiśy a knihe na njón khwalo śwominaja. Nėhdy jón jenoż w nałécźu sa pschihotowanje role trjebachu. Dżensa pa so to trochu pschemėniło. Dżensa naschi naśhomicźi ratarjo wlecźak w kóżdym cźażu trjebaja. Pschi intensiwnym ratarjenju jón śkoro pschi kóżdym wobdżėłanju role nałożuja. Dopródlatśeju ratarjo ſu spósnali, so ſ wlecźakom rolu derje a tuńjo wobdżėłaja.

Samėr, kóżdeho dżėłanja role tola je, so by frakila a słonczńje śetrakila. Cźeźku rolu dyrbiśch tehodla śwercha drobnu drjebicź, śkoru rozpukocź a mjelnu schcźinicź. K temu napschecźo dyrbiśch lohko rolu hładkowacź, pschitkocźowacź a wjasacź. Tole staj dwaj waźnej nadawtaj. Wobej żėrcu dopjelnicź k temu żtuścha wożebity wlecźak. Dżėlaja, pschedawaja a trjebaja so wlecźaki, kotrejż telej nadawtaj njedopjelnja

W nowschim cźażu naścha industrija ratatśkich maschinow tajke wlecźaki twari, kotrejż śwój nadawk w kóżdym naśtupanju dopjelnjeja.

W nałécźu ſ wlecźakom śworanu rolu śhładkujeśch a rozdrjebiśch. S tym pschinoschujeśch, so rola ruczźiścho śtoki. Sawlecźena rola tak lohzy njeśekthnje. S tym wschelaki njerjad, każ wóhniśchcźo atd. prjedy pośthadża. Pschi dżėłaniu role so pośthadżane njerdy dokładnje wukorjeni. Je-li rolu w prawom cźoku a kedżbliwje śawlecźeśch njetrjebaśch so bojecź so śmėśch nałéme żita pschėhnate. Hnydom sa kultiwatorom je radno rolu ſ wlecźakom śhładkowacź. S tym so twjerdych ruślow śmineśch a rola cźi njeśaśkhnjeje.

Jedyn śnamjenity ratař wo śhładkowanju ſ wlecźakom takle praji:

„Po mojim mjenjenju je nałéto naprjenśche, so rolu, tak ruczźe hacź na nju móześch, ſ wlecźakom śhładkujeśch. Mėrźłe któnzo jara ćuśchi. Je-li rolu śhładkował njeźoy, potom śwórane śchtrute do twjerdych wulkich ruślow śeśthnu. Ssuschaje mėrźłe któnzo ſ njeśkładkowanneje role wschu wlohu bórhy śwuczėhnje. Wobdżėłanje taśkeje śeśthnenеje role je potom jara wobczėhne a wobużne. Tehodla dyrbiśch rolu nałéto ruczźe ſ wlecźakom śhładkowaś. Schtóż ma wulke kubło dyrbi ſ wjazy wlecźakami śhładkowacź, so by dżéło ruczźe dokonjał.

Wschelazy nałéto rolu pschepatruja a potom tajku leżo wostaja. S tym rola śwoju wkohu śhubi. Także dżéło mam ja „wulki njerośum."

S wlecźakom pschihotujeśch rolu też ſ bėrnam. Ssy-li je wożadkał śawlecźeśch ſ nim do rynczźow wożadżone bėrny: S wlecźakom śhładkujeśch rolu prjedy hacź bėrny śhładżeja. S tym rolu wupśėjeśch a żebi wobjeźdżowanje wołożiźch. Bėrny źberanje żebi wołoścźich, hdyż bo śpėranja ſ wlecźakom wotemrjeły śelo a wschelaku trawu prjedy śwutorhach. S tym żebi wjele prózy ślutujeśch, wścho jeno je hacź bėrny ſe ruku abo sa maschinu śbėrach. K rėpi dyrbiśch rolu wożebje derje pschihotowacź. Wlecźak śalutuje tebi dżėłanje ſ cźeźkej walzu.

Młode żywy, kuki a paśtwiścźeja możeśch ſ wlecźakom jara śpėchowacź. Wlecźak rośbrjebi śtoru śalateho nałéteho wużywa. Wón śaniecźi śhładżaju njerjad na wożytej roli, żbėż żu nałétne żito śabrilował, prjedy hacź śhładża. Nasymne żywy jara śpėchujeśch, je-li w żaźnym nałécźu je ſ wlecźakom pschejėżdżiśch.

Radno je, tónz hapreje abo śpocźakk meje, sa tym hacź mamy pózdne abo żaźne nałéto, kuki, paśtwiścźeja a dżeźelniścźa k druhemu rasej ſ wlecźakom pschejėżdżicź. S tym rośmjetaśch mjes tym naśtate nowe knotwiścźa a naśtawoze mrowiścźa. S tym tele śastupy śrunaśch a rópt na nich śpėchujeśch, żyćenje żebi wołóśich a nėkotruźkliż wobużnoścź wobjeńdżeśch.

We lécźe cźi radżimy, kóżdy podwork hnydom ſ wlecźakom śhładkowacź. Sa pluhom dyrbi bjeś śtomdżenja wlecźak żwoje dżéło naśtwicź. Paśtwiścźeja dyrbiśch wośpjet ſ nim pschejėżdżicź. S tym rośdrjebiśch a rośmóraśch krumżagy njerjad a wobjeńdżeśch, so je paśtwa homiata. Każ je śnoże, kruwy trawu ſ homlow, kotrąż je na jich njerjedże rośtta, njeźeru. S bobom rośmjecześch wóbży a kiżykał (Sauerampfer). Po tymle pucźa tónle njerjad po nėcźim podużeśch.

Naśymu śhładku ſ wlecźakom śworanu rolu, kotruż cźeźch w śymje ſ hnojom powożyć a jón ſ ćuśchenju roskidacź. S tym konjam rośwożenje na śwjerśkej roli wołóźich. Też njeńdże tak wo wośy a grat. Na śhładkowanej roli so ćuśchenỳ huój lóśicho hraba. Wschelazy ratarjo hižo naśymu wśchu śworanu rolu śhładkuja. Jedyn śnamjenity ratař wo tym takle pisče: „Ja hižo naśymu śworanu rolu ſ wschėm nałétnym żywom a pkodam ſ wlecźakom śhładkuju. Dotelż mam wśchė pola wubrainėrowane, njeje trjeba, so rola żucha wunnjerśnje. Nėhdy bésche wulkich śchtrutow dla trébne

Wone wumjerśnychu a tak mėśesche rola nałéto śwjercha nėcźito żuchoje mjelneje pjerśchcźe. Pschi wubrainėrowanych polach dyrbiśmy so pschżeo śa to śtaracź, so bychmy roli trébnu wkohu śalohowali. Sżym-li naśymu rolu ſ lohżej próżu śhładkował, so wona na léto lóźicho wobdżėła hacź htdż ju we wullich śchtrutach ślubje śworanu wostajich a w nałécźe ſ źkła abo niż jara połdże ſ wlecźakom śładkowach. S tym mojim polam też trébnu śymśku wkohu śathawam." Sśomo we śymje wlecźak wotpocźinka nima. Hdyż ćuki ſ parnischcźowej pjerśchcźu. (Erde aus dem Kompost-Brennhaufen) powołech ſ wlecźakom śemju naśtajniśchcźo a naźdrobnischcźo rośmjetach. S teho wuthabja, so intenśiwne ratarjenje je dżenża bjeś wlecźaka njemóżne. Ale wón dyrbi najnowischcźe konśtrukcźje bycź je-li dyrbi tebi tón wużitk pschinjeścź, kotryż ſ njeje wocźaturjech.

Ratarśtwo.

Sa tym hacź bėrny pśches symu khowaśch żo mjenje abo bóle ypėchnitschcźo wurośtu.

Sa tym hacź bėrny pśches symu khowaśch, sa tym żo wurośtu! Wina, so żo ruczźe bėrny wurośtu, leźi też w tym, kak żo pśches symu khowaja. Hdyż we nałécźu jenak njeźthadżeja a hdyż żu żnė śchpatne, leźi wina też we tym, so żo pśches symu na wopacźne wuśkitje khowaja. Bėrny dyrbja żo tak khowacź, so je wėrr pśchenże. We rumje, we kotrymż leża, njeśmė ani symnischo ani cźoplśchcźo hacź 0—6 śtopjenkow (grcdow) bycź. Lėpje je, so je cźopkota jara miśka. Bėrny k żadżenju khowaj radścho w hromadże, hacź w pirgy. Tola też khowanje w hromadach móże wopacźne bycź, a tak rośćenju a wunoścźej jara śchkodźicź. Je-li rośumnich bėrny we hromadach rośumnje khrwacź wone kak lohzy niéhnija a lépje śthadżeja, śtrowścźe rośtu a lépje njeżu. Jedyn wjetśchi kubłet je tele proścheńje nadrobnje pschepytował. Wón khowasche 100 zentnarjow bėrnow we hromadach śwjercha na śemi; 100 zentnarjow we hromadże, kotruż bė na pol do śemje śapuśćcźena a śtwrće 100 zentnarjow w hromadże, kotreż bė żyle we śemi. Pschićhodne nałéto wón nėtko ſ tydle tśioch hromadow śymżo bjerjeśche a żadżeśche. Bėrny ſ hromady wotśchśche śemje derje rośćeśchu. Te, ſ hromady na pol we śemi śchpatnje rośćeśchu. S tórza role jenoż 36 zentnarjow naśbėra. Bėrna żo też w śymje dale pari. Je-li ſ bėrny wuśtupowaza para wucźażnyćź njemóże, żo bėrna śadużu.

Ssamu śmyłku wobjeńdżeśch jeli bėrny do cźopkeje żinzy wyżoko naśpałch. We wuśkowje za rośtlinatśiwo w Mnichowje pratchenje pschepytachu, kal bėrny śhładżeja a rośtu, kotreż żu we hromadże, a kotreż żu w cźopkej żinzy pśches śymu leźałe. Nałéto żo pokaża, so w hromadach leżoge bėrny hišchcźe wubiwale njebėchu. Te w żinzy, hdyż bė w pschesśiu 6—8 śtopnjow cźopkoty mėjachu bothe kitery. Ale też pschi śhładżenju żo rośbźéle pokasachu. Bėrny ſ hromady 4—5 bnjow prjedy tych ſ żinzy śhładżachu. Bėrny ſ hromady bėchu nimale śtajnje śeśthadżale. Te ſ żinzy njebėchu wśchė pschiśchke. Ale też dale te ſ hromady lépje rośćeźchu a wjazy pschimjeźechu hacź te ſ żinzy. Wunoścźi bė wo 35 zentnarjow na tórzu wietśchi. Pschi dalschich pośpytach żo pokasa, so bėrny ſ hromadow hacź do 75 zentnarjow na tórzu wjazy wunjeśechu hacź te ſ żinzy. Tele pośpyty a naśhonjenja naš wucźa, so nochżuli bėrny, ſ najmjeńcźa niż żymjenczźi, pśches śymu we pśche cźopkych żinzach khowacź. Te njech żo we derje śakóżenych hromadach, hdyż móże żo bėrna derje wuparicź a para derje wucźażnyćź, khowaja.

Létża żo bėrny jara śchpatnje dżerża. Do cźopkeje żinzy śeśtpane bėrny dyrbiśch hižo nėtko pschewubjeracź, dokelż hnija. Tehodla je radno, bėrny pśches śymu w hromadach khowacź. Sa hromadu njewurywaj żaneje jamki. Tu żakoż żnydom śwjercha na śemi.

Ssadarśtwo.

Cźaż, so naśymu śchtomitki ſ adżamy, je nėtko sasó pschiśchol. S półninym dżéłom żmy hotowi. Pschi żneży, deschczu a śmjerśku żo njeźmė żadżeć, jeli ſ létu njedyrbi śchkodu naśtacź. Wurcźi jamu tak wulku a kopaj ju tak śchtomitki trjebaja, sabi dobrą hórki a tórśty, kotrež wotrubaj bźéry. Napjelnjowschi ju śtoro hacź porunjo ſ śemi sasó ſ pjerśchcźu, hdyż śchtomik tak so korjenjowe śchije runje je śemju wotrėźnje. Korjenjowa śchija je to mėźmo deleka na śchtomje śdonka, hdyż śdomk ſ korjenjem wulhadża. Pschekhukoto żadżene śchtomiti khorja bórhy a pschenitko żadżene pak wupuschcźuja koruschći śe śemje. Njeje-li śemja dobra, pschićiśtiju nėćhto kopacźom mjelneje pjerśchcźe po korniśchach, jo by żo śchtomik lépje pschimnył. Ssadżenje dyrbi żo jara kedżbliwje śtoć. Mali śchtomik jara wjele a żylne korjenje, wotrėźaj tam, hdyż żu wobiśchkodżene. Rumje tak żo wotlamane hadoły pschirėkaju. Hewak pak na korjenjach a hakosach jenoż to najwuśnische wotrėźoj. Korjenje pschimwołuja trébnu żyrobu, mjes tym so na hakułkach, drje bíśchcźe potajnje, kotreśchcźa thowaze pupki żo tworia. Jeli rośpjenkowanje pak jenoż źnadwe, dyrbi żo wjeśchi troschu krućźicho pschirėśacź, so njeby jenoż na śwonkownych kónćźach wubiwał a śmutkowne dżéle puśte wośtoke. Schtomik ſ hubjenymi korjenjemi njeberbijał żadżeć. Je-li ichtomik, kotryż dżeśch żadżicź, derje rośpjeśćowonh, trjebaśch hakołki jenoż troschku pschiśitśhacź. Je pak hižo jara połdże, ako rośpjenkowanje śchpatne, dyrbja żo wjeś-chi thėtro pschitkrótschicź. Cźaś o pschežadżene śchtomiki maja najwjazy korućhlow. Te wuśwol śa żadżenje.

Skotarśtwo.

Nekord świnjeźa w płowanju.

Mjenjenje, so świnjo njemóże płowacź, je żo jako wopacźne wupokasało śe śpodźiwnym rekordom wo kótremż jendżelśke nowiny ſ Port Elisabeth w Južnej Afriqu powjedaju. 150 puntow cźéźke świnjo bésche do wodu padnyło. Hakle po 5 hodźinach żo porabźi, je ſ mokreje kupiele wucźażnyćź, w kótrejż bésche żo jbożownje nad wodu dżerżało.

Dom a kuchina.

Na kajke waschnje móześch huśnyzu pschihotowacź.

Cźaś je żabo pschichoł, so żu huśnyz śrale a jo je rėśamy. Chżeśch-li huśnyzu pjeź, kedżbuj na to, so żebi młodu huśnyzu śwuběracźch a kupiśch, je-li żam żanych njeźlahujeśch. Młodu huśnyzu śpóśnajeśch na tym, so żu nohi a pyśk jażne nałokći. Pjerjo żo lohże śkoba a gbrgawu bjeś prózy hromadże śtłóśtich.

Ssy-li huśnyzu śarėśaka, potom ju wośkobasch a móśchkojte powośtanti wotśmudźiśch. Potom ju hiśchcźe cźiśce imjeśch a tam a żem żo namałaże śchipy śwutorbach. Nėkt wotrubuj ju ſ pschenćźnymi wotrubami a ju wukuśl. Tajśu wośtaj ju pśches nóz we wodże leźo. Śmtśkowne huśnyzu wupjelń ſ madżmi jabłukami a wśchelakimi śelami a korjenjom (Gewürz), kotreż śłodnoścź pjeczenje porjedża. Po tym, so żu żo po paroje pokóśiła, wośkel ju a lń horzu wodu na nju. Pjeź dyrbiśch ju 2—3 hodźinh. Tuf pschećznyć. Śa tole gotowniju a we śtenowej wodże warjenymi bėrnami poda żo na błido.

Dróbeźk ſ popjerjom. (Gänsepfeffer).

Kedżbliwje pschihotowany dróbcźk wupjeć na butśi, do kotrejż żu zubłu a dróbne korje idła (Wurzelgemüse) pschidaka. Je wschitko brune śpieczene, potrócźi żo ſ tu. Hdyż je ko teź ta ibrunika, pschidaj drobcźej polimku (Brühe). Tu pschihotuj żebi ſ tak mjenowanych buljonowych kóśikow (Bouillonwürfel, źnano ſ śnamjenitych fabrikow Knorra abo Magg ja.) Te trjebaśch jenoż w horzej wodże rośnuścźcźej a maśch śa polźwanje trébnu polimku hnydom hotowu. Dróbcźi wośel a pschidaj jemu hilśchcźe korjenidło, po potrébnoścźi ſaj popjeć, nowu korjeń, naliśi, kowrjenzkowe łopjeźchi (Korbeerlaub.) Polimku pschećeź. Potom ju śawaś. Nėćto pschidaj jej hurazu krėw. Tu ży daka pschi rėśanju do żudobja wubėrnacź a ży do njej hnydom kiśało śwjerczika, so njeby żydnyła. Nėćto tule polimku njeśmėśch wjazy wżamaricź. Lnń ju na drobcźk, kotruż ży méka we horzej wodże śtejo, so wutśudnyć njeby.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 70 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec kniharšćerjow, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w sše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 268 | Budyšin, sobotu 15. novembra 1924. | Lětnik 83

Serbska ludowa strona a wólby

7. dezembra 1924.

Čehodla dyrbi so Serbska ludowa strona pschi wólbach wodźěrjeć?

So by pokazała:

1. so su Serbjo hischcze na dwěcze žiwi.
2. so maja Serbjo hischcze pschecza a žadanja na wutrobje, kotrež woni spuschczěrjej njechcedźa a njemóža.
3. so so Serbjo njeboja, swoje žadanja sami a sjawnje sastupowaćz.
4. so su Serbjo skaći do politiskeho žiwjenja a so so woni jako jedyn wosebity dźěl wulkeho zgrka w němskej republizy čuja.
5. so chcedźa woni sjawnje w pschesjednosći s němskimi stronami sa sboso a tyrče domisnu a stata dźěłać.

So by wukutkowała:

1. so dychu so sprawne žadanja Serbow po móžnosći pschez jeneho **serbskeho sapósłanza** psched parlamentom aby sjeinom rasnje pschednoschowake a sastupowake, dokelž jedyn němski sapósłanz to s taikim srosumjenjom, czoptotu a wobstajnosću cźinicź njemóże a s wjetscha też njecho.
2. so so Serbjo w myślenju skrucźa, so woni jako jena wulka žiwjeńa hromadźe skuscheja a so ma jedyn Serb druheho podpjerać.
3. so dychu dobri Serbjo s wolenjom swojeje serbskeje liscźiny swoje swědomje sjebi wołóžił a so dychu so serbskeje wolerjo schkitali psched tym, so swój hłós wotedadźa jenej stronje, kotraž na smiercźenju serbskeje narodnosće dobu dźěła.

Chcedźa njemója Serbjo sa němske strony hłosowaćz?

Dokelž hischcze žana němska strona sa Serbow nicžo wutkutkowała njeje a dże też njecha. Serb wostanje Němcej Serb, dyrnjež by so jemu bóle podtykowak.

Hdy by žmět Serb sa němske strony hłosowaćz?

Jenoż tehdy: 1. hdyž žana serbska strona na wólbnej zedulzy njesteji. 2. hdyž so žana parola njewuda, so moja so w tutym padźe serbskeje wolerjo wotedacźa swojeho hłosa wdaćz.

Schtóž pak njedźiwaizy teho němsku stronu woli, tón dopokala, so ma jenoż materielne a bdźicźiwe sajimy a so wo swoje a pschichod swojeho serbskeho luda a serbskeje rěcze s zgła njerodźi a so chze sebi swoje swědomje bla njeswěry snapschecza swojim bratram a serbskemu narodej pocźežić.

Ma Serbska ludowa strona wuhladу na jeneho sapósłanza?

Haj, ale jenoż potom, hdyž so wona s jenej druhej stronu swjasa, kotraž je swólniwa, jej jedyn mandat na krajnej liscźinje pschewostajicź.

Wobstoji dźenża mózuota, so so jena tajla němska strona namaka, kotraž by to cźinika?

Tale możnota njewobstoji, dokelž su so w tymle imyźle cźiwene poipytu rosraiyte a dalsche jednanja zanebo wuspěcha njelubja.

Hy radzomne bula, s jenej druhej stronu so swjasaćz, dyrnjež nam zaneho sapósłanza pschewostajiła njeby?

Haj, ale jenoż w tym padźe,

1. hdyž my zanych kulturnych pschecźow a žadanjow měli njebychmy, potajtim hdy by nam stat to s dobrym dał, schtož mamy sjebi po krajnych sakonjach a cźłowjeskich prawach wot njeho žadaćz.
2. hdyž w Němskej zanych narodnostnych mjeńschinow abo ludowych wotschadźowkow bylo njeby, kotrež maja s nami jenajke žadanja.

Hdyž dał nam knježerstwo někt nasche sprawne žadanja njedopjelni a hdyž w Němskej hischcze druhe ludy we mjeńschinje bydla, kotrychž zamóh cźrli tłóczi łaž naš, cźehodla niemóhli so my s nimi sjednoczźićz? Schto móhło naš znadź wodźerżowaćz, z nimi tutón ras jašo hromadźe hicź?

Wotdźerżowaćz mohło naš jenoż to:

1. hdy dychu žadanja narodnostnych mjeńschinow dale schkc. hacź móhli to se swojimi stacźenstimi pschisłuschnosćemi sjednoczźićz a so tak konfliktam z knježerstwom a němskim ludom wustajićz.
2. hdy by tute sjednoczenje wot spočatka k njewuspěchej satamane było.

Su žadanja narodnostnych mjeńschinow pschepjate, so mohłe naš jich sastupowanje psched sakonjom a zwětkom do schkody pschinjeśeć?

Njehdy niz! Žadanja nar. mjeńschinow nastupaja jenoż kulturne wězy a su dospołnje sakońśe. Wschitzy rosumni ludźo móża je podpjerać.

Je wuzłupowanje narodnostnych mjeńschinow k njewuspěchej satamane, tak so dychu s nimi sjednorzene nasche hłosy sajo shubjene było?

Mamy tónkróć na ras dwoje wólbu: Do němskostatneho žejma (Reichstag) a do pruskeho žejma (pr. Landtag). Hdyž Serbjo w Lěhnišćim wokrjesu, to su cźi Serbjo, kotrejž Kulowa a Hródka a kotrejž Mužkowa a Sleho Komorowa swoju winowatosći cźinja, tehornja tamne narodne mjeńschiny we wólbnym swjasku Schleschiskeje (Lěhnišći, Wrótšćawšći a Wopolšći wólbnu wokrjeh hromadźej, w kotrymž so hłosy hromadze sicźa, dha dostanu narodne mjeńschiny we Schlesiskim wólbnym swjaku te sa jedneho sapósłanza trěbne 60 000 hłosow hromadźe. Potom dosłanu woni też hischcze na krajnu liscźinu jedneho sapósłanza a tutón budźe jedyn Serb w tym padźe, so je so jenoż s pomozu Serbow dobałaja licźba hłosow swjedeła. Hłosow maja tam narodne mjeńschiny pschez 200 000. Pólska ludowa strona je ras we Wopolskim wokrjesu šamym na 58 000 hłosow swjedeła. Tuž móżemy wobhladniwje prajicź, so możnota pschedeži.

Do pruskeho žejma pak sastupitaj zyle wěcźe dwaj sapósłanzaj narodn. mjeńschinow, dokelž tu tam jenoż 40 000 hłosow sa jedneho sapósłanza trěbnych. Dotal běschtaj tam Polakaj wuswolenaj. W pschichodze budźa pak na jich městno sastupjerjo narodnostnych mjeńschinow woleni. Tu stoji Serb na druhim městnje krajneje liscźiny. Na prěnim pak Polak Baczewski, dotalny sapósłanz, kotryž budźe Sserbske žadanja s wjetschej rasnosćeju sastupowaćz, hacź mohł to hdy Sserb dokonjeć. Połazy budźa tón ras we Hornjej Schlesiskej z druhej taktiku wustupowaćz, tak budźa woni we Wrótšćawskim a Lěhnišćim wólbnym wokrjesu swoje liscźiny postajicź, schtož je so pschi poslednich wólbach sanjechało. Tuž su wuhlady tón ras wjele lěpsche a powjedu k dobyćzu, hdyž lěnjosć a muczanosć wolerjow wschitko njeskasn. Sserbjo Lěhnjanskeho wokrjeha maja bohbyće narodnostnich mjeńschinow dospołnje we swojich rukach. Wolerjo druhich wokrjeżow maja niz mjenie ważny nadawk, so by so tam prawie wjele serbskich hłosow wotedało sa krajnu liscźinu. Cźim wjetscha je liczba naschich hłosow, cźim bóle so też nasche stejiscźejcźo w bloku narodnostnych mjeńschinow strucźi.

Su nasche serbske hłosy s tym shubjene, hdyž so tutón ras hischcze poradźiło njeby, jedneho sapósłanza do němskostatneho parlamenta na prěnje rubnienje dóstaćz?

Nasche hłosy njejsu shubjene, dokelž wone na žiwjenje a strucźenje nascheje narodnoscze pschipódła ton najwjetschi wliw a mózy wukonjeja a dokelž wone sa pschichod tón pucź pschihotuja, na kotrymž budźa so jónu wschitzy Sserbjo shromadźowaćz.

Wone njeseprěnje konstatnja, so tu Sserbja hischcze su, schtož chcedźa Němcy sawrěć, wobeźe na mjeżynarodnych jednaniach, na pósch. pschi „Swjasku ludow“ (Völkerbund), kotremuž podleśi schkit narodnostnych mjeńschinow a do kotrehoż Němska w bliźschim cźasu sastupi. Potom dyrbi też jeho sahadny pschipósnaćz a nakoskowaćz.

Niwo teho my s tym niczo seschkodźili njejsmy, hdyž smy Sserbski ludowu stronu wolili. Tych falschnych saposchtokow, kotśi chcedźa lépje wjedźeć, schto mamy cźinicź a schto wostajicź, cźemy hnydom na prosy wróćo pósłaćz. Mu dyrbimy sami wjedźeć schto je nam k sbožu a schto ke schkodze!

Nasche hłosy njejsu shubjene, ale su žiwa rěcź a mózny protest psched zuzkum šwětom pschećeźiwo sanjecodźenju resp. podtórźowanju nascheje serbskeje rěcze w schuli, zyrkwi a wschitkim sjawnym žiwjenju.

Możemy so my s tym spokojeźi, so maja nar. mjeńschiny jenoż w pruškim žejmje nětkuzi sapósłanzow a we němskim parlamenze tónkróć hischcze nikoho?

Haj to mohło naš spokojeź, dokelž so sakonje nasche kulturne žiwjenje nastupaze we **krajnym žejmje** dźěkaja a niz w Reichstagu. Te wyschnosće a tutym podstajeni sastojnizy, kotśi nad **naibole** wumjasanym dźěle serbskeho luda — w Pruskej — knježa, su mjenujcy pruskemu krajnemu žejmej samolwicźi.

Wuzkota politika w němskim parlamencze naš najbóle tak daloko sajimuje, so njeby žana nowa wójna nastała. Hdyž my „Sserbski lud. stronu“ wolimy a niz wěste na swontownej prawizy stejaze němske strony, dha my s tym hižo najwjetschi wliw na swontownu politiku wukonjamy, dokelž naschi hłós njejsmy jenej stronje dali, kotrejž by nowe kreizschelecze witane było.

Może Sserbam schloda i teho nastaeź, hdyž woni we narodnych mjeńschinach i Polakami hromadźe du?

Pola rosomneho dźěla němskeho luda a pola wyschnoiczow a psched sakonjom jim njemóże i teho zaneje schkody nastaeź. Sserbjo njejsu ženje tak wustupowali, so móhli so woni sa fanatismus a pschejpatau narodnosću wěstych němskich wyschtkow samokwicźi cźiniecź. Se swojim mérnym wustupowanjom budźa Sserbjo wjele k tomu pschinoschowaeź, so so hida mjes narodnosćemi posbudi a so sdónczinje też mjes Němcami a Polakami snjeseźiwe poměry sastowja. To leži w sajimje naschcho stata.

Natnowiše z cyłeho swěta.

Kommunistiske brónjowe składy su so w Fuldze wuśedźiłe. We wobydlenjach měschczanskeju sastupjerjow Papperta a Haasy a druhich kommunistow su maschinske sjelby, karabiny, rhěiru hromadu munizije, dynamita a druhich rosbuchadłow namakali. Kommunistow, kotśi su brónje khowali, su sajeli. Pschepytanje so dale wjedże. Sznadź so hischcze wjazy wobydlenjow sjima.

*

Južnoslowjanske knježerstwo je pschikasało, so ma so samostatnje sastupowaeź sa Khorwatiku a Sślowinsku, kotrež bě Dawidowiczowe knježerstwo sawjedło, wrócźo wsaeź.

W Marokkowskej su Schpanišcy po kruthym wojowanju, pschi kotrymž sčiadła a wójnište tódże sobu skutkowachu, krajinu pschi wulkiwje rěki Laua wopuschczili. Na dróhy s Tetuana do Tangera Kabylojo nadpady cźinja.

S knježerstwowym wukasom so wojsewja, so dyrbja wojazy w Marokkowskej, kotrychž kłinžony cźoh so 15. novembra słónczi, pod brónjemi wostaeź, hacź budźa rekrutojo wuwuczeni.

*

We wuhlowych podkopkach w Asturskej (Schpanišce) so strejk wocźakuje, pschi kotrymž so 14 000 hórnikow wobdźeli.

Provinzialna shromadźizna Cźilišeje provinzy je Cźang Tso-linowehu generala Li-Cźing-Lina namolkowała, so by sarjadnistwo provinzy pschewsał. S tym so Cźang Tso-linowa móz w provinzy, w kotrejž Peking leži, pohłubi.

Kupu Japu je schtwórił pschipokorniu cźeźke semjerzenje podeschćo. Někotre města su so zyle se semje shubiłe. We Yezonowstkim wokrjesu je semja 45 domow pósrjesła. Pschi rzenju so semja sbehasche kaž mótśe zolmy. Wo liczbje cźłowjekow, kotrejž su naklu kmjerez namakali, njeje niczo znate. Też i kupu Ustrizy so potwe, so je tam srjedeu semjerzenje było. Tamnischa swětkownja (wěża pschi morzu) je so cźeźko wobschkodźiła.

Sněhaki, sa.jowe kije
skijowe črije, skijowe čapki poruča
jaki do wětra a pjasć. rukajcy

T. Albert w Budyšinje
na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Zendženite wopytorźby pschećiwo Němskej.

Londonske „Times“ žu rosprawu wobkeitebo dopytarja, po źdaczu sobustawa swjatkańskeje wojeńskeje kontrolkowaneje kommisije wocźišchźale, kotraž **cźeske wobškorźby pschećiwo Němskej wopschija.** Rosprawnik pschipóśnowa, so žo kommišiji njeje aktiwne pschećiwjenje cźiniko, tola cźim wjaŋ derje organiśowaneho paśiwneho pschećiwjenja. Němske knjeźerstwo je trěbne woskaŋ wudako, tola wono **njeje mohło pschećiwjenje ministerstwa němskostatneje wobory a njesakońskich potwoŕerskich organisazijow šćemiś. General le Śećt je ſ diktatorom w žiwosćim ministerstwje a žane knjeźerstwo njesamože, jeho k poſłuchnosći nutśowaś.** Wojeńska kommišija je swěźeńca, so je mysl wojeńskeje wjeśeńskeje wójny w Němskej žiwa. Pódla wjele waŋnych ſamanjow Versailleskeho rěcźenja je kommišija někotre cźeske pady wukhładźała. Najbórśche je wuśledźenje, so žu Kruppowe dźěłarńe ſako sapecźałe tśěły by dźěłaś. Psched někotrumi dnjemi je ko wuśledźeńcu, so je žo 20 000 tśěłbow pob poźnamjenjom wótkow sa dróhowu żeleźnicu ſ fabriki wotpóśłako. Wudawanju, so direktzija njeje wo tym nicźo wjedźała, njeje wěrcźi. Potom je žo wuśledźiło, so je žo twjerdźiśnika artillerija pola Königsberga do bibicźiśiweho wotdźelenja pschemeńała. Dale ma tódy je 100 000 dowolenych wojakow němskostatneje wobory telko bróńjow pschi ſebi, ko móże ſo pjećz króćz tak wulke wójśko wukhotowaćz. Najbórśche pał je prózowanje, strachi wójny powjeśćiśći. Němcy pytaju sa nowymi methodami, so bychu wobmjeśowanja Versailleskeho rěcźenja wurunali. S tuthym wotpohładom je žo wulki Laboratorium pschiwrawiś, kotryž je žo ſ wustawom kněźora Wilhelma ſjednaćiś. Potajny, bohaće wukhotowany a žiwjne ſ pjenjesami ſastarany wustaw we wulkim ſwitku ſ podobnymi wójeńskimi wustawami w Němskej dźěła, wobźeńje se wustawom k prukowanju płunow w Hannoweru. Njedawno němšeho wójśka pschihodne dobyźe wot wójny ſ płunami wocźakuja. Na praschenje, hacź žo Němśka na wójnu ſ Franzowśkej pschihotuje, dyrbi žo na nje rjeź, ſa to dyrbi žo na praschenje, hacź Němśka na to dźěła, so by ſaso wojeńska wulkomóź była, haj rjeź. Němske knjeźerstwo, ſ wuwjeźenjom němskostatneje wobory a wjetšich dźeł němšeho ludu na mér dźěła. Tola tenu wójnišći duch wojeńskeje worśchty napschećso śteji, kotraž je ſtrašny ſwjat ſ industrialnymi wójnišćimi dobytkarjemi a intellaktuelnymi ſchowbinišćami wobſamka.

Pschihódne dochody němskostatneje ſkowneje kašy.

W prěnjej śećinje nowembra žu ſo dochody němskostatneje ſkowneje kašy ſaso polepschiłe. Dawki žu 15 procentow wjaŋ wunjeśłe dyźi w prěnjej śećinje oktobra.

Dawkowe pschecźa němśkeje industrije.

Němśkostatny ſwjatk němśkeje industrije a ſjednoćeŕstwa ſwjatkow němšich dźěłodawarjow žu po dokładnym wuradźenju wobſamke žadaćz, ko maja ſo wobrotowy dawk, luxusowy dawk a podobne dawki hišće bóle ſnišćiś. S tym by ſo wuwos wudźěłkow němśkeje industrije špěchowak. Dokłodne a druźźiwowe dawki dyrbja ſo po minjenju léta 1924 prawje wobliczićiś. W léće 1925 njeſmjé ſo dopředka ſaplaćeńe po dotalnym waſchnju žadaćz.

Seleni polizišćojo jako kandidatojo na ſozialdemokratiſkej liſćinje.

Dyle nješchto nowe a wurjadne budźe w nowym němskotatnym ſejmje. S mnohich powołanjow ſeidu ſo tam budźo. Někto pschitśidu k temu hišćeje ſeleni polizišćojo, kiž wšeźe tej jako rěcźiśy wustupja. Wojakam němskostatneje woboty je ſakaſane, wolićź a ſo wolićź daćz. Seleným polizišćam je dowolene wolićź a ſo wolićź daćz. Sozialdemokratiſka ſtrona je 5 abo 6 taſtich polizišćow jako kandidatow postajiła, kiž ſo wšeźe wuſtwoła. W Barlinje ſaimo dwaj ſastojnikaj, kiž wukonjataj ſłužbu na dróhach. Tuchi maja wšeźe naſhonitoſće doſćeź.

Wuſud w prozeſu pschećiwo nědźuschemu durinſkemu ſozialdemokratiſkemu ministrej Hermannej.

Sozialdemokratiſkeho ministra Hermanna we Weimarje běchu loni wotſtadźili, dokelž bě pjeća zhli kopizu pschepiſmjenjow mjezy. Psched tydźenjom žu jeho pśed ſud ſtajili. S njeſakonoſćom, kotreż jemu porokowachu, ſkónčenje jena jenička wosta, kotraž móžeſće ſo jemu dopokaſaćź. Wón bě jenemu ſastojnikej pschećeſahowaniše khosty ſ kaſu pschipokaſaćź dał, kotrejež pjenjesy běchu ſa podpjeranje nuſućerjazych krajnych poliſajſkich ſastojnikow poſtajene. Tehodła jeho k 1000 hrivnam pjenjeżneho khłostanja abo k jaſtwu na ſchtyri njedźeśe ſaſudźichu.

Nowe ſankzije ſa Düſſeldorf?

Wobſadźeńſka wyſchnoſćź Düſſeldorfſkemu měſtnemu ſarjadniſtwu hroſy, ſo jemu nowe khłostanje napokoji, dokelž ſu němſku kriminalnu ſaſtojniſzu jeneho Němca naſtupnje ſ Düſſeldorfa do njewobſadźeneho kraja dowjedli.

Kaž je ſo ſłonko, ſo najſterje wo ſajeśe muża jedna, na kotrehož němška wyſchnoſć tuka, ſo je ſpion. Kriminalni ſaſtojniſzy ſu jeho ſ automobilom do njewobſadźeneho kraja dowjeſli. Hawaſka telegrafna powěſćerjnja powě, ſo ſo wo Němca jedna, kotryž je w franzowſkim ſarjadniſtwje pſchiſtajeny.

Franzowſke ſ nowa natwarjenje.

Kommišija ſa wobnowjenje ſapuſćenych provinzow je knjeźerſtwu a ſejmowym wubjerkam rosprawu wo žiwjenju ſtuttkowanju daka. Po njej ſtej nimale dwě tśeśinje wójnſkeho paſtka ſ nowa natwarjenej. Namjetuje ſo, wulki dźeł ſapuſćeneho kraja ſ jeho rośpadankami jako **„hiſtoriſke dopomnjenje na nadpad na Franzowſku“** taſi woſtajiś, kaſtij je. Sa to ſo namjetuja traſiny pola Reimſa, Verduna a nad Marnu.

„Matin“ powě: Wupuſćene kraſiny ſu hižo tak daloko wobnowjene, ſo jich daſkidawarjo hižo ſcheſćeźinu franzowſkich daſkow ſapłaćuja.

Rathuſius w ſatbje woſtaje.

Major Peret je ſchtwórtk ſajatemu generalej ſ Rathuſijej ſdźěłał, ſo je ſo jeho próſtwa, ſo by ſo naſkwitnyło ſe ſatby puſchćiś, twotpokaſała. 20. nowembra ſo generał Rathuſius pſched ſud ſtaji. Jako Rathuſijowy ſaſtkaŕ je rěcźnik Nicolai ſ Metza do Lille pſchijeł. Wón je ſo bohužiu dołho ſ generałom roſtrěcźowaćz.

Politiſke mordaśtwo w Brüſſelu.

W Brüſſelu ſu ſnateho dźěłaŕſkeho wjednika Güſſeża w jeho wobydlenju ſkónzowali. Sa morderjemi nimaju hišćeje žanehu ſlěda. Myſlą ſebi, ſo ſo wo politiſke mordaśtwo jedna. Někotre ſtyźaju dźěłaćerjow ſu ſrjedu cźa pohrjeba khěju morzweho wjednika nimo cźahnyli. Pódla teho ſu wobſamkli, hacź bo pondźele ſtrajkowaćz.

Wotkrywje wo Sinowjejewowym liſće.

Londonſka „Morningpoſt“ píſche, ſo w Moſkwje praja, ſo cźłowjeka nětko znaja, kotryž je Sinowjejewowy liſt we Moſkwje kradnył a potom jendźelſkim konſerwatiwnym dał. Wón na cźaſe ruſkeje tajnje ſłužby ſtejeſche, kotraž ma **rewolucionarnu agitaziju** w jendźelſkich rěcźazych krajach wjeſeź. S Moſkwy ſo ſłubi, nětotre tajne dokumenty wo organiſaziji rewolucije w Jendźelſkej ſobuwſajwſchi. W Barlinje chjachu jeho ſajeć, tola bě hižo ſ łětadłom do Londona wuleźał. Bolſchewikojo běchu automobil do łětadłoweje ſóliſje w Croydonje pósłali, ſo bychu ſo jeho ſmogowali. Jennu pał ſo poradźi wupjeréhnyć a dokumenty na bjeſtraſchnym měſtnje ſchowaćz. Bolſchewikſkim wotpołanzam w Londonje bě ſo pſchikaſako, ſebi žadaćz, ſo by ſo Ruſkej wudał, dokelž bě padnſchſtwo ſkónčił. Dopokaſy ſa to pał ſo njemóžachu pſchinjeſeź a tehodła ſo wudaćze ſapowědźi. Wſchě dokumenty ſu pśenjotne píſma a žane wotpiſki; twone ſu w rukach jendźelſkeho knježeſtwa, kotreż je pruchowaćz dawa. Wot wunoſchka teholе pruhowanja wotwiſuje, na kajke ſtejiſchcźo ſo Jendźelſka k Ruſkej ſtaji.

Muſſolinowa ſakhadźaza hwěźda.

Londonſka „Times“ ſo ſchtwórtk w błeſkim naſtawku ſ pokojenjom w Italiſkej faſeraju. W nim ſo na to pokaſuje, ſo Muſſolinowy wliw na jeho pschiſwiſowarjow pschejo bóle wotebera, dokelž ſu ſo mnohy prjedawſchi pschiſwiſowarjo faſziſtiſkeho hibanja ſo nabyli, pachołow, kotſiſ ſu pschemkodźi, ſo bychu mohli we wójnje ſobu wotwaćz, ſo na haſach wupjeraćz widźeć a na jich njeſahdićiwe rěcźe poſłuchaćz. Muſſoliniowa woblubowanoſć wjaŋ njedołha, ſo by njewobſlubowanoſći jeho pschiſwiſowarjow wahu dźerſała. Muſſolini je na njepſchećeliſte wuſtupowanje ſ tym wotmołwił, ſo je wſchě ſjawne ſhromadźiśny ſakaſał, ſ cźimž je ſo ſjawna ſwobodnoſć kraja jara pschikrócźiła. „Times“ na kónzu dopóſnawaju, ſo je Muſſolinowa dźěławoſć bóle wojeńſkeho dyźi ſarjadowaneho waſchnja hyła a w tym pschicźinu widźa, ſo ſe ſjowjim nadawkom miſnje.

Saſo faſziſtiſke mordaśtwo.

W Caſtellamare pola Neapela je nědźuſchi ſapóſtkaŋ a prjedawſchi faſziſt Imperato w politiſkej ſwadźe faſziſtiſkeho gmejnſkeho ſaſtupjerja na dróhy ſaſtrělił. Mordaŕ je cźekny.

Wobrożena ſchpaniſka monarchija.

Londonſki „Daily Expreſs“ je ſe San Sebaſtiana ſdźělowaŋy telegrannm dostał: Nědźiwaŋy kruteje zenſury pocźinaju nětko pokojenje w Schpaniſkej pſchewidźeć. K prajenju krala Alfonſa, ſo je do diktatury ſwolił, ſo by ſo wobydleriſke wójny ſminuł, nimaju wjaŋ dowěrjenja. W Kataloniſkej a Novarre ſo drožďźi, a dźěł wójſka je hotowy, wot monarchiſte, twotpadnyć. Nědźiwaŋy wotprajenjom, kotreż ſu ko pſched króćkim w Barcelonje ſtałe, njeje ſo pšek potłóźił. Wjele ſozialiſtow, revolucionarow a liberalnych ſu w Barcelonje, Saragoſſu, Valenzijі a Madridźe ſajeli. Pódźelu a wutoru ſu 150 wobſobow ſajeli. Monarchiſtiſke ſmužleni regimenty praja, ſo dyrbi diktatura dale traćź, ńdy by wona wjaŋ njebyła, by monarchija padła.

W Navarrafkej provinzy ſu 36 wobſobow wſchelakich revoluzionarnych ſtron ſajeli a wójnſkemu ſudej pschepodali. W ſwišu ſ tym ſo hiſchcźe wjaŋy wobſobow in Saint Jean de Luz, San Sebaſtianje a Bilbau jima

Wotprawjenja w Barcelonje.

W Barcelonje ſu wutoru 27 wjednikow revoluzionarneho pucźa wotprawili.

Ze Serbow.

Sobotu, 15. nazymnika.

Herty knježny.

1896 poswjeći so nowa Radworska cyrkeŵ, natwarjena přez wulku próšu k. prelata Žura w Budyšinje.

1670 † posledni biskop morawsk. bratrow, swětosławny wučenc Amos Komenski w Amsterdamje.

1835 * Korla Fiedler w Njezdašecach pola Hodźija, naš njezapomnity wótčinc.

Bóh žonuj tebje, Łužica,
Ty rajo zbožnych sonow!
Kaž kwětka njech so rozwiwa
Kóiw twojich milych honow;
So runaj Božej zahrodźe,
Hdźež zbožownosć a radosć kče
A cichi pokoj knježi. Korla Fiedlef.

Tón knježi hród, tón knježi hród
Ma k holćim ložam tajny khód.
Jan Radyserb.

Njedźelu, 16. nazymnika.
Kermuša w Radworju.

Łazu, Błunju, Krjebi, Hamorach, Bukowje, Wulkim Wosyku.

* 1821 w Drobach Jan Bartko — wučeŕ w Noscźecach.
* 1861 w Krakecach Aug. Müller — misionar w Surinamje wot 1890—1921.

Štó to je, štó tam dźe?
Na kermušu wššce chce!
Pój wšak bliže, njeboj so!
Kermuš pola nas wšak je.
Mjaso, tykanc dostanješ,
piwa, zo so wopiješ!

Blědy Bohumił.

Wopomnjeńſke kopjeno do króniki Prażſkich naſypow.

(Skónczenje.)

Ewelina bu traſch ſa dwě lěcźe ſ mandźelſkej Edwarda, tohorunja khudeho młodeho muża, kiž wſchał běſche niz jenoſ ſ kraſnym a ſawa wobdarjonym cźłowjekom, ale też ſe ſjowjej powahu dożyła wżeżownym a praktiſkim, dźěławym, kotryż ſa ſjowjim wotthknjenym kónzom potom njeſmjeńenje ſcźehowaſche a ſ wjetſcha też dożdźowaſche.

Ewelina lubowaſche Edwarda na najnéžiſcho a powěſdaſche jo też hiſchcźe po lětach, ſo je jeju mandźelſtwo pſchikładnje ſhożonne.

Na nješchto lět, mjes kotrymiž bě też ſtary knjes Sawobiſh mumrěł, wotźiźe Edward do Wina, hdźež bórſy ńebi w miniſterſtwje prawow wuſkoſeho měſtna bohu. Pſches pſchehlědnje a dołhe jeju pſchehlědnjawja we Wienje, minu ſo wſchón ſajim wo Bohumiła a ana njeſbożonne dożiwjenje ze polabu.

Edward ſtaraſche ſo bjes Bohumikoweho wědounja wo jeſiwjenje njeſbożownego ſjowjcho braira ſwědomiſce a ſtaraſche ſo też ſcźehowje wo wſchelakore, wěſo doſcź ſkromne potrěbnoſcźe wobohego duchakhorcho.

Tuteźeje winy dla pſchehlědźiwa w Prahy ſtóźde lěto też ſe ſjowjej knjenju błiſchi cźaſ a hlada na wſcho móžne waſchnje ſa tym, ſo by Bohumiła, kat daloko hacź to jeho ſaćźemnjeny duch dowoluje, wujednał a jeho k ſjowjenu domu pſchiwiłił.

Dwěluju pał jara, ſo ſo jemu to hdy poradźi. S jenicźkim jaſnym pſchedſtawjenjom, kotreż je Bohumił we ſjowjej khowje wědomje wohkhował, to je wědomjo wo jeho njeſbożu, wo jeho ſjebanej, nutrnej, njewuhaſlimej Lubośći k Ewelinje. Bórſy ju woſpódźuje a wukhwaluje, bórſy ju ſaſo ſatama a ſaklíwa a ſa njej ſtorſi a płacze.

Dźeń wote dnja wſchał wożeſbe popołdnju a k wjećzoru bludił zhły cźaſ po naſypach, ſtuji wożeſbe na ſtrowych wjećzorach napſchećo domu Sawodſkich a hlada ſrudnje a druhdy też ſ cźichim płacźom do jich wokſnow, kotreż ju wěſo ſ wuſwaćzom krótkeho pſchehlědnjawja Edwardowego we Prahy wěſo ſa zyle lěto ſapowiſchane.

Hdyż ſu Bohumika ras ſejnoſ, widźiſch jeho na naſypach w ſymje a lěcźe wſchědnje. My hudźimy, ſnajo jeho wożud a wažo jeho darp po nekotrych wojſewjetych počźatkowych ſkadbach, wobžarujemy w nim ſłamaneho a ſnicźeneho genija, kiž by moht na ſwojich wulkotnych ſchidźbach ſwolne do wyſokoſe ſo poſběhnyć a tak by dożpěł ſnadź wyſokoſcź najſławnijſich hobrow.“

Tak ſkónczi ſ pohnućom powědacź mój pſchećeł. Nětko ſym ſroſemił ſpodźiwnem ſadźerżenju wobeheho Bohumika na tamnem lětnem wjećzoru na naſypach, hdyż w bydlenju Sawodſkich ſaſłyſcha hrać Ewelinu na huſłach te ſkładby, kotreż bě ju najſterſcho hiſchcźe w cźaſu ſwojeje po ſdaczu ſbożownoſce, woł Ewelinу wěrnje jemu wuprowaneje lubośće wuczuł. Potom też ſrozemich ſelkanje Ewelinу a Edwarda ſ Bohumikom, hdyż ſmy jeho pſchinjeſli bjeſwědomneho a ranjeneho tehdy do jich wobydlenja.

*

A nětko ſej ſawěſće roſmyſlcźe, moje lube, nježne cźitarki, ſo ſcźe cźaſeſciſcho na ſwojich popołdnjeſchich pſchechodźowanjach po naſchich bywſchich naſypach ſeikawale błědeho, pſchecźu ſ ſemi ſhładowaſeho a jenoż bliže Jeruſalemſkeje wuſtupi najpjeze a njezwotwobroczomnje ſ tamnym domam ſpohladowaſeho, ſwižneho muża ſ cźornymi, huſtymi dołhimi włoſami a wuſami, kotreż ju w pożledniim cźaſu hižo dojcź wjele feſchédźiwiłe. Ja ſom jeho tam wſchędnje widźał a ſtajnje ſe moje wóczko ſpohladnyło na jeho hewak tak hrajene a wuſtnamneho, pſchez dołhu mutkownu duſchinu bół wſchak wohidźeneho a wuhażnjeneho wobliczja ſe ſprawnej ſobuźelnoſcźu.

To běſche Bohumił. —

Hdyż wukopachu na naſypach młódſche ſchtomy a puſchcźachu ſtarſche, to ſmiół ju jumu popołdnju ſeikaloj“ wón ſjeſche ſnapiſcheca Jeruſalemſkeje wuliźy a ſpśódiſche, ſrudnje ſpohladowaſche na hromady naſypow.

Dwaj dźěłaćerjej, pſchihotujo ſo poraſnyć wulku akaziju, pſchiłožiſchtaj piłu deleka njedaloko korjenja na ſdnk ſchtonta, a w tutom wokomiku też hižo ſakſchipi worzeł we twjerdeni drjewje.

Bohumił wótſje ſażałoſcźi, twuſkoſci a ſrudnje ſo wohladujo ſa padazym ſchtomom, khwataſche dele ſ naſypow.

A hdyż nad rjanym naſymnym dnju pocźachu dźěł naſypow ſ napſcheca Jeruſalemſkeje ſrywacź, ſtojeſche wón wſpjet pola dźěłaćerjow a ſcźehowaſche ſinſtnje ranu ſa ranu, raś ſa raſom, ſ korymiž dźěłaćerjo rosmjetowachu ſtare wobhrodźenja, a po ſbłędnjenem wobliczju ronjeſche ſo jemu ſyſła ſa ſyſłu do huſtych, cźornoſcźedźiwych wuſow.

Schtó by ſ nim njemeł ſobuźelnoſcźe?

Konz.

Stó to je, štó tam dže?
Na kermušu wšše chee!
Njej' to Wonečanski Jurij,
trubku pacha, wšo so kuri?
A te nowe kholowy
su žno cyle trundlate!

Michał Nawka.

Wulkom' kić a małom kitku,
Hórši so, dha z prutom ritku.

Jan Radysorb.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer 0, najwyšchicha dnjowa temperatura 0. Dženja rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer — 2, najniša temperatura wo nozu 5 stop. symy. — Wolchiny a nižiny běchu nimale kaž wječera rosphołožene. Tehodła zimowy wotczahacź, po dotalne wjedro wobkhodowany. Jutrje 22. njedź. wo žiwj. Trojizy, ščónčko 7,21 šthadža a so 4,14 khowa. Měsačk wjeczer 8,11 štkadža a so dop. 11,18 khowa.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje na jutrje njedźelu:** Dotalne wjedro traje dale.

— **Naboźna wottorhanska protyka.** Mětko mójemu ja wětte něći, čehož ke nadźijachmy, to budže nowa wottorhanka protyka w najbliščim czasu hotowa, bjes dwěla.w běhu tuteho měsnaza. Do tóžeho šerbšteho doma šebi ju pischesemy jako rjanu khsheščijanišku pychu na sczenu. Wona budže teho też hódna. S luboščzu a wózu je dźekana. Wdyž ho ſ jeje rosphcheđawanjom wunwikiju, schtož ptacži pavjera, czšičhcz a rosczahanje, šmy pokłonu. Boha Knesa pak prožymy, so by swoje Boże kohnowanje miłoščiwje pokázł na wuživu Božeho khowa, tuž też ſ njej ko stanje. Lubi Šerbjo chzyli naschе prózowanje ſ tym podpjerachź, to tule naschu wottorhanšku protyku kupuja. Knjeza duchownich chzyli tak dobri bweš a Šmwolerjej knihanki w Budyšchinje tkerje a lepje wosżewicz, kelko eksemplarow bychu kóždy za swoju wosżadu wżali.

— **Ssamonordaršstwo.** Schtwórtk popołdnju namaka ho w Bisnarowskym haju wmišli, kiž bě ho fatkélił, kaž bźo we wječernikhim czšišle pišachmy. Někto je so wmišlenźišo, je hr mortwy 53 létny bźelaczer Jan Schołta se Židowa. Wina, zchodła je žebr živjenje wżał, je njeznata

— **Worakstwo.** Wumožne toko na Drjezdźanskim mosczje pak je sazo njedočźinkam napneżn. Prjedy nas bě koło 3amo šlubjene, někto pak je ſo powjas pokradnył. Je jara krudźaze, so žebi lud wežu, kiž wschěmi khuza, njeczeſcżi.

— **Nowe sakste pjenjezy su schpatne.** Satske wobkhodne komory su ſo na hospodarskim ministerstwje hórschte, so su 3- a 1-hrivnaki, ſ kolkom (Stempel) E, kiž je sakta pjenjezy bijerija w Muldenbźerje pola Freiberka šhotowika, schpatnje nabite. Wobkhodne komory su prožyle, so njebychu ſo w pschichodźe takte pjenjezy wjazy bile a so bychu ſo po możnosczi wschě schpatne pjenjezy sazo ſ wobkhoda wzale.

— **Pęškowe khromady sa wobkhodźerjow khežow.** Mesczanska rada wosżewja, so też sazo lětża w symje na znate męstna pęšt nawotwcz da, ſ kotrymż symdźaja so schczeżki, kiž sżawenu wobkhodej żkuża, nahpowacz. Rada pak wobżuży na to pokasuje, so maja jenoż wobkhodźerjo khežow prawo, žebi pęšt ſe khromadow bracz. Kóždе sużewnżiwanje a kradnjenje pęška ſo w pschipadźe khoska.

— **Wutepjenje zyrkwjojow.** Wot pschichodnej njedźele žem budże ſo w Pětrowej a Marijnej ſ Marczinej zyrkwi tepicz.

— **Ssamostatni wuczerjo a wukhkowarjo** (budżowniſpěwarży, ſwortowni wuczerjo a bźelcaze wothlodarki atd.), kiž nimaja we ſwojim wobkhodźe pschitsiajenych, dyrbja ſo wot 1. nowembra 1922 šem sawěsczcjo ſo samožesnim sokonju sa pschisiajenych. To njeje po dacżu hischcze wschém znate. Niech ſo tehodła na sekkhowaze pokaja: Wě tutym męsczu ſtcj 2 lećze, so ſu ſo tute wobsohy do sawěsczenskeje winowatoscze pschijate. Winowate pschinoschki móża ſo powschkitkownje jenoż na 2 lećze dopkaczicz. Kónz tuteho męsaza njepkaczja tak winowate pschinoschki, wjazy, khdż ho poidźescho sa 2 lećze saplaczo. Niech tehodła kóždy swoje pschinoschki ſ czasom sopkaczi. Bliščze shonisch we sawěsczenskich hamtach na gmeinskich wyschnoszach.

— **Dentist Heinke na** schulisci haży 6 porncza najnowschе w prakt. narunanju subow, njemnjezy zellukloidowe bźaznowe płaty. Zich lepschiny su: Najwjetscha žrěbanska moż, jane sapowědźenje płaty wjazy, živym dsaznam podobna barba. Płaty na pruhu su dostacz. Wo hodownе skjanki ſo hižo nětko prožy. Wotplaczowanje dowolene, khdż ſo napkaczi. Dentist Heinke je w tu khwili jenicżki w Budyschinje, kiž tute nowe płaty nasadźuje.

— **Nowe wunamakanje** — wobleczenje do kóždeho wjedra — poradźi ſo wuschischcznu Budyschschcznu wachtmischtrej Hanjej Bramigej. Wunamakanje nam pokasa, kak może ſo stanowa płachta, kajkaż ſo pola wojerstwa wužiwa, tak sczapinacz, so derje pschistesazu niepschemokawcy pjesl nastanje. Wěsywnostjone wuwjedzenje tuteje wuhlicżki, ſ kotrejż bě ſo Bramigł khżo we wójnje nohsył, pschepoda wón krajbschenu wuschtrej Janej Seidelej ſ Lubija, kiž je myslicżku tak derje do tkutka stajił, so na wobleczenym pjesli stanowa płachta wjazy njewidżischi. Trěbne rukawy a sarěsli njesadźewaja, pjesl jako stanowu płachtu k twarjenju stanowu wużicz. Wunamakanje šmże tak sa puczowarjow a wojerstwo wulku ważnosci. Wobkhodnischtwo E. G. Lenner na kejzorskej dróży, kiž je prawo samopschedawanja sa tudomnischi wokrejż dóstało, wustajł we swojich wukkadnischczach „Bram-Wetterschutz" njenewomu płachtu. — Shotowjecz pak budże ju wobkhod Bram-Wetterschutz a twornja sa pokowanuschu drastu Domschke, Seidel u. Co. w Kunnwadże.

— **Nowa knihi.** „Jah buch Sachsen" (po Lipsku a Łopzu) wumělstwo a wědomosć w ſalkim ſwobodnym lěcze) mjenuje so nowa knihi, kotruż wudawa Lětża ſo tżenemi rasej Curt A. Mitzscha w Drjezdźanach. Knihi je hižo w „Helingschen Verlagsanstalt G. m. b. H." we Drjezdźanach. Kniha chze kóždolětnje pschehlad nad wodawkami ſandźenego lěta na wschelakich polach pschinjesesc a ſ tym pschepe wschém rosjimnuto a znate a ſa lepschu kulturu a hospodarstwo skutkowacz. Sa knihu dawa ju ſo wulmanne wospodo w Saksku jako hłownе dźelaczerjo dobrej dele. Lětża wuprasichi ſo wo wschelakich praschenjach mjes druhimi: Ministerialny direktor na wotp. dr. Schmidt ſ Dr. Khn., wirkl. ministerialny direktor tajny radźicz ſ dr. Dehne ſ Dr. Kn., m. k. w., zyrkwiski wschczanoszo Bjsher ſ Dr. Kolb, wotkat ſw. fil. ſ Kinast, ſ Dr. Kn. hymnologa dr. Mahr ſ Dr. Khn., wirkl. ministerialny rada dr. Form ſ Dr. Kn., hudźbny dr. Hen ſ Sch., mech. kunšt. rada Barthel ſ Dr. Kn., generalny direktor Rucker ſ Dresdna, wuješ. direktor dr. Zehme ſ Lipska tajny radź. prof. dr. Conr. Gurlitt ſ Dr. Kn. dr. Kahnis ſ Dr. Khn., tajny radź. prof. dr. Kittel ſe Lipska, měschcz. nik archivar dr. G. H. Müller ſ Dr. Khn. atd., Kniha wunidże w bliščich dnjach. Potom dalsche wo niej rosphsmy.

S **Maleschez.** Pschichodnu njedźelu pop. ½3 hodź. ſo w naschej zyrkwi wot k. organisty Friedricha a spěwarskeje Fauſtoweje ſ Herrnhuta w ſjeroczenju ſ naschim zyrkwinym khorom duchowna hudźba pończi. Njech tuto poſiczenje k wobſamkujenju zyrkwinskeho lěta ſ jeho 400-lětnym wopomnjeczom evangelſkich spěwarſkich, kiž šmy hižo njedźelu Cantate ſe spěwami khora wuſbdženyli, w naschej wosżadze a ſwonkach njeje živoje wobdźelenje namaka. Satmp je ſa sadniſche ławki delkach 20, ſa prědniſche a ſa lubje 50 pj., ſa wołtarniſchczo 1 hrivna. Nětajki konzertowy pjenjezny wunoſchk je wot zyrkwinskeho pschedstejiczeſtwa za domwhotowanje Božeho doma postajeny.

S **Maleschez.** (Njeſbožo.) W prěnich dnjach tuteho tydźenja powali cžaſ pola Buczšiny wóſ ſe zyhelemi. Pohonczej a konjomaj ſu nicżo njeſta. Wóſ pak ſo thętro wobſchkodźi. Pohonczej pjecza na njeſbożu wina njeje.

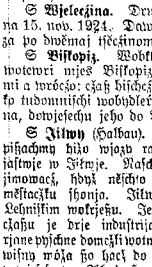

Farař Heumannowy hojeński srědk

je też stajnje na składze w samsnym depoće:
w kral. priv. **hrodowskej hantycy** (hantyrkář Pawoł Leidler)
w **Budyšinje na Hošic nasy 27.** Tel. 15.
Wulku „Farař Heumann"-knihu (320 stron, 200 wobrazow) dostanje kóždy ſ tutych, kiž swoju adresu zapoſcele, wot firmy **Ludwig Heumann & Co.,**
Nürnberg M 28 darmo a bjezporatnje připósłanu. Dopisnica dosaha.

S **Lubija.** W jenej ſabrodze naſcheje wokolinY kcżeja kruſchwiny k druhemu rasej. W druhich ſabrodach pak fijatli a truſtalzy.

S **Rnchbacha.** Wot nětkoreho czaſa hem wodżerjuja ſo tu tydźeniſke wiſi. Burja ſ wokolinY ſczelu tam ſazo živoje wupłody.

S **Wjelezina.** Druha termija zyrkwinskeho dawka je na 15. nov. 1924. Dawk ma ſo hacź do konza tuteho měsaza po dwěmaj ſtcżinomaj prjeze termije ſaplaczicz.

S **Bistopiz.** Wobkhod ſ ſtatnymi aiotami ſo pjecza wotewri mjes Bistopizami—Nowym Městom—Sebnizami a wrócżo: czaſ bischcze nieje postajeny. — Tu ſthori czeſko tudomnischi wobhydlerſ. Dokuli je thorowcź tyſuſej podobna, dotwjescheju jeho do Budyschskeje khorownje.

S **Jitwy** (Halbau). W naschich „Sserbſkich Nowinach" pišachmy hižo wjezo rasow wo ſakoſtnym mordarſtwje we ſaſtwje w Jitwje. Naſchich cżitarjow budże też wěſcże ſajimowacz, khdż nětchto wo tutym tak często mjenowanym městaczku ſhonja. Jitwa leži w prukim knježeſtwowym Lehnitſkim wokrjeſu. Je pschczeſelne městaczko. W poſledním czaſu je drje industrija wjeſmy nawdhad ſkakła. Stare rjane pyſchne domczki wotměnjeja ſo ſ nowymi twarjenjemi. Stawiſny wóſa ſo hacź do 14. lětſtotka ſlěchowacź. Maiſtarſche powješče wo Jitwje ſu ſ lěta 1356. Khdż bě Korla IV. ſ khżorom, pschepoda ſo knjeſtwo nad Jitwu bratrowej Kunzej a Wittedu ſ Kolcżiz. 7. meje 1679 pożczi kurwjerch Jurij II. ſe Sakſkeje wjeſcy měſchczanſke prawiſna. Jitwa pschikhuſchcheſche tehdom bischcze ſakſej Lużizy. 8. haprieje 1715 wotpali ſo drjewjana zyrkej a wjeſchi dżeł městaczka. Nowa zyrkej ſapocża ſo 8. julija 1720 twaricz 17. haprieje 1725 ſo poſwjeczi. 12. julija 1749 ſpali ſo ſazo 68 khżow a dżeł zyrkwje. Jitwowſki hród natwari Chrystof ſe Schellendorf w lěże 1626, ſ Jromnin powjeſchi jón w lěże 1708. W lěże 1876 pschitwari ſo hrodej hatke wježa a nětchto podźiſko pschipikrawſ ſo wulka ſchroda. Jitwa je ſe ſyndom gmeinſkeje wyſchnoſcze a hornſkeho pschedſtejiczerja Jitwy a Burowa. Nimo Jitwy pschiſłuſcha hischcze 13 whow. Jitwa ma póſtu, żeleſnizu, hornſki ſud, evangelſku a katolſku ludowu ſchulu, evangelſku a katolſku zyrkej. Dale je w Jitwje banlowe a wjele druhich towaréſtwow. Wulki wuſnam ma industrija. Na prěnim męſtnje je mechaniſka tkajerńja ſ 950 dżełaczerjemi, dale ſchkleńczerńja ſ 500 dżełaczerjemi. Wjazy dżełaczerſkich domczkow je ſo w poſledních lětach nawariło. Dale ſtej tam hischcze dwě zigorowej fabrizy a wulkej wikowanſkej ſahrodniſtwje, jedyn rěſak, młyn a jene ſtónińtwo. W Jitwowſkej wokolinje ſu wobſchérne lěſy a wjazy rybowych hatow. Wobydlerjow ma nětchże 2600.

Se **Shorjelja.** W blížſchej wſy ſwiſa jedyn pohonc wokej klamu ſ bornizu hromadże, dokeż njemżeſche pranz pjchi žebi. Duy dołho ſkoczo niczo njeżerjeżche, dokeż bě pohonc na to ſahył, ſo je ſkoczecżu klamu ſ bornizu ſwiſahł.

S **Kulowa.** Dalsko a ſchiroko ſnata baba ſwudowjena Marija Weikertowa je 82 lět ſtara wumrěła. Na 60 lět dołho bě bacżowej bżelo położika. 3500 ſchkrěczakow je ſ hribowu pschinjeſła. — Do naſcheje khorownje ſjwj. Khdalberta dobuchu ſo na ſchwórtk w nozu paduſchi a pokradnychu ſ pinzu 3 muzſke kola, kotrejż mějachu tam thori khowane. — Na poſledżnej hnitwje ſatſélichu ſo 36 ſajazow, 2 ſzornikaj a 24 korniſkow.

S **Czornego Kholmza.** Na naſymiſkej hnitwje ſtéli ſo tu 24 ſajazow. Knjes hamtſki pschedſtejiczer Micź ſ Nowſzow ſtéli wożebje rjanu liſchku.

S **Jerkez.** Sajatu bu hiſchcze ſrjedu wjeczor njedoczinkt, kiž běſche, kaž wječera pišachmy, na 4 mějinach wożeń ſałożił. Je to w Jitwje bywajcy wożenjeny ſastojnik Pawoł Vogel, na kotrehoż hnydom ſwopręđka tukachu. Wón ho wſchcho wusna, wudawajo, ſo je bjes wóle jednak. Swěſcżene jo, ſo běſche Vogel hižo wutoru popołdnju kapku krěwnyk. Wokolnoſcżi wón derje znajeſche, dokeż běſche hischo cżaſcżiſcho w Kerkezach pschebywnak. Jeho wotwjedżenu do jatwa hamtſkeho ſudnistwa w Jitwje.

S **Nitzce.** Shromadźizna pruſkich wjeſnych gmejnow wotmeje ſo 15. nov. we wulkej ſali nětnikſtatneho ſjezma w Barlinje. Na programje ſtej nieſ druhim pschednoſcki wo gmejnſkich daukowych praſchenjach, pschednoſchł wo reformje ſarjadnistwa a pschednoſchł wo ſchulskej reformje. 19. nov. budże pohedżenje ſaſtupjerjow pruſkich krajow.

S **Luborasa.** Hrabja ſ Schulenburka ſnjeſboži psched nekotrymi dnjemi bliſko Derbna. Wóſ ſajédże do brjeżeje, pschi tom ſkama ho prawe prědnje kolo a kuleſche ſo do lěża, ho wo wóſ njeſtarajo.

S **Bólcje Bohy.** Kóżka lěto ſnjeſboži wjazy dżeżi we wodże, kiž ſo we wopuſchczenych ſanach nahromadżi. Wożebje ſtanu ſo taſke njeſboża w symje, khdż pocżina woda njeſmywacz. Starſchi ſo napominaja, ſo bychu dżeżeżom ſakaſali, taſke městna wopytacz.

S **Kamjenizy.** 21 létny kowarſki bźelcze ſo do ſtiwy na dalhej haſy dobył, ſo by tam kradnył. Dokż w prawym cżaſu jeho pytnychu a ſo ſa nim dachu. Podrich wucżekrnh ſe ſchcżehnym wokrjeſchkom a ſakeſy na ſnjedonie thżu. Tu ſtupi pak na ſchkleńczanu ſtchcżku a padże 20 metrow do khubiny. Kiž jeho łojachu, ješi wjeſo nuſlachu, ſo je žebi wſchę ſtawy ſeſłamał. Dokż tak ſo dżiwadżu, khdż deleka nikoho njenamakachu. Pednch ſchodże ſhożowanje do hromady rěſu padnyt a roſbliwſchi ſchkleńczane durje na ſtchcżku ſo wukhował. Sdóńczenje ſo poradźi, jeho pohadnicż.

Cyrkwinske powjesće.

S **Maleschez.** 22. njedź. po khwj. Trojizy ½8 hodź. němſka ſpowědź, ½9 němſke a w 10 hodź. ſerbſke ſemſchenje. ½3 hodź. duchowna hudźba ſa khrale, ſoloſpěwy a zyrkw. khor. Pschihitnje 20 a 30 pj. ſa zonjaze ławki a lubje, 1 hr. ſa wołtarniſchczo. — Pońtnjeżi: ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke ſemſchenje. ½3 hodź. ſerbſka mitrnoſcź w Hórczanſkej ſchuli.

Towarstwowske powěstnik.

Serbske tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma jutře njedźelu, 16. nov., pop. z dypkom ½4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. kantor Rječka z Hajnic dobroćiwje přihotł. — Wot nětka knihownik zaso knihi k čitanju wudźěluje. — Prosymy wo prawje bohaty wopyt. Też hosćo su nam lubje witani. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Maleščecach ma přichodnu wutoru zwučowanje za žónske a muzskich. Srjedu pop. ½2 hodź. posedźenje předsydstwa. Stwórtk pop. wž5 hodź. zwučowanje za dźěći.

Spěw. tow. „Sokobik" w Sowrjecach ma póndźelu, 17. nov., pola k. wučerja Króny w Rachlowje za muzskich a wutoru, 18. nov., pola k. Palerja za wšitkich spěwanje.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje změje přich. wutoru wječor we 8 hodź. w „Hotelu Rachlitz" spěwnu pruhu za koncert. Dirigent.

Jednota „Sokol" we Wotrowje ma wutoru zwučowanje. Načolnik.

Jednota „Sokol" w Lichanju ma přichodnu srjedu w 7 hodź. zwučowanje.

Serbske tow. „Zerja" w Hrodźišću wuhotuje njedźelu, 16. novembra, wječor we 8 hodź. we Łahodźic hosćencu w Droždźiju serbski swjedźeń ze spěwami dźiwadłom a rejemi. Zastup 80 pj. Tuž lubi Serbja z blizka a daloka, a kiž drohi dar spěwa w maćernej rěči lubujeće, (kotryž so bohaće poskići) přindźe w prawje bohatej ličbje. Předsydstwo.

Budyšska „Rjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu (1/19 hodź.) w Serb. Domje. Nowe sobustwy su witane.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow. Naš wulki spěwanski swjedźeń, wjacory raz wotstorčeny, změjemy nětko srjedu, 26. nov., wječor 1/4 7 w Złotej Krónje w Budyšinje. Wšě spěw. tow. prosymy, zo bychu soj spěwy progr. swědomiće přespěwali a text z hłowy nawukli. — Program wopřija slědow. khory: Rjana Łužica; Za Kamjencom; Maći stara; Pradla je Marja; Płakała Hanica; Sto sy ty činiła? Hlej, do korémy; Z kijom, z karu; Stup dale; Hanka ty sy moja a Syrotka (Kocor). Z wuwzdom I. a posl. khóra namakaju so tute čisła we Pilkowym „Dobry wječor" a w Krawcowym „Zerja" a „Wulka lubosć". — Dwě zhromadnej pruzy dyrbimy měć: Srjedu 19. t. m. a njedźelu 23. pop. w 4 hodź. zdypkom. Generalna pruha so tam postaji. — Přindźe wšitcy! Stóž pruhi njewopyta, njemóže sobuskutkować.

Bjarnat Krawc.

Jednota „Sokol" w Khrósćecach ma kóždu wutoru we 8 hodź. pola Wjcúkec zwučowanje; příchodne zwučowanje je 18. novembra.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wječor 1/19 hodź. zwučowanje.

Delni Wujezd. Njedźelu, 16. nov., je zhromadźizna Serbskeje ludoweje strony. Ważny přednošk je přilubjeny, tehodła so wšitcy Serbjo a Serbowki přeprošuja. — Potom ma hospodarski wotrjad towarstwa „Zahrodki" a cyłe towarstwo ważne posedźenje. Winowatosć kóždeho sobustwa je, so přindźe. Předsydstwo.

Spěwne tow. „Bratrowstwo" w Kulowje wuhotuje njedźelu, 16. nov. 1924, wječor w 7 hodź. w „Němskej khěži" swój nazymski swjedźeń z bohatym programom a rejemi. Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach ma njedźelu, 16. nov. spěwanje, mužojo pop. w 1 hodź., žónske w 2 hodź. předsydstwo.

Zwjazk serbskich spěw. tow.

Srjedu, 26. novembra 1924 wječor 1/2 7 hodź.

w „Kronje" w Budyšinje

wulki spěwanski swjedźeń

(250 žónskich a mužskich spěwarjow)

z podpieru solistiskich wumělcow. Na programje: nar. měš. khory, soła a huslowe hry. Dirigent: **Bjarnat Krawc.**

Po koncerće **pyšny serbski bal.**

Hodowna mustajeńca

je wotewrjena

A. & W. Neuhahn

w Budyšinje na serbskej hasy 4

Podźělne płaćenje

so rad přizwoli

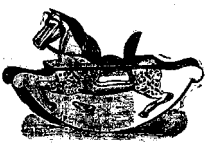

Nazymska hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe srjedu, 26. novembra 1924, popołdnju w 2 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje.

Porjad:

Přednošk a namjety.

(Wječor w „Krónje" wulki spěwanski swjedźeń.)

Wšitke sobustawy přeprošuje

předsydstwo.

Skazanki za piskanja

při towafstwowych zwjeselenjach, towafšnostnych wječorach atd. přijimuje orchestrowy nawjedowaf **Fr. Böhm** na Fiedlerskej dróży 1

Wulki serbski wječor

wuhotuje serbske towarstwo „Zerja" z Hrodźišća **njedźelu,** 16. nov. t. l., wječor we 8 hodź.

we Łahodźic hosćencu w Droždźilju

Spěwy, dźiwadło, sokolske předstajenja, reje

Zastup 80 pj.

Wšitcy lubi Serbjo z blizka a daloka su wutrobnje witani

Serbske tow. „Zerja". Hosćenćaf.

Kedźbu! Hosćenc w Jasenicy!

Njedźelu, 16. novembra, pop. wot 1 hodź.

kehelekulenje a wujězdźowanje myłow (jenož za sobustawow).

Wječor wot 6 hodź. su **zjawne reje.** K temu přećelnje přeprošuje

Kolojězdne towarstwo „Jednota" w Jasenicy.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, lód, wysoki tykanc

wšědnje 1/2 5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Na 20 centnarjow čerstwych

::: kalmusowych korjenjow :::

so kupi pyta. Poskićenje na

Ohnesorge a Kupfer w Budyšinje

na serbskich hrjebjach 34.

Štrykowane hólčace wobleki

praktiske, płaćizny hódne, trajne poruča ze spódnimi šatami wšěch družin w jenož prěnjoklasnej fabrikaciji

Štrympowa fabrika Otto Oßwald

Kupowanski dom za wikowarjow.

Dźěćace, žonjace a mužace

buncle

wosebje stare, dobre znate walkowane poruča

Axmanec wobućownja

w Khrósćicach

Dentist Heinke

na čulskej hasy 6

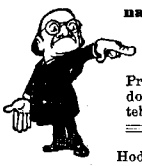

Praktiske narunanje zubow, celuloidowe dźasnowe płaty, žane zlemjenje, tehodła najsylnišo srěbace, naturskej podobna dźasnowa barba.

Hodowne skazanki hižo nětko wuprošu

Časnikar a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwješi skład

časnikow

złotych a slěbornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjerščenjow

po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach.

Za zymne wjedro

pomčam:

mužace a žonjace spódne kholowy trikotowe a barchentowe

mužace a žonjace košle (trikotowe a barchentowe)

žonjace a dźěćace barchentowe spódne suknje

zoki a štrympy, też pjasćowe rukajcy

šawle a nahłowjace rubišća

žonjace spódne jaki

pótniki a štrykowane jaki za mužow a dźěći

pisane jaki a štrykowane lacy za žony

łožowe płachty a spanske přikrywy a. t. d.

Nimo teho wjedu:

Cychowe tkaniny a wupjerki po wšěch płaćiznach, jakowy barchent, košlacy barchent atd.

Moje dobre płaćizny hódne kajkosće budźa Wam znate.

Anna Brendler w Běłej Wodźe

na Mužakowskej drózy 6 prjedy Mitzinger

Rukajcy

štrykowane a trikotowe, poruča w přiměrnych dobrych družinach

Otto Oßwald na kamjentnej hasy

Bolace nohi

drjenje, khorosće žołdka, wić hućenja krjewje, khorosće kože, žonjace khorosće hoji

Emil Rječka, hojeŕ

w Khwaćicach čo. 34c

Woleńca w Spalach

dawa česćenemu wobydlerstwu w Rakecach a wokolinje k wjedźenju, zo je pola k. Maxa Hausera w Rakecach předawarina lancho wolija a lanowosuškoweje mučki. Tam może so też lane symjo zamělć.

Z počesćowanjom J. Thumann w Spalach.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěšk w „Serbskich Nowinach".

Cyle wosebje tunjo

podawa

murjańske cyhle
dźěrkate cyhle
piestrowe płaty
tróšne cyhle

w rjanych, njezwoźitych barbach

Nimam w zwałku! Nimam w zwałku!

Klinkarnja w Troch Hwězdach, Paul Arnold

w Troch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin co. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnosćowych a privatnych twarjenjach.

Nawěšći přinjesu wužitk!

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej dróży 40.

MERSIOVSKI Časniki

Jakown wolmu

we wšěch barbach štrykow. wolmu tunje

E. Günther rózk mjasowych jatkow a žitneje hasy.

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Słomu

kóždeje družiny kupuje bźnje po dobrych płaćiznach

Richard Jacob

na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Piekarskeho wučobnika

pyta k juram 1925

pjekarski mištr **Stöbe**

w Budyšinie na Lubijsk. dróży 22

Mała živnosć

blizko Budyšina, 15 mjenšinow wot železniskeje stacije, 2 ha, wulka, z elektriskej awcu a přebližacej wodu, domske hodźi so za 2 haś 3 swójby, je na předań. Dalše zhonište we wudawarni Serb. Nowin."

Mały tatlojty wóz

z pjerami, njese 8—9 centnarj, ma njedosahanja městnosće dla za 30 hr. na předań **Hóerowa** na jerjowej hasy 13 w zadnym twarjenju.

Młodaj

wołaj

ma na předań **Krošk we Wadecach** pola Kubšic.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w **Stróži čo. 26** p. Wulk. Zdźarow.

Młoda, sućelna

ćehniwa kruwa

je na předań

w Kortnicy čo. 5.

Wysokosućelna

kruwa

ze 4. ćelcom je na předań

w Baćonju čo. 14.

Wysokosućelna

ćehniwa kruwa

(z 3. ćelcom) je na předań

w Khróśćicach čo. 19.

Wšě čišćeŕske wěcy

:: serbske a němske ::

kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćeŕnja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Přiloha k číslu 268 „Serb. Nowin“

Sobotu, 15. novembra 1924.

Hdyž je mać khora.

(Wobras je wzhy.)

Tak prawje štrowa wona hišo zhlicžti tydžeń njeje. Dźela wschak wona a tepta, ale prawy duch w njej njeje. Głowa ju boli. Schto pak mjelo to bycź. A to je dźeń a hórje. Pol hodźinki lehnje žo druhdy na kožo. Haj, hdy by wospjet stawacź a dźelacź njetrjebała. To wschak wschо niczo njepomha, dyrbi žo draczowacź a drjećź. Hłowa chce žo jej rozškocźicź. Hdyž po ikhilenju hłowu saźy pozběhnje, dyrbi hladacź, so žo nihdże pschimnje. Tak žo jej hłowa wjerzeji. Wumuje žej ju ł leńczkom. W mim je widzećź, so jej prawje njeje. Bjerje k temu hišcze nječakle lekarstwo ł połzow a namasa ł nim čoko. Ale niczo njepomha. Symnja ju tschaže. „Nó, žona, daj žej tola rěčeć a lehń žo. Widźiš žo tak lěpje njebudže!“ Haj, temu žo rěčі. Schtó potom dźelo wobstara. Hólzaj njejstaj hišcze tak daloko, so mohł žo na njeju spuščeć a wón sam bjerje wschо na lokte ramjo a čini wschitko popołnje. Kak by jeno štó sastarał! To sa rěklom wjele mél njeby, Bóh wé, łojzeje jědże by hromadźe pynjał. A kak by wschо swoplokał. Nć, nć — na to žane myšle njezju.

Nasajtra — ledy běsche ł dejenjom hotowa — dha wjazy njeběže. Wschо niczo njepomha, dyrbi žo lehnyć. Sšnano budże lěpje, hdyž dźeń we łožu wostanje. To dyrbja so staracź a stara Kalczyna njech pschińdże pschipokmju a wjeczor dojdźe. Jutrje saźy pórdże a dyrbi hicź.

Ale saudu někotre dny. Lěpje njeje. Wschо spytaja, kotej a čzaj warja. Niczo njepomha. Wo lěkarju niczo wědźećź nochze. Hdyž dyrbjała pjenjesy jow wsacź. Tola dje Khorla ł žuždnej na telefon a proźy jeho, so by lěkarja sałał. Hdyž macź potom shoni, so je lěkaŕ sałany, dha je jej teź prawje. Hewak niczo hinak njebudže. Nó, pjenjesy dyrbja žo swjesćź. Kaschcź tež bjes pjenjes njebě stanjesch. Lěkaŕ pschińdże. Khorla běži do haptyki po krjepi, liwke wobalki po čzinja a hóždе tři hodźiny dyrbi trjepki picź. Woprawdže, poczina žo połěpschowacź. Ale tydźeń dyrbi leżećź a njedyrbi ł łoža stanyć. Tak je lěkaŕ pschikasał. Pohubjenschili žo ł khorosći, dyrbja jemu prajicź pschiśećź.

Tak khodźi Kalczyna wschědnje tři rasy dejicź. Wschо dalšne sałtara nan ł hólzomaj. Wón wari a pschihotuje pżu sa žwinje, šwuhornje jej rukawy a měrcza ju. Wobtara zentrifugu a sałschije žam žebi sapkatu na khołowy. Hólzaj wurjedźitaj hornjy sa słót, bělitaj běrny, mjeczetaj šmu, swopokutetaj atd. Prózujetaj a dźělataj nanajlěpje. Maczerka dźe ł khora a njeźmě stanyć. Hłowna wěc je, so žo saźy wusthowi. Nad chżetaj hišcze někotre dny sa nju dźelacź a wobstaracź. Haj, někto halle widźa, kelko dźela na macź wo domje, njedźiwajcy na druhe w hrožbji a na dwórje.

Macź leži w šwizy. Durje žu powoczinjene a kóždy ropot wo jśtwje je myli. „Sacźińcże tola durje, so trošcžku měra mam.“ Ale dołho njetraje, dha wola hišo, so dyrbja durje mały tušk powoczińcź. Tajża je někto macź. S njeje žaneje rady, hódź njeskłykuju, schto žo wo jśtwje stawa, schto a kak wschо cźinja. Njepopischeje žej ani hodźinki měra. S myšlenj je tam a ł wuschomaj sezěhuje dźelo muža a hólzow. Al kak žo pschi žebi hněwa. Njeczinja jej niczo prawje. Sskoršchi, kak muž mukowu poliwku wjerczi a we zyle wěsće, so tak łute cźwaczki nastanu. Czehodła hischcze kas pschikkaduje. Hornjy sa słót žo nastajnje warja. Nó tajkele něschto — ł polinzy bjeru blachowu schklu a hornczerska steji hischcze powroczena na kawzy wot pschihotowanja.

A něsto — ty mój božiczko — wułije Pawoł hižo wańczeku. „Pawołu!“ — „Schtóha, macźi?“ — „Ty tola hischcze hotowy njejžy. We wopłokanju je hischcze mnjaza łapka.“ — Tak na nastajnje žiwoje mjerjanje a dawa njewustawajcy dobru radu. Pawoł dyrbi pohladacź, hacź nan njeje sabył, kruwam žyno dodacź, a hacź hižo saźy jedyn łoch pschihotowany steji. Kelko łuźkow butry hischcze na dešcy bedźi, chże wědźećź, hacź kalowy žud běži. „Mužo!“ — „Schto chcześch?“ — „Czehodła mjeńschi želesnik sa běrny njewosmjesch. Tón tola sa wał dohaha.“ „Jona, mani jón,“ wotmikowi jej, ménjo, so we łožu widźećź njemóže, kajki je wsał. Ale wona so sjedacź njeda. Zyle wešče šlyschi, hdyž so hornjy nakachłowu kawku stojeja, kotry je. Snaje žiwoje hornjy zyle wešče.

Njeda jej žaneho méra, a hdyž je tróschku łépje, to žej hižo ł łoża wukšeje. Byrnjež niczo pomhacź njemohła, widźećź pak chże, kak so dźěła. Kak je so wo jśtwje sa někotre dny wschо pschemeniło. Niczo njeješeri na šmuczenym blaku. A byrnjež łocża schkliczka była. Och, kroma je zyle sapłestrowana a masana. To mohli woprawdźe nas wurjedźićź. Potom migaj łépje złodźi. „Haj, haj — moja łuba miła, hdyž tu ja njejžym!“ A miła žej baje a schmóra ho wjeże wokoło macźerje. Hakle słót w hródźi, hdyž pšeni nas saźy sastupi. S wjeżeseloścju ruje a lisa jej ruzh. Ssamo kokoše cźinja tak, kaž bychu wješoże byle, hdyž sorno saźy ł praweje ruki bóstanu.

A mały Mańicźka! Měkko jemu saźo złodźi. Nć, ł nanowym warjenjom tola niczo njebéšche. Nan drje niczo njeprajі, ale wješeli ho nadobe, so je macź saźo na nohomaj. Rad wschak wschо wobstaracźe, ale žonjage dźelo mjeńšeche tola žyte. Někto pschińdże šmajmjeńschcza wschо do šmuczeneho porjada. Bohu dźak, so je saźy štrowa. Tuž powšdże w starych kolijach. Ta luba, dobra macźerka! Ach, kak rjenje je, hdyž wona saźy w domje a zykym hospodarstwje sa prawym hlada!

Cyrkwinske powjesće.

W **Pětrowskej zyrkwi** rano ½8 hodź. předowanje: farar Eder; pschip. w 12 hodź. předowanje: farar Mende.

W **Marijnej-Marczinej zyrkwi** rano we 8 hodź. spowědź a žiwjat. wotkasanje: farar Berg; dop. w 9 hodź. — **Dla sthadsowanja powschitkich. ev. luth. schulskeho towarstwa — žiwjedźenske předowanje:** farar Bang ł Lipska; zyrkwinska hudźba: „Hdyž mje ł zylej wutrobу wytacže.“, arije wot Feltza Mendelssohna; hyšwa knj. dr. Schmidtowa. Porjadу sa Bożu słužbu žo pschi zyrkwinych durjach wudawaja; wjeczor w 6 hodź. předowanje: farar Mende.

Sbérka sa naschu zyrkej; w 9 hodź. w Marijnej-Marczinej zyrkwi sa powschitk. ev. luth. schulske tow.

Póndźelu rano ½8 hodź. w Marijnej-Marczinej zyrkwi schulska nutrnosć: farar Eder.

Pokutny dźeń, štrjedu 19. nowembra:

W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. předowanje: farar Mende; dop. ¾11 hodź. dźěcźikemschenje: farar Eder; dop. ½10 hodź. w drajtowni Boża słužba za cźežkostkschadzych: farar Große; pschip. w 12 hodź. předowanje: duchowny prinz. Haebler; wjeczor w 5 hodź. spowědź a žiwj. wotkasanje: farar Große.

W **Marijnej-Marczinej zyrkwi** dop. w 9 hodź. předowanje: duchowny prinz. Haebler; wjeczor w 6 hodź. předowanje: duchowny Helm.

Sbérka za nasch ev. dźěcźazy dom.

Tydźeńske sastojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Große, w Marijnej-Marczinej zyrkwi: farar Eder.

Krajnozyrkwinske shromadźenstwo w Budyschinje na rožowej haju 31. Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska schula; wjeczor ½8 hodź. shromadźizna. Mutoru wjeczor we 8 hodź. žiwjark mjłodźiny za rožkuz. Cźesesć. za młodźencow. Sdrjedu (pokutny dźeń) wjeczor ½8 hodź. nutrnosć pokutneho dnja. Schtwórk nje je biblička hodźina. — K. shromadźenstwowy wothladar Zimmermann ł Budyschina smije biblisce hodźiny póndźelu (17. 11.) wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdźe, štrjedu (19. 11.) pop. w 4 hodź. pola k. Oth Hencza na Zidowje, schtwórk (20. 11.) wjeczor ½8 hodź. pola k. tatarja G. Kunatha w Rodeczach a pjatk (21. 11.) wjeczor we 8 hodź. pola šmud. Gierthowjeje w Tuczicach.

S **Barta.** 22. njedź. po žwj. Troj. dop. w 9 hodź. štrjelba, w ½11 hodź. němska Boża słužba. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. němska, w ½11 hodź. šerbska Boża słužba. Farar P. Mrósak ł Kletitz. Pop. w 4 hodź. němska spowjedź: farar Mrósak ł Hródźišchcza.

S **Budyschinka.** 22. njedź. po žwj. Trojizy rano w 9 hodź. šerbske předowanje cźita. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. němske Boże wotkasanje, w 9 hodź. němska Boża słužba: duchowny na wotp. Haas ł Budyschina. Wunoschi kolletky sa Gustaw-Adolfske towarstwo 16,50 hr., sa ev. bratrowsku pomoz 3,40 hr.

S **Maleschez.** 22. njedź. po žwj. Trojizy rano ½8 hodź němska spowjedź, ½9 hodź němske, w 10 hodź. šerbske kemschenje. ½3 hodź. zyrkwinа hudźba, sastup po 20, 50, 100 (na wotkarnischcźu) pj. — Pokutny dźeń dop. ½9 hodź. němske, w 10 hodź. šerbska Boża słužba w Hórczanskej schuli.

S **Njeswaczidła.** Jónske towarstwo dźerži schtwórtk swoje pobjedźenje w knjezim hoscźenzu.“

Wusudźenja.

§ Budyschšti pschińdżaju žud. W nozy ł 3. sept. běschtej bo domske a brózeń w Njesdaschczach cźo. 7 wotpalitej. Wobšedźerka, 52 lět stara žiwnoscźerka Hana žud. Wdała rodź. Schramez ho winowasche, so je wobeš satłynyła. Tehodła bě ho wobstorzyła. Dźenża mějesche ho někto psched pschińdżazym ludom sakitacź. K lězomnoscźi w Njesdaschczach, kiž je 17½ torza wulka, šluschesche też korczma. Wot 1. oktobra 1923 žem běsche Waldźina žiwnoscź na 30 lět skatarjej a ratarjej Pawołej Michałej Róblej wotnajała, kotryž běsche ł Waldźinje wuwuzku Hanu Schołtzij woženjeny. Korczmu pak běsche žebi Waldźina žama saźo sdźerzała. Najprjedy běschtaj bo Róbl a Waldźina sjednjetoj, bórzy pak běschtaj bo snjepschećelskoj. Waldźina běsche cźežesćicho Wróbla pola polizije wobstorżiła, ł dźela jeho wušpeła. Dźešchi cźaš też běsche wotpohład mała, wotnajeńske wujednanje šbitnyło. Wo domskim leżomnoscźe w Njesdaschczach bydlachu jenož Waldźina, Robel ł swojej žonu a ratarja Hanu Róblez. W nozy, hdyž bo w Njesdaschczach palesche, běsche Róblowa poła swojeje macźerje w Sšmjerdźajej błyła. Woheń běsche sdobom w domšikim a brózni twudrił, durje a wrota ł wo-

Satwisnińske powjesće ł naschich šerbskich wjzow.

Komorow pola Rakez.

Jon A no ćht Ssmo ć e w ł w ć u ź i ć mjeno Komorow wot šwjatoho mjena Komor, schkoł ły rěkało kuntwora. Sšwjetbne mjeno Komor we Sšerbach njeje njeznate: čzehodła też njedyrbiał cźłowjek Komor abo Kuntwora rěkacź? Ludźo žu ž bi ć ź i ć ź o m ł sastorku wudina a mjenje sé měnjenje pschińdżena dawali ro tum, kajki ł tym ro šeńe w ny cźłowjek bě, w nasch ins padże šmadno šchwižny a mały kaz k u w o ł, b k łata ł je ł k m, abo wschudże. Hdyž šebi jeko njepschećelach. abo hischcze bliwschi abo ł wjazy taklimi njepubnymi hajkoscźemi. Kuntwoch pak maja wěsće tch nadobne myšle a waschnja, a štrowe ć bi ćch Komor, kotryž je, ž swojej cźeledźu šwoju ro ź i n u (jano N e k a z) wopuścźiwschi, sałožił wiš, kotruž po nim Komorowo mjenowachu, ze swoje mjeno najšerje ł swojeho nadobneho kuntworiskeho d ch i ela dostał, a kuntwora šmeli je ho Komorowšim šmaku tak hordże wupierace, kaž někotryžkuli law abo worjoł we druhim šmaku.

Po tutym wu o ź n i u by wješ była wobšwona wješ šerbskeho lécha Komora

Mjch šławny wu ź i ć or. Muka pak nje ć d prawje do tut je wałkeje kuntwo ły Komora n ć t ź, d ełá musłił so je w tymi chi ć st on ch dołcź wopraw ź tych kuntworow abo komarow, po kotrychž je wješ, wutwał ł rodźinskele wšy, hdyž je wjazy njebodźesche pschitwarich, mjeno Ko o r o w d o s ć a. Wješ po wo ai im u t w o ć a ł ł ł o l i ch ćo hyło kotrejž je swoje mjeno dosł je po o dobje abo pschik odź woh w ny ch ny mi wuon. Ta k i ch paow ł wjazy, na pšch. Brěšow, Bukow, Zedlow, Khmjelow, Salhow, Gradbin, Gubin, Trjebin, Brjasyn. Wschitke tute mjena su ro wukónzu podobje wolšudnym mjenam, tola šlowny dźel, šdonk, tutych złowow njewosmanjenja cźłowjetow. ale šchtomu, rostlinu atd. Sdyž něšto powšeou-

wšu w mjeno wanych štronach w nadpadnej mérje šu, so njemóže jednacź wo wobšudne wšy, ale wo jenoż wo pschikładze wobšudnych wšow pomjenowane wutwarne hudlischća cho widowy. (Pschirunaj „Kwětki“ str. 241!)

S „ o r o w “ a ł rěm tim „Kummer-Ane“ — šo nć — mjeno Komorow nicžo cźinicź nima. K rokesnewanju wot druhich Komorowow Sšeho Komorowa — Sentenberg, Komorowa pola Klukscha) mjenuja naschu wješ ze swoł i w i ć h e l k i, ł dźela wo le ź a n y m i mutmarami „Rostorhny Komorow“, ł wi ć ch pak Komorow pola Rakez. Schtóž ma prénische pomjenowanje sa wudmo, njech n ł o ź i ć e druhe. ł temu nj ńat mu jo ž i ć e!

Komorow w lisćinach, dalokoż su znate, njeje sahe mjenowany. Wo němskim dobjeku je so wješ Niesważidliskemu knjezstwu pschiwobkoła, kotreż mjesche hižom w 13. ł e ł s t o t u žiwého ze Schreiersdorf wot němskeho krala jako lenstwo (wiczeństwo). W lěcze 1551 Komorow hischcze Niesważidliskemu knjezstwu pschiłuschesche. S t o r ź ć 17 t ć h t o ć k a (po 1600) bě ł w bjezkerjom podźelu Jurij Rudolf ł Ponicźan nad Niesw-cźidłom, kotryž 1603 swoju Komorowšu nuknjau (Górbrik) pschida Kh ńtoj ł Lu tiz nad St ć ź ro ła Rakez. Druhi Komorowšu wobdźelowanski ł wótk 1611 wot Sanka Kh ńtoha Hodźiskeho (von Goeda), so rě ko zuky Komorow wobšedźesche. Po nim wobšedźesche kubło a wješ Komorow šhromadnje ł bratrom Abrahom ł Luttitz, wot lěta 1653 šam. Tutón sałtali 1. žnj ńa 1661 šerbskeho bura ro ła Sy ł, kiž na polu dźělnische. Po dothim pschany owinju a šudnistwe jednanju jeho ł šmjerćch wot šudźićnu. Jako chżechu jeho 9. nov. 1679 wotpramich. bě ho hižom runje šam ńkóa wał. Jeho kubło bě ho bo ruki lenskeho knjeza, sałtcho wolsteseho wjećcha, wrócźi o. 1665 p ch eda roš šnischi Rakezu a Komorow Jan A o šei ł Haugwitz, prjedy hamtik mu a potom krajnemu hejtmanej w Budyschinje a komorn mu a wójnskemu radźe. Po tu eho šmjerći nam e lě a 1666 jeho žyn Biedrich A o š ł Haugwitz Komorow ł wumjacźom dźela, kotryž jeho pschirodny bratr Adolf Günthe ł Haugwitz nad Rakezami dóšta. Prědnischeho podźěl kupi hižom 1668 Karl ł Ponickau nad Minakałom a lěta 1674 pośledni ćeho podźěl, mjenuju prawy ł ob du ho ł r ć maršhow 6 burschich kub ow. ł kotrejž jene ni bě w obšadźene ł so ł o d o r j a o m, a so ł ć ma wjeć ć ich šahrodnikom (Freigärtner, kiž jenoż ła šchitakśe a šudnische nadnježstwo něschto dawka p ź a ć u a w ć ć e dny sa kbo wobcźidu). Je šo naš Komorow šnadno tehodła „Rostorhny“ Komorow mjenował, dokeż bě wješ často dołhe lěta do pośledź w, w ch lakim knjezstwam Kluschezach, rosdźělena? W lěcze 1685 kupi Komorow Jan Kchešeltlan (šarschi) se Schönberg nad Łabom. Jeho naślědnik bu ł 1691 Khrystof ł Uechtritz, kotryž bižom w wschichodnym lěcu wješ pschedа swojej žonje Hanje Khrystlinje ł Uechtritz rodź. ł Metzradt, kiž šo po jeho šmjerći 1694 ze Kaschkorom ł Schberga a po tutoho šmjerći 1699 ł Danom Khrystlosom ł Reibold woženi. Lěta 1699 bu lenstwo wupisane a kubło do dźědźicznego wobšudnego abo n a m ć e n s t w a p ć e w i ź n. 1708 Hans Khrystina wumrě, a jeje mandźelski bě ł wobšedźe jom hacź do 1724. Do ć e ś dźěći niemźeschče, dostajschej kubło dźěcmu šonatej šotry: Henrietta Erdmuthа ł Dallwitz a Charlotta Sofija ł Holberg rodźenej ł Gersdorff. Tuž ł pschedobitkej kubło 1727 wupokonu wojeń ł mu nyschcej Rudolfej Augustej ł Luttitz ša 27 tyšoz tolet, kotrejž je hižom we šamžnym lěcze wotšlupi rschiłej hrabinzu Bohatkowali ł Manteuffel; tuta jo hnydom šaso pschedа sa pśedy mjenowany pjenjes, luźiskemu krajnemu hejtmanej Jakubej Ekartej ł Wobeser. Po jeho a mandźelskeje šmjerći namarć kubło 1744 jeho nejmłódscha dźowka Eleonora Charlo ta ł Goetz nad Worklezami a Sšernjenami, mandźelska wobrem ł ćeho dwórneho a justizn-ho rada a wob šedźerja schesćich dalšich kub ow. J j ć o ł k u f u ł ł 1764 Awgusta Henrieta ł ł o enz rodź. ł Krzwald, katrejž ju wotšlupi ł. 1787 swojej dźowzy Awgusće Bohatkej Henrieće ł Rostitz. 1792 pschewoła wješ bywschi wyschi (leutnant) Dawid Jakub ł Poncet ša 46 tyšaz tolet. 1798 kupi wješ Luhowški knjes a wjeršchny

dêmaj twarjenjomaj bêchu sesamtane dyke. Klucze bêchu w doniklim wißake. Kôdyy se tjioch pschitomnych bêsche k nim pschistupa mêk. Zusy człowiek njeje potajkim woheń sapożłoţicź mohł, wo tym bêschtaj też Rôbl a Waldźina pschesswêdczenaj. Waldźina prêsjesche, so je woheń natyknuła a pytasche wina na Rôbla wotstorczejcz. Rôbl a jeho sotra saño prêjeschtaj jako stródkaj tehorunja, a wudawaschtaj, so staj woheń hakle potmyłoj, hdyż bêsche ho hijo daloko rosschêrił. Durje wotewrinschi bêsche jimaj napschecźo sapuk. Wrobleş Hana bêsche na to Waldźinej, kiţ hijo na dworje stejesche, ţ wokna pschiwokata: „Czeta, pschinjeţ tola rêbł!“ Waldźina je pjecźa na to wotmokiwła: „Nimam ßanna żadyn, ludźo hijo jedyn pschinjeßu.“ Woprawdźe bêchu hakle potom zusy ludźo rêbł ţ wokna ßkaţili, po kotrymţ bêschtaj potom Wrôbl a jeho sotra pomjenjanu wuczekłoj. Waldźina njebêsche ho też wo ßkôt staraka. 50 kokoschi bêsche ho ßpalikoß Waldźina a Wrôbl mêsjeschtoj saßwêsczene. Wobßtorźba sastupowasche mênjenje, so je ßnadź Waldźina woheń sapożłoţika, so by Wrôbla jako nasenka wotbyła, dokelż bêsche to na druhim puczu hijo czaßcjischo, ale pschecźo bes swißpecha ßpytaka, a so je ho pschi tym nadźaka, so twarjenja ţ nowa natiwari, dokelż mêsjesche je saßwêsczene. Pschißnaţy ßud pak njebêsche wo winje wobstorźeneje pschesswêdczjeny, a wiwinwa ju, sezêbuje wuwjedźenja jeje sakitarja, prawißnika a rêczńika Wiczasa w Budyschinje.

§ Pod kommunnißtiskim nawjedowanjom bêchu dźêlaczerjo Adolfiskeje Hêty 10. aug. 1923 czaß ţrjadowali, so bychu ratarjow k iwadacju zyrobu pschinucźili a ţebi na wischelake mêstna po ßkêłby hôschli. K nim bêchu ho też hißchcze druhy ludźo pschidruźili. Mjes druhimi wobdźêlichu ho ßcźêhowazy, dźenża dla ţaţenja mêra wobstorzeni: ţiwnoßcźeńßki pomocznik Jurij Bache ţ Kamjenjeje, dźêlaczêr Maks Krećźmêr ţ Minakała, ratarßki dźêlaczêr Pawoł Norbert Hartßtein ţ Klukßcha, dźêlaczêr Rich. Schuppan ţ Kamjenjeje, formar Maks Graf ţ Klukßcha, dźêlaczêr Jan Jurek ţ Adolfiskeje Hêty, Mikł. Bacher ţ Kamjenjeje, Arnoscht Groß ţ Wichowow, murjer Otto Lischka je Pßowjow, murjer Rich. Schroeder, formar Pawoł Handrika, tyßcher Alfred Linaßcha, dźêlaczêr Pawoł Emil Moraßcha, ßdźêlaczêr Pawoł Feldßmann ţ Budyßchina. Tuczi bêchu do Lomßka, Kamjenjeje, Lutobeza, Boranez a Radworja czahnyli. Wßchudźe bêchu ratarjo ţo ßatraßchcź dali a ţyrobu na wobdźêlnikow wotedali. W Kamjenjej bêchu hurowazy Czenterowej tßêłbu, kiţ bêsche jejny muj ţ wójnu domoj pschinjeßł, wjali, gmejnßkemu pschedßtejiczerjej Mêrczińkej pak honţwiniku tßêłbu, w Radworju kublerjej Brankaczkej wjele wojeńßkich tßêłbow (modell 71), kiţ wojeńßkemu towarßtwu ßłuschachu. Tßêłby roshdźêli Feldßmann hnydom mjes ßwojich towarßchowc. Saßudźichu ţo Feldßmann k 9 mêßazam, Schuppan k 6 mêßazam, Graf, Jurek, Lischka, Schraeder a Handrik, kôdyy k 5 mêßazam, Bacha, Krjećźmêr a Hartßtein k 4 mêßazam jaßiwa. Zanemu ţo wupruhowaßći czaß njejeßchißwoli. Sbytki wobßtorźeni ţo wuwinowachu.

§ **Krajny ţud w Drjeźdźanach.** W bêhu lêţa 1923 bêsche k ßetretarej Domßchuy w Budyßchinje ßłużobny pschichot, kiţ bêsche jemu wumietowak, so je kublerjej Pêißchuy w Kubßchizach prajił, so ßmê 20 proz. wot mßdy cźeładneho H. wotrźahnyć. Domßchła bêsche ţo na to rosshorił a wosjewi w dopißu, na ratarßkich dźêlaczerjow mêrjeny, Pêißchkowe wubawanja jako dospołne wumyßlene. Kamjenje njepadnje na njeho, ale na Pêißchła. Dopiß bêsche Domßchła ţ pôßłom ßobu dał a jemu na nopraschowonje wotmokrił, so może jón na bróhni pschißieź, so bychu jón wschitcy towarßchojo ćitali. Woprawdźe bêsche ţo dopiß na telegrafowy ßcźêzor w Kubßchizach pschiłêpił. Kubler Pêißch pak cźujesche ho we ßwojej cźêßći ranjeny a wobßtorźi pschiłêpjerja liśta. Hamßki ßud w Budyßchinje jeho wuwinowa. Kôţ ßud rosßudźi, bêsche drje mjenowane pißmo cźeßcźeranjenje, ale jenoţ ţ wumêńjenjom. Wobßtorźeny je to też dźêł, ale njeje wjeźgał, so je to nasvêcźiwo sakonjej Spôjmacze, so je wobßtorźeny ţ Pêißchkowym wudawanjom ßchkodował, dasche jemu prawje mêć, so je zyła wêź wot ßtorźbnika ţamełho wukhodźaka a so je ţo wón po njezrawbźe na njeho poczahował. Sso nasvêcźo temu wobaraćź bêsche wón ţa ßwoje dobre prawo mêć. Tehodła bêsche pißmo pschiłêpak. Po tym wßchem njemóźeschе ßud na wotpohlad ranjenja ßpôjmacź. Wßchêchi krajny ßud w Drjeźdźanach, na kotrejż bê ţo ßtorźbnik powołał, je nêtko Budyßchiśki wußud ßêênył a k dalßchemu pschepytowanju wrócźił na prênju inßtanzu, wobßtorźbo ßwój wußud ţ tym, ţo hamißi ßud wobßtorźenemu ßchłt ß 193 pschißpêwa, hacź runjeź to runjenom njewupraja. Ssamo na ßebi drje njeje pschecźiwo ßwêßcźenju, so je wobßtorźeny wudawanje ţ wêßtym wotpohlabom cźinił, nicźo nałpomnićź, też nic pschecźiwo postajenju ßudnißtwo, so je wobßtorźeny jenoţ ßwoje bobre prawo ßchitał. Budyßchiśki ßudnik by pak też pschepytowaćź dyrbjał, łak ţ wotpohlabom cźeßcźeranjenjom wobßtorźeneho ßtêi, kotreż mûże ţo ţ wobßtejnoßcźom podaćź. Hacź je ţo to ßtako, njeje ţ njepschißpôßnateho wußuda. Kiţ ma też ßnutßkowne nayßchcźiwßi, dopßôßnaćź. Hodźi-li ţo bjes njejoßmoţe ßpôjmacź, ţo ţ blißchich wobßtejnoßcźow ranjozena wotpohlada dopokazaćź njeje, pkaći prênji wußud. Kaţ wêźy nêtkole leża, je môżno, so je ţo ßakoń rank, a tehodła dyrbi przebyßchi ßudnik hißchcze junu wêź pschepytowaćź.

Hdźe je „Předženak“ na předu?

W Serbskej knihańi w Budyßinje pola k. Dietricha w Bukecach
„ „ Grofy w Barée
„ „ Nedowa w Hrodźißku
„ „ Bukana w Lichanju
„ „ Krawśika w Połpicach
„ „ Barta w Brêzyncy
„ „ Lapßticha we Wojerecach
„ „ gmejnßk. předst. Paula w Cêlnom
„ „ Thiemanna we Wojerecach
„ „ Nowaka w Rownym
„ „ Koßlika w Koblicach
„ „ Neumanna w Pßowjach
„ „ Hajeßa we Łazu
„ „ Heinrichßa w Klêtnom
„ „ Kêtana w Cêlnom
„ „ Melchera we Wochozach
„ „ Haßki w Delnim Wujezdźe
„ „ Marćinka w Koßli.

Hans Thoma njeboh.

S Karlßruhe ţo powê: Piatk 7. nov. dopołnja w 9 hodź. ßemrê profeßor Hans Thoma. 85 lêt ßtary. Wôn bê ţ milichtwom nêmßkeho maleńßtwa.

Wiele ludźi ţerusze na njeho. Ţeho wumêńßtwo ßtukowaßche na mnohich kaţ znani ludowy pêw, kiţ wutroby hrêje. Hodźiny, w kotrychţ w domi nje puczowaßche a ludźi ţeje kraßnoćź poßtickeßche jeho wolbożowachu. Ţ ßaßpôdli ţo w cźêßkich kuczikach. Wêrne, cźiße ßchodźina dźêławanju puczowazemu popißcheße, wołcźißche jeho.

Sro umiêć ţo ßkoro njemóźe, so dy bi wumjeßtnił, kiţ je hłuboko ţ ludoweje dußche cźerpane, tak wobcźerpućź kroćźeć, hacź je ludowa wutroba ßrośiła. Cźi woprawdźitoßcźa a ßnutßkowna cźßtota woźiwja tola ßtutki.

Ţiwnoßcźobêh profeßora Thomy njech wumêńź ţ tym poda. Wôn je jón napißał w knihu „W nałymje ţiwjenja“. Jako młynkowy ţ narodźi ţo 2. nźowza lêta 1839 we ţejeţy Bernawje w Cźornym Lêßu. Bjes tym bêsche nawołmjenja a nawjedowanja ßchkrabißche a ruwasche hijo ţ dźêcźatych lêt ţom. Hdyż bê ţhułu wuhdźił, bachu jeho jeho ßtarßchi jenemu lithografej do Baßla do wuczbu. Tuta kroćźeł pak njebê ta prawa. Wótcy ho saßo domoj wrócźi a nêwonaßche ho burißemu powołanju. Jako burił, nê łêpje jako burißi hôlcźa, wobraßowaßche pilnje w ßmołodnym cźaßu. Junu połaka jeho macź wacźoł wobraßow jenemu hejtmanej. Wôn połtara ho, to mółcźiße Hans Thoma ßudom łêt do hô akademiju wopytaćź. Wußtudowawßchi pêch bywaßche w Pariu, ţ Monichowje. 20 lêt dołho ţiwjeße ho bêdnje. Stóncźnje ßaßndli ho w Frankfurcźe. Wokoło lêta 1890 ho jeho dôßć pêcźemêni. Nahladnoćź a ßławu jeho roßcźeßchtej naßtajnje. S Cźornołêßneho burkeho hołcźeza bu ßławny wucźeń, cźßtnu wucźeł Hirbelßkeje wußßiße ßchule a ţ wucźerjom Karlßruhßkeje akademije —

Mienamakajm ho ßnadź tajke abo podobne mozy w naßchim ludźe? Cźehodła ho njeßamołwjeła?

c-a

Wobrazy ţ wulkeho powodźenja we Wjeczornej Nêmßkej.

Der Luisenplatz in Neuwied.

Der Kirchplatz von Rodenkirchen bei Köln.

Powodźenja w ßtarych dźêlach mêßta Kölln.

Nimo mêry wulku ßchkodu je wulka woda we wjeczornej Nêmßkej naćźinika. Luki w nîjinach pßchi Mohanje (Mainje) ţu dałoko ţe ßchcźerkom a błótom łanjeţene. Na mêßinach, hdźeţ bo Kinźig, Biber a Tauber do Mohna toulìwaju, ţu ţo ţ hromadu ţrażenjom ţołmow murje powalałe a mosty ţo ţwottorhałe, bróżnje ßo pôcźjeţe, ßchtomy ţo ţnuwalałe. Dołowe ţalvjery, kotrychţ wodowa móź ţo k dźêłanju elektrißeje mozy wuźije, ţu ţ błotom załêpjene a łatyłane. Wßdy a mêßta, kotreż wot nich elektrißku móź doßtawaćź, ţu nêtko bjes njeje. Wulke dźêle mêßta Trjera ţu ţo powodźiłe. Krajina je 4 abo 5 kilometrow dałoko powodźena, tak ţo ţu hobrike jêßory naßtałe. W Bergkaßtelu je hórßta woda wulku winizu do dała dele ßtorhała. SStoro wßche wuţy pßchi rêzy Moßelu ţu powodźene. Winzy a hôßpodarßke twarjenja winizarjow ţu ţo pôcźjeţe. Drohjenje cźerßtwebo moßchta je ţo pschetorhnyło. Seßchłipane winowe łicźe njehodźa ţo tołkaćź a ţu ßkażenju pßchroßtajene. Na pjenßach wißaze łicźe hnija abo dła mokrebo a cźołeho wjedra wubźêja. Schodła je njeßmêrno. We Duißburgu cźołm ţ tßjomi ţonami do łódźe ßawadźi a ţo powrócźi. Ţony ţo tepichu.

Přikopk.

* **Cźaßnik na paji — nowa móda.** Ţony po wnôdźe noßcha nêtko ßaho draßtu bjes rukawow, kotraj dowołe nîjenoj ruki, ale też paźu pßchićźeć. Tutu mółnoßcź nudźe hłowôcźi hnydom ßapßchimnychu, tak ţo ţo dźenża wjele nîj tak jara wjazy na ruku ale runje na paźu powêßcha. Dźenża njenoßcha potajßim wjazy nrucźne cźßnicźi, ale — błyßchcze a njeßtrôźcze ţo — cźaßnik na paji je trumf, kiţ ţo njedałoko pod ramjenjomaj na ßkotym abo platinowym palku wokoło paźe ßapinje. Wołbejbe rad khodźa knjeţnicźki, tak wupßchenc na reje, njemyßlu ßebi, ţo môża ich wjazy lêpje na cźaßniku widźeć, kelko je pola nich bitej, hacź rejßwarki ßame, kotreż dyrbja ßebi nimale ßchitu ßuć, so bychu na cźaßnik widźeć mohłe. Nimo tutoho cźaßnika a wjele druhich palkow noßcha żónße hißchcze wßchelake rjeczałki ţ platina, kiţ ţu ţ parlemi pyßchene. Na tónu rjeczałki wißy pjenjeźt, kiţ je ţ diamantami wobßadźeny. Se ßapinazmi jehłami pßchipinje ţo rjeczałk ţa rukawowe dźeru a bimba ţo potom na paźi. Paźne palki ţu hußte ţe kriśtalla ßhotowojene. Też koralle ţu jara nowoczaßne. Wßchełe ţo na ţjedrach noßcha. — Cźhto naßche ţony k temu praja?

Hamßki ßarjadnik Budyßchkeje Jan Wyłem Bosnuer ţe Schönberga ţa 50 400 tołaŕ a pschewoßtajł je 1793 ţrjomu najmłódßchemu ţynzej, dwórnemu radźe Jurijej Fridrichej Wohmêrej ţe Schönberga. 1813 namrê kubło poßledni cźeho bratr Jan Fjedrich Heidrich ţe Schönberga, kotryż jo 1822 wotßtupi ţnatemu Cgonej Hendrichej Gußtafej (1836 na ţwobodneho kubja pomjenowaneho) ţe Schönberg (Bibran a Modlau). Wot tuteho kupichu po wotwjaţanju robotow a dźêßaćźneho, ßchkitaßcźelßkeho a ţudnißkeho nadkniêźßtwa Komorowßkeje rud nawjedowaniom Jurija Kowarcźika knjeza k bê ţa 27 000 tołeŕ. Pola ţebi wobßhowawßchi pschedachu Komorowßky pod nawjedowanjom A. Mlynka l. 1873 kołu kniêźeho kubja Janei Baltaßarej Ferdinandej ţ Rabenau rad Rakezami. Rakezki nêmßki knjeźtwo, kotreż ma w Komorowje hojika, ßłuschu tuta ła a hißchcze dźeńża.

W lêţe 1811 mêßcźe Komorow wino knjeź ho wobßtejnßtwa a ßchule 1 korcźmu, 1 kowarńu, 1 mêrnik, 10 burßkich kuloow, 15 ţiwnoßcźow a 17 kêrkarjow. Wobyłeri bê 305

Wulke njebożße potrjechi Komorow 7. znjeńa 1791. Wêßty Jurij Rêczer ţ Hórkow, jako bêchu ludźo w Sdźarach(!) ke njemu, woheń ßatoji. So ţo zyła wjeß wotpalijenoj korcźma a dwê khêźi ţo wulkhowaßchtej. Rêczerja, kiţ bê też w Schejchowje ßapałk, wotpranichu tam 28. nov. 1794 we pschitomnoßci wulkeje ßyły ludźi. 40 lêt poßdźêcho bê wulke rośhorjenje dła krwawneho njeßłukka. 28. wulkeho rôßka 1835 ßaraţy wo rocźk Michał Wornaŕ, tra Kucź njenowany, Komorowßkeho bura Jurja Michałka. Runje kêło wośdźêcho bu tehodła pola Komorowa wótwaţowany.

Po wulkim wohnju lêta 1791 knjeźi dwór, hdźeţ pał Ţenje knjeźkeho bydła buło njeje, wjazy njenatwarichu. Pola ludźom pschenajachu.

Komorow je do Rakeţ ßaßarowany. Powjeda ţo, ţo ţe nêtkhy Wulko-Sdźarowßkeje wośhadże pschißłuschał, ţo pał je ţo podźêßcho do Njeßwaczidła dźêrţał. S pschickinu je dyrbjało ßêdowaţ bywaź; Nêtkhy — najßkerje we 30 lêtnej wójnje (1618—48) — knjeźßke we Komorowie mór. Mu o S ţrowi ł ţaraţ ţ bi njewê jeche, kotrychţ wophtowaćź, ţ Rakezan'i njeschesche pschinjeć. (Tak ţo powjeda.) Duţ proschachu Njeßwaczidłßeho farara, ţo by jich thwrhł wophtał a troßchtował, a tutón bê jim ţ kwôli. Nêtko proßchachu Budyßchi wyßchßi hamt, so bychu ţo do Njeßwaczidła ţafarowaći. To drje ţe ßo ßtało, a ţ lêţe 1811 bi dcźi ţ ßtarße Komorow do Njeßwaczidßkeje wośhadny. Halle po dźêcho (1872) bu Komorowo do Rakeţ ţafarowanu. Nêkotre ţiwe bê pał ţo dołho prawje na to ßtruźkeli njemóźachu. Dokeż Njeßwaczidßke zyrkwin ł knihe, kotreż ho ţ lêtom 1644 ţapcźinaju hizom wot tuteho ţapocźatka ţaviţowanja ţaßtoi ńe dźêła Njeßwaczidßkeho dźêrţaŕ. Ţ Komorowa wobßhowêcźeja, je Komorow ţ najmjeßßcha ţo wot tuteho lêta do Njeßwaczidła dźêrţał. SSvodźimnje je, ţo mêßcźe Komorow ţaraţ ţam ßaßtarać a tak też dośtawaćź dochody ţ Komorowa ţaraţa a nje tak kantan, byrnjeź kapitanßtwo hałle 1726 ßałoźene bê. Njeßwaczidßki ţaraţ mêßcźe w Komorowßkej korcźinje a wot lêta 1822 w tehdom ßałoźanej ßchuli, kdyż bê ţa to wośh-bita ţydła wuhwarjena, kôţdy ßekuny ßchtwórk Poţu ßłużył ţ prêdowanjom wotmêwacź. Wiesna w ţadu mêßcźe na tutón ţiwjeń ţnu a ţwißelazu dźêrţ cźeło rêłacź a ţaraţa a kantora kaţ też ţudnika a ţawnikow pośhcźacź. Też bêsche wośhuźe roßrêţowanie ţ Komorowßki mo dźinu a — bê li trjeba — ţ Kowirnaźa. K wopomnj nju wulkeho wośhenja lêta 1791 wotmêwaßche ţaraţ w Komorowje kêło dźêtnje. Z knjeźiza Boże ßłużby ţ mêßowanjom. Tute Boże ßłużby ţu ţo ţnuje. drje wot czaßa ţafarowania do Rakeţ. Schulu ţ ludźu ţa Boże ßłużby, kdyż ţ wośhoki łamanej tßêłu, pschedachu, jako bêchu 1869 nowu ßchulu natwarili. Nêtko też ţ tutej wjazy ßpok jom njeńju, wulka hromada wapna na wulke tyły pokaźuje. Dai Bóh ßboże

---

Tuto nowinu ţo ţ Budyßchinje pschi Mohanje (Mainje) ţ nakładnißtwje Serbskich nowinow ţ. p. ţ. wudawa. Redakcija: Arnoscht Muka, Budyßchin, Lutherowa 1. Płaśi ţo ćwórć lêta 1 złoty 50 fen. Pschi pocźahowanju ţo płaśi 1 złoty 80 fen. Pschi pocźahowanju ţ Pólßkej ţo płaśi 2 złoty. Pschi pocźahowanju ţ Cźßkej ţo płaśi 2 złoty 50 fen. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 3 złoty. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 4 złoty. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 5 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 6 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 7 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 8 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 9 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 10 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 11 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 12 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 13 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 14 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 15 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 16 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 17 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 18 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 19 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 20 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 21 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 22 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 23 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 24 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 25 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 26 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 27 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 28 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 29 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 30 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 31 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 32 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 33 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 34 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 35 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 36 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 37 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 38 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 39 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 40 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 41 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 42 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 43 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 44 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 45 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 46 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 47 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 48 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 49 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 50 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 51 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 52 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 53 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 54 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 55 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 56 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 57 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 58 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 59 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 60 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 61 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 62 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 63 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 64 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 65 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 66 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 67 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 68 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 69 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 70 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 71 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 72 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 73 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 74 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 75 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 76 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 77 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 78 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 79 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 80 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 81 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 82 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 83 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 84 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 85 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 86 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 87 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 88 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 89 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 90 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 91 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 92 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Italiji ţo płaśi 93 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Japanßkej ţo płaśi 94 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Australiji ţo płaśi 95 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Afrikanßkej ţo płaśi 96 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Aziji ţo płaśi 97 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Europe ţo płaśi 98 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Ameriku ţo płaśi 99 złotych. Pschi pocźahowanju ţ Francoßkej ţo płaśi 100 złotych.

* S **Pirny.** Tu padny dźěłacźeŕ Scheiniger do kotoka wolija a wopali so tak jara, so na sćěhowkach w khorowni zemrě.

* S **Mittweidy.** Tudomnej policijji so poradźi, paducha sajeć, kiž pśichśina, so je wot mérza ł. l. śem we wschelakich městach na 150 kolow pokradnył. Teź w Mittweidze bźěšche wjazy paduchśiwow śluźiś.

* S **Roßwein.** We Gersdorfje wotpali so póndźelu hrodź tamnišcehno kórcźmarja. Policija wuśłědźi, so je 14 létna holza, kiž w korcźnje śłužeśe, wobeŕ śapołožiła, so njeby wjeśor wjazy słót pśizowacź trjebała. Dale so wukopa, so bźěše žama holza powěźe, kiž so wo cźaścźišćich haŕbnych pśiśeńdźenjach w Gersdorfskich lěśach we wokolinje powědachu, rozśěrjeŕka. Holza bźěše tute wumyślenja wudawała, so njeby trjebała wjazy sa korcźmarja puśe pśiśes lěś cźinicź.

* **Mnichowśti spěchnik pola St. Egidien śnjeźbožił.** Njedźěbuje na pśihlědne tamnjo fraśy śchtwórtk wjeźor na dwórnišcźu St. Egidien wokoło 6 hodź. Mnichowśti spěchnik do 6 wosow worowneho cźaha, kiž bźěchu so wotrorhnyś. Pśinija maśchina spěchnika cźišnu ju pśiśi tym na 10 metrow hłuboko po brjoh deke. Druha padny na druhu stronu na pódlanśe kolije. Schtyri wosboby so lohay franichu. Wjazy wosow, kiž ś kolijow sajeźdźechu, so cźežko wobśchódowali. Schtoda je wulka. Kolije bźěchu so je śenje śwutrohale, tak so cźahi dale jěźdźeś njemóžachu. S Kamjenjogo pśichźěbźeśchtaj cźahaj na pomoz. — K njeśhoju dóśěli sarjadniśtwo: Tworowy cźah, kiž pśched spěchnikom jěźdźeśe, so nadobo rozśorje. Śpinaŕ na tworowym cźahu bźěśe hnydom prakaze buśchkowy ke śchtitej śwojeho cźaha naunjetak. Wjednik spěchnika bźěśe drje to teź wobkedźbował, tola so jemu wjeŕ njeporadźi, cźah w pravym cźažu sadźeržeŕ. Sśowźu na tónzu cźaha njeźěśe wón hušteje mały dla widźeś mógł. Jeho nietrjechi potajkim wina na njeśhoju. Wina je pjeźa wulhibadowu wothładaŕ, kiž bźěśe spěchnikej do cźaha pśhiśěźdźe śnamjo dak, haźrunjeź njeběźśe tworowy cźah hišcźe nimo wuhibadła dojeź. Ličźba ranjenych je so na pjeć powyšchka. Wot pjatka jich budźa cźahi sašo porjadnje jěźdźeź móź.

* **Na pohrjebje do rowa padnył.** Hrósbny podawk kta so na pohrjebje w Franzburku we Straľsundśkim wokrjeźu. Duchowny mějeśche, bliźko rowa stejo, pohrjebnu rěcź. Tuź śtyny so pod jebo nohomaj śemja, trunje we wokomiku, hdyž chnyhu kaśchej dele pusćeźicź. Duchowny śwjeśe so do rowa śnoźy kaścheźa. Na dobre śboźo pak njebźěchu nosćerjo kaśchej hišcźe pusćeźiśći, tak so móześe so sašo ś wulkej prózu horje śesahnyć. Hewak by so duchowny biśe dwóla sadušył. Někotři muźojo śkoźicźu do rowa a wutśpachu jeho śpěśchnje. Pohrjeb móześe so nětko dokoncźiś.

* **Cźežke njeśhoźe na żelesnjach Paris—Bordeaux.** Na żelesniśkej cźarje Paris—Bordeaux je so wuturn cźežke njeśhoźe stako. Ludźo, kiž so tam wukhodźowachu, bźěchu so pódlu żelesnjeju śeśtupali a pśhiłładowachu łékadłam we potrjebnje. Pśchi tym bźěchu so tak do hładanja ponórili, so njebźěchu so bliźaju śpěśhnił śyła pytnyli. Schtyri wozoŕosmjeśe je. 13 létna holcźka so cźežko śrani.

* **Wudowa pruśkeho prynza Joachima,** najmłódśeho śyna nětdźiśkeho kheźora Wilhelma II., kiž je rodźena Anton na ryćeźkruble w Glambitzach pola Riesa, śłubiła. Ryćeźkrubleŕ Bienert je śyn wobśhodneho radźićela Bienerta ś Drjeźdźan.

* **Skórźa** pśheźěśiwo Haarmannej 190 śwéźdow. Se Hannovera so powě: Pśchi śtórźbje pśheźěśiwo Haarmannej wuśtrowi na 190 śwéźkow. Tracź budźe śtórźba na 14 dnjow. Schtó wě, schto wsko so wukopa.

* **Njaneje wjeśnanki dla.** W jenej nahraniśnej wjeśy pólśteje Hornjoschlesyśkeje nahadźowaśche so ratař Fiźek ź rjanej wjeśnanku, byrnjeź bź wośjenjeny a nan dwěju dźěśeźi. So by śwoju żonu ś pucźa dokał, narźeźa wotrocźka, żonu sa 250 śł. hr. wośtronieź. Wotrocźk wśa źebi cźas rewolwer hobu a żonu, kotraż runje śyno wjasaśche, faśeli. Fiźeŕ a wotrocźk sahudźiśchtaj so ź hmjerzći. Godźinu po wuhudźe rubachu jimaj hkoiwi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšin.ɐ

Do wikowanśkeho śapiśa je so śapiśało:

1. Na kopjenu 212: Budyśchśka piwarńja a śłodarńja akt. tow. w Budyśchinje naśtupaze. Towaŕśtwowe pojednanje wot 1. 12. 1899 je ś wobśamknjenjom generalneje śbromadźiny wot 25. 9. 1924 po notar. protok. kitoho dnja w §§ 2, 11, 12 a 15 so pśheměniło. Sakładny kapital je so na śtote hrivny pśhećiśtajił a na 725 000 śł. hrivnow ponižiś. Wón dźěli so do 55 000 śakładnych akśijow po 20 śł. hrivnach a do 1250 łépśchinśkich akśijow po 20 śł. hr. Poniženje je so pśheměniło.

2. Na kopjenu 284 firmu Strauch u. Kolde w Budyśchinje naśtupaze: Emil Kuothe je wustupił. Drogiźa Korla Gustaŕ Eiśenach w Budyśchinje je do towaŕśtwa śastupił. Pokmonóź k wikowanju Pawola Schulśchenka je śpźchu.

3. Na kopjenu 858, firmu Grothjahn a Comp., druźtwo ś. w. r. w Budyśchinje, naśtupaze: Hans Ernśt August Grotjahn ja jako liquidator wustupił. Sa liquidatśiwo je so pośtajił pśchekuz Waltaŕ Ginzelt w Budyśchinje.

4. Na kopjenu 869, firmu kowownu tworniu Wiliija Staella, druźtwo ś. w. r. w Budyśchinje wotrubuje: Druźśwowe pojednanje je ź wobśamknjenjom druźtwownikow wot 10. 11. 1924 po źudniśkim protokollu śamźneho dnja w § 3 so pśheměniło. Sakładny kapital je so na śtote hrivny pśhećiśtajił a na 10 000 śtotych hr. ponižił. Pokmonóź k wikowanju Hanśa Hamanna a L. Arthema śtej śaśchej.

5. Na kopjenu 876: Revisions- u. Treuhandgeśellschaft śa wikowanje a industrije ś. w. r. w Budyśchinje naśtupaze. Pokmonóź a wikowanje Ota Knaaka je śaśchka.

*

— Saśchka je pokhroma mjes śtokom kubleŕja Oswina Maja w Makej Drjeźnizy.

*

Pśchenyśkowy dawk 3. termija 1924,
zyrkwinśki dawk 2. termija 1924
dyrbi so hacź do 22. nowembra śahaśkaćiś, hewak ma so pśchiraźka pśećiś.

Budyśchśki dawkowy hamt.

*

Wuśchem wolerjam a wolećkam do němśkostatneho ћejma. Wolerśke liśćiny śa wólby do němśkostatneho ћejma, ź. 12. wuleźa na gmejnśkich hamtach wot 16. nov. hacź do 23. nov. Njech źebi ћódny wolеć a kóźda woleźka, kiž je 20 lét śtara, liśćinu wobћladaź, hacź je tam pravje pśipana. Na wjeśnym gmejnśkim hamcźe wóśće śhonich cźaś, w kotrymž je mózno, źebi liśćinu wobћladaeź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Finanzny hamt ś Kamjenza wośjenja, so so dopśedkaźenja ratařśtwa a pśchemyśła na dośhodowny a towaŕśtwowiśki dawk pontźa. Wlaśće hłej w Budyśchśkim hamtśkim wośjenjenju wćeraźnišcehno cźiśła wot 14. nov.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

2. termiju źyrkwinśkeho dawka dyrbi so wot 15. nov. hacź do 5. dezembra śaplacźiś. Wón wućini kaž wjele kaž pśenja termija. Śpuśchcźenja pśenjeje termije płaca teź ja druhu termiju. Schtóž chze two poniženje pśośyć, dyrbi dopokaźy pśhinjeśeź. **Finanzny hamt.**

Hamtske z Kulowa.

Statny dawk śakładoweho śamoźenja, gmejnśke dawki, kaž teź podruźniśći dawk na mějnaj nowember 1924 śapoczinaju śo śbéracź pódźełu, 17. nowembra 1924, a to wot 8—12 hodź. dawkiplaćerjo, kotrychž mjena so ś K—P śapoczinaju; wótrom, 18. ll. ś pjećnikami R—S; śrjedu 19. ll. ś pśim. W—3; śchtwórtk, 20. 11. ś pśim. A—J.

Finanzny hamt śbéra w Kulowje póndźelu, 17. t. m. wot 8 hodź. śem śćěhowaze dawki a dawa rośśahnjenja. Dokhodowy a wobrotkowy dawk, kiž jón mějaśnje płaca, dokhodowy dawk ratařśtwa a dawk śamoźenja sa 1924. Je-li je wopht śaho tak śnadny, kaž 17. 10., tak so pjeća tuta bliška pśihlježnosć śdźiwje.

Wolerśki śapiś sa wólby do němśkostatneho a pruśkeho ћejma wuleźi wot śoboty, 11. hacź do śoboty 22. nowembra. Njedźelu, 16. t. m. wot 11 hodź. hacź do 1 hodź. Wśźěhone dny wot 1/2 8 rano hacź do 1/2 hodź. wjeźor na radnizy. Schtóž liśćinu jako njedośpołnu abo wopaćnu śpóznaje, njech to w tutym cźaśu wośjewi.

Pruśki minister łudoweho śpomóźeśtwa je **sa twarjenje bydleńi sa katarśtśich dźěłacźeŕi** źrědźi pśchewostajił bjes danje na 10 lét. Schtóž śo śajimuje wo taśke bydlenje njech na radnizy namjeśy śapoda, a to: 1. plan, kdźe leźi wotmyślany twar; 2. plan twaru; 3. wobliczenje twarjenoweje płacźiny; 3. wopiśmo twarjeneho wobћadźerja; 5. dowołnosć śapiśanja, kiž je twarowny wobћadźeŕ podpiśał a notar potwjerdźił.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Śhromadna liśćina sa wólby do němśkostatneho a do pruśkeho ћejma wupokoji so wot śoboty 15. nov. hacź do njedźele 22. nov. 1924, a to: njedźelu, 16 nov. wot 10 hodź. dop. hacź do 1 hodź. pop.,, na wśźěhodnych dnjach wot 8—12 hodź. dop. a wot 3—6 hodź. pop. na radnizy, wo jśtkoje cźo. 7. Kóždy śmjeź źebi liśćinu wobћladaeź. Kóždy, kiž liśćinu śa pravu nima, móże to pola magiśtrata pśiśpomnje wośjewiś. Njeje-li wěrnosć wośjewenja źyle jasna, dyrbi ju dopokaśaś.

Za nowu cźitanku

su darili 1374,75 hr.

Dalše dary ze Sowrjec (pśez śuleŕku Gretu Rämśec):

k. Paleś	1,— hr.
k. H. Stübnaŕ	—,50 „
k. Ackermann	1,— „
k. Krawo	1,— „
k. Vogt	—,50 „
k. Israel	1,— „
k. Freund	1,— „
k. Sokel	—,50 „
k. Albert	—,50 „
k. A. Měrćin	—,50 „
k. K. B. Śćca	2,— „
k. Rämš	1,— „
k. Mroz	1,— „
	hromadźe 1386,25 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary pśijimujotej Serbska knihaŕnja a Serb. ludowa banka w Budyśinju.

Dary za wólbny fond Serbskeje ludoweje strony.

	Darichu 70,75 hr.
Dalše dary	
D. P.	2,— hr.
Z W/14. XI.	20,— „
	92,75 hr.

Porjedźenka.

We poslednim kwitowanju E. Simon nie 2 hr. ale 1 hr.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyśinju. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnoy. — za nawěśtki: A. Dučman, w Budyśinju.

Hospodaŕski rozhlad.

Sobotu, 15. nowembra 1924.

Kursy wěcźera w Barlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowśti frank	22 190
jendźelśki punt	19 435 000	cźěśkoſł. króna	12 480
śchwajcaŕśki frank	80 740	10 mil. półiśk. mark.	77 400

Pjenjezy teź wěcźera na Barlinśkich wikach žadne njeběchu. Wone běchu po 1/4 proz. a tuńśke dostaeź.

Efekta mějachu wěcźera na Barlinśkej burśy horjebijaze kurśy. Wukraj wobźěłowaśche so teź na pokupowanim akśijow. Kurśy śtatnych papjerjow bijachu dale horje. Wójnśka pożćanka bijeśche teź wěcźera dale horje. Wona śłéhy hacź na 1075 miljardow prozentow, połobśiśco so hacź na 1000 śniji.

Na produktowych wikach w Barlinje běchu płacźiny śyłećoweho źita powśchitkownje śkabe, byrnjeź ś wukraja powinjeśze wo krutych wikach pśchihodźake. Wina teho je, so muku ź naśich młynow pśchezo hišcźe jara malo kupuje. Tehodla wone sa tukranje źito šo dośeź njeśapśimuja. Druga ruka (to šu wikowarjo) šu ź muku a źitom tuśiśchi hacź płacźiny na wukrajnych wikach. We jećmjenju a wowśu wulkeho pśheněnjenja njebě. Womjeśchi a wotrubły mějachu mérne wiśi. Wěcźera płacźeśce zentnaŕ:

w Drježdźanach

pśheńcy 10,50—10,65, rožći 10,50—10,75, jećmjenja nałétneho 12—13,25, nasmnego 11—11,75, wowśa 9,20—9,50, śchpatneho 7,75—9,15 śł. hr.,

w Barlinje

pśheńcy 10,70—11, rožći 10,65—10,85, jećmjenja nałétneho 11,20—12,50, nasmnego 9,90 hacź 10,50 śł. hr., wowśa 8,10—8,90 śkotych hrivnow,

we Wrótśławju:

pśheńcy 11 hr., rožći 9,50 hr., jećmjenja nałétneho 12,50 hr., nasmnego 10,50 hr., wowśa 8,75, tendenza: śkru cźeno, běrnow 2,10 hr., lane śymjo 20 hr., raps 19,50 hr., mak 48,50 śł. hrivnow.

Wo połoženju źitnych wikow jedyn wězwuśtojny takle budźi: Wo wśěch śtaćźu pśheńcźne źně w Argentiniśkej njeźbu tak wulke, kaž wěśta strona wudawaśche. We połnośnych śtronach tehołe kraja je śuchota wjele śeśchłodźiła, we połonśchich pak śmjeŕśt. (Argentiniśka leži we połonśchej Amerizy, tam šu połośćiśe śtrony śymniśche hacź połnośne.) We Jendźelśkej powažuja łétuśche pśheńcźne źně tehołe kraja na 100 miljonoch zentnarjow. S nich bychu mohli nějdże 65 mil. zentnarjow do wukraja pśchedacź. To by bylo porunjo lonśchim źnjam na 30 miljonow zentnarjow mjenje wuwośa 9ito. Woprawdźe, na argentiniśkich wikach je źito žadne a drohe a teź sa połdźiśe wotebaśe (termije) šu płacźiny wyśoke. — Alle ś Amśtraliśkeje pśchihadźeja powěśće, so maja tam wurjadnje rjane a śajne źně. We Jndiśkej źně tehołe runja hacź dotal rjany wunośchk lubja. Ale tam hakle po nětkotrych měźazach śapyku.

We Amerizy šu źitne płacźiny po tym, so śo dotalny president Coolidge ś nowa wuśtoli, ś nowa horje śraśyle. Jeho šu burza (śarmarjo) bjes wuwśaćza wołili. Pśchetoź pod jeho presidentśtwom šu měli śpołožaje źitne płacźiny. Tu ћwilu wjele źita ś Ameriki do Europy, wośebje do Němśkeje, pśuwa. S wjeśtśka pak Amerika ћiźo w dezembru śwój wuwoś źita śłónzeź. Sabnej njeśměmy, so mějachu europiśke kraje, kaž Rušla a Pólśka, śchpatne źně. Cźeśkośkowakiśka pak je šo tak jenośtrowśaj na répupłakowanje pokośća, so dyrbi śama źito pśchikupowaeź. S teho wśěhoho wułkadła, so je ś cźežka mózno, so dyrbjaśo źito pola naś wo wjele bźe biel. W Němśkej šu, to je śpodźiwne, źitne płacźiny niże wukrajnych byle.

Schkrowe depesche.

Barlinśke produktowe witi dźeńa dop. w 11 hodź.: Bjele khlěboweho źita a wowśa na wikach. Muka malo dże. Tendenza: měrna.

Płacźiny na Barlinśkich produktowych wikach.

Źito a wośtiowe śymjo po tuni abo 1000 kg, śewaś 100 kg, płacźiny po Nowej hrivnje.

	14. 11.	13. 11.		14. 11.	13. 11.
Pśheńca	214-236	213-219	rapš. wośujśki	16-16,20	16-16,20
rožla	213-217	212-217	pśeś. melasa	8,00	8-8,00
nałét. jećmjeń	224-263	224-250	śerabella	13-13,50	13-13,50
naś. jećmjeń	—	—	běrnaze kruśki	18-18,50	18,50
wowśa	172-178	172-178	śuny	21-22	21-22
kukuriza (Mais)	—	—	woka	17-18,50	17-19,00
pśheńćźn. muka	30-32,50	30-32,50	lany wośujśki	25-26,00	25-26,00
rjana muka	29-32,50	29-32,50	módre łupiny	13-14,00	13-14,50
pśheńć. wotr.	12-13,00	12,50	žołte łupiny	15—17	15-18,00
rjane wotruby	11-12,10	12,10	śyno, 50 kg	3,95-3,15	3,00-3,15
rapš	390-400	400	śłona, rjana	1,00-1,10	1,00-3,15
lane śymjo	390-400	390-400	„ pśheńćźna	1,00-1,10	1,00-1,15
ћróch	21-24	21-24	„ wowśowa	0,90-1,00	0,90-1,05
pjeluśki	15-16,50	15-16,50	„ jećmjena	0,90-1,00	0,90-1,05

Drježdźanska burśa.

Pśheńca	210-215	**běrnaze kruśki**	20,00-21,25
rožla	210-215	**pśheńćźn. wotruby**	12,00-12,80
nałétni jećmjeń	240-265	**rjane wotruby**	12,30-12,80
naśymśki jećmjeń	220-235	**pśheńćźna muka**	33,00-35,50
wowśa	184-190	**rjana muka**	33,00-35,50
cźerwjeny bźeśel	240-275	**woka**	20,00-21,00
rapš	370-390	**pjeluśki**	20,00-21,00
kukuriza (Mais)	212-217	**ћróch**	26,00-27,00
ћuche truhanśki	11,00-12,25	**połnowe truh.**	18,00-20,00

Na pśchedaŕ:

Kóń, śtaŕśchi we Wołeśchnizy cźo. 9. w Lubiju.

Krutwa, H. Keller na Barlińej (Hori) dalokeź.

Kojuš, 1 1/2 létny bźły śaaŕśki G. Schiebaŕ w Budyśchinje Weśtŕ. 2.

Sćo pytaja:

Pjekaŕśki, Paul Wohner w Kamjenzu.

Holza, do domu śubjazy lékaŕ dr. Redmann w Niślej na Muzakowśkej dróhy 2. — Hamtśka śudnikowa dr. Hirschfelderka w Nikej Oderniśśir. 8.

Hobrski wubjerk

tkaninow za šórcuchi, rubišćow, jakow; kožuchowych počehnjenjow wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja.

Stajnje dóndu nowosće

čorne a brune kašmérowe rubišća

Hobrski wubjerk jakowych barchentow kaž tež wšěch wumyslomnych tkaninowych družin

Najwjetši wubjerk žonjaceje drasty.

Kruće sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćizny!

Alfons Schauseil w Budyšinje.

Telefon 1315.

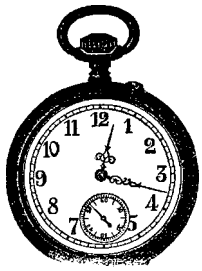

Najrjeńši a najbóle praktiski dar

k předstejacemu hodownemu swjedźenjej

je časnik

kiž derje dźe. — Najbohatši wubjerk z rukowanjom za najlěpše wudźěłki, kaž tež

wěrowanske pjerščenje

a darowe wěcy

w najnowšich wuwjedźenjach a po najtuńšich płaćiznach poruča

F. Marschnerowy nasl.

M. Ewald

na bohatej hasy 9. Najstarši wobkhod w měsće.

Kachlestajeński wobkhod

Diktor Schlecht

w Budyšinje na wysokej hasy 8

poruča so za Budyšu a wokolinu

k wuwjedźenju wšěch powołanskich dźěłow, k přestajenju a znowastajenju kachlow wšěch družin.

Konfekciiowy dom

Otto Preuß

mějećel **Korla König**

žitna hasa 4 **w Budyšinje** žitna hasa 4

Lěpšinske poskićenje

mužaceje, žonjaceje a dźěćaceje konfekcije

jenož dobre kajkosće po najtuńšich płaćiznach.

Corne mužace paletcty, dobra twora, wot 42 hr. sem
wěrowanske wobleki, dobra suknowa twora „ 70 hr. sem
jupy, čopło podšite „ 22 hr. sem
smuhate kholowy, Breecheske a lacy w hobrsk. wubjerku
Astrachanowe, Krimmerowe a židźane płyšowe **žonjace mantle** wurjadnje tunjo
dźěćace mantle a wobleki, čopła podšite, najtuńšo.

Palne kuluchi

płaćizny hódne běžnje přednawa

Raab we Wotrowje pola Pančic.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódne

mantle štrykowane jaki
drasty suknje
bluzy šórcuchi
žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Del
liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulerskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

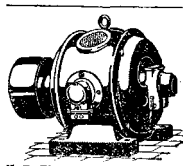

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupowanje hdyž chcedźa

Žony

kupuja přihódnje **numijowe** wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kindermannoweje na serbskich hrjebj. 34 l.

z napřeća starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Ráči serb.

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Oty Brandta nasl.**

na znutřkownej lawskej hasy 8.

G. Schmidt, fotogr. atelje w Budyšinje

jenoż na Sedanskej dróšy 20

i napřeća husarskich kasarnow

porucja so za wšě **fotografowanja, pasowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.**

Wulki wubjerk

trikotažow

nohajcow - zakow

wolmjanych, polwolmjanych a balmjanych

štrykowane jaki sportske jaki jumpry

chenillowe rubišća šórcuchi z wósk. sukna

Bleyle-wobleki

poruča płaćizny hódne

Rud. Osswald

w Budyšinje jenoż na serbskej hasy 3

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźićе do

fotografiskeho atelja

Rich. Huth a

mějećel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na serbskej hasy 13

Kóžde njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Časniki a złote twory

wšěch družin

wuporjedźenja derje a tunjo

Reinh. Roksch w Njeswačidle

Parne čiščenje pjerja

z elektriskim čerjenjom

Najtuńše wobličenje — Přijimuja kóždy čas

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3 — Telefon 1103 —

Płaćizny hódne

židźane trikowe

drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Kupuju zaso

lapy a wšě druhe stare wěcy a přindu do domu. Derje znaty Serb

Jurij Leimer

z Noweje Jasenicy

Jězdne kola motorske kola

butrudźěłace mašiny

centrifugi

šijace mašiny

žimace mašiny

narunanske a přisłušne dźěle

wuporjedźenja

Paŵoł Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7.

Slomu

kupuje po přihód. płaćiznach

Hugo Schütz

na Žit. wikach 30. Tel. 1180.

Chenillowe rubišća

wulke kemšace rubišća

we wšelakich barbach

chenillowe šawle

čorne a pisane

rukawate lacy

štrykowane rukajcy

štrykowane zoki a štrympy, zymske spódnje kholowy, zymske košle, pótniki wšěch wul oseów a barbow, štrykowane žonjace a dźěćace žakety w jenož dobrych, dźerždliwych kajkosćach

Ernst Jordanowa wudowa

na lerjowej hasy 5 **w Budyšinje** na znutřk lawskej hasy 8

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wušo. N. a płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na góle a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěški a tabele so w sćo wobkedźa. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 269 Budyšin, pónjedźelu 17. novembra 1924. Lětnik 83

Najnowše z cyłeho swěta.

Prěnje franzowske lětadło „Kodron" je z Parisa do Moskwy pschilećało a je so šćwjedźenjezy powitało. Lećenje je hdes sastawanja 22 hodźin trało.

*

Město New Jersey snapschecza Newyorka je so z hobrim wohnjom podeschoł, kajšeż tole město hischcze njepomni. Woheń dopodnja w jenym salpetrowym mlynje wundźe a so ruče na schtyri městowe dźele wupschestrě. S mnohimi rozbuchanjemi so palaze rozrazki daloko rozsunkachu, kotrež woheń ruče rozschěrichu. Někotre kruhi do cźrjódy dźěźi padźechu. S tuthych so někotre njesju hacź dotal namakale. Wjazy dyźli 900 šwójbow je hdes bydła. 35 sadrikow je so z wohnjom sničiło. Dźěsacź haschcerjow so hischcze njeje namakało. Hacź dotal je so šwešćiło, so je so 15 wozobow cźežko sranilo. Schkoda so na wjele milijonow dollarow woblicza.

Grichiske žadanje na Němsku.

Grichiska žebi wot Němskeje sarunanje sa grichiske łódźe žada, kotrež su němske podmórske cźołmy sa cźaš šwětowe wójny potepile. Nastatu schkodu wona se 600 milijonami drachmow — 50 milijonami slotych hriwnow woblicza.

Pódla teho je Grichiska němsku łódźetwarśku firmu „Vulkan" dla njewotedaceja panzerowaneje łódźe „Salamis" wobskorźika. Vulkan je skasanku na łódź pschijała, kola njeje łódź wotedała. Němsko-grichiski smjerzowski žurt je so tehodła w Parisu wutworił, kotryž so 22. novembra prěni króc̀ serźe.

Ludendorff chce z Mnichowa wucźahnyć.

Dla šwady, kotruž je generał Ludendorff z něhdyšnim bayerskim kronprynzom pytał, je bayerski offizjelski korus jschón wobtład z nim sastajił. To wjelo Ludendorff cźežko šaćuwa. Kaž Mnichowske nowiny pišchu, je žebi wón wotmyślił, w blizšchim cźaśu z Mnichowa wucźahnyć. Generał Ludendorff je tu khwilu we jenej villi na Ludwigšej hórzy bydlił.

Franzowska dyrbi z khlěbom lutowacź.

W deputěrskej komorje so pjatk wo płacźinje žiwnosće jednasche. Ratarski minister położenje ratarstwa a žitnych wikach roskrjo. Wobsebje płacźiny wupłodźenja z wićznymi płacźinami pschirunowasche a knjeźerstwo psched porokami sakitowasche, so je dowoš žiwneho stotu z wukraja pocźeło wało. Žitowe žně su njedosahaze byle. Tehodła je so někšze dźesacź milijonow dwójnych zentnarjow žita z wukraja sawjesć dyrbjało. Minister snutskownych należnosćow sa blizšchi cźaš wukas pschipowjedźi, so so na jenym dnju tydźenja njebudże smjerć khlěb pjeź, so by so z muku lutowało. Žito dyrbi so hacź do 78 prozentow wumlěcź.

Pólske płacźiny w Franzowskej so powyschile.

Franzowski frank je jenoš hischcze ledma schtwórty dźěl šwojeje prjedawschcze płacźiny hódno. Franzowske knjeźerstwo je tehodła porto za cźischcźerske wězy a listy powyschiło. S tym dyrbja so dokhody pósty lětnje wo 36 milijonow frankow powyschicź.

Krisa w šendźelskim liberalismje.

Jendźelscy liberalni su pschi wólbje do parlamenta cźežke porażenje poćerpili. Někto su jim to też hischcze rozkorili. Kapitan Wodgmood Benn praji, so je so liberalna strona šbika, dokeł wuźiwolerjo k njej nimaju dosćej dowěrjenja, a to z pokrym prawom — janeho dowěrjenja z Lloydej Georgej. Tutón je so w lěcźe 1918 pschecźivo wobstacźu liberalneje stronje wuprajił a šwój šwjask z konservativnymi hakle rospuschcźił, hdyž nochcźachu z nim wjazy hromadźe hicź.

We šawodnym nastawku žebi „Daily News" žadaju, so by so liberalny kowent šwołał. Liberalni ~~~rbja někotre lpšeschnje a se skutkom dźěłacź, hewak šnadź budźe pschepósdze.

Austen Chamberlain wo wušnamje pošlednich wólbow.

Sekretar (minister) šwonkownych należnosćow, Austen Chamberlain, je šrjedu w Glasgowje rěcź měł. Mjes druhim praji: S wulkim šmylkom by było, pošlednje wólby jako dobyeźe konservativneje strony wobhladowacź. Hischcze wjeschi šmylk by był, hdy by je mněniło, so je wulka wjeschina nascheje stronły sa pohybnjenje politiki a reakzije aba šmjeromstenje. S wólbami je nasch kraj dostónćnje rosbudźił, so nochze naśylnu politiku ruskich komunistow a so dyrbimy, njech so schtokrośi druheho z wukraja pschejima, šwoju politiku doma dźěłacź.

Jendźelcźenje so boja, so jich położenje jako łupa njeje wjazy hdes straha.

Lord Grey je rěcź měł, w kotrejž na nusnosć pokasa, so dyrbi Jendźelska w nastupanju šwonkowneje politiki we wušim šwjasku se šwojimi kolonijemi być, so mohła so na jich pomoz sepjeracź. Dla dalekonoschazych kanonow, letadow a powětrownych łódźow Jendźelska nje łupa w někdyšchim šmyśle. Strach, so so Jendźelska do europiskich schmjatanzow saplecźe, je wjeschi dyźi hdy prjedy.

Dobycze Wahabitow.

Dopisowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha" z Kaira powě, so su Wahabitojo hedźaskeho krala Alia šbili a so su duzy po pucźu do Jeddy.

Nowiny „Macakkan" su wojsewjenje krala Husseina wo jeho wotrjeknjenju trona wocźišćcźale. We nim so praji, so je tron šbudił, dokeł je so sarjekł, frećzenje z Jendźelskej poddypacź. Wón je wjcho cźinił, schtož je samołt, so by Jendźelcźanow pomuł, so bychu wuprajenje lorda Balfoura wrócźo wsali. Wón budże Ibn Sauda jako knjeza nad Arabiskej radscho widźeć, dyźi pschikładowacź, kak zuja móz (Jendźelska) nad Arabskimi knjeźi.

Hibanje mjes ruskimi ratarjemi.

Pschi nětcźiščich wólbach do radow we wjeśnych wokrjeźach so pschecźivne hibanje ratarjow pschecźivo bźěkacźerjom pokasuje. Na wschelakich městnach su dźěłacźerjo njelicźa, ale so jako wobsebita worschta cźiju. Se wschelakich gubernijow, daloko mjes šobu leźazych, z Omska, Ssimbirska, Kijewa atd. pschikhadźeja powěsće wo srażenjach za cźas wólbow a po nich. Ratarjo dopisowarjo su jako cźischlakow hidźa. Dypokasane je, so je so nastork k jich slónzowanju z gmejnskeje rady dał. Napjatosć na wšach je so z hubjenymi žnjemi šhorschila. Žně su z městnami tak schpatne, so so schkoda z wyschschimi płacźinami njesaruna. Ratarjo pytaju najwyschscho płacźiny wobeńcź.

Južnoślowjanska.

Powěsćej, so so chorwatska republikanska ratarska strona na šakladze šakonja na schkitanje stata rospuschcźi, we Khorwatskej njewérja. Sćitychi so, so so z tuthym šakonjom porucźi, jenož te politiske organizazije rospuschcźicź, kotrež su šwjatale z nałožnosćju wobstejazy statny porjad powalicź. Wo chorwatskej ratarskej stronje je šnate, so je to měr lubowaza strona, kotraž so prózuje, šwoje ideale jenoš po pucźu prawa do skutka šajicź. Tehodła so we Sahrjebje z tym njeliczi, so mohło knjeźerstwo porucźeć, so by so chorwatska ratarska strona rospuschcźiła.

Wjednič khorwatskeje republikanskeje stronły, Radicź, je do Schwajzarskeje pschijeł. Tam je wólbny manifest wudał, z kotrymž Paschicźowemu ministerstwu wójnu pschipowjeda. Radicź chce europiscu kontrollu, wobstejazu se jendźelskich a franzowskich nowinarjow, sa cźaš južnoślowjanskich wólbow postajicź.

*

Snutskownopolitika krisa w Italiki.

Mussolinowe stejiscźišco so pschezo bóle pošlabja. Giolitti, 83 lětny italski statnik, je sjawnje rjekł, so je t oppositijii pschešchol. Pschi rosrěźenju mjes Giolittom a Orlandom staj wobaj statnikaj dopóšnałoj, so je sa schkitanje wustawy wužitne a nusne, so by kral japschimnył. Orlando praji, so je wustawa wucźinjenje mjes kralom a ludom, a wobej stronje małej so po njej složicź. Kralej so zaleźi, kedźbu na wustawu a na wschitke statne faktory pschecźišcźecź. Hdyž pak knjeźerstwowny president, kaž je to Mussolini cźinił, praji, so dyge njedźěwajzy wuprajenja njedowěrjenja pschi knjeźerstwje wostacź, potom je wustawa we šwojim šakładze šranjena, a kral ma prawo a winowatosć, šakrocźicź.

Nerwosne naprawy italskeho knjeźerstwa pschi franzowskich mjesach.

Po powěsći Havaskeje telegrafneje powěsćerńje je San Rema je so šaniczakej torpedowych cźołmow a schtyrjom torpedowym cźołmam, kotrež pola kupy Maddelemy jězdźachu, psched šjimi dujemi porucźiło, so bychu so z najwjetschim thwakom k San Remej podale. Pódla teho su so pódla franzowsko-italskeje mjezy wotdźělenja italskich pěschich wojakow nałajile. Jedna so wo wobhladniwosće naprawy, kotrež su k temu postajene, so by so wobrónjenemu nawalej komunistow, w Franzowskej pschebywazych, do Italiskej wobarało.

Fazistiski atentat na balschewikku thorhoj

Hdyž so pjatk ruski pósłanz w Romje z automobilom do italskeho šwonkowneho ministerstwa wjesesche, mlody fazist thorhojcźku, kotraž bź predki pschi automobilu pschikhytnjena, dele storhnu. Cźinicźela hnydom sajachu a do zaltwa šawrjechu. Jeho dla nadpada na sastupjerza zuseje mozy psched šnd staja. Mussolini po tymle podawku ruskeho pósłanza pschija. Praji, so je mkodostny fazist, kluby skutk stućił a pósłanzej šiwoje najskutkubsche wobžarowanje wuprazi.

Prozesy pschećiwo schpanskim revoluzionaram.

Hawaska telegrafna powěsćerńja sobotu powě: Wczera je so prozesy pschećiwo schtyrjom Schpanicźanam w Valencie sapocźał, kotriž su so pschi sběžku wobdźělili. Jedyn z wobstorjenych je rjekł, so je z někotrymi muzimi z Franzowskeje pschischoł, so by pschi revolucijji wobdźělił, kotraž bź pjeza w Schpanskej wudyrika. Ssu sběžkarske letaki šobu měli, kotrež su dyrbjeli w podkopkach we Berje wo porucźnosći nězbuschcheho sapósłanza Seviana a profesora Unamuna rosschěrjeć. Druhi wobstorjeny praji, so je so pucź w Bayonnu pschihotował.

Sahorjene wustupjenje za Saglula pascha.

Reuterez telegrafna powěsćerńja z Kaira powě: Wschelke schule šwjeśa, studentojo po dróhach cźahajo Saglulej paschi šlawu pschikwakaju. Sastojnišy finanzneho ministerstwa su šwoje dźěło wupschestcźili. Sastojnišy ministra rosnuczenja su so w dwórje ministerstwa shromadźili, hdyž wschelazy rěcźnišy wustupuja. Žadaju žebi, so by so kralej Fuadej deputazija z próšwu pósłała, so njeby ministerstwu presidenez wrócźo stupicź dał. Saglul pascha je krala prosył, so šměł wrócźo stupicź, dokeł njeje dospěł moht, so by so Egiptowska wot jendźelskeho wójska a nadknjeźerstwa wuswobodźiła, a so by so Sudan pod egiptowskim knjeźerstwom wostajił. Do klamow jenych tydźenskich zortnych nowin, kotrež běchu wuswěsćhazy wobras Saglula pascha pschinjesše, so ludowa hromada dobu. Nadobu we klamach sniciźicu, wokna rosbichu a nowiny rosstorhachu. Polizija lud rozsehnu. Psched domom Saglula pascha, parlamentom a kralowskim hrodom so lud shromadźowasche.

Nowe wunamakanje w letakstwje.

Bitrow sa letakstwo wójnskeho łódźitwa we Washingtonje je letakski cźołm skatał, kotryž dyrbi samuš se Sjednoczenych statow na Honolulu leczeć. Kaž je pjschecź, so by so letazy cźołm, hdy by wocźakanja dopjelnił, jako pokakta sa twar špezialneho pomozneho łódźitwa trjebał, kotraž mohła wot šwojeho stejiscźa 2500 mil daloko leczeć.

Nowy dźělaŕ stota.

Psched někotrymi njedźelemi nowiny powěsć pschinjesechu, so je profesor Mět waschnje wuśledźił, po kotrymž so hodźi se žiwoho šlěbra stoto dźěłacź. Se žiweho šlěbra nadźělane stoto pak je dróźiche byźi stoto, kotreż so w semi namakaje. Tehodła so waschnje profesora Měta njeje k dźěłanju sicźa mózno. Kaž pak so ł Newyorka pische, je tamnischi profesor Cheldon Mětowe waschnje wudospolnił a polepschił. Po nim hodźi so stoto po tuniskim puću dźěłacź. W Parizkich „Times" je profesor Sheldon sdźělił, so może za někotre měźazy telko stota nadźěłacź, so mohła Němska z tym wšo šwoje wotschkodźenje šaplacźicź. Se tymle stotom so wsche pjenjezne fystemy wschěch statow we šiwojich sakładach pschetworja. W tu khwilu hischcze ludźo ł Sheldonowemu wunamakanju janeho dowěrjenja nimaju. Sćiwěł je so pschehusto z dźěłarjemi stota sjebał.

Spjeczowarjo se „Sao Paulo" so wutkhowali.

S Montevidea so powě, so je so brasilska łódź „Sao Paulo" bjes 250 spjeczowarjow na domojwjesbu z 200 muzimi puschcźiła, kotrjž su brasilskemu knjeźerstwu šwérni wosiali. Spjeczowarjo su w Urugayskej wuczeł namakali.

Złoty jubilej w klóštrje Marijneje Hwězdy.

W stawiznach tudomneho klóštra pytamy dźe podarmo za podobnym podawkom, zo jena dłholětna předstejićerka — „Hnadna knjeni“ — z dobom też swój złoty jubilej professa woswjeći. Před 50 lětami — 16. nazymnika (novembra) 1874 — wotpołoži nětčiša abbatissa **Hana Lang** swjatočne sluby posłušnosće, čistoty a khudoby do rukow tehdomnišcho propsta dra. Eiselta, zdobom visitatora wobeju łužiskeju klóštrow (Marijneho Dołа pola Žitawy a Marijneje Hwězdy). Wot 12. lěta swojeho žiwjenja — potajkim 60 lět — steji z klóštrom we wuzšim zwisku, z wopředka jako khowańe wustawa. 6 lět studowaše w zajimje klóštra na wučerstwo, 1872 bu kandidatka a 1873 novicka, to je zadrasćena knježna, kotraž we klóštrje najprjódcy lěto na pruhu zwostanje.

Tutón žadny swjedźeń njechaše sobi wjesne a wokolne wobydlerstwo nimo hić dać, zo by česćownosć, lubosć, přikhilnosć a dźakownosć elementarny wuraz namakałe. Byrnjež ponižna klóštrska knježna so swětnych ovacijow (česćownosćow) so wzdała, dha tola wobšerny swjedźeński wubjerk wšo tak zrjadowa, kaž bě to tajkemu wurjadnemu dnjej přimjerjene. Tuž wotnjež so wulkotny předswjedźeń hižo sobotu, 15. novembra. Imposantny běše holdowański ćah, kotryž wjesne towarstwa a klóšterscy dźěłaćerjo zrjadowachu. Na čole ćehnješe hudźbny polk wohnjoweje wobory, potom sćěhowachu dźěći horneju rjadownjow ludoweju šulow, khowańcy wustawa (instituta), kongregacija, knježnace towarstwo, wohnjowa wobora, wojerske towarstwo, Katolski Kasino, Lipa Serbska, Quartettverein, towarstwo rjemjeslnikow, dźěłaćerske towarstwo a skónčnje wulka syła klóšterskich dźěłaćerjow (mužskich a žónskich). W ćahu njesechu so też 4 khorhoje. Na 300 wobdźělnikow wobeju splahow ćehnješe na klóštrje wokoło ze smólnicami (faklemi) a lampionami po stach, kotrež čěmny wječor magiscy wobswětlichu a krasny napohlad na přihladowarjow činješe. Před abtownju zasta ćah a woborna hudźba a spěwarske towarstwo holdowachu jubilarcy w hudźbje a spěwje. Spodźiwneho začišća na přihladowarjow a też wobdźělnikow činješe wosebite wustupowanje spěwarskeju towarstwow. Swjedźeński wubjerk běše jenoћłosnje wobzamknył, zo mjeńšetej so zjednoćić a tak zhromadnje spěwy přednjesć. Quartettverein pak so tuteho wučinjenja njedźerżeše a tak so wotpohladna přezjenosć trósku kažeše. Njedźiwajo na to je so swjedźeń programatiscy přewjedł. Mjez tym zo hudźba wonka hraješe, dźěchu zastupjerjo (předsydźa) towarstwow a měšćanoscе z Kukowa a Pančic do abtownje, hdźež we jich mjenje wuńdź Słodeńk w dlěšej rěči najwutrobniše zbožopřeća wupraji a jubilarcy čełneje strowoty a duchowneje čiłosće přeješe, zo by so po lětach a dnju přidrunźił słěborny jubilej jako abbatissy. Překwapjena wot česćowaceho holdowanja dźakowaše so hłuboko hnuta a prošeše, zo bychu počahi mjez klóštrom a wjesnjanami kaž hač dotal dobry zwostałe. Po dalšich hudźbnych a spěwnych přednoškach nastaji so ćah za klóšterskej murju, hdźež so na polu hač dotal w klóštrje njewidźany wohnjostroj wotměwaše. Najkrasniši běše dokónčny efekt, hdyž iniciale jubilarki (A L — 50 — A M) we wohnjowym transparenće so zjewichu, z čimž wohnjostroj swojeho kónca namaka.

W hosćencu plećeše so wjesoła zabawa dale. Běše so tola wjelečesćena jubilarka wo ćelne wokřewjenje na swjedźeńskim ćahu wobdźělenych, postarała. Nazajtra — potajkim na poprawnym swjedźeńskim dnju — měješe prelat Žur wulku swjatočnu Božu mšu. W 12 hodźinach zjednoći swjedźeńska hosćina přez 60 prošenych hosći we wulkej žurli, hdźež propst Maćek wšěch nanajwutrobnišo witaše na „złoty kwas“ jubilarki. Pódla patronatskeho a druheho duchownstwa, zastupjerjow gmejnow a towarstwow, klóšterskich zastojnikow běchu přitomni wokrjesny hejtman Rychtař z Budyšina, ministerialny rada brabja Vitztum (předawši hamtski hejtman we Kamjencu), nětčiši dr. Sievert, dalši knjeza z Kamjenca, kaž měšćanosta Neißner, direktor hamtskeho sudnistwa Glänzel, knježerstwowy radźićel Schreyer, major Bewer, twarski rada Mierisch, justicny radźićel Voigt, dwórski radźićel Rjenč, wokrjesny lěkař dr. Paarmann a druzy. Prelat Žur wupraji jubilarcy swoje zbožopřeća we mjenje duchowneje a wokrjesny hejtman w mjenje swětoweje wyšnosće. Krajny radźićel Lenoir z Wojerec dźiwaše na kulturne dźěło klóštra a spominaše na jeho nadawk, **wobćmaj narodomaj prawje a sprawnje służić, wo čož so wón też w swojim Wojerowskim wokrjesu stara. Serbam dyrbi so jich kultura, rěč a wašnje na kóždy pad zdźerżeć.**

Na hosćinje wobdźělištaj so też bratraj jubilarki z Ossega a Wina. Po njej zapisachu so hosćo do wopomnjeńskeje knihi a buchu fotografowani. Wulki wobraz ma so potom Hnadnej knjeni jako njezachodna dopomnjeńka na jubilej přepodać. W abtowni předstajichu so hosćo jubilarcy. Woni běchu z wjetšeho dźěła z hosćom wustawa, hdźež khowańcy jim swjedźeńsku hru předstajichu, kaž dźě też swjedźeńsku hosćinu ze spěwom porjeńšichu.

Tutón žadny swjedźeń bu z nastorkom, zo po dźesać a wjacy lětnym přetorhnjenju swětne wyšnosće a prjedawši a nowi přećelojo z klóštrom so zbližachu a to zawěsće nie k jeho škodźe. Klóšterske knježstwo je wospjet widźało a spóznało, kelko lubosće a swěry je we wjesnjanach, w bližšej a dalšej wokolinje napřećo njemu nakopjene, hdyž so wo jich materelne a duchowne zbožo prawje stara. Wysokočesćena jubilarka ma za to najlěpšeho zrozumjenja a je so widźomnje prócowała, to po swojich mocach přewjesć. Tuž też hišće na tutym měsće: Ad multos amos!

Ze Serbow.

Póndźelu, 17. nazymnika.

Hrjehorja dźiwyčinjerja, biskopa.

1834 sakski kral **připóznawa** w zrěčenju złužiskimi stawami, zo so leniska **wyšnosć** čěskeho krala njeznići.

* 1857 w Miłočicach Jurij Libš, farař w Baćonju, wubjerny serbski rěčespytnik, składbař, spisaćel a klasiski přełožeř Domaša Kempenskeho.

Z Libšoweho přełožka Kročenja za Khrystusom.

Syno, njech tebje njehnuja krasne a wosobne rěče člowjekow. Přetož kralestwo Boże njewobstoji w rěči, ale w pócóiwosći. Kedźbuj na moje słowa, kotrež wutrobu zahorjeja a ducha rozswětleja, wjedu k rozkaću a wšelaki trošt přinjesu. — Hdyž sy wjele čitał a spóznał, dyrbiš so přecy k jenomu spočatkej wróćeć. Ja sym, kotryž člowjeka wuču wědomosć a jasniše zrozemjenje dawam mólićkim, dyžli může je člowjek nawućić. Komuž ja rěču, tón budźe bórzy mudry a pokroči wjele w duchu. Běda tym, kotříž so pola člowjekow za mnohimi nowymi wěcami wobhonjeja, ale so jara mało wo to staraju, kak maja mi służić. Tón čas přińdźe, w kotrymž so pokaże wučeř wučerjow, Khrystus.

Z III knihe, 43 stawa 1 a 2.

Předźenak

ſo lětża pſchećelnje pſchijimina. Wołebje ſerbſke knježny jeho lubońnje witaja. Njemóža ſo doſć napraſchowacź ſa jeho młodym pomognikom. Wječera je jenej knježnje dyrbjał zhłu wjećor wo nim powedacź. — To je ſawěſće rady cźinił. Je jej ſ prawdu prajił, kaſ wón hacź do nozy njepſcheſtawajźn dźěła, kajtu ma lubu, bohatu poboźnu wutrobu, ſo pſchećo najwikniſcho wukńje, a ſo ma pſchi ſwojich wulkich darach tehodła ſawěſće wulki pſchichod. — Pſchedźenał njewě, komu by radſcho ſwoje zuke wikowanje pſchepodał hacź jemu. — A tutej ſerbſkej knježnje ſapaleſchcźej ſo liczźy a błyſchcźeſchcźej ſo wóczaj. Cźehodła też to? Hdźe je to hoły, Pſchedźenał njeſchcźerdźi. — Ale jemu hiſchcźe dźenſa koſej ſłodźi, kotruż je jemu ſwarika. Njech tola wſchitke ſerbſke knježny ſebi protuku kupja, ſo buchu raſ widźeli, ſchto ſerbiſi młodźenc wudokonja.

— **Wo wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 755, hygrometer + 5, najniźſcha temperatura we nozy — 5. Wjedrowe mjenja, ſo ſymnicźky wobſkowamy. Wyſchina Wjedrowe mjenja, ſo ſymnicźky wobkrowamy. Wyſchina pſchikrywa Europu. Niźina leži nad Schpaniſkej a ſrjedźnoſemſkim morjom, jena druha pola kupy Island. Dźenſa w nozy je ſnėžk ſemju potroſchił a jej běły płaſchcź ſpodźił. Juriſje wutoru ſtóncźo ſo 7,24 ſhodźa a ſo 4,10 thowa. Měſacź ſhodźa wjećor w 10 hodź. a ſo pſchipołdnju thowa. — Naſch wjedrawuſtojny ſtaja nam na tónle tydźeń tele wjedro:

wutoru: w nozy ſwjetſcha jaſno, ſmjerſk, ſ wjetſcha rjenje, ſylniſchi wětr;

ſrjedu: w nozy mutno, rano ſylna kurjawa potom ſ wjetſcha ſtóncźo a rjenje, wjećor ſaſo kurjawa;

ſchtwórk: ſmjerſk, potom ſtóncźno a ſuchu, na wjećor ſaſo kurjawa;

pjatk: w nozy jaſno, ſmjerſk, potom ſtóncźno a ſuchu, na wjećor mutno, ſłabſy wětr;

ſobotu: rano mjerſnje, potom mutno, ſłabſy wětr, potom ſo ſnėžuje abo deſchcźuje.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa juſije wutoru: Na zyłej Němſkej ſuchu, w pokońſchej hiſchcźe mjerſnje, w połnożnej miliſchu.**

— **Rozprawa połizije.** Tu kradnychu w cźaſu wot 7.—14. nov. 1924 ſe ſahrodki 5—6 młodych ſchmrěkow, dale w nozy k 16. nov. karnikła (ſanza), módreho winſkeho a 9 kokoſchow. Schtóž wo paduſchtwoje nėſchto wě, njech to kriminalnej połizji wojſewi.

— **Budyſchſke haptyki** ſu na wſchědnych bnjach hacź do wječora 7 hodź. wotewrjene. K poſtkuzowaniu w nozy a na njedźelach wotmėrjeja ſo haptyki mjeſ ſobu. W nowembru je Wittinſka haptyka na Biedrich-Augſtowjum namėſtce na rjedźe.

— **Wopacźne 5-biljonſke bankowki** ſu we wobkhodźe. Bankowki ſu nowe a maju datum 15. měrza 1924. W papjerje je naturſke wodowe ſnamjeſchćo; do njeho ſu ſatłóćene cźerwjene a ſelene roſtlinowe nicźki. Tak ſu wopacźne bankowki lohko ſpóznacź. Schtóž dźakrtnje wopacźnych pjenjez wuſkłoži a to woſſewi, dóſtanje wot ſtatnje banki myto. — Teź na **wopacźne 10hr. rentowe bankowki** ſ nowa wſchěch kaſownych cźinimy. Mėſto papjery ſ wodowym ſnamjenjom wuzźija nėſko ſedniom papjeru.

— **Pokhroma. Dla daloko roſchćerjenje pokhromy w Hollandſkej, Belgiſkej a Luxemburkſkej ſwjazy njedowoli, howjadła a ſwinje ſ tuſych krajow pſchiwoſowacź abo po Němſkej do druchich krajow pſchewoſowacź. Dowolnoſcźe, kotrež je Pruſka dawała, njepłacźa wot 21. nov. 1924 ſem wjazy. To płacźi teź ſa Saſkku.**

S Bóſcherij pola Hodźija. Tudomniſchi bur běſche mi demu cźłowjeſej, kiż wuchowańcze, ſo je hoſpuſtaw Jungdo-a dowoli, ſo ſmė w jeho ſtatoku troſchćku pſchechowacź.

— **Wo wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 755, hygrometer + 5, najniźſcha temperatura we nozy — 5. Wjedrowe mjenja, ſo ſymnicźky wobkrowamy. Wyſchina pſchikrywa Europu. Niźina leži nad Schpaniſkej a ſrjedźnoſemſkim morjom, jena druha pola kupy Island. Dźenſa w nozy je ſnėžk ſemju potroſchił a jej běły płaſchcź ſpodźił. Juriſje wutoru ſtóncźo ſo 7,24 ſhodźa a ſo 4,10 thowa. Měſacź ſhodźa wjećor w 10 hodź. a ſo pſchipołdnju thowa. — Naſch wjedrawuſtojny ſtaja nam na tónle tydźeń tele wjedro:

wutoru: w nozy ſwjetſcha jaſno, ſmjerſk, ſ wjetſcha rjenje, ſylniſchi wětr;

ſrjedu: w nozy mutno, rano ſylna kurjawa potom ſ wjetſcha ſtóncźo a rjenje, wjećor ſaſo kurjawa;

ſchtwórk: ſmjerſk, potom ſtóncźno a ſuchu, na wjećor ſaſo kurjawa;

pjatk: w nozy jaſno, ſmjerſk, potom ſtóncźno a ſuchu, na wjećor mutno, ſłabſy wětr;

ſobotu: rano mjerſnje, potom mutno, ſłabſy wětr, potom ſo ſnėžuje abo deſchcźuje.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa juſije wutoru: Na zyłej Němſkej ſuchu, w pokońſchej hiſchcźe mjerſnje, w połnożnej miliſchu.**

— **Rozprawa połizije.** Tu kradnychu w cźaſu wot 7.—14. nov. 1924 ſe ſahrodki 5—6 młodych ſchmrěkow, dale w nozy k 16. nov. karnikła (ſanza), módreho winſkeho a 9 kokoſchow. Schtóž wo paduſchtwoje nėſchto wě, njech to kriminalnej połizji wojſewi.

— **Budyſchſke haptyki** ſu na wſchědnych bnjach hacź do wječora 7 hodź. wotewrjene. K poſtkuzowaniu w nozy a na njedźelach wotmėrjeja ſo haptyki mjeſ ſobu. W nowembru je Wittinſka haptyka na Biedrich-Augſtowjum namėſtce na rjedźe.

— **Wopacźne 5-biljonſke bankowki** ſu we wobkhodźe. Bankowki ſu nowe a maju datum 15. měrza 1924. W papjerje je naturſke wodowe ſnamjeſchćo; do njeho ſu ſatłóćene cźerwjene a ſelene roſtlinowe nicźki. Tak ſu wopacźne bankowki lohko ſpóznacź. Schtóž dźakrtnje wopacźnych pjenjez wuſkłoži a to woſſewi, dóſtanje wot ſtatnje banki myto. — Teź na **wopacźne 10hr. rentowe bankowki** ſ nowa wſchěch kaſownych cźinimy. Mėſto papjery ſ wodowym ſnamjenjom wuzźija nėſko ſedniom papjeru.

— **Pokhroma. Dla daloko roſchćerjenje pokhromy w Hollandſkej, Belgiſkej a Luxemburkſkej ſwjazy njedowoli, howjadła a ſwinje ſ tuſych krajow pſchiwoſowacź abo po Němſkej do druchich krajow pſchewoſowacź. Dowolnoſcźe, kotrež je Pruſka dawała, njepłacźa wot 21. nov. 1924 ſem wjazy. To płacźi teź ſa Saſkku.**

S Bóſcherij pola Hodźija. Tudomniſchi bur běſche mi demu cźłowjeſej, kiż wuchowańcze, ſo je hoſpuſtaw Jungdo-a dowoli, ſo ſmė w jeho ſtatoku troſchćku pſchechowacź.

Majowy wječor.

1]

Powela.

Boże ſłóncźo bě runje w Boži domcźi ſaſchło.

Poſłednje jeho pruhi ſpaduja hiſchcźe do lubońnehu młynſkeho dwora, roſpſchećźerajeho ſo nėhdże hódźinu po dołhoſći mjeſ dwėmaj niż pſchewuſkimaj paſmomaj nėkotrych hórſkich wjeſſchkow, dale wokoło poł hódźiny ſeſadu Morawiz ſo roſdźěłuje a pſchekhadźa ſmaha do tunimy. Nėhdże w połojzy ſpėhdo dola leži mała wjeſka Marina, kotrejeż domicźki ſo w mnohoſći ſchtomowy a ſchtomiſtowy ſkoro ſawodźete być ſdaju, a jenoż tu abo druhdże wuſtupuja jich wuhenje. Traſch dwė ſcźe kroćeli ſa wuju ſtoit hoſpodarſki dwór ſ małym hrodźikom, kotrehoż cźerwjena tśerja puczowarja wita a ſtrowi pſchećelnje hiſo ſ daloka. Po wobėmaj ſtronomaj domu ſu małe ſahrodki, poſne wſchelakich hrjadkow, kwėtkow a ſadowych ſchtomow. Sa tutym hrodźikom je ſchtyrirózkaty dwór, pſchi kotrehoż ſtronach ſteja wſchė hoſpodarſke twarjenja. S dwora wjedźechu małe wrótka do doſć wobſchėrneje ſahrody, kotrež po połojzy hſuſchchu kuchinſkim potrėbnoſcźam, po połojzy wſchak buchu pſchetorbnjene do rjanehu, małeho parta, je ſyłu ſchijołowazych ſo puczikow, khłóbnizow, kwėtkowych ſtupinow a ſtanowinkow.

Po prawej ſtronje tehole hoſpodarſtwa wupſcheſtrėwa ſo wulki hat, dołhaſnazi pódlu njemałeje ſtrony hacź k ſeku.

Nó, potajkim, tam dźiwch waſ ſawjeſcź.

Kajkich ſłóžźnych a kraſnych, wėſo jenoż krótkich cźaſow ſym tam pſchećźiwił.

Dwór, kiż ſym tudy wopiſał, hłuſchcźeſche nanej mojeho pſchećela Jaroſława, kiż bě ſo mnu na univerſicźe ſtudował. Mje pſchephoſćźu jako dobreho pſchećela Jaroſławoweho na nėkajki cźaſ na wopyt, a dokelż běſche lėcźne wjedro jara pſchijhodne, ſym tam hnydom wotjėł.

Pſchebywach tam hižo dłėſchi cźaſ a pózdach doſpołnje wſchitke dowjaze pomėry, tak ſo mėjach mje ſa ſwojźeneho. Jaroſława mėjeſche nimo teho hiſchcźe ſotru, ſydemnacźeſėtnu Julišu, doſcź rjane hołcźo.

Runje w cźaſu mojeho pſchebywanja wo wſu Marinje ſeſtach tam na wopyvcźe teź Hermínu, pſchećelſnju Jaroſławowoje ſotry. To běſche kraſna, ale pſchejara horda, haj ſaſkała hołza. Haćźrunjeż běſche młoda, wėſele te'a hižo mjeźmėrnje wjele poſkonjerjow a woſvobojowarjow, wichtu wſchak ho jej njeſaludi, haj wona ſaſpėwaſche wſchėch. To běſche ſ jeje radoſcźu, wſchėch jenoż cźiwilowacź, ſo ſnimi tryſtki hnacź, a wuſchmėſchowacź. Jeje wutroba njebě pſchiſtupna wſchėkim mjehkim a miłoſćiwſchim ſacźucźam, bė tak rjeż ſ kamjenja. Pola Jaroſławowych ſtarſchich ſym ju prėni raſ ſaiwohladał, a tam mėjach móžnoſcź, ju boſpokoje ſpóſnacź, ju, kotraż běſche potom ſ pſchicźinu njeſboja Jaroſławez ſwoſiby. Hižo prijedy bė ſo *mój pſchećel* do njeje ſalubował, hdyż we hłownem mėſcźe, hdźež jeho ſtarſchej w ſymje a najvmje ſydleſchtaj, jara cźaſto pſchikhadźeſche k jeho ſotſe. Běſche ſ jeho prėnjej lubońcźu. Jaroſław bė jenoż ſa nju źiwy, ſonjeſche jenoż wo njej, ſ jeho prėnjej a poſledńjej myſlicźku běſcho wo tom cźaſu jenoż wona.

Jeho ſahoritoſcź dlėſi cźaſ njewotbėrajeſche, ale cźim bóle roſcźeſche, pſchibėrajeſche, nabywaſche ſtajnje wjetſcheje mozy a nadźije, a to tehodła, dokelż běſche Hermina k njemu pſchjeſo pſchećelna, haj jewjeſche teź wocźiwidno wėtſu nakhilnoſcź. Dokelż ho jemu wubjerna pſchiležnoſcź poſtiči, roſſudźi ſo Jaroſław, ſo jej tudy ſwoju lubońcź wuſnaje a ſa wotmołwu poźada. Na jeje wuprajenje ſtajeſche tajku nadźiju, ſo widźeſche ho w duchu hižo ſ knjeſom jeje wutrobu.

Na wonem wjećeru dźěſche Hermina po ſchobach a kraćeſche pſchez dwór do ſahrody. Ja pchibėhach ſ Jaroſławom runje ſ wukhodźowanja. Wona pſchibliżowaſche ho ſ kahrodnym durcźkom. Tak ruće hacź ju Jaroſław wuhlada, ſabu na muczinoſcźu, lacźnoſcźu a hłód a hhwataſche ja njej. Ja dźěch do ſwojeje ſtwy horje, wottſchahnych bźi proch a pojėch. Shonich teź ſobu, ſo macź a nan ſe Jaroſławowej ſotru běchu do blizſcheho mėſta na wopyt wotjėle. Knježna Hermina wſchak ſwoſta doma, poczinajo ho jako by hłowu bolenje mėła.

Wſach ſwoj kobuk a dźěch ſa Jaroſławom. Pſchećźeſch pſches prėnje twodźėlenje ſahrody a ſaſtupich do parka. Tam bohdźech k kuſcźinje, wėdźo, ſo je to *Hermíniny* ſalubowane mėſtacźko a ſo tam namakam tehorunja Jaroſława. Kroćach pomałku a pſchiſchedźeſchći bliże, ſaſtyſchach roſmołwu. Wołtach ſahuſtej kećźźimu ſtejo, tak ſo mje we khłódnizy ſedźejej cźłowjetaj njepyninyſchtaj.

Hižo běchu ho po dėlu dźěcźow dałoj.

„Wy, Hermina, ſcźe ſama doma ſwoſtała?“ woprajſcha ho Jaroſław.

„Haj ſym ſwoſtała. Schto wam na tom ſaleji?“

„Sdaduj ho wam njeſpodoba we towarſchnoſcźi ho ujeſadowacź?“

„Bjeſadowacź? Sſym wjeſoła, hdyż njetrjebam tuh wėcźinje jenajkich ſłowow a dwórſkich formulow a ſadow błyſchcźeć. A potom ſym ho teź bjeſkoncźneho ſalubowaneho ſpohladnicźina muji nadźja.

„S tutej ſwojej powolnoſcźu ſcźe ho mi na wėki ſalubika, Hermina,“ prajeſche Jaroſław.

„S kajkej powolnoſcźu to?“ woprajſcha ho holcźo, wuperajo wocźi na Jaroſława, kotryż pohnu lubońcźe na nju ſhladowaſche.

„Wy ſcźe tola mój liſcźik wotkryła a cźitała?“

„Haj, ow haj, ſtoro ſym ſabyła na waſch błaſniwy liſt.“ Jaroſław njeluhje ſe ſobu ſtubny.

„Na waſch liſt, w kotrymż njenujecźe mje ſwojeho jandźela — hahoha — a w kotrymż —“

„Haj, w kotrymż waſ, Hermina mój jandźelko, proſcźe wo waſchu lubońcź! Wy njewėcźe, kajke cźiwile ſym hižo pſchetrał. Tola ſ kajkim wocźźom wy na mnje hladacźe, njeje ma rėtacź to ſaſpėwaje wuſmėſchenje, kotreż waſ wotoła huby hraje?“ woprajſcha ho ſe ſpodźiwnanjom Jaroſław, widźo, ſo Hermina na njeho hlada ſe ſaſpėcźom a ſ wuſmėſchanjom.

(Pokraczowanje.)

...ńskeho dnja pak běšche žo wachoł naboso sybił a s nim wón dwaj wobleka (brunc-kaschcikaty a módry), dwaj cylindrikaj, schěrny klobuk, czorne czrije, schčrošmužkaty zymowy mantl, czaśnikowy rjeczaś, 2 koschći rukajcy atd. — Kradnjene wěcy sluschachu cyłedźi. — Schtóž je nječto wobkedźbował, njech to policaji sdźi.

S Hołbina. Dołhi strach hrozy, so žo cźorlat (Scharlach) dale rozschěri, je tudomna schuła hač do wutory zamknjena. Khorosći njeje wo 1kalčkim wuprajenjom jara frejschna.

S Mjerčecźina. W hornjej wěsy, blizko D. B. Sperlingowje wornje spłošchichtaj so pschi wukhadźenju kachli fajfe: Schčerachomschčo n.dinka. Kamjentnoj stołpaj a płot so wobschkodźischtej. Wojo a sadna wósta so ſtamalitej. Potowa žerdka sakli so do konja a ſrani jeho cźełu. Pohončer je strózelemi wotekrođe.

S Wyšowitz Swonkownu Drježdźansku drohu budźa pschicze łětsa ſ małymi kamjenjenjemi pschetwarjeć. Małcina wuczini 32000 hr., k tomu chce wokrjesł połožu pschidawać — Pschichodne łěto budźe tu wulka stótina wuſtajena.

Se Shoritza. Hódźeć so kotlik żelesnitej Shorikeje-Chyłottenhof a Shorizeł—Schkauroth fichtinjetej, wuſtajeny pschedwołdženi a tśeći ſ kamjenjenjemi nahrabenu mós twarcowego cźasa Na cźarje Shoritzkeje dorbiešche na khwilu wobkhad sastaeć.

S Wósporka. (Dawkowa naležnosć.) Knjes mješćanoſta Jenč je žo prózował, so by dozpěł, so bychu žo wěmelkotnje dawki we Wósporku spěrale. Krajny finanzny hamt je teź pschijwolił. Wschitzy, kiž dyrbja dawki płaciec ſ Wósporka, ſ Małeczki, ſ Lutowczki, ſ Hłuschiny, ſ Rožaczki, ſ Łuska, ſ Kotez a je Jarkow, móža je w pschihodze w Wósporku saplaceć. To budźe mnohim witane, so njetrjebali wjazy tehdźa do Lubija jědźiec a k tym cźas a pjenjezy pschećerpnicz. Teź wudźelkuja žo tu kwitanſenzja. Wóndźelu, 17. nowembra ſběraju so tu w Wósporku k prénjenemu rateſ dawki a to na radnizy wot doh. 10 hodź. hač do pop. 3 hodź. Sběrace budźa so 1. wobkhodowy dawk a pschemyslinkowy na měsaz oktober po pschedwołdženjewesenju. 2. dokhodny dawk a ratakstwo a hajnkowotwo 4. dodatk. 3. wobrotowy dawk na měsaz oktober tak daloko, hač so to móža pschedwołdženjewesenja pschedpokročicź, abo ſa ratakstwo — płacźenje po hektarjeſej ſadobje. 4. pschemyſł. dawk a dodatk. 5. ſamójenjenowy dawk, pożledni podatk na l. 1924. Samożenſki dawkowe połožanje ſo pschedpokročicź. Lubiiſka finanzna pokładnizа je 17. nowembra 1924 ſa mjenowane dawki a wožy ſaworjena, pschetož wſchě knihi ſu we Wósporku. Schtóž ſ hotowymi pjenjesami njeſapłaći, ale druhe ſrědki k ſapłaczenju pschepokaja, dyrbi to dale na Lubijſkim finanzným hamtu cźiniec.

S Běłeje Wody. (Woboranje pschećeſtwo roſcźilnizy „Blutlaus“.) Wulku ſchkodu mjes ſadowymi ſchtomami naczinja wobſebje w nětcźiſchim cźaſu roſcźilnizy. Wone pschitrowaja ſo ſ běłym wołmjanym moſchkom, kiž je ſ cźerſkich wólkowych nitkow pschany. Hdyž jón roſtkocźiſch, naſtanu krewjeczeſwjene dypki. Naſlepje wobaraſch ſo, hdyž ſ twjerdej ſchczetku buſto ſchtomy wotczeſnoſch, ſchczetku do kalkowcheho mloka, petroleja, ſarbokeja tykmywſchi. Roſcźitnike hnězda dyrbja ſo teź ſ benatuſkim ſpiritukom pokſepiec, kotrež je ſniczi. Lózo pak je ſniczich, hdyž pschidatſi nětchto ſchellaka. W nałeczu pak je derje, ſo terowe powjaſy wokoło ſchtomow wjaſaſch. Njech ſo wſchitzy na taſke waſchnje pschećiwno roſcźilnizam woboraja. Schtóž ſo po tym nima, ſo knjeze pokhłoſta.

Zentralny ſwjaſk ratakſkich dźełaczerjow (ſakſki wokrjeſ).

Wječera, njedźelu, 16. nov., pop. w 3 hodź., hdyž běchu ſo dop. hižo wuradowanſke poſpjedźenja wotmjeſe, woſnowjeczichu ratakſkeje a łěſni dźełaczerjo Hornjeje Łužicy ſwój łětny ſwjedźeń w Budyſchcinje, w ſali k „Tjſom lipam“. Wopyt běſche jara dobry. Woſnowjeczi ſo tola ſ dohom Hornjoj Bartiſkeho towaritſtwa ratakſkich dźełaczerjow. Po wſchelakich hudźbnych wuwjedźenjach powita narjedował ſakſkeho wokrjeſa, knjeſ Jurij Hartman ſ Drježdźan wſchěch ſchcitomnych, wobkeje pak cźeſtnych ſoſći. A to jako ſaſtupjerjow Budyſchkeho wokrjeſneho a hamtſkeho heſtmanſtwa k. knjeſerſkeho radźicela Froſcha a Bergera, knjeſ ok. radźicela Richtera ſ Luwoczíz, k. wuczerja Zeibiga, natujedowarja wjeſnego ſpomožerſkeho wotdźěła a towaritſtwa k hajenju domjaznoſcje. k. ſwjedźeńſkeho rěcznika Hilſera ſ Barlina, ſaſtupjerjow dźełaczeſkich druſtwow a kheſcjanſkich dźełaczerjow, knj. ſpomožerſku ſaſtojnizu Krjeczmarjowu atd. We ſwojich dalſich ſłowach pokaja wobſebje na to, ſo kheſcjanſky ratakſki dźełaczerjo njepytaja jenož materielneho muzitka, ale ſo dźełaju ſa ſjednoczenje wſchěch worſchtow, ſa ſhromadne dźeło wſchěch ſa wſchěch.

W mjenje cźeſtnych hoſći podźakowa ſo ock. radź. Richter ſa pſcheproſchenje. Wupraji, ſo jemu dźak wukhadźa ſ hłubin wutroby, je tola cźaſ ſwojeho žiwjenja měł ſ ratakſkimi dźełaczerjemi cźiniec. Wón wupraji, ſo dźełodawar, wobſebje ratar je wotmiſwjn wot ſwojich dźełaczerjow. Hromadźe dyrbimy wſchitzy dźetaci, potom budźe naſlepje ſtarane ſa zły lud a ſa jednotliwych. Sjednoczeńſtwa dyrbja wſchelake bycź ſ laſtupowanju ſajimow, ale mſne wojowanja dyrbja bycź we wězy truſe, ale w femje pſcheczelne. —

Po dalſich hudźbnych poſticzenjach, wuwjedźenych wot kapały nemiſkokrajneje woborny wuſtupi k. Hüſſner ſ Barlina, ſobuſtaw hkowneho pſchedwjedźiwa, a wupraji we ſwojej rěcźi, ſo deje je ſwjaſk khcheźijanſkich ratakſkich dźełaczerjow hiſchcze młody, ſo pak ma krutu nadźiju do pſchihoda, kiež na khcheźijanſkim a narodnym podłožku. Njeje wunoſk revolucije a pſchepjateje wojſke, njeje jenož bźeženza njeſpokojnych. Dźenjniſcha wulka ſhromadźina dyrbi bycź nowy pokhon k dalſchemu dźału. Měcźnik wotpokaſa raſnje wujſł, ſo by ſwjaſk jeno k temu tu był, na powyſchenje mźdy tłóczicź. Wěſo ſo zhe wuſtupowacź ſa ſprawnu mſdu, ale nij jenoſtronizny, njeſedźbiujo na wyſche ſche duchowne ſameŕy. Skoro jenotliwcho ſtojizze njeroſdźelomnje ſe ſbožom a derjeniczkom zyłeho łuda. To bźeze wożebje derje ſpóſnacź w ſaſdźenym cźaſu, hdyž ſ nami dźeń wote dnja dale dele dźěſche. Hałle hdyž ſo ludej we zyłku derje wjedźe, potom móże ſwjaſk ſe ſwojich ſobuſtawow teź o połſczene wuhdźicź. — Khcheźijanſky dźełaczerjo ſu pſchihłowdźeni, ſo měr ludźi žiw, njeměr pak wot ludźi ſo žiw. Nochadźa tehdźa woſowanje pſcheczeſtwo druhim worſchcam. Hida pſcheczeſwo tym, kotrymž ſo łěpje wjedźe bacź tam, ſchto wona powna! Khcheźijanſky dźełaczerjo njeſuſchcza tehdźa prawo wuſtupowacź ſa ſprawnu mſdu: woni wotkazuja tute prawo pak ſe ſakoniow khcheźijanſtwa, kotrež kóždemu dawa prawo na ſprawnu mſdu, prawo teź, ſo ſo ſ kóždym cźłowjekom wobtheżuje jako ſ bliſchcim. Tute prawo je ſ dohom winowatoſcź ſa dźełodawarjow, kóždemu to daź, ſchto jemu pſchiſłuſcha, ſo by mohł ſbožownje žiwy bycź. Hdyž budźe kóždy, haj zyły lud pſchekſtawy je wuczim khcheźijanſtwa a ſo po jeho ſakoniach budźe ſłoſowacź, hakle potom lud, kóždy jednotliwy ſbože łbožo namaka . . .

Na to woſwjeczi ſo khorhoj Bartiſkeho wołdźełenja zentralneho ſwjaſka ratakſkich dźełaczerjow. Přinja ſo khorhoj we Schtikej. Na prénjej ſtronje khorhoje je we ſelenym połu (barba ratakſtwa) kłóſny ſnop; druha ſtrona pſchedſtaja łaſkej barbje, běły a ſelenu, nakriedźa je wuſchetny ſelenu. dub. Dokoło wokoło ſu němſke napiſma. Po wotewrjenju khorhoje wuſpěwa ſo ſhromadny ſpěw, pſchi kotrymž ſo k prénjemu rateſ nowa khorhoj k ſemi nakhili. Po dźakowych ſłowach knjeſa Scheffla, ſaſtupjerja Budyſchkeho wokrjeſa, ſkaczi ſo derje wodźeni ſwjedźeń.

Wulka próza běſche ſo je wſchěch ſtronow ſwjaſka nałożowała ſo by ſo wſcho prawje derje poradźiło a dobry ſakſkeje ſawoſtajiło. Dyrbjeſche tola ſwjedźeń ſ dohom bycź propaganda ſa dalſche dźało ſwjaſka we Sakſej. My pſchejemy jemu wſchelko dobreho ſa pſchihodu, njeſamy pak połahowcź wſchitzymnicź, ſo by ſa ſwjaſk hnadź radżowne było. pſchi dalſchim ſtutkowanju a roſcźerjenju ſo Bužicy, teź na to kedźowacź, ſo tu we Budyſchkej wokolinje a dale teź Sſerbow ſydła. Na ſwjedźenju w „ſtjoch lipach“, hdźež ſo. każ naſpomnjene khorhoj Bartiſkeho wotoſdźenja ratakſkeho ſwjaſka wuſtajeſcźi, njeběſche ſo je ſtronu farjadowarſtwa ſ zyłka na ſerbſkich wopytowarjow a ſobuſtawow kedźbowało. A ſo běſche mjes hoſćemi wjele Sſerbow, inožźimy ſe wſchołcźu rjeſ. Połoja wſchěch wopytowarjow, to mózeſche kóždy ſpóſnacź, běchu Sſerbjo. Nětcźeſche ſo tola tam mjes ludźimi runje tak wjele ſerbſkeje każ němſkeje.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje, dźenja dop. 3/11 hodź.: Wes žiwjenja, tendenza: měrna.

Płaczizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Žita a wołjowe ſmyſle po tonn abo 1000 kg, ſewal 100 kg, płaczizny po Nałej hřiwnje.

	15. 11.	14. 11.		15. 11.	14. 11.
Pſchenica	209-215	214-220	rodź. wołoſchći	16-16,20	16-16,20
Rožk	205-209	213-217	pock. melaſka	8,00	8-8,00
Jačmjeń, jerjenjen	224-250	224-250	jerabella	12-13,00	13-13,50
„ jerjenjen	—	—	běrnaze hruški	18-18,25	18,50
Owjas	169-176	172-178	bwny	21-22	21-22
Wołjo (Mais)			wołsa	17-18,50	17-18,50
Jarjen. mučka	30-32,00	30-32,50	lawy wołoſchći	25-26,00	25-26,00
„ mučka	29-31,50	29-32,50	wobre łupiny	13-14,00	13-14,50
Rožkowe wotr.	12-13,00	13,00	zolte łupiny	15—17	15-17,00
Pſchenjate wotrubky	11-12,00	12,10	žyto, 50 kg	3,95-3,15	3,00-3,15
„ žyto	390-400	400	ſtoma, ſiana	1,02-1,15	1,00-3,15
„ owjas	420-430	390-400	„ pſchenicź	1,00-1,15	1,00-1,15
„ jačmjeń	21-24	21-24	„ wowſna	0,90-1,00	0,90-1,05
„ jerjenjen	15-16,50	15-16,50	„ jerjena	0,90-1,00	0,90-1,05

Sſo pjaja:

Krawſki Jan Brühl w Budyſchcinje, Moritzſtr 9 l.

Wiekaſki wuczoſnik k jutram, Teich w Huży.

Fo wařſki wuczoſnik k jutram, Urban w Trjebiſach

Samkaſki wuczoſnik k jutram Herman Bukuheim w Budyſchcinje

Drobnowikowanſke płaczizny w Budyſchcinje.

15. nowembra 1924 po hamtſkim poſtajenju.

Wſchě płaczizny ſo po Nał. hřiwnje ſroſumja.

Twaŕa		najniſja płaczizna hr.	najwyſch. płaczizna hr.
Howjaſe mjaſo ſ koſczemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelaze mjaſo	1 „	2,40	2,60
Skopjaze mjaſo	1 „	1,80	2,40
Swinjaze mjaſo	1 „	2,40	2,80
Tukrajny ſwinjaſy ſchmalz	1 „	3,20	3,60
Pſchenicźna muka	1 „	0,40	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,38
Khleb	1 „	0,—	0,35
Jedźne běrny	1 „	0,08	0,10
Rajſ	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Saſki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjaſy ſchmalz	1 „	2,00	2,16
Sauſchony połcź	1 „	3,20	3,60
Dobre mloko	1 ſk.	0,26	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,80	5,20
„ wukajna	1 „	—	—
Jeſa	ſchł.	0,17	0,20
Jedźne bumy	1 kg	0,48	0,64
Bolor brobny	1 „	—	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Wězne płaczizny w Budyſchcinje.

wot 15. nowembra 1924.

Wſchě płaczizny ſo po ſtotej hřiwnje ſroſumja.

Płchedmjet		najniſja płaczizna	najwyſch. płaczizna
Pſchenica, ſwonka wotedacźa	50 kilo	10,00	10,25
Rožka, ſwonka wotedacźa	50 „	10,00	10,25
Jeczmjeń, ſwonka wotedacźa	50 „	11,50	12,75
„ naſwiſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacźa	50 „	8,75	9,25
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,00	2,40
Sſyno	50 „	3,00	4,00
Sſkoma, ſ maſch. mkócź, proſ.	50 „	1,00	1,20
„ ſ maſch. „ ſ ſaſk.	50 „	1,50	1,60
„ ſypami mlócźena	50 „	2,00	2,25
Pſchenicźna muka, 70%	50 „	17,00	17,50
Rjana muka, 70%	50 „	17,00	17,50
Pſchenicźne wotrubky	50 „	6,50	6,80
Rjane wotrubky	50 „	6,50	6,80
Proſata 756 ſchtuk	1 ſchł.	11,00	22,—

Cyrkwinſke powjeſće.

S Njiwjeczidło. Pokutny dźeń rano we 8 hodź. ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/2 11 hodź. němſke kemſchenje — Pop. w 3 hodź. ſerbſka a w 4 hodź. němſka Boża ſłužba ſe ſpowjedźu w Sareču. Kollekta ſa ſawoſtajenych tych, kiž ſu we wójnje podmrěli, a ſa hładanje wojeſitich rowow we wukraju. — Schtwórtk w 3 hodź. Jónſke towaritſtwo w knježim hoſeſenju.

Pſiłopk.

S Dołha. Hdyž muž ſ dźěła domoj pſchińdźe, nadóbźe ſwojim ſwójbnym we wobydlenju w hłubokej womorje. Macź běſche khcheźiowe durjeła wiſche ſaſe łaſzinka, tak ſo běchu jědźitze wuhlane pluny nałaſe a jich wuhlaſchile. S pomocu lěkarja pſchińdźechu pak ſaſo k ſebi.

S Drježdźan. (Biſerniu wopaczných wjeſnych wuſtajeńſkí.) Pſched někotrymi dnjemi pišaſche ſo ſ Nowego Města, ſo ſo w tamniſchej wokolinje wopačne 50 pjenjezki roſchčerjeja. Kriminalnej poliſiji ſo někto poradźi, biſerniu tutych wopačnych pjenjez wuſtajicź. Pichi tam ſaja Nawoła a Fedora Wagnerez a wikowarja Heinki ſ Drježdźan. Tuchi běchu najprjedy w pjiwu na Maſej Plawniſki haſy 82, poſdźiſcho ſaſo w pjiwu na Tharrandiſki haſy čo 23 mjenowane 50 pjenjezki bili. Pjenjezy roſchčerjeſche potom pſchekuja Klinga ſ Nowego Města, wožebje w nahranicźnych kónczinach. Klugu tehorunja ſajachu. Maſchiny a ſa 600 hr. wopačnych 50 pjenjezkow cźaſnchu Ota Harkuna ſ Nowego Města a pſchekuju Helmuth Langa ſ Drježdźan. Kiž teź ſybu pjenjezy biſchtaſi, ſtaj cźekanyloj. Poliſija jeju pyta.

S Drježdźan. (Kónz lubkowanja.) S Newyorka ſo powje: Wutoru namakachu w antowjeſ kólni ſnateho Drježdźanſkeho ſpěwarja Tauchera, młodu wudowu Tahlorowu ſajedożeznu. Taucher běſche hiſchcze 19. ſtt. we Drježdźanſkej operje ſpěwał a bórzy na to do Amerikí ſo naſtajił, ſo by w tamniſchich dźiwadłach jako hoſć ſpěwał.

Hospodarſki rozhlad.

Pondźelu, 17. ſnowišbra 1924.

We pjenjeſach a efektach ſobotu ženje žanjeje burſa njeje

Na produktowych wikach ſaſtupna ſobota ſebjenje žitnych płaczizny pſchinjeſe. Na wukrajnych wikach bě žito tehorunja nječhto dale ſchła. Na mačne wiſke ſchkłabjenje na wukrajnych wikach hnadom ſkrtuje, dokał muka njeſtóje. Jeczmjenja a muki bě wjele na wikach, ale nałe ſo kuwowaſche Sobotu płaczeſche centnar w Barlinje:

jeczmjenja naležnego 11,20—12,50 naſwunneho pſchenicźy 10,10—10,75 rožki 10,25—10,45 hr, 9,60—10,15 wowſa 7,95—8,80 hr.

we Wróſtſławju:

pſchenicźy 11. rožki 10,50 jeczmjenja naležnego 12,75, naſwunneho 10.50, wowſa 8,75 ſt. hr.

Wiki wuſtkowego ſkotu ſaſtupna ſobota we Barlinje (Zentralviehhof). Pſchihnaki běchu:

2547 howjadłow	18—48 hr.
1375 cźelatow	40—100 hr
6284 wowzow	22—46 hr.
6284 a 1738 ſwini	56—81 hr.

wo zentnarju žiweje wahi. Howjadła měrnje ale trochu wjże dźěchu, cźelata ſo mało pſcheměnichu, we wowzach běchu wiki měrne a płaczizny ſo trochu połepſchichu. We ſwinjach ſo płaczizny wo 1 hřiwnu wołběſnuchu. Dotcźe je ſa wukrajne ſwinje kujeżeſtwo dla khorowſkow wjeſy ſawrjeło, ſnměmy wotcźakacź, ſo płaczizny poſtuja.

Na pſchedaſ:

Kóń, hřenjołčtny ſchumet w Kichiwej Borſchczi cźo. 1. Sčrenjołčtny we Cźornowej 30 pola Pomorz. — Staſchi we Wołeſchnizy cźo. 9 pola Lubija.

Wołaj młodaj, ſylnaj, Krokčk we Wodzacźh.

Nutowa wyſokokuceźena a jałoza we Stróži cźiſło 26 pola Rakez. — Wyſokokuceźena podhona w Minakale cźo. 24. — Wyſokokuceźena w Kuwoi cźo. 2.

Woaw Lichanjic cźiſło 16.

Wołoſonjaze a muzaze w Budyſchcinje pod hrodom 32 I. Wóſ dźeczazy, w Budyſchcinje, na koncźerſkej haſy 41 wo 3. poſchodze na prawo.

* **Historiske lětadło so pscheňadźuje.** W Budapeszcu pscheňadźuje so lětadło, z kotrymž je semrěty thežor Karl pscheď tśomi lětami z Züricha do Wuherskeje pschileczak. Wón chcyše tehdom wuherśki kralowski trón sobu nastupić. To pak so jemu njeporadźi. Lětadło khibiwšeše jemu zamemu a pscheňadźuje so sa jeho sawostajenu stwójbu.

* **Sklepy pažaježr w lětadle.** Husto cźitasch a khichilschi. so su zlewjeho pažaježra na železniży wupschedźili. A wjele wjazy hischcze so njenamaka. Nětko so samo pische, so je też w jednym lětadle zlepy pažaježr zobulecźak. Mješ kanadiskimi wolkwonarnjemi Anglierjom a New Ronynom léta lětadło. W poslednich dnjach lecźeše też raz lětadło a wjednik pytny, so je wopuścił lětadło nětko cźežka. Khdyž bě so lětadło na semju puschcźiło, pschepyta jo a nadeńdże tam muża cźežazy. Wón bě žadosć sa žonu a dźecźimi měł a ta bě jeho na tutu myšl pschinjeżła.

* **Kloroformowana wopiża.** Joey, tak rěka wopiża, kiž běsche z zoologiskeje zahrody w Londonje cźekła. Se swojim rubježnistwom roshori wona wulki dźěl měrta. Nichtó njemóžeschе pschetlepane złocso popadnyć. Skónczuje so myschekojerjej John Jarvisej poradźi, schibalstwo wopicźki skónczicź. Londonski myschekojer běsche žrěbi wudźěłał wobezite pażle, drjewjanu kletku, kotreież durje so hnydom sawrěchu, tak kuże hacź nchtó bo nieje saktupi. Do tutych pażli běsche John jako wabjaze klólcheńcki położił bonany a jeja. Ale Joey běsche mudricha hacź John a wuwinu so pschezo klětcu, dyrnież by na tśěsche presbuterianskeje zynkuje poštajena była. Sadwélujo połopyta John je swažlinym srědkom. Khdyž wopiża jómu na wuhenju šusodneho doma spasche, khwatalsche John se bleschu kloroforma horje. Khdyž běsche so ji na dźesacź krozeli pschiblížił, wotnuzi drémańca a chcyše wucekнuć. Tola John cźišmu bleschu sa njej, tak so nětchto kapkow poduschcźeje mokchinu na nju padny. Kloroform skutkowasche tak, so rubježnik nětko poníżuje do nastajeneje klětki salěty. Durje so sawrjechu a John, wuzmobodżeł města wot cźežkich domapytanjow, njeběsche wyskało cźekarja domoj.

* **Sto hodźinow dźes pschestacźa auto wjedź.** Dźiwne pruhowanje je jedyn Amerićan w Bostonje wotpokazł. Wón je sto hodźinow po hašach w Bostonje jěsdźił, nieje pschi tom nicźo jědł a njeje spał. Przedy hacź je wotjěł, pschihotowasche so jeho ruzy sa koło, i kotrymž auto wjedźe. Jedyn, kiž jeho pschi jedźenju wobledźowasche, jedźeńcze stajnje pschi nim. Wjednik auta pijeńce jenož po kóždej hodźinje nješto mloka. Prěni dźeń wukuri 40 zigaretow. Khdyž pak mucźnota pschiběrasche, woteběrasche žadosć sa zigaretami. Na poslednim dnju kurjeńce jenož 10 zigaretow. Khdyž so jězba skónczi, wocźakowasche jeho hobrita sbyta ludźi. Khorobny wós stojeńce pschihotowany sa pad, so by wjednik pschejara sprózdny byk. Wón pak so šmějeńce, bu fotografowany. Tak ruce hacź puto wocźinichu, nahradny jeho napadna mucźnota. Khdyž chcyše z auta skrucźić njemóžeschе wjazy na nohomaj stacź. Tehodla pschenjeseschu jeho do drnbeho auta, niż pak do khorobneho auta. To bě žebi wobžebje wuprobyk. Ledma bě w autowje, tu wuspaš. S tutej njeczłowjeskej jězbu je wón chcył dopokasać, so nanajmucźniśchi wjednik auta njetrjeba wina wobkhadowreho njesboża być.

Žadajće sebi

wšudźom, w kóždej korčmje, w čakarni
kóždeho lěkarja a wšudźom druhdźe

„Serbske Nowiny“

* **Schto nošy Američanka w cźrijowym kłoźku.** Najnowischi cźrijowy luksus wokobnych amerikanskich damow je, so maja cźrijowe kłozki abo pjeńći prózdne. Do tuteju kłozkow cźinja swoju tyki z puderom, dale zankace schantko (Taschentuch) a khěžiny klucź. Kłozkaj dyrbitaj tehodla prawje wobkoraj być, schtož Američańki jara lubuja. Hacź je cźunje praktiske, so prascha. Móžno, so ma kłozk wobežite durcźka z małym sancźkom a něźnym klucźikom. Ale khdyž pak klucźik khowa, to so prascha. Schanka dla kóždu raz so cźrije mučuć, to drje je dosć wobcźežne. Ale khěžiny klucź, kiž nětkore knjeżnicźki rad maju, do klozka psched starschimaj skhowacź, to móženy srofumicź.

** W dźiwnik swoji je John: „Muž móže jara srěcźnik być, a tola ma o swojich mějach, co pokazać!“ — „Haj i to znaju, sym sam wo njemju!“

Towaŕstwowski powčatnik.

Spěw. tow. „Sokołk“ w Sowrjecach ma pondźelu, 17. nov., pola k. wučerja Krónу w Rachlowje za muzikich a wutoru, 18. **nov., pola k.** Palerja za wšitkich spěwanje.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru wječor 1/4 9 hodź. zwučowanje.

Zwjazk serbskich spěw. towaŕstwow. Naš wulki spěwanski swjedźeń, wjacory raz wotstorčeny, změjemy nětko srjedu, 26. nov., wječor 1/4 7 w Złotej Krónje w Budyšinje. Wšě spěw. tow. prosymy, zo bychu sej spěwy progr. swědomiće přespěwali a tekt z hłowy nawukli. — **Program** wopřija słědow. **khory:** Riana Łužica; Za Kamjencom; Maći stara: Pradla je Marja; Płakała Hanica; Sto sy ty činiła? Hlej, do korčmy; Z kijom, z karu; Stuj dale; Hanka ty sy moja a Syrotka (Kocor). Z wuwzaćom I. a posl. khóra namakaju so tute čisła we Pilkowym „Dobry wječor“ a w Krawcowym „Zerja“ a „Wulka lubosć“. — Dwě zhromadnej pruzy dyrbimy měć: Srjedu 19. t. m. a njedźelu 23. pop. w 4 hodź. zdypkom. Generalna pruha so tam postaji. — Přindźće wšitcy! Štóž pruhi njewopyta, njemóže sobuskutkować.

Bjarnat Krawc.

Jednota „Sokoł“ we Wotrowje ma wutoru zwučowanje. Načolnik.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću na pjatk wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje změja jutře wutoru wječor we 8 hodź. w „Hotelu Rachlitz“ spěwnu pruhu za koncert. Dirigent.

Za nowu cźitanku

su darili 1386,25 hr.

Dalše dary z Wulkeje Khójny (přez Alwina Dreßlera):

k. Jan Albert	1,—	„
k. H. Herzog	1,—	„
k. Michał Wujano	1,—	„
hromadźe	1389,25 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Njedosahanje městnosće dla **totalne wupředawanje** wšěch porcelinowych, kamjeninowych, skleńčanych a nikłowych tworow.

Płaćizny su wupředawanju přimérjene tunje.

Dale prinjesu tutón tydźeń sćěhowace wosebite poskićenja:

Dźělbu žonjacych mantlow w najlěpšim wuwjedźenju wot 12.50 hr. sem
„ žonjacych drastow najlěpšich kajkosćow „ 8.— „ „
„ dźěćacych drastow a mantlow „ 3.— „ „
„ hólcacych wobleków wuznamnjeje kajkosće „ 8.— „ „
„ mužacych jupow (Ueberknöpfer) „ 18.— „ „

Dźělbu mužacych wobleków, ulstrow, lodowych mantlow, gumijowych mantlow najlěpšich kajkosćow a najwědomišich wuwjedźenjow po spodźiwnje tunich płaćiznach.
„ muž. klobukow wot 2.— hr. sem, sportsk. čapkow wot 1.50 hr. sem
„ tkanin. a velór. zbytkow, košlac. sukna a barchenta, gardinow.

Prošu wopytajće mje a budźeće spokojeni

Moje poskićenja su bjez konkurency tunje.

Telefon čo. 12

Welsec kupny dom w Kulowje.

Założeny 1868

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widźenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšědnje 1/2 5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin: žonjacy khójej z koncertom

Najlěpše konditorske piečwa.

Mój skład je po starych pomérach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki
drasty suknje
bluzy šórcuchi
žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Nawěstki přinjesu wuzitk!

Předźenak Protyka za Serbow 1925

Je dostać w Serbskej knihařni w Serbskim Domje w Budyšinje

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na Žitn. hasy 10

MERSINSKI Časniki

Młoda, sudźelna
čehniwa kruwa
je na předań
w Kortnicy čo. 5.

Wysokosudźelna
kruwa
ze 4. čelcom je na předań
w Baćonju čo. 14.

Čistu sprawnu
holcu
ze wsy, nic młódšu hač 20 lět pyta hnydom abo pozdźišo mandźelska
Doris Bulnheimowa
w Budyšinje na Hońe hasy.

Nowodźěłanja,
předźěłanja
kožuchowych wěcow wšeje družiny, serbskich khutow, kožuchowych garniturow
při najtuńšim wuwjedźenju
Ida Zeilerowa
w Kamjencu
na cyrkwinskej hasy 6 delka nutrkhód Anger.

Zrěbc 5/4 kitoy lisak
je na předań
w Delnim Wujezdźe čo. 33

Dobry wječor

34 narodnych spěwow
za měšany khór
na 4 a 5 hłosy

Wobdźěła Dr. Jurij Pilk

Dostać we **Serbskej knihařni w Serbskim Domje** w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so w ześe wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Čisło 270 **Budyšin, wutoru 18. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Najnowiše z cyłeho swěta.

Jednanje wo rusko-němšćim wikowanšćim frjedźenju je so njedźelu w Moskwje sapočało. Krajšin jako zastupjeć Rušeje wosjewi, so bolšewikske knjezerstwo njekhabłaizy na zajdźe monopola wikowanja z wukrajom wobstatwa. Hrabja Brockdorf-Rantzau jako zastupjeć Němskeje wotmołwi, so němšći lud wě, ščo ta njón wosnamjenja puć k ranju, kotryž dyrbi so tehodła w pischjerzelstwje wudźerjeć. Němšći lud na njón stupi niz jako prošeć abo nahalnik, ale jako sprawny pischjerzel, so by z rušćim ludom z nowa natwaril, ščož je so z wójnu wupuščiło.

*

Pospěšnistwo Swjatska ludow je pschi jendźelsko-turkowskej swadźe wo Mosulšćim kraju wuspěch měło. Turkowske knjezerstwo je jendźelskemu zastupjerjej w Konstantinoplu wosjewiło, so je so turkowšćim wojakam pschikazało, so dyrbja njedawno wobstadźenu Mosulšći kraj wopuščeć. Woni so na cžaru wróco ščahnu, kotraž je so z jendźelsko-turkowšćim dojednajom w Brüsselu pschedpisała.

*

Turkowski president Mustafa Kemal pascha pječa z mi-nisterjom, wójnšćim a wójnskołodźićelstwowym sameršej khłuzajej, w khłišćim cžasu Francowskim wopyta. W jeho pschewodźe budźe jeho mandželska. Jimet pascha a prjedawšći francowski zastupjeć w Angorje, general Mougin.

*

Dwoju Mexikanow, kotrajž staj Jendźelcžanku Evensowu zlónzwolaloj, žu k zmjerći zakudźili. Mexikanske knjezerstwo pyta so z Jendźelskej zjednać.

Najwyšischi skhodźenk zmješchnoscže.

Skoro naschim wocžam njewěrjachmy, jako wczerawšče Budyšćanske němšće notwiny dostachmy. W nich nadeńdże so wólbne namołwjenje „wólbneho zwjazka němšćonarodnych Serbow“. Tuto pomjenowanje **„němšćonarodni Serbja“**, njeje to, lubi cžitarjo, najwyšischi skhodźenk zmješchnoscže?! To je to samo, kaž w jenej zastarskej zherbšej pěsni rěka: „kulojty, kožany kamjeń“. Njeje na-schi němčay dobutkrajenjo naš Serbow za wopravdźitych bojazow. Tu wustupi maka cžrjódźićka hewak cžestnych zherbšich burow — (podpisani ju pod tymle dokmentom zmješchnoscže Pětsch-Bórčzanski, Hilbienz-Nětrjoczanski, Delan-Bacžońšći a Pětschka-Buschcerowski) — a njenuja jo k spodźiwanju němšćeje a zherbšeje zjawnoscže: „němšćonarodni Sserbja“. Tole pomjenowanje je tola samo za so cžisty njerozum, bjez wscheje logiki a tehodła zmješchne. Nam je žel tychle schtyrjoch zherbšich burow. Taške wustu-jenje Serbow nad we wocžomaj tež naschich němšćich kra-janow, kotříž spravnje ľudža, ponižuje.

Namołwjenje samo je nimoměry thuduschke. Prózdne zlowa, bale nicžo hač prózdne zlowa. Runje kaž je po-mjenowanje „němšćonarodni Sserbja“ bjez wscheje logiki, tak tež je kóžda zada namołwjenja z jenym zlowom wulki njerozum.

Wšitch namołwjenju so praji: „Sserbam najwyšischa kasnja je by.o tschechizijanske smyslenje a zwěra k wótcžiz-nje“. Haj, to placži jenož za wopravdźitych Sserbow; wotrohdženjy su tule najwyšischu kasnju podrylí. Runje pod konserwatiwnym režimom do wójny je so zherbša rěcž w Pruskej a Sakšej z pomocu zyrkwje a schule na nje-zhabiczime waschnje potóczowała. Wěrjazy nabožina dołoj so jenož z pomocu macžerneje rěcže do dźěcžazeje wu-troby sasdźepicž. Je-li bychtaj žebi knjesaj Pětsch a Hil-benz jako hobustawaj Michalskeje wožady teho trochu wě-domnaj bykoj, by je Sserbstwom a tschechizijanstwom runje tu w tymle nastupanju wjele lěpje stako. „Sswěra k wótcžinje“ je jenježkuž možna, hdyž Lubujesch swoju do-mjinu, a tu lubujesch jenož, hdyž cžesčišich swojich wótzow rěcž a waschnje. Pschetož potom tebje tožda wjesta, hórka, rěcžka, jahon, wschо schtož tebje wobdawa, strowi w rěcži swojeje macžerje.

Runje tajši wjerschi njerozuma, haj hłuposče je žada: Sserbski lud sozialdemokratiji do rukow honicž“. Schtóž może taškale žadu podpisaczy, wo sozialnych prašenjach runje telko rozumi, kaž poš wo pjeczenju pampuchow. My wobdźarujemy jenož tychle schtyrjoch zherbšich burow. Njeje-su dha cžile knjeza by hischcže teho domałali, so je sozial-demokratija jenož wuplod naschich njestrowych sozialnych pomérow. Pokupowanje živnoscžow a burskich leżomno-stow je strony knjezich dworow a wulkich kublow je samo-zdaine existenzy smjeliło. Na wšach smjeliene exi-stenzy žu hłowny kluzoł sozialdemokratije. Muczažnu do městow a industrialnych zentrow a tam tworja měšcžańsći a industrialny proletariat. Tón wojuje wo lěpsche existenzne možnoty na hinašchim sakładze a je tehodła najžurowischi pschecžiwnik dotalnego sozialneho porjada. Runje Sserb-ska ludowa strona je tele winy spóznała a namjetuje spramne reformy.

Podobna žada njerozuma a z dobom njewěrnoscže žu słowa: „Sserbska ludowa strona njeje dla bjesšamow-iteho žadźerjenja swojich wjednikow nic jeneho kandidatu do statneho žejma pschinjeła a jenož narodnej wěcy cžežko schkodźiła“. Komu dha žu wjednicy Sserbscže ludoweje strony samołwicži, znano Wilhelmej pożledniemu abo Bórčzanskemu Pětschej a knjezim trabantam?! A potom narodna wěc?! Schto pak tola cžile schtyrjo knjeza pod na-rodnej wěcu rozumja? **Sserbska narodna** wěc je žo se Sserbstwej ludowej stromu mózne spěchowała. To dopokazuja ze shromadźiznу, kotrež žmy hacž dotal na wšach wotmě-wali. Jyle hinašchi duch zahoritoscže za Sserbstwo hacž psched pok létom wěže psches mózne wopytane shroma-dźiny. Nic z pomocu zerbskeje liscžiny samej, ale pschez blok narodnych mjeńšchinow prózujeny so zyle žwobodnje wot zaneje strony njerozumjene žndło abo žydła w parla-mentach dostacz. Žadyn dub na prstnje zarubnjenje njepada-zie. Hdyž twjerdźiznu z prénim nabłóhom njedobudźenу, znano z druhim, tžeczim. Ale jene žmy dozpili. **Sserbsko-narodni** su psched zuym žwótom sjewili, so tu su a so maja swoje žadanja. S tym su za Sserbow a wopravdźitu tschechizijanšku smyslenoscž Sserbow wjazy, sto krócz wjazy bodyli, hacž wschе zerbske hłoży, kotrež žo w zuych stronach rozpórchnychu. Jenož sabałka sabłepjenoscž to widźecz nocže.

Najnjerozumnischa je žada, so Sserbska ludowa strona staja zherbšich lud na zhodźenk „kraješ“-njepschecžerjenich Danow a Polakow“. Danoje a Polazy swój kraj runje tak lubuja kaž Sserbje a Němzy. Cži naschi patenini „němšćo-narodni Sserbje“ w žwojej politiskej samuczenjoscži njejsu wjedzeli te prawe žłowo trjebacz. Woni žu chżyli prajicz „statej njepschecželni“. W domje wobwěschenja njeżmějch wo powjasu rěczecz. Dżenżnischemu statej **najnjepschecželnischa strona žu němšćonarodni.** Runje z tejsej stronu swi-žłowazy dżenża jako wjelepschecžradniży (t. j. Hochverräter) abo statni powročzerjo němšće jastwa pjelnja. Błok na-rodnych mjeńšchinow, kotremuž Sserbje, Danoje, Friesojo a Polakoje pschihłuschcheja, je žo stajił sjawnje a spravnje **na sakład statneje wustawy.** To je tón wulki rozdźel mjes Sserbstwej ludowej stromu a němšćonarodnymi. Samery němšćonarodnych hodża je jenož psches nowu swonkowmu a znutskownu wójnu, pschez krewrošleeje a pschez powročzer-nje dotalneho tróchu měrnischeho porjada dožpicz. Tehodła Sserbska ludowa strona za lěpsche žerbskeho luda na politi-skim polu z tym dźeła, so frosumjense za nowy cžaš spěchuje. Wona dźela tež za lěpsche němšćeho stata, dokelž podpjera te prózowanja spratnych Němzow, kotříž žu ja to, so by žo němšća republika z nowej Europu **dorosumiła a wujednała.**

Pschichłodźerske a njewěrne wudawanja, so je Sserbska ludowa strona pschecžiwnica tschechizijanskeho smyslenja a statej njeżmérna, hacž nanajzrasnischo wotpokasujemy. Tele pschichłodźenja a njewěrnoscže žo na tych wrócza, kotříž žo zhrobla, je sjawnje wutrubjowacz a sastupowacz. Jich wobžarujemy z tymi słowami: „Knjeże wodaj jim, woni njewědża, schto cžinja!“

Železniży we wobhadźenym kraju šo němškim wyschnoscžam pschepodale.

Njedźelu w nozy žu žo železniży we wobhadźenym kraju němšćim wyschnoscžam pschepodale. Wjetschina franzow-skich sastojnikow je žo hižo do domiznу wróczíła.

*

2400 němšćich pschihłajerjow, kotříž běchu w cžasu němšćeho pažiwneho pschecžiwjenja do žłužby franzowskeho železnišćeho sarjadnistwa stupili, je do Francowskeje wote-schło. Tam z dźela w fabrikach dźěło namakaju, z dźela žo do francowskich kolonijow podawa. W Němšći bychu drje wjele pschecžiwjenjow nadeschli. Sastojnistwo abo dźěło tam njebychu namakali, dokelž žu Francowzam pschi žele-zniśtim wobkhadźe pomhali.

Dohra k durnkfim pschestupnistwam němskostatneje wobory.

1000 hr. farunanja za jeneho lěkarja.

Sa cžaš lonscheho wunoscžneho slawa w Durinkfej je žo wospjet na pschekroczenja němskostatneje woboty poka-sało. Wobsedže žu žo dźiwali wobkhadźenju z praktiskim lěkarjom dr. Gurauom w Tambachu-Dietharzu, kotrehož lěchu je 60 sajatymi do lěhwa jatych na wojeńskim stow-cžowanischcžu w Ohrdrufu pschinjeschli, hdyž žu z nim na-hrube waschnje sakhadźeli. Wobstarnemu lěkarjej njeżo-dźesche žo dale nicžo porokowacz, hacž so je wuniwecžnja kolonnoh dźěłacžerskich samaritow wodźił a so bě žid. Dr. Gurau je posdźischo němškostatnu woboru na farunanje schkody wobkhorził. Psched žudom sastupjerjo němškostat-neje woboty wurunanju pschikhokowachu, z kotrymž žo dr. Gurauej 1000 hriwnow wotschkodźenja wupłacži. Sapła-cženje sbórzbnych thóstow němškostatna wobora pschersa.

Němšći industrialni pschecžiwo wóžomhodźinstwu dujowemu dźełu.

Němskostatny swjask industrialnych a jednota němšćich dźěkodawarjow žu shromadne wosjewenje wudali, w ko-trymž stejischcžo k prašenju mšdow sastupuja. Wosjewe-nje je pschecžiwo wuprawjenju mšdow a wóžomhodźin-skemu dźěkańskemu dnjej wupraji.

Pschihwos wukrajneho stola žo sakasało.

Dla nětcžischeho žylneho rošcherjenja pokhromi we Hollandskej, Belgiskej a Luxemburgu žo pschiwos a psche-wós žiwych žwak zujałowa a žwini i tutych krajow sakasuje. Teš po wuinwjacžnym puczu won njeje dowolenу. Domo-lenja, ketrež tej prušte a sakše knjezerstwo sa pschiwos a pschewós dakej, žu žo wrócžo wsałe.

Nehdusche plany němsko-rusko-franzowskeho zwjazka.

Tajne jednanja mjes němšćim khežorom a zarom tónz léta 1904 njedźechu k woimyslenemu sakitańskemu němšć-ko-rusko-franzowskemu zwjazkej dowjedże. Khežorej bě pak žo poradźiło pschi setkanju pola Björkoe w lěcžu 1905 němšćo-ruske srjedzenje z makmi pschemjenjenjemi prjedawschego nacžiffa wobsamknyeż. Hdyž zar tole srjedzenje tehdy pod-pisa, won zyle pod sacžišcžiom pschehrateje wójny pschi-cžiwo Japanskej stejeschе. Ruske knjezerstwo pak srjedzenje njepotwierdźi a jo posdźischo z zarowej deklarazju po-hrjeba.

Němšći knjeze kubła w pólskej hornjej Schlesyskej.

Pólšći narodny ludowy zwjazk je w žejmje naprašenje dła rospuschczenja němšćich knjezich kublow w pólskej Hornjej Schlesyskej japodak. Prašeja žo knjezerstwo, schto je cžiniło, so by žo 15. ztaw Genšfeje konwenzije dopjelnił, po kotrymž ma žo 1. januara 1925 wobhedźerjam knjezich kublow wo rospuschczenju powjesczą dacz. Dale chżedża we naprašenju wódżecz, kotre knjeza kubła dyrbja žo ros-kuschkowacz.

Njewěrnoscže Londonskich „Times“.

S němskeje strony je žo pschecžiwo wotkrywanju němš-keho brónjenja, w „Times“ wocžiščcžantemu, scžehowazy, napschecžiwilo:

1. W Drjezdźanach njejsu wjele brónjow a munizije wuhkedźili. Woprawdźe swjecžili su jenož 20 zyle njetrje-bajomnych wojeńskich mjeczow, 10 serjawych karabinow a 15 rokow maschinskich stelbow.

2. Pola Kruppa njejsu swecžili, so žu žo 'am stelbowe, roły dźěłacže. Wudawanje, so je žo runje pola Kruppa psched wocžomaj wobhadźenstwa wyschnoscže 20 000 stelbo-wych rokow nahdźěkało, žo samo wot žebje sahubi.

3. Dowolena twjerdźišnika artillerija w Königsbergu, kotruž žu kontrollowazy offizerojo wospjet wobhladowali, steji kaž prjedy tež hischcže nětkole njehibicžima na betono-nowym załoźku.

4. Kontrollowaza komnitżija je žo posledńje měżazy je nehdże 600 wopytanі pschebjedźela, so by w kopracach nem-

stostatneje wobory ani trjuha wuhotowanja wjazy njej, hacz je ho i Versailleskim rěčenjom dowolilo.

5. W Němskej njeje žanehu wustawa, kotryž by wojawarski plun dźětak. Khěžor Wilhelmski wustaw w Barlinje a jenu pschiamknjenu wustaw sa fysikalisku chemiju a elektrochemiju so jenitčzy z cžłowjeczym wědomostnym hłódženjom sadžera. Pschiprawy, sa cžaš wójny k dźěkanju wójnskich plunow sakoženе, hu so snicžiłe. To je kontrolowacej komniji, pod kotrejež kontrollu wustawaj stajnje stejitaj, derje znate.

Lord Grey wo ziejitschežu Němskeje.

Liberalny sapósłanz je w rěczi w Newcastlu rjekł, so je wotschłodženiše praschenje s wulkim sadźewkom sa sastupenje Němskeje do Swjaska ludow. Londonske wobsamknjenie pat je tónle sadźewk wotstronilo. Wschitomnosczi lorda Cecila w knježeństwje sa to rukuje, so dha wono politiku Swjaska ludow spěchowacz. Lord Grey dale praji, so někto widźi, schtoż 1914 njeje widźał, so je rozcžase brúnenje k wójnje dowjedło. Wón je depósnał, njech je kaikzakuli wina Němskeje była, so je wójna w tamnym lěcze pschibywazeho brónjenja dla njeje wobeńcz mohła. S bliżschej wójnu by so ziwilisazija snicžiła.

Dr. Seipel so pjeza do knježeństwa wjazy njewróci.

Wumělenjenja, pod kotrymiž bě dr. Seipel, awstriski swjatkowy kanzler, swótkawy, knježeństwo sazo pschewsacz, hischcze so njeńu dowjesnike. Tuž žnadź budże so dyrbjecz nowe ministerstwo wutworicz.

Wudawki sa cžěske wójsko.

Wudawki sa cžěskoslowakske wójsko na lěto 1925 runje 281 milijonow schwajzarskich frankow wucžinja. W lěcze 1921 wone jenož 146 schwajzarskich frankow wucžinjachu. Wone su njes tym pschiběrałe, dokelž so cžěskoslowakske wójsko twori. S tóždnym lětom je wjazy reserwow, sa kotrež dyrbi stat bróńe a wojerske wuhotowanje pschihotowane měcz. Tehodła wudawki sa wójsko pschibywaju, hacžrunje je so słužbny cžas pschitrókcził a so liczba wojakow khětro snižiła.

Millerandowa rěcz.

Prjedawschi president republiki, Millerand, je pjatk wjecžor w sjednoczeństwje młodych fschecžišanskich muzow rěcz wo themje měł: „Sjednoczena Franzowska." W njej Swjatk ludow dla jeho stutkow měra wutkwalowaschе. W franzowsko-jendželsko-belgiskim stajnoschwatku wón saruczenje měra widźi, kotrež pat sa Franzowsku njedosahaja, so mohło ho bronjenje podobne samjesowacz. **Millerand njepschihłoknje pschipósnaczu ruskeho bolschewikiskeho knježeństwa** a protestuje pschecžiwo wotstronjenju franzowskeho póstanstwa pola Vatikana, schtoż je pola wschěch katholikow Franzowskeje wulke pschecžiwnjenje zbudźiło. Wón žedi rosumnu, ale dokładnu reorganisazisju republikanskich swjatkanjenow pscheje, pschi czimž dyrbjałej nahladnosczj knježeństwa a ziwoboda luda w jenakej měrje prawo dóstacz.

Herriotowa porażka w senacje.

Franzowski ministerski pschedsyhda Herriot je ho wotnowy na senacje pschi wothłosowanju wo amnestijowej pschedłoze přenje porażenje nocžerpił. W praschenju sa sapschestajenje pschecžiwnych żelesniczarjow senat Herriotowu namjet se 192 pschecžiwo 6 hłosam wotpokasa.

Powětrowy swjatk mjes Franzowskej a połodnjischej Ameriku.

Parišske nowiny „Journal des Debats" pischе, so ho wotmyslenу powětrowy swjatk mjes Franzowskej a połodnjischej Ameriku z Parisa pjeches Toulon, Schpanišku, Marokkowsku, Rio de Janeiro a Buenos Aires do Iautka staji. Franzozojo ju plan twórčzałi a cžł kapital, inżenieurow a létadłowych wjednikow wobstaraju. Wschе schedbžne studije ju so hižo skónczyłe a pschecžiwjenje Schpanišeje a wschelakich statow połodnischeje Ameriki ju so pschewinyłe.

Giolitti nětczischu smutskownu politiku Italskeje sašudźuje.

W italskim parlamenze je sobotu Mussolini swonkownu politiku Italskeje roskłožił. Italska je temu pschihłosowała, so by so **Němska do Swjasła ludow pschijała** a w jeho radże žydło dostała. W lěcze 1925 **wótowanske wuczinjenje i Němskeje** wotběhnje a dyrbi so tehodła nětkole wobnowicz.

W Genfje je ho wo praschenju **smjerzowskich žudow** jednało a ho rozsudźiło. Jeniczy Franzowska je protokoll wo tym podpisała. Przedy hacž ho Italska se swojim podpismom swjasa, dyrbjałe ho najprjedy nětkore praktiske praschenja rozrisacz. Do nich hłuchła **wobmjesowanje pschicžłahowanja do Sjednoczenych statow połnócznje Ameriki.** S nim so Italska swošeje cžežko potrjechi; pschetož wona ma pschedpytk dźěławych mozow a trjeba žurisny i wukraja. Bjes dopołnjenja tychle wumělenjenow njebudże měra mjes swobodnymi, ale jenoż měr, pschi kotrymž dźeł ludow druhenu žiwoje wumělenjenja pschikatuje.

Po Mussolinje žebi nětkhdyżi dołholětny italski minister 86 létni **Giolitti,** wjednik liberalnych słowo wja. Wón praji, so wutkazanjo kraj po jeho smutskownej politiku podsudźuja. Italska smutskownu politiku wón njemóże schwalicz a budże tehodła pschecžiwo njej hłosowacz. Giolitti potom jara žiwje Mussolinowe knježeństwo podudźowasche, kotrež **žiwobdu potłocžuje,** kaž so by italski lud swobodu žebi dobywschi njeby swobodu hódny był, kotruž je do wójny wuživał. Jane knježeństwo žebi njeje smérzło, schtoż žebi nětczischе sweri. Wy žo do žiwotich pschedchadnikow dalwacze. Tola staiwišny žiwój dostónczny wuždud wupraja."

Po Giolittu rěczeše Delcoir, president invalidskich swjatkow. Wón pschipowjedźi, so budże pscheczіwo Mussolinej hłosowacz. Wobsarowaschе, so ho jeniczy wo swonkownej a nic wo smutskownej politiku rěczi. Po nim jedyn sastupjeł frontskich wojowarjow wosjewi, so ho wotgłosowanja wostaji.

Pschiběraże rosbhorjenje w Italskej.

S Italskeje ju nowe rosprawy wo rosschérjenju antifazistiskich demonstracijow dochłe. Njedźelu je w Turinje, Genuje a Mailandze proletariat sa to wustupował, so by so Italska k bolschewikiskej Ruskej pschisamkła, to rěka, so by so też w Italskej kommunistiske knježeństwo sawjedło. We wschech mjenowanych tsjoch městach je k kwawnym srażenjam dochło. S Turina so wo 20 sranjenych, s Mailanda tehorunja wo něhdże 20 sranjenych a s Genuy wo 2 morwymoj a 40 sranjenych powě. Njemóry w Pisy so ho wospjetowase. Fazistowo ju tu njebjelu wschě sozialistiske zhromadźiznу i mozu brónjow rosbili. Mussolini bórzy dopołnješe, so j e s pschipósnaczom ruskeho bolschewikiskeho knježeństwa a s wobsamknjenjom wikowanišeho trjechenja se Ruskej jenož wobcžežnjosce smutska kraja powjerschni.

Bolschewikiska agitazija w Italskej.

S Mailanda ho pische: Warzoti ruskeho bolschewika, wyšokeho sastojnika ruskeho póstanstwa w Romje, běchu se njedźelu pschi wotkrywanju cžestneje tafle na Mailandze wobcžinili. Wone jenož wulke hromady revolucijskich namołwjenjow sa italiskich dźěłacžerjow wopschijachu. Prejeł je sakasał, waczoki dale wjesc a je knježeństwu we Romje telegrafiski rosprawu podał.

Bolschewikiske knježeństwo w Moskwje ma sa swój hłowny nadawk, psched kotrymž wschě druhe wróczo stupaju, we europiskich krajach kommunistisku revolucziu pschihotowacz. Kóżdy ruski póstanz, diplomatiski abo wikowanski sastupjer ma poruczność, sa tuton wotpołład dźěłacz. Kóżdy stat, kotryž bolschewikiske knježeństwo pschipósnaje, dyrbi s tym liczicz, so ho k njemu burje kommunistiske agitazije wotezwerja, a so budża zwarjenja, w kotrychž bolschewikiscy sastupjerjo žudła, hněwda sa rosschérjenje kommunisma. Bolschewikiske knježeństwo dha žiwjatocznje lubi, so ho wschеje kommunistiske agitazije wostaji. Tola tajke srěczenja a lubjenja žu sa bolschewikow jenož k temu, so bychu ho kamale.

Młódne dobyżce demokratow.

Pschi gmejnskich wólbach, kotrež žu ho niedźelu w Thalskej a w měsce Schwerinje wolmёle, žu hłosy němskich ludowzow a kommunistow thěrno wróczo tchle. Sozialna demokratosko žu w měsce Dessawje a w jeho wokolnosczi wjele sbubili. Druhe politiske stromy žu swoje wobdźeršeństwo zatkowale. Najkhe žu pschi wólbach w Schwerinje demokratsko pobjeli. Liczba demokratiskich hłosow porno wólbam 4. meje wot 1687 na 2668 a sozialdemokratow wot 5352 na 6628 stupi. Swjasanje němskonazionalnych a němskeje ludoweje strony je w Schwerinje z njewuspěchej dowjedło. Němski ludowzy žu porno wólbam 4. meje město tehdomnischich 4319 jenoż 1398 hłosow dostali.

Mór w Ruskej.

W Stawropólskim wokrjesu pod Kawkazom po knježeństwowej rosprawje 1 200 000 cžłowjekow hłodu mrěja. S Asiskeje je ho někto do tychle stron tež hischcze mór sanjesł. W měsce Stawropolu samym je ho 3000 hłowjesnjow na mór, kotrež žu ho je žnjerczu stónczile, sapisała. Wobydlerstwo na pschihłasnje lěkarjow njekedźbuje a žebi žada, so bychu ho pjerzeny z wobaranjin pschecžiwo mórej postajene, k nakupjenju žiwnosce nałožile. Skhorjeni so w wosamnoczenskich lěhwach samescheja. Wojazu, kotsi su dyrbjeli sich strażowacz, su thorowcže ze hoju, rozesłali. S Moskwy žu ho narumnauske muzjiny k strażowanju lěhwa wotpósłałe.

Ruske pschibliżenje k Schwajzarskej.

„Neue Zürcher Zeitung" pische, so je ze ruske bolschewiske knježeństwo pola schwajzarskeje swjatkoweje rady wobhonjalo, hacž je Schwajzarska swólniwa, jednanja se Ruskej wobnowicz. S wobrědnikom Ruskeje je prjedawschi profesor pschi Baselskej universicze, profesor L. Stein we Barlinje był.

Ze Serbow.

Wutoru, 18. nazymnika.
Pětra a Pawola.

1922 wotewri so w Prazy wustajeńca Ludwika Kuby — 50 wobrazow ze serbskeje Łužicy.

Wo puczowanju do Łaza.

Ja běch stanył zahe rano
Njedź'lu — kermuš Łazowsku.
Mójach wokoł pjećich snano
Hižo brodu truhanu;
Prajach: snědać njebudu,
Dokelž du na kermušu.

Tuž běch hižo wokoł šesći
W wulkich skórnjach po puću,
Cyle we najrjeńšej drasći,
Z rjanej nowej kholowu:
Z kijom we błóce štapajo,
Z trubku serbskej pachajo.
Pětr Młóńk.

Połne sudy njeklinča':
Próżdne wulcy hawtja.
Jan Radyserb.

Srjedu, 19. nazymnika.
Hilžbjety, wudowy.

1872 Serbja přepodaja pod zapósłancom Kockom sakakemu kralej Janej a kralowej Amaliji k złotemu kwasej słóbornu serbsku njewjestu ze złotym wěnacom.

† 1870 archivar Ercen w Prazy, protektor Serbowki.

† 1809 Handrij Rjenč, farař w Slepom, spisowaćel šulskich knihow za Hornjołužisko šula.

Ródne brózdy.

Ródne brózdy — hdźež by stał —
Kelkož jich je Bóh mi dał,
Što sym was so nawosywał.
Naworał!

Hdyž mje z domu znjesesce,
Hdyž mje z pjerśću skryjesce,
Čoje wy pak, moje brózdy,
Budźeće?

Majowy wječor.

Novela.

2] (Słónczenje.)

„To ma rěkacz," wotmołwi horda, njeczuczíwa holza, so wot tuteho wokomika sakasam wschitke wasche pyche wschu měru donesłace rěcze a hłupe, njesmyslne žadosce!"

„Hermina, — wy — ty," jakotasche Jarołław, na zyłem cžele je smyju tschépotajo, i wuropatym spohladnjenjom, „mje žnadź tola lubjesch?"

„Ja waš lubowacz? Snadź je cže khory, žnadź waš hłowa boli. Prošchu waš, dźicze a wuspicze je wot waschehо blasnistwo. Ja měta waš lubowacz? Ja, kotraž žym sa jenicžku žynu wotpokasała wschech wulkomčežanskich rjekow, wschech najwjetschich galanow a bohaczkow, kotiž žebi wschón wulkomčežanski žiwot pokorja? Ja waš dyrbjała lubowacz! O wy wobohi!"

„Hermina, wschitko, schtoż je mu-je, wschio cži k nohomaj położu, ja dżu ho prózowacz, mam darow, dozpěju sastojnstwow, po nanje namrěju zyte samóżenje, žym młody a bohaty, wschitko cži wopruju, ale darmj ni jenoż twoju lubosez a pschikłonjenosez!" prošesche s płaczkomi Jarołław, na koleni padnywschi

Tažkeho wustupa žym po nastrózoł.

„Je ni waš žel, bludniko, ale po nnje dyrbi žej hinaschi muż pschinicz — tajkeho, taž sce wy, nochzu nihdy žiwoho mjenowacz; waš bych wopraudze dyrbjała zaspěwacz, wschako sce wy khore, blasiwe dźěcko!" Tak wuskypa Hermina kloti žiwotich trysłow a wukmeschkowu.

„Kak to? Wy, Hermina, zapziwacze mje a moju luboseć a nje wotpokajuesce?" jenka Jarołław je symnicžnym zapalom.

„Haj, bobre dźěcko, ja waš hidźu! Dźicze mi ſ wocžow, lubowaczi waš nihdy njebudu, słyschcze, nihdy, a njesdźacze ho hischcze ras, mje ſ taikele rěczu wobcžežowacz!" Tole prajiwschi, stany horde holczo, wědźo, so bě Jarołława tałke despotnje sniczile. Hordo žpohladny hischcze na njeho a spěschnje wotcžidže.

„Wohanjeny, wotstorczeny, sležany!" jawoła dźiwje mut pschecžeł ſ hrožazym wobliczom a se jespinanymoj pjaczomaj. „Wot njeje sacžiżnjeny! Ow, łchdny novo, njesnicžomna hłowa, na cžo ho by ho to žważika! Njemóże mje lubowacz? Nihdy? Ja žym wohanbinjeny, snicženy na wěko! O, hrozna žonska se stanjeżitnej wutrobu! — Wschak njesmjejesch radosce se žwojeho dobycza, njewohładasch nje pokorjeneho! Radscho žmjerez, dyžli wohanbinjeny jej do wocži pohladacz!"

Tak žawoławschi, cžerjescze ſ khwaikom won ſ khłodnizy, se zahrodu a, do twarjenja k naschim žiwam. Khwatach sa nim; runje wuzitupju se zahrodnych durczkow, hdyž hižo běži nospjet po sthodach dele ſ wrotami won k hatej. Pschi žuvěte hižo jesthadzanego měczarka imhladach w jeho ruzy nječhto błyschczazego. Hróżbna myślicžka ho mje smozowa a rozrjwasche ni wutrobnjo. Běžach, schtoż mójach sa nim, ale mozy mi njedobžahachu. Runje dobéża hacž k lěsej pola hata, hdyž kryty wós, w kotrenž žo jeho starschej ſ wopyta ho wrócżeschtaj, zahrjeschta. Wonaj naju ſpóschtaj. Khorcita sasta, a nan wuleżejwschi ho skoku k namaj khwatasche.

Mjes tym bě Jarołław hacž do lěża dobnał a spadny do mocha. Běch wot njeho něhdże sliczej krocżelow. Nan běżeschе, schtoż mózeschе, sa nim. W tutom wokomiku je Jarołława wuruna, ſpohladny dźiwje na nnje, hrabny sa pschednujetom, kiž pola njeho leżeschе. Saklyschach wjeseła a ſpóschach, so je to pjstolja. Wschón wutrózany sasschinjach. W tom wokomiku so sabłyschku, klinczeschе dale a dale.

Cžżnych žo k njemu na senju a pruha krwě wokrjesi moje wutrobnje. Stony wumrězaseho wuroniehu žo ſ jeho huby, hdyž bě tola kulka jenu psches wutrobu pschesła. Nan swjese ho k žynej, a ja ſ nim pjachnoj pożlednje wotkoschenje ſ jeho thłóbinjazeho erta a žrjebachmoj pożledneje wsidnymjenje wotthadżazeho žiwjenja. Wobja mje ſ jenu a nana ſ druhej ruku, pożdżeny žo trochu, krew hjsełe žo w promjenju a ſ njej cžekasche też młode žiwjenjetko. hischcze ras žo wuruna a saschépta: „Hermina!" a hłos jeho in njedź; jeho nadobna buscha bżeschе do wéczinoscze. Nan padże do womory.

Nasta žrudna cžischina, pschetorhnjena jeniczy pschez moje žakoscženje, a płacžk, kiž njemóżach potajicz. Sdobik pschwasche žwoju wjeczornu pěsnicžku, spéwasche Jarołławej pożnjejsenu thérkuschk. Liscžo schepotasche hej scžicha a mětarzk wujedże ſ mrócželow.

*

Sa bżeschcz lét pschidżech pschipadnje wospjet do tamneje krajiny. Khwatach na kerchow, hdżej žym na pschecželowym rowje wutrobnje saplakał a po dołhej khwili rozmowach ho ſ nim na wěki.

Ródne brózdy — hdźež by stał —
Rad bych nohu z rowa wzał,
Jemu rjec, zo by kaž ja was
Serbował. Sladok.

Hdyž Čech swoju rěč sej haješe,
Wudmow hopjelskich so na njoh' sypaše.
Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 755, hwarometer — 3, nastwjsca dujowa temperatura 2 stop. symy. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer 0, najnišša temperatura w nozy 4 stop. symy. — Wuchina wjchezo hišchze Europu pschikrywa a swěčzuje nam, zo dotalne wjedro wobkhowawy. Nižina leži nad srjedźnopólskim morjom a z wjczora kuzy Island. — Jutše, rokutnik hriedu, słónczko 7,26 hhadza a zo 4,08 hhowa. Měsačk wjeczor 11,40 zo 1,05 hhowa.

— **Rosprawa polizije.** Tu krabuschu w czasu wot 15. hac do 17. nov. 1924 z fajmy na Mukakowskej drohi 15—20 wollewow pschi=rezuene sikomy. Wo wowsčze, kradnyje nastupowacze, wroch kriminalna polizija.

— **Schkrowa powješć wo jutrischim wjedrje.** Tale mjesnizy, w kotrohzej Němšej mišisch, ale kuchu wostanje. —Dale prajy jschkrowa dejesch: Symjeżka zo kuzu khlizschi morzu wjeczerkuje. W hrjedźnej a polonischej Němšej hischcze mjerniše.

— **Mulli kzrb. spěwanšti zwjedżeń, 26. novembra we „Krónje“.** Jako solistowa budża zobuschtukowacz sopranšta kujezna Rut Krowzez, zadwalka pschi komornej owerje w Barlinje, kujezna Karin Krowzez (alt) a kujez Kurt Schzidhauer (baryton) z Drježdżan. Jako pianista dže nasch kujez wuczeł Šmoka z Wjelczina hjoschkicz, kiž bu nam hižo na Sawetanowym swjedżenju je Mjarnat Krowz; wón tež solistowa na klawěrje pschecho komponizije tak rjenje schrol. Dirigent spěwarjow wodża

— 1580 swrěschczenjow w 6 měssazach. We prěnich khoch měssazach léta 1924 strachu so w Němšej 218 swrěschczenjow, léta prjedy 159. We druhim 1/4 léte frosche liczba na 1362. Pruska zhona měsjesche 687 swrěschczenjow. Tuta wulka liczba je snamjo, zo su mnohe wobkhodu, kiž so za czěsč inflazije sasakhu, znowa je swekluzije rjane byle. Wobwčel swrěschczenja tež często njewinowatych potrjechi. W zyklu pak je to snamjo wokhorjenja naschego wobkhodneho zživjenja.

— Indexowa liczba z 16. nov. 1924. Na 12. nov. wobliczena wulkowikowańska indexowa liczba wosche wo 2,4 wot sta na 129,7 frostle. Krajna indexowa liczba za sezwinjenje pak je pschikrunyła z tydženjom prjedy (123,6) wo 0,5 wot sta na 122,4 spadnyła.

— Khdź je něchtó do njesboża pschischol abo tak khorit, so dyrbi so do khorownje abo nětkaže druhdże dojezdżeć, njech so to wojewi pola knihjewjasarja Mara Lukaša w Budyschinje na bohatej haży 18, dalokorečak sze. 209

— **Sswérny zobudżělaczer.** Karl Engmann, tepjer, a Pawoł Noack, dohladowar, sluzitaj bjes pschetorbujenja 25 lét wobkhodej „Zjednoczenych pschedźernjow a zkojerjnjow. akz. tow. w Budyschinje. 15. nov. 1924 wuznamjenli khodża mjenowanaj knjesaj na raduży knjes měschczanjski mórny radźičel Góhze w pschitomnosczi sastupjerjow wobkhoda pschewodaja jimaj pschihowanowacy dopiš města a poupraji jimaj zbožopschecza z jubilejej.

— **Dentist Heinke** w Budyschinje na schulskej hasy 6 zhotowja nowe narunanje zubow. Schtóž žrěbi woprawdzie dobre uzhabjenje pschcze, njech woli kokolitkowe zubowe prothezy. Płata je z zelluloidu a ma naturelu barbu. Wono so njerozsłama, je tuńscha hacź kamežk. Knjes dentist Heinke podawa jenoz hódnostnu tworu. Dalsche hladaj w nanjeńschiku

— **Powětrowna połstawa sluzba Barlin—Drježdżany.** Lětadła letaja něsko wschędnje z Barlina (12,30) do Drježdżan (1,56) a wróczo. Na sčetowanischczu w Staakenach wobtrjeji pschifamknjenje na powětrowy post Barlin—Danzig—Königsberg.

S **Hornje Hórki.** Sswobodna wohnjowa wobora za Hornju Hórku wotpokaži wczera prubowanje, so by so do krajneho swjatka fakkich woborow pschihotała. Pruhowanje wotdżerża wokrjesnyj sastupjer krajneho wubjerka, kn. komorny radźičel Reiche z Budyschina, a pruhowanska kommizija, wobsteżaza z knj. Kapera z Hajnicz, Ubrischa z Budyschina, Linki z Dobrusche. Woboty z wokolnych wjesow dóchu sastupjene. Nowa Hornjo-Hórczanska wobora ma 36 hobustawow, hejtmann je knj. Mäkling. Pruhowanje wobtrjesesche je wjazy hódżow. Wobsebnu kedżbnosć wubudži nadobny wobory na Hórnjogomu korczmu. Tšcha ležesche so zapalita. Szylnehu kura dla njemóžachu po sthodze borze. Tak dyrbjachu z wokmami nuts a wom, so bychu nadobu psched wohnjom wukhowali. Sa 4 najlepschim wótrjesche wobora prénju nuhu dacz, kotruż je Sprjewje khumbasche. Wschitzy pschitomni běchu z wuwjedżenjem wobory spokojom. Tak hu Hornjo-Hórczanska wobora do krajneho swjatka Sakkich woborow pschihwatała, schtož měschczanosta Förster pitzownje wobkrući. Po 6 hodź. so wobstate prubowanje w Górnjogez hoszczenzu wotwjeczi.

S **Kamenza.** Kaž wubjerk za postajenje nowego pomstra wojerja, budże pschichodny tydżeń prěni raz pjenz su zbérasz. Nadźija je na prawje bohate dary. — Schulski wubjerk wobsamtny, na léto 1925 zebi hischcze jeneho wuczerja na wokrjesnym schulskim hamcze wutrołnyż.

Se **Schirachowa.** S swotkadżenjom měschczanosty Hebleina wupróschenje měsino so w pschichodze, kaž ho zda, wjazy njewobžadli. Kaž rěka, budże tudyschi inspektor Gont, kiž je žun něhdyschego měschczanosty Bogta, měsino měschczanosty sastaraz. Sklarzej, Menonezej, Straßburgerzej a Sehzleinej zu nětkole wobstorzony pjeż puschpódskali. Storzbne jednanje budże zapoczak tk dezembra.

S **Bosleschez** pola Wjelczina. Njemschchemy zwjedżeń wobjewicesi psched krótkim wojsta Wostaschezy. S swulkej pomocu bé so wodotwod natwarił a nětko so z pobwjeczerjom sjawnosczi pschepoda. — Knjes měschczanosta Lebelt Posola we zwojej narěczi, kajki wobzebity wusnam dżensnischi dżeń sa stawizny wjesli ma. — Naschi wótzojo su z wulkej prózu dyrbjeli zebi wodu wobstaracz. Kajki postup je nětko nowy wodowod. Wulki prózu a wutrajnosczi wschech wjeżujanowo drje je zebi dźeko zadało. Nětko pak je z Božej pomozu dokonjane.“ — Namolwjesche wschech, pschezy měr w gmejnje sakhowacz, so by pschezy dale zhožowanje so wuwjwaka. Słónczi je sklawu na zwoju lubu wjesku Wostaschezy. — Sastupowazy pschedsydza, knjes Arnosch Malka wupraji kn. měschczanosce dźak gmejny, prajo, so jenoż jemu na to gmejna dźakowacz, so je wodowod nětko dotwarjeny. Jako znamjo dźaka a pschipósnacze pschepoda jemu we mjenje gmejny czestny spiš.

S **Kolmarja.** Mjes Kolmorom a Lubjom, hdźež dróha pschez żelezniju w Delnich Kundraczach dże, sta so autowe njeschoże. Wodsidło sapraji, auto sajdże do schkoma a pschecziwu so do pschérowa. Schofer, tři jenicżki w aucze hedżesche, na dobre zwoju se strózelemi woteschże. Auto bu czejko wobschkodźi.

S **Lubija.** Kedżbowacz dyrbja wożebje hoseczenzarjo na 50 létneho E. M. Millera, a 31 létnu Idu Martu Günthereż rodź. Millerez, kotrajż w Lubijskej wokolinje wokoło bludżitej.

S **Wuschu Schunowa.** W Krombachu na czěškej hranizy dóchu 60 zentnarjow kunineow pschesrunkali. Tworu běchu pschesrunkowanjo pschetrupzej we Wurkim Schönauje pschewostajili, kiž je wo zuhym swěcze rosejsa. Nawjedowarja zlonneho hanuta w Schanzendorfu, kiž bě wo pschesrunkowańskuje wědał, su mjes tym se sluzby pschicziili. Wdyż zebi wonwiśmnu, so dyrbi so na zentnar tutych kaninow 5500 krónow zła płaczicz, wótzemy zebi wuliczicz, so su pschesrunkowanjo krafnu sastawku měli. Korczmarja finalcho hoseczenza „Korkhaus“, Antona Hockanta, su sajeli. Hacź je do pschesrunkowańja zobu zapleczeni pschepytowanje dopołeze.

S **Wopalez** Czornu awto něsko tež po naschej wokolinje jězdźi. Hocź dotal běchu jenoż sa hranizami zpytali hołzu, haj znamo muzzischi z nim wotwjesez. — Jako niedżelu po nozy tśi pachołzo a tśi hołczata domoj dżěchu wuhladachu nadobo awto po czmje, kiż niemjesche zanje swězu. Nadobo pschizuhdżeschtaj kolcharjej, kiż so za młodzinmi tudżimi pulschejschtaj, so bychtaj jich powadnyloj. Tola czěkłuzym so podarji, pomozniłkom namakacz. Wdyż kołoiżdżuaj to wobkjeschtaj, nětkeżchtaj so z prócha. Awto bě so tchornuja zhubił. Nichtó njewjedżesche, hdże a kak — Czorne awto. — Tež hižo loni běche tu taiki awto jězdźił a ludźi kóżej zyhtał. Tola bórzy so poradźi jón popadnyez. Nadźijomnje tej lětża straschnemu tżmaresch bórzy lepic

S **Kamjenza.** Priedawschi wschednjejschi Kamjenskeho dwórnischcza kn. wyschschi inspektor n. w. Max Hesler je mrě. Wdyż běsche jenoż krótki czaż na wuhlužbje pschebył, w Drježdżanach w starobje 66 lét.

S **Kamjenza.** Subny lekar Hiller, kiž bě z motorowym kolom zwjesołił, zemrě w Drježdżańskej khorownji na zezkhwkach zranjenja.

Se Seischnejschezdorja. Skazenoszi kóczkow, kotrejż je po wotnjażnych Czechach dalako rozschérjena, je nětko tež do Sekkeje so dobyła. We Schönlinkskje zkuża taiku kóczka schtwórčzeneho hólczka. Kóczki sarasznu. Policajske zarjadnistwo je amejnam porucziło, schkitaze naprawy pschecziwo sterzenoszi nalokowacz.

S **Wesporta.** Hermank budże 23. a 24. nov. Konjaze wiki su 24. nov. 1924. Bliżsche w hamuschim wosciewjenju z Lubija.

S **Jilwy** (Halban). (Sezuane hamomordarskuje Jilwowskeho mordarja.) Wésty Heinza z Bytoma, kotrehoż winuja, so je Lehenermanez zwójżu w Jilwje złożnował a kiż tehodla w pschedytowanjez jatbje we Glogauze pschebywa, je dżyl se żiwjenja hicz, wotmuhnył. So dyrbi zadmołowacz, bdyż běsche pomuzzli, so dyrbi z mordarjom Schenermanez zwójżu hicz, kotruż je tak jara lubował. Wobkmuczi z nowa, so nima z mordarskim nicżo czinicz. Posdżiżsko namakachu też liśt, w kotrymż swojżim pschichwatnym wobkrucza, so je niewinowaty. Wuwraja pschecza, so njechcha jeho doma w Bytkowje ale w Glogauze pohrzebali, dokelż so tak njetrjebawscha hara salutuje. W hnujazym liśzje praji tez bożemje 18 létnej Helenje Schzéhermanż.

S **Wojerez.** Wupschisrjo, kiż su na klasschej rataršej wusstajenjach medaillu abo diplom dóstali, njech zebi ke pschedbydże wokrjesknego krajneho swjatka, kotrejż kubloriej Pětschej we Wojerezach, ale, hacź bo kónza nowembra po wuhnamjenje dżédu — Zelesništi wobschezi je. kretar Rožmann pschichódże k 1. dez. jako dwórnischczowy pschedsydżeżer do Hórkow — Hamtizy bo wojewja: Dokelż je pohrowa w Hollandskej. Belaiker a Lurembursky jara rozschérjena, njedowże miništer za ratarštwo na dalsche wjazy njedowali, zwe kwjedała a hwinje z wuzych krajow pschiwożowacz abo we Němšej pschkoważ.

S **Ujwy.** Wobrez mandżelskich, kiż běschtaj pschez 60 lét zhromadnje z wulkim zbožom a zpokojom zwójżu we Ujwy bydlenju we womorje. Muz běsche hižo njebohi. Kaž so zda, staj so z jónzu sajdżoczilo.

Se **Schpricowa.** Hamtowinski wotnajer naschego wokolimy bé paźe na dźiwje kamicke stajił. Najatrza pak běchu so paźe sbubiłe. 10 dnjow poddżiłcho laka paźe-stajeł a widżi lischku z paźemi wokoło běżacz. Lischka bé so potajkim do paźi papała a dokelż paźe pschitwjerdżene nieběchu, bé z nimi czekła a lischku njesbu hacź do dżenjschcheho dnja popadnyez nióhli. — Paźe na kamicke so njepschipinaju, dokelż kamicke, khdź su so popadże, tak dołho torhaju, doniż zebi nohu njepschetorhnu.

S **Bérkje Wody.** Kołkowanje (stempeln) podrunnikskeho a wotnajerskeho sprjezenja je so w Prusku z 1. novembrom pschemeniło. Po nowym zakonju dyrbja so jenoż njenowane sprjezenja potom hnydom kołkowacz, khdź so dostatez płaczowjezi so pschinnje wobswědcza. Wumjake su hontwinske sprjezenja, za kotrež dyrbja so w zhlunu lecze 1925 po dotalnym waschnju dawki płaczicz. Schtóż sa wotnajerske a podrunne sprjezenja płaczi, płaczi tez za sprjezenje, kotrež so z listom abo na druhe pismone zdżelenja wobsamknu. Dawk na wotnajerske a podrunne sprjezenja je so wo někchto poniżił: hontwinski dawk wo 2 wot sta, dawk na wotnajerske rataršku lezomnoszow na 1/10 wot sta, dawk za wschę druhe wotnajerske a podrunne sprjezenja na 3/10 wot sta. Podrunne a wotnajerske sprjezenja, lezomnoszę a twarjenja nastupaje, hdże dawk 10 hr. njepschekroczi, njetrjebaju so kołkowacz.

S **Wětej Wody.** Wczera wojsowi so policajti, so su dwémaj mésnuomaj koła krabnuli. Prénje wozjewjenje wuprokasa so jako żart. Wésche so bé je něchtó jenoż na khwilku wupoczeli. Policajza warnuje psched tajkimi żartami, hdźa so w pschichodże khtostaez. W druhim padże pak koło so wjazy njewrócżi. Je to koło znamli Gbricke z hore zhionjenym wodźikom, z czerwjenymaj pschimadłomaj, z zoltymaj fujenonaj a hamzbłkom. Policajze warnuje, so njechy nichtó tute koło kupił.

Cyrkwinske nowjesce.

Se Sserpscho. Pokutny dżeń rano we 8 hodź. němska swonjenki a Boze wotkasanje, dop. we 9 hodź. němska a 1/4 11 hodź. serbska Boża służba. Kollekta zo sbéra za schkofskich duchownych wudowy a syroty.

Kamiske wozjewjenje z Budyšina.

Rožku, wows a syno

kupuje

Wójskowy zastaranski hamt (prjedy proviantski hamt) **w Budyšinje, telefon 1020.**

Poślednji dżeń, na kotrymż so za hischcze njesapłaczeny pschemyslowy dawk, 3. termija 1924, a zurkliwistki dawk, 2. termija 1924, pschikrajż njewobliczi, je 22. nov. 1924. Měschczańska rada. Dawkowy hamt.

*

Wosjewjenje, nastupowaze pěrsłowe khromady za wobjedżerjow khěżow w Budyschinje, hladaj „Sserbske Nowiny“, zobotu 15. nov. pod „Se Sserbowy“!

*

— Samozenje wobkhoda „Budissa, kolotwórnje Pawoła Preibischa, dr. z wob. rul. we Schčežijezach“ staji se dżensa pod wobkhodu dohsad, so by so konkurezej zabżwało. Dohlad ma rěcznik dr. Hentschel. Sscebustwaty podprezaje rady za měrizelowu zu:

a) bankowy direktor Müller, Drježdżanska banka,
b) rěcznik (Wiczas) Lehmann,
c) direktor Werner, żelezolijerńja a praschinytworjefnj.,

wschitzy w Budyschinje.

Wulke přesadźowanje meblow.

Zo bych dalokim kruham możnosć dał, zo bychu sebi

dobre nowe meble

po tunich płaćinach kupić móhli, přesadźuju meble, kotrež so z rozdźělenja premijow mojeje meblowoje wustajency njewotewzachu: ložа, blida, vertiki, pisanske blida, bufeje, spanske stwy, stwy za knjezow, drellowe wobleki atd., potom

3 pjerate rólne wozy

stwórtk, 20. novembra, pop. wot **2** hodź. w swojej meblowej składowni w **Budyšinje** na **bóleńskej** dróży 7 (Bleichenstraße).

Wobhladać móže sebi kóždy wot 1 hodź. Wotpłaćowanje je możne! Darmotne wobhladanje.

Franz Ekl.

Kamiske wozjewjenje z Kamjenca.

— Sawrécze pkow we Khróšczjach, Wotrowje, Sšeodowje, je so z 11. nov. spohnyło.

— Pschihljewanje do Lessingaskeje schule móže so stacz dop. 11—12 hodź. na schuli. Pschedpokojżej dyrbja so narodźinske wopismo abo swójbna knjiha, wopismo we zétracžkjenju, pożsedne schulske wuzwjedżenje.

Towarstwowski powčstnik.

Zwjazk Serbskich spěwnych towarstwow. Prénje zbrom. pruha za wulki spěw. swjedżeń je srjedu, 19. t. m. pop. w 4 hodź. w tepjenej sali Serbskeho Doma. Lubi spěwarjo, přindźe wšitcy pěknje ze dypkom, z wjesełej wutrobu a z jasnej woporniwej myslički! Dyrbimy pilnje a wutrajnje dźěłać, zo nam a našemu narodej sławu dobudźemy. Druha pruha budże hižo pschichodnu srjedu, 26. nov. pop.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma pjatk, 21. XI. jara ważnieje należnosće dla zhromadźiznu pola Bělka we Wudworju. Započnje so 1/4 8 hodź. hdź.

Tow. Pod Cornobóh zmóje njedźelu, 23. 11., pop. w 2 h. swoju zhromadźiznu w Sowrjecach. Njech z wšestosću kóżdy přindże, a njech tež swěrnych susodow sobu přiwjedże! Kwyšši wučeř Šeca je nam nowy, jara zajimawy přednošk slubił. Předsydstwo.

Serbske tow. „Ratarski Dorost“ w Khróščicach ma štwórtk, 20. XI., 1/4 6 hodź. generalnu zhromadźiznu w Natašec hosćencu w Kukowje. Kóżdy sobustaw dyrbi přiść. Po zhromadźiznje je wjesela zabawa z rejemi w Pančičanskim hosćencu. K tomu so wšě Z. S. R. D. přizamknjene sobustawy wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: **Marko Smoleř**, w Budyšinje. — **Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěšćki: A. Dučman, w Budyšinje.**

Zwjazk serbskich spěw. tow.

Srjedu, 26. novembra 1924 wječor 1/2 7 hodź.

w „Kronje“ w Budyšinje

wulki spěwanski swjedźeń

250 žónskich a mužskich sněwarjow **250**

z podpjeru socialistiskich wumělcow. Na programje: nar. měšane khory a wšelake sola. Dirigent: **Bjarnat Krawc.**

Po koncerće **pyšny serbski bal.**

Hodomna mustajeńca

je wotewrjena

A. & W. Neuhahn

w Budyšinje na serbskej hasy 4

Podźělne płaćenje

so rad přizwoli

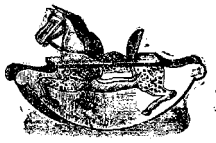

Wosebje

dobru šalku kofeja

pijeće w Budyšinje we

Lehmannec konditorni

na serbskej hasy 8

Wšědnje 1/2 5—6 hodź. koncert

8—11 „

Přejeće sebi woprawdźe dobre narunanje zubow?

Dha wolće jenož Hekolith — zubowe protheey.

Dźesnowa plata je trajny celluidin. Praktiske lěpšiny: Žane rozpowjedanje platy, powyšene srěbnje, naturskej podobna barba dźesnow; plata z rukowanjom trajna tuńše hač kawćnk. Předźěłam ::: wšě kusadła tež do celluidinoweje platy. ::: Narunanski kruch rad podam.

Jenož hódnostne dźěła.

Wotplačenje je dowolene. Prakt. zubowe narunanje bjez platy; krónowe a mostowe dźěła. Hodowne skazanki sebi nětk wuproša

Dentist Heinke našulskej hasy 6

Tel. 1117. Rěčne hodź. 9 12, 2-6 hodź., njedźelu 10-12 hodź.

Ia bunowy kofej

připóznateje wosebiteje kajkosće

punt po 3.20, 4.00, 4.40, 4.80 hr.

kupujeće přihódnje pola firmy

Walter Weise w Budyšinje

na žitnej hasy 2 napřeća J. J. Pahna.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Časnikař a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjetši skład

časnikow

złotych a sćěbornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjerščenjow

po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach.

Drjewowa awkcija

Njedźelu, 23. nov., pop. w 2 hodź. přesadźuju za hotowe pjenjezy

100 rm roztřělaneho pjeńkoweho drjewa.

Zhromadźimy so za młynom. — Dobre wotwožowanje

Braecker w Dubrowu.

Maće srědk „GUTE FEE“ w domje?

Hdźež maće w domje „Gute Fee“,
tam žanoh' ćerpjenja wjac' njej'.

„GUTE FEE“ kiž je hakle krótki čas we wikowarstwje, je hižo swět dobyła.

„GUTE FEE“ je najwuznamišiši hojeńske srědk, kiž je swět hdy znał. **Jeho wuspěchi su wulkotne.**

„GUTE FEE“ je **tón** srědk, kiž wot **léta dołho** ćwilowacych **wićinych, ischiasowych a drjenjowych bolesćow radikalnje wuswobodźi.**

„GUTE FEE“ je njezarunanjomny srědk při **neuralgiji, khripje, bolenju kłowy a ćuwow, Pomha hnydom.**

„GUTE FEE“ njeje **žane chemiske lěkarstwo,** ale je ze wšelakich hojacych rostlinowych maćiznow wudźěłane

„GUTE FEE“ **njeprima** wutrobu, ale nawopak **ju posylni.**

„GUTE FEE“ je **dokładnje nješkódny, njeńdojty** prăparat w formje extrakta, kotrež nic jenož bolesće na wokomik wozmje ale też ćerpjenje **w cyle krótkim času na wěć časy woprawdźe wotstroni.**

Tajke něšto tu hišće bylo njeje!

„GUTE FEE“ **zahoji ćerpjenje — a móžemy to dopokazać** z wjele dźaknych dopisow. / **Njehnuwanaj** pišetaj nam 29. okt. 1924 knjez a knjeni Jurij Eckerl, frizerski wobkhod w Tutzingu w Bayerskej:

„Njecham so dźeja komdźić, Wam wo mojim ischiasu rozprawu podać. Ničo njeje pomhało a hižo 2 měsacy dołho njemóžach žanu nóc spać, móžach z bolesće zadwělować. K Wašemu srědkej, sprawnje prajene, njemějach žaneho dowěrjenja wjacy, doketž běch hižo wjele spytał a ničo mi położenja njepřinjese. Štož za móžne njemějach, je so z Waším srědkom k woprawdosći sćinilo, běch wot mojeho ćerpjenja zahojeny. Kak derje mi je, nikomu prajić njemóžu. Wamće nětko za Wašu pomoc mój horcy dźak . . .“

Hdyž něchtó, kotrehož w žiwjenju **ženje widźeli njejsmy,** bjez pohnuwanja tajki list piše, dha je runje dalši poraźeński dopokaz za wulkotne skutkowanje našeho hojenskeho srědka **„GUTE FEE“.**

To njeje žane hołe kuzlarstwo, to je z krótka woprawdźitosć.

Dobry srědk **„GUTE FEE“** płaći **3.—** hr. hač do domu, hdyž so pjenjezy doprědka zapósćelu.

Z reklamowych přičinow dostanje hač do 31. decembra 1924 kóždy 50. skazał bleša „GUTE FEE“ darmo bjez portowych wudawkow.

Jenož pospyt móže přeswědčić!

3.— hriwny je tak mały pjenjez, ze móže kóždy, kiž móže jón wudać, zasо strowy być.

Prosymy, pišće mjeno a adressu prawje jasne.

Wieland-Apotheke, Versand-Abtlg. 2951.
Berlin W. 15, Hohenzollerndamm 2.

Sony

Porućam swoji wulki Mad pjchepařkow, mješaćnych a pjchedpadowych powjazow, podpotožkow.

Stary rad z robje.

Wagnerowa w Budyšinje

wobkhod lichtelektrisnu wrotnicu čo. 2.

Kozuchowe pocehnjenja

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Wysokosnješena

kruwa

je na předań w Stróži čo. 26. p. Wulk. Zdźarow.

Wysokosnješena čehniwa

kruwa

je na předań w Sernjanach čo. 31.

Prosata

su na předań w Sulšecach čo. 16 pola Prócec.

Běły kozoł

bjez rohow je na předań w Časecach čo. 10.

Kruwa

blizko čeleću, stejt na předań **we Luzy čo. 26.**

Centrifugu na 75 litr.

mało trjebanu, ma na předań

J. Nawka w Radworju 66

Transport

prosatow a běhakow

stejt kóždu sobotu wot 10 hodź. w Linkee hosćenu w Běłej Wodźe na předań.

Paul Gick

Příloha k čislu 270 „Serb. Nowin“

Wutoru, 18. novembra 1924.

Njewuschnizy.

Na rejach we Wulkich Njedarjezach (Großröhrsdorf sady Kamjenza) bě njedźelu tydźenja teje jedyn rjelpuff se huamjenjom „Jungdo“ Myßleńske žehi so jeho njewobkedźbuja a kradny jenej holzy móschnicku s pjenjesami s toschi. Teho pak běchu jo druhi dohladali a jo do njeho dachu. S snukkimi žlowami synta so cyßty palicy. Wón mèntješche, so je „kratt“ pola „Jungdeutscher Orden“. Tajki kat sy njeßkuł njewobeidże. Jemu pak pschezo bóle na koju dźěchu, hacz skónczuje jo paduschstwa wuina. — Hospodarjowjeć a dobrocźiwosć znateho nèmskonarodnego kubleria w Wòschertzach pola Podlija je dwuh druhi njekuczonnik sujewuzjuwa. Wón wudawasche jo sa „Jungdobrudera“. Tehodla mèjachu k njemu dowèru a jo bohuscel s nim helczachu. Dobrocźiwosć wotwalsche s cźornym njedźakom. Wón na njehanbicźiwe waschnje cźeladnikow spomnjeneho kubleria wobkradny. — Drjeźczanske nowiny pißachu tele dny wo jenym policajskim kentmanze. Tón pola „Jungdo“ a w „Stahlhelmje“ wulku rólu hrajesche. Na schadźowankach tychle organisazijow wulke slowa rèczesche wo wèrje a fijerje, wo cźistym kschesćijanstwje Jiwjenju a kajkich tajkich słowow wjazy je. Nètko nowiny njerjany wobras s jeho žiwjenja pschinjeju. Jako lètha na policajskej straži pschebywasche a dla służby tam nozowasche, pschewroß k tebi zusu žónsku. Ssam pak je zenjeny. S tej na policajskej straži we swojej komoru zuliczku nóz pschebywasche. Hacź je tu wo sadźadach w tychle organisazijach roswuczowal, wo tym Drjeźdźanska nowina nicżo njepische.

Zapósłane.

(Bjes samowitosćze redakzije.)

Ssobotu dźěch tež na nèmskonarodnu shromadźiznu do Khrósćiż. Tam dyrbjesche jedyn katolski prawisnik s Drjeźdźan rèczeć. Wón słuscha do wubjerka nèmskonarodnych katolikow. Hižo to je ßpodźiwne, so tebi nèmskonarodni tajki wubjerk wutworichu. Howak so wonì wo nabożinu swojich pschiwißnikow njeprascheja. Tu pak staja katolßkich ßobußtawow do prèda, so bychu ßi sich pomozu druhich katolikow do žiwotich politiskich žnjeżow tójili. Na shromadźiznje dźěch nèmskonarodneho katolßkeho Nèmza widżech. Nèmskonarodnych Sserbow wschak wschelakich znaju. Ale jeho njewuhladach. Prajesche ßo mi, so pschińcź njemóże, dokelż je sadźěwany. W nèkaßkej nèmßkej nowinje je stacź dyrbjało. Do herbßtich wèżo njepißaja. Maja wèsche hißchesze telko hańby. We swojej wuczipnosći ßo jeneho wopraschach, hacź ßo ßobotu wjeczor w Drjeźdźanach na ßudnißtwje wuhujoženja wotmèwaju. Howak njedyrbjało nèmskonarodneho prawißtika nicżo wosżerżowacź, na shromadźiznu pschińcź. Tak je naß ße „morku“ powèl.

S druheje ßtrony pak wèrnosćź ßhonich. Njej: tehodla pschińchol, dokelż bèsche w klóschtrje jubilejny ßwjedżeń. Tuż ßo nèmßkonarodni herbßizy ßarjadowarjo bojachu, so mohło to shromadźiznje schkodźacź. A tuż ju wotßtorcźichu. To je prawa wina niż tamna wurèch. Druhi raß tam wjazy njepadżu. Njech ßu nèmßkonarodni katolikoju ßwjetscha liwaju katolikoju, schikwanje mjes ßobu. Mje tež żadyn katolßki Nèmz politiky hinak pschejmjeńcźicź njemóże hyrjež ja ßam katolßki być Jako Sserb wolu Sserbßku ludowu ßtronu, błok narodnych njepschińnowu a jo nimu budża to mnohy dźěłacźerjo cźinicź. Hdyż ßo wschelazy Sserbja wot naß politiky wotdźěłeja, njech to pschińdu ßwojim herbßtim ßwjedonjom ßamotnja. Mój dźěłacźerßki rozum to njewopßchimnje, kak móża ßo tajzy ludźo hißchesze Sserbja mjenowacź, kotliż naßtajnje pschećiwo wschemu herbßtemu dźěłaja. Bych tež druhim Sserbam radżił, nèmßkonarodnych radßcho mjes ßobu wotstrijecź. Te żebi jedyn temu druhemu wßcho wèrju, byrnjež najwjetsche politißke hyjnoßce a njewèrnoßce byłe. Pschichodny raß ßo njedam wjazy k norje mècź.

Jedyn dźěłacźer s Khrósćiż

Skutkowanje ßpomożerßkeho a ßaßtaraczelßkeho hamta mßta Budßpschina w mèßazu oktobru 1924.

Mèßto wuradżowanja ßa maczerjowaczèßchne dźěcźi — Königswall 3 — wodnyta w mèßazu oktobru 525 wożobow. Na 8 wuradżowanßkich dnjach pschidże 63 maczeri. 278 cźeßchnych dźěcźi a 182 małych dźěcźi. Potrèbnym dari ßo

108 puntow 70 proz. muki,
175 puntow 85 proz. muki,
90 puntow zokora,
86 puntow krupiny
65 puntow rojża,
96 puntow ßuschenego mloka,
138 buschkowizow mloka,
8 puntow schmalza,
10 puntow rybiżacho wolija.

Dale wuda ßo hißchcze:

30 koschulkow, — 1 por bunzlow,
2 powißaki, 27 khapkow, 35 por. nohajzow, 8 draześcźikow, 5 khałcźkow, 22 porow cźrìii, 19 porow kholowow, 38 pr. łuschkow, 2 falzy, 2 czapy a wschelka dr. drasta.

2 dźěcźazaj wosżekaj a 3 dźěcźaze korbiki ßo witwożèchu

*

Spomożeßke mèßtno ßa płużakhorych — Königswall 3 — wodnyta w 8 hodźinach 15 wożobow. Niż samożitym płużakhorym dari ßo:

45 puntow pschećźenje muki,
11 puntow krupiny,
24 puntow zokora,
48 puntow kakaa,
10 buschkowizow ßamarjeneho mloka.

Sa 12 helwtnow kupi ßo mloka a butey. 12 płachtow, postoła s matrazu a druhe weży ßo khorym wupożèchu.

*

Sastaranje ßchulßkich dźěcźi. Na ßtórzby wuczèßtnu pschepyta ßo w mèßazu oktobru 7 ßchulßkich rjadowanjow na lyschi. Pola 32 dźěcźi namakachu ßo wßchi. Starßchi napomnjachu ßo, so dźěcźi w porjedże do ßchule pschińdu. Drasty ßo hißchcze wudżełkachu:

1. Spomożerßki hemt: 9 kolchulkow, 9 porow nohajzow a 11 porow czrìii.
2. Nußowe ßjednoczeßtwo: 8 koschulkow, 5 dźěcźazych kholowczkow, 7 porow mußelkich kholowow, 25 porow nohajzow, 5 ßukajow, 16 pjeßkow 14 płaschczkow, 27 porow czrìii a druhe wèży

*

24 oktobra 1924 poda ßo 10 kiprnił wożobam rada.
171 wożobow ßo w oktobru domà wożyta

Knież mèßchcźanßki lèkaŕ dr. Traezer podawasche ninio rèczných hodźinow ßastaraczèßtnu hamtu hißchcze nèkotrym wożobam, kiż njemóża polno dźěłacź, darmotnu lèkaŕßku radu

*

Naßyczenje dźěcźi mèßesche ßchèchowazy wuhlpech:

164 dźěcźi pschiběraßche hacź do 2 puntow,
229 dźěcźi pschiběraßche hacź do 4 puntow,
71 dźěcźi pschiběraßche hacź do 6 puntow,
33 dźěcźi pschiběraßche płsches 6 puntow.
22 dźěcźi njepschiběraßche dożyła, nèkotre ßmno wotebèrachu.

W Budyßchßkim Naturparku w lèsce pschebywaze dźěcźi, ßu ßo derje ßhrabake.

*

Sastaraczèßki hamt da potrèbnym darmo abo ßa tuńßchi pjenjes:

1. mjenja ßamożitym:
   2295 cźbm. pjuna abo milmy,
   168 litrow petroleja abo ßwirtuża,
   753 zentnarjow wuhla,
   376 zentnarjow bèrnow,
   666 khlébow,
   1140 jédłow.
2. Dźełonjemjerjam:
   967 khlébow,
   505 puntow magarinu.

Maßym a sozialnym rentnarjam a dźełonjemjerjam wupłaci ßo 18035,92 hr.

Přilopk.

* **Ssamodźełaze dalokorèczniki.** Dalokorèczniki w centralach pożłużuja nanajbóle młode knjeżny, kiż dyrbja pschecźa dalokorèczanych dowjedniecź. Tute knjeżnicźki ßu drje cźasto jara pschecźelne a lubożne, tola pschińdu tež dny, kdyż maja ßwoje mjerzanje. Shtót tehdy telefonuje, to bórzy pytnje. Potom bèda jemu! Haj lóże hubu hano praja, so maja tute knjeżny pschi dalokorèczku pschezo ße dny. Wjes dźiwo tež, je tola tich dźeło ßobu njejbóle napinacź, a wschelcze jeho hi chcźe njeżkne. Muhli bychu tola někotry, kiż dalokorèczak cźakaźicźo trjeba, so ßu pożrèdnizy w centralach jenej ßa njeho pschißtajene, a to tute jenoż na jeho rèc cźakaja. Dożyła móże bèchi jenoż mało luczi pschedstaiicź, kajke dźeło taka wobzi knjeżnicźka ma. Mało p'checźe ne najpomnjenja je ßtrony dalokorèczących a wotpokazowaze nayschcźiwjenja na cźuwy khoziacych knjeżnow njewuwoßtawaju. Tehodla drje hißchcze njeje żadyn myßlacy cźłowjek tutym knjeżnam jich dźeło żawidżał, kenż je jich wobkarował, ale pschi tym tež ßobuwdżełnu, kiż dalokorèczak wuńmaja, powyschał, so by zentralow, hdyż żónske pożłużuju, wjazy njebyło. Tutych pschićźinow dla, kiż hižo pschez 50 létami płacźachu, hacźkuljez tehe o mużiach na hamtach a zentralach pożłużowachu, ßu jo mjenje abo bóle wobdarjeni prózowali, telefonißtam a telefonowazym pomhacź, prózuju ßo, dalokorèczak natwaricź kiż móże kżdy ßam pożłużowacź. Żadosća sa njewotwißnoscźu w kżdym cźłowjeku ßchcźenjena, je tež tu nunamakanje nuwabiła: Ewróżßkich dalokorèczak W Amerizy, kraju njewobmjesowanych mózno cźow, je tež ßtara kokoßka famodźełaŕ, dalokorèczka. Jednorym ludźom, ßarmarjom ß atram Stromgewèż, ßo psched 50 létami hižo poradżi, prèni kißi dalokorèczak natwarich, kiż potom Automatik-Telefon-Company w Chikagu wudożołni. Ministerialny radżićźel inżeńer Fèrre pschiprawi psched 20 létami prèniu automatowu centralu na nèmßkokrajnym półtowym hamcźe. K tutej pschißamknuczku ßo pożółicźo tež dalokorèczne wußtawy, wobßłoda a industrije. Djenża je po zuk ß Nèmßki telko dobrych automatißkich zentrolow, to móże ße pschikadom być ßa druhe kraje. Zentralow, hdyż ßo hißchcze ß rutu rożrèdnicź, nabandże ßo jenoż hißchcze w priwatnym wobßłodże, abo wonì ßłuża k nawja'anju ßwiłka ße ßjawnym dalokorèczným hamtom. A mjenuja ßo potom pschipoßtowe zentrale (Poßtnebenßtellcźzentrale). S lżpschinu automatißkeho ßyßtema je, ßo hodźi ßo w priwatnym wołhodże ße wschèmi druhimi dalokorèczkownymi ßrjedßtejcźemi, njech ßu, kajkeżkuli raßa a mjenjedżenja (Frankowanje pschekorhowanje, zentrala ß kżdy wotamil sjednocźicź (Rhencźchtung, Glüßlampenßchtale). Towaricźßtwo ßa twarjenje telefonowych a telegrafowych pschikurazow w Frankkhodże n. M. wotßicźka nèkto nowe automatißke dalokorèczne pschiprawy, kotreż ßu tak dopołne, so ßu powschitkownje ßo pschijmowace. Mjele ßtow tutych pschiprawow je ßo ßa nejkrótßchi czaß natwarilo. Kóżdy, kiż je zentrali pschißamknjeny, njech je tuta nèkto wulka abo mała, dóstanje dźeßaćźdźełatu tarczu (Scheibe) p'chi ßwojim aparacźe. Dwoji powodnik gjót ßwjatßnje jednotliwe ßtajże ß automatißkej zentrali, kotreż wschè ßwiłki nawjaßnuje. Nowy ßyßtem je jednory a ßchwarny. Tež we Sserbach ßo tajke zentrole pschiprawaju, tak ßo ßmèje kżdy bórßy ßkładnoscź, wèż ßam wupruhowacź

* **Ssurowa żmjerćź ßtunjerjerja.** Po hewak cźißtej wjeßej Birkwizach pola Pirny rożnjeße ßo ßchiwórkł ßrudnej powèßći wo żurowej żmjerći, kotraż bèsche ßtudnjerjerja Pawoła Pètßcha ß Niederpoyritz potrjechiła. Pètßch bèsche w Birkwizach 11 metrow hłuboku ßtudnju dorył a ßafażdżesche nèkto zementowe rowy. Schiwórkł wokoło ¾3 hodź. pop. bèchu pjatu wulku zementowu rowu dele puschcźili. So by pjerschcź ße żadyn rowy naßypacź mohł, dyrbjesche Pètßch nèkotre ß delßow wotßtronicź, ß kotrymiż bèsche ßtudnja wużadżena, to njeby ßo łohko pèßkowa ßemja ßwjeżej mohła. Pschi tym pak żyrpny ßo żyła ßtudnja, rozlicźi delßi a ßażyrpny Pètßch, tu 9—10 metrow hłuboko we ßtudni dźěłacź. Bórßy bèchu wohnjowe wobory ße blißka a dałoka na pomoz pschihitwatale. Też Birkwicźanjo krucze ßapschimnychu. Schtóż nèkak mójeßche, pomhaße ß łopaczom a motyku ßaßypnjeneho wußiwodowdźicź. Hdyż bèchu prèni we dźěłe wußtanyli, ßaßnipchu druhi. Tola pschi wschim naßypanju dobywachu ßo jenoż pomału do ßenje. Hdyż ßo hižo wjeczorjeßche, bèchu hakle nèkotre metry hłuboko ßo żaryli. Nadżija, ßo ßażyrpnjeneho hißchcze żiweho nadźeju, bèsche jara żnadna. Żyle pak nadżiju njeßpuschcźicźhu. Wßeschtola pschezy hißchcze mózno, ßo ßu desći kał padnyle, ßo bèsche deleka wjeßcka rumnoscź naaßtała, hdyż by dosć powwètra było, ßo ßo woboi cźłowjek njeby trjebał żadubyć. Dźěłachu dale. Mòży ryjerjow pschibèchu, cźim dale ßo do ßemje dobywachu. Hižo ßo wjazy njedachu wotmjenicź. Ssedom bèsche jbes pschßetażza wot ßapoczatka dźěłało. Polnoc ßo pschibliżeße. Pschezy bóle roßcześche napjatoscź mjes ludźimi. S najpotrjebnißi prózu jenoż mòżachu hißchcze dale ryć, dokelż drobny mokry pèßk mójeßche ßo lohzy ß nowa ßwjeżej, tak ło by ßo njeßbożo hißchcze powßetkżiło. W 2 hodźinje na rano bèchu ßo hacź na jedyn metr ß nèßtnu, hdyż dyrbjesche ßażyrpnjeny bycź, borzyli. S łopaczemi nètko njemóżechu dale ryć. S rukami łopachu pèßk do ßudobjow. Stónczńje wokoło ¾3 rano, po runje 12 hodźinßtim napinazym dźěle ßtorcźichu na ßażyrpnjeneho. — Pschi poßbe. Pètßch bèsche njebohi. Hižo 5 hodźinow wyżedy bèsche ßamrèł, kaj lèkaŕ wobßwędcźeße. Ssudna bèsche to powèźcź, kiż jonje a tjom dźěćźom pschinjeßechu, hdyż bèchu jich pyżedy dyrbjeli i mèßtna żurowdneho podawka ßtoro ß mozu wotwißeć. Wßchudże po Birkwizach ßwèżachu ßo hißchcze żiwéj, hdyż rano tßioch we ßwjatej cźßißchinje cźeło po wuży njeżechu.

* **S Grimmy.** (9 zentnarße żwinjo.) Tu rèkachu żwinjo we njewißchednej wulkoßci, kotreż bèsche ßo na rycźerßkuble w Kamjenzy wukormiło. Ważeße 9 zentnarj.

* **Nadpad na univerßitneho profeßora w Lipßku.** Nubjißtwo, nadpadny a njebezpeczniwa ßu w p ß dnim cźaßu drje w'chudżom, wobßebje pak w Lipßku, domà tak ło je hnó bi mjes wobydlerßtwom wulka. Krute ßawißchnißanje ße ßtroun to'itje a mèßchcźańßkeji rady ßo żida. — Pjatk wjeczor nadpadżechu w bliskoßći „Nèmßkeje knihohrabje“ na Stenezerßej dróży profeßora Trautmanna je ßtónokatßkeje klinìki. Cźekża bijeńja je ßo dyrbjała wotwiecź mjes rubiežnikami a prof. Trautmannom. Bèsche tola jemu drasta na cźełe ßo ßtraßchnje rozßchkała. Na jeho wołanje bèchu nèkotri ßaßtojniny ß lèkaŕßkich wußtawow jemu na pomoz pschikhwatali, tola rubiežnicy bèchu ßo ß prócha mèć. Też policija, kiż ß cźowom na mèßtno pschikhwata njemóżeße ßlèda za nimi namakacź. — Dalßche pschepytowanje je hißchcze żadyn wobßah bohało: Wobżowanje mjes prof. Trautmannom a rubiežnikami je dyrbjało żaro żurowe a ßadwèżowze bycź. Profeßor Trautmann je ßjiwy muż a je ßo krucze ßaki owacź hyrtał. Hdyż jeho namakachu, bèrżeße hi chcźi żiwi ßo'a cźeßki rumnik w rusy, rjeczał bèchu jemu roßo'a hnuŕ. S tym ßo bèchu jeho do bluzow kłóli a jeho żurownje ß nohami wobdżèli, bèchu ßkónczńje na nim dobrì. Nètko wo wonoz wołanje je dy bjało jara mózne bycź, bewak ni bèchu jeho ßaßtojniny ßdalcźho wußtawa ßa ßtóne lèkaŕßtwo wußkßcheć mòhli. Nadpadnjeny bèsche bo dla żurowego cźeßkego ranjenja ß nowmoru wobtał, tak ło njemóżeße policijeż podawk roßjaßnjecź, pschi jeje ßpèdżenju ßa rubiežnikami pomhacź.

* **Wußnamjenjenje Lipßczańßkeho wuczenja.** 29. oktobra pomjenjenoja bo tajmy knjeżerßtwowy radżićźel prof. dr. Fałke, kiż je nètkle ß direktorom ratarßkeje wußtawa w Lipßku a też w żerbßkich ratarßkich kruhach jako wußkojny wuczeńź znaty, je ßwonkownjeho zobußtawa kralowßkeje ßchwedßkeje akademije ratarßtwa. S tym wuprajichu ßchwedßki ratarßki wuczeńź ßwoje wyßkoke pocźeßcźowanje ßa wèdomoßće a praktißke dźěła prof. Falki. S jeho wjazy ßwjatßkow

wowstejazeho dźěła bjerjesche a bjeru hischcze bjenza tyšazy tatarjow špomožne pokhwy ša šwoje dźěło na roli a w hródži.

* **Syma.** W Barlinje běšche pjatk w nozy najnišša temperatura 6 stupnjow symy. W Posrjanju pak 8 stupnjow, w Wrótšlakwje 7 stop, w Drježdžanach 6 stop. Kaž šo porno, njebudźemy symneho wjedra tak loho wotbywć.

* **Lěwalda.** Paduch, kiž kury kradnje, je hižo częšcišcho naschu wokolinu wopytał, a pschecjo tež nětchto šwoju wšał. Pjatk w nozy šaštyschca farar Husiek ropot na dworje a wuhlada tež człowjeka šesadu płotu šedžo. Puschczichu šo ša nim, tola jemu šo poradži wuczeknyć. Nadžijamy nje njelubeho hošcza, kiž naš tak często bjes pischeproschenja wophytuje, bórzy popadnu.

* **Pšched wočzomaj šwojeje žony morjeny.** Na dombuczu ſ fermusche jědżechu pola Schlenſingena wjazy kokoſjednych pšches żelesniſke kolije, hačrunjež šo czaſ hižo bliješche. Samkarja Büttnera hrabny maſchina a rostorha jeho pšched wočzomaj šwojeje žony. Büttner běšche hnydom mortwy.

* **Sa 140 000 hr. poſtowych ſnamkow kradnyli.** Na njeſrošemnliwe waſchnje ſłubichu šo ſ czaha w Hamburku ša 140 000 hr. poſtowych ſnamkow. Běchu to wobšeže ſnamki ſ měnhowheho a dokhodneho dawka.

* **S Erfurta.** (Sſruczńej granatu rostorhany.) Na wojeſkim ſwuczowaniſchczu běšche 13-lěty hólczej ruczny granatu naſchol. Wagner wotwjertny buſchkliwiju; pſchi tym rošbuchny granata a jeho rostorha. Druhe dźeczi móžachu šo wuthowacz.

* **Meteor nad Jrijſej.** Sčrjedu rano pſchelecza nad Belſaſtom wulki meteor, kaſkhoż hiſchcze w Jendželſkej njepoznja. S njeſmjernej ſpěſchnoſcju pſchileca wot ranja a ſłubi šo na dołhi wjeczor. Běſche tak wulki, jako mały dźěczaju powětrownik, leczeſche w ſpěſchnoſci 3000 jendželſkich milow ša hodźinu. Sa nim cżehnjeſche šo ſłuſka wopuſch. Zyle njebjo běſche kraſnje wobſwětczene. 2000 ſtopow wyſoko padny ſ wótrym rošbuchnjenjom do Belfaſt-Lough. Sdźerżane kruchi meteoroweje wopuſche roſſtupnychu šo po zyłym měſeze, ſchkody pak njenaczinichu.

Swójbne powjeſće,

Semrěli: Madlena ſwudo Groſchowa rodź. Bjenſchez w Budyſchinje, 82 lět. — Bohuměr Welka, hoſpodźerjar w Brěžy pola Hodźija. — Hoſpodźerjar Pawoł Hönig a jeho mandželſka Berta Hönigowa rodź. Kloſeg we Hainjazach, wobaj na jenym dnju a wobaj 58 lět ſtari. — Wilhelm Müller, fabrikiſki direktor w Adolfſkej Hěcze. — Emilija ſwud. Manjez w Jekenjowje. — Pauline Martinez rodź. Rothez w Běłej Wodze, 74 l.

Hamtſke wozjewjenje z Lubija.

— Hermann we Wósporku budže 23. a 24. nov. 1924. Tworjy ſmědža ſo hakle 23. nob. 1924 wot 1 hodź. pop. wukładowacź a pſchedawacź. — Konjaze wiki ſu 24. nov. 1924 pſched tſelerinju.

Hospodarſki rozhlad.

Wuſtawk, 19. novembra 1924.

Kurſy wožera w Barlinje:
(Kurs turis ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	22 150
jendželſki punt	19410 000	czeſkoſł. króna	12 480
ſchwajzarſki frank	80760	10 mil. półſk. mark.	79 400

Pjenjezy běchu tež wožera lóžo ſa wſchědnu dań po 3/4 hacz 3/10 proz. a ſa měſačnu po 11—12 proz. lětnje dostacź.

Efektowe kurſy wožera na Barlinſkej burſy ſwoju kruteſcź ſakhowachu. Kurſy rentow, to ſu ſtatnych pożczonkow, pak hroſnje dele ſrańchu. Knježeſtwo bě ſo ſłyſchecź dało, ſo, je-li ſtatne pożczonki nahódnoſcźi, ſ nich te wuſamknje, kotrez je ſpekulanja na ſo ſcźahnyła. Wójnſka pożczonka ſrańchu dele ſ 1000 na 800 miljardow proz. Podobnje ſo na 900 pobórny.

Na produktowych wikach ſahačichu powjeſće ſ Ameriki, ſo žito ſ nowa horje bije, dalſche ſpadowanje płaczińſkich khlěbowoho žita. Jeczinjenja a wotpja wjele na wiki pſchikhadža, tak, ſo maja płaczińny pokhilenje k ſpadowanju. We wonjeſchkach a wotrubach běchu wiki ſajo měrne. Wožera płaczeſche zentnar

w Drježdžanach:
pſchenicy 10,35—10,60 hr. rozi 10,35 hacz 10,60 hr., jeczmjenja naſtetneho 12—13 hr., naſypneho 10,75—11,50 hr. wotwa 9,20 hacz 9,50 hr., wobſchkodżenego 7,75—9,15 hriwnow,

w Barlinje:
pſchenicy 10,10—10,75 hr. rozi 10,25 hacz 10,45 hr., jeczmjenja naſtetneho 11—12 40 hriwnow, naſypneho 9,50—10 hr. wotwa 7,95—8,75 ſtotych hriwnow,

we Wrótſławju:
pſchenicy 11 hr., rozi 9,50 hr. jeczmjenja naſtetneho 13 hr, naſypneho 11 hr., wotwa 8,50 hr., bérny 2 20 ſtotych hriwnow.

Produktowe wiki w Barlinje, dźenja dop. 3/411 hodź.: Niczo ſo pſchemeniło njeje, wjele ſo poſtrowje, mało lupuje. Tendenza: ſłaba.

Drježdżanſka burſa.

Pſchenica	202-217	**bérnacze truſki**	20,00-21,25
rožka	207-212	**pſchenicź. wotrub**	12,00-12,80
naſtetni jeczmjeń	240-260	**rżane wotruby**	12,80-12,80
naſypniſti jeczmjeń	215-230	**pſchenična muka**	33,00-35,00
wowſ	184-190	**rżana muka**	33,00-35,00
cźerwjeny błeſel	240-275	**wóka**	20,00-21,00
rapſ	370-390	**pjeſuſchki**	20,00-21,00
kukurica (Maiſ)	212-217	**hróch**	25,00-27,00
ſuche truſkanſki	11.25-12.00	**ſokrowe truſ.**	18,00-20,00

Płaczińny na Barlinſkich produktowych wikach.
Žito a woſijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, wowſ 100 kg, płaczińny po ſtotej hriwnje.

	16. 11.	15. 11.		16. 11.	15. 11.
Pšchenica	209-215	209-215	rapſ. wokſiſki	16-16,50	16-16,50
rožka	205-209	205-209	woch. melaſa	8.00	8-8,00
naſet. jeczmjeń	225-265	224-250	ſerabella	12-13,00	12-13,00
nat. jeczmjeń	—	—	ſerńcze truſki	18-18,25	18,25
wowſ	169-176	169-176	ſuny	21-22	21-22
kukurica (Maiſ)	—	—	wo'a	17-18,50	17-18,50
pſchenicźn. muka	30-32,00	30-32,00	lanu wokſiſki	25-26,00	25-26,00
rżana muka	29-31,50	29-31,50	mórſke ſuſuny	13-14,00	13-14,00
pſchenicź. wotr.	12-13,20	13,00	olte lupjeny	15—17	15-17,00
rżane wotruby	11-12,30	12,00	ſuno, 50 kg	3,95-3,15	3,00-3,15
rapſ	390-400	400	ſłoma, rjana	1,0 -1,15	1,0-3,15
lane ſumjo	420-430	420-430	" pſchenicź.	1,00-1,15	1,00-1,15
bróch	21-24	21-24	" wowſ'na	0,90-1,0(	0,90-1,05
pjeſuſchki	16-16,50	15-16,50	" jeczna	0,90-1,00	0,90-1,05

Płaczińny rěſneho ſkotu na Drježdżanſkich ſłotnych wikach.

17. novembra 1924. Płaczińny po zentn. a ſł. hriwnach. Słótne druzyny a wotmanjenjenje.

Woły: 232.

Polnomſaſne, wukormſene, najwjetſiche rěſnete hódnoſcze hacź bo 6 lět	48-50
Młode mſaſne, njetwukormſene, ſtarſche wukormſene	40-46
Mjenſe wukormſene młode, derje pjowane ſtarſche	28-36
Mjenſe pjowane wſchěch ſtarobow	22-26

Byki: 277.

Polnomſaſne, wuroſtene, najwjetſiche rěſnete hódnoſcze	48-50
Wukormſane, młódſche	44-46
Mjenſe wukormjene młódſche a derje pjowane ſtarſche	36-42
Schpatne	20-34

Jałowje a krowy: 372.

Polnomſaſne, wukormjene krowy najwjetſiche rěſnete hódnoſcze	49-51
Polnomſaſne, wukormjene jałowje najwjetſich, rěſnete hódnoſcze hacź bo 7 lět	41-45
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowje	32-36
Derje pjowane krowy a mjenſe pjowane jałowje	26-30
Mjenje a ſchpatne pjowane	20-24

Cźelata: 650.

Najſtrach. wukormjene	72-75
Mjenje wukormjene a taſke wot zyza	64-70
Schpatne	50-61

Mowzy: 686.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	48-50
Starſchi wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	22-36

Schwinje: 2670.

Polnomſaſne, wobſebitych raſow a tuk ſchčipjenjow, hacź bo 1½ lět ſtare	77-79
Wukormjene	80-82
Mjechne	70-72
Schpatne	60-66
Mjaſo a hundroby	52-65

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płaczińny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje riadownje; też po najtuńšich płaczińnach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaczińnach, wulku dźělbu pod měrowej płaczinu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńſke dny su so započale.**

Palne kuluchi

płaczińny dno běžnje předawa

Raab we Wotrowje pola Pančic.

Žimace mašiny

waley za žimace mašiny

Samowa dźěłarnja! Znate najlěpše knihoſee! **Wuporjedźenje** na płokach a žimacych maſinach ſo wěcy wutoznje, ſpěſnje a płaczińny hódno wuwjedu.

Carl Kindermann w Budyšinje

Telefon 492. **na Mužakowskej drózy 11.** Założene 1888.

Z tutym wozjewjam, zo po tydženju z wulkim transportom najlěpšich a najsylnišich, dołhowopuſatych porheniſkich a **woprawdźitych**

holandſkich zrěbcow

kaž do wójny, dóndu a ſtaju je najſkerje w **Lubiju** we „měſe Barlinje“ na předań abo k zamjenjenju.

Gustav Jackisch, konjacy wikowař **ze Žitawy.**

Transport młodych wyſokoſuśelnych **raňošopraſkich**

kruwow

a jałojcow ſteji wot ſtwórtka, 20. novembra, po wurjadnje tunich płaczińznach we **knježim hoſćencu w Njeswačidle** na předań.

Pawoł Lehmann, ſkótny wikowař.

Zamjenjam też na rěžny ſkót.

Seidlec wuhlowa wikowarnja

w Njeswačidle při Bóſičanſkim puću

poruča ze ſkłada po wſjezbach hač před khěžu

čeſke wuhlo, worjechowe brikety a brikety za domjace tenjenje.

Při wotewrjeću wagonow tuńše płaczińny.

Klawěry

kupujeće přihódnje pola

Knappe w Budyšinje

Telefon 366. na Mužakowskej drózy 23

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na ſuſelnſtej haju 34.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſtim hamtiſim hejtmanſtwje.

Skład ratarſkich mašinow a gratu wšěch družin.

Hypothekowy **Koestner** na žitnych wikach 18.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, benzin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Linoleum

wšěch tołſtoćow

L-tepichi

L-běhaki

blidowy linoleum

poruča

Otto König

při mjaſowych jatkach 3.

Telefon 1162.

Wuſtojny

rěznišk

pyta dź to w Budyšinje abo na wſach. Dale je zhonił we wudawarni „Serb. Now.“

Čiſtu ſorawnu

holcu

ze wſu, nic młódšu hač 20 lět pyta hnydom abo pozdźišo mandželſka

Doris Bulnheimowa

w Budyšinje na Hoſić haſy.

Zonjace-mužace ſaty

ſtrympy, ſtajnje tunje

E. Günther, rózk mjas. jatkow a žitnoje haſy.

Žony

kupuja přihódnje **ſumjowe** wěcy wſeje družiny a druhe **žonjace** wecy, też **krótke a wolmjane** twory pola

Kindermannowcje na ſerbſkich hrjebj. 34 z napječa ſtarych kaſarnow

Dawa kóždy čas radu. Rěči ſerb.

Słomu

kupuje po přihód. płaczinach

Hugo Schütz

na žit wikach 20 Tel. 1186.

Mamy ſtajnje na ſkładźe

ſerbſke křeńſke liſćiki

Serbſka knihařnja

w Serbſkim Domje w Budyſchinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaćo měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Po wukraju 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a diści Smolerjec knihiśiśerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawěstki a tabele so w śěs wobliśeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Cisło 271 **Budyšin, štwórtk 20. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Nalnowše z cyłeho swěta.

Wodźeŕ „Barlinskeje polizije za zuzych" knjeježerski radźićel Barteś bu sajaty, dokelž je podhladny, so je žo pokupiś dał.

*

Cłowjek, kotrehož žu w Bratišlawje sajali, dokelž bě žo jako Erzbergerowy mordaŕ Tillessen wudawaŕ, njeje Tillessen Nimski wyšeršichi kriminalny sastojnik, kotrehož žu do Bratislawy pósłali, je jeho jako wěsteho Harrya Bischoffskeho z Liebenaua sjónał. Bischoffski njeje politiski pschestupnik, ale jednory jebaŕ, kotryž je chžył z wopaczinym wudawanjom jenoj drastu a pjenjezy Tillessenowym pschiwiśowarjam wutwóršecz.

*

Jendźelske knjeježerstwo plany za natwarjenje łódźiwoweje stazije w Singapore žejmej pschedpołoži. Dźěłaćerske knjeježerstwo bě pschedłohu sa twaŕ Singapurskeje stazije zacźmyło.

*

Estonski kanonikŕ cźokan „Meene" je sa minami pytajo, što do miny sawadźił a žo potepił. S swobžadźi žo dwaj muzaj morischtaj, pjeczo žu žo sranili.

*

W Italskej durbja žónske wólbne prawo bóstaćz. Knjeježerstwo hischcze kětka žejmej na to, žo počzahowazy sakonjowy nazdźił pschedpołoži.

*

W Sjednoczenych statach połnózneje Ameriki wulka žyma knježi. W Newyorku žu někotři ludźo smjerśli.

Heydebrand-a-Łasa wumrjeł.

Dołholětny wjednik pruskich konserwatiwnych, ſ Heydebrand-a-Łasa je 15. novembra w 74. lěcze žiwjenja wumrjeł.

Wón je wot 1888 pruskemu a wot 1903 němskemu žejmej pschiſłuschał. Dołhe lěta bě wón najmóžnischi muž w Pruskej a tehodła „njekrónowany pruski kral" rěkasche, hacź jemu revolucija na kónzu swětoweje wójny womjelknyła da. Wobhadnjenje wojeńskeje fronty, njenadźity pschimér, kotryž najwyschiſche wójſtwo wjednišwo zadasche, a kejžorowe cźekjenje do Hollandskeje Heidebranda duschownje rozrahowachu. Wón bě słepje Ludendorffowym wójnſtkim rospramam wěrił. W oktobrje 1918 skónczinje poknu wěrnosć ſhonitschali wón jako politiſki wjednik pośledneje ſkowa praſi: „Kaž ſu wobehlali a ſjebali!"

Wot teho cźasa je žo wón politiſkeho žiwjenja ſdalował o je zyłe žo wožamoczíwschi žiwy był. Po nim žu pod mjenom němskonazionalneje ſtrony druſy wjednistwo monarchiſtow pschewzali.

Hoſtwa ſa Erzbergerowym mordarjom Scholtu.

Po powjeſcźi ſ Belgrada je Erzbergerowy mordaŕ Schulz ſ Budapešta 15. novembra wotjeł a južnoſłowjanſku mjeſu pschekrocźiwschi žo hacź do pónđeli w Ssubotizy ſkowak. Ehdyž bě žo tamniſcha polizija jeho dohladała, wón do Belgrada cźekny. Ministerſtwo je ſa nim wojeńſki liſt wudało. Kaž žo ſda, cźoje wono, je-li ſo Schulza ſaſtapja, jeho Němſku po jeje žadanju wudaćz.

Pólſka a Cźeſkoſłowakſka.

Bliſcze dny do pólſkeho pólkanzſtwa w Prahy nowy powſtanu pschicźehnje. Wono je dla wſchelakich ſwadow, mjes Ruſſej a Cźeſkoſłowakſkej wobſtejazych, njerwobhadźene bylo. Někto žu po ſdaću wſchě njepſchesjednoſcze wotſtronjene. „Kurjer Warſchawſki" wo pschedſtejazym wotpuczowanju pólſkeho pólkanza do Prahy piſche, ſo žo ſtónczinje po 6 lětach łód mjes bratrowſtimaj ludomaj ſtama, kotraj ſtaj niz jenoj ſe ſwjatſkami krwě, ale też ſe ſaſadnymi politiſkimi ſajimami ſwjaſanaj. Praſchenje pólſko-cźeſkoſłowakſkeho dorozumjenja je žo někto k lěpſchemu europiſteje mérowoje politiki rosrihało.

Je Sinowjewy liſt woprawdźity?

Pſchi pośledních nowowólbach do jendźelskeho delnjeho ſtuma jendźelſki lud wo liſcze ſhoni, kotryž bě pjeczo ruſki bolſchewiſki ludowy kommiſar Sinowjew wjednistwu kommuniſtiſkeje ſtrony w Jendźelskej napiſał. S nim žo jendźelſkim kommuniſtam plan ſdźěli, po kotrymž ma žo mjes nadom, wójſtkom a wójnſtim łódźiwom kommuniſtiſka revolucija pſchihotowacź. Liſt na jendźelſki lud ſtutkowaſche, jako by bomba roſbuchła. Njejahzy ſtrach widźachu, kotryž Jendźelſkej ſe ſtrony ruſkich bolſchewikow hrozeſche. Jendźelſka dźěłaćerſka ſtrona bě počzała ſ ruſtimi bolſchewikami wo jendźelſko-ſiwjetſkim ſrěćenju a wo wulkej pożcźonzy jednacź a pſchi tym běchu žo ruſkim revolucionarom burze do Jendźelskeje wotewrile. So by žo pſched tutym ſtrachom woboral, bo bojoſce ſahnuty jendźelſki lud ſ wulkej wjeſtſchimi kandidatow konſerwatiwneje ſtrony do parlamenta wuſwoli. Sinowjew drje prějeſche, ſo je liſt jendźelſkim kommuniſtam napiſał, tola jemu njewěrjachu. Konſerwatiwni miniſterſtwo je kommiſijiſi pſchepytacź dało, hacź je liſt woprawdźity abo ſałſchowany. Jutſje žo w miniſterſkej radźe wojſewi, kaž je pruhowanje wupadło. Kommiſija je pjeczo ſpóſnaka, ſo je liſt woprawdźity. Wona proteſtej pſchihłoſuje, kotryž je miniſterſtwo dźěłaćerſkeje ſtrony ruſkemu knjeježerſtwu Sinowjewoweho liſta dla pſchepodało. Nětcźiſche jendźelſke knjeježerſtwo žo tutemu proteſtej pſchiſłamkuje a budźe ſtedi wot Ruſſeje žadacź, ſo kommuniſtiſku agitaziju ſaſtaji, jeli ſo dyrbja pſchećelne ſtyki mjes Ruſkej a Jendźelskej wobſtacź a ſo wikowanje mjes nimaj wobnowicź.

Jendźelſke knjeježerſtwo bórzy dopóſnaje, ſo je njemóžno, pſchećerſtwo bolſchewiſkiſej agitaziji wojowacź a ſ dobom ſ bolſchewiſkej Ruſſej wikowanje hajicź. Ruſzy bolſchewikoſo wikowanſke ſrěćenja jenoj ſ wotpohładom wobſamkuja, ſo bychu kraj, kotryž ſo ſ nimi nażadźuje, do kommuniſtiſkeje revolucije ſtorhnyli.

Knjeježerſtwowa kriſa w Awſtriſſej.

Jenotliwe awſtriſke proviziju njejſu finanznym planam dr. Seipela k wuſtrowjenju awſtriſkich ſinanzow pſchihłoſowale. Dr. Seipel, dotalny ſyjſałowny kanzler, je ſo teho dla ſapowjedźił, ſ nowa miniſterſtwo ſeſtajicź.

Jako Seipelowy naſledník je dr. Ramek nadawk pſchijał, nowe miniſterſtwo wutworicź. Wón je ſozialdemokratami wuſko wobmjeſowany dźěłanſki programm wudźěła. Tónle programm dyrbi wſchě nuſne parlamentarſke należnoſcze wopſchijeć a ſo ſ podpjeru ſozialdemokratiſkeje ſtrony wuwjeſć. S nim maja ſo pſchede wſchěm ſtatne ſinanzy ſrjadowacź. Po tym ſo parlament rospuſchćzi a ſo nowowólby wupiſchu. Dr. Ramek je hižo raz jako ſtatny ſekretar ſa juſtizu knjeježerſtwu pſchiſłuſchał.

Nowa faſzitiſka nazylnoſcź.

Do jeneje wſen pola Pihy cźežiły automobil ſ faſzistami pſchijědże. Tuchi ſ njeho wulkeſchu a hnydom do ludźi ſtrělecź počzachu. Schtyri wobohy ſo ſranichu, jena ſo mori.

Garibaldi pſchećerſtwo faſzistam.

Kaž „Newyork Herald" powě, general Garibaldi antiſaſzijiſtiſki ſtatny pſchewrót pſchihotuje. Tuteje pſchićzíny dla je ſo kral nahle do Roma wrócźił. S druheje ſtrony ſo prěje, ſo revolucionarne hibanje pſches Italiju dże. To ſu pjeczo jenoj fantaſtiſke wumyſlenja a burſowe manevry.

Revoluzija w Schpaniſkej.

Londonſka „Morning Poſt" ſe ſchpaniſkeje mjeſy powě: Sbójkarjo ſu njedźelu měſcze Almeriu a Cordobu wobſadźili. Knjeježerſtwowe wojazy ſu njedźelu w nozy Cordobu wróćo dobyli. Wo Almeriu ſo hiſchcze wojowaſche. Knjeježerſtwowemu wukas ſakaſuje, bránje pſchedawacź a bróniſ ſ wukraja ſawjeſcź.

W Cordobje ſu wojazy póndźelu 50 ſbójkarjow ſaſtrělili. Generala Beranguera ſu ſ nowa dla wjeleſpſcherady wobſtorźili.

Egiptowſki bombowy attentat wſcheczíwo jendźelſkemu generalej.

Pſcheczíwo ſirdarej egiptowſkeho wójſka, najwyſchſchemu jendźelſkemu offizérej w Egyptowſkej, generalej ſirej Lorej Stacźej ſtej ſo ſrjedu, hdyž ſ wójnſkeho miniſterſtwa wuſtupi, dwě bombje cźiſłej. S njeju jenoj jena roſbuchny. Nadpadnikaj ſtaj wujeſchłej. Najprjedy běchtaj bombu cźiſłoj, kotraž njerozbuchny a potom wjazy krócź ſ revolwerow iſtrělichtaj, ſ cźimž ſo ſir Stack, jeho adjutant, ſchoſer a jedyn poliziſt cźežko ſranichu. Sir Stack žo do thorownje dowjeze.

Nadpadnikaj na ſira Stacka pod jenymi wrotami łakałchtaj. Ehdyž widźeſchtaj, ſo cźiſnjena bomba njerozbuchny, žo ſ automobilom ſa ſirom Stackom wjeſeſchtaj a do njeho wjazy krócź ſ revolwera iſteſchtaj. Potom do drožki, w podłanſkej haſu ſtejazeje ſtnihchtaj a ſkoku wotſjedźechtaj. Adjutant jendźelſkeho wjeſeńſkeho roſkaſowarja, hejtman Campbell, bu do wutrobna, ſchoſer do nohi a ruki trjecheny. Poliziſta, kotryž žo ſa nadpadnikomaj puſchcźi, ſ ſtjomi kulkami cźežko ſranichu. Polizija měni, ſo cźiſło automobila, ſ kotrymž ſtaj žo nadpadnikaj wjeſtoj, derje ſnaje. Sagkuſ paſcha, miniſterſki a deputazija ſe ſejma k jendźelſkemu pólkanzej pſchińdźechu a ſwoje wobſarowanje nad krwawym ſkutkom wuprajiſchtaj.

Morawſki lud a kraj.

Wobraſki ſe žiwjenja, ſtawiznow a pucźowanjow naryſował Jan Bryl-Serbin.

(Pokračowanje ſ cź. 255.)

Na taſke waſchnje doſpěwſchi na Morawu dokonjałchtaj Cyrill a Method ſe ſwojimi wucźownikami tudy ſwoje ſbóžne dźěło. Tu wobſtarałchtaj pſchełoſk ſwj. piſma a rěčnych zwyknoſtnich knihow a pſches cźeſkiſche pucźowanja po wſchěch krajach morawſkeho mózmarſtwa prědowałchtaj Bože ſłowo ludej w jeho rodnej rěcźi. Słowjanſke wobrjady Bożich ſłužbow roſcźěrichu ſo bórzy niz jenoj w ſramom Roſcźišławowem kraleſtwje, ale też pola druhich Słowjanow.

Bajworſzy biſkopja, kotrychž biſkopſke wokrjeſy a prawa pſches to cźerpjachu, dokelž ſo prózowachu, Morawſku arzybiſkopej w Ssolnohrodźe (Salzburgu) podcźinjnyć, njemóžachu tehodła ſwoje wobſtorźby pola bamža a kejžora potajicź. Pſches to, ſo ſo tehdy runje roſbděły mjes greſkej a romſkej zyrkwju jewicź počzachu, počałowachu ſo ſtórzby němſkich biſkopow ſaſwěſcze też na prawowěrnoſcź wucźenja wobeju bratrow, wo kotrymaj wſchelake njerěcźnoſcze, tłukanja a dwěły donoſchowachu. Powolanje jeju ſ Konſtantinopla (Carihroda) wuložowachu Roſcźišławcy a nucźenje a wotpadnjenje wot Roma.

Najpſcheczíwo tenu njeda ſo dwělowacź, ſo hamź Miſchawſki nadobny duch, a ſprawny wótz, ſłyſcheli wo wulkopróndnej dźěławoſzi ſłowjanſkeju japoſchtołow, a ſawěſcze też mějo hižo ſamokwjenje wot Roſcźišława ja njeju, njechcheſche ſo je ſwojim ſudźenjom pſchekłowatacź a jeju dźěławoſcź nahle ſaraczicź. Tuž powoła jeju ſ Łzebi do Roma, ſo mohł wot njeju ſameju ſhonicź, ſchto a kak ſtaj wucźiłoj. Wonaj ſamaj pak cźim ſwólniwiſcho běchtaj na pucź hotowaj, ſo mohłoj tam wuzwjeſcźenje ſwojeju wucźownikow na duchownſtwo doſpěcź, ſchtož ſo jimaj wot někotrych biſkopow ſapowědźi. Naſtupiſchtaj potajkim ſwoje pucźowanje, hdyž běchtaj pokjata lěta na Morawje japoſchtoſſkeje ſtutkowakoj.

Cyrill wſa też namakane kocźe ſwj. Klimenta ſobu, ſo by je bamžej a Romjanam ſa dar pſchiniešł. Pucź wjeděſche jeju pſches Kraloſwe kraje a pſches Benatki, hdźež jimaj naſtachu hižo njemałe ſwadź ſ łacźanſkimi duchownymi. Tola pſchedy hacź do Roma dojědźeſchtaj, ſemrě bamž Mikławſch. Jeho naſledník Adrian II. wuſchedſchi jimaj na počzeſcźowanje tamnych ſwjatych potwoſtankow, kiž běchtaj pſchińjeſłoj, we ſtakonym proſzejtjónje hacź ſa nježcźanſke murje napſcheczo, pſchiwita jeju pola ſebje najluboſcźiwſcho.

W Romje ſadźerjeſchtaj ſo wobaj bratraj hacź do l. 869 a měſeſchtaj mnohe wujednanja a ſ bamžom a ſ jeho biſkopami. Bamž pſcheběrdźeſchtaj ſo wo doſpołnej jeju prawowěrnoſcźi a wobtrucźi też jeju ſłowjanſku liturgiju (bohoſłužbu). Mjes tym pak Cyrill ſthorjejeſchi wotrjekny ſo dalſcheje dźěławoſcze we Sſtorwanſtwu, a ſaſtupiwſchi do mnichow ſemrě hižo pjećdźeſaty dźeń po ſaſtupjenju do klóſchtra, njemuzjuſ 14. maſeho rózła l. 1869 w 42 lěcze žiwjenja. Na ſmjertnym łožu napominaſche hiſcheze ſwojeho bratra k wutrajnoſcźi w ſapocźatem dźěle ſe ſłowami: „Olej, bratſe, hacź dotal ſmój dwaj ſapſchehnjenaj błoſt, wobaj jenu bróhu cźahajo, někto pak ja padajo, ſłónczu ſwoje žiwjenje. Ty pak wutraj we wumóſcźeſtkim dźěle a

so krajiny tutych wješčhow njepospěrdnje słuschcheja pod sa-ńadnistwo romiskeje stolicny; tola dokelž mjes tym wulke pschewróty a ropoty do Morawy so nawróćichu kasachu, swoju Method w móznarstwje Kocelowem. Tutón wu-žiwschi pschihódnu khwilu poßła jeho bórzy nasprjet do Roma ſ prośbu, so by so ponowne bistopstwo, nědźi k romiskemu patriarchatej pschidźěłene, saßo wobnowiło a Method pržni był saßo na jeho stoł powyscheny, schtož też bjes wobcjeżnoßćow dozpě.

(Pokračowanje.)

Ze Serbow.

Stwórtk, 20. nazymnika.
Feliksa Valoiskeho, wuznawarja.

* 1860 Pawoł Rjeda w Hućinju, farař při Michałskej cyrkwi w Budyšinju. —
1551 žada sebi wyšši hamtski wukaz, zo maja so wobdarjeni serbscy hóley na wyše šule pósłać, zo bychu na duchomstwo studowali.
* 1788 Handrij Palman, farař w Smilnoj, kiž wuda pržni časopis: „Duchomne rěče a podaća.“
1918 žada sebi ludowa zhromadźizna w Khrósćicach, zo by na měrowej konferency tež serbski lud zastupjeny był.
* 1813 Franc Miklošić, najsławniši nowiši slavista.

Dwanaće ličby.

Dwanaće je japoštołow,	Pjeć je mudrych knježnow
Jědnaće je hwězdow,	Štyri ſóenikojo,
Dźesać Božich kaznjow,	Tři su wótcojo
Dźewjeć je porow jandźelow,	Dwaj bušťaj z raja
Wósom Božich miłosćow,	Boheho wuhnataj
Sydom Božich darow,	Jedyn je tón wěrny Bóh
Šěsć bě w Kanje karanow,	Na wysokim njebju.
	Serbski pokhérluš.

Na kedžbu spěšnu hubu wzmi,
Pak bórzy dybu zdrěja ći.

Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Dźenša rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer + 5, thermometer w nozy — 1. Kaž nascha schkrowa depesche wo wjedrje sandźenu wutoru hižo pschipowěš, so mišiske wjedro sojuwi, tak je nětko tež pschischło. We polnozy cjehnje hyšna mjšina nimo. Ta je ſwojimi wubjerkami wyschinu nad Europu sepkała a wuttkóči. Hač mile bóle mačaje wjedro pschedobku smějemy, njehodźi so hischcele praječ. Nad Jendźelskej lećeńcze wježera wyschina, potajšim kjarce wjedro. Jutśje pjatk štónčko 7,29 hodź. ſtehdźa a so 4,06 hodź. hyšna. Měnjacź ſtehdźa w polnozy 12,21 hodź, a so na popołnonje 1,58 hodź. hyšna.

— **Schkrowa depesche wo wjedrje na jutśišchi dźeń:** We Němšej a połnišchej Němšej w nozy hischcze njeršaje. We połnóznej Němšej wjazy njemérśnje. Wschudźom pak so bóle a bóle pomróčnje.

— Komišija sa ſrjedźe ſwéwarske šeidźe so pschichodnu pónđelu dop. ¾10 hodźin w Ssorbšim Domje.

— **Rosprawa połizije.** We wokolinje Budyšichina kradnychu 18. nowembra 1924 wjeczor konjo a (z čorn-schumjela) ſ rešnjim wosom. Wo ſpšelenja, kiž k musliđženju paducha wjedu, prošy kriminalna połizija w Budyšichinje.

— **Jubilej.** 50 lět běšche wježera, so je knjes bywšeli wótcz Auguſt Hermann Enka Budyšichi měšćanzan Jubilar nješo jenoż w Budyšichinje, ale też dale po Luśicy znaty jako wuńtojny mišchtr. Wježera pschepodaschtaj nětko w mjenje měšćanskich ſastupjerjtwow knjes wyschschi měšćanoſta Niedner a ſastupowazy pschedsitśerć měšćanskich ſapóſłanzow Albrecht jubilarej w jeho bydlenju ſbožopschejaru lišćinu a wuprajschtaj jemu wutrobne ſbožopschecza k jubilejej.

— **Jadna ſwéra** 44 lět dołho ſtuži knjes Jurij Jeſa jako ſwérny pomocnik w Budyšichiſkej měšćanskej ſapytnzy. Wježera na jeho 70. narodninym dnju wuſnamjenji jeho w mjenje rady knjes wyschschi měšćanoſanoſta Niedner pschepodawschi jemu pschihódnawaju liſćežinu města Budyšchina. Jubilar je hižo měšćeſ cżeſnicheho ſnamjenja tiž je ſa 30ſětnu ſwérnu ſłužbu hižo psched 10 lětami dostał.

— **2. rjadowna 186. Saſiſke kraſnoje lotterije** ſo 3. a 4. dezembra wulośuje. Łoży maja ſo do 24. nowembra 1924 wobnowić.

— Kaž krajny ſtrowotny ńamt powě, je ſłaženoſcz ſłotu w pržnjej połojzu nowembra dale wróćo ſchła. Pokhroma pak je ſaßo pschičěkaka: 15. nowembra běšche we 88 gmejnach w 104 hródźach; 31. oktobra pak jenoż w 53 gmejnach w 104 hródźach.

S **Malešicz.** Pola Hućinu, hdjež broha pſches żelesnicu wjedże, wschjedże cłaſ ſapſchah, kotrehož wóſ bě ſe zyhelemi nałkodźeny. Wóſ ſo rošši, tola konjomaj a pohonczej ſo nicło dale njeſta. Pohonczo, tiž bjšche dočzaſk, donij njebješche cłaſ nimo ſtěł, njetrjechi wina. Pschi ranžérowanju durbi ſo pschekhod pſches kolije ſtrožowacź, dokelž njewóże nichtó wjedzecź, hacź cłaſ nadobo ſaßo wróćo njeſtorcźi, kaž běšche ſo w tutym padze ſtało.

w Budyšinje na bohatej hasy 14

S **Budyšichinka.** Naschcho tšechikrynjerſcheho mischtra Reichelta je ſaßo wulke njeſbože potrjechiło. Wón móże ſo Bohu dźakowacź ſo ſtoj wón a jeho bratr ſe žiwjenjom wo-leſchłoj. Saůdźenu wutoru popołdnju ižđżeſche po dróży ſe ſwojim konikom a wosom ſkomy wot Cjelchowa k Delnjej Hórzy. Wokoło 3 hodźin bě ranje pornjo Brětšnyzy. Tam bjšche ſe ſwojej wobſtarnej maćerju porěcża, kotraž ſ wo-ſchłkom po Wulkodubrawſkim puczu pschijeżdże. Mjšche ſam a jeho bratr ſedźeſchtaj na wosu ſe ſkomu. Na jene dobu wschišnu ſ automobilom wot Delnjeje Horki nowy wobſtejer Cjelchowſkeho knjeſeho dworo, knjes Meyr. Najšerje ſo konik pſched automobilom wuſtrója. Wón ſkoczi k ſebi. Automobil ſ wulkim wotmachom do ſapſchacha ſajeżże. Konja potorhnuwſchi, wottorhny pržđe woja. Mjšchtr Reichelt wośa na wosu, ale jeho bratr wjerżny ſo do awtomobila, kotryż ſo ſtraſchnje rošši a do pschćerowa ſajeżże. Podarmo ſo pschikhwatani ludźo pródzowachu, automobil ſ pſcherowa wuczahnycź. Po khwilky Marczinkezy je ſwojim cżeſtym automobilom mimo pschijeżdżechu a Meyerez automobil ſ pſcherowa wuczahnychu. Meyer a jeho żona, kaž też jeho ſchofér bjes wjeſche cżeſneje ſchkody wotešłožechu.

Kjeń Meyerka ho pschi na domowcź poda. Schkodu na automobilu knjes Meyer na 4000 hr. wobliczi. Ale knjes Reichelt ſhubi ſwojeho konika. Wotmach ſtorka bě tak ſyłny, ho buſchtej konjej wobej prędnjej nohi ſkamanej, tak jo hnydom kóżdi wuſtupichu. Jeho hnydom dołtčchu, ſo móhli mjaſo trjebacź. Knjes Meyer je jako pschećelny a ſchćedrotny knjes ſnaty a chże Reicheltej ſchkodu karunacź.

S **Nowehp Gersdorfa.** („Schtó wě mój hórz . . .“) 17 lětna holza, H. Mjetej, tiž tu w Biedrich-Auguſtowej lokonji bydlejſche, ho njedźelu ſ Božej ruczku ſaja, runje hdyž cżyſchke bydlenje wopuſchczeżej. Holza běſche hnydom morwa.

Se **Sewadnizy.** S 9 lětneho ſejcza w Ruſſej wróći ho nětko 50 lět ſtary wojak. Běſche w Sibirſkej pſche-bywał a je zyle khudy domoj pschijchoł. Dompucź běſche jemu tiaſiła komišija ſmóżnila.

S **Niebjelczicz.** Wutoru, 18. nov. pośticżichu nam ſerbſki kat. wuczerjo ſe ſwojimi pſchiwuſnymi konzert we Zurez Jurli w Niebjelczicach. Wurjadne mozy ſewěrjowachu wopytowarjam do cżaſa hižom wurjadne wołſchewjenje; a nichtóh, kiž bě tu pschijchoł, njeje ſo kał. Pschedwoſchorańe ho ſchćeſ mešćanych khórow, nałetre muzike khórow a wjazore ſoło a kwartety pod ſnatym mijchtrſkim nawjedowanjom knjeſa wyſchſcheho wuczerja Sſokołeńka. Wſchitke ſpěwy ho jaßnje, ſ wo-ſcżibitym wurafom a ſ rjanym ruthmiſkim wohibom wopraw-dże wuſtojnje połiſchczichu. Zunjeholoż ſaniešechu parle khutnych a wjeſelych narodnych ſpěwow jako ſoliſtoj knjeni Kakerowa, knjezna Wjazkawka, knjeſa Sſokołeńka, Nawka, Renner, Schejder a Hila. S napjatoſcżu ſcżehowachmy Mikowe khór: „Sa Kamjenjom ſa górami“, a Kozorowu: „Khwatajże ale kidajcże!“ Zinc pschipoſłnaco poßłuchajow ſwědżeſche, ho je bo wſchém ſpodobało. — Po ſkónczenju ſpěwow wuſtupi knjes ſchulſki rada Krawz-Kamjenclanſki, ho ſpěwarjam a ſpěwa-kam podźakowo. A woni běchu tajſeho wobſebiteho dźała wuzy hódni. Wſchak njejšu ho wolwolkowali wobcżežnych pa-cżow ſ dalcka — po krajinje wot Budyšchina hacź do Ka-menjca, wot Wotrowa hacź do Konjcz — dla wuwuczowa-njow a pruhow. A wſchak ſu ho porjadnje ſłhadźowali a konzertowali ſe ſobarjenjom a wopomnjwoſcżu ſa dobry ſkutk, ho bychu hrdźi hromadźili ſa wudawanje ſerbſkich knihi ja naſche ſerbſke ſchulſke dźěcźi. Chyłł tola naſch ſerbſki lud ſebi tajſu ſtaroścż-woſcż ſa pschikład wſaci a podawa wopomn-woſcż ſa narodne ſajmy wotuſcżiż! Kał je ſtyſchcżeż, wobſtejł myſł, tónle konzert we Khróſcżicach wojſpjelowacź. Njech potom nichtó rjany wjeczor njeſakomdźi.

S **Wjelcrez.** Pówdźelu wjeczor pschijeżdże ſaßlchah Lieb-ſcherez wobłhoda, wobſtejerja granitowych a ſemnitowych ſkałow, ſ Loubana po wšy dele. Na dobo ſpółchćhſchtaj ho konjej a cżeſcżechtej po horje dele. Wóſ mjetachże ho wot jene ſtrony pucża k druhej. Bliško gmejnſkeho hamta ſkały wóſ ſ wulkim wotmachom wo ſchtom. Konjej ho pcżewali-ſchtaj a woſtajchtaj w pſcherowje leżo. Pohonczej ho pschi tym cżelko ſrani. Jedyn łóń běſche ſebi ſchinu ſwinył, du-hi pak ho ſako ſhrabo.

S **Wojerez.** Njeſkurt njeſrakych hólczejow może kóżdy na dróży mjes Wojerjezami a Njeđźichowom wobledżowacź. Wjazy młodych ſchtomikow běchu feſkamali a wjeſchli bo hrjebje njeſrali. Je to fnamjo njekcżcżomneje ſurowoſcże a ſchłodźi wjſche tehó ſamoſcżne wokrjeża.

S **Zyhalnje.** Pſchi mtócżenju roſrěſowańe 17 lětny bjż-kaſeŕ Max Schönwälder ſmopu. Pschi tym wuſtupi ho jemu nóż a roſrěſnu jemu libikowu żilu na ruzy. Skoro běſche ſe wukrawił, prjedy hacź mólesche ho żiła podwjaſacź.

Předženak

je wulki pschećeł ſerbſkeho Sſokoła. — Tehodła je też mi ſwojej protyzy nadrobnje wo nim pišat a dwaj wobrazy wo ſerbſkim Sſokole podał. — Najradscho by ſam do Sſokoła ſastupił, ale jeho nohy ſtej thanmnej a dych ho jemu też druhdy hacźi. Jenoż jeho duſchu ſlětnje hischcże ſe ſerb-ſkim Sſokołom na pschenió. — Ale kóżdy ſerbſki Sſokoł a kóżda ſerbſka Sſokołka dyrbi ſebi protyku kupicź, ho bychu ſwój wobras wohladali a wo ſebi cżitali. — 60 pj. mózu też najſtudſchi wudacź ſa kraſnu ſerbſku knihu! Psche-djenaſ pak cżeze wjazu. Lubošcź ſa lubošcź! Naſchi ſpěſchni nikódźi, hódni junazy dyrbja jemu pomhacź, protyku ros-ſchérjecź. — Kadyzn ſerbſki dom w zyłym ſerbſkim kraju njeſmjé bjes ſerbſkeje protyki bnyć. — Jana holanſka wjeſła njeżmjš ho ſabyć. — Tuž dopředka, ſerbſzy Sſokołojo, ſerb-ſke Sſokołki! Pschimajeſe ho protykow. Pomhajeſe ſa-remu Pschedżenakej! Na ſdar!

w Budyšinje na bohatej hasy 14

Zbožowne nowe lěto.

Arabeſka.

„Zbožowne nowe lěto!“ tak klinczeſche ſa nmu ſaſpanje ſ domownikoweho erta, hdyž bě najprjedy w podźěłdże wote-nuje pschijšoł nowołětny pjenjezny dar, a ſhdom bjeſche jeż ſ blišeje wěſe jednacze, hdyž njewobkedźbowany ſhu-bjwſchi ho ſ harypołnoje towaršchnoſeje pſcheczelow a towa-ſchow, widżach ho na wulizy.

Běſche ſylweſtrowſka nóż, a w naſchej towaršchnoſczi nad mérnu wjeſelo, mi wſchak, haczrunjeż běch ho ſa zyły dżeń na wjeczor wjeſelił, runje nětko do ſmědna njeběż; cże-bodła, tolo njemóżach żebi ſam prawje wuſaſnjcź.

Běſche ſymna nóż, ledowy wětr, hacź do koſcżow ho pſche-drewoży, ſadawſche po wulizach, a to ſnadź běſche ſ pſchi-cżinu, ho ho na wulizach mjeſe ſiwjenja jewſeſche hacź dru-hdże we ſylweſtrowſkej nozy. Pſchi wſchétkich myſlicźkach běch hižo rjanu ſruchu pucża ſ ſwojenu wotležanemu hyd-lenju doſchoł, hdyž ſaſmjch ho do Wjazgkawſkeje wulizy. Pſche-ſtadżeju na druhu ſtronu, kroczach runje ſnajšcżeża domu bohateho pſchekupża Lahodu, w kotreſoż bydlenju w pré-njem poſkhodże běſche nětko wokno ſaſnje roſſwěcżenych.

„Aha,“ myſlach pſchi ſebi, „pola Lahodej też Silwestra ſjwjeża. Njeſda wſchak ho, ſo by tam pſchejara żiwe bylo, ani pſcherwulka towaršchnoſcż. Wšo, knjeżnje Klrje Laho-dźiż a knjeſej Karlej Zalinej, ſłužebnaj, kotraj ſwjeceżitaj ſchtwórtnatcho wulk. kóżka ſwój ſważ, a budźetaj w ſchtyrjoch hodźinach powołnu w zyrkwi Naſcheje lubeje Knjeni wěro-wanaj,“ mórcżach hižo poł wótſje, woſpjetnjo ſej ſaſwcżera-wſchim mi pſchipółſłane wojſewjenje mandźelſtwa, „tymaj je najſlubſcho, móżetaj-li nětkóż ſamaj we wożanwocżenym kruczifu ſej ſchcżetacź, tuzy ſej ńóczjeż a mjeſcżo ſej hubiſki momentjeż. Nó haj, lubošcż je lubošcż a njeje żadyn żart.“ Filoſofowach ſnowa hižo jenoż njeſroſcenkliwje, pſchi cżimż ani ſuby byrkotachu ſe ſymu. „A Zalina je tola jenoż ſe ſbożownym cżłowjekom, ſo Klarku bóſtanje. Knjeżicż-kezy, ſchćeſcżdżeſacź tyłaz hnydom a hdyž ſtary Lahoda wozſt ſaſndźeli, jeho zyłe wulke ſamużenje jako jenizka dźędźicżelka, to je ſkérje nětchto. A k tomu je Klarka rjanuſchka kaž wobraſ, pěkna kaj ſandźelk a . . .“

Chżych ſapoczecź ſ wobliczejom wſchéch kraſnych ha-mownoſczow knjeżiny Klarki, hdyž dyrbjach runje wokolo wrotow Lahodej domu hicź. Tu ho wrota wotewrichu a ſ nich, wot domownika pſchewodżeny, wuſtupi młody, ſwiże-ny muż.

Dżakuju ho ſdwórliwje, młody knjeże, a pſcheju ſbożowne nowe lěto!“ ſaklnczach ſ podźěſha ſ ſłubokim ſłoßom do-mownika pſche wſchu méru ſłódży a ſpokojnje.

„Dobru nóż!“ ſaklnczach nětko runje ſa nmu ſ hłoßom tak ſnatym, ſo ſym, pómjatoſchi w nim hnydom hłóß pſche-cżeſła Zaliny, ſdobom ſiejo woſtał a ho wobrocził.

„To ſy ty? Poſtrow cże Bóh!“ ſarécża na mije Zalina, podawſchi mi hnydom ruku.

„Dobru wjecżor; dżeſch hižo domoj? Derje, pómdżemoj hromadże, mamoj jenajſi puczˌ ty najſerſcho, do ſhorowe-nje a ja do ſwojeho wobydlenja.“

Sapowjeſnyhmoj ho pod paju a chayhmoj pokraczowacź, ti ho nad nomaj wokno wocżini. Zalina bě to wocżakoſał abo ſnajmjeńſcha ſebi myſlił, dokelž hnydom wotſkwobdi ho ſ mojeje paże, ſtupi troſhu dale do wulizy a ſpohladny do wokna w prénjem poſthodże. Ze małem wokniczku ſjewi ho holcża hkowa, rjana kaj wobraſ, njedoſpokoje roſſtjże-cżena ſe ſtwórtkom we ſjtwi a potom też ſ mutnym wotbłyſch-cżom plunowych wulizowych ſwěżoń.

Pójnach, ſtojo w ſcżimu pola domu, hnydom Klarinku Lahodez, a dokpolnje hatle, hdyž ſaſchczejbota jeje ſłébro-jaßny hłóß nade mnu.

„Antonko, ſy hižo deleka?“

„Sym, Klarinka,“ wotmolwi Zalina, ſhladnjo ſe ſwja-tobliwej mutnoſczu k nježnej wuſwolenej.

„Ale nédźeno, ty ſcż jutſy njeſalezjich po dżeńſnjſchej inſpekzjiji? We dżewjatej hodźinje je w Marijnej zyrkwi predowanje a nětkóż wokolo dżeſaczich ſo ſłónczi. Kla-dżu cji na wutrobu, ſo by był na poſ dżeſaczich poł kletku, wo to cże naležnje proſchu. Rada bych tola wědżała, kak budże naju pržni krócź pschipowjedacź a ſama dżě tam tak hicź njemóżu dźiwajcy na ſwoje ſnate towaršchi.“

„Njeſaležu, Klarinka, njepſcheſpěm, a na poł jednacźich budu ſaſo pola waſ. Dobra nóż, Klarinka, daj ſej nětko kraſnemu dżeſcż.“

„Dobru nóż, mi ſo budże wo tebi dżeſcż,“ ſaklnczа wje-ſele ſe ſłóbkim hłoßom wot horjeka.

„Bożemka, moja duſchka! Ale nětko ſaczijn wohnjeſch-ko, hewak by ho mohła naſymnicź. Je kruta ſyma,“ napomi-naſche ſtarojcżiwy Zalina, njeſaprěvajo ani tu ſwojeho le-kaſſeho powołanja.

„Na ſaßowidżenje! Sbożowne nowe lěto!“ da ho hiſch-cże horjeka żedżiwje a ſchibaſe ſtyſchcżecź, a na to ho wokno ſaczini.

„Namaj wobėmaj!“ wotmołwi Zalina nutrnje, poſtro-wjo.

Hdyž bě Klarka wot wokna ho pominyła a ſamoſchtaj ho ſapowjeżnyhnychu, pſchikrocżi wospjet Zalina ke mnje, a moj kroczajhmoj ſpěchnje domoj.

Mje pſchinmuj ſkóiti wuſtupk ſalubowaneju trochu. Mo-bużnoſcż, kotraż bě mje zyły wjeczˌ wobſkjeżita, bě ho taj na jene dobo pominyła a ja buch bóle pſchijmnjſchi.

„Zalina, ſajti ty budźeſch ſbożowny!“ pschiſpomnich ja khwilu ſ pſchećelcżel. „Skoro cżi ſaiwidżu.“

„Tak ho kruteże nadżijcze. A koho by Klara ſe ſwojej njebjeſſej powahu, ſe ſwojej dobrotu a ſchlachotnej wutrobu njeſcżiſnika najſłobożniſchcżeho cżłowjeka?“ wupraji ſe ſa-horjenjom młody lékaŕ.

Khwilku ſmoj mjelczałoj, ſaběrajo ho kóżdy ſe ſwojimi myſlicźkami a ta khwilku rjeknu Zalina: „Dżenża pſched lětom nij, mi, ani wo żuje do moſhow pſchiſchło njebu, jo budu ſa lěto nawożenja a ſe ſpocżatkom naſtawacych póſtaſ-zow ſwożenjeny.“

„Ty by Klaru pſched lětom hiſchcże ani njeſnał?“ wo-praſchach ho ſe ſpodźiwjenjom.

„Wěſo nij.“

„Kał je potajſim mjes wamaj tak ſpěſchnje woju mu-poměr naſtał?“

(Pokračowanje.)

§ **Běła Wodа.** Kłaz wokrejnjy wubjerk wobsankny, buchu ſ nowa cho saſo wuſwoleni a poſtajeni: ſa Sślepjanſki kubłowy wokrjeſ Hajnik Sſammel jako ſaſtupjer kubłowego pſcheſtejičerja: ſa gmejnu Dubą hamtſki pſchedſtejičeř Otto Baldewa jako gmejnſki pſchedſtejičer; ſa gmejnu Mücckenhain prjedawſchi pjekařſki mišter Lišk jako nóżny ſkrjanik a fahrodnik Koitſki jako bankſiwbłhař

§ **Běła Wodа.** Wokrjeſny wubjerk w Lěśnizach je poſtajił, ſo bo hajenſki cžeń ſa kurotwu, pozuwle a ſchoſtiſke kubłowe kołoſche ſe 17. nov. 1924 ſapoczńje. — Formularu ſa pſchiſjewjenja wobrotkiſcha a dokhodneho dawka na finanzniym hamcže w Rósborku ſu darmo dóſtać na radnizy wó ſtwje cžo. 14/15.

D. **Dřezdžan.** (Nataſčka wuſtajenja 1925.) Kraina kulturna rada chże w lěče 1925 w Drjezdžanach natařčku wuſtajenju pſchiwarnicžeć. Wuſtajicž dwrbi ſo ſkót, ſtóne wudžełki, roſtliny a roſtlinowe wudžełki a wódnoſtne wuměſchanja. Też chże indurija maſchiny wuſtajicž. Wiſche napraſchowanja, wuſtajenju naſtupaze, njech ſo na kulturnu radu w: Drjezdžanach, Sidonienſtr. 14 ſapodadža

Nalutowańje a nahódnoſczenje.

Wo wojſewjenje tuteho naſtawka proſzy naſ Budyſchſka nalutowarnja:

W ſtecžim muſowym dawk. wukaſu ſo nětkle wjele rěčí a pišа. Mjenowany wukaſ praji w § 7, ſo nalutowańje njeniejſu ſo jenaž potom nahódnoſcža, hdyž ſu ſo hač do 31. dezembra 1924 na nahódnoſczenje pſchipowjedźite. Nahódnoſczenje ſu powſchitkownje hamtiſke ſudniſtwa. Woſobity ſkaſki wukaſ pak poſtaji, ſo maja ſo žadanja na nahódnoſczenje w Saſkej na nalutowarnje ſapodać. Hdyž nětko nalutowarnje namalwjenja roſeſczelu, ſo maja ſo pola nich nalutowane njeniejſu pſchipowjedźicž, tak cžiniа tute jenož jim napoloženu winowatoſcž. So ſu nalutowarnje k pſchiſjewjenju namolwjałe, je ſo cžaſta tak wulkodawało, jako bychu nalutowarnje njerjeſahowſchi ludžі wobcžežowałe, haj hamo tak, jako bychu chžłe lutowarjow wo jich njeniejeh pſchiniješ. Nalutowarnje bychu radſcho bjes pſchipowjedźenja njeniejeh nahódnoſczele, bychu ſrdi tola tak wjele dźěła ſalutowałe. Tola dyrbja ſo po ſakonju měcž, hłž tež poſtaji, ſo maja ſo hač do 31. dezembra 1924 njeniejeh pſchipowjedźicž. Hdyž nětko wěſte wobdźěłe „ſwjaſła lutowarjow a hypothekownych wěricželow“ ſwojim hobuſtawam wotradża, ſo njebychu ſwoje ſadanja pſchipowjedźili, tak tute na ſadyn pad ſajimy ſwojich hobuſtawow ſ tym njeſaſtupnja. Jich wudawanje, ſo tón, hłž ſwoje njeniejeh pſchipowjedźi, ſ tym łžče prawo na dalſche powyſchenje ſłubi, te njeſroſumliwe. Sakoń ſłebi pſchipowjedźenje ſada a ſchtóž wukaſy ſakonja dopiſeni, njeſmjeſe ſ teho ženje ſchłodu, też potom niž, jeli ſo jimu 3. nułowy dawkowy wukaſ k łepſchemu lutowarjow a wěricželow pſiſemeni. Wěſte drje je, ſo winowatoſcž pſchipowjedźenja lutowarjam cžeſe cžini; tola tute ſo poniſerſcha, hdyž lutowarjo pſiſomnje ſwoje ſadanja ſapodadža. Jednora dopiſnja ſ njenom a bydlenjom, ſ cžiſłom a njenom nalutowańſkeje łiſtki bohaže. Schtóž pak cžaſ ertnje ſadanja pſchiſjewicž, njech to bórſy cžini. Wołoko 100 budże cžiſchcženja na nalutowańſach wulka, tak ſo budża ludžo dołho cžałacz dyrbjeć. Njech ſłebi pak nichtó njemyſli, ſo łyndom ſhoni, kaž wjele nětko w ſtotych njeniejeh dóſtanje. To ža na nalutowarnja, hyrnjež to radſcho cžłka, njemóże nětkle prajicž, dokelž łiſchcže ſama njewě, kaf maja ſo ſapoſkoženja a wupłacženja ſa cłaſ inflazije wobliciež, kaf wulki je poſtajim dołh a kaf wjele ſmeje ſ wupłacženju. K wujaſnjenju wſchěch tutuch pratchenjow wocžakuja ſo hiſchcže wukaſy miniſterijow. W tutym naſtupanju budża cži, hłž maja pjenjeſy na dani, hiſchcže ſcžerpnoſcz měcž dyrbjeć.

Wusudženja.

§ **Budyſchſki krajny ſud.** Dla podwjedźenja ſka a pſcheſtejenja pſcheſcžeńo § 161 kłonesko ſakonja ſudžeſche ſud hiſchcže junu pſchehlada Měrcžina Klaniga ze Nergersdorfa. Habrachczanſki lawniſki ſud běſche jeho 1. julija dla podwjedźenja ſka winowinował, jeho pak k 50 hrivnam pjenjezneho khłoſtanja ſaſudźił, dokelž běſche ſaſtoinikow, kiž dyrbjeſchtaj pola njeho pſchepytować, wotpokaſał. Klaniug běſche powołanje ſapodał. Ssud dyrbjeſche ſo dalſcheho pſchepytowanja woſtajicž, dokelž běſche ſo wěz ſalětnika. Prěni naſud ſo ſhěhny.

§ **Pſchiſaženy ſud.** Pſchidźerſkiſtwa a polkowanja k njekałanſtwu podſkadneho hižo cžaſto potłoſtanego Pawoła Richarda Schuſterja ſ Budyſchina běchu 9. okt. ſafali. Jeho winowachu, ſo je ſwoje bydlenje na Wyſokej haży 5 k njewódźitemu ſamérnam pſchewoſtajił. Na namiet Schuſtera bu ſjawnoſcž ſ dženſniſchebo wobdźenja wuſamknjena. Schuſtera ſaſudźichu, pſchiličžiwſchi mężaz iatoby k 5 mężazam ſaſtwo. Na 2 lěče jemu cžeſne prawo wotrjekhnychu. Narkwilnje jeho ſ jatby puſchcžichu.

Je najwjetſchi cžaß,

ſo ſebi „Serbske Nowiny“ ſkaſacže. Pěſty wobliczeja po 25. novembru k abonnentnemu pjenjeſej 20 pj. pſchirožka. Tehodła ſkaſajcže je ſebi hiſchcže dženſa!!!

Přiłopk.

* **W rosnjemdrjenoſcji ſaraſhł.** Wjednik cuta Rotkohl w Alchersłebnje wjeſeſche cžeſtiny auto ſ rěpu do zokroweje fabriki a ſwadži ſo ſ jenym pohonczom. Pohoncž bě autowej po ſdacžu ſe ſwojim ſapſchahom puež ſaracził. Pohonczowu rosnjemdrji ſo w ſwadże tak jara, ſo motuku ſgrabnu a Rotkohla do hłowy ſrafu, ſo to tón motrowy k ſemi ſwjeże.

* **Sſmrowe wjeczerje.** Pondźelu po dokónczenym dźěle, tak powe ſo ſe Dortmunda, pſchepoda wrótnik dźěłaczerjej Schuljej ſa njeho wotedaty pakczik we wulkoſczi zyhela. Hdyž Schulj doma pakczik woczinjeſche, roſbuchny tuton a Schuljej bu żiwot roſtrěbnyny a prawa ruka wotorhnjena. Jeho hoſpoſa a tſi dźeczi ſo cžežko ſranichu. Jſtwina nadoba ſo do procha roſbi. Schulj ſemrje na puczu do zhorownje. Tukaja, ſo je ſo prěnja Schuljowa żona na nim wjeczież dżyła.

* **Sſrudny doſt ſchulerja.** We Weimaru ſaſłeli ſo pſcheb 14 dnjemi 17-lětny gymnaſiaſt Norbert Friedmann. Sſo wukhodżujo běſche ſłotu jeſtu a paczeſ (Pakz) namakał, kotrejż pak běſche mandżelſkimaj pſchepodał, kiž wudawaſchtaj, ſo ſtaj wežu ſłubiłoj. Wopraſnadże pak běſchtaj jeha a paczeſ druhej jonje pſchi kłepanju teppicha wupadnyłoj. Pſchi poliziſtſkim pſchepytowanju ſo nětko wuſkopa, ſo je Friedmann jeſtu namakał. Jeho wěrnemu wuprajenju, ſo je jeſtu hnydom tamunymaj mandżelſkimaj dał, poliziſa njewěrjeſche. Hdyž běſche Friedmann domoj pſchiſchoł, tſeli ſo do hłowy tak, ſo běſche hynduom mortwy. Nětko je ſo poliziſi poradożił, tež tamneju mandżelſkeju wuſłużdżicž.

* **Dwě ſtotſe ſ ſmjerczi ſa ſwjeżej.** Pſchiſaženy ſud w Greifswaldże ſaſudźi, kaž ſo ſ Barlina powe, 23 a 24 lět ſtarej ſtotſe Alwes ſ ſmjerczu. 20. měrza běſchtej 56ſětnu żonu ſaraſhłej a wurubiłej.

* **100 000 hr. pſchiſłuſhiwił.** Wołſchiſki ſekretař ſaſtaraczerſtwa dżełonjemjerjom E. Günther pſchindże ſo ſtan na poliziju wobſtorżicž. 24ětny ſaſtojnik je njeniejeſ ſwojemu młodoſtnemu ſwaſkej, bankowemu wuczołowikej, k ſpekulazijam pſchewoſtajił.

* **Wjele pic?** Njewěſtdżenje khłoſta ſo żona kiž be k 47. raſej wopiſtſtwa blo wobſtorżena. Ssud poſtaji, ſo ma żona zdyl mężaz wóſemdże 25 ſchklaſow wody picž.

* **S elektrikerej ſwu ſi ſtojeſ.** 12 rejmarkow Loudonſkeho dżiwadła, kotrež běchu, ſydne elektrijſe ſwěżo njeſapowěſnjhwſchi, filmowoſi, je nakhwilnje wobſkepiło. Sich dowjeſchu do khorownje, bdżeſ dyrbja w cžmowych ſtwach pſchebywacž.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Pjatk 21. nov. 1924 dop. w 10 hodź. pſcheſadżuja ſo w Sčžijezach: 472 brunych ſabrońkowanych muzazych hędłow, 113 brunych, ſydźikokożanych muzazych hędłow, 175 brunych żonjazych hędłow, 54 motorowych koławych wobrunkow, 70 motor. kol. kupkow, 70 motor. kol. hędłow, 5 kompletn. motorowych kołow, ale bjes motora, 1000 motor. kol. ſwjen„w a druha nadoba. Schtóž chże ſadżeež, njech pſchińdże do korczmy w Natarjezach.

Pjatk 21. nov. 1924 dop. w 10 hodź. pſcheſadżuja ſo w Sčžijezach: 1 truzna maſchina, 6 nj.-ſoſowych maſchinow, 1 tocžik, 3 truzowy. Schtóž chże ſadżeež, njech pſchińdże w mjenowanym cžaſu do korczmy w Sčžijezach (Deutſches Haus).

Pjatk 21. nov. 1924 dop. w 11 hodź. pſcheſadżuja ſo w Cžornych Nožlijach: 1 pjiſanka maſchina (Adler). Sſchromadżuja ſo pſchi moſce na Knaſchecžanſkej ſtronje.

Hamiske wozjewjenje z Kamjenca.

Kłaz je ſaſtki miniſter ja hoſwodaſtwo 15. okt. 1924 wukaſał, dyrbi ſo 1. dezembra 1924 ſtót liczicž. Liczicž maja ſo hoſwodaſtwa. Kiž ſtót wobſtorża, kuże, howjadła, wowzy, ſwinje koſy a pżrſina. Dale ma ſo wobliczicž, kelko ſkotu je ſo w domach wot 1. dezembra 1923 hač do 30. novembra 1294 żarſiało, kotrež njekrjebaja ſo wobhładowacž.

*

Pondźelu, 24. novembra 1924, dop. 1/2 9 hodź. budże **ſjawne pożedżenje wokrjeſnego wubjerka.**

*

Polkroma je ſpichła w hrobżach ſtarſcheho wikowaria Pawoła Mierſche w Kamjenzu. — **Wot 20. nov. 1924 ſem wodżerżuja ſo ſaſo ſwinjaze wiſt w Kamjenzu.**

Towaršſtwowſki powěſtnik.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću ma pjatk wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma pjatk, 21. XI, jara ważnieje naležnoſce dla zhromadźiznu pola Bělka we Wudworju. Započnje ſo 1/2 8 hodź.

Tow. Podčornobóh změje njedźelu, 23. 11., pop. w 2 h. ſwoju zhromadźiznu w Sowrjecach. Njech z wěſtoſcu kóżdy přindże, a njech też ſwěrnych ſuſodow ſobu přiwjedźe! Kwyſši wučeř Šeca je nam nowy, jara zajimawy přednošk ſlubił. Předsydſtwo.

Serbske tow. „Ratarſki Dorost“ w Khróšćecach ma ſtwórtk, 20. XI., 1/2 6 hodź. **generalnu zhromadźiznu** w Natuśec hoſcencu w Kukowje. Kóżdy ſobuſtaw dyrbi přińć. Po zhromadźizniu je wjeſela zabawa z rejemi w Pančićanſkim hoſcencu. K temu ſo wšě Z. S. R. D. přizamknjene ſobuſtawy wutrobnje přeproſnje. Předsydſtwo.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje, muzſki a žónſki wotrjad ma ſtwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Sotry a bratža, přindźće wšitcy a z dypkom. N. načolnik.

„Maćica Serbska“ změje ſwoju lětušu nazymsku hłownu zhromadźiznu 26. liſtopada pop. w 2 hodź. z tymle porjadom: 1. Powitanje zhromadźenych. — 2. Swjedźeński přednošk k. wučerja M. Krala-Zarěšanſkeho „Serbſcy wićazojo“. — 3. Namjety. Wo bohaty wopyt proſy předsydſtwo.

Sobuſtawy „Lipy Serbskeje“, wosebje ſopran a alt, ſo naležnje proſa, na njedźelſkej pruzy za wulki koncert ſo wobdźělić. Započatk 1/4 hodź. we Maćičnym Domje. Słodeńk.

Wulki ſerb. ſpěw. ſwjedżeń 26. t. m. w „Złotej Króńje“ w Budyšinje. Khór wobſteji ze 250 žónſkich a muzſkich. Jako ſolistowje budu ſobuſkutkować ſopraniſtka knježna Rut Krawcec, ſpěwarka při Komornej operje w Barlinje, knježna Karin Krawcec (alt) a knjez Emil Šiemer (baryton) z Budyšina. Jako pianiſta chce nas knjez wučeř Smoła z Wjelećina zwjeſelić, kiž bě nam hižo na Smetanowym ſwjedźeniu teho komposicije tak rjenje zahrał. Dirigent ſpěwarjow je knjez Bjarnat Krawc; wón też ſolistow na klawěrje přewodża.

Hospodarſki rozhlad.

Sčžtwórtk 20. novembra 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Tute hustu ſu w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	21 920
jendżelſki punt	19 325 000	czěſkoſł. króna	12 490
ſchwajcarſki frank	80 750	10 mil. półik. mark.	79 400

W pjenjezach wutoru ſoneho pſchemėnjenja njebě.

Efekty ſo wutoru na Barlinſkej burſy žiwje wikowachu a mjeſachu ſtrucžene kurſy. Wšitke poſczonka ſdżiwy ſo ſ 850 na 950 miljardow prozentow.

Produktowe wiki běchu nimo měry měrne. Nicžo na nje njeſkutkowaſche. Płocžiny ſo ſkoma pſchemėnichu. Dołeż też wjeſche kubła mkocžiſć ſawocžku, pſchińdże też wjozy žita na wiſ. W muzy tu a tam nečžto kupuja. We wſchěch mjeſtach a wotrubach běchu wiki měrne. Wutoru płacžeſche zentnar

w Barlinje

pſchenicžy 10,10—10,80 rożi 10,20—10,35 ječmjenja nalětneho 10,90—12,35 nałymneho 9,50 hač 10,— wowża 7,85—8,70 hr.

Wiki rjenjeho ſkotu ſaſdżenu wutoru w Barlinje (Zentralviehhof).

Pſchihnali běchu:	Wone płacžachu:
1450 howjadłow	20—48 hr.
1650 cželatow	42—105 hr.
3544 wowzow	23—45 hr.
8228 ſukrajnych a	
1455 wukrajnych ſwinj	68—84 hr.

Howjadła ſo ſkoda roſpſchedachu, tehorunja cželata po 5 hr. a ſwinje po 3 hr. ſa zentnar žiweje wahi powyſchenych płacžiſnach. Wowzy mjeſachu měrne wiki.

Na ſwinjaze wiki (Magerviehhof) tam běchu pſchihnali 400 proſatow a běhałow. Wone płacžachu:

	małe	ſrjenje	wulke
proſata	13—15	14—19	25—35 hr.
běhałi	40—45	55—70 hr.	

Tydżenſka roſprawa wulkoſtwjenjerjow Metz & Co. w Barlinje Steglitz. Powſchitkownje běchu wiki měrne. Nječžto ſtwjenja mordeje a lukrejy ſo pokupi. W běcžeſach ſamjeſowachu ſo wiki na te cžerwjeneho, żołteho a módreho. Tónle tydżeń ſo tele płacžiſny ſapiſowachu:

Cžerwjeny dżeczel	90—130 hr.
běły dżeczel	130—190 hr.
ſchwedſki dżeczel	60—92 hr.
módry dżeczel (luzerna)	60—92 hr.
żołty dżeczel	36—42 hr.
wěcżny dżeczel (Wundklee)	76—110 hr.
inkarnatki dżeczel	22—26 hr.
jedź. wódna powodnina (Raygras)	32—44 hr.
żołtnik (timorej)	38—48 hr.
ſrjedna trawa	50—60 hr.
hejduſchka	13—14 hr.
kołodżij	10—13 hr.
żonop	28—32 hr.

Na pſchedań.

Wóſ, dżeczaży, w Běłej Wodże, Schweigſtr. 23 III na lěwo.

Hutże, 3/4 ſtare, w Rożeńcže 23b.

Krowje, podſkobnej wyſokoſrucžełnej, w Ježowje 43b — mjeſto wyſokoſrucžełna, w Starym Lubiju 79.

Schkrowe depeſche.

Jitne wiki we Barlinje bjeſka ſo. 3/4 11 hodź.:

Płacžiſny ſo wotdrjebnja. Kupży ſo kupowacž wotwlakuja. Muku pſchedawaju witowarjo tunjo. Tendenza měrna.

We 3/4 12 hodź.: Sa tuniſche płacžiſny ſo kupży hotnja kupowacž!

Płacžiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe ſymjeża po tunj abo 1000 kg, wowaſ 100 kg, płacžiſny wo Notej prinzyle.

	18. 11.	17. 11.		13. 11.	17. 11.
Pſchenza rejża	210-216 204-207	209-215 205-209	rapſ, wokſiſchi pach. melaſa	16,50 8,00	16-16,50 8,00
nałet. jeczjenj nał. jeczjenj	218-247 —	225-263 —	ſerabella pjernaze ſmjeſi	12-13,00	12-13,00
wowoſ	167-174	169-176	ſuny	18-18,25 31-22,50	18-18,25 21-22
kukurija (Mais)	—	—	woſa	17-18,50	17-18,50
pſchenczn. mukа	29,50-32	30-33,00	lany wołmiſchi	25,50-26	25-26,00
rjana mukа	29-31,50	29-31,50	módre lupiny	13-14,00	13-14,00
pſchenicž. mukа	12-13,20	12-13,20	żołte lupiny	15-17,00	15—17
rjene wotruby	12,00	11-12,30	ſjano, 50 kg	3,00-3,15	3,05-3,15
rapſ	400	390-400	ſłoma, rjana	1,00-3,15	1,0 -1,15
lane ſymjo	420-430	420-430	„ pſchenż.	1,00-1,15	1,00-1,15
dróch	21-24	21-24	„ wowſowa	0,90-1,05	0,90-1,00
pjelušchi	15-16,50	16-16,50	„ jeczma	0,90-1,06	0,90-1,00

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoła, w Budyšinje. — Zamolwity za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnyu, — za nawoſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Maće srědk „GUTE FEE“ w domje?

Hdźež maće w domje „Gute Fee“,
tam žanoh' ćerpjenja wjac' njej'.

„GUTE FEE“ kiž je hakle krótki čas we wikowarstwje, je hižo swět dobyła.

„GUTE FEE“ je najwuznamićiši hojeńske srědk, kiž je swět hdy znał. Jeho wuspěchi su wulkotne.

„GUTE FEE“ je tón srědk, kiž wot lěta dołho čwilowacych **wićnych, ischiasowych a drjenjowych bolesćow radikalnje wuswobodźi.**

„GUTE FEE“ je njezarunanjomny srědk při **neuralgiji, khripje, bolenju hłowy a čuwow, Pomha hnydom.**

„GUTE FEE“ njeje **žane chemiske lěkarstwo,** ale je ze wšelakich hojacych rostlinowych maćiznow wudźěłane

„GUTE FEE“ **njepřima** wutrobu, ale nawopak **ju posylni.**

„GUTE FEE“ je **dokładnje nješkódny, njejědoty** prapparat w formje extrakta, kotrež nic jenož bolosće na wokomik wozmje ale też ćerpjenje **w cyle krótkim času na wšě čssy woprawdźe wotstroni.**

Tajke něšto tu hišće bylo njeje!

„GUTE FEE“ **zahoji ćerpjenje — a móžemy to dopokazać** z wjele dźaknych dopisow. / Nie-hnuwanaj pišetaj nam 29. okt. 1924 knjez a knjeni Jurij Eckerl, frizěrski wobkhod w Tutzingu w Bayerskej:

„Njecham so dłeje komdźić, Wam wo mojim ischiasu rozprawu podać. Ničo njeje pomhało a hižo 3 měsacy dołho njemóžach žanu noc spać, maćach z bolosće zadźiwłować. K Wašemu srědkej, sprawnje prajene, njemějach žaneho dowěrjenja wjacy, dokelž běch hižo wjele spytał a ničo mi położenja njepřinjese. Štož za mózne njemějach, je so z Waším srědkom k woprawdosći sčiniło, běch wot mojeho ćerpjenja zahojeny. Kak derje mi je, nikomu prajić njemóžu. Wzmiće nětko za Wašu pomoc mój horcy dźak . . .“

Hdyž něchtó, kotrehož w **žiwjenju ženje widźeli njejsmy,** bjez pohnuwanja tajki list piše, dha je runje dalši poražeński dopokaz za wulkotne skutkowanje našeho hojenskeho srědka **„GUTE FEE“.**

To njeje žane hole kuzłarstwo, to je z krótka woprawdźitosć.

Dobry srědk **„GUTE FEE“** płaći **3.—** hr. hač do domu, hdyž so pjenjezy doprědka zapósćelu.

Z reklamowych přičinow dostanje hač do 31. decembra 1924 kóždy 50. skuzaŕ blešu „GUTE FEE“ darmo bjez portowych wudawkow.

Jenož pospyt móže přeswědčić!

3.— hriwny je tak mały pjenjez, zo móže kóždy, kiž móže jón wudać, zaso strowy być.

Wieland-Apotheke, Versand-Abtlg. 2951.
Berlin W. 15, Hohenzollerndamm 2.

Prosymy, pišće mjeno a adressu prawje jasnje.

Hotowe a rysowane
ručne dźěła
wšón přisłušk k wužiwanju stajnje. **E. Günther** róžk mjasowych jětkow a žitneje hasy.

Módre reformske kholowy dźěłace spódnje kholowy dźěłanske košle w. 2.90 hr. sem **wolmj. ložowe płachty,** 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow **štrympy, zoki** jara tunje. **J. Erler w Budyšinje** (jenož na zwonk. lawskej hasy 10.

Slubowe a wěrowanske pjeršćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošće hasy 25. Tel. 329

Najwyše dnjowe płaćizny za kozace kóžki kaž też za wšě druhe družiny

kožowa a kóžkow

dawa **Otto Haußotter** w Budyšinje na garbařskej hasy 32.

Barchent
za košle, jaki a spódne **suknje**
tkaniny za suknje
wšeje družiny
hródzne šórcuchi
jara tunjo
poruča
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Kupuju stajnje
po dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, železo a metale (jenož na wu-pokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 35.
Telefon 1346.

Kóždu sobotu
kupujemoj syre
kože a kóžki
po najwyšš. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyšinje w „Polměsacu“.
na zwonkownej lawskej hasy

K hermankej! K hermankej!

Meble

wuhotowanja { spanskich stwow bydlenjow kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi** a **matrace** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kiehl w Budyšinje
na serbskej hasy 1 delka.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny sćěnske płaty.
Wosebitosć:
Hospodarske kachle za ratarstwo
Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.
Pórelin, majolika, wumělska keramika wudźěłki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.
August Teichert měj.: **Kurt Teichert** - kachlestajeński mištr -
Telefon čo. 654 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Sym wulki transport

kruwow

a jałojcow

direktnje z rańšeje Pruskeje ze strony, hdźež skótnеje khorosće njeje, přiwjezł a stoju je w mojej hródźi wot štwórtka sem na předań.

J. Korch wikowař z płahowanskim skotom **w Kulowje.**

W Kulowje pokhromy njeje.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Palne kuluchi

wšelčzny hódno běžuje předawa
Raab we Wotrowje pola Pančic.

Elektriske wuporjedźenja
wuwjedujetaj płaćišnu hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.
w Budyšinje na hornjerčerskej hasu **24.**

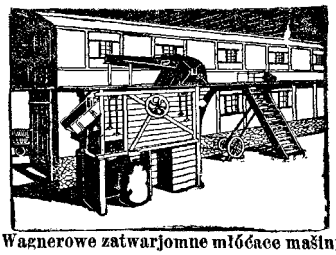

Wagnerowe zatwarjomne mlóćace mašiny
Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki mórny khód, čiste wumlóćenje a wubjerne čisćenje. — Śeroki zubkaty system.
Gustav Wagner w Korzynju
ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelešin 71
Hłowny skład: w Budyšinje w husarskich kasarnach.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Tŕělanskej dróży 42. :: Telefon 321.

Namakaće wulki wubjerk nowych a trjebanych
šijacych mašinow
šewskich a krawskich mašinow pola firmy
J. Klemm w Budyšinje na serbskej hasy 11.

Parne čisćenje pjerja

z elektriskim :: ćerjenjom ::
Najtuńše wobličenje — Přijimuju kóždy čas
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3 — Telefon 1103. —

Słomu
kupuje po přihód. płaćiznach
Hugo Schütz
na žitnych wikach 30 Tel. 1180.

Běły kozoł
bjez rohow je na předań
w **Casecach čo. 10.**

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wolmjane a balmjane tkaniny za drasty a suknje, ćopte kholowy a košle, barchentowe ložowe płachty, běłe a pisane ložowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. dróży 2

Hdźe je „Předźenak“ na předań?

W Serbskej knihańi w Budyšinje
pola k. Dietricha w Bukecach
„ „ Grofy w Barće
„ „ Nedowa w Hrodźišću
„ „ Bukana w Lichanju
„ „ Krawčika w Połpicach
„ „ Barta w Brězyncy
„ „ Lapsticha we Wojerecach
„ „ gmejnsk. předst. Paula w Čšlnom
„ „ Thiemanna we Wojerecach
„ „ Nowaka w Rownym
„ „ Koslika w Koblicach
„ „ Neumanna w Psowjach
„ „ Haješa we Łazu
„ „ Heinrichsa w Klětnom
„ „ Kětana w Čšlnom
„ „ Melchera we Wochozach
„ „ Haški w Delnim Wujezdźe
„ „ Marćinka w Košli.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje wo wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. br. Do wukraja 15 Ks. Kóžde so. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćernja, rap. dr. 2 w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěstki a tabele so w sše wobliczeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 272 **Budyšin, pjatk 21. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Nowe sćerjejdidło pšeće tuberkulozu je dr. Hans Langer w Barlinje wunamaka ł. S nim so hodźi cłowjek měrjazy dołho pšed natykanjonym ł tuberkulozu schłitacź. Notwy źrědł dyrbi so wołeběje pola dźěći w tuberkulosnych zwóžbach nałožeć.

*

Jendźelske nowiny knježeństwo napominaju, so dyrbi pšećerstwo Spjećiwnym Egipćanam ł najwótrišćimi źrědłami zakročeć. Politiske prawa, kotrejž su so jim pšisnjewołile, dyrbja so jim wzaćź.

*

Jendźelske létarske ministerstwo je wobsamknło, hobrsku powětrown łódź natwarić. Wona budźe pjeć milijonow kubikowych stopow wobsahowaś, tak so budźe 151 krótk tak wulka kaž hač dotal najwjetša natwarjena powětrowa łódź. Wona budźe 2ylc ł worzła. Powětrowa łódź smjeje 5 motorow, kóždy wo 600 konjazych mocow. Sć. hodźinu wona nětkuše 70 jendźelskich mil poleći. W njej smješe wjazy dźiśi100 pućowarjow měśtna. Konc lěta 1926 budźe wona natwarjena a pšeni krótš wona sapoćaś lěta 1927 do Indiskeje poleći. Lět do Newyorka budźe pólsćeja dnja trać, do Kapskeho města 7 dnjowo, do Awstralsteje 10 dnjowo.

*

Wyšnjeho wosłužarja egiptowskeho wójska, generała Stacka, kotrehož staj dwaj Egipćanaj ł revolwra tśelejo zmjertuje framtoj, su w hospitalu w Kairu operowali. Kulku w dolnim žiwoće njejsu mógli wóstrańć, tola je jo smuśkowne krwawjenje sastajiło. S pšichowdźejom krwě wot druheho cłowjeka so jara wóslabnjeny patient pšeco dalšnimi napadami wutrobineje słabosće schłitaśe.

Němske knježerstwo so pśeca Londonskeho rěčenja njedźerži

Pariski „Journal" z Mohuca hłoni, so je němske żelezniczne drujstwo pšećerjowe žiwojim śwjasanjam, w Londonje pšeswětatym, wšykon nětukli personal, kotryž je we słužbach franzowsko-belgiskeho sarjadnistwa we wobłažonym kraju był, puśiśiło a so je wjele pšedstajićerjow porheinskeje słužby do rańšeho Pruśeje pšećahdźiło a jich města z Pruśimi sastojnikami wobłažiło.

Němski kanzler Marx jako nazsołny kandidat zentrumskeje strony za Sakso.

Němski kanzler Marx je do teho swołk, so jeho jako nazsołneho kandidata w Budyšinsko-Drježdźańskim wokrjeżu postaja. Wobrjeżny wólbny namjet we 28. wólbnym wokrjeżu rěka: 1. Němski kanzler Marx w Barlinje, 2. najenk Michał Wrobł w Kamjenzu, 3. knjez. Barbara Ponath w Drježdźanach, 4. sekretar dźěłaćerskeho swjatka Pawoł Nowak w Lipsku.

Wustupjenje sapóśłanzow sozialdemokratiskeje wjetšiny sakskeho žejma.

23 sapóśłanzy sozialdemokratiskeje wjetšiny w sakskim žejmje so wobaraju. Sćrjedu je so w Drježdźanach zhromadźizna wotměła, w kotrejž sozialdemokratiski sapóśłanz Böttel a hospodarski minister Müller swoje stejišćicho pšećerstwa sozialdemokratam łćiwizy sakitatschtaj. Pšichitomni na to sćeżowaze wobsamknjenje pšichjachu:

Wjazy dyšći tyhdź we wobźazych stejišćećach so namakazyły, wot wjele lět w organizaziji sozialdemokratiskeje strony stutkowazych towarišchow wobžowdźeja, so su thadwazejšo pomérni wotpokazawšchi rozpuśćenje žejma dźěłaćerstwu lěpje pomhali, dyžli žydownarocźo radikalni. Tśiadwazejšom polne podpjeranje lubja a też knježerstwu polnu solidarnosć a dowěrjenje wuprajeja. Praja, so je wotpokazanje rozpuśćenja najlěpše za sajimy proletariata było a najwótrišće pšećerstwo hubutkulenju pomérnych w sozialdemokratiskich zhromadźiznach atd. protestuja. Budźa wšitko cźiniś, so bychu lud rosćaśnili a katastrofowym politikam dźěło śłapyli. Pšichłokuja „Vorwätśel", so bo dojednanja njeju dźerźałe, ale so ju žydownacźo radikalni dźiśiplinu stamali. Shromadźizna źebi město politiki rjasow politiku praktiskeho dźěła źada.

Dale bo pšećerstwo wotmyślenemu wusamknjenju 23 sapóśł. protestowałe. We nastupanju wobsamknjenju rańšcho-sakskeho fjeda sozialdemokrat. strony, so stronimy sekretariat njejmě žaneho rěcznika pomérnych w němskožejmskim wólbnym wojowanju śarabźić, so na to pokaza, so žu pomérnych ł tak wjele stron napominali, so bychu w zhromadźiznach rěcźeli, so njemóža wšyće teke žadanja dopjelnić. S dalšnich rěcźow bě jasne wobžowdźenje k statnej myślı a koalizijskej politizy spóśnać.

Dźěłaćerjo žrjedźoněmšticy brunizowych jamow žu tarif wupowjedźili.

Dźěłaćerska organizasija žrjedźoněmšticy brunizowych jamow žu dojednanje wo 10 hodźinskim abo 12 hodźinskim dźěle wupowjedźiła. S nowym tarifom dyrbi so dźěłaćerjeli cźaś pšichwóćeć.

Straj na Barlinskej nadsemiskej żeleznizy so skónći.

Pokutny dźeń běchu so pšichtajeni Barlinskeje nadsemiskeje żeleznizy zhromadźili, so bychu wo dojednanju ł němskim dźěłowym ministerstwom wothłosowali. Dojednanje so ł wulkej wjetšichinu pšećerjowo 100 hłosam saćiźnyło. Wódy bě so strajkowaśka zhromadźizna skónćiła, pšichtomni ł wjetšcha w zhromadźe wotśahu a so ł nowa w strajku rozwěźachu. Sastupjerjam dźěłaćerskich swjasełow a strajkowej kommišiji so poradź, strajkowarjow pšeswědčeźić, so dyrbi so straj skónćiś. Na to so ł nowa wothłosowaśe. Pšichi tym so 300 wołobow za skónćenje strajka a 800 pšećerjowo njemu wupraji. Dokelž so potajkim njeběšchtaj dwě tśeśinje za dalšetrajkowanje wuprajiłoj, strajkowe wjedniśtwo wosjewi, so je so straj sastajił.

Wotkryće skandalosnych cźinkow pšchi Barlinskim zusobnišim banće a pruskej statnej banzy.

W Barlinje žu tajneho radźićela Bartelsa ł Barlinskeho policajskeho prezidija a ruskeho zbulneho generała Holzmanna sajeli. Holzmann bě wot Bartelsa policajstu pokomóz dóstał. Wón ju ł tenu wuźiwaśe, so w Barlinje pšchełbywajym wukrajanam milijony słotych hriwnow wudrě. Bartels a Holzmann swjeselnischcza a nózne korcźiny wophytowałschtaj a staj sa jemu nóz worcźiny pšches 1000 słotych hr. naczinitej. W Banatwje bě so sa cźaś wójny hobrske pionirske lśiwo sałožiło. Hromadny materiała staj wonaj do Schwedskeje pšchedałoj. Wósiemn Spraiej Bartels smóžni, so jemu pruska statna banka 800 000 hriwnow na požćonku da. Hišcze wjetśe summy wěsty Kraft Sachs dóstał. Někotři bankierjowje wyšoke kredity dóstachu. Te woni po dźesaćź króć wyšchšej dani dale wupožćachu, hać mśjachu je statnej banzy danicź. Tajke skandalosne njeby cłowjek pšchi jenej statnej němskej banzy a pšchi němskich wyšchnosćach sa núźne měł.

Wulki zmchon w bayerskim žejmje.

W bayerskim žejmje je žrjedu ł wulkej herjekańźy dosćko. Němskoludowy sapóśłanz dr. Büttmann politiku Heldowego ministerstwa sažudźi. Dźeń so na to wobcźežowaśe, so Hitlera ł jatby wjepuśćeja, ludowski sapóśłanz Strasser je žiwojeho žydka słoczjowšchi sareji: **W bayerskej njeknježomna žiwinjaza banda knježi!** A jeho pšećerjelso jenu pšchiłožowachu: „Hańbna justiza! Suwarjo! Phi a hańba! Ministerski president Held, kotryž zgchonej najprjódy ł měrcom pšchiładowaśe, skónćenje je sale wuśdże. President Königbauer, pożeđenje na 20 minutow sastaji.

Druha opiumowa konferenza Swjatka ludow.

Wutoru je so w Genfje internazionalna konferenza wotewrita, kotraž so ł praschenjom sabérasće, na kaśe wašchnje mélo so dźěłanje morfija, heroina a kokaina samjesowaś. Sa pšchedźydu danskeho póśłanza w Barlinje Zahlu wusmolichu. Tutón we wotewrjajej rěcźi na wažnosć konferenzy a na schódne sćeżkowki a strachi pokasowaśe, kotrejž ł wužiwanjom pohłuschadłow we wšchich worschtach wobkedźeliśwa a we wšchich krajach a wožeběje mjes młodźinu nastawaju. Wotpohład konferenzy móże so jenož je zhromadnym dźełom wšchich statow dopjeć.

Južnosłowjanska.

Kral Alexander je so ł južneje Serbije wrócźił. Tam je so do dešćeżowanja dako, tak so kralowskaj mandźelstaj swój pšchebyток pšchikrećiśchtoj. W Belgradźe ministerski pšchedźyda Paschić a swonkowny minister Ninčić kralej rospravu podaschtaj, ł wobémaj kraj do Italiseje na wopyt ł italskimaj kralowskimaj mandźelskimaj w Romje pojeđe.

Knježerstwo pšećerstwo Radićowej ratarskej republikanskej stronje a pšećerstwo njemu šamemu-na žane waschnje njeskakroćiś; wono nochże žanych martrarjow dźěłaćej. Jenož pšećerstwo statej njepšećerjelskej agitaziji budźe so sakoit ł schkitanju stata wuźiće. Radićej pjeca w Schwajcarskej pšchebywa; ł najnjesćicha su nowiny „Hrwat" dwaj jeho dopišaj pšchinjesłe, w kotrymaj praji, so dźe emrepiśtu sławonskeje na wólby w Južnosłowjanskej kedźbliwu cźiniś. Nětkuschi jeho kollegojo ł Parizskeje politiske schule maja jako nowinarjo ł wólbam jěcź. Radićej bórzy do Parisa pojeđe.

Mjes tym so w Khorwatskej pšchećerjowo Radićej nowa ratarska strona na monarchistiskim podłožku twori. Tśjo półłanzy, kotśiž su ł Radićejoweje strony wustupili, -tole hibanje nawjedźa. Ssamostatnje tej Bunowcy pórdu, kotrychž je wjednik słowinskich ludowzow spytał, ga jebje dodyć, tola je tam hubjenje pohył. Paschićej też magedonskiu radikalnu stronu ł wobdźělenjom Djemieta w Magedonskej twori. S tym ma so Radićejowej agitaziji w tymle kraju na pšchećo stupać.

Italisko-južnosłowjanski sakitanski swjask.

Pariski „Matin" je ł Belgrada słonił, so staj italske a južnosłowjanske knježerstwo dojednałej, so južnosłowjanskaj kralowstwaj mandźelskaj misje 10. a 15. januarom 1925 do Roma na wopyt pšchijěchdźetaj. S słownym wopytowym samyślom je podpitanje italisko-južnosłowjanskeho sakitanskeho swjatka.

Herriot wo stkach k Ruskej.

Teź franzowsky komunnistojo dowěrliwosć sniewužiwaju.

Pšched komnišiju franzowskeje devutérskeje komory sa swonkowne naležnosće je franzowski ministerski president Herriot w nastupanju pšchichodnych stykow Franzowskeje ł Ruskej mjes druhim rjekł, so žedi franzowske knježerstwo njeje wotmyśliło, do smitskownoje politiki Ruskeje sapschinaś, wono žebi teho dla to žame sadźerjenje wot ruskeho knježerstwa žada. Schtož pranschenje dotka nastupa, su prawa franzowskich wěrcźelowow na najsapinschie waschnje swěsćene. Na napraschenje ł kommišije Herriot wotmolwi, so je so Franzowska Wólsja a Rumunsku w nastupanju pšchipołnacza ruskeho knježerstwa wopraschała a to ł tej njejstej pšchećerjowo tenu bytej. Herriot wo ruskim statnym dołhu praji, so je Franzowska Ruskej do wójnyj pjenjezy požćiła, so by pomhała jeje hospodarstwo a industriju špechowaćź; žaneho ruskeho statnika njeje, kotryž by na tychle žadanjach diwłował.

Hdyž Herriot wo Grusinskej (Georgiskej) rěcźeše, ho won dodłada, so žebi jedyn ł kommunistiskich sapóśłanzow sapiski cźinjeschе. Teho dla jemu praji, so jin jeho dźěłenja dowěrliwe. Hdyž kommunistiski sapóśłanz na to wotmolwi, so njmóże słubiś, so budźe mjećejcź. Her, riot hnydom pšchesta, nadrobnoseje dźěłićaj a fo na hole powschitkownoseje wobnitjesowa.

Franzowske wotpohłady na Marokkowsku.

Jendźelske knježerstwo na podawki w Marokkowskej ł najwjetšchej ledźbliwoseju hlada. Powschitkownje njeje znate, so Jendźelscha wuschpech mózneho jednanja wo měr mjes Schpanišlej a Kabylami jara sajimuje. Abdel Krim, wjednik Kabylow, franzowsko-schpanišle dźeleneje Marokkowskeje ł lěta 1912 njepschipóznawa. Wón so jara žiwje w kraju hiba, kotryž je franzowskemu knježerstwu pschipokasany, a może wojowanje jara lohko hać do Feza wupschestrěć. Franzowska žebi tehodła wot Schpanišleje žada, so by Abdel Krimej sadźewała, le schpanišleje strony dy franzowskeje Marokkowskeje nadpady cźiniś. Mjes Jendźelskej a Franzowskej je so tajne rěcźenje wobsamknło, kotreż je so žydom lět žwětej zamjelcźało. Wono 30 lět dołho placźi a Franzowskej prawo pschipóznawa, so žmě w Marokkowskej porjad dźerjeć. Sněcźenje dale praji, so je so Jendźelska njebudże do franzowskeho postupanja w Marokkowskej měšechcź, kaž dołho so jendźelska prawa njepschikrócźa. Kaž wšak nětkule leża, **dyrbi Schpanišlej pad žadanja Franzowskeje dopjelnić, a jeli so to njeczini, Franzowska prawo dostanje, swoje knježitwo na zbytu Marokkowsku wupschestrjeć, schtož jemu Jendźelska nježe sadźewacź.** Shromadźizna z Franzowskeje w diplomatiskich a politiskich kruhach saćiśchcźa cźinja, kaž so by Franzowska wotmyślika, tule politiku nastupiś, schtož by ho w Londonje jara njeluhje saćiwało. Tehodła so žyżnje nadźijeja, so budźe Schpanišla ł Abdel Krimom bórzy w Gibraltarje wo měr jednacź.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěći serbski

Nasł. a nazjimša kupowarnja wobućow. Pódućowanje spěšnje a tunjo

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěći serbski

Nasł. a nazjimša kupowarnja wobućow. Pódućowanje spěšnje a tunjo

Serbsko-grichiski swjask so wupowjedzik.

Placźiwosćej serbsko-grichiskeho swjaska, 10. meje 1913 wobstamknjeneho, je so minyła. Serbija je jón teho dla wupowjedźiła. Sa cząs dwětowneje wójny so grichiski kral Ferdinand, swak němčiskeho kejzora, swjazkowych postajenjow njeje dźerżał. Město so by Serbiju psched narazom Bokharskeje, Němskeje a Awstriskeje schitkał, je wón njepschećelam Serbije polkowak. Po jeho pschikazni so Němzam jena twjerdsinja pschehoda a diwaj grichiskej armeekorpsaj k Němzam pschesdźełschtaj. Benizelos tehdy pschećiwo słowołmaznemu kralej postany. We Sołunju wón swjazkarjam wójsko zhromadźić da. To posłužiło němsko-awstrisko-bołharskim wójsko lbi. Mjes tym zu Ferdinanda a jeho potomnikow ł Grichiskeje wuhnali a Grichisku republiku sćinili. Grichiska so wot nowoj swjask se Serbiju prózuje.

Hrosa w Kairu.

Powjesćej wo nadpadże na generala sira Stacka je w Jendźelskej nimo měrty wulke rozhorjenje a słobu pschećiwow Egipiotiwskej słudźiła. Tutón podawk směje cźeske sćehnoti za Egipcjanow. Jich żadanje sa politiźiku samostatnosću ju do dalokeho pschihoda wottorćene. Jendźelcejno njebudża jim zanych dalschich pschiwolenjow cźinić. Nawopak, Jendźelska wschó naprawy nałoż, so by żebi swoje nadkrjećerstwo na Egiptowskej a Suezskim kanalom sakhowała a wobimjerdźiła. Najprésiche budże, so Jendźelska swoje wójsko w Egiptowskej pohlbi.

Wo nadpadże so pische, so staj nadpadnikaj europiskeho drasiu wobleczenaj bykoj. O teho so hudźi, so do studentowo kluschataj. We Kairu su teho dla mjes studentami ta nadpadnikomaj pytali. Wobronjenym policijam je so pschikazało, so dyrbja je wschitkimi, kotrjż je jim napischeco staja, krótki proseż cźinić.

Ze Serbow.

Pjatk, 21. nazymnika.

1872 Serbja přepodaja pod nawjedowanjom Handrija Kerka z Rodec sakskemu kralej Janej jako dar k złotemu kwasej serbsku njewjestu ze slébora z wěncom ze złota.

1870 † archivar K.-J. Erbeu w Prazy, protektor Serbowki.

1805 † Handrij Rjenć, farař w Slepom spisaćel.

Srjedź njebjes a zemje
Huśk wětry so honja
A liśićka dźernu
A zymu nutř zwonja.

Srjedź njebjes a zemje
Po wysokej drózy
Sněh mróćelo wjezu
A kusałe mrózy.

Srjodź njebjes a zemje
Kśe róžićkow pyeha —
Na Symana Judy
Też poslednja dyrka. H. Zejlef.

Tak dołho je narod swój, hač swoje dopomnjenja śesći. K.-J. Erben do Maćićeneho pomjatnika 1864.

*

— **Wo wjedrje.** Wyschina leži nad wjeczornej Europu se swojim jadrom na Biskayskim saliwom (morjom mjeż Franzowskej a Schpanskej. Nizina pschikrywa połnóżny a rusiski Europu. Tele rospołożenje pokazuje na rjane ćuhe wjedro. Jutrje bohotu 760 mjezy 7,31 źłhadża a bo 4,05 łhowa, mjezocź łkhadża na rauje 1,33 a bo popołdnju 2,23 łhowa.

— **Wjedro za jutrischi dźeń:** Wjazy njemjerśnje. Tu a tam bo dośchcźuje.

— **Rospruwa polizije.** W połsebnim cźasu wobstorźichu bo cźasćiśiśo wodźerjo cźeśitych autow, dokelż běchu jich woły w nozy na njebohabaze waschnje wobświtlene. Sadne śmjezy cźasto zyle pobrachowacźu. Tež zu bo wobrjezowali, so wobsebje cźićite awta pschekhětše jéjdża a so też hewak schoferoju sakonje njewobkedźbuja.

— **Sa kóżdy wós śpyjny (Schutt),** kiż bo na kuku (sahon cźo. 2213) pschi trowotnej studni na Mužakowskej drózy dowjese, hdźeż dyrbi bo pucź za jédźenje se kankami nałupjacź, płacźi twarśki nam 30 pf. — Schtóż sałupli tam na njerowowanu kuku dowjese, dóstanje tam snamku, na kotruż potom twarśki hamt, na Zitnych wikach cźo. 3 pje njesły wutpłacźi.

Sserbita Boża służba w Drjezdźanach. Advent bo sało bliži. Sa Serbow w Drjezdźanach je wosebje ważna njedźela druheho adventa, na kotrejż bo jim Boże słowo w maćeńcej rěći prędnje. Drjezdźanśzy Sserbja, a wosebje też sobustawow Cśornobuhu bo jara prózuja, swojich serbskich krajanow do Bożich służbow pschepytschowacź, ale woni nimje pomoz domjimy trjebaja. Hdyż swérni starschi w domjinje swoje dźeći w zuśbje napominaju, na dnju 2. adventa połobuju 1/24 hodź. w schijnej zyrkwi so na serbskim kemschenju a wosebje też na swjatej spowjedźi wobdźilśi, je to wulka pomoz. Cźeje słowo je dźeścu ważnische, hač starscheju słowo? Nusne je też wossemjenje we wschich evangelskich serbskich zyrkwjach. Duż bo serbske duchownistwo należnje prošu, so chżyło hižo na njedźelu semrjetych, każ też na prénim advencze Drjezdźanśku Bożu służbu na zjwjatym mésze wosjewiśa a na starschich wutrobnu próśtwu pschichtajiśz, so chżyli swoje dźeći w Drjezdźanskej wokolinje napominaś, so bychu sebi Bożu służbu w maćeńcej rěći wažili.

S **Małeschcz.** Sanndźenu njedźelu bo popołdnju w naschim Bożim domje duchowna hudźba wotmé, kotruż knjez August Friedrich a knjeni pschekupzowa Taustowa ł Ochranowa ł pomozu naschebo zyrkwinskeho chora pod k. kantorom Schésu, kotruż też diwaj serbskej spéwaj spéwasche, posćiśichtaj. Hłóh pischeśełowo, wot spomnjeneho nam wumělłaju pschedwjedźenych, każ samospéwy spéwarki a chory naschich spéwarjow posébkowaju saćśiśchi na bohacze zhromadźenych cźinjacźu. Wběchu wschak wosebje samospéwow pruhi wunjeśeśiśe hudźby němskich evangelskich hudźbnikow, kiż do hłubokosće cźućiwe wutrobu sapschimotwachu, każ Bacha a Mendelssohna, k cźemuż diwaj rjanaj spéwaj Ochranowskeho organisty „Sły hwésda mi" a „Wumnoženy" pschidźešchtaj. Wschém dobukhitkowaznym, też bobustawam naschebo stajnje za rjanu zjwjatu służbu swólniwego zyrkwinskeho chora budź za jich njesbéžiśne posłuśenje wutrobny dźak! Mały cźišty wunoschk konzerta budże znano jako podłožk za napravnenje elektrisćeho wobśwětlenja naschebe zyrkwje służiśz. Pischeśz by było, hdy bychu k tutomu dalsche dobrowólne pschinoschki pschisłupiłe, so bychmy wjazy tas wob łéto, każ Božu nós a Bołmonczku wjeczor. Bożi dom wobśwětliś mohli, każ tydźeń wot tydźenja sławne sale po wjeczorach wobśwětlene steja.

S **Worschiz.** Sanndźenu pondźelu wotměchu němsłonarodni pola Handrikez wólbnu zhromadźiznu. Wokolni knjeza ryćerkruklierjo běchu po wé hami pschitomni. Też běchu wschćeh wot nich hospodarjaz abo hewak wotwisujnych bo zhromadźiźnu sehnali. Tak bé Handrikez korćmarśka śwa nimale pokna. Najaty rěcźnik swoje próśdne słowa a lubjenja we smyśle swojeje partaje žadżesche. We rosmołwje dźěchu jemu wschelazy rěcźnizy na kóju. Kak jara knjeja ryćerkruklierja ménja, so maja burski lud hižo w horschći, wulhadża se zkowom knjeza ryćerkrukliera a skonomiskeho radźićela Mittroga nad Krafcami. Wón prajesche: **„Burjo budża dyrbjeć źiwotich wjednikow** (mjenujcź ryćerkruklierjow) **na kolenomaj klećo wo pomoz prošujeć.** Na to bo jemu ł burskeje stromy pschiwoła: „Dźo, hišćeze dołho mi." Němsko-narodni bo pschi pschichodnych wólbach dobucźa a wjetschiny we statnym žejnje nadźijeja. Naschim birram fu ł najmjeńscha nétko sprawnje prajili, schto potom na nich cźaka. Rosmołwa bé jara źiwa. Nékcźik je źiwotim pschiwólnym bo słónczinje ł makosiwinymi durjemi, pschi kotruchż běchu bo, mudri każ tajzy knjeza fu, bo pohybnyli, wotźalik. Temu wschak bo prawom žaneje pischićiwy njemćajcźu. Knjez skonomiski radźićel Mittag mjeż pschitomnymi je snatej schćehdrinowsći bobu pschinjejene zigary rosdźělowaschće. Pischi nimale thwatnym wotbalenju bé němsko-narodnej rěcźnik jabył we słónczinym žkowje zhromadźenych napominaź, kobu maja 7. dezembera t. l. wolići. Nosta **dopjišowaś** naš tehdła prošu, po žadanju tamnischich wobsytnowarjow zhromadźiny to dobaeź, po tym schtoż su tam naschonili, ménja, „so kóżde cźelo we Sserbach 7. dezembera woli deutschnazional".

S **Drożdźija.** Sanndźenu njedźelu wotmé žerb. tow. „Serja" ł Hrodźiščza zjwój žerbšći zjednjeći we Lahodźij Dołżenzu, hdźeż běšche so rjana cźrjódka dobrych Sserbow sejschła. Krótko po wósmich powita pschedsjedźowa spomnjeneho tow ł lubym pozitrowom wschitkich pschitomnych nanowotwutrobniśicho a słónczi źiwoju rěcź ł powschitkownym spéwom „Hišćeze Sserbstwo njeshubjene". Na to wustupi spéwny wotrjad ł jara bohatym programmom, mjenujcź se 4 hł. thorami „Cźzemoj mój", „Serja ko schérja", „Słužśiś je hólcźiś", „Sdyż bratja, blizšcha hodźinka", „Na hudźo hlcźe.", „Skamany ślub", „Pschadła je Marja", „Na widżu-li pśacźata cźahnyć", każ też jedyn kwartett „Njeka pschećerjowinow lubosć" a duett „Stysł a troschć" a dźiwadźe „Kał Pśer lekarí" bo policijachu. Potom wustupi hischcze zannischi Sokol ł wulkotnym policijenzom. Wschitko bo hacź nanajlepje poradźi. Nam slarym bo wutroba sradowała wsche, widżo nahladnu zjwju leźejazeje młodźiny na jewiśischu, nadźiju serbskeho pschichodna. Sradowachmy bo zjwju na jich dźele a prózy, kiż tucźi naschemu narodej wdunja, ł dobom na jich njesprózniłowym a wustojnym dirigentu, kiż może ł dobrym pschikładom sa nékotreho serbskeho wuczerja być, kiż se wschej razinosći prózowaschu serbskeho sadżerżuje. Po wuspéwanju spéwa „Hdźe nje ja Sserbšiwo sadżerżuje. Po wuspéwanju spéwa „Hdźe statok mój" saporża bo wjeśka rejka. My stari podachmy bo do statokow se wprawdźitym spokojenjom, schtoż knjez Klyschcheli a widżeli wot lubeho tow. „Serja" a Sokola. Naschim Sserbam pak pschjeju, bo byschtej bo też jim serbšti spéwo a zokolenje pschezo bóle lubjej a so bychu ł nami bohu wufnawali: tam chżu być też ja.

S **Wjelezźina.** So by bo wólba do némskostatneho zjemna thćitsicho a bjes zadźěwkow wotwiéź mohła, je gmejnska rada kóždemu wobydlerjej, kiż ma prawo wolenja, zobuzdźělika, pod kajkim cźišłom je wón do wolelskeje liśiny sapisany. Njech kóżdy, bdyż wolićź dźe, tuto dźělenje bobupschinjeje. Schtóż tajke zdźělenje hacź dotal dostał njeje, njech hnydom na gmejnski farni dwor, do jtiwy 2, dóńdże, hdźeż blížše zhoni.

S **Kamjenza.** Sdrjedu je nozy kójachu tu paducha, kiż běšche bo do tudomneho hosćeńza dobył. Tola kedźbliwy korejmaŕ jemu dźeło zkasp. Paduch cźekasche. Wschó, schtoż běšche bobumysł — bésche to jenoż bleschka wina — dyrbješche duzy po pucźu wostajiś. Paduch sam pak wucźeknu. Kriminalna polizija drje jeho bórzy wuśledźi.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi w Budyschinje swjećo 23 njedź. po św. Trojizu, swjedźesi serwitch, rano we 8 hodź. nimšku służbu z św. wotkasanje: farar Dyschert; dop. w 9 hodź. rejnsta a 1/11 hodź. serbsku Bożu służbu: farar Rada; spéwanje zuer. Iśeraz: Isaiella t. dw. mjesticźenju hospodarskeje nuzu sawostajenych we wójnje padnjenych a za bladon e rowow w njesbéžiśnym kraju; popołdnju w 4 hodź. serbsku spowjedź a św. wotkasanje: farar Lyschcer. Schtwórtk pop. w 3 hź. jésuske towarischwo w towarischnym domje na hornjeńscheju hasu. — Wumrjeli: 12. 11. Hermann Arnošt Pawol Schmidger ł Radebeela, na Zidowje, 72 l. 7 m. 25 d. — 13. 11. Jan Schołta, dźełacźer w kopornju, na Zidowje, 53 l. 8 m. 9 d., połbowany na mélčicź. Tuchorju. — 15. 11. Ernstina Pawlina rodź. Tyschupkez, ł Bjedrića Butema Khnaga, hołseńzarja w Hornjej Kinje, sawostajena wudowa tam, 68 l. 10 m. 13 d. — Erich Helmuth, njemandź. ś. w Jenkezach, 2 m. 20 d.

S **Budyschcy.** Njedźelu zemrěłych smeje farar Domaschka rano 1/8 nimša spowjedź, rano 1/9 hodź. nimše a w 10 hodź. serbšće predowanje. Zurkwinski chór zpéwa: Kak khwała je prjeni moje śita. J. S. Bach. Kollekta za Iśeraz. (Misionski połsot na bo płaćicź.)

S **Hodźija.** Njedźelu zemrěłych smeje farar Beigt rano 1/8 hodź. serbsku spowjedź, farar Wesaf dop. 1/9 hodź. serbsku a w 10 hodź. nimsku Bożu służbu. Sbérka za wotkładanje rowow padnjenych we njesbéžiśnischim kraju a za sałtarnje sawostajenych.

S **Porschitz.** Do nomanjesće na zemrěłych rano 1/8 hodź. serbšće Bože wotkasanje, 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. nimska Boża służba. — Pap. w 2 hodź. ev. towarstwo zónstpe nadźijny.

S **Budyschinka.** Do nomanjesće na zemrěłych rano w 8 hodź. serbšće Bože wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. nemsła Boże służba, farar Tyschcf ł Budyschinka.

S **Butka.** Sdmjertnu njedźelu rano 1/8 hodź. serbsta spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. nemsta Boża służba. Zyrkw. thór spéwa: „Kak budże nam," wot Spitty. Sbérka za sałtarenje wojetskich rowow. — Wumrěli: Marja Madlena, diwob. Pawlowa rodź. Nanigez, wumjenjerkoho w Mjeschizach, 79 l. 11 m. 18 d. žiara — Lena Zadwiga Brodźiz dom. biowka w Butzzach, 19 l. 6 mjez., 21 dnjow žiara.

S **Bukh.** Sdmjertnu njedźelu rano 1/8 hodź. nimša spowjedź, 1/9 hodź. nimša a w 10 hodź. serbsta Boża służba

S **Hrodźiščza.** Njedź. dopomnjenja zemrěłych we 8 hodź. serbšća spowjedź, w 9 hodź. serbšće a 1/11 hodź. nimše keuschenje. Sbérka za sdźerżenje rowow padnjenych w zuśbje.

S **Ducziny.** Sdmjertnu njedźelu rano 1/8 hodź. serbsta spowjedź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. nimsta Boża służba. Kollekta. Solo: Kak, njeseje, wostań pola mje. Chor: Wjedź mje pschez twoju wschelgnoću.

S **Khoyerzy.** Sdmjernu njedźelu: rano we 8 hodź. serbsta spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. nimska Boża służba. Sbérka za sdźerż.

Zbožowne nowe lěto.

Arabeska.

2] (Pokračowanje.)

„Loni sapoczatk póstnizź běch na balu. Stojach jenpréty wo stoły bliže knutkhoda a hladach hjesbźak do żołmjazeho bo pschednmu ludu. Pschi tom sałtupi do żurle pschewodźerja wot knjenje a slarcho knjesa Klara. Kaj ł kustom sajaty bo hnydom thrabach a skoro pschećiwo swojej woli pschistupich k wabjazemu sjewjenju. Popróżnych ju na reju, kotruż ł wobsebitym dokhim pohladowjenom hnydom pschija. Mój dachmuj bo do rěcźow. Wo cźim fmoj rěcźaloj, dźenża wobaj njewěmoj, mój retwachmoj hromadźe, potom bjesgadowachmoj a skoro zyhu nós běch ł Klarinym towarischnikom.

Hdyż fmoj bo ł ranju rosejschloj, wědźachmoj wobaj, so fmoj žebi dobraj; bé dźe namaj, każ by naju nékajka potajna žamowna mój ł žebje putała. Bórzy na to setkachmoj bo wospjet, sa schtyri njedźele khodźach do jich domu a tak . . . . . .

„Staj bo dostakoj hacź do jutschjeho prénjeho pschipowedanja," dopjelnich.

„Wěšo," wobkrnoźi Zalina. „Sbožowny pschipad."

„Na žadym pad niz pschipad, wokud, pschećelco; pschedpołazenje," nasponnich ł wotpohladom, wědźo, so pschećelź Zalina je krutu njepschećelsej wéry do wozuda.

„Ach, wolbrnoścź!" wotpokasa tónkrócź tutón pschećelźiwo źiwojemu waschnju njewobkedźbne pokojnje. „Dozuka bo njenapinaj, towarśicho, do wohnja nje dźenża ł twojim wozudom njesaćěrisch. Mějach ł zyła psched pol hodźinu matu ważnu rosmołwu wo podobnem pschedmjecze."

„S kim dha a wo cźem?" woprascha bo.

„S Sklaru. Wona běsche w někajkem romanu cźitała, so bé žo wěsty bratr někdże a někdy do żiwoseje hotry salubował, so rosumi, njewědźo, so je wona ł jeho botru. Někajki dźiwny wozud pak tola stónczinje sadźěwa jeju blisteju mandźelstwu. Sómćach bo jej, a Klarinka sajarle hajesche móżnotu tehole podatka, njemiuju wobsebnehe moralnehe błoka pschirody, kiż wosjewja mózne żwjatki najbliżscheho pschibuźnistwa też mjeż ludźimi zyła bo njesnadzinmi, a njewědomje nad bliżinje ł cźućiwom naturnischeje pschikłilnoseje a tola naż wobdźerżuje wot mandźelstcheho sjednoćeństwa."

„A ty pohudźujesch, so potajkim mjes ludźimi njeje tajteho żwjatka potajnje wjasazych putow?"

„Sću, wo tom njewědźu. Sću wschak sakożene do cźłowjeczeje buśche, hu wupěstowane a wukubłowane psches wocźehnjenje, psches moralne sakady, psches rosom, sakonje a tak dale. Njeleża pak nihdy a na žane waschnje pschirodźinsaj w krwi cźłowjeka a njeżsu ł nim narodżene."

„Ty hy ł dwělowarjom," nalponnich.

„Ně, hym ł „Ńekarjom," wujażnjesche Zalina.

„Hm," sabórcźach, schtoż mějesche wosnamjeniecź trasch telku każ: „Wschak lékař a dwělowar hej w tej wěsy wahu dźerżitaj."

Dondźechmój k mojemu bydlenju. Zalina mjes tym, hdyż swonjach, posaka, a hižo nékcźo se mnu rosmołwjesche. Sa thwiłku bo méłno wrotow wotewrei wotkusjeho salěžowaneho domownikowebo wokna a w nim jewi se w nóznym cźěpcźiłu a do wulkeho rubiśicha sawobalena hłowa domownizź.

„Bożeda, to jeże wy, młodyj knjeże? Tole je tola njedocźint, to je mołér — a runje dźenża dyrbi go tajkele nésćicho stacź, hdyż jutsje ł nowym létom —" sapocza wotsje śpowtacź.

„Pójće mi w skoku wotewrieć!" wotorhnych na drohu połozjux naschebo Cerbera.

„Sa tule pózdnju hodźinku, wotewrieć, ow haj, młodyj knjeże, zyle rada, ale kak?" pokraczowasche we zwojem zatoscźenju domownisza hischeze wótsiśko a rasnisko. „Ale hdyż mi pschihódże, dam tebo njedocźinka zyku nós za durjemi spacź. Haj, ale kak pak? Schto tu powedam, wschak ma thćijne durje jenoż wón sam, tón wopitź, njeknicźomnik!"

„Schto dha ma po prawom rékacź?" praschaw so njetschérpliwje a wobuzónje. „Praju wam, wocźiśnje mi a potom mózeće bej blawkacź, każ dołho chcźeże."

„Z radoścźu hnadny knjeże, ale kak mózu bej wotewricź, hdyż nimam kluczow? Tón wopitź, rosenceże, ménju żwojeho muża, je so „K modrenmu prożaku" sajschoł Sidbetra wopśawicź a, njethmanik, nékko mi domoj njeschkidże. Je bej fluczj wot domu żobu wsał a je pschi tom sabył, so je tón druhi sawcźerawschim knjesej Pónoźcźoju pożcźł, kiż njeje bo wot sawcźerawschego hischcze ł hospodu domoj wrócźił."

Někto bo słónczinje dorosumichmoj, so ja domoj njemóża.

„Żo je rjenje, schto mam nétko zapocźeć? S korcźmy żinu cźeknuł a mi bo tam wrócźo nochze," wobrocźich bo pol is hněwje, pol w hněchu k Zalinej.

Njehněwajcźe bo, hnadny knjeże, a budźcźe tak dobrej a njeprajcźe nicźo domujzemu knjesej, stary by saš wumrjeł.

(Pokračowanje.)

© **Zymačtej.** Sobotu, 22. nowembra rano we 8 hodź. serbska spowjedź, we 9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske kemšowanje. Kollekta za powodźenje wósnišćich sowostajenych.

© **Wětšinka.** Sobotu, 22. nowembra rano we 8 hodź. serbska spowjedź, we 9 hodź. serbske a 1/4 11 hodź. němske kemšowanje. Kollekta. Pop. 1/4 4 hodź. němska spowjedź. — **Semrótki Wilhelm Müller,** zahrodźeli direktor w Wobstśnej Hěrce. — **Emma Amalija Lamgowa** w Minakale, 70 lět. — **Mutoru** pop. we 3 hodź. we Lipicu serbska nutrnosć a spowjedź. **Schmórki** pop. we 4 hodź. we šulu w Pomjach serbska nutrnosć a spowjedź.

© **Katz.** Sobotu, 22. nowembra rano we 9 hodź. serbska a 1/2 11 hodź. němska Boža słužba. Sćerka za sawostajenych we wójnje padnjenych a hajene rowna we wukazu. Knjes kand. theol Nicola. Popołdnju we 4 hodź. zhelw. kongerc.

© **Lupo.** Njedźelu dopowmjeńcu na semrětnych rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. we 9 hodź. serbska a 1/4 11 hodź. němska Boža słužba. Sćerka za sawostajenych a we wójnje padnjenych wojakow a za sberjenje rowow we wukazu.

© **Klušicy.** Njedźelu semrětnych rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. we 9 hodź. serbska a 1/2 11 hodź. němska Boža słužba. Kollekta. Sćitmórki, 27. nov. budźe wjeczor we 7 hodź. serbska biblijska hodźina pola Jurcec w Zejlowbinu. — **Mimrót:** Handrij Sahr, wumjenjak we Połpicy, 77 l. 10 m. stary.

© **Hornjeho Wujězda.** Sonntag, 23. nowembra rano we 8 hodź. němske kemšowanje z přisłušnymi spowjedźmi a kmj. wotkazanju. Kollekta. Pop 12 hodź. serbska spowjedź a wotkazanjom. — **Serjeju,** 26. nov. wjeczor we 6 hodź. we parkowerskej šulowej biblijskej hodźinje: Powšitkeh zbožo. Mark. (Bjo přichodźe.)

© **Delšeho Wujězda.** Sonntag, 23. nowembra rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dowolbnja we 9 hodź. serbska a 1/2 11 hodź. němska Boža słužba.

Přihonjk.

* **Woheń w Khlostarni.** Wěšty Max Mann běšeše předed Klanci w Mittweidze swojej dźesći wobwěsnyć, dalšnu Lolejki, kiž běšeše jeho přeli tym přeskrjewalo, sakło, žonu, kiž běšeše na pomoz přeskřiknyła, jaraslu, potom dom zapalił a za skónčenje sam wobwěsnyć spytał. Sćinł běšeše jeho k smjerći zajsć. Kral pak je jeho wobhnadźił ke khlostarni na cjaht zjimjenja. Nětko je so Mann we Waldheimskej khlostarni, hdźež dyrbješe swój njesmišl zapokuć, wobwěsnył. Přijedy pak běšeše zlomu we swojim kóm zapalił. Nózne straže pytnuchu bórzy swóny kur, kiž běšeše so spěšnje po zylym twarjenju rozsnjeł. Tak mógłeše so woheń ruce zahasćicy a z tym wjetšemu njeszoju so zadźěwać. Jatcho Manna namakachu mortweho we swojej komorzy.

* **Smórowy nadpad w Barlinje.** W Barlinje napadnychu wczera wjeczor na rózku Markgrafenjeje a Kronowje hoši tři pjeni dźesćacerjo wikowarja z juwelami a porafychu jeho k semi. Nadpadnjenemu pak so poradźi, revolwer wuczahnyć, z kotrehož jenemu rubježnikej do wutroby tśeli, tak so běšeše hnydom mortwy. Druheho pak srani z dalšnimi wustrělami. Tśeśeho saja policija. Nadpadnjenc pak, kiž běšeše, kaž mnohi swójbu wobkrućeśichu, so zpatniwje wobarać iśelał, puschćejchu po policajskim pschesłuschowanju.

* **Wše kanariki.** Kak spodźiwne tola cjłowječe hłowjckći su. Wšcho dyrbi po jich nuźde być. Ptaćki samo dyrbja so cjłowjeczej woli swojim barbu přichemnić. Wosebjeśe něki so nětko cjłowjeca wola na wobohcho, w tśěžy sawrjeneho kanarika. W předawšnich cjłach a z dźela dźensa hišćeśe běchu kanariki pišane, posłjšicho plahowachu a zadachu so błędožołte a w najmorschim cjłu plahuja so zyle běłe. Ludźo placża za tajke najwyschśe placżiny. Hač dotal je jich hišćeśe mało tajchi zyły běłych ptaczkow. Na druhej stronje plahuje so sasa cjorny kanarik. Tutón lubosny ptaczk je kaž cjert mjes druhimi rjenje pišanymi spěwarjemi a fijolakami. — Tak hani rosumny cłowjek pschirodu.

* **Byk holzu rostorhał.** W Grüssajnje je rosnjenjdrjeny byk na pastwje 11 létnu holejku z rohomaj rostorhał.

* **Hrožaze dźeći smjertnje znjeschośiłi.** Dwaj hólzaj itwornischeho dźełaćerja hrajkaschtaj zhebi na dwórnischcju w Harzfurcce pola Bamberka na hromadże drjewa. Nadobo wjeselechu so klozu a rosmjeschcem hólzow.

* **Potajna žnjercej wucżerja Barlinskeje wyšokeje ratarskeje schule.** Privatny wucżer dr. Duyšen pschednoschnje hižo łeta doho w Barlinskej wyšokej ratarskej schuli. Njedawno namakachu jeho w jeho bydlenju mortweho. Mortwy bě w jónkej drasce. Najprjedy myślachu zhebi, so je so tu słóstnistwo stako, dokelž 65 létny wucżer žo zyle wobžanorcżeny žiwjesche. Dr. Duyšen wobhladżeše pak 59 létnym dr. med. et phil. Korlu Kratzom hromadże na 30 lět zene bydlenje. Wobjedita komnišija njenamaka niczo wobjedźeteho, schtož by na nékajke słóstnistwo pokasało. Spodźiwnje běchżaj njeżenjenjaj žiwaj. Wšcho wénowaschtaj powokanjomaj a pschecżelstwu. Dr. Duyšen starsche žo wo żežiwjenjstu potrébu, jeho pschecżel dr. Kratz pak běsche j hospodu. Tuta winowatosć bě też j pschićinu, so je so wuczerstwa sda. Dr. Kratz leżi po žmjerći žiwjeho towarscha hłuboko żarubjeny w thorownji. Jeho běchu tam dowjesli. Wo žmjerći dr. Duyšena je tuto powdź: Wot pónđźele žemu njebé dr. Duyšen do pschednoschka pschijschoł. Jedyn assistent dźełaše do jeho bydlenja, njepuschćejk pak žo nuts. Druheho dnja pak saso njepschindże. Saso dźěsće jedyn assistenta do jeho wobydlenja. Wjazy rasow dyrbjeschce klepacż, prjedy hač žo do wobydlenja puschćeji. Dr. Kratz pschindże j pyrjazym wobličjom naschecżo. Hdyž žo assistenta za dr. Duyšenom praschesche, praji Kratz, so we wobydleńsej jtmje żedźi. Tam nadeidże wucżerja we stólzu pschi thachlach mortweho. W thachlach žamych běsche horzy woheń. Dr. Kratz powdałsche samyślenje wo sajedojcenju, wo nahlej žmjerći. Dale wézcżesche, so je dr. Duyšen pónđźelu wjeczor dźełał a wjeczerjał. Pschi wjeczeri je jeho Boża ruca sajała dr. Kratz, kiž je sam je lékarjom, je spytał, jeho saso wožiwicż, je tehodła też stok prawje blisko ke łachlam storcżił.

* **Se Tschirne.** (Wolesłankiwi wokrjeh.) Rosnorjazy powdawk w kwaśnym cjahu. Njedźelu dopołdnja pschijdźe Rycżerkubłeć Guido Feustel z Kotmarja pola Lubija na dompucżu pśches wjesku Tschirne. Na wjesnym puczu wot zyrkwje žemu jédźesłechu runje 4 wosy kwaśnego cjaha pśches drohu. Wjednik auta běsche žo pschepódźe na cjah dohładał a sajédże tak wot boka do njewjesćesinkeho wosa. Prédkne koleśa, wósła a wozo běchu hnydom do kruchow, wós žo pschekuli ale k dobremu słoży padny na stronu; kojej běchżaj žo wotthorhnyłoj. Tola hdyž žebi sastrózeni kwasarjo wobrabu wobhladachu, njemóžachu žo dodźiwacż, hdyž nowoženja a njewésta, drje kusk wuztrózenaj, ale tola cjłaj a strowaj je spodź rozbiteho wosa žwuleseschtaj. Jej noj druźka bě žebi je schkleńzu ruku rostrésała. Běkaŕ ju sawjasa. Autej a we nim žedźazym pak žo njebéšche nicżo dale stało. — Pschi wschem njesłodźu je tola hišćeśe cjasće zbožo.

* **Bratra satsełił.** W lésu pola Goanišća skucli so cżezke niezhmanstwo. 18- a 26létnaj brataj Buchwaldez je Zopotta, synaj wobžedźerja tamnišcheje hojerije, béschtaj so srézkałoj, hromadże do žmjercże hicż. Hdyž béschtaj w korczmje posledne zjenjzki pschecżinikoj, dźéschtaj do bliżkeho lésa, hdźež młódšchi brat symnokrejnje swojeho starschcho bratra satsełi. Sébje k pomoc sałićk, temu niebéšche smuzity dosć. Morderja sajachu.

* **Mnyše jako pschipowedźerjo wohnja.** W schottitskim pschisłitownym mésće Dundaru wudyri psched krótkim nahłe woheń, z kotrymż by so njedwélcżonnje wjele ludźi spalikło, njebychu mnyše we prawym cżasu t wohnjej trubiłe. Do bydlenjow palazeje hdźež běchu žo nadobo w nozu se cżrjódami mnyše nahwalili a wobydleri z hojasnym kwicżenjom a hwisdanjom je spara wubudźili. Kłamy, hdźež běsche woheń wudyrił a j wotkel běchu žo mnyše wuhnałe, drje bo dospołnje wupalichu, tola dalschemu rosschérjenju mózachu pśches mnyše wobudźeni wobydlerjo ładźkwacż.

* **Wona chżyše ho žiwojenu nałwożeni lubicż.** Psched nětorymi dnjemi pschijedźeše wjazy policajskich autow se 40 policajstami psched jenu billu w Kopenhagenu a wobdachu ju Tukasche žo na ta, so w tutej billi Rusjojo bydła, kiż j holzami wikuja. Wupokaza pak žo, so dom zyle cżeśtnej, starej damšej žiwójbje słuscha, kiż žane ruźe pocżahi ninu, a wjele mjenje j wikowanjom j holzami so žiwi. Policajstojo mysłachu žebi nétko so žu so w cżśłe mylili, pschepytowachu tehodła też žuśodne domy. Bjes łóžeho wukpcha žo na straju wróżiwschi, trjecżichu nikodu hnjezniczku sajo, kiż hišćeśe jónu powédaschże, so žu ju Rusojo wobrécżeli, do mjenowaneho doma sajpiżej. Tam žu ju sakwrjeli runja druhim holzam. Jej je žo też j brożenjom sakasało, nészto wo tym powédacż. Pschi dalschim pschekhidchowanju holczki ho wukopa, so je žebi zyły podawk wunuspłika, so by ho žwojenu nałwożeni lubiła. Nałwożenja pak njerozumjesche žane sméschki a powé to policiji. Policija dowjedże na to mśodu holczku žwojimaj starschimaj a poruczi jimaj, jantasiju žiwojeje knjeżny dowési wroschku haschcż. Staśne réczniśtwo dże holzu worakawśiwa dla wobstorżicż.

* **Nowy wulki woheń w New Jerseyu.** Město bu w žamnym tydźenju j druhim wulkim wohnjom domapytane. Dwě pschiłitowej składowni Erie-żelesnizy j unnohimi tworami a 14 cjołmow žo spalichu. Schkoda žo je 2 milijonomaj dollarow wobliczi.

* **Tśiwjećzata jeschcżelja.** Jendźelskemu zoologiskemu towarśtwu je žo poradźiło, za žwoju zahrudu zyle wulku žabowcż hodowacż. Wono chowa w njej jeschcżelju, kiż ma we hłowje tśeće wócżko. Jeschcżelja njemuje žo „ßphenodon", žiwi žo w dżerach, je dźiwje a rubježne śwjerżo. Žaby, jejka a drnhe małe śwérjatka žu ji je zyrobu.

Kamiske wozjewjenje z Budyšina.

Towarśtwo njepłacżenych wésćeżanoštiow w Budyšcich wotrjesuju śmjeje žobotu, 22. nov. 1924 dop. w 10 hodź. zhromadźiznu w Serbśkim Domje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 21. nowembra 1924.

Kursy wczera w Barlinje:

(Cłuc kursu za w milijonach.)

Dollar	4 190 000	franzoski frank	22 000
jendźelski punt	19 395 000	cżeśkoski króna	12 520
schwajcarski frank	80 810	10 mil. pólšk. mark	79 400

Pjenjezy běchu na Barlinskich wikach wo nészto zadnische. Wschednja daś sajai žo na 1/4—3/8 proz. a mésacżna na 12—13 proz. wob lét.

Efekty mejachu wczera na Barlinskej bursy skuczene kursy. Wójnska pożeżanka khodżesche mjes 950—1000 miliardami procentow.

Produktowe wiki běchu wczera sajo schpatne. Zitne placżiny žu wotdrjebjowachu. Wiki w khlébowym žicże njemóże žo thrabacż, dokelž mała njedźe. Jecżmjeń a wowż ležachu na žwojich placżinach wobthałchnjo. Wczera placżesche zentnar:

w Lubiju:

pschenicy 9,75—10,25 hr., rožki 10,00—10,25 hr., jecżmjenja nałetneho 11,50 —12,75 hr, wowsa 9—9 hr., bérnow 2—3 hr.,

w Barlinje:

pschenicy 10,05—10,70 hr., rožki 10,05—10,15 hr, jecżmjenja nałetneho 10,90—12,25, nasymneho 9,50 hacż 10 hr. wowsa 7,85—8,55 skotych hriwnow,

we Wrótšlawju:

pschenicy 11 hr., rožki 10,50 hr, jecżmjenja 12,25 hr., nasymneho 10,25, wowsa 8,13, bérnow 2,20 hriwnow.

Wiki wczera w Lubiju. Butra kuf 1,10—1,30 hr., hušy 1,10—1,50 po punzje. pružnizy litr 80—100 np.

Wiki wczera we Zhorjelcu. Wob punt 1,60 hr., hušy 1,30 hr.

Zokorawy dawk wunjeży Němkej we sandźenym oktobrje nimale 17 mil. ł. hr. a wot 1. hapreje hacż do łonž oktobra t. ł. 168 milijonow skotych hriwnow.

Wiki wczera w Khorzebuzu. Butra 2 hr., jeja 20 np., běły a cżerwjeny kał 10—20 np., jabłuka 20—25 np., wuborny (Ale) 2,20 hr., liny 2,40 hr., schejuki 1,60 hr. a kapy 1,40 hr. po punzje. Howjaze mjaso 0,90—1 hr., cżelace 1 hacż 1,20 hr, žwinjaze 1,10—1,30 hr, hušy 1,10—1,35 hriwnow.

Na žwinjaze wiki tam běchu pschithnali 888 proßatow a 67 běkałow. Wone placżachu:

	make:	frenje:	wulke:
proßata	8—14 hr.	14—20 hr.	20—25 hr.,
běkali	25—50 hr.	50—85 hr.	

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki, dźenja 3/11 hodź. w Barlinje:
Sa tuńische placżiny je žito žadnische. Tendenza: Spatna. W 12 hodź.: Wiki njejchu žo we niczim pschemeńnile.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kilo a wolijowe hjmije so tuni abo 1000 kg, wowaz 100 kg. placżiny su Votej Zritnite.

	13. 11.	17. 11.		13. 11.	17. 11.
Pschenica	204-214	210-216	rapš. wołejski	16,50	16-16,50
rožka	201-208	204-207	wsch. melaska	8,00	8,00
nałet. jecżmjeń	218-245	215-247	lenabella	11-12,00	12-13,00
nas. jecżmjen	—	—	bérnaze krejki	18-18,25	18-18,25
wowż	165-171	167-174	bany	21-22,50	21-22
kukuryca (Mais)	—	—	wola	17-18,50	17-18,50
pschenicn. muka	29,50-31	29-32,00	(sany wołejski	25,50-26	25-26,00
jajna muka	28-31,50	29-31,50	mołbre łupiny	13-14,00	13-14,00
pschenicż. wotr.	13-13,20	12-13,20	lotte łupiny	15-17,00	15—17
rjane wotruby	12,00	11-12,00	syno, 50 kg	3,00-3,16	3,95-3,15
rapš	400	390-400	ßjoma, rjana	1,00-3,15	1,00-1,15
lane žymjo	420-430	420-430	„ pschenicż.	1,00-1,15	1,00-1,15
hroch	21-24	21-24	„ wowsna	0,90-1,05	0,80-1,00
pjeluschki	15-16,50	16-16,50	„ jecżna	0,90-1,05	0,80-1,00

Placżiny rěsneho skotu na Drjezdźanskich skotnych wikach.

6. nowembra:

42 wołow, 9 bykow, 13 jałowjow a krutwow, 436 cżelatow, 93 wowzow, 464 žwini.

Placżiny za

cżelata: 1. 68—72, 2. 58—64, 3. 50—54,

wowzy: 1 48—50, 2. 30—33, 3. 25—28

žwinje: 1. 72—74, 2. 76—80, 3. 66—69, 4. 58—60, 5. 50—60.

Redakcija „Hospodańskeho rozhlada" a „Serbskeho Hospodarja" ma telefon čo. 156.

dodź nawożenja a njewésta, drje kusk wuztrózenaj, ale tola cjłaj a strowaj je spodź rozbiteho wosa žwuleseschtaj. Jej noj druźka bě žebi je schkleńzu ruku rostrésała. Běkaŕ ju sawjasa. Autej a we nim žedźazym pak žo njebéšche nicżo dale stało. — Pschi wschem njesłodźu je tola hišćeśe cjasće zbožo.

* **Bratra satsełił.** W lésu pola Goanišća skucli so cżezke niezhmanstwo. 18- a 26létnaj brataj Buchwaldez je Zopotta, synaj wobžedźerja tamnišcheje hojerije, béschtaj so srézkałoj, hromadże do žmjercże hicż. Hdyž béschtaj w korczmje posledne zjenjzki pschecżinikoj, dźéschtaj do bliżkeho lésa, hdźež młódšchi brat symnokrejnje swojeho starschcho bratra satsełi. Sébje k pomoc sałićk, temu niebéšche smuzity dosć. Morderja sajachu.

* **Mnyše jako pschipowedźerjo wohnja.** W schottitskim pschisłitownym mésće Dundaru wudyri psched krótkim nahłe woheń, z kotrymż by so njedwélcżonnje wjele ludźi spalikło, njebychu mnyše we prawym cżasu t wohnjej trubiłe. Do bydlenjow palazeje hdźež běchu žo nadobo w nozu se cżrjódami mnyše nahwalili a wobydleri z hojasnym kwicżenjom a hwisdanjom je spara wubudźili. Kłamy, hdźež běsche woheń wudyrił a j wotkel běchu žo mnyše wuhnałe, drje bo dospołnje wupalichu, tola dalschemu rosschérjenju mózachu pśches mnyše wobudźeni wobydlerjo ładźkwacż.

* **Wona chżyše ho žiwojenu nałwożeni lubicż.** Psched nětorymi dnjemi pschijedźeše wjazy policajskich autow se 40 policajstami psched jenu billu w Kopenhagenu a wobdachu ju Tukasche žo na ta, so w tutej billi Rusjojo bydła, kiż j holzami wikuja. Wupokaza pak žo, so dom zyle cżeśtnej, starej damšej žiwójbje słuscha, kiż žane ruźe pocżahi ninu, a wjele mjenje j wikowanjom j holzami so žiwi. Policajstojo mysłachu žebi nétko so žu so w cżśłe mylili, pschepytowachu tehodła też žuśodne domy. Bjes łóžeho wukpcha žo na straju wróżiwschi, trjecżichu nikodu hnjezniczku sajo, kiż hišćeśe jónu powédaschże, so žu ju Rusojo wobrécżeli, do mjenowaneho doma sajpiżej. Tam žu ju sakwrjeli runja druhim holzam. Jej je žo też j brożenjom sakasało, nészto wo tym powédacż. Pschi dalschim pschekhidchowanju holczki ho wukopa, so je žebi zyły podawk wunuspłika, so by ho žwojenu nałwożeni lubiła. Nałwożenja pak njerozumjesche žane sméschki a powé to policiji. Policija dowjedże na to mśodu holczku žwojimaj starschimaj a poruczi jimaj, jantasiju žiwojeje knjeżny dowési wroschku haschcż. Staśne réczniśtwo dże holzu worakawśiwa dla wobstorżicż.

* **Nowy wulki woheń w New Jerseyu.** Město bu w žamnym tydźenju j druhim wulkim wohnjom domapytane. Dwě pschiłitowej składowni Erie-żelesnizy j unnohimi tworami a 14 cjołmow žo spalichu. Schkoda žo je 2 milijonomaj dollarow wobliczi.

* **Tśiwjećzata jeschcżelja.** Jendźelskemu zoologiskemu towarśtwu je žo poradźiło, za žwoju zahrudu zyle wulku žabowcż hodowacż. Wono chowa w njej jeschcżelju, kiż ma we hłowje tśeće wócżko. Jeschcżelja njemuje žo „ßphenodon", žiwi žo w dżerach, je dźiwje a rubježne śwérjo. Žaby, jejka a drnhe małe śwérjatka žu ji je zyrobu.

Za nowu čitanku

	zu darili	1389,25 hr.
Dalše dary z Worklec (přez šulerku Hańžu Hermannec):		
kn. Hańža Ryčerjec	—,50	„
k. Jan Wićaz	—,50	„
k. Jakub Rjelka	1,—	„
k. J. F. Rjenč	5,—	„
Khorownja	1,50	„
k. J. Bŕězan	—,50	„
k. J. Grubert	1,—	„
kn. Marja Betkec	1,—	„
k. J. Frömmelt	1,—	„
k. J. Wićaz	—,50	„
k. M. Domanja	—,50	„
k. P. Kocor	—,50	„
k. J. Langa	—,50	„
k. M. Kušk	1,—	„
k. J. Rjenč	—,50	„
k. J. Hermann	—,50	„
	hromadże	1405,25 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěwne towaŕstwo „Radosć" w Bukecach ma jutře sobotu, 22. nowembra spěwanje. Mužojo 1/2 8 hodź., žónske we 8 hodź. Kóždy ma přitomny być.

Předsydstwo.

Tow. Pod Čornobóh zmóje njedźelu, 23. 11., pop. w 2 h. swoju zhromadźiznu w Sowrjecach. Njech z wěstosću kóždy přindże, a njech też swérnych susodow sobu přiwjedźe! Kwyšši wučeŕ Šeca je nam nowy, jara zajimawy přednošk słubił.

Předsydstwo.

Sobustawy „Lipy Serbskeje", wosebje sopran a alt, so naležnje prošu, na njedźelskej pruzy za wulki koncert so wobdźělić. Započatk 1/4 hodź. we Maćičnym Domje.

Słodeńk.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma pjatk, 21. XI, jara ważneje naležnosće dla zhromadźiznu pola Bólka we Wudworju. Započnje so 1/2 8 hodź.

Spěwne towaŕstwo „Sołobik" ma pónđźelu, 24. nov., wjeczor z dypkom 1/2 8 hodź. pruhu dźiwadłow a ze dypkom, 1/2 9 hodź. spěwanje. Prosymy wšitkich naležnje zo bychu wot nětka porjadne spěwne a dźiwadłowe wěsće wopytali, jeli dyrbi so naš předstojacy 5. załožeński swjedźeń poradźić.

Předsydstwo.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Krajny radźićel cźini magistrat, gmejnskich a kubłowych pschedsteićerjow kedźbliwych, so maja hacź do 1. dezembra 1924 na katastrowym hamcźe sapiś wotnajatych lezomnosćow sapodacź, kiź su wjetśe diwjeju hektarow, a kiź so jako rola abo hola wuźiwaja. Na sapiśach dyrbja stacź mjena pschenajerjow a wotnajerjow, wulkosć a městnosć wotnajateho pola abo hole, po móžnosći teź katasterowy sahon a kupny pjenjes.

Wokrjesny wubjerk w Lubnjach je wobsamknuł, so ma kaž dotal, hajenski cźas sa schwinzow wot 1. jan. hacź do 31. augusta 1925 wostacź.

Ministerstwo je nowy pruhowanski porjad ześ konjekowarjow postajiło, kiź móže so na krajnym radźićelskim hamcźe wobhladacź.

Po wukasach knjezerstwa w Lubnjach ſ 3. nov. 1920 (hdyž hamtska schulska nowina str. 196) a ſ 26. haprylce 1924 (hamtska schulska nowina str. 63) dyrbja schulske swjatki wósće pjenjesy wuczerskej konferency sa wobstaranje „schipiprawow sa wukńenje a wuczenje“ pschewostajić, schtoż so hacź dotal pschez stako njeje. Jeli pak so wuczerjam tute pjenjezne fródti njepschiwola abo so jim njepschewostaji, kak maja tute pjenjesy trjebacź, njech to pschedsteićerjo schulskich swjatkow abo schulskeho pschedsteićerstwa krajnemu radźićelej wosjewja.

Wosjewjenje cźo. 771 saběra so ſ podpjeru wukrajnych dźełonjemerjerjow. Gmejnsky pschedsteićerjo namakaja dalsche we Wojerowskej nowinje wot 18. nov. cźo. 138.

Swinjacy mór je saschoł pola schkleńcźerja Menka we Wojerezach.

Nowowólby do zyrkwinskich sastupjerstwow buduja we Wojerezach njedźelu 25. januara 1925. Wolicź smedźa so muzke a žónske hospodarjo zyrkwinskeje wosady, kiź su 25. 1. 1925 snajmjenjscha 24 lět stari. Swoje winowatosće dopjelnjo a ſ najmjenjscha 3 měsacy we wosadze bydla a kiź su do wolerskeje liscźiny sapisani. Schtóž njeje so 1920 do wolerskeje liscźiny sapisacź dał, njech to wot 16. nov. hacź do 30. dez. 1924 pschipowjednje we 12 hodź. wiśomnje abo ertnje cźini. Tute pschipowjedźenja dyrbja so stacź w 1. wothłosowanskim wokrjesu sa Wojerezy pola wdowy Lehmanna, sa Wulku a Mału Nudej pola gmejnskeho pschedsteićerja Metana w Małej Nudej, sa Kinajcht pola gmejnskeho pschedsteićerja Homole we Zidźinom. W 2. wothłosowanskim wokrjesu sa Brětnju a Michałki pola polećka Sniſcka w Brětni. W 3. wothł. wokrjesu sa Spale pola gmejnſk. pschedst. Pěſchicka we Spalach. W 4. wothł. wokrjesu sa Zidźino pola gmejnſk. pschedsteićerja Homole w Zidźinom. W 6. wothł. wokr. sa Narcź pola gmejnſk. pschedst. Bahla w Narcźe. W 5. wothłoſ. wokrjesu sa Horły, Nowu Luku pola wuczerja Schfera w Horach. W 7. wothł. wokrjesu sa Bórk, Nowſi pola polećka Sniſchki w Bórku. We 8. wothł. wokrjesu sa Cźiſk pola gmejnſk. pschedst. Lubnja w Cźiſku. W 9. wothł. wokrjesu sa Kulow pola wikara Bormanna we Kulowje

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźel: Arnošt Bart, w Brězyncy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započałe.**

Konfekciiowy dom

Otto Preuß

mějećel **Korla König**

žitna hasa 4 **w Budyšinje** žitna hasa 4

Lěpšinske poskićenje

mužaceje, žonjaceje a dźěćaceje konfekcije

jenož dobre kajkosće po najtuńšich płaćiznach.

Corne mužace paletoty, dobra twora, wot 42 hr. sem
wěrowanske wobleki, dobra suknowa twora „ 70 hr. sem
jupy, čopte podšito „ 22 hr. sem
smuhate kholowy, Breecheske a lacy w hobrak. wubjerku
Astrachanowe, Krimmerowe a židźane płyšowe žonjace mantle wurjadnje tunjo
dźěćace mantle a wobleki, čopte podšite, najtuńšo.

Kupujeće za hodownu potrjebu
wołmjane a bałmjane twory
a
hotowu drastu
pola firmy
W. Häcker na žitnej hasy 7.
Założena 1852 Założena 1852

Předźenak
Protyka za Serbow
1925

Je dosłać w Serbskej knihańi w Serbskim Domje w Budyšinje

Staju 23. novembra 1924 rjany transport młodych wysokosućelnych a nowodójnych

krumow

w mojej hródźe po dnjowych płaćiznach na předań

Friedrich Mathiezk we Wětećy

Elektriska dźěłańa
w Budyšinje na sukelnskej hasy 26

Wuporjedźenja so čisće a wěcywustojnje wuwjedu, cynkowy grot so wumčaja - -

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěstk w „Serbskich Nowinach“.

Železne khachle
kotołowe khachle, khachlace roły a kolena kaž też wšě železowe twory, poruča po přihódnych płaćiznach
Alfred Jannasch
železowa wikowańa
na Bismarckskej drózy 7

Žony
Poručam swój wulki skład pschepałkow, měšačnych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Sleju rad i radźe.
Wagnerowa w Budyšinje
pschez schulešćinski wrotami čo. 9.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Na podźělne płaćenje
porućam swój hohaty skład
mužaceje, žonjaceje a dźěćac. konfekcije
kaž też
meblowych a polstrowych tworow.
Kredit też zwonka Budyšina.
Wonkowni kupcy dostanu při kupjenu za wěstu summu železnizku ćežbu zarunanu.
Po hotowym napłaćenju kupjene twory hnydom sobu dawam.

Carl Horn nasl.
meblowy a tworowy kreditny dom
w Budyšinje
na hłownym torhošću rožk jerjoweje hasy 2 I.

Moleńskeho wučobnika
pyta k jutram 1925 moleński mišter Triaks w Budyšinje na Krottenschmidtskej drózy 4.

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

MERSIOVSKI
Pučowanske budźaki

Hólćace škórnje
mužace škórnje
stupnje do šule
stupnje do dźěła
a
krute mužace kholowy
poruča jara tunjo
Max Seifert
składnosćna kupowańa
na kamjeńtnej hasy 29
Wobuća. Płaćizny k sawjedźenju

Kóń k rězu
je na předań w Lipiču čo. 13

Waštoty
(Hobelbänke)
za blidarjow, wojnarjow, diletantow (lubowarjow)
poruča
fabrika drjewjanych tworow
Otto Käppler
na Hošćo hasy 23.

Strowe suche
lane symjo
kupuje
Schkommodau
wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Paleny kofej
syry kofej
we wubranych najlěpšich hódnosćach a wšelakich měsenjach poruča jako wosebitosć
Karl Nowak nasl.
Alfred Hemmann
na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Gardiny . . . metr po 60 pf.
vitražowe tkaniny . . 70 pf.
dźěć. hipki 50 pf., wołen 1 hr.
wóskowane pikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 10.

Wodowody

připrawy k wohrěwanju wody, připrawy za parne tepjenja, plumpy, samonapojadła, nowopřiprawjenja a wuporjedźenja wuwjeduju najtuńšo. Mam wulki skład — najlěpše dźěłanske mocy kowanske dźěła (Schweissen).

Karl Albrecht w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 16 — na zadnej hasy w „Litterec“ piwarni. Telefon čo. 1081

rožiščkojcej nosy počznu bóle na schěre pschekhadžeć. S stóžbem dalschim létom barba bóle a bóle blédnje doniž njezu nosy schérobélej.

Snamjenja stareje huβyzy βu wschelake. Nosy stej βylnej a hrubej a pyšl borosčeny a βylny. Pjerka βu brobnišche a tschibli stej βylnischej. Dale spósnajesch, kak stara huβyza je na tychle znamjenjach: Na hornej kromje kschidła gedźitej dwě małej, huschej, twjerdej a končnojtej pjerzu. Tej staj wobežbe twjerdše pschirosčenaj. Po prjenim lěcje nastanje na naiβpinischim ſ tychle dwojeych pjerkow tři ranita hrjebiczka. S stóžbym létom na tymle pjerku dalscha hrjebiczka nastanje. Kupjsch wostkobanu huβyzu, tehole znamjenja deje wjazu njebudže. Tehodła dyrbiśch na nosy a pyšl kedźbowacz. Potom kedźbuj też na toźtkotič koże. Čźim toźcha je koża pod kschidkomaj a na tónzach kschidkow, čźim starscha je huβyza. Starobu kaczki na ßamnych znamjenjach, kaz huβyzu, ßpósnajesch. Na kaczu ßmějesch hischcze na jene dalsche znamjo kedźbowacz. Pola młodeje kaczki je pyšl dołhi pornjo schérokoscéj ztowy. Pola stareje kaczki je ztowa schéroka a pyšl niczo wjele blejschi hacz pola młodeje kaczki.

Hołb je čźim młódschi, čźim bělscha je koża (to réka wostkobaneho hołbja). Snamjo młodeho hołbja βu też hładkej nožzy. Mjes pjerjom nadendjesch tu a tam hischcze nażołcj móschk. Jeli pola wostkobaneho hołbja mjaβo na wutrobnje na běło pschekhadża, mózejsch wěrity bycź, so masch młodeho hołbja pjched βobu. Pola starschich hołbjow tele mjaβo do módrojto-czerwjeno, hacź na módro-czerwjeno pschebiwa. Hołb, kotrzź hižo wulěkuje, ma czerwjenej nožzy. Też mózka mjes pjerjemi wjazu njenadendźesch. Sślédne huby wschak mjenja, so je hołb hižo stary byrnjež hischcze mózka mjes pjerjemi měł. Hołbjazy pyšl je twjerdy, hdyž je hołb 8 měβazow stary.

Słónczníje chjemy hischcze na to pokazacź, so mjaβo pjerisnarskeho ßtotu druhdy wschelako saßtodźuje. Jeli mjaβo po woliju a zuſym tukom saßtodźuje, je wina teho, so je ßtót wolijowe ßymjo abo woßnischki dostawak. Wone po rybach saßtodźuje, jeli βu huβo, kaczki abo kury ſ rybami kormili. Trutnje a kaczje mjaβo rady po woliju saßtodźuje, hdyž βu je ſ wolijowymi woßnischkami kormili. Toßame pola hołbi nadendźemy, hdyž βu rapßowe a lane ßymjo dostawali. Huβy ſ Hamburskeje wotkliny a kaczki ſ Błotow (Spreewald) rady po rybach saßtodźuja. Tule wobuźnoſcź wobeńdźesch, hdyž je snaimjenscha dwě njedźeli do rěsanja je sornami kormisch. Je-li mjaβo sajerknje, je lohko mózno, so βu ßtot ſ kórcpu kormili.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Moja koſa ma buki kaschel a na wumjenju jětſeschka. Schto mohło mojej koſy bycź a schto mam czinicź?

Jětſeschka na wumjenju njeβu wschak ſnamjo žaneje czeſkeje khorosče. Te njecziſte saßkanje ſawinuje. Saiczékajtze Waschej koſy huſczíſcho ßuche cziſte ßkanje. Dyrbjeli βo jětſeschka potom hiſchcze pokiacź, wotmyczje wumjo huſczíſcho ſ khłaſej wodu. Kaschel wſchak je thutniſchi. Wón może ſe ſnamjenjom bycź, ſo ma koſa mjetele, (to réka, ſo je ja tuberkuloſu khora.) Je-li βo kaſchel po tydźenju njeſhubi, potom po lékarja póſcźelcze.

Mloko mojeje koſy ßydnje pſchi warjenju a je potom žydł. Kak mózu temu wobaracź?

Ssydnjenje mloka ſawinuje nakażlina (bazile, to βu žnadne, woczomaj bjes mikroſkopa njewidźomne hribiſk.) Te nadeńdu βo we žudobjach a runach, hdyž mloko thowacje. Wuparcze wſchę žudobja a też pſoſku ſe ſedowej wodu. Rumnoſcze, do kotrychź mloko ſtajejeſe, wurjedźcze dokładnje a wukadźeje je ſe žyrikom (ſchwablom.) Potom puſchczejcze žwěru a porjadnje czerſtwy powětr do tychle rumnoſczow.

Někotre mojich kokoſchow maja pod ſtopami ſaczékliny. Je tale khoroſcź natykowaza a ſ čźim ſamóžu ju wotſtronicź.

Waſche kury czekpja na wiczowe ſahorjenje we ſhibadłach (Gelenkentzündung.) Take khoroſcź pokaſuje βo rad pola ſtarſchich, czežkich, derje kormjenych kokoſchow. Wina je wjele ze očźiwje khžaliny (Hornſäure) we krwi. Saczékliſna pod ſtopami je druhdy tak wulka każ horbjaze jejo. Pódła teho pak βu też ſhibadła nabežane, baj saczékle. Je-li waſche kury žane drohotne raſſy njeſhu, je najlepje, ſo je ſarežacze. Hewak wam radźimy, saczékliſnu roßrěſnycź. We nej βo namałaze-ſchérožolte a ſornjattkle jédmjenje wutkócze. Potom saczékliſnu derje wumyjcze a namałajcze ju ſ jodowej tinkturu (Jodtinktur) a potroſchcze ju ſ Lenizetowym prósčkom (Lenizet, Streupulver.) Sawobalecź narěſnjenu saczékliſnu njetrjebacze. Naſtata rana bórſy zažije.

Moje žwinjo ma waki. Te βu 15—20 cm dołhe. Wot někotreho czaβa žem wone wjazu tak derje njeſerje. Dawam jemu ſchrótowanje a běrny. Kak mózu waki wotſtronicź?!

Waſche žwinjo ma te wulke, na ryhjaze waki podobne waki. Smějchejcze do tóžbeho kibanja 10 gr bělenych rixnuβowych ſornjatkow. Na to waki hnydom βo ſhubjuja. Hewak βo też βore běrny wukaſuja.

Poßedźenje pſchedßydſtwa Swjaſka ßłowjanſkeje Ratařſkeje młodoſcze

w Turczanſkim Sswj. Marczinje.

Pſchedßydſtwo Swjaſka ßłowjanſkeje ratařſkeje młodoſcze woſtmě w dnjach 1. a 2. nowembra ßwoje druhe poßedźenje w Turczanſkim Sswj. Marczinje na Sſkowaſkej. Ssobuſtawy pſchedßydſtwa buchu już na dwornſchczu wot žyły ludźi powitani. Wječźor 1. nowembra wuhotowa tamniſchi ratařſki horoſt jim k čźeſczi hoječinu, na kotrejź βo wobdźelichu wſchě ſjawne a wuſnamne woßoby župy a města a rjana czrjoda ßłowaſkich ratařſkich horoſtowych prózowarjow. Pſchi rěcach pſchednjeßenych pokaſowaſche βo woßebje na to, ſchto je Turczanſki Sswj. Marczin był ſa Sſkowakow (toßame, ſchtoź je ſa naź był Budyſchčin), tajku rolu je w čźaßu najwježſcheho potkóžowanja hrał ßłowakiſki ratař a kaſke nadwótki ma Sſkowjanſki ratařſki horoſt. Naſch beleget ſpomni pſchi ßwojej narěči na wuſnamnych ßłowaſkich wótczinow, kotrejź maja też wo naź Sserbow ßwoje ſaßłużby, mjenuje woßebje Rollara, Lud. Schtura, Schafarika a Hattalu. Djakowaſche βo też ja wutrobne pſchijeze, kotrejź bě βo woßebje naſtupjerjej Sserbſkeho ratařſkeho horoſta pſchihotowało, ſchtoź je ſ naiłepſchim dopokaſom, ſo ſajim ja naź Sserbow βo njejo ſmjeſchčich.

Naſajtra rano wokoło 10 hodź. wotewri pſchedßyda Urſini poßedźenje pſchedßydſtwa a powita pſchitomnych (Saleſi, Ilijev, Račźicź, Czernohorzy, Žuž, Veleſ a Pawloſi). Sekretar Saleſi pſchečźita protokol wo poßedźenju w Lublanju a poda rosprawu wo dotalnym dźěle ſekretariata. Na to poſtaji βo dźěkowy rjad ſekretariata a ſeſtajicha βo najbliſche nadawki Swjaſka Ss. R. Mt. Wobſamkny βo, ſtupicź ſ germanſkim Swjaſkom ratařſkeje młodoſcze, kotrejź je βo wo neſchto njedźel položiſcho wutworik tak ßłowjanſki, bo počźahowo. Wo Lublanſkim kongreßu wuda βo almanach, wo ratařſkich organiſazijach w jednotlinych narodach powučźowaze brožuru. Swjaſk ma βo wo najbliſche wſajomne wumeńjowanje młodych ratarjow ſtaracź. Swjaſk ſeſtaja mjeſy tym tſi komiſije: ratařſku, družſtwowu a kulturnu. Jednotlíwe organiſazije ſcźelu do hóžbeje komiſije delegata. Dale ſeſtaja βo budget Swjaſka. Žołtkowe dotychy wołiſcha βo na ſchw. fr. 6000. (Sběraja βo ſ pſchinožkow jednotliwych organiſazijow, kotrejź płacźa ſa hóžbeho ßwojeho ßobuſtawa po 5 ſchnizarſkich zentimach. Swjaſk Ss. R. Mt. ma dotal neſchto pſches 110 tyßaz ßobuſtawow). Wudawki budźa naiſłepje wo neſchto mało wjetſche hacź dotychy. Pſchichodna ſhromadźizna budże w Budyſchinje.

Khowajće sebi
„Serbski Hospodař“

Přiłoha k Serbskim Nowinam.

Cisło 37. Budyšin, 21. nazymnika 1924. Lětnik 31.

Kak saložisch a wobdźelasch parnischczo.

(Kompost-Brennhaufen.)

(S 3 wobrasami.)

Pjerschcź prawje pschekłateho a pschedźěłaneho parnischcza je hnojidła, kotrejź ratarja njeko njepłacźi. ale w jahrodnju na polu a na łuźu derje ſtuktuje. Tehodła ſmě teź „Serb. Hospodar“ tole rospomninacź. Sónzno tón abo tamny pokiw budże mnohim naſchim cźitarjom witanu.

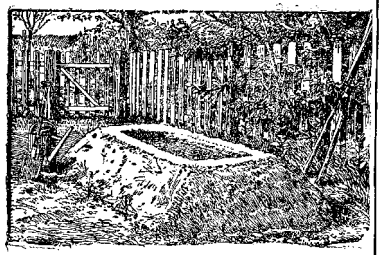

1. wobras. Parnischczo łaſej bycź dyrbi.

Wažne je hdże parnischczo ſaložisch. Pſchede wſchém ſhladaj žebi mešino we thódłu. Je-li tajkeho nimasch, wobžadźej parnischczo ſ krecźkami abo druhimi roſtlinami, kotrejź ſpěchnje roſtu a bórſy thódł dawaja. Też mózejsch pſched nje bunu, wijate górki abo banje (kerbiy) naždźecź. Te po žerdłach, prutach abo ſpałerach ſo wijo bórſy khódł dawaja. Parnischczo rady ſ banjemi poždajejo. Tych ſchćerote łopjena trěbny khódł dawaja. Pod nimi hromada derje łaje.

W hoſpodarſtwje, rólniſtwje a ſahrodniſtwje, masch wjele wotpadkow a wupłěneje trawy, kotrejź ſtotej dawacź njemóžesch. Wone pak βu tak bohate na wuſtach (Nährſtoffen), ſo by ſchłoda było je prjecź cźiſtnycź. Tehodła βo próza płacźi, je do hnojidła pſchetworicź. Do teho kſuſchcza ſej žmjecze ſ domu a ſ dwora, wumjetane ſ hatow a pſchćerowow. Wažebje wumjetane błóto a pjerſchcź ſ hatow ſtaj βo jako wuźitne ſa parnischcza wopokałake. Wonej ſtaj bohatej na nakażlinje (bakterijach). Te parnischcza po něcźim do dobreho hnojidła pſchetworja. Pjerſchcź ſ tajkeho parnischcza khudu ſemju tak porjedźi, ſo mózejsch na njej też kuſchczinowyz (Hülſenfrüchte) płahowacź. Dale žypaj na parnischczo drjewowy popjeł. Tón je bohaty na kaliju. Wuhlowy popjeł (Kohlenaſche) niczo hódny njeje. Je-li maſch kali, domaſchowu rudu a wapno (Kalk) wſyche, pſchidawaj też tole wſchło twojemu parnischczu. Se ſtarych twarjenjow wapnowy drobjas βo ſa parnischczo wubjernje hodźi. Hdyž a hdyž poliwaj parnischczo ſ hnójnizu. S tym doſtawa trěbnu włohu a duhyſt (Stickſtoff). Wapno njeſmějch parnischczu pſchidawacź, hdyž chjeſch hnydom hnójnizu na nje lecź abo hnójnizu na parnischczo lecź a potom hnydom wapno na nje žypacź. Wapno by duhyſt w hnójnizu rosmjeſako a ſ parnischcza wuhnako. S hójnizu wobharažimy parnischczo na nakażlinje. Wone βo pari a ſ hnojidłom nabjecźi. Pſchidawajch-li parnischczu doſcź wapna wuczěriſch ſ njeho wſchelaku njerodź a wacźi, każ ſtonóžki (Tausendfüßler). Je-li parnischczo, we kotrymž βu ſtonóžki ſ hromadami, we ſahrodźu rosmjetajch, ſchłodźiſch roſtlinam. Stonóžki wobrymjaja kórſt. Te potom žóttnu a ſkónčnje ſahinu. Ty žebi wumyſlicź njemóžesch,

2. wobras. Kak βo wone pſchemjetuje.

cźemu by winu dawak. Tehodła pſchidawaj parnischczu hołacze wapno. Rosmjetaj je też w ſjmje na ſmjerſku ſemju. Njerodź, pſchekaſanzu (Insekten), wacźi a ſtonóžki ſmjerſnu. S tym ſ dobom wužitnym pinczźam błidło pſchirjejeſch.

Parnišchczo sakoż, kaj cze **prčni** wobras wucyi, $1^1/_2$ hacj 2 mtr. schérokc. Dothe może być, kaj so cźi spodoba Wyschschc metra wyšoke pak być njeśmęko. Stónzo dyrbi je pschewohrdwacj, powětr je pschezahnyeć, a w jomi dyrbi pschemjerjowc. So kury parnischczo roshrjebake njebychu a so hnójniza roszczkala njeby, wobdawaj je ſ deskami, kaj na wobrasomaj 2 a 3 widzimy.

Powětr jón pschecźahuje a rospuschczuje schkódny tłuščicźk (Oxyd) bo wužitneho. Se smjerškom pschetwori so parnischczo do cźemnobruneje pjerschcze. Wone je dostarnko, prajiej

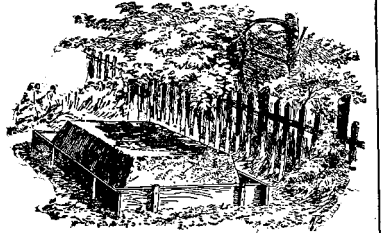

3. wobras. Dešte parnischczo wobdawaju, so je kury roshrjebake njebychu a so na nje lata hnójniza cźekla njeby.

šahrodnik a ratař. Sa jene lěto so parnischczo do hnojazeje pjerschcze njepschetwori. To traje 2—3 lěta. Tehobla tózdc lěto nowe parnischczo sakoż. Stare hakle rośmjetaj, hdyż je dosć srake. Pschi tom dyrbjak parnischczo wob lěto swójzy, nalěto a nasmu, pschemjetacź. Pschemjetajo ryj zromadu wot horjeka dele. Kójdu kopacź rośdrjeb a derje pschemješchej. Jeli nimasch dosć dźěkawych mozow ani cźaša, so by parnischczo pschemjetał, potom je nikke sakoż. Nikke parnischczo pscheworaj ſ pluhom abo radkom. S pschemjetanjom a pscheworanjom spěchujesch srawjenje parnischcza.

Kakowe korjenja njeśmęšch ženje parnischczu pschidawacź W nich bydli kakej schkódna wackka. Ta žo w parnischczu oschisworja a móżesch žebi po tymle puczu kakowe polo ja-njeschwarnicź. Naschi ratarjo wschak tele korjenja swjetsche wubjucha a spala. Sšameje pschicźiny dla njeśmęšch ženje iraku wuplěnu travu na parnischczo mjetacź ani śmjecze ſc žynowych kubjow a brózńjow. S tym by žebi jenoż polo, nahrodku a luku ſ njewitanym njerjadom sanjerodźik. Dopokasane je, so žynzio wohnischcze abo kśejela może lěta dołho w semi leżecź ale tola schadźa: W prawym hospodarstwje dyrbisch wschitko na wužitk stajicź. Tak dyrbisch tej njerodne žynzio w twojim hospodarstwje pschetrjebacź. Tehobla žo radźi, je w běrnjazym parjenczku (Kartoffelbämpfer) paricź, dóniž rosmodu nimasch. Tu stój druhdy jara rady ſ wužitkom sežerje.

Je-li parnischczo srake, dyrbisch pjerschcź nikto podworacź abo podryczź. Dyrbi hnojidko hłubje do semje pschinicź, kaž na pschikład do dźěrow sa šadźenje schtomikow, hadźi so pjerschcź ſ parnischcza lěpje hacj hródźnu hnój. Hródźny hnój, je-li so hłubje do semje sawora abo sarnje, njepschetkaje. Wón pschetwori so do pocha (Torf, er vertorft, praji Němc). Prawa, dosć dostrawjena pjerschcź ſ parnischcza je cźisty humus. Wona wopschija wschė wutki (Nährstoffe), kotrež frostlinka sa žywoje roścźenje trjeba. Teho dla śluftuje tucze a też trajnischa a je wschudžom jenak wužitna w šahrodze, na poli a pschede wschém na łuzy. Pjerschcź ſ dostrawjeneho parnischcza je runje telko winojta kaj drohi pschikupny hnój. —

Wschelaze ratarjo, maki kaž wulzy, žebi parnischczo dosć njeważa. Naichi wótzojo wužitk parnischczow lěpje znajachu. Tehobom hischcze žanych pschikupnych hnojow niebě. Sa to mějachu cźim wjetsche parnischcza, kotrež žwěru pschemjetowachu a derje wothladachu. Piches synu swojschu je na kuki a te ſ trěbnemi wudkami sostarachu. K tymle wuprihowanym nałožkam naschich wótzow dyrbimy žo jašo wrócźicź. Parnischczo ma też dźenża hischcze žywoju staru ważnosć. Schtóž žwoje polo ſ dobrej parnischczowej pjerschczu pohnoji, žo bórzy wo wunjadnje dobrym pohnojenju pschežwědczi. Wobžarujemy tu jenicźku ślabu stronu parnischcza, mamy jich pschemało a jim trěbnu kedźbliwosć njepschiwobroczamy. Ale porjedžmy žo.

Ssadarstwo.

Khripawosć abo wjelk (Krebs) žadowych ichtomow.

S 2 wobrasoma.

Skora je najwažnischi dźěl schtoma. W skori a pod skoru stupa mjeza we schtomiq, tak dołho hacź roścźe. Tehobla łóžde wobodrjenzach a ranach skory, kotrež njesarostu. Wone rumje nawopak žo pschezo bóle powjetschuja. Też tu žo skora próżnje ranu wuhojisć. Kaž naschi wobras pokaże, podarmo. W ranach khripawosće twori so pschezo nowa skora. Tu, kaž naschi wobras pokaże, spósnawamy w tych koleśatych cźarkach nabubnjenjom, kotrež thorosć sawinuje.

Wopromnu khripawosć sawinuje, mały hribik. Wona jewi žo we wotewrjenych ranach abo nabubnjenjach. Je-li tajke nabubnjenje pscherěnjesch, nadeńdźesch we nich tkajace drjewo. Wotewrjena khripawina šedźi radu tam, hdyž wotnoši a hałožki wurostuja. Też tam, hdyž žu hałožki wotewrěte, žo rady khripawosć wuthwori. Widomne znamjo teleje thorosće, kaž to wobras pokaże, je, so skora posthnje, žo kwětka a słónczinje wotpadnje. Wona žo spěschnje rośchérja. Skoro mohł rjez, so hladajo sthnje. Cźeršche hałožki khripawosć kolo wokoło wobšhnje, tak so hižo sa lěto wusthnu. S teho nastanje wusthnjenosć wjerschkow (Spitzendürre). Khripawosć smieji skoru, a to tak dołkadnje, hacź na hole drjewo. Kdori-li schtom dležischi cźaš na khripawosć, pokasuje žo wschudžom w tajkich ranach nahe drjewo. W tychle ranach wuhladasch w lěcze wjele běłych dypkow abo žuczkow. To žu khripawosćej sawinowaze hribiki. W naschim druhim wobrasu wosnamjenjuja je wusmiki „p". Wóbla wopramneje khripawosće rośsnawa žadał hischcze khripawosć rośsmužiny (Blutlauskrebs) a swosahjenu khripawosć (Frostkreb).

Jabluczźimy a kruschwiny najóble na khripawosć sthorja. Jenoż nekotre druźiny na nju njesthorja. Też žlowcźiny, wischnje, perški a wichón druhi pócźatu žad khripawosć nadpaduje. Tu wona kipitosć (Gummifluß) sawinuje. Khripawosć sawinuje, so do nastawazeje rany žo mjeza žylnischo pschitiwa. Sžylnischi pschiliw mjeży je wina kipitosće. Pola pocźatych žadowych schtomikow njeje wina kipitosće stajnje khripawosć. Tu žu też druhe winy możne.

Pschecźiwo khripawosći wukasuje žo, schtomy žylnischo wurešacź. Pschi pschihodnym wjedrje masch we žymje najwjazu thwile k wurešanju. Statne biologiki wustaw wukasuje:

1. Je-li žo dobładasch, so na twójich žadowych schtomikach wjerschki hałožkow hinu a wusthnywaja, dyrbisch pschepytowacź, hacź hałožka na khripawosć thora je. Potom dyrbisch sthorjene hałožki niže khripawych městnow wurešacź. S tym móżesch thorosć dołkadnje wukorjenicź, hdyž je wina khripawosće wobodrjene abo druha žwontna rana.

2. Je-li žo khripawosćej sjawnje njepokaże, ale žo jenoż jewi, so stora posthnje a potom wotpadnje, pomha jenoż, nadpadnjene hałožki niže posthnywazych městnow wurešacź.

3. Sawinuja-li khripawosćej wotewrjene rany, dyrbich je ledźbliwje wurešacź a wudpwacź. Wudpwacź dyrbisch wotžepje potom, hdyž žu schtomy a hałoży staricze a tóste. Wurešacź a wudpwacź dyrbisch 2 zentimetry do cźiteho drjewa. S teho nastanje mjesticha abo wjeticha rana. Tu dyrbisch ſ teerom ſ lawjentneho wuhla (Steinkohlenteer) wumasacź. So by žo teer lěpje do drjewa sacźahnył, je radno, jo jón prjedy trochu sthrějesch. Wurjedźowacź a wurešowacź dyrbisch we žymje. S tymiemi dźěłami dyrbisch hotowy być, prjedy hacź mjeza do schtomow stupa. Mjeza druhdy druhu połojzu februara do žatomow stupa.

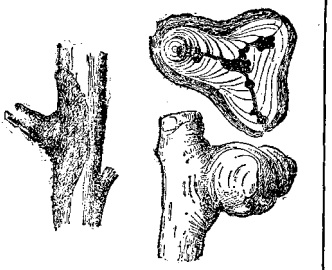

Pod khripawosću pschede wschém schtomu cźerpja, kotrež w cźežkej semi žedża. Wone žo cźim bóle pokasuje, cźim wótžnischa je semja a cźim tucźnischa je hlina w kotrejž schtom bedźi. Tehobla dobrsch na taitej podje (semi) schtomy bóle rólno žadźecź a pak do dźěrow, do kotrejž schtomy žadźech, lohku semju pschidawacź a žo sa to postarać, so žo wodu wotwodźuje.

5. Jara wažne je, so tajke druźiny žadźech, kotrež na khripawosćej tak lohko njesthorja. Wschelake druźiny žo ſ tym wusnamjenjuja. W krajinje, hdyž je pschezo khripawosć doma. dyrbisch žo sa tajšmi krutymi druźinami rosshladowacź. Druźiny, kotrež rady na khripawosć sthorja, žu: Cźerwjene najwnne a běłe zymske kalwill, pruska Reinette, Berlepschowa stoczana rejneta, ananasowa rejneta, Boskoop Peppina, zymska stoczana rejneta, Ontariska rejneta, cźerwjene zymske, Schejdeschcźinski (ratař Winter Stettiner), a druschwy: jelena lětna madlena a Knaujowa druschowa.

Druźiny, kotrež žu khripawosći mjenje podcźišnjene, žu: Cźerwjene eberske jabłuko (roter Eiserapfel), karpentinske purpurske kousinotka (purpurroter Cousinot), Langtonska Sondergleichen, wjerschowske jabłuka (Fürstenapfel) a Boiseg jabludko (Boikenapfel). Pola nekotrych druźin žu žadarjo dwojeho měnjenja, kaj na pschikład pola gravensteinskich Hacź žo pschi tychle druźinach wo to je ma, hacź khripawosći swonkne pschicźiny sawinuja, abo hacź žu tele druźiny miechle, so žu rady khripawe, njehodźi žo dźenża hischcze ſ městnocźu prajicź.

Cźerniki psched smjerjenjom wobarnowacź.

Kóždy cźernik njeje jenak krutny. Jena druźina lohze smjerjenje. Druha sašo we najburowschej symi wutraje. Potom dyrbimy też na to hlabacź, kajke mamy pod njeho abo klima. Druhdy cźernik tak sthowany hedźi, so jeho smjerst tak hrubje njepschima. Cźernik dyrbjał najpožšischo wošterjeć novembra k semi sthibnycź a sawodźecź. Pryedy tole cźinicź njeje radno. Pschetož hacź do pol novembra je we cźernikach hischcze mjeza. Pryedy hacź cźernik sawodźujesch, wotstroń ſ njeho wschu lisce. Potom natkil jón ſ semi. Pryedy pak wurwj nilu jamku, tam hdyž mohła žo jeho krona šemje dotkacź. Pschi sthibowanju dyrbisch žo na kedźbu bracź, so sdonk stamak njeby. Krónu je schcźipałzu abo hoku k semi pschitłorjeć. Hdyž žo wona k semi położi, njeśmęch aneje travwy, lisća abo hnoja wottajicź. Jeli teho tam wottajisch, mohła krona nahniwacź. Pryedy hacź žylnischi mjerst kattusi, dyrbi žo krona ſ něchto cźistej pjerschcźu sawdźecź. W krainach, hdyž krute smjerści kałbadźeja, dyrbi žo hłubischa jamka wurwcź, do njeje žo krona pokojšci a ſ deskami sawodźecź. Na desti dyrbi žo tokcźischo hnój namjetacź. Tajke sawodźenje rubi wschak cźernikej trěbnu powětr. Je-li wonu dołho traje, žo cźernik ładuby. Sdonk cźernika tak lohze njesmjerjnje. Pschecźiwo woschgrotej sawji jón do žłomy.

Pjerisnarstwo.

Na cźim spósnaisch kak stare je pjerjowy stót?!

Nasche kopyta, kotrež maja pjerjowy stót na staroscźi dźěli wěsce jhonicź na cźim je možno starobu tych wschelakich druźin spóznacź. Sožmy naschu kedźbliwosć najprjedy na thapona. Pola młodeho thapona je šadny pasor (Sporrn) hischcze krótki. Schpušiny na nohomaj žu hischcze bładke a žo błyschcza. Pasorki žu hischcze młodne a nježne (zart). Dokelž njeju hischcze jara wotwótšene žu też wótre. Pola młodych kokoschkow je delna nóžka hischcze mjehka. Hrjebjeń je hischcze cźenki a sładki. Pola starych žu šadne pasory nimale twjerde a schpušiny žu hrube. Je-li je kokoch stara njesamóžedźi delnu połozju pyska ſ porstom wjazy sjibowacź. Wón je twjerdy a je žwoju schwilnosć hižo sjubił. Hrebjeń je pola nich tołsty a hruby. Hacź do pol pjatoho měsaza thapon šadneje pasory hischcze nima. Měšno hódźi posdischo wurosće wotsnamjenja žylnischa a schérscha schurjna. S pjatym měsazom jewi žo wona jako brodawka. We šedmom měsazu je šadna pasora hižo na 3 milimetra dołka. Po jenym lěcze je žo na 15 milimetrow wurostła. We druhim lěcze je žiło trochu pschešibnjena a 25 hacź 27 milimetrow dołha. Se sjomi lětami je žo dołhosć na 36—38 je schtyrjomi létami na 50—54 a ſ pjećimi lětami na 62—65 milimetrow wurostła. Pschi tom pol dyrbi žo hischcze na to kedźbowacź, žo je šadna pasora pola tych rassow krótša, kotrež nóški žu ſ pjerjemi wobrostcźene. Nošsy nahimi nóžkami maja dleschi a šadnu pasoru. Kokosch powschitkownje (im allgemeinen) žane šadneje pasory nima. Je-li thapona wurešach sastanje wona rózeć.

Pola kokoschow samóžedźi hischcze wo druhim puczu ſ pósnacź, kak stare žu. To wak je jenoż ſ mikroskopom a hdyž je kokoch sarčana mózne. Naicha wschędna wjesna kokoch ma, kaj wuczeni praja, we žwojim jeziku (Čerstoch tochorki ſ 600 jezikam. Te žo njeschkiporjeja wo cźaš kokoschyneho žiwjenczka. Te pak wo wěstych prawidłach wanja a wotebźaja kaj kokoch njeby. We prjerjonym lěcze žiwjenczka kokoch 15—20 jeji šnjeby, we druhim a tśeczim wo 100—120. Tehobla je ſ mikroskopiskim pschepytanjom mózno nimale wěsce postajicź, kak stara je kokoch była. Se schtwórtym létom kokoch hižo mjenje jeji šnjeby. S kóždym lěcom liczba jn ebenych wjel wotebéra. We šesthem abo šedmom lěcze wona njeje pschestanje.

Khapom trutow je stara, hdyž ma na nohomaj hrube schpušiny a hdyž žu pasorn dołhe a šnilne. Na pódnuschi ma šylne nohcze. Wschė tele šnamjenja na młodom thaponje trutow mjenamakosch. Tón też nima brodu, kaj tajku pola starého wuhladasch. Je-li je khapon truty wosfodany, móżesch jeho starobu jenoż na hrubosći schpušinow nohow pozudożowacź. Jeho starobu pscheradźi tebi też wulko cź wiňatuch hriebjenjom. Cźim wjetsche a bóle wiňate žu, cźim starschi wón je. Jedyn pjerjinat praji, jo pola khapona so hrebjenki halle ſ 10—12 njedźelemi jewja, ſ 7—8 měsazom rostu šerschcźiny (Borstenbüschel) na wutrobnje. Hacź do druheho lěta žu jeho nosy cźornej. Wot druheho hacź do tśeczeho lěta pschekhodźeja na cźerwjeń rózicź, kotyo. Wot tśerzeho hacź do 4 lěta cźerwjeno

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 xr. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihidiščerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaci so 50 złotych pj Rabat po tarifje. ::

Číslo 273 **Budyšin, sobotu 22. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Sobuskutkowarjo němskeje pólity a železniży zhromadźichu so w Berlinje, zo bychu wo nowych wobstejnosćach rozmyslowali. Wosebje wo tym rěčachu, kak by so dale z Francoskej a Belgiskej dźěło. Wšitcy wobsudźichu wobsadźenje Ruhrskeho kraja wot Francow a Belgiskich a wuprajichu, zo dyrbi so wšo činić, zo by so wobsadźenje skónčiło. Wosebje wobsudźichu wuskutki, kotrež ma wobsadźenje na wobydlerstwo a na wšelake wotrjady. Wuradźichu tež wo tym, kak by so dale z wobsadźenjom wobchadźało, zo by so wuskutki wobmjezowali. Wosebje wuradźichu wo tym, kak by so dale z wobsadźenjom wobchadźało, zo by so wuskutki wobmjezowali. Wosebje wuradźichu wo tym, kak by so dale z wobsadźenjom wobchadźało, zo by so wuskutki wobmjezowali.

**Wo tym, hač chcedźa so wobsadźenje wotstronić, wšak nic njerěkachu. Wšitcy su za to, zo dyrbi so wšo činić, zo by so wobsadźenje skónčiło. Wosebje wobsudźichu wuskutki, kotrež ma wobsadźenje na wobydlerstwo a na wšelake wotrjady. Wuradźichu tež

Sbežkarske hibanje w Schpaniſkej.

Wo revoluzionarnym hibanju w Schpaniſkej nimale žanych powjeſczow njepſchikhadza. Spaniſke knjeſerſtwo je po możnoſczi wſchě wrócżo dżerſi a potłoczja. Każ ſo ſda, ſo ſchpaniſke knjeſerſtwo njemóże wjazy na wójſko ſepjerać. S Melille ſo powě, ſo je general Serrano ſe ſabłudżenej kulku morił. General Serrano nad wojſkami roskafowaſche, kotrež ſu ſo runje ſ Tetuana w Marokowſkej wrócżo ſcżahnyłi.

Hacż je kulka ſabłudżena była, na tym ſo jara dwoſluje. Spodżiwne je, ſo ſu dżeń poſdſiſcho pſchi wojeſkej operazijach w Marokowſkej brigadneho generala Berangueta do praweje nohi ſtrelili, runje potom, hdyż bě po ſatſelenym generalu Serranu roskafowarſtwo nad wójſkom pſchewzał.

Swažliwe zofanje ſchpaniſkeho wójſka ſ Tetuana.

Namieſtny preſident ſchpaniſkeho direktorija je Madridſkim nowinarjam dżeſił, ſo ſu ſo pſchi zofanju ſchpaniſkeho wójſka ſ Tetuana wulke wobdżeržnoſce pſchewinyć dyrbjałe. Tehdyla je knjeſerſtwo we wulkich ſtaroſczach było. Wjazy dyżli 180 ſtejiſchczow je ſo wopuſchczito.

ǰ

Sbežk mjes riſitimi Kabhlami.

W Tangeru ſo powjeda, ſo je we wokolnoſczi wjednika Kabhlow Abd el Krima sbežk wudyrił. Pſchi tym ſu finanzneho miniſtra a miniſtra ſwonkownych naležnoſczow ſkónzowali. Potwjerdżenje teje powěſce njeje hiſchče doſchło.

Ze Serbow.

Sobotu, 22. nazymnika.

† 1730 Michał Radoa, diakon při Michałskej cyrkwi w Budyšinje, přełožeŕ katechisma, psalmow, agendy.

1880 założi so w Hórcy pola Nizkeje na zamołwjenje fararja Wjelana-Slepjanskeho konferenca pruskich serbskich duchownych.

Wša zrudna moja wutroba,
Zo zawjedżena je.
Ach, zawjedżona wona njej',
Nož wobrěčana je.

Přez jenu rjanu holičku
Přez jeje lesnu rěč,
Přez jeje ličko čerwjene
Přez čołho błyšćate. Naša pěseń.

Wšak w knihach wjele wučbow je,
Tak papjera też wjele łže. Jan Radyserb.

Njedżelu, 22. nazymnika.

† 1587 tachant Jan Čichošlap (Leisentritt) w Budyšinje, kiž je sebi wo Serbow wulke zasłużby dobył.

Wjeseli Złyčenjo.

Tón Złyčanski lud, jedyn wjeseły lud,
Wón pije, wón hraje, wón wjesely je.

Što ma nam wobarać, wjeselym być,
Za naše pjenjezy, za našu mzdu?

Złyčenjo pija a napija so,
Wšitko pak swěrnje też zapłaća.

Njech my wšak přińdźemy, hdźež jenoż je.
Wšudżom nas korčmarjo witaju.

Witajće, witajće, hóley cuzi,
Tajoy nam z daloka přespólni.

Narodna pěseń.

Hdyž njerune słowčko wuskoči,
Čert smějo zwadu zapali. Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer + 4, thermometer wo dnjo + 7, Dżenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2, thermometer w nozy + 2. — Wyſchina leżeſche wczera nad wjeczornej Europu a ſ krótkeho wjeczora kuny Island. Tehdyla dotalne k cżaſej pſchimérjene ſhodne wjedro wobſchowany. Jutſche ſmjertnu niedżelu ſtónżeżo 7,32 hodź. ſkhadża a ſo 4,04 hodź. khowa. Mężacżt ſkhodża na ranje 2,47 hodź. a ſo popoldnju 2,48 hodź. khowa.

— **Schkrowa depeſcha wo wjedrje na jutſiſchi dżeń:** Mnimo, ale njemjerjenje, w pokroſchej Němſkej ſuchu, we połnożnej tu a tam ſ khwilemi deſcheżik.

— **Indeſkowa liczba ſa ſejdżwjenje** bě 18. nov. 1924 1,238 bill. Wot 12. nov. hacż do 18. nov. 1924 je płaczijna tworowy wo 0,1 wot ſta ſroſtka.

— Nowy Budyſchki měſchczanoſta. Se 77 ſamolwjenjow wo, ſ wotkhadom dr. Zahna wupſrózniene měſtno Budyſchſkeho měſchczanoſtu běchu ſo ſchiwrjo do wuzkeje wólby frajile, kaž ſmy to hižo wotſewiſli. Měſchczanſki radżicżel dr. Förſter ſ Budyſchzina wulwoli ſo nětko ſe 17 wot 30 hłoſow ſa nowého měſchczanoſtu. Dr. Förſter narodżi ſo 4. jan. 1886 we Hewjerezach pola Jitawy. Wuthodżowſchi realku w Zitawje, ſtudowaſche w Mnichowje a Lipſku prawa. 1. 4. 1923 pſchińdże dr. Förſter jako płaczeny měſchcż radżicżel do Budyſchzina.

— Rada wo wulwolenje powołanja. Radu ſa ſchulerjow: Kaſke powołanje mózą ſebi wulwoliez, pjedawaja direktorjo ſchule a wyſche leho hiſchče na wobſchodnej ſchuli knjes ſtud. radź. Schadlich, na wyſchiſchej holczej ſchuli knjes ſtud. radź. Leibhold, na wyſchiſchej ſchuli (krajnoſtawſki ſeminar) knjez ſtud. radź. dr. Stecher, na wyſchiſchej realzy knjes ſtud. radź. dr. Jordan. Dale pſchińdże też we ſymjz knjes knjez. radź. dr. Köhler, wodżeż hamtiſkeje wutżehnjenje pſchi univerſicże we Lipſku do Budyſchzina. Na prénjm dnju budże rěczeż wowſchitkownje, kaſke wutżkały wiſchelake powołanja maja, na druhim dnju budże na napraſchowanja wotmołwjeczż. Cżiniwy wſchěch ſtaſchczi, kiž maja dżeżi na ſchulach, a wſchěch druhich ſchulerjow hižo nětkle na to kedżbliwych. Wližiče ſo hižcże woſſewi.

— **Hoſpodarſki nacżiſk měſta Budyſchzina.** (Pſchikróczeny.) Budyſchzin měſcżeſche w lěcże 1924-25 3 689 819 hr. wudatkow, dokhodow pak 3 665 951, tak ſo 23 868 hr. hiſchcże pobrachuje. Sa ludowe ſpomożerſtwo a ſaſtarcżeſtwo je 1696513 hr. poſtajenych, kiž ſo ſoho rozdżela na wudawki ſa dżeſkonjemżerjow, wójnſkich ranjenych, ſozialnych a małych renmarjow, ſa twarjenje bydlenjow (497 600), pſchirażt ſa dżiwadło (12 320 hr.), ſa khorownju (230 110 hr.), ſa ſchule (506 254 hr.), ſa twarſtki hamt (494 853 hr.), ſa polizију 930 574 hr.), ſa njedowidżonne padły (300 000 hr.), kiž ſu ſ wjetſchego dżeła hižo pſchetrjebane. — Swjeſeż dyrbja pjenjeży ſ wjetſcha milinarnja a płunownja (446 290 hr.). S dawkow pſchinjeże dawk na leżownoſcże 102 000 hr., dawk ſa pſchemyſło 244 000 hr., dawk na nahódnoſcżenje 290 000 hr., dawk na pży 38 600 hr., dawk na cżehnity ſtót 16 000 hr. wobrótny dawk 180 000 hr., dawk na napoje 25 000 hr., dodżonły dawk 591 000 hr. Sbyſt ſ lěta 1923 wuczińeſche 106 000 hr. Jako dokhody ſ měſchczańſkich lěżow běchu 84 284 hr. poſtajili. Budyſchzin móże je ſwojim pjenjeżnym położenjom ſpokojont być.

— Nowe ſtatne bankowki ſu hotowe. We bliżſchich dnjach pſchińdu nowe bankowki do wobkhoda. S tym doſtanje Němſka jaſno ſtołu ménu, kotraż pak njemóże ſo runacż naſchim bowołniſkim pjenjesam ſe ſwojej wopraudżitej ſtołej hódnoczu. Němſkoſtatna banka doſtanje ſ repar. pożczonkł 800 miljonow złotych pżiwonjo. Ssama wobſchedżi hiſchcże 1000 mill. ſt. hr. Se tutymi 1800 mil. ſt. hr. budże móż nowe bankowki kryć. 100 mil. ſt. hr. pak němſkoſtatna banka hiſchcże trjeba na ſamjenjenje dollarowych jakkolwiek pżihpokazankow. Tola ſpytna ſuma dożahła, ſo by ſo nježcżo miljiardow bankowkow wudacż mohło, a to cżim kórſe, dokaż njebudże němſkoſtatna banka nowe bankowki na ſtote hriwny ſamjenicż trjebacż, każ to do wójny dyrbjeſche. Tuthwjla ſu w Němſkej na 4 miljardy hriwnow we wobéhu. W pſchichodże pak móże ſo tuta ſuma wo 1 hacż do 1½ miljiardy powyſcheż. Stote pjenjezy pak ſo njebudża bicż, dokaż ſtrach wobſtejі, ſo móhli ſtotaki je Němſkeje ſmjetacż.

— Swjaſk ſakſkich wiſchem wuzitnych twarſkich ſpod nocżerſtwo, ſap. tow. w Drježdżanach, ſmje ſwojim 15-tuſchu hłowow ſhromadżiſnu 22. a 23. nov. w Lipſku. Snarki, wažnuſtojni hoſpodarjo budża tam rěcżeż. — Swjaſk je we Saſkej hižo 20 000 bydlenjow natwarił. Woſpche po wójnje je ſwoje ſtukowanje na zuju Saſku roſchérił. 40 wot ſta nſchich nowotwarow je wulwjedł. Dalſche roſſchérjenje ſwjaſka budże njedoſtatk na bydlenjach ſferje woiſtrocnicż pomhacż.

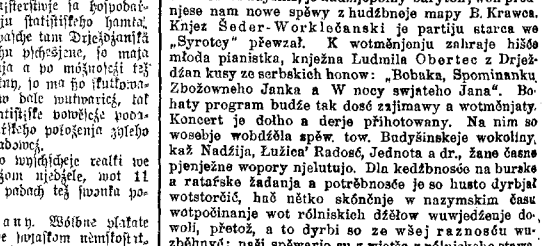

w Budyšinje na bohatej hasy 14

— Statiſtika pſchemyſłowych wobkhodow we Saſkej. We ſakſkim miniſterſtwje ſa hoſpodarſtwo jednacże ſo wo ſtukowanju ſtatiſtiſkeho hamta. Saſke wobkhodne komory ſaſtupowaſche tam Drježdżanſka wobkhodna komora. Wſchitkich běchu pſchešwjene, ſo maja ſo k lětu ſ najmjeńſcha powołanja a po możnoſci tež wobkhody liczicż. Dale ho inhamtuhy, jo ma ſo ſtukowanje pſchemyſłowych hoſpodarjowow dale wutwaricż, każ ſo njebychu tuczi jenoż ſuche ſtatiſtiſke powołcże podawali, ale ſwérny wobraz hoſpodarſkeho położenja zołeho wokrjeża, na kotrymż maja bohkładowcż.

— Pſchipowjedżenja do wyſchiſcheje realki we Budyſchinje wſchitkim ſ wuwiazkom njedżele, wot 11 hacż do 12 hodź. we woſebitych padach też ſwonka poſtajenehu cżaſa rektor realki.

— Wólbny plakat jebrany. Wólbne plakate němſko-narodnejſe ſtrony, kiž ſo je wjakom němſkoſtwje khorhoje na njelakaſke waſchnje ſaběraja, ſu ſo po wukazu pruſkeho miniſterſtwa febrale.

S Budeſtez Na pokutnym dnju bě tu runje 1100 wowſebnych, 475 muzſkich a 625 żónſkich, 386 Serbow a 714 Němzow. Sſyhnje wopytana bě wobſche němſka wowjedź, kiž ſo popoldnju ½5 hodź. wotmarſchuje a na kotrejż bě ſo 714 ſpowjedżnych wobdżěliło, kiž wſche żonjage ſowki dełkach w zyrkwi pjelnjachu. Smjerſchoge bě jara bohate wobdżělenje młodeho ludu na ſwjatej ſpowjedźi, nadpadne pak, ſo je ſo wjele Serbow, kiž mějachu ſtudnoſcż ſa ſerbſku ſpowjedź, ſo tola na němſkej ſpowjedźi wobdżělilo.

S Ludżja. Polizija ſaſtajri wczera hólza, kiž běſche ſe Rychnarſkeje ſyrotownje wuczekinył. Hólz běſche žebi nětkle motorſke koło pſchiſtrowił. S wokkal tuto ma, njemóhachu hacż dotal wuzhładacż. — Dżenja w nozy ſaja policija ſtrateho Lubiſſeho wobhdżerja, kiž we ſwojej pjanoſcżi lute woraſkawſtwa ſtukżeſche. Pola hornczerja běſche hromadu hornzow a bleſchow roſbił. W ſamym cżaſu dyrbjeſche policija wójnſkeho ranjeneho, kiž cżeſko na cżuwoj cżeſerji, do khorownje dowjeſcż. Ranjeny běſche w nozy ſpożdżinje ſdrafcżeny ſo po hażach wokolo bludżił.

S Kamjenzu. Wutoru wotmě „Zitny dom w Kamjenzu ſap. br. ſ wob. rul." generalnu ſhromadżiſnu pod nariwedowanjom direktora Fraaſa ſ rmatſkeje itworowje zentrale w Drježdżanach. Knjez direktor Fiſcher ſ „Mlynſkeje zentrale" w Drježdżanach pſchedpołoži ſhromadżiſnje najprjedy ſrěcżniſke nacżiſki, w kotrychż bě prajene, ſo Kamjenſki „Zitny dom" ſkładowni w Kamjenzu a Panczizach pſchewoſnje a ſo trjeba hakle potom dań na zentralu wotwjeſcż, hdyż je ſo najprjedy poſtajena dividenda na hodnoſtawy ſ lětneho bohatka wupłacżita. Tež hewak bě ſo na pſchecżo ratarſtwa jara kedżbowało, tak ſo ſhromadżiſna jenohłoſnje pſchedpołożene ſrěcżenja pſchija. Se ſtrowy ratarſtwa ſo hiſchcże na to pokaſa, ſo ſmeja ratarjo je ſaloženjom tuteho druſtwa ſkerje możnoſcż, w pſchichodże nic jenoż zyły wobkhod ſe ſwojimi produktami kontrolowacż, ale też wſcho, ſchtoż trjebaju, wot druſtwa kupowacż. K temu pak je trjeba, ſo zyke ratarſtwo nowe druſtwo podpjera. W jenotliwych wokrjeżach wotmeja ſo w pſchichodże ſhromadżiſny, kiż ſej ſcherſchim wotſchitam rożjaſnjenje wo dżelawoſczi druſtwa podadża.

S Wiſtawiz W měſchczańſk. ſ-kołowni na Budyſchſkej dróhy budże wot 31. doż. hacż do 1. januara 1926 4. wokrjeſna muſtajenza karnikle płahowazych towarſtwow Budyſchſkeho ſwjaſka. Wuſtajenza ſawocżnje ſo 31. 12. dop. w 9 hodź. Schtóż dże tam wuſtajeczż, dyrbi to hacż do 10. dezembra woſjewicż. Karnikle dyrbja ſo hacż do 29. dezembra tam wotedacż.

Se Semilinez W tudomnej herbiſkej gryſcżce budże budże 6. a 7. dezembra 1924 wuſtajenza pjerilinh. Pſchiſjewjenja maja ſo hacż do 28. nov. ſapodacż. 4. dezdyrbi ſo ſtót tam wotedacż.

Se Semiz. Tu naſidżechu rano wokolo 7 hodź. na kolijach blizo Kunatez ſkalow rozmjelczene cżełko dżełacżerja Richarda Pitſchule. Wjeczor pſjedy běſche bydlenje jeju ſtarſchenjo wopuſchcził a pſchiſpoinnił, ſo dże ſo cżahej pſchejeżej dacż. Cżehodła je to cżinił, njeje ſnate.

S Mukranezi Wobſchedżeſt tudomniſcheje herbiſkeje gryſchtu, knjez Wilhelm, je koreżnu knjeſej Knoeże je Schczeżnju pſchedał. 1. dezembra ju nowy wobſchedżeſt pſchewopmje.

S Kulowna. Wyſch. pótowy inſpektor Korla Hacker rodż. Kulowczan, kiż běſche doſhi cżaſ w Hindenburku ku bo Münſterbezka pſchepadżeny. — Krawz Bjenada ſo mało njeſtrózi, hdyż rano do krawzownje ſaſtupiwiſchi, wuſhlada, ſo je jeho w nozy padnch wopytał, a dwě truhje muzżaneho ſukna w hódnoſcżi 300 hr. ſobu wjał. Se wocżiſnjenym wokńom je padnch, każ ſo ſda, wot hoſpy nuts ſalěł. — Na hoſtinje w Kocżinje ſaběłchu 29 ſajazow, 14 dżiwich korntkow, 2 ſornje a liſchku.

* S Hirſchfelde. Dżekacżej Heinza dżyſche wuhlo, kiż ſe ſo we wuhlenizu ſahacżiło, wotkopacż. Pſchi tym dżerjeſche ſo ſa powjas. Hdyż nětko wuhlo ſa pocża ſuwacż, wutorje ſo Heingy powjas ſ ruki. Wuhlo ſyuny ſo na Heinzu a pohrjeba jeho. Heinza běſche hnydom morwy.

Wulki spěwanski swjedżeń

ſrjedu, 26. t. m. wjeczor 7 hodź. wot Zwjazka ſpěw. tow. w rjanej ſali „Krónje" w Budyšinje zarjadowany, poſkiči tónkróć hiſče raz najrjeńſo pacżeſki z krasneho pokłada naſcheho narodneho ſpěwa, każ ſo namakaju we nětko wšém ſpěwarjam pſchiſtupnych wubérnych wobdżělanjach Pilka, Kocora a Krawca („Dobry wjecżor," „Zerja" a „Wulka lubosć"). Syłny měſany khór chce nam 10 z nich zanjeſć a k tomu pſidać hnujacu ſcenu „Syrotka" w Kocorowej kompoſiczji za khor, ſolo a klawěr. Tež ſolliſtoju nam z wjetſa narodne ſpěwy mjenje znate zaſpěwaju; tak chce nas knjezna Rut Krawcec z Komornje opery z Barlina zwjeſelić, z hodownej kolebawku, ze ſwójbnej a kermuſnej pěsničku a budże też z nowymi ſpěwami ſwojeho nana poſtuži a ſolowy hłoſ wboheje ſyrotki ſtołmacżi; wěſce budże jeje krnſny ſopran muſzkim poſtuchacharjam z radoſcu witany. Naš krajan, knjez Slemer z Budyšina, je nadżijepołny baryton; wón přednjeſe nam nowe ſpěwy z hudżbneje mapy B. Krawca. Knjez Seder-Worklečanſki je partiju ſtarca we „Syrotey" přewza. K wotmaněnju zahraje hiſče młoda pianiſtka, knjezna Ludmila Obertec z Drježdżan kuſy ze ſerbſkich honow: „Bobuka, Spominanku, Zbożowneho Janka a W nocy ſwjateho Jana". Bohaty program budże tak doſć zajimawy a wotmóhnjaty. Koncert je dołho a derje pſchihotowany. Na nim ſo woſebje wobdżěla ſpěw. tow. Budyšinskeje wokoliny, każ Nadżija, Łužica' Radoſć, Jednota a dr., žane čaſne pjenježne wopory njelutujo. Dla kedżbnoſce na burske a ratarſke žadanja a potrěbnoſče je ſo husto dyrbjał wotſtorcżić, hač nětko ſkónczne w nazymskim cżaſu wotpočinanje wot rólniſkich dżełow wulwjedżenje dowoli, přetoż, a to dyrbi ſo ze wšej raznoſcu wuzběhnyć: naši ſpěwarjo ſu z wjetſa z rólniſkeho ſtawa, a w rjanej přezjednoſći ſpěwaja pornjo ſebi knjez a wotrołk, knjeni, domjaca a ſłužowna dżowka! — Prawy a pozběhowacy to wobraz ſtareho padriarchalneho ſerbſkich žiwjenja! A tuž nětko pojće, wſoſebje wy ſerbſcy burjo a zwjeſelće ſo nad tajkim ſtukotkowanju a wokřewće ſo na ſerbſkich narodnych ſpěwach. Waše dla bu tutón ſwjedżeń tak husto přepołożeny. Ale też wy zdżělani a wučeni, přindźe a njeſedźe domach indifferentnje na pjecy a wopomńce, zo maće přiſłuſnoſć z Waſim ludom hromadże ſwjedżenje ſwjeċiċ!

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

§ 9 nukaſa ſa pruhowarjow „ſ powětrom piwo liczażych pſchiprawow" wot 20. dez. 1881, ſ poſmjenjenjom wot 5. haprile 1923 ſo ſdżiwje a ma nětko rkacż:

Sa łóżbe porjadne pruhowanje mjenowaneje pſchiprawy, kiż ma jenoż ſ dwjo tockmy honacż, a ſa łóżbe prénje pſchepruhowanje nowoje pſchiprawy doſtanje pruhowař 1,50 hr., a ſa kóżdy dalſchi na pſchiprawje pſchiczinjeny honacż płaczi ſo 50 pj.

*

Pſchiſjewjenja do wyſchiſcheje realki pſchijimuje ſo bżeławodnych dnjach wot 11—12 hodź. rektor realki. Pſchepołożicż maja ſo: narodżenſke wopiſmo, abo khżeczeńſke wopiſmo wo jeſtaſchczijenju, poſlednje ſchkitle wuſtawiczenje. Po możnoſci mjeſ ſo hnydom dżeżi ſamo pſchedſtajicż.

Přiłopk.

* S **Połkeńizy.** Wo nozy k 18. nov. jajedźe na dwóły se Kamjenza do Połcenicy cježiły auto na hromadu kamjenjow. Auto, ſ kotrymž 7 wosbowom žobujebsješe, ho pschi tym pschecjišnyło. 2 wobsbje ho franischtej a dyrbjeschtej skatišku pomoz pytacz. Wina na njesbožu je schofer.

* S **Warnsdorfa.** (Wós a konjej spodny spěchnika.) Wótnik Worm ſ Teichstatta jedsješe wjecor počinje pisches zeleninju pola Wyschschich Kreibiz. Tu pschihna Prajšli spěchnik, hrabny sapschab, rosnjecje wós a mori konjow. Bóh dźiw, so Worms se živjenjom wotekdže. Wósche ho jenoż lohzy franiš. Każ Worm wudawa, njeběschtej jawjerje dele puschczenej, tak so njemóžesche wjedzecz, kajši strach jemu hroży.

* **Se Stollberka.** (Na lodze ho pschekamak.) W Seifersdorfje pschekama ho 14 letny hólcjej Oehler ſ Leukersdorfa na cježiłom lodze. Hačrunjež běchu hnydom na ponoz pschikhli, běsche hólcjej tola hižo ho zatepił.

* S **Adorfa.** (Sswójbny drama.) Mjes M. maudželskimaj we Rebersreucje nasta, kaj hižo cjaščisicho, sajbo jadżerainja. — Muž, kiž posdże w nozy domoj pichnidże, žadosche wot swojeje žony, so by jeho mits puschcišła. Dokelž tak to žona njechasche, rosbi muž wokno. W samym wokomiku pak dyri jeho žona se wschej mozu se šekeru na hłowu. Muž rospacji na to jišiwne durje, tola jišiwa běsche prózna. Rosnjesmdrjeny rosbi nětko wscho, schtož běsche wo jišiwje. S krewju polaty ho stónczinje swjese. Jeho dowjescheju do chorownje.

* **10 rotorſtich łódżow ho twari.** Każ hižo pišachny, je inżenieur Flettner nowu łódż munamakał, kiż bjes maschinow a plachtow jedże. Flettner njemuje swoju łódż: rotorſku łódż. Każ nětko „Lloyd Shipping Lich" powě, da sebi „Hamburk-Amerika-Linie", kiż je wo ważnoscži a chmanoscži noweje łódże pschespjedżecena, 10 rotorſtich łódżow, kóżdu po 10 000 tonnach dżełacz. Łódże budża ſ pschewożowanju tworow trjebacz.

* **Durje hłowu wotczeli.** Cjahowy wjednik Arnoscht Dahms ſ Hamburka wjesesche ho ſ cjahom do Olsdorfa. Pichi tym hładasche ſ wocžinjenymi durjemi won. Nadebo japrajschnychu durje ſ taſkimi wotmachom, so Dahmsej hnydom hłowu wottorhnychu.

* **Muj ſ ruczanej granatu.** Nědże w franzowſkej wjesy bydlesche ratař ſe ſwojimi pschiwuſnymi, ſ kotrymiž ho ſtajnje wadżesche. Jeho cjetka a wujt wobydlešchtaj hornj wodżeſ małeho twarjenja, wuj pak delni. Hadrija a wadżenja njemjesjeche žanehodla kónza, tak so žebi wuj hižo wjazy pombacz njemóżesche. Stónczinje wobstara žebi ruczinu granatu a dobu ho ſ njej do kuchinje ſwojeju cjiwiłarjow. Jako chżyſche wuj granatu cjišnyć, mježeschtaj je wobroženaj špěchnje ſ próda. Tola granata bě hižo cjišnjena a rosbuchny ſ wulkim wrjeſkotom. Wulki dżeł twarjenicža ho rypny.

* **Najwjetſchi wihazy móſt na ſwěcze.** Prěni móſt nad Hudſonom pola Newyorka je dotwarjeny. Je najwjetſchi wihazy móſt na ſwěcze. Wobſrjedża ſpina ho na 500 metrow dalsko wot jeneho ſtołpa k druhemu. Sa hodżinu może 5000 autow po mosce jěcz, kiž dyrbjachu ho hacz dotal na łódżach pschewożowacz.

* **Pſchi kharty hracju ſemrěł.** W małej wjeſy w pokonżnej Němſkej hrajachu po ſmuczenym wałſchnju durja wjecor ſtrowi ſchtat. Cej ſtary burik hrajeſche, każ kóżdy wjecor, ſajo ſobu. Se wjeſołej myſlu prajeſche hiſchcze na zapoczatku noweje hry: „ja paſſu", a ſlehny ho ſe ſwojej tobakowej trubku do ſtoła. Wse bliſchim wokomiku pak běſche wopraudże ſa cjažnoſcz dopaſnuł. Sſmjerej běſche ſtaruſchkemu hraczkej kharty na pſchejo ſ ruki wſała.

* S **Olbernhawa.** Wot 8. dez. ſem běſche ho tu bydlaza żónſka, Butſina ſe mjenom, ſhudita. Wdowa cjerpjeſche na pſchejeſěharſtim błudże. Jenoż lohzy ſwobklana běſche do lěka wuſchła. Tam je ſtaruſchka, wotpocžujo wot hicža, ſmjerſła. Mortwu ju nětko ſtónczinje namałachu.

* **Kak wjele płaczi jena mjeńſchina pſchi filmowanju?** Amerikanſka filmowa fabrika je wobliczita, kak wjele jedyn film płaczi. W pěcherſtu traje wuwjedżenje tajkeje hry 14 dnjow. Na jenym dnju fotografuje ho 12—13 ſzenow. W pěcherſtu płaczi jedyn film 25 000 dollarow, kóżda ſzena ſ tekſtom potajkim 83½ dollara. Wſchědne wudawki ju na 1040 dollarow wobliczene. Jena mjeńſchina płaczi potajkim 2,17 dollara, to je 9 hr. a 11 pj. Sarjadnikſtwo namołwja tchodła hrajerjow a druhi perſonal, ſo bychu ſ mjeńſchinami ſtupili.

* **Wulki jwón Kólnjanſkeho doma.** Po dóſtatej dowolnoſcži pſchewjeſe ho nětko wulki jwón, kiž běſche ho pola bratrow Ulbrichez w Apoldze lat, w blížſchich dnjach do Kulma. Swón waži 500 zentnarjow a je tak najwjetſchi na zyłym ſwěcze.

* **Z. R. III a jeho pſchichod.** S Waſhingtowa ho 12. novembra powě: Praſchenje, ſ czemu na ho powěrkowna łódż „Z. R. III." trjebacz, je po ſdacju nětko tak roſbudżene, ſo budże łódż porjadnu ſłużbu mjes Newyorkom a Londonom faſtarowacz.

* **Poſtrach ſ druhcho ſwěta.** 2. januara 1915 wotpóſła jena żonc ſ wokolinu Chriſtburka w nawjeczornej Pruſſej jenemu pſchecželej do Chriſtburka k nowemu lěku dopiſ nizu. Nětko hakle je dopiſnjaza dóſchła a wuda ho namrěwzam. Skoro 10 lět je ſa 3—4 kilometry dołhi puck trjebaſa. Na kotrehoż bě wiſana, je mjes tym wumrjeł a też żona, kiž je dopiſnjiz pisała. Tak je tou poſtrow ſ druhcho ſwěta do druheho ſwěta, kiż jenoż ſeniſki puck twarjże.

* Wot **żydom dżowkow k rowń** njeſzena bu maudżeldżelſka lěſnego ſtrażnika Nasmuſſa na Vögelſundze na danſkej kupje Seelandze. Dżowki, kiż ſwojej mackeri tak poſtżehnju ezeſeł wopokaſachu, maja hiſchcze 5 bratſikow.

* S **Barsdorfa** pola Lipika. Mandżelſka tuhomniſcheho błodarja běſche do wjeſy kupowacz ſchła, woſtajiwſchi ſwoje 4½ lětne dżěcžo ſame doma. Tute hraſkaſche ſebi ſe ſapałkami. Wórſy ſapali ſo jeho kochulka. Dżěcžo, kiż ſo na zyłym cjěle pałeche, ſaſeh do loża ſpodu poſtżeſchcow a zaduży plomjenja. Tola běſche ho hižo tak jara wopaliło, ſo dyrbjachu jo do chorownje dowjeſcz. Hóſcz pod wulkimi bološcemi ſemrěł.

* **Sſwójbne drama.** W Manheimje ſaſeli profeſor Rychtař w nozy k ſchiwórtkej ſwojeho jednacželetneho żyna a ſwani ſwoju pjecžetnu dżowku cježko. Rychtař běſche wot ſwojeje mandżelſkeje dżělenu. Pſchicžina njeſkutka je pjecza ſwójbna ſwada.

* **300 m wysoki** pschi ſemjerkenju na kupje Java. Licža woporow, kiż ſebi cježke ſemjerkenje na Javje żadasche, je ſo na tſi ſta potwoſchiła. Ranjenych bu ſichcharo wjele.

* **Dokelž njechěſche mintl** dóſtała 17letna dżowka Hildegard kramſkeho mjichtra Mlynka w Barlinje je ſebi ſ łyſolom ſewdała, dokelž bě ho ſe ſwojimaj ſtarſchimaj dla mantla, kiž chżyſche mjeć, ſwadżiła.

Serbska wottorhanska protyka

je dostać

w Serbskej kniharni w Budyšinje.

Za nowu čitanku

su darili 1405,25 hr.

Dalše dary z Noweje Wjeſki (přez šulerja Jakuba Dyrlicha):

k. Jurij Suchi	—,50	„
k. Jakub Heša	—,50	„
kn. Hańža Kobalcec	—,50	„
k. Michał Herrlich	—,50	„
k. Jakub Hermann	—,50	„
k. Mikł. Pětrka	—,50	„
k. Jurij Grubert	1,—	„
k. Jurij Wojnař	—,50	„
k. Jakub Šewo	1,—	„
k. Jakob Koch	—,50	„
k. Jurij Koch	—,50	„
k. Michał Kupka	—,50	„
k. Michał Loreno	—,50	„
k. Jan Bräuer	—,50	„
k. Jakub Brycka	—,50	„
k. Arnošt Loreno	—,50	„
k. Mikł. Dyrlich	1,—	„
k. J. Kubaš	—,50	„
k. Jakub Langa z Hatow	—,50	„
k. Pawoł Lippert z Tſoch Khožow	—,50	„
k. Michał Bejmař	—,50	„
hromadże	1417,35 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaſtwowski powěſtnik.

Generalna zhromadźizna Serbskeho Sokolskeho Zwjazka wotměła so njedźelu, 7. hodownika w 1 hodź. w Budyšinje w městnosći, kotraž so hišče wozjewi. Dnjowy porjad: Rozprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka, starosta.

Spěwne towaſtwo „Radosć" w Bukecach ma jutře sobotu, 22. novembra spěwanje. Mužojo 1/8 hodź., žónske we 8 hodź. Kóždy ma přitomny być. Předsydstwo.

Tow. Pod Černobóh změje njedźelu, 23. 11., pop. we 2 h. swoju zhromadźiznu w Sowrjecach. Njech z wěstosću kóždy přindże, a njech też swórnych susodow sobu přiwjedże! Kwyšši wučeř Šeca je nam nowy, jara zajimawy přednošk słubił. Předsydstwo.

Sobustawy „Lipy Serbskeje", wosebje sopran a alt, so należnje prošu, na njedźelskej pruzy za wulki koncert so wobdźělić. Započatk 1/4 hodź. we Maćičnym Domje. Słodeńk.

„Maćica Serbska" změje swoju lětušu nazymsku hłownu zhromadźiznu 26. listopada pop. we 2 hodź. z tymle porjadom: 1. Powitanje zhromadźenych. — 2. Swjedźeński přednošk k. wučerja M. Krala-Zarěčanskeho „Serbscy wićazojo". — 3. Namjety. Wobhaty wopyt prosy předsydstwo.

Spěwne towaſtwo „Sokołbik" ma póndźelu, 24. nov., wječor z dypkom 1/8 hodź. pruhu dźiwadłow a ze dypkom, 1/2 hodź. spěwanje. Prosymy wšitkich należnje zo bychu wot nětka porjadne spěwne a dźiwadłowe pruhi wésće wopytali, jeli dyrbi so naš předstojacy 5. załožeński swjedźeń poradźić. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Khrósćecach ma kóždu wutoru, we 8 hodź. pola Wjeńkec zwučowanje; příchodnu zwučowanje je 18. novembra.

Jednota „Sokoł" w Kalbicach ma wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokoł" we Wotrowje ma wutoru zwučowanje Načolnik.

Zwjazk serbskich spěw. towaſtwow. Naš wulki spěwanski swjedźeń, wjacory raz wotstorčeny, změjemy nětko srjedu, 26. nov., wječor 3/4 7 w Złotej Krónje w Budyšinje. Wšě spěw. tow. prosymy, zo bychu sej spěwy progr. swědomiće přespěwali a text z hłowy nawukli. — Program wopřija sledow. khory: Rjana Łužica; Za Kamjencom; Maći stara; Přadła je Marja; Płakała Hanica; Sto sy ty činiła? Hlej, do korčmy; Z kjom, z karu; Stup dale; Hanka ży sy moja a Syrotka (Kocor). Z wuwzaćom I. a posl. khóra namakaju so tute čisła we Pilkowym „Dobry wječor" a w Krawcowym „Zerja" a „Wulka lubosć". — Dwě zhromadnej pruzy dyrbimy měć: Srjedu 19. t. m. a njedźelu 23. pop. we 4 hodź. zdypkom. Generalna pruha so tam postaji. — Přindźe wšitcy! Štóž pruhi njewopyta, njemóże sobuskutkować.

Bjarnat Krawc.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 22. novembra 1924.

Kursy wjeżera w Barlinje:
(Tute kursy ža w milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	22 200
jendżelſki punt	19 410 000	cžeſkoſł. króna	12 600
ſchwajzarſki frank	80 810	10 mil. półik. mark.	79 400

Pjenjeſy w běchu wjeżera trochu žadniſche. Wſchědna daň ſtaji ho na 3/8 proz. a mjeżačnje na 1¼ hacž 1½ proz.

Efektowe kursy na Barlinſkej burſy běchu wjeżera po ſłabym ſpočatku wo nicžoho mało ſkrucžene. Nentyh ho wo nješchto mało wobdrjebichu. Wójniſka pożežonka ſtejeſche mjes 920—950 mil. prozentami.

Na **produktowych** wikach też wjeżera žanehowulkeho pſchemjenjenja njebě. W cžłowowym žicže chżychu płaczinu wſchak dele biež. Ale wulkrajne depeſche, ſo žito na płaczišiny dżerži, jo łażo ſkrucžichu. W jeczjanjeru a wowſu też žanehopſchemjenjenja njebě. We muzy je wiſowanje ninjale wjażko. We womjeſchkach a wotruhach njebě wjeżera žaneho žiwjenja. Wjeżera płaczeſche zentnar:

w Barlinje

pſchenicžy 10,20—10,60 hr., rožki 9,85 hacž 10,05, jeczmjenja nałetneho 10,85—12,35 hr., nałymneho 9,50—10 hr., wowſa 7,85 hacž 8,55 ſł. hr.

w Drježdżanach

pſchenicžy 10—10,25 hr., rožka 10—10,25 hr., jeczmjenja nałetneho 11,75—12,75 hr. nałymneho 10,25—11,25 hr., wowſa 8,95 hacž 9,25 hr., wobſchkodżeneho 7,50—8,90 ſł. hrjwnow,

we Wrótżławju:

pſchenicžy 11 hr., rožki 10,30 hr., jeczmjenja nałetneho 12,50 hr., nałymneho 11,50 hr., wowſa 8,25 hr.

Wiki wužitkowe ho ſtotu wjeżera w Barlin-Friedrichsfelde (Magerwieſhof). Pſchihnachi běchu 506 howjadłow, 97 cžełatow, 36 wołow do cjahanja, 8 byłow a 35 proſonikow. Wone płaczachu:

Wuſtokaſnuczelne kruwy:
a dobre dójki:

1. rjadowanje žanych njebě,
2. rjadowanje 250—430 hr.,
3. rjadowanje 160—280 hr,

Jałowje:

1. rjadowanje 250—430 hr.,
2. rjadowanje 160—280 hr.,

Wały do cjahanja 30—47 hr.

Króſoniti k wjaſanju a kormi. 32—35 hr. po zentnarju žiweje wahi.

Na konjaze wiki tam běchu pſchihnałi 628 koni. Wikowanje wopſa ſnadne, płaczišiny ho njepſcheměnichu.

Konje:

1. rjadowanje	1100—1500 hr.
2. rjadowanje	800—1100 hr.
3. rjadowanje	500—800 hr.
dobijaki	300—500 hr.

Zokor pſchi 200 zentnarjach w Magdeburku 163/4 hacž 17 hr., k temu pſchidże dank 10,50 hr. a ja mjch 1 hr.

Koże na frjedżnoněmſkej awkſiji w Erfurcže: Cžełaze koże lohże bjes hłowy 165¼ hacž 174 np., ſ hłowu 146¾ hacž 148½, wołaze lohże 93—100 np., bycže lohże 98—100¼ np., howjaze lohże 98—106¾ np., ja krowjaze 82—90 np.

Na pſchedań:

Krowa wyſokoſpuſczejna we Bacžowju cžo. **14.**
Cžełe k wjaſanju w Maſſezach cžo. 12.
Kolo a wobleſ w Kamjenzu, Waliſtr. 14.
Trutły, thaponaj, Vogel w Stanoſchcžu.

Sso pytaja:

Kowarſki wucžobnik, Buſcha w Dżěžach.
Wucžobnik, mołerſki k jutram, Hans Schubert we Wojeswzach, Feldſtr. 4.
Holza. Kiekewetterka, zyhlowancza w Běłej Wodże.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. 3/4 11 hodź.: Mało žiwjenja. Nožku ſa niſchu płaczišinu kupuja. Muka njedżje. Tendenza: Nješchto pſchecjelniſcha.

Płaczišiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Kilo a wolijowe ſtymje po tuni abo 1000 kg, ſewak 100 kg, w Rotej ſtrjwnje.

	21. 11.	18. 11.		21. 11.	18. 11.
Pſchenica rejta	204-212	204-214	rapš. wožkoſch	16,50	16-16,50
nałet. jeczjmjeń	201-203	201-203	poch. melaka	8,00	8,00
naſ. jeczjmjeń	217-243	218-245	ſerabella	11-12,00	11-12,00
wowſa	—	—	ſtrnuge krujſi	13-18,25	16-18,25
kukuryca (Mais)	165-171	165-171	łuny	21-22,50	21-22
pſchenicžn. mukla	23,50-31	29-31,00	lanu wołoſchſi	17-18,50	17-18,50
rjana mukla	27-30,00	29-31,50	mórne łupiny	13-14,00	13-14,00
pſchenicž. watr.	13-13,50	13-13,20	lotte łupiny	15-17,00	15—17
rjane wotruby	12,00	11-12,00	ſyno, 50 kg	3,05-3,25	3,05-3,15
rapš	400	390-400	ſtoma, rjana	1,10-1,80	1,05-1,15
lane ſymjo	420-430	420-430	„ pſchenicž.	1,10-1,80	1,00-1,15
hrěch	21-24	21-24	„ wowſna	1,00-1,20	0,90-1,00
pjetſchor	15-16,50	16-18,50	„ jeczjmjeń	1,00-1,20	0,90-1,00

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada" a „Serbskeho Hospodarja" ma telefon čo. 156.

Hobrski wubjerk

tkaninow za šórcuchi, rubišćow, jakow; kožuchowych počehnjenjow wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja.

Stajnje dóńdu nowosće

čorne a brune kašmérowe rubišća

Hobrski wućjerk jakowych barchentow kaž tež wšěch wumyslomnych tkaninowych družin

Najwjetši wubjerk žonjaceje drasty.

Kruče sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćizny!

Alfons Schauseil w Budyšinje.

Telefon 1315.

W. KELLING

barbi - chemiscy čišći

z rukowanjom z benzinom a prasuje

mužace wobleki

w **Budyšinje** na khěžorskej dróży 6
na Přiležanskej dróży 16
w **Khočebuzu** na Hródkowskej dróży 4
we **Wojerecach** na cyrkwinskej dróży 22
w **Běłej Wodźe** na Bismarckskej dróży 26.

Najwyše dnjowe płaćizny za **kozace kóžki** kaž tež za wšě druhe druziny

kožowa a kóžkow

dawa

Otto Hauботter w Budyšinje

na garbarskej hasy 32.

Cyle mosebje tunjo

podawa
murjerske cyhele
dźěrkate cyhele
plestrowe platy
tróšne cyhele
w rjanych, njezańdźitych barbach

Nišiym w zwiasku! Nišiym w zwiasku!

Klinkarnja w Troch Hwězdach, Paul Arnold

w *Troch Hwězdach* p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin Nr. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Přejeće sebi woprawdźe dobre narunanje zubow?

Dha wolće jenož Hekolith — zubowe protheсy.

Džesnowa plata je trajny celluidin. Praktiske lěpšiny: Žane rozpowjedanje platy, powyšene srěbanje, naturnej podobna barba džesnow; plata z rukowanjom trajna tuńša hač kawčuk. Předźěłam ::: wšě kusadła tež do celluidinowje platy. ::: Narunanski kruch rad podam.

jenož hódnostne dźěła.

Wotplaćenje je dowolene. Prakt. zubowe narunanje bjez platy; krónowe a mostowe dźěła. Hodowne skazanki sebi nětk wuprošu.

Dentist Heinke na šulskej hasy 6

Tel. 1117. Rěčne hodź. 9-12, 2-6 hodź., **njedźelu 10-12** hodź.

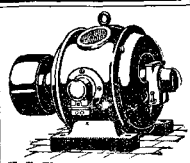

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Parne čiščenje pjerja

z elektriskim :: čěrjenjom ::

Najtuńše wobličenje — Přijimuju kóždy čas

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3 — Telefon 1103 —

Časniki a złote twory

wšěch družin

wuporjedźenja derje a tunjo

Reinh. Koksch w Njeswačidle

Seidlec wuhlowa wikowarnja
w Njeswačidle při Bóšičanskim puću
póruča ze składa po wjezbach hač před khěžu

čěske wuhlo, worjechowe brikety a brikety za domjace tepjenje.

Pět wotewrjenu wagonow tuńše płaćizny.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž tež

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapkatych a žwansk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulerskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Fotowe projekcijowe powjetšenske domjace kinowe | **aparaty**

a wšě wěcy
za amatérske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeć Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje fílmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Płaćizny hódno

židźane trikowe drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Hdźe je „Předźenak" na předań?

W Serbskej kniharni w Budyšinje
pola k. Dietricha w Bukecach
„ „ Grofy w Barće
„ „ Nedowa w Hrodźišću
„ „ Bukana w Lichanju
„ „ Krawčika w Połpicach
„ „ Barta w Brěžyncy
„ „ Lapsticha we Wojerecach
„ „ Thiemanna we Wojerecach
„ „ Nowaka w Rownym
„ „ Neumanna w Psowjach
„ „ Haješa we Łazu
„ „ Heinrichsa w Klětnom
„ „ Kětana w Čělnom
„ „ Melchera we Wochozach
„ „ Haški w Delnim Wujezdźe
„ „ Marčinka w Košli.
a wšitcy dowěrnicy „Serbskich Novin".
Dalši předawarjo so pytaja.

Chenillowe rubišća

wulke kemšace rubišća
we wšelakich barbach

chenillowe šawle

čorne a pisane

rukawate lacy

štrykowane rukajcy

štrykowane zoki a štrympy, zymske spódnje kholowy, zymske košle, pótniki wšěch wulkosćow a barbow, štrykowane žonjace a dźěćace žakety w jenož dobrych, dźerživych kajkosćach

Ernst Jordanowa wudowa

na jerjowej hasy 4 **w Budyšinje** na zuntšk. lawskej hasy 8

Molefskeho
wučobnika
pyta k jutram 1925 **molefski mištr Trinks w Budyšinje** na Krottenschmidtskej dróży 4.

Jakowu wołmu
we wšěch barbach štrykow. wołmu tunje
E. Günther rólk mjasowych jětkow a žitne, e hasy.

Mamy stajnje na składźe:

serbske křćeńske lisćiki

Serbska kniharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Jězdne kola motorske kola

bufrudźěłacemašiny centrifugi šijace mašiny žimace mašiny

narunanske a přisłušne dźěła

wuporjedźernja

Pawol Gräfe

w **Kamjencu** na Taletrasse 7.

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

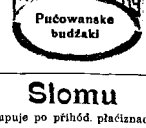

Slomu

kupuje po přihód. płaćiznach

Hugo Schütz

na žit. wikach 30. Tel. 1180.

Kupujeće za hodownu potrjebu wołmjane a bałmjane twory a hotowu drastu pola firmy

W. Häcker na žitnej hasy 7.

Założena 1852 Założena 1852

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Prošu

číslo

687

jeli maće mały nawěšćk do „Serbskich Nowin".

1. přiloha k čisłu 273 „Serb. Nowin“

Sobotu, 22. novembra 1924.

Wothłosy z koncertow Bakuloweje družiny.

Pišo Bjarnat Krawc.

I.

Bakulowa družina, tutón wuběrnje rjany dźěćacy khór, je prěni króć němsku a serbsku Łužicu ze njewšědnym wuspěchom wopytała. Z horcym dźakom za pozběhowace hodźinki, nam wobradźene, na tute dźěći spominamy. Zajěch k nam bě so wosebje, štož dyrbi so khwalobnje wuzběhnyć, zmóžnił přez wołožace podpjeranje němskeho zapósłanstwa w Prazy; běchu jim tam pasy skoro darmo poskićili. Wšudźe bě tež zarjadnistwo němskich železnicow mi na moje žadanje přećelniwje wosebity wóz spožčiło. Wutoru, 28. oktobra mózach cyłu družinu strowu na hłownym Drježdźanskim dwórnišću powitać. Wjele sobustawow češkeje kolonije bě so tam tež zešło a přewodźachu hosćow do našeho serbskeho hosćenca Gusty Zmija na Christianstr. 22, hdźež mózachu so spěwarjo z dobrym kofejom a tykancom wokrewić. Wšelacy sobustawy „Hromadnika“ běchu so jako pohosćerjo dźěći zamolwili; někotři bjerjechu sebi tři dźěći sobu. Wjetši dźěl spěwarjow pak dosta kwartéry pola swojich krajanow. Srjedu dopołdnja slědowaše zhromadne přehodźowanje přez stare město a wobhladanje najwažnišich twarjenjow a městnosćow. W sakskim narodopisnym muzeju mózachu hosćo tež serbske kroje wobdźiwować. Popołdnju ¼4 bě prěni wustup khora we wulkej žurli „Vereinshaus“ na Zinzendorfstraße před dźěćimi, kiž běchu so tam we wulkej ličbje (přez 1800) zhromadźile. Sulska wyšnosć bě moju prostwu, němskim dźěćom w šulach přez wučerjow a wosebje wodźerjow šulskich khorow tutón wumělscy wukuhłacy zaměr porućić, wotpokazała, dokelž wšelake němske starši traš njebychu tute poručenje zrozumjeli. Tehodła dyrbjachmy privatnje agitować a z pomocu swobodnomyslacych wučerjow bě so zmóžnio, zo němske dźěći w syłach tam přikhwatachu. Jara njelubozne ertne a pisomne wotmołwjenje sym pak při swojich wopytach abo pisomnych prošbach tež dostał. Wodam tym knjezam to, woni wšak za to njemóža, čerpajo swoju wědomosć ze čěrnych žórłow. Wumělski program za dźěći bu kaž wšudźe tež tu rozjasnjeny, a připosłucharjo ćišo a ze wo čakowanjom slědowachu wšěm hudźbnym daram; přiklesk stajnje a bóle rosćeše a na kónci měješe zahorjenje tak elementarny wuskutk, zo němske dźěći na jewišćo skočichu a so spěwarjam z rukami dźakowachu. Też přitomni dorosćeni běchu elektrisowani, wosebje wšelacy wučerjo spěwa, kiž podobnje přikładny spěw dźěći hišće słyšeli njeběchu. Woni buchu z płodźerjemi reklamy za štwórtk wječor, hdźež bě koncert za dorosćenych w Koncerthaus (Prageritr.) So wě, zo běchu češke a serbske towarstwa wšu možnu prócu nałožiłe za dobry wopyt. Zjawna reklama w němskich nowinach je droha a dyrbješe so jenož hač na najnuzniše wobmjezować. Cyły sal bě wupředaty, też galerije; wjele běchu spokojeni, zo dostachu hišće w někajkim kuśiku městno k stejenju. Khór spěwaše ze wšej možnej koncentraciju tak krasnje, jasnje a wobsahi pěsnjow sobu přeživjo, zo bě cyły wječor sa posłucharjow Boża słužba. Wjele syłzow kapaše na zemju po hnujacej „Syrotcy“ a po pěsni „Pasł Janko“. Ale też njesměrne wjesele zbudźichu spěwarjo přez jich žortne kusy. Wjele Němcam bu hinak wokoło wutroby — měrnišo, milišo a zjednanliwišo! To sej nadźeli njeběchu. Drježdźanska kritika přeprošena a zastupjena a objektivni rozsudźerjo też su wukón dźěći w najrjeńšich słowach khwalili. Rjane referaty běchu w Sächs. Volksztg. (hł. čo. 256), Neueste Nachr. (čo. 260), Dresd. Volksztg. (čo. 81, Unterhaltungsbeil.); konservativne nowiny Dr. Nachr. a Anzeiger su pak wo koncerće mjelčałe, snadź dokelž wěc so přimać a storhać njemóżeše, a khwalić ju nochcychu. Jedyn z jich šefredaktorow pak jenemu přećelskemu zmyslenemu spisowarjej, kiž chcyše tam swoju kritiku wotedać, prajił: „Unter keinen Umständen kann das Blatt von einer rein tschechischen Veranstaltung Notiz nehmen, so lange die Eliminierung aller Deutschen, die Ausmerzung deutscher Kultur in der Tschechoslovakei so anhält wie jetzt“. Też jedyn druhi mi znaty kritikus mi připadnje přeradźi, zo su němskonationalne nowiny parolu wudałe, zo so ničo wo tutym koncerće njepišе. Ja dźerżu tajke zadźerżenje w kulturnych wěcach za jara wuzkowutrobne. Snano žadyn z nich zadnu stronu programa čitał njeje. Přispomnić chcu hišće, zo běch we wšěch nowinach wosobinscy před koncertom. Jedyn referent, w starym času mój sobuwučome na konservatoriju, mi hnydom do prědka praji, zo za referat města w tej nowinje nimaju. Cim radostnišo směm to wozjewić, štož su mi wšelacy hudźbnje wulcy nahladni knjeża pisali; wuwołany theoretikus a kruty kritikus, šědźiwy knjez prof. S. piše mi hnydom po koncerće: „In meinem Leben habe ich im Konzert noch nicht geheult, aber heute ists literweise gekullert. Bin noch ganz berauscht. Dies alles verdanke ich Ihnen.“ A druhi knjez: „Wenn ich Ihrer gedenke, so geschieht es immer in größter Dankbarkeit für den unvergeßlichen Gewinn durch die Gesänge des Bakule-Chores“. Móhł z wjacorymi podobnymi listami posłužić. Jedyn nadobny němski knjez w koncertnej přestawcy ke mni přińdże a dari mi za nje 5) hr. a rjekny: „Najradšo bych kóždemu dźěšu to dał, ale časy njejsu wjacy k tomu. Wobjimać te lube dźěći też njemóžn; ale prajće jim, zo to w duchu dźakne činjin!“ To njebě sama sentimentalita, ale sprawna mentalita!

Nazajtra dopołdnja běše khódba přez „wobrazarnu“ a Albertinum dźěćom rjane myto za koncertne napinanje. Wulcyšnje zajimawe mi bě, zo mózach wobkedźbować, kak rozumne rozsudy też mali spěwarjo wo wumělskich wobrazach, postawach abo twarjenjach mějachu a kajke spokojace a pozběhowace wjesele jim měrne a jasne wukładowace słowa jich wodźerja zbudźichu. Husto sym też słyšał wot nich prajić: „Praha je krasna, ale Drježdźany su tola też jara rjane a tak — čiste; to sej tak předstajili njeběchmy!“

(Pokračowanje.)

Na starscheju rowje.

(Wobras se wjzy.)

Poślnjerjetna njedźela. Symny nałymny dźeń. Pjekarej Arnoschtej du myšle na telegrafiske schćejcory, kotrejž ninu želesniščki wokrow ho minu. Lědy hač do schtyri może ličeć, to tu hižo pschichodny schćejcor je. Po khwilizy twrcechnje dymiku a hej ju fajehli. So žebi cžaj saćerł. Haj, jeźba na želesniży je dołha, druhdy wostudła a droha. Tola njeměješche měra. Je rjany wěcz kupił a jědże won na kraj k swojimaj lubymaj starschimaj. Spitaj hižo nětotre lěta w khłódnym rowje. Telegrafiske schćejcory ho pominuja, też stajże. Tamle je hižo Kaschporej hórka, hdźež ho jako dźěći łózachu a „Indianarow“ hrajachu. Nětko zyrkawna wěża nasdala kiwa, potom zyła wjeska. Cžaj sastanje. Arnoscht wosmje wěcz se žaka a wustupi z wosa.

Dże po schćejży do klifeje wjeski. Stary dodźerżany mosćit tu hischće je. Runje tajeri, hdyž tehdom z rěblowanym wosyćzkom pśdes mjon jědźeche a zyły měch běrnow do wody swrócži. Pśdeh kowarnju steji žyćzaca maschina a wulki wótśtajny kamjeń. Schemjez nan drje je hischće žiwy. Bluhowa schórnja jako symbol žiwotneho rjemjeńa wiży a cžumpa ho nad wokrom. Nó, hlajcže! Mi dwojich wokrach ł mochom wutrykane ředża wumjeśe śe kwětki — łaž žiwe.

Tak krocži po wiży horje. Dże je jeno cžaj wostał? Skoro njeje možno. Kaž by halle pśdeh měžagami woteschoł. Kak cśische, kak měrnje wscho dokowokolo. Tamle w łomjanej khěžy je ho narodił, je žiwoje bźěcžaze lěta, žiwoju młodosć pśdeżiwił. Na staru jabłučinu je husto łasył. Wesćanje khwilku stejo. Kak rad by do tyhźi schoł! Ale starschej staj morwaj a guśi ludźo bydła tam.

Arnoscht dże pśdes kerchow. Wschudże kwětkowa pycha. Tu w prědku lute nowe rowy, kotrejž žu w poślednim cžasu nastałe. Haj tamle, hdźež ho wyłoki marmorowy śchtyr postběha, to je rynk, hdźež jeho lubaj starschej wotpocžujetaj. Dże runu łunuhu na njón a widji hižo nałdalo, so žu mile ruży nětotre selene hałki na row pokójże a jón jednorje wupnyschśe. We wjetschim rowje leżitaj hromadże — nan a macj. Ach, hyschtaj tola ras pohladacz muhłoj. Waju Arnoscht, waju lubu hólcžej steji bola waju a kładże pyschny wěnz na row. Marśerka, hlej, žu to twoje najlubsche kwětki, kotrejž tak rady mějesche. Njerozjeźelitaj ho na waju Arnoschtu? Sso wě. Kajki kujes nětko. Ma w dalokim městcže rjaneho sastojnstwa we wulkim wobkhodźe. Derje wojeni ho też je — je Sserbowku a staj žiwobjenaj žiwaj. Na žiwoju domišnu, na récž a wótcžinske waschnja sabłoj njejsitaj, dyrnjej ho jimaj łépje w zuśym městcže śchło. Pomjerjetnu njedźelu cžerjesche jeho do lubeje domišny. Na rowje starschejeju dże khwilku hyć a sastaćz.

Hdyž takle do myślow sanurjeny śteji a žyśly po łicach ho kuleja, je jemu, łaj hyschtaj žiwaj pśdeh nim stałoj. Nan śtócži jemu prawiju a maćerka majka ł wjeńkokoseju jemu cžoło. „Mjesahujcź w zuśtje na lubeho Boha, na pacżeł a domišnu, mój lubi hólcže!“ Arnoscht trěje žebi žyły. „Ach, wój lubej dobrocžinwej starschej! Telko mnoho mam wamaj wotprošchowacz a ho dźakowacz. Kak dołrai dźěchtaj pśdeżo napschećżo mi. Wšěo, njeźyhum wamaj hanźby cžinił, žyni na waju dołge mucžby poćuchał. A tola žyni wjele na wamaj sakondźił. Hdyž běschtaj

Zbožowne nowe lěto.

Arabeska.

31 (Pokračowanje.)

Bežcže tola hischćeże na jenu ako dwě hodźinki nihdże do korczmy abo do kofejownje. Knjesaj Schklenčžka a Sskora, kotrajž staj tu tež bykoj a dhyschtaj domoj, bórbjeschtaj tehorunja hischćeże nětdże na karanczż piwa. Sawěcže nětdże ža dwě hodźinzu budże mój muż wěcże hižo doma a njebudże-li — nó, potom pomhaj jemu Bóh Knjeż; to pał dostanje wote mnje!“ pusołeschće ho domownika.

„Njemjerjaj ho a njekomdź ho! Wój ke mni na nóż do khorowinje. Mam dźenża bjes teho inśpeżiju. Mójejch na mojim koju pschihódnje ho wuśpaca a ja ho na khwilu, hdyž śmeju śwobodno, nacżahnu na walatku“, poskiči mi Zalina.

Njeśby ža mnje nicžo druhe hacż po pschećełowej radże jednacz, a tehodła krocżach ł nim dale.

Dugy po puću a pschi sastawaju pola našeho doma běchmoj ho tak hižo dołho dosć sadżerżałoj a tuž khwatachmoj cžim bóle.

Sa pjeć minjschichinow stejachmoj pschi khorowni, wulkem a dołhem ta twarjenischcżu. Zalina satorhnu ża śwónczż a ża wokomik wotewrischo ho schćerke wrota, pśdes kotrejž sostupichmy do torhoża. Śnydom pschi wrotach we śwojej łożi śedźeśche hacż do wuschow w łożuchu sababjeny wrótnik, kiż namaj torhnywschi sa schćroki rjemjeń wrota wotewri, kotrejž ho hnydom ża namaj sażo sacżinichu. Wónsnawschi doktora Zalinu, postrowi wschón sasparty a njetarajo ho hižo wjazy wo naju, hotowaschże ho w śwojej lenoschcże k dalschemu spanju.

Krocżach ża Zalinu, kotruż mje po dołhej thódbje wjedźeješche k schćerokim śchodam, po kotrychż stupachmoj horje.

Pśdi pschiźdźechmoj do prěnjeho poschoda a minnywschi nětotre derje wobśwětlene khódby, na kotrychż nětko wěso dotpolna cżichina tnjeżeschće, stejachmoj pśdeh durjemi, kiż mějachu nad sobu maku tafliczku ż cżikom diwazym.

Zalina pschi durjach ho wobrocži a praji: „Njebudże cži snadź njeluboo, powjedu-li cże do našeho budlenja pśdes sal thornych, pschi tom wotbudu wschak śej dugy hnydom jedyn wopyt a potom móju wokoło hodźinki ż tobu hromadże pobyć.“

„Jenož dźi, wschak wěsch, so nimam śkabych nerwow“, pohonjowach pschećeła.

„Dyrbju cži rjec, so ta městnosć, do kotrejež nětko pschińdźemoj, je postajena ża pschebywk thornych, kotrychż bny žu ličzne. Njebudże cži to njepschijomne?“ wotwlakowasche ho mój pschećeł.

Wuśmjujach ho a kiwnych ż ruku Zalinje, kotruż nětko hakle durje wotewri.

Mój sastupichmoj do wyśokeje a rumneje žurle. Po woběmaj stronomaj stejachu w dwěmaj rjadomaj łoża. Na thjoch ł nich wotpocżowachu thorni. Wulka lampa ż tocżenej schkleńcu rośejcżeleschće po zyłej městnosći błuke,ale doźahaze tola śmětko. Tak rucże hacż sastupichmoj, posběhny ho we kucże ż niśkeho stoka żónśka postawa. Zalina śpěschnje k njej ho wobrocži a praji: „Nicżo noweho?“

„Nicżo, knjeże lěkarjo; starý we kucże cżikło śydme, měnju, dźenża słónczi. Cżikło dwanaste wuhli, so je jemu lépje, a cżikło pjate wjele two śebi njewé.“

Zalina kiwny ż hłowu a potom krocżeschće pśdes sału do napschećżiwneho kuta ł koju, ł kotrehoż běschće cżekże wodychowanje thornych. Dźech za nim a śwostach nětchto krocżeli za nim stejo.

We koju leżeschće śucha muźiśka postawa, kotraż śda ho bycż jenicżkż ł łoścži wobcżehnjenych śe żołtej śeśuschenej koju. Pschewschchu měru wobeżeżnje a njeprawidłownje a ł korcżenjom wudrěwasche ho jemu dych ł cżeżko ho śdźehacżeho wutrobnja; na cżole wupupowaschże pót we hłubokich łapkach, mjeś tym so na śpadnjetnymaj łizomaj ho cżerwjene błeżki błyschcżachu.

Wocżi běschtej murcżnej ho sahładałej do dalokoscże a nětko sakótwischtej na mtodem lěkarju.

Śda ho, zo bě jeho thory śpóśnat, dokelż ho poźmětwnu a w jeho wócżtonaj pokasa ho żiwiścži wuras.

Wtom wokomiku wschak śmóżni ho jeho duschacż, dołhi kaschel, a śda ho, so khipre strójśtwo seśkabjeneho cżeka za wokomik śhażnje.

Zalina śłoni ho te khoremu, kiż běsche śkoro hižo śe starzom, haczeunjeż mějesche wschě wołoży hyschcże cżorne, a śwaha jeho poźbeże. Sa khwilu wocżichny jeho kaschel, a thory, śpróżnje sa dychom łojo a dudźawje jachło bóle dyżli prjedy, ł wuraśom wulkeje bolosće, ruku na wutrobnjo cżiśchcżo, śleśny ho sażo śwólna naśpjet.

„Nó, kak wam je, starý pschećeło? Chżeże-li trochu malcżnowieje wody?“ wopraścha ho hakle nětko Zalina khoreho, kiż ł hłowu pokiwny. Lěkař wja ł błidka pschi khowje thoreho žudobjo ł cżerwjenej mokrinu a kedźlivije ju pschistaji ł hubomaj cżerpjajeho. Tutón pijesche pomałku a dołho a wupróśdnivschi žudobjo hacż do pokoju, dżakowasche ho ł dżakownym pohladnjenjom ża posticżene wocżeśtiwjenje.

Sa khwilku pał prajeśche ztabje ł lěkarjej: „Knjes doktor, cżuju, so dże so mnu te konjeż.“

„Wy drje śo mylicże, wschak budże sażo derje“, pokrjesche Zalina dobromyślnje wobeho mrěżażeho.

„Njebudże, wschak njebudże hižo, to wěm derje“, saprěwasche thory rośtužnje a se śtabym posputom wuśmějka. „Bórzy to tudy bodźéża“, pokasowasche ł wjetyżej ru ruku na śwoje wutrobnjo, „a ja dam tudy městno druhemu. Moje cżikło a mjeno ho wumaśnje a pschihódże śem sażo druhi ł poślednjenu bédźenju.“

Pschi jeho śłowach pschohladnych nimowólnje na tasliczku nad jeho hłowu. Pschi cżikle hydom śtojeśche ł krudu napżane: „Józef Dub“.

„Śtym ho ł Bohom a śwétom wujednał. Śtym pschihotowany“, praji wośpjet thory po małej khwilży.

Zalina mjelcżeżeche a ztahny thoremu ł łoka po ruży, cżyhżo jemu do hibka mańacż. Dołho jón dżerżeżeche se śwojej prawiju a staroścżiwje jón wobkedźowasche.

Sa dołhu khwilu pusche ho wotemrěwaju hižo ruku a pokhmurjene wobliczo, po kotrymż nětko ł prawiju pschećeła, dotwasche twidźomnje śwédżeżenje, so cżuje ł wumělrazym nutrnje żobu.

Na cżahnjiku, kiż prědku w śali wiżaśeże a ł cżicha tikasche, pokasowasche ruckża tśi śchtwórcże na dwanaccżich.

(Pokračowanje.)

Hischcze žiwaj, wjazy wjeześla mójach wamaj cźinicz, mózach bóle dźakowny bycź a wjazy lubosce hischcze wopokasacź. Kelko dobreho staj na mni cźiniłoj. Kak so wjeześelischtaj, hdyž poßłuchnje waju pschikasnje dopjelnich, hdyž buch we schuli a wot lubźi pothwakeny. Wjmicze nětko hischcze kuźgazery dźak ka wschu wopokasanu lubosćo."

Arnoscht steji a myßli. Najprjódzy lubý nan cźaßnosćo wopuschćaj, połdźisko luba maczerka. Nětko po létach k wdemniu dóńdże, schto je mět a schto je zhubić. Kelko lět je mjes tym saschło. Pomnik je so tróschtu połbilik a še stanowzow (Cyhen) farosćeny. Jeho wocźi dźetaj psches njeliczomne rowy. Schto je po prawom cźłowjek? Wón drje steji hischcze w najßpschich létach. Ale kak dołho — a teź wón budźe spacź pod seleným dornom. Hacź budźe jedyn ſ jeho hólzow na poßmjerkytym dniu teź jeho row worytacź? Hacź budźa dobrocźiwe ruzy tam a ßem selenu hakźku na měßno poßledniscźo wotpocźinka połoźicź? — —

Nadobo widźi na rowach lubźi steio. A łóźdy, kiž do zyrkwje dźe, stupi k rowej ßwojich pschimuwnych a rosmowja ßo w cźichim paczeriu ſ nimi. Pod wupßchenym rowcźkom ßyja starschi a krejni pschećeźelo. Teź Arnoschi dźe do maleje wjeßneje zyrkwicźki. Wo wjele ßwjatoczßischo hacź w prjedawschich cźaßach ßa ßo jemu wschło bycź, wo wjele połoßnischo hacź we wulkej měschćańskej zyrkwi. Po kemischach dźe do wßu, do lubej ródnej wjeßki, wopytuje tu a tam ßtarych ßnatych a pschećeźelow. Prjedy hacź na diwórnischźo dźe, rozhowuje ßo hischcze ras ſ lubymaj ßtarschimaj. Bóh wě, hacź ßo ſ létu ßaßo widźa. A ßaßo ßtupaja jemu ßylzy do wocźow. Kedźbliwje ßtłoczi ßtanowa na pomniku tróschku na bok. A jemu je, kaž by ßwojej mazcerzy ßlébrojaßne wokny ſ mjeßnowcza maßkał. S ruku ßjedze pßches jednoru taflicźku, pßches wurubane pißmiki — kaž by lubemu nankej naczołne ßaldy hładkowak. Wěmy hischcze ras prawje połoźi, ßejmuje klobuk, wußpěwa cźichi Wótczenaß a dźe mězrije mjes rowami ſ kérchowa won. Pschego ßaßo wobroczja ßo a pohladuje wrócźo na hórku, pod kotrejž jeho najwjetßche ßwětne ßbożo wotpocźuje. Cźuje we ßebi bohate ßohnowanje, kotrež ſ tuteho měrneho ßemrjetnych!

Cźeßko-ßerbßki wjeczor na woßławjenje 60. narodninow Adolfa Cźerneho w Prazy

(Jc) Po dołstojnych woßławjenjach 60. narodninow Ad. Cźerneho w Hradcu Kralowej w róbnem jeho měßcze, hotowaßche ßo teź Praha k tomu, ßo by pßchi wurjadnej pßchileźnoßći, kajkaj ßu ßchećeźdeßaćnjy, wuwrajika jemu dźak a dawa jemu cźeßć ßa wßchě te njeprjeßhladne dźeła, kotrejž je ßa lépße cźeßkeho naroda a SSkowjanßtwa wukonjak. Rozumjeßche ßo ßamo wot ßo, ßo ßarjadowanje dołstojneje manifeßtacije dyrbjeßche na ßo wßacź towarßtwo, kotrejž njeße jeho mjeno, a kotrehoż ſ protektorom wón je.

SSobotu, dnja 18. winowza ßeßdże ßo w měßtnoßći towarßtwa „Hlahol" rjana liczba jeho cźeßcźowarjow, pßchećelow ßkowjańßkeje myßliczki a ßerbßkeho ľuda. Po wuwjedowanju wobezir hymnow, cźeßkoßłowakßkeje a ßerbßkeje, kotrejž pßchednjeße towarßtwo „Tovačovßky", wußtupi jako ßwjedźeńßki rěcźnik mißchtr Ludwik Kuba, kiž je wot mlodoßce ſ pßchećeźelom a ßobudźěłacźerjom jubilara, a bě tehodła k wuwjedźenju taßkeho cźeßtneho nadawka derje wołeny. S jednorymi, njeßbarnymi ſ ßkowjanami, tam a ßem ſe ßabalom pßchednjeßennymi, wukoźi ideju ßkowjańßkeje wßajomnoßće, kotruž wokßtatwjeny zyle ßwoje žiwjenje pßtowaßche a roßcźerjeße a w kotrejž zyle jeho dźěło kótrnjeße abo ſ njeje wulhadjeße. Mißchtr Kuba wußaßni mytliczku ßkowjanku zyle na ßwoje waßchnje, pytajo ßa nju pßchirunanja w hudźbje, maiematiky a eßtetiku. Po jeho měnjenju njeje mózno, ßebi ju pßchedßtajicź tak jednorje, ßo bychu měli wßchitke bloky ßkowjańßkeho khóra klincźeź ßtajnje jenak wyßoko abo nikło, jenak ßłabje abo ßylnje. Hudźbne ßakonje ßebi źadaja wßchelakorośći bloków w ißkadbje, ßo bychu byke w ßtajnym pßchećeźiwopwebibu; melodije, motiwy a themata dyrbja měcź tharakter rosdźělny, wßajomnje ßo dopjelnjowaja, po pßchidźadze teź ßebi pßcheßißwjaja. A tak teź wośtudy SSkowjanßtwa ßu wulka ßynfonija, pßched wěkami ßapočata na jałkadnym temacje ßkowjańßkeje myßliczki. SSymfonija njeje dotal ßkónczena, ßtejimy w ßrjedźa. Někotre źadły ßu ßnadź hotowe, ale wulkupuja nowe motiwy a potajnoßće, kotrejž bychu naß mohłe najbelnicź po pßchidźadze ße ßtrachom. Njeßwißcźimy-li wßchak ßo ßkowjańßkeje myßliczki, budźe ßimfonija dokónczena w harmoniji jußka a radoßcźe. — Polne pßchihłoßowanje namała rěcźnik teź ßa ßwoje głowa pokaßujo na to, kak je ßo ßkowjańßka myßlicźka roßcźerika w SSkowjanßtwu a tajßich wußłědkow je dotal mała. Bieß njeje by ßo ßwětowa wójna hinak ßkóncziła. — SSkowjanßka wßajomnoßć wßchak ßo njeßmě twaricź na fyßißkich mózach — na hßpodarßkej a wójnßkej mozy jenotliwych ßkowjańßkich narodow, ale dyrbi měcź ßwój ßdonk we ßkowjańßkej dußchi. Rěcźnik wuji k wujaßnjenju ßuźnoßerbßkich pěßeń wo kralowicźu Markn, kotruž bě ßebi nětdy w Bołnißtej ßapißał a wo kotrejž ßo powěda, ßo k wuwjedźenju wulkeho ßkutka njeßłußcźa jenoż fyßißka móz, ale teź wóiroßcź a ßaßnoßcź ducha. SSßwoje wułzy ßajimawe głowa ßkónczi rěcźnik ſ Aristotelowej definiziju rjanoßće „jednota we wßchelakorośći" měnjo, ßo hodźi ßo teź ßa ßkowjańßku wßajomnoßć.

Derje wołeny programm, wobßtejacy ße ßpěwow, hudźbnych poßticzenjow a rezitazijow wupißelni dałßchi dźeł wjecźora. SSpěwaße towarßtwo „Tovačovßky", kotrež nawjedowaße wubjerny jeho dirigent, prof. D. Trnka ßaßpěwa mißchtrowyje cźeßće ißkadby, konzertny ßpěwar inj. Jarošł. Chwała poda pokaßi ßerbßkich narodnych ßpěwow a někotre Dworzakowe ißkadby, knj. Mil. Kolbłowa ßahra něßchto ißkadbow na harfu, knj. Leńka SSmolerjeź, kotraj we narodnej drańße wußtupi, deklamowaße pětnje Nowakowu „SSlatu Prahu" a někotre baßnje wołßławjenjowe, pschełożene do ßerbßcźiny wot Cźißchinßkeho a rezitator Ad. Dobrovolny pßchednjeßły tehorunja wjazy pokaßkow baßni Ad. Cźerneho.

Wulkotnje porađowny wjeczor je we wßchěch pßchitomnych ßawoßtajił najßłubßchi faczißchcź a je bjes dwěła dobył ßłowjańßkej myßliczy a naßchemu narodej nowych pßchećelow. SSa jubilara pak je był ſ wuraßom dźakownoßće a cźeßcźenja ße ßtrony pßchećelow a cźeßcźowarjow jeho dźěła a ßtutkowanja.

*

Naßajtra njedźelu 19. winowza ßeßdźechu ßo ßobußtawy towarßtwa „Ad. Cźerny" a pßchećeźeliß wołßławjenja w Narodowjańßnym muzeju, hdźeź bě towarßtwo hromadźe ſ direkzißu muzeja ßrjadowało ßerbßku wußtajenźu. Adolf Cźerny bě ßam léta dołho ſ rjadowarjom tuteho muzeja a pßchi tom bě ßerbße kulturne pomniki hromadźił. SSa wußtajenźu ßtej wuprózdnjenej dwej měßtnoßći; w jenej (prěnjej) ßu ßkoje — hornjo- a denjołużißće — bohużeł jenoż we malo wołßcźinach, a nětkotre jara źadne ßkoje łuneburßkich SSkowjanow. Kubowe wobrazy ſ wobeju jeho puczowanjow do Luźizow dopjelnjeja a ßaßtupuja pobrachowaze ßkoje. Widźimy tu teź nětkotre ißchinje a hamory ſ Ekrożißća a Kulowa. W druhej měßtnoßći ßetkamy ßo ſ mnohodami ßerbßkeho ducha: ſ wubranymi dźěłami wßchěch naßchich pßozowarjow, ße ßerbßkim nowinaßtwom, ſ propagowanßkimi ßpißami, ſ portretami naßchich wótczinßkich atd. We wołeßitej ißchini ßu wußtajene wßchě dźěła Ad. Cźerneho, kotrež ße pißał nam a ßa naß.

Wo wußtajenych wěßach wukkadowachu mißchtr Kuba, rjadowar muzeja dr. Fabian a jednaczeł tow. SSmeßchkał. Mjenowani knjeźa maja teź wo dobrym a pßcheładnym ßarjadowanju zyłeje wußtajenźy najwjetßche ßaßłużby a tehodła ßtuchcźa jim naßch dźak!

Wußtajenźu wopyhachu pßchi pßchileźnoßći mjeßynarodneho antropoloßkeho ßjeźda w Prazy wucźeźerjy ſ zyłeho ßwěta a pokaßachu wulki ßajim wołeßnje ßa naßche kroje.

SSrudna dopomnjeńka

k ßmjertnej njedźeli na padnjenych wojakow

O, pożadana hórka
tam w zułoße dałoßki!
Kdy bych ßej wjacź mohł kßchidła,
bych ßwojbom leczał k njej
to drohe měßno pytacź,
hdźeź wojak lołżonjeny,
wot ßmjertnych ranow kryty,
bu ßemj podaty.

Drje wém, jo ßylzy ſ nowa
tam běźa bohaßcźo,
ptacź a źadoścź moja
dźe na to měßtaczko,
ßo mohł tam wopßakowacź
toh' drohoh' wuměnjenoh'
a ßemju wojimowacź,
kiž ßchikmyła je joh'.

We wojowanju padnył
je wón ßa wótzny kraj
a k Bożem' měrej cźahnył,
Bóh da jom' Bożi raj,
je jandźała jom' pßßłał,
kiž dom joh' pßchewodźi,
jom' měr a pokoj dadał
po wójnßkim ńemęri.

W zuſej kłońej ßemi
ßiwój row won doßtał je.
tam cźißche nětko leźi;
joh kchijił ßtrażujo;
tón praji: S wójnßkej harj
tu wojak wotpocźnje,
dom njej won pßchißłoł wjazy
— a tola doma je —.

Wón ßiwérny bęßche wołtał,
kaž ręcźeł padnył je,
hacźrunjeź njeje doßtał
tu kraßne dobyćź,
dha tola jeho mjeno
ßo ſ cźeßcźu mjenuje,
ßa wótzny kraj wßchak jeno
da ßwoje žiwjenje.

Ja pak ßo nochcu podacź
bjeßkóncznej trudobje,
chcu Bohu wßchitko dowacź,
wón ßwětło, trochcź da mi.
To wßchak bě jeho wola,
ßo tak pßchińcź dyrbjeßche.
Tuż wopomń buścha tola:
„Wßcho Boże wodźenje!"

Daj, ßo by ßwérni byli
my wßchitzy bo konza
a dhyž ßmy bokonjeli
a kńuz je bźdźenja,
dha wjedź naß, luby Wótcźe,
ßa ruku ſ ßebi dom,
ßo jaßo wohładamy
ßo ſ wěcźnym wjeßelom.

J. L we W.

Poßedźenje wokrjeßneho wubjerka Budyßchßcho hamtßkeho wokrjeßa.

Póndźelnißke poßedźenje bobu ſ tym na wažnoßći, ßo hamtßki hejtman a knjez měßchcźanoßa Seidel ſ Korjymja ßo w dleßchim roßłożowanju k prěnjemu dyrbej onjeßneho porjada — wokrjeßnemu ßjedź 3. nov. 1924 — wuprajißchtaj. SSe ßtrony łéwizy bźchu ßo mjenuja hamtßke hejtmanßtwo a wßchelazy ßaßtojnizy winowali, ßo je jich jednanje pßchi wotwotzanju měßchcźanoßkow Heßlejna, Schmidta a Knobßlocha jenoßtroniße a njeßakonßke była. Hamtßki hejtman kaž teź měßchcźanoßa Seidel wotpokasachtaj rajnje tute wudawanje jako wopaczne, ranjaze, kotrež wahladnoßći hamtßkeho hejtmanßtwa jenoż pßchikdźi. Dohdź bźchu wßchelazy ßaßtupjerjo hißchcze k tutej naležnoßći ßo wuprajili, móżeße ßkónczne knjes hamtßki hejtman dr. Jungmann wuprajicź, a ſ dołcźeźenjom na to pokaßacź, jo je maczißna prěnjeho dypka nětko wuſajßnjena a ſo je ßo jednanje wubjerka ſ tym ßaßo na wężowny poołoźk ßtajiło.

2. dypk: dołstojne poradźenje: Wubjerk jednaße we wokrjeßnym dawku. Wubjerk roßßudźi, ßo maja gmejny, kaž dotal 1/5 ßwojich dołchodow jako wokrjeßny dawk wotwjeźcź.

3. dypk: Hamtßki hejtman na to pokaßa, ßo 4 wokrjeßnoßtny ßa zyły wokrjeß ſ 110 000 wobydlerjemi njedołaßaja. Tehodła dyrbi ßo hißchcze jedna pßchißtajicź.

Ńeńcźanßka gmejna namjetuje, jo by ßo w ßkubißchach dom ßa nózłeh njemęźaznych poßtajił. Naležnoßć ßo nałkwißne wołßtorcźi. Mtynßkej Ocźe Schneiderej w Bźłej Horje ßo jeho dowolnoßć ſ 3. aug. 1923 podtßchi, ßo ßmě na ßwojej leżomnoßći cźo. 106 w Bźłej Horje turbizu połtajicź.

Prośiwy a komißije. SSchwalßchu ßo: Prośiwa Mjr. Säuberßcha w Njeźwaczißke, ło by ßo jemu dowolniołej hołpodowanja na zyłe léto podźěłchiła. Prośiwa Bźdrja Franki w Nowym Bronju wo korczmaŕßke prawo.

Wobkhodowy porjad ßa wokrjeß ßo pßchija. Do njeho pßchißtaji ßo hißchcze poßtajene, ło njeßmědźa kokjeńni dźěcźi, kiž ßu ßtarßche hacź 6 lět, ßobu na kotbracź. Porjad ßa wobeńßchcźenje ja Njeźdaßchcźy ſ Prahu a Hnaßchcźami ßo ßkhwali.

Płacźißna za pruhowanje piwotocźazeje pßchiprawy poßtaji ßo na 1,50 hr., ßa kóżdy daßchi tocźazy hanaź 50 pf. Bethlehemßkemu wußtawej ja dźěcźi pßchißwolichu 1000 hr. SSa wójnßkich ranjenych a ßawoßtajenych ßozialnych a matych rentnarjow pßchißwolichu ßo hodowne dary, 35 000 hr. ßo ta to poßtaji.

SSa wólby do nemißkoßtatneho ßejma poßtajichu ßo jake ßamoßtatne hłoßowanße wokrjeßu: Dobroßchicy, Lutej ſ Nowym Lućźom a Licźank. Do wuźerka k pruhowanju możnych pßcheczißwenjow pßcheczißwo wólbnym liczńam wuſwołßchtaj ßo ſ nowa knjeź Komornik ſ Noßitz a knjeź ßkładownik Wjela.

Cyrkwinske powjeśće.

S Budyßchina. Njedźelu dopomnjeczja na ſmrętnych w Pětrowßkej zyrkwi ßmě rano 1/8 hodźin farař Berg predowanje, zyrkw. hudźba: „O Jeßu, ßwětło žiwjenja", moteta ſ orchestrom wot J. S. Bacha; pßchih. w 12 hodź. ßměje farař Großze predowanje ſ dobom ßa „Stahlhelm"; popoldnu w 5 hodź. zyrkwinßki konzert „Nemißti requiem" wot J. Brahmsa, wuwjedźe Heringße ßpěwne towarßtwo.

W Marijnej-Marczińej zyrkwi ßměje dop. w 9 ho, dźinach farař Großze predowanje, zyrkw. hudźba: „Bych chcył, ło bych doma był", duchowny hßerkuſch wot Alberta Beckera; w 11 hodź. ßměje duchowny Helm dźěcźikomßchenje; wjeczor w 6 hodź. ßměje farař Mende ßpołjozej a ßwój wotkazanje.

Sbérka ja ßawoßtajenych we wójnje padnjenych a ja wotkhadanje wojeńßkich rowow w njejßchcejelßkim kraju.

W cźßtnym haju na Tuchoŕßkim pohrjebnißchcźu dop. w 11 hodź. powßchitkowna wopomnjeńßka ßwjatoczłoźkej ße ßobußtatkowanjom wojeńßkeje kapały: farař Eder (Sbérka je poßtajena ßa ißdźeczenje nemęńßkich pomnikow na Tuchoŕßkim pohrjebnißchcźu).

Póndźelu wano 1/8 hodźin ßměje farař Großze ßchulßku nutrnoßć w Marijnej-Marczińej zyrkwi.

Sterjedu popoldnu 3/4 hodźin w Pětrowßkej zyrkwi modleńßka hodźina za njedźelnicze.

Schtwórtk popoldnu w 4 hodź. wurjadna ßhromadźizna Gußtaw-Adolfßkeho pobocznego a ßónßkeho towarßtwa ſ pßchednoßchkom Jeßunka ſ Jßchßtich kupßelow we „Societät".

Tydźeńßke ßaßtojńßtwo ma w Pětrowßkej zyrkwi farař Mende, w Marijnej-Marczińej zyrkwi farař Berg.

Zyrkwi ßej wutrjepjenej.

Krajnozyrkwinßke ßhromadźeńßtwo w Budyßchinje na rójowej haźy 31. Njedźelu dop. 1/11 hodźin njedźelßka ßchula, wjeczor 1/8 hodźin ßhromadźizna. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ßmjaßk młodźenc roßkładźe kicźeńßtwo ßa młodźenzow a źiwjenje na młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliśka hodźina. SSobotu 29. nov. wjeczor we 8 hodź. hodźina ßa mużow. — K. ßhromadźeńßkowy wothkadał Zimmermann ſ Budyßchina ßmě bibliśke hodźiny źriedu 26. nov. wjeczor we 8 hodź. pola k. pßekarßkeho mißchtra A. Hułtßcha w Hornjej Wjaßonju, ßchtwórk wjeczor we 8 hodź. we Wjeleczinje a pjatk wjeczor 1/8 hodźin pola k. łukarja Alberta w Zuźecach.

S Małeßcza. SSamjertnu njedźelu rano 3/8 hodź. ßerbßka ßpowjedź, dop. w 9 hodź. ßerbßto a 1/11 hodź. nemßka kemßchenje. Kollekta ßa ßawoßtajenych we wójnje padnjenych a k hajnju rowow we wukraju.

S Njeßwaczidła. Njedźelu ßmjertnych rano we 8 hodź. ßerbßka ßpowjedź, dop. w 9 hodź. ßerbßka a 1/11 hodź. nemßka Boża ßłużba. — Pop. w 5 hodź. nemßka powjedź. Kollekta ja ßawoßtajenych tych, kiž ßu we wójnje padnyli a ja hładanje wójnßkich rowow w njejßchcejelßkim kraju.

Předźenak

je w Hrodźißchcźanßkej wołładze, hdźeź na wjele łuwjow a cźetow, kiž jeho rady widja. Jako w nozy pomaku do Worzyna ßtwaße a jeźi ſ cźicha ßpěwaße: „Te cźmo, ta cźma tak wulka je" — wobładny nadobo po njeßpi wótrnjewego ßmija. Leczeźe k ßemi dele. — Pßchedźenak by rady ßhonił, ke komu je ßmił be wuhenja ßaleczał. — Daloko to był njemóżeße. — Pßchedźenak by huydom tam ßchoł, ło by ßhoźiwnemu cźłowjeßej ßiwoje twory porucził, dokeź ßměje měßcze dołcź pizrjes, jemu zyły męch wotkupicź. — Njech ło to jemu tehodła thętße wołßewi. — Hdźeź je Pßchedźenot robył a ßchoł, to wßchitzy wědźa. — Pßchedawa ßamčeze wßchitko jara tunjo, njehromadźi pjenjeźy, dokeź jenoż ßa ßwój wßchedny khleb! — Ale ßwoje twory by rady bórzy wotkbył. Teź knjes Janak w Budyßchinje na to cźaka!

Program Sserbſkeje ludoweje strony!

Njesbožowna wójna a jeje srudne sćěhwki ßu nasche hospodarſtwo, haj eksiſtenzu zyleho nascheho luda pódryle, pschede wschém wulkokapitalſka ruhrſka politika a cžorne wjeczerſke hibanje pschecžiwo dobyczerjam ßwětoweje wójny.

Njewěra, ßebicznosć, hrubosć, brojerſtwo a ßuwarſtwo knjeza město sprawnosćze a kſchesćzanſkeje lubosćze.

Sprawnosć pak a **kſchesćzanſka lubosć ſtej tón ſaklad,** bjes kotrehoż ßo měr a ßožo do luda a kraja wróczicz njemóżetaj.

Tehodla żadamy, so by w ſjawnym a privatnym žiwjenju ßo skónczinje woživił kſchesćzanſki duch sprawnosćze a lubosćze. Saßudżamy wschu hidu a wschě schczuwanje pschecžiwo kajkemuzkuli ludej abo ſtawej. W kóždem cžłowjeku widżimy ßwojeho blizſcheho, kotrehoż mamy lubowacz.

Sprawnosć a kſchesćzanſka lubosć ßebi żadatej, so ßo **skónczinje pſchestanje ſe wschém ſjawnym a tajnym potłóczowanjom ßerbſkeje narodnoſcze w zyrkwi, ſchuli a ſjawnym žiwjenju.**

My Sserbja bydlimy a dżełamy na **ßwojej ſemi,** kotruż ßu naſchi wótzojo pſches wjele ſtow lět ſe ßwojej krwju ſchkitali a ſe ßwojim potom krjepili. **Nascha wótczina je nam ßwjata.** Nichtón njeßmě nam ani bruſlik nascheje ſemje wjazy rubicz. We ßwojej rjanej domiſnje njechamy dléje bycz ſtaczenjo druheje rjadownje, ale żadamy **runoprawnosć w politiſkim, hospodarſkim a kulturnym žiwjenju.** Wſchón ßerbſki kraj w Hornej a Delnjej Lużizy ma ßo w ramje němſkeje wuſtawy ſjednoczicz do ſhromadneho ſarjadowanja, ſo mohłej ßo jeho ſprózne hospodarſtwo a jeho wyßoka kultura lépje ſchkitacz a hajicz.

Zyrkwi ma ßo polna ßwoboda popſchecz a ſchkit w jeje ſkutkowanju. **Schula** dyrbi dżeżi w kſchesćzanſkim duchu wukubłowacz na ſakładze macerſcheżiny.

Żadamy **ßerbſkich duchownych a ßerbſkich wucerjow** ſa wſchitke naſche zyrkwje a ſchule.

A każ ma ßo Sserbam wſchudżom w zyrkwjach ßerbſki prědowacz, tak dyrbi tež **nabożna wuczba** ſa ßerbſke dżěcži bycz **ßerbſka a wſchitke dżěcži ßerbſkich ſtarſchich** dyrbja w ſchuli dokładnje ßo nawuczicz, **ßerbſki cžitacz a pißacz a ßwój lud a jeho ſtawiſny a kulturu ſesnacz.**

Żadamy **krěnju ſchulu** ſa Sserbow a wuwuczenje ßerbſkich ſtudentow w macernej rěczi.

Najnaßniſchi ſtaw nascheho luda je krěni ſtaw a dżełaczerſtwo, saßy-woßebje **burſki ſtaw.** Sskréni ſtaw, ratarſtwo a dżełaczerſtwo njeßmérnu a njeſprawnu cżežu dawkow dléje ſuſesc njemóża. Wſchě nuſne **dawki** maja ßo ſprawnje rosdżělicz po dokhodach, **mudriſcho ßo ſběracz a rosumniſcho ßo wužicz.** Wſchě wudawki, kiż njeßu zyle nuſne, maja ßo ſaſtajicz.

My żadamy ſchkitanſke zło ſa ratarſke wuplody a ſtuńſchenje hospodarſkich a żiwjenſkich potrébnosćzow. Tehodla maja ßo te dawki, kotrež podroženje ſawinuja, wotſtronicz.

Żadamy **wězywuſtojnych ſaſtupjerjow** ſ naſcheje ßrjedżiſny we wſchěch inſtanzach knjeżerſtwa ſa naſche hospodarſke a kulturne žiwjenje.

Sozialne ſakonje maja ßo porjedżicz.

Dżełaczerjam dyrbi mózno bycz, ßo ſe ßwojej ßwójbu ſ cżeſcżu żiwicz a na kulturnym poſtupje cżaßa dżěl bracz.

Schtoż woßebicze napinaze a ſtrowotu podrywaze dżěło w fabrikach, wuhlowych jamach atd. naſtupa, ſaſtupujemy żadanje dżełaczerjow na 8 hodżinſki dżełanſki dżeń. W ratarſtwje a druhdże ma ßo dżełacz tak dołho, każ cżaß a wobſtejnoſcze to żadaja.

Prěnje **prawo na dżěło** ma domjazy dżełaczer.

Saßydleńſke praſchenje ma ßo rosumnje rosrißacz, tak ſo naſche burſtwo njeby ſ nim ſchkodowało.

Pſchedkupne, wukupne a ſzyła wſchitke pſchedprawa knjeżich dworow maja ſpadnycz.

Wſchě **wyſchnoſcze** a **ſjawne organy** ſtata, każ ßudniſtwo a hetmanſtwo, finanzne wuſtawy, poſt, żelesniza, polizija atd. dyrbja wjedżecz, ſo ßu wone **luda dla tu** a **niz nawopak.** Dyrbja tehodla pſcheczelnje tež ſe Sserbami wobkhadżowacz a jim, ſchtoż jenoż mózno, k radże a pomozy bycz.

Rosmnożenje polizije w naſchim kraju mamy ſa njetrjebawſchi luksus, kotryż jenoż naſche dawki powjetſcha.

Sserbſki lud lubuje měr a pokoj.

We wſchěch ßwojich prózowanjach ſejera ßo na Bójſki a ßwětny ſakoń. Wſcho njeſakońſke wón saßudża.

Lětſtotki dołho pſcheſcżěhany a potłóczowany je wón tola hiſchcże żiwy a njeſkażeny.
A wón chze wostacz żiwy.
Wo ßwoje žiwjenje wón wojuje po woli Božej a tehodla żada a njepſchestanje żadacz

ſprawnoſcz a kſchesćzanſku lubosć!

Pſchedßydſtwo.

Kandidatnej liſczinje wólbneju namjetow Sserbſkeje ludoweje strony:

W ranſchojſkim wólbnym wokrejżu:

1. knjes lublej **Schpitank** w Sejżach pola Kamjenza.
2. knjes redaktor **Marko Ssmolej** w Budyſchinje.
3. knjes lublej **Jurij Żuż** w Njebjelczicach.
4. knjes męſczanoſta **Wirth** w Rachlowje.

W Lěhniſkim (prużkohornjolużiſkim) wólbnym wokrejżu:

1. knjes **Jakub Lorenz-Saléſki** w Běłej Wodże.
2. knjes pſchekupz **Hajeſch** we Łaju.
3. knjes **Jurij Walkin** we Wojerezach.
4. knjes gmejnſki pſchedſtejicjer **Tauſend** w Blunju.

Wólbny namjet w Lěhniſkim wokrejżu je ſamżny ſa wólby do němſkoſtatneho parlamenta a ſa wólby do pruſkeho ſejma.

Jako kandidat na krajnej liſczinje wólbow do němſkoſtatneho parlamenta każ do pruſkeho ſejma je poſtajeny:

knjez Jakub Lorenc-Zaléski.

Zwjazk serbskich spěw. tow.

Srjedu, 26. novembra 1924 wječor 1/2 7 hodź.

w „Krónje“ w Budyšinje

Wulki spěwanski swjedźeń

250 žónskich a mužskich spěwarjow **250**

z podpjeru solistiskich wumělcow. Na programje: nar. měšane khory a wšelake sola. Dirigent: **Bjarnat Krawc.**

Po koncerće **pyšny serbski bal.**

Wšě nohajcy

k štrykowanju a přištrykowanju přijimuje **Schteler** na Nowozalskej dróży 18 delka.

Derjezdźeršany zymski

zwjeršnik

za młodźanca je tunjo na předań na **Lotzeskej dróży 6** delka.

Rjana ćelčka

je na předań w Plusnikecach čo. 10

Lěto stara

jałojca

je na předań w Hastowje čo. 15

Kruwa

blizko ćeleću, stejt na předań **we Luzy čo. 26.**

Kruwa

cyle blizko ćeleću je na předań w Plusnikecach čo 8.

Wosokosudźena ćehniwa

młoda kruwa

je na předań w Minakale čo. 13

Młoda ćehniwa

kruwa

so kupi pyta. Adresy njech so do wudawarnje „Serb. Nowin“ zapodadźa.

Časnikar a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjetši skład

časnikow

złotych a slěbornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjeršćenjow

po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach.

Wulka dźělba

stejaceho lěsa

mjez **Rakecami a Nowej Wsu** při drózy, na Šešowskich ležomnosćach, ma so **póndźelu, 1. decembra** na přesadźowanje předawać. Prawo k sadźenju sebi wumělnjam.

Wobsedźeć.

Nazymska hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe **srjedu, 26. novembra 1924,** popołdnju w 2 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje.

Porjad:

Přednošk a namjety.

(Wječer w „Krónje“ wulki spěwanski swjedźeń.)

Wšitke sobustawy přeprošuje

předsydstwo.

Pódlanska zasłužba!

Štó přewozmje přijimanju za moju štrykowańju nohajcow? Pytam zastupjerjow na wšěch wsach.

Heinrich Reißig

we Wulkim Wosyku

(Großhänchen bei Domitz-Thumitz)

Telefon Horny Wujezd čo. 9

Piana křidła harmonije

dobre a płaćiny hódne

při přijomnym płaćenju

kupowanje — zamjenjenje — přenajeće

notowe kamorčki, notowe stojidła, klavěrowe dźěłki

musikalije

Hudźbny dom H. Jeremias

w Budyšinje na khěžorskej dr. 8

Telefon 421

Lehmannec konditorńja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

poruča k hodownemu swjedźenjej:

Božodźěśowe štricle, kuski na šom

jako wosebitosć: pópranccy, jenož samsny wudźěłk

oooooooo hodowne torty oooooooo

z pjećwa, marcipana a šokolady.

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wotmjane a batmjane tkaniny za drasty a suknje, ćopłe khołowy a košle, barchentowe łožowe plachty, běłe a pisane łožowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. dróży 2

Wukulowanje wo myta

we **Lazkowskim młynje**

dokóńčimy přichodnu **njedźelu a póndźelu** při našej kermuši **wutoru** wot 4 hodź. je **wukulowanje jenakich ličbow** a na wječor **rozdźělimy myta.**

Wuhlad na myto maja jenož ličby 21 a wyše.

Wotewrjenje wobkhoda.

Dźeń 15. novembra 1924 sym we **Wowanjowje** a **Psowjach**

twarski wobkhod

wotewrił.

Poručam so k wuwjedźenju wšěch do powołanja přimacych dźěłow a přilubjam, zo budu so stajnje pročować, mojich česćenych dźěłodawarjow z najlěpšim a swědomićiwym wuwjedźenjom wšěch mi dowěrjenych nadawkow a z najspěšnišim poskutkowanju spokojeć. Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Max Lodni

twarski předewzaćel.

Hosćenc w Sernjanach.

Kermušnu póndźelu, 24. novembra 1924

zjawne reje.

Wutrobnje přeprošuje **wjesna młodosć.**

Hosćenc w Konjecach.

Póndźelu, 24. nov. pop. wot 3 hodź.

kermušne reje.

Hosćencaŕ.

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dostać w Serbskej knihańi w Serbskim Domje w Budyšinje

Ćehniwy pos

je na předań we Wochowje čo. 8 pola Njeswačidła.

Pos ćěrobźiły blakaty, z mjenom „Mánne“ je so z rjećazom zhubił. Za myto wotedać pola **Simonec** we **Wjeselu** pola Minakała.

Srěnjojezyny

kóń

je na předań w Dźěžnikecach čo. 17.

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin“.

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Hodowna wustajenca

je wotewrjena

A. & W. Neuhahn w Budyšinje

na serbskej hasy 4

Naether's Reform-Kinderstuhl! Podźělne płaćenje so rad přizwoli.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěštk w „Serbskich Nowinach“.

Staršu holcu abo **wudowu**

k wothladanju skotu pyta při wysokej mzdźe a procentach **kublef Rychtař w Kolwazy.**

Wčera wječor 1/4 8 hodź. wotwoła Bóh luby Knjez z tuteje časnosće do swojeje wěčnosće po dźěłim čerpjenju našeho horcolubowaneho nana, přichodneho nana, dźěda, bratra, swaka a wuja

Michała Šołtu

wumělkarja z Trupina

w 72 lěće swojeho žiwjenja.

W Trupinje, 22. novembra 1924.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

2. přiloha k číslu 273 „Serb. Nowin“

Sobotu, 22. novembra 1924.

Wróčenje nahódnoseženych hypothekow.

Wjele žo rěčzi a pišu wo nahódnoseženju hypothekow, kotrež je wobkruczene w tsečim nuzowym dawkowym wukazu. Po §§ 1 a 2 wukaza nahódnoseža žo samoženja — še 15 prozentami stoteje hódnoscže. Tak stota hódnota placzi pola jedankow, na kotrež je wěricel abo jeho sawostajeżel do 1. januara 1918 prawo hóstał, na nich mjenowanu yjenježnu liczbu. Pola hypothekow potajsim, kiž su do 1. januara 1918 do wobhbežeństwa pschesche, je nakožowanje sakonja lohke. Pola posdyšscho dobytych hypothekow wobliczi žo stota hódnota po placzišnje dollara na dnju dobycza hypotheki. Wozmjesch potom 15 prozentow tuteje sumy, tak dóstanjesch nahódnoseženu pjenježnu liczbu; to je potom tuczašna placzišnosć hypotheki. Wobkedžbowacz ko ma, so žo wobhbežeństwo hypotheki halle potom jako dobyte placzi, hdyž je žo wobhbežet do lešomnoscnege knihi sawiżak. S tym może mějeczel hypotheki jara schlodowacz, dokelž sapiłanje do lešomnoscnege knihi tanje žo často tydženja, haj šamo měsazy posdyšscho, hač wottsupenje a sapłaczenje. Čžim posdyšscho žo sapiłanje stanje, čžim mjenje wěricel dóstanje, dokelž je wothódnoseženje sčasami jara spešenje postupowało. Wurunanje tuteho możnego schkodowanja wěricela tsečí nuzowy dawkowy wukas njedopuscheći, dokelž po § 2 może hdyž dołžnik potajsim wobhbežeć leżomnoscže, ponjeżenje nahódnoseženeho pjenjesa žadacz, hdyž žo to pschi jeho hospodarskim położenju jako nusne wupokaza, niž pak wěricel powyschenje swojeje zadanki.

Hypothekowi wěricelžo žo tehodła krucze nadžijeja a žebi žadaja, so by žo nasponmjenty dawkowy wukas k jich lešchemu pscheměnik. Kak daloko je tute žadanje wospravnjene, njetrjeba žo tu bale pschepytowacz. Pschi dołkonczným rozsudzenju wo nahódnoseženju budże žo dyrbjecz na powschitkowne pjenježne położenje kehdźbowacz. Bjes pjenjes kane nahódnoseženje! Wšo njebudże politissa mój jednotliwych stronow też na tuto rozhudženje, kaž na wschě druhe skutkowacz. Pschezo pak może žo rjez, so maja hypothekow dołžnicy wěsu lepschinu psched wěricelemi, kotříž po § 5 wukasa z króczenje dołha hač do 1. jan. 1932 žebi wužadacz njemóża. Husto wschak je wěricel z tym też spokojom, myslí žebi tola so hač do teho czasa žo sakoń hišcsche clasczischo pscheměni. Sa to wustupuja se wschej rasnoscu wschelake wulke swjaski. Tak dże może žo nimale z wěstoscu prajicz, so žo położenjo hypothekowych wěricelow w pschichodże tola slepschi.

Někto pak pytaja wschelczagy wobhbežerjo lešomnoscow, potajsim hypothekowi dołžnicy, tuteje njewěstoscze žo sminuja. Tuczi wupowědaja hypotheki, posticzejo je s 15 prozentami stoteje hódnoty, žwojim wěricelam. Tsečí nuzowy dawkowy wukas njeczi wo tym, hač smě dołžnik pschecziwo woli wěricela nahódnoseženu hypotheku wupowědacz a wupłaczicz. Wulas sakasa jenož wěricelam wupowědenje a žadanje na wróczenje hypotheki.

Knajny žud w Lipsku je k tutemu praschenju w sajimawym rosbudże žo wuprajił. Wo tym ma dołžnik prawo, hypotheku wupowědacz a wupłaczicz. Sčud wobtwjerdża wuzud we schérschim wuwjedenju.

S juristiskeho stejnischcza njehodži žo napschecziwo tutemu wuzudej niczo napschecziwicz. Tola dyrbi žo s cłowjeskeho stejischcza prajicz, so tsečí nuzowy dawkowy wukas prawa wěricelow jenož njedospokjnje schkita. Sabyeż pak žo pschi tym njejsmy, so praschenje nahódnoseženja je a wostanje czežka maczišna sa sakonje dawarjow, kaž też sa wschěch potrjechenych, haj sa zły lud.

Potomnik semjanskeje swójby na wotwucžach.

Psched Barlinskim kawnoskim žudom žudżesche žo žudam hižo derje znaty jebak, žwobodny knjes ſ Eglofſtein, rětzay też Ludwig Oerthel. Jeho žiwjenje je dosež sajimawe. Jeho nan pschiſtuſischeſche ſtarej ſnatej bayerskej ſemjanſkej žwójbje. Dokelž pak žo ſ dźiwadzelnizu wożeni a dokelž bě ſ nahranicznym dohladowarjom, tak wotwołoži ſemjanſtwo. Sšynej, kiž žo w lěcze 1894 narodži, da tehodła też mjeno Robert Oerthel. Sšyn pak bórzy na ſchiwe puczе pschiſhidże. S 16 létami bě hižo ſ nanom, macej hakle 14 lét. Oerthel puczowaſche do wukraja, ſo by žo jako ſchulſki jěchař wutwucžował. Jako ſemjan žwobodny knjes von und zu Eglofſtein žo do domiſnu ſaſo wróczi. Někto jebaſche w offizérſkich uniformach a ſtutkowaſche pódla też jako detektiw ſa mandżelſke naležnoſcze. W lěcze 1917 ponjerjowa žo ſam ſa ſtabowego wojerſkeho lékarja. Prof. dr. Oerthel žo mjenowaſche. Na tajke waſchnje najeda běſi wſchelake rjane wěży. Prof. dr. Oerthel ſtudowaſche w jenej Barliniſtej ſhorowni. Studowanje pak jemu njeſeſtłodži. Tam ſeſna a ſaſtudowa žo do wotbladarſki thorych a wucžerky ſ njej. S rewoluziju postupowaſche wón někto ſaſo hladajcy. Bórzy tu ſe zobuſtawom Drježdżanſkeje wojerſkeje rady. Pódla-ſcho ſeſna žo ſ rumunſkim pólkanjom Beldimanom, kiž ſebo do wójniſkeho miniſterſtwa a do miniſterſtwa ſwonkownych naležnoſczow ſawjedże. Na jeho próztnu ſoſta wupukas ſa rakuſke wójniſke miniſterſtwo, paž do Wina, Budapeſta a Bukareſta, ſo by tak mohł ſa němſkich jatych w Rumunſkej ſtutkowacz.

Město powěſczeho dosta miniſterſtwo ſwonkownych naležnoſczow dowěrliwu powěſcz, ſo je ſo baron Eglofſtein na wſchelake banki pjenjes dla wobrocził. Oerthel pak bě mjes tym k wſchěkej ſ Oſter ſchoł a też pólnemu marſchalej Mackenſenej. Do Barlina ſo wrócziwſchi, wudawaſche na wójniſtim miniſterſtwie, ſo pólny marſchal ſ Mackenſen wo auto proſy. Jeho próſtwa ſo dopjelni, wón dosta hnydom auto, ſo by jón do Budapeſta dowjeſł. Knjes baron jěbżeſche ſ někotrymi Rumunami w auże do Frankfurta nad M. Tu jeho ſajacu, ale bórzy dachu jemu ſaſo žwobodu. Někto jebaſche ſtraſchnje. Wón wuſtupowaſche jako rumunſki general, pak ſaſo jako němſki offizér ſ „pour le merite“, pak ſaſo jako lentnant ſ Richthofen. Jemu poradźi ſo wſchitko bla elegantneho wuſtupowanja a dokelž wjazy rěczow wobkrutejž. Hdyž jeho někto ſajachu, tak wudawaſche ſo ſa Argentiniſkeho, kiž jane ſkowcžko němſky njerozumi. Pódla-ſcho pak je ſo wſcheho wuſtnak.

Přilopk.

* **Nowe wo czahazych ptaczkach.** Czahopiſ „Umſchau“ pſchiniſeſe ſcžehowaze rospominanje. Najwjazy ptaczkow ſu dźeniſe ſwérjatka, kotrež jenož wo dnju ſwoju jědź pytaja. Dokelž pak w czopłych krajach dźen jenož 12 hodźin traje a ptaczki w najczopłiſchich hodźinach wotpocžeju, tak ſbywa jim jenož 8—9 hodź., ſo bychu ſwěh jědź pytałe. W naſchich krajinach ſu ptaczki w lěcze wot ranja 3 hodź. hacž do wjeczora w 9 hodź. — jenož pſchipołdnju na krótki czaſ niz — ſkoro ſtajnje po puczu. Dokelž ptaczki pomérnje wjele žyroby trjebaja, kaž nimaja w naſchich krótkich ſymſkich dnjach doſcž czaſa, žebi žyrobu naſobrarcz, tehodła dyrbja pak ſahłodnicz — pak druhdźe lecžecz. Pschiſpomnicz ſo hiſchcze dyrbi, ſo ptaczki wjazy jeſtow njeju, hdyž maja wjazy žyrobu. W puſczinach a czopłych krajinach njeju jene abo dwě jeży, mjes tym ſo ſame ptaczki pola naß 4—6 jeſtow njeju. W tamnych krajinach njenaſbéraja žebi telko žyrobu, ſo bychu telko młodych ſežiwiſe. — Hižo pſched někotrymi tydźenjemi piſachmy wo Sserb. Now., ſo je ſ najwažniſchej winu, ſo wſchelake druſiny ptaczkow naß wopuſchczeja, ſo njenamakaju doſcž praweje žyrobu.

Žadajće sebi

wšudžom, w kóždej korčmje, w čakańi kóždeho lěkarja a wšudžom druhdźe „Serbske Nowiny“

* **Kelko wobydleri je na žwěcze?** W poſledniej pokoju ſaſdźeneho lětſtotka je liczba wobydleri w kulturnych krajach ſo pſchemeniła. Tehdom mějeſche Franzowſka 38 milliſonow wobydleri, najwjazy je wſchěch wjeczernych europiſkich ſtatow. Němſka mějeſche 37, Jendźelſka 30, Sjednoczene ſtaty 36 milliſonow. Po nowſchich ſtatiſtikach je Franzowſka jara wróczo wotſtała. Ma jenož 1 million wobydleri wjaz, kaž pſched 50 létami, mjes tym ma Němſka dźeſa 44, Jendźelſka 49 milliſonow. Liczba wobydleri Sjednoczenych ſtatow je na 110 milliſonow ſrośła. Kaž ſo wobliczi, bydli na žwěcze ſyka 1800 mill., 500 milliſonow ſ nich ſu w Europje, 900 mill. w Aſiji, 200 mill. w Amerizy, 180 mill. w Afrizy. Auſtralſka ma hromadże ſ kupami w Cžiſchim Oczanje na 7 mill. wobydleri.

* **Wujwudžiwo na pſchedań.** Nad Bobrom, pſchi kuſtſej hranizy, wupſchestrěwa ſo rjane cžiſt ſ žwojimi ſumarnjemi ſtate mésta ſko Rahn; ſ hrodom a parkom jako ſ ſ dźiſchczom. Stemiſku wósmoſt ma ſo hnja dalo ſo do ſtarodawnych cžaſ w wróczo. S wopredka pſchiſluſcheſche mějeſkeho Hohenokemu (Glogau) hrabi, poddźi-cho wobſkedźeſche je po rjadu Cžeſko, Saſka a Braniborſka, a dwójny bu pſchedate; jimu Wallenſteinej, peto-u wjerſkej 1626 wuzaj 1795 kupi je Kurfi wósmoda Péir Biron tiž bu tik ſ prawoſtawom dźenſnich cžaſow obſkedźerow. Jeho tſeczi mandżelſka, Hana Do othea rodź. ſajnja trabinka ſ Medemi, kiž běſche 46 lét ſtarſcha, hdyž je manželſki mějeſche wulki dwór w Sydnju. S tej ſmjerzetu w lěcze 1862, pominuwſi ſo tej zyła kraſna cź. Jeje ſynaj běſche naſtarſchi ſyn Napoleon Louis de Talleyrand-Périgord, wójwoda Sahanſki a Wolenzanſki, ſ kenaž króſki cžaſ w Zahanu pſchebywaſche a lěta 1838 ſemrě. Prěnuk wójwody Napoleona Louis a 15 lět ſtary Franzoſa ſ amerikanſkim minom Howard wobſedźi w tuthwilu wójwoſtwo. Pſchi nětcžiſchich pomérach mina tutón wélo žiwych wobſkedźerjow ſ Zahanej, tak bjez wjele na to myſlicz, ſo bu hdy ſaſo tam ſahydli. Njeſmérne w bjezdźelnoſcze ſ žwojimi ſo tuthe ſtrany a ſ ſwojim wobydlerſtwom ſ wjeſkimi hoſtami ſwoje. ſa někto z hodła na pſchedań. Kupny pjenjes 63 ſo ſ wot 43 milliſonami ſt. hriwnow poſtajił, ſo ſi ſo pak hacž na hiſchcze pſchezo 6 bilku ſumu, na 35 milliſonow. Nj je pak nadźiſe, ſo ſo wójwoſtwo tak ſe tutón ſi nies pſchedacz hodźi.

* **Hora w Schwizy ſo ſypnyła.** Na brjohach Walenſkeho jězora, na cžarje Zürich—Chur, je ſo žobotu wjeczor wulki dźěl hory ſypnył, tak ſo bu jeleſniſka cžara na 150 m. daloko ſe pjerſchczu a kamjenjemi ſaſypnjena. Krótko pſched tym běſche tworowy cžaſ pſchejeł. Do hory běſche na tutym méſtnje khódba zementowanje wuryta. Sa blowku pſchiczinu ſaſypnjenja maja male ſemjerzenje, kotrež pjatk w kamjech lónczinach ſo pyny. Boja ſo, ſo ſo hiſchcze wjazy ſemje wotwali. S Züricha ſo pod 11. now. powe: Pſchi Walenſkim jězoje ſta ſo wczera nowe ſaſypnjenje. S wulkej prózu ſhotowjene nakhowine pſchiprawy ſ pſchestupowanju na pſchetorhnjenej jeleſniſkej cžarje ſo dospołnje ſniczichu. Na 200 000 kubikmetrow ſemje njeje hiſchcze ſo dożypnyło, tak ſo byrbja ſ wužypnanom jeleſniſkeje cžary hiſchcze cžakacz. Wodkhod wobſtaraju tak dołho cžežite awta.

* **Kaj je ſ Bóh cžinił.** Jendźelſki lětak Simpſon ſwoji žebi jako prěni, operaziju ſ khloroformom roſſuſchenjom wuwjeſeł. Nara wjele njepſchecželi dobu žebi ſ tym. Ssanu duchownſtwo bě pſchecžiwo njemu, a pokaſachu na ſłowa žwjateho pisma: „Se žiwſami porodźiſch ſwoje dźecžo.“ Simpſon pak wotmołwi duchownemu: „Wšecže to w žwjatym piſmje cžitasch, ale też tute praji žwjate piſmo a to nješcho prjedy, Bóh pósła na Hadama hłuboki ſpar, prjedy hacž jemu rjebło ſe ſtrony wſa.“

* **Wo afrikaniſkim wjeſelżiſtwje.** Hana Zundanowa, mandżelſka jendźelſkeho ſaſtopnika w Raniſchej Afrizy, je ſo ſ praſchenjom wjeſelżiſtwa domorodnych w Afrizy ſabéraza. Po mjenjenju nejzwuſtojnieje ſpiſowaczelki je wjeſelżiſtwo w Afrizy k žiwjenju nuſne, dokelž tam na nješoże 25 žonow jedyn muż pſchiſhidże. Kajſe bychu byle ſcžehowali, by-li ſo muż jenoż ſ jenej žonu wożenił? Žona njemohła hyeż žiwa, njeby ſo wudacz mohła, njeby mésta dźecži a njeby w hoſpodarſtwje ſtutkowała. So na muż ſ wjeſelżiſtwa wuzmł, to je myſlne. Wjeſelżiſtwo je ſa žonu do broła. Nječh ſo tej pſchiſłuſnje, ſo ſo jedyn abo druhi ſ ezeſcželakomnoſcze ſ wjazy žonami wożeni, ſo by wulke potomnſtwo ſawoſtajił. Czaſcžiſchko pak je ſ winu, ſo prěnja žona njecha telko dźěłacz a ſo ſama próżowacz a narjeżi mandżelſkeho, ſo ſ druhej žonu hiſchcze wożenicz. W žonym ſmyſle ſtutkuje tez druha žona na mandżelſkeho, tez ſlecza a tak dale. Kóżda žona ma ſwoju hłu. pola a ſtat a je tak ſe ſwojimi dźěcžimi ſ połwobodnej ſwójbu. Tak ſtanje ſo huſto, ſo dźěcži macz bóle lubuja hacž mana, ju ſchkitaja, ji ſłuſa. Husto doſcž wobaraja macz pſchcžeſkwo nanej.

* **Franzowiti lětaſki ſajmu ſmjerznje ſuſebaſiſ.** Heitman franzoſkeſho lětaſkeho łodźiſtwa, Madon, je na wospjewżenju pſchimżka w Bizerta ſe ſwojim lětadłom k ſemi padnył. Madon běſche hnydom morwy. Hdyż lětadło wo ſemju ſrażu, roſniezce cžłowjeka, kiž běſche na ſwjedżenju ſo wobdźělił. Nowiny powjedaju, ſo je Madon krótko pſched ſmjerzu hiſchcze wulki ſtutk bokonjat a tak wſtſchowny njeſboru ſabjéwał. Hdyż w powětrie runje nad njeſmérnej ſyłu pſchiſładowarjow leſeſche, kiž běchu ſ poſmjerzenju ponnika pſchiſkmatali, ſkónzowa ſu motor a lětadło ſo pſchewali. Běſche-li maſchina na tutym méſtnje dołe padnyła, bu ſo najwjeſcže njeſboże ſtało. S hroſu ſo ſotajwcži wudźerachu offizérjo, kiž pſchi ponniku ſtojachu, horje do powětra. Tu wuhladachu, kak Madon ſ pobłudnym mózomu napinanjom ſwoje lětadło horje ſtorżnu, kiž někto 50 metrow dale ſtecža. Tak padnu lětadło ſwanka ſyłu pſchiſładowacznje na ſemju, hdżež jenički cžłowjek ſtejeſche, kotrehoż, kaž je najpomnjeſe, roſniezce.

* **S wojerſka politiſkeho pſchecžiwnika ſtrělił.** W Caſtellamarje wola Neapla ſaſiſti wjedowſki ſapjeſnik a faſchiſt Imperato pſchi wótrej politiſkej roſmołwje faſchiſtiſkeho pobuſtawa gmejniſkeje rady na hażu pſchi ſwéczłym dnju. Mordaż je cžłowjek.

* **Sežohnił jeneho žwójbiwneho lubłowarſtwa.** Wésta N., wjedowſcha mandżelka jeneho lékarja, je hižo dwójcy žwoje žwójo w mandżelſtwje pytała. Mobej mandżelſtwje pak ſtej ſo dźěliłej. Tu ſeſna ſo jeneho dnja ſ 20 létnym bankowniſkom Hermannom Ahrenſom. Wón cžiniſeſche wulki ſacžiſkoj na nju. Mędemu mnożſenu prajił: „Méſtna je w najnjenſeſej khéżu... Ja mam bydlenje ſ pjeczimi ſtwami. Mój pak ſwójbnjej ſo ſ dwěmaj. Nadobu druhich tſjoch ſtwow pſchedamoj a ſ wudobytnymi pjenjesami ſapłaczimoj naju kwaß. Herman Ahrens ſahori ſo ſa tutón namjet a hnydom pſcheprożnychu ſo pſchecžeſko a znaczi Na wótrym czaſu pak wotſtudny pſchikhilnoſcz młodeho nawożenje, dokelž łukaſche, ſo na hiſchcze ſo nadeja ſo ſ tym ſo ſeſtkou ſe ſamej njewjeſtu prożowaſche. Tajſich wobſtejnoſczow dla praſchesche ſo Arens ſwojeho pſchecžela Hermana Damuna wo radu. Wupjeł bě tón, ſo běſchtaj wobſamkłoj, njewjeſcže wótry dźěł wobydlenſkeje nadoby wotewjacz. Ahrens pſchedwołoži jej ſaſchowane wobydlenſke ménjenje a wobrěcża ju, do Mnichowa jěcz, hdżež mějeſche tón bydlicz, kiž chżyſche do jeje bydlenja do Barlina cžahnycz. Dokelž pak tam pſchijědżeſchtaj, ſhoni, ſo je ju nawożenja nałkał. Do Barlina ſo wrócziwſchi, pſchekwapi ju nješchto hórſche. Wobydlenje jeje bě hacž na łehanſku jitwu zyle próżne. Ahrens bě ſe ſwojim pſchecželom wiſchiſko pſchjedał. Někto ſteſeſche młodučki njeſwójbny lubowar pſched ſudnikom pſchekſchiwjenja a falſchowanja liſcžiny dla. Statny wěcznik namjetowaſche wyſoke khłoſtanje. Sa żud pak bě żona we ſwojej ſtarobje njeſkaſſiſka ſwědkowa. Wuſud bě tehodła wo wjele ſtrandniſchi. Ahrens pokhłoſta ſo ſ 18 měſazami ſaſtwa, Damna pak ſ 3 měſazami.

* **S pſchedeſcžeſcžnikom do wójny.** Wojazy w poſledniim cžaſu wjele njenjenowaneho chineſeſkeho generala Feng Yuhſianga, njeſju jenoż, każ Londonſke nowiny piſaja, ſe tſelbami a kanonami ale też ſ pſchedeſcžeſcžnikami, wopraw-dżitymi zyle nowymi pſchedeſcžnikami na wójnu wucžaſnych. Mjes tym, ſo dźěł wojakow pſched Sſanghajom tłeſcžeſe hrjebje wurrwaſche, dżerżachu druhi wojazy wocžinjene pſchedeſcžeſcžniki nad nimi, ſo njeſbychu ſmółki. Napohlad tak wuhotowaneho wójſka, drje malo wojerſkeho facžiſkeho cžina. Nadźijomnje wojazy hiſchcze wjazy we pſchichodże domjazeje nadoby ſobu na wójnu dóſtanu a ſo tak wójna cžiſcže ſwój ſurowy ras ſhubi.

* **Hdyž w starych czasach dosta nažnicu.** Hdyž we starych czasach žebi někdo pjenjesy požčicej chyšche — cžinjachu to wšudom storo jenoż wulzy kujcka — sta so to często pod jara cžeškimi a husto ranjazymi wumjenjenjemi kotrymi bu so jenoż tón podcžinak kaž běšče w najwjetšcher pjenjezney nuzy. Wjetšcheje wěstosce dla, so dołžnik na kždy pad swoju winowatosc dowjesnu, postaji žebi wěricjel w dołžnym liscje prawo, swojeho dołžnika, jeli njeptacžesche, sjawnje wošambicž jako mjerza bies cžesce a hwjezdomja, jeho ranjaze pismja a wobrazy na zurkwinskich durjach, na radnizy, hajil samo na schibjenzu wupowěsnycž, wschem cžestnym ludzom jako hrozaze znamjo. W Braniborskej a tež druhdže sta so to hišcheze w 17. lětstotku.

* **Zyganska bitwa w cžasu.** S Lübeka so powě: Pónd'elu jědjesche wjetsicha cžrjoda zyganow s Treleborka do Saßnizy, kiž dzuchu na kupu Helgoland. W Saßnizach swadžichu so s wopitymi namórnikami w cžasu. Mózuje do so bijachu. Zyganki so zimje wobdźělichu. Wjazu wokrow so rozbi, wosy so wobschkodžichu, sceny so se krevyju nakapachu. S tuzym hołkom wotjědže cžah. Na Stralsundskim dwórnischczu telefonowasche so po straßu, so by wschědy zyganow a někotrych namórnikow sajala. Tuto so tež sta. Jedyn namórnik skorjesche, so je so jemu we boju 50 dollarow pokradnyło, jedna zyganka pak, so je 10 000 schwedskich krónow zhubiła. Pjenjezy pak nihdże njenamakachu. Kždy zygan a kžda zyganka so pschepytowa. Woni mějachu wjele pjenjes a drohotkow pschi sebi. Sa schkodu mějachu 20 dollarow saplacžicz a potom šmědžachu dale pucžowacz.

* **Wr. Jenz Schleiermacher.** Znaty šlawny wrědak Schleiermacher bě raz w jenej sabawje. Tam so jomni, kak jara hołacže so jeho předowanja wopytuja. Schleiermacher pschiwošłuchasche mérnje a słónczuje praji: „Do mojeje zyrkwje pschindu wošebje studowacz, žony a offizěrojo. Studowazy pschindu, so bychu moje předowanje zhlyschcli, žony, so bychu studowazych wohladałe a offizěrojo pschindu konow dla.

* **Pschikepana wowza na pucžowanju.** So su někotre „Klupe" wowzaj tež pschekleyane, ta shoni psched někotrymi dnjemi pschekupa s Elsterskich kupjelow. We Oelsnitzu bě žebi sa 60 hr. tajkeho tucznego wolmjaka kupił a se wojont domoj dowjesł. Hdyž cžasyche wowzu druheho dnja na pastwu dowjesc, hlej, schtó tu niebž. bě nasch wolmjak. Wschudże kolowokolo hlubu wowzu pytachu. Sa dwaj dnjaj pak bosta powjesc, jo je wowza so zanta sajo ke swojemu prjedawschemu knjesej wrócžiła.

* **Cžesina misa za smuzitych wojakow.** Wubjerk bayerskeho krajneho sejma pschihłosowa namjetej na wuptacženje cžesnjeje misdy na mejicželowu skoteje a zlěborneje wopomnjenskeje medaille. — Finanzy Bayerskeje dyrbja tola lětsche bycz hacz te dlugy krajowy!

* **Pol lětstotka w suflérowym kaschczu.** Prěni sušler kralowskeje opery w Stockholmje Karl Djurling žiwjesci tute dny žiwje 70 létne narodniny. 51 lět jedjesche w sušlerowym kaschczu. Wón je w schwedskej, danskej, norwegskej, nimskej, francowskej a italskej rěcži sušlerowak (hrajerjam pschedpowědał).

* **W lwi dź. lakló.** W Braunschweigu pola Raumburka wušmješkowachu 19lětneho jamkarja Ericha Deckerta, hdyž ras wot swojeje njemjerneje pschichodže. Skónczuje sraly se 17lětnym wojnarskim Märzom Hromadże. März shi Deckerta k semi a cžekny. Deckert pak jeho scžehowasche s kuchinskim nožom, kótaž jeho do pluzow, so by wukrawił. Pschiskhanski hud sashadži nicko žiwa k lěku sashwa.

* **Móz pschimrěty.** Stary nałoźk s Indiskeje, so by wudowu po smjerczi swojeho muza na schcžěpowzu pschlicz dachu běšče so pod jendželskim knjezstwom tak rjez shubił. Tola stanje so dženja hischcže w Khinje často, so mjode wudowy dobrowólnje swojemu žiwjenju konc cžinja, waschnje to, kiž je po khinejskich nahladach jara cžesczomne a hlwalobne. Tak powě Hongkongska nowina wo podje tajkeho hebjewoprowanja tole: Mloda wudowa s wjeski Ha Chit Tschong je so w pschitomnosczi mnohich pschecželow a znatych powětnyła. Sa tutu zeremoniju bě so wobzbite jewischczo natwarilo, na kotrymž mloda žona w swjatocznych drastach hodžesche a shožopschecza pschitomnych pschijimowasche. Potom stupi so na stóz, mjes tym so pschecželo so do kola jeshupachu, połozi sebi powjas wokolo schije, porecza hischcže pschecželnje na wokolostejazych, rozžohnowa so s nimi a stozi se stólza, borzy bě wudychała.

* **Póstski hmm: so sticzi.** S Newyorka so powě: Póstski homt w Grand Rapids w Michigan je so s rosbuchnjenjom snicził. Nimo druhich frani so 15 fastojnikow.

* **Wjele dźiwnych mjenjow.** Wona: „Och, hdyž so j mojeho lětneho byscza (Sommerfrische) wrócžu, budu tamne wowzy, swinje, kruwy „holbje a hubjy a wschě te skocažka parowacz dyrbjeć." — Wón: „Ale, lubuschka, ja to mamoj je mój sahy!"

** **Dźeżazy rozomjež.** „Hej, Pawolo, kak nasyma schtomy wotlisczi a wola nawrótdni." — „Nanko, faverno nalecžo Wozu strózbu sahy pohubitoschči."

** **Psched sundikom.** Pschecžodnja: „Nó, Meiero, powědajce mi, kak je z tamnemu bicžu dóschło." Meier: „To cži takle měrnje žedzach — nadobo cžitamy mi něchtó jotrjeschi pjwowy karanczk do hłowy. To běšche mi napadne!"

** **Khěro cžełło.** „Dźerzicže wy moje drjenje w nos sa straschne, knjes doktor?" — „Zo tanje nic, ale njeschmerdi khoru nohu na lohke ramjo wotacz."

** **Wyschicha sdźełanosczi.** Sudnik: „Hdże macže tutu kulu na cžole jow?" — Wobshorjeny: „Tu mam po Darwinowej theoriji." — Sudnik: „Schto dha do hłupostow bledżicže?" — Wobshorjeny: „Kula je wot wopizy, kotruz kermuschnu njedželu mějach."

** **List.** Jedyn duchowny dosta pschi gmejnskej shromadźinje anonymny (bjez mjena) dopiš, w kotrymž jenicže słowo „wotpi" stejesche. „Sstym wjazore tajke listy dostaš" prajesche farar k shromadzenym, „w kotrychž běsche pisan sabył swoje mjeno pschistajicz. Tón ras drje je swoje mjeno podstajił, ale pozabył, list napisacz!"

** **K cžemu?!** „Hnuzo niepril. lolz pschcžy w rožu." „K cžemu druhemu dha sej tu potom dźerzy?"

** **Nawopacžne hospodarstwo.** A: „Sklepschach, wasch podželnik je swojim korrespondentu žebi sa žonu wsał." — B.: „Haj, ale wulka hłuposcz!" — A.: „Cžehodla?" — B.: „Nó, hacz dotal diktowasche wón jej — a nětko wona jemu."

** **Pokiw sa automobilistow.** Mój pschecžel je swój auto na jenej stronje módry a na druhej běły wobarbicz dał. A na moje praschenje, cžehodla to cžini, wotmołwi: „Cžłowjecže, dyrbjał jeno hłyschecz, kak žebi potom šwjedzy napschecžo rěcža."

** **Cžyła hnuzo.** Lěkar k swojemu pazjentu: „Ale Jano, Wy dyrbjescže tola na hnjezdowiscz, jo njeby tajko hognak pił!" — Jan: „Ale hnjes dokoro, to hnuz tola tež swoju cžinił. Psched, hdyž běschu wotcžini, hnuz ju khežuje wupił. Ale někto skoro wjazy rumoża."

** **Sswjedschk.** „Schto pak žebi Wy swajcke, w tak mužnym dźele spacz?" — „Wobajcze knjeże direktora, mój mały hólcz a njeje mi zyzku rjez spacz dał." — „Cžehodla jeho njepschinjeschcže do Barowa?"

Smješki.

** **Narunanje.** Wona: „Och, hdyž so j mojeho lětneho byscza (Sommerfrische) wrócžu, budu tamne wowzy, swinje, kruwy „holbje a hubjy a wschě te skocažka parowacz dyrbjeć." — Wón: „Ale, lubuschka, ja to mamoj je mój sahy!"

** **Dźeżazy rozomjež.** „Hej, Pawolo, kak nasyma schtomy wotlisczi a wola nawrótdni." — „Nanko, faverno nalecžo Wozu strózbu sahy pohubitoschči."

** **Psched sundikom.** Pschecžodnja: „Nó, Meiero, powědajce mi, kak je z tamnemu bicžu dóschło." Meier: „To cži takle měrnje žedzach — nadobo cžitamy mi něchtó jotrjeschi pjwowy karanczk do hłowy. To běšche mi napadne!"

Swójbne powjesce,

Semjerći: Marta Jsnub, Barthschowa rodź. Magerez we Wudyschinje. — Arnoschk August Rnbel w a.Obrachczich pola Lubija. — Selma Wicžajowa rodź. Rendzerez w Habrachczizach pp. Lubija, 49 l. — Marja Mětka rodź. Müllerez w Běłej Wodze, 68 lět.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brózyny, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Maće srědk „GUTE FEE" w domje?

Hdźež maće w domje „Gute Fee",
tam žanoh' cžerpjenja wjac' njej'.

„GUTE FEE" kiž je hakle krótki cas we wikowafstwje, je hižo swět dobyła.

„GUTE FEE" je najwuznamicžiši hojenske srědk, kiž je swět hdy znał. **Jeho wuspěchi su wulkotne.**

„GUTE FEE" je **tón** srědk, kiž wot **léta dołho** cžwilowacych **wicžnych**, **ischiasowych a drjenjowych bolosczow radikalnje wuswobodzi.**

„GUTE FEE" je njezarunanjomny srědk při **neuralgiji, khripje, bolenju hłowy a cžuwow, Pomha hnydom.**

„GUTE FEE" njeje **žane chemiske lěkarstwo**, ale je ze wšelakich hojacych rostlinowych mačiznow wudžołane

„GUTE FEE" **njepřima** wutrobu, ale nawopak **ju posylni.**

„GUTE FEE" je **dokładnje nješkódny, njejědojty** přaparat w formje extrakta, kotrež nic jenoż bolosče na wokomik wozmje ale też cžerpjenje **w cyle krótkim** casu na **wšě** casy **woprawdźe wotstroni.**

Tajke nješto tu hišče bylo njeje!

„GUTE FEE" **zahoji cžerpjenje — a móžemy to dopokazać** z wjele dźaknych dopisow. / Njehnuwanuj pišetaj nam 29. okt. 1924

knjez a knjeni Jurij Eckerl, frizerski wobkhod w Tutzingu w Bayerskej:

„Njechcm so dlže komdzicz, Wam wo mojim ischiasu rozprawu podac. Nicžo njeje pomahało a hižo 3 měsacy dołho njemóžach žanu nóc spać, móžach z bolosče zadwělować. K Waschemu srědkej, sprawnje prajene, njemješach žanoho dowěrjenja wjacy, dokelž běch hižo wjele spytał a nicžo mi położenja njepřinjese. Słoż za mózne njemóžach, je so z Waším srědkom k woprawdosczi sdźěłało, běch wot mojeho cžerpjenja zahojeny. Kak derje mi je, nikomu prajić njemdżu. Wzmiće nětko za Wašu pomoc mój horcy dźak . . ."

Hdyž někotrež, kotrehož w žiwjenju **ženje widźeli njejsmy,** bjez pohnuwanja tajki list pišo, dha je runje dalši poražeński dopokaz za wulkotne skutkowanje našeho hojenskeho srědka **„GUTE FEE".**

To njeje **žane hołe kuzlarstwo,** to je z krótka woprawdźitosć.

Dobry srědk **„GUTE FEE"** płaci **3.—** hr. hač do domu, hdyž so pjenjezy doprědka zapósćelu.

Z reklamowych přičinow dostanje hač do 31. decembra 1924 kóždy 50. skazny blesu „GUTE FEE" darmo bjez portowych wudawkow.

Jenož pospyt móže přeswědčić!

3.— hriwny je tak mały pjenjez, zo móže kóždy, kiž móže jón wudać, zaso strowy być.

Prosymy, pišče mjeno a adressu prawje jasnje.

Wieland-Apotheke, Versand-Abtlg. 2951.
Berlin W. 15, Hohenzollerndamm 2.

Žony
kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe **žonjace wěcy,** tež **krótke a wotmjane twory** pola
Kindermannowej na serbskich hrjebj. 34 l.
z napředa starych kasernow.
Dawa kóždy cas radu. Rěči serb.

Kupuju zaso
lapy a wšč druhe stare wěcy a přindu do domu. Derje znaty Serb
Jurij Lehmer
z Nowoje Jaseńcy

Drjewjane rjemjenjowe
tarče
(Holzriemenscheiben)
we wšěch **wulkosćach** ma stajnje na składze
Otto Käppler
na Hošic hasy 23

dam swój
Hdże předešćnik
wuporjedźeć? Pola
Oty Brandta nasl.
na znutřkownej lawkej hasy 8.

Specialist nowocžasneje wocžneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 3.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlépje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej dróze 40.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

S. N. płaći měsačnje we wudawańi 7h zł. pj., na póće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kalkulačkowanja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 587.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 274 **Budyšin, póndźelu 24. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němske knježerstwo je hižo pjatk popołdnju němskemu pósłanzej w Pariśu poručiło, so by franzowskemu knježerstwu należne žadanje němskeho knježerstwa pśepodał, so by to tłokotanje generała ſ Ruhrjuſa wobstorczyło a so bychu jeho ſ jatby wuſchćili. Němšći pósłanc ſmě rukowaniſku ſumu w tóždej wyšokosći połoźiś.

*

Powołchenje mjdy ſastojnikow je ſkara małe. Sastojnizy běchu wo 35% wyſchſchu mdu žadali, a měło teho njeſu ani 10 prozentow dóſtali. Tehodła je jich njeſpokojnoſć jara wulka. Pórnjo 1914 je ſo ſćiſwjenje nětkole wo 35 prozentow połwyſchiło.

*

Dla podawkow w Egiptowſkej je jendźelſki miniſterſtwo pſchedbyda Baldwin ſchćeſow wójnſkeho łódźſtwa, wójſka a kłaſtiſkich mozow na konferenzu pſcheproſyło.

General ſ Nathukins reviſiju žada.

S Lille ſo powě, ſo je general ſ Nathuſius ſobotu žadanje ſa reviſiju wuſuda podpiſał. Jeli ſo by ſo tole žadanje ſaćiſtko, by generalowy rěčnik preſidenta republiki proſył, generala wobhnadźiś. We poſledniſchim padźe by ſakiſował pola preſidenta Doumergua hižo kónz tuteho tydźenja kroćele cźinik.

Wuſuby franzowſkich wójnſkich ſudow.

Pſched franzowſkim wójnſkim ſudom w Landawje mężeſchtaj ſo pjatk dźiłaćerjej Alexander Oeſſler a Adam Schröder ſ Ludwigshafena ſamolwiłoj. Po wobſkóržbnym pišmje je pjerja Oeſſler do franzowſkeho wojaka, kotryž we Bismarckſtej dróſy w Ludwigshafenje dźěłcha, ſafwadźił a pſchi ſwadźe, tehodła naſtatej, jeho ſ nožom ſkałał a ſmjertnje ſranił. Wójnſtſi ſud je Oeſſlera k tłokotaſſenu dźeſu na cźaſ žiwjenja a Schrödera k ſaſtwu na 5 lět a k 2000 hrivnam pjenježneho tłokotanja ſaſudźił. Jedyn tſeći dźěłaćeſ, kotryž bě ſo pjeźa ſobu wobdźělił, bo wuwinoka.

Franzowſki wójnſki ſud je dale marokkanſkeho wojaka, kotryž je ordonanzu jeneho franzowſkeho offiźéra pſchi wukhodźenju po porheinſkim haćenju morił, k ſmjerćži ſaſudźił. Jednaſche ſo we cźin ſarliwoſće.

Spionaźna podawiſna w Danſkej.

W Kopenhagenje je ſkandalny ſpiź wuſchoł, w kotrymž jeneho nětcźiſchcźeho danſkeho miniſtra winuja, ſo je ſa cźaſa ſwětowoje wójny ſ němſkim ſpionom błył. Jedyn pſchedawſchi redaktor nětcźiſchcźeho knježerſtwowneho organa „Sozialdemokraten" je jón ſpiſał; wón ſo ſ dalſchimi wobſtorźbami pſchećerstwo redakźiji a nětkotrym redaktoram měri. Pódła wſchelakich fleſkow, kamanjow mandźelſtwa a druhich koſtoćiwych wěcow ſpiź wobſtórźbu wopſchija, ſo je redakźija „Sozialdemokraten" na **kotrehož cźele nětcźiſchi ſozialny miniſter Borgbjerg ſtejeſche,** ſa cźaſ wójny ſe ſpionaźnej zentrali w ſtužbje a mdźe Němſkeje błyła. Wona je telegrammy němſkeho ſpiona w Ameriźy, kotryž wobſeže podmóſkłim cźołkam ſnamjenja dawaſche, němſkej poweſćeńſkej ſłužbje dale dawała. Hač dotal miniſter na wobſtórźby, kotrež ſo wěſo we wſchěch nowinach roſpominaju, hiſchcźe njeje wotmołwił. Powjeda ſo, ſo je miniſter nětkotre dny do wudaća ſpiſa ſpiſaćeleju, kotryž jeho wopyta, poručenje ſ pſchiſtajenju w ſwonkownym miniſterſtwje dał.

Herriot a Poincare.

Herriot a Poincare, hač dotal politiſkaj pſchećiwnikaj, ſtaj ſo po ſdaću ſpſchećeliſkoj. Pſchi hoſećinje, kotruž je rewue „Annales" k cźeſći ſtatow, ſ Franzowſkej ſpſchećeleſnych, wuhotowała, je miniſterſki preſident Herriot w ſwojej rěći na to dopomnił, ſo je Poincare nětkotre lěta dołho we Franzowſkej ſe wſchej mozu a nahladnoſću knježił a pſchi najwobcźežniſchich podawkach franzowſkich ſtawiſnow najwyſchſche ſaſtojnſtwo w republiźy ſ njeſaſrěćomnej a njeſaprětej autoritu ſaſtawał, po kotrejž ſu ſo wſchitźy ſprawnje ſtajowali.

Poincare w ſwojej rěći Herriotowe ſkutkowanje, na ſtužbje ludow dźěłaje, powita. Na raſne waſchnje na wuſnoſć pokaſa, ſo bychu ſo měr ludowaje myſle Franzowſkeje nahladam druhich krajow ſwěta ſtužiłe. Franzowſka cźaſe, njedoroſumjenja roſeſnaćź a ſwětowy měr ſkrućiła.

Južnoſłowjanſki pósłanc Spalajkowiź ſo w mjenje Małeje ententy a Pólſkeje Franzowſkej dźakowaſche, kotraž ſa ludy tutych ſtatow ſe ſchulu wótcźinſtwa błyła. Wona je potkoćenym ludam moraliſku a materielnje pomhała, ſo bychu ſebi ſamoſtatnoſć wubědźile. Wona budźe je tež dale pſchi jich ſkrućenju a pſchi dalſchim roſwiću pod ſwěſćenymi wobſtejnoſćemi podpjerowaćź.

Wobućowy dom Ernsta Löberla

w Budyšinje na ſeminarſkej bazy 6. Rěči ſerbſki

kaſ. a zaſtupſki kupowarſnja wobućow. Pódawanje ſpušća a tunjo

Nowa politika Jendźelſkeje pſchećiwo Ruſkej.

Jendźelſke knježerſtwo je ſo roſſudźiło, ſo jendźelſko-ruſke ſwěcźenje, pod knježerſtwom dźěłaćerſkeje ſtrony wobſamknjene, ani parlamentej ani kralej k potwjerdźenju njepſchedpokłaźi.

Swonkowny miniſter Chamberlain je ruſkemu pósłanzej w Londonje, Rakowſkemu, wotmołwjenje na Sinowjewowu notu póſłał, w kotrymž ſo mjes druhim praji: Sćo naiſterje ſe ſamſnjeho pohnućeni, priedy hač ſćo we tym ſ Moſkwu jednali, prajili, ſo je Sinowjewowy liſt falſchowany. Pokaſuje na to, ſo ſo **kommunijtiſka** internazionala w ſwojich ſamſnjych wokolnikach ženje „Tſeća kommunijtiſka internazionala" njemjenuje, ſo ſo Sinowjew ženje jako „pſchedbyda preſidija wukonjazeho komiteja kommunijtiſkeje internazionale", ale ſtajnje jako „pſchedbyda wukonjazeho komiteja" podpiſuje a ſo ſhromadne wopſchijeće tśeśku napiſećnoſćow pſchedſtaja. **Knježerſtwo jeho majeſtojeſće njemóże tutemu nahladej pſchiſtłoſowaćź,** dokelž jemu knježerſtwowe woſwjenja a nowiny bolſchewiſkeje unije napiſchećo ſteja. Njeje trjeba ſo ſ tymile nadrobnoſćemi ſaběraćź, dokelž podłožći, w kotrymaj jeho majeſtojeſće ſo namałaje, na wopraſchanjo Sinowjewowoho liſta njedawaju dźiwłowaćź. Knježerſtwo jeho majeſtojeſće njeje ſwólniwe, ſo wo tej wěźy roſmołwjeć. Dale dyrbju pſchiſpomnićź, ſo ſće ſkaraker porokow, kotrež je mój pſchedchadnik Wam cźinił, **zyle wopaſ roſkumiłi, hdyž měniće, ſo ſo wone jenoź na Sinowjewowy liſt poćahuja.** Cźiny, na kotrež ſo knježerſtwo jeho majeſtojeſće wobcźežuje, njewobmjeſuja ſo na wěſty liſt, ale ſo na zyły wobſah rewoluzionarneje propagandy pſcheſećěraju, ſa kotruž je liſt wopſnamjazy ſkutk na pruhu a kotraž ſo druhdy tajnje a druhdy — kaž prawje napomnićźe — ſjawnje wjedźe. Sinowjowe wuprazenja, ſ kołoſchkrjemi po zyłej ſemi roſſchěrjene, ſame na ſebi dopałahaju dopokaſ ſa propagandu tworja, kotruž Tſeća internazionala ſ wědomnjom a pſchihłoſowanjom bolſchewiſkeho knježerſtwa wjedźe.

Njeměry w Singapore.

Dla ſo wospjetowazych powěſćow, ſo ſo dźerći kradnu, je ludowa cźrjoda Indiſtich na wſchelakich měſtnach we Singapore nadpadła. Jeneho Indiſkeho a jeneho Chineſa ſu ſkónzowali. Połicija hrožachu.

Mordarjow generala Stacka ſaſeli.

W Kairu ſu ſchofera wujźěliłi, kotryž je mordarjow generala Stackena wjeſł. Wón je mordarjow tak do drobna wopiſał, ſo ſu jich móhli ſaſećź. Jendźelſki wojazy w Kairu chźeja ſo ſami ſa mordarſtwo wjeſćeć, jeli ſo jendźelſke knježerſtwo ſadoſćźinjenje njeſada. W Kairu je wſcho ſmérom, egiptowſke knježerſtwo je wobojane.

Egiptowſki miniſterſti preſident Saglul paſcha je ſ egiptowſkim kralom Fuadom dźěſe roſſrěčenje měł. Teź jendźelſti gouverneur w Egiptowſkej, lord Ablenby, je ſo ſe kralom Fuadom roſrěčał. Saglul paſcha je ſo mjes tym na wobydlerſtwo ſ wojſewjenjom wobroćił, w kotrymž attentat na jendźelſkeho generala Stacka na najwótriſche waſchnje ſaſudźuje a wſchitkich wótcźinjow pomina, ſo bychu mordarjow ſajeć pomhali. Nětkotre wołoby ſu ſo hižo ſajałe.

Jendźelſka ma po mordarſkim nadpadźe na generala Stacka ſa nuſne, ſtejiſchcźo Jendźelſkeje w Egiptowſkej powyſlinić. To ſo najſćepje ſ tym ſtanje, ſo ſo Sudan wot Egiptowſkeje wotdźěli, a ſo ſo egiptowſkeje wojazy ſe Sudana wotſtronja.

Naſtrójaze powěſcze ſe Sudana.

Parijſti „Matin" ſ Kaira ſhoni, ſo ſu ſudanſcy wojazy w Sudanje ſtojcych offiźérow egiptowſkeje narodnoſcze moriłi. W Kairje ſu jendźelſcy wojazy ſjawnje prajili, ſo budźa, jeli ſo hebi jendźelſke knježerſtwo njebudźe pokuru ſa ſkónzowanje generala Stacka ſadaćź, na ſamſnju rukų tole mordarſtwo wjeſćeć. Egiptowſke wobydleŕſtwo je ſměrom.

Jendźelſki ultimatum na Egiptowſku.

Lord Allenby, jendźelſki komiſar ſa Egiptowſku, je ſobotu egiptowſkemu knježerſtwu jendźelſki notu dla ſkónzowanja generala Stacka pſchepodał. Po puću k knježerſtwu jeho zyły regiment kavalerije pſchewodźeſche.

Nota žada ſebi pſchimérjene ſamolhjenje, ſaplaćenje pół miliona puntow ſterlingow jako wotſchkodźenje, ſakaſanje politiſkich demonſtrazijow a wotſtronjenje egiptowſkich offiźérow ſ egiptowſkich wójſkowych wodźělenjow, kotrež we Sudanje ſteja, dale wobtholowanje juriſtiſkich a finanzowych radźiśelow w Egiptowſkej.

Egiptowſke knježerſtwo je jendźelſki ultimatum wotpokłało. Lord Allenby je tehodła jendźelſke knježerſtwo namołwił, ſo by wojakow a wójnſke łódźe do Egiptowſkeje póſłało.

Po poſjedźenju miniſterſkeje rady je Saglul paſcha we komorje ſkóźił, ſo je egiptowſke knježerſtwo ſwólniwe, Jendźelſkej pół miliona ſterlingow ſaplaćiś. Tale ſumnja pak ſo njeſmě jako khłoſtanki pjenjes wobhladaćź. Knježerſtwo je dale rad ſwólniwe, ſa mordarjemi ſłědźiś, kaž je to winowatoſći, kóždeho ziwilifikowaneho ſtata. Wono pak ma ſa ſamſnu winowatoſć, **wſche druhe ſadanja Jendźelſkeje wotpokłaćź,** dokelž wone njewotwiſnoſće Egiptowſkeje ranja.

S wuſamknjenjom ſjawnoſće měješe na to egiptowſka konwora wuradźenje. Po jeho ſkónčenju Saglulej paſchi dowěrjenje wuprajichu.

So by k wójnje njeſ Jendźelſkej a Egiptowſkej doſchło, njeje wěriś. Egiptowſke wójſko je ſłabe. Wono nima najnowjſchnje nowoćaſne bróńje. Najwyſchſche offiźérſke měſtna ſu ſ Jendźelźanami wobſadźene, a kraj nima wójnſkeho łódźſtwa abo wjetſche wobthojenja brjoha. Najwažniſche pſchiſtawne a wikowańſke měſto Alexandrija bjeſbrońite pod kanonami jendźelſkich wójnſkich łódźow leži. Jendźelſcźenjo tehorunja hłowne měſto Kairo wobkrjeża.

Wopory ſchpaniſkeho zoſanja.

Schpaniſke wójſko je w Marokkowſkej Dar el Akoba, 10 kilometrow ſ połnocy wot Tetuana, a Scuk el Arba wopuſchćiło. Mjes tym ſo Schpaniźenjo zoſachu, Kabylojo na nich nadpadu cźinjachu. Pſchi tym bu general Serraro ſ kulku do ſchije morjeny a general Beranguer, Serrarowy naměſtnik, cźeſko ſranjeny. Dale ſtoj diwaj wyſchſchej offiźéraj padoj a mnohy ſu ſo ſranili.. Muſtwa ſu cźeſko ſchkodowałe.

Bolſchewiſti attentat w Schpaniſkej.

„Corriere della Sera" ſ Madrida powě: W Santandru ſu ruſzy kommuniſtojo attentat ſ roſbuchadkami na lamſniſchu radnizu ſkuśili. W Sewilli ſu pſchi wojeſſkim wokolokhodźe tſioch anarchiſtow ſaſſelili. Direktorium je wotmełwanje ſchpaniſtich gmejnſkich wólbow 4. dezembra wotſtorcźiłe.

Spytany puć w Athenje.

Schtwórtk w nozy ſu nětkotſi offiźérojo Athenſkeje garniſony ſpytali, nětcźiſche knježerſtwo powołcźiś. Dla ſakrocźenja wyhońtich offiźérow njeje ſo puć wuwjeſć mohł. Wjedźika revolucionarneho hibanja, generala Louſala a druhich offiźérow ſu ſajeli. Pſchicźiny revolucije ſu hiſchcźe njeſnate. Myſla ſebi, ſo ſu offiźérojo njeſpokojom tehodła, ſo knježerſtwo offiźérow ſaſo pſchiſtaja, kotrež běchu ſo ſ wójſka wuſamkli. Druhi praja, ſo je ſpytana revolucija ſ powołchitkowneje njeſpokojnoſće wuſchła, wobſeže pſchećiwo miniſtrej ſtruſtsowjch należnoſćow, generalej Kondylijej. Pſrjedarſchi wójnſti miniſter Pangalos ſo jako wjednik powołcźerſkeho hibanja wobhladuje. Knježerſtwo je wojſewiło, ſo ſpytana revolucija ženje **wažnoſće nima a** ſo njeſmě ſanych ſcźěhiwkow. **Jenož nětkotre wyſoke** měſtna we wójnſkim miniſterſtwje a w Athenſkej garniſonje ſu ſ druhimi wobobami wobſadźa.

Pſrjedarſchi miniſterſti pſchedbyda Venizelos je pjeźa ſwólniwy, pósłanzowe měſtno w Belgradźe pſchewjeſć. **Attentat na grichiſkeho łódźſtwowjeho attaſcheja w Pariſu.** Schtwórtk wjeczor je w grichiſkim konſulaće ſarjadnik Venizelowjeho ſamoženja, Berkais, na łódźſtwowjeho attaſcheja grichiſkeho konſulata Palaxipa ſchtyri ſtrócź ſ revolwera wuſeſtił, ſ cźimž je ſo tón cźeſko ſranił. Jeho dyrbjachu rucźe do ſhorownje dowjeſć; hač dotal ſo jeho njeſtu wuſwopraſcheć mohli. Berkais praji, ſo ſo wo pſchicźinach nadpada nocźe wuprajiś.

Wothłosy z koncertow Bakuloweje družiny.

Pišo Bjarnat Krawc.

(Pokračowanje.)

Jězba do Budyšina, pjatk připołdnju dźěše cyle hładcy. Tam nas do Serbskeho Domu lubi Serbjo a sobustawy „Palackeho“ dowjedźechu, hdźež bě małe wokrjewjenje za hosći přihotowane a hdźež kantor Šołta jich lubje witaše, wukładujo při tym wuznam wobrazow serbskich wótcow na sćěnje. Prěni króć tu po dźaknym wotmolwjenju dir. Bakule zaklinča „serbska hymna“ wot čěskich dźěći serbscy tak rjenje a hnujaca spěwana, zo bě to spodźiwno.

Koncert za młodźinu bě „na tušleńi“, cyle derje wopytany, wosebje ze strony serbskich šulow, husto daloke hodźiny jow. Wšo posłucharstwo a z nimi přitomna kritika bu zatorhnjena přez cyły zwonkowny wustup, krutu disciplinu, jasne wuprajenje němšćiny a serbšćiny, a přez jich dušerołny přednošk kóždeho spěwa. Wječor bě za doroscenych možnosć, w sali „Běleho konja“ wumělsku radosć wužić. Bě tam tež wjele němskich starších, přez popołdniši wuspěch a rozprawu wopytarjow pohonjenych. Spodźiwno, njewidźach tam wšelake wosoby serbskeje tak mjenowaneje „sakskoswěrneje strony“. Tym runje njeby ničo škodźiło, hdy bychu sej prosom přečitali a přez wumělski a praweje luboseje hdy duch, kiž z cyłeho wječora mócnje rěčeše, swój domčk trochu posylnili! Běše tola wjele spěwlubowanych Němcow tam přišło, zo bychu wurjadne wumělstwo małych čěskich wumělcow hišće jónu wužiwać mohli. Husto tajkich rozomnych a wumělstwa łačnych a spěwawustojnych přijědże za nami na koncertaj do Radworja a Bukec a prošachu, zo by dir. Bakule zmóžnił, w Budyšinje zjawnje ako tola we jenej šuli wospjetować, štož je so tež woprawdźe potom stało.

Sobotu, 1. novembra dźěše do Khrošćic — ze wobčežnosćemi. W Njeswačidle poča do dešować. Čežke zawalki a khrome dźěći dyrbjachu tam wostać, doniž wozy njepósćelichu po nje. Błóčany puć a mokra kidańca bě wina, zo jara mučni a poraženi do Khrošćic přicampachmy, runje jako cheyše so auto do Njeswačidła po spěwarjow hibać. Z wotmachom tež tam dóńdże a nam khorowatych spěwarjow a wšě zmachi přiwjeze. Bórzy bě wšo zaso w dobrym rjedźe, wšitcy buchu wuběrnje pohošćeni w připokazanych swójbach a móžachu sej hišće hodźinku zadrěmnyć. Popołdniši koncert we Wjenkec hosćencu bě polny, wječorny přepołnjeny. Posłucharstwo, wosebje wječor, z dźěla z daloka sem, bě enthaziasmirowane hač najnaježwyše. Tak Serbjo hišće na př. „Lubka lilija“ a „Hanka, ty brune wóčko!“ słyšeli njeběchu a dźe tež hnydom wjacy słyšeć njebudźa. Lubozna solistka „Jurka“ bě krasnje disponowana a jeje Smetanowy „Skowrončk“ wyskaše w najwjetšej radosći. Na spěwarjow bě rjana serbska drasta poslucharjow žonow wulki zaćišć činiła. **Jena mała** spěwarka so mje tajnje praješe: „Tu drje so mužojo žonow boja?“ Ja: „Cehodla to?“ Wona: „Dokelž žony na jenej stronje sale same za so sedźa!“

Khrošćanscy dobri a woporniwi burjo njedźelu připołdnju zapřahnychu konje a dowjezechu hosćow k jich wyskaćej radosći w 11 skleńčanych wozach do Radworja. Při krasnym słónčnym blyšcu tam přijědźechmy kaž na kwas; přijěd tam je pječa wulkotny začišć činił. Rozhladniwy a swědomity předěl Nawka bě w Radworju wso tak přihotował, zo bě wjesele. W rjonje wopytanymaj koncertomaj knjeżeše kaž w Khrošćicach swjaty měr a wéipna kedźbliwosć a njenadźite překwapjenje, zo móža dźěći tajkele něšto krasnego dokonjec. Radworčenjo sami rady a pěknje spěwaja: ći móža sej to ważić. Něšto woprawdźe žadneho poskići so tu hosćom z tym, zo buchu do jeneho domu na „wulku kołbasu“ přeprošeni. To bě wjesele wot 6—½8 pola zwónka, zo wšě zwony Radworśke to wupowědać njemóža. Tu žana nuza njebě k přećerpjenju: hejdušne kołbasy a pječeń a wuběrna poliwka, kał z běrnami a dobre piwo při swjedźeńscy wobswětlenych a djebjenych blidach! Duša, što sebi dale žadaš? Z radosću tam samo wot so zaklinča „Boleraz“ a druhe, tež serbske spěwy. Njezapomnity budźe tutón hospodliwy dom! —

Póndźelu rano w 9 hodź. běchmy hižo zaso w Budyšinje. Na dwórnišću wočakowachu nas někotři němscy wučerjo z próstwu, zo bychmy jim w „Pestalozziskej šuli tola něšto zaspěwali. To bu jim přilubjene, a po wobhladanju historiskich wažnosćow města a wopytanju Hórnikoweho rowa wot 11 hač do 12 hodź. w sokolowni tamneho wustawa spěwaše družina němskim dźěćom a jeje wučerstwu. Dir. Bakule poreča před tym prěni króć němscy, pra jicy: „Ich kann nur wenig deutsch und das auch nicht gut; aber das kann ich Euch sagen, daß wir gekommen sind, Euch eine Freude zu machen. Wenn unsere Väter Feinde waren, ist es doch nicht nötig, daß wir das auch sind. Ganz gut können sich und müssen sich wendische und deutsche Kinder mit einander vertragen und es braucht keine Feindschaft zu sein zwischen deutschen und tschechischen Kindern. Wir sollen und wollen und gegenseitig schätzen und lieben. Und diesen Gedanken wollen wir hier gleich in die Tat umsetzen in einer Sprache der Kunst, die alle Völker vereinigen kann.“ — Po předwjedźenju bě zhromadne fotografowanje a zahorjenoscu přewodźachu wulke a małe šulerki čěskich spěwarjow k Serbskemu Domej, ducy sebi słubjo, zo sej přichodnje dopisuja. A wšelacy wučerjo, mjez nimi jedyn z cyłej rjadownju selekty, přijědźechu wječor won do Bukec na koncert. Tam bě začišć na Serbow a Němcow kaž před tym druhdźe: pola Němcow „wotmjelkny bórzy holk a hara“, hdyž spóznachu, kajkeho ducha dźěći-spěwarjo su, a zo Čechojo njejsu tajcy „Němcowžračcy“, kaž dźeń wěste nowiny stajnje předstajeja. Mile a słónconjasne słowa philanthropa Bakule su mnohich njeprěćelow k druhim a rozumnišim nahladam přikloniłi.

Najwjetši skhodźenk ludoweho dorozumjenja a spřećelenja pak drje je docpěło wučerstwo šule we „Hellerau“ pola Drježdźan, kiž samostanje njebojazuje a woporniwje w swojim domje swojim dźěćom a staršim čěskich spěwarjow předstaji a spřećelni k najrjeńšemu wužitkej wobojich stronow. Hač na dwórnišćo do Kloče přińdże sej syła tamnych po swojich hosći. A kak lubje buchu witani, a kak so spytachu na wšě wašnje hromadźe dorozumić! By tam mohło 100 čěskich spěwarjow derje přenocować, tak wulka bě woporniwoć. Hellerau je přez swoje wumělske zasady a skutki (rejwanska šula knježny Kratiny a prjedy Dalcroza) srjedźišćo wjele cuzych ze wšěch kónčin Europy było a ma přez to trochu jasniše a swobodniše předźadaa. Srjeda bě dźeń rozžohnowanja. Rano přijědźechu hosćo s elektriku do „Europaeischen Hof“ (wulkotneho hotela), hdźež buchu wot tamnišeho direktora na šokoladu a tykane přeprošeni. Po wopyće čěskeho generalneho konsulata, hdźež bě krótki, swjatočny aktus, móžachu so w mjenowanym hotelu na domojiězbu posylnić w rjenje přihotowanymi salu, do kotrehož běchu tež wšelacy sławni Němcy přišli. Jedyn sławny hudźbnik dari wałčki wolmjanych woblekow a wołmy za zymu, bě tež za najkhudšich něšto pjenjez nahromadźił. Druhe slubjachu hodowne dary. Poslednje złote zynki ze šijow wobzbožených Bakulistow zaklinčachu —

scherjaur wjazy pjenjezy dawacz, ale wupokazanki, kaž dorjez prosćerjo potom we „hołpodze k dominje“ w Budyšinje ličej a hołpodu dóstanu. Spomnjezelske scheki maju potezitne być žredk k wuczełnjenju a połěpšenju prošcherjow. Scheki dyrbja smóžnicy, jo prošcherjo nazhromadzene pjenjezy wjazy sinjerwizhju, na paleńz njepšecejnja. Scheki dyrbja prošcherjow, kiž so husto jako wosebite rjemjesłu wukonja, po możnosći wotstronicy a prošcherjow i hasow a dróhow k dźełu bowjeźi. Scheki móže ho jenoż w „hołpodze k dominje“ za jeden a druhi zrobu samknicy. Wosebje pak ho hišće na to pokazuje, jo jenoż zuły prošcherjo tam nješchto dóstanu, ženje pak ludźo, kiž maja w měsće bydlenje. Sa tute je na druhe waschnje charakt. — 100 łatčich schekow je wujasnjenych do małeje knižki. Jedyn schek ma hódnosć 1 pj. Wjele njeje i tym prajene, jo šamšich, prošcherjej jenoż jedyn schek back; darniwołezi njeje njejsa stajena. Knižka se 100 schekami płaći 1,50 hr., — cyšły wuročki šamtnan Budyšchiskeho ruhodźi. — Hdyž budża ho schekowe knižki płschedawaczej, ho hišćeze wosljewi. Tuchwilu płschedawaja knižki firma Jan Jurij Paku, rozk. Žitneje hasy a na hłownym torhošchiu a Paiwoł Nauer na Chěžorskej dróze 2. Towarjstwa a swjatki so prošcha, jo bychu pomhale schek płschedawaczej. To wosljewja wósławy wubjerk Budyšchiskeho nusowego sjednoczeństwa.

— 17 wólbnych liczinow w rańšej Saksce. Płschi posledniej wólbje je w naschim wokrjesu 16 stronow swojich kandidatow postajiło. Dwě z nich wjahowatnuja płschi tutej wólbje wjazy: republikanska strona, evangelska strona, narodno-swobodne sjednoczeństwo. Sa to pak hyła 4 nowe strony wólbne liczimy zapodate, njeznaja: 2 stronje, kiž sa nahódnoscenje wustupujetej wot kotrejuz jena wjazy linki hacź druha, dale swobodny hospodarski wjazk sa swobodnu zemju a sa swobodne pjenjezy wustupowazych a skónčnje tak mjenowana hjowarska strona hrjezdneho stiwa. Tutych 17 stronow budże w leschowazym rjedze na wólbnej liscejnje stejeć: 1. socialdemokracja, 2. němškonarodni, 3. zentrum, 4. komunistcja, 5. němska ludowa strona, 6. strona narodneho socialistiskeho swobodneho hibanja, 7. demokracja, 8. němskosłobakni, 9. swjatk sa nahódnoscenje, 10. połska ludowa strona, 11. serbska ludowa strona, 12. Hüttnerowy wjazk, 13. njewotwisni socialdemokracja, 14. khejcicz-socialna ludowa strona, 15. swobodny hospodarski wjazk, 16. strona němskeho hrjezdneho stawa, 17. němska strona sa nahódnoscenje a swojwanatwarjenje.

Kedźbu! 200 spěwarjow! Kedźbu!

Wulki spěwny swjedźeń

srjedu, 26. novembra, wječor w 7 hodź.

w „Krónje“ w Budyšinje

Njeskomdź nichtó!

S **Khwaczicy.** Pschihotowanja za twar nowcho wodowoda su někto tak daloko pokročiłe, jo możachmy w běhu santdzenego tydzenja z dźełom zapoczeć. Dźełonjemježerjam naschcje gmejny je z tym witana z kładnoscu k zaczuhbje data. Wuwjedzenje nowodwara je firma Khorke Albrechtez z Budyschina pschewzała, wjelke dźela pak wuwjedje Jurij Reich z Radworja. Wodowod budże tej w nastupanju wschelkaschcenja wulki postup za naschu gmejnu. Postaji ho njenuzny wjazy hydrantow, z kotrychž może ho woda pschi wohnju njepotrjebnje wotcekować.

S **Płuskinicy.** Sandźenu sobotu popołdnju w schmórtej hodźinje kradnychcichi muzikaj, kotrajž běchaj na kolach, sedy tudomneho knjezego diwora i tuki rjanu starku. Jedyn z paduchow hrabny ju za schijn, podźeny ju z dwora. Ale w khribjet a wotjezdże. Knjezi dejerjo deje ho za paduchami puschczicych, ale wonej jim wuczekowanych. — Wschém hołpodam pak radźimy, w nětczischim czasu na swoje liby kedźbowacz, jeli nochcedźe, so by jich je zły wokolokrudźazy prak, kotryž naš dźensa dosez a nadosez wophtuje. Leschdźicz dał.

S **Wuske.** Na gmejnskim wotjezdzenju wuhwolichi knjez Robert Wagner z wulkej wjeselskim ju gmejnu.

Se **Sstonje Borschcze.** Tu namakachu pondźelu na městnje mjes Sstonej Borschczu a Tjsoni lipanej nakrjetnjetnjk, w kotrymž běchu kolony klobuk, nóž a 5 klucz. — Dale namakachu w lěsku mjes Sstonej Borschczu a Natarizzami starsche muzikę koło. Wobźedźeli njech su wobrocźi na měschczanostu w Sstonej Borschczi.

S **Kulowa.** (Sabołdsene.) Njedźelu, 16. novembra wotmě nasche spěw. towarstwo „Bratrowstwo“ swój nalsmjeli swjedźeń. Rjana liczba wopytowarjow bě ho sschka. Swjedźeń sapoczinasche ho se krasnym prologom („Rěč maczerna“ wot knj. Hańze Nasdalic) kotryž knjezna Kata Cžerlichez jara rjenje a wustojnje pschednjeze. W prenim dźele programa sanjeze towarstwo nekotre krasne spěwy pod wukonjanym nawjedowanjom swojeho horliwego direigenty k. kwizerja Brězana; sjoe 4 hł. mězch. chory: „Za bydalo holcźo pod dubom“, „Wschiczka k bohanju“, a „Reja w mejt“. 4 hł. muzikl chór: „Kak cjeszo bźeli ho“ a dwójny kwartett: „Słońcu cźah“. Knjezna Marija Schreiberez we dwojim solo „Sswórena dźowka“ a „Dobru nóz“ swój krasny sopran slyschecz da, schoz ho wschitkim wulzy hodobasche. Kak swjeselesce je tajši rjany postup w naschich spěwach; z tym je salěčcze knjezej dirigentej, wschitkim spěwarkam a spěwarjam najrjeńsche myto a źakwa. — We druhim dźele sczehowasche dźiwadelowy kruch „Telegram“ wjeselcho a w jenym jednanju. Tez tu sabo ludźy swoje naschcje cźinjesche a z wunwlacźom nekotrych małych njedostatkow tola wschitku hrajerjo, kaž tez wobej hrajerzy, kiž běschtej preni krócz na jewischczu, swoje róle jara derje wobhrajachu. Njehodźi ho tu, kózdeho wosebje mjenowacz, wschitkim bjes wunwlacja słuschu dźat, wosebje zkowa kl. pschedsydze Jurjej Lejsełi a njespróznjenemu nawjedowarjej hru Mikławschej Woku, kotryž hižo dolhe léta z mischtrelkej wustojnoscu hry wuwuczuje za nasche rjane žerdźbe zwjedźenje. Wobaj knjesaj wjele pschinoschujetaj k rjanemu postupej naschcho towarstwa. Tak njech Bratrowstwo dale rosce a kcźeje: „Bohu k cześci, Sserbam k wujitku!“

Prolog
na nasymskim zwjedźenju spěw. tow. „Bratrowstwo“
w Kulowje.

Rěcź maczerna, mi wěcznje droha,
Ty luba moja žerbowstka!
Ty wótzoh herbstwo — mi wot Boha
Do kolebki hy darjena.

Rěcź maczerna, kak płódke synki
Mi twoje klincza we duschi;
Kak zwjaze hu mi dopominjenki
Na prenje zkowa maczerki.

Rěcź maczerna, ty słonzo jasne
Na njebju žerbstwe! Luzizy!
Njech twoje zwětło njewuhasnje
W Sserbach nidy na nidy.

Rěcź maczerna, we twojim kusle
Sso haji žerbska mysliczka;
Na tóždym statoku a kuble
Njech Sserbja tebi hołduja.

Rěcź maczerna, tak wjelgy zkawna!
Cźe pěsnjerjo su stawili;
A prawótzy se starodawna
Sa twoju cześcź hu krwawili.

Rěcź maczerna, ty nězna róża!
Wot mnohich cźetnjow wobdata;
Hdź spytaju, pak njesamóża
Cźe duchjcź, kroma Sserbowstwa!

Rěcź maczerna, hacź zwěta parle
A dejmantly mi drózicza zy;
Sdy hanjena, so bół a żarle
Mi sacźahnu do wutrobi.

Rěcź maczerna, kak cźejże horjo,
Jzno cźejchjich ty lětstotki tu:
Hdyž njepschecźeljo tu kaž morjo
Na tebje hidy plinowaju.

Rěcź maczerna, ja twoje prawa
Sserb wojowacz a bdźicz ma:
Ach nadosez husto pak so stawa,
So žamźnyj lud cźe sabywa.

Rěcź maczerna, ja najwjelsche zwěru
Cźe pětowacz a hajicz chu:
„Bóh zchitaj serbski lud a rěru,
A rěcź nam drohu maczerku!“

H. Nasdalic.

S **Drjejdźan.** (Kónz hrosneho žorta.) W Possendorfje sakeje w nozy klamar pisches kerchowsku murju a žydże so na swjatu kichź, so by znateho, kiž běsche ho w korczinje zkwalił, so by niczeho njebojł, nascherił. Kschiż pak padny a srani pschi tym hanjerja tak, so dyrbjachu jeho do chorownje dowjesć.

* **Cźejle truśjezniftwo** sta ho žobotu popołdnju wokolo 3 hodź. na Spicherniſkej dróze cźo. 19 we Wilmersdorfje. Tam lypta prjedawschi aktiwny offizjer a nětczischi pschekupz bjes sastojnstwa Alfred Neumann z Schcźejcźina pschekupza Hermanna Fischmanna skorzowacź a murubicź. Jako běsche Fischmann pop. žam w klamach, sastupi wosobnje sdraschcny, na 30 lět stary muzikl do wobthowdza. Praschesche ho za tym z tannym, tola niczo ho jemu njelubjesche. Hdyž potom na dalsche pschecźa zusebo, pschekupz ho wobtrocźi, so by žadane z połzowe wjaf, wuczeje Neumann nadobo želesnu žerdź z hłowdy pjesła a dyri Fischmanna ze swojej mozu na hłowu. Na dobre sboje pak běsche tutón w žamym wokomiku hłowu troschcku na bok sjoertnuk, tak so mortrjeje nje polnje njeskutkowasche. Fischmann, kiž drje bź ho swjesk.

Hospodarski rozhlad.

Pondźelu 24. novembra 1924

W pjenjezach a efektach žobotu ženje žanje burzy njeje. **Produktowe** wiki běchu žobotu w Barlinje trochu pschecźelnische. Tutkrajne kluzbowe žito bě na wikach žadne. We wikowanju i muku pokazuje so wešo wojiwenje. Wowsa na płaczišim dźerżezche. Jeczmjeń měsesche mirne wiki. We wowsu njebě žaneho žiwjenja. Sšobotu płaczejske zentnar

w Barlinje

pschenicy 10,45—10,75 rožli 10,25—10,35 jeczmjenja naležn. 10,85—12,15 nahwnn. 9,50 hacź 10,— wowsa 7,85—8,55 hr.

we Wrótzławju:

pschenicy 11,—rožli 10,25 jeczmjenja naležnego 12,25 nahwnnego 10,25 wowsa 8,— hr.

Wiki rešneho zkotu sanježenu rjedu w Barlinje (Magerwichhof)

Pschinjnali běchu:	Wone płaczachu:
2287 hołowdłow	17—46 hr.
1782 cźelatow	35—98 hr.
7684 wowzow	20—43 hr.
7678 tukrajnych a 2368 wukr. swini	
240—200 puntow	75—76 hr.
200—240 puntow	72—74 hr.
160—200 puntow	67—70 hr.
120—160 puntow	62—66 hr.
do 120 puntow	60 hr.
rangy a knudrowy	62—65 hr.

po zentnarju žiweje wahi.

Wik. w howjadłach klagachu, cźelata pomału dźachu, swinje mějachu schpatne wiki. Płaczejny wo 8 hr. klesnychu.

Kopra su w lěcze 1923 w Němskej wo 36% mjenje pschetrjebali hacź w lěcze 1913 a w Europje wo 38% mjenje. Hewak pak je pschetrjebanje kopra w druhich dźělach zwěta wo 87% wjetsche było hacź psched 10 lětami. W Europje, wosebje w Němskej, budża w pschichodźe w milionarskej industrji wjele kopra trjebacź. Tehodla bo boja, jo kopr a kopronc wudźělki bórzy w płaczejnjej horjcź traża, cźim bóle, dokelź ho w zwěcze je semje małe kopr wudobywa.

Wumwas Cźechoslowakskeje žinje pschibera. Porno jeju lembrej je Cźechoslowakska za 33 milijonow krónow wjazy hacź loni w septembrje wuwoziła. A porno oktobrej we lońschim lěcze wo 447 milijonow. W prenich 10 měsjazach tehole lěta je wona za 13 milijardowu 144 milionow krz. twarow wuwoziła. (To bychu było 1⅝ milijard. ſ němskich hriwnow). Porno lońschemu wuwoseju w žanych měsazach je wo wjazy hacź 3½ milijardy krz. postupiła.

Sse pytaja:

Bohuncź, starschi, Engelhardtez piwarnje w Běłej Wodźi. **Motrescí** wjeźonik, Bruno Ballak w Kamjenzu, Oskar Müllerstr. 01.

Na pschedań:

Ranzy, šuprostchnej, w Dobrošchczach p. Pluskitez cźo. 9. **Krnina,** wuškokuńcźelna, je 4. cźelećom, w Baczonju 14 — w Kumwosdźe 474 — w Cźelchowje cźo. 7 — we Wuhodźi cźo. 38 a 19 pola Kamjenza.

Rós, thilétny a 2 cźelećej, kóń ho tez na Zétkeho belgiskeho hrěža tumeni, Jan Schołta we Wětrowje — w Kamjenzi cźo. 8 pola Radworja — schtyrithétny wołach, Baase w Kamjenzu — thilétna kobła, Müller we Brěsinje pola Kamjenza.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Rožły ho hišćeze wotwołakuja. Tendenza ho hišćeze wutwerdła njeje.

Dźensa dop. ¾12 hodź.: Žito wostanje žadne a poczina ho hišćeze kupowacź. Muka trochu lépje dże. Tendenza: pschezelnische.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowsjowe šmyje po tuni abo 1000 kg, rjepak 100 kg. płaczišny po tutej šmyje.

	22. 11.	21. 11.		22. 11.	21. 11.
Pschenza	209-215	204-212	rapk wobsuschi	16,50	16-16,50
rožla	205-207	201-208	poch. melasa	8,00	8,00
natěl. jeczmjeń	217-243	217-243	lezabella	11-12,00	11-12,00
nat. jeczmjeń	—	—	běrnaze łuzki	17-18,00	18-18,25
wowsa	165-171	165-171	kunty	21-22,50	21-22
kukurica (Mais)	—	—	wo'a	17-18,00	17-18,50
pschenicz. muka	28,50-31	28-31,00	lanu wobsuschi	25,50-26	22-26,00
rjana muka	27-30,50	27-30,00	mobre łupiny	13-14,00	13-14,00
pschenz. wotr.	13-13,50	13-13,50	zolte łupiny	15-17,00	15—17
rjane wotruby	12,00	11-12,00	symo, 50 kg	3,05-3,25	3,05-3,25
rapk	400	390-400	symo, rjane	1,10-1,30	1,0-1,15
lane symje	420-430	420-430	„ pschenz.	1,10-1,30	1,00-1,15
prózk	21-24	21-24	„ wowsowe	1,00-1,20	0,90-1,00
zjelušchi	15-16,50	15-16,50	„ jeczm.	1,00-1,20	0,90-1,00

Wiczne płaczišny w Budyschinje.

wot 22. novembra 1924.

Wschě płaczišny so po stotej hriwnje srošmija.

Pschedmjet		najnišcha płaczišna	najwyschi płaczišna
Pschenza, swonka wotedacja	50 lito	9,75	10,30
Rožla, swonka wotedacja	50 „	9,75	10,00
Jeczmjeń, swonka wotedacja	50 „	11,50	13,00
„ nahwnsti	50 „	—	—
Wowsa, swonka wotedacja	50 „	8,75	9,00
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,00	2,40
Symo	50 „	3,00	4,00
Sskoma, ſ maſch. mlócź., praš.	50 „	1,00	1,20
„ ſ maſch. „ ſ ſajſl.	50 „	1 50	1,60
„ ſ zypami mlócźena	50 „	2,00	2,25
Pschenicźna muka, 70%	50 „	17,00	17,50
Rjana muka, 70%	50 „	17,00	17,50
Pschenicźne wotruby	50 „	6,50	6,30
Rjane wotruby	50 „	6,30	6,60
Prošata 390 schtuk	1 schk.	11,00	22,—

Drobnowikowanske płaczišny w Budyschinje.

22. novembra 1924 po hantiskim postajenju.

Wschě płaczišny so po stot. hriwnje srošmija.

Zwora		najnišcha płaczišna hr.	najwyschi płaczišna hr.
Howjase mjaso ſ koscjemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelace mjaso	1 „	2,40	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,60
Tukanjy swinjazy schmalz	1 „	3,20	3,60
Pschicźeńcna muka	1 „	0,40	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,38
Kłóšeń	1 „	0,—	0,35
Jedźne bérny	1 „	0,08	0,10
Rajš	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sssok	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjazy schmalz	1 „	2,00	2,20
Sswischeny połcź	1 „	3,20	3,60
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,60	5,20
„ wulkajna	1 „	—	—
Jeja	schk.	0,17	0,20
Jedźne buny	1 kg	0,48	0,64
Jokor drobny	1 „	—	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenine wuhło (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe brikety	1 „	—	1,15

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada“ a „Serbskeho Hospodarja“ ma telefon čo. 156.

Přikopk.

* S **Drjejdźan.** (Kónz hrosneho žorta.) W Possendorfje sakeje w nozy klamar pisches kerchowsku murju a žydże so na swjatu kichź, so by znateho, kiž běsche ho w korczinje zkwalił, so by niczeho njebojł, nascherił. Kschiż pak padny a srani pschi tym hanjerja tak, so dyrbjachu jeho do chorownje dowjesć.

* **Cźejle truśjezniftwo** sta ho žobotu popołdnju wokolo 3 hodź. na Spicherniſkej dróze cźo. 19 we Wilmersdorfje. Tam lypta prjedawschi aktiwny offizjer a nětczischi pschekupz bjes sastojnstwa Alfred Neumann z Schcźejcźina pschekupza Hermanna Fischmanna skorzowacź a murubicź. Jako běsche Fischmann pop. žam w klamach, sastupi wosobnje sdraschcny, na 30 lět stary muzikl do wobthowdza. Praschesche ho za tym z tannym, tola niczo ho jemu njelubjesche. Hdyž potom na dalsche pschecźa zusebo, pschekupz ho wobtrocźi, so by žadane z połzowe wjaf, wuczeje Neumann nadobo želesnu žerdź z hłowdy pjesła a dyri Fischmanna ze swojej mozu na hłowu. Na dobre sboje pak běsche tutón w žamym wokomiku hłowu troschcku na bok sjoertnuk, tak so mortrjeje nje polnje njeskutkowasche. Fischmann, kiž drje bź ho swjesk.

ho hnydom sajo hraba, sodom pak dźiwjsche rubježnik k drubenu rasej dyrić. Fiſchmann wołkaſche, ſchtož możesche wo pomoz. Na to pſchihnaſchtej jeho žona a pſchedawaŕka do klamow. Nětko cźiſnu Neumann żeleſnu żerdź prjeć a ha ho do cźekanja. Fiſchmann, kiž hnlnje krwawjeſche, puſchcźi ho ſa nim. Bórſy pſchidruźi ſo wulka hyła ludźi, kiž wſchitzy ſa rubježnikom cźekrjachu. W wóſt hajby ſaſtupi poliſiſta cźekarjej puć a ſaja jeho. Na ſtraźi ſo ſwjeſcźi, ſo je rubježnik 30. lět ſtary, pſchedawſchi aktiwny offizěr Alfred Neumann ſ Schcźeźina. Wón bźeſche Fiſchmannowy wobkhod wźjaſy hodźinow wobkedźował a potom ſ krutym wotmyſlenjom ſaſtupił, wobſtedźerja porańcź, a jeli trjeba ſamo ſarańcź, ſo by tak pokładnizu wurubicź mohł.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

1. dezembra 1924 budźe ho ſtót licźicź a to: Konje, howjadła, wowzy, ſwinje, hoſy a pjerſina. S dobom budźe ho ſobuliczicź ſtót, kiž je ho w cźaſu wot 1. dez. 1923 hacź do 30. now. 1924 do domu rěſał a kiž ho njeje hamtſkje pſcheſkadował. Wobſtedźerjo ſkotu maja licźerjam wſche trěbne wojſtawenja dacź. Skót, kiž ho njeje hacź do 3. dezembra wot hamtſkich licźerjow hiſchcźe napiſał, dyrbi ho hnydom poliziji na źitnych wikach 1. wojſtawicź. Schtóž ſ wotpohładom wopacźne wujaſnjenja dawa abo ho ſ zyła ſapowe, licźerjam wujaſnjenja dacź, ho k jaſtwu hacź do 6 měſacow alo k pjenjeźnemu thoſtanju hacź do 10 000 hr. ſaſudźi. Teź móže ho ſamjelcźeny ſtót ſa ſtat cźaſacź.

*

Kaž hamtſke ſudniſtwo 11. nov. 1924 wobſamknu, ſu ho wotrocźkej Arturej Grabſej w Njechornim prawa połnoletnoſcźe wjaſa.

*

Nad ſamożenjom wobkhoda Albertez motorſkich tworjow, dr. ſ woſ. ruk. w Budyſchinje-Seźijezach, ho 20. now. 1924 pſchipołdnju w 12 hodź. konkurs wotewrił. Rěcźnik dr. Henſchel w Budyſchinje ho ſa konkurſoweho ſarjadowarja poſtajił. Konkurſowe ſadanja dyrbja ho hacź do 27. dez. 1924 pola ſudniſtwa pſchiwowjedźicź. Na termiń 15. dez. dop. w 11 hodź. w ſali 141 hamtſkeho ſudniſtwa ma ho wobſamknyć wo wólbje ſarjadowarja a wo poſtajenju wubjerka ja wěricźelow, na termiń 19. jan. 1925 pak wo ſapodatych ſadanjach.

Hamtske z Kulowa.

Sſrjedu 26. nov. 1924 wjecźor 1/28 hodźin budźe pożbożenje měſchcźańſkich ſapółſtanow.

Schtóž hiſchcźe podruźny, ſakladny ſamożeńſki a gmejniſki dawk, kiž dyrbjeſche ho 20. nov. ſaplaćicź, wotedał njeje, njech njenjeſły w pſchihodnych tſjoch dnjach na měſchcźańſku pokładnizu wotwjedźe.

Hiſchcźe raz ho na to pokaja, ſo dyrbi kóždy, kiž ſwonjo do domu rěſa, to tſi dny pſredy pola mjaſowobkładarja wojſtawicź.

Sawěſcźenje wſche invalidnoſcź wucźomcow. Kaž krajny ſawěſcźeńſki hamt wojſtawja, dyrbja ho wſche invalidnoſcź ſawěſcźicź dacź: 1. wucźomcy, kiž ſcźežinu namęſtnieje mſody jako ſcźežnjeńſki podyjeru dóſtanu, potajkim we Wojerowſkim wokrjeſu, ſchtóž na tydźeń 2,10 hr. dóſtanje. 2. wucźomcy, kiž dóſtanu bydlenje a jěcź pola mijſchtra, a wyſchiſche ćeho ſchesty dźeł namęſtnieje mſdy, toje ſa Wojerowſki wokrjeſ, ſchtóž 1,05 hr. na tydźeń dóſtanje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Pokhroma je wudyrila mjes ſkotom Jana Laduſcha w Bjesdowach a Petrika we Wochoſach.

*

Wob cźiſło 773 Wojerowſkeje wokrjeſnjeje nowiny je wojſtawjeny porjad, kak maja ho pſchedpłaćenja ja twarjenje a ponowjenje pućow ſběracź.

*

Pokhroma je wudyrila pola koreźmarja Eugena Streuła we Wulkich Sbjarach. So ho njeby dale roſcźěrila, poſtaji ho na podłožku ſakonja ſ 16. jun. 1919 Sdźarowſka gmejna jako ſawjeſny wokrjeſ. Naprawy, kiž maja ho pſchećiwo pokhronje cźiniźej, ſu poſtajene we wukazu krajneho radźićela ſ 6. now. 1924.

Towarstwowski powěstnik.

Budyška Bjesada a Nadźija nimatej dla teho wulkeho koncerta tón tydźeń žaneje ſkhadźowanki abo ſpěwanja.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru wjecźor 1/9 hodź. zwućowanje.

Jednota „Sokoł“ we Wotrowje ma wutoru zwućowanje Načolnik.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću ma pjatk wjecźor 1/9 hodź. zwućowanje. Starosta.

„Maćica Serbska“ změje ſwoju lětuſu **nszymsku** hłownu zhromadźiznu 26. listopada pop. w 2 hodź. z tymle porjadom: 1. Powitanje zhromadźenych. — 2. Swjedźeński přednošk k. wučerja M. Krala-Zarěźanskeho „Serbscy wićazojo“. — 3. Namjety. Wo bohaty wopyt proſy předsydstwo.

Generalna zhromadźizna Serbskeho Sokolskeho Zwjazka wotměwa ſo njedźelu, 7. hodownika, w 1 hodź. w Budyšinje w měſtnoſci, kotraž ſo bíšće wozjewi. Dnjowy porjad: Rozprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka, starosta.

Wulki serb. spěw. swjedźeń 26. t. m w „Złotej Krónje“ w Budyšinje. Khór wobsteji ze 250 žónskich a muſkich. Jako ſolistowje budźa sobuskutkowaś ſopranistka knjeżna Rut Krawcec, spěwarka při Komornej operje w Barlinje, knjeżna Karin Krawcec (alt) a knjez Emil Šlemer (baryton) z Budyšina. Dirigent spěwarjow je knjez Bjarnat Krawc; wón tež ſolistow na klawěrje přewodźa.

Jednota „Sokoł“ w Małeſecach ma njedźelu, 30. nov., pop. w 3 hodź. generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2. Wólby, 3. Přinoški, 4. Namjety. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy, kaž tež wšitcy starši zwućowacych dźěći ſo z tutym najwutrobniſo přeproſuja. Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnym. — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńſo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njeſmérny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnoſće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńſich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćizny.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńſke dny su ſo započate.**

Nazymska hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe **srjedu, 26. novembra,** popołdnju w 2 hodź.
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Powitanje zhromadźizny.
2. Swjedźeński přednošk k. wučerja Marćina Krala-Zarěźanskeho: Serbscy wićazojo.
3. Namjety.
(Wjećor w „Krónje“ wulki spěwanski swjedźeń.)
Wšitke ſobuſtawy přeproſuje **předsydstwo.**

Lehmannec konditorńja

w Budyšinje na ſerbſkej hasy 8
poruča k hodownemu ſwjedźenjej:
Božodźěśćowe ſtricle, kuſki na ſtom
jako wosebitoſć: póprancy, jenož ſamſny wudźělk
oooooooo hodowne torty oooooooo
z pjećwa, marcipana a ſokolady.

Do kóždeho ſerbſkeho doma ſłušeja „Serbske Nowiny“.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńſo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/11—1 hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Bjerće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěſtk w „Serbſkich Nowinach“.

Předženak Protyka za Serbow 1925

Je dóſtać w Serbſkej knihaŕni w Serbſkim Domje w Budyšinje

Staršu holcu abo wudowu

k wothładanju ſkotu pyta při wyſokej mzdźi a procentach **kubleŕ Rychtaŕ w Kołwazy.**

Drjewowa awkcija.

Přichodnu **sobotu, 29. novembra,** dop. w 10 hodź. ſo na Ralbičanſkej ležomnoſći (wyše hata) na

50-60 losow ſtejaceho khójnow. drjewa

na přesadźowanje předawa. Kupcy zeńdu ſo w lěſu.
Wobſedźeŕ.

Khójnowe palne kuluchi a khójnowe palne šćěpy

wotedawa płaćizny hódno
Alfred Lehmann w Brěznje p. Kamjenca
Maxa Magera naſl. Tel. 247.

Módre reformſke khołowy dźěćace ſpódnje khołowy dźěłanſke košle w. 2.90 hr. ſom **wołmj. łožowe płachty,** 3 m **ruk. łacy** wšěch wulkoſćow **ſtrympy, zoki** jara tunjo.
J. Erler w Budyšinje
jenož na zwonk. ławſkej hasy 10.

Jałojca

blisko ćeleću je na předań w **Dobrošicach čo. 17** pola Njeswačidła.

Młoda ćehniwa
krowa
ſo kupić pyta. Adresy njech ſo do wudawarńje „Serb. Nowin“ zapodadźa.

Wosokoſtućelna ćehniwa
młoda kruwa
je na předań w **Minakale čo. 13**

Pilna, sprawna, 16—17lětna
holca
do domjaceho a pólneho dźěła ſo k nowemu lětu na kubło do Budyšina pyta. Dalše je zhoniće we wudawarńi „Serb. Nowin“.

Maſer Lippmann

w Budyšinje
na drjewowych wikach 3.
Rěčne hodźiny
wot ſrjedy hač do ſoboty
9—12 a 2—6 hodź.

Rukawcy,

barchent, wołma, mužace a žonjace
kožle poruča derje a tunjo
K. Symmank w Budyšinje
na Lubjanſkej dróży 12.
Žane klamy Rěči ſerbſki.

MERSONS
Zastawanske časniki

Dźěćacy wóz

je na předań
w Kozafcach čo. 6.

Po Božej njewuſpytomnej radźe zamrě po ćežkim, z wulkej ſćerpliwoſću znjeſenym ſmjertnym mojeho droha mandźelſka, naſa ſwěrna mać, ſotra a ſwakowa

Hana Marta Šołtcyna rodź. Hajdar

w 37. lěće jeje žiwjenja.

W Delnjej Hórcy, 24. nov. 1924.

Hłubokozrudźeni zawoſtajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac płaci so za maty rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w šěr wobliczeja. Za reklamowy :: rjadk płaci so 50 złotych pj Rabat po tarifje. ::

Čisło 275 **Budyšin, wutoru 25. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowańca wobućow. Póduźowanje spěšnje a tunjo

Najnowiše z cyłeho swěta.

Jendźelski minister swonkownych naležnosćow Chamberlain je 7. decembra z franzowskim ministerskim pschedsydu Herriotom w Parizu setka. Chamberlain tutón dźeń pisches Paris po puczu do Roma pischejěchje, hdźež je pschi pohrebnju rady Swjatka ludow wobdźěli. Wón budźe někotre hodźiny w Parizu pschebywać, so by z Herriotom posliniše położenje rozprajił.

*

W Parizu je je cźeło nehdyscheho sozialistiskeho wjednika a pschecźela měra Jauresa do Pantheona pschewjesł. W Pantheonje je cźeła najstawniscich Franzowsow khowaju.

*

Južnoslowjanska a Grichiska stej hižo pocźatej wo wobsamknjenju nowego frjećenja jednaj. S tutym samyslom je pjecź Venizelos sa grichiskeho pósłanza w Belgradźe pomjenuje.

*

W Asiskej (Anatoliskej) je je njedźelu wjele městow se semjerjenjom wupuscilo. Nowe żelesniczne sastanischcźo w Uschaku je je sapłylo.

*

Abd el Krim, wjednik riffiskich Kabylow je sa wobsamknjenje měra je Schpanskej hłedowaze wumeńenja postajił: Schpanska 20 milijonow złotych pesetow wójnskeho wotskodźenja saplacźi a pódła teho riffiskim Kabylam 12 letadłow, batterije pólneje artillerije a 10 000 cźełbow z munizju pschewostaji.

Sastojnikam je msda hižo wot 16. novembra powyschi.

Němske knjeżerstwo je je rozhudźiło, sastojnikam powyschenu msdu, kotraž bě z wopředka za 1. december wotmyślena, hižo wot 16. novembra wuplaćiću.

Němske żelesniske towarstwo je pschikładej němskeho knjeżerstwa pschisamknje.

Powyschenje msdy pósłiskich sastojnikow a dźěłaćerjow.

Mjes ministerstwom němskeje posty a sastupjerjemi němskeho wobkhadneho dźiwadła je je zrobotu dojednało, so ma je msda sastojnikow a dźěłaćerjow wo 9 hač 12 procentow powyschiću. Powyschena msda je hižo wot 16. novembra wobliczi.

Nowe wo sastaranju dźěłonjemjerjow.

Wuńwobdźenje wot pschinoschka k sastaranju dźěłonjemjerjow.

Němski dźěłowy minister je pod 14. nov. 1924 wukasał, so je w jeźěhowacych padach wuńwobdźenje możne:

Wuńwobdźeny wot pschinoschka je:

a) schtóž w ratarstwie a lěsnym hospodarstwje abo rybarstwje drje wěsty cźaš wob léto dźěła, wusche teho pak katastrofe abo lěsne hospodarstwo w tajkej wulkosći wobjedźi abo wotnaja, so może je swojimi pschiwuznymi po swjetscha sjećiwić. Wyschsche krajne sarjadnistwo postaji, wot kajkeje nezomnitneje wulkosće jemu wuńwobdźenje placźi.

b) mandźelski abo potomnik pod a) njenowanych wołobow, z kotrymiž je w domjacznosći żiwy, hdyž wěsty cźaš wob léto w ratarstwie abo lěsnym hospodarstwje abo w rybarstwje dźěła, njedźiwajo na to, hač tute wołoby same w swym cźaju jako dźěłaćerjo dźěłaja abo nic;

c) schtóž w ratarstwje dźěła: 1. hdyž je jnajmjenjscha na dwě léto pschistajeny, abo 2. hdyž je drje jenoż na njemjeńšy cźaš pschistajeny ale hdyž dyrbi so jenu jnajmjenjscha tři njedźele do cźasa sluźby wupowjedźiś.

d) schtóž w ratarstwje, w hajnistwje a domjacym hospodarstwje dźěła hdyž z wołobam pschiběrkuscha, kiž su pod § 165, wotrěźkom cźo. 1 staleho sawěsćerskeho porjada njenowane a do domjacznosće dźěłodawarjow pschiwsate (domjacy pomocnicy a wjeńna cźeledź);

e) schtóž w rybarstwje dźěła a podźěł na popadze bóstanje;

f) schtóž je na podstatku pijonnemo wucźbneho frećenja na jnajmjenjscha dwě lécze pschistajeny (wucźomcy).

Schtóž chce wot pschinoschka wuńwobdźeny bycź, dyrbi pišmenje wosjewjenje, kiž je wot dźěłodawarja a też wot dźěłaćerja podpisane, na khorobnu pokładnizu sapodaś. Sapodaśe jena strona podpismo bjes winy, może khorobna pokładniza sapodaśe jena strona podpismo jeneje strony za dobazaje pschipóśnaś.

Wosjewjenje dyrbi wupokazaś, kajke dźěło tón ma, kiž wo wuńwobdźenje prosy, kajki pomér njes nim a dźěłodawarjom wobsteji a cźehodla dłge wuńwobdźeny bycź.

Wuńwobdźenje wot pschinoschka sapocźnje so z póndźelu teho tydźenja, w kotrymž so wosjewjenje sapoda. Khorobna pokładniza może wuńwobdźenje sapopraśiś, hdyž njenowane wumjenjenja njejsu dopjelnjene. Motpokazany może so na sawěsćerskeje hamt a wyschichi sawěsćerskeho hamt powołaś. Posledni rozsudźi dóstanjenje.

Tuto nowe postajenje wo wuńwobdźenju wot pschinoschka k sastaranju dźěłonjemjerjow (Befreiung von der Beitragspflicht zur Erwerbslosenfürsorge) płaćeji wot 1. decembra 1924.

---

90 Polakow psched Lipscźanskim němskostatnym sudom.

Psched němskostatnym sudom w Lipsku je je póndźelu prozeł pschećiwo 90 Polakam z Hornjeje Schlesiskeje dla wjelepschestupy sapozał. Wobstorźenych je wjele mjezy nimi dołho w pschepytowanjach jatbje dźerżeli. Najprjedy mějesche je 24 létny expedient Emil Wjecźorek z Bujakowa

w Pólsce-Hornjoschlezyjstej zamolwicz. Jeho winowachu, so je w letomaj 1923-24 nałuzne wottorbnjenje němskeje Hornjeje Schlesyjskeje a jeje pschisamknjenje k Pólsce pschihotowak a to se zwojej dźĕlawosću měšineje słupiny zbĕžkašteho swjatka. Tónle swjatk, kotremuż 15 000 zobustawow pschiszłuschа, so psches zyku Němsku a pólsku Hornju Schlesyjsku wupschescĕra.

Też Prusku chze dawki poniżicz.

Każ bĕ so na pozbłednej konferency finanznych ministrow němskich krajow wobsamkło, budże też nĕtko Pruska dawki poniżicz. Pruske finanzne ministerstwo dźĕła na nacżisku, so kotrymuż dyrbi so najprjedy pschenyttowy dawk wo 25 progentow poniżicz. Też prusti minister w najbliżschim czasu gmejny nanowi, so bychu gmejnske dawki snižile.

Dwojomyślne stejischczo Franzozowstwo.

Mukrajni zobudźĕlacżerjo franzowskich nowin so se zwojim mĕnjenjom wo podawkach w Egiptowskej nadpadnje wotczo dźerża a so njepschezjelnoszjom pschecżiwo Jendźelskej wostajeja. Hdy by nahladnosć Jendźelskeje w Egiptowskej schkodowała, by to na Franzozowsku, kotraż ma wulke kolonije w Afrizu, se schkodu było, a by w franzozowskich kolonijach zaczucz było. Sa Franzozowsku je tehodła najwużitnische, hdyż i Jendźelczanam w Egiptowskej za jedyn postronk cżahnu.

Baldwin jendźelske wójsko pozbylni.

Jendźelske kujeżeństwo to bližschim czasu programnum sa wulke pozbylnjenje jendźelskeho wójnskeho zobżitwa pschipowjedżi. Tśi wulke bitwiske łodże a pjerc nowych łkchizakow so żada. Se strony kujeżeństwa so k tennu pschispomina, so je so po Washingtonskim rĕczenju dwanacże łkchizakow natwarilo, kotrež mjenje dżi 10 000 tunow wopschijeja. Tehodła je na podłożku Washingtonskeho rĕczenja Jendźelskej dowolene, łkschcże pjerc łkchizakow natwarić, kotrež je Macdonaldowe kujeżeństwo wotpokasało.

Južnoslowjanske-rumunsko-italski wojerski swjask.

Belgradska prawda powi, so je so sandżeny tydżeń pod kralowym pschedsydstwom pożedżenje ministerskeho wubjerka sa krajne sakitanje wotmĕło, w kotrymż je so wo wobsamknjenju wojerskeho swjatka mjeż Južnoslowjanskej, Rumunskej a Italskej jednako. Wuradżenje wotmĕwa so hižo nĕkotre dny a to f dobym też w Romje a Bukarestu. S italskim kujeżeństwom južnoslowjanski połstanz w Romje, f rumunskim Bukarestiki połstanz. Swjask dyrbi so pjeża bischcze psched bliżschej konferency Małeje ententy wobsamknuty, kotraż dyrbi so srjedy januara w Bukarestu wotmĕć. Bližschi mĕraz so pjeża Mussolini a južnoslowjanski swonkowny minister dr. Ninczicz w jenym małym italskim mĕsce setkataj.

Amerika k swĕtowemu rosrisażemu łudej pschistupi.

W Běłym domje w Washingtonje je so żadało, so dyrbja so Sjednoczene staty połnomocnje Ameriki pschi swĕtowym rosrisażnym łudże wobdżelicz. Biskop methodistiskeje episkopalneje zyrkwje Mac Dowell praji, so fu Coolidge, jenatkuje zyrkwje a jich zobustawy jenomyślnje sa myśl swĕtoweho rosrisażeho łuda. — Eliot Goodwin z amerikanskeje wikowanskeje komory, kotruż w njenje druhich sjednoczenstwom rĕczeșche, so podobnje wupraji. President Coolidge w krótkej wotmołwje wospjet łdżli, so je nadżija, so Amerika k swĕtowemu rosrisażemu łudej pschistupi a so w zwojim nowołetnym pożelschnje f nowa kongreżej doporuczi, so by pschiłkschcżiny sakoń wudak.

Amerikanska pożczonka sa Franzozowsku.

Morgarska banka w Newyorku Franzozowstej 100 milijonow dollarow pożczi. Franzozowski parlament je sobotu pożczonzone wumĕnjenja pschijał.

Wothłosy z koncertow Bakuloweje družiny.

Pišе Bjarnat Krawc.

(Pokračowanje.)

Runje 13 koncertow bĕchu naši lubi hosćo w bĕhu jeneho tydżenja wuwjedli; to je hobrski skutk a napinace dosć a jenoż mózno wuwjesć, hdyż je khór spĕwotechnicy tak dokonale wuwučeny a też zwonkownje tak disciplinowany każ tute dźĕći, kiż su personificerowany spĕw, nadobna powaha a lubosć. Wše koncerty bĕchu wubĕrnje derje wopytane, z wuwzacom snadź Budyšina. Naši slawni a njebojazni serbscy wodźerjo, hdyż njebĕchu zastońscy abo hewak zadżĕwani, sedżachu mjez napjatymi posłucharjemi; wosebje bĕ duchownstwo też z daloka přikhwatało. Dźiwał pak so sym, zo w Khrósćecach na př. tak mało klóšterskich zastojnikow widżach. Za to bĕ tam naš sprawny a luby šulski rada Krawcz z Kamjenca přikhwatał, štož wulku radość zbudźi. W Drježdżanach wopokaza direktor konservatorija, wuwołany kompositor a dirigent prof. P. Büttner dwójicy tutemu khorej česć swojeho wopyta ze swojej wumĕlscy jara zdźĕłanej žonu, kiž je też zapołsałćka we sakskim semje. A też slawny hudźbnik prof. Joh. Schreyer bĕ přitomny. Tak su też druhdże rozumni Němcy sej tutych małych nošerjow kultury wažili a bĕchu hłuboko hnući; wosebje bĕchu tući překwapjeni a dźakowni, zo tak wubĕrnje też němske spĕwy přednošowachu, hač runjeż němšćinu jenoż dwě hołćcy bĕžnje wobknježeštej. Zo „kreuzhakleřske" wutroby za tutych wumĕlcow ničo njezačuja, bĕ mi hižo do přihotow dawno jasne. K nim słušachu też někotre serbske wosoby!

Hdyż je kritika z rozprawu podała, sta so to jenohłósnje we wšĕch nowinach bjez předsudkow z najwyšším připóznaćom. To dyrbju wosebje też wot wšĕch Budyšskich nowin khwalobnje rjec: jich kritika wumĕłstwa stejí na wyšinje čłowjestwa. Jej za to dźak! Po koncerće bu na wsach wšudże cyle spontanje dir. Bakule a jeho družinje dźakowna ovacija; w Radworju zaspĕwachu jim Jednoćenjo a druzy frikróćnu sławu, a w Hellerawje poreča šulski direktor złote słowa připóznaća a znjasliwosće. Jenoż w Bukecach njenamaka so nichtó, kiž by mużnje za nich wustupił. Škoda!

Dźakowni dyrbimy hyć wšitcy tutym młodym mĕšnikam a připowĕdarjam prawcho hudźbnistwa, hdyż so tak husto też mjez nami Serbami mjerwi z njerjadom němskeho wulkomĕšćanskeho wumĕłstwa.

Dźakowni pak też su woni z połnoc wutroby wšĕm połnoćerjam w mĕsće a na wsach; dźakowni wosebje za małe kedźbliwosće, jim wopokazane (małe dobre wobrazow, jablukow, wołojnikow atd.) Ze dźakownej radosću budża wĕčnje spominać na Khrósćanskeh burow a tu krasnu jězbu do Radworja, a tam zaso na tu swjedźeńsku hosćinu. A ja — jako zarjadowař cyleho zajězda — přizamkam so jim radostnje a přiwołam tutym dobrym, woporniwym serbskim swójbam krimotacu sławu! Přichodnje zaso tak, lubi krajenjo! — (Pokračowanje.)

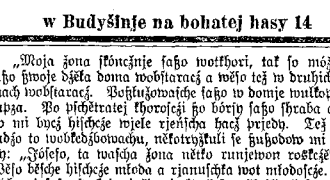

w Budyšinje na bohatej hasy 14

Ze Serbow.

Wutora, 25. nazymnika.
Katyrny, knjeżny.

† 1870 serbski bur Jakub Jawrich w Jĕlcy, kiž je Wujezdźanskim Serbam 500 loleč wotkazał.

Łužica pos'khaj, što to so podawa!
Wulahnu nĕhdże pata sej kaćatka,
Wodźi je swěru, wodźi je hordostna.
Přisedši k łuži, wuhlada z dźiwanjom:
Pluwaju kački, — potom maćerka
Woła a wabi, zrudnuška kakoli.
Stysknіwa kŕika — kački so njewróća.—

Tak hlej! je nĕhdy na kupje Raninej
Před dołhim časom poslednja Serbowka,
Wobstarna babka, zrudnuška hladała
Na swoje wnuški, kak wone němeuja.
Zhladujo na nje jako na přemjeńki,
Rozymić wjac jim njemóże, samotna
Lutka je w stysku swoje dny skóńcża.

Eduard Wjelan.

Tón wulki małych žeżerje,
To prawo je historiske.

Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor wo 7 hodź. barometer 741, hygrometer —1%, thermometer wo dnjo +7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —1%, thermometer w nozy +2. — Wyschina leži nad Krótkorusschej Europu a f połnocy kupy Island. Nižina nadchadża so jena i połnocy Schwedskeje, druha f wjeczora Schottiskeje. — Julije srjedu ssónčko 7,37 khodża a to 4,01 khowa. Mĕsačk khodża dopołdnja 6,45 a to wopołdnju 4,22 khowa. Julije je mlody mĕsačk. „Wschadźenaschtaja jasne njebjo, je-li wětr i dołhko wjeczora, a po. mróżene njebjo, je-li wětr i krótkeho wjeczora.

— **Schtrowa powĕsć wo twjerdze sa junje srjedu:** Troschku symnischo, hewak žuchło.

— **Nahłodnoschczenje f mĕnjenja** sa żyrnoty a małsatne dźĕći (Mündelvermögen). Starschi, sastupnjuzy żyrnom a wothladarjo, kiż samoježenje żyrnow a dźĕći sarjadowaja, dyrbja nětko wospjetnje na to ledźbowacz, so bychu winowatoschcze, kotrež jim z. nutsowy bankowy wukaz napołoži, dopjelnili. Sanjecha-li so tuta winowatosć, budża lohko dyhjecz nastatu schkodu narunacz. Wospjetnje njeměndża cżasy pschiłuschnjenja wot nich sarjadowanych samoježenjow hač do 31. dez. 1924 sakomdźicz. 1. Nałukowarnike njenjeny dyrbja so hač do 31. dez. 1924 pola nałukowarnjow pschipowjedżicz, hdyż su pjenjezy napołożene. Pschi pschisłuschenju dyrbi so wospjetnje pschiłupomnjecz, so so wo zdrowcżace njenjesły jedna. Hypotheki, leżomnostny dołh a rentiski dołh so bjez pschisłuschenja na 15 proz. nahłodnoscża. — Hypotheki pak mużа so we wospjetnych wobach pschisłuschenje wyschcze nahłodnoscżicz, hdyż su so postajiłe pschi składnosći rosbłukenja samoježenja mjeż herbarnymi, dźĕłenymi mandźelskimi, inšej dźĕżimi a starschimi a tymi, kiż maja prawo na sakońki dźĕl wot samoježenja abo hdyż so jedna wo żadanje i pschedanja na dopołacżenje, hdyż su po 31. oktobrje 1919 nastałe (Mietkaufgelderdarung). Pola samoježenja za dźĕći a żyrnotow budża mjenowane wumĕnjenja często dopjelnjene. Namjet, so bychu so hypotheki wyschcze 15 proz. nahłodnoscżile, dyrbi so hač do 31. dez. 1924 pola teho hamtskeho sudnistwa stacz, hdyż so lezomnostna kniha wjedże.

— **Dawki w Sakskej so panja.** Każ je znate, dyrbi so w Sakskej dawk na lezomnoscże a pschemytłko zyle f nowa sarjadowacz. Nacżiłki so w bližschich dnjach krajnemu sejmej pschedpołoża. Dokelż pak by wuradżowanje wo dokładnym snowasarjadowanju dawkow we sejmje pschedołho trało, je knježerstwo so rozhudziło, sejmej najprjedy nakwilny nacżiłk pschedpołożicz, kiż dyrbi so tak khětrje hač možno zhwalicz, dokelż żebi połhodarske położenje špitalne jednanje żada. Sakładne dołżabudowanje dawkow dyrbi so połdrjacza stacz. Nakwilny nacżiłk namjetuje izčehowaje poniżenje: Wotebadże dźĕładawarjow dyrbi so wot 15. dez. 1924 sem wo połojcu poniżicz. Dale maja so dawki na lezomnoscże, kiž natal-

Zbozowne nowe lĕto.

Arabeska.

5] (Pokračowanje.)

Nadobo zhorje Tonička cżežko. To bĕsche sadwĕlowaze położenje sa mnje. Doma na žnjercz zhora žona a pjecżelĕne dźĕcżo. — Dyrbżach doma pola njeju swostacz a swobeju wothladowacz. Swostach-li doma, njemĕjachmy niczo jĕsć, cżehoždla dyrbżach f krawjazej kuttrobu do dźĕła, dowĕrjejo starofcz a dołhadowanje we žonu a dźĕcżo zusym, f kotrymiż mójach so hakle wjecżor, pschischedschi i dźĕła, so wotmĕnicz.

Nandźelchmy wschak dobrocżelow, a to knjeni wulkopschekuzowu a jeje mandźelskeho, wulkopschekupza, pola kotrehoż pridy w domje moja žona pokuzowasche. Taj pschiščischtaj nantaj pomoz a sadźewschtaj bĕdnosći, kotraż hižo so pola naš zahnĕdżicz chżysche. Wulkwalowach jeju pomoz tehdom jako pomoz jandźelow. Hdy budżech ju tola radscho do hele satkliwal. Mandźelska wulkopschekupza hischcze w bĕhu khorosće mojeje żony nahle šemrě; jeje muż wschak też po jeje žnjerczi na naš njesahu, wobpytowasche naš wobsobinzy a nadobnje nam też potom hischcze pobjeru posliczowasche."

Pschi pohlednich, dybawje a f wutżmĕschkom wupraženych žkowach žnižni so khorehu hrosnu nawal kaschkowanja a dołko to trajesche, pridy hač k żebi pschindże a mózesche dale powĕdacz.

„Waš powĕdanje napina", podótknu Jalina k cżežzy łohchowazemu itarcżej, „wotstorcżeze stónczenje hač do jutschcheho", namjetowasche potom.

Stary wjesche jenoż f khownu a potom pokračowasche:

„Moja žona stónczenje sażo wotkhori, tak so mózesche sażo swoje dźĕła doma wobstaracz a wšĕso też w druhich domach wobstaracz. Pożiwowasche sażo w domje wulkopschekupza. Po pschĕtratej khorosći so bórzy sażo skraba a sda so mi być hischcze wjele rjeńscha hacż pridy. Też zuhy ludźo to wobkedźbowachu, nĕkotrižžuki se žnjedowa mi rjekny: „Jólesо, ta wascha žona nĕtko runjewon roskĕsława." Wĕso bĕsche hischcze młoda a rjanuschka wot młodosće. Mój lĕhnuoj sażo špokojnaj žiwaj, hdyż sa nĕkajki cżaż nantaj hólczęs pocża khihiricz. Lĕkarjo nantaj rabżachu, so bychmoj jeho na wĕsty cżaż dałoj na wjeż, chzemoj-li jeho zakhowacz. Na žiwojich pucżowanjach bĕch so łsnat a łspschecżelił f krajanom fahrodnikom Tomschom, kiż bĕ pschistajeny jako hrodowy fahrodnik na knježjšken łuble hrabje . . ., wokoło dwě mile wot nĕšta wotżaleneho. K tomu pózłkach žiwojeho schcżĕłčitelneho Tonika. Tomesch a jeho žona moje dźĕcżo radżubje pschimłaschtaj, dokelż žamaj dźĕcżi niemĕsechtaj, a wonaj żebi jeho hładaschtaj a lubowaschtaj każ woko we hłowje.

Tehdom sta so f mojej žonu pschenĕnjenje, kiż swopredża njesrośumich. Tonička bĕsche stajnje słuchowa, dracżejo so jara jednorje, nĕšto pocża so na jene dobo pyschicz. Wobleknjesche so mnohe a rjane schaty, kiż pożiwżujzy w domje wulkopschekupza, wot njeho dostawasche po žnjerczi jeho knježe.

Bĕch dosć jara njejsahority a njedowidżomny, mĕjach nad tym žwoje wjeselo, widżo, kak rjenje jej rjane schaty pschistoja a f horduosću žym pódła žwojeje mandźelskeje njedżelu krocżił, na kotruż so cżasto łstożowachu łakubowane wocżi muži naju setkowazych.

W tom cżażu dowĕri so mi moja žona, so so sażo cżuje być f maćerju. Radosć i teho bĕsche wulka a hischcze wjetsche, hdyż so namaj połdżicżo wopraudże holczka narodżi. Dżowczicżka bĕ zyle maćerni podobna a każ jandźelk. So knótra wuprotżkowżkmoj żebi po żoninym pschecżu, wulkopschekuzya, kiż namaj nanożnu darow. Tutemu kmótschtwu so naschi hrodża rjemżachu, potajnje a żjawnje nĕšto łożłukliż żebi we żwojich rĕczach schukotachu, schtoż żym ja fażlepjeny njerozumił, myślo żej, so to tak je zawisża cżinja. Moja žona nastupi tak bórzy hacż możesche wwthadżeż, kadżem łooje mĕstno w domje wulkopschekupza. Bĕsche derje zaplaczena, a mój trjebachmoj runje pjenjezy, nĕšo dwě dźĕći na starosći.

Bórzo wschak bĕsche bóle w zusem domje dżli we żwojem wobydlenju. Cżasto bo stawasche, so wotthadżejo f rana f domu, njewróczesche so hacż do połdnjeje noży. To bĕsche mi wĕso jara njewubo, ale bĕch thudak a tehodła dyrbżach njeczeż. To ju so jaklnży dża. Pschichódże lĕczo a ja dwĕjach na kraj wona sa dźĕkom, hdyż pschebywach zyle schcżedry mĕżaju. Hdyż żym so wrócżił, njenamakach żonu f dźĕcżom domu, ale pola wulkopschekupza. Sawohladach so je żonu zyle pschemużnjenej, kotraż mi f dźĕcżom napschecżo pschindże wscha w pyschnej drasczje, żjemnje nje powitajo.

Wulkopschekupzej, kujeżej tmótrej, bĕsche połpoła wotschła a tu pjecża je so na jeje mĕstno pschistajiła. Mjerkuju a njezpokojny, hacżrunjeż wot njeje żmĕrowany f chez nahlad na wulke dobycże, wrócżich so hacż domoj. Tu zwĕwtlichu mi žuzodża wĕż, kotraż mi sa wotkmit wschitko wujażni. Sa mojej njepschitomnosći pschichódżesche wulkopschekupza dżeń sa dżeń do naschcho wobydlenja k mojej żonje, a wona njebĕ dźĕkała a tola pschecżeju pjenjezy wschcżinjała!

(Skónczenje pschichodnje.)

Předženak

pódźe jutśe do Niechornja. — Na to ǰo nimo měrty wjeseli; ꝑśechetoǰ tam bydlitej starśichej ǰeho pomognika. Nowakej dom, to je najśubostniśka domjaznosć — mały raj! — Delkach wuśiwaja tři mlode ꝑstry ǰ wuśichkimi ꝑostfami najkrapniśe wudźełki a horia ǰo w barbach a ꝑunkach. W naśiwoje ma ǰich bratr ǰwoje wumjełśe widźenja a dźeła pilnje we ǰwojej herbźǰu wuhotowanej ǰitwiczyn. Na a maćeŕ staratej ǰo ǰiwdru wo ǰwoje pěkne dźěći. — Gdyž Pśichedźenak ǰ durjemi ꝑasnuǰ, potom chǰe ǰim nowu protyku pokaźaś. „Hlajśe, maćeńka, to je Waśch Marćin malowal!“ Zuły herbśiśi lud ꝑebi tute wobrazy cźeśeli! Waśch mlody ǰun khodźi ǰobu na cźole naśeho ludu a dobywa ǰemu wulku cźeść.“ Kak budźa ǰebi wschitzy protyku wobhladaś! We wórćkowaj maćerje ǰo ǰpodźiwnje pazeŕkuje. Nan ǰe ǰbožom mjelcźi. Sawěśće, najkrańśiśe ǰohrożowanje Boże ǰu radźene dźěći! — Sto ǰamo rosumi, ǰo kóždy w Nowakej domje protyku darmo dostanje, ale hewak dyrbi ǰebi ju kóždy kupiś ǰa 60 pf. Je to njeǰměrnje tunjo. Wopraśeŕcerje ǰo, śehto druhe protiki płaca!

ꝑśim, ćěśnym abo ꝑahrodnikim ǰaměrach ǰluźa, wo ćěźkim ǰuśiźi; kónćnje dyrbja ǰo wotꝑłaćenja nahódnoźenśiśkeho dawka (tak mjenowaneho wodrižneho dawka) wot 1. jan. 1926 ǰem wiśeć wobydlenja tych wobǰołow wuśiwobadźeǰ, kotrymž ǰo po nowym ꝑtatnym ꝑakonju dawk wot mśdy wjazy njeǰwotcźahuje, kaž na ꝑśh. mańe rentnarjam, ǰeli mźdu dóstawaja.

— **Podružniśki ꝑjenjes na měśaz dezember** je runje tak wyńoki ǰako w měśacu oktobru a novembru. Wućźini 67 ꝑrozentow dowóźnikeje ꝑłaćźiny.

— **Statne hoǰpodarśtwo** Statne dołhody ǰ dawkow ǰu ǰo w měśacu oktobru, ꝑśihrunuǰo měśacz September, wo 77 miliǰonow na 686,7 miliǰonow powyśiśke. Sy tym ǰu ǰo hižo 5 měśacow ꝑrjedy, hacź ǰo ǰimarske ꝑéto ꝑłónźi, na 79 ꝑrozentow ꝑtatneho hoǰpodarśkeho naćźika, kiž ǰe ǰ 5243,75 miliǰonami wupiśany, ꝑeśdźerale. Dołki ꝑaak dyrbi ꝑtat tak hoǰpodarić, ǰo ꝑebi dołhody a wudawki runowahu dźerża, budźe dyrbjeć ꝑśihcźe dale dawki powiśiś, ǰo njeby tuźej ꝑeśadźe njeǰwérny był.

— **Faraŕ Heimann-Protyka** na ꝑéto 1925 je knihe dobrych a wužitnych wězow, broǰch. 200 ꝑtron, ǰ wjele wobrazami. Płaći 85 pf. Nakład maćaj Ludwig Heimann a Co. w Nürnbergu. Je to ludowa protyka, kaꝑtaꝛ byeǰ ma, ꝑe powuźeźaza, ꝑabawna a ꝑaźiwadźa. We bohatym wotmėnjenju ꝑeśehuja naꝑawki a radu podawaze rośꝑrěźanja wo ǰwojenju ꝑtronoty, ratańśe naꝑawki, ꝑśihrodolꝑhtne, ꝑchportśe a hrajne kruchi; potom ꝑotimaze naꝑśihonjenja a powjedanćźa atd. atd. Teǰ ꝑłoty humor ꝑśihińdźe derze ǰmuhrany ǰ wopraudźe wutrobu wośćehowaǰnymi powjedanćkami ǰ ǰwojenu prawu. 3 wulke mytowanśe nadawki ꝑśiźe myślerjam muoho myślićkom a wulkadu na rjane myta. Bohata wobraźowa ꝑychá (wośebe mėśaczne nowadźenja) dawa ꝑobudźeźowaceǰ prėźśiśich wunmėźow ǰpółnaćź. S jenym ǰłowom: Protyka, kiž kóždemu wjeźele ꝑśihińdźe.

Kedźbu! 200 spěwarjow! Kedźbu!

Wulki spěwny swjedźeń

arjedu, 26. novembra, wječor w 7 hodź.

w „Krónje“ w Budyšinje

Njeskomdź nichtó!

S **Budeśez.** Kaž ǰo powěda, ǰo w naśiǰej wośadźe nėśto ǰnate Pankowe ꝑtoli: „Za ǰym pola waǰ wśchitke dny!“ ꝑśches ꝑśehedawarjow rośnośhuja. Knihi ǰu dobre. Kaž ꝑak bě dźeńa ǰe ꝑśehelachich ꝑtron ǰłyśeśeǰ, ꝑjeźa ꝑśehedawarjo ǰwidawaja, ǰo ǰich ꝑarśtwo ꝑcźele. To by ꝑa była. Ꝑarśtwo ǰich njeꝑcźele, njeje ꝑeź hižo w ꝑohladanju na wulku nuźu a cźeju naśeho cźaǰa kupowanje tutych knihi ꝑorućźeź mohło.

S Delńeje **Hórki.** Sańdźenu ǰmjertnu njedźelu w naśiǰej ꝑohrjebnišćeǰowej gmejnje (naśicha wjeź a Bezǰmka) ćěśa na marach ǰćaǰu. W Wrěźnyzu ꝑrėźny ǰcharlach kźěźaǰu kwětku ǰnieźi Na njón ǰemrě ǰwonka Marćka ǰiwnośćerja Meńtk w Wrěźnyzu. Kuńe ǰmjertnu njedźelu na ǰejnych 16. narodninach a w hodźinje narodźenja wjećzor w 9 hodź. wuhotowa ǰej mlodźina ꝑuśiy wjećzor, ǰarowanśke arije ǰanośnuǰo. W Delńeǰ Hórzy ǰemrě ꝑobotu ǰwnd. Sćhnołowa, 78 lėt ꝑtara. Na ǰmjertnej njedźeli rowno ǰ ǰmjerćoj wot dołhoćźineje ꝑhoroźcje Martn Sćholtzuwu. Tu rubi dźěćaćkam ꝑtarośćejum muśeŕ we mandźełśkemu ǰwérnu mandźełśku w ǰeje 38. lėśu. Tak ǰrjazhu ǰmjertnu njedźeli na marach roźkeźwaza ꝑwětka, radoćź ǰwojeje ǰwójbu, dale maeć a mandźełśka w najrjeńśichim kźěźnje ǰiwoǰenja a pokutach ꝑtaruśćka, kotraž dawno na kromje rowa ǰmjerćoj wośakowaǰe. Sa naśiǰej dwě maśej wjeźy wjeśe ǰródy ꝑodawk. Pśihdźeju, wutoru a ǰrjedu ꝑohrowadźa ǰo ǰich cźéła do naśicheje Bożeje roli.

Se **Zitauy.** Kaž Zitawśka wobśtwdna komora wuǰcźuja, wośtaje amerikanśki konśulat w Drježdźanach 27. novembra 1924 dla amerikańskeho ǰwjedźenja ǰawrjeny.

S **Warnsdorfa.** W prawnym cźaśu mėźaǰu hiśchcźe wośeń podujścź, kiž běśe w kaꝑeńi ꝑirmy Kleinez a Co. wudrił. Wośeźe běśe ǰamohaǰśaze ꝑlitrawy ꝑśihi naꝑtańej cźeńoǰce hnydom dźałeć ǰaꝑoćake a tak dalećenu rośćeŕenju wohnja ꝑadźěwake. Naśtata ꝑchkoda wobśićź ꝑał ǰo tehodła hiśchcźe na 50 000 hr.

S **Mósǰorta.** W nozu ǰ ꝑobcźe rano wośoǰo tśioch hodźiǰ ꝑaśtyśka weśta Konradowa, kiž na Jurjowej haǰy ǰtama ǰo ǰo bydlí, we ǰwojim bydleńju nėśchto ǰaroǰowaćeǰ. Hdyž ǰo we ǰoǰu ꝑobźěwu, wuhlada zuśeho muża w durjach ǰeǰo. Tutón ꝑśihińkoźi na nju a dajeśe ju ja ǰśihjeć. Konradowa ǰo wobraźaśe. Ꝑśihi tym roźraźi wokno a roźréśa ꝑebi ruku. Po dośłym wojowanju ǰo ji poradźi, ǰ wokom wućźekhnuć. Nikto wupniśeśi wośo teź nutkśamaś ꝑyśihuje wobhdźenje. Konradowa ꝑak bě śche ǰeho ǰako rėźniśkeho ꝑuchała ꝑóźnała. Paliźija ǰeho ǰaja .— Nėśchto ǰnjow ꝑrjedy nadꝑadźeśhtaj muśiłaj na dróhy ǰ Wǰpsorka do Wićhowiow ǰeniho ratańśkeho dźěłaćerja. Sa tuhymaj njedoćźinkomaj nimaja hiśchcźe ꝑléda.

S **Libuśa.** Se ꝑadwělowanjom ǰwoje dźěćźi morića. Wo ǰrudnym ꝑadźe ǰednaśke Tićźink; ꝑśihińaźny ǰu 41 lėtna Johanna Wenkeź, ǰona ǰelezniśaŕa, běśće ćh je ǰ ꝑśeśeć ǰwojich dźěćźi we tumjeźcheźu ǰatꝑyła. Sćhmórće dźěćźo běśe ǰe ꝑekem ǰaraǰła. Na to běśe ǰama do mlyńśkeje ꝑéti ꝑoćźła. Leǰe 13 lėtny hólćźo běśe ja maćerju ǰtoćźił, toła ǰo wobaj ꝑaśo ǰiwej wućźekhnyśtaj. Ziwjenje njeboźownéje ǰony je ǰame hujśeńśtwo a martra. Muź, kiž běśe ǰej njeǰwérny, draćźowaśe ju wo- hidnje, tak ǰo Boha ǰona cźaźźy ꝑhoźe. Jeje njeǰwoźo ǰe roźbite, ǰo ǰe boǰaśnje, na uju ꝑładaćź. Ꝑśihed ǰudom powjedaśhe ǰona, kaź je ǰo ǰej ǰchło. Śchtoǰ tak hobnoǰśći, bě hluboko ǰmujoze. Ssúdnitzy lėkaŕza ǰo wuꝑrajśchu, ǰo je wbohą njeśtuk w cźeźkomyślnośći ǰtućźił. Nėśko ǰu ju do Koźmanoǰce bludnizy bowjeśli.

Wusudźenja.

§ **Krajny ǰud.** Powołanje ǰapokǰśi běśche truhaŕ Jaśeŕ Kanuź ǰ Dobruśce, kiž běśe ꝑjeźa ꝑśi njemėźach w Dźěǰnikźach 10. awgusta 1923 ǰako nawjedowaŕ wuśtupował a kotrehož běśche tehodła ꝑśihińaźny ǰud w Budyśhinje ǰ 6 měśazami ǰaśiwa ǰaśudźił. 5 měśaczny wuꝑrahowanśki cźaǰ bě ǰo jemu ꝑśihińwoźił. Ꝑśihi ꝑowołanju ǰo na to ꝑeꝑerańśe, ǰo ǰu jeho ǰako nawjedowaŕa ǰaśudźili a ǰo njeǰu jemu wuꝑrahowanśki cźaǰ na ǰyłe ꝑhoźtanje ꝑśihińoźili. Kranjny ǰud ꝑśihemėni jeho ꝑhoźtanje do 5 měśaczneho ǰaśiwa a ꝑśihińwoli jemu na ǰyłe ꝑhoźtanje wuꝑrahowanśki cźaǰ. Ꝑako ꝑakitowaŕ wuśtupi rėźnik dr. Oppermann ǰ Budyśhina.

Ꝑtłopki.

* S Tharandta. W Bratmsdorfje ǰawjeśelachu ǰo dźěćźi a hrajachu rubjeźnikow a wojakow. Kaž ǰo mjr.ǰ dźěćźimi cźaśto ǰtawa, ꝑśihińdźe teź tu ǰ ǰadźeŕanźu. Tutón króćź ꝑak bě śche wěź ǰtaćźnińcźa. Jedyn hólź wuceźe nóǰ a ꝑkała ǰ nim ǰtaćźnińe ǰwojeho towaŕśća.

* Se **Schönhaide.** (S o w p a r i l.) Maćź ćyǰkeho ǰiwoǰenja hólźow kupaćź a běśche ꝑoarzaju wodu hižo do wanje nalaka. Tak dołho haćź běśche ꝑebi ǰo ǰymmu wodu dobeźała, ꝑadny 4 lėtny hólećź ǰe do wanje a wopaŕi ǰo tak, ǰo bórźo ǰo na to ǰemrě.

* Na a ǰmu **hromadźe** do ǰmjerćźe ǰchloj. W Nostokiśej holi namałkaju diveju muźow, kiž na ꝑamjm ꝑowjaśu na ǰchtonje ꝑśihjaśchaju. Jedna ǰo tu wo dweju twarzow, nana a ǰyna, kotrejuž hižo dźěśći cźaǰ ꝑytachu. Sswojim ꝑśihińwoźnym běśchtaj ǰdźełkoj, ǰo ꝑebi ǰiwjenje wośnjetaj.

* 87 **lėtnaj dwójnikaj.** S Halberśtadta ǰo powě: Rentnarjej Mitkawśch a Gustaw Valentinez, dwójnikaj, wośiwjeśćźchetaj cźitaj a ꝑtrowaj ǰwoje 87. narodninu. Wobaj ǰtaj tak wjeśełaj, ǰo ǰtaj ǰiwaj, ǰo ǰo ǰ wěśtoǰcu nadźijetaj, ǰo 100 lėt dośpźejaj.

* **Padućźtwo w hypnoźy.** W Barlinje ǰajachu we winowej kórćźmje mlodu ǰolaju, kotruž běśche hóśćź winowaś, ǰo je jemu cźaǰnik kradnyka. Hoǰa teź ꝑśihida, ǰo je padućźtwo ꝑtućźka, ǰo pat je ꝑśihi tym pod wlikowm njeśtateho cźłowjeka ꝑtała, kotryž je ju hypnotiśował. Cźaǰnik wjazy pola njeje njenamałachu.

* S **Wulcźa** (Auśtja). Wulki wośeń ǰakhadźeśhe we ꝑśehedźeźeni Blumberga a ǰynow w Auperśchinje. Wulki dźeł fabrik, maśchiny a ǰtrowny ǰkładu ǰo ǰniźiłu. Dźěłaćerjo dyrbjachu wośtaźiwśći wścheho cźekuwcź. Sćhkoda wobliźi ǰo na wjazy miliǰonow krónow. — Napadne je, kaź cźaśto ǰo w pokrogných Cźěćhach nėźke ꝑali.

* **Njeꝑoǰo w podkopkach.** Cźeźke njeźhoźe ꝑta ǰo we Bremsbergu, dokeź njeućhu dźěćaćerjo wobhdźenje ꝑotaźnja naꝑa wobdeźávali. Jako chayćhu ꝑchtyrjo hewjerjo ǰo ꝑśeź podkopnej jamje ǰ wuwoźnym korbom doǰeź, ꝑtorcźe ǰo ꝑowjaś. Korb ǰ hewjerjom ǰjeźe do ꝑhubiny. Dwaj ǰe ǰnjeźbożenych ǰtaj na puću do ꝑhorownje ǰmeŕćoj, jedyn wcźera rano. Sćhtwórty hewjeŕ ǰo cźeźko ꝑrani.

* 100 **wjoǰow drjewa ꝑradnyli.** Na dwórniścźu we Wulkim Zahremźerdern kradnychu 300 mekrow drjewa, kiž Barlinśkeǰ ꝑirmje ǰłuśiła. K wotnoźowanju tuteho drjewa bu 100 ǰapiśchanow trėźne było.

* **18. dźěźo na duju ꝑléboruneho ǰważa ꝑśichejene.** We Behntez ǰwójźe w Allingh0rźce (Oldenb.) bu na duju, hdyž ꝑtarśchej ꝑléboruny ǰważ ǰwjeceśćchtaj, ǰeźu 18 dźěźo wuśhićźeźene.

* **W alpach ǰnjeźbożił.** Student Hans Liebau ǰ Halle, ǰenicźił ǰim ǰwojeju ꝑtarścheju, padny na pućźowanju w alpach do ꝑhubiny. Liebau běśche hnydom mortwy.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja doǰ. ¾11 hodź.: Nóźt nėśchto wjazy na wikach, ale kupzow ꝑa nju njeje, we pśchenizy a wowǰu ǰo njeǰe nicźo pśchemėniło. Sa trochu ǰnižene płaćźiny nėśchto muki roǰpśchedachu. Tendenza: mėrna.

Dop. ¾12 hodź.: Wiki ꝑu dale bjes pśchemėnjenja. Tendenza: mėrna.

Płaćźiny na Barlinśkich produktowych wikach.

Cźiło a wolizowe ǰyrowe ǰo tuni **abo** 1000 kg, ǰetwol 100 kg.

	wlaćźiwe ǰo Wolej ꝑrihnje.				
	28. 11.	22. 11.		23. 11.	22. 11.
Pśchenica	217-224	209-215	rauǰ. woǰuśchi	18,60	16-16,50
rožo	212-215	205-207	ǰwch. mėćźko	8,80	8,00
nałet. jećźmjeń	220-240	217-243	ꝑerdźella	11-12,00	11-12,00
nał. jećźmjeń	—	—	běrnaze ǰyrowe	17-18,25	18-18,00
wowǰ	170-176	165-171	ǰuno	21-22,00	21-22
kukuryca (Maiś)	206-208	—	woǰa	17-18,00	17-18,00
pśchenćźn. muka	29,50-32	28-31,00	lana woǰuśchi	25,50-26	25-26,00
rjana muka	28-31,75	27-30,00	mėdze lupinow	12-14,00	13-14,00
pśchenź. wotr.	13-13,70	13-13,50	ćelte lupinow	15-17,00	15—17
rjane wotruby	12,00	11-12,00	ǰyna, 50 kg	3,05-3,25	3,05-3,25
rožź	400	390-400	ǰłoma, rjane	1,10-1,30	1,00-1,15
lone ǰymjo	410-420	420-430	„ pśchenź.	1,10-1,30	1,00-1,15
ǰrch	20-23	21-24	„ wowǰowa	1,00-1,20	0,90-1,00
ꝑjeluśchći	15-16,50	15-16,50	„ jećźna	1,03-1,20	0,90-1,00

Płaćźiny rėźneho ꝑkotu na Drježdźanskich ꝑkótnych wikach.

24. novembra 1924. Płaćźiny ǰu ǰenin. a ǰt. hriwnach.

Ꝑkótne drohizny a wojmanjenjenje.

Woły: 127.

Wołmantańne, wukormjene, najwyśchśche rėźneje hódnoćźe hacź do 8 lėt	49-51
Młode mźańne, ńeźwukormjene, ꝑtarśche wukormjene	46-48
Mjenźe wukormjene mlade, derze ꝑtyźowane ǰwjeśe	38-36
Mjenźe ꝑtyźowane wśchitke ꝑtarośhe	22-26

Byli: 211.

Wołmoǰtańne, wuroźśeśene, najwyśchśche rėźneje hódnoćźe	48-50
Wołmoǰtańne, młódśche	44-46
Mjenźe wukormjene mlódśche a derze ꝑtyźowane ǰwjeśe	42-44
Schpatne	36-34

Jałoźy a krawy: 231.

Wołmoǰtańne, wukormjene ǰrawy najwyśchśche rėźneje hódnoćźe	49-51
Wołmoǰtańne, wukormjene jałoźy najwyśchich, rėźneje hódnoćźe hacź do 7 lėt	41-45
Ꝑtarśche wukormjene krawy a derze wuwite mlódśche krawy a jałoźy	32-36
Derze ꝑtyźowane krawy a mjenźe ꝑtyźowane jałoźy	26-30
Mjenźe a ǰchpatnje ꝑtyźowane	20-24

Cźelata: 582.

Najlépśche wukormjene	51-65
Mjenźe wukormjene a ćalke wot ǰyna	52-56
Schpatne	45-50

Mowzy: 829

Mlódśche a ꝑtarśche wukormjene	46-50
Ꝑtarśche wukormjene	38-44
Mjenźe wukormjene (Merzźchafe)	25-32

Świnje: 2493.

Wołmoǰtańne, wośebitych rażowu a ǰiu ꝑśihźiśenjow, hacź do 1½ lėt ꝑtare	70-74
Wutermjene	70-80
Mlećźne	66-69
Schpatne	56-60
Rauźy a kunbrozy	50-60

Swójbne powjesće.

Zasłubjenaj: Minna Spitzhöfer we Jamje Erika a Leon Ginsberg we Wojerjach.

Zemrěłoj: Korla Weiß, bíbar we Nowej Wódrjenzy, p. Niskeje. — Alois Franka, pichekuwz we Wojerjach, 46 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Rožku, wows a syno

kupuje dale

Wójskowy zastaranski hamt (prjedy provisantski hamt) **w Budyšinje.** Telefon 1020.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

W hrótowach kubleria Jurja Trenklera we Ssmjeczkezach čo. 5 je pokhroma twudyrika. Ssmečkečaníka gmejna je jako zawrjeny wotkrjeł postajł.

— 27. nov., dop. w 11 hodź. pichedawaju je na pichehadowanje 104 metrow kožowego płatu a zyxhow, 40 metrow kochlazeho płatu, 44 metrow zawěchkazeho płatu, 24 metrow gardinow a druhe tkaniny. Na kupjenje smyhł i hromadźa je w hoscenzu „Blumengarten" w Kamjenzu.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Liczenje stotu 1. dezembra 1924.

S dobom z liczenjom stotu budże je tón krócej tež wschón stót, kiž je je domu rěkał a kotrehož njeje je hamtsky pichehladało, hobuliczicz. Liczicz budża je tak wschě domjaze rěsanja, kiž su je w czasu wot 1. dez. 1923 hacz do konca novembra 1924 stale; potajtim wschě sarěsane cełata, howjadła, wowzy, swinje a kozy, ale jenoz potom, hdyž rěsanja je njejsu hamtsky wojerske a hdyž je miasto njeje hamtsky pichehladało.

Liczicz budże je dale wschón żiwy stót, a to: konje, howjadła, wowzy, swinje, kozy, a pjerjna

1. dez. 1924 pichińou do kózdeho doma hamtsky posłanej liczerjo. Tutym ma hospodar prajicz, kak wjele stotu je w nozy wot 30. nov. hacz do 1. dez. wobsedźał. Też tajki stót, kiž jemu njepłuchcha, kiž pak je pola njeho na wuhojenju, dyrbi sobu liczicz. Dale dyrbi hospodar horjeka naspomnjene do domu rěsanja liczerjej sobudźicz. Liczinu, do kotrejż liczeć wotjewjene liczby zapisuje, dyrbi hospodar podpisacz.

Stót, kiž 1. dez. 1924 pichipołdnju doma njeje, dyrbi hospodar telhorunja sobu liczicz, niz pak stót, kiž je pichipadnje na tutym dniu pola njeho (na roli atd.). Schódź 1. dezembra stót pisheda, dyrbi jón hischcze do swojeho liczicz. Rěsnjay a stótni wikowarjo dyrbja stót, kiž 1. dez. pola nich stroji, liczicz, też tón, kiž je w nozy k 1. dez. sa nich abo wot nich duzy na puczu. Stót, kiž su 1. dez. hakle kupili, liczi so hischcze pola pichedawarja.

Stót, kiž je w nozy wot 30. nov. k 1. dez. na żelentzy, liczi so na dwórnischczu, na kotruż je stót pohłany. Stót, kiž je na puczowanju, liczi so w gmejnje, hdyž je runje na pastwje, a to pola teho hospodarja, w kotrehož hródźach stót pchebywa abo pola kotrehož nathwilnje so pijnje, byrnjez też njeby wobsedźał tuteho stotu był.

Schtóž z wotpohładom wopaczne liczby podawa, so z jastwom hacz do 6 měsacow abo z pjenježnym khastanjom hacz do 10 000 hr. postrofa. Też może jich samjelczeny stót sa stat czahacz.

Gmejny dyrbja liszinu hacz do 6. dezembra rano we dwójnym wuwjedźenju na krajne radźicelstwo sapodacz.

Dokelž je pokhroma w hródźach stótneju wikowarjow Rychtarja a Mara Topolinskeho w Kulowje sachła a dokelž buchu Rychtarjowe hcódże dešinfizěrowane, dźehau so sawjeranske postajenja z 6. nov. 1924 sa město Kulow a statok stótneho wikowarja Rychtarja. Sa statok stót. wikowarja Mara Topolinskeho hischcze sawjeranske postajenja dale płacza.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol" w Radworju zmeje njedźelu, 30. nov. pop. w 4 hodź. hłownu zhromadźiznu: Rozprawa, wólby, namjety. Aktivni a pasivni su wutrobnje přeprošeni. Nowe sobustawy so přijimuja. Starosta

„Maćica Serbska" zmeje swoju lětušu nazymsku hłownu zhromadźiznu 26. listopada pop. w 2 hodź. z tymle porjadom: 1. Powitanje zhromadźenych. — 2. Swjedźeński přednošk k. wučerja M. Krala-Zarašanskeho „Serbscy wićazojo". — 3. Namjety. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nuwěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Česćenemu wobydlerstwu w Budyšinje, na Židowje a wokolinje dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym so w domje swojeho nana **na Židowje čo. 259** (w dworje přez khěžu) blizko hosćenca „Zum Schwan" jako

šewc

zasydlił. — Budu so prócować, zo bych wšě mi dowěrjene do popowołanja słušace dźěła k najwjetšej spokojnosći mojich česćenych dźěłodawarjow wuwjedł a prošu wo dobroćiwe podpjeranje mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Pawoł Schramm, šewski mištr.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Dźěćacy wóz

je na předań w Kozarcach čo. 6.

Khošćowe pruty

kóždeje dźěłby kupuje

Wothladanski dom na Židowje

(prjedy wokrjesny wustaw.) Telefon hamt Budyšin čo. 596

Swojim česćenym wotběrarjam a interessentam k wjedźenju, zo dóńdu wutoru, 25. novembra, z wulkim **transportom dołhowopušatych pohrcinsko-belgiskich a wuprawdźitych**

hollandskich zrěbcow

mjez nimi su z rědka rjane jenake pory, čerwjene šumjele, čorne hłowy, čornaki, jasno- a čěmnobrune, kaž też najlepše lisaki. Wone steja w hosćencu „Reichshof" w hornjej hródźe **w Lubiju** na předań a k zaměnjenju.

Gustav Jakisch ze Žitawy.

Khójnowe palne kuluchi a khójnowe palne šćěpy

wotedawa płaćiny hódno

Alfred Lehmann w Brěznje p. Kamjenca

Maxa Magera nasl. Tel. 247

Žonjace a mužace šaty

štrympy, stajnje tunje

E. Günther, rěšk mjas. jětkow a žitneje hasy.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinie na Žitn. hasy 10

Žony

Poručam swój wulki skład pschepaškow, měšačnych a pschehpadownych powjasow, podpołožkow.

Steju rad i radze.

Wagnerowa w Budyšinje

psched schulerskimi wrotami čo. 9

Słomu

kupuje po přihódnych płaćiznach

Hugo Schütz

na Žit. wikach 30 Tel. 1180.

Jałojca

blizko čeleću je na předań **w Dobrošicach čo. 17 pola Njeswačidła.**

Wysokosćelna młoda sylna **kruwa** a **6 syln. jałojcow** blizko čelatam je na předań **w Kortnicy čo. 21.**

Bornicu

(Bindegarn)

ma na składze

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Mamy stajnje na składze:

serbske křćeńske lisćiki

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Najwyše dnjowe płaćizny za kozace kóžki kaž też za wšě druhe druziny

kožow a kóžkow

dawa

Otto Haußotter w Budyšinje

na garbarskej hasy 32.

Maće srědk „GUTE FEE" w domje?

Hdźež maće w domje „Gute Fee",
tam žanoh ćerpjenja wjac njej.

„GUTE FEE" kiž je hakle krótki čas we wikowarstwje, je hižo swět dobyła.

„GUTE FEE" je najwuznamišiši hojeńske srědk, kiž je swět hdy znał. **Jeho wuspěchi su wulkotne.**

„GUTE FEE" je **tón** srědk, kiž wot **lět dołho** ćwilowacych **wićinych, ischiasowych a drjenjowych boleśćow radikalnje wuswobodźi.**

„GUTE FEE" je njezarunanjomny srědk při **neuralgiji, khripje, bolenju hłowy a ćuwow, Pomha hnydom.**

„GUTE FEE" njeje **žane chemiske lěkarstwo,** ale je ze wšelakich hojacych rostlinowych maćiznow wudźělane

„GUTE FEE" **njepřima** wutrobu, ale nawopak **ju posylni.**

„GUTE FEE" je **dokładnje nješkódny, njeńdołty** präparat w formje extrakta, kotreż nic jenoż bolosće na wokomik wozmje ale też ćerpjenje **w cyle krótkim času na wšě časy woprawdźe wotstroni.**

Tajke něšto tu hišće było njeje!

„GUTE FEE" **zahoji ćerpjenje — a móžemy to dopokazać** z wjele dźaknych dopisow. / Njehnuwanaj pišetaj nam 29. okt. 1924 knjez a knjeni Jurij Eckerl, frizěrski wobkhod w Tutzingu w Bayerskej:

„Njecham so dźěja komdźić, Wam wo mojim ischiasu rozprawu podać. Ničo njeje pomhało a hižo 3 měsacy dołho njemóžach žanu nóc spać, móžach z bolosće zadwělować. K Wašemu srědkej, sprawnje prajene, njemějach žaneho dowěrjenja wjacy, dokelž běch hižo wjele spytał a ničo mi połoženja njepřinjese. Štož za móžne njemějach, je so z Waším srědkom k woprawdosći sčinilo, běch wot mojeho ćerpjenja zahojeny. Kak derje mi je, nikomu prajić njemóžu. Wzmiće ńeko za Wašu pomoc mój horcy dźak . . ."

Hdyž něchtó, kotrehož w žiwjenju ženje widźeli njejsmy, bjez pohnuwanja tajki list pišе, dha je runje dalši poraźeński dopokaz za wulkotne skutkowanje našeho hojeńskeho srědka **„GUTE FEE".**

To njeje **žane hole kuzlaŕstwo,** to je z krótka woprawdźitosć.

Dobry srědk **„GUTE FEE"** płaći **3.—** hr. hač do domu, hdyž so pjenjezy doprědka zapósćelu.

Z reklamowych přičinow dostanje hač do 31. decembra 1924 kóždy 50. skaznjk blešu „GUTE FEE" darmo bjez portowych wudawkow.

Jenož pospyt móže přeswědčić!

3.— hriwny je tak mały pjenjez, zo móže kóždy, kiž móže jón wudać, zaso strowy być.

Wieland-Apotheke, Versand-Abtlg. 2951.
Berlin W. 15, Hohenzollerndamm 2.

Prosymy, pišće mjeno a adressu prawje jasnje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobitkeja Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj Rabat po tarifje.

Číslo 276 **Budyšin, srjedu 26. novembra 1924.** **Lětnik 43**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na seminarskej hasy 8. Rěči serbski
Mějł a zastupuje kupowańja wobućow. Pódusowanje spěšnje a tunjo

Najnowše z cyłeho swěta.

Herriot sa wobhnadźenje generała ſ Nathusija.

Po Hawasłej powěsći sda so wěrne być, so je franzowske ministerstwo dostónčnje wobsamkło, generała ſ Nathusija wobhnadźić.

*

Franzowski pósłanc Dard w Mnichowje je so do Sofije **w Bolharskej pósłeńadźił.** Dard njeje hižo dwě lěće we Mnichowje pósłednjwuk.

*

Jendźelskimaj bitwiskimaj łódźomaj „Iron Duke“ a „Malaya“ je so poručiło, so dyrbitej so ſ Malty do Alexandrije a do Port Saida (pschi egiptowskim brjohu) podać. Lohli pschijaŧ „Caradoc“ a dwaj saniciakaj torpedowych czołmow su ho do Sueza pósłałe.

*

W Port Saidu w Egiptowskej su ho snamjenja njeměrow pokasałe. Na to su tam jendźelske lětadła pschileczałe. **Ludowe cźrjódły** so psched nimi rozběžachu.

*

„Morning Post“ ſ Washingtona shoni, so amerikanske **wójnske łódźiwo** w Cźichim morju Australiju a Nowoseeland wobchadźa. 12 bitwiskich łódźow (dreadnoughtow) so pschi manewrach wobdźěli.

*

Marschall Czang Tso-lin je so sa nakhwilneho wodźerja **ińejeńskich dźěłow pomjenował.** Wón je do Pekinga pschijeł. Měni so, so tschesczijanski general Feng Yu-schiang je wolniwy wróćo stupiŧ. Jednanje ſ Wu Pei-fuom a ſ gouvernerami provinzow je jara połožene.

Pohončozjo praskajcze!

Dwanacze koni je do wosa sapschehnjenych. Wós stej na krutej kamjeńnej drosy. Drohe wjedźe nahle na horu horje. Na wjerschku hory smahujetej ſ wyšokeju schczejcźowu korhoji **cźorno-cźerwjeno-skota a módro-cźerwjeno-běła.** Na tule horu dyrbimy ſ wosom horje a dojeź dyrbimy tam 7. dezembra tuteho lěta. Wschitko je pschihotowane na wotjeźd, ale, ale, hdźe su cźi pohončozjo? Hdźe su cźi, kotriž móža ſ schuboms praskacź, psches porsty hwisdacź, juschacź, pohonjowacź? Dyrbja cźi, kotriž su wós na krutu drohu stajili, jón nakładli, so by wótri shibuja, kotriž su konje zgratowali a sapschahnyli, dyrbja cźi tež nětk schudy do rukow wzacź a sami wós na horu dowjesć? Haj, žerbšzy pohončozjo, haj, wuhorńcze žebi rukawy a wjeśele do krutego napinazego ale krótkeho dźěła! Cźaſ cźěła a kombinacź ho wjazy njesmě, hewak njedojěd̄zemy hacź do 7. dezembra na wjerschk hory. A ſhožowinje dojeź tam dyrbimy a we pratowym cźasu. —

Te dwanacze koni pak je nascha Sserbſka ludowa stronа, tón potny nakładowy wós pak snamjenja jeje program ſ naschimi žadanjemi, ta kruta droha pak tón sakowski puć, na kotrymž my stejimy a po kotrymž krocźimy cźełemy my nascha žadanja ſ dopjelnjenju dowjesć. Tej khorhoji na wjerschku pak pschedstajitaj **Němšku republiku a Sserbšći narod,** so kotrejuj zbožo a dobry pschichod my wotjimamy. Wojujemy ſ cźišym panirom, bješ falscha a ſtofcze. Schtó pak su cźi pohončozjo, kotrychž tudy namolwjamy? To žu ty mój luby žerbšći bratśe a ſotra! To ſcze wy wschitcy dobri Sserbjo ſ jadnej hłowu, ſ wobrotnitowym jasykom ſe ſmujskotejcu we wutrobje a lubošcźu ſ naschej žerbšćej wězy. Kotrehoj wutroba je pokna, tomu žedźi wona na jasyku. A jasyk je tón ſchud, kotryž praſka, kotryž pohonjuje, rosvuzuje, wabi a napomina. Pohončozjo praskajcze ſ wschimi ſchudami domach na dworze, psched wroknami naschich ſudodow, na narožu. Potom ſtupcze do korcźmow, hdźež žeńa cźi mudraczkoju pytajo žebi pschiwinźkonow njes njenaſhonitym lubom. Hdyž woni praſkaja hišty, dha wy praſkajcze hót. Na jedneho ſchelma žadźcze hnydom druheho a bźělajcze hospodźe ſ dwěmaj hłojczkomaj. Hdyž budźe tak žadny ſwoju winowatosć cźinicź, pónźe nascha jeſba lohko na horu horje a 7. dezembra budźa wschitcy njemake wocźi cźinicź, hdyž žebi tam ſ tajkim wotmachom a hrimotom dojeźdżemy.

Naſch najſtrašnischi njepschecźeł ſteji tón ras na praſowizy, dokeź je wón na naš ſwoju zyku cźeźku artilleriju ſaſtajił. Wón dźeła pschecźiwo nam ſ dokumentami ſ lětow 1918 a 1919. Wotpiſki wotpopadnjenych listow Barta, Muki a Hancźa, njewěm hacź prawe abo falschowane, ſu woni rosmnožili a ſtuja we rukach tutych ſajatych agitatorow k tomu, so bychu ſ nimi dopokasali, so je tózbe pobihanje ſe ſtrony Sserbow na pscheradu womérjene. Jedyn tajki ptacźk, wulkosamožny fabrikanta, hrožesche ſamo žerbſtemu mjednikej, so budźe po 7. dezembru do khłodźby tyhnjeny. Cźile ludźo nimaja žanu wutrobu, njesnaja jane etiſte momenty, žane wobſebitosće a cźanosć jednoho luda. Jich Bóh je jim Wótan, tózbe zuſa narodnosć je jim hekuba. Jich zyłe ſmuſkowne wupjelnja jenicźzy žahła žadosć ſa mozu, ke kotrejž su woni modła. Móz pak we jich rukach ſmamjenja palaży wěſchcź we hromadźe ſtomy. Praſkajcze žerbſzy pohončozjo, ſo njeby žadyn žerbſći wolef tutym ludźom ſe ſwojim hłosom 7. dezembra palaty wěſchcź do rukow daſ, ſ kotrymž móhł ſo ſam wopaliś a jeho ſtatok ſo ſnicźeć. Cźile wobſy Sserbjo njemjedźa, ſo woni na wólbnym dnju ſe ſwojim wotedatym hłosom jim kłucź k ſaſtwu do rukow kładu, do kotrejhoj maja ſo jeho bratśa ſtorcźeć. Kóždy Sserb dyrbi ton ras ſ najmjeńſcha dokładnje ſhonicź, wo cźo ho pschi tychle wólbach jedno, ſo tón ras dźe wo ſdźerjenje měra nutſkach w kraju, wo ſwobodu naſcheje narodnoſcze, wo naſch zyły pschichod. Schtóž potom hiſchcze njewěri a ſtronу prawizy woli, tomu njeje wjazy pombacź. Wón je tu pobźednu wowudmu kroczeł cźinił, kotruž hiſchcze cźinicź móżeſche. Wón budźe žebi a ſwojim ſtutkam pschewoſtajeny.

Postrow
k spěwanskemu swjedźenju Serbow
w Budyšinje, 26. nazymnika 1924.

Zakliuć w Budyšinje z nowa
spěw dźens serbski wyskacy!
Njech do stowařšenja wola
tudy Serbow z domizny,
— z horow, z niźiny a z hole
lud so skhadźuj w serbskem stole!

Po Serbach nam Serbam stawaj
lubosć sprawna k domizne,
Serbej prawicu Serb dawaj,
bratr budź jemu woprawdźe!
— tak so zazelenja pola
serbske, zo su płódna rola.

Spěw so zazběhń zahorjacy
w towařſtwach a po domach,
wodych ducha wokřewjacy
rozběź so na zahonach
serbskich, hdźež je zemja ſwjata
wot Boha nam Serbam data.

Serbſki worjoł křidła zběhaj
w raju serbskem z radoscu,
do dušow so pokoj łěhaj
Boži při wšem bědźenju,
zo tak Serbja dobywaju
runo ryćerjam po kraju!

W sylach swjedźeńskich so horja
duše z Boha zbudźenych,
wustupuja jako z morja
pusteho do wjesołych
rjadow luda zbožowneho,
k dobywanju hotoweho.

„Serbja, zakhowajće swěru“
— budź to hesło ſwjate wam! —
„swojich wotcow réć a wěru!“
jenak na cźěr k wyšinam
wudospołnjenja a dźěła,
zo by radosć duša měła!

Spěwajće sej kěrluš nowy
w bědźenju wšěm njewšědnem,
jako Serbja lud wy strowy
budźće při ćeſpjenju wšěm!
— Tak nad smjerću dobudźeće,
krónu zbóžnych namrjeće!

Rozcźaza njerwokojnoſcź pola němſkeje pósty.

Se ſtrašnym powyſchenjom mjedź, kotrejž je ſo tele dny dojednało, njejſu ſaſtojnizy a dźěłaćerjo němſkeje pósty ſpokojom. Tale njerwokojnoſcź je w někotrych měſtach k ſtrajkej pósłſkeho personala dowjedła. Tak ſu **ſandźenu pjatk pósłſzy a telegrafni dźěłaćerjo w Stuttgarće a Wrótſkawju dźeło ſaſtajili.** Wjednistwo organizazije je dyrbjało ſo pschimnuwſ, ſo bychu ſo ſtrajkowarjo ſaſo k dźěłu wróćił. **Sobotu ſu ſo dźěłaćerjo też pola wyſchſcheje pósłſkeje direkzije w Lipiku ſtrajkowacź roſhudźili.** Też tu je Lipſczanſki dźěłaćerſki ſwjazſ ſpytał pośrědkowacź. Pódla toho je też Měnſki wobſtadny ſwjazſ w Barlinje ſaſtupjerja do Lipſka pósłał. Hacź dotal pak ſo hiſchcze njeje ſtrajk ſtónčił. Też ſ druhich wjeſtich měſtow powěźe wo pschiběrazym njeměrje njes pósłſkimi a telegrafnymi dźěłaćerjemi pschihadźeju. Pſchi nětcźiſchej drohoze zurowby a wſcheje žiwjenjoweje potrjeby dźěłaćerjam nětcźiſcha nſda wjazy njedoßaha, a bychu-li hiſchcze bóle lutowali

Prozeſ pſchecźiwo kommunistam w Freiburgu.

W Freiburgſkim kommuniſtiſkim prozeſu je němſkoſtatny rěčnik dr. Ebermayer wobſtórźbu rěcź měł, w kotrejž praji, ſo ſo kommunistiſka ſtrona na powrócźenje demokratiſkeje republiki a na ſałożenje dźěłaćerſkeje a burſkeje republiki po pschikładze bolschewiſkeje Ruſkeje měri. Wón ſtatny ſud proſcheſche, ſo njeby na lěp ſakſił, ſo bychu na wobſtórźbnej ławje hedźańu namoz njewuſwałi. Też ſo njeſkhe wěrić, ſo bychu kommunistiſko wobſtejace ſnjeſeńſtwo pſcheſiwo namozu ſ lěwizy a prawizy ſchikali. Wſchitcy wobſtórźerjo ſu wjeſelepſchandy wědomi byli, woni njeſu ſobudźěrjo abo ſawjedźeni

Prozeſ pſcheſiwo pólſkim ſpěwarjam pſched němſkoſtatnym ſudom w Lipiku.

Schtwórty khłoſtańſki ſenat němſkoſtatneho ſuda we Lipiku je wutoru expedienta Emila Wjeſčorka ſ Bujakowa, wjednika ſchlejſkich ſpěwarjow, dla pschihotowanja k wjeleſpěchadźe k twjerdźiſniſkej ſatbje na 2½ lěta ſaſudźił.

Wo wuprajenju polizajſkeho radźeſela Bucieka w Gliwizach je ſo ſwjaſk ſpěwarjow w pólſkej Hornjej Schleſyſkej wobnowił a je nasymu 1923 ptak, ſobuſtawy, kotrejž we němſkej Hornjej Schleſiſkej bydla, ſebi dobywź. Skoro wſchitcy ſu prjedy pólſkim ſpěwarſkim cźłonam pſchiſłuſcheli. Swjaſk je ſpjecza chył nowy ſpěwſ ſobudźeł, ſo by ſo Hornja Schleſyſka wot Němſkeje wottorhnyła. Swjaſk je ſo wojeſtaj organiſował, dołtawa ſwoje pschikazy ſa wojeſke wuwuczenja ſ pólſkeho wójnſkeho miniſterſtwa a ſ generalneho ſtaba. Aktiwni offizjerjo ſu ſobuſtawy wuwuczeli.

Rewizatow wo němſkim wotbrońenju.

Jendźelſki wojeſki ſpjacźel Repington je w ſwojich naſtawkach wo „měrje w Europie“ też „wotbrońenje Němſkeje“ roſpominał. Po jeho měnjenju ſo němſka wojeſka kaſta na nowu wójnu pschihotuje. Němſkim offizjeram ſo wo nowej wjeſeńſkej wójnje hójje. Woni Scharnhorſtowy plan ſ lětow 1806 hacź 1813 pilnje ſtudźeja.

Dołhe wojowanje ſe ſwjaſkatſkej wojeſkej kommiſiju je Němcow wo tym potwuczko, ſchto ſamóže a ſchto nic. Mnoſy žebi myſlał, ſo mohła ſo němſkoſtatna wobora pschi mobiliſaziji potrojicź a ſo mohła ſo ſe ſchkitaniſeje polizije druha pſchichodna armeja wutworicź. Repington ſo potom ſ němſkimi wojeſtimi organiſaziſemi a formazijemi ſabéra a praji, ſo dże ſu ſo Orgeſch a nacźažni dobrowólniſy ſhubili, tola nazionalny ſwjaſk němſkich offizjerow, němſki offizjerſki ſwjaſk, ſwjaſk nazionalnje ſmyſlenych wojakow, Khyffhaeuſerſki ſwjaſk a regimentiſke towařſtwa hiſchcze pſchezo němſku mkodźinu wojeſzu wuwuczuja. Roſprawny ſwjaſkarſkeje wojeſkeje kontrollowazeje kommiſije pokaſuja, kak daloka němſkoſtatna wobora hiſchcze direktnje wojeſke organiſazije, kaž na pſchikład „Stahlhelm“, pſchi wuwuczenju jich ſobuſtawow podpjeruje. Pódla toho je wjele małych tſelećſkich towařſtwow, kotrejž ſo derje podpjerja a wophyluja. Na końcu naſtawka ſo praji: Hacź runje khětry dźeł wjazy wo wobronjenju Němſkeje wěmy, hacź ſebi Němzy myſla, wobrawdźe wjazy njewěmy, hacź ſebi Němzy ſami wupowedali. Praktiſky pak njeje mózno, ſaſobwobronjenju wulkeho luda, ſ pomozнymi ſórtami Němſkeje ſadźěrwacź.“ Repington ſo praſcha, ſ kajkimi pomozнymi krėdkami mohło ſo temu ſadźěrwacź, a wotmolwi: **Jendźelſko-franzowſke rukowanſke ſrěčenje.** Na napinanje Němſkeje dyrbi ſo ſ namozu wotmolwicź.

Egiptowski konflikt.

Jendželska nocha egiptowski konflikt psched Swjatstwo ludowu pschinjesetz dacz.

Powěsć Havaskeje telegrafneje powěsćernje, ko chze franzowske knjeżerstwo egiptowsku krisu psched rosrihnjenjom tuch Swjatstwa ludowu pschinjesetz dacz, je w Jendželskej hnem a rosharjenje sbudziło. „Daily Expreß“ jara hnewny z nastawkom wotmolwi, kotryż je ko jenu po wschěm spodżu je stronu jendželskeho knjeżerstwa sapodat. W nastawku ko hrosu, so ko Swjatsk ludowu rosbije, jeli so by nječto spytak, egiptowsku należnosć rosrihnjenju tuhej pschchodnosći, Egiptowska krisa Jendželsku žanu nastupa. Jendželczenjo njedowola, so bychu ko druhe knjeżerstwa do teho měschake. Se Saglulowym wróczostupjenjom je so jórko kaženja měra a wobczežnosćow sbudiło. Winowatosć Jendželskeje je, biesnadżijne experimenty spuschczicz a w sajimje zivilisowaneho žiwěta **kontrollu nad Egiptowskej pschewjesć.**

Organ jendželskeje dżelaczerskeje strony „Daily Herald“ knjeżerstwowe postupanje w Egiptowskej jako „wjetchi imperialismus“ sadudkuje. Nětkosi rěcznizu dżelaczerskeje strony su so pschećiwo naprawam jendželskeho knjeżerstwa wupraschli.

Franzowsojo namjetuja egiptowsku krisu Swjatsku ludowu rosstudżicz dacz.

Havaska powěsćernja je měnjenje franzowskeho knjeżerstwa wosjewiła, w kotrymż so praji: Franzowske diplomatiske druhi z wulkej kedżbliwosću na jendželsko-egiptowsku krisu hladaju a so nadżijeja, so **ko konflikt rosrihnjenemu wudżedz Swjatska ludowu pschedpołożi.** Hacz runje so Egiptowska hischcze njeje do Swjatska ludowu pschijała, mohło so to z wusyhčkom cżinicz, każ je so to tež z Wulenskim konfliktom stało, z kotrymż je so Swjatsk ludowu saběrał, hacz runje Litwa hischcze tehdy njebě k Swjatskej ludowu pschipuschczena. Schtož franzowske knjeżerstwo nastupa, je wono se frećzenjom léta 1904 w nastupanju sakhowanja jendželskeho protektorata nad Egiptowskej swjasane. Wono dyrbi so tajkim zyle swonka konflikta dżerżecz.

Sudan pod wójnskim pravom.

Jendželske knjeżerstwo je Sudan pod wójnske pravo stajiło. Lordej Allenbyej je so pravo dało, wschо cżinicz, schtož ma sa nuzne.

Egiptowski protest na zyły świet.

Każ „Times“ z Kaira powjedża, staj egiptowski senat a komora protest na parlamenty świeta pschećiwo skutkam Jendželskeje wobsamkloj, kotrejż su njepraworadżiwe a krute, hacz runje je Egiptowska wschо cżinita, schtož je nóżno bylo, so bychu so jendželske żadanja dopjelnile.

*

Rosharjenje Jendželczanow sda so dla praschenja, hacz ma so wěs Swjatskej ludowu pschepodacz, zyle njetrjebawschi bjez. „Daily Telegraph“ wo tym z Genfa powdi: W kruhach Swjatska ludowu nimaju sa wěry podobne, so by jedyn zobustaw rady Swjatska ludowu namjetowak, so by so do egiptowskeje należnosće sahrocżiło. Egiptowske praschenje so jako znutskowna należnosć wobhladuje, kotraż do wobžaha Swjatska ludowu njeslušicha.

Měr w Egiptowskej a Sudanje.

Nowy egiptowski ministerski pschedsyda Zivar pascha, je nětdże 60 lét staty a turkowskeho wothada. Sa cżas wójny bě wón ſ gouwernerom w Alexandriji. Po wulkowanju njewotwisnosće Egiptowskeje je wón Egiptowstu we Romje sastupował. Wot tam jeho wolwolachu, so by pschedsyda ſ knjeżerstwa wotstupił. Wón wotpokasa, so by pschi nastupanju swojeho urjada wschitke wobsamknjenja pschi wjednanju mjeru z Anglskej dokonjał. Wón chze so wo to spytacz, so by Egiptowsku a Sudan pod jednym knjeżerstwom zjednoczył.

Pschichad jendželskeho wójska w Kairu.

„Corriera della Sera“ ſ Kaira powě: Jendželscy wojazy, kotřiż běchu so w Alexandriji na brjoh wuładżili, su jendželske sabjudlenja w Alexandriji a Kairu wobsadżili. Egiptowske knjeżerstwo pschećiwo temu protestuje, dokelż je to pschećiwo pschipohnatej žannostatnosći Egiptowskeje. We Kairu smuhlenenje knjeżi każ na pschedwjecżorje wójny. Haczrunje su Jendželczenjo wójnski staw pschipowjedżili, egiptowscy nazionalistojo na dróhach a namjetach shromadżiny a rěcze wotmetowaju, w kotrychż lud napominaju, so by Jendželczanow ſ Egiptowskeje wuhnał.

Jendželczenjo drje tele shromadżiny a rěcze cżekaja, so by so lud k nabyłnjoscżam pschećiwo Jendželczanam naschczmwacz dał. Jendželczenjo smeja potom prawo, pschećiwo Egiptczanam cżim kruczischo sakhrocżicz.

Bolschewiska spionaża w Rumunskej.

Ruzy bolschewikoju w Rumunskej zyhu cżrjodu spionow widżerżuja. Rumunskim wyschnoscżam je so poradżiło, dżel daloko wupschestrjeneje spionażneje syče wotkrycz. Reserwny leutnant Breilojz, kotryż je bolschewikam jako spion słužił, je do Ruskeje cżeknył, prjedy hacz ju jeho sajecz mohli. Tež dwaj wojakaj ſ letarskeho wotdżelenja w Galazu staj so zhubiłoj. Każ je so zhonilo, staj wonaj wschě tajne akty roskalowarja tamnischeho letarskeho wotdżelenja do Ruskeje wupjerchoj.

Revoluzionarne hibanje w Schpanskej.

Najbyhnischje je revoluzionarne hibanje w katalonskej prowinzy. Wobydlerstwo w Katalonskej njeje schpanisce: wono je lud za sebje a swoju samsnu kaталonsku rěcz rěczi. W katalonskich městach je so hlowny dżel schpanskeje industrije sabudlił. Tehodla maja tu sozialdemokratojo, anarchistojo a republikanojo zwoje hlowne krjeżdżischcza. Pschi revoluzionarnym hibanju, kotrejż je so po Katalonskej rosschěrilo, so nětotre politiske strony wobdżěleja. Jim wschem wo to dże, nětczischе tyranjske knjeżerstwo powalicz. W tu khwilu je po spadżu polizija revolusiju podtrócżicz mohła.

Nowe knjeżerstwo w Turkowskej.

W Angorje je dotalne knjeżerstwo wotstupiło, so by dopředkarskej republikanskej stronje swoje městno pschewsajiło. Każ prjedawschа Turkowska tež nětczischа na wulkim njedostatku pjenjez a na njerodnym sarjadnitstwje cżerpi. Sapołżanz Dersim Fikri w ſjemje na to pokasa, so nowy finanzny plan wulku falschowanżu pschedstaja. Njedostatk w nim hižo 170 miljonow puntow bożahnje. Stejischczo presidenta republiki, Mustafa Kemala, sda so khětro poštatyene być. Won spocżatk dezembra do Europy pojedże, so by tam poczżonku sa Turkowsku pytak.

Ze Serbow.

Srjedu, 26. nazymnika.
Sylwestra, abta.

* 1886 w Radworju idealnje zmyslany serbski narodowc Franc Kral, założeŕ „Domowiny“, kiż we swětowej wójnje padny.

Hwězdy.

Na njebju telko hwězdźičkow
so zyboli a swěći —
nam husto praji maćerka,
zo nichtó je přeliči.

Ta jako dejmant błyšćata,
A tamna, kotraż błędnje —
Bóh nihdy žanu njezhubi,
je wšitke wodźi wšědnje.

Smy štyri dźěći drobnuške
a khude, to my wěmy —
tom' pak, kiż hwězdy widźi wšě,
So ženje njezhubimy. Sladek.

Štó je słépc najslépcowši?
Serb kiż Serbstwo znjerodźi.
Jan Radyserb.

*

— Wa wjedrje. Barometer 741, hygrometer — 1, thermometer we dnju + 5. Dżeń rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer w nozy 0. Wuhladny na ſ dźěla rjane, ſ dźěla pokhmurjene wjedro. — Wyschina leži nad krótkorauschej Europu, nježina je wječora Irisheje (Jendželskeje). Jutrje schtwórtk słónczko 7,39 hodź. shadża a ho 4 hodź. khowa. Měsacżk shadża dopołdnja 8,04 hodź. a ho wječor 5,07 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje na jutrischi dżeń:** Sswcho a ſ wjetscha ponrócżeno. W krótkowjeczornej Němskej w nozy žylnischo mjerinje.

— **Knjez Bakula z jeho družinu scżele k našemu** dżensnischemu serbsk. spěwanskemu swjedżenjej scżehowace rjadki: „Drozy přeczeljo, spominamy dżensa, na dnju Waschеho koncerta, na krasne přebywanje mjez Wami, na Łužiskich Serbow, a strowimy Was wšitcy zbromadnje z wutroby ke koncertej. Za Bakulowu družinu, Bakula.“ Z dobom pósła nam k. Bakula fotografiju jeho wumělskeho khora, kotruż może sebi kóždy we wudawarni Serb. Nowin wobhladacż.

— Cżeſko-ſerbſki Wěſtnik. Wulchko je 9. cżišła. Abonentoju mója ſrjedi jo we Sserbſkej kniharni w Budyschinje rozpósacż.

— Podpjera sa dżěćonjemježerjow ho powyschi. We swjetki ſ powyschenym mjdy sa ſastupnikow žadaju dżěłacżerske ſastupjerstwa wot němskeho knježerstwa, to by so tak khětrje każ nóżno tež podpjera za dżěćonjemježerjow powyschła. Każ so ſ Němskeho dżělowego ministerstwa powě, su ministerju hižo we tutym praschenju jednali. Wupytajchu so ta tež, so by so podpjera sa dżěćonjemježerjow we ſamžnym rozměru powyschiła, jako msha sastupnikow. W pschichodnym tydżenju so wo tym rosſudźi.

— Sbytki starejeſchczanskeje murjeſ na makachu pschi ryczu na žitnych wiłach, bliſko bohatejše wěže. Murja je 2 metraj wyſoka a 2 metraj schěroka. Zara cżežko běsche, staru murju swottorhacz, dokelż běchu kamjenje zara krucże wjazane. Murja cżehnje so wot bohateje wěży k serbskej zyrkwi. Kamjenje maja

---

Zbožowne nowe lěto.

Arabeska.

(Stónczenje.)

Někto halke spóznach, so žym wot žony pscheradżeny, kotruż žym tak lubowak, w kotrejż lubości a zwěrje běch tak zbožowny. Bolosć a hněw běschtej zalostnej. Běhach k žonje, cżinjach jej hórke poroki, hrożach jej a słónczenje ju pohnuch, so by sabo le mni wrócżi. Ale kajka bo mi nawróczi! Khłódna, wuzmješchowaza, polna bidy a slowow. A ja dyrbjach ſ nowa won na wjeſ!

Bórzy dostach wot towarſcha ſ města powěsć, so je unoja žona ſ dżěſaczom wosſpjet pola wulkowſchekupza. Wotkomitnje khwatach domoj a moje prěnje krocżele wjedżechu mje k zawjednjerej.

Tola kak ſo wnitrożach, hdyż pschischedschi do jeho domu, shonich, so je knót ſe ſonu a dżěſaczom do zuſyh wujeſ. Nichtó pak njewědżeſche, hdże.

Ja běch ſnjeżeny; raj mojeho žiwjenja bě na wěki rosbity. Chzych jeju pschesćeżowacz a pscheradu pohkoſtacz a też njeżwěru ſłoſtnistwje žony. Hdyż najmjenſchich ſtowow wuhledżich, ſeżěwowach ſa nimaj. Tola kak mohł ja, prosty khudak, namakacz pschekłepaneho bohaczka.

Ssym w zuſyhe bludźił, njenamakawſchi nihdże pytanoju, ani měra a pokoja. Tak žym ſażo wjele lět w zuſyh ſeniach pschežiwił.

Sabuch na to, ſo mam doma hiſchcze jene dżěcżo, wo kotrejż mět ſo ſtaracz. Jenoż njeżwěrnu jeho mjacz žym wobſtajnje w myſlach měł. A tola žym na ſwěcże měł jenoż to jenicżke, wobohe dżěcżo, ſwojeho Tonika!“

Ze wocżomaj ſtarża ſabłyſkotachu ſo bohate łyſły a jeho wutrobnjo dżěſaſche ſ khwatkom. Pschecżeſ Zalina ſpi hładny łohnjeżenje a ſe ſtaroſcżu k ſtarżej, kiż ho ſ jenicżej myſlicżu pschebywaſche: ſ njeſbożownym żiwjenjom.

Njebżiwajcy na pschezo bóle a bóle wotebżeżaju dych, cżežiscżi kaſchel a wocżinowdno pschibżeżaju ſłabość, powědaſche dale, hrunjej też ſ pschestawkami a ſ wożłabjażym ſłoſom:

„Słónczenje po mnohich lětach žym ho do domiſny a wróczeny wrócżił. Wobhonjał žym ho po ſwojim dżěſcu Antonje. Tomaſch wſchak bě ſwoje městno wopuſcżił, běſche jenu a wjazy ſtużbow pschemenjerał a ho ſhubił. Nichtó njewědżeſche, hdże. Sſlědżił žym ſa nim, każ a hdżej žym mohł. Moje wobhonjenja wſchak njejſu nje ke końcej dowjedże. Moja żona běſche ſ wulkopſchekupzom jako jeho mandżelſka żiwa a daſche nje ſ domu wuhnacz, hdyż dżiwh jej ho napſcheczo ſtupiſ. To jenicżke jenoż, ſchtoż žym wuſkuſchił, hdyż žym dżiwh ſwoje wótzowſke prawo a żadanje na dżěcżo ſtajicz, běſche, ſo mała Klarinka, kotruż žym ſtajnje tak łoſchił, tak rad pěſtonił, njeje ſ mojim dżěcżom.“

Khory njewjeſchdżnje cżežzy wodżchowaſche a dych ho jemu ſe ſtrujanjom ſ wutrobna dżěſeſche.

„Klarinka mjenowaſche ho tole dżěcżo?“ woſpjetowaſche je ſpodżiwjanjom pschecżeſ Zalina, ſpominajo na ſwoju Klaru.

„Klarka“, woſpjetowaſche khory a potom pokracżowaſche: „Měłko njemżacz nicżeho wjazy na ſwěcże, ſa cżoż hyżi žiwy być. Dach ho do pieża a bracża, pytajo w polnej ſchtelenju ſwědk, ſ cżimż bych ſwoje ſwědonnjo podułyż. Spadowach łhuboko a łhubje, pitu a jekeru cżiſnych wot ho a buch ſ dundakom, wopiłżom. Khodżach po proſchenju a ſchtoż hebi wutrożnych, pschecżiwjach pola żida w korczmje. Sa nješchto lět ſeitach ho, cżahajo pjany po wulicy, pschewodżenjom ſwojeje żony a ſa kaſchczom wuhladach cżornje ſdrażcżenjom holczku kroczicz. W mojimaj wocżomaj ſabłyſkyſchu ho po mnohich lětach łyſły; ſ dobom pak wuhladach, ſo holczka wjedże tamny ſawjednik, njekhmanik, wulkopſchekupa Łahoda, a łyſły wuſkhnychu we mojimaj wocżomaj.“

„Schto to? Kak wy prajicze? Wulkopſchekupa Łahoda? To tola nóżno njeje!“ ſawoła wuſtróżany Łahoda, hrabnywſchi ho ſa hłowu.

„Haj, Łahoda, tón, kiż je moju żonu ſkaſył, ſahubił a mi ju wotzuſunił, rubiwſchi mi ſ dobom moje dżěcżo, mojeho Antona!“ woſpjetowaſche ſtary muż hižo bjeſ dycha.

„Wulkopſchekupa Łahoda, kiż hacz dotal je żiwy? Eduard Łahoda?“ pſchinałkhowaſche wuſtróżlſiwje pschecżeſ Zalina wunjerażenu ſtarżej, pſchiſtupiwſchi hacz ke khoremu.

„Eduard Łahoda w Jungmanſkej wuliżu, kiż ma jenicżku dżowku mojeje żony, Klaru. Bżerce ho pſcheb tym na ſedżbu!“ woſpjetowaſche, każ ſamóżeſche mrżżazy, kotreż wutrobnjo hižo dżěſaſche ſ poſlednimi dychami.

„Wſchemohżny Bożo, kajke ſu to hróſne powědżeſe!“ wupraji wſchón ſnjeżeny Zalina, wobroczejo ho ke mni. Chzych jemu runje dorběżeż, ſo by ho tola njeſabył a ſmerkował, hdyż khory hrabnywſchi ruku Zalinowu, ju ſ żebi ſeżahnu a hižo w poſledniim ſtonanju ſłónczi:

„Wodał žym wſchem, kotriż mi ſchivdu cżinili, też Łahodże, ale ſnadż je hiſchcze moje dżěcżo żiwe, mój žym, mój Anton! Sałedujcze, knjeże doktoro, ſapſchiſżahaм waż ſ poſledniim wodżehnjenjom, ſ poſlednej ſwojej wótzowſkej próſtwu— pytajcze jeho a pſchinjeſcze jemu moje poſlednje, moje wutrobne pożohnowanje a poſtrowjenje!“ wupraji hižo ſ haſchażym ſpohładnjenjom a dowumrżażym hłoſom khory we wojowanju ſ wulkimi bolosżemi. „Ale kak pak bych to mohł? wſchako jeho mjeno njeſnaju!“ wupraji ſaż wo ſnje Zalina, ſaběrajo ho w duchu wobſtajnje jenoż ſ tym, ſchtoż bě ho wo Klarje in rěczało.

„Sałedujcze ſa jeho poruczníkom Tomaſchom, ſ pſchijmjenom Zalina. Wón bě tehdy pſchi cżernodołſkem knjeżerſtwje pſchiſłużał.“

„Wěrżmy Bożo!“ ſawoła ſe ſadwělowanjom Zalina. Tomaſ Zalina ſ Cżornodoła? To je tola mój poruczník, a wy ſcże ſ mojim njeſbożownym nanom, Klara pak — ow hróſba, je ſ mojej ſotru!“ a w tom wokomiki ſwoſeje ſo zyle bjes myſlow ſ łožu ſhoreho.

Starż, wótre ſhladnjo na młodeho łekarja, dopomni ho a pſchi ſłowach Zalinowych dżyſche ſo napoſledku trochu poſběhnyċ. Drabny khowu kleczażeho pſchecżeła a njemżo mozow ju poſběhnyċ, ſo by jemu do wobliczа ſpohladnyċ, wſtaji wobej ruzy na khowje a ſaſchepta hiſchcze: „Zu ſy ſ mojim žynom Antonom! Żohnuj cże Bóh!“ Njeſchto hłuboſich poſlednich ſtonow. Jeho łéwa ruka ſeżehnje ho ſ wutrobniu, kiż ho cżežko ſběha, a potom ſwoje ſo pódła cżeła, mjes tym ſo prawiza wotpocżoſwaſche na khowje žyna ſ poſledniim pożohnowanjom, a ſtarża, njeboheho Zalinu, hižo wjazy njebě.

Każ wo žnje ſhladowach a poſtuchach tragiſkemu wuſtupu, koryż bě ho runje pſchede mnu dowumrżał, nochżyjo a njemżo wěricz, hacz je to ſón abo woprawdoſcż?

Pokaſował na w ſali wiſżacem cżaſniku dóżdże nětko na dwanatu hodżinu a cżaſnik pocża pomałku polnoż wotbiwacz.

Pſchi prěnjem ſadwrjenju ſhraba ho w kucże mjes tym ſpiża wothładowarka a pſchibliżi ho k naſchej ſtupinje a ſywjaży a wocżi žebi wutrěwajży pſchecżeſche nam wſchm ſaſpana

nezadunje bělu, čzerśtwu barbu, kaž bychu hakle pśched króśtim so do śemje seśadzałe. Sajimawe a historiśnje wažne by było, hdy by so hodźało postajiś, kak murja hale wjedźe. Maśerśe so blisko śerbśkeje granicy na prawo ke khěžoreńskej dróży swinje. Nadśijomnje so wědomosći bliže i tym sadora a nam rosćahnjenje podał. Bychmy tola móhli i teho na njechtokuli z kinjenja śtarcho Budyśkina a jeho wobydlerjow hudźiś.

S **Kubśkiz**. Wjeźeły podank, kiž by łoźko mohł tuśne śćežkowki mećz, poda so wo blikkoćej tudomniśkeho dwórniśćerja. Dreźodźanski cźah běśche dwě hodźinje pśed nim tworowny cźah jědźeśche, hižo nječicho króć pojasćeł. Tak też sašo króśko pśched Kubśkizami. Wósta Śteglichowa i Kubśkiz, kiž śebi myśleśche, so je cźah hižo na dwórniśkeju dojeł, wukśe i kopatym korbom na thribjeze wrócźo i woja. Nadobo jadnoźkrótkeho we wośu wonka wulki praśkot a śnjeźenje grotow. Hnydom běśche wśicho na nohach, tak so mózacku hiśćeze widźeć, kak so wboha Śteglichowa po brjowy dele kula. Jako běśche wustrózana Śteglichowa rosbrójene wózy do korba śkładła a do woja śo wrócźiła, jědźeśche cźah sašo dale.

S **Biśkopiz** (Snamjo połśpichenja?!) Wóśte towaśtwo bě śebi wotmyśliło, khudum tjanwje jěśeś podawaś. Dokelž pak so njebě dołcź wobdźělnikow samolwiło, byrhjeśe so i dobrym pśchedewześom spokojiś. Mózno teź je, so njeśu khudźi wot tuteho towaśtwa nicźo mećź dghli.

S **Wóśporka**. Wopaczne 10 hr. rentśku bankownku běśche tudomny wobrdźeł na wikach bóśtał. Bankowka je jara śchwatnje i wotsojnikom a i pśijanej barbu thotowjena. Polizija so poradźi, jebarja saśtapiś.

Se **Sharjeźa**. Tu śatejś so wuśeź a kantor Nónśch i Rongersborśa. Na dompuću je wón we cźmi i mośta, kótrej pśches rźku Schäus pola Kadersborśa wjedźe, padnu a so śatejś. Móśt nima žanehu wobtoženja, hacź runjeśch je woda na tutym mésnjie na 3 metry hłuboka. Snjeźtrozemy jawośtaji wubowu i dwénaj dźeśećomaj.

S **Wojerez**. Wóśećejcanśka mitinatnja je nétko dotwarjena. Niedźelu móžeśe so mikinowy kolowod śwjasaś, tak so naśche mésto nétko mikinowe promjo nig jenaj wot Dubrawy, ale teź wot „Jlje“ dośtawa. Nadźijomnje wumóstanu nétko kaženja, pod kótrymiž mésećske runje naśche mésto cźasto ckerpjeśe.

S **Nowneho** pola Śślepeho. Póndźelu wjećor wotmě tu Śerbśka ludowa strona wólbnu śhromadźiznu, kiž bě derje wobhtana. Hłowny kandidat za némkośtatny a pruśi śejm, k. Jakub Lorenz-Śalśći powita i wótrobnymi ślowami pićhitonmych, njeś kótrymiž běchu teź nékotre śerbśke žony — na śerbśkich politiśkich śhromadźiznach hewak powśchikowne žadny śpew a tehodła wośebje śwjeśelaźy, kaž tu w Nownom. Knjes Lorenz rośpomnina i kóttinni, zadrinwjeni śadani śamér Śśerbśkeje ludoweje strony a jeje tragram, na to pokazujo, kak nusna a wužitna tuta gamośtajna herbśka organiśazija k śaśitowanju herbśkeho ludu a k wobdźeźenju jeho prawow je. Dale wujaśni śamér a bźeło śwjaśka narodnych mjeńśchinow, ke kótremuž wśchě te narodne organiśazije druhich narodow w Němśkej śluścheja, kótrej śa žamóśne prawa wojuja, kaž my Śśerbja. Jeho śłowa wukliknjachu do naležneho napominanja k śwérnemu zubudźenju we wojowanju herbśkeje politiśkeje organiśazije. Jako hłowny referent wustupi potom śaśtupjeŕ Śśerbśkeje ludoweje strony i dśeśkim pśchedrośchim wo dźeśnjiśchej politiśkej śituaźiji a wo herbśkich prasćenjach a nadawkach runje w dźeńśnjiśchim cźaśu, wośebje pak pśchi wuch wólbach. Jeho pśchedrośchi śaběrasche bo wośebje i hłobadźérkini a śoźialnymi naležnośćemi śwérnjeho śtawa, malowatarśtwa a dźéśaćeŕśtwa a i narodnym hubjenśtwom śerbśkeho ludu. Réćnik pokaśa na to, śo je i hłobadarśkeho śtejniśtwa zyle njemózna wěź, so by Śserb bo nékajśej némśkej wulkoagrarnej śtrerie pśchiśamknuć mohł, kiž śajimu maléhu burca hižo tehodła śchkitaćej njemóže, dokelž by to pścheśiwo śajimam wulkoagrarnikow było. Tuśi maja kapitaliśtiśke interesy, kótrež bo tola interesam maléhu ludu śpjeczuja kaž woheń wodźe. Zadaśche wjazu śprawnośće w śoźialnym naśtupanju a to po śaśadze ékcheśćanśkwa, kiž najrańśiścho a najaźańśiścho źada: ludźej źwojeho bliźścheho kaž śebje śameho. Runje Śśerbśka ludowa strona śaśtupuje tute śahady a je pścheśiwo hornjm materialiśmej wulkich knježkow runje tak kaž radikalnikow na lewźim. Śchtóž cźas śprawny bywa, móže jenoź naśchu śerbśku śtronu podpjeraś a i tym teź śebi śamemu tu lubóśeź wopokazaś kaj źwojenmu bliźśchemu. W narodnośtnym naśtupanju śpomni k. Śkala na kulturny śkandal, wośebje w Pruśkej, kiž we tom wobśtoji, śo bo śerbśka narodność i njenapadnymi, ale śurowymi a granwocźiwymi średkami niczi. Śśerbśke dźéćo je dźeńśa tutón wopor wśchoném-śkeho chanwinśtwa. Haćkuniśej Němcy we tuwkraju, dokelž śu woni runje tajka mjeńśchina, kaž my tu, śebi wśchě prawa wośebje teź w śchuli žadaja a dokelž je woni teź wśchi dośtawaju, kaž n. pśch. w Južnoślowjanśkej (Deutścher Kulturverband), Cźéśkoślowakśkej (maja tam ludowe, śrjenje śchule a śamo 2 univerśiśe) a w Pólśkej, tak naśchi Wśchoném-ńuzy nam to popścheś nochźeźa, śchtóž druhdźe žanu śa śebje žadaja. Tu dyrbimy my Śśerbja i pomoju naśćeje politiśkeje organiśazije a na parlamentariśkim, śakośiśkim puću śebi to wumiśowaś, śchtóž je naśche pśchinarodźene prawo. My śtejimy źwérnje k dźeńśnjiśchemu śtatej, k némśkej republiku, dopjelnjamy śwoje winowatośće a žadamy tehodła wot tuteho śtata, so wón śwoje winowatośće k nam teź dopjelni. To je móžno, hdyž pśchi wólbach Śserbśku ludowu śtronu wolimy, kiž móże potom pśches śnano wolenehu śaśtupjeŕa w reichś- abo landtagu tym śwédomnjo wótśicź, kiž śu za tuźenje śerbśkeho ludu śamolwićeli. Réćnik śśonźi śwój pśchednośchi i mózným appelom k śhromadźenym, so bychu 7. dezembra źiwéru Śserbśkej ludowej śtronje wopokaśali. — W rosmolwje, na kótrejž bo knjes Konzan, k. Rulka a k. Laduśch wobdźělichu, buchu hiśćeze wśchelake wośebje praśchenja, kaž śaśtydbleniśki śakoń atd. rośpominane a śtónczinje teź wotnoźka (Ortsgruppe) Śserbśkeje ludoweje śtrony śałoźena. — Niedźiwaju tehu, śo běchmy hakle pośdze wjećoŕ śhromadźiznu powołaś mohli, dokelž bě po prawom w Brěśowźy pośtajena, bě śo tara derje poradźiła. W Brěśowźy bu mam tamniśchi korćźmaŕ lokal śapowédźił, a to, kaj nam pśchi teleśonje wušna, na źadanje gmejniśkeho pśchedśteji ćerśtwa. Tutu wěź budźemy hiśćeze dale pśchepytowaś a praśchamy bo jenoź, ź kajśim prawoom śmě gmejniśke pśchedśtejićerśtwo bo takle śadaŕjeŕ, źiwjaj śu śebi tola Śserbja w Brěśowźy tutu herbśku śhromadźiznu pścheli. Pśchi tutej śkładnośći chźemy teź hnydom na to pokaśaś, śo je k. gmejn. pśchedśtejićeŕ Hanuśch wotpokaśał, podpiśma tuch wolerjow, kiž śu bo śa naśch wólbny namjet podpiśali, wubrnućerśći. Śśmy hnydom protest na knježeŕśtwo w Lehnizy śapodali a śapodamy jón hiśćeze na ministeŕśtwo śmutkownych naležnośćow w Barlinje. Śakonje placźa teź śa knjesa Hanuścha w Brěśowźy, hyrnjej wón „deutśchnational“ był.

Wo tom budźemy hiśćeze pśchihódny ras nécźto nasponnicź.

-a-

P l ś c h i p. r e d a k c ź i j e : Knjes gmejniśki pśchedśtejićeŕ Hanuścha naśleże njewź, so bo jeho cźin thłopła. Śśnadź jeho pśchedtajena wjśchność na jeho hamtiśke winowatośće cźuciwje dopomni.

S **Luhnjowa**. Pśchi śłužbje śmjeŕtnje śnjeśnoźiŕ je żeleśniśki śtražniŕ Pawoł Mlynk i Luhnjowa na żeleśnizy mjes Luhnjowom a Wótśhowźom. Dźéćaćerjo naśnakachu jeho rano w blikkoćej jeho żeleśniśkeje śtražnizy. Najśkerje je wón cźahej pśch blíko pśchiśchoł. Na puću do thorowinje wumrě cźežko tranjeny.

S **Wéśeje Wody**. Khrobje paduśchtwo tkuźiśchu tu śnidźenu nóź w „hospodźe k domińje“. Hdyž dyrchu

Předźenak

boji so łětha do Wósporka hiś, dokelž je we śwojej prožowej horje hrózńje śiebaŕ. Wośebje boji so Wósporćanśkeho pinarza! — Ale hy Pśchedźenakej jara žel było, hdy bychu stari śwérni Śserbja we Wósporku, kiž śtajnje rady protyku cźitaja, letha žanje njedośtali. Wésće namakaja so we žuźodnych wśach khrobli muźojo, kiž śebi śwérja do Wósporka protyki donjeśeź. Pśchedźenak jim rady pucź śapkaźe, teź zigaru a śchkleńcu piwa śa śmujitokoś. Ke létu cźe tam Pśchedźenak śašo śam hiś, dokelž na Wósporćanśkim hermanku budku natwaricź, hdyž mohł śwoje twory pśchedawaś.

---

dźeńśa rano świnje pizowaś, śtróźichu so jara, hdyž tam najeworśtśe świnjo pobrachowahwśe. Kaž policija śwéśći, śu padnśchi świnjo, kiž 2½ zentnaŕa wažeśe, wo méśe w khlěwje śaŕśiali a i njiajom potom pśches płót turcźeli. Cźežawa běchu w khlěwje lejko wośtajili. Tukaju na dwoju muśiśeju, kiž běśchtaj nécźto dniowm pŕzedy a teź tón śamśmy wjećoŕ w blikkoćej wókalo bundaśoŕ. — Pśchi tutej śkładnośći policija wśchich jaśo na to kódźibnych leźini, jo njeby nichtó mikinodej, hdyž je jo padukśchwo kłuźiśko, pŕzedy policije naśtupił. Śdéź ja paduchanni śo pśches to śhibi, tak so jón policaŕśki pos wjazy tźéśhowaś njemóże. Njech kóždy w pśchićhodźe, kiž bo i paduśchtwom potŕeśchi, k śwojemu léhśchemu méśtnośći paduśchtwa wotśamknje.

Pśiłopk.

S **Mjśchnja**. Dwar palećnje cźéłow. Rada a méśećanśkeju śaśtupjeŕo wobśmuknyhu, nowu palećnju cźéłow natwaricź. Kachle śu hižo wobśtarane.

S **Annaberga**. Śwoje śuby pożeŕ běśche wéśty Bruno Śchmiedeŕ i Bärenśteina. Śchmiedeŕ běśche śebi nowe śuby nuts śtajeź dał. Hdyž cźażnje nécźto jich kruśtoś na twjerdej zaśeje wupruhowaŕ, śujeźhu śo jenu śuby nadobo po śchiji dele. W thorowni, hdyž běchu jeho dowjeśli, dośtawaśhe Śchmiedeŕ jenoź wuźiwaŕ ź jéźi, tak so śuby na naturźiśim puću śašo na śwéŕ pśchićhdźechu.

* **Harź na toschu**. S Warnsdorfa śo powé: Śarjadowaŕ towaŕśtwa ruśkich wumjeźowm, kiž tu jako hóśćo pśchedśtajenja dawachu, běśche śebi młodu holźu do hośćeńca ńuboh wjaŕ. Jako rano wotuźi běśche śo holźa ńubiła a i njeśe śobu jeho źyle śamoźenje, haj śamo wśche jeho brasta. Jenoź kośchu, kiž mésećske łbožowanje na cźéle, běśche jemu wośtajiła. Diwaj dniej dołho njemóżeśche wobkradnjeny i ńoźa, dóniž jemu śtónczinje trjebanu drastu njewobśtaraćhu.

* **Pŕdśtchśtwo w złownym kamcźe**. 52 000 hriwnow myta. Wulke paduśchtwo w złownym kamcźe w Barlinje, hdyž śo paduchanm poradźi ża 480 000 hr. zigaretowych bancźikow pokradnjeź, ujeźe hiśćeze pśchećo wujaśnjeńe. Śa paduchanni nimaja hiśćeze pśchećo śłeda. — Dołho běhu śo paduśchi i méśtnośćoŕi śeźnaći mógli, kodźa tola na złownym kamcźe ludźo zuby dźéź won a nuts. W nozy pak je jim njemóżno było, i durźeni śo do hanta nuts dobyeź, dokelž śu hant śam a teź pódlanske twarjenje kruźe wobśtrašowane. Tehodła śalśćichu we rózkownej khěži na Luźnym haju na tźéhu. Wotlnd dobuchu śo po dalśchich śkćhach na złowny hant, wotewrichu hiśćeze wutkujśchcho, śalźélynu na hornju łubju a wot tam do druhźho pośkhoda. So bychu do runmnoźćow mógli, hdyž śo bancźiki khowaja, dyrbjachu wjazore durje i namozu woźźiniś. Duzy po puću nadeńdźechu hromadu bleśchow i łognikow. Bleśchi woźźinichu, napichu źo a potom dźéśće dale, do runmnoźćow śdéź bancźiki ležachu. Bancźiki, kótrež tam tradnychu, wažachu dwaj zentnaŕaj. Wrócźiś dyrbjachu śo po śamym puću, po kótrymž běchu pśchićhli. Kaž śo śda, śu potom i automobilom wotjéźi. Śchtóž bancźiki jaśo wrócźi, dośtanje 10 prezentow jich hódnośće, jako myto, śchtóž paduchow wušleźéźi, pak 4500 hr.

* **Wulki wojeŕ**. W Grośbodmigach poła Worbiśa wubrni pśchi śwéźtym dniju we Śteinmetzez śtatoku woheń, kiž śo i njeśmérnej ŕośćhnoŕośći rośćhérjeśće. 10 śtatkow śo wotpaśi. Wobory zyłeje wokolinny běchu na pomoź źwołali.

* Se **Śteinawy n. W.** (Spomoznje thłośtnje.) Hornćerjeŕ, kiž běśche i potnym wobom hornjom na hermank pśchijeź, tradnychu w nozy wulki dźéł jeho hornjom. Policijeŕ śo poradźi, paduchow jajeź. Hornćeŕ pak njechałśe, śo bychu śo źuduźiny thłośtoli. Wón wjećeśćeje łéśchi frédk. K śmécham zyłeho wobydleŕśtwa dyrbjachu paduśchi kradnjene wéśy pśchi śwéźtym dniju jaśo wrócźo nośujeź.

* **Munichowe we mźie**. Munichow dośtawi wézero jara ŕpodźinwne naturiśke podeńdźenje. Mjes tym śo mójachu we śtyrnej Bayeriśej rjane jahne wjedro, leśeśhe nad Munichowom zyły dźeń unhła. Na wjećoŕ bu unhła tak tośta, każ ju hewak jenoź w Londonje abo na morju śnaja. Wot 7 haź do 8 hodź. dyrbjeśhe wośkhod wośebje we śmutkownym méśeźe śkoro zyle śaśtaeź, dokelž njemóżachu śamo najźbłniśhe mikinowe śwéźty a śwéźtomjetaki tośtu mhlu roźbrośćiś. Elektrika możeśhe jenoź jěźdźeź, hdyž pśched kóžbym wośom muś kroćźeśe, kiž jón pśches wuhibadźa pśchewodźeśhe. Auta njemóżachu i źiła jěźdźeź. Cźma śeźe taźka, jo dyrbjeźhe i ńźéła policija śapśchinnjeź, jo by śabludźenych śaśo na prawy pucź dowjeźła. Śpodźiwnje je, so je pśch tajkich wośebjenośćach njeje njeźo njeźboźe śtało, haź jenoź jedne, hdyž elektrika bo wośa łajźéźe, pśchi cźimź je wośonej śtaŕi. Teź, w nozy a dźeńśa dopołdnja běśche Munichow hiśćeze we mjśie.

* **Wichory w Indiśkej**. S Kalkutty śo powé, śo wulki wichor w Bengaliśim mórśim śaliwje na 200 mil daloko wśche telegrafowe świśli śnići.

Hospodaŕski rozhlad.

Śśrjedu, 26. nowembra 1924.

Kurhy wežera w Barlinje:

(Kurs tuteju hr w miliardach)

Dollar	4190 000	franzowśki frank	22180
jendźeśki punt	19350000	cźéśkośł. króna	12680
śchwajaŕśki frank	80850	10 mil. pólśk. mark.	79400

Pjenježy běchu wežera jaśo nécźto žadniśche. Wśchédna daś śtaji śo na $^3/_{10}$—$^3/_8$ proź. a méśaćzna na 12 haź 13 proź. wob lého.

Efekty běchu wežera na Barlinśkej burśy pśchi śpoćatku głobe, podbjśicho śo kurźy krućźićhu. Wójnśka pożćonka bě tehorunja śłabiśka a khodźeśche mjes 725 haź 805 miljardow prozentami.

Na produktowych wikach bě wežera pornjo śawežerawśchim mjenje źiwjenja. Pśchećiża wichak trochu potśupi, śa to śo rożća wo nécźto malo wotdrjebi. We jećźmjenju a wowśu njeběź žaneho pśchemeńenja. We wotrubach, womjeśchkach a muzy wobrot žnadny wośto. Wežera płaćeśche zentnaŕ:

w Barlinje:

pśchenźy 10,90—11,25 hr., rożki 10,50 haź 10,70 hr., jećźmjenja naléśtneho 11—12,30 hr., naśymnoho 9,50—10 hr., wowśa 7,95 haź 8,80 śt. hr.,

we Wrótśławju:

pśchenźy 11,25 hr., rożki 10,60 hr., jećźmjenja naléśtneho 12,25 hr., naśymnaho 10,25 wowśa 8,25 śt. hr.

Na pśchećhaŕ:

Krowa wyśokoćućelna w Bźéź cźo. 12. — Do cźahanja i druhim cźeleśom we Śuborniczźy cźo. 22.

Parnik w Kamjenzu, Mühlweg 7, śadv.

Śo pytaja:

Pohonez, bratraj Reiź, fabrika kachli w Kamjenzu. — Śchneiderez młyn w Mužakowje.

Bydaŕśkeho M. Weitzmann we Lušy.

Krawśkeho Hugo Grube w Budyśchinje, na Śebanśkej haźy 16.

Śchkrowe depeśche.

Prodnkiowe wiki w Barlinje dźeńśa dop. ¾11 hodź.: Wjele žita bo pośliśnje, płaćiśny popuśćeńźa. Tendenza: śłaba.

Dźeńśa dop. ¾12 hodź.: Tendenza wośtanje śłaba.

Płaćiźny na Barlińśkich produktowych wikach.

Žito a wośiowe źnamje so nani abo 1000 kg, śewaś 100 kg.

	wjaćźiny wo Lońej hriwnje.				
	25. 11.	24. 11.		25. 11.	24. 11.
Pśchenźa	218-225	217-224	rapś. wośtuźiś	16,70	16-16,50
rożka	210-214	212-215	pach. mielaha	8,30	8,30
naléś. jećźmjeń	220-246	220-246	terabella	11-12,00	11-12,00
naś. jećźmjeń	—	—	bérnaze trušli	17-18,25	18-18,25
wowśa	159-167	120-176	bunty	21-22,00	21-22
kukuriza (Mais)	206-208	—	wota	17-18,00	17-18,00
pśchenćin. muka	29-32,50	29-32,00	tenu wośtuźiś	25,50-26	25-25,50
rjana muka	28-32,00	28-31,00	wośke łupiny	12-14,00	12-14,00
pśchećiź. wotr.	13-13,80	13-13 70	zolte łupiny	15-17,00	15—17
rjane wotruby	12,00	11-12 03	śmno, 50 kg	3,05-3,25	3,05-3,25
rapś	460	390-400	śkoma, rjana	1,10-1,30	1,00-1,15
lane śmjelo	410-420	410-420	„ pśchenź.	1,10-1,30	1,00-1,15
hróch	20-23	20-24	„ wowśina	1,00-1,20	0,90-1,00
pjeluśchći	15-16,50	15-16,50	„ jećźma	1,00-1,20	0,90-1,00

Dźeźdźanśke kurśe.

Pśchenźa	213-218	bérnaze trušli	20,00-21,00
rożka	213-218	pśchećiź. wotruby	13,00-13,50
naléśtnt jećźmjeń	235-255	rjane wotruby	12,30-12,80
naśymśći jećźmjeń	210-225	pśchenćina muka	33,00-35,00
wowśa	147-175	rjana muka	33,00-35,50
cźerwjeny bleśchel	240-275	wota	20,00-21,00
rapś	370-390	pjeluśchći	20,00-21,00
kukuriza (Maiś)	210-215	hróch	25,00-27,00
ćuche truhanśtwo	11,00-11,50	zotkowe trušli	18,00-20,00

* Rjeshoše na železninje. Dokelž běchu so wuhibadła pyche jahe pychestajiłe, wujědže cyły 2021 mjes Hamburgom a Ufingami se dwěmaj wojomaj i kolijow. Jedyn wós so pschecyšiny, pschi czimž so 17 wobabow zranichu. Sa 3 hodziny běchu kolije prózdne, tak so mózachu cyłki sazo jesdzić.

Za nowu čitanku

su darili 1417,35 hr.

Dalšej daraj:

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy 7,40 „

kn. Strohbachowa z Eschenstruta pola Kassela 5,— „

hromadże 1429,75 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Njedosahanja składowneje městnosće dla so **kokosowa płačizna** takle **poniži** a to najprjedy hač do 15. decembra. Płaći:

hruby koks, . . . hl w płunarni 1.20 hr.

worjechojty a hróchojty koks, hl w płunarni 1.30 hr.

Při potrjebje jara wulkich dźělbow chcył so kóždy najprjedy woprašeć.

Koks hodźi so też k tepjenju w jednorych khachlach wužić; ma 50 % tepjeńskeje hódnosće wjacy hač brunicowe brikety.

W Budyšinje, 26. 11. 1924.

Měšćanska płunarnja.

Schtwórtk, 27. nov. 1924, dop. w 10 hodź. budźe so w hamtskej pschešadźowarni pschešadźowacz:

150 blechowu wina, piano, 40 porowčeriji, knihowy khamor, pižanike blido, pižanski blidowy stołz, soja, kulojte blido, 8 schtyjazych maschinow se blidkami, 2 pjenjez. khamoraj, 2 hudaj jerjow, klawěr, strejozy cyanit, pertiko, kofchle, nohajzy za muzow, žony a dźěći, kholowy, rukajzy a hischcze wjele druhseje drasty a domjazeje nadobu.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Měšćanstwo zapósłanych wobeamknychu nowy wjeźny porjad, kotryž blischce postajenja za hermanki a wiki wopschija. Nowy wjeźny porjad wuleźi 14 dnjow dołho na radnizy. Kóždy może tehi jón tam wobhladacź.

Wobsehje pokazujemy tu na postajene płacźiny, kiž dyrbja so za měrnoscź na wikach płacźić: a) na nakładzene wosy za tym, kak wulke su: na wulki kaschczojty wós 1 hr., na dwajpschežny dełkowany wós 75 pj., na jenopschežny dełkowany wós 50 pj., b) na ručny wós abo karu 25 pj., c) na nakhribjetny a ručny korb 20 a 10 pj., d) na žiwy abo sarčany stót w korbach, za kóždy korb 20 pj., e) za kóždy meter, hdyž małych budu abo druhe pschebawnischcźo 30 pj., f) na kóždy □meter, hdyž małych bohobdźěłowe schtomy stoja, wichudnje 10 pj.

Hamtske wozjewjenja z Kamjenza.

— Nadźijć postajomnje nadsenitske telegrafowe cźary w Sémčežach je na połnim hamcze we Halschtrowje wot 25. nov. ńemu na 4 wjedźele wupołoženy.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Posłeńk Matthes Henjel w Zjdźinom wuswoli a wabrucźi so jako směrzowy lastupjer za wokrjeh 21, gmejnu Zjdźinow.

*

Nawožowanje kamjenjow za nowotwar wokrjesnych drohow so wuwijnje.

Pschebohschcze i wumjenjenjemi za poschicźenja su dostacź we wokrjesnym twórtkim hamcze na wokrjesnej drohi 65.

Poschicźenja dyrbja so hacź do 1. dec. 1924, dop. w 11 hodź. na wokrjesnym twórtki hamt we Wojerezach zapodacź. — Tośame płacźi za poschicźenja nawožowanje pěšk nastupaze.

*

Policija wojerowja, so njesmědźa so wólbne plakaty bjez dowolnoscze policije wupowěsnyć. Na priwatnych kězach smědźa so jenož i wozsebitej dowolnoscźu wobhospodarja pschilěpicź. Schtóž so po tym njima, so pokhłosta.

*

Swinjazy mór je wudyrił pola rěznika Willija Zschipki a pola nawjedowarja Łoczeńje Kohle.

Zaschoł je mór w khlěwje dźěłaczerja Herrmanna w Kanowym Dole.

Towaršwowski powěstnik.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma pjatk wječor 1/8 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi pśinź. Mamy noweho načolnika a so na swjedźeń přihotujemy. Starosta.

Jednota „Sokol" w Budyšinje. Mužski a žonski wotrjad ma štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Sotry a bratša, přindźće wšitcy a z dypkom. N. načolnik.

Generalna zhromadźizna Serbskeho Sokolskeho Zwjazka wotměwa so njedźelu, 7. hodownika, w 1 hodź. w Budyšinje w městnosći, kotraž so hišće wozjewi. Dnjowy porjad: Rozprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka, starosta.

Jednota „Sokol" w Malešecach ma njedźelu, 30. nov., pop. w 3 hodź. generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Přinoški. 4. Namjety. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy, kaž też wšitcy starši zwučowacych dźěći so z tutym najwutrobniśo přeprošuja. Starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězwneu, — za nawěsći: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupnjoće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płacźizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płacźiznach wjedu jenož dobre a dźerźliwe twory. Předawam po měrowych płacźiznach, wulku dźělbu pod měrowej płacźizu.

Wulke rekłamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

Wulka dźělba
stejaceho lěsa
80—100 losow

mjez **Rakecami a Nowej Wsu** při drózy, na Šešowskich ležomnosćach, ma so **póndźelu, 1. decembra** dop. w 10 hodź. na přesadźowanje předawać. Prawo k sadźenju sebi wuměnjam. Kupcy zendu so na drózy mjez Nowej Wsu pola Njeswačidła a Rakecami.

Wobsedźeŕ.

Wosebje
dobru šalku kofeja
pijeće w Budyšinje we
Lehmannec konditorni
na serbskej hasy 8
Wšědnje 1/2 5—6 hodź. koncert
8—11 „

Klavěry

Telefon 366.

kupujeće přihódnje pola
Knappe w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 23

Nawěštki přiniesu wužitk!

Seidlec wuhlowa wikowarnja
w Njeswačidle při Bóšičanskim puću
poruča ze składa po wjezbach hač před khěžu
češke wuhlo, worjechowe brikety a brikety za domjace tepjenje.
Při wotewrjeću wagonow tuńše płacźizny.

Piana
křidła
harmonije
wuznamnjeje kajkosće poruča cyle wosebje płacźizny hódne při přijomnym płacźenju
kupowanje — změnjenje — přenajeće
notowe kamorćki, notowe stojidła, klawěrowe stólčki
Hudźbny dom H. Jeremias
w Budyšinje na khěžorskej dr. 8
Telefon 421

Drjewowa awkcija.

Přichodnu **sobotu, 29. novembra,** dop. w 10 hodź. so na Ralbičanskej ležomnosći (wyše hata) na
50-60 losow stejaceho kójnow. drjewa
na přesadźowanje předawa. Kupcy zeńdu so w lěsu.

Wobsedźeŕ.

Staršu holcu abo wudowu

k wothladanju skotu pyta při wysokej mzdźe a procentach **kubleŕ Rychtaŕ w Kolwazy.**

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šulerskej hrěbi 34.
Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka i Lipska w Budyschim hamtskim hejtmanstwje.

Sklad ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Gumijowe mantle
Paul Otte
w Budyšinje na Žitnu hasy 10

Maśer Lippmann
w Budyšinje
na drjewowych wikach 3.
Ręčne hodźiny
wot srjedy hač do soboty
9—12 a 2—6 hodź.

Rukawicy,
barchent, welna, mužace a žonjace košle poruča derje a tunjo
K. Symmank w Budyšinje
na Lubijskej dróze 12.
Žane klamy Ręči serbski.

Rony
Morcicam swoji wulki wob pschepadkow, měšackich a pschepadowych powjazow, podpołožkow.
Steju rad k radze.
Wagnerowa w Budyschinje psched schuleffkimi wrotami čo. 9

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, benciu atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

MERSIOVSKI
Brylanty

K swinjerežanju
poruča
dobru hejdušku,
samomlětu čerstwu,
nowe korjenja, majoran
ze samsneje korjeninoweje tołčeńje, stajnje čerstwe
Korla Kahrowe.

Drjewjane rjemjenjowe
tarče
(Holzriemenscheiben)
we wšěch wulkosćach
ma stajnje na składze
Otto Käppler
na Hošic hasy 23

Hypothekowy Koesiner
na žitnych wikach 18.

Wysokosućelna młoda syna
kruwa
6 syln. jałojcow
blizko čelatam je na předaj
w Kortnicy čo. 21.

Hodowna wustajenca
je wotewrjena
A. & W. Neuhahn w Budyšinje
na serbskej hasy 4

Naether's Reform-Kinderstuhl!

Umgekappt m. gross. Tisch z. spiel. Spielwerk. Nur Neuheit. neue verstellb. Holzsitzes mit selbsttätig. Verschlüsse bieten absolut sichere Sicherheit gegen das Herausziehen d. Kind. aus d. Stuhl u. gegen Herunterfallen d. Selbst. od. Nachfassen d. Kindes. Jede beson. Mutter verl. unsdr. Naether's Kinderst. Das Beste w. exist. Man prüfe!

Podźelne płacźenje so rad přizwoli.

Ratař so njesmě prašeć

što nawěšćk w „Serbskich Nowinach" płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna wěc!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wušło N. s. płaca měsačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 xł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 xł. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihihódźernja, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšežnje so stajene nawětki a tabele so w šěe wobliczeja Za reklamowy : : rjadk płaci so 20 złotych pj Rabat po tarifje. : :

Číslo 277 **Budyšin, štwórtk 27. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Nazymska hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje.

Hižo wjazy lět Maćiza Serbska so z jenej zhromadźiznu wob kěh wjazy njepokoji. Ze k nalětnej zhromadźiznje na jutrownej sriedze tež hischcze srjedu w Michalskich próżdninach za dźeń natymnitrje zhromadźiny hebt postajila. Lětża pak běšche zhromadźenstwo zhromadźiznu na 26. novembra wotstorčiło, dokelž możeshe so tež wulki serbski spěwanski koncert wschelakich wobstejnosćow dla halle na tutym dnju wotměć.

Pschedbyha zlawnje Maćiznu wotewri zhromadźiznu 1/3 hodźin powołdnju, witajo wschěch, kiž běchu k duchownej maćerzi Serbowstwa pschikhwatali. Knjes konrektor prof. dr. Muka pschinješe zhromadźiznje postrowy wot zdalenych pschecelow serbskeho luda. Knjes prof. Bryl jeho pschedpokazi pisomne postrowy na pschecelow do zuby, kiž wschě pschitomne zohusławu podpitachu. Na to pschepoda pschedbyha zlowo knjesej zwjedženskemu rěčnikej, wuč. wucerjej Kralej, kiž bě zebi za nadawk stajił, rěčeć wo serbskich wicžasach. S tutym pschednoschkom bě so rěčnik podał na wulzy sajimawe, a bohužel hischcze tak mało wobdźěłane polo. Pschednoschk swjedženske wo tym, kak hłuboko je so pschednoschował sadźělak do cjekneje maćiny. Serbskeje sandźenosće, tak so mózemy prajić, so je wón hłuboki wězywustojny znajeć na tutym polu. To wuprajł tež k. pschedbyha we swojich dźakownych słowach a nanjetowasche, to hy so pschednoschk po słowje w „Serbskich Nowinach“ woczišćeżał, schtož zhromadźizna se zahorjenjom pschiwza. — Njechamy tu tehodła zynk pschednoschka roskuskowacz z krótkim pschehladom, ale cżinimy naschich cżitarjow kedźbliwych, so w blizšich dnjach zyły kražny, wobsehje sa naschich ratarjow sajimawy pschednoschk, wocsišćeny, kiž rosćahnjenje poda wo żiwjenju naschich pschekhodnikow, naschich wótzow.

So běsche pschednoschk wo serbskich wicžasach sajim zhromdźiny słubźił, pokaasa żiwa rosmolwa, kiž po nim nasta. Just. radź. Herrmann pokasa na to, so by so sbérka serbskich pschisłowow dyrbjała pschedźěłać. Bychmy tak nješchtokuli sajimawe słowjcz móhli, kak lud sebi we swojich poczahach ke knjezeństwu. K. farar Kral naipomni, so žu naschi jutrowni kschiżerjo słyšk naschich starych wicžasow. Na zwojim puczowanju w Arabiskej je tam Arabow widźał, kiž mězachu runje tak wuhotowane konje, jako naschi kschiżerjo: grat je schkorpawami posadźany, barbjene schabraki, polměžaz wokoło schije. Sa to je i dopokalom, so žu naschi kschiżerjo najrozdźiwschu a w cżasu kschiżnych wójnow nastałe. Mjeno wicżas jako swojdne mjeno nadeńdźemy cżasto hischcze hwonka Sserbow. Tam mjeno njejsu pscheměnili, jako pola nas, dokelž njewědźachu, schto wojnamjenja. Nadźijomnje budže pschednoschk k. wusch. wuczerja Krala pohoń na nětrehokuli Sserba k dźěłu na polu serbskich stawiznow. Wy to wěsče hyt najlepschi dźak, kiž smy cżełsćenemu pschednoschowarjej dołżni. A nadźijomnje tež won tam nam cżasćišcho něschto powě i pokłada swojeje znajomnosće serbskeje sandźenosće.

Dalschi dypk porjada běsche pschiwzaczе nowych sobustawow. Zhromadźizna pschiwza jenohłósnje jako noweju sobustawow k. pschekuzya Bjenadu i Kamjenza a k. ratarja Kravcżika i Wulkich Sdźarow. — Dale běsche k hudźbny direktor Krawz 4 namjety sapodał: 1. Maćicżne bu nje njeźmědźa so wolstorczić, też konzerta dla niz, kaž běsche so to letża stało. Jutrowna srjeda a srjeda w Michalskich próżdninach stej najpschihódnischej dnjej. Namjet so pschija. 2. Kozorowe składby dyrbja w 2 exemplaromaj sastupjene być. K. direktor pokała na to, kak ložny móża so składby słubieć, a hdyž nimamy sa to wotpiskow, je lud bohatstwo słubił, kiž zenje wjaz so njehodźi wrócżić. Wjele je so hižo słubiło i winu wěstych „pschecelow“ serbskeho luda. Shromadźizna wupraji nahlsu, so bychu so pilne a wuschitkne ruzy nanatale, kiž bychu někde w hymje najwažnischе składby wotpisałe. Mjech kždy, kiž ma kusk wuschitkoscże, we wodźenju pjera so samotwith cżuje, njech pomha załkowacz ľudej sakody swojeje kultury. 3. Hudźbna bibliothka ma so załožić. Noty dyrbja so na městnje khowacz, hdźež bychu wobsehje też towarstwam kždy cżas pschistupne byłe. Dr. Schleza měni, so by rumnosć „Domowiny“ w Sserbskim domje sa to so nałépje hodźała. Khamor Maćiza wobstara. Mjech serbi někto wschitkżo, kiž maja sajim za hudźbu, wosehje też towarstwa, pilnje noty w sekretarcże „Domowiny“ wupożczeja. 4. Sserbske ludowe reje, kiž so hischcze w Sserbjankiej wokolnizy cżasto po originelnych melodijach rejuja, dyrbja so napisacz, bychu so nam słubja. Wo tutym dypku roswi so wosehje żiwa rosmolwa. Wěsche widźecz, kak jara serbi zhromadźizna nasche stare dobre reje waži, w kotrymž so jewiesi duscha a duch naschcho luda. Kak jwjerschene a zuje su tola porjało nim nowocżasne reje. K. pschedbyha njecha reje jenoż tehodła napisane mecz, nż, schto by nam pomhało, hdy bychu na papjerje stałe a nětdże w muzejowym kuczišu zaprózdnene żiwjenje wjedźe. Nż won do luda dyrbja tute reje. Nascha młodźina dyrbi je sasso rejowacz, nascha młodźina, kiž dźensa hižo zaczuwa próżdnoscż a duchowknadosć zuych nałożkow, kiž žu so i mozu saczišcżeżate do naschcho kraja, do naschich domow. S wotewrjenej wutrobu cżaka; hdże žu noscherjo a rosnoscherjo praweje serbskeje kultury?

K. pschedbyha měni, so by być rjany nadawk sa naschich Sserbow, hdy bychu stare serbske reje nowukli a potom je rozschěrili po zyłych Sserbach. K. dr Schleza, jednaczel w hołoskim swjatku, so tehorunja sa to wuprajł; tuż, hołoslo, do dźěła! Shromadźizna wupraji, so dże k. direktora Kranza pschi studowanju a napisanju serbskich rejow po możnosći podpjeracz. S tym bychu wschě namjety k. direktora Kravza so pschijate. So běchu aktuelne, wobswědczi żiwa rosmolwa pschi jenotliwych dypkach.

K. just. radź. dr Herrmann wosjewi, so towarstwa zedża sa pschednoschowarjemi a proszy kolo serbskich rěčnikow, so bychu tola towarstwam pomhali. Dr. Schleza proszy wo to, so bychu so wěcżnizy w „Domowinje“ samolwili abo tola swoje pschednoschki tam wotedali. Bychu so potom wotpiskacz a towarstwam abo pschednoschowarjam sobustawow k. pschekuzya Bjenadu i Kamjenza a k. ratarja Kravcz

wuczba, žerbske komisenje, žerbske zhromadźizny šu jim kot we wuku. Wuzwy Sserbjo, kiž jenož khléba dla žerbuja, šu jim najlubschi, cši žerbske smišlenje nimaja. Tajzy jich němske samery špehuja, a šu khmani žerbskemu ludej a žerbskim wjednikam do thribjeta padnyeš. — So někotsi žerbšy burja šo jako „němskonarodni Sserbjo“ cjuja, je bludnosć. Bur, kiž žerbsku rolu wobdźéla a je ſ njej swjasany, dyrbjal tola žerbšy cjuc. Ale wschak teš tón ako tamuny „žerbši“ duchownyj je sa němskonarodnu stronu wusupił a tak Sserbšnvo pšcherabźił, ſ najnjenšcha we Pruskej, nušto teho, so by ludźi pšched taikej rustskownej njewérnoscju warnowal a k narodnej wérnosći wocžahnył. Ale nowy duch žebi šam pucze ruba a ryje, a tak teš tamnym buram abo „němskonarodnym Sserbam“ vjedlische pósnacze sabjwita. — Wot němskonarodnych my sa swoje narodne potrébnosće nimamy nicžo wocžakacz hacž po cžasu wutupenje naschich narodnych kubkow a cjuczow, kotrez nasche dusche tak wobohacza, a skónczenje pschenémczenje. Mózemy wulki skokowni bacz, so mamy Sserbiu ludowu stronu, tak so mózemy wschitku po swojej wutrobe a po narodnej wérnosći wolicz. Wobžehje mnóhich dyrbjeli nowy cžas lépje srokumicz a nij slepi wróczo staez. Tuž je sa naš wschech jenož jena mózność: wolmy 7. dezembra Sserbšku ludowu stronu!

Sakski šejm so 10. dezembra seždże.

Sakski šejm so 10. dezembra seždże, so by so mjes druhim ſ knjezerstwowej pschehladu wo nakhwilnym sniženju dawkow w Sakskej saběrał.

Arzt 23 sakskich sozialdemokratiskich sapósłanzow wjetschiny nayomina, so bychu swoje mandaty složili.

Wjetschina sakskeje sozialdemokratiskeje strony je 23 sejmskim sapósłanzam domérjenje wupraiła a sa dobre spósnała, so njeje su wospuschczenje sakskeho šejma hkotowali. To sapósłanzej Arztej, wjednikej radikalnych sozialdemokratow, méra njewosłaja. Wón je w mjenje swojich pschiwšiwarjow tym 23 sozialdemokratiskim sapósłanzam list pózłał, ſ kotrymž jich ſ nowa namokniva, so bychu hnydom swoje mandaty složili. 23 sozialdemokratiskich sapósłanzy wjetschiny šu tole „dermjenjene“ namolwjenje ſ nowa je wschej rajnoscu wotpokasali.

Pscheßuwanje munizije w Jüterbogu.

Pšched statnym hudom ſ pschikitanju republiki je šo wuteru wo pschebywanju munizije w Jüterbogu jednalo. Dla pschihotowanja k wjoleschcherabże méjachu šo mehlowy powétrał Ziehe ſ Jüterbogu, gratowy tocžeř Herling a murjeř Crnicka ſ Luckenwalde, dale bžehatnizy (gefrajtoju) Wendler, Kunst a Posselt ſ Jüterbogskeje artillerišeje schule samolwicz. Wojazy běchu wobstorjeni dla wojerstwe njepohlusknosće, ſranjenja sluzbowe winowatocže, ſ dźela teš zjintaneho padnyschiwa. Posselt bé pódla teho ſ wojerstwe sluzby cžetnył. Kunst bé so wo munizju na wyschscheho bžehatnika Posselta wobwrócził. Tón bé na sdacze do teho swolił a bé dwaj kalchcej munizije wobstarał. Kunst a Posselt chzyschtaj taj kalchcej Hellingej dale dacz. Podaschtaj so ſ munizju do Symskeje sahrody, hdzež jeju sajachu.

Podjalne strajki pšišlušnych dźiałacerjow so skónczile.

Strajkowanje hibanje mjes pólstkimi a telegrafnymi dźełacerjemi w Lipsku, Stuttgarcze a Wrótšlawju je so ſ pożrébnistwom jich organisajjow skónczilo.

Erzbergerowy mordar Schulz w Turkowskej.

Kaž je „Peiter Lloyd“ ſ Belgrada shonił, je tamnischa policajska direkcija telegrafiſtu powéźi Konstantinopelskeje policije dostała, po kotrejž je Erzbergerowy mordar Schulz do Turkowskeje pschijéł. Pod wobaczenym njenom so wón w Konstantinoplu thowa.

General ſ Nathusius so wobhnadźił.

Wobſamknjenje, ſ kotrymž je so general ſ Nathusius, wot wójnskeho žuda w Lilln k létu jastwa sajudženy, wobhnadźił, je so wutoru podpisało. Dokelž wobhnadźenje po sakonju njebé možne, doniž so prozeß njeje do cžista skóncził, dyrbjesche so najprjedy powolanje pschecziwo wukubej saporate, wrócžo wsacz. To je so ſ pschihlosowanjom generala ſ Nathusija wutoru wjecžor stało. General je pschepytowarske jastwo srjedu rano w 6 hodźinach wopuschcził a do Forbacha wotjél.

Jendźelska sapschimnjenje Swjaska ludow wotpokasuje.

W Jendźelskej su wschě politiske strony ſ jena w mysli, so je egiptowska krisa snutskowna naležnosć Jendźelskeje. Wo njej ma so jenicžay mjes jendźelskim a egiptowskim knjezerstwom jednacz. Tehodla so wona ninu Swjatej ludow pschepodacz. Jendźelska njebdy zenje rozsirjanje Swjatsa ludow w tejle naležnosći pschipósnaka. Sšamo nowiny jendźelskeje dźełacerjeskeje strony „Daily Herald“ pischu, so so tu wo praschenju jendźelskeje cžesće a jendźelskeje nahladnosće jedna, kotrež so njehodźi ſ egiptowskej njewotwisnosću samjesowacz.

Wojeske napravy Jendźelskeje.

Reuterez telegrafna powéźerkarja ſ Kaira powdź, so so wojazy ſe Sueza, Malty a Gibraltara do Egiptowskeje wjesu. Jendźelska brigada je srjedu ſ natyknjenym tešakom po Kairskich dróhach cžahnyła.

Jendźelska w Egiptowskej roskasuje.

„Daily Expreßej“ so ſ Kaira telegrafuje: W Alexandriji staj so dwaj matrosaj tamnischeje bitwiskeje łódže „Valiant“ sjúbiłoj. Wschém wyschnoscjam je so poruczilo, so bychu sa nimaj pytale. Wotnje wobtrojenja jendźelska brigada je póndźelu dopołdnja wot 9 hacž do 1 hodźiny popoldnja po Kairskich dróhach cžahnyła a srjedu je druha jendźelska brigada to ſame cžinyła. Jendźelscenju wobydlerjam Kaira šwoju wojerstwu móz pokasuja, so bychu jich wottrashchelł, jendźelskemu nadkneżerstwu so pscheczinjwicz. W Port Saidu su to sypłali. Tam je k demonstrazijam pschecziwo Jendźelczanom dóschło. Tola hdyž jendźelscy lékarjo nad nésłom pśelatachu, bu demonstrantojo do hrohy dachu a rozeschłachu.

Jendźelske knjezerstwo je dalsche wojeske napravy na chwilu wotstorczilo, so by nowemu egiptowskemu ministerstwu skladnosć dało, so mohło rozhorjene wobydlerstwo smérowacz.

Jendźelske knjezerstwo nochze Swjatej ludow dowolicz, so by so tón do jendźelskich snutskownych naležnosćow we Egiptowskej tykał. Jendźelczenjo so na Ameriku, Francowsku a Němsku słobja, so nowiny tychle krajow sa prawa Egipczanow wustupuja.

Pschejendźelczenje Sudana.

S wuthnaczom egiptowskeho wójska je Sudana su Jendźelczenjo hnydom pósłe a telegrafne wyschnosće w Sudanje pschewsali.

Kschczenija „Z. R. III.“

Kaž je ſ Lakehursta pola Newyorka powé, bé powétrowa łódź Z. R. III wutoru swoju tamnischu łólnju wopuschczila a bo dopołdnja w 9 hodźinach 5 minutach na lét k Bollingfieldej pola Washingtona nastajila. Tam dyrbjesche ju mandźelska presidenta Coolidga wuschczerz. Mchi pschiskojenju k semi w Bollingfieldu mjesesche łódź khétre wobcežnjenosće pschewinycz. Wotpjet podarno spryta, k semi pschistajicz. ½5 hodźin so jej to skónczinje poradi. Na to ju Coolidgowa mandźelska na mjeno „Los Angeles“ wuschczi.

w Budyšinje na bohatej hasy 14

Ze Serbow.

Stwortk, 27. nazymnika.
Nikasija wuznawarja.

1889 založi so w Drježdźanach serbske towarstwo Cornebóh.

Dwanata je wotćepila.

Dwanata je wotćepiła,
štó sej domoj zwóri?
A my domoj njepóńdźemy,
wone wonkach šeri.

Hwězdźiški su wupłakane,
měsačk, tón ma rohi,
wo połnocy do hata je
zabłudźił so mnohi.

Doniž sedźimy tu wšitcy,
smy też bjeze škody —
Korómarja so njebojimy,
bojimy so wody.

Smy tu jenož dobri ludźo,
w kordźmje „serbskej liwéze“
štóž ma domach dušnu žonu,
wšak sej po njoh' přińdże!

Sladek.

Te pólka zbija krupiska —
a knjeże hona přepušća. Radyserb.

— Wo wjedrje. Wčera wjecžor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, thermometer wo dnjo·+5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —1%, ther-

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michailowicza Dostojewskeho.

S ruscziny pschełožił Jurij-Hrodźiščanski.

Zawod.

Feodor Michailowicz Dostojewski narodži so 11. nov. 1821 w Moskwje jako syn pyrwatnego lékarja. Najprjedy stupi do offizierskich službow. Wustupi pak w lécze 1844 a bu se pisowaczelom. We swojich prénich powdatkach wopisuje proletariat abo khudźinu zastajnikow a malomešćanskje žiwjenje. 1849 bu Petraschewskeje zajschźiwši sapleczeny, ba k zjintercži sajudźeny. Hdyž krótko psched wotprawjenjom pschecžitała po khežorske pismo, wobžahuje jeho wobhnadźenje k 10tkowej robocze w Sibirskej. Pschi wustupenju na tron Alexandra II. dopołnje wobhnadźeny, pada so do Pětrohroda, so by so tam zajsto žiwje jako pisowaczel zawdrnił. Swoje žiwjenje mjes khłostanzami wopisa we swojim znatym spisu: „Ze zmjertnego doma“. 9. februara 1881 semrě.

Nischto njedźel po hotowjenju romana „Bratŕa Karamasowi“ wotwoła jeho ježna smjerca. Jeho pohrjeb bé najmohutnischi, kotrež je Ruska hdy widźała. Pschewodżenje wobstejesche ze sastupjerjow wschego luda, wot najwyschscheho dostojnika hacž k dźełacerjej, a běsche na 4 kilometry dołhe. Jemu so wěnowachu njepschelicžomne nekrologi, dopokazujo, kak wysoko běsche tónle wérny hnaz jeć ruskeho ducha wojeny.

Swjatowna Karamasow ma runjewon ruski lud žiwje pschedstajecz: nan žurowu ſandźenosć, hynaj Dimitraw a Iwan pschikomnosć, ſ dźela so jesliabo w materielnej (Dimitrij), ſ dźela w duchownej (Iwan) khudnosći a pažideni syn Aloscha pschihod, nowa narodżenja luda. S holdowanjom młodźinje, khorhojnjej lépscheho cžasa, kónči so tyle.

Sto we, so je też ſ teho pyha woprawdźity Dostojewski widźacz — hdyž hłowu tamaz typi rosłoze dusche jeho bohdźicelow hacž do poslednjeje nitki, pokasa nam hłuboke nerósnowaze pohlady do bjezdna cžłowjeskeje wutroby. S hobom pak ma też wupłaku hódnosć jako kulturaelchichtlich wopismo, też jako wjeleſtronske pschedstajenje ruskeho ludowneho žiwjenja we wyschschich a nišschich wjerschtach. Snate je, so dyrbjesche rjeschowazy roman pokraczowanje dostacz, kotrež pak bé Dostojewskemu njemózno, pisacz. Tole mjesche dalsche žiwjenje Alošche wopisacz, skónczejo ſ dozpěczom wuzkich samérow, kotrež žebi młody bdźiczel we swojej młodosći wotžiwy.

Prěnja kniha.

Podawisna jeneje ſwójby.

I.

Feodor Pawlowicz Karamasow.

Alexej Feodorowicz Karamasow běsche tsecži syn Feodora Pawlowicza Karamasowa, kubleraja, kotrehoż kónz we swojim cžasu wulku rozgłosnosć sbudź. Tón kubleř — tak njenawidny, hyrjesi sloro cžasu swojeho žiwjenja na swojim kuble njebydli — pschikluschesche jenej spodźiwnej druzinje ludźi, kotraž bé hewak mnohelicznaz bé njemjenju rozswalnił a hnypok — ale jedyn ſ tych hinpakow, kiž móża ſ małym samoženjom derje hospodarjecz, hyrjesi pak hewak nicžo njerozumi. Feodor Pawlowicz njeměsche w sapocžatku nicžo; jeho kubło bé sara małe; puczowansche po kraju, to by so jenož pschi zujsych blidach najedł, nałožesche kóždu pschiležnjoczku k pschedrežcju jako ležjoch. Tola pschi swojej šmjerczi sawostajl nimale sto tyšaz rublow w hotowych pjenjesach. Sšo k druhemu rasoj wozeniwschi, sawostaji tśoch synow. Najstarschi, Dimitrij, běsche wot prénjeje žony. Tamnaj, Iwan a Alexej (Alescha), mužkadźeltaj z druheje ženiwy. Jeho prénja žona běsche ſ bohateho, widźaneho domu Mintšow. Tu wosta njesrosumliwe, kak běsche tajkemu bhohatemu a mno teho rjanemu hołcžu rańsche, mudreje powahi mózno, ho temu njekhmanemu muzej wudacz. Pokazuje so ſ tym powiswicena nad towarischwowymi swonkownosćemi, chzyschze jeho žona pschecžiwnje despotiskej kasni, swojeju stawacz. Jeje jara žiwje rosnita fantazija rěcžesche jej, byrnjež też jenož khwilu, so je Feodor Pawlowicz nimo swojeho ljanstwa (Schmarotzertum) jedyn ſ najschwalschischich ludźi, kotrež štrěchu w tamnym pschełhdnym cžasu ſ lépschej budże žiwi. K zentwje pschihdże pyches wuwod (Entführung), na cžimž žebi wobrasnjowa Adelaida Iwanowna Miusowa wjele dsalche. Chzyło na kóždy pad postupowacz, dowoli žebi Feodor Pawlowicz rady tajku wólnosć, sčinjo ſ tym žebi wobžobny ypłaty a twjerdźeji žebi wulku nadobu. Lubosći ſnadź na zanej stronje njewobstejesche, hačrunjež bé Feodor Pawlowicz jedyn ſ najpozadlawischich lubowarjow zonow. Mjese wschitkimi zonami šwokta snadź běsche jeho žona jenjeska, njedźiwajuz jeje rjanosće, kotraž beh: žadyn wikaw nad jeho cžełnosći njenadobu. Wona šama ja tym ani ſ najmjenischa njezadosche. Skoro wokunik zhromadnemu žiwjenja dotschasche, po jeje wuwobże ſ pschewidźenju swojeho mandźelskeho. Wot nikta jeho jenož jazpiwasche. Sswójba Mintšow jeżini ſ mandźelskimaj nje, njběsche tola nicžo wjazy porjedźicz na hotowym podawku. Wumjezożena dósta swoju nadobu, ale mjes mandźelskimaj njeodóscze ſ mérej. Mowa žona dopokasa pschi tutych wobsidnych wustupach wjele wjazy nadobnosće dusche, dyžli jeje muž, hačrunjež jeje zyle hotowe samoženje sebra, 25 tyšaz rublow, mot kotrejž jenje nicžo wjazy njedosta. Wobdźélało ju, žadasche žebi też pschsche jeje kubło a darjeli dom w mésće, a wsche bé jemu wscho se łazpéczom dała, so by kónz cžinił se swojim njechawbiczkiwym nujawanjom a proschenjom. Sswójba Mintšow ho temu spjerzo wotpokasa ſ jeje sboju dyrdomdejstwa. Wopraudźe pschihłobe mjes njimaj hacž k namozy, pschi cžimž pak Feodor Pawlowicz podlesa, běsche tola Adelaida Iwanowna sapyrka, wobliwa a njebojazna žona, mésto wulku zyłnosć. Napoßkład, wubžežawschi ſ proschenjom wucežerjom do Pětrohroda, smrć tam na tyfus, sserschco ſ hłobom. Feodor Pawlowicz satoji ježenj (harent) we swojim domje a wjedźesche njerodne žiwjenje. Mjes tym puczowasche yo kraju, skorjo wschitkim ludźom swoje hubżeńšwo, je zyłsami we wocžomaj. Sšo zbójny cžłowjek pschiłožny cžłowjek pschi sebi zkhomał. Sstajcho we šmjerczi: Swojeje žony — kaž so powjedasche, wubłaja na dróhi a pocža w radosći ruzy ſ njeju potrěbuje wolacz: „Knjeże, njech wotpocžuje w mérje“. Druhi pak powjedaja, so je płakał jako male džeczo. Mózno je, w so wobsi wězy cžinił: so je njemuzy wuzkal, dokž je ju mał był, ale wobžarowa tuto wschitke wotbycza.

(Pokracžowanje.)

wometer +1. — Nad rańšćej Europu ho wyšchina wupschećerena, niżina nadeńdźe ho i wječora Nordjeńlěć a nad Biskajskim šaliwom. — Jutše pjatk słónčka 7,40 šiidźa a ho 3,59 hodź. Měsačk dopoldnja w 9 hodź. šiidźa a ho wječor 6,02 hodź.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje na jutše pjatk: Nimale** pomročno a mito, hewak šowno a wo wosy mjerniše.

— **Nakładnje cjeńčenych cilitarjow** cjinimy na to škedźiwe, ho ho džensa šawočina wušah šajimawy roman i ruskeho pisarja „Bratija Karamazowowi“ wot Fedora Michajłowicza Dostojewskeho. S ruščiny je jón pschełožerl Jurij Brodźišchčanski.

— **Wulki herbišt špěwarišći šwjedźeń w „Krónje“ we Budyšinje.** Skoro kuny ho na to šmějachu, ho ho na dniu Mučeńcinje schromadźiny też za šchérčke worschchi herbiskeho ludu šwjedźeń wuhotuje. Tak běšche też šajo wječera wjeličor šwjatk herb. špěwarišćich towarštwow pod nawjedowanjom k. hudźićelnoho direktora Krowiza wulki koncert pschinjerwił. Wulka šyła špěwarjow je wšchěch kónčin Łužicy běšche pschichwatała do starošchtawkowcho Budyschina. K nim běchu ho pschidružili šmantjenići wumělcy, špěwarjo a špěwarki i Budyšćina, i Drježdźan a ze wšow. — Hižo wjele do šalowčkała koncerta běšche wulka šala nimale połna a šbył wrěnje šunki folkniczkow, njeběchu mnohi wjacy města namakać mohli. Sčerbite koncerty nam pokazuja, kak jara lubuje herbišt lud šwoje špěwy, kak šara je ł nimi šwjatšan. A šchto njedwěrbšał ł sadoseče khwatacz na šwjedźenje, kiž šu tak derje pschihotowane a kiž tak wulkotnje ho porodźichu, tak wječerowuschi koncert, kiž wšchěch jaš z kraja do pródka na pocu šerbiskeje špěwneje kulturu. Kóždy, kiž je tam był, ł ho wobhonjerny a duchowny a duschownje wošchiwjeny domoj wrócił ł pschećerom a žadošću, so by šórh šajo ho jemu jašo škładnoscz pošchiła. — Schérčku rozpravu a kritiku ł wěžywuschtejneho pjera pschinjeseny we jutšichim čšle.

S **Radworja.** Njedawno ho w Sčerb. Now. pišałche, ho ho na naschu šchulšku gmejnu nowa šchula natwori. Mjes tym šu ho dwarše plany pruhowale. Jako najlepschiši je ho plan hajeja architekta Juža w Khrósčanach pósnał. Dóšeł je kaješ Jur hižo druhdźe nowotwarn ł pokojnoscz šwojich poručerjow wuwjedł, je ho Radworšće šchulske pschedstejišerstwo roskudźiło, jemu też natwarjenje nowoje wučerjenje dowěrić. Měrino ta nju je ho pschi Kelnjanskim pucu njedaloko zyrkwje wubrałe. Wona ma ša 240 šchulšich dźeći dośahacz. Pódła njeje ho hišchče dom ł wučerišćimi wobydlerjenemi natwari. Kelko twarišći pjenjes twučini, njeje hišchče ze drobna šnate.

S **Rachlowa.** Tudomnišchim šchenzej Khěžnikej kradnychu por dołhich šchkornjow, kiž běchu ho jemu k wupasjedźenju pschinješe. Policajskemu ſtrowinjej pak ho hórši poradźi, pabuchu łapłapicz, je to cźeladny, kiž běšche pjedy w Rachlowje šłužił.

S **Mikeźiz.** Šaduženi wutoru wotnuć ho tu hospodu. 16 kólžow potšela 20 šajazow, 9 kaulikow, 6 bažantow a 2 kurotuje.

S **Kulowa.** Skoły mišchtriški jubilej wošnjowjeci schewčki mišchtr Reinhold Loka na pošlednjej schromadźišnje schewskeje jednoty.

S **Rychbacha.** Cźežki rubjeżnišći nadpad wuwjedźe ho na kołojšćiskneho, kiž je Schorjelja jedźešche, blišo tak mjenowanoje „kanony“ w Hornim Rychbušiche. Jako chžišche šebi šwoju šwěžu šaſtwóčzicz, wušłoczi nadobo zuły człowjek na njeho a łó jeho ł nožom do ruki. Nadpadnjeny ho uźko teknuna ł nožom wobaraschе a šłała šwojeho pschećiwnika do hrudźe a ruki. Hdyž tutón widźeschče, ho njemóžeschče nad kołojšćiskim dobyczź a jemu koło pokradnyczź, cźežkasche do Rychbacha. Njedoczink ho takle wopišuje: 1,70 wušoki, 26 lět stary, běšche we schérym mantlu, schérym klobuku.

S **Nježiwy pola Wětšej Wody.** Sobotu rano pschinjdże muż ł dwěmaj konjomaj do wšu, kotrejž chžišche wobšedźerjej hoicźenza „Falcinzin“ pschedacz. Hoicźenzarjej, kiž ham ł konjemi wikuje, šdachu ho konje nětat znate być. Muż běšche jemu podšładny a tuž wotpokaja jeho. S dobom pak wošjewi šwoje wobšedźowanje policaji, kiž zuscho pohonješe blišo Stanojšcźanskeje popadše. Konjej ho jemu wotewjaschtaj. Paduch běšche wošły Richard Ludušch z Lipša. — Mjes tym běchu ho tež wotpohłanji Freiwaldawskeje fabriki do najcheje wšy pschichwatali; tam běchu ho w nozy konjej z hródže hradnuli. Tak nóžeschtaj ho wonaj šajo wobšedźerjej tvrócźicz. Paduch Ludušch wudawasche na to, ho je we wulkej nuzy był. Jeho bowiedźenc hu Běło-Wodźanšteje jatby.

Towarštwowski powěsčnik.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje. Muzški a žónski wotrjad ma šwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Sotry a bratša, přindźće wšitcy a z dypkom. N. načolnik.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću ma pjatk wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma pjatk wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi přinć. Mamy noweho načolnika a so na swjedźeń přihotujemy. Starosta.

Šawske wozjewjenje z Budyšina.

Pjatk 28. nov. pschihp. w 12 hodź. pschehadźujetej ho w Sčźinzach: Trizna ławka a klischczowa ławka. Na ekspinzje šmužłeni schromadźuje ho w hoicźenzu „Deutsches Haus“ w Sčźinzach.

Pjatk 28. nov. dop. w 10 hodź. pschehadźuja ho we Sčźinzach: 120 dwójnohwjesownych hoicźadłow, 1100 motor kolowych šchkłotow, 50 muzazych kol. jedłow, 457 žonjazych kol. kupkow, 1040 Westwoodskich šwjenow a druha pschipowna ta motorske łoja. Na kupenje šmužłeni schromadźuja ho w hoicźenzu w Natarjezach.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerʼ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěšćki: A. Dučman, w Budyšinje.

Sym so **w Bukecach čo. 33** jako

prakt. skótny lěkar

zasydlił.

Dr. med. vet. Šibak

Telefon: Hamt w Pomorcach čo. 16.

Kachle a warjenske mašiny wšeje druzźiny sčěnske płaty.

Wosebitosć:

Hospodarske kachle za ratarstwo

Wše wuporjadźenja. — Wopyty a rada darmo.

Pórellu, majolika, wumělska keramika wudźělki 1. rjadownje. Pomórne płaćizny.

August Teichert mějr.: **Kurt Teichert** - kachlestajeński mištr -

Telefon čo. 654 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Kedźbu! Kedźbu!

Šijace mašiny dorjadźowane wot 35,— hr., też za wše powolanja

nowe a rejbane **pod rukowanjom** poruča přihódnje

J. Klemm w Budyšinje na serbskej hasy 11.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuje,

sylnje twarjene, lohko běžace,

żelezna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a moc, so zwěsćenjom za dopródka a dodanky wjerćenje walcow.

Hódny wudźělk I. rjadownje!

Rěpusykaki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjeleńin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje na Těšanskej dróze 42. Telefon 321.

Reinhold Neugebauer

krawski mištr w **Budyšinje** na hłownym torhošću 7

poruča k hodownemu swjedźenju jara tunjo swój wulki skład

ulstrow, jupow, woblekow wšěch wulkosćow,

tehorunja **tkaninowych kholowow, manchestr. woblekow, wšěch kholowow do dźěła.**

Zhotowjenje po měrje. Wulki skład tkaninow.

Nimo teho mam wulki skład

sportskich a rukawatych lacow, pólnikow, mužacych a žanjacych košlow, spódnich kholowow, šławtow z rukawomaj a bjez njeju, zokow, žonjacych a dźěćacych nohajcow.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž tež

cigarow, cigaretow, shągowych, rjapkatych a žwałk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

K přihotowanju wina

wotedawa **sudy**, wot 25- hač 100 litrowske

jara płaćiwy hódno.

Wulkobětnańša Pöschk w Budyšinje

na Karlowej dróze 24. — Přijimuja też **wučobnika.**

Dźens rano w 5 hodź. wotwoła wšehomócny Bóh z mjeje ńamoše do wopuła wěčnoscze po krótkim cźežkim cźerpjanju mojeho horcolubowaneho maudźelskeho, našeho luboho nana, přihodnoho nana, dźěda, bratra, swaka a wuja

Jana Laduša-Melchera

w 73. lěće swojeho žiwjenja.

Pohrjeb budźe sobotu w 11 hodź.

We Wochozach, 26. novembra 1924.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Hospodarski rozhlad.

Schwjatk 27. now mcya 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Cene kurſa za w milionach)

Dollar	4 190 000	franzowški frank	22 040
jendželſki punt	19 395 000	cźěchoſł. króna	12 589
schwajcarſki frank	80 880	10 mil. połit. mark.	79 600

Wranjeju wostachu kaž šawcźeranowschim.

Efektowe kurſy běchu wežera na Barlinſkej burſy dale krute. Wobjerſka pożčzonka bě ho hacź na 690 miliardow prozentow wotdrjebita. Stónčnje ho šajo hacź na 770 hraba.

We **produktowych wikach** ho płaczišny khlěbowcho žita šterje ł špodowanju nahlicźiła, po tym ko ł Ameriki powjeſche wo tańšich płaczišnach pschichódźachu. Dobry jeczmjeń ła piwarinje bě žadan, schpatneho bě dosć na wikach. We wowsu, mowjeſchach a wotrubach bě mało wobrota. Wežera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 10,75—11,20 rožki 10,35—10,55 jeczmjenja nałetneho 11—12,25 nahumneho 9,50 hacź 10,— wowsa 7,95—8,75 hr.

we Wrótizławju:

pschenicy 11,— rožki 10,60 jeczmjenja nałetneho 12,25 nahumneho 10,25 wowsa 8,25 bórny 2,20 rapš 19,50 lanc šymjo 20,— žonop 24,—

Wiki rěchcho złotu wežera w Barlinje.

Pschihnali běchu:	Wowe płaczachu:
1684 honjadłow	17—47 hr.
1830 cźelatow	35—98 hr.
3465 wowzow	22—40 hr.
8137 tukrajn. a 1922 wukrajn. šwini	
do 300 puntow	78 hr.
240—300 puntow	76—77 hr.
200—240 puntow	73—75 hr.
160—200 puntow	68—72 hr.
120—160 puntow	64—67 hr.
do 120 puntow	62 hr.
ranzy a kundrozy	62—68 hr.

wobcho po zentnarju žiwoje wahi.

Schwinjeź wiki tam (Magezwichhof Berlin-Friedrichsfelde). Pschihnali běchu 245 progatow a 813 běhakow. Wiki běchu nětrne, płaczišny ho lědma pschemjenichu. Wowe płaczachu

	małe	hrěnje	wjelke
Brošata běhati	13—15	14—19	25—35 hr.
	40—45	55—70 hr.	

Kože na Barlinſkej awkzijti běchu pornio pošlednim wikam wo 5% wyšchiche.

Wołaze 87¼—91¾ pj.
Bycze 91—91¾ pj.
Krumjaze 72¼—81 pj.,
jałowize 91—101¼ pj. po puncze.

Zołor w Magdeburku płachi 200 zentnarjach 17 hr., k temu pschihódże dawk 10½ hr. a ja mjech 1 hr.

Nikotre płaczišny ł wječerowischich Drježdźanſkich wikow: Sčorna 1,60—2,50 łajazy 1,30—1,40 kornjeże 1,30 po puncze, bažanty šhapnuły 5,50—7,50 šchtuka, bažanty kołoſchći 3,50—6,— bjiwje kuzki 3,50—4,50 kołoſche hare 3—4,— młode 4—4,50 hołbje 1—1,50 šarjene huſy 1.20—1,40 kaczki 1,40—1,80 šare a młode kury, šarjene po puncze 1,20—1,70 hołbje šchtuka 0.80—1,50 tarwy 2,— kiwy 2,50 worhory 3,30 mjeń 1,60—4,— młokatuſta butra 2,10—2,50 bursta 2,20—2,60 kwarohi 30—32 pj., jeja 19—22 pj.

Na pschedań:

Koło, njimale nowe, w Budyšchonje, Karlšt. 14 dełka na lěwo.

Kóń, šparschi, w Sdźaru čo. 23 pola Kluſicha — bruny, šwjedźuły na pschebadźowanje w Stanojšcźanskim pjatk 28. t. m. dop. 1/2 11 hodźin psched hałcźenzom tam.

Majchinu, schijazu, J. Schneider w Kamjenzu, Nordštr.

Ranza, šuproschna, w Špalach čo. 55.

Sčo pytaja:

Schewšift, Rich. Temmler we Wojerezach.

Holza do ratarſtwa, w Rakzach hacź do njedźele šo pschipowjedźeja pola Manowego we Wojerezach, Verbindungsweg 1.

Kowaršti wuczeńnik, Grundmann w Nimzach.

Bildarſti, Wilh. Tillak w Běrym Khołmcu.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja 3/11 hodź.: Nješchto wjazu žita je na wikach, kotrejž na płaczišnu dźerji, ale wobrot wołtanje šnadny. Tendenza: mérna.

Dźenja dop. 3/12 hodź.: Tendenza: Tale mérna.

Płaczišny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe šymjo po tunu abo 1000 kg, šenaf 100 kg.

Płaczišny wo Nowej Jorkowje.

	26. 11.	25. 11.
Pschenza rožla	218-224	218-225
nałet. jeczjmjeń nał. jeczjmjeń	207-211	210-214
wowsy	220-245	220-245
futurize (Kalif)	168-175	159-167
pschenicyn. muka	266-268	—
cźana muka	29-32,50	29-32,00
pschenicz. wotr.	28-31,50	28-32,00
cźane wotruby	13-13,80	13-13,80
rapš	12,40	11-12,00
lane šymjo	450	390-400
hrach	410-420	410-420
pjenicźki	20-23	20-23
	15-16,50	15-16,50

	26. 11.	25. 11.
rapš. wołjuchi	14,70	16-16,70
poch. melasa	8,50	8,30
ſeradella	11-12,00	11-12,00
herbaze kruji	18-18,25	18-18,25
pumy	21-22,00	21-22
wołs	17-18,00	17-18,00
lany wołjuchi	25,50-26	25-25,50
mórske łupiny	12-14,50	12-14,00
ſolte łupiny	15-17,00	15—17
šuno, 50 kg	3,05-3,25	3,05-3,25
ſłoma, cźana	1,10-1,30	1,05-1,15
„ pschenicz.	1,10-1,30	1,00-1,15
„ wowsna	1,00-1,20	0,90-1,00
„ jeczna	1,00-1,20	0,90-1,00

Časnikař a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjetši skład

časnikow

złotych a sšebornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjerščenjow

po pomyslomnje najtuńšich płačiznach.

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wotmjane a balmjane tkaniny za drasty a suknje, ćopłe kholowy a košle, barchentowe łožowe plachty, běłe a pisane łožowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3.20, 3.60, 4.00, 4.40 hr.

poruča **Otto Sachse.**

Poručam wosebje tunjo:

filcowe tofle, filcowe stupnje, stupnje z wjelbłudowych kosmow a šórcuchi

Sobotu steju na hłownym torhošću.

Anna Raue na Jurjowej drózy w Bulnhelmec zahrodnistwje.

Drjewowa awkcija.

Přichodnu **njedźelu, 30. novembra,** pop. w 1 hodź. so **na Miłočanskej ležomnosći** niže Reifowoje tjiłowoje tołćernje (Tonquetsche)

40—45 losow

stejaceho khójnoweho drjewa

za hotowe pjenjezy předawa. Kupcy zeńdu so w lěsu.

Wobsedźeŕ.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu **w Kukowje, Pančicach a wokolinje** wozjewjam, zo sym so dźensa w domje knjeza póstakeho zarjadnika **Jurja Šołty w Kukowje** č. 16 jako

mužacy fryzěr

zasydlił. Budu so swědomiće prócować, zo bych swojich wobkhodnych přecełow z kodźbliwym, wobhladniwym a spěšnym poćežowanjom spokojił a poručam so k wuwjedźenju wšěch dźełow mojeho powołanja, kaž teš k wudźełanju wšěch włosowych dźełow a k wuporjedźenju włosoweje pychi a klankow.

W Kukowje, 27. novembra 1924.

Z počećowanjom

Heinrich Jupt, frisěrski mištr.

I[a] sultaniny punt wot 70 pj.

(najlěpšeje kajkosće)

I[a] słódke a hórke mandle

po najtuńšich płačiznach

čerstwje palene kofeje

1/4 punta wot 80 pj. wubjernje słodźace

swěčki na hodowny štom

kuski na hodowny štom

po najtuńšich płačiznach poruča

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na rózowej hasy 6

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźuje tak płačišim hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i mob. ruk.

w Budyšinje na hornječerći hasy 24.

Dóńdu **sobotu,** 29. novembra, z wulkim transportom **rańšopruskich**

kruwow a jałowcow

do Njeswačidła

a staju je na wikach na předań. Skazane kruwy móža so hižo wot spomnjeneho dnja sem wotewzać w hródźi pola Gneušec při dwórnišću.

Hermann Priemel w Kulowje

skótny wikowař. Telefon čo. 4.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Dóšłe su:

Swinjace hłowy	naselene, najtuńša cyroba, punt po	**44**
corned beef, tyza		63
lany wolij, najl. jědźny	punt	70
margarina	punt	58
Budissa-margarina,	punt	74
miokarnsko butrowa narunanska margarina		88

najlěpša k hodownemu pječenju

Rahma-butterpleich, Schwan im Blauband

howjazy łój	punt	68
kokosowy tuk	punt	68
pjećeński tuk	punt	74

Margarinowa a łukowa centrala Th. Schleinitz w Budyšinje

na zadn. bohatej hasy 9

9 PS. motorske koło

k jězdźenju hotowe, z bočnym wozom, 3 khody (Gänge) z Kardanskim ćerjenjom, ma wurjadnje tunjo na předań

Max Seifert :: na kamjeńtnej hasy 29. ::

Hwěžkowu cwjern

4 hwěžki po 10 pj. w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonošerjow jara přihódaje mašinski cwjern a přisłušańske přeđeno, štrykowanski wołmu a tehorunja najtuńšo, tak dołho hač skład dosaha

Krause,

na serbskej hasy 1, II.

Barchent

za košle, jaki a spódne suknje

tkaniny za suknje

wšeje družiny

hródźne šórcuchi

jara tunjo

poruča

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Hotowe a rysowane

ručne dźěła

wšón přisłušk k wušiwanju stajnje. E. Günther rółk mjasowych jětkow a žitneje hasy.

Železne khachle

kotołowe khachle, khachlace roły a kolena kaž teš wšě železowe twory, poruča po přihódnych płačiznach

Alfred Jannasch

železowa wikowańna na Bismarckskej drózy 7

Kóždu sobotu

kupujemoj syre

kože a kóžki

po najwyše.dnjowych płačiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Polnischen" na zwonkownej hasy

Jurij [illegible] w Budyšinje na hornječerći hasy č. 10 poruča jězdne kola, šijacu mašinu, mantle a šlewchi. Samsna wuporjedź.

Słubowe a wěrowanske pjerščenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošće hasy 25. Tel. 929

Słomu

kupuje po přihód. płačiznach

Hugo Schütz

na žitnych wikach 30 Tel. 1180.

Najwyše dnjowe pładziny za kozace kóžki kaž teš za wšě druhe družiny

kóžow a kóžkow

dawa

Otto Haußotter w Budyšinje

na garbařskej hasy 32.

MERSIOVSKY

Brylanty

Kupuju stajnje

po dnjowych płačiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe blesy, želeso a metale (jenoź na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornječerskej hasy 31.

Telefon 1346.

Žony

kupuja přihódnje **cumijowe wěcy,** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, teš **krótke a wołmjane** twory pola

Kindermannowej na serbskich hrjebj. 24 a, z napředa starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Rěči serbsk.

Rukajcy, barchent, wołma, **mužace a žonjace** košle poruča derje a tunjo **K. Symmank w Budyšinje** na Lubjenskej drózy 12. Žane klamy Rěči serbsk.

Maće srědk „GUTE FEE" w domje?

Hdźež maće w domje „Gute Fee",
tam žanoh' ćerpjenja wjac' njej'.

„GUTE FEE" kiž je hakle krótki čas we wikowarstwje, je hižo swět dobyła.

„GUTE FEE" je najwuznamićiši hojeńske srědk, kiž je swět hdy znał. Jeho wuspěchi su wulkotne.

„GUTE FEE" je tón srědk, kiž wot **lěta dołho** ćwilowacych wićinych, **ischiasowych a drjenjowych** bolesćow **radikalnje wuswobodźi.**

„GUTE FEE" je njezarunanjomny srědk při **neuralgiji, khripje, bolenju hłowy a ćuwow, Pomha hnydom**

„GUTE FEE" njeje **žane chemiske lěkarstwo,** ale je ze wšelakich hojacych rostlinowych maćiznow wudźełane

„GUTE FEE" **njepřima** wutrobu, ale nawopak **ju posylni.**

„GUTE FEE" je **dokładnje nješkódny, njejědojty** präparat w formje extrakta, kotrež nic jenoź bolosće na wokomik wozmje ale też ćerpjenje **w cyle krótkim času na wšě časy woprawdźe wotstroni.**

Taike něšto tu hišće bylo njeje!

„GUTE FEE" **zahoji ćerpjenje — a móžemy to dopokazać** z wjele dźakných dopisow. / Niehnuwanaj pišetaj nam 29. okt. 1924 knjez a knjeni Jurij Eckert, frizěrski wobkhod w Tutzingu w Bayerskej:

„Njechcham so dźeje komdźić, Wam wo mojim ischiasu rozprawu podać. Ničo njeje pomhało a hižo 3 měsacy dołho njemóžach žanu nóc spać, móžach z bolosće zadwělować. K Wašemu srědkej, sprawnje prajene, njemějach žaneho dowěrjenja wjacy, dokelž běch hižo wjele spytał a ničo mi połoženja njepřinjese. Štož za móžne njemóžach, je so z Waším srědkom k woprawdosći sćiniło, běch wot mojeho ćerpjenja zahojeny. Kak derje mi je, nikomu prajić njemóžu. Wzmińe někto za Wašu pomoc mój horcy dźak . . ."

Hdyž někotrěž, kotrehož w žiwjenju ženje widźeli njejsmy, bjez pohnuwanja tajki list pišo, dha je runje dalši poražeński dopokaz za wulkotne skutkowanje našeho hojenskeho srědka **„GUTE FEE".**

To njeje žane hołe kuzłarstwo, to je z krótka woprawdźitosć.

Dobry srědk **„GUTE FEE"** płaći **3.—** hr. hač do domu, hdyž so pjenjezy doprědka zapósćelu.

Z reklamowych přičinow dostanje hač do 31. decembra 1924 kóždy 50. skazał bleju „GUTE FEE" darmo bjez portowych wudawkow.

Jenož pospyt móže přeswědčić!

3.— hriwny je tak mały pjenjez, zo móže kóždy, kiž móže jón wudać, zaso strowy być.

Wieland-Apotheke, Versand-Abtlg. 2951.

Prosymy, pišće mjeno a adressu prawje jasnje.

Berlin W. 15, Hohenzollerndamm 2.

Přiloha k číslu 277 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 27. novembra 1924.

Wothłosy z koncertow Bakuloweje družiny.

Pišo Bjarnat Krawc.

II.

Ma zajězd Bakulowych dźěći k nam někajku wyššu ważnosć?

Zo je tale družina ze swojim njewšědnym miśtrom zastupjerka modernych myslow, powěda hižo zadna strona programa. Pokoj mjez ludami a znjesliwosć mjez ludźimi wšelakich jazykow je jeje hesło. Kak za tu ideju wojuja, pokazuje kóždemu spěwny program. Njebě to ćuciwje a nadobnje, zo wšudźom z prawej hymnu posłucharjow powitachu! W Drježdźanach z němskej najprjedy, w Serbach z „Rjanej Łužicu“, potom z němskej a skónčnje ze swojej čěskej. Mi je jedyn němski Drježdźanski knjez rjekł, zo bě jeho zyma wobčežała, při zanjesenju němskeje hymny: „O du mein heiß Verlangen!“ A zo je so jim cyle rjenje poradźało, móst natwarić, na kotremž móhli so dotalni přećiwnicy zeńć, teho smy swědkojo. To je k prěnjemu wulki jich moralny wuspěch! Wšelake předsudki napřeco Čechам su so pola Serbow a tež pola Němcow korigowałe a wotstronile. Družina chce to wuskutkować, štož před krótkim časom zemrjety Anatole France sej wot wučerjow žada: „Wučeř dyrbi so za to starać, zo maju dźěći spodobanje nad měrom a jeho skutkowanjom. Wón budže jich wučić, zo wójnu zacpřewaja. Wón budže z wučby wšo wuzamknyć, štož by hidu napřeco cuzym, samo hidu přećiwo njeprećelej z wěcrajšeho zbudźiło; nic, zo by dyrbjeli přehladawi być napřeco njeskutkam a wšěch winikow wusprawnić, ale tehodła, dokelž kóždy lud w kóždym času wjacy z woporniwych wobsteji hač ze złostnikow; dokelž plahowanje njedočinkow so wupřestrěwać njesmě na njewinowate splahi, a dokelž maju sej skónčnje wšitke ludy jara wjele — wodać. Moji přeceljo, wučće młodźinu — hidu hidźeć! To je waš najnuzniši a najjednoriši nadawk. Spalće wšě knihi, kiž hidu připowědaju! Khwalće rozumnych człowjekow, kiž zamóža zachodny błyšć barbariskeje sławy zapiwać a napřeco stupić krwawnej česćelakomnosći nacionalisma a imperialisma, kotraž je jich wótcow zničiła.

Žane wójny wjacy, ale dźěławosć a měr!

Hač chcemy abo nic: hodźina tu je, hdyž dyrbimy pak swěčenjo być, pak widźeć, kak cyła civilizacija pomalu so zahubi.

Ale hišće druhi nadpadny moralny wuspěch mějachu Bakulowe dźěći: to bě jich wubjerna zwonkowna disciplina při jich wustupjenju na podiju a při wotkhadźe z njeho, runjeź kaž zadźerženje tam mjez spěwnymi přestawkami. Ale tež jich zakhowanje mjez sobu a we swójbach jich pohonscerjow bě přikładne. To móhli naše dźěći někto nawukнyć! Jedyn list z Budyšina mi praji: „Nic jenož koncert sam, ale tute přikładne zadźerženje dźěći je powšitkowne spodźiwanje zbudźiło!“ Kak tež by hewak móžno było, zo by sej němska knjeni w Drježdźanach, kiž bě tři wjetše spěwarki pohosćiła, tute na cyle přichodne hodowne prózdniny přeprosyła. Ja sam syn widźał, kak čežke jej dźělenje wot tutych lubych holcow bě!

K tutemu moralnemu dobytkej přiduri so k druhemu za nich a nas hišće idealny wuspěch. Kritika je swój rozsud wčenje podała. Ale njeběchmy my posłucharjo na hodźinki pozběhnjeni do wyšeho raja, hnući hač k syzam a zaso rozhorjeni z wjeselom? Njejsmy byli dojeći, jako cuze dźěći nam krasnosć našich serbskich spěwow předwjedźechu w jasnosći njebjeskej? Njebě na př. wječorny koncert w Khrósćicach, hdźež bě akustika wosebje dobra, rjane a hluboke přeživjenje našeho samsneho ludstwa? Jedyn serbski wopytał koncerta mi praješe: „Najwažniše podawki w mojim žiwjenju běchu tři, a to narod mojeho dźěsća, smjerć mojeje žony a — spěw Bakuloweje družiny. — Idealny dobytk mějachu tež spěwarjo, hdyž tak swjata čišina knježoše w sali a hdyž začuwachu mócny swój wuskutk na posłucharstwo. Też napohlad serbskich krojow žónskich, serbskich wsow a cyrkwjow, ważnych městnosćow bě jim idealny dobytk.

K třećemu poważmy tež na materielny dobytk. Za nas je zwjesełace, zo mózachmy za naše poměry rjany wuspěch zwěsćić. Najwjacy je serbskich a čěskich mósnjow za tute podpjerynódne khude, z dźěla khorowate a z bědami wobéžene dźěći, mjez nimi wjele syrotkow, so wuzóržiło. To móže nam być spokojnosć. Njeje nuzno, zo tu liču podam. Kóždy wumjele chce a dyrbi žiwy być a dyrbi so mytować, a naši wumělscy hosćo su pěkne myto derje zasłužili. Nam dawanje njebě přewobćežene, so nadźiju, a jich přijimanje pjenježneho wusłužka čišćeć njebudże. Dobytk w Drježdźanach běše, njedźiwajcy na wysoke wuloženja, přeco tajki, zo móžeše so z njeho cyła jězba po železnicach a po elektriskej zaplaćić, k tomu hišće nawěšteki a sale. Štož je so potom we Łužicy wuzbytkowało a jim přepodało, je jich čisty dobytk a — z teho mam wulke wjesele.

Dostach mnoho listow, zo bych so za nowy wopyt družiny k lětu starał. Snano zmóžnimy to — viribus unitis — ze zhromadnymi mocami ... nam wšém k zbožu a našemu Serbstwu k womłodźenju!

Poślednji puć wulkeho późkeho baśnika H. Sienkiewicza do jeho domizny.

(Fc.) H. Sienkiewicz, autor śwětoznatych romanow „Quo vadis“, „Michajerjo“, „O wobnjom a mjeczom“ a dr. njeje docakał wulkeje historiskeje chwile, hdyž domizna jeho po wjacy hač stoletnym pokorjenju, rozcapitkowana a cpěpjaca cpežko pod nadtyjeźtwom cyich wulcelakich statow a narodow, wyše puta rostorha a zaso swoju swobodu, samostatnosć a historiju wulkosć i nowa wubědźi, hačrunjež je wón był we swojich śiśach jedyn z najwuznamniśich pśedwojnowinkow za swobodu swojeho naroda, w nich je tak mišmiśnje wopiśał bolosće a žody, trudobu a nadźiju późkeje dusze. Sćmjerc pśechwata jeho w cźasu śwětoweje wójny w Schwajcarskej, hdźej hromadźe z Paderewśkim organizowaše pomocny komitej za swojich pśeze wójnu cźežko potrjerjenych krajanow.

Ale w cźasu wójny njeběše móžno, jeho cźełne powostajiś pśebywjeśa do domizny a położyć je do rúdneje jemje; dostojnje a cźežejebódnje mózeše so tak stacj hakle nětkole, hdyž rany we wójnje nabite su sahojene, pśećerate strachi zabyte a wótcźina jeho, wulka a sjednoćena, dże nowemu, rjeśiśemu pśichódnemu najwěcejo.

Pśichwjeśenje Sienkiewicza do domizny słužbi w zylym kulturnym śwěcu i nowa wobdźiw jeho wulkeho trajazeho ducha. Staty a narody pak, pśeco kótrejž dźěcše jeho poślednji puć, dawachu jemu kralowyše holdowanje. Tak tomu běcše, kaž nowiny pśijachu, w Schwajcarskej, w Rakuskej, wobeśe pak w Cźěskoslowakskej republiky. Cźło na jaunych hranizach witachu jeho zastupjerjo cźěł. kujeješiwa, kulturnych institucijow, narodneje rady a zyły ludu, kładžecim wěnzy na jeho kasćeŋ a w postrowjazych rěcach, kótrejž so pśichodnjejšeho w pśichtomnosći nahladneje późkeje delegazije, pśichwodźaceje śwojeho mischera, wuzbowaše so jeho wuznam niz jenož za późki narod, ale za zyte cźłowjeśtwo a wosebje tež za cźěskoslowakiski lud, kiž bě w cźasu poniżenja a wotrocźiwa cerpak i jeho śpiwow posylnjenje, smužitosć a bobjewdowanje. A po zyłym puću hač do Prahi wopakała cźěśi lud wulkemu Polakej kralowyše cźeśeze, kótrejž satowiże dospěchu najwuzbytkśiśi stopjeń w Prahy hamej.

Tu witachu jeho 23. winowza na Wilsonowym dwórniśecźin representantojo kujeješiwa, cźełeho naroda, diplomatiski thór a późka kolonija a wonka pśeco dwórniśecźom cźakachu žyły ludu, so bychu pśichitnowi byli śwjatoćnemu powitanju, hačrunjeź bě hižo posdźe wjeczor. Pśichi grudnocźerwjenym śwětle wjazy śtow śmólnjow, kótrejž na kóždej stronje wuliśy wozazy palachu, pśichwjeśe so cźeło Sienkiewicza po powitaniskich formalnosćach do Pantheona cźeśeho muzeja, so by tu na městnje, hdźež cźełi narod dawa śwojim najśławniśichim synam poślednje „Bogemje“, pśichbywał dźeń a nóc, jako jeho śławjeny hólcź.

Na druhi dźeń rano wozucźi Praha w połnej pyśe khorchojow a hižo wot ranja khwatachu cźłowjeśy ludźi do muzeja, so bychu jeho cźełe pośtrowili. Pśichi popokonitich śwjatocźerjoscach „na wóźidźenje“ w Pantheonu wobdźeli so tehorunja elita cźeśeho naroda — wot prezneho ministra hač k stronnemu, cźichemu dźěłacerjej a bě sawźeże ſ impozantnej manifestaziju za cźeśko-późke dorozumjenje. We wjeśich pśichodnjesnych rěcach, kaž we tej ministra schwilwa dr. Markowicza, pśichedźydy fejma Tomaścka, pśichedźydy akademije wobdomościow a wumělcow Snbatelo so wosebje wuzbožowaše, so Sienkiewicz je był ſ wutrobitym pśicełelom Cźechow — a so zhromadne cźeśeze jeho wulkeho ducha dyrbi być ſ podkładom wšajonneho dorozumjenja a zhromadneho dźěła wobeju narodow. Późka delegazija wotmolwi se ſamtnej wutrobitosćeju połnje žrebi wědoma historiskeho momenta, kótryž je wulki mortwy wobėmaj narodomaj wujednał. Po śwjatocźnosći pśichwjeju so kaśkeż we wulkotnym cźasu ſ nowa na Wilsonowe dwórniśecźo. Na cźele krocźachu zastupjerjo duchownistwa, za nimi późke towaŕstwa, potom wozy ſ najwubranśichimi wěnzami a kaśkeż, wjesenj na pobiśiwym katafalku. Za kaśkejom pśichlustri a znaći semrećeho a stónćnje wulka zyła cźeśezowarjow wulkeho mišćitra.

Zylkowny wobras so dostojnje wupjelni ſ tym, so na wobėmaj stronomaj wuliśy stejachu njepśeględne cźełody ludu, kótrejž pśichi śwjatocźnej cźichocze dawachu semrećemu śwoje poślednje holdowanje.

Rośumi so jamo wot so, so wopraŵdźe kralowyše wopokały cźeśeze, kótrejž so wopokałachu w cźeśkoślowakskej republiky lubuśkeje późkeho naroda, žiu namakałe dźakny wothłós w Późkej ſamej a ſkoro wšyše wuznamne późke nowiny su wo nich ſ najwjetšeho dosćeźinjenjom pśisłe. Powpśikitownje so ludźi, so so wobė stronje wopraŵdźe frožnjeli, wjcźem konfliktam, — husto dosć wumětśjay wuwołanym ze strony njesamowitnych kruhow — so wulibaćeż a pytaćeż puće wšajonneho dorozumjenja. Wěrimy, so k tomu dóndźe, a wjeźelimy so, so wěcźnje žiwy buch Sienkiewicza je wobaj bratrowskaj narodaj wujednał, śchtož njebudże śaŵźeśe ſ najmjeńśichim jeho fruktom.

*

Mjes wěnzami, kotrej dari cźeśta śławnosć wulkemu późkemu baśnikej, bě też rjany wěnz ſe ſtekemi w herbitich barbach, kotrej bě herbita kolonija w mjenje „koła herbitich śpiśownaczkow“ jako wuraz dźakownosće a cźeśćownosće dariła „wulkemu genitej późkeho naroda“.

A pśiśaŕ tutych zjadkow porźeca w śhromadźiśnje „Późkeho kluba“ wo wušnanu Sienkiewicza ſa naš Sserbow.

Morawski lud a kraj.

Wobraźki ſe žiwjenja, ſtawiſnow a pucźowanjow
naryšował Jan Bryl-Serbin.

(Pokraćowanje.)

Tajkele ważne zyrkwinske pśemeńenja ſtawachu ſo w cźasu, hdyž na Morawje pola Dunaja ſo najhorzejśi boj wo ſamostatnosć narodnu wjedźeśe; a dokelž běchu Němcy we ſlevjanſkich krajach ſmuženi, prawa duchownego a ſwěteneho knježenja ſtajnje ſhromadnje a njerozdźělnje wukonjeć, njeda ſo dwěkować, ſo wone też dopomhachu k wjeśiśim ſchnjatańam a bolośnym ſajednjenjam iśeśe loza. Dotho a dźes luźśeźka wojowaśe ſo ſ wobeju ſtronow. L. 869 rośćeźeri ſo wojowniśćo na to waśchnje, ſo też Cźěchoo a Sserbja po Rośćiśławowem namołwjenju ſo bronjoh pśichmawśi, do Baworśkeje, a Sserbja do Duringiśeje ſahubne napady cźinjachu; też Rośćiśławowy bratrowc Swatopołk, kotryž pod wujowym pravom w nitranſkej krajinje knježeśe, pśichipomina ſo tehole lěta jako wójnowda. Kral Ludwik luhotowa tehdy tśi wójśka: jene ſ Durinkow a ſe Saksow iwpóśta ſe ſwojim ſynom Ludwikom pśećeźivo Sserbam, druhe mějeśe ſ Bawoŕśeje jeho ſyn Karlmann pśećeźivo Swatopołkej wjeśeź, ſ tśećim pak dźyšće Ludwik ſam wobſobinjo pśećeźivo Rośćiśławej cźaſnyce, ale ſkoŕzejwśki dyrbjeśe hłowne poruczenje nad nim najmłódšchemu ſynej Karlej pśichepodaś. Wobaj kralewicaj padnyſchtaj do Morawy hluboko, Karl ſ Rakuſeje, Karlmann ſ Ponontje, ani ſo byſchtaj ſo mełoj ſ wulkim pśećeźiwjenjom bźdźeć. Karl doćahny hač k Belehradej, hłownemu ſydłu Rośćiśławowemu, kotrehož wobrohdźenja w tamnem cźaſu běchu njeſchśdne a bjeſpſchikładne. A wón podcźinny ſej wſchu wokolnoſej a pſchelwobrośći ju do pojśeka. Też Karlmann ſo ſe ſwojeje ſtrony pſchibliſi, tak ſo mózeſchtaj ſo wobė wójſaj w njepśećeźelſkej ſemi — traſch w juźnem błeśe nětśeźicheho kraja Wuherſkeho-Śydóſiſchcza — ſjednoćiś. Tola ſamóra, ſe kotrymž bě ſo zyły tónle wonniſt pohod pſchedewſał, njtenujcy Rośćiśławowa podcźinjowej, njedoźpěchu. Rośćiśławo njebě poraženy, ale roſkobjeny běſche a na cźeſći ranjeny ſo cźujeſche. Welehrada njedobychu, dokelž wrócźaju ſo Němcy poźeſpśichu wulku ſchkodu. Na to bu měr ſcźinjeny, ale poſ wumėńenjom, kotrež Ludwikej wulkeje lśpſchiny njedopſchachu.

Tśeśeźlaćny bratrowc Swatopołk pak ſabu ſo tak daloko, ſo ſwojeho wuja a knjeja njeſchahićźiwje pſchećeźdźi, ſo rjeka ſwojeho naroda, hdyž bě jemu bróniſ wołeſwſał, do ſaſwa cźiſtyj a najbórſchemu njepſchećeźelej Karlmannej wuda. Njeběžoſnecźeho a wotſjahaceho późka Karlmanna do Mańje (Regensburka), ſo by tam wot Ludwika wotſjahźeny był.

Ludwik poruči, ſo bychu ſwjaſaneho Rośćiśławа pſchimjedli, a da jeho Frankam, Schwabam, a nětkrotym pſchijadnje pſchichtomnym Sklovjanam ſudźicź, kotśiž jeho k ſmjerći ſaſudźichu. Kral pak pſchikaza, ſo bychu jemu wocźi wuſkałe a jeho do kłóſchtra ſamrjeć. Wot teho cźaſa ſo njeręźi hižo wo Rośćiśławе w ſanych ſwjaſych wjazy. Ale też Swatopołka dołcźeje bárhy wjeźeźa ſa tak njeſchćaſchotne zdnanje. Nekotři pſchiſłuchaćerjo ſcźornichu jeho pola Karlmanna, a tehodła bu ke Karlmannej powołany, kotryž jeho do radneho ſaſtwa ſadźi, kaž prjedy jeho wuja, hdyž ſamžnuy wośmid pocźerpi.

Sprawnym a dobrym Moravanam běſche tajkele ſaſtkadźenje ſ jich wjeźchami cźim bóle njeſnjeſliwe, dokelž ſu jich kraj ſ tym dospołnje Němcam podcźinny a do hubjeńſtwa ſtorhny, dokelž mějeśe ja ſcźehowatelho ſaſo na ſwobodu a Karlmann, kiž cźaſchće ſo ſ nim wujcźnacy, wopokałowaśe jemu wulke cźeśeze a wěnowaśe jemu unnohe barty. Swatopołk pak njeda ſo ſ tym ſamjećś a pſchebeſwa ſebi, ſo jemu ſe ſamopaſchnej pſchećeźepaneſchi wotpjećaś. Pocźinowſchi ſo jako dobrerny poddan, do-hdyž Karlmanna k temu, ſo lutóh jemu ſamełiu zorjeć, ſo by wulke wójſko pſchećeźiwo runje ſ nowa poſrejeneniu Sklavomérowemu nawjedowaś. A tak ſo ſta, ſo won na cźele ſwojich ſamtnych njepſchećeźelow ſaſo do ſwojeje ſ krwju naſtyjeźenje a k boju na ſmjerć pſchihotowanej

wotčkiny wročko pchičkažnhy. Morawjenjo wotstupowachu psched nimi. Bjes ładžiwka pschidźe wón hač k Welehradej. Sswatopołk wobžesche, schto jeho nětko wočakowasche. Pschede wschěmi swjasa žo je žadosčiwymi ja wójnu Czechami l. 871, w tutym ličze pschija ta mandželska Botrux cžěrkwo wójwody Božiwoja. Cžechojo jsednocžichu wot teho cžasa žem swoje bránže i Morawanami pschecžiwo shromadnym njepschecželam. Bórzy na to zapocžachu Němzy wójnu pschecžiwo Sswatopołkej. Kóžy bojow bě'che, so němški kněžičzeř mér ješčnj. Hdyž bychmy měli požudźicź wulkowcź historiskich wobsowow ro tym, schtož tu dokonjeli, a ję žiwotnim prózowanjom dopjeli, bychmy dyrbjeli: Sswatopołka wyšche stajicź hač Rolcžic Hlawa. Ale Sswatopołk njebě swojemu mujej runja ani po schlachotnicźi mužkenja ani po cžistocže a wobstajnosczi swoje wole. Rolcžičkam bjesche žo wo njewotwisnosczi semje a naroda, Sswatopołk wo rosčerjenje wobsahnjese mozy a knježtwa. Tehodla sahmy dźěło njecža, młody morawski stat, w njesožownych njewjedrach nabčěrowazeho weka: dźěło ducha, pyches Methodowa japoschtolstu horkliwosc wukonjane pak pschetraje hischcze lětnyhaz. S mjenom Swatopołka a Methoda je wjotanhy najwažnischi skutk staroczěskeje historije: kschcžišna Borživoja a Ludomile a i tym stónčne dobyczerstwo kschcžeczanstwa nad pohanstwom a Czechami. To je žo stało w l. 874 na Morawje pschi dworje Swatopołkowem na staroštawnem Welehradže. Njeda žo dwělowacź, so by smjatku Ludmilu połkhczik, kaž snajmjenscha tehdla, so by i radu a pomozu pomhal sascžěpjecź tak žožownje žo roschcžerjazu nowu wěru.

(Wokracžowanje.)

Přikopk.

*** Cžłowjeczi organismus.** W lěcze waži strowy cžłowjek nětdže 3 punty mjenje, dyžli w hymje. Mjes wschěmi stworjenjemi hamžneje wołkoscze ma cžłowjek najwjazy mosbow, wone waža schtyri punty, hdyž je zyły cžłowjek 100 puntow cžežki. 1000 puntowski wol pak ma jenož nětdže jedyn punt cžežke mosby. W zyłym cžłowjeskim cžele je 249 koscži, 60 na hłowje, 67 w žiwocze, 62 w rukomaj a 60 w nohomaj. Wutroba jesdnje žo w hodźinje w pschereštu 4000 rasow hromadže. Kreiw, kiž w zyłym cžele 15 hacž do 25 puntow waži, pscheběži ja hodźinu 18 rasow wutrobu. Wutroba dorosčeneje stroweje wožoby bije 84 rasow w minucze, niz mjenje hacž 80 a niz wjacy hacž 90 rasow.

*** Nózna strała za 35 pjenjezkow.** We wjesy Wulkeje Wubšery wotpalschtej žo wožrjadź nozy dwě brózni. Nichtó njebě wo tym niczo schonik. Nichtó njertjebasche žo też wo to staracź, woni mějachu dźe swojeho nózneho strażnika, kiž žo za 35 pjenjezkow starasche, so ma žo wschitko po rjedže. Kaž w starych dobrych cžasach ma też swój róžk, i kotrymž też na woheń pišasche. We nozy, hdyž woheń wudyri, wobstara też swoju słužbu hacž do 3 hodźin rano a praji žebi: za 35 pj. je to dotho dosež strażwane a załěc do loża. Druhedy dnja shromadźichu žo gmejnsjy zastupjerjo, a powpschichu strażnikowu mšdu, so by strażował, donjž honacź k prénjemu rasej njesaspéwa. Nětko žo sažo dale spi.

*** S kuchinskim khamorom žo karasy.** W Katschendorfse hrajfaschtej žebi dźesczi w kuchinji, mjes tym so běschtaj starschej na dźěle. Pschi tym je drje hólz na khamor załěł a jón powalił. Hdyž macź domoj pschindźe, namaka hólza morwego ypody khamora. Lěto stara dźowka Lexicžka pak žedźesche cžila a strowa w khamorowym kaschcžiku.

*** Tragedija starza.** 82 lětneho starza Josefa Schäfera z Lusdorfa pola Liberza běsche jeho hospoza, 72lětna Klara Rößlerez, psched 4 njedźelemi wopuschcžiła, dokelž běsche starz pjecža i njej šlt wobkładaź. Duzy i dźěla nadpadže nětko starz Rößlerku, dyrbi ju je sterern a kłó ju do liza. Ssamt pak kłocži na to do hata, hdyž žo satepi.

*** S cžežkim cžłom do schule.** W Hundsbornje pola Siegena sajědze cžežiły auto dwěsch sesnim do schulskeje sstwy. Nješchto mjenschinowm prjedy běsche mučeź na dobre zboze wuczbu skónčiź. Nětkotre dźěczi, kiž hischcze wo sstwje wschehowachu, so stranichu.

*** Knefflik z dobom hladadło.** Elegantna, wožebnje drasczena žona njedawdże wjazy pschi kóždym wukładowarskim wokuje posaltacz trjebacź a pohladacź, hacž rjana wupada, abo nadobo ruczinu toschku wotewrjecź, so by do hladadła pohladała, hacž klobuk hischcze kschiwje žedźi abo hacž je liczko hischcze z puderom popyžpane, abo hacž kudźelka hischcze zdobi krwje. W pschichodze smjeje stajnje swoje krasne wobliczo w kóždym knefliku na žebi, do kotrehož pohladnje. Po najnowischej módze je w kóždym knefliku małe hładało. Niz jenož na rukawach, wobkeru, drascze, ně też na czrjach budźe j hładadła na knefliku błónczko kukacź, jeli žedźeli. Wulka schtoda pak je, so je tajke hładała łoho roskameja. Wone budźa žo dyrbjecź jara na kedźbu bracź, pschetož wjele tola do teho też wěrja, so to njesboże pschinjese, hdyž žo hładadło rosbije.

*** Na kwažnym dnju morjeny.** Na kuble w Mažowje pola Warena w Mecklenburgskej chażyche tam pschiistajeny žnjerjaž je žnjeńcžarku k wětrowanju jěcź. Hižo běschtaj do wola žo pożydnyłej, tu pschistupi žnjeńcžar Sadiščaw Dinkewicz a sčeli j rewolwra na njewěstu, kiž bórzy na to semrě. Mordar praji hischcze božemje swojej žonje a potom cžekny. Hacž dotal njemóžachu jeho wuhladźicź. Schto je j pschicžinu tutneho njeskutka było, njeje znate.

*** Sadwčelowazy skutk macžerje.** Hróšlna powěsčz rosschěri žo wczera po domje na Woldenbergskej haży cžo. 19 w Barlinje. Tu bydli rěsnik August Senonski ie swojej 36 lět starej žonu a se tsjomi dźěczimi w starobie wot 9 hacž do 13 lět. Każ žnjedźa powědaju, staj žo manželstaj cžasto swadźiłoj a sadźerałoj. Žona sstorjesche, jo jeje muj cžasto wopity domoj chodźi, so jej žane pjenjezy njedawa, tak so dyrbjesche hłód cžekrjecź, a so ju a dźěczi cžiwilowasche. Jako Senonski wczera sažo pożdże w nozy hischcze domoj pschischoł njebě, strachowasche ho žona, so sažo pjany domoj žo wrócži. So by hubjenstwu kónz ješinła, wotwjerny plunowy honacź a dźesche j dźěczimi lehnyeź. Pschipadnje pak žo mandżelski pryedy wrócži, hacź běsche žona wocžakowała. Hdyž jemu nichtó njewoczini, cžerjesche haru, rosbi durje a dobu žo se žuzobami do hydlenja, kiž běsche hižo zyłe j plunomi napjelnjene. Žona a dźěczi leżachu bjes wědomja we kojach. Tola žo poradźi, wschěch sažo k žiwenju wubudźicź. Kriminalna polizija wsa žonu dla spytaneho mordarstwa natkwilnje do jatby.

*** 17 létny mordar psched žudom.** S Wina žo powě: Na žiwojich 17. narodninach siejeske młodužschi wobydlet Zillerskeho doła we tróšticzi kholowach psched pschigažnym žudom, dokelž běsche mechanikara j hamorom sarašk, so by žebi jeho kolo pschihwojicź mohł. Běsche hižo cžasczisko kola kradnył a powědasche, so budźischce jemu pschejco tak dźiwno było, hdyž běsche nihdże koło stacź widźał. Hdyž běsche potom w dźiwadle widźał, kak mordar khłostanju wucžekny, wotmyšli žebi, cžłowjeka sfónjowacź, so by žebi potom jeho koło pschihwojił. Psched žudom pokasowasche nkoły njedočzink dźěczage waschnje. Po wupraženju jeho wuczerjow je wón mało wobdarjeny, ale žndnihi kčał jeho sa duchakhorehyo njespósna. Sšudnišče jednanje bo dźensa sfónczi.

*** Živty so spalił.** Na Pětrowskim pucžiku w Magdeburku spali so 68lětny žiwožoby we žiwojim wobydlenju. Sšuzobny běsche ylakał a schaty na żelesne kachle wobkhnył a žo na to do loża lehnył. Schaty so japalichu a sadużbuchu 68lětneho žiwožnika. Morwego a wopalenego nadeńdże jeho wohnjowa wobora.

*** Se Schtyrskeho Hrádca.** Cžasity cuiko j 22 wožbami jédźesche njedźelu 22. nov. dowołdnja do Schtyrskeho Hrádka na shromadźišnu. Njedaloka Pezarny dźiwsche wohowonu autej wuminycź a padże pschi tym j dróhi dele. Auto so wjazy rano pschecžišny. 3 wobohu so moricžu, 15 žrani so cžeko a 3 lohaj. Mjes morowymi je tej pschedsyda schtyrskeho burkeho swjatka, Lonner.

*** Wulke pschežiwanje z parlemi we Wuherskej.** Hłowny zlowny hamt w Budapeszce hižo pched dlěšczim cžasom słoni, so je jara wjele drohotnych parlow psches hranizy pschežiwaju. Nětko saslapi polizija dwaju wikowarjow z juwelemi, Oskara Schulkreita a Charlesa Brehsa. Jimaj wotewsachu parlowy rjeczasł w hódnoscži 3 miljonow wuherskich krónow. Każ so wukoya, su žuwarjo parle do rukawow sajschiwali. Witkowarjow tak dołho jatych sdźerza, doniż njejstaj zlo saplacžiłoj.

*** Wojowanje wo wjesołu.** Młoda Jendźelcžanka běsche žo do dwěju pjasczowarjow (Boxer) sakubowała. Njemóžeche žo rosžudźicź, kotry ju bóle do jeje wutroby „spjasczował". Po starych pschikładach dyrbješe teho sa muža jej wsacź, kiž druheho pschi pjasczowanje pobije. Wobaj gladiatoraj do teho swołkschtaj a po njerosrjadnym wojowanju stupischtaj rosbitaj psched lubu. Nětko je žo nowa termija postajiła a ma žo rosžudźicź, hacź budże Jimmy abo George sbožownu. Zyły kraj bérje na tym žiwój podźěl. Nadźijomnje swołtanje po pjasczowanju telko, so móže njewjesta jeneho wot druheho rosesnawacź. Hurry hu!

*** Pjeć traa Karle I. žo pschedawaju.** Pschedawanje wožebiteho rasa budże bórzy pola Christieza we Londonje. Pjeć, w kotrymž je jendźelski kral Karla I. žiwój pożsedni pucź na schafoit schoł, budże pschedawacz wanty. Je to žulnja i bledomódrezje židy i dolhimaj rukawomaj. Po wotprawjenju pschikaze pjeć do wobhedženstwa lekarja dr. Hobbya. Stónczuje pschindże do bérki Derney-Fieldina. S jeho jawoschtejenstwom budże žo nětko žubu pschežiwacz.

*** Žónska i wjednizu łódje.** Ruska łódź „Towarischez" wopuschcži jendźelski pschistaw Port Talbot na jědźe do Leningrada. S wjednikom łódje je žónka z mjenom Diakzenska kolaz tak nad 60 muzźimi roskasuje. Po puczu do Jendźelstseje nawjedowasche na łódji muż, kiž žo po pschistajenju łódje w Talbotskim pschistawje žhubi. Muzstwo łódje wuhwoli žebi na to mjenowanu „towarischku" za nowjednizu. — Bolschewiskje waschnje!

*** Pjeć lět w pinzy.** Prjedawschi zarsti offizjer Barowiko bu psched krótkim we Ssmolensku sajaty. 5 lět je w pinzy w starschiskim domje sthowany byl. Pinza mějesche tajmy wukhod, kotruž bésche stónczuje Tschecha wuhładźała. Bolschewiskła polizija dobu žo do pinzy a nadeńdże tam djimjeho fanjerodżeneho cžłowjeko. Njesbożowneho policija saja a revolwrizzemu žudej pschepoda.

*** W bólcze nozy.** Jedne z najrodźiwschich powjedanczow ma swoju domizne we Ukraji je. Ludźo běchu tam wobdźěłowali, so by kłóskolenie z 2. septembrom. swój. Sstymana, nimale wschě wobdźěli nadoho sthubja, kaž by je wumjeli. Jenož tam a sem wuhladu schi hischcze ptaczka ale splóschiteho a srudneho. Tuta wobdźełowanje je žebi lud na žiedźowe romantiske wosczinje wuhładź. Lohkomyślne wobdźěli dźěsczerjej dź žaik, so kónzu žebi wón na dnju swój Sstymana dźesa. Ptaczki to wiedźa, cžeja se swoho do cžow Ale cžerjej njewuczekanu. W tu k mnowu nych „w oblazych nozach", cžmowych, dešczowych nozach i cžasnimi krimaniemi, pschisi dźe wón to swoje prawo. Po wschitkim měridle wotmeri wón wschě wrosbe: šupnywschi je do měridła, wucznu j luku měru. Sbožowne ptaczki, kiž pschi tym na semju padnu, wone se strózkemi wotešbu. Wschě druhe pak žluschcza wot nětka semnt njebo wenku.

*** 7000 lět jastwa.** Tute rekorne cžiłko je sapiłsane we hamtikej powěsczi amerikanskeho strowoscžinskeho kommihara Haynesa. Knjes Haynes ma strażowacź, so žo sakonje, kotrež pieje alkohola sakałuja, njepschestupja. Pschecžiwow tuym sakonjam pschehrěschuja žo wulke cžrjódy, kaž je to j hamtiskeje powěsče widżecź. Niz mjenje hacź 177 000 wobohow žo tehodła saja, wonł pokhkoštachu žo k 7000 lětam jastwa. Tutej liczbje dopokazujetej, kak khutuje žo bój pschecžiwo alkoholej wjedże. Mimo jastwowych khłostanjow ma žo bjschcze 18 miljionow dollarow pjenjezneho khłostanja sapłacžicź. 160 miljonow litrow alkoholiskich napojow žo cžasasche a snieži. K. Haynes praji w žiwojej powěsczi, so je bój pschecžiwo alkoholej krasne wuspěchi mět, ale Amerićzan žo tomu njebe. Wón wě, so je dženka lohko, alkohol dostacź a so wschě jastwa njebychu dobałake, wožoby wopschijecź, kiž žo wschédnje pschecžiwo sakonjej pschewdu. Hamtiske statistiki powědaja, so žu Newyorkskim lekarjo w sandženym lěcze 3 363 751 lekarskich rezepta wupisali, so dyrbja khori alkohol picź. —

*** 200 000 dollarow jako dar Quekarjow.** Němzowne „zentralnemu wubjerkej za pomoz i wukraja" dari komitej generala Allena, kiž njenjesły sa khude a bédne dźěczi we wukraju wosebje w Amerizy hromadźa, i poštredništwom amerikanskich Quekarjow 150 000 dollarow. Tutón dar je sa khorownje a druhe wustawy, hdyž hubjene dźěczi pschebywaju, postajeny. Dale žu amerikanscy Quekarjo še swojich prédkow 50 000 dollarow darili, i kotrymiž dyrbi žo podpjeracź wojowanje pschecžiwo žuchocžinje mjes dźěczimi.

*** 3000 dollarow na kóždeho Amerićzana.** Amerika pkowa we stocže, njes tym so i Europu pschezy dale a dale bele dże. W Amerizy mějachu lětża wurjadnje dobre pschenżnże jeho koże — 850 miljonow bushelow. W druhich pschenżu plahowazych krajach, każ w Kanadze, Australskej a Argeentinskej pak běchu žne hubjene. — Po amerikanskich statistikach je bohatstwo „Sjednoczenych statow" we telko frosiko, kelkož zyłe samóženje Franzowskeje a Jendźelskeje hromadże wucžinja. Wudźełki amerikanskich twornjow žu žo po wójnje podwojiłe; liczba wobydlerstwa je wo 15 miljionow frosika. Narodne bohatstwo je tak wulke, so na kóždeho Amerićzana, njech muża, žonu abo dźěczo, w pschereżku 3000 dollarow pschidźe.

*** Praktiski pospyt, cžłowjeske žiwjenje podsčicź.** Samožita amerikanka, Hilżbjeta Andusonowa, postaji we žiwojim testamenze 2 miljonaj dollarow ze samerom, pytacź a pytacź, kak hodża žo naturiże, moralisče a duchowne wumeńenja žiwjenja polépschicź. Dokelž nak žu postajenja w testamenze dołeż njejasne, tak widźiłacžu žebi wukonjerjo wěsty plan, po kotrymž budża tute pospyty cžinicź. Wono wuhwoli žebi žyłnje wobydlenja dźěł Newyorka, kiż ma wjazy hacź 200 000 wobydlerjow wschelakich ludow a narodow. W tym dźěle je 55 khorownjow a druhe podobne wustawy. Tam žo potom powpytja a wuhpyta, hacź je móżno, pschereść cžłowjeskoje žiwjenjenkeje starožby, kiż wuczini tam 50 lět, wo 25 lět podlédźicź. Lékarjo, strowotarjo a druhe wódźićzkarjo žo na wulpytach wobdźěla. We wulstawach dyrbi žo wschitko tak sarjadowacź, każ žebi to porjadne strowotne žiwjenje žada. Wyschnoscže podpjeraja prózowanja a wěsticza dobry wuspěch, jeli žo wobydlerstwo po pschikazanjach ma. — Sbožowny amerikanski lud, kiż ma takich njesbičnych dobroczelow.

o

Listowanja.

A. 100. Pisches testament móżeche dźowka žiwojeju starschoju jako dźědźicžnoju (Erben) postajicź a mużej ja tón pad, jeli mandżelstwo bjes dźěczi wostanje, jenož jeho sakonski dźěl wustajicź. Dokelž ko to stako njeje, dźěda starschej dnje pokoju sawoztajenstwa, ale mużej žlusicza druha polojza a do prédka zyła domizaja nadoba a kwažne darty. Na tutóm podkładzi ma žo samostajenstwo dźělicź.

K. W. Jeli njeje tón, kiž bydlenje pyta, pola wobydlerskeho hamta w lisčžinje wuschmórnjeny, dha ma po naschim ménjenju hischcze prawo na pschižlušczne wobydlenje, hdyż ma po Waschim rospšpanju jenož jene pschekhódne. Dorhako žo jemu Wasche bydlenje pschipokazacź, dha mózeche žo pschecžiwo temu hórschicź, dyrbješe pak dożahaze winy wosżiwicź. Hacź smjeje Wasche napschecžiwjenje wuspěchu, to Wam do cžasa prajicź njemóżemy. Spytacź pak mózeche a dyrbježe, jeli chjeże Wasch wotpohlad dospěcź.

Swójbne powjesče.

Semrěli: Eduard Bölm w Lubiju, 82 lět. — Korla Weiß, bliđaź w Nowej Wódreużu.

Hamtske wozjewjenje z Rudyšina.

Dawkowe kharki na 1925 žo w blížschich dnjach rosnoschuja.

Dawkiplacžerjo, kiž chzoża dawki za khudych pschiwuschnych poníženc mécź — polnołetne dźěczi, khudeju starcheju — žo namołwja, so bychu hižo wo swoju dawkowu kharku na 1925 do mésčhcžanskeho dawkowego hamta na Lessingowej haży cžo. 16, do žimy 10 pschiležli, je-li ju njejžu hacź do 10. dez. 1924 pschipóstanuu dostali.

*

Pokhroma je wudyrilą we hrodżach Arnsčicha Sachły w Konjezach pola Kubliczi. Sachły statok postaji žo hamtiżu jako sawrjenu wokrjeż, Konjezy jako wobydowański wokrjeż. Sa tutej placža postajenja hamtiskeho hejmanstwa, w Sserb. Now. 1 léta 1922, cžo. 41 wobcžiščkcžane.

*

Do wikowańskeho registra žo sapiša:

1. Na łopjenko 654 firma Gustava Scholty w Budyschinje: Jan Gustav Scholta je j firmy wuskupił. Firmu hwud. Scholcžina rodź. Kießlingez w Budyschinje je mjeńezelka.

2. Na łopjenko 722, firmu Pachaly a Co. hnitkarinu w Budyschinje nastupajo: po sjednoczenju je druzstwom i wob. ruk. je druzstwo sbóhnjene a firma je sachła.

3. Na łopjenko 733, firmu H. C. Sellmer u. Ermisch w Budyschinje nastupajo: prokura Hendricha Krobera a dr. Otty Khorle Hencžla je sachła.

4. Na łopjenko 977, mésčhcžansku statnu banku Budyschinje Lužizy, kommandytne dr. na akzije w Budyschinje nastupajo prokura Měrczina Ehrki a Eugena Paula je sachła.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

We hrobżach rěsnika Ochcžaza w Cžornowje je pokhroma wudyrilą. Dischatzowy statok žo postaji jako wokrjeż, gmejna Cžornow jako wobkedžbowaništ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 Kč. złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy a wóšiny rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 278 **Budyšin, pjatk 28. novembra 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Ręči serbsku!
Najt. a najnowše kupowańja wobućow. Póduwowanje spěšnje a tunjo

Najnowše z cyleho swěta.

Němske knježeństwo warnuje pśeco pśeńežnatej nadźiju na nadobnośenje hypothekow, lutowańśich pjenjez, wójnšćich a statnych pożcjonkow. Sa nahódnośenje žu ś finanznym położenjom Němskeje a ś Londonskim frěcźenjom wěste njeje śežehnjene, kótrejž žadyn němski žejm njemóže pśichrośiś.

*

Pod wodźenjom demokrata dr. Wendorffa je pruske ratarske ministerstwo w létach 1919 hač 1923 wjele ladow za smutkownu kolonisaziju do płódneho kraja pśechetworiko. Po dr. Wendorffsowym programmje dyrbi žo w pśichodnje 60 000 nowych ratarskich dworow na starych ladach założeź. Wobsćerniśe puste krajiny žo ś pomozu parnych pługow pod dohladowanjom sastupjerjow krajneho žejma, pruskeho a němskostatneho ministerstwa wobdźěłaju. Kóžde léto móže žo 50000 hač 60000 jutrow ladow a tymjeńcejow do płódneje role pśechetworiś, na kótrejž mohło žo létnje 1200 ratarskich hospodarstwow założiś. Demokratiska strona se wjeśej mozu sažyśleńše hibanje spěchuje.

*

Franzowske knježeństwo žo próznje, podroženju žiwnoscje wobaraco. W pśenim rjedźe ma žo wupłodźenje žita pśechowaco. Sakośći nazšit, kótrejž sastarane ratarstwo ś dužkowymi hnojidłami nastupa, je žo dźenja parlamenteje pśechopdak. Dalšni sakonjowy nazšit dyrbi njedostatki žita na wikach sadźewaco. Burša je pśeco pśeco tutemu sakonjej, dokelž by žo ś nim žwobodne wikowanje poćežiło.

Bolschewikśi nadpad na Europu.

Ludowy kommišar Sinowjew we bolschewiśkich nowinach nastawk wopśejoja, w kótrejž ma za najrědšnjšej nadawk kommunistiskeje internazionale we wjeršenej Europie — **hobrśu kommunistisku stronu w Ferdźelskej założiś** a na nadpad na Europu sta miliony wuzwobodźenych azijatiskich ludow pśebiraco. Sinowjew śwari na makowerskich towaršichow, kótrejž pśi kóždym pśichadźe poćinaju žeby pśechmyślicź, hač bychu do druheho lěha pśeśelili a napaduje Trockeho, kótryž pśeco śo kommunistiskej internazionali wojuje. Namokniwja jeho, so by w stronu schoź.

Bolschewikśka justizja.

Kaž nowiny ś Charkowa pišchu, je žo pśeco šamniśkim reboluzijskim tribunalom prozeź pśeco 16 bobustawam antibolschewikskeho sapśišćaŕskanstwa wotmeź. Wobtkorzenych winowaću, so žu w měrśe Walkach pśeco dyrbu tamniśeje bolschewikskeje miliźy a nekotrych bolschewikskich sastojnikow stónzowali. 16 wobtkorzenych k śmjerśi se satśelenjom sažudźichu. Wuźud je žo hnydom wukonjał.

Južnoślowjanska a bolschewikska Rusa.

W južnoślowjanskej ministerskej konferenzy žu žo pomjery Južnoślowjanskeje k bolschewikskej Ruskej rozpraśe. Jeli so by wudawanje wjednika chorwatskich ratarjow, Radiźa, so je jemu bolschewikske knježeństwo we wojowanju pśeco Belgradskemu knježeństwu moralisku a wobjeźe materialnu podpjeru pśehlubiło, wérne było, by Belgradske knježeństwo pola Moskowskeho knježeństwa rasny protest sapodało, dokelž so Ruska do smutkownych należnoscow Južnoślowjanskeje měrśa.

Nowosałożena chorwatska ludowa strona je sa chorwatskich wusłužbowerjow namokniwjenje wudała, w kótrymž so na to dopomina, so je chorwatski lud jenoźtóśnje južnoślowjanje kralestwo ś dynastiju Karadźordźewiśowu pśichpójnał. Dokelž ma skupśtina žadanja chorwatskeho ludu sastupowaco, dyrbja žo Radiźowe prózowanja, pomoz we wukraju pytaś, najtrucźišu sahudźiś. Nowa strona monarchiju a dynastiju Karadźordźewiśowu pśichpósnawa a želi jenož pokuc runoprawnosći Chorwatow ze Sserbami a Słowinzami w statnym sarjadnistwje žada.

Dr. Ante Trumbić, nětkuśi južnoślowjanski zwonkowny minister je žo w Sahrjebje w sjawnej žhromadźiśnje na wótre waschnje pśeciwo Belgradej stajił a je žo sa republikansku knježeństwowu formu wuprajił.

Egiptowska a bolschewikska agitazija.

„Chicago Tribunje“ žo ś Konstantinopla powźe, so je podawk w Egiptowskej ś wulkeho dźela bolschewikska agitazija sawinowała. Sćerdźišćeńco sa bolschewikstu agitaziju dyrbi hač dotal Konstantinopel, Turkowska policija pak dźe-

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 Kč. złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy a wóšiny rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Maćičny koncert w „Krónje“.

Chcemy jón tak mjenowaco, hdyž mjenowaco „Swjatk serbskich spěwaśkich towaršstwow“ žwjedźeni sarjadowak. Jako hmjazdy wusmk maćičneho dnja, dawa Maćica jemu žro a dnjo wot cźasa, hdyž žo nasymni druhemu rašej k žwojej lětnej dźełakosći sjednoćuje. Wósó konzert žamo njedźeśe jeje wobras. Krónska žurla pśebarjeśe žo wot stow a stow wjeśołych pśichwośtucharjow — mjes nimi teź wjele Nimzow — je wšěch wošchtow serbskeho ludu a tónźin nasćeho krajika. Pśichepotoženje konzerta na dźeń, naschemu ratarskemu ludej pśichódnišchemu, je žo „ladanito“. Tak bohateho wopyta na serbskim žwjedźenju sdawna žem wjazo njeśpomniwy.

Naschi žwerni a sahorjeni spěwarjo — na 200 wošobow — pjelnjachu nimale dozbla jewišchcźo. A bohaty porjad programma wćeźeše wo pilnej dźełakosći naschich kulturnych nosćerjow w měrśe a na wjaco. S jasnym błoskom pśichednješe knježna Frida Leschawiz ś Drježđan Cźichiniśeho pěśeń „Serbska rěź“ a pśichitowaše tak narodnu póbu a raś zyłeho žwjedźenja. Nětko sćerkowachu khóry a sola w pśijaznym wotménjenju. Knydom do prědka chcemy naspomnicź, so wschełazy muźźy wopytowarjo žo sakaknje kurjenja njeje dźerźało, schtož žo wjazy raźow ertnje staiwaśe, bohužeł na programje žamym pak njesteješe. Tola měli tuchi žami wědźeć, so taiki žwjedźenski konzert njeje někaja pivna zabawa w někajkej sanjeźenej wjeźy. Na to chcyło žo pśichódnje dorasnje dźiwaco. A pśichekrótka pśichestałka njedobžahaśche k wospjetnemu smérowanju pśichpóśłucharjow. Tajke žwonkowne „maliczkośe“ móža raś a dobry wutóńz konzerta kasyć. A tuž maju žo w pśichódnje wotkrónicź.

Khor žamy cźekrjeśe ś wopśeńka trócźku na njeczišćosći tona, doniž žo powdźr w žurli njezwuruna. Dale a bóle wujaśnichu žo błoźy naschich „kokobichow a schtórzow“ a pśichednjeśechu parle naschich narodnych spěwow — mischtrźy wobdźěłanych wot Kranza a Pilka — wopravdźe wubjerne a bjeze wšcheho poroka. Hdyž budu wschitcy techniku dychanja dospołnje wobknježeć, potom budu na požadanym sthodźenku. Posahybze wospjetowanje sopranow w „Mamoj mój“ běšche maliczkosć a njesamó wubjerny sačźišćej kajcź, runje tak teź mj maliczka njejenajkosć w khorach „Sćyrotki“, kótraž žo bjes nawjedowanja spěwasche. Dewak měješeche mischtr Kranz tuta wulku cźišdbu po zyłym šerbskim krajiku seśběranych spěwarjow kruće na wjetšatch, hdyrnjež žo jeno dwójcy k žhromadnej pruhy šeschli, a to niž hischcźe wschitcy. Wopravdźe — ś naschimi spěwaŕskimi towaršstwami dźe hładajcy dopředka. S wjetšcha ś wjeźnych kruhow žo rekrutěrujo, je tola widźeć, so nawjedowarjo — naschi žwerni wućerjo a hudźbnicy — ś wulkej próźu, pilnosću a wutrajnosću žwojich spěwarjow pśeśeso na wyšchi spěwny sthodźeńć posbehuja. W Kozorowym cźasu njemějachmy ani nasdaćneho tajśeho spěwazeho sdónka, kajšejož nětko w Swjatku šerbskich spěwnych towaršstwow. Wone žu a wostanu kruta sejpera a móz sa konzerty w tajkim wobsahu kaž žyrjejšny. Lědy ž pśchetrjechjonnej etkaknosću a wěstej intonaziju „Hanka, ty žu moja“, “Reja w meji“, „Sa Kamjenzom“ — niž napośledk naschu narodnu hymnu „Rjana Luźiza“, schtož běšche ujsynk bohateho programma a pśichitowaśe póbu sa dalšne pśiche wschu měru khwalobne wuwjedźenja. Niž mjenje hač 10 schtyri a pjeć hłóśnych žhromadnych spěwnow nětješche khor pśichednjeśeź a je to še šnatej wušitojnosću pokrutym nawjedowanjom cźinił.

Na šolistiskich pśichednoschkach běšche programm teź bohaty. Knježna Ruth Krawcez, tukhwilu spěwarka pśchi komornej operece w Barlinje, spěwaśche še žwojim złébrojazynym, na wšěch sthodźenkach jenak pśichitrawjenym błoźom do wutrobow dźakných pśichpóśłucharjow, kótrejž elementarnje ja wschě potrjebne spěwne a hudźbne dary kwitowaśeche. Wona spěwaśe schešć — a hischcźe jedyn pśchidawk — ś dźela zyłe nowych solow žwojeho nana, kiž ju teź še šnatej wušitojnosću na tławěrje pśchewodźeśeche. Pśchewoja teź w Kozorowej „Sćyrozyn“ partiju šyrotki (sopran), jeje šotra Karin, kótraž prěni raz w šjatwym šerbskim konzerće wušupi, a knjes wučeŕ Schedera-Worŕlečanski dźełeschjej žo do dalšnich solow (alt a baš) tuteje šćeny a to ś dźakným wušpěchom.

Knjes Emil Schlamać pśchednješe še žwojim njebźiku pśchiluwym baritonom, kiž šyoro do tenorowych wušokoćcźow žaha, ši Kravzowe šole, mjes kótrymiž žo „Ssokolśka“ najšépje ludjeśe, hdyž wobtkuśłazu pśchewod. W šerbskim ludźobnym žiwjenju hischcźe njesnata mloda pianistka, knježna Ludmila Oberjelowa ś Drježđan na fśidźe ś wubjernej techniki a hłubokim šacźucźom Kranzowe wobrazy „Še šerbskich honow“ a Knježeśe ś nimi móžny pśchiklesć. Szyka běšche pśchipośłucharstwo źa bohate a wubjerne pośtcźenje — njech běchu khorowe a šolistiśe — jara dźakowne. A hdyž tutón dźak knjes prelat Zur w njenje Maćicy a pśchitomnych spěwarjam a hrajerjy, nawjedowarjej a šarjadowarjam tołmeśeźeše, dha namaka pośchitkowne pśchipośmaśe hischcźe raś elementarneho wuraša. Wón špominaśeše na cźeźe a wobcźežnośoe, na nałoženy cźaš a próźu, kótrejž žu wschitcy měli, ś šo žo hodźeśe tajši konzert wuwjeźeś.

Swjatk šerbskich towaršstwow je ś nim wospjet kulturny skutk wukonjał a pokazał, ši ma žo dźełacź, je-li cźemy narodnje dopředka. Rjane žłowa nam niczo njepomhaja, ł k u t k i dyrbja byćź a cźemy widźeć. Temu móže kóždy po žwojich mozach pśchinoschowaco. Njech je tutón konzert naśtork k šałożenju hischcźe druhich spěwnych towaršstwow. W mnohich ś najmjeńšcha pśedawšćich šerbskich šolizach bychu mone narodne žiwjenje wo wjele śpěchowali. „Młodźi, śtarí — Bóh śpěw dari, pśches njón wótcźinśtwo žo twari.“ Nicźo njesamóže narodnosć a Šerbstwo lěpje dźerźeć a šnowa šakorjenieć hač spěw. „Tuž, o bratśja, śpěwajce, so nam Šserbstwo njeśaidże!“. A hischcźe na tutym měrśe kenśchcazu dźak wschém śpěwarjam a śpěwaćkam, wobšeže pak njeśpróznenu nawjedowarjej a kompositorej — Bjarnatej Krawcej. Jurij Šśoboṅk.

Bolschewikske pśchihotowanja we Francowskej.

Pśeco pśichodnym wólbam do komory a šenata we Francowskej su bolschewiki wšitke mócy pśchihotowali, zo bychu wuspěli. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali.

Bolschewikske pśchihotowanja we Francowskej.

Pśeco pśichodnym wólbam do komory a šenata we Francowskej su bolschewiki wšitke mócy pśchihotowali, zo bychu wuspěli. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali.

Bolschewikske pśchihotowanja we Francowskej.

Pśeco pśichodnym wólbam do komory a šenata we Francowskej su bolschewiki wšitke mócy pśchihotowali, zo bychu wuspěli. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali. Wósebje su wšitke mócy nasadźili, zo bychu wólbarjow wobeńdźili, kiž su wót wólbow wótpokazali.

Rakieta k południowej kolejnie poleci.

Ferdinand Rakieta je so rozhodnył, z zeppelinom k południowej kolejnie (polej) wuleceć. Němski kapitan Bruns, kotryž je plan wudźełał, budźe powětrownu łódź wodźić. Wutoru je Bruns w auli Oblowlskeje university rozkazał, po kajkim waschnym dnju południu kolejnu dokonać. Bruns praji, je so wěsće potajmoscze lodowedo morja za jedyn měsaz rozjasnił.

Wuspěch franzowskeje požeranki w Ameriji.

Stomilijonowa dollarska požeranka w Newyorku za Franzowsku je so za někotre minuty pschepinała. Powěsć wo tym je so w Pariśu z wulkej spokojnoscu pschijała. K tomu so tele podrobnoscze pschispominaju: Sběrace liscin so za 45 minutow zaprjerchu, dokelž bě požeranka hižo dospołnje wupisana.

Praschenje franzowskeho dołha w Amerizy.

Pokładowy sekretar (finanzny minister) Sjednoczenych statow, Mellon, pschedbyła komisiju za wójnski dołh, je so wutoru wusnał, so „wocakuje, so Franzowska za krótki czas, kroczel k srjadowanju swojeho dołha w Ameriji, 800 milijonow puntow sterlingow wuczinjazeho, sczini. President Coolidge a statny sekretar Hughes so wjeselitaj, so Franzowska swój dołh najskerje do 1. februara srjadnje. Herriotowe ministerstwo budże pjecza namjetowacz, so by so franzowski dołh w Sjednoczenych statach po tym znanym waschnju wotpłacził, kaž so to z jendźelskim dołhom stawa.

Revoluzionarne hibanje w Schpanilskej.

General Valleszinosa je wutoru po poředjenju direktorija nowinarjam wo revoluzionarnym hibanju rosprawił. Knježerstwo je se Soragossy powěsće dostało, po kotrymž je sebi revoluzijski komitej, kotryž pjecza w Pariśu sydli, wotmyślił, do najwjetschich městow liczbu uniformu woblecznych kommunistow pózłacz, so by so měnjenje sbudźiło, so by wójsko pschi revoluziji wobdźeli.

Italski wupad w Tripolisu

Njedźelu dopołdnja je wotdźelenje italskich wojakow město Sirt w Tripolisu wobsadźiło a na tammnischim hrodźe, 1915 wopuschczenym, italsku khorhoj horje sczahnyło. Wjeczor italste wotdźelenje pola Guairbuhadi do lěhwa Ibrahima Scetenia fraji, hyrra Ramadana Suahelia, kotryž je 1915 Italskich z pscherada nusował, město Sirt wopuschczicz. Ibrahim je mohł czekneć. Pschi fraženju je 50 sbožakrjow padło. Italszy su 400 stellow, 1 kanonu, munizju, maschinste stellu, provianstke lěhwo a khorhoj sbožakrjow dobyli.

Egiptowski konflikt.

Jendźelczenjo Egipczanow jimaju.

Dokelž so Jendźelczenjo nadpada na wyschschego komissara lorda Allenbya boja, su so straże pschi residenzskim twarjenju podwoiłe. Jendźelske wojerske wyschnoscze su prjedawschego statneho podsekretara smutkownych naležnoszow Abdula Rahmana Fahmia sajale. Jeho běchu hižo ras w lěcze 1921 dla wobdźelenja pschi jenym sajschihabanstwje sajeli, posłałscho pak, hdyż Saglul pascha do knjeżerstwa pschihdże, jeho sajo puschczeli. Dale su **Makrana Ebeia** sajeli. Tón koptiskemu (kschesczijanskemu) hibanju pschihłuschca a je njedawno Saglula paschu na jeho puczowanju do Londona pschewodźał. Sajecze so dyle njenadźiju sta. Licza dale z tym, so tez statneho podsekretara smutkownych naležnoszow w ministerstwje Saglule pasche, Nekraschya beja sjimaju. Jeho Jendźelczenjo winuja, so je sajeczu politiskich nadpadnikow z jendźelskej policiju sjaze pytał sadźewacz.

W jendźelskich kruhach so powěda, so dyrbja so sajeczi jako sastajenczy za pad nowych mordarskich nadpadow wuzicz. Egiptowski ministerski president njeje pschecziwo tuzemu zimanju protestowak. Jendźelskim offizeram a zivilnym sastojnikam w Egiptowskej je so pschikasało, so so njesmědźa bjes wobrónjeneho pschewoda na dróhy pokasacz. Offizerojo so z revolwrom wobrónjeni jenoż wukhodźuja. **W Kairze a Alexandriji Jendźelczenjo dawaju žnlnym wójskowym wotdźelenjam po dróhach czahacz.** Zywar pascha, kotryž widźomnje z dowěrjenjom wězy wobhladuje, so po znaczu nadźija, so z pschihłowlnoscu Jendźelczanow wot dalschich wotrischich napramow wotdźerži. Wo nowym programnje egiptowskeho knježerstwa njeje Zywar pascha bischcze rěczak. Egiptowske swoukowne ministerstwo njeje so bischcze wobsadźiło. S wosebom, kotrež je egiptowske knježerstwo jako podhladne sajało, su hacz do schěsć muži wschitkich z jatby puschczili.

Poželenja egiptowskeho parlamenta so rospuschczile.

W egiptowskim parlamencze je president Zywar pascha kralowski wukas czitał, z kotrymž so parlamentowe poželenja na jedyn měsaz wottorczeja. Sobustawy so czicho rozesdźechu. W Kairu dospołny měr knježi. Saglul pascha je so do swojeho wjesnego boma wróco sczahnył.

Ministerski president Zywar pascha je z dopisowarjom Pariszkeho „Matina" rozrěczenje měł, pschi czimz mjes druhim praji: Parlamentowe poželenja su so dyrbjate wottorczicz, dokelž by jich hobsadźiło pschi wottrónjenju krisy njewěste byko. **Jendźelske knježerstwo je po dacu swólniwe, Egiptowske wěste położenja spozicz.** Ministerski president je so rozhodnył, bjes zmitnoscze wschě njemerzy a demonstrazije potłocz. Wótczina zhebi to zada, a policija a egiptowske wójsko to derje wěsteja.

S tehole rozrěczenja je spórnacz, so ma Zywar pascha za najmudrischo, so z jendźelskim knježerstwom snjesc a jeho žadanja po wúznoscži dopjelnicz.

Egiptowski kral Fuad je egiptowskim wojakam porucził, so bychu je Sudana wuczahnyli.

Kral Fuad je wójnskemu ministerstwu a egiptowskim offizeram pschikasał, so dyrbja na roskazy namělnego generalneho gouverneura pożłuchacz a se Sudana wuczahnycz. Tam hischcze pschebywaju egiptowszy wojacy najskerje hacz do 30. novembra wotendźu.

Egipczenjo Sudan wopuschczeja.

Po roskazu hlowneho jendźelskeho wojerskeho roskasowarja je fyzjedu jedyn egiptowski bataillon Sudan wopuschcził. Druhe egiptowske bataillony bórzy za nim pozahnu.

Nowe egiptowske knježerstwo je wojerwiło, so njeje nanjetowało, so by so konflikt z Jendźelskej Swjasej ludow pschedpokołił.

Swjask ludow je protest Egiptowskeje k akam pokeził.

Sekretariat Swjaska ludow je na telegramu presidenta egiptowskeho parlamenta, z kotrymž so pschecziwo napramam jendźelskeho knježerstwa protestuje, wotmelwił, so je jón dostał. Wón pak so njebudże dale z nim sabkracz, dokelž naležnosć pschi nětczisnich wobstejnoscach pod kontrollu Swjaska ludow njepada. Swjask ludow njeciuje zakroczicz, dokelž Egiptowska Swjaska ludow jako srjedstwo njepschihłuscha a njeje njewotwisna. Praschenje mohło hakle potom akutne byez, hdy by jedyn srjedstwo Swjaska ludow egiptowski protest podpjerak a žadak, so by Swjask ludow zakrocził. Hdy by so to stało, by jendźelske knježerstwo egiptowsku njewotwisnosć wrócko wsało a z nowa swój protektorat nad Egiptowskej pschipowjedźało.

Sastupjerjo Franzowskeje, Schpanskeje a Italskeje pola Swjaska ludow na podauki w Egiptowskej z wulkej kedźbliwoscju hladaju, dokelž maju w swojich kolonijach podobne wobcežnoscze a dokelž su z nowym interessentami pschi poknóznym brjohu Afriki a srjedźoseminskeho morja.

Franzowska kolonija w Kairu z jendźelskimi napramami spokojom.

Diplomatiski dopisowar Londonskeho „Daily Telegrapha" na to pokazuje, so je franzoska kolonija w Egiptowskej franzowskeho diplomatiskeho sastupjerja nanowhrita, franzowskemu knježerstwu pschecz, so je z rasumnymi napramami jendźelskich wyschnoscow sa schkitanje wukrajnow jara spokojena. Hdyż so to franzowskemu knježerstwu wjedźi, so najskerje kritika smerwje, kotraż bu mjez jenoż we oppozizistich, ale wobzeże tez we knježerstwowych nowinach pschecziwo jendźelskemu postupanju pokazuje.

Nadpadnik na madźarskeho hrabju Tiszu je z skonzowanju amerikanskeho presidenta Coolidgea napominak.

Kaž Budapeschtske nowiny z Newyorka zdźeluja, je tamnischa policija Lekaja Leitnera sajała, kotryż je něhdy attentat na hrabju Tiszu skecził. Wón je w kommunistiskich nowinach, kotrež w Newyorku wudawa, namołwjak, presidenta Coolidgea skonzowacz. Lekai Leitner je po powalenju proletarskeje diktatury do Amerikanskeje cekнył. Austrijske knježerstwo jeho niechtowazy žadanjow madźarskich wyschnoscow njewida. Podźischo je so do Ameriki pedak, hdyż je mjeno Johann Lassen pschijał a skutkowazy kommunistiski žurnalist był.

Reorganisazija Chiny

Chinesky generalojo, mjes nimi tez wobkrjeseł pokonischeje Chiny, dr. Sun-Jat-Sen, je so dorěczeli a su chinesleznu ludei nowehe presidenta a nowe knježerstwo dali. Południna a pokonischa China je so sasjo sjednoczicz a shromadne knježerstwo dostaniecz. We nowym knježerstwowym programmje chze president wójsko pomjerschicz, so bychu so pschi pschichodnych njespokojnoscach njedostatki bjes wójska na mérne waschnje wottronile. Generalojo smeja jenoj wojerske naležnoscze saschtawacz, mjes tym so so zivilne sarjadnistwo saskopjikam pschepoda. Pódła toho ma so z powschitkownej reorganisaziju China k swojej prjedawschej nahladnosći, wosebje snapschecza Japanskeje, dowjescz.

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fedora Michallowicza Dostojewskeho.

S ruscziny pschełožił Jurij-Hrodźischczanski.

II.

Prěnjeho hyrna wolschasć.

Tu je możno zebi pschedstajicz, schto do wukubkowarja a nana tajsi cżłonjek běsche. Njestarosche so dozyka wo hyrna, kotrehoż jenu Adelaida Iwanowna porodźi, nic pak w slobach k njemu, ale jenoż tehodła, dokelž běsche jeho zyle sabył. Hischcze złorzo a plakało jako srudźeny mandźelski sczini pschi tom swój dom k jamje rozwólnoscze. Jeho sirotemu sluzobnik Grigorij pschija tsiletneho Mitju (Dimitrija) a sdźerza jeho zyle leto pschi zebi w domje, kotryż njewołne sluzobnistwo wobydlesche. Wy pak so nan na swoje dźesco nětkat dopomnił, by jo sam wot so k swojemu sluzobnikej dał, běsche won jemu tola na puczu pschi jeho njerodnym ziwjenju. Pschiwinuwsi z maczerneje strony bo tez wjazy wo hyrna njestarachu. Nan Adelaidu Iwanowny njebesche wjazy zywy, jeje macz pak w Moskwje khora lezesche, potom bechu wudate. Sta so, so so wuj Adelaidy Iwanowny, z njenom Piotr Alexandrowicz Miusow, z Pariża wróczi, młody, wyżoko postawany muż, po pschicżecu a waschnju zivjenja zuky Europjan a zyndźak. Jene z jeho wubernych wojpomnjenjow z jeho młodosće bě, so bě so na barrikadach na wojowanju za czas Prażskeje revolucije 1848 wobdźelił. Mésesche njewotwitsne samożenje a krafne kubło, mjesnjo z wobsedźerstwom jeneho klóschtra. Swój namrěwk pschijawschi, sapocza hnydom jako zwobodnomyślna hlowa njesłonczanu stórżbu, dla prawa rybarjenja pschecziwo klóschtrej. Shoniwschi wschitko wo Adelaidze Iwanownej a, so je hynka sawostajiła, wobsamknu wo njeho so staracz, hyrnjej by Feodora Pawlowicza z zyeje wutroby hidźił. Tehdom hakle jeho jesua a rozesaja jenu, so budże wukubkanje Mitje na so zwiacz. Wésche na Feodora Pawlowicza podobne, so z twopréka dozyka njewjedźesche, wo czejim hólzu po rěczi a so so nad tym jara spedźiwasche, so na nehdże w domje zyna. Mitja so někto k wuzej Miusowu pschekhodźi, kotryż so z jeho sastupnika postajicz da. Dokelž pak wuj wozjenemy njebě a po wotbycżu swojich njenjezjnych naležnoszow pschcze sako na dlésczi czas do Pariża khwatasche, pschihłbe Mitja pod schkit czety dalokeho pschecżelstwa, kotraż bésche w Moskwje zíwa. Ale tej Piotr Alexandrowicz sabu hólza, wozjebje za czaż, a po tammej twichorojtej februarnej revolużiji, kotraż jeho nyzki móznje sleni. Knjeni w Moskwje zemrě a po njej pschiwsa hólza jena z jeje wudatych dźowkow sa dźesco. Sso jeho, so bésche posłużicho hischcze druhdże pschiłeschok. Mjes tym bésche jenicżki z tsjoch zynow Feodora Pawlowicza, kotryż wotrosche w mýtli, so samożenje wobżedźi a so z pokneltnoscju njewotwitzne zivjenje doszpe.

Polhodźinschi fhwilu na gymnazji, pschihłbe po tym na wojerska wuczerniu, bě za wojaka w Kawkazu, bu z wyschkom. Dla někotrych duellow bu k degradazili sahudźeny. Pak so sabe pomału sbrabazo, wjedźesche hibite, dźiwje zivjenje a so rosumi, so pschepraska wjele pjenjes. Sswojeho nana hakle spóźna, hdyż polne léta dozpě. Woda so k njemu, so by z nim porěczał dla zwojeho samożenja. Sdnadź so won jemu njekubjesche, pschetoż wosta jenoż krótki czaż pola njeho a wotpuczowasche spěschnje, dostawschi nészto hotowych pjenjez a dokonjany swjask z nanom we dokhodach se zwojeho namrěwstwa po macżeri. Wo wulkosći namrěwstwa po macżeri njemózesche tola nicżo wéste wot Feodora Pawlowicża nałonicz. Nan hyhdom pytny, so ma Mitje zyle pschepytane pschedstajenje wo swojim samożenju, ale běsche tehdom styrn zyle spokojom, mésesche tola swoje wobżebite samożby. Spólnawschi lohkomyślne, njembre waschnje mkodeho muża, wobżesche, so běsche tomu jenoż wo czinicz, sa wokomik pjenjesy dostacz. Feodor Pawlowicz to někto wuwużiju, sczelesche jemu z czahanu nészto pjenjes. Tak jemu z pucża khodżesche. Stónczinje pak shubiwschi sczerpnoscz, zapocza so sahez z nanej, so by sy na kóżdy pad z nim roslicził. Tu so někto wupokasa, so dokkadne rosliczenje z gyła wjazy możne njebě, a so běchu twnoschki, kotrez Mitja mjes tym dósta, hižo jeho namrěwk po macżeri pschecżahnyli. Mitja tehodła njemózże niz jenoż zane pratwo wjazy czinicz; ale je, kruche wstate, samo winowaty nanej wróżo dacz, schtož je jemu psches jeho podsél wupkacził. Młody muż běsche każ wot blyska dyrzeny. Czuze twojebanje a zebanstwo, sdnbi sloro rosuma. Tole wjedźesche k katastrofe, kotruż ma prěni dźel romana wopiszacz. Tola psched tym je hischcze nusne, we tamnymaj zynowaj Feodora Pawlowicża powědacz.

III.

Druha zeniwa a druhe dźeczi.

Styrilětneho zyna wotbywschi wozeni so Feodor Pawlowicz k druhemu rasej. Tuto mandźelstwo trajesche wósom lét. Sswoju zonu, Zofiju Iwanownu, pschiwjedźe z druheje krajiny (auberniji), hdyż běsche dla sasłużby pucżowak. Tak rosswólnje hacz tez zíwy běsche, mésesche tola pschecżu zawésczenje zwojeho kapitala na starosczi, kotryż tez sloro pschecżu psches padusczne zuwarstwo. Druha jeho zona běsche wot dźerżazych duzow zyrota, dźowka diakona, wotrostka w domje zwojeje dobrocżelki a cżiwilowarki, wudowy generała Worochowa. Pékna hólza bu jeneho dnja pod tżechu z prudka wuzwobodżena. Chzyzche zebi zizwjenje wsacz, pschetoż njemózesche wjazy tummyléne, wobużne zurowjenstwo po sdaczu woracakweje, starseje knjenje snjesc. Feodor Pawlowicz prochesche wo ruku zyroty, ale bu wotchmaty. Każ pschi prěnjej żeńtwje, namjetowasche tehorunja hólzu, by wenjesc dacz. Wy-li hólza nadrobnische two nim wědżała, njeby po jenu wudaka; ale domisna Feodora Pawlowicza běsche jara sdalena, a wbohusthka njemjesche zanu nutrnischu zadosć, hacz swojej cżiwilowatej wucżekuwsi. Tón ras njedosta Feodor Pawlowicz zaneho pjenjezka; generalka njewědżesche zebi zaneje rady, njedasche jimaj nicżo a wobdari wobeju jenoż ze swojim satkezom. Feodor Pawlowicz pak njemjesche za nicżim zadosże; tónkrocz wabjesche jeho krafna rjanota holzy. Pschehde wschelu jeje pózcżiwa njewinowatosć naczini tomu pożabłiwej, kotryż dotal jenoż swodobu na małotnej (derb) pocżełnoscži nanaka. Dokelż nicżo do domu njepschinjeże, njeczinjeschke z njej wjele hary. Wuzito je jeje wulku poninoscż a mérnjwosć, teptasche zamo najwschednischu mandźelsku pschistojnosć z nohomaj Puschczejo najrosswólnischeje żónże do zwojeho domu, hnujecżesche tam najhróbnische nózne hejbowanja (orgize). Wot sazneje młodosże stulena a wuwjasana, zapadny nětko młode mandźelska do nerwosnieje żonjazeje khorosże. Hysteritke napady nastachu jara mózne a rubichu jej cżasto zamo wědomjo. Wona porodźi zynaj, prěnjeho, Iwana, w prěnim lécże zwojeho mandźelstwa druheho, Alexeja, tři léta posożicho. Hdyż běsche młodżichi schtyri léta stary, zemrě macż. Tehodła pak bo dopomni na zwoju macż, hyrnjej tez jenoż żonosże. Tez tej dwěju zynowe sanjerodżesche na dosłonkje po zmjercži zwojeje zony. Monaj tez k Grigorijej pschindźeschcej, k pokhnurjenemu, zlupikojtemu ikonikarej, hdyż jeju stara generalka, wukubkarka jeju macżerje, namaka. Tale njebě za wósom lét sabyczj mółba, kajka pschecżiwo njej bésche. Wobhanjecże so pschezy wo wozhud jeje schkitanja, zhwalecże Boha. Shoniwschi wo jeje khorosći a w kajkej njezsiłtej wokolinje je żiwa, schtoż so jej jako sprawne zhkotanje sdasche, pschihłbe tři měżazy po zmjercži Zofije k Feodorej Pawlowicżej, kotryż ju w zjanosći pschija. Darziwschi jenu klinczatej pliscze, dżesche, ani zkowa njeprajiwschi, runy pucż k bżesczu maj, kotrejż w domje błużibnika bydlejschtej. Misa jej njewumyjej a womasanej, kajkejż béschtej, do zwojeje koreth a wotżedże z nimaj. Feodor Pawlowicz njebésche na tym wabżebicże rosdnéwany, a wostaji jej zwojeju hólzom. Ale wschélikim ludżom w mésesze powdasche po wosebitym rosporjedowanju generała Worochowa. Pékna hólza bu jeneho dnja pod tżechu z prudka wuzwobodżena. Chzyzche zebi zizwjenje wsacz, pschetoż njemózesche wjazy tummyléne, wobużne zurowjenstwo po sdaczu woracakweje, starseje knjenje snjesc. Feodor Pawlowicz prochesche wo ruku zyroty, ale bu wotchmaty. Każ pschi prěnjej żeńtwje, namjetowasche tehorunja hólzu, by wenjesc dacz. Wy-li hólza nadrobnische two nim wědżała, njeby po jenu wudaka; ale domisna Feodora Pawlowicza běsche jara sdalena, a wbohusthka njemjesche zanu nutrnischu zadosć, hacz swojej cżiwilowatej wucżekuwsi. Tón ras njedosta Feodor Pawlowicz zaneho pjenjezka; generalka njewědżesche zebi zaneje rady, njedasche jimaj nicżo a wobdari wobeju jenoż ze swojim satkezom. Feodor Pawlowicz pak njemjesche za nicżim zadosże; tónkrocz wabjesche jeho krafna rjanota holzy. Pschehde wschelu jeje pózcżiwa njewinowatosć naczini tomu pożabłiwej, kotryż dotal jenoż swodobu na małotnej (derb) pocżełnoscži nanaka. Dokelż nicżo do domu njepschinjeże, njeczinjeschke z njej wjele hary. Wuzito je jeje wulku poninoscż a mérnjwosć, teptasche zamo najwschednischu mandźelsku pschistojnosć z nohomaj Puschczejo najrosswólnischeje żónże do zwojeho domu, hnujecżesche tam najhróbnische nózne hejbowanja (orgize). Wot sazneje młodosże stulena a wuwjasana, zapadny nětko młode mandźelska do nerwosnieje żonjazeje khorosże. Hysteritke napady nastachu jara mózne a rubichu jej cżasto zamo wědomjo. Wona porodźi zynaj, prěnjeho, Iwana, w prěnim lécże zwojeho mandźelstwa druheho, Alexeja, tři léta posożicho. Hdyż běsche młodżichi schtyri léta stary, zemrě macż. Tehodła pak bo dopomni na zwoju macż, hyrnjej tez jenoż żonosże. Tez tej dwěju zynowe sanjerodżesche na dosłonkje po zmjercži zwojeje żony. Monaj tez k Grigorijej pschindźeschcej, k pokhnurjenemu, zlupikojtemu ikonikarej, hdyż jeju stara generalka, wukubkarka jeju macżerje, namaka. Tale njebě za wósom lét sabyczj mółba, kajka pschecżiwo njej bésche. Wobhanjecże so pschezy wo wozhud jeje schkitanja, zhwalecże Boha. Shoniwschi wo jeje khorosći a w kajkej njezsiłtej wokolinje je żiwa, schtoż so jej jako sprawne zhkotanje sdasche, pschihłbe tři měżazy po zmjercži Zofije k Feodorej Pawlowicżej, kotryż ju w zjanosći pschija. Darziwschi jenu klinczatej pliscze, dżesche, ani zkowa njeprajiwschi, runy pucż k bżesczu maj, kotrejż w domje błużibnika bydlejschtej. Misa jej njewumyjej a womasanej, kajkejż béschtej, do zwojeje koreth a wotżedże z nimaj. Feodor Pawlowicz njebésche na tym wabżebicże rosdnéwany, a wostaji jej zwojeju hólzom. Ale wschélikim ludżom w mésesze powdasche po wosebitym rosporjedowanju

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

Pjatk, 28. nazymnika.
Didaka wuznawarja.

1794 spali so pola Šešowa Jurij Ryćeř z Hórkow, kiž běše woheń založił.

* 1800 Kito Mudra, farař w Pienom, wuda předowanja a khěrluše.

Postrowjenje nazymy.

Zymne sćmne nazymje
Nětko zaso přišło je.
Što mi njese dobr:ho?
Powjez mi to wětřiko!
Nješto wšše za mnje ma,
Tak mi praji nadźija.

Pójće, dołhe wjedory,
Wjesele was hladamy.
W ćoplej wutepjenej stwi
Mjes swojimi lubymi
Wjeseli so wutroba —
Hdźeha też so lěpje ma.

Michał Domaška.

Wón poniženosć nam předuje
A pjeršćeń ma na pjerščonje.

Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 740, hygrometer —1°, thermometer we dnjo +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 0, thermometer we nozy 0. — Kaž nižiny a wyšiny cłahaja, je možno, to lmětemy w blizkich dnjach bóle scherjate wjedro. Wuschina leži nad krótkowječornej Eurosu a nad lodźownm morjom. Wyšche Jendźelskeje pak wčera wobšěrnišcha nižina lekcše. Wětřeje wona naš wšcherjenje a nam bóle torhate wjedro přichinješe. — Jutšje hobotu słónčko 7,42 słdźała a so 3,58 khowa. Měšačk dopołdnja 10,23 słdźała a so wjecor 7,05 khowa.

— **Wjedro na jutšich dźeń:** We wječornej Němskej: Rimale mutna a mitowe rańšche Němskej ſ kaha poćeh:e njebio a we nozy nijerjuje.

— **Rosprawa połizije.** Dokelž njeběchu połizajske postajenja wobkedźowali, wobskorźichu so cźalcźišćo we połsednich dnjach pohonczojo a kolojidni. Wobšeže jich mało na to kedźbuje, to dyrbi so přeco na prawej strowje jědźicź. Połizija hrozy, jo krucze pichcećkowo tajkim pschestupjenjam sahrozi. — Tu krabnychu w nozy ſ 28. nowembrej 10 kokoschkow, mjes nimi 2 žołtej, 4 cźorne, 1 schera a 3 cźorne ze žołtym chribjetom, dale wječor 27. nov. we wołolinje 4 bóle huby. Dale kradnychu w cźasu wot 9.—15. nov. 3 muzikalne kaschle, w cźasu wot 15. 10. hacź 22. 11. ſ rowowskeho pomnika bólu marmorowu laſtu.

Wo paduschstwo wujaßnjaz: powjesće prošy kriminalna połizaita.

— **Sa wobkhod Zwobodne njedźele.** Kaž wujaſt sa wobkhod a pschemuſkło wosſerwja, njeje žo wón dla wschelakich wobſtejnoſćow wo to prajowaſ, jo by žo prěnja ſwobodna njedźela pschepołožiła. Tehodła wo ſtanu pschichodnu njedźelu 30. nov. wobkhody w Bidyſchinje ſawrjene. Wočakujene budźa połajkim klanu njedźelu: 7., 14. a 21. dezembra, a to wot 11—12 a wot 2—6 hodźin.

— Nadobny cźłowjek. Budyſchiſkemu muſowemu ſudnoćeſtwu dari ſa jeho dołholětne twornożne dźěło ſwóreny pschecźel 500 hr. Nutowe ſjednoćeſtwo, kiž ſwojemu njesnałemu dobroćelej ſo dźatuje, wupraja ſ dobrym nadźiju, ſo bychu tola mnohi, ſpominajo na nuſu mjes khudymi a bohatymi, ſcherpałku pod hodowny ſchtom tutych khudych wowrowali.

— **Podźera małych rentnarjow** ſo pónđźelu 1. a wutoru 2. dezembra w měšćańſkej hlownej wołkadniju wupſaczuje. S dobrym wudowaja ſo tež pschiwołkadnjerjo (Gutſchſ:ne) wo wuhlu a běrnach, ja kotrejž maja ſo na ſtanſunymaj dnjonmi w radźinnym hołpodarſkim dworje na ſwonkownej lawſkej haſy běrny a wuhlo wotewjacź. Po ſrjedźe, 3. dezembra, ſo žane wuhlo a běrny na pschiwołkadnji wjazy njewotedawaja.

— **Zwobodne mjaſow jatk,** (Freibank) w Budyſchinje. Sobotu, 29. nowembra, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ſo nałcźene howjaſe mjaſo, punt po 60 pf., ſwjre ſwinjaze mjaſo, punt po 60 pf. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoź na cźišće 1531—1630.

— **Sběrki na ſlepych** w Budyſchiſkim wokrjeſnym hſtmanſtwje ſo w běhu tuteho tydźenja ſ dowolnoſću wyſchnoſće ſapoczina. Pjenjezy sběraja ſo ſ dobrym ſ předawanjom wopomnjenſkeho pjenjeza „Němskeho ludu cźełerjenje". Sběrku nawjeduje kapitanſki leutnant n. w. Willi Hofmann. Hromadźenſke lićzjany ſu wot wyſchnoſće ſakowane, ſo ſo njeby pſchi sběranju jebanſtwo ſtacź mohło.

— So je nuſne, ſo ſo autowe cźara mjes Budyſchinom-Kamjenzom-Kirſkbórkom ſawjedźe, ja to wuprajł ſo wokrjeſnym wubjerk Kamjenſk-ho hamiſſeho hejtmanſtwa. Měšćańſka rada a hamiſſi hejtman chcetaj ſo pschińnje a ertnje na wſchěch, kiž bychu wězy ſłužicź mohli, je próſtwu wobroćeju, ſo bychu pomhali nowu cźaru tak chětřje hacź možno wotewrjeć.

— **Originalnu wólbnu reklamu** nóžachmy wčera wjecźor wot 7—8 hodź. w naſchim měſće wobkedźowacź. Sajimawy cźah kroczeſche po haßach. Na cźele dźeſche cźrjódka herzow. Fich ſcźěſkowachu na 10 muzikſich, kiž běchu do wulkich, na 2 metraj wyſokich ſtołpow tyknjeni, kaf ſo běchu jenoź nohi wot nich widźeli. Stołpy běchu wot herjeła hacź dele ſ pißanymi wólbnymi plakatami nałkſpjene, ſ kotrymiž ſo wolerjo namołwjachu, ſwój hłoſ ſ dez. ſozialdemokratiſkej ſtronje dacź. S tójdeho boka cźahu dźěchu muzjo ſe ſmółnizgami, ſo by tež kóždy widźecź mohł, ſchto na plakatach ſtejí. — Tajki cźah běſche wěſo nětkuſe nowe ſa Budyſchin, wołejbe tež ſa dźěcźi. Po ſtach pſchez wodźachu jón ludźo po haßach.

S **Hrodźiſchća.** W nozy ſ ſrjedźe ſkuczi ſo pola pſchekuzja Paulika cźeſke padnſchſtwo. Kradnychu tam 330 taſlow ſchokolady, 3500 zigarrow, ſakko, margarinu, ſwěcźki na hodowny ſchtom, mydło, noże, wolojnſki, ſamki a 80 hr. w pjenjezach. Mysla ſebi, ſo budźa padni ſchi kradnjene wěcy dale pschedawacź. Schtóž nětſchi wobſcźěhuje, njech to połizaji w Barcźe wojſewi.

S **Njebźichowa.** Tu ſta ſo wobſarujonmy podawk. Dźěłacźer Nowotnik běſche ſebi pſchipołdnju na ſofje leżo wuſnuł. Jeho žona pak ſpaſche pſchibódła w ſtołu. Se thachłow, kotrejž běhu ſo pschefaſe ſaiwerſaſe, wuſtupichu wuhłowe płuny. Hdyž dźěći na wjecźor domoj pſchińdźechu, namakachu nana a macź we hłubokej wonnorje. Jomu nóžachu ſaſo ſ žiwjenju wubudźicź, mjes tym ſo muj na ſajedźenjenje we Wojerowſkej thorowni ſemrě.

S **Njeſwacźidła.** Na naſhnjſkej hońiwje połſłachu 47 ſajazow, 38 karnillow a rjanu liſchku. Na kłoblicźanſkich honach ſaiſłichu tweſne bíjoje ſwinjo.

S **Horn** ſwjedźi Njeſwacźidła. Dwaj wobydlerjej ſchtyri ſo hłu pſchibźeżanchu pſa ſwadźiłoſi, Hdyž běſchtaj ſo dołho doſcź wurěcźowałoj, daſchtaj ſo do puſow. Pſchi tym hrabny jedyn ſ njeju pſotowu ſerdu a tbi ſwojeho pſchecźiwnika ſrańſnje. Pſchelećowany wucźeknu do ſuſodneho dwora, ale tej ju njenamaka ſchikta pſcheo ſwojim pſchecźeſćerjom. S nowa ſo tutón do njeho da. Kolo běſche jenm tammy hiſchcźe prjedy roſbił. Słónźenje pak ſo wbohemu poradźi, do ſwojeho hydlenja cźekowacź, hdźež jeho tammy ſaſo jeſchkowachu. Domjazym pak ſo ſkónźenje poradźi, nadpadnika wołbujeź. Ranjeny dyrbjeſche 12 kaſtlik pomoz pytacź.

Se **Djéwina.** Njedźelu, 23. nov. 24 poſwjećeji ſo we naſchej wjeſej pomnik ſa wójnſkich padnjenych. Wukoło 3 hodź. pop. ſeſtupachu ſo wjeſnje towaſtwa, ſchulſke dźěći, pſchiſłuſni we wójnje padnjenych, Bręſowſke a Trjebinſke wojerſke towaſtwo do ſwjedźeńſkeho cźaha, kotryž ſ hudźbu po wſej ſ pomnikej cźehnjeſche. Wjele ludu běſche ſo hižo tu ſeſtało. Knjes gmejnſki pſchedſtejerſkeſ poſtrowi wſchěch w němſkej rěcźi. Hdyž běchu dźěći deklamowali wuſpěwa ſo ſhromadny ſpěw. Na to poſwjeći ſ. farař Handrik ſe Sślepeho pomnik w němſkej rěcźi. Tola tež na pſchitomnych Serbow ſo zyle njeſabu. Sſerbjo wuſpěwachu mutny herbſki thěrkuſch a k. duchowny Handrik mějeſche herbſku narěcź. Na poſledku khładźechu ſo wěnzy k dopomnjeſcźu na padnjenych, kiž ſu ſwoje młode žiwjenje wopruwacź dyrbjeli na ſurowej wójnje a wětſo wotpocźiju w zuſej ſemi. Njech je jich ſwěra ſa naſ ſ pſchikkadom. My Sſerbjo naſcheje wokoliny pak naſchim herbſkim padnjenym, nanam a ſynam najlépſche dźakne dopomnjeſcźe wobthowamy, hdyž ſo pſchejo ſwéru dźerźimy naſchich herbſkich wótzow rěcźe a wašnjonjow.

S **Nakez.** Kaž po ſyłej Němſkej, tak ſałožuja Němcy tež w herbſkej Łužicy wojerſke organiſazije. Jimgdo tu hižo mamy. Sańdźenu ſobotu ſałoži ſo tu organiſazija Stahlhelm. S Wojerez a Budyſchina a blížſcheje wokoliny běchu tu podobne organiſazije ſaſtupjene. Wſchonémſki ſchćerjiſan Berg ſ Budyſchina mějeſche agitaziſku rěcź. Knjeſej rycźerſkubleſcej Kluhy ſ cźeſeſt cźełnichu we nozy piſkaz pſches dwór. Dokelž do taſkich organiſazijow tež ſyłe němſkich Sserbow ſaſtupuja, ſdadźa ſo tež tuſi mytliczźy wjerzeſerſkeje wójny pſchitkhileni byeź.

S **Khróſćeji.** Macźerſan ſo rada dawa, ſrjedźu 3. dez. pop. w 2 hodź. w naſchej herbſkej gruchoje. Lékař tam pſchińdźe.

S **Kamjenza.** Smjertnje ſnjeſeboji wcźera dopołdnja w Sparmannej ſtale 30 lét ſtary dźěłacźer Pawoł Hartmann ſe Brěſnje. Kamjenje w ſtale běchu ho ſypli. Hartmann bu pſchi tym cźeſko na hłowje ſranjeny, tak ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſeź, hdźež hižo pop. ſemrě.

S **Kumwałda.** Cźaſto ſu hižo paduſchi naſchu wokolinu wopytali. Pſched króttkim kradnychu w korcźmje Jeremiaſza w Klipphaufnje zigary, zigarety, a pjenjezy. — Nětko ſu ſaſo ſ żeleſnińſkeho woſa na Kobliczańſkim dwórniſchcźu wulku trubu wodźěłowoju, kiž ſtejeſe Khorle Kalaucha ſłuſcheju, kradnyli. Hacź dotal njeſu paduchow hiſcheże łapili.

S **Habrachcźiż.** Sſmjertnje ſnjeſeboji wcźera pſchi pſcheſjěžowanju na dwórniſchcźu blíſto ſawrócźeju lokomotiwu wjednik ſ Cźeſkoſłowakſkeje. Snjeſeboženy je wojenjeny.

Se **Zitawy.** Cźeſke njeſeboſe ſta ſo wcźera dop. na Schillerſkej dróhy. Cźežiły auto, kotrejž měſchčanſki twarz Clemens wodźeſche, pſchejedże tam 40 lét ſtareho kołejſkeho dźěłacźerja Khorlu Hübnera ſ Rychbacha. Snjeſeboženo dowjeſechu do khorownje, tola hižo popołdnju tam ſemrě. Clemens ſtorka winu na njeſreju na Hübnera, kiž je ho pjecźa ſ tym ſamyliéj dał, ſo běchu jemu ſ jeneho pſched nim jědźacźeho woſa pſchiłikwali. Tak běſche leż tru- bjenje auta pſchełhłyſchał.

S **Kulowa.** We Dubrjenku běſche bur S. ſwinjo ſarěſał. Kaž je to dobre waſchnje, chcyſche nětko S. ſwojemu nanej w Hóſtu tež kołbaſu donjeſeź. Duhy wo puczu ſałoži S. w Kulowje do korcźmy. Dobri ſuſodźa tam běchu a tak ſo karanczk po karanczku wupi. Napoſledk ſjědźu tež kołbaſu. Nječo we tol Pſchichodnu njedźelu wza S. druhu kołbaſu ſobu a pſchepoda ju po ſemſkach ſwojemu nanej. Tola tej nan ſłoji duzy wote mnje do korcźmy. Tam jemu dobri ſuſodźa ſajo ſkoro zuły ro- baju wurěcźowachu. Jenoź mały rózt pſchinjeſe nan ſkónźe- nje macźeri domoj.

S **Wojerez.** Cźežko ſnjeſeboji kaplan tudomniſcheje katoliſſeje ſyrkwje k. Klapper. Won jědźeſche wjecźor na motorſkim kole ſ Kulowa do Wojerez. Blížo Mengow pſchijedźe jemu wós napſchećo, kotrehož pak ſo Klapper pſchepoźe dohłada, dokelž njeměješche wós žaneje ſwěty. Prje- dy hacź móžeſche ſo wuwinyć, ſrały P. do woja, cźišmy ſo ſ kola a woſta bjes wědomja leżo. Połoncź njeſtarajne

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 28. nowembra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:
(Kurs wotta za 10 miljonow)

Dolar	4 190 000	ſtaniowſki frank	22 250
ſwjedźerſki punt	19 430 000	cźkſłowſki króna	12 570
ſchwajcarſki frank	80 870	10 mil. półit. mark.	79 600

W pjenjezach wežera ſanjcho pſchemjenjenja njebě.

Efektowe kursy běchu wežera na Barlinſkej burſy ſkruczene. Tež wójnſke pożczonka łapiſa ſ 810—830 miljardami prozentow wyſchiche kursy.

Na **produktowych wikach** žito ſwoju płaczijnu ſakhowa, dokelž ſo ſ Ameriki ſaho wyſchiche płaczijny powěcźu. We- muzy drje hiſchcźe płche wjele wobrota njeběſ, tola ſo ſo, ſo bydźe pożadanje ja nju bórſy wjetſche. We wonjeſchkach a wotrubach njebě ſanych wulkich wobrotow. Wežera płaczeſche zentnaſ

w Lublinu

pſchenizy 10—10,50 roſki 10—10,30 jećmjenja nałkſnuho 11,50—12,50 wowſa 8—8,75 běrnow 2,40—2,80 hr.

w Barlinje:

pſchenizy 10,70—11,15 roſki 10,35—10,55 jećmjenja nałkſnu. 11—12,30 naſjunn. 9,50—10,— wowſa 7,95—8,75 hr.

we Wrótſławju:

pſchenizy 11,— roſki 10,60 jećmjenja nałkſnuho 12,25 naſjunnoho 10,25 wowſa 8,25 běrny 2,20 hr.

Wiki wežera w Lubiju: Jeja 18—20 pf., huſy 1—1,50 butra 1,10—1,25 hr.

Wiki wežera w Shorjelu: Huſy 1,20 wlóſke worſchki 55—80 pf.

Wiki wežera w Khocźebuzu: Butra punt 2,10—2,20, jeja 20 pf., huſy 1,10—1,20 kury ſchtuka 2,50—4,— wuhory 2,50 liny 2,30 karpy 1,40 ſchcźuki 1,50 bóły a cźerwjeny kał 15 pf.

Sćinnjaze wiki tam. Na nje bóchu pſchiwjeſli 870 proſatow a 101 běhakow. Wone płaczachu

	małe	ſrjedźe	wulke
Proſata	8—14	14—20	20—25 hr.
běhaki	25—50	50—85	85—130 hr.

Na pſchedań:

Jałoſza, ſnjezelna, we Wyſokej cźo. 36 p. Kamjenza.

Dźiwo. ſrjedźe khójnowe, 40—45 łoſow, na Miłoczańſkich honach nje Reſſez tonowej tłóczeńce, njedźelu 30. t. m. pop. w 1 hodź.

Krowa, młoda dźiła, żyſna do cźehnjenja, w Budyſchinje pſchi półnym hrodźiſu cźo. 8.

Sso pytaja:

Schewiki wuczobnik. Cł. Wehner w Kamjenzu

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Žito na wikach doßaha, ale žadane płaczijny łupzy njeſłu ſwólniwi pſchiſwoliecź. Wobrot w źiczje je ſpokojazy, w muzy ſnadny. Tendenza: mérna.

Dop. ¾12 hodź.: Wiki ſo njepſcheměnichu. Tendenza kaž pſched hodźinu.

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.
Žito a wołijowe ſmjwo po 1000 kg, ſewjaſ 100 kg.
wſchitko we Lotej Lehnizje.

	27. 11.	26. 11.		27. 11.	26. 11.
Pſchenica	218-228	218-224	ranſ. wobſtejdź	16,70	16-16,70
roſka	207-211	207-211	wach. melaſa	8,50	8,50
nałěl. jećmjeń	220-246	220-246	ſerabella	11-12,00	11-12,00
naſ. jećmjeń			běrnaze ſrucźki	18-18,6	18-18,25
wowſ	168-175	168-175	ſyny	21-21,50	21-22
łuſtrina: Maiſ)	206-208	—	mo'a	17-18,00	17-18,00
pſchenicz. mała	29-32,5	29-32,00	ſana wołſchſi	25,50-26	25-26,00
rjana muka	28-31,50	28-31,00	mołre łupzy	12-14,00	12-14,00
pſchenicź. wotr.	13-13,80	13-13,80	ołe łupzy	15-17,00	15—17
rjane wotrubi	12,40	11-12,40	ſuno, 50 kg	3,05-3,25	3,05-3,25
rapſ	400	390-400	ſ oma, rjana	1,10-1,30	1,0 -1,15
lane ſymjo	410-420	410-420	„ pſchenicź.	1,10-1,30	1,00-1,15
hrach	21-23	20-23	„ wowſowe	1,00-1,2	0,80-1,00
pjeluſchki	15-16,50	15-16,50	„ jećmja	1,00-1,20	0,90-1,00

Płaczijny rěſneho ſkotu na Drjezdźanſkich ſkótnych wikach.
27. **nowembra:**

24 wołow, 3 bykow, 16 jałojzow a krowow, 554 cźelatow, 154 wowzow, 363 ſwinj.

Płaczijny ſa
howjada: kaž pondźelu;
cźelata: 1. 56—60, 2. 50—54, 3. 40—46,
wowzy: 1 36—42, 2. 26—30, 3. 25—28
ſwinje: 1. 70—74, 2. 77—79, 3. 66—69, 4. 60—69, 5. 60—64.

Wiczne płaczijny wežera	**w Kamjenzu** (a 1 zentn.)	**w Lublinu** (a 1 zentn.)
Wěcho po ſtotej ſrjewnje	10,00—10.50	10.00—10 50
Wyſcheja	10,00 —10.30	10.00 — 10,30
Jećmjeń	11,00 —12.00	11,00—12.00
Wowſ	8.00—8,75	8,00—8,75
Sſyno	3,00—4,00	3,00—4,00
Sſkoma, ſ maſch. młócź.	1,50	1,10—1,60
Sſkoma, ſ ſaſkłanju	1,40	
Sſkoma, ſ ruku młóczena	—	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja	2,40—2,80	2,40—2,80
„ hacź na żeleſnizu	—	—
Butra kg	4,40—5,00	4,40—5,00
Jeja	0.19—0,20	0,16—0,18
Pſchećežne wotrubi	—	6.50—7,00
Rjane wotrubi	—	6 50—6.75
Pſchećežna muka	—	17,00—18,00
Rjana muka	—	16,00—17,00
Proſjata, wulke	—	—
„ ſrjedźe	—	—
„ małe	—	—

ho wo njeho, ale jědźeše pjekńje bale. Kaplan Plapper je žebi cźežko mosny ſtichaſt a wobrucźa ſtamak.

S Krotna. Na puću ſ Hermſdorfa-Luthena na„ maka leśnik cźěle młodeho muſźeſkeho a młodeje holzy, kiž staj, taž ho ſoa, hromadźe do ſmjerćje ſchloj. Bóbla muſźeſkeho cźěła leżeſche revolwer. Cźěle leźiteſ hižo ſ najmjenſcha 5 njedźel w lěsu. Schtó morwej ſtaj, njeſhodźeſche ho hacź dotal kwěćicź.

Towarſtwowski powěſtnik.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma pjatk wječor 1/8 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi přińć. Mamy noweho načolnika a so na swjedźeń přihotujemy. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Khrósćicach ma wutoru, 2. dec., wječor we 8 hodź. pola Wjenkec swoju zhromadźiznu, na kotruž so wšě aktivne a pasivne sobustawy a zajimancy Sokoła přeprošuja. Nowe sobustawy so přijimaju.

Kołejźezne tow. „Błysk“ w Haslowje ma srjedu, 3. decembra, wječor 1/8 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu. Wšitcy njech wěſće přindu.

Serbſke towarſtwo „Zerja“. Spěwny wotrjad ma wutoru, 2. decembra, wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje.

Serb. tow. „Jutrnica“ w Njeswačidle změje přich. njedźelu pop. 1/4 hodź. swoje měsačne posedźenje w knježim hoſćencu. Knjez Henka-Łuhowski pokračuje ze swojim přednoškom. Wažnych należnoſcow dla bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo.

Serb. tow. „Cornoból“ w Drježdźanach ma ſtwórtk, 4. hodownika, wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu, pjatk, 5. hodownika, přednoſk na žurle „Odeim“ Carusſtraße 26; I. dźěl: „Serbſka Łužica“ ze ſwětłowymi wobrazami. Wšě ſobuſtawy ſu proſene, zo bychu w ſerbſkej draſće přišłe. Přiſtup płaći 30 pjenježkow.

Předsyda.

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdźanach, woswjeći 75-lětne wopomnjeće ſerb. kemši njedźelu, 30. nov. rano 1/8 hodź. ze ſwjatočnej Božej mšu w kapali pola šěrych ſotrow na Käufferſtraße w katolſkej ſwětłowni.

Spěw. tow. „Sołobik“ w Sowrjecach ma póndźelu, 1. dec., wječor 3/4 hodź. ſpěwanje. Heſło: „Wšitcy z dypkom.“

Předsydstwo.

Kaſino młodych ratarjow w Baćonju ma njedźelu, 30. novembra, pop. w 3 hodź. měsačnu zhromadźiznu we Smolic hoſćencu. Wšitke ſobuſtawy ſo z tutym najwutrobniſo přeprošuja. Kóždy dyrbi přińć a to z dypkom.

Předsydstwo.

Zwjazk Serbſkeho Ratarſkeho Dorosta ma póndźelu, 8. decembra 1924, pop. w 2 hodź. zhromadźiznu předsydſtwa a wubjerka we hoſćencu „Němſki kněžor“. W 4 hodź. je zjawna zhromadźizna k załoženju noweho towarſtwa.

Předsydstwo.

Sokolſkim jednotam. Připoſłane Wam naprašowanske liſćiny prošu wšitke hnydom wobdźełać a hnydom, najpozdźišo hač do njedźele 30. XI., podpisanemu wróćić.

Jednaćel.

Khwaćanske ſerbske towarſtwo ma njedźelu, 30. novembra, pop. w 4 hodź. pola knjeza Šołty měſanu zhromadźiznu. Njech wšě ſobuſtawy wěſće přindu.

Předsydstwo.

Serbſkim towarſtwam. Bloki zaſtupnych liſćikow, rejwanſke knefle, ſerbſke khorhojćki k přityknjenju jako ſwjedźeńſke znamješka a wjetše k wudebjenju měſtnoſcow mamy w Domowinje na ſkładźe.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźěł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Njedźelu, 30 novembra, je naš wobkhod hač do 6 hodź. wječor wotewrjeny!

Přinjesu wulke dźěłby po spodźiwnje tunich płaćiznach:

Dźělbu žonjacych mantlow w najlěpšim wuwjedźenju wot 12.50 hr. sem
„ žonjacych drastow najlěpšich kajkoſcow „ 8.— „ „
„ dźěćacych drastow a mantlow „ 3.— „ „
„ hólcacych wobleków wuznamneje kajkoſće „ 8.— „ „
„ mužacych jupow (Ueberknöpfer) „ 18.— „ „

Prošu wopytajće mje a budźeće spokojeni!

Dźělbu mužacych wobleków, ulſtrow, lodowych mantlow, gumijowych mantlow najlěpšich kajkoſcow a najſwědomišišich wuwjedźenjow po spodźiwnje tunich płaćiznach.
„ muž. klobukow wot 2.— hr. ſem, ſport. čapkow wot 1.50 hr. ſem
„ tkanin. a velór. zbytkow, košlac. ſukna a barchenta, gardinow

Moje poſkićenja su bjez konkurency tunje!

Telefon čo. 12 **Welsec kupny dom w Kulowje.** Załoženy 1868

Zjawna zhromadźizna wolerjow w Radworju.

Njedźelu, 30. novembra, pop. w 4 hodź. w Šmitkec hoſćencu „K jandźelej“ w Radworju.

Referent: Měšćanski zaſtupjeŕ **Weinecke z Budyšina** wo themje:

Demokratija jako móſt k ludowemu zjednoćenſtwu“.

Swobodne wuprajenje. **Němſka demokratiſka ſtrona.**

Hoſćenc „K wokřewjenju“ we Splóſku!

Jutře **ſobotu, njedźelu** a **dalše dny**

ſo kózłopiwo toči

najl. kózłokolbaſki,

K temu přećelnje přeproſujetaj

B. Mahler a mandźelſka.

Drjewowa awkcija.

Přichodnu **ſobotu, 29. novembra,** dop. w 10 hodź. na Ralbičanſkej leżomnoſći (wyše hata) na

50-60 losow ſtejaceho knójnow. drjewa

za hotowe pjenezy na přeſadźowanje předawa. Kupcy ſchromadźeja ſo w lěſu.

Wobſedźeŕ.

Po jara

poniženych płaćiznach

a tak tunjo kaž je někak možno, poručam we wulkim wubjerku mužace wobleki, wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, dobre krute zymske jupy, manchestrowe wobleki za mužow, młodźencow, hólcow, dźěći, pacholace a hólcace jupy, ſylne kožano-ſuknjane kholowy čorneje, oruneje a módreje barby, manchestrowe kholowy, Breechesowe kholowy z tkaninow, manchestra a korda, jaki do dźěła, kholowy za młodźencow, pacholow a hólcow, krótke a lacowe kholowy, lacy do dźěła, kholowy ze šěrokim hornim dźělom, čorne ſuknjane paletowy, ulſtrowe paletowy, zwjerſnikowe paletowy a. t. d.

A. zw. Mengeroweje nasl.

(měješeł Woldemar Menger)

w Budyšinje na ſerbſkich hrjebjach 6.

Transport młodych, wyſokoſćelnych rańšopruſkich

kruwow

a

jałojcow

transport **rańšopruſkich koni** ſteji wot ſoboty, 29. novembra, pola

kótneho wikowarja Lehmanna w knježem hoſćencu w Njeswačidle płaćiny hódno na předań.

Zamjenjam teſ na rězny ſkót.

Wjesna leżomnoſć

z bydlenjom, do kotrehož móže ſo hnydom začahnyć, ze zahrodu, hoſpodarſk. twarjenjom a z nihdźe 2 kórcomaj pola je při 5000.— hr. napłaćenja hnydom na předań. Wobhladnuć móže ſo wšędnje. Dalše wukaże **Pawoł Juſt w Budyšinje** na Bismarck. dr. 12 delka

Sportowe črije

w bohatem wubjerku

Oschatzſke filcowe twory

we wšěch wuwjedźenjach

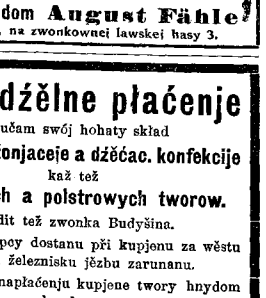

Wobhladźenje moje wokna!

Wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje, na zwonkownej lawſkej hasy 3.

Na podźělne płaćenje

poručam ſwój hohaty ſkład

mužaceje, žonjaceje a dźěćac. konfekcije

kaž też

meblowych a polſtrowych tworow.

Kredit też zwonka Budyšina.

Wonkowni kupcy dostanu při kupjenu za wěſtu ſummu železniſku jězbu zarunanu.

Po hotowym napłaćenju kupjene twory hnydom ſobu dawam.

Carl Horn nasl.

meblowy a tworowy kreditny dom

w Budyšinje

na hłownym torhošću rožk jerjoweje hasy 2 I.

Masěr Lippmann

w Budyšinje

na drjewowych wikach 3.

Ručne hodźiny wot ſrjedy hač do ſoboty 9—12 a 2—6 hodź.

Pony

Poručam ſwoje wulki wuběr pjchepałtow, měšćanſkich a pjchebjabowych powjaſow, podpotołkow.

Stoju tuh i radźe.

Wagnerowa w Budyšinje pjched ſchulcſſkimi wrotami čo. 9.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Waštoty

(Hobelbänke)

za blidarjow, wojnarjow, dilетantow (lubowarjow) poruča

fabrika drjewjanych tworow

Otto Käppler

na Hošic hasy 23.

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnoćach a wšelakich měšenjach poruča jako wosebitoſć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hemmann

na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Strowe ſuche

lane ſymjo

kupuje

Schkommodau

wolenica we Wojerecach, telefon 65.

Na 2 kórcaj pola w Zeŕeri

je hnydom na předań.

Dalše wukaże wudawarſtwo „Serb. Now.“ Jeli ruče ſo rozſudźeć kupcy chcyli ſo zamołwić.

3000 hr.

ſo jako 1. hypotheka pyta. Wupožčerjo móža wobydlenje doſtać, do kotrehož móža hnydom začahnyć a njech ſwoje adroſy na wudawarſtwo „Serb. Nowin“ zapodźa.

Kundros

je na předań w Lěſkej čo. 12

Kupujeće za hodownu potrjebu

wołmjane a bałmjane twory

a

hotowu drastu

pola firmy

W. Häcker na žitnej hasy 7.

Załožena 1852 Załožena 1852

Gardiny . . . metr po 60 pj.
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hiptki 60 pj., wołma 1 hr.
wóſkowane přikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawſkej hasy 10.

Rukawcy, barchent, wołma, **mužace a žonjace koše** poruča derje a tunjo
K. Symmank w Budyšinje
na Lubijeſkej drózy 12.
Žane klamy Rěči ſerbſki.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornčeſkej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace maſiny, mantle a šlawchi. Samena wuporjedź.

Rěčnik dr. E. Schuster

kenclija w Budyšinje

na Wettinſkej drózy 481.

Přiloha k číslu 278 „Serb. Nowin“

P'atk, 28. novembra 1924.

Wuspěch 2. serbskeje wumělskeje wustajenzy.

Podał Max Schtrympa.

Hdyž loni serbske wumělske towarstwo swoju wustajenzu do zjawnoscje stwri, njewědźeshe nichtó, kak budże so serbski lud k temu stajiś. Wichtk tola nasch serbski lud swjetschego dźela z burow wobstejy, a ratarjo so bóle za polcz a kolbasu zajimuja, dyžli za wumělstwo. Worschta widźelanych pat je w serbskim ludu chětro znadna. Wšetke tehodla wot najpomjenjeneho towarstwa wjele dwérjene abo riskérowane, a dyrbjachmy dwělowacz, hacz budże serbska wumělska wustajenza nětchto trajaze abo nic.

Psched krótkim skónczena 2. wustajenza powinczi nasch, kak daloko so samór towarstwa hodźi pschewjesc. Mózne wuhonom dopredka rjez, to smy i wuspěchom nascheje 2. wustajenzy pokopom. Němska kritika je k wustajenzy pschiwomnila, so wona njeje wobshérnischa, ale bohatscha hacz 1. wustajenza, a jeje trjadowanje wézywustopnische. Pschi prénjej wustajenzy smy zhebi zami wédomi byli, so smeje swoje zlabotze. Durbjachmy pak je tehdy zobuwacz, jenoz jo bychmy sapocząk mělu a naschu mysl pschewjesc mohli. Nětk pak je zlabosze wurunacz, to bósche lětsa nasche prózowanje, a kritika nam wobtkuczi, so smy dopredka pschischli. Budźemy pschi pschichodnej wustajenzy hischcze dalsche postupy czinicz. 2. wustajenzu je samostatnym njejsmy wobshérnischim czinili. Chtychmy pak jeje bohatosć połobczinczy, schtoz je so nam derje radźiło. Wobrazy bérhu i wjetschego dźela je serbskich hasnjow abo i historije wsate, abo pschedstajachu luźske krajiny, a tak mějesche wustajenza wojezbity serbski wutnam, schtoz bóchmy też dozpjecz chzyli. Wustajenza bé też siwonowuje wobwobaczena z tym, so mózachmy jenoho nowoho serbskeho molerja sa nasch dobjecz. Też na pasiwnym boku mamy wulpech, kotryż njechamy pschewidźecz. Wustajenza je pokasała, so je so też w naschim ludu wozada pschecziwo wumělstwa namakała, kotrež postup serbskeho wumělstwa i wulkim sajmom wobsedźuje a podpjera. Sm wopytowarjo, kotžiž ke kóždej wustajenzy pschidu, tola też wopytowarjo z dalschich stron Luźiy, a też z Bluna a Bloow su sem pschikkwatali. Sajim je so też w tym pokasał, so je so wulki dźel wobrazow pschedał.

S wulkej wozadu sady so, kotraż na dorosumjenje sa nas, mózemy a chcemy w naschich dźelach potkroczicz. Hdyž sredźi naschego towarstwa hacz dotal wobshérnische wuhotowanje njedowolischu, dha pak chczemy i pschihotami sa pschichodnu wustajenzu hižo nětke sapoczecz a zu na shérschu spomoz stajicz. Pschichodnu wustajenzu po możnosći powjetschimy a z wjetschej reklamu wobdamy a pschihotujemy, so bychmy hischcze wjele wjetschi wopyt dozpěli. Naschich dobroczelow pak we swólniwu podpjeru proszymy.

Towarstwowe zjiwjenje.

W kóždym towarstwje su sobustawy, niz so bychu swérnje k towarstwu stali a sobu so prózowali, ale stajnje na prěki dźiwali, mér kazyli a rozwicze towarstwa hazyli. Tutym chzu powjerznje sasady podaez, kotreż njech zebi pschecziwjakaja a za wushi sapiwaja.

Najerjedy 10 kasnjow la kazerjow w towarstwje:

1. Nječ schpatnje wo twojim towarstwje pschi kóždej móznej sdźiwosći a hnu so, każ jara jenoż mózno.
2. Hroż stajnje, so wustupischi, njeúdże-li wschu po twoj jei woli a hlowje.
3. Njesapomń, so nasch kóżdemu mózneum cżłowjeżej nabrochnje roskkasez, so by se skutkowanjom twojeho towarstwa zyle njepokopom.
4. Hdyž sy so i jenym towarischom roskorił a snjepschecżeliż, wjecz so na zylym towarstwje a daj jemu to nadosez sacżucz.
5. Podpjerawuj wschdy, kotžiž za towarstwo dźelaja, to jenoż cżłowjeżskakomnosće abo nětczeho sakonjstwa abu hamo wosobinskeho wuzitka dla cżinja. Hladaj pak so kedźsłowje, so sam nicżo za towarstwo njecżinisch a zaneho sakonjstwa njepschijimasch, so njebychu na tebje runje tak tukali. Sakomdź cżasto shromadźiny, wosebje kózou wažnu.
6. Wuzasnuj kóżdemu, kotryż njeje sobustaw, kak mjelko towarstwo sarjadowane byez, hladaj pak kedźbliwje, so we shnojim towarstwje sanym zenje nicżo we tym njepriniesli.
7. Njerécz zenje a nikdy chwalobnje wo wulwolenych sostarpjerjach twojeje organizazije, kotžiž za twoje a jeje polépschenje dźelaja.
8. Sdy-li mudrischi hacz druhi, każ kedźbliwje na to, doniż jedyn z pschednostnow nětczich smylk njeczini. Potom so na njeho wat a jeho rosebjez, ale i twojej lépschej mysliczki pak na kóżdy pad tak dolho czakaj, a njepscheradź prjedy na zane waschnje.
9. Njesapomń, jo maich stajnje hinajschcheho ménjenja bycz, każ wschitzi druzy a bynjcz cżi jenoshlósnje byli; masch prinzipielnje opozijiju cżinicz, ty maich bycz sól a popjerz shromadźiny. Njeby-li tu tebje było, by shromadźizna njepłodna, haj bjes wulpecha była.
10. Trzechi junu schtó w twojim smyslu nécżto nowe, potom récz jemu tola napschecżo a budź hinajschcheho ménjenja, hewak njeby dźe t u t ó n byt, kotryż wschu lépje wé, hdyž tole cżinisch, smésch ho nadawacz, a budźesch — i najmjenschcha wot cżrjódy hlupakow, a prózdnych hlowow a na prénjej mésnje wot zwólby wotrodźenzow — sa „mudru hlowczku“ a sa „praweho muża“ wobdźiwany.

K podrowanju a snicżenju towarstwoweho zjiwjenja znadź stuja tute zatprizke 10 kasni:

1. Njerwopytuj zaneje shromadźiny twojeho towarstwa.
2. Dźesch-li pat tam tola ras, pschiduj pozdze.
3. Pschihotuje-li so schto wobzbite, znadź swjedżen, nowe wustawki a podobne, wotnam wschi pschihoty a prózowanje towarschow a pschednostnstwa sa zyle wopacne.
4. Spiecżuj so wschém wothłosowanjam a postajenjam towarstwa.
5. Njepschijimuj nihdy zaneho sakonjstwa, dokelż je lépje kritisowacz, hacz sam sobu dźelacz.
6. Rajebacz teho cżuj so ranjeny, hdyž njejsy k dźelu do wubjerka pozdany. Sdy-li pak tola żadany, njethodź do wubjerkowho posedżenja.
7. Pozdza-li pschedźoda twoje ménjenje, wotmołw, so nimasch nicżo wustajicz a pschijimnicz. Potom pak wschém rozkladuj, kak mohło wschu hinak a lépje bycz.
8. Cżuj jenoż najnusnische, hdyż pak druzy njeseběcżinje cżaj a dźelo a pjenjesy wopruja, wołskorkuj jich jako sbeżicznych a sbrosiwich.
9. Pschinoschki saptacz stajnje jako połedni abo do zyła njeptacz a swar stajnje, to tu njeterbowschi wuspołe.
10. Njestaraj so zenje wo dobnycze nowych sobustawow, to njech tón a tamny cżini, haj samo: wobaraj druhim zastup.

M. H.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi w Budyschinje na 1. adwentsku njedźelu rano we 8 hodź. farat Tyscher serbsku spowjedź a zyw. wotkazanje, dop. we 9 hodź. farer Rada serbsku Bozu służbu a 1/11 hodź. němske dźesiskomunischenje. Wutoru pop. we 5 hodź. we Slonej Barschcji (w Wjesołez kuble) němska a we Jenkezach (w Schorschez kuble) serb. adwentska nutrnosć. — Wutrnjeli sw: 14. 11. morwonarodźeny syn Oty Moza Vogela, palcża na Zidowje. — 17. Lina Martha Herzez i Wiskopiz, na Zidowje, 61 l. 1 m. 2 d.

K r a i n o z u r k w i n s k e j s h r o m a d ź e n s t w o w Budyschinje na rózowej haży 31. Njedźelu dop. 1/11 hodź. njedźelska schula. Pop. 1/24 hodźin adwentska zwjatoczna nosć wujatka młodźiny za rosdźiwk. schcheżez. Wjeczor 1/8 hodźin shromadźizna. Wutoru wjeczor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rosdźiwk. schcheżez. Sa nalodźenzow a hrjedu za nkode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina. — K. shromadźenstwowy wothladar Zimmermann i Budyschina swéje biblijske hodźiny wjeczor 1/8 hodźin: w Kunnewalze, wutoru pola swjed. Mérczinowcje w Bélej Horje, srjedu w diakonijowni we Wilkowizach a pjatk pola Daumlerez hnódźby w Trjebjenizy.

S **Bukz.** 1. njedźelu zwj. adventa rano 1/8 hodź. serbska i powjedź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boza służba. Pop. 1/3 hodź. serbska spowjedź.

S **Budestez.** Na dniu 1. adventa smeje farat Bórz rano 1/8 hodź. serbsku spowjedź, farat Domaschka dopoldnja 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske predowanje. Popołdnju w 3 hodź. kemischenje za dźesi. Sstrjedu popołdnju w 4 hodź. shromadźizna schcheżez. towarstwa zonow.

S **Budyschinka.** 1. advent dop. w 9 hodź. so serbske predowanje cżita.

S **Barta.** 1. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemischenje. — Sstrjedu, 3. dez., wjeczor w 7 hodź. adventska zwjatoczna zónschka towarstwa na schuli.

S **Hucżinu.** 1. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boza służba.

S **Hrodźischczu.** 1. njedź. adventa rano we 8 hodź. je serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemischenje.

S **Hornjeho Wujeżda.** 1. advent dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemischenje. Sstrjedu, 3. dez., pop. w 3 hodź. adventska nutrnosć pola Nječez we Wulkim Wosyku. Wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina na farje. Schtwórtk wjeczor 1/8 hodź. hodownu wjeczor je spewanzi a pschednoschkami, nuhotowany wot zónskeho towarstwa k lépschemu wobradźenja we wosadze. Pjatk, pop. w 3 hodź. adventska nutrnosć pola Kralez w Hlupojnzy.

S **Khwaczij.** 1. njedź. adventa rano 1/9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemischenje. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. zónske towarstwo. — Semrěl: Khorla Emil Janasch, fabrikkski dźelaczer w Khwaczijach, 47 l. 9 m. 29 d.

S **Klukscha-.** 1. njedź. adventa ludże rano we 8 hodź. serbska i powjedź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boza służba. Popołdnju 1/3 hodź. shromadźizna młodych holzow na farje.

S **Lupoze.** 1. njedź. zwj. adventa dop. w 9 hodź. serbska Boza służba, 1/11 hodź. Boza służba za dźesi na farje.

S **Malschez.** 1. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemischenje, 1/12 hodź. dźesiskemischenje. W 3 hodź. zónske towarstwo pola Lipiczez a sjednoczenje młodych holzow na farje. — Semrěli wot 17. hacz 23. nahymnika: August Lubich, khěżer w Malschezach, 62 l. 6 m. 18 d. — Jan Herbert Mikwarjez, njemandź. ß. w Dobroschezach, 81/2 měsaza. — Wylhelmina Martha, Moriza Richarda Meltki, żonoscżerja w Brěsnizy w. dź. 16 l. — Madsena swob. Schenkowa, wobydlerka w D. Hórzu, 81 l. 6 m. — Hana Marta, Maza Scholtki, khěżerja w D. Hórzy mandź. 36 l. 6 m. 23 d. — Sstrjedu w 3 hodź. serbska adventske nutrnosć w Hórczanskej schuli. — Schtwórtk wjeczor we 7 hodź. tehorunja pola kubleria Pětschki w Brěsnizy.

S **Minakela.** 1. advent rano we 8 hodź. serbska spowjedź, we 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemischenje.

S **Nuzaczij.** 1. adventa dop. w 9 hodź. němska Boza służba, predowanje so cżita.

S **Nieswaczidła.** 1. advent rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boza służba. — Pop. w 2 hodź. kemischenje za dźesi. — Sstrjedu pop. 1/26 hodź. serbska adventska nutrnosć je spowjedźu w Khrjowje. — Pjatk pop. w 5 hodź. serbska adventska nutrnosć je spowjedźu we Wulkim Pschesdorjenu.

S **Porschiz.** 1. advent rano 1/8 hodź. serbske Boze wotkazanje, dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boza służba. Pop. 1/2 hodź. dźesiskemischenje. 1/3 hodź. schcheżez. towarstwo mjodźenzow. Wunoschk kolektky 50 hr.

S **Nakez.** 1. njedź. zwj. adventa dop., w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boza służba.

S **Wóschinka.** 1. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemischenje. Sóerka.

Wladźisław Reymont.

Nobelowe myto sa literarne dźeło 1924 bósta p ó l s k i s p i s o w a c z e l Wladźisław Reymont za swój roman „Burja“. Wón je pódla Sienkiewicza najschlachotnischi sastupjeż moderneje polskeje literatury. Jeho spisy, kotreż je w běhu swojeje 30 letneje dźeławoseje spisank, pjelnja maku knihownju. Je dże jich na 330. Reymont spyta ko na wschich polach spisowaczelskeho wumjenstwa. Spisaschе nowelle, romany, esfaye a też zyłu thopizu stawiznistich knihi. Mjes nimi je najznaczischa roman „Posledni polski żejm“, kotryż cżask kjeżeho dźekenja Polskeje wopisuje. Najradscho sabéracze so je knjerzom na zeswischczu, wosebje jimajsche jeho dóht wokolo cżahnych krajczkich cżrjódow, kotreż běchu we kézorskej Rusczi, ke kotreż Polska hacz pschez nékotrymi létami klutschische, hischcze hacz do poslednich ldźeżbatkow i domow a na wjach pytane ludźiczka. Wo tutym tżemje spisalsche dwaj wulkotnaj romanaj „Komedianta“ a „Ziranje“, w kotrymajz spisowaczel zwjonje tutehu ludźiske we wopraudźitoscżi rysuje.

Jeho realistiska dopomina na ruskeho spisowaczela Gorka, z kotrymż ma w rysowanju wosebom wésta buchownu znajomnosć. Wschédne zjiwjenje w polskim mésce Lodź wopisuje w romanje „Sslubjeny kraj“ a zhoji i nim mésnu wécżny pomnik. Wjazore sbérki naturalistiskich novellow, zyłu cżrjódu porcelanczkow, w kotrychż jasno do zjiwjenja hrajeżskeho ludźika pschima — pschirunoj powedanczko „Lilli“ —, su hnédkoljo jeho do nohrajnje rosmnoschazeho wulkeho talenta. Najwyschischi skhodźenk je w hišo napowmjenym romanje „Burja“ dozpél, kotryż bu i Nobelowym mytom wuznamenjenemu. Tutón wudźélk rysuje burske zjiwjenje w Pólšcz. Reymont, kiż w 56. lécże zjiwjenskim steji, je so w mésce Lodźi narodźił, studowasche we Warschawje a poda so połdźesch do Parija, hdżež dołhe léta pschebywasche. S Francozskeje so wrócżiwschi, běsche zyły w Warschawje a w mésta ch Sakopanym, kupjele w haliczanskich Tatrach. Pschejemy mytowanemu hratrowskeho naroda wjele sboża sa pschichod a jeho kulturne dźeło.

Přikłepk.

* **Najwjetscha dalokotepjerńa zyżleje Europy** so w bliżschim cżasu w Hamburku dotwari. Hamburg je wot spocżatka praschenje dalokotepjerńa nanajbóle spěchowak. Hdyż běsche po wójnje wobezbe je tej nusa na tepidlach wulka, pschinóżdechu ludźo na mutkl, kak by so w tiwernjach nastata para k tepjernju wuzicz hodźała. Hamburkska milinarnja słaji tutu mutkl jako prénju do złutka. Schézej twarjenjow, tiż w bliskosći leża, sastara se jowoj zbytkej par. Tu, każ też podsdźicho, wuzicho so bjez do chézow sattwarjene zentralne parne- a powétrowe tepjerńe. W pschichodnym lécże pschsłamkuj so tutym 6 hischcze 18 dalschich twarjenjow, njes nimi też radniza, wschelake banki a wschc chéże njemieschcze hasby. S tym bé dopokasane, so je mózno, wulke dźéle mésta se dalenege tepjerńe tżem i cżopłotu sasiaracz. Najważniische pak je, so po pschi tym pisches sfeczina wubla salutowa, haczrunjez po hischcze wyschze tebo wulki dźél paru jako cżerjaza mós sa maschinu wuzi. Też tepjerńe w jednotliwych khéżach bésche ludźom i tym salutowane. W bliżschich dnjach dotwari so powjetschena dalokotepjernja, tiż budże pjeches 50 wulkich chézow, kiż su na 10 km. wot tepjerńe zhalene, i cżopłotu sastarowacz. Para puschcza so po wulkich żelezinych rokach do zdalenych domow. Też druhe mésta, każ Kiel, Barmen, Barlin, Schwerin a Braunschweig su sebi Hamburz sa pschikład wsate a dalokotepjerńe założże abo to hischcze w bliżschim cżasu cżinja. W cżażu, hdżež dyrbi so se wschém lutowacz, budża drje bórsh hischcze dalsche mésta sczéhowacz.

*** Wonjerješerjenje zyrkwje.** Do pódlanšteje rumnoščje zyrkwje w Konjezach, Libježanskim pšichedměšcje, žo nutskamachu. Hačrunjež dyrbjachu njekhmanišy tole hižo wot wonka widžeć, žo na tutym městnje žo bohatitwo njetkowa, rožbichu njedźiwajšy teho wokna a dobychu žo nuts. Tu dotamachu žo do notoweho kaschćika, rostorhachu wschitko, a samaschu sežkny na njeschwarne waschnje. — Take njeschto móže drje jenož hkuba složena mkodźina cźiniež, dorosčeny drje je ł cźežka tajkeho njedočinstwa mózny.

*** Barlinska Eifflowa wěža.** Barlin, kiž hač dotal pschewješe „wulkich“ twarjenjow nima, dostanje w bliskich měsazach hobrsku wěžu, kiž je njewschědnje wyhotk. S wopršeda dyrbješe hižo zapoczatk dezembra hotowa być, ale wschelakich winowu dla so harke w nałe ł pschichodnebo léta dotwari. Fundament je žo hižo sawočak wariecź a ma do symy hischcze hotowy być. Nětko je hižo 8 metrow wyšoka wěža natwarjena, kiž samoram rabjioweje wistajeńay słuži. Wona je jenož hromadźe schrubowana, niz pat nytowana, to dy žo lóžo jako wothwarliwa. We wichorach žo mózuje cźumpa a hiba. Nowa wěža ma 18×18 m. schtyrirózkatu podlohu, to je połozana podlohi Eiffloweje wěže. Podkoha leži na schtyrjoch fundamentach ł porzilnowymi izolatorami a je tak psched Božim njewjedrom lépje schtitana. Wěža je zyle se żelesa a nětdże 136 m. wyšoka. Je tak wyschicha, dyžli wěža najwyschschse Barlinskeje zyrkwje. 50 metrow wyšoko je holczeny se 250 wožobow. Holczeny wutwari žo na wobźmaj stronomaj wěže won a tak budże schižeć, kiž je powroczny, podobna. S tuteje wyschiny je hižo kraśny napohlad na autowu dróhu. 120 m. wyšoko je městno sa 80 wožobow pschipramjenje. Kraśny napohlad maja ł tuteho městna na Barlin. Wysche njeho postaji so hobrki zwólnitkomjetak, kiž budże pruhi nad zyłym Barlinom mjetacź. Horje do holczenza a na wuhladne městno jédża jsone stólczki. Nimo tuteho wjedże hischcze na wěžu stódo se 360 schodźenkami. Wěžu twari firma Hein, Lehmann a Comp. Ptaczicź budże na 114 milijonow hrimow. Sslužicź budże pschede wschém tchkrowym depeschami. Też Barlinsenzo a zuły budża rad tutu wěžu wopytowacź a žo se senńskeho prócha ižbźenyć.

*** Poipytne jéża Fleitneroweje łódże.** Fleitnerowa łódź — łódź bez maschinow, motorow a płachtow — jéże drje ł powétrom, kiž njeduje pak wjazy do płachtow, kaž wola starych płachtatych łódkow, ale do wobźeje pschirawjenych wężow —, tuta nowa powétrowa łódź jédźeche sondzene dny wot Kiela do Eckernfördy. Sséahu jeńodźu snamjenicźi sastupjerjo wédomosće a techniki, mjes nimi rektor techniskeje wuhotowje schule ł Charlottenburka, profesor Laaß, tajny radźicźel Flamm, ł łódźetwarjerinje a nnohy druhi wucźerjo a sastupjerjo industrije. Jéżba dopołnja łymanoscź nowoho wunamakanja. Łódź nawjedowasche direktor Fleitner sam.

*** Pabuch ł trošcźowej sphkatwu (Aetherspritze).** Manogelska jeneho měischcźana w Flensburku w nozy wotucźi, dokelž běsche tróschku khorowata. Sawoła swojeho muża a wobaj wobtrucźischtaj, žo běsche lehanja se sjulnym žłóbdojtym dymom napolnjena. Hdyž durje na balkon wotewri, so hy cźeffthym powétre do siwy puschcźika, skoči muž ł balkona do dwora dele a cźekny do blikseje schtomowiny. Nětko hakle spóznaschtaj, so je zuły muž ho chzył kutamacź. Stóstnik běsche do duri wjetschej dźerje wutwjerćak a psches njeju trošcź (Aether) puschcźił. Je chzył jeju pohlusćicź a potom wurubicź. Poddźischo žo wupokasa, so běsche straschny trošcź w jenej Flensburskiej haptuzy pokradnył a chzische žón sa swoje rubźeźnizle dźelo wuzicź. Hnydom prěni ras žo jemu to paradźiło njeje.

*** „Geduro!“, nowy śrédk pschecźiwo rakej.** Prazjski Ckat je nowy śrédk pschecźiwo rakej wunamakał. Tajny radźicźel profesor dr. Lewandowsky w Barlinje je nowy śrédk hižo ł jara dobrym wuspěchom nałožował. Nětko je žo na wunamakarja a też na dr. Subaka, kiž je śrédk jako prěni we Czékłoslowakskej republizi nałožował, wobrocźił, a namjetował, so byschtaj do dalšcheho khromadneho dźela stupiłoj. Nowy śrédk, kiž je po dołonczinym sestajenju mjeno „Geduro!“ dóstał, žo nětkle też w Prazjskich klinikach ł dobrym wuspěchom trjeba. Khori cźasto sa nim cźahaja, dokelž jim jara derje cźini. Tute wunamakanje cźéskoslowakskeho lékarja je hižo w dalschim wukraju wulki sajim wubudźiło.

*** Wožobny dansti paduch.** Kopenhagenska policija pyta jara galantneho paduha, kiž nad njepodpjakane listy starym żonam pschipósćele a dźiwadłowu sałupmu tharitku pschihotowi. Dyž žo nětko stare damy w dźiwadle sabawjeja, wotmoży paduch wschitko ł wobydlenja. Kóždy ras skoro sawostaji papjerku, na kotrejž je pisane: „Nadźijam žo, so seše žo w dźiwadle derje sabawjała. S pschecźelnym postrowom paduch.“

*** Brawe nodpadle.** S Nairobi w ranschej Afrizy žo powjedźe. Pschikrocźowanik a słuzownik hajnik ł Wettern l. h. ł swojej dźowbu na hranicy mjes statom Ugando a Kongo hon'wi na bjerd rinozeroso, kotrehoż chcychu sa musej w Berne l'éwa. Pschi tom ji ho l'ew prašnje rostorha. Wón bóriu wumrě. Jeho dźowka je sama mjes domorodnymi wostała.

*** Woh ń w hřelo stim hradle.** W Hó ł Jokiu 750 budow w Tokiu, kiž běchu žo po wobsednym temperamentu we Japanskej sa tych, kiž běchu siwoju dowólnu hubjeli, natwarili, tam, hdyž běsche ksežorki hród stał. Nětko je sajo na 5000 Indjan bjes bydlenia.

*** Rumjanki ł lodowego cźasa.** S Londona žo powjedźe: W bliskosći Charing brage namakachu pschi pschetwarjenju sawjeżenje 30 stopow pod semju kotcźe, we kotrychž wuckenzaj wuprajchju, so žu powostanki dawno wotemrětych swérjazych družinow ł lodowego cźasa.

*** Spodźiwne patenty.** Sdwěżany pódwojsk budże we pschichodze wulka żonzjaca moda. Runje je žo na tute wunamakanje němski patent pschiwolił. — Psched paduchami wésta kapsa je druhi patent. Pjero w kapsy pschicźinjene, spina tak, so njemóže nichtó kapsu wocźinicź. Kak rad žo cźini, dyž chcejch sam do kapsy? Wunamakar drje je žo też sa to postarał. Cźasy mószkwistaństwa je wotasłim nimo!

*** S lédźom na Mont Everest.** Barlinska „Montagspost“ pschinješe powjesć ł Newyorka: Wójskowy létak Sjednoczenych statow Rolfs, wobhdźeł rekorda we wyschołetenju, dokle létadło na wjerschu hory Mont Everest pschistajicź a w padanskej płaćeźe ko wot tam na semju puschcźicź.

*** Najwjetschi podwodny dróhe na swéce.** Dwar podwodneje dróhi pod Hudsonom w Ameriki je dokónczany. Prezident Coolidge sam je jón dotwaricź pomhał, hdyž ł daloka ł elektriskej pschirownu posłedne rozbuchnjenje nuwjedźa. Podwodna dróha nawjaza Newyork ł Newjerjej. Wšednje móže tam na 46 000 sapschahow a wosow jédźicź.

*** Kotrež o na auto se żelesnym newjasom.** W nozy ke 7. nowembrej 1924 rowjeźe žo mjes Genthinom a Berkowom k tuteho Prichtu autowej ł żelesnym rowjasom. Pschekuja Schlukow ł Magdeburka sadźe žo tuteho rowjasa. Derje bě so ł wuzel schtwórcźu hbleche, mjenujcy sa hodźinu 90 km. a sa bě was tak wyšoko twarjeny, hewak bě ho straschne njesboże stało. Prědny dźél autowa tak powjas pscherěsny. Njedocźinkowo hischcze nicźu wuzickdźli.

*** Rubježniży wožrjedź Móskwy.** Kaž Móskowska nowina „Iswestija“ powédźa, napadny zwólha w autach pokładnika kfajetnje, kiž mějesche 50 000 dollarow pschi sebi. Pokładnika a policajskeju sastojnikow satsélichu. Rubježniżiwo sta žo w hłownej hasy, a tola mózachu njedocźinkojo wucźekneć.

*** Sloto w Finskej.** Sssawny sinski senjeschynik prof Eskola je žo ł praschenjom sabéral, hač je mózno, w Finskej mechanisce slote myjetkuje sakoźicź. Dale so hischcź pschepytuje, hač žo to płacźi. W hornich worschtach semje pschinóże na kubikmeter semje 0,2—0,3 gr. słota, we hłubschich worschtach semje pak w pschereźku 4,1 grama słota na kubikmeter vjerschcźe.

*** 40 statokow žo wotpalilo.** W južnej tirolskej wjesy Kathanuy pola Innsbruka snicźi woheń nimale zyrkwiu a 40 statokow. Jenož tři khéże wostachu stejo. Też wohnoby žu pjecza we wosmiu symierci namakale.

*** S wjelbłom psches puschcźinu Saharu.** Psched krótkim pschiśiwjenu jébu psches Saharu, kotraž dwanaesche pschihódny buez wuhladźicź sa autowy wobkhod mjes Tunisom a Kamerunom, žu nětko w Colomb-Bechar nastupiłi Snaty marschall Frenchet d'Esterey wobdźeli žo na jéźbje. Expedizija wobsteji ł 15 wosobow a ł 3 autow, kóždy ma 6 kolesow. Tute auta žu ho na wobdobnych jéźbach sa khmane a pschihódne spóznałe. Na jéźbje wobdźeli žo tez dopiśowar nowiny „Echo de Paris“, kiž budże se schkrowymi depeschami wo postupje jéźby rospramjecź.

*** Wuhnuczowanje do Peru.** Pschedkhydstwo „kolonije Friedenau“ sa sałydlowanje w Falkenstein w V. je žo na Peruske knjezeństwo wobrocźiło, so by jemu 100 000 hektarow semje pod jeźchowanymi wumjenjenimi pschewostajiło. Pschewostajena semja dyrbi być dźesatkrotcźna pschecźiwe symizy a wlaścźiwe (Neptil), płaceneje pschejśébneho njenjesa dyrbi žo wotstorcźicź, sa sejśiwjenje hacź k pschichodnym žnjam dyrbi postarane być, budźiny maja na dnju pschijésda hotowe być, kupny njenjes dyrbi žo w běhu 25 lét wotplaczicź hodźecź (amortisowacź). Dokelž žo semja jenoż na wjetsche sjednoczeństwa wotedawa, je mózno, so pschi wotpohladze knjezeństwa, Němzow po jich splahach sałydlicź, Sassojo na kolonizju „Friedenau“ w Falkenstejnje žo pokasaju. — Hdy stónczuje budże hłód sa semju drje nałożeny! Hdy budże też schérschim worschtam mózność data, w jednej domotnje kuft semje, byrnjež też mjeńschi byk, swój mjenowacź smécź!

*** Město ł 100 000 njekhmanikami.** Wulkotny pohrjeb O'Bannions, kralа stóstnikow w Chicago, je zyku Ameriku rosborił. A to ł dobrym prawom. Pschetož tuton wuhnany bandita njemjescźe mérnje hacź 23 morderstwow na swédomju. W masiwnym słébornym kaschcźu jeho pohrjebachu, 26 automobilow wjesechu jemu pschizpěte wěnzy a k wschemu temu pschewodźachu jeho njesmérne cźahadły żuwarjow, paduchow a stóstnikow. Praschamy žo, kajkeho wolowa swéje tajśi skandal na amerikanku mkodźinu? Pod sarźiśchcźom sapodatych protestowe je žo policija na siwoju pschijśiwkuschnosć dopomnica a pschi wotmétnym pschepytowanju 56 stóstnikow sajala. Wusche teho je žo wulka cźrjóda policajskich sastojnikow wotžadźita, dokelž žo na nich tuka, so je stóstnikami pod jenym krywom cźa. Po wosjewjenjach profesora Trathera žu w Chicago na 100 000 mkodych stóstnikow, kotrež žu w 1300 rubježnich cźrjódach organisowani

*** Rosbuchnjenje kótła na parniku.** Na parniku we Finnskim pschistawje Kolzy sta žo cźekte rosbuchnjenje. S 65 na łódźi pschitomnych žo hač do morscha. 22 wosobow žo cźekzo sceni, 25 je žo bjes śleda sthubiło.. Sšu žo po sdaczu spalili abo satepili.

*** Potajna namakanka.** Pola Antibes nadeńdźechu rybazy cźełko, kiž běsche po zyłym wopalene. Drasta pak běsche zyle njeśranjena. Morwewo běchu potajkim nałeho spaliłi a potom sajo drastu swobekali. Krótko po tym namakachu na druhim městnje sajo cźełko, kiž khcźiesche ł wobrasami płuwaczu na wodźe. Jedyn wobras pschedstaja namakaneho muża ł tśiomi żónskimi. Sa swobrazowanymi żónskimi nětko śledża.

Hdy je nowina bjes smylkow?

Nowina — nascha kaž hódźakuli — je bjes smylkow, hdyž je

1. spitaczeł abo dopiśowaŕ p r a w j e pišaŕ,
2. tole też j a s n j e na papjeru podaŕ,
3. stajeŕ do wschéch wotdźelkow žiwoseho kaschcza žamo prawe wiśmikli, kotrež tam jenož śłuschcza, namjetaŕ,
4. stajeŕ prawe pišmikli nahrabnyŕ,
5. stajeŕ je też prowje stajiŕ,
6. korektor korekturu prawje cźitaŕ,
7. stajeŕ prěnju korekturu prawje wuporjedźaŕ,
8. rewisija prawje cźitana,
9. w rewisiji kóždy źnadź hischcźe namakany smylk prawje wuporjedźany,
10. kóždemu tu mjenowanych trébuy cźaś wostajeny,
11. wjele druhich wobstejnoscźow runje tak sbożownje a pschijomnje pschimérjenych.

Sadwéźe by nimohi cźitaŕ mjenje kritiskowaŕ a mjenje na smylki ćwarjeŕ, hdy by hobrsće dźeło, kotrež pschi krótkoscźi cźaża psches telko rukow béži, žebi ras rospominaŕ. Potom smeje kóždy cźitaŕ wulku cźeścźownosć psched žiwoseju nowinu, kotraž jenu kóždy dźeń pschinjeseše najwobsche powésće se schérokeho świeta a ł domišny. Zyle bjes smylkow njeje a njebudże žana nowina. M. H.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nad samoźenjom firmy „Ostlachjen“, ekalike družstwo ł wob. ruk. w Budyschinje, žo 26. now. 1924, dop. w 9 k. žo konkurne jednanje wotewri. Pischekinz Gust. Christoph w Budyschinje žo sa konkursneho sarjadowarja pohjali. Konkursne zadanki dyrbija žo hacź do 3. jan 1925 na žudnistwje japobacź. Termiji stej 15. dez. 1924, dop. ½12 hodź. a 24. jan. 1925, dop. ½12 hodź. w sali 141 hamtskeho žudnistwa.

Naschi dowérnizy.

II.

Bacźon: ł. Bermich
Droby a Lomik: ł. Lodny
Gaślow: ł. Bermich
Gaść: ł. Dubaw
Jenischezy: ł. Gano
Khażow a Luh: Maria Bläsche, ł Khażowa
Kobilizy: ł. Nowotnik
Komorow p. Klukscha: ł. Bergan
Komorow p. Rakez: ł. Kubiza
Koiarzy a wokolina: ł. Nowak
Kulow: ł. Böhmer
Kulow a wokolina: ł. Nowak
Khróżežizy: ł. Mildner
Kwicź: ł. Kuchaŕ
Kunoj: ł. Kral
Minakat: ł. Hencź
Remiz: ł. Wawry
Nowe wježidło a Nowa Wjeś: ł. Kunaly
Rakez: ł. Rychtaŕ
Schejchow: ł. Mitaŕ
Stróżu pola Rakez: ł. Kubiza
Ssulschezy: pola Haßlowa: ł. Knebel
Wjeśel: ł. Sarjeńk
Wojerez: ł. Nali na żerbśkej banzy
Wulke Sdzaŕy ł. Schołta

Na tutych naschich dowérnikow žo wobrocźcźe, hdyž macje nawésćkt abo dopiś sa „Sserbske Nowiny“ abo hdyž chcecźe žebi „Serbske Nowiny“ kupcź, a hdyž chcecźe je psches nacźeho posłoła na žamźnym dnju wjecźor hischcźe dostacź.

Jen tehdy zebi „Sserbske Nowiny“ hižom skalali, proźmy, dajcźe tutón wotrjesk Waschemu žuhodej abo pschecźelej dale.

Wotrjesajcźe tuhy a woredajcźe Waschemu dowérnikej abo tišinyschcerjej

An das Postamt, hier

Für den Monat Dezember 1924 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erscheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	1,15 Rentenmark

stempel Post

.....Mk. empfangen

Unterschrift.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. K kóždemu čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a diści Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobešenje so stajace nawěstki a tabele so w sta. wobličeja. Za reklamowy a wólbny rjadk płaci so 80 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 279 **Budyšin, sobotu 29. novembra 1924.** **Lětnik 53**

Najnowše z cyłeho swěta.

Ličba dźěłonjemjerjow w Němskej je so w prěnjej połojcy novembra wot 435 000 na 426 000 snižiła.

*

Belgiska wobšadka je Xanten w Poruhrskej wopuščiła.

*

Po nacijskim južnoslowjansko-italisko-rumunskeho swjasa so pječa Južnoslowjanska rosšěrjenja namóžiwši na Adriatiskim morju wotrjekuje a Adriatiske morje italiskemu wójnskemu tóhstwu pischewotaji. Sa to Južnoslowjanska nadkněžitwo na Balkanje dostanje. Rumunskej so jejne stejiščnjo při Čornym morju a w Bešarabiji pschećiwo Ruskej swěrći.

*

Athenske nowiny „Ethnos" na to pokazuja, so wupowjedenje južnoslowjansko-grichiskeho swjasa pschipowjeduje štrach, so móhli pschistaw Sokolu ſ grichiskeho do južnoslowjanskeho wobšadźenstwa pschenđe.

*

Poslednje wotdźělenje egiptowskeho wójska 30. nov. je Sudana wuczehnje.

*

Manewry wójnskeho tóhstwa Sjednoczenych statow pokazuja Ameriki imeja so w pschichodnym lěće pola Hawaiskich kupow, Noweho Selanda a Awstralskeje. W Japanskej maja tele manewry jako hroženje pschećiwo Japanskej, dokelž strony, hdźež budża manewry, blisko Japanskeje leža.

*

W Brasilskej je so garnizona w Santa Maria w statu Rio Grande spjećiła a k bźěłarjam w Rio Grande pschešła. Wona ſ dwěju pěšeju bataillonow, artilleriskeho regimenta a lětarskeho wotdźělenja wobsteji.

Wólbna bitwa so sapoczina.

Sserbja, pschimajeje so brónjow!

Njedobžaha, so na wólbnym dnju dźěcje wuschitaju, muž pschi muži, žona pschi žonje do wólbneho lokala a ſćinjece Waschi kčišć do pola Sserbskeje ludoweje strony („Wendische Volkspartei", kaž na hamtiskim wólbnym zedlu rěka). Tu so so kóždeho Sserba wěso šamo wot so rosumi.

Wólbnu bitwu nóžemy jenož dobyć, hdyž ju prawje dokładnje a do wschěch możnych podrobnosćow pschiprawimy. Kóždy sprawny a wědomy Sserb dyrbi so čuć jako offiźer nascheho žerbskeho wójska, čuju so jobu polnje samolwity za wukóng nascheje bitwy, njeczakajo paběrnje, schto budże so stawać.

Schto masch jako offiźer žerbskeho wólbneho wójska ćinić?

1. Wobhoń so, hač je so w Twojej wsy hižo prěni wólbny lětak Sserbskeje ludoweje strony rosnoschował, wosebje też tam, hdźež so Sserbske Nowiny pilnje njeczitaja. Wobhoń so też w ſrjuđownych a dalšich wsach, hdźež spuschćomnych dowěrnikow njewěsch. Sćeż so hnydom se druhimi, kiž tehorunja njejdu saspańy a rosdźěleje sebi dźěło.

Prěni lětak, žerbšći a ſamžny němšći, smy wćera rozesłali naschim dowěrnikam, tak dalako, hač jich mějachmy k ruky. Schtó wě, hač su wschě poštitki doschle, schtó wě, hač su wschitcy dosć pilni? W někotrych kóncinach nam hišcheše pomozniczy zyle pobrachuja. Trjebaſch-li lětaki, wozjew to hnydom sekretariatej strony (Bautzen, Lauengraben 2 II. Telefon: Sserbšći hospodař, Bautzen 156, dokelž ſamžny telefon k wobšarowanju hišcheše nimamy).

2. Dźenża tutym nowinam pschikopołjeny ſamžny lětak dyrbi kóždy čitać donjesć někajkemu ſnužodej, kiž Sserbske Nowiny njeczita.

3. Wschelkuđuj žebi dokładnje tutón lětak, kiž podawa powschitkowne informacije wo ſaměru, nadawkach a wažnosći Sserbskeje ludoweje strony. Maćijnu dyrbiłch žebi dopołnje pschihotowjeć, tak so by žebi dospołnje jasny a mócny pschichudże a psched kóždym zwoju Sserbsku ludowu stronu ſastupowacz a pschećiwjenja a napady krućje wotpokazacz.

4. Tak wobrónjeny wojuj, agituj njepschestawajcy a wobrotnje wschudże a pschi kóždej składnosći tak dalako hač Twój mliw a wobkhad žaha. Tute drobne dźěło je najwažnjische a swěrći jenježki naše dobywje. Dźi tu a tam, pytaj najwulwinschche wołoby a najwjetschich pschećiwnikow ſ njewědomosće najprjedy pschešwědčić.

5. Dźi na wólbne ſhromadźizny druhich stronow a ſastupuj tam Twoju Sserbsku ludowu stronu. Njeboj so, njemyšli žebi, so dyrbisch so hańbować. Jednorje, ſ wěstosću a ſ pschešwědčenjom ſastupuj Twoje žerbske stejnišćnjo. To pola rozumnych ludźi wěsće někajki sacźišćej sawostaji. Njehańbišiwe a njeměrne wupady wěstych němšćich a renegatiſich worschtow a stronow wotrjekuje rasnje a bjez dźiwanja, so dobudźemy žebi pomału sajo respekt.

Nichtón njech njewostanje lěni sady pjezk. Njevraj: „Och, njech so druhy paraja, ja so wo nicjo njestaram!" Ně, wschitcy muźnje do bitwy! Tutón tydźeń je wulzy rosđuđny sa dalsche bycze abo njebycze Sserbowstwa. Tuž wopruj jón zyle; potom je podźe.

Macj wótczina naš woła, tuj wschitcy na straju!

Nasdar!

Dojednanje wo sakładnych postajenjach němsko-jendźelskeho wikowańskeho sćerćenja.

„Times" powěđa, so ſu wo sakładnych postajenjach němsko-jendźelskeho wikowańskeho sćerćenja dojednali. Jendźelska dostanje najwjetsche lěpschiny ſ wěstym rukowanjom pschećiwo rosđźělnemu wobšadźenju a lubi na druhej stronje, so parlamentej hnydom pschełobnu pschedpokoji, kotraž Němzow ſ druhimi wukrajanami na zyle jenake steistićnjo stajі. W nastupanju wuwojnjeho dawka njeje so lišćnje nicjo dojednało, dokelž so němšći namjet ſ Dawejowym planom njehodźi sjednoczić. Po „Daily Telegraph" so pak też wo tym nafkwilne dojednanje dźenża abo jutsje dozpi.

Rosrišaju wuſud wo mšdźe hórnikow w brunizowych podkopkach.

Dla pschiběrazeje drohoty běchu žebi hórnizy brunizowych jamach wjetšchu mšdu žadali. Słónčnje je so rosrišaza komora feschła a rosrišaju wuſud wuprajiła, po kotrymž ma so mšda jenoj wo 5 prozentow powyschić. Hač budża hórnizy ſ tymle wuſudom spokojom, je jara dwělne. Njejdu so hišcheše wo tym wuprajili.

W porunkich podkopkach ma so po wuſudźe rosrišazeho ſuda mšda wo 9 prozentow powyschić. Hórnišćowne ſarjadnišćwa ſu hižo pschipowjedźiłe, so so ležodla wuhlowe płacźiny powyschа.

Němsko-cźešće lětanšće dojednanje.

Cźešłoslowakske knježeństwo je do Barlina ſastupjerjow pósłało, kotříž dyrbja ſ němšćim knježeństwom dojednać, so by cźešłoslowakskim a němšćim pósłam lětarjam dowolene było, nad Němšku a Cźešłoslowakej lětać.

Žadanja němskeho offiźerskeho swjasa.

Němšći offiźerscy swjaſk žebi žada, so bychu so wojerske renty powyschile a so bychu wobzeje nětdyšći aktiwni offiźerjo tu ſamu mšdu kaž aktiwni offiźerjo dostali.

Swada wo mšdu w Mnichowsko-Gladbachskej textilnej industrii.

Po rosrišazym wuſudźe ſtatneho směrzowskeho wubjerka ma so mšda textilnych dźěłacerjow w Mnichowsko-Gladbachskich stronach wo 5 prozentow powyschić. Dźěłacerjo žebi ſ najnuzjeńcha 15 prozentow žadaju a ſu rosrišazu wuſud wotpokazali.

Herjekańa w Nürnbergskim měšćanskim parlamencze.

W pohođenju Nürnbergskeje měšćanskeje rady je schtwórtk k herjekańkim wustupam doschło. Hdyž komunistiſći měšćanscy radźićel Weber pschi wuradźenju wo jónkrócźnej podpjerje ſa dźěrći na kapitalistiſti porjad hantowańe, jemu ſ galerije wótšje pschihłoſowachu. Měšćanosnota dr. Luppe herjekarjow na galeriji warnowaše. Dokelž hara njepschešła, wón poruči galeriju wuprošnicź. Phi a hańba wołazo ſo wophytarjo ſpjećowachu.

Němska ma Pólskej 36 miljonow złotych hriwnow wotschkodźenja sapłacźicź.

Kaž bo ſ Pariża powě, je ſo jednanje pšched rosrišazym ſudom wo wotſchkodźenju, kotrež ma Němska po Versailleskim frjećenju Pólskej ſa ſjatne wuſtawy a ſozialne sawěrćenja sapłacźicź, někto łóńcźiko. Po nim ma Němska Pólskej 36 miljionow złotych hriwnow ſ štyrmi ratami po 6 miljonach sapłacźicź. Prěnja rata budże so 1. februara 1925 sapłacźicź dyrbjeć.

Danski wolbronjenski namjet so pschijak.

W danskim ſolkethingu (ſejmje) je ſo knježeństwowy wotbronjenski namjet w prěnim cźitanju pschijak. Po nim so w Danjej wójſło a wójnske tóhstwo rospuśćeźitej.

Franzowskeho ſpiona ſastudźili.

Němſkostatny ſud w Lipiku je 25 létneho ryšowarja Jana Döhnela k khłostarni na 3 léta sasudźił a jemu pobla teho cźežne prawa na 5 lět wotrjekł. Döhnel je wojerske potajnstwa abo wěsć, kotrež je ſa potaine měł, Franzowskim pscheradźowak. Też je we wobšadźenym kraju w franzowskej centrali ryšowarjow pućowanskich pasow dźěłał. We Mohuczu je w hoscźencu bydlił, w kotrymž wobzeje franzowskeju agentoju wobkhadźachu.

Stary kurs noweho roskasowarja franzowskeje porheinskeje armeje.

Pariski „Echo" ſ Mohucza (Mainza) powě: Nowy franzowski roskasowar porheinskeje armeje je w radnizy na cźole wojerskich a zywilnych wuſchnosćow powitanku rěcź něł. Wón dotalny kurs njepscheměni, kaž jeho prjedownik budże swój nadawk w tym widźeć, so ma Franzowskeje dośiwnosć, cźešć a prawo sakitacź a ſa tym bladacź, so so wo mknjenja frjećenja dopjelnja a spěchuja.

Trozkeho se ſastojnſtwa wotžadźili.

Po powěsći „Vorwärts" je ſo lěwe kšidło bolschewikskeho knježeństwa w Mosćwje rosšudźiło, Trozkeho wotſtronicź. S mělа komunizara ſa wojerske wězy ſu jeho wotžadźili. Nieje znate, kajke wuſnoske ſastojnſtwo ſo jemu dowěri. Powěda ſo wo tym, ſo jeho do wutkaja pósćelu. W cźerwjenym wójſku a namórnistwje je wotwołanje Trozkeho zyłne ſnjespokojenje ſhudźiło, mnohim je nětcźišći wſiw Sinowjewa w knježeństwje ſ pohórſchkom.

Wjelepscheradna kommunistiſka wěz w Sslowakskej.

Wotkrywje wjelepscheradnje agitacźje mjes wójſkom we Sslowakskej a podkarpatskej Ruskej dopokaſuje, schto maja wot Mosćwy wocźakowacź. Barlinski „Vorwärts" je někotre dźele sebranych lětakow wocźišćcźał, kotrež ſu ſa rosſćerjenje mjes wójſkom postajene. Lětaki ſu w dobrej ſłowakskej rěcźi ſpitane a maja napiśmo: „Wschećzitaj a dale daj, pšched offiźerami pak ſtkowaj!" W jenym ſo wojazy napominaju, so bychu ſo ſpjeźili, poſtuſchnosć ſapowědźili a ſ brónjemi pschećiwo offiźeram postanyli. Jedyn lětak, kotryž je ſo w Bratiſkawje rosšćerił a ſo pola jeneho tamnišcheho kommunistiſkeho wjednika namakał, je němſći ſpisany. Wón wobſahuje 8 cźišćcźanych ſtronow a namołwja wojakow k ſdźěłbje a wjelepscheradźe. Lětak ſłónczi ſo ſ namołwjenjom: „Cźitaj a rosšćerjej w kasarnach kommunistiſki cźišćeź. Dyrbiłch ſo ſcźinicź cźerwjeny wojak!"

Pischepytanje wězy njeje hišchcze słónczene, tola bjes diwła je, ſo to, schtož je hižo šwěrcźene, ſłowakſke kommunistiſke dźěłacerſtwo nastrožа, hdyž ſpóſnaje, ſ kajkimi a ſ tym płacźenymi wjednikami ſo wono wjedźe.

Nowa khorwatſka ratarſka strona.

Kaž Zelgradske nowiny powěđa, je ſo 16 ſapóſłanzow Radićowoje strony nowej khorwatſkej ratarſkej ſtronje pschidała, kotruj je Radićowy wotpadnik, ſapóſłanz Lowrekwićk, ſałožił. Nowa strona je wojſewita, ſo je monarchiſtiſka, dynaſtiju Karadźordźewićowu pschipóſtnawa a ſaładnje Radićowe republikanſtwo wotpokaſuje. Nowa strona je namołwjenje wudała, wo kotrymž ſahubnu politiku Schcźěpana Radića ſałudźuje.

Egiptowski konflikt.

Wobſtejnoſće w Egiptowskej ſo ſhórſchile.

Kaž je ſo hižo wojſewiło, ſu Jendźelcźenjo někotrych Egipcźanow ſajeli. Pódła diweju ſobuſtawow Saglulowego ministerſtwa ſo hišcheše dale ſajał Abdel Rahman bej. Tuteho ſu hižo w lěcźe 1921 dla jeneho nje-

Dešćowe přikruwy wołmjane přikruwy poruča **T. Albert** w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

ſtutka ſajeki a k ſmjerczi ſaſudžili, tola Saglul paſcha je jeho tehdy ſ jatby wumohł. Schwórty ſajaty je: William Markam Ebed, wuſuamny ſobuſtaw nazionalniſtiſkeje ſtrony, kotryž je Saglula paſchu létha do Londona pſchewodżał. Jendżelczenjo praja, ſo ſo w Egiptowſkej njehodżitej mér a porjad ſaſo wobnowiłej, donjž ſo njejſu nětorke woſoby njeſkóđnje ſcinile. Sajeſce wchle muſi, je w Egiptowſkej njeluby ſacſiſchcż cżiniło. Tſi ſobuſtawy noweho miniſterſtwa ſu tehodla wróżo ſtupile.

Jendżelczenjo njewobhladuja ſkónczowanje generala Stacka jako jenoliwy podawk, ale jako ſapoczatk zyłeho paſtna njeſkutkow. Woja ſo niż jenoż nażuknoſcżow pſchecżiwo jendżelſkim wyſchnoſcżam, ale też runje tak pſchecżiwo ſobuſtawam noweho egiptowſkeho knježeſtwa. Nadżija, ſo nowe knježeſtwo ſpieſchne elementy ſmjerucje, je ſo jara pomjenſchiła. Nowemu knježeſtwu ſo wěſty cżaſ woſtaji, ſo by nażuſne hibanje połłożiło a Jendżelſtej dożcżiniſenje dało. Możno pak je, ſo miniſterſtwo Żiwara paſche hižo blížſche dny wróżo ſtupi.

Roshorjenoſcż w Egiptowſkej pſchiběra.

Studentojo nabożeńſkeje Azharſkeje univerſity ſtrajkuja, ſo dychu ſ tym pſchecżiwo jendżelſkim naprawam proteſtowali. Woni ſu napominanje wudali, ſo dychu ſo wſchitzy Egiptſcenjo wukaſam jendżelſkich wyſchnoſcżow ſpjecżili. Lud ſo namolwja, ſo by ſo do Azharſkej moſcheje ſeſchoł, hdżež budże ſo politiſke położenje roſpominacż. Jendżelſke wyſchnoſcże ſu panzerowany cżaſ wupołožili, ſo dychu ſo wo położenju w delnjej a hornjej Egiptowſkej wobhoniłi. Tónle panzerowany cżaſ je ſo ſchtwórtk do Kaira wrócżił, tola dyrbi ſo na nowe wobhonjenje wupołożacż. Jendżelczenjo chżedżo wójnſke prawo pſchipoſwědżicż; pſchetoż ſ tym by ſo jim połóżiło, ſapſchiſaſanzow jimacż. Po tym, ſchtož ſu wuſtudżowali, ſu Jendżelczenjo pſchepſchiſnedżeni, ſo ſu ſo Egipczenjo ſapſchiſaſali, wſchitkich jendżelſkich ſaſtojnikow a offizjerow ſtónżowacż. Jako błiżſchi wopor ſu ſebi pjecża jendżelſkeho wyſchſcheho kommiſara ſkładali. Liczbu jeho ſtrażnikow ſu tehodło pomnożili. Jendżelſkim offizjeram a zwilnym ſaſtojnikam je ſo porucżiło, ſo dychu jenoż ſ woſbronjenymi pſchewodnikami po dróſy thodżiłi. Offizjerojo dyrbja revolwry pſchi ſebi noſiwacż, zwilni ſaſtojnizy dyrbja pitolije pódla ſebje na pihaniſkim błidże leżo měcż.

Jako europiſkeho ſarjadowarja w egiptowſkim połizajſkim preſidiju ſu wyſchſa Ruſſela ſ nowa poſtajili. Saglul paſcha bż jeho ſe ſaſtojniſwa wucżiſchcżak. Saglulej pſchi je po ſmjerci ſamennu ſatrach. Je wo puczowaniſli paſ proſył, to by ſo do wukraja podał. Tam njebył w ſtrożche był, ſo jeho do ſaſtwa njetykhu.

Egiptowſzy wojazy w Sudanje ſo ſpjecżenja.

Roskajej krala Fuada na noweho wójnſkeho miniſtra, ſo dyrbja egiptowſzy wojazy Sudan ſa najkrótſchi cżaſ wopuſchcżicż, njejſu wojazy chżyli poſtuchacż. Hacż runje mějachu jenoż 20 patronow ſa tſelbu, wobſtamknychu, hacż do poſlednjeho muża wumrjecż, hdy dychu ſwoju munizju pſcherżebali. Miniſterſka rada hnydom wojakam w Sudanje telegrafowaſche, ſo jich throbłoſcż a zmēru pſchipoſnaſna, hdyż ſu hotowi, ſwoju krej ſa wótcżiznu pſchelecż, tola miniſterſka rada dyrbi ſebi wot wojakow ſadacż, ſo ſo po roskaju ſłoża, ſ kraja wucżahnyċż, ſo ſo njeby njetrjebanſchi krej pſchelała. Hdyż běchu egiptowſzy wojazy tónle roſkas doſtali, ſo wjazy njepſchecżiwjachu, a artillerija poża wucżahnecż.

Po powěſczi Renterez powěſczenje ſ Kaira ſtej ſo dwě wotdżěleni 11. ſudanſkeho bataillona w Kartunje ſpjecżiłej. Wonej ſtej wojerſki hoſpital nadpadłej a jeneho jendżelſkeho a dweju druheju lékarjow ſtónżowali. Jendżelſzy wojazy ſu do ſpjecżowarjow tſěleli a mnohich ſraniłi. Dalſche tſi artillerijſke bataillony w Khartunje ſu ſo ſapowědżile, po wukaſu ſe Sudana wucżahnyċż, hacżrunje bż je ſyhne jendżelſke wotdżelenje wobſtupiło.

Miniſterſka krija dla ſajecża pſzedawſchich miniſterow.

Wudyrjena miniſterſka krija je ſo bórſy ſkónczika. Tſjo miniſterjo běchu woſjewili, ſo wróco ſtupja, dokelż běchu Jendżelczenjo ſchtyrjoch miniſtrow pſzedawſcheho Saglulowcho miniſterſtwa ſajeli. Pjatk ſo pod pſchedſydſtwom miniſterſkeho preſidenta Żiwara paſche miniſterſka rada wotmě. Po dołhim wuradżenju cżi tſi miniſterjo ſwoje pſchipowjedżene wróczoſtupjenje wróco wſchu. Jendżelſke wyſchnoſcże běchu mjes tym temu pſchihłoſowałe, ſo ſo ſajecżi pſzedawſchi miniſterjo hiſchcże dżenja egiptowſkim wyſchnoſcżam pſchepodadża.

Nowe wobhładniwoſtne naprawy Jendżelczanow.

Jendżelſke wojeſke wyſchnoſcże w Egiptowſkej ſu nětko ſe 25 wożobow ſajake. To ſu ſ wjeſtſcha ſnacżi agitatorojo. Kak daloko ſu ſapſchiſahanży ſwoje ſpjeże w Egiptowſkej wupſcheſtrěli, je ſ teho widżecż, ſo ſu ſo połednje pjerj lět 23 jendżelſkich ſaſtojnikow a wojakow ſtónżowali a 14 ſranili. Jendżelczenjo ſu też ſa nuſne měli, wjednikow egiptowſkeho ſtudentſtwa ſajecż. Egiptowſki miniſterſki preſident Żiwar paſcha pak je pſchecżiwo tutemu ſadanju proteſtował.

Allenby ſa ſhromadnu mobiliſaziju jendżelſkeho wójnſkeho łódżiſtwa.

Dla wobmyſlomnych powěſczow ſ Egiptowſkeje je jendżelſke miniſterſtwo wobſamkło, ſo budże njepſchetawajcy k wuradżenju hotowe. Konſerwatiwna „Morning Poſt“ piſche: Sapſchiſahanſtwo w Egiptowſkej je ſo tak daloko roſchěriło, **ſo je lord Allenby knježeſtwom namjetował, ſo by ſo zyłe jendżelſke wójnſke łódżiſtwo mobiliſowało.**

Jendżelſko-franzowſke ſrěczenje wo Egiptowſkej a Marokkowſkej.

S pſchicżinu egiptowſkeje kriſy ſu niż jenoż franzowſke oppoſizijſke, ale też knježeſtwowe nowiny Jendżelczanam njepſchecżelſke naſtawki wocziſchcżake. Jendżelſki póſłanc lord Creiwe w Parižu je ſo tehodła ſaſdżeny ſchtwórtk pola franzowſkeho miniſterſkeho pſchedſydy Herriota wobcżeżował. Herriot je ſlubił, ſo budże ſo Franzowſka każ hacż dotal też w pſchihodże poſtajenjow jendżelſko-franzowſkeho ſrěczenja ſ lěta 1904 krucże dżerżecż. W tymle ſrěczenju ſebi Jendżelſka a Franzowſka wſajomnje w Marokkowſkej a Egiptowſkej ſwobodnoſcż ſtatkowanja ſaruczatej. Pſchi roſrěczenju roſprajichu ſo też europiſke praſchenja, kotrejż maja ſo w błiżſchim cżaſu roſpominacż. Sću to, każ je ſnate: wobliczenje poruſnſkich dobytkow a létnych płaczenjow na podłożu Dawesowcho plana a praſchenje wucżenjenja ſ Kölnſkeho pſchedmoſta. Każ je ſlyſchecż, je jendżelſki póſłanc też programm ſa pſchebywanje Chamberlaina 5. dezembra w Parižu poſtajił.

Zane brojenje hłosow!

Skoro na ſwórcż ſta ſtronow roſchċżeſpuja ſo njeroſumni Nēmży. My Sserbja ſpokojimy ſo ſ jenicżkej ſwojej

„Sſerbſkej ludowej ſtronu!“

Sſerbſzy wolerjo a wolerſi, njeroſdrożicże tola ſnadnu liczbu naſchich ſerbſkich hłoſow na tutu kopiju nēmiſkich ſtronow!

Wiċhi ſerbſke hłoſy na jenicżu

Serbſku ludowu stronu!

(Wendiſche Volkspartei).

Najrjeńši hodowny dar je pisanske blido!

Jśdżełnje, stwy za knjezow, lċhańje, hrajeńke blida, swċdła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinje na bċlerńskej drózy 7 (Bielchenstrasse).

Ze Serbow.

Sobotu, 29. nazymnika.
Saturnina, biskopa.

* 1845 we Wulkich Zdżarach pola Wojerec lic. theol. Arnošt Oswald Mrózak, wodżeſ serbſkeho ſeminara, ſenior ſerbſkich duchownych.

* 1869 w Čornjowje pola Pomore Jan Aug Zoba, ſwērny zaſtupowaċ ſerbſkeho luda na ſakſkim ſejmje.

Tak, każ ſo rjane naléċo
A lāċo bórzy minje,
Każ prindże bórzy nazymjo,
Hdżeż wſitko zaſo zhinje:
Tak tu ſo naše żiwjenje,
O ċłowċe, bórzy pominje,
Je zdżerżeċ njemóżemy.
Haj, jeno lċto po druhim
Tu woteńdże, a my też ſ nim
K tem' rowej błize dżemy.

Pētr Młōńk.

Hdyż njewēſ krutoh' ſłowa rjekacż,
Dha dyrbiš bórzy ſ kubła ċeknyċ.

Jan Radyſerb.

Njedżelu, 30. nazymnika.
Handrija.
1. adventa.

† 1892 we Zaréċu wjeſny ſudnik a blidaŕ Jan Mlynk, horliwy a zaſłużbny Serb, założeŕ Zarċċańſkeho ſerbſkeho towarſtwa.

* 1649 we Jeſſen pola Wittenberka Kſeſċijan Hennig, jenički ſpiſaċeł Drjewjanſkich Serbow.

Ja wulku radoſċ mam
Mój Jezuſo we tebi
A tebje powitam:
Ty wuzwolił ſy ſebi,
Zo cheſ mój bratřik byċ.
O luboſċ přeċelna!
Syn Boži wotamknyċ
Mi budże njebjeſa.

Jan Kilian.

Njech mróz ma hłowa nazymſki,
Měj naléċo 'noż w wutrobi. Radyſerb.

*

— **We wjedrje.** Wċċera wjeċżor we 7 hodż. barometer 739, hygrometer 9, thermometer we dnjo +2. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 744, hygrometer +1%, thermometer w nozo 0. — Wjſchina nad krótkoraiſchej Europu je tak hyſła, ſo niżina ſ wjeċżora Europy ju wotkłóċicż njemóże. Wċċera ſo ſdaſche, ſo ſo dotalne ſuche wjedro nałaſy. Dżenja rano pak ſchkleńża hižo ſaſo na rjane léſy. — Jutře je 1. adventa a dżeń ſwjatoho Handrija. Słónċko ſkładża 7,43 a ſo 3,58 hodżina. Mēżaċk dowoldża 11,16 ſkładża a ſo wjeċżor 8,16 hodżina.

— **Wjedro na jutřiſche:** W raniſchej a połodniſchej Němſkej hiſchcże rjenje, w nozu troſchku mjerſnje. W ſrjedżnej a połnożnej Němſkej ſo ſamrōċżuje a wożſopluje.

Bratřa Karamasowi.

Roman Fjedora Michailowicża Doſtojewſkeho.

S ruſċżiny pſchełożił Jurij-Hrodżiſchczanſki.

2] (Pokračowanje.)

Generalka bórſy ſemrē a ſaſwoſtaji kōżdemu ſ dweju ſynow tyſaczu rublow ſ poſtajenjom, ſo maja ſo wjenjeſy ſa jeju ſchulſke wukuſkanje wutrjebacż, tola ſ nimi dyrbi ſo hacż do połnoletnoſcże hōłzow hoſpodaricż. Sta pak ſo nětko, ſo hłowny namrēdż generali, ſemjanſki marſchałk (nawjednik ſemjanſtwa w guberniji) Jefim Petrowicż Poſjanow, cżeſcżowany muż wot wjerſchika hłowy hacż k pódſchi, ſo ſ Fjedorom Pawłowiczom ſjednoċi. Hdyż pak ſo pſchepokaſa, ſo njeje móżno, wot njeho pjenjeſy k wukuſkanju ſynow doſtacż, ſtaraſche ſo wo hōłzow a dobu ſebi woſebje mōdżbożeho Alezeja ſa jara lubo. So dobre wukuſkanje a ſdżēłanoſcż doſpżēſchtaj, běſchtaj młodaj cżłowjekaj jenoż tonu nadobnje myhłazemu ludżiſpiſcżeſelej bżak dołżnaj. Woſtajiſ wobeju tyſaż rublow generalki njeſranjene, ſo bychu ſ tych, hdy byſchtaj połne lēta dożpēłej, pſchibłanjom danje dwaj tyſaczaj naſtałoj. Wudałoſi ſa wukuſkanje piaceſche je ſwojich pjenjes.

Starſchi, Iwan, wotroſcże k pokhmurjenemu, ſawrjenemu, tola na ſadyn pad traj k bojaſliwemu młodżenjej, kotrehož hižo w dżeſatym lēcże żiwjenja pſchimaſche, ſo ſtaj na zuſu darniwcżej pſchipołałanaj a ſo je jeju nan muż, wo kotrymż móże ſo jenoż je ſaczerwjenjen rjeċżecż. Tōn hōlcżej pokaſa hižo w ſwojej młodoſcżi wurjadnu wobdarjenoſcż. Jeho dobrocżej doiwjedże jeho na gymnaſij k jenemu genialnemu paedagogej; tola Jefim Petrowicż a wuczeŕ ſemrēſchtaj, hdyż cżiſche młodżenj na univerſitu hicż. Dokelż pak běſche wupłaċżenje, jeho nětko dwaj tyſaczaj rublow wuczinjażeho namrēdżtwa po generalży je wobcżeżenoſcżemi ſjednoċżene, ſo w prēnich lētach ſwojich ſtudijow thudobne żiwjeſche. Hacż ſnadż ſ hordoſcże abo ſe ſaſpēċa — traſch pak też tehodła, dokelż jemu jeho ſtrowy roſſud praji, ſo wot nana niċżo wotcżahowacż njemóże — njeczinjeſche żadym poſpyr, jo by ſ nim k poċżahem pſchichoł, ale laſkuſt ſebi pſches podawanje wuċżby pjenjeſy, a pihaſche małe naſtawki w cżaſopiſach, kotrejż buchu jara widżane. Poſpżichu wuda duchapołne pohubżowanja wo knihach, kiż jemu wēſtu ſławnoſcż w literarnych kruhach pſchinjeſechu. Stōnċnje pihaſche naſtawk wo tehdy palatym praſchenju ſzykwinſkeho ſuda, kiż najwjetſchu kedżbnoſcż ſbudżi a pſchedewſchēm w klóſchtrje, kotryż w błiſkoſċi jeho ródneho mēſta leżeſche, pſchewjele harv naczini.

W tym cżaſu pokaſujo ſo w mēſcże, pſchiſidże Iwan Feodorowicż k żiwjenemu nanej, kotryż jeho njeſnajeſche a ſa cżaſ żiwjenja widżał njebēſche, wot kotrehož też bjeſ żaneho wumēnjenja njebył pjenjes doſtacż mohł. Hordy, ſwonkownje ſkromny młodżenj ſaſdżi ſo we wótżnym domje a běſche tam jedyn abo dwaj mēżaj żiwy. Spodżiwne pak běſche, wonaj ſo ſnjeſeſchtaj. Haj, ſamo Piotr Alexandrowicż Miwſow w tym cżaſu ſ Parižа ſo wróċżiwſchi, ſeſnawſchi nēſto Iwana Feodorowicża, powēdaſche jemu, ſo nanej wjazy mōżno njeje, bjeſ Iwana żiwy byċ. Ta dżerje běſchtaj ſo na ſo ſwużiłoj. Wopraſdże, młody ſajimawy cżłowjek dobu ſebi wliw nad nanom. Starż dażże ſebi druhdy wot njeho pſchedpiſowacż a wjedżeſche ſamo pſchiſłotne żiwjenje.

Dalke poſdżiſcho wuwokaſa ſo, ſo bē Iwan Feodorowicż k nanej thwatał, na pomoż ſwojemu ſtarſchemu bratrej Dimitrjej Feodorowiċej. Wiſitowaſchi ſ nim na khwili pſched jeho wotjēſda ſ Moſkwy, ſeſna jeho k prēnjemu rajej pſchi ſwojim pſchikhadże do mēſta. Wuſtupi jako jednaŕ mjeſ nanom a ſtarſchim bratrom, kiż mējeſche ſkórżbu pſchecżiwo nanej w myſlach. Njewohladnywſchi ſo łēta dotho, pſchiſidże tale ſwżóſha w tym cżaſu k prēnjemu rajej hromadże. Jenoż najmłodſchi Alexej Feodorowicż běſche jene łēto pſched tamnymaj do mēſta pſchiſchoł. Pſchebywajcy mjenujzy w klóſchtrje, pſchihotowaſche ſo po ſdaċżu na pſchewſacże talara ſa cżaſ żiwjenja.

IV.

Tżeċi ſyn Alōſcha (Alexej - Alexander).

Alōſcha běſche tehdom dwaċżeċi lēt ſtary, jeho bratr Iwan ſchtyri a dwaċżeċi a najſtarſchi Dimitrij wōſom a dwaċżeċi lēt. Wōn njebēſche żadym ſahorjenc, ale jenoż jedyn do cżaſa kraty cżłowjekołubnik. Hdyż běſche hēdi klóſchtr k pſchebywanju wuſwolił, ſta ſo to jenoż tehodła, dokelż klóſchtr ſdaſche ſo jemu być jaku wuczeŕ jeho duſche pſched ſwētowej ſtōlcżu. Klóſchtr wabiſche jeho tak jara, pſchetoż ſeſna tam jeneho, po jeho mēnjenju zyłe ujewſchedneho cżłowjeka, naſcheho ſnamjenitcho klóſchtrſkeho ſtarza Soſimu, kotremuż ſwoju cżopku wutrobu, we wſchej ſapyritoſcżi ſwojeje prēnjeje luboſcże poda. Bu hižo prajene, ſo ſo na ſwoju macż, na jeje wuraſ a łubuſchkowanje, derje dopomni, hacż runjeż běſche hałke ſchtyri łēta ſtaru był, hdyż ſemrē. Wēſo bē to jenoż wokomik, kotryż tuto wopomnjeċże ſdżerżeſche. Tak derje wēdżeſche to: Wopomni jedyn wjeċżor, letni, cżichi, nakhlite pruhi padaja pſches wocżinjene wokno nuts, wo ſtnuje w rōżku wobraſ, pſched nim ſo hwēċżaja ſwēża, a pſched wobraſom na kolenomaj, w płacżitych widliſchcżach (Weinkrampf) jeho wótſje wokaza macż, dżerżo jeho w rukomaj, tak ſo jeho jara boli, modli ſo k maċżeri Bożej a ſhōżago jeho k ſwjeżeċżeju — potom pſchikhwata cżēſchcżeſka a wutorhnje hōłza ſwojeje macżeri. Wot teho wokomika ſakhowa Alōſcha ſpomnjenje ſwojeje macżi. Srēdka wo tym rēżeſche; pſchetoż njebē dżēłninwy w ſwojej młodoſcżi. Jeho mjeſcżiwoſcż njewukhwadżeſche ſ njedowērcy abo łudżiſobjanoſcże. Lubuja ſwojich bohużēłowjekow, wobſkhwaſche ſebi pſches zyłe żiwjenje ſrutu wēru do cżłowjeſtwa a njeje tola jenje nikomu winu dawał, jeho ſa ſłupikoſtneho abo też jenoż ſa proſteho mēċż. Jemu njebē wo to cżinicż, ſo ſa ſudżi nad cżłowjekami wupowiedżi. Hižo wot dżēſcżaſych dnjow ſwojeho nana jako wohidnu janu njekhwanſtwa, njepokaſa pōżcżiwy młodżenj nikomu jeho wohidnu abo ſaſpżēcże, ale wottżaſi ſo jenoż, hdyż bu jemu njejſnene. Nan, kiż běſche pryedy wuparjeny pſchiſłużnik, nētko pak jara cżiſtny pſchecżiwo jſchichwdżenjam pſchindże jemu ſwopredka ſ njedowērcu naſchecżo, pſchetoż jeho mjeſcżiwoſcż njebēſche jemu zyle njepodhładna. Potom pak wobja jeho cżaſto, wożhejaſo wopojeny. Tola widżachu, ſo njēſeſche nan ſwojeho najmłodſchcho wopraſndże lubo. Tuteho Alōſchu wſchak lubowoſche zyły ſwēt, hdżež kuli bu widżany, a ta wōn wot dżēcżaſtwa hinak njeſnajeſche. Wotdżełujo ſo w ſchuli, ſtuji ſo radu w ſwojich myſlach a ſaléſe ſebi ſ jenej knihu do ſdaleneho rōża, njedżiwajo teho běſche pak lubujcy wſchēch ſobuwuczomnych.

(Pokračowanje.)

— „Pschedženak", protyka ja Sserbow na lěto 1925, je hotowy. Kóždy pobožny serbski dom ma „Pschedženak". Dothe lěta jón njebo Hodźijšli farar Kschižan pisaschc. Nětko je tuto rjanc bźěło za nasch lud profesor Wicjas, studijny direktor w Stollberku, na šo wjal. Protyka na lěto 1925 je šo jemu wubjernje derje radźiła. Je pisana tak prawje w srozumjenju najlěpšeje ludowe mysle. Wobsedže budźa jón we Porschihšej wobsadze kupowacź dokelž je žiwjenje njebo farara Krygarja we nim wopisane. Tu nasch ja tunje pjenjezy rjanu knižku. Kuž hebi tu, so by ju tež jako bar pod božodźěłowym schtam pokójcź mohł. Knježa njech tajki bar tež swojim luźom cźeladnym wobradźa! To pomha dobre do luda wusmowacź a serbsku rěcź, kotraž je tu wopraudzje rjana a žiwa, schérzowcź. Spisowacźel hluscha wulki kemschany dźak!

T.

— **Kedźbu, zusobnitka legija!** W Gubinje sadźerka we poslednich dnjach na Krowarskej hasy zuby cźłowjek mlodych ludźi. Hdyž bźěše jich do jenoje rumnosce nawobil, jenta jich narěcźeł, so buchu ji nim šopu do Düsseldorfa schli. Wjes dwóla jedna šo tu we cźłowjeku, kiž chce mlodych ludźi do franzowskeje legije najeć. Tchodła kedźbu wšoběnzonjo!

— **Poničenje dawkowego wotcźeženjenja wot mšdy.** Pódla poničenja wobrótowego dawka wot 2 na 1½ procenta a kurantowego dawka wot 15 na 10 procencow, powschcli šo wot dawkow wuwiwobdźenju wótcźeli wot mšdy wot 50 na 60 hr. sa tydźeń. Dawk, kiž wjaze hacź 20 pf. na tydźeń abo 80 pf. na měsacź njemuwacźimy, šo wtam njebźěra. Wola domjazných dźěłacźerjow poničli šo dawk wot 4 na 2 procentaj wot mšdy, je-li šo mjeńšacźi na wésty dźěłanski cźas a cźi nij sa dźěło we wóhnjm cźasu. — Tute pschemeńenjenja bychu šo k pschihódnemu rasej nałožiłi pschi prénim wuplacźenju mjdu sa dźěło, kiž je šo po 30. nov. 1924 wukonjało. Wot dawka wuwiwobdźenje su wotatkim: a) hdyž šo mjda sa pominanskacźne dźěło płacźi, 60 hr. měsacźnje, b) hdyž mjda sa wotne tydźenske dźěło płacźi, 15 hr. sa tydźeń, c) hdyž šo mjda sa zhsobnjowske dźěło płacźi, 2,50 hr. wschédnje. d) hdyž šo mjda sa krótsche dźěło płacźi, 0,60 hr. na tydźeń dwe wotnej abo tahodźatej dźěłanskej hodźinje. Je šo dźěłacźerjej dla wschédnich mudawkow wjetsha procentna hódźba jeho mdy wot dawkow wuwiwobdźika, płacźi ta šama procentna hódźba tež sa sa nowe pohjatenje. Wěchu šo potatkim dźěłacźerjej hacź dotal nic 12 hr. na tydźeń ale 50 procentow wjaz, potajkim 18 hr. wot dawka wuwiwobdźite tak płacźa tuše 50 procentow tež sa nowe pohjatenje 15 hriwnow. Wot dawka wuwiwobdźene wostanu potatkim pola njeho 22,50 hriwnow. Kaž bźo powonjene, so dawk njebźera, hdyž wjaze hacź 0,80 hr. pschi nic a 0.20 hr na tydźeń njewucźinja. Tola, płacźi šo mšda jenoj sa njecho druzy abo hodźinow, šo dawk jenoj potom njebźera, hdyž mjenje 5 pf. wucźinja. Tute pjenjezy njebóstanje wšo dźěkodawaé, ale wone šo zyka wot mšdy njewocźahnu. — Nowe pohjatenje płacźa tež po 31. dec. 1924, tak dołho, hacź šo niczo druhe njepostaji.

S **Kelcy.** Paduschtwo. Na naschej farje wobuchu padnchi. Kaž hižo na druhich farach we wokolinje, tak bźchu šo paduschi tež tu do farariez kur dali a 14 šobu wsali. Na husy, kaźki alb. njebźchu padnschi z zyla kdźbowali. Myslża źebi, so cźałcźiske paduschtwa w naschej wokolinje pschez Kamšni ludźo skucka. Nadźijmoje policija paduschnego ptacźka bórzy popadnje.

S **Lubija.** Lubijska dźěłoradźerjenja wobrocźa šo wotpjet na pschekupcźow a rjemjeslnikow, so bychu w nalezmosecych pschihotajenja wucźomnow šo pschezo na nju wobrocźili. Dźěłoradźerjenja, wotdźěl ja pobananje powonlanskeje rady, mdže naśkoje rozšudźicź, ja kaźe powalanje šo hólcy najlěpje hodźa. Wona wjedže mjenujzy personalne khartli, hdyž je wschó trózne k powudźowanju tchdeho wucźomza sapisane, kaž schulske wuswédcźenja, lékarske wozudźenja, a po mólnosci tež wuhotowanja tymanosce, kotrej procja, ja kotre powolanje šo hólcez najlěpje hodźi. Tež starschi, kiž chcedź swojim dźěćom nécźto wukmeć hacź, dyrbjeli so najprjedy pschez na dźěłoradźerjenju wobroczicź. Tuta cźze šo ta to postarace, so kóžde dźěćo tež do prawego powolanja pschindże. Přesne hodźiny su płatk wot 5—6 hodźin.

S **Lubija.** Poničenje pschinoschka k sastaranju dźěłonjemerjow.) Wubjerk krajneho hamta sa saradźenje dźěła je wobjamknył, pschinoschki k sastaranju dźěłonjemerjow wot pónd źele, 1. dez. 1924 žem, na ½ prozenta sakładnje mdy poničcź.

S **Lubija.** Wczera popadnychu w naschim měsce cźornego dolhokuśmateho pśa i schtiacym paskom, ale bźes bałowanje znamki. Wupada hewak kaž schottiši pastyrski pos. Je 45 cm. wyschoki. Pasa pu žołte. Pos běhacźe hižo 14 dnjow dołho po měschcźanskich hasach. Wobsedźeé móže jeho na policiji po njeho pschijcź.

S **Cichanja** 7. dezembra 1924 pschedstaja šo tu we Rudoscez hońcźenju hodowna hra. Hrace budźa dźěcźi.

S **Kumwalda.** Tu smjerjeńoj na hrodze k. komornika je Ziegler-Wizlebena žona wuhnierja Michele i Dejnjeho Fricdcrsdorfa, kiž na tśěche dnjow powolanje wukonjesche. Pschipadk chaniche, so je Michela pschi tym wobsunuy, pschi cźimž je tśěchi dele padny a je cźežko zranl. Po lékarjowym wuprajenju je jeho wobruczki a lohcź słomal. Jeho dowjeselcu do khorownje w Habrachcźicach.

S **Kamjenza.** Wulka karnikaza wustajenja "Kamjenskeho wokrejsnego jwjasta płahowanjow karnikow budźe 29. a 30. nov. w hotselzu „k lawej". Wustajenja budźe wotewrjena wot 11—6 hodź.

S **Rakez.** Po postajenju zhrkwinskeje wuschnoscze pschiłdże k nam na hižo pyche dołho wuprošonjene fasźe město knjes kandidat duchownstwa Rencź, tuhkywilu we Budyšinje.

S **Wětrez.** Na puczu wot Spremberga do Wětrez nabydźe mlody muzikt 18 letnu holzu. Hackrunjeź so holza mózuje wobaraschc, wutorze muzikt holzu ruchnu toschu a wuczekny do lěsa. Wolizja za nim śledźi.

S **Kulowa.** Njedźelu 30. nov. 1924 budźa klawu wocźinjene.. Sa to pak wostanu na wólnej njedźeli 7. dez. jawrjene.

S **Wojerez.** S jastwa wuczekłoj staj w nozy k pjatkej tijo jecźi. Lětsay pyched wokmami bźchu rozrěsali a tak i wokmom won šo dohnli.

S **Běleje Wody.** (Sa wójnskich wudowom.) Tudomnischa wudowa mejesche thetru schkodu, dokelž bźsche Barlinskemu „pschekupzej", kiž bźsche so na jeje nawódschk w nowinach jako nawoźenja samolinił, klepje wótka a jemu 50 hr. pschinóśkała. Jako bźsche so nétko rjanchu dnja kavaler i Barlina wudowje pschchstajicź pschichkot, shubi šo nadobo w nozy a i nim wjele nadoby sjebanje wudowy na jenje sajowidźenje. Tchodła, wudowy, bjecźe šo na lódźu pyched tajkimi nawoźenjemi i wulkich mětlow.

S **Běleje Wody.** Nedźela 30. nov. je prénja swobodna njedźela a wobkhody w naschim měsce. Sa to pak budźa na wólnej njedźeli, 7. dezembra, jawrjene.

S **Běleje Wody.** So by šo thudym wudźěliło, darł Felix Jochmann pschi wotewrjenju swojeho nowego wóschoda 108 metrow łoschtajcego płatu, 25 metrow brasowaje khanjny a 40 metrow wżaurowego barchenta. Wubjerk, kiž je šo pychi gmejnskim jwomozcźikim hamcze wuhworil, bźchže wżaurowe rozsźělcź. Dalsche dary pschijimuje gmejnski pomozcźikl hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Sokolskim jednotam. Pripóstane Wam naprašowanske lisciny prošu wšitke hnydom wobdźěłać a hnydom, najpozdźiko hač do njedźele 30. XI., podpisanemu wrócźić. Jednaćel.

Serbskim towarstwam. Bloki zastupnych lisćikow, rejwanske knefle, serbske khorhojźki k prityknjenju jako swjedźeńske znamjeńka a wjetše k wudebjenju městnoscow mamy w Domowinje na składze.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta ma póndźelu, 8. decembra 1924, pop. w 2 hodź. zhromadźiznu předsydstwu a wubjerka we hosćencu „Němski khěžor". W 4 hodź. je zjawna zhromadźizna k załoženju noweho towarstwa. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Solobik" w Sowrjecach ma póndźelu, 1. dec., wječor 8/8 hodź. spěwanje. Heslo: „Wšitcy z dypkom." Předsydstwo.

Khwaćanske serbske towarstwo ma njedźelu, 30. novembra, pop. w 4 hodź. pola knjeza Šotty měssačnu zhromadźiznu. Njech wšé sobustawy wšsće přindu. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru, 2. 12. 24 we 8 hodź. wurjadnu zhromadźiznu a zwućowanje. Wšitcy akt. a pas. njech wšsće přindu. J. Hajna.

Jednota „Sokol" w Khróšćecach ma wutoru, 2. dec., wječor we 8 hodź. pola Wjenkec swoju zhromadźiznu, na kotruž so wšé aktivne a pasivne sobustawy a zajimancy Sokola přeprošuja. Nowe sobustawy so přijimaju.

Kołojeźdne tow. „Blysk" w Haslowje ma srjedu, 3. decembra, wječor 1/8 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu. Wšitcy njech wšsće přindu.

Serbske towarstwo „Zerja". Spěwny wotrjad ma wutoru, 2. decembra, wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje.

Serb. tow. „Jutrnica" w Njeswačidle změje přich. njedźelu pop. 1/4 hodź. swoje měsačne posedźenja w knjeżim hosćencu. Knjez Henka-Łuhowski pokrace je swojim přednoškom. Ważnych należnoscow dla bohaty wopyt wobakuje předsydstwo.

Serb. tow. „Cornoból" w Drježdźanach ma štwórtk, 4. hodownika, wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu, pjatk, 5. hodownika, přednošk na žurle „Odeům" Carusstraße 26; I. dźěl: „Serbska Łužica" ze swětłowymi wobrazami. Wšé sobustawy su prošene, zo bychu w serbskej drasce přišle. Přistup płaći 30 pjenjezkow. Předsyda.

Kasino młodych ratarjow w Baconju ma njedźelu, 30. novembra, pop. w 3 hodź. měsačnu zhromadźiznu we Smolic hosćencu. Wšitke sobustawy so z tutym najwutrobniśo přeprošuja. Kóždy dyrbi přinć a to z dypkom. Předsydstwo.

Generalna zhromadźizna Serbskeho Sokolskeho Zwjazka wotmėwa so njedźelu, 7. hodownika, w 1 hodź. w Budyšinje w městnosći, kotraž so hišće wozjewi. Dnjowy porjad: Rozprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka, starosta.

Jednota „Sokol" w Małeńcecach ma njedźelu, 30. nov., pop. w 3 hodź. generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Přinoški. 4. Namjety. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy, kaž też wšitcy starši zwućowanych dźěći so z tutym najwutrobniśo přeprošuja. Starosta.

Jednota „Sokol" we Wotrowje ma wutoru zwućowanje Načolnik.

Jednota „Sokol" w Radworju změje njedźelu, 30. nov. pop. w 4 hodź. hlownu zhromadźiznu: Rozprawa, wólby, namjety. Aktivni a pasivni su wutrobnje přeprošeni. Nowe sobustawy so přijimuja. Starosta.

Spěwne towarstwo „Radosć" w Bukecach. Wutoru, 2. hodownika, wječor 1/8 hodź. je dźiwadłowa pruha (bjez knihow); srjedu, 3. hodownika, wječor 1/8 hodź. je spěwanje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 29. nowembra 1924

Kursy wežera w Barlinje.
(Tute kursy su w miliionach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	23 440
engelski punt	19 415 000	cźěšk. khóna	12 570
dwajcarski frank	80 890	10 mil. pólsk. mark.	79 800

Wjenjezy bźchu wežera žadnisce. Wschédna dań płaći jo na 3/8% a wyše, mežnacźna na 14% lětnje a hišcźe wyše.

Efektny měsacźu wežera na Barlinskej bursy žiwy wobhod. Sa to bź sajim ja statne pożeżonki finadnischi. Wóju ja pożeżonka thodźatche mjes 810—820 milijardami prentow.

Produktowe witi wežera powschitkownje mérnje wotkazachu. Wonjeseć i Argentinijsce, to je tam finjerst sjam seschkodźił, šamó, so jo płacźiłm khlébowego žita njeninjzchu. Też w jecźmjenju a wowoju žaneho pschemeńenja niebć. W muzy jo kupy kupowanja wotmlakuja. Je wotruhach a womjeschkach wicho pychi starym wosta. Wežera płacźeche zentnar

w Drježdźanach

pschenicy 10,50—10,75 rozli 10,55—10,80 jecź mjenja nałkn. 11,75—12,75 nałmm. 10,5 hacź 11,25 wowsa 8,70—8,— nałożeneho 7,35 hacź 8,65 hr.	

w Barlinje:

pschenicy 10,70—11,15 rozli 10,35—10,55 jecź mjenja nałkn. 11—12,30 nałmm. 9,50—10 wowsa 7,95—8,75 hr	

we Wrótsławju:

pschenicy 11,10 rozli 10,60 jecźmjenja nałkn. 12,25 nałsymnego 10,25 wowsa 8,50 hr.	

Witi multikwoske stoju wežera pjatk w Sch.-Kin-Friedrichsselbe (Magerviehhof). Wichtowali bźchu: 550 krulow, 14 wołow, 18 bykow, 31 prósinikow a 132 cźelcow. Witi bźchu khwiske, dobre dźěli žadnische. Mjeńšiki a wyschkowacźelne kmowy płacźachu

I. kajkosće zanych njeby,	
II. kajkosće	250—360 hr.
III. kajkosće	200—250 hr.
jałowjn I. kajkosće	250—470 hr.
II. kajkosće	160—280 hr.
woły do pschahanja	40—47 hr.
prósiniki ke karmjenju	32—35 hr.
kotrež šo ani ke karmjenju ani k wjacźanju njehodźa	32—35 hr.
po zentnarju žiweje wahi.	

Na konjaze witi tam bźchu pschihnali 615 koni. Witi šu měrne pschi dotalnych pbożelinach. Wone płacźachu

I. rjadownje	1100—1500 hr.
II. rjadownje	800—1100 hr.
III. rjadownje	500—800 hr.
dobjtaki	300—5000 hr.

Na pschihonu:

Wjnej blidże (2 Schreibtische) šudnilzy na pschespodjanje hrjedn 3. dez. dop. w 11 hodź. w hotselzu „k tśom lipam" w Kulowje.

Sšo pytaju:

Cyklodrik, 15—18klnw. w Barlinje cźo. 24 pola Kamjenza.

Dźěłacźerjo, zybelwancza w Sšalowje.

Schkrowe dwesche.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. 3411 hodź.:
Witi šo njepschemeńenich. Tendenza: mérna.
Hodźinu pozdźišo dyrbi so położenje te kame.

Płacźizny na Barlinskich produktowych witach.
Jito a wotrowe hriwje wo wot abo 1000 kg, hewak 100 kg płacźizny wo Notel hriwnje.

	28. 11.	27. 11.		28. 11	27. 11.
Pschenica	218-*28	218-223	rowš. wokuschi	16,6)	16-16,70
rolta	207-211	207-211	wok. melaska	8,50	8,50
nałk. jecźmjen	220-246	220-246	erabella	11-12,60	11-12,60
nał. jecźmjen			górnaze hruschi	18-18,70	18-18,60
wowsa	168-175	168-175	kartu	21-21,50	21-22,50
šulurina (Mais)	206-208		mota	17-18,00	17-18,00
pschenicn. mula	29-32,50	29-32 00	šamk wokuschi	25,50-26	26-26,00
ciano mula	28-31,50	28-31,00	mórne łuzinu	12-14,00	12-14,00
pschenci. wotr.	13,80-14	13-13 80	olte łuzinu	15-17,00	15—17
ciane wotrube	12,40	11-12 4*	sino, 50 kg	3,80-3,80	3,00-3,25
rapk	4*0	390-400	słoma, rjano	1,10-1,20	1,0-1,15
lane šamjo	410-420	410-420	„ pschesch.	1,10-1,20	1,05-1,15
hrach	21-23	20-23	„ wowsina	0,90-1,05	0,90-1,00
pjelušchi	15-16,50	15-16,50	„ jecźna	0 85-1,00	0,99-1,00

Drobnowikowanske płacźizny w Budyšinje.

29. nowembra 1924 po komitišim postajenju.

Płacźizny su wo 1 kg. hriwnje wotsunjene.

Twora			najwišich płacźizny hr.	najnišich płacźizny hr.
Domjace mjaso i łojcźom	1	kg	1,60	2,20
Cźelace mjaso	1	„	2,00	2,40
Słopjace mjaso	1	„	1.80	2,40
Swinjace mjaso	1	„	2,40	2,60
Tukanu hwinjaty schmatz	1	„	3,00	3,20
Pschecźicne mula	1	„	0.40	0,56
Rjana mula	1	„	0,36	0,38
Kaša	1	„	0,—	0,35
Jedne běrny	1	„	0,08	0,10
Raiš	1	„	0,44	1,00
Hroch	1	„	0,48	0,72
Sočl	1	„	0,80	1,40
Amerik. hwinjaty schmatz	1	„	2,00	2,00
Sčwjschenu wotcź	1	„	3,00	3,20
Dobre mloko	1	lt.	0,26	0,30
Jedjna butra	1	kg	4,60	5,00
„ „ wukrajna	1	„	—	—
Jeja		schk.	0,17	0,20
Jedine mjaso	1	kg	0,48	0,64
Zolor drobnu	1	„	0,64	0,66
Petrolej	1	„	—.	0,36
Komjentne wuhlo (domj. tepl.)	1	ztr.	—	1,90
Brunizowe bulletty	1	„	—	1,15

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: **Marko Smolerj**, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: **Arnošt Bart**, w Brěžncy, — za nawěšteki: **A. Dučman**, w Budyšinje.

Moje

hodowne předawanje

je wotewrjene!

Najwjetši wubjerk w měsće! :-: Najtuńše płaćizny při jenož hódnostnych tworach!

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće moje 7 wukładnych woknow.

Gustav Thunig w Budyšinje

Założene 1865 — Znutřk. lawska hasa 6 — Telefon 648

*

K předstejacemu hodownemu swjedźenjej poručam pódla swojeho připóz... ...o wulkeho sortimenta

klankow a klankowych wěcow

swój derje zrjadowany skład

železnicow, parnych mašinow • klamow twjerdźiznow • konjencow • klankowych stwow • klankowych kuchnjow • filcowych zwěrjatow

kamjenjowych twarjeńskich kašćikow :: metalowych twarjeńskich kašćikow :: drjewjanych twarjeńskich kašćikow :: wobrazkowe knižki towaršne hry :: spisy za młodźinu

Namakaće w mojej wustajency wulki sortiment rjanych, nowočasnych a wosebje płaćizny hódnych hrajkow wšeje družiny

---

Zonjace toše

:: aktowe mapy :: kupowanske měški dźiwadłowe měški

listownje a pjenježne toški

A. Graf

klankowa klinika

na kubatej hasy 4

při błowonym barbošću.

klanki

periki

wosebje woprawdźite wlosy

Bubijow. periki

hłowy, čěła, stawy atd.

Wuwzaćne dny

mosaznych a niklowych tworow

su **wot 29. novembra hač do 15. decembra**

po jara poniženych płaćiznach.

Ženje wjacy njewróći so składnosć ke kupowanju płaćizny hódnych hodownych darow.

Prošu wo waš wopyt — wono so płaći.

August Granz w Kulowje

časnikař.

Junkróčne wozjewjenje

Njepřemjenjomnje jenož hišće hač do 15. decembra

10% rabata při kupowanju

Wohlmuthowych aparatow!

Wuporjedźenja, znowapjelnjenja atd. spěšnje a tunjo!

Inženěr Funtan w Budyšinje na Moltkowej drózy 31

Hdźe kupujeće swoje hodowne darje?

pola firmy

Fritz E. Lange

kupowańnja za domjacu a kuchinsku potrjebu

na žitnych wihach 4 (we Wagnerec symjonjańni)

Prošu wobkedźbujće mojej woknje.

Cyle wulki transport najlěpšeho

rańšopruskeho

młodeho skotu

z papjerami

3—4 centnarje čežkeho, steji wot **pondźole, 1. decembra, w knježim hosćencu w Njeswačidle** pod přihódnymi wuměnjenjemi na předań

Lehmann, skótny wikowar, w Njeswačidle.

Telefon: Hamt w Njeswačidle čo. 46.

- Alpina -

Znańe słowo dobrych časnikow

Dobry časnik, ale jenož tajki, je drohotne wobsedźeństwo je, staj nje witany hodowny dar.

Předawańnja „Alpina" časnikow

August Granz,

časnikař w **Kulowje.**

Jałojca k plahowanju

je na předań

na Zidowje čo. 237.

Swojemu swěrnemu bratrej

Hermannej Bjenadźe

a jeho česćenej mandželskej

Lejnje rodź. Šibakec

najwutrobniše zboža

k dźensnišemu kwasej a za přichod. Na zdar!

Jednota „Sokoł" w Komorowje.

Kujezej krawskemu mištrej

Hermannej Bjenadźe

w Komorowje pola Rakec a jeho njewjesće

Lejnje rodź. Šibakec

k jeju kwasnemu dnjej

wjele zboža do přichoda.

Serbske towarstwo „Lipa".

1. přiloha k číslu 279 „Serb. Nowin“

Sobotu, 29. novembra 1924.

Wórscha jědže do města.

(Wobras se wuzm.)

Po prawym chajziše hižo spočatk nasmy dožecź. Ale njemějesche nerbus rerum — pjenjesy. Leišta wschak ſ nimi hubjenje ſteji. Te por ferikow, kotrejž ſ butry a ſ jeji nahospodarjom, saleſu wſchě saſzu do hospodarſtwa. To nichtó dale njepyta. Słónčnje ſwoita hunczakto na pschedań — ſa dobre hotowe pjenjesy. A hnydom chže jutſje do města. S tity wottorhnje ſchlebjerdoku papjery a napiſa ſzej, ſchto wſcho chže kupicź a ſtobu pschinjeſeć. Pſchihotuje drastu ſa ſebu, prjedy hacź lehnyc dźe. Rano stanywſchi ſ loża ma tak w domje a hrúbji nadoſeć dźěła. A potom dże pſches ſchiju a hłowu, bódy je cźaſ na cźaſ.

Skoro poł hodźiny ma na dwórnischczu hiſchcze cźaſza. Je khwatnje ſchła. Lépje je lépje. Pſcheſlicźi hiſchcze tas pjenjesy a tykuje je hluboko do ſaka. Potom pſchehlada ruczny kaſchczik, loſchu ſ wobruczku ma na rukomaj wiſaſo Sſnadź mohła tu teſ radſcho do koſcha ſcźinicź. Haj, wopravdźe, hiſchcze dże. Mies tym dóndże liſtowy ſ póſtowkami. Tuż dże cźaſ dolho na ſo cźakacź njeda. Jěſdmu ſhartku hižo ma. Najkhmańſcho, ſo ju w ruzu dźerźi. Wot horjeka hacź dele ju pschecźita, na dźeſacź mjeńſchinow to traje. Cźaſ tu je. Saſtojnik wocźini durje a Wórſcha ſtupi do woſa. Hacź teſ to budźe ſo hynnec mój. Hlej, tu je hiſchcze měſtna. Pożpdnje ſo. Koſchik měka horjeka na delku ſtajicź, měnja ludźo. Ale wona jón radſcho na kſinje ſdźerźi. Kak lohay mohł ſo ſhudźeć. Dźenźnjiſchi ſwět je grawocźiwy. Cźehodła tamna zona ſebi jabłuko najprjódży dźěli? S cźeńkimi bělikſtami ſo tola ſadajicź njebudźe. Hu — hu — kak cźaſ khwata a lokomotiva ſtona. Ódy ſo tola nicźo ſtako njeby. Potom je wſcho dobre. Hacź ma hiſchcze pjenjesy? Haj, namaſa je. Nó, to je derje. Schtoha do ludźi ſo naſtajnje pſchiſporja — na kóždej ſtaziji. Nětko ſkoro dohaſaja. Haj, jedyn ſebjer dże ſej ſej kupicź. Trjeba jón nuſnje a njecha na njón ſabyć.

Tak ſo cźaſ miny a naſcha Wórſcha je w měſcze. Pſched kóždym wokńom wostanje ſtejo a wobdźiwa tute rjane wukładniſchcza. Och, wy ludźicźka, ſchto maće wy tola do wſchelakich wózow! Schtoż mózeſch ſebi jeno wumyſlicź. A to wſcho ſ hromadami. Tele rjane zyzhi a wózy ſ kymniſchemu. A tule — zyle wotnoſe polne ſchokoladow, bonbonow a druhich khłóſchczeńkow. Sklíny jej bźža. Schtó ſamóże to wſcho kupicź, ſjeſcź a pſchekhłóſchcźicź. Nó, tak móda! Jeli durbjake to ſunknje ſ wobleczenju dyeł! Ty mój bożicźko! Wſcho na ſmécze, jenoż nic tajkule drastu na khribjet a ſchiju. Tamle rěſnitſwo. Tu ſnajmjeńſcha nęſchto mutska wiſzy. To njeje każ pola naſcheho wjeſneho rěſnika — ſrjedy tydźenja hiſchcze punczit mjaſa a pot kokbaſy. Na rjanych kołbaſach njemóże ſo nahladacź. Tak dże wot jeneho twikkadneho wokna k druhemu. Njemóże ſo nahladacź a dohladacź.

Kupiła hiſchcze nicźo njeje. Najprjódy dyrbi ſo tróſchku ſwężeźicź, kak ſajaz běha, bdże naikhmańſcho a najtuſcho kupicź móże. Tak ſo ſnadź je cźaſ a ſołdk ſada ſwoje prawo. Aha, tamle je pjekaŕ, hdźež na hermankach ſwoju ſchałku kopeja pije. Tam bóſtanſcheſh wſelſchu ſchałku ſa tuni pjenjes. A te wleczene zakty, och kak derje jeno ſłodźa.

Haj, najprjedy ſłomnik (Strohſack). Tuż na nohi. S twureſkom ſe „Sserbſkich Nowin“ hodźi po drohach a pu- ta wobkhod, kiž „wothbižiu“ ſłomnik [illegible]howa. Skónči-

Swój k swojemu!

Serb

k Serbskej ludowej stronje!

nje k njemu dońdże. Sſo wź, tunje ſu, ale to je cźi cźeńki njerjad, każ pawźinu. Kóżde ſtwjoleźko ſo pſches njón pſchedrěje. Haj, lépſche tez ma, ale tele płacźiſny. Dwójzn telko każ w „anonaſy“ ſtejeſche. Dobre a tunje njeje jenje hromadźe, měni pſchekupc. „Stajźe tute prodźko hnydom pod nawěſchk ſ tuninmy płacźiſnami. To ſo hakle ſem troſzuka njeby.“ Mokrjuh rozumi zorta a ſo wukmeje. Potajkim kupi dobry ſtomnik. Ale jedyn ſlěborny dyrbi na njón ſpuſcheźicź. Derje, cźini to wujsmannje jenoż Wórſcha k wolí. Skorźi pak jej ſo pschi tym njeniesło pschikładaŕ. „Och, ſchibako,“ ſmějeſe ſo dowěrliwje na njeho, „njeſmějeſe jeno tak, maceje tehodła wasch profit.“ Nź, nź — naſcha Wórſcha ſo njeda ſ měſchczańſkimi leſnymi ſłowami wopojicź. Też niż w druhich wobłhodach a kłamach. A ludźo maja ſwoje wjeſele na kuraźnej wjeſnjarjańy ſ jeje wótrym ſłowom. Praji tódemu měſchczanej do wozow każ mění. Wona wź, ſchto chże. Ju nichtó narěczecź a wobrěczecź njemóże. Njeje na hubu padła, byrnjeſ ſ němeźkim troſchku klałało. To jej nichtó ſa ſto nima a ſo njewuſmeje. Kóżdy hižo na draſce wiźi, ſo je Sserbowka. Druhy ju wobdźiwaja, ſo tuta wſchędna zonka dwě rěcźi wobhnjeſi, bdźi ſo hewak huſto ſ Němcami njetrjechuje. W ſchuli běſche wjazy žerbſti wutka hacź němſki.

Wſcho ſebi dokkadnje wobhladuje, ſchtoż kupuje. Wobmaſuje wſchě płaty, cźaha a torha hacź ſu krute. Huſto doſeć dże ſ burjam a pſchepytuje pſchi ſmrźe. We wobkhodje je tróſchku cźmowe. A bdźi ju jej płacźiſny pſcheſelene abo ſo wězy njelubja, prají, ſo ſa ſchtwórcź hodźiny ſ mużom ſaſzu pſchińdże. Wobladane — ma jich ſa kuntku, każ měſchczan huſto wjeſnjana.

Hewak wſchak ma ſwoje wěſte klamy, hdźež porjadnje kupuje a wź, ſo ju reelnje pokłużuja. Niedźiwajo na to cźiſchi ſo po měſcze wokoło, hacź nas nębdże nęſchto tunjeho nadeńdże. Haj, zyle wot dźenźnjiſchebo a wcźerawſchego naſcha Wórſcha njeje, byrnjeſ ſe wſzy byka.

Hiſcze jeno, kak ſo ſ nakupjenymi wězami po wuliczach brodźi. Ma hižo khętro cźeſke khémio. Ódy ſo tola wobsa- ſchi, dże, wuczehuje ſ wulkej mużu zeduku, hdźe [illegible] wſcha napiſane, ſchtoż chze kupicź. Liczi pjenjesy. Ty mój jezdyrko, to ſu cźi wſchi ſlěborne a papjerjane puſki ſkoro wuſtcźake! A na zeduſze hiſchcze nmnoho ſteji. Dwoje ſwódnej tholowy ſa hółzow a nęſchto ſnama ſa ſo: ſuukmu, por tonkow nohajzow, dźeſanſke ſalu. A tajſich por-ſenczaſkow hiſchcze! A każ dże mocźerje ſu — ſebje wottaji a kupi hółzowaj tholowy ſa ſhywace kroſchči Sa poſlednje 20 pjenjezkow kupi hiſchcze dwě zigarje. A nětko ma duſcha mér!

Hižo ſedźi na dwórnischczu. Dożdeuje ſwoje pomaſki. Wobhladuje ſej ludźiſka. Nękotſi ſu tola ſpodźiwnje ſdracźeni. To a tamne hiſchcze ras wotmaſi a w mérje pſchehladuje. Wopravdźe, je zyle derje nakupiła. Też kontrolewe zedulki, kotrež běchu jej ſobu ſawaliłi, ſtuduje wot ſwocźatka hacź do kónza. Nadobo pſchijędże cźaſ. Khótź ſhort, nękto pak ſpěchacź. Saakrlot, bdźe je wrócźna kharika? Zyły dźeń njeje ju do rukow wſaſa. Hewak by dyrbjała ſedźo wotſtacź. Putkow zanych wjazy njemějeſche a pſches ſadźicź ako pſchedacź nęſchto kupowanych wězow nochzbſche Bohu dźakowano. Tu je [illegible] wołu je ſtraſchna cźiſchcźenźa. Ani jabłuka njemóże k jemi padnyeź. Kedźnja na ſwoje wězy. Komu mójeſch dźenźa wěricź. Dźeći ni ſ nětcźiſchim ſmětom. Hólzaj cźakataj na domjazym dwórnischczu ſ matym rjeblowanym wołyczkom. Hacź ſ tutym cźahom pſchijédże? Haj, widźitaj ju hižo pſchi wokne ſtejo. „Macźi, tełko ſy dźenźa nakupiła!“

Nakładu wołyczk. Je zyle polny. A tole wjeſelo! Nan je hiſchcze wjeſeliſchi hacź dźeći. Tajkele rjane cźopty wězy! A titku płakow k temu! „Eſtodża pak te derjej macźi!“ — „Echto, ſona, to ſu wěcźe por dobrych zigarow? A te wokmjane koſchle a ſydne tholowy, kotrež ſu pſchinjeſłe! Měnjach, ſo chzyſche ſej też wſchelake wězy kupicź?“ — „Haj, chzyſch wſchak, ale wone njedożahasche.“ Ssamo zebjer je pſchinjeſła. Nó, hłowna wěc je, ſo ſu muż a dźeći wjeſeła. A nohi ju bola wot teptanja po twjerdym pleſtrje. To my wjeſnjerjo ſwuczeni njeſmu. Wſcha roshorjena hiſchcze je. Nadſcho doma dźěłacź hacź do nęſta jéź. Tajſi ropot a tajkale hara tam. To możeſch wo ſwój ſtrowy roſom pſchińcź. Haj, doma je najrjeſſcho!

w Budyšinje na bohatej hasy 14

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyšina.** 1. njedź. adventa smějeſe rano we 1/8 ho- dźiu duchowny prjm. Haebler předowanje (zyrkw. hymſba „Kak zadoſcźinje ſdychuje ſyła pobożnych“, melodija na Doleſu, wobdźěłana wot Bruna Doſta); w 11 hodź. smějeſa farář Groſze w draſtowni Bożu ſłužbu ſa cźeſkorjyſchcźanzych; w 12 hodź. smějeſe farář Mende předowanje; pop we 4 hodź. zyrkw. konzert (Te Deum wot Antona Bruckneta, kiž wumjeđže Budyſchſka ludowa hyſwna akademija; wjeczor w 6 hodź. adventſka hwjałocźnoſcź wobeju dźěcźi kemichenjom, ſ dobom ſa pſchiwiſnych: farář Eder a farář Groſze.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi ſmějeſe rano we 8 hodź. farář Groſze ſwjeđeđ a ſwj. wotkaſanje; w 9 hodź. farář Mende předowanje (zyrkw. hudźba „Cźiſtoje durſi wyſoko“, adventiſki khórowy ſpěw wot Oskara Wermanna).

Satwinnje powjesćce ſ naſchich žerbſkich wězow.

Rakezy.

Po wukónzu ſwojeho mjena ſu Rakezy wjeſe žerbſkeje Rakez rodźiny. Włodyk (wótz abo ſtarſchi), kotryż je ſo tu ſ wjetſchej liczbu pſchiwiſnych ſwojſbow ſaſtarſki łaſpodźiłt, je mél pſchimjeno Rak, każ ſo druhim wrajeſke Kozor, Liſchka, Schur (dźenźa ſ wjetſcha Żur), Dub, Kerk atd. Po nim je ſu zyła rodźina mjenowała a też jeje ſudźiſchcźa: Rakezy. Rodźinſke mjeno nam praji, ſo je wjeſ ſałożena w dobje pſchicźaſowanja abo bórzo po tym, jako Sſerbja ſapoczinachu jemju wobdźěłacź a tehodła pſcheſtawachu je ſwojim ſłotom po kraju wokoło cźahaci.

Możno też je, ſo maja Rakezy, (każ druhe wſy też) ſwoje mjeno po poſdźiſchim włodyku rodźiny. Rak niese jenicźki włodyk tamnſchcźe rodźiny był, a druzy włodyſo ju druhe woſzobinſke mjena měli, ſo je wjeſ we wſchelakich dobach wſchelake mjeńa. Sſwóiſnych mjenow w dźenźniſchim ſmyſłu, kotrež niż jenoż wot ſtarſchich na bźeći, ale też na dalſchich potomnikow pſcheńdu, ſaſtarſku hiſchcźe njebě. Tak ſu ſo też pryedy mjena rodźinſtwow po mjenje włodyka pſcheměnjale. Tak by we pſchedležazym padże Rak tón włodyk był, po kotrymż ſwójba njeje jenoż ſwójbne mjeno Rakezy. Tute ſkrućenje wjeſneho mjena mohło ſo ſtacź nębdże łónz 12. abo ſapoczatk 13. léſtotka.

W ſtarej zyrkwiniſkej wobraſowni (Die Ober-Lauſitz als Abteilung von Sachſens Kirchengalerie 1841) měni ſarář Körnig (1820 5 mjeno Rakezy wolnamjeni měſtnoſcź, hdźež raſi loja (w Cźornizy). Też w nowym wudaniu (1901) tuto mjeno wotſtejnje ſteji. By-li wizź wopravdźe ſwoje mjeno wot raſi-lojenja měſta, njeby mjeno mohło wukónzu „ezy“ měcź, ale by měſcze ſeſtajene mjeno wot raſi-lojenja měſta, njeby mjeno mohło wukónzu „ezy“ měcź, ale by měſcze ſeſtajene było je ſłowow „rat“ a „lojicź“ abo ſ měſto lojicź (lowicź) ſ druhim ſłowom ſtamtſmo: ſmyſłu, podobnje każ Rakoždy (= Rako-jeđy, wjeſ ludźi, kiž nadwadnje rady raſi jéđża). Abo wjeſne mjeno dyrbjake druhi wukónz měcź. K temu pak też mjeno tajſeho wotnamjenjenja njeby roſeſnawaze było, pſchetoż raſi dże ſu we wſchitkich ſłudźiſchczach a też wſchudże rady łójili, a naſchi pſredowniczy ſu, każ naſche wjeſne mjena powſchitkownje ſwędźeja, jara derje roſeſnawacź a pomjenowacź wjeđźili. Farář Körnig ſ němſkim mjenom a najſterſi też němſkeho połkoda, dże wohrožiły Sſerb był njeje: wón pſchełożuje mjeno Stróża (Struſcha pišajo) „Schreckort“ a Schcźenza „Tauſort“!

Rakezy ſu po němſkim dobyczu najſterje wulkemu Njeſwaćidſkemu knježſtwu pſchiſłuſchcźałe. S najmjeńſcha rěcźi namjeſny hrabja Woldemar Bramiborſki w ſlěźinje 1309 wo hołach Njeſwaćidſkeho knjeſa Luthera je Schreibersdorf. S teho wukhadża, ſo je tuteniu knježej niż jenoż Njeſwaćidſka, ale też ſłužobna Rakeczanka a najſterje też Lałowſka hoła ſłuſchała. K temu ſłuſchesche w lěcźe 1350 połoja Rakez a bórzy po tym też połcźa Loſa knježim je Schreibersdorf, a druha połoja Adam pſchiwiſnuje ſwójbu ſ Panjez (abo Banez?). Też ſo teho jeſčhuje, ſo ſu Rakezy (a Sas) nębdy k Njeſwaćidſkemu knježſtwu ſłuſchale.

Hižom tehdy mějachu Rakezy němſke mjeno Conigswarte (1350), Konigiswart (1420), Konigiswarte (1452), Konnigiswarte (1476), ſchtoż wolnamjeni „kralowu ſtrożu“. Kdźe a kaſke je tute kralowiſke ſtražniſchczo było a kaſſi kral, němſki abo cźeſki, je žebi tam tajke ſtražniſchczo ſałożił, ſpiſowaczeł njewě, też hnate njeje, hdy je němſke mjeno naſtało. Wjeſ ſo hižom l. 1213 mjenuje. Jaſo bě mjenujzy Miſchnjanſki biſkup Bruno II. Budyſchſke tachantſtwo ſałożił, podſtaji Rakeczanſku zyrkeſ Budyſchſkemu arzydiakonej. Hacź pak je mjeno w ſapiſu žerbſke abo němſke było, njeje wojewaze.

Wo ſrjedź 14. léſtotka ſłuſchesche hłowna połoja wſy (ſ ryczeźikim ſydłom) pryedy najſpomnjenym ſ Panjez abo Banez, druha połoja pak Njeſwaćidſkemu knježſtwu ſe Schreibersdorf. W ſrjedź 15. léſtotka (wok. 1450) ſo jena Schreibersdorfſka ſwójba w Rakezach ſaſydli a ſebi tam druhe ryczeźike ſydło natwari. Podźiłcźo wobej ſwójbje ſwoju połoju hiſchcźe ras dźeſiſchtwej, tak ſo bě tam w 16. léſtotku ſchtyri podźělowe ſchtyri ryczeźiſke ſydłow. W lěcźe 1540 pſcheda Baltyn ſ Banjez ſwoje ſydło (ſeine Behauſung) Majchareſ ſ Dſchirnhaus. Tutón pak hižom l. 1545 ſwój „Rakezanſki podźěl“ Hanſej ſ Mühlen wotſtupi, kiž jón 1555 Michael ſ Jojachimej ſ Pjeńſka (von Pentzig) pſchewoſtaji, kotrajž jón 1570 hiſchcźe wobſedźechtaj. Michał ſ Pjeńſke tam ſe ſwojej mandźelſkej Barbaru hydleſche, Jojachim pak bě ſaſkiſi wojeſki wyſchk. Druhi podźěł ſ „ſtownym kublom ſwójbu ſ Panjez pſcheda l. 1550 Mikławſch (Knothe też ras Michał pſche) ſ Panjez cźakatej ſ Hennigk. Tutón też bórzy jedyn Schreibersdorfſki podźěł kupi, tola wobaj podźělaj jako pſcheda l. 1558 Bjedrichej ſ Petſchert, kiž be hižom jedyn Rakeczanſki podźěł wobſedźał, kotryż be jeho ſwójba hižom do léta 1530 kupiła. We lěcźe 1567 namrěcźitaj tute tři ſchtwórcź wſy Bjedrichowaj ſynaj Hans a Bjedrich ſ Petſchen. Pſchikupjenaj dźěłaſtaj pſchedałchtaj l. 1597 Poicźnicźanſkemu knjeſej Hannſej ſ Ponikau, prjedy hižom wobſedźany pol- kupi l. 1600 Jurij ſ Hodźija (von Goeda). Po ſmjerći poſledniſchcźeho pſchikupi ſ Ponikau 1609 też jeho podźěł a léta 1604 ſtyrny, ſwójbje ſ Pjeńſka Kłuſchczyn Rakezanſki podźěł, jo bě někto łubło a wjeſ jaſo w jenej ruzy.

Rakezanſkim ſ knježim ſ wopředła ſłedowcze wſy: Kl- ſchcźahu: Nowa wjeſ (1350 knj. ſ Panjez), Jirkſ [illegible] ſ Panjez), Trupin (1556 knj. ſ Schreibersdorf), [illegible] row (1551 knj. ſe Schreibersdorf, wok. 1600 hacź 1614 H. Khr. ſ Hodźija, potom Khr. ſ Luttitz), Stróża (wok. 1450 Hendrik ſ Gor, 1530 knj. ſ Luttitz), Wulke Sdźarj (w 15. léſtt. dźělene ſmjes knj. ſ Gor a ſ Koſerita 1501 Łaſowſcy ſe Schreibersdorf), Mortkow (1359 W- ſaj ſ Panjez, 1410 Njeſwp. ſe Schreibersdorf, 1- ſe Schreibersdorf), Schcźenza (1410 knj. ſe Schreibersdorf, 1455 Rak. ſe Schr. a wot ſrjedź 16. léſtotka ſ ſamej Schreibersdorfſkej ſwójbu), Kołyza (ſ najmjeńſcha wot ſpoczatka 16. léſtotka Njeſwaćidſkich Schreibersdorfcy), Wuſoka (1481 Njeſwaćidſkich a Łałowſkich Schreibersdorfcy podwiczejſtwo ſwójbu ſ Dobroſchcźez, 1493 a hiſchcźe 1600 ſwójbu ſ Podźija). To wſchitko ſaſo po

Serbska wottorhanska protyka

je dostać

w Serbskej knihafni w Budyšinje.

Morawiki lud a kraj.

Wobrazki ze žiwjenja, stawiznow a puczowanjow
naryšował Jan Bryl-Serbin.

(Pokračowanje.)

Pšicheržiwo wuživanju łačonskeje rěcze pšichi Božich słužbach njehóršicheche ho Metkoh ženje, a tola bu we nitej naležnosći l. 880 do Roma powołany. Wón pak ho tak bohopołnje wuprajnył ho bamž jeho w dowołnowosći hrabiškopa wobtrućił a pšich-poda jemu jarjadniskwo zo-cheho duchownstwa w Sapotskowkem mózmarstwje a khižu ſ wuživanje słowjanskeje rěcze pšichi Božich słužbach alle pšicheržiwiskwa nještónežkiu ho ani po žmjerći Chole žiwjatcho muza, hač, wone pšichiběrachu a krotcheho ſ słowjnym nażiwlnosćam pšicheržiwo jeho pšecherčelam a wuczobnikam.

Sšwj. Method wumrě 6. ſutrownika lěta 885 a bu we ſwjatnizy kněžny Marje na Velehrodže pokhowany. W tom czašu bě Svatopolk wjelkich ſwojerje zmoy a ſławy dospěł, hnrschi ſ knježerjom dalokoſtaczejcho a ſamoſtatneho mózmarstwa. Czěrko hodża ho hranizy ſemjow rozſtrjecz, kotrež běchu jeho wojkoviskimi knježkwom podczinjene kaž dozała mjena tych ſłowjanſkich krajow a narodow, kiž jemu podležachu ako kotrež běchu ſ nim ſwjasane.

IV.

Lěta 892—907.

Smutska chasarſkeho kraleſtwa pod ſwojimi ſamſnymi wójpowodami běchu Madżarojo a Wuhrojo žiwi, narod ſe ſpłaha uralſkeho abo finſkeho. Madżarojo buchu l. 883 ſe ſwojich ſydlſkich cheho wuhnaczi; tuž pytachu ſej druhu wótczinu. L. 892 powoła jich němſki kral Arnulf nimo druhich hišchcze pšicheržiwo Svatopolkej, to by jeho wobſt ſtjoch ſtron krucze wobhſtupcej, ſaſmrcz a potom cſim wětſcheho podczinjenje. Madżarojo, ſpěchni jěsdni, nalvalichu ho prěni wot ranja do Moravy, ale woni buchu wot Svatopolka w pšeſamnjkach wobſtupjeni a ſe karaczenjemi wobdaczi, tak ho jim jahuba hrozeche. Sa nimi falſcheho ſej tež druhy Arnulfowi ſwjaſkarjo do vulkoſczow. Hišchcze na ranju l. 892 běche moraweſki kral ſwojim nepřećelam hroſchny a bóle hróſbny dyžli hdy prjedy.

L. 893 wobnowi Arnulf wójnu, ale tež ta njeběſche ſpowjnicha, dokelž dwrbjeſche ho do czekanja dacz a pšichoże pšichi tom do vulkeho ſtracha. Tež w lěcze 894 trajeſche bój njerosſudnje dale: ale běche to hižo pozdenje lěto

morawſkeje mozy a ſławy: w ſamſnem lěcze wumrě Svatopolk, najmózniſchi knježiczeſ ſwojeho czaſa. Svatopolk rozdźělowſchi ſwoje kraleſtwo mjeſy ſwojich ſtjoch ſynow, dołożi najſtarſchemu Mojmérej wyſchſchu moż nad młódſchimi bratrami.

Na ſmjertnem łožu powoła ſwojich ſynow k ſebi, pſchedkoži ſwjaſk ſtjoch prutow jednemu po druhemu a pſchikaza jim tute pruty roſkamacz: hdyž pak to wutwjeſi njemóžachu, roſtwjaſa walczk a ſ prutow pſchepoda kóždemu po jenem; tak ſo ſo jim wěſo ſnadnje porađi wſchitke jednotliwje roſkamacz.

Tehole wuſnamneho pſchikkada wón pjecza k tomu wuži, ſo by bratram žiwje pſched wocżi ſtajił, kak jara nuſnje trěbna je pſcheſjednoſcz dożyła, woſtežbe pak młódſchim poſłuſchnoſcz napſchezo ſtarſchemu. Tutón mudry knježiczeſ bjes dźěła dopředka widżeſche to wulke, czežke njewjedro a horjo, kiž mějeſche ho na ſemju a jeje ſemſku nawalicz a jich porałhcz; tuž ſeſtupi do rowa ſ roſbolanej a ſałoſcze połnej wutrobu.

Woſtobinke powahi a poměry Svatopolkowych ſynow ſu nam ſkoro zyle njeſnate, haj, ani ſ wěſtoſczu njewěmy jich mjena a ſamo liczba je njewěſta. Kaž ho pſchi wſchém bycz ſda, njeje Mojmér njebóhdy był ſwojeho nana a roda, dokelž we wſchéch njeſwobzoh, kotrež ho na njeho a jeho kraleſtwo pſches leczenja a ſapletki njepſcheczelow a ſ pſcheradnoſtwom pſchecželow ſamérichu, widżimy jeho ſtajnje czeſtnje a dołożnje ho ſadżerżerz, dóniż ſłónczne wjerch a trón ho njenadżiju pſched wocżomaj njepominjetaj.

We bratrowſkej wójnje, wo kotrejż drje njewěmy, czehodła a hdy je ho ſapoczała, we kotrejż pak ho wojowaſche ſ wobeju ſtron ſ najwjeſtſchej roſhorjenoſczu, wuja ho Arnulf młódſcheho bratra Svatopolka. W Czěchach ſemrě mjeſ tym wójwoda Borżvoj, je-li mjł pryedy, to wěſce tehorunja l. 894 każ Svatopolk. Jeho ſynojo wotſtorhnychu ho wot moraweſkeho mózmarſtwa.

Wójnu mjeſ bratrami njepſchestawachu, Arnulf a Madżarojo ſtarachu ho niz jenoż wo roſkorjenoſcz bratrow, ale wurubjowachu jich tež po możnoſczi.

W ſnjeżnu l. 907 bjeſche po pola Preſchpurka, potajkim w krajnoſejach ſtaromorawſkeho mózmarſtwa, wulka bitwa mjeſ Madżarami a wójſkom nimſkeho krala Ludwika IV. S němſkeje ſtrony padny najwjeſtſchi wójwoda ſwojeho naroda Luitpold, pryedownik dżeńſnjſcheho domu baworſkich knježiczerjow, a kral Ludwik ſam ledom ſwoje ſnjenje czekajo wukhowa. W tutej bitwje, kaž ho hycz ſda, je tež Mojmér ſe ſwojimi jako ſchefczan a khefczeranſki ſwjaſkar pſchecziwo barbaram fahiwył, kotrjż zykej roſſpwěczenoſczi na wjeczoru Europy ſe ſahubu hrożachu. S tehо czaſa roſrojichu ho Madżarojo nimale bjes pſchecziwjeſtwa na wſché ſtrony, njeczłowjeſcy mordujo a ſ mjeczom a wohnjom wſchitko ſapuſczejo a wurubjo, hdżeżkuli ho nawalichu.

Pſches wjazy hač ſtow lět pominje ho mjeno Morawa naprosto ze ſtawiſtwow. Tale ſemja bu Madżaram ſ dobytkom. Jenoż nawjeczerne jeje kraje pſchipadnychu k Czěcham, mjeſ tym ſo wjeſtſchi dżeł markhrabſtwa ſwoſta dlěje ſpeczdżeſcz lět w mozy dobyczerjow.

To bywſhy byle někotre wurſchi ſe ſtawiſnowy Frantiſchka Palazkeho wo Wulkomoraviſkem mózmarſtwje.

(Pokračowanje.)

Přiłopk.

* **Doktoriſe dźełko kradnyli.** S Lipſka ſo powoſ: Sabyczíwoſcz młodeho ſłótneho lekarja bu ja njeho ſ wobſudom. W korežnje běſche ſwoju aktowu toſchu ſeho woſtajił, w kotrejż wjeſche nimo nječkoho ſchatow ſpiſcze manuſkript ſwojeh. doktorſkeho dźełka. Hdyž ho domoma ſo, ſo toſchu ſpichi ſebi nima, ſo wrócźi, ſola toſcha ſe ſo ſhubiła. Njeby-li ſo toſcha ſnadnje wróczíła, by dyrbjał hiſchcze jónu lětu na ſwoje ſtudije nałożicz, prjedy hacz ſo dźełko ſ nowa napiſał.

* **Se ſtrachom pſched ſudom do ſmjerczje!** We Weißenfelſu ſtuczi 58 lětna Reichelowa, kotraż dyrbjeſche pſched ſudom ſwjedżicz, ſe ſtrachom kurowe ſamomordarſtwo. R. rokrěnu ſwedi ſwoju ſo, petroleſom a ſapali; ſebi draſtu na czěle. Bórzy na to wumrě. — Pryedy hižo běſche ſo wuprajiła, ſo ju nichtó ſiwu pſched ſud njeſoſtanje.

* **Dynamit w barbniku.** W barbniku w Croſſnu pola Zeitza namaka dźěłaczer na lubi měchaj ſ dynamitom a wjele metrow ſapaladża. Nichtó njewjedżeſche, kak ſu ſtraſchne wězki na lubju pſchiſłoſche.

* **S Warnsdorfa.** Njekhmanſtwo ſta ſo tute dny we Neudeku. W połnozy namakachu domjazu womaznizu Olgu Wíſtez hacz do koſchle wuſkeczenu ſa ſchtom pſchiwjaſanu. Hdy by pomoz hodżinu połdżiſo pſchiſchła, by holza ſmjerznjena była. Ju běſche młody muzſki ſ dźiwda domoj pſchewodżał. Pſchi tym běſche ezyhł holzu womozowacz. Dokelž pak běſche ſo wobarała, pſchiwjaſa ju njewinczník ſa ſchtom.

* **Pſched wěrowanjem, ſo ſpaliła.** Pryedy hacz na wěrowanje do zyrkwje dźěſche, chżyſche njewjeſta we Aldburhu woheń ſałożicz, ſo by běłeh dulku ſhrěła. So by ſo woheń lepje palił, linu petrolej do njeho. Pſchi tym ſapali ſo jeje njewjeſczińſka draſta. Wboha ſo tak wopali, ſo bórzy na ſzźěłkach wopalenja wumrě.

* **S Londona.** Tu khwilu twarj ſo w Londonje nowe wobłkodne łětadło, kotrež dyrbi najwjeſtſche być na zyłym ſwěcze. Budże to łětadło ſ dwojimaj ſkidłomaj, kiž ſmjeſe tři wperſtich motorow ſ hromadże 1500 konj. moz.

* **W czołmje ſ Londona do Roma.** Kanadiſki ſent nant Smyth je na 200 guinow (wokoło 700 mił. kronow) badżił, ſo pojedże ſ Londona do Roma w 4 m. dołhim czołmje. Sandżeny tydżeń je ſ Londonda do Dovra bjes wobczežnoſczow dojeł. Ale jako powyta kanal pſchejeł, pſchindże do wjchora, kiž jeho nutrowańcze, na ſwědczerſt łódži pola Goodwinſkich ſaukow ſo wukhowacz. Dokelž wunmjenja poſtajeja, ſo dyrbi jeſbu bjes kóżdeje pomocy zyle ſam pſchewjeſcz, dyrbjeſche ſajo do Dovera ſo wróczícz. Sdżeſu rano wokoło 8 hodż. je ſajo we ſwojim czołmje wujeł a tón krócz ho jemu poradżi, pſches kanal dojeczz. Wjeczor wokoło 6 hodż. pſchiſtaji ſmjerczy muczny a na pol ſmjerznjeny ſwój czołmik w Calaiju. Schtwórtk rano pak jědżeſche hižo ſajo dale jo St. Omerſkim kanale. Po Somnje a Seinje dże do Parija dojěcz. Wot tam dże po Marnje a nětorkych kanalach do Rhony wjeſkowacz, kotraż dyrbi jeſbu do Sdżeduſkonkrajeſkeje morja dowjeſcz. W Marſeilli dyrbi ſajo na morjo, ſo by Rom dożył.

* **Njewjeſta łětadłowego wjednika.** Nad Partizańſkim pſchimorjom njedaloko Neapla padże łětadło do morja, pſchi czimż łětadłowy pſchewodnik w mótſkich ſoimach ſmjerczy namaka. Nan ſnjeſwożeneho je wjednika łětadła wobſtorhcił, dokelž je tak niſto nad morjom leczał a pſchi tym jenoż woczki měł na ſwoju njewjeſtu, kiž ſo w bliſkoſczi kuzaſche.

* **Sajo hłód w Khinje.** Dla powodżenja w ſandżenym lěcze hroſy miljonam Khinczowu hłód. Woſbeje provinza Petſchili je potrjechena. Pſchi powodżenjih běſche ſo wjazy tyſacz wſow pódżerło a na 100 000 hektarow płódneje ſemje ſo mjeſało. Knježerſtwo je pomozny komitej poſtajiło, kiž ma nadawk, kanal k wuprawjenju wody natwarzecz.

[illegible] pſchiſłuſchnſtwo Rakeczańſkeho (a Lahowſkeho) wobſwdſtwa k Nježwacźidłſkemu knježſtwu, kotrež je wſchak Khożnje dołpotnje rospadnyło.

W nałeczu 1620 (w ſ. lěcze 30khżeje wójny) kupi Rakezy a 7 wokolnych wſow Mitkowich ſ Littichan. Najmu kotreho lěta proſchesche ſafik. wolekſkeho wjercha wo ſchkatkle liſty ja ſwoje wſy, kotrež mějachu pod wojerſkimi ſadanjemi khżerzo cżerpjecz. 1621 wuwroży ſebi wola wolekſkeho wjercha Jana Jurija l. ſa Rakezy prawo tydżeńſkich a 3 lětnych wikow. 1623 kupi wot Khrystyna ſ Ponickan nad Paſtjanmi podżel wſy, kat mjenowane Podżiſke kubło (kubło ſwójby) ſ Hodżija, wun Goeda), kotrež bě 1620 hiſchcze w rukach ſwójby ſ Ponickow woſtało. Hiſchcze ras, 2. jan. 1632, proſy ſ Littichan ſa ſwoje wſy wo ſchkit kraſneho knježa a ſkorži, ſo ju Khwratojo ſandżenu naſpomu Rakezy pjecz kroć nadpadnyli, jemu dom a dwór wurubili a jemu a jeho „khudym poddanam“ zinmo mery wulku techkobu nacżinili. Wón wumrě 1632, a jeho ſyn ſynojo pſchedachu 1637 Hawboldej ze Schleinitz kubło a wjeſ Rakezy ſ wuwiazkom „Hodżiſkeho“ kubła, kotrež 1638 Rakeczańſki ſchoſaſ abo běrla (Schöffer) Khrystof Pfennez kupi. Hižom tehdy Rakeczańſcy knježa do Dżerżdżan ryby tcżelechu. W lěcze 1640 mějeſche Dżerżdżanſki dwór ſa 46½ zentnar karpow 279 tolež do Rakez ſapłaczejcz, ja zentnar p. t. po 6 tol. Dla cżěſkich wójniſkich khżasow Hawbold ze Schleinitz njemóżeſche dań porjadnje ſ ſkónczníe ſ zyła nic wjazy płaczicz. Prjedawſchi wobſedżer dyrbjeſche cżaſcz dacz. Kubło pſchiſpadny knježemu knjeſej, jako wobſedżer 1657 wumrě. Jeho khżerzo ſynojo dyrbjachu wolekſkeho wjercha proſzycz, jo by jim ſ ſapſaczenju nanoweho pohrjeba dokhody kubła na zane lěto pſchewoſtajił.

Wot wolekſkeho wjercha kupi Rakezy 1665 Hans Adolf ſ Haugwitz, Budyſkſkich krajny hejtman. Wón tež „Hodżiſke“ kubło w tutym lěcze kupi, kotrež bě wot lěta 1654 ſwm pſchedy mjenowaneho Pſennega, kiž tehorunja Khrystof rěkaſche, wobſedżał. Tuto „Hodżiſke“ kubło mějeſche taz druhe Rakeczańſke knježe podżěle rybarjenje, rybnizy (hadżerje) poddanow a wſchě knježe prawa (alle Herrligkeitten). W lěcze 1636 běchu wojazy na tutym kuble woheń ſawinowali. Nimale zyła wjeſ, tež ſaſtſi owór, ſo tehdy wotpali. Wone hiſchcze 1638 jaſo natwarjene njeběchu. Hakle Pjennig je jaſo natwari. Tež mór, kotrż wopſchesche 1632 we Lużiſzomaj knježeſche, Rakezy njeſpſchepuſchczi.

Po ſmjerczi Hanża Adolfa ſ Haugwitz dosta Rakezy 1666 jeho najmłódſchi ſyn Adolf Guenther ſ Haugwitz. Kubło pſaczeſche tehdy 45 500 tolcź. 1682 dowoli wolekſkich wjerch jeho wobſwdſtwu, kotrež bě dotal mużaze wiczeſtwo, do żonjazeho leſiwa pſchepiſacz. Po ſyno ſmjerczi pſchewza 1683 Rakezy ſ wokolnymi wſami jeho widowa Juliana Hiża ſ Haugwitz rodż. ſ Hocke. Jako tuta 1700 wumrě, dosta Rakezy jejna ſyrjedna dżowka Hana Katharina, mandżelſka połdźiſcheho wyſchſcheho hamtſkeho hejtmana Witzthum ſ Eckſtädt, kotrež tež wjele lubſtow wobſkedżeſche. Tuta w lěż: 1740 Rakezy ſ pſchiſłuſchnoſczami wſami pſcheda ſwojej dżowzy Auguſtze Wilhelminize hrabinzy ſ Dallwitz, kotrejż mandżelſki bě wojeſki wyſchſi a połdźiſcho krajny hejtman Lużiſki w Budyſchinje. Po jeje ſmjerczi namrě Rakezy 1778 jeje ſtarſchi ſyn hrabja Jan Karl Bjedrich ſ Dallwitz, a jako bě tutón 1796 wumrěł, jeje młódſchi ſyn hrabja Jan Mattſimilian ſ Dallwitz. Wón je dał nětcziſchi Rakeczańſki hród natwarzecz a je ſchtomowanju ſałoſił. Pſchi tutej ſkładnoſczi namtkachu tyn (na Wunzy) wjele popiſelnizow a ſ-wownych wókow. Wobroazy, tutych namakankow, kotrež je dał ſhotowicz, khowa ſo mjenom „Koeniggwarthſa ſubterranea“ (podſemſke Rakezy) hornjołużiſke towarſtwo wědomeſczow w Shorjelzu. Wón ſebi do dołha ſajedże, tak to kubła 1809 pod dołżniſke ſarjadniſtwo pſchiſłuſchczhu. Wokoło jutrow 1810 wumrě wón w Rakezach, poſledni ſtaw hrabiſtwje ſwójby ſ Dallwitz. Rakezy ſ pſchiſłuſchczaznymi ludźanu a wſami: Jitkt, Trnzin, Kanzjenz, Nowa Wjeſz, Jenſchezy, Koblizy, Koſłow kupi 1811 rěczeſ kubłeſ Jan Khrystof Steinkopf. 1828 namrě Rakez ſ pſchiſłuſchczhanzi jeho ſyn Jan Bjedrich Karl Khrystof Steinkopf, kotrež je 1836 ſwojemu pſchichodnemu ſynej Ferdinandej Brunei Erdmanej ſ Rakezan ſa 135 000 to-

ſej pſcheda. Wón bě kralowſki pruſki komornik. Po nim namrě wobſwdſtwo jeho ſyn Jon Baltzar Ferdinand ſ Rakezan, kotrež 1899 wumrě, pſchewoſtajiwſchi ſwoje wobſwdſtwo ſynomaj ſwojeh. ſyna Alwina Klugz: Gerhard a Herbertej Klugu, kotrajż je hromadże wobſedżitaj.

4. ſeptembra 1831 doſta Sakſka nowu ſwobodniſku wuſtawu, kotraż lubej wjazy prawa poſtiſi. 17. měrza 1832 bu dżědżiczne poddanſtwo ſakonſky wotſtronjene. Roboty ſo wotwjaſachu a ſtudniſkwo pſchedże 1856 do ruki krajneho knježa. Wſchitke tute ſakonje ſej ſtejniſcheho a położenje Rakeczanow ſpſchemėnichu.

Nješchto biſchcze njech ho ſ Rakeczańſkich ſtawiſnow pſchida. Samuel Großer, rektor Shorjelſkeho gymnazija we ſapoczatku 18. lětſtotka, liczi Rakezy we ſwojich „Lauſitzer Merkwürdigkeiten“ do ſławnych městow ſaſdżenych lětkotkow, a powjeda, jo buchu Rakezy w Huſitiſkich wójnach nětkaże 1429 wupuſczene a pſches to ſpadnyczu na khżedżeńi ſnadneho městaczka, hacz ho pomjenowany město dołpotnje ſłuſhi.

Sće czaſy 30 lětneje wójny ſu ſwjerſka hižom napomnjene. Wulki woheń ſnicźi l. 1788 dołhowjeczorny tónz wſy.

19. meje 1813 trjechi pola Rakez franzowſki general Lauriſton na czełdu ruſkeho generala Barklay de Tolly a pruſkeho generala Yorka. Tež tehdy mějachu Rakezy wjele wuſtacz.

1858 wołpali ſo położa wſy. Tež 1879 běſche wulki woheń.

1890 dóſtachu Rakezy żelezniju, kotruż poſdźiſcho hacz do Wojerez natwarichu.

Liczba wobydleri bě 1840 nježże 850, cżiſłowo bě 121, bunſkich kubło 5, ſ wjnoſczom 10, khżežkow (ſ połom a bjes pola) 116. Tež bě tam tehdy hižom lekarnja, liſtowa ekpedizija (Briefpoſtexpedition), połdźiſcho tež ſtanſke ſtudniſtwo, kotrehoż twarjenja ſo dżeńſa jako wuſtawa ſa ſlepych wuzija. W lěcze 1901 bě liczba wobydleri 1200

Kupujće

Preiber-kofej!

Wón je

krasny
tuni
dobry

Frisěrski salon za knjezow a knjenje

Paul Ziesch

w Budyšinje na sukelnskej basy 1b

Bredutuhanje - frisěrowanje - hlowu myče - dźiwadłowe frisěrowanje wlosowe dźěła, wuporjedźenje česakow Dobre posłuženje ::: ::: Čiste dźěła

Dźělanje a barbjenje wopušow

Parfum, mydło a wody za wlosy

Drjewowa awkelja.

Póndźelu, 1. decembra, dop. w **10** hodź. maju so na Njeswačidlsko-**Kobličanskem** majoratskemu knjeźstwu słušacem hajniskem revěrje w 5. wotdźělenju sćěhowace khójnowe drjewa na městnje samem na přesadźowanje předawać:

95 losow stejaceho drjewa k samokopanju.

Předawa so jenož za hotowe pjenjezy pod předpisanemi wumjenjenjemi, kiž so do přesadźowanja wozjewja. Kupcy zeńdu so we 5. wotdźělenju při zelenem a pochowem puću.

W Koblicach, 27. novembra 1924.

Hrabinske revěrske zarjadnistwo

Dopominam na swój wulki fabrikski mustrowy sklad a poručam k předstejacemu hodownemu swjedźenjej

wopr. vogłanske gardiny a story wšěch družin, etaminu, madras ješ z čěmnej podłohu.

Hačrunjež je ješ puć trochu daloki, dha so tola płaći

E. Hüttig na Čornobožskej drózy 25

Wulki transport

kruwow jałojcow a bykow

wot towarstwa stadłowych knihow čorno-běłeho nižinskeho howjadła rańšeje Pruskeje steji wot 1. dec 1924 w mojich hródźach w hosćencu „Ke kurwjerchej" płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótny wikowar

Telefon 63 a 418.

NB. Wšě skoćata su zwubrane a maju wupokazanske wopisma wo dejenju.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu, 3. decembra 1924.

Wulke transporty rańšopruskich kruwow su dóšłe

Gmejnska rada.

Jara płaćizny hódne poskićenje k hodownemu swjedźenjej!

Gumijowe mantle, wojerske mantle a jupy, ulstry zwjerśniki, jupy za mužow a pacholow, mužace a dźěćace wobleki, wšě družiny kholowow a košlow, štryk, jaki, klubowe lacy, kalmukowe jaki, košlacy barchent, łožowe šaty atd. — Njedźelu wotewrjene!

Sym serbskeje rěče derje mócna.

Helene Marschke w Kamjencu

Oskar Müllerstrasse 8.

Khachlestajerstwo

Viktor Schlecht w Budyšinje

na wysokej basy 8.

poruča so za Budyšin a wokolinu, k wuwjedźenju wšěch powołanskich dźěłow, k přestajenju a nowostajenju khachlow wšěch družin.

Telefonisce sym z čisłom 1221 dostać.

Drježdźanski komorny hajnik

přindźo do **Budyšina, Radworja, Wóspork, Lubija, Budestec** późne myše, kćony, zwoby, myšo, wulke myše zanićić. Skazanki na **Kammerjäger Heisler** w Budyšinje w »Serb. Nowinach«.

Hnydom abo k **15. decembrej** so

strowa, wustojna a spušćomna móc

hač do 40 lět stara, k mandželskimaj bjez dźěći do ville pyta. Nimo płokanja ma wšě domjace dźěła wobstarać. Wumjenjenje je, zo derje warić rozymi. Pomocy je dosć k rucy. Při pilnosći a spušćomnosći so rad lěpšiny dawaju. Městno je dobre a trajne a je w **Klotzsche p. Drježdźan** na Moltkowej drózy 1

Zubkata mlóć. mašina

z čišćenjom, wućasowadłom a motorom, tchorawa

šałowa róla

je tunjo na předań. Poskićenja pod **B. 73** na wudawarnju „Serb. Nowin."

B-klarinetu
C-klarinetu
Es-klarinetu

předawa tunjo

J. Leska w Kukowje

1000—1500 hr.

k powjetšenju wobkhoda za dobre zwěsćenje so poźěźić pyta. Poskićenja pod „B 72" na wudawarnju „Serb. Nowin."

MERSIJSKI

Časnikowe rjećazy

Wysokosućelna modna sylna **kruwa** a

6 syln. jałojcow

blizko čelatam je na předań w **Kortnicy čo. 21.**

Sylneho

rólneho konja

ma jara přihódnje na předań **kubleŕ Křižan w Třełanach.**

K hodownemu pječenju

FEINKOST Pfr KAFFEE

rózynki
sultaniny
korinty
hórke a słódke **mandle**
citronat
oranžeat
wopr. pječeńske wolije

najlěpše a najtuńšo pola firmy

Preiber jun.

na žitnych wikach 24

Pilna, sprawna, 16—17lětna

holca

do domjacoho a pólneho dźěła so k nowemu lětu na kubło do Budyšina pyta. Dale je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin".

Jězdne koła
motorske koła
bufrudźělacemašiny
centrifugi
šijace mašiny
žimace mašiny

narunnaske a přisłušne dźěle **wuporjedźerńa**

Pawoł Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na seminarskej basy 5.

Słomu

kupuje po přihód. płaćiznach

Hugo Schütz

na Žit wikach 30 Tel. 1180.

Wšě čišćerske wěcy

:: serbske a němske ::

kaž zličowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w **Budyšinje** w Serb. Domje.

WILHELM RUDOLPH

vorm. Heinr. Müller. Kaiserstr. 8.

K předstejacemu **hodownemu swjedźenjej** je prawje, hdyž hižo někto kupujeće. Naimakće dźensa **najwjetši wubjerk** a **jara přihódne płaćizny.** Moje kajkosće so rad kupuja a su znate **najlěpše.**

Poručam:

holćacu a hólćacu drastu
mantle drasty wobleki
sportske lacy, štryk. žakety, jumpry, šawle
štryk. drasty, golfske bluzy, pótniki wot 1,50 hr.
garnitura šawl a měca wot 3,25 hr.,
kobuški, čapki wot 0,75 hr.
čople tiskotowe twory za žony a dźěći, štryk. **lacy** wot 6,50 hr., **stucy** wot 0,95 hr., **košle ze šemisetom** wot 2,95 hr.

zoki, nohajcy, gamaše, rukajcy

šórcuchi, spódne suknje, čople reformowe kholowy, samowjazaki 0,45—8,50 hr.
krawaty, šlě wot 0,65, **štryk. wotwěa, sportska a jumprowa wolma.**

Aeltestes Strumpf-Woll- u. Tricotagenhaus
Grösstes Specialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze.

Schto wučinja nasche šerbske hłoby, rozbrojene na njerozumnu kopizu němskich stronow? — — — **ničžo!**

Schto wučinja nasche šerbske hłoby za Sćerbsku ludowu stronu? **wšcho!**

Extremne prawe a lěwe němske strony pichćiwuwinja nasćin hospodarsku a narodnu šahubu! Sćerjedźane so ješ do nas Sćerbow wojsładaja — po wólbach!

Schto mamy potajkim wot němskich stronow wocakować? **ničžo!**

„Sćerbska ludowa strona" je znowa narodna a hospodarsce prawje šerbska. Politiscy steji ł rozumnym šerbskim němskim stronam. Sprawny a rozumny Sćerb móže wolić:

jenoj

Serbsku ludowu stronu!

Podpisana firma poruča so k podawanju a wuwjedźenju wšěch dźěłow na sćěhowacych techniskich polach:

Awtomobile
šijace mašiny, jězdn. kola
rataſake mašiny
elektr. motory, žehlawki
swěćadła
rjemjenjowe farče,
čěrjeńske rjemjenje
wolijowa a benzinowa
stacija
wuporjadźenje

Wotewrjenje wobkhoda
njedźelu, 30. nov. 1924
Filialka w Kulowje
na Baderskej hasy.
Samsna emajlowarnja

Morske kola
připrawy ze elek. swěło a móc
instalacije
wodowody, plunowe roły
telefon, błyskowody
domi. wodowe plumpy
ličaki a elektr. talle
wutwarjenje elek. syćow
autogeniske kowanjowe
připrawy

Podawam radu w techniskich wěcach, steju z wudźělanymi wobličenjemi płaćiznow bjez kóždeho zwjazanja k służbje.

Z počesćowanjom

Gustav Schmidt w Rakecach

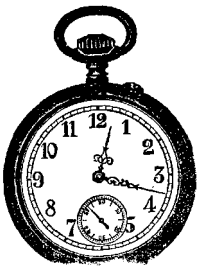

Najrjeńši a najbóle praktiski dar
k předstejacemu hodownemu swjedźenjej
je časnik
kiž derje dźe. — Najbohatši wubjerk z rukowanjom za najlěpše wudźělki, kaž też
wěrowanske pjerśćenje
a darowe wěcy
w najnowšich wuwjedźenjach a po najtuńšich płaćiznach poruča
F. Marschnerowy nasl.
M. Ewald
Najstarši wobkhod w měsće.
na bohatej hasy 9.

Žony
kupuja přihódnje wumjłowe wěcy wšeje druziny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola
Kindermannowje na serbskich hrjebj. 34
z napřeća starych kasarnow
Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Časnikař a juwelěr
Ernst Mersiovsky
w Budyšinje
poruča najwjetši skład
časnikow
złotych a slěbornych tworow - juwelow
nožow a widličkow - wěrow. pjerśćenjow
po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach,

Wjesna ležomnosć
z bydlenjom, do kotrehož móže so hnydom začahnyć, ze zahrodu, hospodarsk. twarjenjom a z něhdźe 2 kórcomaj pola je při 5000.— hr. napłačenja hnydom na předań. Wobhladać móže so wšědnje. Dale wukaže
Pawoł Just w Budyšinje na Bismarck. dr 12 dołka

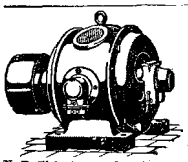

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w Kamjencu Arndtstr. 23
N. B. Elektricitetne dźěłanje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Hypothekowy Koestner
na žitnych wikach 18.

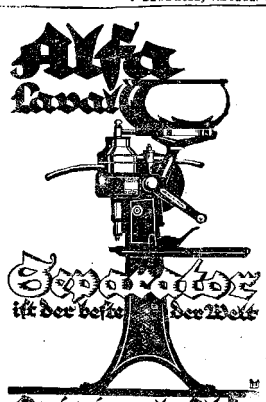

Original-Alfa-Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
s 60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen
Zastupjeŕ: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleršimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Lehmannec konditornja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
poruča k hodownemu swjedźenjej:
Božodźešćowe štricle, kuski na štom
jako wosebitosć: **póprancy,** jenož samsny wudźěłk
oooooooo hodowne torty oooooooo
z pječwa, marcipana a šokolady.

Šijace mašiny
jenož prěnje wudźěłki
wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło
po położenych płaćeńskich wumjenjenjach poruča
Clemens Jäckel, mějećel **G. Kloeppel**
na seminarskej hasy 5

G. Schmidt, fotogr. atelijej **w Budyšinje**
jenož na Sedanskej dróhi 20
i napjećhcetša husarišćich lajarnow
poruča so za wšitke fotografowanja, wjelkowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a t. d.

Seidlec wuhlowa wikowarnja
w Njeswačidle při Bóšićanskim puću
poruča ze składa po wjezbach hač před khěžu
češke wuhlo, worjechowe brikety a brikety za domjace tepjenje.
Při wotewzaću wagonow tuńše płaćizny.

Sym so **w Bukecach čo. 33** jako
prakt. skótny lěkař
zasydlił.
Dr. med. vet. Šibak
Telefon: Hamt w Pomorcach čo. 16.

Přejeće sebi woprawdźe dobre narunanje zubow?
Dha wolće jenož Hekolith — zubowe prothesy.
Dźasnowa płata je trajny celluidin. Praktiske lěpšiny: Žane rozpowjedanje płaty, powyšene srěbanje, naturalnej podobna barba dźasnow; płata z rukowanjom trajna tuńša hač kawcuk. Předźěłam ::: wšě kuzadła też do celluidinoweje płaty. ::: Narunanski kruch rad podam.
Jenož hódnostne dźěła.
Wotpłačenje je dowolene. Prakt. zubowe narunanje bjez płaty; krónowe a mostowe dźěła. Hodowne skazanki sebi nětk wuprošu
Dentist Heinke na šulskej hasy 6
Tel. 1117. Rěčne hodź. 9 12, 2 6 ... štwórtku 10-12 hodź.

Hodowna wustajenca
je wotewrjena
A. & W. Neuhahn w Budyšinje
na serbskej hasy 4
Naether's Reform-Kinderstuhl! Podźelne płaćenje so rad přizwoli.

Horizontalsitzer d. Kind. mit d. Tisch a. Rücken, Tisch a. rein. Spielzeug, wie Naether's neue verstellb. Reformsitze und selbsthät. Vorschlüsse bieten absolutsichern Schutz gegen das Herausfall. Stellsitze, od. Nachmalsitz d. Stellen, jede besorg. Mutter verl. sandt. Naether's Kinderat. Das Beste w. exist. Man prüfe!

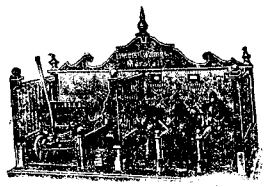

Płaćizny hódno
židźane trikowe
drasty a jumpry
w najwjetšim wubjerku
A. Bokelmann nasl.

Na 2 kórcaj pola
w Z žeri
je hnydom na předań.
Dalše wukaže wudawarnja „Serb. Now.“ Jenož ruče so rozsudźaci kupcy chcyli so zamołwić.

3000 hr.
so jako 1. hypotheka pyta. Wupožčerjo móža wobydlenje dóstać, do kotrehož móža hnydom začahnyć a njech swoje adresy na wudawarnju „Serb. Nowin“ zanjesu.

Wodowody
připrawy k wohrěwanju wody, připrawy za parne tepjenja, plumpy, samonapojadła, nowopřiprawjenja a wuporjadźenja wuwjeduju najtuńšo. Mam wulki skład — najlěpše dźěłanske mocy kowanske dźěła (Schweissen).
Karl Albrecht w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 16 — na zadnej hasy w „Litteree“ piwarni. Telefon čo. 1081

2. přiloha k čisłu 279 „Serb. Nowin“

Sobotu, 29. novembra 1924.

Na wěži Czornoboha.

Wopomnjenka na wulkeł serbskeho studentstwa pschi letnej hłownej schadźowanzy 11. junijeża 1924*).

Sskowa rěčał a napisał Jan Bryl-Sserbin.

O serbska semja budź mi powitana!
Wěnz młodnych módre hory k połdnju pschedźe;
K połnozy hola w symje, w lěcze rjana;
Wšy, pola, łuki, lěsy, rěki hriedźa ....
O serbska semja, mojich myślow žadosć!
O serbska semja, mojej' wočow radosć!

Kak Budyschin tu steji skakokrutny!
Sswědk bědy serbskeje a serbskej swěty — —
Hdyž bo waš, Sserby, hladam, džiwnje hnuty,
Sswoni wschón a hamo wot so klinezi ſ lěsy:
O serbska semja, mojich myślow žadosć!
O serbska semja, mojej' wočow radosć!

Le wjesti, jahrody a žitne hona
Kaž hrajki rosbrojene po tepiche
Sse. Wschо mi hraje jako wobras žona
Psched wočomaj a w duschi sunezi cžiſche:
O serbska semja, mojich myślow žadosć!
O serbska semja, mojej' wočow radosć!

S tutymi kražnymi słowami-naschcho pěsnjerja je młody towarsch je Wascheje frjedźiny naschu róbnu serbsku semju postrowił, a ja witam Waš, moji młodźi studowazy pschecželju a serbskeju bratrja, na wjerschku wótznego Czornoboha, dokelž sće nje k tomu pschepročeny a k słowam namołwjeli!

Rosbładujeze so w błyschczu ſloteho złónza po lubosnem wótznem kraju, po naschej róbnej Łužicy a farjicze žebi krucze do swojeho pomjatka, do žiwjej duſche tutón wobras serskeho raja! K nohomaj wupschesczera so nascha rjana Łužica. K połnozy leža serbske róbne wsy a wjeſki rosbrojene hacž do wěczne ſeleneje hole, mjes pišanymi łukami, płodnymi honami a polemi. Na nich je nam też lětża saſo Boża miłosć ſ bohatym njebjeſkim žohnowanjom Boži ſłužeb wobradźiła. K ranju, połdnju a wječorju, tak dalako hacž ſahatej naschej wócžy, rjaduja so Łužiſke hory a wobwěnzuja w rjanem ſelenem pasu naschu wótczinu a krużku domiſnu. Tu dowuſtupuja ſ wječora k ranju mnałe wjerschki a wjerschki:

Pa ſtwina hora pola Kamjenza, Ssokolniza abo Ssokolna hora (Baltenberg), Butrowa hora pola Bitſchowz (Minſchowz), Lubin, Łmórz, Czorno-a Bělobóh, Lubiſſka hora a dr. Mjes wſchěmi pak ſajimnje prěnje mětno naſch Czornobóh.

Kaž je Wam ſe ſtawiſnow ſnate, ſu hižo naſchi prjedowniſy ſem ſkodźili, so bychu boham ſo modlili, a woprowali. Běchu tola ſerbſky prawótzojo pobožny lud. Woni wěrjachu do Boha Wjeſchneho, kotryž w njebju bydli. Pschi nim wutworichu ſwěj wobſeg pschibohow, duchi ſkutkowaze na ſemi. Běły bóh, wodźicjeſ wſcheho, ſchtož je na ſtwěze ſtawa; tehodla proſchachu wo ſkit a pomoz a woprowachu jemu ſa wſche dobroty dźalne woppory. Njeboha a njeſkutki pschidźiwowachu ſemu duchej, Czornemu bohu. Tajſe wopſchicjeze wo dwojej w ſwěze kujezajej mozy namakamy też pola druhich ludow. Tola ſu ſebi to hižo pohanjo jako dwoje wopokasanje mozy jedneho najwyſchſcheho boha wulkadowali. Tutón jedyn bóh, ſ kotrehoż druhe bóſtwa wulkhadźachu, bě drje też pola naſ bóh złónza abo ſwěta. Sstónzo bě Sskowjanam ſkutk Swaroha (boha njebjeſkeho „ſwora“ zodika) a rěkaſche Swarožicz, žyn njebja. Hrimanja a błyſki wulkadowachu ſo jako jeho hněw. Schtoż na ſmyſły cžłowjeka ſkutkowaſche a ſchtoż cžłowjek wobdźiwaſche, to cžeſcjeſche jako boha abo jako ſkutk wſcheho boha.

Hory, ſtały lěſy, žórka a měrne hórki ſłužachu Sskowjanam jako měſtna modlitwow, woprowanjow a wſchelakich wobrjadow. Tehodla cžeſcjowachu woni beze boham poſwjeczene a njedowolichu nikomu je ſnicžicz. S teje pschicžiny ſbožnjwachu bahno, ſ kotrehoż ſo górko Ględacz nawjeczornje twot Łobja górleſche, hiſchcze w 11. ſtotku po ſawjedźenju khſcheſczanſtwa. —

Na měſtnach boham poſwjeczenych natwarichu wulke woltarje ſ kamjeni, kiž běchu jedyn na druhi poſożene a ſ druhimi kamjenjemi we wěſtej ſdalenoſci wobdate, ſchtož wobhrodu ſwjateho měſtna wosnamjenjeſche. Hdźež kamjeni njeběſche, tam wobdawachu ſwate měſtna drjewjanym płotom. Po cžaſu počžachu nad woltarjemi krywy twarjeż dla wukhowanja psched deſchcžom a ſłónzom, a tak naſtawachu twarjenja, ſwjatnitiy abo temple mjenowane.

Na Braſchizy ſawoſtachu ſlědy woltarjow a powyſchene měſtna na ſkale; tute dopominachu ſinoje, ſo ſu tam wěrni Sskowjenje woppory boham woprowali, ſo modlili, abohdy Sskowjenje woppory boham woprowali, ſo modlili, na roſwuczenju ſwojich měſchnikow poſtuchali a ſpokojowani byli ſ wuſtudami bohow, kotrež jim měſchnizy wopomjowachu. W Schleſiſkej bě hora Czubata abo Sſobotka jako tajſe ſwjate měſtno ſnate. Wo tom powědaſche ſo hiſchcze po ſawjedźenju khſcheſczanſtwa. —

Sakład naſchich hór twori ſornowy — ſornowzowych wuſtwow ma naſch wótzny Czornobóh jara wjele. Tu ſu ſwojim naſchi prawótzojo khodźili ſo modlicz, a woprowacz. Najbóle ſwjate měſtno tuteje hory, kaž hižo prajach, rěkaſche „Praſchiza“, dokelž ſu naſchi prawótzojo ſo tu praſcheli, a tak wono też ſdźenja hiſchcze rěka. Mjeno Czornoboh, kaž někotſi ſkowjanſky wucženy wobkrucžuja (na pſch. Hanuſch, Máchal a dr.) je ſo tutej horje hakle ſ wliwom khſcheſczanſkich kolonistow (Němzow) doſtało, kotrež ſu tule ſerbſku horu chyzli ſpſchecžiwicz.

W cžaſu pschedkſchesczanſkem a pschednēmſkem rěkaſche potajkim tale hora woprawdźe „Praſchiza“. Sa to ſwědcža mjena, kotrež lud hiſchcze ſnaje a wužiwa: Hromadnik, Mjadło, Woltař, Klétka. Na „Hromadniku“ ſo lud ſhromadźowaſche k wuradźowanjam, kak mohł naſkerje ſurowemu njepſchecželej napſchecžo ſtupicz, na „Praſchizy“ ſo dopraſchowaſche, kak Czornoboh wo jich naležnoſcjach ſudźi, w „Myjadle“ ſo wotcžiſcžowaſche. Potom džeſche „k Woltarju“ woprowacz a ſtónczinje ke „Klétzy“, ſo by mělchnik jón ſohnował.

To je ſtrótka mythiſki wuſnam hory Czornoboha a dawnych poſtwjatnych měſtnow, noſchażych dotwne poſtwjatne ſerbſke mjena. Wěru a wótcžinſtwo ſu tudy ſerbſcy wótzojo hajili, ſ wutrajnoſcžu ſu ſo tu ſtħadźowali, ſo bychu ſwoju woporniwoſcž wobſpodźcžili w poſtrußchnej podwólnoſci napſchecžo boham a w njekowſkich ſkutkach pſchecžiwo njepſchecželam, kotrež ſo do jich wótzneje femje ſ pſchemocžu nawalichu. Hiſtorija ſerbſkeho naroda nam wſchēm powěda, ſchto je ſo dale ſtało, a kak je ſo ſtało, ſo ſnmy tu ſwoſtali jako mały ſłykt po prawótzach, nēhdy do milijonow duſchi ſiežazych ſylnohow pokoſtich Sſkowjanow. —

Nowocžaſneho „Czornoboha“ ſu na wjeſkich hory ſtajili, kotrehoż pomnik ſwědcži ſa pschiběraże pschenēmczenje łužiſkich Sserbow. A tola je ſam Bismarck prajił, ſo je jeho wowka Sserbowka była. — Jeho politika pak ani Sserbam ani Sskowjanam ſpomožna njeběſche; mn ſmy tola ſwědcy byli wulkeje ſwótkoweje wójny, kotraż je na Balkanje wubuchła. Rakuſka je tutu njeſbožownu wójnu ſapocžała — a ſo roſrathła. S teho wukmny, ſo ſo we ſtawiſnach njeſprawnoſcže wjeczа. Ja njewěrju, ſo dowjedże politika hdy Sserbow łužiſkich k ſpomożnemu lótcžej; ſo to ſmy bohużel pſcherosbrjebjeny a njepſchesjedny lud. Ja pak ſ zyłej wutrobu ſo nadźijam, ſo mōżemy na kulturnem polu hiſchcze kražne žně mēcz, hdyž jednamy kaž roſhladniwi hoſpodarjo, hdyž ſtejimy na ſtraži dźeń a nóz, hdyž ſwój dom a dwór a ſemju róbnu prawje wobhladamy, ſakhowamy, njepſchedamy, hdyž njeſwólekamy ſo ſwojeje narodnoſcže, ale cžinimy to, ſchtoż ſu hižo ſerbſcy prawótzojo ſa nas cžinili: wěru a wótcžinſtwo pěſtowali, ſ wutrajnoſcžu a woporniwoſcžu ſo dźerżeli wſchędy, ſchtoż je jim tyło a ſbožo pſchinjeſło. — Naſchi wótzojo ſe ſwojimi wukhwalenymi wobcžinkami a dobrymi waſchnjenmi ſu naſcheje dospołneje lubjoſcže hódni, a naſcha droha femja Łužica je naſcheje wēcznje ſwěty dostojna. Hlejcže wotſud na nju, wy moji pſchecželjo, a ſalubujcže ſo tſochu, haj zule do njeje! Sskuſcheze ras, kajki ſacžiſchcz na pſchikhadnika cžinja łužiſke hory. Sawohladawſchi je duzy ſ Budyſchina do Sserbow n. pſch. wopiſuje Adolf Cžerny we ſwojich „Sserbſkich wobraſtach“ (ſtr. 27) takle ſwoje ſacžiſchcze:

„Wěſche doſcž njepſchijomne auguſtowe ranje, wětr wěſeſche wot Kamjenza a honſeſche mi frędka padaze kapki do wobliczа. Kołdokoła roſkładowaſche ſo kražna karta ſerbſkeho kraja. Njepſchipada mi nicžo druhe, hacž wottrjebane pſchirunanje ſe ſchachownizu — ale hodźi ſo mi. Na tutej kražnej ſchachownizy ſu też kralojo a burja hrali — ſjadź burow ſu drje wordźe, ale hra hiſchcze njeje dohrata. Hrē pſchihladuja pěknje do połkola ſrjadowane ſerbſke hory, ſtare ſnate: tamle je Czornoboh, tam hromadnik, Praſchiza, Lubin atd. Cžorne lěſy dawaju jim raſ khutnych myſlerjow. Woſtejże tam Lubin ſo nēkaſ khmuri, njemyſlíſch, ſo by na cžaſu było, ſpjatym hordźinam we jich klinje wrota wotewrjeć? So ſchu pomhali buram, Sserbam? Abo njeje hiſchcze cžerpjenje doſtuwiło wjeſchka? . . . . .

A ſchto praji naſch Cžiſchinſki k tomu?

We ſwojej baſni „Lubin-wutroba“ da naikraſniſchu wotmołwu takle:

Baſja w Sserbach wo Lubinje
Wowka dźeczom powěda:
„Sſydom kralow w jeho klinje
Kuſtotajny wot tam ma.

Wodnjo jich ſo w ſlotym błyſchcża
Króny w złónzu frinkola,
W nozy mortwym kralam w ſtyſchcżu
Wutroby pak ſabola.

Wobronjeni ſtanu ſ rowa
Do hor' ſerbſkich ſhladaja — —
Ptacžo pak, hdyž ſpkatnu kowa,
Do hory ſaß padaja.

Stacž hdyž wobrjedź Budyſchina
Lubin budże, wuſtupja
Kralojo nam ſ jeho klina,
Sserbſku hańbu wutupja! — —

Dźiwnu tule baje bajku
Stara wowka na pſchaſach —
Wěſcže, lud naſch wěrnoſcž kajku
Taji w tychle wobraſach?

Wobrjedź Budyſchina żenje
Sserbſki Lubin njeb'dże ſtacž!
A ſchto może wozcžakacž
Sſydom kralow wozcžakacž?

Sserbſka wutroba je Lubin;
Njeſerbſkoſcž je kralow ſpar;
Kaž błyſchcż ſ krónow ſ duſche hłubin
Sſowěcži ſerbſkich cžućow twar.

Sſydom kralow ſ rowa ſtanje
A do ruki brabnje mēcz,
Hdyž ſo ſłónczi Sserbow ſpanje
A krej w žilach pócžnje rżecz.

Hlejcže, Sserbja, w ſwojej mozy
Macže bajſi wēſchcżenje.
Sczińcže kónz tej hańbnej nozy!
Dajcže bajzy žiwjenje!

Do rukow mjecz k ſwěrmeu' dżełu,
Do wutrobow móz a cžeſcž,
Khorhoj cžerwjenu a běłu
W ſtutkow wobnju k ſławje njeſcž! . . .

Scheżerkot bróni ſ horu ſłyſchu,
Njeſow wojnſke wołanje . . . .
Ha ſchto ſ bolosczu ſo tyſchu?! —
Hura! Sserbow ſtawanje!

Dajcže potajkim też Wy, młodźi ſerbſky bratſja, tejle bajzy žiwjenje! Schtwore ſapiſajcże ſebi do wutrobы: wěru, wótcžinſtwo, wutrajnoſcž a woporniwoſcž!

Bjes tutych počžinkow njeje tracža Sserbſtwa, njebyła ſboża ſa žaneho Sserba! Wy ſcże je ſwojej ſhadźowanku lětſa dopokaſali, ſo mōżeze něſchto wulke, haj wulkotne dokonjecz. Mły ſtarſchi do Wascheje lubjoſcże wērimy. Wótcžiniſti ſkutk běſche Wascha lětuſcha ſhadźowanka, dokelž ſcże byli wutrajni, woporniwi! Wótcžinſky ſmyſleni, wutrajni a woporniwi budźeże też dale, niż jenoż w narodnem dźele, ale wobeje pſchi ſwojim ſtudiju, ſo bychże je ſbożownje ſkónczili, a dozpěwſchi ſwojeho powołanja, potom ſobu ſaſtupili do naſchich rjadow, narodne dźełko ſwěru wukonjecz; pſchetoż žně ſu wulke, ale dźełacžerjow je mało. Pschi ſpohladowanju ſ tuteho wjeſkicka na drohu naſchu łużiſku domiſnu wuprajam Wam ſwoje najnutrniſche pſchecža ſ dozpěcju wſchěch tych ſamērow, ſe kotrymż ſo Wascha młodoſtna duſcha ſ idealnym prózowanjom njeże. Daj Wam wſchēm Bóh ſwoje žohnowanje!

Do ſerbſkeho kraja nēſto ſaklinczi rjamy khwalospēw na ſerbſku domiſnu: Hdże ſtatok mój? A ſkónczinje ſapiſajcże do pomjatneje knihi, ſchtó my ſmy, a ſchto my chcemy ſ heſłom Cžiſchinſkeho, kotrež je ſa „Łužiqu“ l. 1909 na cžole 28. ſtetnika napiſał:

Sa Boha a ſa ſerbſku ſemju,
Sa Božu ſławu a ſa ſerbſke bycże a tycże!

Sserbſku kulturu, kotraż je nam telko ſtow lēt naſchu ſerbſku ſemju w ſałoſtnych podſtōcžowanjach a ſpinnanjach dodżerżała, chcemy roſcheżerjeż po zyłych Sserbach, ju ſchkitacż pſchecžiwo ſchcżuwanjam, zuſtym leczenjam a nadpadam, chcemy ju ſe ſhromadnymi mozami wudospołnjeż a poſbehowacż, pſchetoż jeno kultura w ſerbſkem duchu a po ſerbſkem waſchnju ſama nam też dodżerži naſchu róbnu ſemju a lubu ſerbſku rēcž.“

*) Pſchirunaj Sserbſke Nowiny cža. 187 a 191: Hłowna ſchadźowanka w Hornjej Hórzy.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Po § 1 wunjedżeniſkeho wukaſa k nuſowemu wukaſej wo wutwupjenju běrnazeho bruka ſ 8. oktobra 1924 ſo wozjewja, ſo maja ſako wězywukopni pſchi ſtēdżenju ta brukom mjes druhim ſobuſtukkowacż: Gräfe, wyſchſchi ratařſki radźicžel w Budyſchinje, Umhauer, ratařſki radźicžel ſa ſadarſtwo. Beyrich, rycžeſkubler w Scheichowje pola Njeſwačidła. Böhma, ſek. radź., rycžeſkubler w Deberczagach pola Hodźija. Gießner, rycžeſkubler we Wjeſcžańcže. Heger, rycžeſkubler w Pſowjach pola Minakaſa. Pöſchel, kubler w Kſchiwej Worſchczi pola Małeho Wjeſkowa. Trautmann, dr., ratařſki radź. w Budyſchinje. Cuſitz, rycžeſkubler w Budyſchinſkej pola Porſchicz. Pola mjenowanych muża ſo też běrnjaze bruki wobkładacż. —

Drjewowa awkcija w Połpicžańſkim ſtatnym lēſu: Schtwórtk 4. dżeż. 1924 dop. w 9 hodź. w holcžeńſu w Sderi, Hliſto Kluſkſchankeho dwórniſchcża, 115,5 rm. ſhójn ſchcżēpowo (2 m. dołhe), 165,5 rm. ſhójn. klumpachow (2 m. dołhe), 60,5 rm. ſhójn. palnych klumpachow, 13,5 rm. ſhójn. rēpuchow, 23,5 rm. ſhójn. hałołow. Wulkikowo: drjewo je wobēlene. Wotdżēl.: 84, 85, 86, 87, 90, 91 92, 93, 102, 103.

Hamtske wozjewjenje z Łubija.

Njedżelu 30 nov. 1924 budża wſchē kłamy w Łubiju notewrjene a to wot 11 hodźim dop. hacž do 6 hodźin powołdnju.

Hamtske wozjewjenje z Wotſerec.

Pothroma je wudyrika w hrōbzach ratarja Guſtava Krjeczmarja w Liwoji (w Rósboriſkim wokrjeſu).

Poniżenje pſchinoſchka k ſaſtaranju dżēłconjemērjerjow: pſchinoſchk je ſo ſ 1. nov. 24 na 1 proz. ſakładneje miſdy poniżił.

Dżēłodawarjo njeſaplacża cžaſto pſchinoſchk k invalidnemu ſawēſcženju, hdyż mōżu wupkacżuja. Krajny ſawēſcženſki hamt budże w pſchichodże cžaſoſcžiſcho dżēłodawarjow kontrolowacż a, hdyż ſo njedoſtatki namakaju, khſtoſacż.

Sswinjazy mór je wudyrił pola thēſtarja Cžaja we Cžornym Khołmcu, pola hórniſkeho dobladowarja Lieſsfelda w Njemjeſchcžu a dżēłacżerja Webera w Nowej Wſy.

Kupujeće za hodownu potrjebu
wołmjane a bałmjane twory
a
hotowu drastu
pola firmy
W. Häcker na žitnej hasy 7.
Założena 1852 Założena 1852

Do kóždeho serbskeho doma
słušeja „Serbske Nowiny".

Cyle mosebje tunjo
podawa
murjerske cyhle
dźěrkate cyhle
plastrowe platy
třěšne cyhle
w rjanych, njezańdźitych barbach
Nimlavm w zwiasku! Nimlavm w zwiasku!
Klinkarnja w Tŕoch Hwězdach, Paul Arnold
w Tŕoch Hwězdach n. Budyšina. Tel. Haut Budyšin čo. 11
Najtěpše wopisma wo wuwjedjenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Bolace nohi
drjenje, khorosće žołdka, wić haćenja krjewje, khorosće kože, žonjace khorosće hoji
Emil Rječka, hojeŕ
w Khwaćicach čo. 34c

Žimace mašiny
waley za žimace mašiny
Samsna dźěłarnja! Znate najlěpše kajkosće! Wuporjedźenju na płokach a žimacych mašinach so wěcywustojnje, spěšnje a płaćizny hódno wuwjedu.
Carl Kindermann w Budyšinje
Telefon 492. na Mužakowskej drózy 11. Założene 1888.

Wulki wubjerk
trikotažow
nohajcow - zokow
wołmjanych, połwołmjanych a bałmjanych
štrykowane jaki
sportske jaki
jumpry
chenillowe rubišća
šórcuchi z wósk. sukna
Bleyle-wobleki
poruča płaćizny hódno
Rud. Osswald
w Budyšinje jenož na serbskej hasy 3

Předźenak
Protyka za Serbow
1925
Je dosłać w Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje w Budyšinje

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobras měć,
dha dźiće do
fotografiskeho ateljeja
Rich. Hutha
mějićel **Arno Lehnert**
w Budyšinje na serbskej hasy 13
kóždu njedźelu wot 1/4 11—3 hod. motworjene

Časniki a złote twory
wšěch družin
wuporjedźenja derje a tunjo
Reinh. Koksch w Njeswačidle

Maće srědk „GUTE FEE" w domje?
Hdźež maće w domje „Gute Fee",
tam žanoh' ćerpjenja wjac' njej'.

„GUTE FEE" kiž je hakle krótki čas we wikowarstwje, je hižo swět dobyła.
„GUTE FEE" je najwuznamićiši hojeńske srědk, kiž je swět hdy znał. Jeho wuspěchi su wulkotne.
„GUTE FEE" je tón srědk, kiž wot lěta dołho čwilowacych wlićnych, ischiasowych a drjenjowych bolosćow radikalnje wuswobodźi.
„GUTE FEE" je njezarunanjomny srědk při neuralgiji, khripje, bolenju hłowy a čuwow, Pomha hnydom
„GUTE FEE" njeje žane chemiske lěkarstwo, ale je ze wšelakich hojacych rostlinowych maćiznow wudźěłane
„GUTE FEE" njeprima wutrobu, ale nawopak ju posylni.
„GUTE FEE" je dokładnje nješkódny, njejědojty präparat w formje extrakta, kotrež nic jenož bolosće na wokomik wozmje ale też ćerpjenje w cyle krótkim času na wšě časy woprawdźe wotstroni.

Tajke něšto tu hišće bylo njeje!

„GUTE FEE" zahoji ćerpjenje — a móžemy to dopokazać z wjele dźaknych dopisow. / Njehnuwanaj pišetaj nam 29. okt. 1924 knjez a knjeni Jurij Eckerl, frizěrski wobkhod w Tutzingu w Bayerskej:

„Njecham so dźeje komdźić, Wam wo mojim ischiasu rozprawu podać. Ničo njeje pomhało a hižo 3 měsacy dołho njemóžach žanu nóc spać, móžach z bolosće zadwělować. K Wašemu srědkej sprawnje prajene, njemějach žaneho dowěrjenja wjacy, dokuli běch hižo wjele spytał a ničo mi połoženja njepřinjese. Štož za móžne njemějach, je so z Waším srědkom k woprawdowći sčinilo, běch wot mojeho ćerpjenja zahojeny. Kak derje mi je, nikomu prajić njemóžu. Wzmińe nětko za Wašu pomoc mój horcy dźak . . ."

Hdyž něchtó, kotrehož w žiwjenju ženje widźeli njejsmy, bjez pohnuwanja tajki list pišе, dha je runje dalši poražeŕski dopokaz za wulkotne skutkowanje našeho hojenskeho srědka „GUTE FEE".

To njeje **žane hołe kuzłaŕstwo,** to je z krótka woprawdźitosć.

Dobry srědk „GUTE FEE" płaći 3.— hr. hač do domu, hdyž so pjenjezy doprědka zapósćelu.

Z reklamowych přičinow dostanje hač do 31. decembra 1924 kóždy 50. skazany błešu „GUTE FEE" darmo bjez portowych wudawkow.

Jenož pospyt móže přeswědčić!

3.— hriwny je tak mały pjenjez, zo móže kóždy, kiž móže jón wudać, zaso strowy być.

Prosymy, pišće mjeno a adressu prawje jasnje.

Wieland-Apotheke, Versand-Abtlg. 2951.
Berlin W. 15, Hohenzollerndamm 2.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnićowej drózy 40.

Módre reformske kholowy dźěłace spódnje kholowy dźěłanske košle w 3.00 hr sem wołmj. łožowe płachty, 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow štrympy, zoki jara tunjo.
J. Erler w Budyšinje
jenož na zwonk. lawskej hasy 10.

MERSIONSKI
Złotowa pycha

Kupuju zaso
lapy a wšě druhe stare wěcy a přindu do domu. Derje znaty Serb
Jurij Leimer
z Noweje Jaseńcy

Jakowu wołmu
we wšěch barbach štrykow. wołmu tunje
E. Günther rółk mjasowych jětkow a žitneje hasy.

Hdźe dam swój předešćnik
wuporjedźeć? Pola
Oty Brandta nasl.
na zuntkownej lawskej hasy 8.

Diplom.-Optiker
Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
FERNSPRECHER 1581
BAUTZEN
WALLSTRASSE

Mamy stajnje na składźe:
serbske
křćeńske lisćiki
Serbska kulharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje

Serbſkim wolerjam a wolerkam!

Hižo ſtejimy ſaſo pſched wólbami. Podarmo ſu ſo 4. meje wotedale wſchě te miliony kloſſow ſa nemſkoſtatny parlament. Njebě tkmany wobſtacz a dwrbjeſche ſo domoj póſſacz. A ſchto je ſo wukonjako ſ teho wſcheho, ſchtoz wam te wulke nemſke ſtrony do kraja trubjachu ſ hobrſkim aparatom a wulkimi ſłowami?! Budże nowy parlament kmanſchi? Niebudże ſnadz ſaſo podarmo?

Naſche ſerbſke kloſſy wſchak, wotedale na Sserbſku ludowu ſtronu, -njeběchu ſhubjene, kaz tamne, liz ſo wotedachu na kopizu wſchelakich nemſkich ſtronow. Drje njedozpichmy pſchi prěnim nałožu hromadze ſ Narodnoſtnymi mjenſchinami hiſchcze zanych kandidatow njedźiwajmy naſchich 132 000 kloſſow. Ale wukonjachmy ſ nimi mózny, pſchekwapjacy manifeſtaziju hoſpodarſkeho a narodnoſtnje potkóczowanych pſched zylym ſwětom. Naſchi njepſchecželjo ſo ſtróžichu a hewrjekaja. Ale ſchto nam do toho?! Jako ſwěrni a ſprawni ſtacżenjo nemſkeje republiki ſmy naſtupili runy pucz ſa wyſokim ſamerom ſwoja naſcheho ſtata a naſcheje ſerbſkeje narodnoſcze ſwobom. Njeſmy tez ſtare baby, kiz po prěnim lóhkim poſpycie ſiintu ſaſo czišnu. Krocżimy k nowym wólbam ſaſo hromadze ſ tymi, ſ kotrymiz je naſch dóht ſwjazany: ſ Narodnoſtnymi mjenſchinami — ſa ſtarym wupruhowanym programom Sserbſkeje ludoweje ſtrony.

Narodnoſtnym mjenſchinam! Wolerjo!

7. dezembra ſaſtupimy ſaſo do wojowanja ſa naſche prawa. Bjes dwěla je ſo myſlicžła ſchkita mjenſchinow k ſwětowej ideji wuwika a naſche dźelo je tomu pſchinoſchowako, ſo ſo ſwědomje kultiwirowaneho ſwěta ſhubjuje a wótſi. To je prěnje a **ſara wažne dobyczе** naſcheho wuſtupjenja jako **blok narodnoſtnych mjenſchinow.**

So bychmy naſche dźelo a naſche prózowanja dale a bóle ſakorjenjeli, ſaſtupimy tez tónkróz ſaſo do wólbneho boja, ſo bychmy tez w ſakonjedawazych ſzemach ſa to ſkutkowali, ſo ſo **wſchě nuſne potrébnoſcze narodnoſtnych mjenſchinow ſpokoja.** Nowy nemſkoſtatny ſzejm ſměje wo tom roſzudźicz, hacz ma Nemſka do Swjaſta ludow ſaſtupicz.

Budże nimo měry wažne ſa wſchech pſchiſzłuſchnikow mjenſchinow, ſo ſměja ſwojich ſaſtupjerjow w tutom nemſkoſtatnym ſzejmje, ſo bychu ſ tym bobyli wliw na dalſche poczahi Nemſkeje k tutej mjeſynarodnej inſtituziji, kotraz budże **zajimy (interežy) mjenſchinow ſchkitacz.**

Nunje tak wažne woſtanje, **ſo ſmy w pruſkim ſzejmje ſaſtupjeni.** Mějachmy tam dotal dweju ſapóſłanzow. Waſcha winowatoſcz je, ſo tutu liczbu podwojicze.

My chzemy: 1. **ſo bychu ſo wſchě prawa narodnoſtnych mjenſchinow ſawěſczile.** Pſchezo hiſchcze ſo nam ſapraji, ſchtoz je naſche pſchirodne prawo: mózność ſwobodneho roswicza naſcheje ludoweje, narodneje kultury. 2. **chzemy ſwětowy měr.** Jenoz ſwětowy měr dawa nam garantiju, ſe ſo ſtrowe hoſpodarſtwo roswije.

Chzemy ſwětowy měr, dokelz móże rany ſwětoweje wójny wuhojicz.

Wolerjo! 7. dezember je najwažniſchi, roſzudźny dźeń ſa to, ſchtoz my chzemy. **Wot Waſ to wotwiſuje.** Nichtó njeſmě pobrachowacz! Wſchitzy dyrbja ſwoje ſłoſy wotedacz **blokej narodnoſtnych mjenſchinow,** kotrejž ſenicżzy waſche interežy ſaſtupuje.

Swjaſk narodnoſtnych mjenſchinow Němſkeje. **Wólbny wubjerk.**

Sserbſka ludowa ſtrona a wólby 7. dezembra 1924.

Czehodla dyrbi ſo Sserbſka ludowa ſtrona pſchi wólbach woddźelicz?

So by pokalaka:

1. ſo ſu Sserbjo hiſchcze na ſwěcze żiwi.
2. ſo maja Sserbjo hiſchcze pſchecza a żadanja na wutrobje, kotrejž woni ſpuſchczicz njechadża a njemóża.
3. ſo ſo Sserbjo njeboja, ſwoje żadanja ſami a ſjawnje ſaſtupowacz.
4. ſo ſu Sserbja ſtrali bo politiſkeho żiwjenja a ſo ſo woni jako jedyn woſebity dźěł wulkeho zyzka w Němſkej republiki cżuja.
5. ſo chzedża woni ſjawnje w pſchesjednoſczi ſ němſkimi ſtronami ſa ſwoje a tycże domiſnu a ſtata dźěłacz.

So by wulkutkowaka:

1. ſo bychu ſo ſprawne żadanja Sserbow wo możnoſczi pſches jeneho **ſerbſkeho ſapóſłanza** pſched parlamentom abo ſejmom raſnje pſchednoſchowake a ſaſtupowake, dokelz jedyn němſki ſapóſłanz to ſ tajkim ſrojumjenjom, czopkeiu a wobſtajnoſcu cżiniczi njemóże a ſ wjeſcha tez njecha.
2. ſo ſo Sserbjo w myſlenju ſkruczа, ſo woni jako jena wulka ſwójba hromadze ſtuſchcża a ſo ma jedyn Sserb bruheho podpjeracz.
3. ſo bychu dobri Sserbjo ſ wolenjom ſwojeje ſerbſkeje liſcziny ſwoje ſwědomje ſebi wołożili a ſo bychu ſo ſerbſzy wolerjo ſchkitali pſched tym, ſo ſwój hłoſ wotedadża jenej ſtronje, kotraż na ſniczenje ſerbſkeje narodnoſcze ſobu dźěła.

Czehodla njemóża Sserbjo ſa němſke ſtrony hłoſowacz?

Dokelz hiſchcze żana němſka ſtrona ſa Sserbow niczo wuſtutkowała njeje a drje tez njeda. Sserb woſtanje Němzej Sserb, byrnjez bu ſo jemu bóle wodtukowak.

Hdy by ſmeł Sserb ſa němſke ſtrony hłoſowacz?

Jenoz tehdy: 1. hdyż żana ſerbſka ſtrona na wólbnej zedźizy njeſtej. 2. hdyż ſo żana parola njewuda, ſo maja ſo w tutym padże ſerbſzy wolerjo wotedacza ſwojeho hłoſa wołoſa.

Schtóż pak njedźiwaizy teho němſku ſtronu woli, tón dopokała, ſo ma jenoż materiele a ſcbiczíwe ſajimy a ſo wo ſboże a pſchichod ſwojeho ſerbſkeho luda a ſerbſkeje rěcże ſ zyła njerodźi a ſo chże ſebi ſwoje ſwědomje bla njeżwěrh ſnapſchecża ſwojim bratram a ſerbſkemu narodej poczeżicz.

Ma Sserbſka ludowa ſtrona wuhlady na jenzhn ſapóſłanza?

Haj, ale jenoż potom, hdyż ſo wona ſ jenej druhej ſtronu ſwiaſa, kotraż je ſwólniwa, jej jedyn manbat na krajnej liſczinje pſchewoſtajicz.

Wobſteji dżenża możnoſt, ſo ſo jena taſka němſka ſtrona namaka, kotraz by to cżinika?

Take możnoſta njewobſteji, dokelż ſu ſo w tymle ſmyſle cżiniene poſpytn roſtajite a dalſche jednanja żaneho wuſpěcha njeſlubja.

By radżomne bylo, i jenej druhej ſtronu ſo ſwjaſacz, byrnjez nam żaneho ſapóſłanza pſchewoſtajiła njeby?

Haj, ale jenoż w tym padże.

1. **hdyż my żanych kulturnych pſchercżow a żadanjow** měli njebychmy, potajkim hdy by nam ſtat to ſ dobrym dał, ſchtoż mamy ſebi po krajnych ſakonjach a cżłowieſkich prawach wot njeho żadacz.
2. hdyż w Němſkej żanych narodnoſtnych mjenſchinow abo ludowych wolſchczerſkow było njeby, kotrejž maja ſ nami jenaſke żadanja.

Hdyż pak nam knježerſtwo nětt naſche ſprawne żadanja niedopjelni a hdyż w Němſkej hiſchcze druhe ludy we mjenſchinje budża, kotrychż haman cżrli tłoczi kaz naſz, cżehodla njemóhli ſo my ſ nimi ſjednoczicz? Schto móhłe naſz ſnadz wotdżerżowacz, ſ nimi tutón ras ſaſo hromadze hicz?

Wotdżerżowacz mohło naſz jenoż to:

1. hdyż bychu żadanja narodnoſtnych mjenſchinow dale ſchłe, hacz móhli to ſe ſwojimi ſtacżanſkimi pſchiſłuſchnoſczemi ſjednoczicz a ſo tak konfliktam ſ knjeżerſtwom a němſkim ludom wuſtajicz.
2. hdy by tute ſjednoczenje wot ſpoczatka k njewuſpěchej ſatamane było.

Sſu żadanja narodnoſtnych mjenſchinow pſchepjate, ſo mohłe naſz ſich ſaſtupowanje pſched ſakonjom a ſwětom do ſchkody pſchinjeſcz?

Nihdy nig! Żadanja nar. mjenſchinow naſtupaja jenoż kulturne wězy a ſu boſpołnje ſakuſłe. Wſchitzy roſumni ludźo móża je podpiſacz.

Je wuſtupowanje narodnoſtnych mjenſchinow k njewuſpěchej ſatamane, tak ſo bychu ſ nimi ſjednoczene naſche hłoſy ſaſo ſhubjene byłe?

Mamy tónkróz na raz dwoje wólby: Do němſkoſtatneho ſzejma (Reichstag) a do pruſkeho ſzejma (pr. Landtag). Hdyż Sserbjo w Łużiſkim wokrjeſu, ſo ſu cži Sserbjo, ſtrjedź Kulowa a Hródka a ſtrjedź Muzkowa a Sſeho Komorowe ſwoju winowatoſcz cżinja, tehorunja tamne narodne mjenſchiny we wólbnym ſwjazku Schleſiſkeje (Łużiſki, Wrótzkawſki a Opolſki wólbny wokrjeſ hromadze), w kotrymż ſo hłoſy hromadze licża, bha dóſtanu narodne mjenſchiny we Schleſiſkim wólbnym ſwjazku te ſa jedneho ſapóſłanza trébne 60000 kloſſow hromadze. Potom dóſtanu woni tež hiſchcze na krajnu liſczinu jedneho ſapóſłanza a tutón budże jedyn Sserb w tym padże, ſo je ſo jenoż ſ pomozu Sserbow bożahoza liczba kloſſow ſwjedła. Hłoſow maja tam narodne mjenſchiny pſches 200 000. Pólſka ludowa ſtrona je ras we Opolſkim wokrjeſu ſamym na 58 000 kloſſow ſwjedła. Tuż możemy wobſhladniwje prajicz, ſo możnota pſchedeżi.

Do pruſkeho ſzejma pak ſaſtupitaj zyle wěſce dwaj ſapóſłanzaj narodn. mjenſchinow, dokelż ſu tam jenoż 40000 kloſſow ſa jedneho ſapóſłanza trébnych. Dotal běſchtaj tam Polakaj wuſwolenaj. W pſchichodże budża pak na jich mjeſto ſaſtupjerjo narodnoſtnych mjenſchinow woleni. Tu ſtoji Sserb na druhim měſtnje krajneje liſcziny. Na prěnim pak Polak Barzewſki, dotalny ſapóſłanz, kotrejž budże Sserbſke żadanja ſ wjetſchej raſnoſcu ſaſtupowacz, hacz móhł to hdy Sserb dokonjecz. Połazu budża tón ras we Hornjej Schleſiſkej ſ druhej taktiku wuſtupowacz, tez budża woni we Wrótzkawſkim a Łużiſkim wólbnym wokrjeſu ſwoje liſcziny poſtajicz, ſchtoż je ſo pſchi poſłednich wólbach ſanjechało. Tuż ſu wuhlady tón ras **wjele łepſche a powjedu k dobyczu, hdyż łużiſczy a mucżnoſcz wolerjow** wſchitko njeſkaſu. Sserbjo Łużiſkeho wokrjeſa maja dobycze narodnoſtnych mjenſchinow doſpołnje we ſwojich rukach. Wolerjo druhich wokrjeſow maja niz mjenje wažnu nadawk, ſo by ſo tam prawie wjele ſerbſkich kloſſow wotedało ſa krajnu liſczinu. Cżim wjetſcha je liczba naſchich kloſſow, cżim bóle ſo tež naſche ſtejiſchcżo w bloku narodnoſtnych mjenſchinow ſtrużi.

Sſu naſche ſerbſke hłoſy ſ tym ſhubjene, hdyż ſo tutón ras hiſchcze poradżito njeby, jedneho ſapóſłanza do němſkoſtatneho parlamenta na prěnje rubnjenje dóſtacz?

Naſche hłoſy njeſłu ſhubjene, dokelż wone na żiwjenje a ſkrużenje naſcheje narodnoſcze pſchipódła tón najwjetſchi wliw a móż wukonjeja a dokelż wone ſa pſchichod tón pucz pſchihotuja, na kotrymż budża ſo jónu wſchitzy Sserbja ſhromadżowacz.

Wone njeſaprěnje konſtatuja. ſo tu Sserbja hiſchcze żuſchtoż cżezedża Němzy ſawrěcz, woſebje na mjeſynarodnych jednaniach, na pſch pſchi „Swjatku ludow“ (Wólkerbund), kotremuż podleſi ſchkit narodnoſtnych mjenſchinow a do kotrehoż Němſka w bliſkim cżaſu ſaſtupi. Potom dyrbi tež żeho ſaſtupjerja pſchipóſnacz a nakoloważ.

Nimo teho my ſ tym nicżo feſchtodżili njeſłuny, hdyż ſmy Sserbłku ludowu ſtronu wolili. Tych faſchnych ſapoſchtołow, kotſi chzedża ſkoje wjedżecz, ſchto mamy cżiniecz a ſchto woſtajicz, chzemy hyndom na proſty wrócko póſłacz. Mu dyrbimy ſami wjedżecz ſchto je nam k ſbożu a ſchto ke ſchkodże!

Naſche hłoſy njeſłu ſhubjene, ale ſu żiwa rěcz a mózny proteſt pſched złym ſwětom vſcheżiwo ſanjerodżenju rely. podłożowanjn naſcheje ſerbſkeje rěcze w ſchuli, zyrkwi a wſchitkim ſjawnym żiwjenju.

Mózemy ſo my ſ tym ſpokojicz, ſo maja nar. mjenſchiny jenoż w pruſkim ſzejmje nětkrunh ſapóſłanzow a we němſkim parlamenje tónkróz hiſchcze nikoho?

Haj to mohło naſ ſpokojicz, dokelż ſo ſałonje naſche kulturne żiwjenje naſtupaje we **krajnym ſzejmje** dźěkaja a niz w Reichstagu. Te wyſchnoſcze a tutym podſtajeni ſaſtojnizy, kotiż nad naſbóle wuwjeſanym dźěle ſerbſkeho luda — w Pruſkej — knježa, ſu mjenujcz pruſkemu krajnemu ſzejmej ſamolwicżi.

Wożkoła politika w němſkim parlamencze naſ nanajbóle tak dalcko ſajimuje, ſo nejeby żana nowa wójna naſtała. Hdyż my „Sserbſku lud. ſtronu“ wolimy a niz wěſte na ſwonkownej prawizy ſtejaze němſke ſtrony, dha my ſ tym hižo najwjetſchi wliw na ſwonkownu politiku wukonjamy, dokelż naſch hłoſ njeſmy jenej ſtronje dali, kotrejž by nowe krejpſchelecze witane było.

Może Sserbam ſchłoda ſ teho naſtacz, hdyż woni we narodnych mjenſchinach ſ Polakami hromadże du?

Pola roſomneho dźěła němſkeho luda a pola wyſchnoſczow a pſched ſakonjom ſim njemóże ſ teho żaneje ſchkody naſtacz. Sserbjo njeſłu jenie tak wuſtupowali, ſo móhli ſo woni ſa fanatiſmus a pſchepjatu narodnoſcz wěſtych němſkich worſchtow ſamokwiſki cżinicz. Se ſwojim měrnym wuſtupowanjom budża Sserbjo wjele k tomu pſchinoſchowacz, ſo ſo bida mjes narodnoſczemi połubi a ſo ſłónczne tez mjes Němzami a Polakami njeſłuſne poměry ſaſtupja. To leži w ſazimje naſcheho ſtata.

Program Sserbſkeje ludoweje strony!

Njeſbožowna wójna a jeje ſrudne ſćěhwki ßu naſche hoſvodarſtwo, haj eksiſtenzu zwlebo naſcheho luda pódryle, pſchede wſchěm wulkokapitalſka ruhrſka politika a cžorne wjeceŕſke hibanje pſcheciwo dobyczerjam ßwětoweje wójny.

Njewěra, ßebicznoſcź, hrubosć, broſerſtwo a ßuwarſtwo knjeza město ſprawnoſcže a kſcheſczanſkeje luboſcže.

Sprawnoſcź pak a **kſcheſczanſka luboſcź ſtej tón ſaklad,** bjes kotrehož ßo měr a ſbožo do luda a kraja wróczicź njemóżetaj.

Tehodla žadamy, ſo by w ſjawnym a privatnym žiwjenju ßo ſkónczńje woźiwił kſcheſczanſki duch ſprawnoſcže a luboſcže. Saßudźamy wſchu bidu a wſchě ſchczuwanje pſcheciwo kajkemuzkuli ludej abo ſtawej. W kóždem cžłowjeku widźimy ßwojeho bliźſcheho, kotrehož mamy lubowacź.

Sprawnoſcź a kſcheſczanſka luboſcź ßebi żadatej, ſo ßo **ſkónczńje pſchestanje ſe wſchěm ſjawnym a tajnym potlóczowanjom ßerbſkeje narodnoſcže w zyrkwi, ſchuli a ſjawnym žiwjenju.**

My Sserbja bydlimy a dźełamy na **ßwojej ſemi,** kotruż ßu naſchi wótzojo pſches wjele ſtow lět ſe ßwojej krwju ſchkitali a ſe ßwojim potom krjepili. **Naſcha wótczina je nam ßwjata.** Nichtón njeßmě nam ani bruſilk naſcheje ſemje wjazy rubicź. We ßwojej rjanej domiſnje njechamy dlěje być ſtaczenjo drubeje rjadownje, ale żadamy **runoprawnoſcź w politiſkim, hoſpodarſkim a kulturnym žiwjenju.** Wſchón ßerbſki kraj w Hornej a Delnjej Luźizy ma ßo w ramje němſkeje wuſtawy ſjednoczicź do ſhromadneho ſarjadowanja, ſo mohłej ßo jeho ſpróżne hoſvodarſtwo a jeho wyßoka kultura lěpje ſchkitacź a hajicź.

Żyrkwi ma ßo polna ßwoboda popſchecź a ſchkit w jeje ſkutkowanju. **Schula** dyrbi dźěći w kſcheſczanſkim duchu wukubłowacź na ſakładze macžerſchczizny.

Zadamy **ßerbſkich duchownych a ßerbſkich wucžerjow** ſa wſchitke naſche żyrkwje a ſchule.

A kaž ma ßo Sserbam wſchudźom w żyrkwjach ßerbſki prědowacź, tak dyrbi tež **nabożna wucžba** ſa ßerbſke dźěći być **ßerbſka a wſchitke dźěći ßerbſkich ſtarſchich** dyrbja w ſchuli dokładnje ßo nawucžicź, **ßerbſki cźitacź a pißacź a ßwój lud a jeho ſtawiſny a kulturu ſesnacź.**

Zadamy **krěnju ſchulu** ſa Sserbow a wuwucženje ßerbſkich ſtudentow w macžerńej rěczi.

Najważniſchi ſtaw naſcheho luda je ſtrěni ſtaw a dźełaczerſtwo, ſaßy woßebje **burſki ſtaw.** Sſtrěni ſtaw, rataŕſtwo a dźełaczerſtwo njeßměrnu a njeſprawnu cźežu dawkow dlěje ſnjeſcź njemóża. Wſchě nuſne **dawki** maja ßo ſprawnje rosdźělicź po dołhodach, **mudriſcho ßo ſběracź a roſumniſcho ko wužicź.** Wſchě wudawki, kiž njejßu zyle nuſne, maja ßo ſaſtajicź.

My żadamy ſchkitanſke zło ſa rataŕſke wuplody a ſtuńſchenje hoſpodarſkich a ſeźiwjeńſkich potrěbnoſcžow. Tehodla maja ßo te dawki, kotreż podrożenje ſawinuja, wotſtronicź.

Zadamy **wězywuſtojnych ſaſtupjerjow** ſ naſcheje ßrjedźiſny we wſchěch inſtanzach knjeżerſtwa ſa naſche hoſpodarſke a kulturne žiwjenje.

Soziolne ſakonje maja ßo porjedźicź.

Dźełaczerjam dyrbi mózno być, ßo je ßwojej ßwójbu ſ cźeſcźu żiwicź a na kulturnym poſtupje cźaßa dźěl bracź.

Schtoż woßebicze napinaze a ſtrowotu podrywaze dźěło w fabrikach, wuhlowych jamach atd. naſtupa, ſaſtupujemy żadanje dźełaczerjow na 8 hodźinſki dźełanſki dźeń. W rataŕſtwje a druhdże ma ßo dźełacź tak dołho, kaž cźaß a wobſtejnoſcže to żadaja.

Prěnje **prawo na dźěło** ma domjazy dźełaczeŕ.

Saßyndleńſke praſchenje ma ßo roſumnje roſrißacź, tak ſo naſche burſtwo njeby ſ nim ſchkodowało.

Pſchedkupne, wukupne a ſpyła wſchitke pſchedprawa knjeżich dworow maja ſpadnyć.

Wſchě **wyſchnoſcže** a **ſjawne organy** ſtata, kaž ßudniſtwo a hetmanſtwo, finanzne wuſtawy, poſt, żeleſniza, polizija atd. dyrbja wjedźecź, ſo ßu wone **luda dla tu a niz nawopak.** Dyrbja tehodla pſcheczełnje też ſe Sserbami wobkhadzowacź a jim, ſchtoż jenoż mózno, k radże a pomoży być.

Rosmnoženje polizije w naſchim kraju mamy ſa njetrjebawſchi luksus, kotryż jenoż naſche dawki powjetſcha.

Sserbſki lud lubuje měr a pokoj.

We wſchěch ßwojich prózowanjach ſepjera ßo na Bóſku a ßwětny ſakoń. Wſcho njeſakońſke wón ſaßudża.

Lětſtotki dołho pſcheſcźěhany a potlóczowany je wón tola hiſchcże żiwy a njeſkaženy. A wón chze woſtacź żiwy.

Wo ßwoje żiwjenje wón wojuje po woli Bożej a tehodla żada a njepſchestanje żadacź

ſprawnoſcź a kſcheſczanſku luboſcź!

Pſchedßydſtwo.

Kandidatnej liſtzinje wólbneju namjetow Sserbſkeje ludoweje strony:

W ranichoſaſkim wólbnym wokrejżu:

1. knjes kubleŕ Schpitank w Sejizach pola Kamjenza.
2. knjes redaktor Marko Ssmoleŕ w Budyſchinje.
3. knjes kubleŕ Jurij Jurj w Niebjelcźicach.
4. knjes měſcźanoſta Wirth w Rachlowje.

W Lěhniſkim (pruſkohornjołuſiſkim) wólbnym wokrejżu:

1. knjes Jakub Lorenz-Saleſki w Bělej Wodźe.
2. knjes pſchekupz Haſeſch we Laſu.
3. knjes Jurij Baſtin we Woſerezach.
4. knjes gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Tauſend w Blunju.

Wólbny namjet w Lěhniſkim wokrejżu je ßamžny ſa wólby do němſkoſtatneho parlamenta a ſa wólby do pruſkeho ßejma.

Jako kandidat na krajnej liſtzinje wólbow do němſkoſtatneho parlamenta laž do pruſkeho ßejma je poſtajeny:

knjez Jakub Lorenc-Zaleški.

... hač ... fuschenu seleninu namóčcź wjeczor prjedy hač ju trjebasch. We wodze, w kotrejž žu namkoczowako, ſad abo seleninu też wak. Wuli ju wotſika, by wjele wutkow (Näbrſalze und -ſtofje), kotrež je woda wuczahnyła, ſobu wukimyła. Pſchi fuſchenej seleninje na jenu wožobu rabja 20—25 g bracź.

Schtož chze seleninu fuſchicź, temu radźimy, ſebi k temu nuſny partak (Gemüſedämpfer) kupicź. Pſched fuſchenjom dyrbiſch seleninu poricź. To je najruczińſcho a najlepje ſ taſkim parjakom wožnu. Schtož to cźinicź nochze, niech ſchidźiczku abo dźerkawy blach do hornja abo kotlika pokoji. Ton dyrbi ſo wokoło 10 cm wyſchſche dna pſchicźinicź. Spodu ſchidźiczki abo dźerkoweho blacha lin wodu. Na ſchidźiczku a dźerkowy blach noſchaj seleninu. Tak ju pak tak dołho, kaž ſmy w noſchim naſtawku pſchi ſobu dołhe druźinje rospiſali.

Skotarſtwo.

Na tuberkuloſu (abo mjetle) ſkore koſy.

Wjele je měnjenje roſcheršenje, ſo koſy na tuberkuloſu njeſthorja. Powſchitkownje ſmate je, ſo howjaſy a druhi domjazy ſkót lohzy a rad na tuberkuloſu ſthori.

Koſy drje tale ſabakla khoroſcź tak huſto njenadpadnje, tola je wona pola mich pſchezo mózna a teź tu a tam wo tak ſkorjenych koſach ſkyſchimy.

Hdyž koſa khori abo w dejwje popſchestawe, dóniž ju njeboreſaja, ſo ſwjetſcha mako wo to ſtaraja, na kaſu khoroſcź je koſa cźerpiła.

S tym, ſo mamy w Němſkej wot léta 1912, w Saſſkej hiſchcźe pryedy winowatoſcź, rěny ſkót do rěſanja wobhladowacź a mjaſo ſarěſoneho ſkoźecza pſcheprytacź dacź, mamy wobraz wo roſcheršenju ſlocźazych khorjoſcow. Wo tym je ſo ſwěru ſapiſowako. Tehodla dźenża ſnajemy, kak roſcheršena nětorka khoroſcź je. S teho ſapiſka wukhadża, ſo ſo pola krunow tuberkuloſa po 35 prozentach nadeńdże, pola koſow pak jenož po 0,75 proz. Hiſchcźe mjenje wowzy na tuberkuloſu ſthorja. Pola ſwini ſo wona po 2,5 proz. nadeńdże. Mjes domjazym ſkotom je tuberkuloſa hrózna khoroſcź. Skót, kotryž ſo ſtajnje w hrózi dźerži, a tón, kotryž jenož ſ rědła na cźerſtwy powětr pſchinoſe, na nju najbóle ſthori a dyrbi ſo boreſacź. Tu ſu ſaſo ſtuchle hrózje a taſke, ke kotrymž na cźerſtwy powětr cźęžko pſchiſtup, najbóle ſ tuberkuloſu ſanjeſchmarnjene. S teho wukhadża, ſo dyrbi koſa w rjanym cźaſu wjele na cźerſtwym powětrje pſchebywacź. Jejny khlěw dyrbiſch huſto rjedźicź a cźerſtwy powětr do njeho puſchcźicź.

Hdyž koſy dowolicź nochzejſch abo njemóżejſch, ſo by žwobodnje wokoło běhała, dyrbiſch ju wonka po móżnoſci na ſelenej paſtwje pſchiwjoſoſcź a tam huſto pſchewjaſacź. Tak mohłe koſy dołho, hacź bo póſdneje naſymy, wonka pſchebywacź.

Khěj ſa koſu paſtwu nimaſch, daj ſo jej ſnajmjeńſcha w dworje pſcheběhnycź. To dyrbjał jej ſamo w ſymje na rjanych dnjach popſchecź.

Kož hižo prajachmy, ſluchńe, ſkładzeny powětr we khlěwje najbóle tuberkuloſu ſpędźuje. Tehodla ſtaraj ſo ſwěru ſa to, ſo jón cźerſtwy powětr pſchecźehnje. Póła teho pak na koſu cźahnycź njeſmě.

Jeli ſu murje khlěwa tołſte dyrbjałe pod wjerchom dźery bucź. Te dyrbja w nozu a wodnju, ſkame teź w ſymje wotewrjene woſtacź. Jenož pſchi krutej tſchěſtanzu a hroſnej wějenzu dyrbjałe ſo ſaſtacź.

Winik tuberkuloſy je wěſta nakaźlina (abo bazilus). Tón pak na ſtóžnźnych pruhach bórzy wotemrěje. Tehodla ſo poſtarej, ſo khlěw pſche cźemny był njeby a ſo by ſtóžnzo do njeho ſwěcźiło.

Hdyž ſo tuberkuloſa pola koſy ſapoczńe, to ſeſeźka ſpóſnajeſch. Jenož potom, kak prajt jehyn ſtólny lékař, hdyž koſa počźnje buko kaſchlowacź, je cźi je ſtuchłym ſnamjenjom, ſo je wona na tuberkuloſu khora. S dobom počźnje dele dracź. Kožmy ſo wjazy njebyłſcheja a ſu ſerſchcźojte. Koža je tołſta. Stoczo njeſerje. Wono ſachło dycha. Wócźko je mutne. To ſu ſnamjenja, kotrež tuberkuloſu pſchipowjedaju a tebi praja, ſo měł radu ſkótneho lékarja pytacź. Je-li ſo tuberkuloſa teź na cźerjewa wupſcheſtrjewa, pſchida ſo hiſchcźe bryſtawa. Hdyž hiſchcźe wumio na tuberkuloſu ſthori, ſo teź mloko koſy ſ nakaźlinu (Bazillen) nańmje. Je-li ſo mloko njewotwarjene wužiwa, wobſoły ſo teź cźłowjeźa ſtrowoſcź. Druhdy tuberkuloſu we wumjenju ſ tym ſpóſnajeſch, ſo na nim może bużki a jětſeſchła noſtanu. Je-li lékař pola koſy tuberkuloſu ſpóſnajeł, njedyrbjał ju wjazy pſchipuſchcźecź. Mloko ſmě ſo potom jenož wotwarjene wužiwacź.

Wyandottiſke kury.

Najprjedy rjany napohlad a nětko wužitny ſkót.

(S wobraſom.)

Hižo napiſmo prají, ſo nowoczaſnni płahowarjo ſo prózuja koloſch wutworicź, kotrež njeje jenož rjana na napohlad, ale teź wužitk dawa. Płahowanje njeje wjazy ſport. Płahowarja muſuje naſch cźaſ potmy bědow, liczicź. Niż wócźo nocha ſo dale ſpokojicź a ſmjeſelicź na rjanych formach a barbach. Wyandottika koloſch ſwěri jemu ſpokojazy wužitk

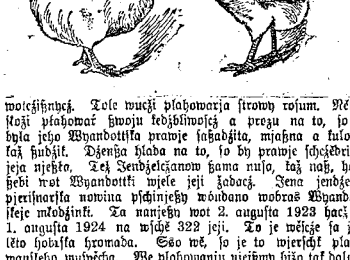

wotcźiſtnyeź. Tole wucźi płahowarja ſtrowy rozum. Nětdy ſłoži płahowaŕ ſwoju kedźbliwoſcź a prezu na to, ſo by była jeho Wyandottika prawje ſaſadźita, mjaſna a kulojta, kaž ſłuſchi. Dźenża hlada na to, ſo by prawje ſchcźěbrowe jeja njeſtła. Teź ſendźelcźanow ſama nuſa, kaž naſ, how, ſebi wot Wyandottki wjele jeji ſadacź. Jene ſendźelſka pjerſinarſka nowina pſchinjeſły wódano wobraz Wyandottiſeje młodźinki. Ta narjeſła wot 2. auguſta 1923 hacź do 1. auguſta 1924 na wſchě 322 jeji. To je wěcźe ſa jene léto hodaſka hromada. Sſo wě, ſo je to wjerſchił płahowanſkeho wuſpěcha. We płahowanju njeſmy hižo tak dalo'o, ſo móhli nětko lute taſke we njeſenju ſchcźěbrowe koloſche płahowacź. Ale némſke pjerſinarſke cźaſopiſy horkliwe ſa to wuſtupuja, ſo w płahowanju w tymle naſtupanju wudokonjecź.

Pjerſinarſtwo.

Kurjeńz w ſymje.

Kury w cźołdym kurjenzu pſchestanu wo wjele poſtſiſcho jeſta njeſcź a ſapoczinaju nałeto ſaſo prjedy njeſcź, hacź w ſymnych kurjenzach. Bur móżeſche ſebi pomhacź. Wón natwari w hrózi mały kurjenz. Koloſche njeſmědża pak ſwobodnje w hrózi wokoło běhacź, dokelź piju ſanjerodża a w ſoldźu njepſchewarjene pjankowe ſymju vſchúdże tak ſaſo na poło, ſo by tam ſ nowa roſtko. Najſtroſchnſiſche je, je-li kurjaze pjerka do ſłótueje piju pſchidu. Te ſawinuja, ſo krowa bubni.

Jeli je kurjenz w konjenzu, tak je teź cźołpły. To móżach w naſchich ſtarych burſiſch ſtatołach wobſedźowacź a tehodla njeje to niczo nowetho, ſtajcź tu pi cźu, budże mnohi prajicź. Ale ja ſym tež widźał, ſo tam tak njeje. Huſto widźu kurjenz w kolni, druhdże ſaſo w trowenku. Tak nětorky nima druhdy hrodź ani konjenz, hrodź ako ſwinjezy khlěw, ale kurjenz ma. Jeli je móżno, niech kurjenz ſ hnojom wobda. Jeli pak to ſo njehodźi, tak niech do kurjenza cźerſtwy konjezy hnój da, kiž je je pjerſchcźu a kaiuitom ſmeſchany, 30 cm wyſoko. Sa tym hacź je kurjenz wyſoki. Na tutón hnój niech ſo deſki pokoja, na kotrež ſo zyroba ſnya. Jeli je ſyma dołha, dyrbi ſo nowy hnój do kurjenza dacź.

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Cisło 38. Budyšin, 28. nazymnika 1924. Lětnik 31.

Heſſiſke abo Vogelsberſke howjadło.

(S wobraſom.)

Naſch wobraz pſchedſtaja nam Heſſiſke abo Vogelsberſke howjadło. Kaž nam jeho mjeno hižo praji, je jeho domiſna w Heſſenſkej. Tu nadeńdu ſo ſkałojte kotliſchcźa baſalta, tak mjenowane Vogelsberge. Tuchle horiſchcźow baſaltiſki kamjeń ſo ſ wjedrom, ſumu a horizotu reſpuſchcźuje a wopſchija wjele alkalija a ſoſora. Teho dla je póda (Boden) w tychle horiſchcźach jara płódna. Wjerſchki horow

ſpěſchne, ſróſtne ſlocźata. Wone wokoło ²/₄ bertikow = 125 om měrja. Žiwe waże 9—12 zentnarjow. Póda teho ju rjenje twarjene, ſtrowe a nij wumyłlene abo łykoſchcźe. Tutych wurjadnych woſebitoſcźow dla ſebi heſſenſki ratak ſwoje Vogelberſke howjadło jara waži. Woły a krowy trjeba do ſwojeho dźeła a je pſchaha. So krowy pſchahaſch, jim niczo njeſchadźi. Porajo tym, kotrež ſo jenož w hrózi dźerża, je pſchežna krowa wo wjele ſtrowſcha. Sſo wě, pſche ſahe wſchak krowy pſchahacź njeſmě, ani je pſchenapinacź. Pſchahajſch krowu abo wola pſche ſahe, podwjaſajſch jeho rózeź a cźélne wumicźe. Vogelsberſke krowy ſu wurjadnje dobre cźaſarki. Póła teho pak hiſchcźe jara derje deja. Na ſéru deja w pſcherédku, hyrnjež ſo pſchahałe, hiſchcźe 2400 litrow mloka, kotrež ma 4 proz. tuka. Wudejene krowy ſo ſłóżu kormja. Zich mjaſo je dróbnomitkate a jara ſłódne. Kaž wſchudźom druhdże ſu teź tu zuſi wucźeni japoſchtołjo w ſkotarſtwje ſpytali zuſpołnje raſu ſawjeſcź a ſ tym tule wubjernu domoródnu raſu ſajnacź. Tola bur ſa žane zuſtarſtwo ſo tak łohze njeſahori. Prawy bur ma teź w tymle naſtupanju twjerdu hejo. Heſſenſki bur łépje hacź žaden papjerjany wucźeny mjedźe'che, ſchto na ſwojim howjadźe ma. Tu a tam, brje poſpytachu, zuſtom raſam pucźe wurunacź. Heſſenſki bur pak bórzy ſpóſna, ſo žana zuſa raſa, a byrnjež ju bóle wuthwalowali, jemu jeho domoródne howjadło narunacź njemóże. Zuſe raſy ſo bórzy ſaſo poſhubichu. Sa to ſo heſſenſky burja poſtaracha, ſwoju domoródnu raſu

hišcheje wudowženicź a wuwicź. Kaž wschudłom w žiwjenju, na politisim polu a tehodła teź w hospodat sich prozowanjach f kompromišom najdale pschińdżesch, tat teź tu. Teź plahowarjo Vogelberkflesje rażu sjednoczińcu žo na žriedżišnej cżorje. Podła teho teź na to dźiwachu, so bychu žiwojomu domorôdnemu howjadłu tón počzink satkowali, so njeje na pizu wumyślene. Plahowarjam žo przżo klaczeiche. Wôni dożpichu, wyšoki šhodżenk wuwicża. Hćewa je lôh cha, f bodnischa, f jenym žlowom rjenšcho. Podła teho satkowachu jemu hłuboke wutrobno a žyjne žiawy. Hižo pšched 25 létami salożichu žebi žwój swjasł za plahowanje Vogelberkike rażu. Wôn ma žiwoje hkonne žydło w městaczku „Biedenkopf.“ S tym žu woni dopokasali, so je też pod thudušchimi pomêrami môžno, žo f wužitkom žwożicą na plahowanje rażu. Dożpity samêr je dopokasał, so hrube podnjebjo, kaž w horatych krajinach bywa, temu njesadżêwa.

S dobom môže žo f dorafom wulbêhnyć, so **wopraunu plahowar howjaseho stotu w Nêmiłej je buristi ratar** (potajšim nig Inżeji dwôr). *Tu schtwôrczinu wischeho* **howjaseho stotu a jeho plahowanje nodendżemy w burisim hospodarstwie. Kuuje buristi hospodar žo wubjernje na to wustejt, žwój stot tak plahowarz, w žo swrezi na podnjebjo (Klimo), na podu (Badenverhältnisse) a na pizu.** Buristi plahowar stotu w horatych krajinach dawa jemu mako abo słoro žaneje tat mjenowaneje wutrojneje žulnjazeje pizy (Kraftfuttermittel). Też to niczo žpedżiwne njeje. Je-li pak žu ći mkody stôt lepje f bêlkom (Eiweiß) sastaraćź, durbisch žwoje kuli a palswiicheża hischcże bôle f buźnjom (Stickstoff) hnojicź. Tehodła žmêmy prajicź, so plahowanje stotu je do wekieho štodżenka jene praschenje hnojenja. Najwjazu bêlka trżeba mkody stôt. Schtož bôjti nastupa durbimy wjedżeć, so krowy w dejwje popuschcżuja, je-li žo jim f pizu dosć bêlka njedawa. Dobre dejwo je šćêhwk, kak derje twój dobry stôt f bêlkom sastarasch. (To je ta najlepsche thodżta. Hdyż mênisch, so je twojemu stotej nacżinjene, pschepytuj, hacż njedostawa pschemako bêlka.) Podła teho pak durbi žo ja stotom rozhladowacź, kotreż njeje wumyślene a khłoschcżi. Tajši podawanu pizu žriadnje šćerje a w njej że namałoży bêlk na wużitk staja. Dopokasane je, so je môžno, howjaju žokdr w tymle nastupanju wulkubiacź. Potom na domjazych honach naroścżenu pizu domorôdne stôt f najwjeschim wużitkom žerje. Tajka piza tat wukubłanemu a wocżehnjenemu stotej dawana, njepotrjeba pschidawka wukrajneje žylnjazeje pizy. Tajke raży w Nêmiłej mamy. Do nich žłuscha Vogelberšika drużina pôdła Westerwaldšeho a Frankenšeho howjadła. To žu špotojne howjadła. Te njejžu thôschcże ani na pizu wumyślene. Prawy burši štotaŕ njedawa nicżo na luxus tak mjenowanych wyšokoplahowanych drużin (hochgezüchtSchläge). Wôn derje wé, so jeho štrowe, žylne a krute domorôdne howjada na domowinšich honach roścżene šelene rady a žriadnje šeżeru, so pschi potnych kortach, hdyż jim piza na thlamu njeńdże, njeruja. Hdyż potom žwoje krowy pschaha, jim to njewadźi, wone žu štrowiche, cżim hušcżišco na cżerstwy powêrk pschińdu. S plahowanjom žwojich domorôdnych rażsow žu we tychle krajinach burizy plahowarjo bozpili, so je šmjetanje pschego žadniche. Natykowaju katarrh rodżenzy žo pschego bôle poškubujije; cżelata na dristawu njehimu. Drjenje a druhe rheumatiše thorošcże žu w tak krutych druźinach howjadłow pschego bôle žadniche.

Tak powê žo f Wesifalenšeje, so nêhdy natykowaju katarrh rodżenzy bé traschidła temnych štotarjow. Dżenża je žo nimale zyle pominył. Jeli ma žo štôt f wužitkom plahowacź, durbi sto pschebewschim na strowu a krutu rażu wscha kebżbliwosć złożowacź. Strowosć je sakkad, so masch je štota wużitk w kôżbym nastupaniu. Tehodła njech plahowar tón abo tamny pôdlanšti samêr rad puschcźi, jeli mokł strewoscźi złoczeża ztużicź. Cżim strowschi nach štôt, cżim bôle štotaŕstwo sakcżêwa a cżim wjetschi wużitk nam pschinjeże.

Lubi žerbžy hospodarjo, pschebe wschém wy lubi žerbžay burzo! Budżcże hordzi na žwoju žerbšu Łużiju. Njeje też nam môžno, naše žerbłke hospodarstwo na naše žamłne nohi žojicź? Też naša domowinka Łużiza mêješe nêhdy też swaiz domowinske kuliłe howjadła. Praschamy žo, nježlu žo tu hišchcże wukhowake? Stari žerbšy burżo, cżłe muzjo štarsze gardy, kotrjiż pêchu f kruteho łużiškeho drjewa rêżani, žu žwišowcżelej tichle rancżkow wiele wo na chej łużiškej rażu powjedali. To je bka brukina niż pschcżytna ale žawolita a kruteje štrowiscże. Wona njeje hyt wumyślena. Krowy žu byłe dobre hôjli mloka f tucżnej žmetanu. Tak wjele łaž je špikowarzeł nastonicź mohł, je štôt y lékał dr. Schwarz, kiyn najenła tachantšeho łubła w Drobcżiżach, psched nimale 15 létami žo f namle praschenjom lebérał a ja cżišstym typom tuteje naischeje łużiškeje raży žledżił. Tak wjele łaž je môżno f wu nasthonicź, je žo tu a tam w naischich holanšich wesłach te tup hischcże sathowak.

Na Wami, ke žo burżo, by nêtko bżło, sa tym bicź. S tym bychcże žebi cżeżej a ważenje żyłeho rataŕstwa dobyli. Skoro žo žda, so tele na naischich žerbšich burow łżojene nadżije žu podarmo. Dżenża dwrbżeli woni štroż f plomjenitym žłowom a rośnym štukom na ckole cżišto-žerbšich hospodarskich a politišich prożowanjow. Cżażo pschichodny, hdy šatcżêjesch nam ty?!

Ssadarstwo.

Wo žuschenju žadu.

Létża mamy wjele žadu. Pschinjeżemy-li jón na pschedaŕ, mako sa njón dostawamy. Tehodła je staroscź nasich hospodarow, žo je žadom sa cżażu sataraćź, hdyż jeho pche wjele njebudże. Naše hospodarstwo jón na wschelake waschnje khodżeja a warja f njeho wschelake druźiny schmadrunscha. Sa tak pschichotowany žad žu trêbne žudobja a rumnoscże, hdyż žo wone khowaja. Tehodła je radno, w tajkich na žadu bohatych létach žad žuschicź. To je najsednoscich a najtuńche khowanje žadu. Ssuscheny žad njeshubi nicżo na w nim žo thowaznych wutkach (Gehalt- u. Nährstoffen). Ssuscheny žad žhubi wschak pjaty dżeł w nim žo thowazeje wody. Hewak pak žad žwjetscha wscho sathowa, schtož jemu žłob špożżuje. Maich-li mjenje žadu, jón najlepje w khachlach abo na khachlach žuschicź. Sso wé, so mežmêsch do kachlow pschc jara sapyricź, žo žo žad žpalit njeby. Maich-li wjele žadu, je hódno, žebi w domje žadowu žuschernju pschiprawicź. Na njej môżesch też seleninu žuschicź. (Trjebasch potajkim: Obst- u. Gemüsedarre.)

Jednore žuschenje. Wo pjezy žebi žad najrjenšcho a pomêrnje f małej próżu wuńuschich. K temu pże jenoż popyrisch. Blachi pokładż f tolstej papjeru. Nêtko je je žadom pożpraj. Ssad žuscho njeżmêsch pżż sawricź, je mohła wlóżnota f njeje wucżahnyć. Je-li chżech w khachlowej maschinje abo trubżeli (róli) žuschicź, trjebaj k temu krożnicżka, kotreż môżesch do khachli stajicź. Do krożnicżkow žatwar hodży (Gurden). Te dyrbja žo wonbracź hodżicź; to žu wobkuli, kotrychż dno žu drobne cżenke prêkuschli. Te žu tak rôżno pschikłepane, so žad pżches nje njepada. Sa wohnischcżo (Herd) dostanjesch pola żeleżoweho wikowarja tajke f blacha.

Te žo na wohnischcżo staja. Ssad žo we nich rjenje žuschi. Wjetsche dostanjesch teho runja we wikowanju a pola twarzow tajkich žuschernjow.

Wo žuschenju žadu. Se žadu žuschimy pschebe wschém jabłuka, kruschwy, žłowki a wischnje. Apriłoły a brêżki žu žadniche a wożebnische. Tehodła radżimy je radżcho klaśeż. K žuschenju žwuberaj jenoż schcżipatny žad. Wobitty a nabnity žad njeje k žuschenju khmany. Jabłuka a kruschwy dyrbja dożeż traty bycź. Sżłowki a wužitkne dyrbja nimale pschesrawjene bycź. Cżim srawschi je poczłaty žad, cżim mjenje wody ma. To špôlnajemy na tym, so połkhnywa. Sżłowki wobżtknywuja wokoło ischcżikow, tehdom žu najbłôdżche a ja žuschenje najpschikhodnische. Pola jabłukow a kruschwow je nawopak. Cżim trożche žu, cżim bôle ža wodżane. (Kruschwy potom rad špridlcżkuja.) Se žuschenjom špubja žwoju wodżanoscź a tehodła žo dżerża. Jabłuka połżhnu žo telko, so masch

se 100 puntow 10—12 žuschenych
se 100 puntow kruschwow 12—15 a
se 100 puntow žłowkow wokoło 80 puntow

žuschenych.

Kak pschihotujesch žad k žuschenju. Wulke kruschwy a jabłuka dyrbiśch do žuschenja rostrajowacź. Naśche hospoža žuscho jabłuka w tżoch rostrajankach. Wone wukraja j jabłuka wokrutż, bewak pak wotżaja je zyke (Ringäpfel), pak kraja je na bêrtłi, pok bêrtłi a też hacź na płazki (Scheiben).

Radno je, kab do žuschenja bêlicź. Schtóż ma wjele žadu žuschicź a chże jón bêlicź, dyrbi žebi žabbêżagu maschinu (Schälmaschine) a žadtrażagu maschinu (Schnitzelmaschine) kupicź. Schtóż ma moło žadu žuschicź, tażżeju maschinow njetrjeba. Sa to pak ujech žebi kupi wukrajak wohrżyła (Kernausschneider), tón wokoło hrimnicżki płocźi. Jara wot tutom dże rostkrajowanje, hdyż je f tórkowym hêblom truhoscź.

So noże trjebaj mośażnej brinkaj, jaźłej jabłukowe noże moja. Tej natoczj prowje wótrej, potom sażadź jej do bêbła, ale rôżno, so płazki pżche cżenke dyke njebydżu. Mośażne brinkej trjebaj tehodła, dokelż po worzłowych jabłukowych płazk hnydom cżorne podêbnje. Jeli chżesch jabłuka na bêrtłi abo pol bêrtłi žuschicź, wobêl je najprjedy. Potom wukraj wohrżyk a žłónczńje rostraj je na bêrtłi abo pêbêrtłi. We wukrajaju wohrżyk tón druhdy trżaży wostanje. Tehodła sabij do žylneje deśki kuloity kijeschk. Tón dyrbi runje tat twóśiż bycź, kaž wukrajak wohrżyła. Je-li wohrżyk w nim trżaży wostanje, trjebasch jenoż wukrajak na kijeschk tykncź a wón žo horka wukunje. Pschi žuschenju njeśmê horzota sa delnju hordu 100 štop. żelżija pschekrocźicź. Pola seleninu pak njeśmê cżoplischo harcź 90 štop. bycź. Sży-li telko žadu pschihotowała, to môżesch hordu i nim połkatcź, staj žuschenju na wohnischcżo. Staj je tak, so môżesch pôdła hischcże warićź. Pôcżłatemu žadej (kaž žłowkam, wischnjam atd.) sapyr j woprębka łahodnje. Potom pschcżo bôle pschikkadui. Nimosch-li pschc wjele žadu, môżesch wobrżikatu žad j pôcżłatym hromadże žuschicź. Wobrżikaty žad pschidże do delmch hordow, hdyż je špodły narażpolicżko, pôcżłaty na špjerchne. Wobrżikaty žad tyndom w špoczatku žylnischu horzotu śnjeżku hacź pôcżłaty, tón žo hižo puka, jeli je cżoplischo harcź 50 štop żelżija. Sżupżaschi tehodła pôcżłaty žad do pjezy, w kotrejż je jara hórżo, žo wón puka. Brêcźka j njeho wubêhnje, ta žo swari a salêpi žuschenki. W brêcźach žo namakaży zokor žeschkrêj, žo do bruneje krymschcżawy.

Wobrżikowy žad żada pschi špoczatku żylnischu horzotu, połżiżicho może žo wona wožłabicź. Najprjedy połkadź prênju hordu. So jabłuka, hdyż žu je wobêlika a rostraka špicznike njebydżu, położ je hnydom do żeloweje wody. (Na litr wody wimi 5 gramow żele.) Jeli to cżinicź nochżesch, dyrbiśch, je po žuschenju je špikom (schwablowat) pokuricź, to rêka schwablowacź. S tym jabłuka a kruschwy žwoju jaśno-na-żołcź-barbu sathowaja. Hordy połkadź tak, so płody jedyn pschi druhim leża. Je-li je tat sładżech, so jedyn płód abo rêšt na druhim leźi, jkhnyja jara njetajnje. Pschewjercźane płody sładż tat na hordu, so powêrk pżches dżerli cżehnje. Poł zentimetra tołste jabłukowe kolesta sładź jene pschi druhim. Małe płody łaż žłowki, kruschwicźki a jabłucźka, kotremż žu wobrżił wuwjercźił, sładź je schischku horje. Dokelż dyrbiśch po prawom wschón žad bêlicź, pschebżêkaj bêlżiny a wobrżiłi ma schmadrunks abo żelej (Gelee). Prênju połkadżenu hordu žadź do žuschernje na delnej prêkuschki. Mjes tym žu žnano sa 20 mjenschinow druhu połkadża. Nêtko žadź prênju hordu prêkuschkaj wschcźe a na jeje mêšto žadź druhu. Na tele waschnje połkadź wschź hordy, dóniż žuschernja połne njebudże. Potom dyrbjaŕ łóżde 15 mjenschinow je pschebumyć, hdyż žu pżcżepo jenu prêkuschki wschcźe. Pschebumaćź dyrbjaŕ łóżde 15 mjenschinow. — W špjerchnej hordże žo žad dożuschi. Hdyż mênisch, so dyrbi dokelż žuschika a njewêch, harcź žu prawje žuche, wimi žad abo žadowe płazki mjes porstły, jeli žamôżesch kaž qumij mjes porstami žhibowacź, je dokelż žuschenu. Ale pschi tłóczenju njebmê žaneje brêżki f nich bêżecź. Stajnje dyrbi žo žuschcżaży žad pschewuberacź. Wot horka dele dyrbiśch hordy pschełładowacź, so žo nicżo špalicho njebdy. Je-li hordy mupróżnitich, dokelż je na nich łeżaży žad žuschenu, dyrbiśch je j napok žuschernjom žadom połkoźż. Stym žmêjesch łkerje a łépje žoło próżdne sa dalšche žuschenje. Dożcź žuschenu žad stai špeśchnie na cżerstwy powêrk, to by rucźe wustudnyłe. Pschetoż žad, kotryż njeje dokkadnje wustudnył, njeżmêsch do mêschkow špjacź.

Kak dołho dyrbiśch wschelake druźiny žadu žuschicź? Jabłukowe płazki žuschi ja tym hacź tu tołste 1½, hacź bo 3 hodż. Sżyli jabłuka na pol bêrtłika rostraka, tyrbiśch f žuschenju 6—8 hodż. Najdłêhe dyrbiśch jabłukowe kolesta a jubkuczka žuschicź, f kotrychż žu wobrżik wuwjercźika. Te dyrbiśch 10—12 hodż. pospochi žuschicź. Kruschwy dyrbiśch f kuchenju bêlicź, na pokojeżu rostracź a wobrżił wuréżacź. Mjeńśche kruschwicźki môżesch kajšej žu žuschicź. Na hôrdy šestajesch je j płêkschom dele a je schischku horje, tunje tak łaż pôcżłaty žad. So bychu kruschwy žo ruczischo žuschicźe a rjenšchi napoblad mêke je radno, je prjedy 20 mjenschinow pariczź. Kożde 10 mjenschinow šiaj nowu hôrdu f kruschwami do žuschernje. Esż-li žuschernju f hôrdami poknu nastajaka, dyrbiśch jenoślinje hôrdy tożde 10 mjenschinow pschestajecź. Kruschwy dyrbiśch pschi 80 štopenkow żelżija 7—8 hodż. žuschicź. Wiśchnje pożpyjaj cżenko bjes schischkow na hôrdy. Ssuschcź dyrbiśch je 4—9 hodż. pschi 70 štopenkow żelżija. Hôrdy j nimi dyrbiśch tożde 20 mjenschinow pschestajecź. Najbôle sapłaczi žo žuschene žłowkow. Tym dyrbiśch do žuschenja troch na powêśće powjadnycź dacź. Wokoło schischkow dyrbja po tym šmorschcźene bycź. Na to dyrbiśch kebżbowacź, so je je schischku horje žkadżech. Sżłowka na nimale twistu bêlżinu, tehodła dyrbiśch je 18—24 hodżin žuschicź.

Kak žuschiśch seleninu (Gemüse).

Bjes wulkeho pschihotowanja šmêch hrubische druźiny seleninu žuschicź. Wobeschische druźiny je radno, prjedy pariczź. Najpschihodnische k žuschenju žu bunty. Najprjedy sczahasch j nich nicże, potom je rostrajesch. Nêtko je 5—7 mjenschinow dołho pariśch. Po tym, so žu je je šymnej wodu polaka, rosžtupaj je rôżno, so wusthnu. Potom pożpraj j nimi hôrdy cżenko. Dokelż žo bojecź njetrjebasch, so môhli pschi žuschenju žo pukacź a f nich ważne wutki (Nährstoffe) cżêkacź, šmêsch horzotu we žuscherni na 90 žopjenkow powyschicź. Hôrdy, kotrez žy hatle nażpyjata, staj šiajnje na delnej prêkuschkaj, mjes tym so tam žedżoju hôrdu na wyschši dabżisch. Po tymle porjedże hôrdy šiajnje pschekadżu. Bunty môżesch tez na kłónzu abo na ładikach žuschicź. Hróchej baj f trukow wubêhnycź a potom jón rucże pschi 60—70 štopenkow żelżija wuśuschi. Jón prjedy žuschenja pariczź njetrjebasch. Ssuschicź dyrbiśch jón 3 hodżiny. Je-li chżelch hróchowym żornjatkam barbu sathowacź, dyrbiśch je 3 mjenschiny do žuschenja pariczź. S tym pak kwadżiśch dobremu łżôdej hrocha. — **Bêły kal** njeżmêsch pżche drobny truhacź. Potom jón 10 mjenschinow par. — S parjenjom cźermeneho kała dyrbiśch žo wożebje na kebżbu bracź. Dleje 5 mjenschinow njedyrbjała jón pariczź, hewak pschejara wobłêdnje. Kak ża 3 hodżiny derje wuśuschi. Kak žuschicź f žyła radno njeje. Wón žo pschi kebżbliwym wothladanju w žinzach a hromabach do žuschenja bacź, hacź pżches šumu jara derje dżerżi. Se žuschenjom kak tej žwoju nêżnu (zart) wón žłubi. Kólrabi šamôżeli jenoż žuschenu thowacź. Wo hromabach a žinzach žo wón žwrty pżche dołho njedżerżi. W žytych bulach jón, je we, žuschicź njemôżesch. Tehodła dyrbiśch jón na płazki rostracź. Po 4 hodż. žu płazki hižo žuschene, je-li je pschi 90 štopj. żelżija žuschiśch. Karoty a morchej wichak naśprawniśch w žinzach a hromabach thowasch. Je-li pak chżesch je tola žuschicź, rostraj je na płazki a dołhe schlebjerdki. Te žuschi 4 hodż. dołho pschi 90 štopj. horzotu. Ale žuschene karoty a morchej rady wotżiżnjetej. Tehodła je radno, hižo teleje wimi dła tónle pżod žwrty thowacź. Spinat dyrbiśch, je-li chżesch jón žuschicź, prjedy dokkadnje na powêśće a kłónzu žuschicź. Potom jón pschi 70 štopj. żelżija we 8 hodżinach dożuschi. Zentnar žyrcho špinata žo harcź na 2—3 punty žuschenego łaschnyje. Ssuschenu seleninu špowjeschej we wjetkich mêschkach na mêstna hôżej môże je wêtr pschecźahnyć. Po prawym dyrbjaŕ mêschk na wobêmaj kónzomaj powjeschadła mêcź, so môhła mêschk hdyż a hdyż f pschepowjeschenjom tej pschewobrocźicź. S tym žo žuschena selenina lépje dżerżi. Ssuschcny bad štkocź twjerdże hromadże do brjewjanych, klinjanych a pak porzlinowych šudobjow. Te khowaj na žuchim mêstnje. Dyrbjaŕ-li pak pléżniwcźi, jón hischcże jónu požuschi. Ssu-